Holy Bible

Aionian Edition®

Gode Ea Sia: Ida:Iwane Gala

Bedamuni Bible

New Testament

Holy Bible Aionian Edition ®
Gode Ea Sia: Ida:Iwane Gala
Bedamuni Bible
New Testament

Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0 International, 2018-2025
Source text: eBible.org
Source version: 5/20/2025
Source copyright: Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0
Tom Hoey, 2000

Formatted by Speedata Publisher 5.1.9 (Pro) on 6/2/2025
100% Free to Copy and Print
TOR Anonymously
AionianBible.org

Published by Nainoia Inc, https://Nainoia-Inc.signedon.net
All profits are given to https://CoolCup.org

We pray for a modern Creative Commons translation in every language
Translator resources at https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources
Report content and format concerns to Nainoia Inc
Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Bedamuni at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aïdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aïdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is eternal! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to eternal life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Please understand these eleven words. The original translation is unaltered and a highlighted note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read at AionianBible.org, with Android, and with TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal and purple is the color of royalty! All profits are given to CoolCup.org.

History

Bedamuni at AionianBible.org/History

06/21/75 - Two boys, P. and J., wonder if Jesus saves all and pray.
04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
12/07/16 - Nainoia Inc established as non-profit corporation.
01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
09/15/18 - Aionian Bible dedicated as J. and J. pray again.
10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
10/28/19 - Aionian Bible nursed as another J. and J. pray.
10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
01/23/22 - Volunteers celebrate with pie and prayer.
02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEPBible.
02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
12/04/23 - Eleēsē added to the Aionian Glossary.
02/04/24 - 352 translations now available in 142 languages.
05/01/24 - 370 translations now available in 164 languages.
08/05/24 - 378 translations now available in 165 languages.
08/18/24 - Creative Commons Attribution 4.0 International, if source allows.
10/20/24 - Gospel Primer handout format.
11/24/24 - Progressive Web Application off-line format.
01/28/25 - All profits are given to CoolCup.org.
03/12/25 - 382 translations now available in 166 languages.
05/04/25 - 393 translations now available in 175 languages.
05/27/25 - 462 translations now available in 229 languages.

Table of Contents

NEW TESTAMENT

Ma:diu 1
Maga 35
Luge 57
Yone 95
Asunasi Dunu Ilia Hou 123
Louma 162
1 Golidia 181
2 Golidia 198
Gala:isia 209
Efesase 216
Filibai 222
Golosia 227
1 Desalounia 232
2 Desalounia 236
1 Dimodi 238
2 Dimodi 243
Daidase 246
Failimone 248
Hibulu 249
Ya:mese 262
1 Bida 267
2 Bida 272
1 Yone 275
2 Yone 280
3 Yone 281
Yude 282
Wamolegei Sia: Olelesu 284

APPENDIX

Reader's Guide
Glossary
Maps
Destiny
Illustrations, Doré

NEW TESTAMENT

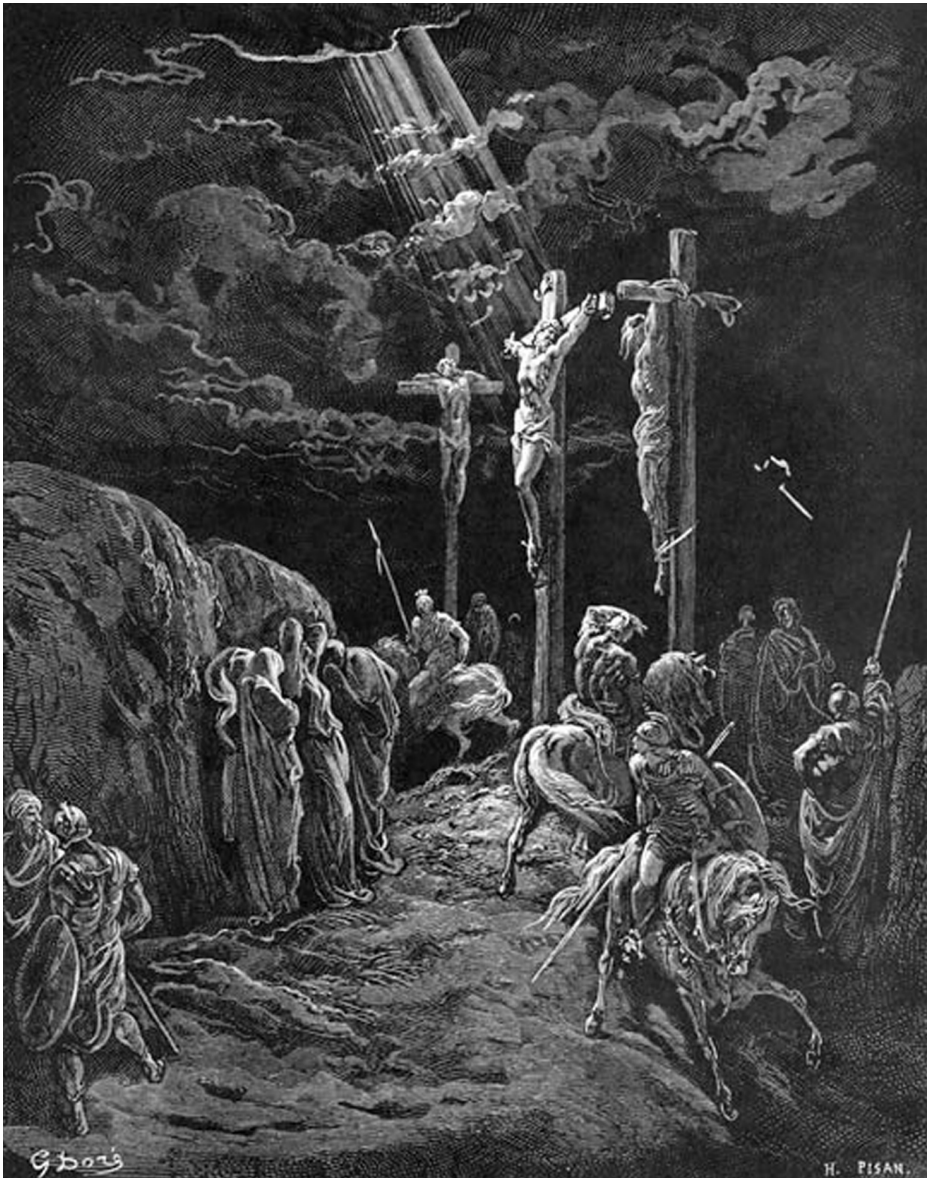

Yesu E amane sia: i, "Ada! Dia ilia hou gogolema: ne olofoma! Bai ilia hamobe ilia da mae dawa: iwane hamosa!" Louma dadi gagui dunu, ilia da Yesu Ea abula lamusa: , ululuasu.

Luge 23:34

Ma:diu

1 Yesu Gelesu Ea osobo bagade aowalalia fi da
hagudu dedei diala. E da Da: ibidi egaga fi dunu
amola Da: ibidi da A: ibalaha: me egaga fi dunu. **2** A:
ibalaha: me ea fi hamoi ilia dio hagudu dedei diala. A:
ibalaha: me, Aisage, Ya: igobe, Yuda amola ea eya
huluane. Amalalu, Bilese, Sela (elea eme da Da: ima),
Heselone, La: me, Aminida: be, Nasione, Sa: lamone,
Boua: se (ea eme da La: iha: be), Oubede (ea: me
da Ludi), Yesi, Da: ibidi (Isala: ili hina bagade dunu).
6 Da: ibidi ea fi fa: no lalelegei da agoane diala. Da:
ibidi, Soloumane (ea eme da Iulaia idua), Lihouboua:
me, Abaidia, A:isa, Yehosiefa: de, Yehoula: me,
Asaia, Youda: me, A:iha: se, Hesigaia, Ma: na: se,
A:imone, Yousaia, Yehoiagini amola yolalali. Amalalu,
Ba: bilone dunu fi da Isala: ili dunu fi amo Ba: bilone
sogega mugululi asi. **12** Fa: no agoane, Isala: ili
dunu ilia sogega bu fimusa: doaga: le, fi agoane
hamoi; - Yehoiagini, Sia: ladiele, Selababele, Abaiade,
Ilaiagime, A:iso, Sa: idoge, A:igime, Ilaiade, Elia:
isa, Ma: da: ne, Ya: igobe, Yousefe (Meli egoa).
Amalalu, Yesu (Ema da Mesaia Dio asuli dagoi) E da
lalelegei. **17** Amaiba: le, A:ibalaha: me ea fi ganodini
mano lalelegei, amogainini Da: ibidi lalelegeloba, fi 14
hamoi. Da: ibidi ea mano lalelegele, amogainini Isala:
ili dunu ilia Ba: bilone sogega mugululi asi fi, 14 eno
ba: i. Amalalu, fi 14 eno hamone, Gode Ea Manodafa
da lalelegei. **18** Yesu Gelesu Ea lalelegesu eso da
agoane dialusu. Ea: me Meli da Yousefe ea mae lale,
sia: si esalu. E da dunuma hame fi. Be Gode Ea
A: silibu Hadigidafa da ea hagomo ganodini mano
hamoiba: le, Meli da abula agui ba: i. **19** Egoa Yousefe
da ema asigiba: le, e da Melima, dunu huluane ba:
ma: ne, gogosiasu imunu hihi galu. Amaiba: le, e da
ea uda wamowane fisidigimusa: dawa: i galu. **20** Be e
simasia, Gode Ea a: igele dunu da ema misini, amane
sia: i, “Yousefe! Da: ibidi ea mano! Di mae beda: ma!
Dia sia: si Meli amo lale, dia diasuga oule masunu da
defea. Mano dudubusa ea hagomo ganodini diala da
Gode Ea A: silibu amoga hamoi dagoi. **21** E da dunu
mano lalelegemu galebe. E da Ea dunu fi ilia wadela:
i hou se iasu dabe hamone, ili gaga: mu. Amaiba: le,
di Ema Yesu (Gaga: su Dunu) Dio asulima. **22** Amo
hou huluane da balofede dunu (Gode Sia: alofesu
dunu) ilia musa: sia: i defele hamoi dagoi ba: i. **23** Ilia
amane sia: i, “A: fini hame lai da abula agui ba: mu.
Amalalu, dunu mano da lalelegemu. Ilia da Ema Ima:
niuele (dawa: loma: ne da ‘Gode nini gilisili esala’)
amo dio asulimu.” **24** Amalalu, Yousefe da nedigili,
a:igele ea sia: nababeba: le, mae hihini, ea uda lai
dagole ea diasuga oule asi. **25** Be udigili esalu, ea
mano lalelegeiba: le fawane gilisili golai. E da amo
manoma Yesu Dio asuli.

2 Yesu E da Bedeleheme moilaiga Yudia soge
ganodini lalelegeloba, hina bagade Helode da Yuda
dunu ilia Gamane ouligisu dunu esalu. Bagade dawa:
su dunu, gusu soge sedagaga misini, Yelusaleme
moilai bai bagadega doaga: i. **2** Ilia da amane
sia: i, “Yu dunu Hina Bagade lalelegei da habila: ?
Ninia da eso maba gusudili muagado Ea gasumuni
lelebe ba: beba: le, Ema nodone sia: musa: misi.”
3 Amo sia: nababeba: le, Helode da mi hanai galu.
Yelusaleme dunu huluane ilia da fofogadigi. **4** Helode
da gobele salasu dunu amola sema olelesu dunu
huluane gilisili, ilima amane adole ba: i., “Mesaia Ea
lalelegemu soge da habila?” **5** Ilia da ema bu adole i,
“E da Bedeleheme moilaiga, Yudia soge ganodini
lalelegemu. Balofede dunu da Gode Sia: Dedei Buga
ganodini agoane dedei diala. **6** ‘Bedeleheme moilai
Yuda soge ganodini da moilai fonobahadi hame. Amo
moilaiga Ouligisu Dunu da misunu galebe. E da Gode
Ea fi (Isala: ili) ilima Logodafa olelemu,’” **7** Amaiba:
le, Helode da wamowane bagade dawa: su dunuma
gasumuni gaheabolo ea heda: i eso hogoi helei. **8** E
da ili Bedeleheme moilaiga asunasi. E amane sia:
i, “Mano lalelegei amo ba: sea, nama bu adodola
misa. Na amola da Ema nodone sia: mu.” **9** Ilia da
Helode ea sia: nabalu, asili, gasumuni amo ilia da
musa: gusudili sogega ba: i, amo ilima bisili asili,
mano ea dialebe diasu gadodili mu da: iya lelebe
ba: i. **10** Ilia da gasumuni ba: beba: le, hahawane
bagade ba: i. **11** Ilia da diasu ganodini golili sa: ili,
mano amola eme Meli ba: i. Ilia da osoba muguni
bugili, nodone sia: ne gadoi. Amalalu, ilia da liligi
ida: iwane Ema i, amo da gouli, fala: gise amola me.
12 Ilia simasia, Gode da Helodema bu mae masa:
ne ilima sia: i. Amaiba: le, ilia da logo enoga asili,
ilila: sogega doaga: i. **13** Ilia da asili, Yousefe e da
simasia ba: i. Gode Ea a: igele dunu da ema doaga:
le, amane sia: i, “Wa: legadoma! Dia mano amola
ea: me oule asili, Idibidi sogega hobeale masa. Na

sia: be nabima: ne ouesaloma! Helode da dia mano
fuga: musa: , logo hogolala!," 14 Amaiba: le, Yousefe
da gasia hedolowane wa: legadole, ea mano amola
mano ea: me, Idibidi sogega oule asi. 15 Helode da
fa: no bogobeba: le, ilia da bu sinidigi. Balofede dunu
ea sia: i, "Na da Idibidi sogega Na mano misa: ne
wele sia: mu," amo da defele hamoi ba: i. 16 Helode
da bagade dawa: su dunu ilia ogogoi dawa: beba: le,
mi hanai galu. E da bagade dawa: su dunu ilia eso
ilegei dawa: beba: le, dunu mano huluane ode aduna
lalelegei amola fa: no lalelegei, amo mano huluane
Helode da ea dadi gagui dunu ilia fufuga: ma: ne sia:
i. 17 Amaiba: le musa: balofede dunu Yelemaia ea
sia: i amo defele hamoi ba: i. 18 E hemonega amane
sia: i "La: ima moilai ganodini didigia: be bagade ilia
naba. La: isiele ea mano huluane bogobeba: le, e
mae yolele bagadewane dinana. Amola enoga ea
dogo denesimu da hamedei." Idibidi Sogega Bu Misi
19 Helode da bogobe galu, Yousefe da bu simasia,
Gode Ea a: igele dunu ba: i. 20 Amo a: igele da
amane sia: i, "Wa: legadoma! Mano fufuga: su dunu
huluane bogogia: iba: le, dia mano amola ea: me,
Isala: ili sogega oule masa." 21 Amaiba: le, Yousefe
da wa: legadole, ea mano amola eme, Isala: ili sogega
oule asi. 22 Agela: iase da ea ada Helode bagia,
Yudia ouligisu hou lai dagoi. Amo sia: nababeba: le,
Yousefe da bu beda: i galu. E da simasia, Gode Ea
sia: nababeba: le, Ga: lili sogega asi. 23 E da Na:
salede moilaiga fi esalu. Amaiba: le, musa: balofede
dunu ilia sia: i, "E da Na: salini dunu esalumu," amo
sia: da defele hamoi ba: i.

3 Amo esoga, Yone Ba: bodaise da misini, Yudia
hafoga: i soge ganodini, Gode Ea sia: olelesu.
2 E amane sia: i, "Wadela: i hou yolesili, Godema
sinidigima! Gode Ea Hinadafa Hou da doaga: mu
gadenei galebe!" 3 Amo dunu ea hou, musa: balofede
dunu Aisaia da agoane olelei, "Dunu afae da wadela:
i hafoga: i soge ganodini agoane wele sia: nana,
'Hinadafa misa: ne, dilia hou logo agoane hahamoma!
Dilia Ea logo huluane molole fodoma!' 4 Yone ea abula
da ga: mele ea hinaboga amuni. E da bulamagau
gadofo banene idiniginisi. Ea ha: i manu da sage
amola agime hano nasu. 5 Yelusaleme fi, Yudia
fi amola Yodane Hano soge fi huluane da ea sia:
nabimusa: , ema doaga: i. 6 Ilia da ilia wadela: i hou
fofada: i dagoi. Amalalu, Yone da ili Yodane hanoga
fane salasu. 7 Be Fa: lisi amola Sa: diusi dunu
bagohame da ea hanoga fane salasu lamusa: doaga:
loba, Yone da ilima amane sia: i, "Dilia wadela: i sania
fi dunu! Nowa da dilia Gode Ea ougi se iasu amoga
hobeamu olelebela: ? 8 "Dilia Godema sinidigisu hou
amo defele, Gode Ea hou dulu agoane legema! 9
Dilia dogo ganodini, 'Ninia ada da A: ibalaha: me!
Amaiba: le, ninia da Gode Ea se iasu hame ba: mu!'
agoane mae sia: ma. Na da dilima dafawane sia:
sa! Gode da amo igi afadenene bu A: ibalaha: me
ea mano eno ili hahamomu, Gode da defele esala.
10 Wali Gode da ifa ea difi goaheiga hedofamusa:
momagei diala. Ifa da dulu ida: iwane hame legesea,
E da amo ifa abawane nema: ne ha: digimu. 11 Na da
dili Godema sinidigiba: le, hanoga fane sala. Be fa: no
mabe dunu eno da na gasa bagade baligi. Na da Ea
emo salasu amo gaguli masunu defele hame galebe.
E da Gode Ea A: silibu amola lalu amoga dili ba:
bodaise hou hamomu. 12 Amo dunu Ea lobo ganodini
Ea widi dabasu gagui gala. E da widi ha: i manu dulu
amola gisi afafamu. E da ha: i manu amo Ea diasu
ganodini salimu. Be E da gisi lalu mae usili nenanebe
amoga gobele salimu!" 13 Amalalu, Yesu da Ga: lili
soge yolesili Yodane sogega doaga: i. Yone da E
hanoa fane salima: ne, E sia: i. 14 Be Yone amane
sia: i, "Hamedei! Dia na fane salasimu da defea. Di
abuli nama misibala: ?" 15 Be Yesu E bu adole i, "Wali
hamomu da defea. Ninia Gode Ea ilegele sia: i liligi
huluane hamomu da defea," Amalalu, Yone da Yesu
hanoga fane salasi. 16 Yesu da hanoa salili, bu wa:
legadole leloba, muagado Hebene logo doasibi ba: i.
Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala, 'dafe' sio agoai
ba: i. Amo da sa: ili, Ea da: i da: iya fila dalebe, E
da ba: i. 17 Amalalu, sia: bagade muagadodili misini
amane sia: i, "Amo da Na dogolegei Manodafa! Na
da Ema hahawane gala!"

4 Amalalu, Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala da
Yesu amo dunu hame esalebe wadela: i hafoga: i
soge amoga, Sa: ida: ne da Yesu Ea hou dafama: ne
ado ba: musa: , oule asi. 2 Yesu da eso 40 amola gasi
40, ha: i hame maiba: le, ha: i bagade nabi. 3 Amalalu,
dafama: ne ado ba: su dunu (Sa: ida: ne) da Yesuma
misini, amane sia: i, "Di da Gode Ea Manodafa
esala sia: sa. Amaiba: le, amo igi afadenene, bu agi
hamoma: ne sia: ma!" 4 Be Yesu da bu adole i, "Gode
Ea sia: ganodini agoane dedei diala, dunu ilia esalusu

da ha: i manu fawane hame. Be Gode Ea lafidili sia:
huluane da dunu ilia esalusudafa." 5 Amalalu, Sa:
ida: ne da Yesu amo Yelusaleme moilai bai bagadega
oule asi. E da Debolo Diasu amo dabua gadodafa,
Yesu oule heda: i. 6 E da amane sia: i, "Di da Gode
Ea Manodafa esalea, osoboa soagala: guduma. Bai
Gode Ea Sia: Buga ganodini agoane dedei diala, 'Dia
emo igiga mae wadela: ma: ne, Ea a: igele dunu
da Di ilia loboga da: ma: ne, E da sia: mu.'" 7 Be
Yesu E bu adole i, "Gode Ea Sia: da agoane dedei
diala, 'Gode Ea hou ba: musa: , udigili ado ba: su
hou maedafa hamoma,'" 8 Amalalu, Sa: ida: ne da
Yesu goumi bagade amo gadodafa sogebi oule asi.
E da osobo bagade fi amola ilia hadigi bagade liligi
huluane, Yesuma olelei. 9 E Yesuma amane sia: i, "Di
da nama beguduli, nodone sia: ne gadosea, na da
amo liligi huluane dima imunu." 10 Be Yesu E amane
sia: i, "Sa: ida: ne! Di da masa! Gode Sia: da agoane
dedei diala, "Dilia Hina Godema fawane nodone sia:
ne gadoma. Amola Ema fawane hawa: hamoma!" 11
Amalalu, Sa: ida: ne da yolesili asi. Amola a: igele
dunu ilia da Yesu fidimusa: misi. 12 Helode da Yone
Ba: bodaise afugili, se iasu diasu ganodini sali. Amo
sia: nababeba: le, Yesu da Ga: lili sogega asi. 13
E da Na: salede moilai ganodini mae fili, Gabena:
ia: me moilaiga hawa: hamomusa: asi. Gabena: ia:
me da Ga: lili hano wayabo bega: dialu, Sebiulane
amola Na: fadalai fi elea soge ganodini dialu. 14 Amo
hou hamoiba: le, musa: balofede dunu Aisaia amo
ea musa: sia: i da defele hamoi dagoi ba: i. 15 E
musa: amane sia: i, "Sebiulane amola Na: fadalai
soge da hanoa doaga: musa: logo gadenei diala.
Amo soge da Yodane Hano na: iyado bega: diala.
Ga: lili soge da Dienadaile dunu ilia soge gala. 16
Amo dunu ilia da musa: gasi dunasi ganodini esalu.
Be wali ilia da hadigi bagade ba: mu. Dunu ilia musa:
bogosu gasi soge ganodini esalu, amoga hadigi da
diga: mu." 17 Amo esoga, Yesu da Ea Sia: dafa
degabo olelelalu agoane, "Gode Ea hinadafa Hou
gadenenewane doaga: beba: le, dilia wadela: i hou
amoma gogosiane, Godema sinidigima!" 18 E da Ga:
lili hano bega: laluba: le, dunu afadafa ea dio amo
Saimone (ea dio eno da Bida) amola Bida eya A:
dalu, ela menabo gasa: suga menabo gasa: lalebe
ba: i. 19 Yesu da elama amane sia: i, "Ali nama
fa: no bobogema. Na da alia hou afadenene, bu
dunu hiougima: ne gasa: su hou alima olelemu." 20
Amalalu, ela menabo gasa: su esa yolesili, Yesuma
fa: no bobogei. 21 Yesu E bu lalaloba, Sebedi ea
mano Ya: mese amola eya Yone, ba: i. Ela amola ela
eda, dusagai ganodini menabo gasa: su gadelaiba:
le, nodomenanebe ba: i. Yesu da ela wele sia: i. 22
Ela da mae aligili, ela dusagai amola eda amo yolesili,
Yesuma fa: no bobogei. 23 Yesu da Ga: lili sogega
lalu. E da Yu dunu ilia sinagoge diasu ganodini olelei.
E da Gode Ea Hinadafa hou amo Sia: Ida: iwane
olelei. E da oloi dunu huluane uhinisisi dagoi. 24 Silia
soge dunu fi huluane, Ea hou nababeba: le, ilia oloi
dunu, se nabasu dunu, doula ahoasu, amola Fio liligi
ilia dogoga aligila sa: i, amo dunu huluane Yesuma
oule misi. E da huluane uhinisisi dagoi. 25 Ga: lili
dunu, Dega: bolisi dunu, Yelusaleme dunu, Yudia
dunu amola Yodane Hano na: iyado bega: esalu
dunu, bagohamedafa da Yesuma fa: no bobogei.

5 Dunu bagohame ba: beba: le, Yesu da agoloba:
le heda: i. E da osoboa fila sa: i amola Ea fa: no
bobogesu dunu da Ema gilisili bulagi. 2 E da ilima
sia: muni olelei, 3 "Dunu amo ilia a: silibu da hame
gagui defele ilia da dawa: sa, amo dunu da hahawane
bagade. Gode Ea Hinadafa Hou da ilia: 4 Dinanebe
dunu ilia da hahawane bagade gala. Gode da ilia
dogo denesimu. 5 Hou asaboi amola fonoboi dunu da
hahawane bagade gala. Gode da osobo bagade ilima
imunu. 6 Nowa dunu ilia da Gode Ea hou moloidafa
amo ha: i manu amola hano hanai defele galea,
ilia da hahawane bagade gala. Ilia da sadi ba: mu.
7 Nowa da eno dunuma asigiba: le, gogolema: ne
olofosea, ilia da hahawane bagade gala. Gode da
ilima asigimu amola ilia wadela: i hou gogolema: ne
olofomu. 8 Dunu ilia dogo ganodini da ledo hame be
hadigi fawane gala, amo dunu da hahawane bagade
gala. Ilia da Gode ba: mu. 9 Olofole hamosu dunu
da hahawane bagade gala. Gode da ilima Ea mano
dio asulimu. 10 Dunu ilia da Gode Ea hou ida: iwane
hamobeba: le, eno dunu da ilima se iaha, amo dunu
da hahawane bagade gala. Gode Ea Hinadafa Hou
da ilia: 11 Dilia amola, eno dunu da dilima ogogole
sia: sea amola dilima wadela: le hamosea, amola dilia
da Na hou lalegaguiba: le, dili da wadela: le hamoi ilia
ogogole sia: sea, dilia da hahawane bagade gala. 12
Dilia da Hebene sogega bidi ida: iwane ba: muba: le,
hahawane bagade nodone sia: ma. Musa: fi dunu da

amo se nabasu hou defele, musa: balofede dunu ilima
iasu. 13 Dilia da osobo bagade fifi asi gala ilima sali
agoane diala. Be sali da dasasea, bu hahamomu da
hamedei. Amo da wadela: iba: le, dunu da ha: digili,
emoga osa: gimu. 14 Dilia da osobo bagade fifi asi
gala huluane ilima gamali diala. Moilai bai bagadeda
goumi da: iya gagui galea, wamolegemu da hamedei
galebe. 15 Gamali ulagisia, dunu da wamolegemusa:
ofodoga hame dedebosa. Be e da gamali bugisu bai
amoga gadodili legesa. Amasea, gamali da dunu
huluane diasu ganodini esala ilima hadigi iaha. 16
Amaiba: le, dilia hadigi, eno dunu noga: le ba: ma: ne
olema. Amasea, ilia da dilia hou ida: iwane ba: sea,
ilia da dilia Ada Hebene sogega esala Ema nodone
sia: mu." 17 "Na da Gode Ea Sema amola balofede
dunu ilia olelesu amo wadela: musa: misibayale, mae
dawa: ma! Na da wadela: musa: hame misi, be amo
huluane bu noga: le hamomusa: misi dagoi. 18 Na
dafawane sia: sa! Mu amola osobo bagade da mae
mugululi galea, Sema afadafa da hamedafa fisi ba:
mu. Olelesu huluane da hamoi dagoiba: le fawane
fisimu. 19 Nowa dunu da Gode Ea Sema fonobahadi
fawane wadela: sea amola amo hou eno dunuma
olelesea, e da Gode Ea Hinadafa Hou ganodini
fonobahadidafa ba: mu. Be nowa dunu da amo Sema
nabawane hamosea amola amo Sema eno dunuma
olelesea, e da Gode Ea Hinadafa Hou amo ganodini
bisili bagadedafa ba: mu. 20 Fa: lisi dunu amola Sema
olelesu dunu ilia hou ba: ma. Dilia Godema nabasu
hou da ilia hou amo hame baligisia, dilia da Gode Ea
Hinadafa Hou amo ganodini misunu hamedei ba: mu.
21 Dilia da nabi dagoi. Musa: dunu da amane sia: i,
'Eno dunu mae medole legema. Fane legesu dunu
da fofada: su ba: mu.' 22 Be wali Na da dilima sia:
sa, 'Nowa dunu da ea na: iyadoma ougi galea, e da
fofada: mu. Nowa da ea na: iyado ea hou fonobosea,
e da fofada: su dunuma doaga: mu. Nowa da ea na:
iyadoma 'Di da gagaoui!' sia: sea, e da Helo lalu ba:
mu agoai galebe.' (Geenna g1067) 23 Amaiba: le, di da
oloda da: iya Godema liligi imunusa: dawa: beba: le,
be dia na: iyadoma wadela: i hamoi bu hame olofoi
amo bu dawa: sea, 24 Defea! Dia Godema iabe udigili
yolema! Hidadea, asili, dia na: iyado bu gousa: ma!
Fa: no dia iabe Godema ima. 25 Di amola dia ha lai
dunu da fofada: musa: logoga ahoasea, hedolowane
gousa: ma. Agoane hame hamosea, e fofada: su
dunuma sia: sea, fofada: su dunu ea sia: beba: le,
se iasu ouligisu dunu da di se iasu diasu ganodini
sanasimu. 26 Dabe huluanedafa ia dagobeba: le
fawane, di da amo se iasu diasu fisili bu misunu.
27 Musa: sema dilia nabi amo 'Inia: uda mae adole
lama.' 28 Be wali Na da dilima olelesa. Nowa dunu e
da uda ba: le, hanaiwane lamusa: dawa: sea, e da
ea dogo ganodini inia: uda adole lai dagoi. 29 Dia
sidafa da dia hou wadela: sea, amo si di duga: le
fasima. Dia da: i hodo huluane Helo sogega doaga:
sa: besa: le, dia da: i hodo liligi fonobahadi afae
fawane fisimu da defea. (Geenna g1067) 30 Dia lobodafa
da dia hou wadela: sea, amo lobo di damuni fasima.
Dia da: i hodo huluane Helo sogega dasa: besa: le,
liligi fonobahadi afae fawane fisimu da defea. (Geenna
g1067) 31 Musa: dunu da amane sia: i, 'Dunu da ea
uda fisimusa: dawa: sea, e da ea udama fisisu meloa
dedene imunu da defea.' 32 Be wali Na da dilima
olelesa, 'Nowa dunu da ea uda fisisia, ea hamobeba:
le, amo uda da enoma fisia, e da inia: dunu adole
lasu hou hamosa. Amola dunu da uda enoga fisi
amo lasea, e da inia: uda adole lasu hamosa. Be
uda (o dunu) da eno dunuma aie heda: su wadela:
le hamosea, amo uda fisimu da sema hame. 33
Musa: sema amane sia: i, 'Dia ilegele sia: idafa mae
yolesima! Gode Ea Dioba: le ilegele sia: beba: le,
amo sia: moloiwane hamoma!' 34 Be Na da wali
agoane sia: sa, 'Gasa bagade ilegele sia: su mae
hamoma!' Hebene da Gode Ea Fisuba: le, Hebene
amoga gogosele ilegele mae sia: ma. 35 Osobo
bagade da Gode Ea emo ligisisu. Amaiba: le, osobo
bagadeba: le ilegele mae sia: ma. Yelusaleme da
Gode Ea moilai bai bagadeba: le, Yelusaleme amoga
gogosele ilegele mae sia: ma. 36 Dia dialuma hinabo
afadenene, bu ahea: iai o bunumai hamomu hame
dawa: beba: le, dia dialumaba: le ilegele mae sia:
ma. 37 Dia 'ma' sia: musa: dawa: sea, 'ma' fawane
sia: ma! Di da 'hame' sia: musa: dawa: sea, 'hame'
fawane sia: ma! Eno sia: , Sa: ida: ne hi fawane da
olelesa. 38 Musa: dunu da amane sia: i, amo dilia da
nabi, 'Dunu eno da dia si wadela: sea, dia da dabe ea
si wadela: ma. E da dia bese wadela: sea, dia dabe
ea bese wadela: ma!' 39 Be wali Na da dilima agoane
sia: sa, 'Dunu da di wadela: sea, dia mae dabema!
Nowa dunu da dia ba: dafa fasea, dia ba: eno e fama:
ne, delegili olema. 40 Nowa dunu da dia da: i salasu

lama: ne, Gamanema fofada: musa: dawa: sea, dia
abula amola ema ima. **41** Dadi gagui dunu da ea
liligi logo dunumuni amoga gaguli masa: ne dima
logesea, liligi lale, logo sedagaga gaguli masa. **42**
Nowa dunu da dima liligi adole ba: sea, ema ima.
Nowa dunu dia liligi lale fa: no bu imunusa: sia: sea,
mae gegenama! Ema ima. **43** "Musa: dunu ilia da
amane sia: i, amo dilia da nabi amo, 'Dia na: iyadoma
asigima! Be dia ha lai dunuma higama! **44** Be wali Na
da dilima sia: sa, 'Dilia ha lai dunuma asigima! Nowa
dunu da dilia hou wadela: sea, amo dunu fidima: ne,
Godema sia: ne gadoma.' **45** Amo hou hamobeba:
le, dilia Gode Eagofe agoane esalumu. Bai Gode da
dunu huluanema asigiba: le, Ea eso da wadela: i
dunuma amola noga: i dunu ilima defele hadigisa.
Wadela: i hamosu dunu amola ida: iwane hamosu
dunu ilia gilisili Gode Ea gibu iasu defele ba: sa. **46**
Dilia dogolegei fi ilima fawane asigi hou hamosea,
Gode da abuliba: le bidi dilima ima: bela: ? Su lidisu
amola hame asigisu dunu da amo asigi hou hamosa.
47 Dilia da dilia fi dunu fawane gousa: sea, amo hou
da hou ida: iwane hame. Wadela: i hamosu dunu da
amo asigi hou hamonana. **48** Be Gode Ea hou da
Asigidafa Hou. Amo hou defele dilia hamoma."

6 "Dilia Godema sia: ne gadosu o nodosu hou
hamosea, dunu eno ba: ma: ne mae hamoma.
Dilia da dunu eno ba: ma: ne ogogole hamosea,
dilia Ada Hebene ganodini esala da dilima bidi hame
imunu. **2** Dilia da eno hame gagui dunuma liligi udigili
imunusa: dawa: sea, dunu huluane dawa: ma: ne,
dalabede mae duma. Ogogosu dunu da eno dunu
ilia hou ba: ma: ne, sinagoge diasuga amola logoga
agoane hamosa. Na dafawane sia: sa! Ilia da ilia
bidi lai dagoi. Eno hame lamu. **3** Be dilia da hame
gagui dunu ilima liligi udigili imunusa: dawa: sea, dia
lobo fofadi da dia lobodafa ea hou hame dawa: mu
da defea. **4** Dia iasu hou da wamolegei agoane ba:
mu da defea. Amasea, dia Ada Hi da wamolegei
hou huluane ba: lalebeba: le, bidi ida: iwane dima
imunu." **5** "Dilia da Godema sia: ne gadosea, ogogosu
dunu agoane mae sia: ne gadoma. Ilia da sinagoge
diasuga amola logoga, eno dunu ilia siga ba: ma:
ne, sia: ne gadosa lela. Na dafawane sia: sa! Ilia
bidi huluane ilia da lai dagoi. Eno hame lamu. **6**
Be di da Godema sia: ne gadomusa: dawa: sea,
dia diasu ganodini ahoasea, logo ga: sili, dia Ada
wamoaligisu ganodini esala, amoma wamowane sia:
ne gadoma. Dia Ada da wamo liligi ba: beba: le, dima
bidi ida: iwane imunu. **7** Godema sia: ne gadosea,
Gode Ea hou hame lalegagui dunu defele, udigili
sia: ga fawane mae sia: ne gadoma. Gode Ea hou
hame lalegagui dunu da Godema sia: sedagawane
hiougibiba: le, Gode da noga: le nabimu ilia da dawa:
lala. **8** Be dia Ada da dia esalusu hanai liligi huluane
di mae adole, Ea dawa: Amaiba: le, ilia hou defele
mae hamoma. **9** Be dilia da Godema sia: ne gadosea,
agoane sia: ma, 'Ninia Ada Gode Hebene ganodini
esala! Dia hadigi Dio amoma dunu ilia nodone sia: mu
da defea. **10** Hebene ganodini fi da Dia Hinadafa Hou
hamonana. Amo hou da osobo bagadega doaga: mu
da defea. **11** Ninia wali eso ha: i manu defele, ha: i
manu ninima sagoma. **12** Ninia eno dunu ilia wadela:
i hou ninima hamoi gogolema: ne olofosu, amo defele
ninia wadela: i hou hamoi, Di gogolema: ne olofoma.
13 Be Sa: ida: ne da ninima dafama: ne ado ba: su
hou mae olelema: ne, Di fidima. Amola Sa: ida: ne da
nini wadela: sa: besa: le, Di gaga: ma.' **14** Dilia da eno
dunu ilia wadela: i hou hamoi gogolema: ne olofosea,
dilia Hebene esala Adadafa da dilia wadela: i hou
amola gogolema: ne olofomu. **15** Be dilia da eno dunu
ilia wadela: i hou hame gogolema: ne olofosea, dilia
Ada da dilia wadela: i hou amola hame gogolema:
ne olofomu. **16** Dilia Godema sia: ne gadomusa:
ha: i hame nasea, ogogosu dunu ilia hou agoane
mae hamoma. Eno dunu ilia da ha: i hame mai amo
ba: ma: ne, ilisu ilia odagi wadela: sa. Na da dilima
dafawane sia: sa! Ilia bidi huluane ilia da lai dagoi.
Eno hame lamu. **17** Be dilia sia: ne gadomusa: ha: i
hame nasea, dilia dialuma da: iya woilo sogadigili,
dilia odagi ulima. **18** Dilia hou eno dunuga mae ba: le,
dilia Ada fawane da dilia hou wamowane ba: mu.
Amasea, E da bidi ida: iwane dilima imunu. **19** Dilia
gobolo liligi ida: iwane osobo bagadega mae gilisima.
Aouwaba da amo liligi hedolowane wadela: sa amola
liligi da hedolo dasasa. Wamolasu dunu amola ilia da
diasu gadelale, liligi wamolasa. **20** Be dilia gobolo
liligi ida: iwane Hebene ganodini gilisima. Amo soge
ganodini, liligi da aouwabaga hame wadela: sa, hame
dasasa, amola wamolasuga wamolamu da hamedei.
21 Dilia gobolo ligisisu, amo sogebiga dilia dogo amola
da legei dialebe ba: mu. **22** Si da da: i hodo ea gamali
agoane. Dia si da noga: iwane galea, hadigi da dia da:

i hodo nabamu. 23 Be dia si da wadela: i galea, gasi
da dia da: i hodo nabamu. Dia hadigi da gasiwane
galea, gasi da bagadedafa ba: mu 24 “Dunu afadafa
da hina aduna ela hawa: hamomu da hamedei. Amai
galea, e da hina afadafa ema asigimu. Enoma e da
higamu. E da enoma fa: no bobogemu. Eno e da
hihini ba: mu. Gode Ea hawa: amola osobo bagade
muni dawa: su ea hawa: gilisili hamomu da hamedei
galebe. 25 Amaiba: le dilia ha: i manu liligi amola da: i
salasu abula, da: i dioiwane mae dawa: ma. Dunu ea
esalusu da ha: i nasu baligi dagoi amola da: i hodo
da abula baligi dagoi. 26 Muagado sio fi ba: ma! Ilia
da ha: i manu hame bugisa amola hame faisa. Be
dilia muagado Ada da ilima ha: i manu iaha. Dilia
esalusu da ilia esalusu amoga baligi dagoi. 27 Dilia
da: i dioiwane dawa: beba: le, dilia esalusu eso ilegei
da sedagima: bela: ? Hame mabu! 28 Dilia abula
lamu hanaiba: le, abuliga da: i dioiwane dawa: bela: ?
Sogea ea hou ba: ma! Ilia da hawa: hamosu amola
amunasu hame dawa: 29 Be Na da dilima sia: sa!
Soloumane da muni bagade gaguiba: le abula noga:
idafa salasu. Be amo sogea ilia abula ida: iwane ba:
su da Soloumane ea abula ba: su baligi dagoi. 30
Amaiba: le, gisi da wali diala be aya laluga gobele
sali dagoi ba: mu. Be Gode da amo gisi abula ida:
iwane amoga idiniginisiba: le, ea iasu hou dilima da
goe hou bagadewane baligimu. Dilia dafawaneyale
dawa: su hou da fonobahadi. 31 Amaiba: le da: i
dioiwane mae dawa: ma. ‘Ninia da adi moma: bela: ?
Ninia da adihano moma: bela: ? Ninia da adi abula
amoga idiniginisima: bela: ?’ amo sia: mae sia: ma.
32 Gode Ea hou hame lalegagui dunu da amo liligi
amoma dawa: lala. Be dilia wali esaloma: ne lamu
liligi defele, amo dilia muagado Ada Ea dawa: 33 Be
dilia Gode Ea Hinadafa Hou amola Ema moloidafa
nabasu hou hidadea hogoi helema. Fa: no E da waha
sia: i esalusu liligi dilima imunu. 34 Aya misunu hou
da: i dioiwane mae dawa: ma. Aya da hi fawane amo
hou dawa: mu da defea. Wali eso da: i dioi liligi diala,
amoga fawane dawa: mu da defea.

7 “Gode da dima gasa bagadewane fofada: sa:
besa: le, dunu eno ilia hou ba: beba: le, udigili
amola hihini mae fofada: ma. 2 Bai dia fofada: su eno
dunuma hamoi amo defele, Gode da dima fofada:
mu. Dia da eno dunuma sema hamosea, amo defele
Gode da amo sema defele dima fofada: mu. 3 Dia
abuliba: le ifa su dia sama ea si ganodini dialebe,
amo higale ba: sala: ? Be ifa da: fe dia si ganodini
dialebe, di abuli hame ba: sala: ? 4 Di da ifa da: fe dia
si ganodini dialebe hame ba: beba: le, dia samama,
‘Ifa su dia si ganodini dialebe na fadegale fasimu,’
amane sia: mu da hamedei galebe. 5 Di da dabua
fawane molole ogogosu dunu! Hidadea, ifa da: fe dia
si ganodini dialebe fadegale fasili, bu noga: iwane
ba: beba: le, fa: no ifa su dia sama ea si sa: i amo
fadegale fasimu da defea. 6 Liligi ida: iwane wa:
megili imunu da defea hame. Dia su gebogili mae
ima. Agoane hamosea, gebo da dia su osa: la heda:
le, sinidigili, dia da: i hodo dodosa: ne dagomu. 7
“Adole boba: sea, dilia da lamu. Hogoi helesea, dilia
da ba: mu. Logoga lulufigisia, dilia da logo doasibi
ba: mu. 8 Nowa da adole boba: sea da lamu. Nowa
da hogoi helesea da ba: mu. Nowa da mae yolele,
logoga lulufigisia, e da logo doasibi ba: mu. 9 Osobo
bagade ada, ea mano da ha: i manusa: ema menabo
adole ba: sea, e da medosu sania ima: bela: ? Hame
mabu! 10 E da ha: i manusa: menabo adole ba:
beba: le, ada da sania ima: bela: ? Hame mabu!
11 Amaiba: le, dilia wadela: i hamosu dunu da dilia
mano ilima liligi ida: iwane gala imunu dawa: beba: le,
dilia Hebene ganodini esala Ada da dilima liligi ida:
iwane baligiliwane imunusa: dawa: 12 Adi hou, eno
dunu dilima hamomu dili da hanai galea, amo hou
defele ilima hamoma. Mousese ea Sema sia: amola
balofede dunu ilia sia: ea bai da goea. 13 “Logo Holei
fonobahadi amoga golili masa. Helo amoga ahoasu
logo da holei bagade amola logo da ba: dedafa.
Dunu bagohame da amo logoga ahoa. 14 Be Fifi
Ahoanusu logo da holei fonobahadi amola logo da
gasa bagade. Dunu bagahame fawane da amo logo
hogole ba: sa. 15 “Ogogosu olelesu balofede dunu
dawa: ma. Ilia dabuagado da sibi ea gadofoagoane
ba: sa, be ganodini da gasonasu wa: me esala. 16
Dilia da ilia dulu legei ba: sea, ilia hou dawa: mu.
Dunu da nebaiyaga waini hame faisa, amola gisiga,
esalo dulu hame faisa. 17 Ida: iwane ifa da dulu
noga: iwane legesa. Wadela: i ifa da dulu wadela: i
fawane legesa. 18 Ida: iwane ifa da dulu wadela: i
gala legemu hamedei galebe. Wadela: i ifa da dulu
ida: iwane hame legesa. 19 Ifa huluane da dulu noga:
iwane hame legesea, ilia da amo ifa abusa: le, laluga
galadigimu. 20 Amaiba: le, dilia da ilia dulu legei

ba: sea, ilia hou dawa: mu. **21** “Dunu huludafa da
Nama ‘Hina! Hina!’ sia: beba: le, ilia udigili Hebene
soge ganodini hame masunu. Be nowa dunu da
Gode Ea hou nabawane hamobeba: le, amo dunu
fawane da heda: mu. **22** Na bu misunu esoga, dunu
bagohame da Nama agoane sia: mu, ‘Hina! Hina!
Ninia Dia dioba: le sia: gasa bagade olelesu. Ninia
da Dia Dioba: le, Gode Ea Sia: olelei. Ninia da Fio
liligi bagohame dunu ilia dogoga aligila sa: i fadegale
fasi, amola musa: hame ba: su hou gasa bagade
hamosu!’ **23** Amasea, Na da ilima amane sia: mu, ‘Na
da dili hame dawa: i galu. Dilia wadela: le hamosu
dunu! Dilia masa!’ **24** “Amaiba: le, nowa dunu da Na
sia: noga: le nababeba: le, noga: le hamosa, e da
bagade dawa: su dunu ea diasu igi bai da: iya gagui
agoai ba: sa. **25** Gibu bagade sa: ili, hano amola
heda: le, isu bagade misini, amo diasu ha: giwane fai.
Be diasu da igi da: iya gaguiba: le hame mugului. **26**
Be nowa dunu da Na sia: naba be hame hamosa, e
da gagaoui dunu amo da dasai sa: i da: iya ea diasu
gagui agoane. **27** Gibu bagade sa: ili, hano heda: le,
isu bagade misini, diasu da ha: giwane fabeba: le,
diasu da hedolowane mugululi, bu hamedafa ba: i.”
28 Yesu da amo sia: olelei dagoiba: le, dunu huluane
da fofogadigi. **29** E da ilia musa: sema olelesu dunu
agoane hame olelei. E da Hina Bagadedafa ea hou
agoane oleleiba: le, ilia da fofogadigi.

8 Yesu E goumiba: le bu sa: ili, dunu bagohame da
Ema fa: no bobogei. **2** Amasea, lebolosi (da: i da
aiya madelai) oloi dunu da Ema doaga: le, muguni
bugili, amane sia: i, “Hina! Di da hanai galea, Di da na
olo dodofemu dawa:” **3** Yesu da Ea lobo molole, oloi
ea da: i hodo digili, amane sia: i, “Na hanai galebe.
Dia olo uhima!” Amasea, ea olo da hedolo bahole, uhi
dagoi ba: i. **4** Yesu da ema amane sia: i, “Dunu eno
ilima mae adoma! Be gobele salasu dunu ema masa!
E da dia oloi uhi amo abodemu. Amasea, dia da uhi
dagoi amo dunu huluanema olelemusa: , Mousese
ea musa: adoi gobele salasu liligi, ema ima.” **5** Yesu
da Gabena: ia: me moilaiga doaga: loba, Louma
Gamane dadi gagui hina dunu da Ema doaga: le,
amane sia: i, **6** “Hina! Na hawa: hamosu dunu da se
bagade nabawane amola da: i gadoi diala.” **7** Yesu E
bu adole i, “Na da e uhimusa: masunu!” **8** Be dadi
gagui hina da Yesuma bu adole i, “Na hou da wadela:
iba: le, Di da na diasuga misunu na da defele hame
galebe. Di udigili guiguda: sia: ga fawane uhima. **9**
Na amola da hina dunu eno esala. Na dadi gagui
dunu amola, ilia da na sia: naba. Dunu afadafa ema
na da ‘Masa!’ sia: beba: le, e da ahoa. Enoma na
da ‘Misa!’ sia: beba: le, e da maha. Na da na hawa:
hamosu dunuma ‘Agoane hamoma!’ sia: sea, e da
agoane hamosa.” **10** Amo sia: nababeba: le, Yesu E
fofogadigili, Ea fa: no bobogesu dunuma amane sia:
i, “Na da dafawane sia: sa! Na da Isala: ili fi ganodini,
dafawaneyale dawa: su hou bagade agoia hame ba:
i. **11** Na da dilima dafawane sia: sa! Dunu bagohame
ilia gusudili amola guma: dili misini, ilia amola A:
ibalaha: me, Aisage amola Ya: igobe gilisili, Gode
Ea Hinadafa Hou lolo Nasu bagade amo ganodini
fimu. **12** Be Gode Ea fi dunu, Gode da gasiga gadili
galadigimu. Ilia da bese ini dinanumu.” **13** Amalalu,
Yesu da dadi gagui hina ema amane sia: i, “Masa!
Dia dafawaneyale dawa: su defele ba: ma!” Amo
sia: beba: le, ea hawa: hamosu dunu da uhini dagoi
ba: i. **14** Yesu da Bida ea diasuga doaga: i. Bida
idua ea eme da asugi madelaiba: le, udigili debea
da: iya dialebe ba: i. **15** Yesu da amo uda ea lobo
gaguli ba: i. Amalalu, ea asugi da hedofale, e da wa:
legadole, Yesuma aowai. **16** Daeya, ilia da doula
ahoasu dunu bagohame Yesuma oule misi. Yesu da
Ea sia: ga, wadela: i a: silibu huluane fadegale fasi
dagoi. E da oloi dunu huluane uhinisi dagoi. **17** Ea
hamobeba: le, balofede dunu Aisaia ea sia: didili
hamoi dagoi ba: i, “Hisu da ninia olo huluane lale,
gaguli asi dagoi!” **18** Dunu bagohame da gilisibiba:
le, Yesu da Ea fa: no bobogesu dunuma hano na:
iyado bega: masa: ne sia: i. **19** Sema olelesu dunu
afae da Ema misini, amane sia: i, “Olelesu! Di da
habidili ahoasea, na da Dima, mae yolele, fa: no
bobogemu.” **20** Be Yesu da bu adole i, “Fogisi da
uligelaba diaha. Sio da bibi da: iya diaha. Be Dunu
Egefe golama: ne da diasu hame gala.” **21** Ea fa: no
bobogesu dunu eno da Ema amane sia: i, “Na da
Dima mae yolele, fa: no bobogemu. Be hidadea na
ada bogole, Na da e uli dogone salimu da defeala:
?” **22** Be Yesu da bu adole i, “Defea! Nama fa: no
bobogema! Be bogoi dunu ilisu ilila: bogoi dunu uli
dogone salimu da defea.” **23** Eso afaega, Yesu amola
Ea ado ba: su dunu da dusagaiga fila heda: le asi. **24**
Amalalu, hedolowane, fo gasa bagade misini, hano
gafululi, dusagai gigiwigili, hano da dusagai ganodini

dabeba: le, magufamu gadenei ba: i. Yesu da dusagai ganodini golai dialebe ba: i. **25** Amalalu, ado ba: su dunu, ilia da Yesuma doaga: le, Ea golai didilisili, Ema amane sia: i, “Hina! Fidima! Ninia da bogomu galebe!” **26** Yesu da ilima amane sia: i, “Dilia da abuliba: le beda: bela: ? Dilia dafawaneyale dawa: su hou da fonobahadi.” Amalalu, E da wa: legadole, fo amola hano gafului amoma gagabole sia: nanu, fo da yolele, hano da bu ida: iwane ba: i. **27** Ilia da bagadewane beda: i galu. Fofogadigili, ilia gilisili sia: dasu, “Fo amola hano amola Ea sia nababeba: le, goe dunu da nowa dunula: ?” **28** Hano wayabo na: iyado bega: doaga: le, E da Ga: dala sogega doaga: i. Doula ahoasu dunu aduna, bogoi alifa gele gelabo yolesili, misini, Ema doaga: i. Elea dogo ganodini wadela: i a: silibu da aligila sa: iba: le, elea hou da nimi bagade ba: i. Amaiba: le, dunu huluane da beda: iba: le, amo logoga hame ahoasu. **29** Ela ha: giwane wele sia: i, “Gode Egefe! Di da adiga anima misibela: ? Di da abuliba: le ilegei esoga mae aligili, anima se iasu imunusa: misibela: ?” **30** Gebo bagohame gadenenewane ha: i nanebe ba: i. **31** Amaiba: le, wadela: i a: silibu amo doula ahoasu elea dogo ganodini aligila sa: i da Yesuma ha: giwane adole ba: i, “Dia da nini sefasimusa: dawa: sea, amo gebo fi ganodini Dia nini asunasima.” **32** Yesu da “Masa!” sia: i. Amalalu, ilia fadegale fasili, gebo ganodini aligila sa: i. Amalalu, gebo huluane da hobeale, gafuluga sa: ili, hano bagadega sa: ili, bogogia: le gela sa: i. **33** Amo gebo ouligisu dunu da hobeale asili moilaiga doaga: i. Ilia da moilai dunu ilima amo doulasi dunuma hou doaga: i, amo olelei. **34** Amo sia: nababeba: le, moilai dunu huluane da Yesuma misini, E masa: ne ha: giwane edegei.

9 Amaiba: le, Yesu E da bu dusagaiga aligila heda: le, hano degele, Hi moilaiga doaga: i. **2** Ilia da gadoi dialu dunu debea da: iya ligisi, Ema oule misi. Yesu da ilia dafawaneyale dawa: su hou ba: beba: le, oloi dunuma amane sia: i, “Nagofe! Mae beda: ma! Dia wadela: i hou da gogolema: ne olofoi dagoi.” **3** Be Sema olelesu dunu mogili da amo hou ba: beba: le, ilia asigi dawa: su ganodini amane sia: i, “Amo dunu da lasogole sia: sa!” **4** Be Yesu da ilia asigi dawa: su ba: i dagoi. Amaiba: le, E amane sia: i, “Dili abuliba: le wadela: lewane dawa: sala: ? **5** Adi hou da asaboila: ? Na da gadoi diala dunuma, ‘Dia wadela: i hou da gogolema: ne olofoi dagoi,’ sia: ma: bela: ? O Na da ema, ‘Wa: legadole laloma!’ sia: ma: bela: ? **6** Be Dunu Egefe da osobo bagade dunuma gogolema: ne olofosu ima: ne gasa defele gala. Amo dilia dawa: ma: ne, Na da hamomu.” Amalalu, E da gadoi dialu dunuma amane sia: i, “Wa: legadole, dia debea gisawane diasuga masa!” **7** Amalalu, e wa: legadole, ea debea gaguia gadole, gisawane, ea diasuga asi. **8** Dunu huluane da amo hou fofogadigili ba: i. Gode da amo Hina hou osobo bagade dunuma iabeba: le, ilia da Godema nodonanu. **9** Amo sogebi yolesili, asili, Yesu da dunu ea dio amo Ma: diu amo su lidisu seseiga esalebe ba: i. Yesu da ema amane sia: i, “Nama fa: no bobogema!” Amalalu, Ma: diu da wa: legadole, Yesuma fa: no bobogei. **10** Yesu amola Ea ado ba: su dunu ilia da Ma: diu ea diasuga ha: i manusa: asi. Amalalu, su lidisu dunu amola wadela: i hamosu dunu bagohame ilima gilisibi ba: i. **11** Amo hou ba: beba: le, Fa: lisi dunu da Yesu Ea ado ba: su dunu ilima amane adole ba: i, “Dilia Olelesu dunu E da abuliba: le gilisili su lidisu amola wadela: i hamosu dunu ili gilisili ha: i nanabela: ?” **12** Yesu da ilia sia: nabi. E amane sia: i, “Hame oloi dagumui dunu da manoma legesu dunuma hame maha, - oloi dunu fawane. **13** Gode Sia: da agoane dedei diala, ‘Na da gobele salasu hou hame be gogolema: ne olofosu amola asigi hou fawane hanai gala.’ Amo ea bai hogola masa! Na da hou ida: iwane hamosu dunu lidimusa: hame misi. Na da wadela: i hou hamosu dunu lidimusa: misi.” **14** Amalalu, Yone Ba: bodaise ea ado ba: su dunu da Yesuma doaga: le, amane sia: i, “Ninia amola Fa: lisi dunu da eso bagohame, Godema nodone sia: ne gadomusa: , ha: i manu hame naha. Be dia ado ba: su da amo hou hame hamosa. Abolebela: ?” **15** Yesu E bu adole i, “Uda lamu dunu, e amola ea na: iyado dunu huluane da gilisili esalea, ea na: iyado da hame da: i dioiwane esala. Be hobea, uda lamu dunu da ilima samogeiba: le, ilia da e bu hame ba: muba: le, ilia da da: i dioiba: le, ha: i mae nawane hou hamomu. **16** Dunu da ilia abula hea gadelai amoga abula gaheabolo gala hame nodomesa. Gaheabolo abula da hea amoga hedolo fadegamu, amola gadelai da bu bagade hamomu. **17** Amola dunu ilia da waini gaheabolo amo ohe gadofo gaga hea ganodini hame sala. Agoane hamoi galea, waini gadofo da fudugala: le, wadela: idafa ba: mu.

Waini amola da sogadigili, fisi dagoi ba: mu. Be waini gaheabolo da waini gadofo gaheabolo ganodini salimu da defea. Amasea, waini amola gadofo da noga: le dialumu." **18** Yesu da amo sia: nanoba, Yu fi ouligisu dunu da Yesuma doaga: le, muguni bugili, Ema amane sia: i, "Na diwi da wahadafa bogoi. Be Dia da ea da: i amoga Dia lobo ligisia, e da bu uhimu." **19** Amaiba: le, Yesu amola ea ado ba: su dunu ilia da wa: legadole, ea diasuga doaga: musa: asi. **20** Oloi uda afae amo da ode fagoyale gala ea maga: me bagade ahoasu, amo daYesuma fa: no bobogele, Ea abula fe digili ba: i. **21** E da Yesu Ea abula digili ba: seauhimu, amo ea asigi dawa: su ganodini dawa: i galu. **22** Yesu da delegili, amo uda ba: i dagoi. E da ema amane sia: i, "Na diwi! Dia dogo denesima! Di da dafawaneyale dawa: beba: le uhi dagoi." Amalalu, amo uda da hedolo uhibi ba: i. **23** Amalalu, Yesu da sinagoge hina dunu ea diasuga doaga: loba, baidama dusu amola didigia: su dunu bagohame ba: i. **24** E da ilima amane sia: i, "Gadili masa! Uda mano da bogoi hame. E da golai diala." Amane sia: beba: le, dunu huluane da Eba: le oufesega: i. **25** Be ilia dunu huluane gadili sefasi ba: loba, Yesu da misini, amo uda mano ea lobo gagui. Amalalu, a:fini da wa: legadoi. **26** Isala: ili dunu huluane amo soge ganodini da amo gasa bagade hou nabi dagoi. **27** Yesu da amo sogebi yolesili, asili, si dofoi dunu aduna da Ema fa: no bobogelalebe ba: i. Ela da amane wele sia: i, "Da: ibidi ea mano, anima asigima!" **28** Yesu da diasu ganodini golili daloba, si dofoi dunu da Yesuma doaga: i. Yesu E amane sia: i, "Na da alia si fadegamu defele esala, amo alia da dafawaneyale dawa: bela: ?" "Ma, hina!" ela bu adole i. **29** Amaiba: le, E da elea si digili ba: i dagoi. "Alia dafawaneyale dawa: i hou defele ba: ma!" **30** Amalalu, elea si da fadegai dagoi ba: i. Be Yesu da gasawane elama, eno dunuma mae adoma: ne sia: i. **31** Be ela da asili, Ea sia: mae nabawane, dunu huluane amo soge ganodini esalu ilima olelei dagoi. **32** Amo dunu da gadili ahoananoba, eno dunu da sia: hamedei dunu amo ea dogoga Fio liligi aligila sa: i, Yesuma oule misi. **33** Yesu da amo wadela: i a: silibu fadegale fasi dagoi. Amalalu, amo dunu da ea lafidili bu sia: baoui. Dunu huluane fofogadigili amane sia: i, "Amo hou ninia Isala: ili soge ganodini degabodafa ba: sa!" **34** Be Fa: lisi dunu da amane sia: i, "E da wadela: i a: silibu hina ea gasaga amo liligi fadegasa." **35** Yesu da ilia moilai huluane amoma doaga: le, ilia sinagoge diasu ganodini Gode Ea Hinadafa Hou olelelalu. E da oloi dunu huluane uhinisi dagoi. **36** Be E da dunu bagohame gilisibi ba: beba: le, bagadewane asigi galu. Ilia da sibi ouligisu dunu hameba: le, gasa hame sidi agoane dialebeba: le, E da bagade asigisu. **37** Amaiba: le E da Ea fa: no bobogesu dunuma amane sia: i, "Dafawane! Ha: i manu yoi da bagade. Be faimu dunu da bagahamedafa. **38** Amaiba: le ha: i manu gamisu Hina Ema sia: ne gadoma. E da faimu dunu asunasima: ne, sia: ne gadoma."

10 Yesu da Ea ado ba: su dunu fagoyale gala gilisili, gasa bagade hou ilima i. Ilia da wadela: i a: silibu fadegama: ne amola oloi dunu uhima: ne, amo gasa defele E da ilima i dagoi. **2** Ado ba: su dunu fagoyale gala ilia dio amo da Saimone (ea dio eno da Bida), ea eya A: dalu, Ya: mese, (Sebedi ea mano) amola amo ea eya Yone, **3** Filibe, Badolomiu, Domase, su lidisu dunu Ma: diu, Ya: mese (A: lafiase ea mano), Da: diase, **4** Saimone (Selode fi dunu) amola Yudase Isaga: liode (e da Yesu hohonoi). **5** Yesu da amo dunu fagoyale gala asunasi. E amane sia: i, "Dienadaile sogega amola Samelia moilai gagaiga mae masa. **6** Be Isala: ili dunu fi da sibi fisi dagoi agoane. Amaiba: le ilima olelela masa. **7** Ahoabeba: le, dilia sia: agoane olelema, 'Gode Ea Hinadafa Hou doaga: mu da gadenei galebe!' **8** Dilia oloi dunu uhinisima amola bogoi dunu bu wa: legadolesima. Lebolosi dunu uhinisima amola Fio liligi fadegale fasima. Dilia lai da udigili laiba: le, dilia imunuba: le, bidi mae lama. **9** Gouli, silifa amola balasega hamoi muni dilia muni salasu ganodini sali, mae gaguli masa. **10** Udigili edegesu dunu ea esa, abula aduna, emo salasu amola dagulu, mae gaguli masa. Dilia da hawa: hamosu dunu gala. Amaiba: le, eno dunu da dilia wali esaloma: ne lamu liligi dilima imunu da defea. **11** Dilia da moilaiga doaga: sea, nowa dunu dilima yosia: sea, amo dunu ea diasuga golale, eno sogega masunusa: fawane yolesima. **12** Dilia diasuga golili dasea, amane sia: ma, "Guiguda: olofosu dialoma!" **13** Ilia da dili hahawane yosia: sea, dilia yosia: su da ilima dialoma: ne sia: ma. Be ilia dili hame yosia: sea, dilia yosia: su bu samogema. **14** Amola moilai dunu da dili hame yosia: sea amola dilia sia: higabe ba: sea, dilia logoga bu asili, goe

moilai ea osobo dilia emo gafega diala, amo ilima
olelema: ne doga: lesima. 15 Na da dafawane sia:
sa! Fofada: su eso doaga: sea, goe moilai ea se
iasu da Sodame amola Goumola moilai, elea musa:
se iasu bagadewane baligimu." 16 "Nabima! Na da
dili asunasiba: le, dilia da sibi mano agoane. Dilia
da dunu gasonasu wa: me adoba ganodini ahoabe
agoai ba: mu. Amaiba: le, sania agoane, dawa: iwane
hamoma, amola 'dafe' sio ea olofosu hou agoane
hamoma. 17 Dilia osobo bagade dunu ilia hou dawa:
ma! Ilia da dilima fofada: sea, sinagoge diasu ganodini
fegasuga bagade famu. 18 Na hou lalegaguiba: le,
dilia da Gamane Hina dunuma fofada: mu. Bai dilia
da fofada: su amo ganodini, ilima amola Dienadaile
dunuma, Gode Ea Sia: Ida: iwane olelemu. 19 Fofada:
sea, dilia bu adole iasu da: i dioiwane mae dawa: ma.
Amo esoga, Gode da dilia bu adole imunu sia: dilima
olelemu. 20 Bai dilia lafidili sia: da dililа: sia: hame ba:
mu. Be Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala dilia dogo
ganodini esala, Hi fawane da amo sia: dilia lafidili
sia: mu. 21 Dunu ilia da yolalali amo medoma: ne,
fofada: su dunuma imunu. Eda da ea mano amoma
amo hou defele hamomu. Mano da wa: legadole, ilia
eda amola eme himone fuga: mu. 22 Dilia da Na
hou lalegaguiba: le, dunu huluane da dili higamu. Be
nowa da Na hou mae yolele soge wadela: mu eso
amoga doaga: sea, e da gaga: su ba: mu. 23 Ilia
da moilai afae ganodini dilima gadei sia: sea amola
fasea, dilia eno moilaiga hobeale masa. Dilia moilai
huluanedafa Isala: ili soge ganodini amo hame olelei
dagosea, Dunu Egefe da misunu. 24 Ado ba: su dunu
da olelesu dunu amo ea hou hame baligisa. Hawa:
hamosu dunu ea hou da hina dunu amo ea hou hame
baligisa. 25 Amaiba: le, ado ba: su dunu ea hou da
ea olelesu dunu amo ea hou defele ba: mu da defea.
Amola hawa: hamosu dunu ea hou da ea hina amo
ea hou defele ba: mu da defea. Ilia da sosogo fi Eda
amoma Bilisibale dio asuliba: le, ilia da amo Eda Ea
sosogo fi dunu ili dio baligiliwane wadela: mu. 26
Amaiba: le, osobo bagade dunu ilima mae beda: ma!
Dunu huluane da dedeboi liligi huluane hobea ba:
mu. Ilia da wamolegei liligi huluane hobea dawa: mu.
27 Dilia Na wali gasi ganodini sia: su, amo dilia hadigi
ganodini sia: ma! Na da dili ge ganodini sadoga sia:
sa. Be dilia da amo sia: diasu gado aligila heda: le,
amo olelemusa: bagade wele sia: ma! 28 Dilia da: i
hodo bogoma: ne medosu dunu ilima mae beda: ma.
Be Gode da a: silibu amola da: i hodo gilisili Helo
sogega wadela: mu dawa: beba: le, Godema beda:
mu da defea. (Geenna g1067) 29 Diogonabo aduna da
doea afadafa amoga bidi lasa. Be afadafa fawane
osoboga bogola dasea, Gode da dawa: lala. 30 Be
dilia dialuma hinabo afae afae, amo huluane Gode da
idibiba: le, huluane dawa: 31 Amaiba: le mae beda:
ma! Dilia bidi lasu defei da diogonabo bagohame ilia
bidi lasu defei baligi dagoi. 32 Nowa da eno dunu
nabima: ne, e da Na fi dunu esala amo olelesea, Na
amola da amo dunu da Na fi dunu esala, amo Na da
Na Adama olelemu. 33 Be nowa dunu da eno dunu
nabima: ne, e da Nama fa: no bobogemu higasa,
amo sia: sea, Na amola da amo dunu higasa, amo
Na da Na Adama olelemu. 34 Na da osobo bagadega
olofosu hou olelemusa: misibayale dilia dawa: bela: ?
Hame mabu! Olofosu hame be afafasu hou na da
olelela misi. 35 Na da misiba: le, dunu da ea edama
ha laiwane hamomu. Idiwi da ea: me amoma ha
laiwane hamomu. Esoa: da esoa: amoma ha laiwane
hamomu. 36 Moilai fidafa dunu da ea fidafa dunu
ea ha lai dunu agoane ba: mu. 37 Nowa dunu ea
asigi hou edama o emema o egefema o idiwima, amo
asigi hou da ea asigi hou Nama baligisia, goe dunu
da Nama fa: no bobogemu defele hame ba: mu. 38
Nowa dunu da ea bulufalegei mae gisawane, Nama
hame fa: no bobogesea, e da Nama fa: no bobogemu
defele hame ba: mu. 39 Nowa dunu da osobo bagade
esalusu hanaiba: le amo gasawane gagusia, e da ea
esalusu yolesimu. Be nowa dunu da Nama asigiba: le
ea esalusu fisiagasea, e da ea esalusu bu ba: mu. 40
Nowa da dili hahawane yosia: sa, e da Na amola
hahawane yosia: sa. E da Na hahawane yosia: beba:
le, e da Na Asunasisu Dunu amola hahawane yosia:
sa. 41 Nowa da balofede dunu amo da Gode Ea sia:
olelebeba: le, hahawane yosia: sea, e da balofede
dunu ea bidi defele lamu. Nowa da dunu ida: iwane,
amo ea ida: iwane gala hou dawa: beba: le hahawane
yosia: sea, e da dunu ida: iwane gala ea bidi defele
lamu. 42 Na da dafawane sia: sa! Nowa dunu da
Nama fa: no bobogesu dunu fonobahadi afadafa amo
e da Nama fa: no bobogebeba: le, ema anegagi hano
di faigelei afadafa fawane iasea, e da bidi ida: iwane
ba: mu."

11 Yesu da Ea ado ba: su dunu fagoyale gala ilima
ilia hawa: hamosu olelei. Amalalu, E da amo
sogebi yolesili, Ga: lili moilai gagai amo ganodini,
Ea sia: olelemusa: asi. **2** Yone Ba: bodaise da se
iasu diasu ganodini esalu. E da Gelesu Ea hawa:
hamonana nabaloba, ema fa: no bobogesu dunu
Yesuma asunasi. **3** Ilia da Yesuma amane adole ba:
i, “Yone da Dunu hobea misunu sia: i. Di da amo
Dunula: ? O ninia eno dunu misa: ne ouesaloma:
bela: ?” **4** Yesu da bu adole i, “Dilia ba: su amola
nabasu liligi huluane Yonema olelema. **5** Si dofoi
dunu da bu ba: sa. Emo gasuga: igi dunu da bu noga:
le lala. Lebolosi oloi dunu da aya: bahoi dagoi. Ge
ga: i dunu da bu naba. Bogoi dunu da wa: legadoi
dagoi. Hame gagui dunu ilia Gode Sia: Ida: iwane
naba. **6** Nowa dunu da Nama dafawaneyale dawa:
su hou hame fisiagasea, e da hahawane gala.” **7**
Yone ea ado ba: su dunu da bu yolesili ahoanoba,
Yesu da eno dunuma amane sia: i, “Dilia da wadela: i
hafoga: i sogega Yone ba: la ahoanoba, dilia da adi
hou ba: musa: dawa: sula: ? Gisi lubi foga fabeba:
le muwabe, amo ba: la asibela: ? **8** Be dilia dunu
abula ida: iwane amoga idiniginisi ba: la asibela: ?
Abula ida: iwane idiniginisi dunu da hina bagade
dunu ilia diasu ganodini esala! **9** Be dilia da balofede
dunu ba: la asibela: ? Dafawane! Yone da balofede
dunu ea hou amo bagade baligi dagoi. **10** Bai Yone
ea hou olelema: ne, Gode Sia: da agoane dedei
diala, ‘Gode da amane sia: i, Na olelesu dunu Dia
logo fodoma: ne amola Dima bisili masa: ne, Na
da asunasimu.’ **11** Na dafawane sia: sa! Yone Ba:
bodaise ea hou da uda amoma lalelegei mano ilia
hou huluane baligili dagoi. Be Gode Ea Hinadafa Hou
fi amo ganodini fonobahadidafa dunu ea hou da Yone
Ba: bodaise ea hou baligisa. **12** Yone Ba: bodaise da
osobo bagadega misi. Amo esoha degabo hamonana
amogainini wali eso, Gode Ea Hinadafa Hou amo
ganodini masa: ne, gegesu bagade da ba: lala. Gasa
bagade dunu da lalegagumusa: gegenana. **13** Musa:
balofede dunu amola Mousese ea sema dedei da
Gode Ea Hinadafa Hou olelesu. Amalalu, Yone Ba:
bodaise da misi dagoi. **14** Musa: balofede dunu da
Elaidia da misunu sia: i. Dilia da ilia sia: dafawaneyale
dawa: i ganiaba, bu misunu dunu Elaidia da Yone,
amo dawa: ma! **15** Dilia da ge galea, nabima! **16**
Wali esalebe dunu ilia hou Na da dilima olelemu. Ilia
da mano fonobahadi bidi lama: ne legesu sogebiga
udigili hedelalebe agoane. **17** Mano gilisisu afae da
eno gilisisuma amane wele sia: sa, ‘Ninia da baidama
dunanu, be dilia hame gosa: i. Ninia da didigia: loba,
dilia da hame di.’ **18** Yone da ha: i amola waini mae
nawene misiba: le, dunu da amane sia: su, ‘E da
sugunu aligila sa: i!’ **19** Be Dunu Egefe da ha: i amola
waini nana misiba: le, ilia da agoane sia: su, ‘Uasu
dunu amola feloasu dunu da misi dagoi. E da su
lidisu amola wadela: i hamosu dunu ilia na: iyado
goea.’ Be Gode Ea hawa: didili hamoi, amo da Gode
Ea bagade dawa: su hou olelesa.” **20** Yesu da moilai
bagohame amo ganodini gasa bagade hamosu. Be
amo moilai dunu da Godema hame sinidigi. Amaiba:
le, Yesu da ilima gagabole amane sia: i, **21** “Goula:
isini dunu! Dilia da se bagade nabimu! Bedesa:
ida dunu! Dilia amola da se bagade nabimu! Daia
amola Saidone dunu fi da Na musa: hame ba: su
hou dilia moilai ganodini hamoi amo ba: loba, ilia
da da: i dioi amola Godema sinidigimu olelema: ne,
wadela: i eboboi abula idiniginisila: loba amola ilia
dialuma da: iya nasubu duduli gala: la: loba. **22** Na
da dilima dafawane sia: sa! Fofada: su eso doaga:
sea, dilia se iasu da Daia fi amola Saidone fi ilia
se iasu, amo bagade baligimu. **23** Gabena: iame fi!
Dilia da muagado heda: ma: bela: ? Hame mabu!
Dilia da Helo sogega gudu sa: imu. Sodame dunu
ilia da dilia waha ba: i liligi ba: loba, Sodame da
mae ulagili dialala: loba. **(Hadēs g86)** **24** Be Fofada:
su eso doaga: sea, dilia se iasu lamu da Sodame
dunu ilia se iasu amo bagadewane baligimu.” **25**
Amo esoga, Yesu E amane sia: i, “Ada Gode! Osobo
bagade amola Hebene Hina esala! Bagade dawa:
su dunu hodosa: besa: le, goe liligi Di wamolegeiba:
le amola mano dududuma oleleiba: le, Na da Dima
nodosa. **26** Dafawane Ada! Di da hanaiba: le agoane
hamosu. **27** Na Ada da hou huluane Nama i dagoi.
Ada Hi fawane da Egefe dawa: Amola Na fawane
da Ada dawa: Na da nowa dunuma Na Ada Ea hou
olelesea, amo dunu amola da Ada Ea hou dawa: **28**
“Dilia huluane! Liligi dioi bagade gaguli ahoabeba: le
helebe, amola da: i diobe. Nama helefila misa! Na da
dilima helefisu imunu. **29** Dilia Na ‘youge’ dilia da: i
amoga lale ligisima. Na da Na hou dilima olelemu. Na
hou da fonoboiwane, amola asaboi. Dilia a: silibu da
bu mae da: i dioiwane helefimu. **30** Bai Na ‘youge’ da

asaboiwane. Amola dilia aguni masa: ne, Na da hagi liligi fawane dilia esaga salimu.”

12 Amo galu, Yesu da Sa: bade esoga gagoma sagai soge amo ganodini lalu. Ea ado ba: su dunu da ha: iba: le, gagoma oso faili nanu. **2** Amo hou ba: beba: le, Fa: lisi dunu da Yesuma amane sia: i, “Ba: ma! Dia ado ba: su dunu da Sa: bade eso sema wadela: sa!” **3** Yesu da bu adole i, “Dilia da Da: ibidi amola ea na: iyado ilia ha: iba: le hamoi amohame idibala: ? **4** E da Gode Ea diasu ganodini golili sa: ili, agi ga: gi amo da Godema i dagoi, e amola ea fa: no bobogesu dunu da lale mai dagoi. Musa: goe agi ga: gi da sema bagade galu. Gobele salasu dunu fawane nasu. **5** Dilia Gode Sia: Dedei Buga hame idibala: ? Gobele salasu dunu da Sa: bade eso huluane Debolo Diasu ganodini Sa: bade Sema wadela: sa. Be amo da wadela: i hou hame. **6** Na da dilima sia: sa! Debolo Diasu ea hou baligisu Dunu da wali guiguda: esala. **7** Gode Sia: da agoane dedei diala, ‘Na da ohe gobele salasu hou hame, be asigi gogolema: ne olofosu hou fawane hanasa!’ Dilia da amo sia: dawa: i ganiaba, dilia da dunu ida: iwane Ema hame fofada: la: loba. **8** Bai Dunu Egefe da Sa: bade eso amoma Hina esala.” **9** Amo soge yolesili, Yesu da ilia sinagoge diasu ganodini golili sa: i. **10** Dunu afae amo ea lobo lologoi dialu amo diasu ganodini esalebe ba: i. Dunu eno ilia da Yesu dafama: ne ado ba: musa: dawa: beba: le, amane sia: i, “Sa: bade eso amoga, dunu da uhinisu hou hamosea, e da ninia Sema wadela: sala: ?” **11** Yesu da bu adole i, “Dilia da Sa: bade esoga sibi da uli dogoi ganodini dafasea, adi hamoma: bela: ? Sibi ea eda da bu hiougili gadoma: bela: ? Dafawane! E da fidimu! **12** Be dunu ea esalusu da sibi ea esalusu amo baligi dagoi. Amaiba: le, ninia Sema amo ganodini, Sa: bade esoga hawa: hamosu noga: iwane hamomu da defea.” **13** Amalalu, Yesu da lobo lologoi dunuma amane sia: i, “Dia lobo moloma!” Amalalu, ea lobo molole, ea lobo bu ida: iwane, ea lobo eno defele ba: i. **14** Amalalu, Fa: lisi dunu da yolesili asili, fofada: ne, Yesu medomusa: ilegesu. **15** Be amo medole legemu hou nababeba: le, Yesu da amo sogebi yolesiagai. Dunu bagohame da Ema fa: no bobogei. Amalalu, Yesu da dunu ilia olo huluane uhinisisi dagoi. **16** E da ilima amo hou eno dunuma mae olelema: ne sia: i. **17** Amo hou hamoiba: le, musa: balofede dunu Aisaia ea sia: da didili hamoi dagoi ba: i. **18** Aisaia da musa: amane sia: i, “Na hawa: hamosu dunu Na ilegei, amo ba: ma! E da na dogolegeidafa! Na da Na A: silibu Ema imunu. Na da dunu fifi asi gala huluane ilima fofada: musa: misunu. E da ilima amo hou olelemu. **19** E da sia: ga hame gegemu, hame wele sia: mu. E da logoga sia: olelemusa: ha: giwane hame sia: mu. **20** E da saga: baea: i da hame fimu. Hanu ea lalu gona: su da usimusa: ba: sea, E da amo hame haba: domu. E da mae yolesili hawa: hamonanumu. Moloidafa hou da doaga: beba: le fawane yolesimu. **21** Dunu fifi asi gala da Ea hou lalegaguiba: le, ilia da hobea misunu hou dafawane hamoma: beyale dawa: mu.” **22** Ilia da dunu afae amo ea dogo ganodini wadela: i a: silibu da aligila sa: iba: le si dofoi amola sia: hamedei gala, amo Yesuma oule misi. Yesu da amo dunu uhinisi dagoi. Amalalu, e da bu ba: i amola bu sia: baoui. **23** Dunu huluane da amo hou ba: beba: le bagadewane fofogadigi. Ilia da amane adole ba: i, “Amabela: ? Amo dunu da Da: ibidi Egefela: ?” **24** Be Fa: lisi dunu da amo hou nababeba: le, amane sia: i, “E da Bilisibale, wadela: i a: silibu ea hina, amo ea gasaga, Fio liligi fadegasa.” **25** Yesu da ilia asigi dawa: su dawa: beba: le, amane sia: i, “Dunu fi da afafasea, amo fi da wadela: mu. Moilai fi o sosogo fi amola da afafasea, dafamu. **26** Sa: ida: ne ea fi gilisisu afae da ea fi dunu eno amoma gegene, sefasisia, Sa: ida: ne ea fi da afafae dagoi amola hedolo dafai dagoi ba: mu. **27** Na da Bilisibale amo ea gasaga Fio liligi fadegale fasisia, dilia fa: no bobogesu dunu da nowa ea gasaga amo liligi fadegasala: ? Amaiba: le dilima fa: no bobogesu dunu ilia hou, da dilia hou da giadofai amo olelesa. **28** Be Na da Gode Ea A: silibu amo Ea gasaga Fio liligi fadegale fasisa galea, defea, Gode Ea Hinadafa Hou da doaga: i dagoi, amo dawa: ma. **29** Dunu da gasa bagade dunu ea liligi samogemusa: dawa: sea, e da hidadea gasa bagade dunu ea lobo la: gili, amo fa: no ea diasu golili sa: ili, ea liligi samogesa. **30** Nowa dunu da Namagai hame esalea, e da Nama ha lai agoane. Nowa da Na sibi hame gilisisia, e da Na sibi afagogosa. **31** Amaiba: le, wadela: i hou huluane amola lasogole sia: huluane, Gode da gogolema: ne olofomu. Be dunu da Gode Ea A: silibu Hadigidafa gala Ema ha lale lasogole sia: sea, amo Gode da hame gogolema: ne olofomu. **32** Nowa da Dunu Egefema lasogole

sia: sea, bu fofada: sea, ea hou da gogolema: ne olofoi dagoi ba: mu. Be Gode Ea A: silibu Hadigidafa gala Ema lasogole sia: sea, gogolema: ne olofosu da hame ba: mu. Wali osobo bagade eso amola fa: no misunu eso huluane ganodini, gogolema: ne olofosu hamedafa ba: mu. **(aiōn g165)** **33** Ifa ida: iwane gala da dulu ida: iwane legesa. Wadela: i ifa da dulu wadela: i gala legesa. Dunu da ifa ea dulu ba: sea, ilia da amo ifa ea hou dawa: sa. **34** Dilia wadela: i sania fi! Dilia hou da wadela: iba: le, ida: iwane sia: habodane sia: ma: bela? Dunu ilia lafidili sia: da hidadea ilia dogoga maha. **35** Dunu ida: iwane gala da ida: iwane ligisisu amoga liligi ida: iwane olelesa. Be wadela: i dunu da wadela: i ligisisu amoga wadela: i liligi olelesa. **36** Na dilima sia: sa. Fofada: su Eso doaga: sea, dunu huluane ilia lafidili udigili sia: i huludafa amoba: le Na da fofada: mu. **37** Dilia sia: sia: beba: le, fofada: sea, Fofada: su Dunu da dili mogili da wadela: le hamoi, mogili da hou ida: iwane hamoi, amane ilegemu." **38** Amalalu, Sema olelesu dunu amola Fa: lisi dunu da Yesuma amane sia: i, "Olelesu! Di da gasa bagade dawa: digima: ne olelesu hamoma!" **39** Yesu E bu adole i, "Wadela: i fi amola dabua fawane molole ogogosu fi ilia da dawa: digima: ne olelesu hogosa. Be Na da dawa: digima: ne olelesu dilima hame imunu. Youna fawane ea dawa: digima: ne olelesu dawa: ma! **40** Youna da eso udiana amola gasi udiana, menabo bagade ea hagomo ganodini dialu. Amo defele, Dunu Egefe da osobo ea dogo ganodini eso udiana amola gasi udiana dialumu. **41** Fofada: su Eso doaga: sea, Ninife dunu da dilima fofada: mu. Bai ilia da Youna ea sia: nababeba: le, gogosiane, Godema sinidigi. Be Dunu waha esala, da Youna ea hou baligi dagoi. **42** Fofada: su Eso doaga: sea, Siba soge hina bagade uda da wa: legadole, dilima fofada: mu. E da Soloumane ea bagade dawa: su sia: nabima: ne, badilia soge amodili misi. Be Soloumane ea hou baligisu Dunu da waha esala. **43** Wadela: i a: silibu da dunu ea dogoga gadili ahoasea, e da iwilaga udigili golamu soge hogola ahoa. Be hame ba: sa. **44** Amasea e da amane sia: sa, 'Na da na musa: diasuga bu hagimu!' Sia: beba: le, bu doaga: sea, ea diasu gelabai amola noga: le doga: i dagoi ba: sa. **45** Amaiba: le, e da bu gadili asili, a:silibu eno fesuale gala, ilia hou da ea wadela: i hou baligisa, amo lidili, ilia gilisili ganodini fila sia: imu. Amaiba: le goe dunu ea hou da bagade baligili bu wadela: mu. Waha dunu fi esala da amo hou ilima doaga: i dagoi ba: mu." **46** Yesu da dunu huluanema sia: nanoba, Ea: me amola eya huluane da misini, Ema sia: musa: gadili lelu. **47** Dunu afae da Yesuma amane sia: i, "Dia: me amola Diaeya da Dima sia: musa: gadili lela." **48** Be Yesu E bu adole i, "Na: me amola Naeya da nowala: ?" **49** Amalu, E da Ea ado ba: su dunuma lobosogole amane sia: i, "Na: me amola Naeya da goea. **50** Nowa da Na Hebene Ada Ea hanai hou nabawane hamosea, amo da Naeya, Na aba amola Na: me esala."

13 Amo esoga, Yesu da amo moilai yolesili, hano wayabo bega: doaga: i. E da dunu ilima olelemusa: esalu. **2** Dunu bagohamedafa da gilisibiba: le, Yesu da dusagai ganodini fila heda: i. Dunu huluane da hano bega: lelefulu. **3** Yesu da fedege sia: bagohame ilima olelei. E amane sia: i, "Ifabi ouligisu dunu da gagoma bugimusa: asi. **4** Hawa: fasilalu, mogili logoga sa: iba: le, hame dedeboiba: le, sioga lidili na dagoi. **5** Mogili wadela: i igi magufu da: iya amo osoboga sa: ili, hedolo heda: i. **6** Be eso mabe galu, amo da difi sa: imu gogoleiba: le, hedolowane bioi. **7** Hawa: mogili da aya: gaga: nomei amola gisi labala sa: ili, heda: le, aya: gaga: nomeiga gigisiba: le, noga: le hame heda: i. **8** Be eno da osobo ida: idafa amoga sa: iba: le, heda: le, ha: i manu ida: iwane legei. Eno da gagoma hodo 100 agoane, eno da 60 amola eno da 30 agoane hamoi. **9** Dilia da ge galea, nabima!" **10** Yesu Ea fa: no bobogesu dunu da Ema misini, amane sia: i, "Di da dunu gilisi ilima sia: olelesea, abuli fedege sia: musu olelebela: ?" **11** E da bu adole i, "Gode da Ea Hinadafa Hou amo wamolegei dawa: su dilima olelesa. Be E da eno dunuma hame olelesa. **12** Bai nowa dunu da gagui galebe, amo dunuma Gode da bagadedafa bu imunu. Be E da hame gagui dunuma ea lai huluane bu samogemu. **13** Amaiba: le, Na da fedege sia: fawane ilima olelesa. Ilia siga ilia ba: sa, be asigi dawa: suga hame dawa: sa. Ilia gega naba, be asigi dawa: suga hame naba. **14** Amo dunu ilia hou olelema: ne, balofede dunu Aisaia da musa: sia: i, 'Dilia da nabalumu be hame dawa: mu. Dilia da ba: lalumu be hame dawa: mu.' **15** Amo dunu fi ilia asigi dawa: su da ga: nasi hamoi dagoi. Ilia ge da ga: siwane diala amola ilia si da sisigi dagoi. Amo

hou ilia da hahamoi ganiaba, ilia da siga bu ba: la:
loba amola ilia gega bu naba: loba amola ilia asigi
dawa: suga bu dawa: la: loba amola ilia da Nama
sinidigibiba: le, Na uhinisu hou ilia ba: la: loba. Be
hamedei.' **16** Be dilia da siga ba: beba: le, amola dilia
da gega nababeba: le, dilia da hahawane bagade.
17 Na da dilima dafawane sia: sa! Balofede dunu
bagohame amola ida: iwane hamosu dunu bagohame
da dilia waha ba: su liligi ba: mu hanai galu. Be
hame ba: i. Ilia da dilia waha nababe liligi nabimu
hanai galu, be hame nabi. **18** "Dilia hawa: bugisu
dunu ea sia: dawa: loma: ne nabima amola dawa:
ma! **19** Nowa dunu da Gode Ea Hinadafa Hou Sia:
olelesu mae dawa: iwane nabasea, Sa: ida: ne da
amo sia: ea dogoga bu samogesa. Amo da hawa:
logoga bugi fedege agoane. **20** Hawa: magufu da: iya
bugi da dunu e Gode Ea sia: hahawane nababeba: le
hedolowane lalegagusa, amo ea fedege sia: **21** Be e
da difi hameba: le, fonobahadi lalu, amalalu, e da
lalegaguiba: le se nabasea, hedolowane dafasa. **22**
Hawa: aya: gaga: nomei sogega bugi, da Gode Ea
sia: nabasu dunu eno agoane. E da se nababeba:
le amola osobo bagade hou amola muni hanai hou
bagade dawa: beba: le, Gode Ea Sia: ea dogo
ganodini diala da amoga bagade gigisiba: le, e da
dulu hame legesa. **(aiōn g165)** **23** Hawa: eno osobo
ida: iwane gala amoga bugi da Gode Sia: noga: le
nabasu dunu. E da dulu legesa, gagoma afadafa
da dulu 100agoane, oda da 60 agoane, oda da 30
agoane legesa." **24** Yesu Ea eno fedege sia: olelei da
agoane, "Gode Ea Hinadafa Hou da dunu e da widi
hawa: ida: iwane gala osoboga bugi agoane. **25** Be
amo dunu da golale, ema ha lai dunu misini, wadela: i
gisi amo ea bugi ganodini wamowane bugilalu asi. **26**
Widi da heda: le, dulu legele, wadela: i gisi amola da
gilisili heda: i. **27** Amo soge hina ea hawa: hamosu
dunu da ema misini, amane sia: i, 'Ada! Di da hawa:
ida: iwane bugi dagoi. Amaiba: le, wadela: i gisi da
habidili misibela: ?' **28** E da bu adole i, 'Ha lai dunu
da amo hamoi!' Ea hawa: hamosu dunu da bu adole
ba: i, 'Ninia amo wadela: i liligi a: le fasima: bela: ?'
29 Hina da bu adole i, 'Hame mabu! Dilia da wadela: i
gisi a: le fasisia, widi ea difi amola wadela: mu. **30** Ela
gilisili heda: mu da defea. Faimu eso doaga: sea, na
da faimu dunu ilia da wadela: i gisi lale, la: gili, laluga
ulagima: ne sia: mu. Be widi ha: i manu ida: iwane
gala, amo na diasu ganodini salima: ne, na da ilima
sia: mu.'" **31** Yesu da eno fedege sia: agoane olelei,
"Gode Ea Hinadafa Hou da masada hawa: , dunu e
da ea soge ganodini bugi agoane. **32** Masada hawa:
da eno hawa: huluane ba: sea, fonobahadidafa ba:
sa. Be heda: le, e da ifa agoane alebeba: le, sio fi da
ea amoda amoga fisa." **33** Yesu da eno fedege sia:
olelei, "Gode Ea Hinadafa hou da agoane. Uda da
falaua ganodini yisidi sala. Yisidi da hawa: hamobeba:
le, falaua huluane da afadenene heda: sa." **34** Yesu
da dunu huluanema fedege sia: fawane olelei. E da
eno sia: hamedafa sia: i. Fedege sia: fawane olelei.
35 Musa: balofede dunu da amo hou olelei agoane,
"Na da fedege sia: fawane ilima olelemu. Hemonega
osobo bagade hahamosu eso amogainini wamolegei
sia: na da olelemu." **36** Yesu da dunu huluane yolesili,
diasu ea gelabo ganodini bu sa: ili, Ea ado ba: su
dunu da Ema misini, amane sia: i, "Gisi bugi sia:
dawa: loma: ne, amo ninima olelema." **37** Yesu E
bu adole i, "Hawa: bugisu dunu da Dunu Egefe. **38**
Osobo da osobo bagade. Hawa: ida: iwane gala da
Gode Ea Fi dunu. Wadela: i gisi da Sa: ida: ne ea
fi dunu. **39** Wadela: i gisi bugisu dunu da Sa: ida:
ne. Faimu Eso da soge wadela: mu eso. Faisu dunu
da a: igele dunu. **(aiōn g165)** **40** Gisi da gilisili laluga
ulagibi, agoaiwane hou ninia da soge wadela: mu eso
doaga: sea ba: mu. **(aiōn g165)** **41** Dunu Egefe da Ea
a: igele dunu asunasimu. Ilia da Gode Ea Hinadafa
Hou ganodini esalebe wadela: i hamosu dunu amola
dafama: ne olelesu dunu huluane lidimu. **42** Amo dunu
ilia lalu bagadega galadigimu. Ilia da bagadewane
bese ini dinanumu. **43** Amalalu, dunu ida: iwane ilia
da eso ea hadigi defele, Gode Ea Hinadafa Hou
soge ganodini ba: mu. Dilia da ge galea, nabima!" **44**
"Gode Ea Hinadafa Hou da agoane. Dunu e da udigili
ahoasea, muni bagade liligi ifabi ganodini wamolegei
amo ba: sa. Amo e da bu wamolegemusa: dedebosa.
E da hahawanebagadeba: le, ea diasuga asili, ea
liligi huluane bidi lale, amo muni lai amoga e da
goe ifabi bidi lasa. **45** Eno, Gode Ea Hinadafa Hou
da bidi lasu dunu, e da su wagebi hogolala. **46** Su
wagebi afadafa ida: iwanedafa ba: beba: le, e da ea
liligi huluane bidi lale, amo muni lai amoga amo su
wagebi bidi lasa. **47** Eno, Gode Ea Hinadafa Hou
da menabo gasa: su agoane. Hanoga galadigiba: le,
amo gasa: su da menabo hisu hisu gagui dialebe ba:

sa. **48** Nabaiba: le, hano bega: hiougisia, menabo
ida: iwane gala ilia daba ganodini sala. Be ilia da
wadela: i menabo udigili galagasa. **49** Amo hou da
soge wadela: mu eso amoga ba: mu. A: igele dunu
da misini, dunu fi ganodini ida: iwane dunu yolesili,
wadela: i dunu lidili, **(aiōn g165)** **50** lalu bagadega
galadigimu. Lalu ganodini ilia da bese ini dinanumu."
51 Yesu E amane adole ba: i, "Go liligi huluane dilia
da dawa: bela: ?" "Ma!" ilia bu adole i. **52** E da bu
amane sia: i, "Amaiba: le, sema olelesu dunu, e Gode
Ea Hinadafa hou nababeba: le, dawa: lalu, e da diasu
hina ea hou agoane hamosa. E da ea ligisisu sesei
amoga gaheabolo liligi ida: iwane gala amola musa:
liligi ida: iwane gala gaguli maha." **53** Yesu da amo
fedege sia: olelei dagoloba, amo soge yolesili, **54**
Ea moilaidafa amoga bu misi. E da sinagoge diasu
ganodini oleleiba: le, dunu huluane da fofogadigili,
amane sia: i, "E da habidili goe bagade dawa: su
hou amola gasa bagade hou labala?" **55** "E da diasu
gagusu egefe. Ea: me da Meli amola Ea eyalali da
Ya: mese, Yousefe, Saimone amola Yudase. **56** Ea
dalusi huluane da ninia moilai ganodini esala. Ea
hou da habidili labala?" **57** Amaiba: le, ilia da Yesu
higa: i. Yesu da ilima amane sia: i, "Dunu huluane da
balofede dunu amo ea sia: naba. Be balofede dunu
ea moilai fidafa dunu da hame naba." **58** Ilia da Ea
hou dafawaneyale hame dawa: beba: le, E da musa:
hame ba: su gasa bagade hou bagahame fawane
amo moilaiga hamosu.

14 Amo esoga, dunu huluane da Yesu Ea hou sia:
dasu. **2** Amo sia: nababeba: le, Helode (Ga: lili
soge ouligisu dunu) da ea eagene ouligisu dunuma
amane sia: i, "Amo dunu da Yone Ba: bodaise. E
bogole bu wa: legadoiba: le, gasa bagade hamosa."
3 Musa: , Helode da Yone gaguli, afugili, se iasu
diasu ganodini sali. Bai Helode da ea ola Filibe
amo idua Heloudia: se lai dagoi. **4** Be Yone da
Helodema amane sia: su, "Di da amo uda lamu da
defea hame galu!" **5** Amaiba: le, Helode da Yone
medole legemusa: dawa: i galu. Be eno Yu dunu
huluane da Yone da balofede dunu dawa: i galu.
Amaiba: le, Helode da amo dunuma beda: iba: le,
Yone hame medole legei. **6** Helode ea lalelegei
eso doaga: beba: le, dunu bagohame gilisibiba: le,
Heloudia: se idiwi da dunu huluane midadi siogoi.
Helode da hahawane bagade ba: i. **7** Amaiba: le,
Helode da ema amane sia: i, "Na da dafawane sia:
sa! Dia da nama adole ba: sea, na da dia hanai liligi
dafawane imunu." **8** Amalalu, Heloudia: se idiwi da
ea: me ea sia: nababeba: le, amane sia: i, "Yone Ba:
bodaise ea dialuma damuni, yaeya da: iya ligisili,
amo nagili gaguli misa!" **9** Helode da da: i dioi nabi.
Be dunu huluane da ea musa: sia: nababeba: le,
e da gogosiamu higa: i. Amaiba: le, e da amo sia:
ea hawa: hamosu dunuma olelei. **10** Ea sia: beba:
le, ilia da Yone Ba: bodaise se iasu diasu ganodini
esalu, amo ea dialuma damuni fasi. **11** Ilia da ea
dialuma yaeya da: iya ligisili, a:finima gaguli misi.
Amalalu, e da amo ea: mema gaguli asi. **12** Yone Ba:
bodaise ea fa: no bobogesu dunu da misini, ea da: i
hodo lale, uli dogoiga sali. Amalu ilia da Yesuma asili,
amo hou olelei. **13** Amo sia: nababeba: le, Yesu da
amo soge yolesili, dusagaiga fila heda: le, Hisu dunu
hame esalebe sogega asi. Dunu huluane da Ea asi
nababeba: le, ilia moilai yolesili, Ema doaga: musa: ,
biba: le sisiga: i. **14** Yesu da hano bega: doaga: le,
dunu bagohame gilisibi ba: i. E da ilima asigiba: le,
ilia oloi dunu huluane uhinisi. **15** Daeya doaga: loba,
Yesu Ea ado ba: su dunu da Ema misini, amane sia:
i, "Go soge da dunu hame esalebe soge. Gasimu
galebe! Di da dunu huluane moilaiga ha: i manu bidi
lama: ne asunasima." **16** Be Yesu E bu adole i, "Ilia
guiguda: esalumu da defea. Dilisu ha: i manu ilima
ima." **17** Ilia da amane sia: i, "Ninia da agi ga: gi biyale
gala, amola menabo aduna, amo fawane gala." **18**
Yesu E amane sia: i, "Amaiba: le, Nama gaguli misa!"
19 Yesu da dunu huluane gisi da: iya fima: ne sia: i.
Amalalu, E da agi ga: gi biyale gala amola menabo
aduna lale, Ea si ba: le gadole, Godema nodone sia:
ne gadole, agi fifili, Ea ado ba: su dunuma sagoi.
Amalalu, ilia da dunu huluanema bu sagoi. **20** Ilia
huluane nanu, sadi dagoi. Amalalu, ilia da ha: i manu
hame mai dialu, daba fagoyale bu lai. **21** Dunu 5,000
agoane, uda amola mano da huluane defele maiba:
le sadigia: i ba: i. **22** Amalalu, Yesu da sia: beba:
le, Ea ado ba: su dunu da dusagaiga fila heda: le,
Ga: lili hano na: iyado bega: doaga: musa: asi. E da
dunu huluane masa: ne sia: i. **23** Huluane asiba: le,
Yesu Hisu sia: ne gadomusa: goumiba: le heda: i.
Daeya doaga: loba, Yesu da Hisu esalebe ba: i. **24**
Isu da gibula bobodobeba: le, dusagai da hano dogoa
bagadewane gigiwigi. **25** Amalalu, hadigibi galu, Yesu

da Ea fa: no bobogesu dunuma doaga: musa: , hano
da: iya mae magufale asi. 26 Yesu da mae magufale
manebe ba: beba: le, Ea ado ba: su dunu da bagade
beda: i galu. Ilia da E da bogoi a: silibuyale dawa:
beba: le, bagade beda: iba: le wele sia: i. 27 Amalalu,
Yesu E amane sia: i, “Mae beda: ma! We da Na!”
28 Amaiba: le, Bida da Yesuma amane sia: i, “Hina!
Di da dafawane misi galea, na Dima misa: ne Dia
sia: ma!” 29 Yesu E bu adole i, “Misa!” Amalalu, Bida
da hano da: iya aligila sa: ili, mae magufale Yesuma
doaga: musa: asi. 30 Be Bida da fo gasa bagade ba:
beba: le, bu beda: i galu. Beda: iba: le, magufasa
dabeba: le, e Yesuma bagade wele sia: i, “Hina! Di
fidila misa!” 31 Amalalu, Yesu da Ea lobo molole,
Bida ea lobo gaguli, lobolele gadoi. E Bidama amane
sia: i, “Dia dafawaneyale dawa: su hou abuli fisibala:
?” 32 Ela da bu dusagaiga fila heda: beba: le, fo
da yolesi dagoi ba: i. 33 Dunu dusagai ganodini fila
heda: i ilia huluane da nodone, Yesuma amane sia:
i, “Dafawane! Di da Gode Ea Manodafa!” 34 Ilia da
hano degele, Genesalede sogega doaga: i. 35 Amo
soge ganodini fi dunu da Yesu da doaga: i dagoi sia:
be nababeba: le, ilia da oloi dunu huluane Yesuma
oule misi. 36 Ilia da oloi dunu Yesu Ea abula fe digili
ba: musa: , Ema edegei. Amola nowa dunu da Ea
abula digili ba: loba bu uhi dagoi ba: i.

15 Amalalu, Fa: lisi dunu amola Sema Olelesu dunu
da Yelusalemeganini misini, Yesuma doaga: i.
Ilia da amane sia: i, 2 “Dia ado ba: su dunu da abuli
ninia aowalalia sia: hame nabala: ? Ilia da ha: i nasea,
lobo dodofema: ne sema hame hamosa.” 3 Yesu E
bu adole i, “Dilia amolawane da abuliba: le Gode
Ea Semadafa wadela: sala: ? Dilia da dilisu olelesu
amoma fawane fa: no bobogesa. 4 Gode Ea sia: da
agoane diala, ‘Dilia ada amola ame elama asigima.’
Amola ‘Nowa dunu ea ada o ame amoma lasogole
sia: sea, amo dunu fane legema. 5 ‘Be dilia da dilia
ada amola ame amoma imunu liligi amo lale, Godema
imunusa: sia: sa. 6 Amaiba: le, dilia giadofale dilia
ada hame fidimu da defea sia: sa. Dilia da dilisu hou
amoma fa: no bobogebeba: le, Gode Ea hou hame
dawa: 7 Dilia dabua fawane molole ogogosu dunu!
Aisaia da musa: moloiwane dilia hou agoane olelei,
8 ‘Gode da amane sia: sa, Amo dunu da ilia lafidili
Nama nodone sia: sa. Be ilia dogo da Nama hame
gadenena misi. 9 Ilia udigili Nama nodosa. Ilia da
ogogole osobo bagade sema, amo da Gode Ea Sema
ilia olelesa.’” 10 Yesu da dunu huluane Ema misa:
ne sia: i. Amalalu, E da ilima amane sia: i, “Nabima
amola dawa: ma! 11 Ea lafi ganodini dabe liligi da
dunu ea hou ledo agoane hame hamosa. Be liligi da
dunu ea lafidili ga ahoasea, amo fawane da ea hou
ledo agoane hamosa.” 12 Ea ado ba: su dunu da
Ema misini, amane sia: i, “Dia sia: nababeba: le, Fa:
lisi dunu da bagadewane se nabi. Amo Di da dawa:
bela: ?” 13 E da bu adole i, “Bugi huluane Na Hebene
Ada hame bugi galea, amo bugi E da a: le fasimu. 14
Fa: lisi dunu yolema! Ilia da si dofoi dunu agoane.
Amola si dofoi dunu da eno si dofoi dunuma logo
olelesea, ela da gilisili hano ogai ganodini dafamu,”
15 Bida e amane sia: i, “Fedege sia: ea dawa: loma:
ne amo ninima olelema.” 16 Yesu E bu adole i,
“Dilia da ili defele, dawa: su hamela: ? 17 Dilia da
hame dawa: bala? Liligi da dunu ea lafidili ganodini
ahoabeba: le, hagomoga sa: ili, fa: no agoane ea
da: i hodo yolesili gadili ahoa. 18 Be liligi lafidili ga
ahoabeba: le, amo da dogoganini mahabeba: le, dunu
ea hou ledo agoane hamosa. 19 Dunu ilia dogo asigi
dawa: su amoga da wadela: i asigi dawa: su, fane
legesu, inia: uda adole lasu, wamolasu, ogogosu,
amola gadesu, amo wadela: i hou huluane da dunu
ea dogoganini maha. 20 Amo liligi da dunu ea hou
ledo agoane hamosa. Be lobo mae dodofeiwane
ha: i nasea, amo dunu ilia sia: defele, amo da dunu
ea hou ledo agoane hame hamosa.” 21 Amo soge
yolesili, Yesu da soge amo da Daia amola Saidone
moilai gadenene dialebe asi. 22 Ga: ina: ne soge uda
amogawi esala da Yesuma misini, amane wele sia: i,
“Da: ibidi Egefe! Nama asigima! Nadiwi amo ea dogo
ganodini Fio liligi da aligila sa: iba: le, e da se bagade
naba.” 23 Be Yesu da amo udama bu hame adole i.
Yesu Ea fa: no bobogesu dunu da Ema amane sia:
i, “Amo uda masa: ne sia: ma! E da bagade wele
sia: sa!” 24 Yesu E bu adole i, “Na da Isala: ili sibi fi
fisi dagoi, amo fawane gaga: ma: ne, Gode da Na
asunasi.” 25 Amo sia: nababeba: le, uda da bu misini,
osoboga gala: lasa: ili, amane sia: i, “Hina! Dia na
fidima!” 26 Yesu E bu adole i, “Manodafa ilia ha: i
manu lale, wa: megili udigili imunu da defea hame
galebe.” 27 Uda da bu sia: i, “Dafawane! Be wa: me
da ilia eda ea ha: i manu fafaiganini osoboga dala
dabe amo naha.” 28 Amalalu, amo udama Yesu E

amane sia: i, “Dia dafawaneyale dawa: su hou da
bagadedafa. Di da dia hanai liligi ba: mu.” Amalalu,
uda ea idiwi da uhi dagoi ba: i. **29** Amo soge yolesili,
Yesu da Ga: lili hano bega: lalu. E agoloba: le heda:
le, esalu. **30** Dunu bagohame da oloi dunu, si dofoi,
emo gasuga: igi amola sia: hamedei dunu Ema oule
misini, Yesu Ea emo gadenene ligisiba: le, Yesu da
amo huluane uhinisisi dagoi. **31** Sia: hamedei da bu
sia: baoui, da: i wadela: i da bu ida: iwane hamoi,
emo gasuga: igi da bu noga: le lalu, si dofoi da bu ba:
i. Amo hou ba: beba: le, dunu huluane da fofogadigili,
Isala: ili Gode Ema nodone sia: i. **32** Yesu da Ea fa:
no bobogesu dunu Ema misa: ne sia: i. Amalalu,
E da ilima amane sia: i, “Na da dunu huluane ilima
bagade asigisa. Eso udiana ilia da Na sia: nabalu,
be wali ha: i manu da hame gala. Na da ili ha: i
mae nawane asula ahoasea, ilia da logoga sidisa:
besa: le Na da beda: i galebe.” **33** Be Yesu Ea ado
ba: su dunu da amane sia: i, “Ninia da dunu hame
esalebe wadela: i hafoga: i sogega esala. Amo dunu
bagohame sadima: ne, ninia habidili ha: i manu lama:
bela?” **34** Yesu E amane adole ba: i, “Dilia da agi
ga: gi habodayane ganabela: ?” Ilia da bu adole
i, “Fesuale! Amola menabo fonobahadi bagahame
diala.” **35** Amaiba: le, Yesu da dunu huluane osobo
da: iya fima: ne sia: i. **36** Amalalu, E da agi ga: gi
fesuale amola menabo lale, Godema nodone sia: ne
gadole, fifili, Ea ado ba: su dunuma sagoi. Ilia da
dunu enoma bu sagoi. **37** Ilia huluane da sadigia: i.
Ilia da hame mai dialu liligi lale, daba lobofaseleyale
gala ba: i. **38** Nasu dunu da 4,000 amola eno uda
amola mano gigilisi. **39** Yesu da dunu huluanema
masa: ne sia: i. Amalalu, E da dusagaiga fila heda:
le, asili, Magadane sogega doaga: i.

16 Eso afaega, Fa: lisi dunu amola Sa: diusi dunu
da Yesu dafama: ne ado ba: musa: misi. Ilia
da Yesu da ilima Hebene dawa: digima: ne olelesu
olelema: ne sia: i. **2** Be Yesu da bu adole i, “Daeya
eso yoi agoai dabe ba: sea, dilia aya da gibu hame
sa: imu sia: sa. **3** Hahabe, mu da haliga: i agoane
ba: sea, gibu da wali sa: imu dilia da sia: sa. Dilia
da mu ea dawa: digima: ne olelesu noga: le dawa:
beba: le, abuliga wali eso ea hou hame dawa: bela: ?
4 Wadela: i amola dafawaneyale hame dawa: su fi
da dawa: digima: ne olelesu ba: musa: hanai gala.
Be eno hame, Youna ea dawa: digima: ne olelesu
fawane dilia da ba: i dagoiba: le, eno hame ba: mu.”
Amalalu, E da ili yolesili asi. **5** Ea ado ba: su dunu da
hano wayabo degele, na: iyado amoga doaga: i. Be
ilia da agi ga: gi ha: i manu gaguli masunu gogolei. **6**
Yesu da ilima amane sia: i, “Dawa: ma! Fa: lisi amola
Sa: diusi dunu ilia yisidi amoba: le beda: ma!” **7** Amo
sia: nababeba: le, ilia da gilisili sia: dasu, “Ninia da agi
ga: gi ha: i manu gogoleiba: le, E da amane sia: sa,”
8 Be ilia asigi dawa: su dawa: beba: le, Yesu E amane
sia: i, “Dilia dafawaneyale dawa: su fonobahadi dunu!
Dilia agi ga: gi gogoleiba: le, abuli sia: dabela: ? **9**
Agi ga: gi biyale amoga dunu 5000 agoane ilia mai
sadigia: iba: le oda dialu. Dilia da daba habodayane
nabalesibela: ? Dilia amo hou gogolebela: ? **10** Eno
agi ga: gi fesuale gala dunu 4000 agoane ilia mai
sadigia: iba: le oda dialu. Dilia da daba habodayane
nabalesibela: ? Dilia amo hou gogolebela: ? **11** Dilia
abuli hame dawa: bela: ? Na da Fa: lisi amola Sa:
diusi ilia yisidi amoba: le beda: ma sia: beba: le, Na da
ha: i manudafa hame sia: i.” **12** Amo sia: nababeba:
le, Ea ado ba: su dunu ilia dawa: i galu. E da agi ga:
gi yisidi hame sia: i, be Fa: lisi amola Sa: diusi ilia
dabua fawane molole ogogosu olelesu mae nabima:
ne E sisane sia: i, ilia dawa: i. **13** Yesu da soge
amo da Sesalia Filibai moilai gadenene diala amoga
doaga: i. E da Ea fa: no bobogesu dunuma amane
adole ba: i, “Dunu Egefe da nowayale, eno dunu ilia
adi sia: dalula: ?” **14** Ea ado ba: su dunu da Ema bu
adole i, “Mogili Di da Yone Ba: bodaise ilia sia: sa.
Oda Di da Elaidia ilia sia: sa. Mogili Di da Yelemaia
o balofede dunu eno ilia da sia: daha.” **15** Amalalu,
Yesu da adole ba: i, “Be dilia! Na da nowayale, dilia
adi dawa: bela: ?” **16** Bida e bu adole i, “Di da Mesaia,
Gode Ea Manodafa.” **17** Yesu E amane sia: i, “Defea!
Saimone, Yone ea mano, di da hahawane gala. Amo
sia: , osobo bagade dunu da dia dogoga hame olelei.
Na Ada Hebene ganodini esala, Hi fawane da dima
olelei. **18** Na da dima sia: sa! Dia dio dawa: loma: ne
da ‘igi’. Amo igi da: iya Na da Na Fa: no Bobogesu Fi
gasawane gagumu. Amasea, Ha: idisi da Na fi ilima
hame osa: la heda: mu. **(Hadēs g86)** **19** Na da Gode
Ea Hinadafa Hou gi amo dima imunu. Di da osobo
bagadega hou logo ga: simusa: sia: sea, amo logo
da Hebene ganodini ga: si dagoi ba: mu. Amola di
da osobo bagadega hou logo doasimusa: sia: sea,
amo logo da Hebene ganodini doasi dagoi ba: mu.

20 Amalalu, Yesu da Ea ado ba: su dunuma amane
sia: i, “Dilia amo sia: eno dunu ilima mae adoma!”
21 Amalalu, Yesu da muni moloiwane Ea ado ba:
su dunuma olelelalu, “Na da Yelusaleme moilaiga
asili, asigilai dunu, gobele salasu dunu amola sema
olelesu dunu ilia da Nama gegemuba: le, Na da se
bagade nabimu. Ilia da Na medole legemu. Be eso
udiana aligili, Na da bu wa: legadomu.” 22 Bida da
Yesu la: idiga adole asili, amane sia: i, “Hina! Defea
hame galebe! Agoane hame hamomu!” 23 Be Yesu
da sinidigili, amane sia: i. “Sa: ida: ne! Di gasigama!
Di da Na logo ga: su agoane. Amo asigi dawa: su da
Godema hame misi. Amo da osobo bagade dunu
ilia asigi dawa: su fawane.” 24 Amalalu, Yesu da Ea
ado ba: su dunuma amane sia: i, “Nowa dunu da Na
sigi masunusa: dawa: sea, e da ea esalusu fisili, ea
bulufalegei gisawane, Nama fa: no bobogemu. 25
Nowa dunu da ea esalusu gagumusa: hanai galea,
e da ea esalusu fisimu. Be nowa dunu da Nama
asigiba: le, ea esalusu fisiagasea, e da ea esalusu bu
ba: mu 26 Osobo bagade dunu da osobo bagade liligi
huluane lama: ne, ea esalusu fisimu da defeala: ?
Hame mabu! Amai galea, e da ea esalusu bu lamu
hamedei gala. 27 Dunu Egefe bu misunu eso da
gadenei. E da Gode Ea hadigi bu lale, E amola a:
igele dunu da misini, dunu ilia hou hamoi defele, dabe
ilima imunu. 28 Na da dilima dafawane sia: sa! Dunu
mogili wahawane esala, ilia da mae bogole, Dunu
Egefe Hinawane hamoi manebe ba: mu.”

17 Eso gafeyale aligili, Yesu da Bida, Ya: mese
amola Yone, ili oule asili, ilisu goumiba: le heda:
le, esalu. 2 Ilia ba: loba, Yesu Ea da: i da afadenene,
Ea odagi da eso ea hadigi agoai ba: i. Ea abula
amola da ahea: ia: i hadigi bagade agoane hamobe
ba: i. 3 Ilia ba: loba, Mousese amola Elaidia, Yesu
ili sia: dalebe ba: i. 4 Bida da Yesuma amane sia:
i, “Hina! Ninia guiguda: esalebeba: le hahawane
bagade. Di da nama sia: sea, na da diasu udiana
gagumu, Di, Mousese amola Elaidia golama: ne, na
da diligili hiougimu.” 5 Ea amane sia: nanoba, mumobi
hadigiwane sa: ili, ili huluane uligi dagoi. Mumobi
ganodini, sia: bagade nabi amo, “Go da Na dogolegei
Manodafa. Ea sia: nabima!” 6 Amo sia: nabaloba,
Yesu Ea ado ba: su dunu da beda: iba: le, osoboga
gala: la sa: i 7 Be Yesu da misini, ilia da: i digili
ba: i. E da ilima amane sia: i, “Dilia wa: legadoma!
Mae beda: ma!” 8 Ilia da si ba: le gadoloba, Yesu
fawane ba: i. 9 Ilia da goumiba: le bu daloba, Yesu
da ilima amane sia: i, “Dilia waha ba: i liligi eno dunu
ilima mae adoma! Dunu Egefe da bogole, bu wa:
legadolesi ba: sea, amo esoga fawane olelema.” 10
Yesu Ea ado ba: su dunu da Ema amane adole ba: i,
“Sema sia: olelesu dunu da abuliba: le, Elaidia da
hidadea misunu, amo olelesala: ?” 11 Yesu E bu adole
i, “Dafawane! Elaidia da hidadea logo fodomusa:
misunu. 12 Be Na da dilima sia: sa. Elaidia da bu misi
dagoi. Be osobo bagade dunu da ea misi hame dawa:
i galu. Ilia da ili hanai asigi dawa: su hou amoga ema
hamoi dagoi. Amo hou defele ilia da Dunu Egefe Ema
hamomuba: le, E da se nabimu.” 13 Amalalu, Ea ado
ba: su dunu da E da Yone Ba: bodaise ea hou ilima
olelei, amo ilia da dawa: i galu. 14 Yesu amola Ea
ado ba: su dunu da eno dunu gilisibi amoga doaga: i.
Dunu afadafa da Yesuma misini, muguni bugili, 15
Yesuma amane sia: i, “Hina! Di da nagofema asigima!
E da sidisu hamobeba: le, e da eso enoga nasuba
dafasa, enoga hanoa sidina daha. 16 Na mano amo
Dia ado ba: su dunuma uhima: ne oule misi. Be ilia
sia: ne ba: loba hamedei galu.” 17 Yesu E amane
sia: i, “Dilia da dafawaneyale hame dawa: su amola
giadofasu fi dunu! Na da eso habodayane dili amola
guiguda: esaloma: bela: ? Na da eso habodayane
dilia giadofasu hou ba: ma: bela: ? Amo mano Nama
oule misa!” 18 Yesu E da Fio liligi amo mano ea dogo
ganodini esalu, amoma gasawane sia: i. Amalalu,
Fio liligi da fadegale fasi dagoi. Goi da bu uhinisi
dagoi ba: i. 19 Fa: no, Yesu Ea ado ba: su dunu
da wamowane Ema misini, amane sia: i, “Ninia da
wadela: i liligi fadegale fasimu da abuli hamedebela:
?” 20 E amane sia: i, “Dilia dafawaneyale dawa: su
hou da fonobahadiba: le, dilia fadegamu da hamedei
ba: i. Na da dafawane sia: sa! Dilia dafawaneyale
dawa: su hou da masada ea hawa: defele ba: sea,
dilia da amo goumi ea dialebe sogebi yolesili eno
sogega masa: ne sia: sea, goumi da dilia sia: i
nabawane hamomu. Dilia da liligi huludafa hamomu
defele ba: mu. 21 Be ha: i mae nawane bagade sia:
ne gadosea fawane da gasa bagade Fio waha ba: i
da mugulumu. 22 Yesu amola Ea ado ba: su dunu da
gilisili Ga: lili sogega ahoana, E da ilima amane sia:
i, “Dunu afae da Dunu Egefe amo hohonone, eno
osobo bagade dunu ilima imunu. 23 Amasea, ilia da

Dunu Egefe medole legemu. E da eso udiana aligili bu uhini wa: legadomu.” Amo sia: nabaloba, ilia da da: i dioi bagade nabi. 24 Yesu amola Ea ado ba: su dunu da Gabena: ia: me moilaiga doaga: loba, Debolo Diasu su lidisu dunu ilia da Bidama misini, ema amane sia: i, “Dia olelesu dunu da Debolo Diasu su iahala: ?” 25 Bida da bu adole i, “Ma!” E da bu diasu ganodini ahoanoba, Yesu da hidadea ema sia: i, “Saimone! Di adi dawa: bela: ? Osobo bagade hina bagade dunu ilia da nowama su (da: gisi) labala? Ilia da ilia mano ilima labala? O eno dunuma labala?” 26 Bida da bu adole i, “Ilia da eno dunuma laha.” Yesu E amane sia: i, “Amaiba: le, ilia mano da su hame imunu. 27 Be su lidisu dunu da udigili fofogadigisa: besa: le, di hanoga sa: ili, dimani adoma. Menabo hiougisia, ea lafi dagale, ganodini muni fage ba: mu. Amo fage lale, su lidisu dunuma dia su iasu amola Na su iasu defele ima.”

18 Amo esoga, Yesu Ea fa: no bobogesu dunu ilia da Yesuma misini, amane sia: i, “Gode Ea Hinadafa Hou ganodini nowa da baligi bagadela: ?” 2 Yesu da mano fonobahadi Ema misa: ne sia: i. E da amo mano fonobahadi ilia gilisisu ganodini ilia midadi aligila misa: ne sia: i. 3 Amalalu, E da amane sia: i, “Na da dafawane sia: sa! Dilia da hame sinidigili, dilia hou amo mano ea hou agoane bu hame hamosea, dilia da Gode Ea Hinadafa hou ganodini masunu hamedei ba: mu. 4 Amaiba: le, nowa dunu da ea hou fonobosea, goe mano fonobahadi ea hou agoane bu hamosea, amo dunu fawane da Gode Ea Hinadafa Hou ganodini baligi bagade ba: mu. 5 Nowa da Na Dioba: le, mano fonobahadi goe mano agoane amo hahawane yosia: sea, e da Na amola hahawane yosia: sa. 6 Nowa dunu da mano fonobahadi afae ea Nama dafawaneyale dawa: su hou yolesima: ne ado ba: sea, amo dunu ea se iasu dabe lamu da dunu amo ea galogoaga igi bagadedafa la: gili, hano wayabo bagadega galadigi dagoi ba: i, amo ea se iasu bagadewane baligimu. 7 Be eno dunu ilia hou hamobeba: le, dunu eno da dafamu. Amaiba: le osobo bagade fi da se bagade nabimu. Amo hou da doaga: mu. Be dafama: ne ado ba: su dunu da se iasu bagadedafa ba: mu. 8 Dia lobo ea hou o dia emo ea hou hamobeba: le, di da wadela: le hamosea, di da eso huluane mae haba: dole nenanebe lalu ganodini, dia lobo adunawane amola emo adunawane ahoasa: besa: le, dia emo o lobo damuni fasima. Di da Fifi Ahoanusu ganodini lobo o emo afaewane masunu da defea. **(aiōnios g166)** 9 Dia siga ba: beba: le dafamu galea, defea, dia si duga: le fasima. Di da si afadafa fawane Fifi Ahoanusu amo ganodini masunu da defea. Be si adunawane gala amo Helo laluga ha: digi dagoi ba: mu da defea hame. **(Geenna g1067)** 10 “Mano fonobahadi afae ea hou da hamedei, amo maedafa dawa: ma! Na da dilima sia: sa! Eso huluane Hebene ganodini, ilia a: igele fidisu dunu da Na Ada ea odagi ba: lala. 11 Dunu Egefe da fisi liligi bu lamusa: misi dagoi. 12 Dilia adi dawa: bela: ? Sibi ouligisu da sibi 100 agoane ouligibiba: le, afadafa fisisia, e da eno 99 yolesili, amo sibi fisi afae hogoma: bela: ? 13 Dafawane! E da hogomu! Bu ba: sea, e da nodone bagade sia: mu. Ea hahawane hou amo sibi ba: beba: le, sibi hame fisi99ilima hahawane hou, da bagadewane baligimu 14 Amaiba: le, mano fonobahadi afadafa fawane da fisili udigili bogomu, Gode Ea higa: i hodosa. 15 Dia fi dunu da dima wadela: le hamoi galea, di ema asili, wamowane hima hidadea nabima. E da dia sia: nabasea, e da dia fi dunu bu esalumu. 16 Be e da dia sia: hame nabasea, dunu afadafa o aduna eno lale, ema bu fofada: ma! Dunu aduna o udiana ilia da ba: su hou hamosea, dia sia: da dafawane, dunu eno ilia da ba: mu. 17 Be wadela: i hamosu dunu da ilia sia: hame nabasea, Gode Ea Fa: no Bobogesu Fi dunu huluane ilima adoma. E da ilia sia: amola hame nabasea, dilia amo dunu fadegama. Dilia da amo dunu ga fi wadela: i hamosu dunu defele ba: mu da defea. 18 Na da dafawane sia: sa! Dilia osobo bagadega logo ga: sisia, amo logo da Hebene ganodini ga: si dagoi ba: mu. Dilia da osobo bagadega amo logo bu doasisia, amo logo da Hebene ganodini doasi dagoi ba: mu. 19 Na da eno dilima olelesa. Dunu aduna da gilisili hou afadafa hamomusa: sia: ne gadosea, Na Ada Hebene ganodini esala da amo hou hamomu. 20 Bai dunu aduna o udiana da Na Dioba: le gilisisia, Na amola da ilima gilisi dagoi ba: mu. 21 Bida da Yesuma misini, amane sia: i, “Hina! Na ola o na eya nama wadela: le hamonanea, na da eso habodayane ea wadela: i hou gogolema: ne olofoma: bela: ? Fesuale agoane gogolema: ne olofoma: bela: ?” 22 Yesu E bu adole i, “Fesuale agoane hame, be 77 agoane osia: idafa amo ea wadela: i hou gogolema: ne olofoma.

23 Bai Gode Ea Hinadafa hou da agoaiwane gala.
Osobo bagade hina bagade dunu afae da ea hawa:
hamosu dunuma ilia bidi lasu hou abodemusa: dawa:
i galu. 24 Hawa: hamosu dunu afadafa ema, e da
muni bagadedafa dabe lamu galu. 25 Be amo hawa:
hamosu dunu da dabe imunu hamedeiba: le, hina
bagade da amo dunu, ea uda, ea mano amola ea
liligi huluane bidi lale, amo muni ema ima: ne sia:
i. 26 Amo sia: nababeba: le, hawa: hamosu dunu
da muguni bugili, ea hinama amane sia: i, 'Nama
asigiba: le ouesaloma! Na da huluane imunu.' 27
Amalalu, hina bagade da ema asigiba: le, amane sia:
i, 'Defea! Yolema! Dabe huluane yolele, mae ima.'
28 Be amo hawa: hamosu dunu da asili, eno hawa:
hamosu dunu ba: i. Amo hawa: hamosu dunu da ema
dabe fonobahadi fawane imunu galu. E da ea galogoa
gaguli, gasawane sia: i, 'Na dabe wahadafa nagili
ima!' 29 Amalalu, ea na: iyado da diasa: ili, muguni
bugili amane sia: i, 'Nama asigiba: le, ouesaloma! Na
da imunu!' 30 Be e da hame asigi. E da amo dunu
se iasu diasuga galadigili, bidi huluane iabeba: le
fawane se iasu diasu logo bu doasima: ne sia: i. 31
Eno hawa: hamosu dunu huluane da amo hou ba:
beba: le, se nabi. Ilia da hina bagadema asili, amo
hou huluane ema olelei. 32 Amalalu, hina bagade da
amo dunu ema misa: ne sia: i. E da ema amane sia: i,
'Di wadela: i hawa: hamosu dunu! Di da nama fofada:
iba: le, na da dia dabe imunu huluane gogolema: ne
olofoi dagoi. 33 Di da na asigi hou defele, dia na:
iyadoma asigimu da defea galu!' 34 Hina bagade da
ougiba: le, amo hawa: hamosu dunu se iasu diasu
ouligisu dunuma asunasi. Se iasu ianu, dabe huluane
ia dagoiba: le fawane yolema, e sia: i. 35 Amo hou
defele, dilia da dilia na: iyado ilia hou hame gogolema:
ne olofosea, Na Ada da amo hou dilima hamomu."

19 Amo sia: olelei dagoloba, Yesu da Ga: lili soge
yolesili, Yodane hano degele, Yudia sogega
doaga: i. 2 Dunu bagohame da Ema fa: no bobogei.
Yesu da oloi dunu huluane uhinisisi dagoi. 3 Fa: lisi
dunu da Ema misini, Ema dafama: ne amane adole
ba: i, "Dunu da hanaiba: le, ea uda udigili fisiagamu
da defeala: ?" 4 Yesu E bu adole i, "Dilia da Gode
Sia: Dedei Buga hame idibela: ? Osobo bagade
Hahamosu Dunu da hemonega dunu amola uda
hahamone, 5 elama amane sia: i, 'Amaiba: le dunu da
ea eda amola eme yolesili, ea udama madelagimu.
Ela da da: i hu afadafa fawane hamomu,' 6 Amaiba:
le, ela da aduna hame be afadafa hamoi. Gode Ea
madelagiba: le, osobo bagade dunu ilia afafamu da
defea hame galebe." 7 Amalalu, ilia da Yesuma bu
adole ba: i, "Amaiba: le, Mousese da abuliba: le
hamoma: ne sia: i eno adobela: ? E da amane olelei
'Fisiagasu meloa dedene udama iasea, fisiagamu
da defea.'" 8 Yesu E bu adole i, "Dilia dogo da ga:
nasi hamoi dagoiba: le, Mousese da uda fisiagasu
hou da defea sia: i. Be osobo bagade hahamosu eso
amoga, amo hou da hame ba: su. 9 Dunu da ea uda
fisiagasea, amola eno lasea, e da inia: uda adole lasu
hamosa. Fisiagasu logo afadafa da ea uda hanaiba:
le, eno dunuga wadela: lesiba: le, fisiagamu logo
diala," 10 Yesu Ea ado ba: su dunu da Ema amane
sia: i, "Amaiba: le, uda lasu hou wadela: sa: besa: le,
dunu da uda hamedafa lamu da defea." 11 Yesu E bu
adole i, "Uda hame lasu hou amo, dunu huluane da
hame hamomu. Hame mabu! Gode da dunu afae
afae fawane amo hamomusa: gini gasa iaha. 12 Uda
hame labe dunu mogili da agoane lalelegeiba: le, uda
lamu da hamedei. Uda hame labe dunu mogili da
dunu enoga hamoiba: le, uda lamu da hamedei. Dunu
mogili da eno liligi mae dawa: le, Gode Ea Hinadafa
Hou hawa: hamomu hanaiba: le, uda hame lasa.
Nowa dunu da goe sia: hi hamomu defele ba: sea,
e da amo hou lalegagumu da defea." 13 Dunu eno
da mano fonobahadi Yesuma oule misi. Yesu da ilia
dialuma da: iya ea lobo ligisima: ne amola ili fidimusa:
, Godema sia: ne gadoma: ne, ilia da hanai galu. Be
Yesu Ea ado ba: su dunu da hihini ilima gagabole sia:
i. 14 Be Yesu E amane sia: i, "Mano fonobahadi ilia
Nama misunu logo mae damuma! Gode Ea Hinadafa
hou da mano wewai ilia: !" 15 Amalalu, E da Ea lobo
amo mano fonobahadi ilia dialuma da: iya ligisili,
yolesili asi. 16 Eso afaega, dunu afae da Yesuma
misini, amane sia: i, "Olelesu! Na da eso huluane Fifi
Ahoanusu ba: ma: ne, adi ida: iwane hou hamoma:
bela: ?" (aiōnios g166) 17 Yesu E bu adole i, "Di da
abuli hou ida: iwane hamomusa: , Nama adole ba:
bela: ? Afadafa fawane da ida: iwane gala, - amo da
Gode Hi fawane. Di da eso huluane Fifi Ahoanusu
ba: mu hanai galea, Gode Ea Sema hamoma: ne
sia: i nabawane hamoma." 18 E da Yesuma bu adole
ba: i, "Adi Semala: ?" Yesu E amane sia: i, "Mae
fane legema! Inia: uda mae adole lama! Liligi mae

wamolama! Mae ogogoma! 19 Dia ada amola ame
elama asigima! Dina: da: ima asigi hou defele eno
dunuma asigima!" 20 Dunu ayeligi da Yesuma bu
adole i, "Na da amo sema huluane nabawane hamoi
dagoi. Na da eno adi hamoma: bela: ?" 21 Yesu E
amane sia: i, "Di da houdafa hamomusa: dawa: sea,
dia liligi huluane bidi lale, amo muni lai huluane hame
gagui dunuma ima. Amasea, di da liligi ida: iwane
bagade gala, Hebene ganodini ligisi ba: mu. Amasea,
misini, Nama fa: no bobogema." 22 Be amo sia:
nababeba: le, dunu ayeligi da sinidigili, da: i dioiwane
asi. Bai e da liligi bagade gaguiba: le. 23 Yesu da Ea
fa: no bobogesu dunuma amane sia: i, "Bagade gagui
dunu da Gode Ea Hinadafa Hou amoga heda: su
logo ga: nasi bagade ba: sa. 24 Ga: mele da nusi ea
gelaboga golili masunu da gasa bagade. Be bagade
gagui dunu ea Hebene heda: su logo da ga: mele
ea nusi gelaboga golili masunu logo baligisa." 25
Amo sia: nababeba: le, Yesu Ea ado ba: su dunu da
fofogadigili amane sia: i, "Logo da gasa bagadeba: le,
nowa da Gode Ea gaga: su ba: ma: bela: ?" 26 Yesu
da ilima molole ba: legale, ilima amane sia: i, "Osobo
bagade dunu da amo hou hamomu hamedei ba: sa.
Be Gode da gasa bagade hou huludafa hamomusa:
dawa:" 27 Amalalu, Bida da amane sia: i, "Ninia da
abolebela: ? Ninia da liligi huluane yolesili, Dima fa:
no bobogeiba: le, ninia da adi lama: bela: ?" 28 Yesu
E bu adole i, "Na da dafawane sia: sa! Gode Ea
Hinadafa hou gaheabolo esoga, Dunu Egefe da Ea
Hina Fisuga fisia, dilia da Nama fa: no bobogebeba:
le, eno fisu fagoyale gala Isala: ili fi fagoyale gala
ilima fofada: musa: fimu galebe. 29 Sia: eno diala.
Nowa dunu da Nama asigiba: le, ea diasu, ola, eya,
aba, eda, eme, mano o soge fisi galea, e da amo liligi
100 agoane lamu, amola eso huluane mae bogole,
Fifi Ahoanusu lamu. (aiōnios g166) 30 Dunu bagohame
waha fa: no agoane mabe da bisili doaga: mu. Dunu
bagohame waha bisili mabe da fa: no doaga: mu."

20 Yesu E eno amane sia: i, "Gode Ea Hinadafa
hou da waini sagai hina dunu agoane. E da
hahabe wa: legadole, hawa: hamosu dunu lidimusa:
asi. 2 E da amo hawa: hamosu dunuma amane sia: i,
'Eso hawa: hamoi dagobeba: le, na da dilima silifa
muni fage afae imunu. Na sagaiga hawa: hamomusa:
masa,'. 3 Eso mabe galu, e da bu asili, bidi lama:
ne legesu diasuga, eno dunu udigili lelebe ba: i. 4 E
da ilima amane sia: i, 'Dilia amola na waini sagaiga
hawa: hamomusa: masa. Na da bidi defele dilima
imunu,' 5 Ilia da asi. Esomogoa amola eso bega: be
galu, e bu asili, ea musa: hou agoane hamosu. 6
Daeya, helefimu wesu gadenesa, E da bu asili, eno
dunu udigili lelebe ba: i. E da ilima amane sia: i, 'Dilia
abuli udigili lelebela: ?' 7 Ilia bu adole i, 'Dunu da
ninima hawa: hamosu hame oleleiba: le, ninia udigili
lela,' Amaiba: le, e da ilima amane sia: i, 'Defea! Dilia
amola na waini sagaiga hawa: hamomusa: masa!'
8 Daeya helefimusa: wele sia: noba, waini sagai
hina da ea hawa: hamosu dunu ouligisu dunuma
amane sia: i, 'Hawa: hamosu dunu ilia muni lamusa:
misa: ne sia: ma! Fa: no lidi dunu da hidadea lamu.
Musa: lidi dunu da fa: no lamu.' 9 Helefimu gadenei
fa: no lidi dunu da misini, bidi muni fage afae lai
dagoi. 10 Musa: lidi dunu misini, ilia da baligili lamusa:
dawa: i galu. Be ilia amola muni fage afae fawane
lai dagoi. 11 Amaiba: le, ilia da waini sagai hina
dunuma mi hananewane sia: i, 12 'Fa: no misi dunu
da fonobahadi fawane hawa: hamoi, be ninia da
bagade hamoi amola esoga gia: i dagoi. Di da abuli
ilia lai defele fawane ninima iabela: ?' 13 Hina dunu
da dunu afadafa ema amane bu adole i, 'Na: iyado!
Na dima ogogolelewane hame hamoi. Di da fage
afae lama: ne eso afae hawa: hamomusa: sia: i 14
Dia muni lale masa! Na da fa: no misi dunuma defele
imunu hanai gala. 15 Amo muni ni gaguiba: le, na
hanai hou ni hamomu da defea. Na da hahawane
iabeba: le, di da abuliga mudasu hamosala: ?' 16
Amaiba: le waha fa: no mabe da hidadea bisili doaga:
mu. Waha bisili mabe da fa: no doaga: mu." 17 Yesu
da Yelusalemega doaga: musa: logoga ahoanoba,
E da Ea ado ba: su dunu fagoyale gala la: ididili
oule asili, ilima amane sia: i, 18 "Nabima! Ninia
Yelusaleme moilai bai bagadega doaga: sea, gobele
salasu amola Sema olelesu dunu ilia da Dunu Egefe
gasawane gaguli, fofada: ne, medomusa: sia: mu. 19
Amasea, ilia da Dunu Egefe amo Dienadaile dunuma
imunu. Ilia da Ema oufesega: ne, fane, bulufalegeiga
bogoma: ne medomu. Amasea, eso udianaga, Gode
da Ea da: i hodo uhini, wa: legadolesimu." 20 Amalalu,
Sebedi idua da egefe aduna Yesuma oule misini,
Ema beguduli, hou ida: iwane ima: ne adole ba: i.
21 Yesu da amo udama amane sia: i, "Di adi lamu?"
Uda da bu adole i, "Dia Hinadafa Hou lasea, nagofe

aduna, afadafa dia lobo dafa amola eno Dia lobo
fofadiga fima: ne, Di sia: ma." 22 Yesu da amo uda ea
mano elama bu adole i, "Dilia da mae dawa: iwane
adole ba: sa. Na se nabasu faigeleiga di, amo Na
da manu galebe. Amo se nabasu faigelei alia da
manu defele ganoma: bela: ?" Ela bu adole i, "Ania
da defele!" 23 Yesu E bu sia: i, "Dafawane! Alia da
Na se nabasu faigelei manu galebe. Be Na lobodafa
amola lobo fofadi fisu ilegemu Na da hame dawa:
Na Ada Hi fawane da amo ilegei dagoi." 24 Amo sia:
nababeba: le, eno ado ba: su dunu nabuane gala
da Ya: mese amola Yone elama mihanai galu. 25
Amaiba: le, Yesu da ili amo Ema misa: ne sia: i. E
da ilima amane sia: i, "Gode Ea hou hame lalegagui
dunu ilia ouligisu dunu, ilia da gasa bagade hina hou
hamonana. 26 Be dilia da agoane hame hamomu.
Nowa dunu e da hina gasa bagadewane esalumusa:
dawa: sea, e da dilia huluanema hawa: hamosu dunu
defele esaloma: mu. 27 Nowa da bisiliwane masusa:
dawa: sea, e da dilia mae bidi lale hawa: hamosu
dunu agoane esalumu da defea. 28 Amo defele,
Dunu Egefe da dunu eno Ema hawa: hamomusa: sia:
ma: ne hame misi. Be E da eno dunu fidimusa: misi.
Dunu Egefe da eno dunu ilia esalusu bidi lama: ne,
Ea esalusu fisimusa: misi dagoi," 29 Yesu amola Ea
ado ba: su dunu da Yeligou moilai baligilaloba, dunu
bagohame ilima fa: no bobogelalebe ba: i. 30 Si dofoi
dunu aduna da logo bega: esalebe ba: i. Ela da Yesu
logoga mabe nababeba: le, bagadewane wele sia:
i, "Hina! Da: ibidi Egefe! Anima asigima!" 31 Dunu
huluane da elama gagabole sia: i. "Ouiya: ma!" Be
ela da bu baligili bagade wele sia: i, "Hina! Da: ibidi
Egefe! Anima asigima!" 32 Amalalu, Yesu da oualigili,
ela Ema misa: ne sia: i. E da elama amane adole
ba: i, "Na alima adi hamoma: bela: ?" 33 Ela da bu
adole i, "Hina! Dia da ani bu ba: ma: ne si fadegama:
ne, ania da hanai," 34 Yesu da elama bagadewane
asigiba: le, elea si digili ba: i. Amalalu, elea si da bu
fadegale, ela Yesuma fa: no bobogei.

21 Yesu amola Ea ado ba: su dunu, ilia da
Yelusaleme moilai bai bagadega doaga: musa:
asili, Bedefage moilaiga doaga: i (Bedefage da
Olife agolo soge ganodini galu). Yesu da Ea fa: no
bobogesu dunu aduna, amo moilaiga asunasi. 2
E amane sia: i, "Moilaiga doaga: sea, ali da dougi
amola ea mano gidi bagelesi dialebe ba: mu. Elea
bagei fadegale, Nama oule misa. 3 Eno dunu da alia
logo hedofamusa: gagabole sia: sea, ali agoane sia:
ma, 'Hina da amo dougi amola ea mano Ema hawa:
hamomusa: lamu.' Amo sia: nababeba: le, ilia da
alia logo hame hedofamu." 4 Amo hou da hemone
balofede dunu ea sia: didili hamoi dagoi ba: i. 5
Balofede dunu hemone amane sia: i, "Saione moilai
bai bagade fi ilima olelema! Dawa: ma! Dilia Hina
Bagade da manebe! Ea hou da fonoboiwane. E da
dougi amola dougi ea mano, amo da: iya fila heda: le
manebe ba: mu." 6 Amaiba: le, Yesu Ea ado ba: su
dunu da Yesu Ea hamoma: ne sia: i hamoi. 7 Ela da
dougi amola ea mano oule misini, ela baligiga elea
abula amoga dedeboi. Amalalu, Yesu da fila heda: i.
8 Dunu bagohame da ilia abula fadegale, logoga ligisi.
Eno da ifa amoda damuni, logoga ligisisi. 9 Yesu da
amo da: iya asili, dunu bagohame Yesuma bisili, eno
bagohame ea baligia fa: no bobogele, huluane gilisili
bagadewane nodone wele sia: i, "Da: ibidi Egefe Ema
nodone sia: ma! Gode Ea Dioba: le misi Dunu da
Gode Ea hahawane dogolegesu hou bagade ba: mu
da defea! Godema nodone sia: ma!" 10 Yesu da
Yelusaleme moilai bai bagadega golili daloba, dunu
huluane da bagadewane fofogadigi. Ilia amane sia: i,
"Go da nowala: ?" 11 Ea oule misi dunu gilisi ilia da
bu adole i, "Go da balofede dunu, Yesu. E da Na:
salede moilai Ga: lili soge ganodini amodili misi." 12
Yesu E da Debolo Diasu ganodini golili sa: ili, bidi
lasu dunu huluane sefasi. E da su afadenesu dunu
ilia fafai amola sio bidi lasu dunu ilia fisu delegili fafasi
dagoi. 13 E amane sia: i, "Gode Sia: Dedei Buga
ganodini agoane dedei diala, 'Gode da amane sia: i,
Dunu huluane da Na diasu da sia: ne gadosu diasu
ilia da sia: mu.' Be dilia da amo Diasu, wamolasu
dunu ilia wamoaligisu diasu agoane hamosa." 14 Si
dofoi amola emo gasuga: igi dunu da Debolo Diasu
amo ganodini Ema misi. E da amo dunu uhinisi dagoi.
15 Gobele salasu dunu amola sema olelesu dunu
da amo gasa bagade hou amola mano ilia Debolo
Diasu ganodini Yesuma amane wele sia: nanu, "Da:
ibidi Egefe Ema nodoma!" amo ba: beba: le, ilia
da mi hanai galu. 16 Ilia da Yesuma amane adole
ba: i, "Di da ilia nodosu sia: nabala: ?" Yesu E bu
adole i, "Na naba! Dilia Gode Sia: dedei idibela: ?
Amo sia: da agoane dedei diala, 'Di da mano amola
mano dudududafa ilima nodone sia: ma: ne olelei

dagoi.'" 17 Amalalu, Yesu da yolesili asili, Bedani
moilaiga golamusa: asi. 18 Golale, hahabe, Yesu
da Yelusaleme moilaiga bu doaga: musa: , logoga
ahoanoba, ha: i nabi. 19 E da figi ifa logo bega: ba:
beba: le, ha: i manu faimusa: , figi ifa baia doaga: i.
Be dulu hame ba: i, lubi fawane ba: i. Amaiba: le,
Yesu da amo figi ifa amoma amane sia: i, "Di da
hobea dulu bu hamedafa legemu." Amalalu, figi ifa
da hedolodafa bioi dagoi ba: i. (aiōn g165) 20 Amo
hou ba: beba: le, Yesu Ea fa: no bobogesu dunu
da fofogadigili amane sia: i, "Figi ifa da abuliba: le
hedolowane bioila: ?" 21 Yesu E bu adole i, "Na
dilima dafawane sia: sa! Dilia da mae asaboiwane
dafawaneyale dawa: sea, dilia da Na waha hou amo
figi ifaga hamoi, dilia amola da hamomusa: dawa: mu.
Eno amola dilia sia: beba: le, amo agolo da mugululi,
hano wayabo bagadega bu dialebe ba: mu. 22 Dilia
da dafawaneyale dawa: beba: le sia: ne gadosea,
dilia adole ba: su liligi huluane lamu." 23 Yesu da
Debolo Diasu gagoi ganodini golili sa: ili, Ea sia:
olelelaloba, gobele salasu dunu amola Debolo Diasu
ouligisu dunu da Yesuma misini, amane adole ba: i,
"Di da amo hou hamoma: ne, nowa da ilegebela: ? Di
da nowa ea sia: beba: le, agoane hamosala: ?" 24
Yesu E bu adole i, "Na amola da dilima adole ba:
su afadafa gala. Dilia da Nama noga: le bu adole
iasea, Na amola da Na hamosu ilegesu dunu dilima
olelemu. 25 Yone Ba: bodaise e da hanoga fane
salasu hou hamoma: ne, nowa ilegebela: ? Gode da
ilegebela: ? O osobo bagade dunu ilegebela: ?" Amo
sia: nababeba: le, ilia gilisili logo hogosa agoane sia:
dasu, "Ninia da adi sia: ma: bela: ? Ninia Gode Ea
adoiba: le sia: sea, E da ninima 'Dilia abuliba: le Yone
ea sia: dafawaneyale hame dawa: bela: ?' sia: mu
galebe. 26 Be ninia da 'Osobo bagade dunu adoiba:
le' sia: sea, ninia da eno dunu ilia adi hamosayale
beda: mu. Ilia da Yone Ba: bodaise da balofede dunu
dawa: beba: le, ninima ougimu." 27 Amaiba: le, ilia da
Yesuma amane sia: i, "Ninia hame dawa: !" Amalalu,
Yesu E amane sia: i, "Na amola da nowa Ea ilegeiba:
le Na gasa bagade hou hamosa, amo Na da dilima
hame olelemu." 28 Yesu E amane sia: i, "Dilia adi
dawa: bela: ? Osobo bagade dunu da dunu mano
aduna esala. Eda da ea magobo manoma amane
sia: i, 'Nagofe! Wahadafa na ifabi ganodini hawa:
hamomusa: masa!' 29 Be magobo mano da bu adole
i, 'Na higa: i!' Be fa: no amo mano ea asigi dawa: su
afadenene, e asili hawa: hamoi. 30 Amalalu, eda da
ea mano enoma hawa: hamomusa: masa: ne sia: i.
Ea mano da amane sia: i, 'Defea! Na da hahawane
masunu,' Be e da hamedafa asi. 31 Nowa mano da
eda ea sia: nabawane hamobela: ?" Ilia bu adole i,
"Magobo mano da eda ea sia: nabi." Amaiba: le Yesu
da ilima amane sia: i, "Na dilima sia: sa! Su lidisu dunu
amola aheda: i uda ilia dilima baligili asili, Gode Ea
Hinadafa Hou amoma bisili doaga: mu. 32 Yone Ba:
bodaise da logodafa dilima olelemusa: misi. Be dilia
da ea sia: dafawaneyale hame dawa: i. Be su lidisu
dunu amola aheda: i uda ilia da dafawaneyale dawa:
i. Dilia da amo dunu ilia hou ba: loba, hame sinidigi
amola Yone ea sia: dafawaneyale hame dawa: i." 33
Yesu E amane sia: i, "Fedege sia: eno nabima! Eso
afaega, soge gagui dunu da waini sagai. E da amo
noga: le gagole, waini dulu dugisu diasu hamomusa:
uli dogoi. Amo bugi noga: le sosodo aligima: ne e
da sedade diasu gado gagagula heda: i. E da ea
waini sagai ouligima: ne, eno ouligisu dunu ilima i.
Amalalu, E da soge badilia asi 34 Waini faimu eso
doaga: loba, e da ea hawa: hamosu dunu, ilia amo
waini sagai ouligisu dunuma ea dabe edegema: ne
asunasi. 35 Be waini sagaiga ouligisu dunu da ea
hawa: hamosu dunu ba: loba, ilia da amo gasawane
gaguli, afadafa ilia fegasuga fai, eno ilia medole legei,
eno ilia igiga medoi. 36 Amalalu, waini sagai hina da
eno hawa: hamosu dunu ilima asunasi. Be waini bugi
ouligisu dunu da ilia musa: hou amo dunu ilima bu
hamoi. 37 Fa: nodafa, e da ea manodafa asunasi.
E amane dawa: i, 'Ilia da na manodafa hahawane
ba: mu.' 38 Be waini sagai ouligisu dunu da ilia hina
ea mano ba: beba: le, amane sia: i, 'Defea! Hina ea
mano manebe! Ninia da e medole legemu. Amasea,
waini sagai amo, ninia fawane da gagulaligimu.' 39
Amaiba: le, ilia amo mano gasawane gaguli, gadili
ha: digili, fane legei dagoi. 40 Amo waini sagai ea
hina da doaga: sea, e da amo ouligisu dunu ilima
adi hamoma: bela: ?" 41 Ilia da bu adole i, "E da
wadela: i ouligisu dunu fi medole lelegemu. Amasea
e da ea waini sagai eno ouligisu dunu (noga: i dunu
ilia da gamisu eso amoga ea bidi defele ema imunu)
amo dunuma imunu." 42 Yesu E amane sia: i, "Dilia
da Gode Sia: Dedei hame idibela: ? 'Diasu gagusu
dunu da igi afae higa: i. Be amo igi da mimogo

hamone, igi eno huluane baligi dagoi. Gode Hi da
amo hou hamoi dagoi. Ninia da amo hou nodoiwane
ba: sa.' 43 Amaiba: le, Na da dilima sia: sa! Gode
da Ea Hinadafa Hou diliga samogene, eno noga: i
ouligisu dunu ilia hou dulu legema: ne defele gala,
ilima imunu. 44 Nowa da amo igi da: iya dafasea,
ea da: i da dadega: le fofonobomu. Be nowa amo
igi da ema fana dasea, ea da: i hodo da amo igiga
gagoudai dagoi ba: mu." 45 Gobele salasu amola Fa:
lisi dunu da Yesu Ea fedege sia: da ili hou olelei, amo
dawa: beba: le, 46 ilia da Yesu afugili gagumusa:
dawa: i galu. Be dunu huluane da Yesu da balofede
dunu dawa: beba: le, Fa: lisi amola gobele salasu
dunu da beda: iba: le yolesi.

22 Yesu da fedege sia: eno olelei. 2 "Gode Ea
Hinadafa Hou da agoaiwane gala. Hina bagade
dunu da ea mano ea uda lamusa: lolo nasu bagade
hamoi. 3 Hina bagade da ea hawa: hamosu dunu
amo musa: misa: ne adoi dunu huluane lolo nasu
amoma misa: ne sia: musa: asunasi. Be musa: adoi
dunu da misunu higa: i. 4 Amaiba: le, e da eno hawa:
hamosu dunu asunasi. Ilia amane sia: i, "Hina bagade
ea mano uda lasu lolo nasu liligi huluane da hahamoi
dagoi. Bulamagau amola gebo huluane da medole,
gobei dagoi. Hedolo misa!" 5 Be adoi dunu da hame
nabi. Ilia da udigili hawa: hamosu. Afadafa da ea ifabi
amoga asi. Eno da ea bidi lasu diasu ouligimusa: asi.
6 Eno ilia da adola ahoasu dunu lale, fananu, medole
legei. 7 Amo hou nababeba: le, hina bagade da mi
hanai galu. E da dadi gagui dunu asuna asi. Ilia da
medosu dunu huluane medole legele, ili diasu amola
laluga nei dagoi. 8 Amalalu, e da ea hawa: hamosu
dunu ema misa: ne sia: i. E da ilima amane sia: i,
'Na mano ea uda lasu lolo nabe da hamoi dagoi.
Be dunu na da musa: misa: ne sia: i, ilia da amoga
misa: ne defele hame ba: i. 9 Wali dilia logo bagade
amoga asili, nowa dunu dilia ba: sea, amo huluane
na lolo nasu amoga hiougima.' 10 Amaiba: le, ea
hawa: hamosu dunu da logoga asili, dunu huluane,
wadela: i amola ida: iwane dunu gilisili lidi. Amalalu,
uda lasu lolo nasu diasu da nabaidafa ba: i. 11 Hina
bagade da ea lolo nabega dunu misi ba: la misi.
Dunu afadafa da uda lasu hou abula hame idiniginisi
ba: i. 12 Hina bagade da ema amane sia: i, 'Na:
iyado! Di abuliba: le uda lasu abula mae salawane
misibela: ?' Be amo dunu da gogosia: iba: le, bu sia:
mu gogolei. 13 Amalalu, hina da ea hawa: hamosu
dunuma amane sia: i, 'Amo dunu ea lobo amola emo
la: gili, gadili gasi ganodini ha: digima. Amo ganodini
e da bese ini dinanumu.' 14 Na da dunu bagohame
ilima misa: ne sia: sa. Be Na da bagahame ilegesa."
15 Amalalu, Fa: lisi dunu da asili, Yesu dafama: ne
Ema adole ba: musa: dawa: i galu. 16 Ilia da ilia fa:
no bobogesu dunu amola Helode ea fidisu dunu amo
Yesuma asunasi. Ilia ogogole amane sia: i, "Olelesu!
Dia hou da moloidafa amola Di da Gode Ea moloidafa
hou ogogole hame olelesa, amo ninia dawa: Di da
osobo bagade dunu ilia hou mae dawa: le, Gode Ea
hou fawane hamosa. 17 Amaiba: le, dia asigi dawa:
su ninima olelema. Ninia da su lasu muni Gamane
hina Sisa ema iasea ninia sema wadela: sala: ? O
hame wadela: sala: ?" 18 Be Yesu da ilia wadela: i
asigi dawa: su dawa: beba: le, amane sia: i, "Dabua
fawane molole ogogosu dunu! Dilia abuliba: le Na
saniga sa: ima: ne sia: sala: ? 19 Su lidisu fage Nama
olema." Amaiba: le, ilia da su fage Ema gaguli misi.
20 E da ilima amane sia: i, "Amo fage dedei diala.
Amo da nowa ea odagi amola nowa ea dio dedebela:
?" 21 Ilia bu adole i, "Sisa!" Amalalu, Yesu E bu adole
i, "Amaiba: le, dili Sisa ea dabe amo Sisama ima!
Amola Gode Ea dabe amo Godema ima!" 22 Amo
sia: nababeba: le, ilia da fofogadigili, Yesu yolesili asi.
23 Amo esoga, Sa: diusi dunu da Yesuma adole ba:
musa: misi. Ilia da bogoi dunu ea da: i hodo da bu
wa: legadomu, amo dafawaneyale hame dawa: i galu.
24 Ilia da Yesuma ado ba: musa: , amane adole ba:
i, "Olelesu! Mousese da ninima olelemusa: agoane
dedei. 'Dunu da mano hame lalelegeiwane bogosea,
ea ola o eya da ea didalo lale, mano hamomuyo.'
Amo mano da musa: bogoi amo buga: i ilia da sia: sa.
25 Ninia fi ganodini, dunu afae ea mano da fesuale
esalu. Magobo mano e da uda lale, mano hamedene
bogoi. Amalalu, eaeya da amo ea didalo lai. 26 E
amola mano hamedene bogoi. Fa: no eaeya eno da
didalo lale, asili, mano fesuale gala huluane amo
uda afadafa lale, mano hamedene bogoi. 27 Fa: no,
amo uda da bogoi dagoi. 28 Amaiba: le, bogoi ilia bu
uhini wa: legadosu esoha, amo uda, dunu fesuale
amo ilia lai dagoiba: le, e da nowa ea uda esaloma:
bela: ?" 29 Yesu E bu adole i, "Dilia da Gode Sia:
Dedei amola Gode Ea gasa hou hame dawa: beba:
le, giadofale dawa: 30 Bogoi wa: legadosu esoga,

uda lasu hou da bu hame ba: mu. Dunu amola uda
ilia da a: igele dunu Hebene ganodini amo defele
esalumu. Uda lasu hou da hame hamomu. **31** Be
dilia bogoi wa: legadosu hou dawa: ma: ne, Gode
Ea Sia: dedei nabima. **32** E amane sia: i, 'Na da A:
ibalaha: me ea Gode esala amola Aisage ea Gode
esala amola Ya: igobe ea Gode esala.' Gode da
bogoi dunu ilia Gode hame. E da esalebe dunu ilia
Gode!" **33** Amo olelesu nababeba: le, dunu huluane
da bagadewane fofogadigi. **34** Yesu E da Sa: diusi
dunu ilia sia: banenesi amo ba: loba, Fa: lisi dunu
da gilisi. **35** Sema olelesu dunu afadafa da Yesu
dafama: ne, Ema amane adole ba: i, **36** "Olelesu!
Sema baligili bagadedafa da habo?" **37** Yesu E bu
adole i, "'Dilia dogoga, dilia a: silibuga, amola dilia
asigi dawa: suga, Hina Godema asigima!' **38** Go da
sema baligili bagadedafa. **39** Amo sema bagia da
bisili sema defele diala, 'Dilia da: i amoma asigi hou
defele, dilia na: iyado ema asigima!' **40** Sema huluane
amola balofede dunu ilia olelesu huluane da amo
sema aduna ganodini diala." **41** Fa: lisi dunu mogili
da gilisibi ba: loba, Yesu da ilima amane adole ba: i,
42 "Dilia adi dawa: bela: ? Mesaia da nowa Egefela:
?" Ilia da bu adole i, "E da Da: ibidi egefe fawane."
43 Yesu E amane sia: i, "Amaiba: le, Gode Ea A:
silibu Hadigidafa da oleleiba: le, Da: ibidi da abuliba:
le Mesaia Ema 'Hina Gode' dio asulibela: ? Gode
Sia: Dedei da agoane diala, **44** 'Da: ibidi da amane
sia: i, "Hina Gode da na Hina Gode Ema amane sia:
i, 'Na da hobea Dia ha lai dunu Dia emoga osa: le
heda: ma: ne fane legemu. Wali, di da Na lobodafadili
fima.' **45** "Amaiba: le, Da: ibidi da Mesaia Ema 'Hina
Gode' Dio asuliba: le, Mesaia da habodane Da: ibidi
egefe fawane esalala: ?" **46** Dunu huluane da amo
sia: nababeba: le, bu adole imunu gogolei. Ilia da
beda: iba: le, eso enoga Ema bu hame adole ba: i.

23 Amalalu, Yesu da Ea fa: no bobogesu dunu
amola dunu huluane ilima amane sia: i, **2** "Sema
Olelesu dunu amola Fa: lisi dunu, ilia da Mousese ea
Sema olelemusa: ilegei dagoi. **3** Amaiba: le, ilia olelei
huluane nabawane hamoma. Be ilia hou amoma mae
fa: no bobogema. Ilia da udigili lafidili olelesa. Be ilia
hou da ilia olelesu amo defele hame ba: sa. **4** Ilia da
eno dunuga aguni masa: ne, dioi bagade sema ilia
baligia la: gisa. Be ilia da amo dioi liligi dunu fidima:
ne gaguia gadomusa: , ilia age da hame molosa. **5**
Ilia da dunu eno siga ba: ma: ne, hawa: hamosa. Ilia
abula fe nodomene, bagade hamosa. Amola ilia esa
mano gisa: gi amo ganodini da Gode Sia: Dedei Buga
sia: dedei diala, amo ilia da bagade hamosa. **6** Ilia da
lolo nasu amoga ahoasea amola sinagoge diasuga
ahoasea, ilia da hedolo fisu ida: iwane fawane lasa. **7**
Ilia da bidi lama: ne legesu diasuga ahoasea, dunu
eno da ilima beguduli, 'Olelesu!' dio ilima sia: ma: ne,
ilia da bagadewane hanai gala. **8** Be dilia! Eno dunu
da dilima 'Olelesu' dio asulimu da defea hame. Bai
dilia da Olelesu afadafa fawane esala. Amola dilia
huluane da yolalali agoane gilisili esala. **9** Osobo
bagade dunu ilima 'Ada!' dio mae asulima. Dilia Ada
da afadafa fawane Hebene ganodini esala. **10** Eno
dunu da dilima 'Hina!' dio asulimu da defea hame
galebe. Dilia da Hina afadafa fawane esala, amo
Yesu Gelesu. **11** Nowa dunu da baligi bagade dilia fi
amo ganodini esalea, e da dilia hawa: hamosu dunu
defele ba: ma: mu. **12** Nowa dunu da gasa fi hou
hamosea, Gode da amo dunu gudu banenesimu.
Nowa da ea hou fonobosea, Gode da amo dunu
gaguia gadomu," **13** Yesu E amane sia: i, "Dilia Sema
olelesu dunu amola Fa: lisi dunu da se iasu bagade
ba: mu! Dabua fawane molole ogogosu dunu! Gode
Ea Hinadafa Hou heda: su logo dilia ga: sisa. Dilia
da ganodini hame golili ahoa. Amola dilia da eno
hanai dunu ilia logo hedofasa. **14** Dilia Sema olelesu
amola Fa: lisi dunu da se iasu bagade ba: mu! Dabua
fawane molole ogogosu dunu! Dilia didalo ilia labe
wadela: sa. Amalalu, mae gogosianewane, dunu eno
ilia siga ba: ma: ne, dilia da ogogole sia: ne gadosu
seda hiougisa. Amaiba: le, dilia se iasu da bagade
baligimu. **15** Dilia Sema olelesu dunu amola Fa: lisi
dunu da se iasu bagade ba: mu! Dabua fawane
molole ogogosu dunu! Dilia lalegagui dunu afadafa
hamomusa: , hano wayabo bagadega amola osobo
bagadega lala. Dunu afadafa dilia hou lalegaguli, ea
Helo sa: imu logo dilia fodobeba: le, ea wadela: i hou
da dilia wadela: i hou baligisa. **(Geenna g1067)** **16** Si
dofoi logo olelesu dunu! Dilia da se bagade nabimu!
Dilia amane olelesa, 'Nowa dunu e Debolo Diasu
dioba: le, 'amo da dafawane' ilegele sia: sea, e da ea
sia: i liligi fisimu da defea. Be e da gouli Debolo Diasu
ganodini gala amoga 'amo da dafawane' ilegele sia:
sea, ea sia: i yolemu da sema bagade.' **17** Dilia si
dofoi gagaoui dunu! Dilia da hamedafa ba: sa. Debolo

Diasu ea hadigi hou da gouli amo hadigi hamobeba:
le, Debolo Diasu ea hou da gouli ea hou baligi dagoi.
18 Dilia olelesu eno da agoaiwane gala, ‘Nowa da
oloda ea dioba: le ilegele sia: sea, ea sia: i liligi fisimu
da defea. Be oloda da: iya Godema imunusa: liligi,
amoba: le ilegele sia: sea, ea sia: i yolemu da sema
bagade, dilia da sia: sa. 19 Dilia si dofoi dunu! Oloda
ea hadigi hou da iasu liligi amo hadigi hamobeba: le,
oloda ea hou da amo da: iya iasu liligi baligi dagoi.
20 Nowa da olodaba: le ilegele sia: sea, e da oloda
amola oloda da: iya ligisi liligi amoga gilisili ilegele
sia: sa. 21 Nowa da Debolo Diasuba: le ilegele sia:
sea, e da Debolo Diasu amola Debolo Diasu ganodini
esala dunu Gode, amoga gilisili ilegele sia: sa 22
Nowa da Hebeneba: le ilegele sia: sea, e da Gode
Ea Fisu amola Gode amo fisuga fibi amoba: le ilegele
sia: sa. 23 Dilia Sema olelesu dunu amola Fa: lisi
dunu da se iasu bagade ba: mu! Dabua fawane
molole ogogosu dunu! Dilia fonobahadi hedama: ne
fodole nasu liligi (amo ‘minede’, ‘dili’ amola ‘gamini’)
amo dawa: le, amo nabuane mogili, afadafa Godema
iaha. Be bagade liligi, amo semadafa, moloiwane
fofada: su hou, gogolema: ne olofosu hou amola
dafawaneyale dawa: su hou, dilia hame hamosa.
Amo fonobahadi liligi mae gogolema. Be bagade liligi
amola, dilia gilisili hamomu da defea galu. 24 Si dofoi
logo olelesu dunu! Dilia wadela: i liligi nasa: besa:
le, waini dabaga sogadigili, afe fadegasa. Be dilia
da ga: mele bagade da: gisa. 25 Dilia Sema olelesu
amola Fa: lisi dunu da se iasu bagade ba: mu! Dabua
fawane molole ogogosu dunu! Dilia faigelei amola
yaeya dabuagado fawane dodofesa. Be ganodini
da ledo agoane uasu amola hanaiba: le lasu hou
bagade diala. 26 Si dofoi Fa: lisi dunu! Hidadea
faigelei ea gelabo ganodini dodofema! Amasea, dilia
da dabuagado amola dodofei dagoi ba: mu. 27 Dilia
Sema olelesu amola Fa: lisi dunu da se iasu bagade
ba: mu! Dabua fawane molole ogogosu dunu! Dilia
da bogoi ea gele gelabo soa: iai legesu amoga legei
agoane diala. Dabuagado da ida: iwane ba: sa. Be
ganodini da bogoi ea gasa, gaha amola ledo fawane
diala. 28 Dilia amola dabuagado da ida: iwane ba:
sa. Be ganodini, dilia dogo da ogogosu amola hame
nabasu hou amoga nabai diala. 29 Dilia Sema olelesu
dunu amola Fa: lisi dunu da se iasu bagade ba: mu!
Dilia Dabua fawane molole ogogosu dunu! Dilia da
balofede dunu bogoi amo ilia gele gelabo hamosa,
amola hou ida: iwane dunu bogoi ilia gele gelabo nina:
hamosa. 30 Dilia da amane sia: sa, ‘Ninia da ninia
aowalalia ilia esoga esalu ganiaba, ninia da balofede
dunu amo ilia medole legei amo hame medole legela:
loba.’ 31 Dilia da amo sia: sia: beba: le, dilia da
balofede dunu ilia fasu dunu amo ilia mano esala, dilia
da olelesa. 32 Defea, dilia hemone aowalalia hemosu
hou dagoma! 33 Wadela: i sania fi! Dilia da Helo
se iasu sogega mae doaga: ma: ne, hobeamu logo
hamedafa ba: mu. (Geenna g1067) 34 Na da balofede
dunu, bagade dawa: su dunu, amola gaheabolo
sema olelesu dunu dilima asunasimu. Mogili dilia da
fane legele, bulufalegeiga dabagala: mu. Mogili dilia
sinagoge diasu ganodini fegasuga fane, diasu enoga
diasu enoga, mae yolele sefasimu. 35 Amaiba: le,
se iasu da dilima doaga: mu! Hemonega A: ibele
bogoi, amalalu, asili Sa: galaia (Belegaia egefe)
dilia aowalalia da Debolo Diasu amola oloda dogoa
sogebiga medole legei. Dilia aowalalia da amo hou
ida: iwane dunu medole legeiba: le, amo se dabe
iasu da dilima doaga: mu. 36 Na dilima dafawane
sia: sa! Amo maga: me se iasu dabe huluane, wali
fi diala da ba: mu.” 37 “Yelusaleme fi! Yelusaleme
fi! Dilia da balofede dunu medole legesa. Dilia da
Gode asunasi dunu igiga medosa. Gagala ea mano
fidima: ne, ea ougia hagudu gilisisa, amo defele Na
da dili gaga: ma: ne gilisimusa: hanai galu. Be dilia da
higa: i. 38 Amaiba: le, dilia Debolo Diasu da fisi dagoi
amola gelabai ba: mu. 39 Na dilima sia: sa! Dilia da
Na hamedafa ba: mu amogainini dilia da ‘Gode da
Hina Gode Ea Dio lai Dunuma hahawane bagade
dogolegele hamosa!’ amo sia: mu.

24 Yesu da Debolo Diasu yolesili, ahoanoba, Ea
ado ba: su dunu da Ema Debolo Diasu ea
hou ida: iwane olelemusa: misi. 2 Yesu E bu adole
i, “Defea! Diasu noga: le ba: ma! Be Na da dilima
sia: sa! Debolo Diasu da gugunufinisi dagoi ba: mu.
Amasea, igi afadafa da eno igi da: iya ligisi dialebe
hame ba: mu.” 3 Yesu da Olife Goumia esaloba, Ea
ado ba: su dunu da wamowane Ema misini, amane
adole ba: i, “Dia waha olelei da habogala doaga:
ma: bela: ? Dia bu misunu eso amola soge wadela:
mu eso da gadenene doaga: lalu, ninia adi dawa:
digima: ne olelesu ba: ma: bela: ?” (aiōn g165) 4 Yesu
E bu adole i, “Dawa: ma! Ogogosu dunu da dilia hou

wadela: sa: besa: le, dawa: ma! **5** Dunu bagohame
ilia da ogogole Na sia: olelemusa: misi, sia: mu. Ilia
da 'Na da Mesaia,' sia: beba: le, eno dunu da ilima
giadofale fa: no bobogemu. **6** Dilia da gegesu amola
gegesu fada: i sia: bagohame nabimu. Be mae beda:
ma! Amo hou da misunu! Be soge wadela: mu eso
da amo esoga hame, be fa: no ba: mu. **7** Dunu fi
da heda: le, dunu fi eno ilima bagadewane gegemu.
Soge eno amola soge eno amola da ha: i bagade ba:
mu. Bebeda: nima bagohame amola ba: mu. **8** Amo
liligi da uda ea mano lalelegemu da gadenesa, se
nabasu hemosu agoane. **9** Amasea, dilia da Nama
asigiba: le, dunu huluane da dili higale ba: mu. Ilia da
dili afugili, fane lelegemu. **10** Mogili da se nababeba:
le, ilia dafawaneyale dawa: su hou fisili, sadenane
dafamu. Dilia fi dunu da dili higamu amola hohonomu.
11 Ogogosu balofede dunu bagohame da ba: mu.
Dunu bagohame da ilia ogogosu sia: dafawaneyale
dawa: mu. **12** Wadela: i hou da bagadewane heda:
beba: le, dunu bagohame ilia Godema asigi hou
da bu anegagiwane hamomu. **13** Be nowa dunu da
mae yolele, soge wadela: mu esoga doaga: sea,
e da Gode Ea gaga: su hou ba: mu. **14** Na fa: no
bobogesu dunu da Gode Ea Hinadafa Hou Sia: Ida:
iwane gala amo dunu fifi asi gala huluanedafa ilima
olelemu. Amasea, soge wadela: mu eso da doaga: i
dagoi ba: mu. **15** Dilia da Wadela: idafa Liligi (musa:
balofede dunu Da: niele da olelei) amo Hadigi Malei
Sesei ganodini lelebe ba: sea (Idisu dunu! Noga:
le dawa: ma), **16** Yudia sogega esalebe dunu, dilia
goumia doaga: musa: hobeama! **17** Dunu da diasu
dabuagado esalea, ea liligi diasu ganodini galebe
amo lamusa: mae masa. **18** Dunu da ifabi ganodini
hawa: hamonanebe ba: sea, e da ea abula lamusa:
diasuga mae sinidigima: ne sia: ma. **19** Amo esoga,
uda da abula agui galea, amola uda ilia mano da dodo
nanebe, amo da se bagade nabimu. **20** Dilia hobeale
masunu da anegagi esoga hame amola Sa: bade
esoga hame ba: ma: ne, Godema sia: ne gadoma. **21**
Amo esoga se nabasu bagadedafa ba: mu. Amo eso
da musa: se nabasu eso huluane baligimu. Amola
agoaiwane eso da bu hame ba: mu. **22** Amo esoga,
Gode da hame fidisa ganiaba, dunu huludafa da
bogogia: la: loba. Be Gode da Ea ilegei dunuma
asigiba: le, E da amo se nabasu eso hedofamu. **23**
Amo esoga, dunu ilia 'Guiguda: Mesaia ba: ma!' o
'Mesaia da goea!' amo sia: sea, ilia sia: mae nabima.
24 Ogogosu mesaia amola ogogosu balofede dunu ilia
da heda: le, gasa bagade hou Gode Ea hou agoane
hamomu. Ilia da Gode Ea ilegei dunuma ogogosea,
Gode Ea fi dunu da gadenenewane ilia ogogosu sia:
dafawaneyale dawa: mu - be Gode Ea Fidafa ilegei
dunu da dafamu hamedei. **25** Dawa: ma! Na da dilima
hidadea olelei dagoi. **26** Amaiba: le, ilia da dilima,
'Mesaia da sogega esala!' amo sia: sea, mae ba:
la masa. Ilia da 'Mesaia da diasu ganodini esala!'
amo dilima sia: sea, ilia sia: mae nabima. **27** Ha: ha:
na hadigi gusudili nene gala: sea, guma: dili doaga:
sea, amo hou defele Dunu Egefe Ea bu misunu hou
dilia da ba: mu. **28** Sonani sio ilia da bogoi da: i
hodo ba: beba: le, amoga gilisisa. **29** Amo se nabasu
eso dagosea, fonobahadi ouesalu, eso da gasiwane
ba: mu. Oubi da hadigi hame diga: mu. Gasumuni
huluane da gudu sa: ili, mu da bagadewane ugugumu.
30 Amasea, Dunu Egefe Ea dawa: digima: ne olelesu
da muagado ba: mu. Osobo bagade fifi asi gala dunu
da se nababeba: le, ilia dogo dalega: ma: ne bida: igia
famu. Amasea, ilia Dunu Egefe hadigi amola gasa
bagade hamoi, mu mobi ganodini osobo bagadega
manebe ba: mu. **31** Dalabede bagade dusu da nabimu
galebe. Amasea, Dunu Egefe da Ea a: igele dunu
amo osobo bagade bega: asili eno bega: doaga: le,
Ea ilegei dunu huluane amo lidimusa: , asunasimu.
32 Figi ifa fedege sia: dawa: ma! Maga: me heda: le,
lubi lasea, mugi oubi da gadenesa galebe dawa: ma!
33 Amo defele, dilia da Na olelei liligi ba: sea, Dunu
Egefe Ea bu misunu eso da gadenesa galebe dawa:
ma. E da logo holeiga doaga: i dagoi, dawa: ma!
34 Na da dafawane sia: sa! Amo osobo bagadega
esalebe dunu, ilia da mae bogole, amo hou huluane
ba: mu! **35** Mu amola osobo bagade da mugululi,
bu hamedafa ba: mu. Be Na sia: da mae mugululi,
dialalalumu. **36** Be dunu huluane da Na bu misunu
eso hame dawa: Na amola a: igele dunu Hebene
ganodini esala, ninia da hame dawa: Ada Gode Hi
fawane dawa: **37** Dunu Egefe Ea bu misunu eso
da Nowa: ea eso agoane ba: mu. **38** Amo esoga,
hano bagade mae misini, ilia udigili ha: i nanu, adini
nanu, uda lasu. Amalalu, Nowa: da dusagaiga fila
heda: le, **39** hano hedolowane heda: beba: le, ilia
huluane hanoga na dagoiba: le, bogogia: i. Dunu
Egefe misunu da agoaiwane ba: mu. **40** Amo esoga,

dunu aduna da ifabi ganodini hawa: hamonanebe ba:
mu. Na da afae lale, eno yolesimu. **41** Uda aduna
da gagoma goudalebe ba: mu. Na da afae lale, eno
yolesimu. **42** Dilia Hina Gode Ea bu misunu eso hame
dawa: beba: le, eso huluane dawa: iwane sosodo
aligima! **43** Diasu hina da wamolasu dunu ea misunu
dawa: sa ganiaba, e da dawa: iwane liligi ouligima:
ne, mae golale ea diasu gaga: la: loba. **44** Amaiba:
le, dilia amola eso huluane dawa: iwane ha: esaloma.
Dilia hame dawa: iwane esalea, Dunu Egefe da dilia
hame dawa: eso amoga doaga: mu. **45** "Asigi amola
ida: iwane bagade dawa: su hawa: hamosu dunu da
nowala: ? E da dunu amoma ea hina da eno hawa:
hamosu dunuma ouligisu amola ha: i manu iasu hou
ema iaha. **46** Ea hina da bu doaga: sea, amo dunu
hahawane hawa: hamosu hamonanebe ba: sea, e da
hahawane bagade ba: mu. **47** Dafawane! Hina da
amo ida: iwane ouligisu dunuma ea soge amola liligi
bu ouligima: ne, sia: mu. **48** Be wadela: i dunu da ea
hina liligi ouligisia, e da ea asigi dawa: su ganodini
agoane sia: mu, 'Na hina da hedolo hame misunu!'
49 Amaiba: le, e da eno hawa: hamosu dunu famu. E
amola wadela: i adini nasu dunu da gilisili lolo manu
amola adini manu. **50** Ea hina da ea hame dawa: i
esoga bu doaga: sea, e da fofogadigimu. **51** Amasea,
ea hina da ea da: i hodo dadega: le, e da ogogosu
dunu ilia se iasu defele lamu. E da bese ini dinanebe
ba: mu.

25 "Amo esoga, Gode Ea Hinadafa Hou da a: fini
dunuga hame dawa: digi nabuane gala ilia hou
agoane ba: mu. Ilia da gamali lale, uda lamu dunu
fidimusa: asi. **2** A: fini biyale da gagaoui agoane, be
biyale eno da bagade dawa: lai galu. **3** Gagaoui a:
fini biyale, ilia da gamali hano eno mae lale, gamali
gaguli asi. **4** Be bagade dawa: su a: fini biyale, ilia da
gamali hano eno dili salawane, gamali gaguli asi. **5**
Uda lamu dunu da hedolo hame doaga: beba: le, ilia
da golaiwane dialu. **6** Amalalu, gasimogoa, ilia da
wele sia: be bagade nabi. 'Dawa: ma! Uda lamu dunu
da manebe! E yosia: musa: masa!' **7** Amalalu, a:fini
huluane da wa: legadole, ilia gamali ulagimusa: , wigi
hahamoi. **8** Gagaoui a: fini biyale, ilia bagade dawa:
su a: fini biyale ilima amane sia: i, 'Dilia gamali hano
galea ninima ima. Ninia gamali da usimu galebe!'
9 Be bagade dawa: su a: fini da bu adole i, 'Hame
mabu! Ninia gamali hano ebelesa: besa: le hame
imunu. Dilia bidi lasu diasuga bidi lamusa: masa!'
10 Gagaoui a: fini da bidi lamusa: ahoananoba, uda
lamu dunu da doaga: i dagoi. Amalalu, bagade dawa:
su a: fini amola uda lamu dunu, ilia diasu ganodini
lolo manusa: asi. Amalalu, logo da ga: si dagoi ba: i.
11 Fa: nowane, bidilai dagobeba: le, gagaoui a: fini
da doaga: le, logoga lulufigili, amane sia: i, 'Hina!
Hina! Ninia golili misa: ne, logo doasima!' **12** Be e
da bu adole i, 'Hame mabu! Na da dafawane dilima
sia: sa! Na da dili hame dawa: !' **13** Dilia huluane
dawa: iwane ha: esaloma! Bai dilia Na bu misunu eso
ilegesu hame dawa: !" **14** Dunu Egefe Ea bu misunu
eso doaga: sea, Gode Ea Hinadafa hou da agoane
ba: mu. Dunu afadafa, soge sedagaga masunuba: le,
ea hawa: hamosu dunu gilisili, ilima ea liligi noga: le
ouligima: ne sia: i. 5000 **15** E da hawa: hamosu dunu
afadafa ema K5000 agoane i. Enoma e da K2000
agoane i. Enoma e da K1000 agoane i. Ilia gasa hou
defele ilima ia dagoiba: le, e soge sedagaga doaga:
musa: asi. 5000 **16** Gina5000 lai dunu da asili, bidi
lale, hawa: hamone, K5000 eno lai dagoi. **17** Gina
2000 lai amola, e da eno K2000 lai dagoi. **18** Be
K1000 lai dunu da asili, osobo ulidogone, ea hina ea
muni wamolegei dagoi. **19** Eso bagohame asili, ilia
hina da ea bidi lamusa: bu misi. **20** Dunu da K5000
lai amola eno K5000 lai da misini, amane sia: i, 'Hina!
Di da nama K5000 i. Ba: ma! Na da dima imunusa: ,
K5000 eno lai dagoi,' **21** Hina da bu adole i, 'Defea
mabu! Dia hou da ida: iwane amola nabawane hamoi.
Di da fonobahadi liligi noga: le ouligibiba: le, wali
liligi bagade ouligima: ne na dima olemu. Misa! Di
ani da hahawane gilisili esalumu.' **22** Gina 2000 lai
dunu da ema misini, amane sia: i, 'Hina! Di da K2000
nama i. Ba: ma! Na da K2000 eno lai dagoi,' **23** Hina
da bu adole i, 'Defea mabu! Dia hou da ida: iwane
amola nabawane. Di da fonobahadi liligi noga: le
ouligibiba: le, wali di da liligi bagade ouligimu. Misa!
Di da ani hahawane gilisili esalumu,' **24** Be K1000
fawane lai dunu, ema misini, amane sia: i, 'Hina! Dia
hou na dawa: i galu. Di da gasa bagade fi dunu. Di da
ifabi dia hame bugi amogawane faisa. **25** Na beda:
iba: le, dia K1000 osoboga wamolegei. Ba: ma! Dia
K1000 da goea,' **26** Ea hina da ema ougili amane
adole i, 'Di da wadela: i amola hihini hawa: hamosu
dunu. Na da hame bugi liligi faisa, di dawa: bela: ?
27 Amaiba: le na K1000 dia da abuliga muni salasu

diasu ganodini muni eno lama: ne hame salibala: ?' **28** E da ea fidisu dunuma amane sia: i, 'Amo ea K1000 lale, K5000 gagui dunu ema ima. **29** Nowa dunu da lai galea, na da ema bu imunu galebe. E da baligili gagumu. Be hame lai dunuma, ea fonobahadi gagui amo huluane na da bu samogemu. **30** Be wadela: i hawa: hamosu dunu gaguli, gadili gasiga ha: digima. E da bese ini dinanebe ba: mu,' **31** "Dunu Egefe E da Hina Bagadedafa hamoiwane, Ea a: igele dunu oule masea, E da Ea hadigi fisuga fimu. **32** Dunu fifi asi gala huluane da Ema gilisibiba: le, E da ili afafamu. Sibi ouligisu dunu da sibi amola goudi afafasa, amo defele E da dunu afafamu. **33** Sibi da Ea lobo dafadili amola goudi da Ea lobo fofadidili masa: ne, E da sia: mu. **34** Amasea, dunu ea lobo dafadili asi ilima Hina Bagadedafa da amane sia: mu, 'Na Ada Ea hahawane fidisu lai mano. Dilia misa! Gode Ea Hinadafa Hou, Gode da osobo bagade muni hemosu esoga hamoi, amo dilia hahawane lama. **35** Na da ha: i nababeba: le, dilia ha: i manu Nama i. Na da hano hanaiba: le, dilia da Nama hano dili i. Na da ga fi defele dilia diasuga doaga: loba, dilia da Nama yosia: nanu aowasu. **36** Na da da: i nabadoba: le, dilia da abula Nama idiniginisima: ne i. Na da olo madelaiba: le, dilia da Nama asigiba: le, Nama ouligimusa: doaga: i. Na da se iasu diasu ganodini sali dagoiba: beba: le, dilia da Na ba: la misi.' **37** Amasea, hou ida: iwane hamosu dunu da Dunu Egefema amane adole ba: mu, 'Hina Gode! Ninia habogala Di ha: i nababeba: le, ha: i manu ibela: ? Ninia habogala Di hano hanaiba: le, Dima hano dili ibela: ? **38** Ninia habogala Di ninia diasuga golama: ne sia: bela: ? Ninia habogala Di da: i nabado ba: beba: le, abula Dima ibala: ? **39** Ninia habogala Di oloiba: le o se iasu diasuga saliba: le, ninia habogala Dima asigiba: le, ba: la misibala: ?' **40** Amasea Hina Bagadedafa da ilima amane bu adole imunu, 'Na dafawane sia: sa! Dilia da adi hou amo Na fi dunu mimogo hamedei gala, ilima fidimusa: hamoi galea, dilia da amo hou Nama hamoi dagoi.' **41** Amasea dunu Ea lobo fofadidili esala, ilima E da amane sia: mu, 'Dilia Gode Ea gagabusu aligima: ne lai dunu! Masa! Eso huluane nenanumu lalu, Sa: ida: ne amola ea a: igele dunu se iasu ima: ne Gode hamoi, amoga masa! **(aiōnios g166)** **42** Na da ha: iba: le, dilia da Nama ha: i manu hame i. Na da hano hanaiba: le, dilia da hano Nama hame dili i. **43** Na da ga fi agoane dilima doaga: loba, dilia da golasu Nama hame olelei. Na da: i nabadoba: le, dilia da Nama abula idiniginisima: ne hame i. Na da oloiwane se iasu diasuga sali dagoi ba: loba, dilia da Na hame ba: la misi.' **44** Amalalu, ilia da bu adole ba: mu, 'Hina Gode! Ninia habogala Di ha: i nabawane, o hano hanai o hame gaguiwane, o da: i nabado o olo o se iasu ganodini sali, ninia habogala amo ba: loba, Di hame fidibela: ?' **45** Amalalu, Hina Bagadedafa da ilima amane bu adole imunu, 'Na dafawane sia: sa! Dilia da adi hame fidisu hou amo Na fi dunu hamedei gala, ilima hamoi galea, dilia da amo hou Nama hamoi dagoi.' **46** Amalalu, ilia da eso huluane mae dagole se iasu ba: lalumu. Be hou ida: iwane dunu da eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu lamu." **(aiōnios g166)**

26 Amo olelesu sia: dagoloba, Yesu da Ea fa: no bobogesu dunuma amane sia: i, **2** "Dilia dawa: ! Eso aduna aligili, Baligisu Lolo Nasu da ba: mu. Ilia da Dunu Egefe bulufalegeiga dabagala: musa: gagulaligimu." **3** Amalalu, gobele salasu dunu amola Gode Ea diasu ouligisu dunu da gobele salasu dunu Ouligisu ea dio amo Ga: iafa: se, amo ea diasuga gilisi dagoi. **4** Ilia da Yesu wamowane afugili, medole legemusa: , amane ilegele sia: i, **5** "Dunu huluane da amo hou higabeba: le, halale gegesa: besa: le, Lolo Nasu amo ganodini hamomu da hamedei." **6** Eso afaega, Yesu da Bedani moilaiga, lebolosi oloi dunu Saimone amo ea diasuga esalu. **7** E da ha: i nanoba, uda afae da Ema misini, manoma gabusiga: gala ganagu ganodini sali, Yesu Ea dialuma da: iya sogadigi. **8** Amo hou ba: beba: le, Yesu Ea ado ba: su dunu ilia da ougili amane sia: i, "Liligi ida: iwane abuli udigili ha: digibela: ? **9** Amo gabusiga: hano bidi lale, amo muni lai hame gagui dunuma imunu da defea galu!" **10** Be Yesu da ilia sia: dasu dawa: beba: le, amane sia: i, "Dilia abuliba: le amo udama mi hananewane sia: sala: ? E da Nama hou ida: iwane hamoi. **11** Dilia da hame gagui dunu eso huluane ba: mu. Be dilia da Na hobea hame ba: mu. **12** E da Na bogole ulidogone salimu hou amoma asigiba: le, Na da: i hodo legema: ne, waha agoane hamoi. **13** Na dafawane sia: sa! Osobo bagadega, soge huluanedafa amoga Na sia: ida: iwanegala dunu ilia olelesea, ilia da amo uda dawa: ma: ne, ea hou Nama waha hamoi olelemu." **14** Amalalu, Yesu Ea

ado ba: su dunu afadafa amo Yudase Isaga: liode, e
da ado ba: su dunu fagoyale yolesili, gobele salasu
ouligisu dunu ilima doaga: i. **15** E da ilima amane
adole ba: i, “Na da Yesu dilima ima: ne hohonosea,
dilia muni habodayane ima: bela: ?” Amalalu, ilia fage
eme esala (silifa) 30 agoane idili, Yudasema i. **16**
Amalalu, Yudase da Yesu hohonone, ilima imunusa:
logo hogolalu. **17** Isala: ili dunu da agi ga: gi Yisidi
hame sali amo lolo nanoba, eso agega, Yesu Ea fa:
no bobogesu dunu da Ema doaga: le, amane sia:
i, “Ninia habidili Baligisu Lolo manusa: hahamoma:
bela: ?” **18** Yesu E bu adole i, “Yelusalemega asili,
dilia da dunu ba: mu. Ema amane sia: ma, ‘Ninia
Olelesu dunu ea ilegei eso da doaga: i dagoi. E
amola ea ado ba: su dunu, ilia dia diasuga Baligisu
lolo manu galebe.’” **19** Amo sia: nababeba: le, ilia da
Yesu Ea olelei hamoi. Ilia Baligisu Lolo Nasu manusa:
hahamoi. **20** Daeya doaga: loba, Yesu amola Ea fa:
no bobogesu dunu fagoyale gala da ha: i manusa:
esalu. **21** Ha: i nananoba, Yesu E amane sia: i,
“Na da dafawane sia: sa! Dunu afae ninia gilisisu
ganodini da Na hohonomu.” **22** Ilia huluane da se
bagade nabi. Ilia da afae afae Yesuma amane adole
boba: i, “Hina! Di da na hamomu sia: sala: ?” **23**
E da bu adole i, “Dunu afadafa, e amola Na gilisili
hano ofodoga agi ga: gi gele iasea, amo dunu da
Na hohonomu. **24** Dunu Egefe, Gode Sia: Dedei
defele, da bogomu. Be Ea hohonosu dunu da se
bagade nabimu. Amo dunu da hamedafa lalelegemu
da defea galu.” **25** Yesu Ea hohonosu dunu Yudase
da amane sia: i, “Olelesu! Di da na hamomu sia:
sala: ?” Yesu E bu adole i, “Di da sia: i dagoi!” **26**
Ilia ha: i nanoba, Yesu da agi ga: gi lale, Godema
nodone sia: ne gadole, amo agi ga: gi fifili, Ea fa: no
bobogesu dunuma i. E amane sia: i, “Lale moma!
Amo da Na da: i hodo.” **27** Amalalu, E da faigelei lale,
Godema nodone sia: ne gadole, ilima i. E amane sia:
i, “Dilia huluane amo waini hano moma. **28** Go da
Na maga: me. Gesele nasu gousa: su gaheabolo da
amoga hamoi dagoi. Na maga: me sogadigimuba:
le, dunu bagohame da gogolema: ne olofosu ba:
mu. **29** Na dilima sia: sa! Na amola dilia da osobo
bagadega waini hano moma: ne, bu hame gilisimu.
Gode Ea Hinadafa Hou soge ganodini fawane, ninia
bu gilisili gaheabolowane manu.” **30** Amalalu, gesami
hea: lalu, ilia Olife Goumiga asi. **31** Amalalu, Yesu da
ilima amane sia: i, “Wali gasia, dilia huluane da Na
yolesili, hobeamu. Gode Sia: Dedei amo ganodini
agoane dedei diala, ‘Gode da sibi ouligisu dunu
medole legebeba: le, sibi da udigili hobeale afafamu.’
32 Be Gode da Na bu wa: legadolesisia, Na da dilima
bisili Ga: lili sogega masunu.” **33** Bida e bu adole i,
“Dunu huluane da mugulusia, na da Di hamedafa
yolesimu.” **34** Be Yesu da Bidama amane sia: i, “Na
dima dafawane sia: sa! Di da hidadea udianawane
‘Yesu na hame dawa: !’ sia: sea, fa: no gagala ga: be
nabimu.” **35** Be Bida da gasawane bu adole i, “Di
bogosea, ani galu bogomu da defea. Be ‘Di na hame
dawa: ,’ na da hamedafa sia: mu!” Yesu Ea fa: no
bobogesu dunu huluane amola da amo defele sia: i.
36 Amalalu, ilia Gedesemani sogebi amoga doaga: i.
Yesu da ilima amane sia: i, “Dilia guiguda: esaloma!
Na da gagoega sia: ne gadomusa: masunu!” **37** Asili,
E da Bida amola Sebedi ea mano aduna oule asi.
Yesu da Ea dogo ganodini se bagadedafa nabi. **38** E
da ilima amane sia: i, “Na da bogomuwane se naba.
Dilia Na fidima: ne, guiguda: mae golale sosodo
ouesaloma.” **39** Yesu E fonobahadi asili, osoboga
gala: lasa: ili, amane sia: ne gadoi, “Ada! Logo
eno galea, amo se nabasu faigelei Nama ilegei, Di
fadegama! Be na asigi dawa: su hanai liligi hame. Dia
asigi dawa: suga hanai liligi fawane Na da hamomu.”
40 E da Ea fa: no bobogesu dunu udiana ilima sinidigili
ba: loba, ili golai dialebe ba: i. E da Bidama amane
sia: i, “Dilia abuliba: le ‘aua’ afadafa fawane ouligimu
da hamedesala: ? **41** Dawa: iwane esaloma! Dilia da
dafama: ne ado ba: su amoga dafasa: besa: le ha:
esaloma! Dilia a: silibu da gasa bagade, be da: i ea
hou da gogaiya: i.” **42** Yesu da bu asili, bu amane sia:
ne gadoi, “Ada! Amo se nabasu faigelei fadegamuda
hamedei galea, defea, Dia asigi dawa: su hou fawane
Na da hamomu.” **43** Ea ado ba: su dunu udiana
ilima bu sinidigili, ilia bu golai dialebe ba: i. Ilia da si
fadegaiwane ha: esalumu gogolei galu. **44** Amalalu,
bu yolesili, asili, Yesu E da eno agoane Ea musa:
sia: ne gadoi bu sia: i. **45** Amalalu, E da Ea ado
ba: su dunuma bu sinidigili, amane sia: i, “Dilia da
mae nedigili, golabe amola helefisala: ? Dawa: ma: i!
Ilegei eso da doaga: i dagoi! Dunu Egefe da enoga
hohonoi dagoi amola wadela: i hamosu dunu da wali
E gagulaligimu galebe. **46** Wa: legadoma! Hadiga!
Na hohonosu dunu manebe goea!” **47** Yesu E sia:

nanoba, Yudase, (Yesu Ea ado ba: su dunu fagoyale gala amo fi dunu afae) da doaga: i. Dunu bagohame, gobihei bagade amola gigi gagui, gobele salasu amola Gode Ea diasu ouligisu dunu asunasiba: le, amo dunu ilia Yudase ea baligia aligili misi. **48** Yesu Ea hohonosu dunu da hidadea ilima sia: i galu, “Nowa dunu na nonogobe ba: sea, amo dunu dilia afugili gagulaligima.” **49** Amalalu, Yudase da Yesuma doaga: le, hahawane amane sia: i, “Olelesu! Olofoiwane esaloma!” Amalalu, e da Yesu nonogoi dagoi. **50** Yesu da Yudasema amane sia: i, “Defea na: iyado! Dia hou amo hedolo hamoma!” Amalalu, gegesu gobihei amola gigi gagui dunu da Yesu gagulaligi. **51** Yesu Ea oule misi dunu afadafa da ea gegesu gobihei duga: le gadole, gobele salasu Ouligisu ea hawa: hamosu dunu, amo ea ge damuni fasi. **52** Amalalu, Yesu da ema amane sia: i, “Dia gobihei bu salima! Bai nowa da gobiheiga gegesea, ilia da gobiheiga faiba: le bogomu. **53** Dili adi dawa: bela: ? Na da Na Ada Ema adole ba: i ganiaba, E da a: igele gegesu dunu osia: idafa Na fidima: ne asunasila: loba. **54** Be amo hou agoane hamoi ganiaba, na bogomu Gode Sia: Dedei ganodini diala da hobea didili hame hamoi ba: la: loba.” **55** Yesu da dunu huluanema amane adole ba: i, “Dilia abuli gasawane gegesu gobihei amola gigi gaguiwane, Na afugili lamusa: misibela: ? Na da wamolasu dunula: ? Eso huluane Na Debolo Diasuga sia: olelesa lelu. Be amo esoga, dilia da Na hame gagui.” **56** Be amo hou huluane, balofede dunu ilia Gode Sia: Dedei amo ganodini sia: i da didili hamomusa: misi dagoi. Amalalu, Ea ado ba: su dunu huluane da Yesu yolesili, hobea: i dagoi. **57** Ilia da Yesu afugili, gobele salasu Ouligisu dunu Ga: iafa: se, amo ea diasuga oule asi. Amoga, sema olelesu dunu amola Gode Ea diasu asigilai ouligisu dunu ilia gilisili esalebe ba: i. **58** Bida e da badiliawane fa: no bobogei. E da Ga: iafa: se ea diasu gagoi amo ganodini golili sa: ili, e amola dadi gagui ouligisu dunu gilisili fi. E da fa: no mabe hou ba: musa: , esalu. **59** Gobele salasu dunu amola Gausolo dunu huluane da Yesu fuga: musa: , ogogosu sia: bagadewane hogoi helei. **60** Ogogosu nabasu dunu bagohame da Yesu Ea hou wadela: musa: misi. Be ilia da Yesu bogoma: ne medomu logo hame ba: i. Fa: nowane, dunu aduna misini, **61** ela amane sia: i, “Amo dunu E da amane sia: i, ‘Na Gode Ea diasu mugululi, eso udiana amoga fawane bu gagumu, amo hamomusa: Na da defele esala!’” **62** Gobele salasu Ouligisu dunu da wa: legadole, Yesuma amane adole ba: i, “Nabibala: ? Amo diwaneya udidisu sia: nababeba: le, Di da adi sia: ma: bela: ?” **63** Be Yesu E da ouiya: le esalu. Amalalu, gobele salasu Ouligisu dunu da Yesuma amane sia: i, “Defea! Di da wali Gode Ea Dioba: le moloiwane sia: ma! Di da Mesaiala: ? Di da Gode Ea Manodafala: ?” **64** Yesu da ema bu adole i, “Di sia: be goa! Be Na da dilima sia: sa! Wali amola fa: no dilia da Na (Dunu Egefe), Gode Bagadedafa amo Ea lobo dafadili fibi ba: mu. Amola dilia Na muagado mumobi ganodini manebe ba: mu.” **65** Amo sia: nababeba: le, gobele salasu Ouligisu da hina: abula gadelale, amane sia: i, “E da lasogole sia: i dagoi. Ninia da Ea hou ba: su dunu eno hame hogomu. Ea lasogoi sia: dilia huluane nabi dagoi. **66** Dilia adi dawa: bela: ?” Dunu huluane ilia bu adole i, “E da wadela: i hamoi dagoi! Medole legemu da defea!” **67** Amalalu, ilia da Yesu Ea odagia defo aduga: gala: i. Mogili, ilia Yesu lobosunane fai, mogili ilia Ea odagi loboga fai. **68** Ilia da Ema amane sia: i, “Mesaia! Di ba: la: lusu hou hamoma! Nowa ea da Di fabayale sia: ma!” **69** Bida da diasu gadili gagoi ganodini esalu. Amalalu, Gobele salasu Ouligisu dunu ea hawa: hamosu a: fini da Ema doaga: le, amane sia: i, “Di amolawane da Ga: lili dunu. Yesu, ali gilisili lalu.” **70** Be dunu huluane ilia midadi, Bida da Yesu hame dawa: sia: i. E amane sia: i, “Dia sia: be go na hamedafa dawa:” **71** Bida da gagoi logo holeiga asili, a:fini eno da ea odagi ba: beba: le, eno dunuma amane sia: i, “Amo dunu da Yesu, Na: salede dunu, amo gilisili lalu.” **72** Be Bida e da Yesu hame dawa: , Gode Ea Dioba: le ilegele amane sia: i, “Na da amo dunu hamedafa dawa: !” **73** Fa: no, eno gadenene lelu dunu da Bidama misini, ema amane sia: i, “Dafawane! Di da Yesu Ea fi ilima gilisi dagoi. Dia sia: da ilia sia: defele nababeba: le, ninia dawa: !” **74** Amalalu, Bida da gasa bagadewane gagabuli amane sia: i, “Na da Gode Ea Dioba: le dafawane sia: sa! Na da ogogosa galea, Gode da nama se iasu imunu da defea! Amo dunu Na da hamedafa dawa!” Ea sia: dagobeba: le, gagala gawali da ga: i. **75** Yesu Ea musa: sia: i, “Di da hidadea ‘Yesu na hame dawa:’ udianawane sia: nanu, fa: no gagala ga: be nabimu.” Amo sia: bu dawa: beba: le, Bida da ga asili, se nabawane bagadewane dinanu

27 Hahabedafa, gobele salasu hina dunu, ilia amola Gode Ea diasu ouligisu asigilai dunu da Yesu fuga: ma: ne, gilisili fofada: i. **2** Amalalu, ilia da Yesu afugili, sia: inega la: gili, Louma Gamane hina dunu Bailade amo ea diasuga hiouginana asi. **3** Yesu E hohonosu dunu Yudase, da Yesu E se iasu labe ba: beba: le, ea asigi dawa: su sinidigili, se bagade nabi. E da silifa muni fage 30 amo gobele salasu amola Gode Ea fi asigilai dunu ilima bu gaguli asi. **4** E amane sia: i, “Na da hou ida: iwane dunu hohonoiba: le, na da wadela: i bagade hamoi.” Be ilia bu adole i, “Amo da disu! Ninia da hame dawa: !” **5** Yudase e da muni Debolo Diasu ganodini ha: digili, yolesili asi. Amalu, asili, hi gobele galogoa efega gomene, hegoa: nesili bogoi. **6** Gobele salasu hina dunu, ilia da muni lale, amane sia: i, “Amo muni da maga: me bidi lasu. Amaiba: le, Debolo Diasu muni salasu sesei ganodini salimu da sema bagade.” **7** Gilisili sia: dalu, ilia amo muniga ‘Laga osoboga Ofodo Hahamosu Dunu ea Moifufu’ bidi lai dagoi. Ga fi dunu bogole, amo sogebiga uli dogone salima: ne, ilia bidi lai. **8** Amaiba: le, ilia da amo sogega ‘Maga: me Moifufu’ dio asuli. Amola amo dio da wali eso diala. **9** Musa: balofede dunu Yelemaia ea sia: i da defele didi ba: i. E amane sia: i, “Silifa fage muni 30 amo lale, Isala: ili fi dunu da amo da Ea bidi lasu defei i. **10** Ilia da Hina Gode E da nama hamoma: ne sia: i defele, amo muni lale, ‘Laga osoboga Ofodo Hahamosu Dunu ea Moifufu’ bidi lai dagoi.” **11** Louma Gamane hina dunu da Yesuma fofada: i. E amane adole ba: i, “Di da Yu dunu ilia Hina Bagade esalabala?” Yesu E bu adole i, “Ma! Di sia: be goa!” **12** Be gobele salasu hina dunu amola sema olelesu dunu, ilia diwaneya udidisu sia: nababeba: le, Yesu da ouiya: le esalu. **13** Amaiba: le, Bailade da Yesuma amane sia: i, “Di da wadela: i bagade hamoi, ilia da sia: sa. Amo Di nababela: ?” **14** Be Yesu E da hamedafa bu adole iabeba: le, Bailade da fofogadigi. **15** Baligisu Lolo Nasu esoga, Louma Gamane hina da agoane hou hamosu. E da dunu huluane ilia hanaiga, se iasu hamosu dunu amo ilegesu. Amasea, Gamane hina da amo se iasu ganodini sali dunu afadafa, amo ea se iasu diasu logo doasisu. **16** Amo odega, dunu ea dio amo Yesu Bala: ba: se, e da se iasu diasu ganodini sali esalu. **17** Amaiba: le, dunu huluane gilisibiba: le, Bailade da ilima amane adole ba: i, “Na da nowa dunu halegale masa: ne, ea se iasu logo doasima: bela: ? Bala: ba: se ea logo doasima: bela: ? O Yesu, (Ema ilia Mesaia dio asula), Ea logo doasima: bela: ?” **18** Yu hina dunu ilia Yesuma udigili mudaiba: le, ilia Ema se iasu ima: ne, Gamanema i, amo Bailade da dawa: i galu. **19** Bailade da ea fofada: su diasu ganodini fi esaloba, idua da ema meloa dedene iasi. E amane dedei, “Amo dunu ida: iwane yolema! Na da simasia amo ganodini Ea odagi ba: beba: le, se bagade nabi.” **20** Gobele salasu hina amola sema olelesu dunu da dunu huluane ilima ilia Bala: ba: se ea se iasu logo doasimu amola Yesu bogoma: ne medomu, amo sia: Bailadema adoma: ne, logele sia: i. **21** Be dunu huluanema Bailade da amane adole ba: i, “Na da nowa masa: ne, ea se iasu logo doasima: bela: ?” Ilia da gasawane bu adole i, “Bala: ba: se!” **22** Bailade da bu adole ba: i, “Yesu Mesaia dunu! Na da Ema adi hamoma: bela: ?” Ilia bu adole i, “Bulufalegeiga bogoma: ne medoma!” **23** Bailade da bu adole ba: i, “Abuliba: le! E da adi wadela: i hou hamobela: ?” Be ilia da gasa bagadewane halasu, “Bulufalegeiga bogoma: ne medoma!” **24** Bu fofada: mu hamedei ba: loba, dunu ilia gegesa: besa: le, Bailade da hano lale, dunu huluane ba: ma: ne, ea lobo dodofei. E amane sia: i, “Na da amo dunu fuga: ma: ne hame ilegemu. Dilisu!” **25** Dunu huluane da bu adole i, “Defea! Ea maga: me dabe da ninia amola ninia mano amo ninia dialuma da: iya dialebe ba: mu.” **26** Amalalu, ilia hahawane ba: ma: ne, Bailade da Bala: ba: se ea se iasu logo doasi dagoi. Ea sia: beba: le, ilia da Yesu efe fegasuga fai. Amalalu, Bailade da ea dadi gagui dunu ilima Yesu bulufalegeiga fuga: ma: ne iasi. **27** Amalalu, Bailade ea dadi gagui dunu da Yesu amo Gamane hina ea diasu ganodini oule asi. Dadi gagui dunu huluane da gilisi. **28** Ilia da Yesu Ea abula huluane fadegale, yoi abula ea da: iga idiniginisi. **29** Ilia da nebaiya lale, amoga habuga amuli, ea dialumaga figisi. Ilia da Ea lobodafa ganodini dagulu gagusi. Amalalu, ilia da Ea midadi muguni bugili, Ema oufesega: su. Ilia amane oufesega: ne sia: i, “Defea! Yu Hina dunu mae bogole, ode bagohame esalumu da defea!” **30** Ilia da Ema defo adugagala: le, Ea dagulu bu samogene, amoga Ea dialuma fai. **31** Oufesega: i dagobeba: le, ilia da yoi abula fadegale, Ea abuladafa Ea da: iga bu idiniginisili, bulufalegeiga fuga: musa: , hiouginana

asi. **32** Ilia da logoga asili, Sailini soge dunu ea dio amo Saimone ba: i. Dadi gagui dunuda Saimone amo Yesu Ea bulufalegei gisawane masa: ne logei. **33** Ilia da Gologoudia sogebi doaga: i. Gologoudia dawa: loma: ne da “Dialuma Gasa Sogebi.” **34** Amalalu, ilia waini amola gamogai manoma gilisili, Yesu Ea moma: ne i. Be Yesu E heloa: le ba: lalu, yolesi. **35** Ilia da Yesu bulufalegeiga dabagala: i. Ilia da Ea abula lamusa: , ululuasu hedei. **36** Amalalu, ilia udigili Yesu Ea bogobe ba: musa: , fi dialu. **37** Ilia da Ea dialuma da: iya gado, ea diwaneya udidisu meloaga dedei diala, gosagisi dagoi. Amoga “Yesu, Yu dunu fi ilia Hina Bagade da goea.” dedene legei dialebe ba: i. **38** Ilia da wadela: i hamosu dunu aduna, Yesu amola gilisili eno bulufalegeiga dabagala: i. Afae da Ea lobodafadili amola eno da Ea lobo fofadidili ba: i. **39** Dunu da logoga baligili ahoana da ilia dialuma fofoga: ne lasogole sia: i. **40** Ilia amane sia: i, “Di da Gode Debolo Diasu mugululi, eso udiana ganodini bu gagumu sia: su dunu! Di da Gode Egefedafa esala ganiaba, Disu Di gobele gaga: ma. Bulufalegei fisili, moiya gudu sa: ima!” **41** Gobele salasu hina dunu, sema olelesu dunu, amola Gode Ea fi asigilai dunu da gilisili oufesega: ne sia: dasu. **42** Ilia da amane oufesega: ne sia: i, “E da eno dunu fidima: ne gaga: i. Be E hi gobele uhima: ne gaga: mu, E da hamedei. E da Isala: ili fi ilia Hina Bagade. Amaiba: le, E da bulufalegei fisili, moiya gudu dasea, ninia da Ea hou dafawaneyale dawa: mu. **43** E da Gode Ea hou dafawaneyale dawa: i. ‘Na da Gode Egefedafa,’ E da sia: i dagoi. Amaiba: le, Gode da amo dunu hahawane ba: sa galea, E da E wali gaga: mu da defea!” **44** Wadela: i hamosu dunu aduna amolawane, ela bulufalegeiga Yesuma lasogole sia: i. **45** Esomogoa, eso ea hadigi da dedeboi dagoi ba: i. Aua udiana amo ganodini gasi dunasi fawane ba: i. **46** Amalalu, 3 ougologe agoane, Yesu E bagade wele sia: i, “Ilai! Ilai! Lama sabagadane!” Amo sia: dawa: loma: ne da, “Na Gode! Na Gode! Dia abuliba: le Na yolesibala: ?” **47** Dunu mogili gadenene lelu, ilia amane sia: i, “E da Elaidia misa: ne wele sia: sa!” **48** Dunu afadafa da hehenane, hano nasu abula lale, waini ganodini gele, amaludaguluga gosagili, Yesu moma: ne, Ema olei. **49** Be eno dunu ilia amane sia: i, “Waha aligima! Elaidia da Ema gaga: la misa: bela: ? Ninia ba: mu!” **50** Yesu da bu bagade wele sia: nanu, bogoi dagoi. **51** Amalalu, abula bagade Debolo Diasu ganodini Hadigi Malei Sesei amola Hadigidafa Momei Sesei amo afafamusa: dialu, da gadodili gadelale, gudu fada: ne fasili, adunawane ba: i. Bebeda: nima mabeba: le, igi da goudane fasi. **52** Bogoi gele gelabo da goudai dagoi. Gode da Ea Fi dunu musa: bogogia: i amo bagohame wa: legadolesi. **53** Ilia da bogoi gele gelabo yolesili, asili, Yesu da wa: legadolesi galu amo Yelusaleme diasuga asi. Amalalu, dunu eno bagohame da amo bogoi dunu uhibi ba: i. **54** Louma dadi gagui hina dunu amola ea dadi gagui dunu, ilia da Yesu Ea bogobe ba: lalu. Ilia da bebeda: nima amola hou eno huluane ba: loba, bagadewane beda: i galu. Ilia amane sia: i, “Dafawane! Amo dunu da Gode Ea Manodafa galu!” **55** Uda bagohame, musa: ilia Ga: lili soge yolesili, Yesu fidimusa: Ema fa: no bobogei, amo uda da badilia lelu. **56** Uda afadafa ea dio amo Meli Ma: gadala. Eno da Meli (Ya: mese amola Yousefe elea eme). Eno da Sebedi idua. **57** Daeya gadenebe galu, bagade gagui A: limadia moilai dunu ea dio amo Yousefe da doaga: i. E da Yesu Ea hou lalegagui galu. **58** E da Bailadema asili, Yesu Ea da: i hodo ema ima: ne adole ba: i. Bailade da Yesu Ea da: i hodo ema ima: ne sia: i. **59** Amaiba: le, Yousefe da Yesu Ea da: i hodo lale, bogoi abula amoga sosoi dagoi. **60** E da Yesu Ea da: i hodo amo hi gele magufuga gelabo gaheabolo dogoi, amo ganodini sali. Amalalu, e da logo holeiga gele bagade bebesola asili, logo ga: si dagoi. **61** Meli Ma: gadala amola Meli eno ela da gele gelabo gadenene esalu. **62** Golale hahabe, Sa: bade eso amoga, gobele salasu dunu amola Fa: lisi dunu da Bailadema doaga: i. **63** Ilia da ema amane sia: i, “Hina! Amo ogogosu dunu esaloba, E da eso udiana bogoi dialu, bu uhini wa: legadomu sia: i. **64** Amaiba: le, di da gele gelabo noga: le ga: sili, sosodo aligisu dunuma ouligima: ne sia: ma! Ea ado ba: su dunu da Ea da: i hodo wamolale, eno dunuma, ‘E da uhini wa: legadoi,’ ilia sia: sa: besa: le, bu ogogosumusa: ogogoi baligiliwane ba: sa: besa: le, noga: le sosodo aligimu da defea.” **65** Bailade da amane sia: i, “Defea! Sosodo aligisu dunu oule masa! Dilia gele gelabo noga: le ga: sima!” **66** Amaiba: le, ilia da asili, gele logo ga: su mae doasima: ne sili gobele legele, noga: le ga: si. Ilia da dadi gagui ilima gele gelabo noga: le sosodo aligima: ne sia: i.

28 Sa: bade eso galu, Sada: i hahabedafa, Meli Ma: gadala amola Meli eno da Yesu Ea bogoi gele gelabo amo ba: la asi. **2** Bebeda: nima da hedolowane mabeba: le, osobo bagade da ugugui dagoi. Gode Ea a: igele dunu e Hebene fisili, gele gelabo ea gele logo ga: su bebesola asili, amo gele da: iya esalu. **3** Ea odagi da ha: ha: na agoane ba: su. Ea abula da ahea: iai mugene ofo agoane ba: su. **4** Gele gelabo ouligisu dadi gagui da amo hou ba: beba: le, bagadewane yagugui amola bogoi dunu defele ba: su. **5** A: igele da uda elama amane sia: i, "Mae beda: ma! Na dawa: ! Alia da Yesu bulufalegeiga medoi dunu amo ba: la misi! **6** Be E da guiguda: hame diala. Ea musa: sia: i defele, Gode da E uhini wa: legadolesi dagoi. Ea golai sogebi ba: la misa! **7** Hedolo masa! Ea ado ba: su dunuma agoane olelema, 'Yesu bogole, Gode da E bu uhini wa: legadolesi dagoi. E da Ga: lili sogega dilima bisili masunu. Dilia da E amogawi ba: mu!' Alia na sia: mae gogolema!" **8** Amaiba: le, uda da gele gelabo hedolowane yolesili, beda: iwane amola hahawane, hehenane, Yesu Ea fa: no bobogesu dunuma adodomusa: asi. **9** Amalalu, hedolowane, Yesu da elama doaga: i. E da elama hahawane asigi sia: sia: i. Ela da Ema misini, ea emo gaguli, Ema nodosu. **10** Amalalu, Yesu da amane sia: i, "Mae beda: ma! Naeya huluane ilima Ga: lili sogega masa: ne sia: ma! Na da amo sogega, ili yosia: mu!" **11** Uda da ahoanoba, gele gelabo sosodo aligisu dadi gagui dunu mogili da moilai bai bagadega asili, gobele salasu hina dunu ilima ilia ba: i liligi huluane olelei. **12** Amalalu, gobele salasu amola sema olelesu dunu da gilisili fofada: lalu, muni bagadedafa dadi gagui dunuma i. **13** Ilia da dadi gagui dunuma amane sia: i, "Dilia eno dunu ilima agoane sia: ma, 'Gasia, ninia da golai dialoba, amo Dunu Ea fa: no bobogesu dunu da Ea da: i hodo wamolai dagoi. **14** Mae dawa: ma! Gamane hina da amo sia: nabasea, ninia da dilia da hamedafa giadofai ema sia: mu." **15** Amalalu, dadi gagui sosodo aligisu dunu da amo muni lale, gobele salasu ilia sia: defele hamoi. Amaiba: le, Yu dunu huluane da amo ilia sia: i nabi dagoi. Wali eso amola, Yu dunu da amo sia: olelesa. **16** Yesu Ea musa: adoi defele, Yesu Ea fa: no bobogesu dunu gidalisi gala da agolo Ga: lili soge ganodini diala amoga asi. **17** Ilia da Yesu ba: i dagoiba: le, Ema nodosu. Be mogili ilia dafawaneyale hame dawa: i. **18** Be Yesu da ilima misini, amane sia: i, "Gode Ea Hinadafa hou huluanedafa, Hebene amola osobo bagade amo ganodini, Nama i dagoi. **19** Amaiba: le, dilia dunu fifi asi gala huluane, Na fa: no bobogesu fi hamoma: ne masa. Dilia da lalegagui dunu huluane amo Ada Ea Dioba: le, Egefe Ea Dioba: le amola Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala Ea Dioba: le, hanoga fane salima. **20** Ilia da Na dilima olelei liligi huluane nabawane hamoma: ne, amo ilima olelema. Dilia ba: ma! Na da dili mae yolelewane ouligilalea, soge wadela: mu eso da doaga: mu." Sia: Ama Dagoi **(aiōn g165)**

Maga

1 Go sia: dedei da Gode Ea sia: ida: iwane gala
amo Ea Manodafa Yesu Gelesu Ea hou olelesa. **2**
Musa: balofede dunu Aisaia da amane dedei, “Gode
da amane sia: i, `Dawa: ma! Na da Dia logo fodoma:
ne, Na da Na sia: adole iasu dunu Di bisili masa: ne
asunasimu. **3** Dunu afadafa hi fawane da dunu hame
esalebe hafoga: i sogega amane wele sia: nana,
`Hina Gode Ea logo momagema: ne, molole fodoma!’
4 Amalalu, Yone Ba: bodaise da amo wadela: i soge
ganodini, Gode Ea sia: olelelalebe amola hanoga
fane salasu hou hamonanaba doaga: i. Dunu huluane
ilia wadela: i houba: le gogosiane, Godema sinidigili,
hanoga fane salasilalu, ilia Gode Ea gogolema: ne
olofosu ba: mu, e amane olelei. **5** Yudia soge dunu
bagohame amola Yelusaleme moilai bai bagade dunu
bagohame da ema doaga: le, ilia wadela: i hou fofada:
i. Amalalu, Yone da ili huluane Yodane Hanoga fane
salasi. **6** Yone da abula amo ga: mele ea hinaboga
amuli, idiniginisi. E da bulamagau gadofo beleda
bululisi. Ea ha: i nasu da sage amola agime hano. **7**
E da dunu huluanema amane sia: i, “Na bagia fa:
no misunu dunu da na hou bagadewane baligisa.
Na da beguduli, Ea emo salasu fadegamu, na defele
hame galebe. **8** Na da dili hanoga fane sala. Be E
da Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala amoga ba:
bodaise hamomu.” **9** Amo esoga Yesu da Na: salede
moilai Ga: lili soge ganodini yolesili, Yonema doaga:
i. Yone da Yesu Yodane Hanoga fane salasi. **10**
E da hano yolesili, bu wa: legadole ba: loba, E da
muagado logo doasili, Gode Ea A: silibu Hadigidafa,
`dafe’ sio ea ba: su agoane hamoi, gudu sa: ili Ea da:
iga fila dalebe ba: i. **11** Amola, sia: bagade muagado
amane sia: be nabi, “Di da Na dogolegei Manodafa.
Na da Dima hahawane gala.” **12** Amalalu, Gode
Ea A: silibu Hadigidafa Gala da Yesu dunu hame
esalebe wadela: i soge amoga oule asi. **13** Amo
sogebiga Yesu da eso40esalu. Sa: ida: ne da Yesu
dafama: ne, Ema ado ba: i. Yesu da sigua ohe fi
amola gilisili esalu. Be a: igele dunu ilia da Yesu
fidimusa: misi. **14** Helode da Yone Ba: bodaise se
iasu diasu ganodini sali. Amalalu, Yesu da Ga: lili
sogega asili, Gode Ea Sia: Ida: iwane Gala olelei.
15 E amane sia: i, “Defea! Ilegei eso da doaga: i
dagoi. Gode Ea Hinadafa Hou da gadenenewane
doaga: i. Dilia wadela: i hou yolesili, Gode Ea Sia:
dafawaneyale dawa: ma!” **16** Yesu da Ga: lili Hano
Wayabo bega: laloba, menabo gasa: su dunu aduna
amo Saimone amola eya A: dalu menabo gasa: lebe
ba: i. **17** Yesu da elama amane sia: i, “Nama fa: no
bobogema! Na da dunu hiougima: ne, gasa: su hou
alima olelemu!” **18** Amalalu, ela da menabo gasa: su
hedolo yolesili, Yesu Ea baligiga aligili fa: no bobogei.
19 Yesu da fonobahadi bu asili, Sebedi ea mano
aduna amo Ya: mese amola Ya: mese eya Yone, ba: i.
Ilia da dusagai ganodini menabo gasa: su nodomesa
esalebe ba: i. **20** Yesu da elama misa: ne sia: i.
Amalalu, ela da elea ada amola ea hawa: hamosu
dunu yolesili, Yesu Ea baligiga aligili, fa: no bobogei.
21 Yesu da Gabena: iame moilaiga doaga: i. E da Sa:
bade eso enoga sinagoge diasu amo ganodini golili
sa: ili, Gode sia: muni olelei. **22** Ea sia: nababeba:
le, dunu huluane da fofogadigi. Bai Ea olelesu da
Sema olelesu dunu ilia olelei baligili, Hina ea olelesu
agoane nababeba: le. **23** Sinagoge ganodini da dunu
ea dogo ganodini Fio a: silibu aligila sa: i esalu. **24**
E bagadewane wele sia: i, “Yesu! Na: salede dunu!
Dia abuliba: le nini wadela: musa: misibala: ? Di
na dawa: ! Di da Gode Ea ilegei Sia: Hadigi Adola
Ahoasu Dunu!” **25** Be Yesu da wadela: i a: silibuma
amane gagabole sia: i, “Ouiya: ma! Amo dunu ea da:
iga fadegale fasima!” **26** Wadela: i a: silibu da amo
dunu ea dogo ganodini ludubiba: le, dunu da bagade
doulalu. Amalalu, wadela: i a: silibu bagadewane “a: i”
ea gusa: ne fadegale fasi. **27** Amalalu, dunu huluane
bagadewane fofogadigili, amane sia: i, “Abolebela:
? Go da olelesu hou gaheabolo agoane gala. Amo
dunu da Fio a: silibu ilima sia: sea, ilia da Ea adobe
naba.” **28** Amaiba: le, Ga: lili dunu fi huluane da
Yesu Ea gasa bagade hou lalaba asi. **29** Yesu, Ya:
mese, Yone amola eno ado ba: su dunu da sinagoge
yolesili, Saimone amola A: dalu ela diasuga doaga: i.
30 Saimone ea esoa: da asugi madelaiba: le, debea
da: iya midi dialu. Ilia da amo hou Yesuma olelei. **31**
Yesu da Saimone ea esoa: ema misini, ea lobolele, e
uhini wa: legadoi. Amalalu, uhibiba: le, Saimone ea
esoa: da ilima aowasu. **32** Daeya, eso dabe galu, ilia
da oloi dunu amola doulasi dunu bagohame Yesuma
oule misi. **33** Moilai fi huluane da Yesu Ea diasu logo
holeiga gilisi. **34** E da oloi dunu bagohame uhinisi. E
da Fio liligi bagohame fadegale fasi. Be Yesu da Fio

a: silibu ilima “Ouiya: ma!” sia: i. Bai ilia da Yesu da
Gode Ea Manodafa dawa: i galu. **35** Hahabedafa,
eso mae misini, Yesu da wa: legadole, diasu yolesili
asili, dunu hame esalebe sogega sia: ne gadomusa:
asi. **36** Saimone amola ea na: iyado dunu da Yesu
hohogola asi. **37** Hogole, ba: loba, ilia da Yesuma
amane sia: i, “Dunu huluane da Di hogoi helelala!” **38**
Be Yesu da ilima amane sia: i, “Defea! Be ninia da
eno moilaiga Gode Ea sia: olelemusa: masunu. Na
da amo hamomusa: , osobo bagade guiguda: misi!”
39 Amalalu, Yesu da Ga: lili soge huluane amoga lalu.
E da ilia sinagoge diasu ganodini, Gode Sia: olelelalu.
E da wadela: i a: silibu dunu ilia dogo ganodini aligila
sa: i, amo bagohame fadegale fasi. **40** Lebolosi olo
madelai dunu da Yesuma misini, muguni bugili, ha:
giwane Ema amane edegei, “Di da agoane hanai
galea, Di da na uhinisimu dawa:” **41** Yesu da ema
bagadewane asigiba: le, Ea lobo molole, lebolosi
dunu digili ba: i. E da amane sia: i, “Na da hanai!
Dia da: i fofolomu!” **42** Amalalu, oloi dunu ea aiya
huluane bahole, e da fofoloi dagoi ba: i. **44** Amalalu
Yesu da ema amane sia: i, “Nabima! Amo hou eno
dunuma mae olelema! Be gobele salasu dunu, e da
dia fofoloi hou noga: le abodema: ne masa! Amasea,
dunu huluane di da uhi dagoi ba: ma: ne, Mousese ea
musa: sia: i gobele salasu liligi ema ima!” **45** Be amo
dunu da asili, Yesu Ea uhisu hou amo eno dunuma
bagadewane olelelalu. Dunu huluane da nababeba:
le, Yesu da bu dunu ilia ba: ma: ne moilaiga masunu
hamedei agoane ba: i. Amaiba: le, E da dunu hame
esalebe sogega esalu. Moilai gagai fi dunu bagohame
da Ema doaga: i.

2 Eso afae aligili, Yesu da Gabena: iame moilaiga
bu hagi. Dunu huluane da E bu misi amo nabi
dagoi. **2** Dunu bagohame gilisibiba: le, diasu da nabai
galu. Logo holei amoga golili sa: imu da hamedei
galu. Yesu da Gode Ea sia: olelelaloba, **3** dunu
biyaduyale da gadoi dialu dunu Yesuma doaga:
musa: gisa misi. **4** Be dunu bagohame gilisibiba:
le, amola diasu ganodini golili sa: imu hamedeiba:
le, ilia da diasu gado da: iya heda: le, figi hoga: le,
efe bagele, oloi ea debea diasu ganodini sanasi. **5**
Yesu da ilia dafawaneyale dawa: su hou dawa: beba:
le, gadoi dialu dunuma amane sia: i, “Nagofe! Na
da dia wadela: i hou gogolema: ne olofoi dagoi!”
6 Be sema olelesu dunu mogili gadenene bulagi
dialu, ilia asigi dawa: su ganodini amane dawa: i. **7**
“Defea hame galebe! E da lasogole sia: sa! Gode
Hi fawane da gogolema: ne olofosu dawa: !” **8** Be
Yesu, ilia asigi dawa: su dawa: beba: le, ilima amane
sia: i, “Dilia abuliba: le dilia dogo ganodini agoane
dawa: lalabala? **9** Dilia adi dawa: bela: ? Na da
gadoi dialebe dunuma sia: mu, `Dia wadela: i hou Na
da gogolema: ne olofoi dagoi!' o `wa: legadole, dia
debea gisawane masa!' Adi sia: da asaboila: ? **10** Be
Dunu Egefe da osobo bagade dunuma gogolema: ne
olofosu ima: ne gasa defele gala. Amo dilia dawa:
ma: ne, Na da hamomu.” **11** Amalalu, E da gadoi
dialu dunuma amane sia: i, “Wa: legadole, dia debea
gisawene diasuga masa.” **12** Amalalu, gadoi dialu
dunu da amogaluwane wa: legadole, dunu huluane
odagiaba, ea debea gaguia gadole, gisawane, asi.
Amo hou dunu huluane fofogadigili ba: i. Ilia beda:
iwane Godema nodone, amane sia: i, “Dafawane!
Wali eso musa: hame ba: su hou da degabo ba: i
dagoi.” **13** Amalalu, Yesu da bu Ga: lili Hano Wayabo
bega: asi. Dunu bagohame da Ema doaga: beba:
le, E da Gode Sia: ilima olelei. **14** Laloba, Yesu da
A: lafiase ea mano amo ea dio Lifai, su lidisu sesei
ganodini esalebe ba: i. Yesu da ema amane sia:
i, “Nama fa: no bobogema!” Amalalu, Lifai da wa:
legadole, Yesuma fa: no bobogei. **15** Amalalu, fa: no,
Yesu amola Ea ado ba: su dunu da Lifai ea diasuga
ha: i manusa: doaga: i. Su lidisu dunu amola wadela: i
hamosu dunu bagohame da Ea sia: nabimu hanaiba:
le, ilima gilisi. **16** Fa: lisi fi dunu ilia Sema olelesu dunu
esalebe ba: i. Ilia da Yesu amola wadela: i hamosu
dunu gilisili ha: i nanebe ba: beba: le, Yesu Ea fa:
no bobogesu dunuma amane adole ba: i, “Yesu da
abuliba: le su lidisu dunu amola wadela: i hamosu
dunu amoea gilisili ha: i nanabela: ?” **17** Yesu da
ilia sia: nabi. E amane sia: i, “Hame oloi dagumui
dunu da manoma legesu dunuma hame maha, -
oloi dunu fawane. Na da ida: iwane gasa fi dunu
lidimusa: hame misi. Be Na da wadela: i dunu ilia hou
sinidigima: ne, amo lidimusa: misi dagoi.” **18** Yone
Ba: bodaise ea fa: no bobogesu dunu amola Fa: lisi
dunu ilia ha: i mae nawane sia: ne gadosu amo hou
hamonanu. Amo hou dawa: beba: le, dunu eno da
Yesuma doaga: le, amane sia: i, “Yone amola Fa: lisi
dunu ilia fa: no bobogesu dunu da ha: i mae nawane
sia: ne gadosu hou hamonana. Be dia ado ba: su

dunu da amo hou hame hamosa. Abolebela: ?” **19** Yesu E bu adole i “Uda lamu dunu da esalebeba: le, ea uda lamu fidisu dunu abuliba: le ha: i manu hame moma: bela: ? E esalebeba: le, amo hou da hamedei. **20** Be eso da misunu amoga Gode da uda lamu dunu Hi samogemu. Amasea, amo esoga, ilia da ha: i mae nawene sia: ne gadosa esalumu. **21** Dunu da da: i salasu hea gadelai amoga nodomemusa: , da: i salasu gaheabolo hame gadelasa. Agoane hamosea, e da gaheabolo abula gadelai agoane ba: mu amola gaheabolo abula da hea amoga noga: le hame madelagi ba: mu. **22** Amola dunu ilia da waini gaheabolo amo ohe gadofo waini hano dili nasu hea amo ganodini hame sala. Amasea, waini gaheabolo da dena heda: sea, gadofo da fudagala: le, waini da udigili sogadigili, gadofo amola wadela: lesi dagoi ba: mu. Waini gaheabolo amo ohe gadofo waini hano dili nasu gaheabolo ganodini salimu da defea. **23** Sa: bade eso amoha, Yesu amola Ea ado ba: su dunu da gagoma bugi ganodini lalu. Ea ado ba: su dunu da gagoma faili nanu. **24** Fa: lisi dunu ilia da Yesuma amane adole ba: i, “Dia ado ba: su dunu da abuliba: le Sa: bade sema wadela: sala: ?” **25** Yesu E bu adole i, “Dilia Gode Sia: Dedei idibala: ? Da: ibidi amola ea baligiga aligisu dunu ilia ha: i nababeba: le, **26** Gode Ea diasu ganodini golili sa: ili, (amo esoga Abaia: da da Godema gobele salasu dunu hina esalu) agi ga: gi Godema imunusa: ligisi, amo lale nanu, ea fidisu dunuma i dagoi. Amo agi ga: gi da sema bagade. Gobele salasu dunu fawane nasu. Be Da: ibidi da lale nanu amola ea fidisu dunu ilima i dagoi.” **27** Sia: dagomusa: , E amane sia: i, “Gode da osobo bagade dunu fidima: ne, Sa: bade sema hamosu. Be Gode da Sa: bade eso hou fidima: ne, dunu fi hame hamoi. **28** Amaiba: le, Dunu Egefe da liligi huluane amola Sa: bade eso amoma Hina esala!”

3 Yesu da sinagoge diasuga bu doaga: sea, E da dunu amo ea lobo gadoi dialu ba: i. **2** Fa: lisi dunu esalu da Yesuma ougiwane diwaneya udidimu hanaiba: le, Ea hou nani sosodoi. E da Helefisu (Sa: bade) esoga hawa: hamoma: bela: ? amo ilia asigi dawa: su ganodini dawa: i galu. **3** Yesu da lobo gadoi dunuma amane sia: i, “Di da dunu huluane ba: ma: ne diasu dogoa leloma!” **4** Yesu da Fa: lisi dunuma amane sia: i, “Sa: bade eso ganodini hou ida: iwane hamomu da defeala: ? O amo eso ganodini wadela: i hou hamomu da defeala: ? Sa: bade esoga dunu uhinisimu da defeala: ? O medole legemu da defeala: ?” Be ilia da ouiya: le esalu. **5** Ilia hame asigi hou ba: beba: le, Yesu da se nabi. E da ilima ougiliwane ba: i. E da lobo gadoi dialu dunuma amane sia: i, “Dia lobo moloma!” Amo sia: nababeba: le, e da ea lobo moloi. Amalalu, ea lobo da bu ida: iwane ba: i. **6** Fa: lisi dunu da gadili asili, ilia amola Helode ea fidisu dunu, ilia da Yesu fuga: musa: , gilisili sia: dalu. **7** Amo soge yolesili, Yesu amola Ea ado ba: su dunu da Ga: lili Hano Wayabo bega: asi. Ga: lili soge dunu, Yudia soge dunu, Yelusaleme dunu, Idiumia dunu, Yodane Hano gusudili bega: fi dunu, Daia dunu amola Saidone dunu, amo bagohame ilia Yesu Ea hamobe nababeba: le, Ema doaga: i. **9** Dunu bagohame da E osa: le heda: sa: besa: le, E da Ea ado ba: su dunu ilima ilia da dusagai momagema: ne sia: i. **10** Yesu da dunu bagohame uhinisiba: le, oloi dunu Yesu Ea da: i digili ba: ma: ne bagadewane eno dunu gua: ne fasili, digili ba: musa: misi. **11** Dunu ilia dogo ganodini Fio a: silibu aligila sa: i da Yesu ba: sea, osoboga diasa: ili amane gusa: ne welalu, “Di da Gode Egefe!” **12** Be Yesu da amo wadela: i a: silibu ilima ilia da Ea hou eno dunuma mae adoma: ne gagabole sia: i. **13** Amalalu, Yesu da goumiba: le heda: le, Ea ilegei dunu ili Ema misa: ne sia: i. **14** Amalalu, E da dunu fagoyale gala amo ilegei. Ilia da Ea baligiga aligili, amola fa: no Gode sia: olelema: ne, E da ili asunasimu sia: i. **15** E da wadela: i a: silibu fadegale fasima: ne amo gasa hou ilima i dagoi. **16** E da ado ba: su dunu fagoyale ilegei. Ilia dio da Saimone (Yesu da ea dio afadenene bu Bida dio asuli) **17** Ya: mese amola Ya: mese ea ola/eya Yone (Sebedi ea manola). Yesu da amo dunu aduna elama “Boanegese” dio asuli (amo dio dawa: loma: ne da `gu gelebe dunu’). **18** Eno da A: dalu, Filibe, Badolemiu, Ma: diu, Domase, Ya: mese (A: lafiase ea mano), Da: diase, Saimone (Selode fi dunu), **19** amola Yesu E hohonosu dunu Yudase Isaga: liode. **20** Amalalu, Yesu da diasu ganodini golili sa: i. Be dunu bagohame da gilisibiba: le, E amola Ea ado ba: su dunu da ha: i manu dibi hame ba: i. **21** Amo hou nababeba: le, Yesu Ea sosogo fidafa da Yesu ouligimusa: misi. Bai dunu eno ilia amane sia: i, “E da doula ahoa,” amo sia: nababeba: le, ilia misi. **22** Sema olelesu dunu da Yelusaleme moilai bai bagadega misini esalu. Ilia da amane sia: i,

“Wadela: i a: silibu ilia hina amo Bilisibale da Yesu Ea
dogo ganodini aligila sa: i. Amo wadela: i a: silibu
ilia hina ea gasaga E da wadela: i a: silibu fadegale
fasisa.” 23 Amaiba: le, Yesu da ili misa: ne wei. E
da fedege sia: ilima agoane olelei, “Sa: ida: ne hi da
habodane Sa: ida: ne fadegale se fasima: bela: ? 24
Fi afae da afafasea, gasa hameba: le dafamu. 25
Moilai fi amola afafasea, gegesea, amo fi da hedolo
dafamu. 26 Amaiba: le, Sa: ida: ne da wa: legadosea,
ea gasa afafabeba: le, hi gobele hima gegebeba: le,
e da gasa hame ba: mu. Ea gasa da hamedemu. 27
Dunu e da gasa bagade dunu ea liligi wamolamusa: ,
diasuga heda: musa: dawa: sea, e da hidadea gasa
dunu ea lobo la: gili amalu ea liligi wamolasa. 28 Na
da dilima dafawane sia: sa! Gode da osobo bagade
dunu ilia wadela: i hou amola lasogole sia: huluane
gogolema: ne olofomu. 29 Be nowa dunu da Gode
Ea A: silibu Hadigidafa Gala amoma lasogole sia:
sea, e da gogolema: ne olofosu hamedafa ba: mu. Ea
wadela: i hou da mae fisili eso huluane dialalalumu.”
(aiōn g165, aiōnios g166) 30 Ilia da Yesu Ea dogo ganodini
wadela: i a: silibu da aligila sa: i dagoi, amo ilia da
sia: dabeba: le, Yesu da agoane adole i. 31 Amalalu,
Yesu Ea ame amola Ea eyalali doaga: i. Ilia da diasu
gadili lelu. Ilia da Yesu ilima misa: ne sia: musa: ,
dunu afae Yesuma asunasi. 32 Dunu bagohame da
Yesu gadenenewane fi. Ilia da Ema amane sia: i,
“Dia ame amola Dia eyalali da gadili lela. Ilia da Di
hogosa.” 33 Amalalu, Yesu E amane adole ba: i “Na
ame amola Na eyalali da nowala: ?” 34 Amalu, E da
sisiga: le sodolalu, dunu huluane bulagi ba: beba: le,
amane sia: i, “Na ame amola Na eyalali da goea!
35 Nowa da Gode Ea hou nabawane hamosa, e da
Naeya, Na aba amola Na: me esala.”

4 Yesu da Ga: lili Hano Wayabo, wayabo bega: Gode
sia: muni olelelalu. Dunu bagohame gilisibiba: le,
e da dusagaiga fila heda: le, amo ganodini hano
dogoa esala olelei. Dunu huluane ea sia: nabimusa:
bega: lelu. 2 E da fedege sia: bagohame ilima
agoane olelei, 3 “Nabima! Eso afaega, sagai ouligisu
dunu da gagoma bugimusa: asi. 4 Hawa: fasilalu,
mogili logoga sa: ili, emoga osa: le banenesili, hame
dedeboiba: le, sioga na dagoi. 5 Mogili wadela: i
magufu da: iya amo osoboga sa: ili, hedolo heda: i. 6
Be difi sa: imu hamedeiba: le, amola hano hameba:
le, esoga hedolowane bioi. 7 Hawa: mogili da aya:
gaga: nomei amola gisia sa: ili, heda: le, aya: gaga:
nomeiga gigisiba: le, noga: le hame heda: i. 8 Be eno
da osobo ida: idafa, amoga sa: ili, heda: le, hawa:
afadafa da fage30 agoane, eno da 60 agoane amola
eno da fage100 agoane bu legei.” 9 Amalalu, Yesu
E amane sia: i, “Ge galea, dilia nabima.” Fedege
Sia: ea Bai Olelesu 10 Dunu eno da asiba: le, Yesu
Ea ado ba: su dunu fagoyale gala amola eno fa: no
bobogesu dunu da Yesuma amo fedege sia: ea bai
ilima olelema: ne sia: i. 11 E da ilima amane sia: i,
“Gode da Ea Hinadafa Hou wamolegei olelesu liligi
amo Na da dilima olelesa. Be eno osobo bagade
dunu da udigili fedege sia: fawane naba. 12 Gode
Sia: Dedei da agoane diala, ‘Ilia da siga ba: sea,
hame ba: mu. Ilia da gega nabasea, hame dawa:
mu. Ilia hame dawa: beba: le, ilia sinidigili, hame
fofada: mu. Amasea, Gode da ilia wadela: i hou
hame gogolema: ne olofomu.’” 13 Yesu da Ea fa:
no bobogesu dunu ilima amane adole ba: i, “Dilia
da amo fedege sia: hame dawa: bela: ? Amaiba: le,
dilia da eno fedege sia: huluane habodane dawa:
ma: bela: ? 14 Hawa: bugisu dunu da Gode Ea sia:
olelesu dunu. 15 Dunu mogili ilia da hawa: amo da
ga: nasi logoga ligisi defele ba: sa. Amo fedege da
dunu ilia da Gode Ea sia: ilia gega naba, be Sa:
ida: ne da amo sia: hedolodafa bu samogesa. 16
Hawa: magufu da: iya osobo amoga bugi da eno
dunu ilia Gode sia: hahawane dogolegele bagade
naba. 17 Be ilia difi sa: imu gogoleiba: le, fonobahadi
aligili, eno dunu ilima sia: ga gegebeba: le amola
ilia da se nabasea, hedolo mugulusa. 18 Mogili da
aya: gaga: nomei amola gagalobo amo sogega bugi.
Amo dunu ilia da sia: naba. 19 Be osobo bagade
hou dawa: beba: le, muni amola liligi hanaiba: le,
amo sia: da goe dunu ea dogo ganodini gigisiba:
le, e da ha: i manu fage hame legesa. **(aiōn g165)** 20
Hawa: osobo ida: iwane gala amoga bugi da dunu
ilia Gode sia: nababeba: le, lalegaguli, fage hou ida:
iwane legesa. Da: i afadafa, eno da fage30 agoane,
eno da60 eno da100agoane legesa.” 21 Yesu da
ilima amane sia: i, “Dilia da gamali amo ofodo o
diaheda: su hagudu ligisisala: ? Hame mabu! Dilia
da gamali ea bugisu amo da: iya hadigi ba: ma: ne
ligisisa. 22 Wamolegei liligi huluane da hobea ba:
mu. Wamowane sia: da hobea hadigiga doaga: mu.
23 Nowa da ge galea, nabima! 24 Sia: dawa: iwane

nabima! Dilia da eno dunuma iasu amo defele bu
lamu. Dilia da amo iasu baligiliwane bu lamu. **25** Lai
dunu da bu eno lamu. Be Gode da hame lai dunu
ema ea lai huluane bu samogemu. **26** Yesu E amane
sia: i, “Gode Ea Hinadafa Hou da agoane diala. Dunu
afae da ea ifabi amoga hawa: fasisa. **27** Eso huluane
amo dunu golale, nedigili, hawa: da fudagala: le, sono
heda: sa. Be ouligisu dunu da hawa: ea heda: su
hou hame dawa: **28** Osobo hi fawane da ha: i manu
hamosa. Hidadea lubi, fa: no da sogea amola fa:
nodafa ha: i manu fage hamosa. **29** Be fage yoi ba:
sea, faimu eso doaga: beba: le, e da gobiheiga faisa.”
30 Yesu E amane sia: i, “Gode Ea Hinadafa Hou da
adi liligi defelela: ? Amo hou olelema: ne, ninia adi
fedege sia: olelema: bela: ? **31** Gode Ea Hinadafa
Hou da masada hawa: agoane. Osoboga bugibiba:
le, eno hawa: da bagade be masada ea hawa: da
fonobahadidafa ba: sa. **32** Be heda: sea, e da bugi
bagadewane ifa agoane ba: sa. Amoda bagade bugila
ahoabeba: le, sio fi bagohame ea amodaga bibisa.”
33 Yesu da fedege sia: bagohame ilima olelei. Ilia asigi
dawa: suga dawa: mu defele, E da olelei. **34** E da eno
sia: hame olelei, fedege sia: fawane. Be wamowane,
E da Ea fa: no bobogesu dunu ilima sia: bai huluane
olelei. **35** Daeya galu, E da ilima amane sia: i, “Ninia
dusagaiga fila heda: le, hano la: idi bega: masunu.”
36 Ea fa: no bobogesu dunu da eno dunu gilisi amo
yolesili, dusagai ganodini fila heda: le, Yesu amola
oule asi. Eno dunu ilia da eno dusagaiga fila heda:
le, Yesu Ea asi amoma fa: no bobogei. **37** Amalalu,
fo bagade misi. Hano bagadewane gafulubiba: le,
dusagai ganodini dadafubiba: le, dusagai da gela sa:
imu agoai ba: i. **38** Be Yesu da dusagai fa: no bega:
golai dialebe ba: i. Amalalu, ilia da Yesu didilisili,
amane sia: i, “Olelesu! Ninia da bogole gela sa: imu
galebe! Di da hame asigibala: ?” **39** Yesu E nedigili,
fo amoma gagabole sia: i. Hano gafului amoma,
“Ouiya: ma! Olofole dialoma!” Amalalu, fo da yolesi
amola hano da bu olofole noga: iwane ba: i. **40** E da
ilima amane sia: i, “Dilia da abuliba: le beda: bela:
? Abuliba: le dafawaneyale hame dawa: bela: ?”
41 Ilia bagadewane beda: ne, gilisili sia: dasu amo,
“Go dunu da nowa dunula: ? Fo amola hano ea sia:
nababeba: le, go dunu da nowala: ?”

5 Yesu amola Ea ado ba: su dunu da Ga: lili Hano
Wayabo na: iyado bega: doaga: i. Amo soge dio
amo Gilasa. **2** Yesu da dusagai yolesili, osoboga
aligila sa: i. Amalalu, doula ahoasu dunu amo ea dogo
ganodini Fio a: silibu da aligila sa: i, Yesuma doaga: i.
3 Amo dunu da bogoi alifaha esalu. E gasa bagadeba:
le, afugimu da hamedei galu. **4** Eso bagohame ea
emo amola lobo, eno dunu ilia sia: nega la: gi. Be
e ludubiba: le, sia: ne e hedolo fili, gagoudane fasi.
Eno dunu da e gagulaligimu hamedei galu. **5** Gasi
huluane amola eso huluane e da bogoi ea sogebi
amola goumia lalu, “a: a:i” ea gusa: ne, ea da: i hi
igiga fofa: gisu. **6** E da Yesu manebe ba: beba: le, e
da hehenane, Yesuma doaga: le, diasa: ili muguni
bugi. **7** E da bagadewane wele sia: i, “Yesu! Gode
Gadodafa Ea Mano! Di abuliba: le nama doaga: bela:
? Gode Dioba: le, Di da nama se iasu mae ima!” **8**
Bai Yesu da amane sia: nanebe ba: i, “Wadela: i a:
silibu amo ea dogoga aligila sa: i, fadegale fasima!”
Amaiba: le, doulasi da se iasu ema mae ima: ne sia:
i. **9** Amaiba: le, Yesu ema amane adole ba: i, “Dia dio
da nowala: ?” E bu adole i, “Na dio da Bagohame!
Bai ninia bagohame amo dunu ganodini esala.” **10**
Amalalu, doulasi da wadela: i a: silibu amo soge
sedagaga mae asunasima: ne, Yesuma ha: giwane
edegelalu. **11** Goumi la: ididili, gebo wa: i bagade
da ha: i nana esalebe ba: i. **12** Amalalu, wadela: i
a: silibu ilia da amane sia: i, “Dia da amo gebo ilia
dogo ganodini aligila sa: ima: ne, nini asunasima,”
13 Amalalu, Yesu da ilia logo doasi dagoi. Wadela:
i a: silibu da amo dunu ea dogoga fadegale fasili,
gebo ilia dogo ganodini aligila sa: i. Amalalu, gebo
(2000agoane) da doulasili, hobeale, gafuluiba: le sa:
ili, hanoga soagala: le, bogole gela sa: i. **14** Gebo ili
ouligisu dunu huluane da hobeale, moilai fi amola
soge fi huluane olelei. Amaiba: le dunu huluane da
amo hou ba: la misi. **15** Ilia Yesuma doaga: le, musa:
doulasi dunu wadela: i a: silibu bagohame aligila sa: i
dunu, wali abula ga: ne, asigi dawa: su bu ida: iwane
hamoi ba: i. Ilia da bagadewane beda: i. **16** Amo hou
ba: su dunu da doulasi ea hou amola gebo ilia hou
hame ba: su misi dunu ilima olelei. **17** Amalalu, ilia da
Yesu eno sogega masa: ne ha: giwane sia: i. **18** Yesu
da dusagaiga bu fila heda: laloba, musa: doulasi dunu
da Ema fa: no bobogema: ne, Yesu gilisili masusa: ha:
giwane edegei. **19** Be Yesu da e gagaboi. E amane
sia: , “Dia moilaiga bu asili, Gode Ea dima fidisu hou
amola dima gogolema: ne olofosu hou, dia na: iyado

dunuma olelema!" **20** Amalalu, asili, e da Diga: bolisi
sogega (amo ganodini moilai nabuane ba: i) Yesu Ea
fidisu hou oleleiba: le, dunu huluane da fofogadigi.
21 Yesu da Ga: lili Hano Wayabo degele, na: iyado
bega: doaga: i. Dunu bagohame da Ema gilisi. **22**
Sinagoge ouligisu dunu ea dio amo Ya: ilase, da
Yesuma misini, osoboga diasa: i. **23** E da Yesuma ha:
giwane adole ba: i, "Na uda mano da bogomuwane
diala. E uhima: ne di misini, ea da: i digili ba: ma!" **24**
Amalalu, Yesu da amo dunu sigi asi. Dunu bagohame
amola da fa: no bobogele, Yesu Ea da: i guba: le
aligili asi. **25** Uda afae da amo gilisisu ganodini esalu.
Amo uda ea maga: me da ode fagoyale gala amoga
udigili ahoanusu. **26** E da manoma legesu dunu ilima
asiba: le, se bagade nabalu, mae uhini, ea oloi bu
bagade heda: i. E da ea muni huluane amo manoma
legesu dunu ilima i dagoi. Be hamedei galu. **27** Yesu
Ea hou nababeba: le, e da Yesuma doaga: i. E da
dunu bagohame aligi amo ganodini, Yesuma fa: no
bobogei. **28** E da ea asigi dawa: su ganodini agoane
dawa: i, "Na da Ea abula digili ba: sea, na uhibi ba:
mu." **29** Amalalu, E da Yesu Ea abula digili ba: beba:
le, ea maga: me logo hedofai dagoi ba: i. Ea da: i
da uhini dagoi ba: i. **30** Yesu da ea da: iga gasa
hou gadili asi dawa: beba: le, e delegili amane sia:
i, "Nowa da Na abula digili ba: bela?" **31** Ea ado
ba: su dunu da Ema bu adole i, "Dunu huluane dia
da: i guba: le aligiba: le, di abuliba: le nowa digili
ba: beyale sia: bela: ?" **32** Be Yesu da digili ba: su
dawa: ma: ne, ba: le gai. **33** Uda da ea uhibi dawa:
beba: le, beda: iwane amola yaguguliwane Yesuma
doaga: le, Ea emo gadenene muguni bugili, ea hamoi
Ema olelei. **34** Amalalu, Yesu da ema amane sia: i,
"Nadiwi! Di da dia dogo ganodini dafawaneyale dawa:
beba: le, uhi dagoi. Hahawane masa! Dia oloi da bu
hame madelamu." **35** E sia: nanoba, Ya: ilase ea
diasu fi adola ahoasu dunu ilia da da ilima doaga: i.
Ilia da Ya: ilasema amane sia: i, "Didiwi bogoi dagoi.
Hamedeiba: le, Yesuma mae misa: ne sia: ma!" **36** Be
ilia sia: mae nabawane, Yesu da Ya: ilasema amane
sia: i, "Mae beda: ma! Be dafawaneyale dawa: ma."
37 Yesu da eno dunuma mae misa: ne sia: i. E da
asili, Bida, Ya: mese amola Ya: mese ola/eya Yone,
ili fawane oule asi. **38** Ilia da Ya: ilase ea diasuga
doaga: sea, dunu bagohame didigia: lebe ba: i. **39**
Diasu ganodini golili sa: ili, E da ilima amane adole
ba: i, "Dilia abuliba: le ededenasala: ? Abuliba: le
dibala: ? Mano da bogoi hame, udigili golai diala." **40**
Be ilia da Ema oufesega: su. Be E da dunu huluane
gadili adole asili, E da mano ea eda, eme amola Ea
baligia aligisu dunu amo mano bogoi dialebe sesei
ganodini oule asi. **41** E da mano ea lobolele, amane
sia: i, "Da: lida gumi!" Amo sia: dawa: loma: ne da,
"Uda mano fonobahadi! Na dima agoane sia: sa! Wa:
legadoma!" **42** Amo sia: nababeba: le, uda mano da
hedolowane wa: legadole lalu. Amo mano da ode
fagoyale esalu. Amalalu, dunu huluane da bogoi wa:
legadoi ba: beba: le, fofogadigi galu. **43** Yesu da amo
hou dunu enoma mae olelema: ne sia: i. E da ilima
amo uda manoma ha: i manu ima: ne sia: i.

6 Amo soge yolesili, Yesu amola ea fa: no bobogesu
dunu, Yesu Ea moilaidafa amoga bu hagi. **2**
Sa: bade helefisu esoga, Yesu da sinagoge diasu
ganodini ea sia: olelei. Dunu bagohame gilisibi ba: i.
Ilia da Ea sia: nababeba: le, fofogadigili amane sia: i
"Amo dunu ea gasa hou da habidili labala? Ea asigi
dawa: su da habodane bagade hamobela: ? Hou gasa
bagadedafa musa: hame ba: su hou, E gasawane
hamosa. **3** E da ifa hahamosu dunu. Ea ame da Meli
amola eya da Ya: mese, Yousefe, Yudase amola
Saimone. Ea dalusi huluane da ninia moilai ganodini
esala." Amaiba: le, ilia da Yesu higa: i. **4** Yesu da
ilima amane sia: i, "Dunu fi huluane da balofede dunu
ea sia: naba. Be hi moilaidafa fi dunu fawane da ea
sia: hame naba." **5** Amaiba: le, amo moilaiga, E gasa
bagade hou hamomusa: hamedei ba: i. Oloi dunu
afae afae fawane, E da Ea lobo ilima ligisiba: le,
uhinisi. **6** Ilia dafawaneyale hame dawa: su hou ba:
beba: le, Yesu E fofogadigi. Amalalu, E Na: salede
moilai yolesili, eno moilaiga olelela lalu. **7** E da Ea ado
ba: su dunu ilima Ema misa: ne sia: i. E da ili aduna
aduna, asunasi. Fio a: silibu dunu ilia dogo ganodini
aligila sa: i, amo fadegale fasima: ne, E da Ea ado
ba: su dunuma gasa sagoi. **8** E da ilima amane sia:
i, "Agi ga: gi, daba, amola muni bulu ganodini sali,
amo liligi huluane mae aguni masa! Dagulu fawane
gaguli masa! **9** Emo salasu salima. Be da: i salasu
aduna hame, afadafa fawane salima." **10** E da eno
ilima amane sia: i, "Moilaiga doaga: sea, nowa dunu
dilima yosia: sea, amo dunu ea diasuga dilia golale,
eno sogega masunusa: dawa: sea fawane yolesima!
11 Be moilai dunu da dilima hame yosia: sea amola

dilia sia: ilia higasea, bu asili, ilima sisasu olelema:
ne, osobo dilia emo gafe dialebe doga: lesima!" **12**
Amaiba: le, Ea fa: no bobogesu dunu da asili, dunu
huluane ilia wadela: i hou yolesili Godema sinidigima:
ne, amo sia: olelei. **13** Ilia da Fio a: silibu bagohame
ilia sia: ga fadegale fasi. Ilia da oloi dunu bagohame
uhima: ne, ilima susuligi sogadigi. **14** Gamane hina
dunu Helode da amo hou nabi. Bai dunu huluane da
Yesu Ea gasa bagade hou sia: dasu. Dunu mogili ilia
amane sia: dasu, "Amo dunu da Yone Ba: bodaise
bogole, bu uhini wa: legadoi. Amaiba: le E da gasa
bagade hawa: hamonana!" **15** Be eno dunu, "E da
Elaidia." sia: i. Eno ilia amane sia: i, "E da balofede
dunu, ninia aowalalia balofede dunu agoane." **16**
Be Helode, amo hou nababeba: le, amane sia: i,
"Na da Yone ea dialuma damuni fasima: ne sia: i.
E da bogole bu wa: legadoi." **17** Musa: , Helode da
hamoma: ne sia: beba: le, ilia da Yone afugili, la:
gili, se iasu diasu ganodini sali. Helode da ea ola
Filibe idua e dio amo Heloudiase, lai dagoi. Amo uda
ea sia: nababeba: le, Helode da Yone lale, se iasu
ganodini sali. **18** Bai Yone da Helodema amane sia:
nanu, "Dia ola idua wamolamu da sema bagade!" **19**
Amaiba: le, Heloudiase da Yonema mi hanaiba: le,
e fuga: musa: dawa: i galu. Be Helode da e fuga:
musa: logo hame fodoi. **20** Helode da Yonema beda: i
galu. Bai Yone ea hou da hadigi amola ida: iwane
e dawa: beba: le, Helode da e gaga: i. Helode da
Yone ea sia: nabimu hanai, be ea sia: nababeba: le,
gogolelebe galu. **21** Be Heloudiase ea eso da doaga: i
dagoi. Helode e lalelegesu esoga, ea eagene ouligisu
dunu, dadi gagui ouligisu dunu, amola Ga: lili mimogo
dunu huluane, Helode da Lolo nabe amoga misa: ne
hiougi. **22** Heloudiase idiwi misini, dunu huluane ba:
ma: ne, siogoi. Helode amola lolo Nasu misi dunu
huluane da hahawane ba: i. Amalalu, Helode da a:
finima gasa bagade ilegele amane sia: i, "Dia hanai
liligi nama adole ba: sea, na da imunu." **23** E da gasa
bagade ilegele amane sia: nanu, "Di da na ouligibi
fi dogoa mogili, la: idi afae dima imunusa: sia: sea,
na da amo dima imunu." **24** Amalalu, a:fini asili, ea
amema amane adole ba: i, "Na adi liligi lamusa: adole
ba: ma: bela: ?" Eme da bu adole i, "Yone hanoga
fane salasu dunu, amo ea dialuma damuni lamusa:
adole ba: ma." **25** Amalalu, e hedolo Helode ea diasu
ganodini bu golili sa: ili, amane sia: i, "Wahadafa
Yone Ba: bodaise ea dialuma damuni, yaeya da: iya
ligisili, amo nagili ima." **26** Amo sia: nababeba: le,
Helode da se bagade nabi. Be e musa: gasa bagade
sia: beba: le, amola ea lolo Nasu misi dunu ba: ma:
ne gogosiamu higa: iba: le, ea musa: adoi yolesimu
hamedei ba: i. **27** Amalalu, e da dadi gagui afae
asunasili, Yone ea dialuma damuni gaguli misa: ne
sia: i. Dadi gagui dunu da asili, se iasu diasu ganodini
Yone Ba: bodaise ea dialuma gobiheiga damuni fasi.
28 Amo dialuma yaeya da: iya ligisili gaguli misini,
a:finima i dagoi. Amalalu, a:fini da ea amema bu i. **29**
Amo hou nababeba: le, Yone ea fa: no bobogesu
dunu misini, ea da: i hodo lale, uli dogone sali. **30**
Yesu Ea asunasi dunu, Yesuma bu doaga: le, ilia
hawa: hamoi Ema olelei. **31** Dunu bagohame misini,
sia: dabeba: le, ha: i manu logo amola helefimu logo
hedofaiba: le, Yesu E amane sia: i, "Ninia da dunu
hamedei sogea helefila masunu. Amogai da helefisu
ba: mu." **32** Amalalu, ilia da dusagaiga fila heda:
le, dunu hame holoi sogebi amoga ilisu asi. **33** Be
dunu bagohame ilia asi nababeba: le, moilai yolesili,
emoga hehenane, ilia sogebia doaga: musa: asili,
hidadea doaga: i. **34** Amaiba: le, bega: doaga: le,
moiga aligila sa: ili, Yesu da dunu bagohame gilisibi
ba: i. Dunu ilia da sibi amo da sibi ouligisu hame
gala, amo defele ba: i. Yesu da ilima asigi galu. E
da liligi bagohame ilima olelei. **35** Daeya, Yesu Ea
ado ba: su dunu da Ema misini, amane sia: i, "Goe
soge da dunu hame holoi soge. Gasimu gadenei
galebe. **36** Dunu huluane da moilai enoga ha: i manu
bidilama: ne masa: ne asunasima!" **37** Be Yesu E
bu adole i, "Dilisu ha: i manu ilima ima!" Ilia bu sia:
i, "Ninia silifa fage 200 agoane iabeba: le, agi lale,
ilima ima: bela: ?" **38** E da ilima bu adole ba: i, "Agi
ga: gi da habodayane ganabela: ? Ba: la masa!" Ba:
lalu, ilia amane bu adole i, "Agi ga: gi biyale amola
menabo aduna fawane." **39** Amalalu, Yesu da Ea
ado ba: su dunuma ilia da dunu huluane momogili,
gilisisu afae afae, mola: ya: i gisi da: iya fima: ne
sia: ma: ne, sia: i. **40** Ilia da gilisisu, eno da 100
agoane, eno da 50 agoane, agoaiwane dada: lei.
41 Amalalu, Yesu da agi ga: gi biyale gala amola
menabo aduna lale, Ea si ba: le gadole, Godema
nodone sia: ne gadoi. Amalalu, E da amo agi ga: gi
fifili, Ea fa: no bobogesu dunuma sagoi. Ilia dunu eno
ilima bu sagoi. Menabo aduna amola, Yesu da dunu

huluane moma: ne fifili sagoi. **42** Ilia huluane sadi ba:
i. **43** Hame mai dialu agi ga: gi fifi amola menabo
lale, daba fagoyale amo nabale ligisi. **44** Dunu 5000
agoane amola eno uda amola mano bagohame da
sadi dagoi. **45** Amalalu, Yesu Ea sia: be nabalu, ea
ado ba: su dunu da dusagaiga fila heda: le, Ga: lili
Hano Wayabo na: iyado bega: doaga: musa: asi. E da
dunu eno huluane ilima masa: ne sia: i. **46** Huluanema
“Asigibio” sia: nanu, Yesu hisu sia: ne gadomusa: ,
goumiba: le heda: i. **47** Daeya, Ea ado ba: su dunu
da dusagai ganodini hano dogoa ahoanu, Yesu hisu
moiga lelu. **48** Fo bagade da ilia odagiga mabeba: le,
Ea ado ba: su dunu se nabawane susugane sua:
lalebe, amo Yesu E ba: i. Amalalu, hahabedafa, eso
mae misini, hadigi gadenene, Yesu da Ea fa: no
bobogesu dunuma doaga: musa: , hano da: iya mae
magufale asi. Ilima baligimusa: manebe ba: i. **49** Be
ilia da Yesu mae magufale manebe ba: beba: le, E
da bogoi a: silibuyale dawa: iba: le, bagade beda:
i. **50** Ea manebe huluane ba: beba: le, ilia beda: ga
bogomu agoai dawa: i. Be Yesu E ilima hedolo amane
sia: i, “Mae beda: ma! Amo da Na!” **51** Amalalu,
E da dusagaiga fila heda: loba, fo da yolesi. Ilia
bagadewane fofogadigi. **52** Bai ilia da Yesu E agi ga:
gi afadenene bagade hamoi, amo musa: hame ba: su
gasa bagade hou dawa: mu hamedeiwane ba: i. **53**
Amalalu, ilia da hano wayabo degele, Genesalede
soge bega: doaga: le, dusagai la: gilisi. **54** Ilia moiga
aligila sa: ili, dunu eno huluane da amo doaga: i dunu
da Yesu ilia dawa: i. **55** Amalalu, moilai enoga moilai
enoga hehenane asili, oloi dunu ilia debea da: iya
dialu amo ilia Yesuma gisa misi. Dunu ilia, “Yesu da
amo sogebi esala!” ilia nababeba: le, amo sogebiga
oloi dunu gigisa misi. **56** Yesu da asili, Ea doaga: i
soge huluane, moilai fonobahadi amola moilai bagade
amola iwilaga amo sogebi huluane amoga ilia oloi
dunu oule misini, bidiga lasu diasuga ligisili, Ea abula
fe digili ba: ma: ne, Yesuma edegei. Nowa da Ea
abula fe digili ba: loba, e da bu uhi dagoi ba: i.

7 Fa: lisi dunu amola Yelusaleme fi Sema olelesu
dunu da Yesuma gilisi. **2** Yesu Ea fa: no bobogesu
dunu ilia da Fa: lisi ilia lobo dodofesu hou defele,
hame hamosu. Fa: lisi amola sema olelesu dunu
da ilia hou ba: i dagoi. **3** (Fa: lisi dunu amola Yu
dunu ilia aowalali fi ilia hou dawa: beba: le, ha: i
manusa: dawa: sea, ilia lobo usunawane amoga ilia
lobo dodofesa. **4** Ilia bidiga lama: ne diasuga asili,
bu hagisia, ilia da: i ilia dodofesa. Aowalali fi sema
bagohame ilia hamosa. Faigelei amola ofodo huluane
ilia sema defele dodofesa.) **5** Amaiba: le, Fa: lisi dunu
amola Sema olelesu dunu da Yesuma amane adole
ba: i, “Dia ado ba: su dunu da abuliba: le aowalalia
fi ilia sia: mae nabawane, ilia lobo mae dodofele
ha: i nahabela: ?” **6** Yesu E bu adole i, “Dafawane!
Aisaia da hemone dilia dabua fawane moloi ogogosu
hou noga: le ba: la: lusu. Amaiba: le agoane dedei
diala, ‘Amo dunu fi ilia da lafidili Nama nodone sia:
sa. Be ilia dogoga ilia da Nama hame dogolegei. **7**
Ilia da dunu ea sema da Gode Ea Sema amo ilia
olelebeba: le, ilia da Nama udigili nodosa.’” **8** Yesu
E amane sia: i, “Dilia Gode Ea hamoma: ne sia: i
yolesili, udigili osobo bagade dunu ilia hamoma: ne
sia: i amoma fa: no bobogesa.” **9** E eno adole i,
“Dilisu olelesu noga: le fa: no bobogema: ne, dilia da
dawa: iwane logo hogole, Gode Ea Hamoma: ne sia:
i yolesisa. **10** Mousese da sema (Hamoma: ne Sia: i)
agoane olelei, `Dia ada amola ame elama asigima!’
amola sema eno, `Nowa da ea ada o ea ame elama
lasogole sia: sea, amo dunu medole legema!’ **11**
Be dilia da agoane olelesa, “Dunu da ea ame o ea
ada amoma ea iasu elama imunu galu, be amo iasu
liligi da hidadea Godema imunusa: ilegei sia: sea,
12 amo dunu ea ame amola ea ada hame fidimu da
defea dilia sia: sa. **13** Amaiba: le, dilia da musa:
sema dilia eno dunuma olelebeba: le, amola dilia Na
waha sia: i hou hamobeba: le, dilia da Gode Ea sia:
wadela: sa. Dilia da agoane liligi bagohame hamosa!”
14 Amalalu, Yesu da dunu huluane gilisi Ema misa:
ne sia: i. E da ilima amane sia: i, “Dilia huluane
nabima! Amola noga: le dawa: ma! **15** Gadili dialebe
liligi huluane da dunu ea da: i ganodini masunuba:
le, da ea hou hame wadela: sa. Be liligi ea dogo
ganodini dialu ga masunuba: le, da ea hou wadela:
sa. **16** Ge galea nabima!” **17** Amalalu, E da dunu
gilisi yolesili, diasu ganodini golili sa: ili, dunu eno
hameba: le, Ea fa: no bobogesu dunu da amo fedege
sia: ea bai ilima olelema: ne adole ba: i. **18** Yesu E bu
adole i, “Dilia amola da hame dawa: su dunula: ?
Gadili liligi dunu ea lafi amoga ea da: i hodo ganodini
masunuba: le da ea dogo hame ledo hamomu, amo
dilia hame dawa: bela: ? **19** Bai amo liligi da ea dogo
ganodini mae sa: ili, ea hagomoga fawane doaga: sa.

Amasea, baligili bu gadili ahoa." (Amo sia: sia: beba:
le, Yesu da ha: i manu liligi huluanedafa manu da
defea (sema hame) olelei dagoi.) 20 E amane sia:
i, "Ganodini liligi ga masunuba: le da dunu ea hou
wadela: sa. 21 Dunu ilia dogo ganodini asigi dawa:
beba: le, ilia wadela: le dawa: sa, medole legesa, inia
uda adole lasa, 22 inia ea liligi wamolamusa: dawa:
sa, mi hanaiba: le wadela: i hamosa, ogogosa, udigili
hame asigi hou hamosa, eno dunu ilia gaguiba: le
mudasa, gadesa, gasa bagade fi dawa: sa, udigili
dadousa, 23 amo wadela: i hou huluane da ganodini
dialebeba: le, ga ahoasea, dunu ea hou wadela: sa."
24 Amalalu, Yesu E wa: legadole, asili, Daia moilai
amola Saidone moilai amo gadenene sogega doaga:
i. E da wamowane diasu ganodini golili sa: i. Be Hi
fawane wamowane esalumu da hamedei galu. 25
Be uda afae ea mano amo ea dogo ganodini Fio a:
silibu aligila sa: i, e da Yesu Ea hou nababeba: le,
Ema doaga: le, Ea emo gadenene osoboga diasa: i.
26 Goe uda da Galigi uda. E da Finisia soge, Silia
fifi lai ilia soge ganodini lalelegei galu. E da Fio liligi
idiwi ea dogoga aligila sa: i, amo fadegale fasima: ne,
Yesuma ha: giwane edegei. 27 Be Yesu E bu adole i,
"Manodafa ilia hidadea ha: i manu da defea. Ilia ha: i
manu udigili lale, wa: megili imunu da defea hame
galebe." 28 Be amo uda da bu adole i, "Dafawane
Hina! Be wa: me e da eda ea fafaiha esala, da mano
ilia ha: i manu daladaha amo naha." 29 Yesu E amane
sia: , "Dia amo adole iabeba: le, hahawane masa.
Fio liligi didiwi ea dogo ganodini dialu da fadegai
dagoi." 30 Amalalu, uda da asili, idiwi hahawane uhini
diaheda: su da: iya midi dialebe ba: i. Wadela: i a:
silibu da fadegale fasi dagoiba: le, hamedafa ba:
su. 31 Amalalu, Yesu da Daia moilai soge yolesili,
Ga: lili Hano Wayabo amoga doaga: i. E da amo
logo ahoabeba: le, Saidone moilai amola Dega: bolisi
(moilai nabuane gala) amo soge E da baligi dagoi.
32 Eno dunu da ge ga: i, sia: dioiwane hamoi dunu,
Yesuma oule misi. Ilia da Yesu e uhinisima: ne ea
da: iga lobo ligisima: ne ha: giwane edegei. 33 Yesu
da eno dunu huluane mae ba: ma: ne, amo dunu
la: ididili oule asi. E da Ea lobo sogo amo dunu ea
ge gelabo ganodini sali. Amalalu, Yesu da Ea lobo
sogo amoga defo adugala: le, amo dunu ea gona:
su digili ba: i. 34 E da Ea si muagado ba: le gadole
gogonomane, amane sia: i, "Efada!" Amo ea dawa:
loma: ne da "Doasima!" 35 Amalalu, amo dunu ea ge
da doasili, ea gona: su amola bu hahamoiba: le, e
da noga: le sia: baoui. 36 Yesu da dunu huluanema,
amo hou mae olelema: ne sia: i. E da gasawane eno
dunu mae adoma: ne sia: i. Be ilia da mae nabawane
bu baligiliwane amo hou bagadewane olelei. 37 Dunu
huluane da bogomuwane fofogadigi. Ilia amane sia: i,
"E da hou huluane hahawane hamosa. Ea hamoiba:
le, musa: ge ga: i da bu naba amola musa: sia:
hamedei da bu sia: baousa."

8 Eso enoga, dunu eno bagohame da gilisi. Ilia
da ilia ha: i manu huluane na dagoi. Amo ba:
loba, Yesu da Ea ado ba: su dunu Ema misa: ne
sia: i. E da ilima amane sia: i, 2 "Amo dunu huluane
da eso udiana nama asigili esaluba: le, ilia ha: i
manu hame. Na bagade asigisa. 3 Na da ili ha: i
mae nawane asunasisia, mogili ilia badilia misiba: le,
logoga sidimu!" 4 Yesu Ea ado ba: su dunu da Ema
amane sia: i, "Ninia da dunu hame esalebe hafoga: i
sogega esala. Ninia da amo dunu sadima: ne, habidili
ha: i manu lama: bela: ?" 5 Yesu da ilima amane
adole ba: i, "Agi ga: gi da habodayane ganabela: ?"
Ilia da bu adole i, "Fesuale diala!" 6 Yesu da dunu
huluane osoboga fima: ne sia: i. Amalalu, Yesu da
agi ga: gi fesuale gala lale, Godema nodone sia: ne
gadole, amo agi ga: gi fifili, ilia eno dunuma ima:
ne, ea ado ba: su dunuma sagoi. Ilia da eno dunu
moma: ne ilima bu sagoi. 7 Ilia da menabo afae afae
galu. Yesu da amo menabo lale, Godema sia: ne
gadoi. Amalalu, E da Ea ado ba: su dunuma, ilia eno
dunuma sagoma: ne, i dagoi. 8 Dunu huluane da
sadini mai dagoi. Ilia da hame mai dialu liligi lale,
daba fesuale gala ba: i. 9 Dunu4000 agoane ilia ha: i
defele mai. 10 Yesu da dunu huluane ilima asigiwane
masa: ne sia: i. Amalalu, Yesu amola ea ado ba:
su dunu da dusagaiga fila heda: le, Da: lamaniuda
sogega asi. 11 Fa: lisi dunu da Yesuma misini, Ema
adole ba: lalu. E da ilima muagado amoga musa:
hame ba: i dawa: digima: ne olelesu ima: ne sia: i. Ilia
da Ea hou dafama: ne ado ba: musa: dawa: i galu. 12
Yesu da Ea dogo ganodini gogonomai. E amane sia: i,
"Fi wali esala da abuliba: le dawa: digima: ne olelesu
bagade hogoi helebela: ? Na dafawane sia: sa. Amo
fi ilima Na da dawa: digima: ne olelesu hamedafa
olelemu." 13 Amalalu, Yesu da ili yolesili, dusagaiga
fila heda: le, hano wayabo na: iyadodili doaga: musa:

asi. 14 Asili, Ea fa: no bobogesu dunu da agi ga:
gi hame gaguli misi, amo ba: i. Agi ga: gi afadafa
fawane dusagai ganodini dialebe ba: i. 15 Yesu da
ilima amane sia: i, “Dawa: ma! Fa: lisi dunu amola
Helode ilia yisidi amoma beda: ma!” 16 Ilia da gilisili
sia: dasu, “Ninia agi ga: gi hame gaguli misiba: le, E
da agoane sia: sa!” 17 Be ilia sia: dalebe dawa: beba:
le, Yesu da ilima amane sia: i, “Dilia agi ga: gi hame
gaguli misiba: le abuliba: le sia: dalula: ? Dilia abuliba:
le hame dawa: bela: ? Dilia dogo da abuliba: le igi
agoane hamobela: ? 18 Dilia da si gala, be hame ba:
sa. Ge gala, be hame naba. Dilia Na hou gogolebela:
? 19 Na da dunu 5000 agoane ha: i moma: ne, agi
ga: gi biyale gala fifili iabeba: le, dilia dala dialebe
amo salimusa: , daba habodayane labala?” Ilia bu
adole i, “Fagoyale!” 20 Yesu E bu adole ba: i, “Na da
dunu 4000 agoane ha: i moma: ne, agi ga: gi fesuale
gala fifili iabeba: le, dilia dala dialebe amo salimusa: ,
daba habodayane labala?” Ilia bu adole i, “Fesuale!”
21 E da ilima amane sia: i, “Dilia wali hame dawa:
bela: ?” 22 Ilia Bedesa: ida moilaiga doaga: le, eno
dunu da si dofoi dunu Yesuma oule misi. Ilia da Yesu
amo dunu digili ba: ma: ne edegei. 23 Yesu da amo
dunu lobolele, diasu gadili oule asi. E da si dofoi
dunu ea siga defo hano aduga: i. E da ema Ea lobo
ligisili, ema amane adole ba: i. “Di da liligi ba: sala:
?” 24 E da ea si ba: le ga: le, amane sia: i, “Na da
dunu ili ba: sa. Be ilia da ifa agoane lalebe ba: sa.”
25 Yesu da ea si bu digili ba: i. Amalalu, amo dunu
ea si da fadegai dagoi. E da ea siga liligi huluane
noga: le ba: i. 26 Yesu da amo dunu ea diasuga
asunasi. Yesu da ema amane sia: i, “Moilai ganodini
mae golili masa!” 27 Amalalu, Yesu amola ea ado
ba: su dunu da moilali Sesalia Filibia soge gadenene
amoga asi. Ilia da logoga ahoana, Yesu E amane
adole ba: i, “Na da nowayale, eno dunu ilia adi sia:
dalula: ?” 28 Ilia da ema bu adole i, “Mogili Di da
Yone Ba: bodaise ilia da sia: sa. Oda Di da Elaidia ilia
sia: daha. Mogili Di da musa: balofede dunu ilia sia:
daha,” 29 Amalalu, Yesu da bu adole ba: i, “Be dilia!
Na da nowayale, dilia sia: dalala: ?” Bida e bu adole
i, “Di da Mesaia!” 30 Amalalu, Yesu da ilia eno dunu
ilima mae olelema: ne sia: i. 31 Amalalu, Yesu da Ea
ado ba: su dunuma amane olelei, “Na, Dunu Egefe,
da se bagade nabimu. Asigilai dunu, gobele salasu
hina dunu amola sema olelesu dunu da Na higabeba:
le, medole legemu. Be Na da bogole, eso udiana
aligili, bu uhini wa: legadomu.” 32 E da amo sia: ilima
moloiwane olelei. Amaiba: le, Bida da Yesu la: ididili
adole asili, Yesuma gagabole sia: i. 33 Be Yesu da
delegili, Ea ado ba: su dunu eno ba: lalu, Bidama
gagabole amane sia: i, “Sa: ida: ne! Di gasigama!
Gode da amo asigi dawa: su hame olelesa! Be osobo
bagade dunu ili fawane olelesa.” 34 Amalalu, E da
ado ba: su dunu amola dunu huluane ema misa: ne
sia: i. E da ilima amane sia: i, “Nowa dunu da Nama
fa: no bobogemusa: dawa: sea, e da ea esalusu
mae dawa: le, ea bulufalegei gisawane, Nama fa:
no bobogema: mu. 35 Nowa dunu da ea esalusu
gagumusa: hanai galea, e da ea esalusu fisimu. Be
nowa dunu da Na amola Gode Ea sia: ida: iwane
asigiba: le ea esalusu fisiagasea, e da ea esalusu bu
ba: mu. 36 Osobo bagade dunu da osobo bagade
liligi huluane lama: ne, ea Fifi Ahoanusu fisimu da
defeala: ? Hame mabu! 37 E da ea Fifi Ahoanusu bu
lama: ne, adi ima: bela: ? 38 Wali esalebe fi da inia
uda adole lasu amola wadela: i fi diala. Nowa dunu
amo fi ganodini esala da Na sia: higasea, Na, Dunu
Egefe, Na Gode Ea hadigi laiwane, amola hadigi a:
igele dunu gilisili osobo bagadega doaga: sea, amo
higa: i dunu Na da higamu.”

9 Yesu E eno amane sia: i, “Na da dilima sia: sa!
Mogili waha guiguda: lela dunu, ilia da mae bogole,
Gode Ea gasa bagade Hinadafa Hou doaga: i dagoi
ba: mu.” 2 Eso gafeyale aligili, Yesu da Bida, Ya:
mese amola Yone oule asili, ilisu goumiba: le heda:
i. Amalalu, ilia ba: lalu, Yesu Ea da: i da afadenei
dagoi. 3 Ea abula da hadigidafa, ahea: ya: i agoane
hamoi. Abula dodofesu dunu da agoaiwane ahea: ya:
i hamosu hame dawa: Hadigi hamoiba: le agoai da
siga ba: mu gogolei. 4 Amalalu, ilia da Elaidia amola
Mousese ela amola Yesuma sia: dalebe ba: i. 5 Bida
da Yesuma amane sia: i, “Olelesu! Ninia guiguda:
esalebeba: le, hahawane bagade. Ninia guiguda:
abula diasu udiana, afae da Di, eno da Mousese
amola eno da Elaidia, dili golama: ne hiougimu.” 6
Ado ba: su dunu ilia da bagadewane beda: i. Amaiba:
le, Bida da gogoleiwane sia: i. 7 Amalalu, mumobi
sa: ili, ilia huluane uligi dagoi. Mumobi ganodini,
sia: bagade ilia nabi amo, “Amo da na dogolegei
Manodafa. Ea sia: nabima!” 8 Amalalu, ilia da bu ba:
le gaba, Yesu Hi fawane ba: i. 9 Ilia da goumiba:

le bu daloba ahoana, Yesu da ilima amane sia: i,
“Dilia amo waha ba: i liligi, amo eno dunuma mae
adoma! Dunu Egefe bogole, bu wa: legadole, amo
eso doaga: beba: le fawane olelema.” **10** Ilia da
amo sia: nababeba: le, eno dunuma hame olelei. Be
wamowane, ilia da bogoi uhini wa: legadosu sia: ea
bai hogomusa: sia: dasu. **11** Amola ilia da Yesuma
amane adole ba: i, “Elaidia da hidadea misunu, amo
sema olelesu dunu da abuliba: le olelebela: ?” **12**
Yesu E bu adole i, “Dafawane! Elaidia da hidadea
liligi huluane momagemusa: misunu galu. Be eno sia:
dedei, `Dunu Egefe da se bagade nabimu. Ilia da
E higamu.’ Amo sia: da abuliba: le dedebela: ? **13**
Be Na da dilima sia: sa! Elaidia da doaga: i dagoi.
Sia: dedei defele, eno dunu da ilia hanai hou ema
hamoi dagoi.” **14** Ilia da eno ado ba: su dunuma
bu doaga: le, ilia amola eno dunu bagohame amola
sema olelesu dunu sia: ga gegenanebe ba: i. **15**
Amalalu, amo dunu da Yesu ba: sea, hahawane
fofogadigili, Yesuma gousa: musa: misi. **16** Yesu da
ilima amane adole ba: i, “Dilia da ilima adiga sia: ga
gegebala: ?” **17** Dunu afae amo gilisisu ganodini da
bu adole i, “Olelesu! Na da na mano ea sia: Fio a:
silibu da hedofai dagoi, amo na da Dima oule misi.
18 Amo wadela: i a: silibu da bagadewane ludubiba:
le, na mano da osoboga gisalugala: sa. Amasea,
ea defo hano agoane sasiasa, amola e bogomusa:
agoane hamosa. Na da Dia fa: no bobogesu dunuma
amo Fio liligi fadegale fasima: ne sia: noba, ilia sia:
ne ba: loba hamedei galu.” **19** Yesu E bu adole i,
“Dafawaneyale hame dawa: su dunu fi! Dilia fidima:
ne, Na da eso habodayane esaloma: bala: ? Dilia
wadela: i hou Na da habodane ba: ma: bala: ? Amo
mano Nama oule misa!” **20** Amalalu, ilia da amo
goi Ema oule misi. Wadela: i a: silibu goi ea dogo
ganodini esalu da Yesu ba: beba: le, e da ea da:
i amo ganodini ludubiba: le, goi ea da: i gadelale,
e da osoboga diasa: ili soyalale, ea lafidili dubu
bagadewane sasialalu. **21** Yesu da amo goi ea adama
amane adole ba: i, “Ea olo da habogala mubala: ?”
Eda bu adole i, “E mano dudubuga mui galu. **22** Eso
enoga, wadela: i a: silibu bagadewane ludubiba: le, e
laluga nesa. Enoga e da hanoga bogoma: ne dafasa.
Be di da e hahamomu defele esalea, ninima asigiba:
le fidima.” **23** Yesu E bu adole i, “Abuliba: le na da
defele hahamomusa: galea hamoma: ne sia: bala: ?
Nowa da dafawaneyale dawa: sea, e da huludafa
hamomusa: defele gala.” **24** Goi ea ada da se bagade
nabawane bagade wele sia: i, “Na dafawaneyale
dawa: be! Be na dafawaneyale dawa: su hou da
defele hameba: le, Dia na dafawaneyale dawa: su hou
bu bagama!” **25** Amalalu, dunu huluane hehenane
gilisibi ba: loba, amo wadela: i a: silibuma Yesu E
gagabole amane sia: i, “Di! Sia: hamedei amola hame
naba amo hou hamosu wadela: i a: silibu! Bu mae
aligila sa: ima: ne fadegale fasima!” **26** Amalalu,
wadela: i a: silibu, bagadewane “a: a:i” ea gusa: ne,
goi ea da: i gadelale, ea dogoga fadegale fasi. Goi
da bogoiwane ba: loba, dunu huluane amane sia: i,
“E da bogoi dagoi!” **27** Be Yesu Ea lobolele, gaguia
gadoiba: le, e da wa: legadoi. **28** Fa: nowane, Yesu
da diasuga golili sa: ili, Ea fa: no bobogesu dunu da
wamowane Ema adole ba: i, “Ninia amo wadela: i a:
silibu fadegale fasimu, abuliba: le hamedebela: ?” **29**
Yesu E bu adole i, “Gowai liligi, dunu ilia bagadewane
sia: ne gadobeba: le fawane fadegale fasimu dawa:”
30 Amo soge yolesili, Yesu amola Ea ado ba: su dunu
Ga: lili soge ganodini lalu. Dunu eno da ilia esalebe
soge dawa: mu, E da higa: i galu. **31** Bai E da ea ado
ba: su dunu ilima fawane olelemusa: dawa: i galu.
E amane sia: i, “Eno osobo bagade dunu da Dunu
Egefe gasawane gagulaligili, medole legemu. Be eso
udiana aligili, E da uhini bu wa: legadomu.” **32** Be
amo sia: nabaloba, ilia da bai noga: le hame dawa: i.
Amola ilia da Ema bai eno adole ba: mu beda: i galu.
33 Ilia da Gabena: iame moilaiga doaga: le, diasu
afae gelabo ganodini golili sa: i. Amalalu, Yesu da Ea
fa: no bobogesu dunuma amane adole ba: i, “Dilia
logoga ahoanoba, adi sia: ga gegeila: ?” **34** Be ilia da
nowa ea hou da baligili ahoabe, amo sia: gegenana
ahoanuba: le, gogosiabeba: le, Ema hame adole i. **35**
Amalalu, Yesu da fili, ado ba: su dunu fagoyale gala
Ema misa: ne sia: i. E da ilima amane sia: i, “Nowa
dunu da bisili masusa: dawa: sea, e da sinidigili, dunu
huluane ilia hawa: hamosu dunu agoane ba: mu.” **36**
Yesu da mano fonobahadi lale, ilia aligi dogoa oule
misi. Amalalu, amo mano ouga: ne, E da ilima amane
sia: i, **37** “Nowa dunu da Nama asigiba: le, agoaiwane
mano hahawane yosia: sea, e da Na amola yosia: sa.
Nowa da Nama hahawane yosia: sea, e da Na Asuna
Asisu dunuma yosia: sa.” **38** Yone da Yesuma amane
sia: i, “Olelesu! Dunu afae da Dia dioba: le wadela:

i a: silibu fadegale fasisa, amo ninia ba: i. Be e da
ninia baligiga hame aligiba: le, Ninia da ema yolema:
ne sia: i.” **39** Be Yesu E bu adole i, “Ea logo mae
hedofama! Nowa dunu, Na dioba: le musa: hame
ba: i gasa bagade hou hamosea, e da hobea Na
Dio lasogole hame sia: mu. **40** Bai nowa da ninima
ha lai hame esalea, e da ninimagai esala. **41** Na
dilima dafawane sia: sa! Nowa da dilima, dilia da Na
hou lalegaguiba: le, dilima hano dili iasea, amo dunu
da bidi ida: iwane ba: mu. **42** Nowa dunu da mano
fonobahadi ea dafawaneyale dawa: su hou wadela:
sea, amo dunu da ea galogoaga igi bagadedafa la:
gili, hanoga galadigili, amo dunu ea dabe lamu da
goe se iasu bagadewane baligimu. **43** Amaiba: le, dia
lobo ea hamobe amo dia hou wadela: sa: besa: le,
defea, dia lobo damuni fasima. Di da lobo afaewane
Fifi Ahoanusu lamu da defea. Be lobo adunawane
Helo sogega lalu mae haba: dole nenanebe amoga
sa: imu da defea hame galebe. **(Geenna g1067)** **44** Helo
soge fi ilia ifidi amoga nanebe hame bogosa. Lalu da
mae haba: dole nenana. **45** Dia emo ea hamobe da
dia hou wadela: musa: dawa: sea, defea, dia emo
damuni fasima. Di gasuga: igiwane Fifi Ahoanusu
lamu da defea. Be di emo aduna ida: iwane gala
Helo sogega sa: imu da defea hame galebe. **(Geenna
g1067)** **46** Amo sogega fi ilia da ifidiga nanebe be
hame bogosa. Lalu da mae haba: dole nenana. **47**
Dia si da dia hou wadela: mu ba: sea, amo duga: le
fasima. Di da si afaewane Gode Ea Hinadafa Hou
heda: mu da defea. Be di si adunawane Helo sogega
sa: imu da defea hame galebe. **(Geenna g1067)** **48** Amo
soge fi ilia ifidi amoga nanebe hame bogosa. Lalu da
mae haba: dole nenana. **49** Sali da gobele salimu liligi
huluane ledo mae dialoma: ne fofolosa. Amo defele,
lalu da dunu huluane fofolomu. **50** Sali da noga: i
gala. Be dasaiba: le, ea hedai fisi ba: sea, ha: i manu
amo saliga da habodane hahamobela: ? Dilia dogo
ganodini olofosu hou sali agoane dialumu da defea.
Dilia fi ganodini olofoiwane esaloma!”

10 Amo soge yolesili, E da Yudia soge amola
Yodane Hano na: iyado soge amoga doaga:
i. Dunu bagohame da Ema gilisibiba: le, E da Ea
hamonanu defele ilima olelelalu. **2** Fa: lisi dunu da
Yesuma dafama: ne ado ba: su hamomusa: misi
dagoi. Ilia da Yesuma amane adole ba: i, “Dunu da
idua fisiagamu da ninia Sema amo ganodini defeala:
?” **3** Yesu da ilima bu adole ba: i, “Mousese da adi
sema adobela: ?” **4** Ilia da bu adole i, “Mousese
da amane sia: i. ‘Uda amoma meloa dedene iasea,
fisiagamu da defea!’” **5** Be Yesu E amane sia: i,
“Dilia dogo da ga: nasi hamoiba: le, Mousese da
agoane olelei. **6** Be Gode osobo bagade degabo
hemoi, amo eso ganodini Gode da dunu amola uda
hahamoi. **7** Gode Ea Sia: da agoane dedei diala,
“Amaiba: le, dunu da ea ada amola ea ame yolesili ea
udama madelagimu. **8** Ela da da: i afadafa hamomu.
Amaiba: le, ela da aduna hame be afadafa hamoi. **9**
Gode da adi madelagisia, osobo bagade dunu ilia
da hamedafa afafamu!” **10** Fa: no, diasu ganodini,
Yesu Ea fa: no bobogesu dunu da amo hou ea bai
amo Ema adole ba: i. **11** Yesu da ilima amane sia:
i, “Nowa dunu ea uda fisiagale, eno lasea, e da
inia uda adole lasu hamosa. **12** Amola amo defele,
nowa uda amo da egoa fisiagasea, dunu enoma
fisia, - amo uda da inia dunu adole lasu hamosa.”
13 Dunu eno da ilia mano fonobahadi amo Gode da
hahawane dogolegele fidima: ne, Yesu da ilima Ea
lobo ligisima: ne, amo Yesuma oule misi. Be Ea fa:
no bobogesu dunu da hihini, ilia logo hedofai. **14**
Be amo hou ba: beba: le, Yesu E mi hananewane
sia: i, “Mano fonobahadi ilia nama doaga: mu da
defea! Ilia logo mae hedofama! Gode Ea Hinadafa
Hou da ilia: !” **15** “Na da dilima dafawane sia: sa!
Nowa dunu da mano fonobahadi ilia hou defele Gode
Ea Hinadafa Hou hame lalegagusia, e da Gode Ea
Hinadafa Hou hamedafa ba: mu.” **16** Amalalu, E
da mano fonobahadi ilia dialuma da: iya Ea lobo
ligisili, Gode da ili hahawane dogolegele fidima: ne
sia: i. **17** Yesu da bu logoga ahoanoba, dunu afae
da hehenane, Ema doaga: le, muguni bugili, Ema
amane adole ba: i, “Olelesu ida: iwane! Na da eso
huluane Fifi Ahoanusu ba: ma: ne, adi hamoma: bela:
?” **(aiōnios g166)** **18** Yesu da bu adole ba: i, “Di da
abuliba: le dio ida: iwane Nama asulibala: ? Gode
Hina: fawane da ida: iwane gala. **19** Di da Sema
huluane dawa: , amo “Mae medole legema! Inia uda
mae adole lama! Mae wamolama! Mae ogogoma!
Liligi ogogolewane mae lama! Dia ada amola ame
elama nodone asigima!” **20** E bu adole i, “Olelesu!
Amo sema na goihadiniga amola fa: no eso huluane
nabawane hamoi dagoi.” **21** Yesu da ea odagi ba:
beba: le, ema asigi galu. E amane sia: i, “Afadafa

fawane di da hamomu gala. Wali dia liligi bidi lale,
amo muni lai amo hame gagui dunuma sagoma!
Hebene ganodini noga: i liligi di da bagade ba: mu.
Amasea, dia Nama fa: no bobogema!" **22** E da amo
sia: nababeba: le, dialuma fili sa: ili, se nabawane asi.
Ea liligi bagade gagui dawa: beba: le, da: i dioi. **23**
Yesu E sinidigili, Ea fa: no bobogesu dunuma amane
sia: i, "Bagade gagui dunu ilia Gode Ea Hinadafa
Hou amoga heda: su logo da ga: nasiwane ba: mu."
24 Yesu Ea ado ba: su dunu da Ea sia: nababeba:
le, fofogadigi. Be Yesu da bu adole i, "Nagofelali!
Gode Ea Hinadafa Hou amoga heda: su logo da
ga: nasidafa. **25** Ga: mele e nusi ea efe heda: su
gelaboga golili masunu da gasa bagade. Be bagade
gagui dunu ea Gode Ea Hinadafa Hou heda: su logo
gasa bagadeba: le, ga: mele ea nusi gelaboga golili
ahoasu baligisa." **26** Amalalu, ilia da bagadewane
fofogadigili, amane sia: i, "Logo hamedeiba: le, Gode
da nowa dunu gaga: ma: bela: ?" **27** Ilima ba: le
ga: le, Yesu E amane sia: i, "Osobo bagade dunu
goe hou hamomu da hamedei. Be gasa bagade hou
huludafa, Gode da hamomusa: dawa:" **28** Amalalu,
Bida da Ema amane sia: i, "Ninia da Dima fa: no
bobogemusa: , liligi gagui huluane fisi wea!" **29** Yesu
E bu adole i, "Na da dafawane sia: sa! Nowa dunu
Nama amola Gode Ea sia: amoma asigiba: le, ea
diasu, yolalali, ea aba, ea ame, ea ada, ea mano o ea
soge amo fisisia, **30** e da osobo bagade esoga wali
diasu, yolali, aba, eme, mano amola soge100agoane
bu lamu. Eno dunu da ema higabeba: le, e da osobo
bagadega se nabimu, be fa: no mabe esoga eso
huluane Fifi Ahoanusu ba: mu. **(aiōn g165, aiōnios g166)**
31 Dunu bagohame waha fa: no agoane misi da
bisili doaga: mu. Amola bagohame waha bisili misi
da fa: no doaga: mu." **32** Yesu amola eno dunu
Yelusaleme moilai bai bagadega doaga: musa: logoga
ahoanoba, Yesu E bisili asi. Dunu huluane fa: no
mabe, fofogadigili, beda: iwane ahoanu. Amalalu,
Yesu da Ea fa: no bobogesu dunu la: ididili oule asili,
Ema fa: no misunu hou ilima olelei. **33** E amane sia:
i, "Ninia Yelusaleme moilai bai bagadega heda: be
wea. Eno dunu da Na, Dunu Egefe, gobele salasu
hina amola sema olelesu dunu ilima imunu. Amasea,
ilia da Ema fofada: lalu, medole legema: ne sia:
mu. Amasea, ilia da Dienadaile dunuma imunu. **34**
Amasea, ilia da Ema oufesega: ne, defo adugagala:
le, fegasuga fane, medole legemu. Be eso udianaga
aligili, E da uhini wa: legadomu." **35** Ya: mese amola
Yone (Sebedi ea mano), da Yesuma misini, Ema
amane sia: i, "Ani da Dima edegemusa: misi!" **36** E
bu adole ba: i, "Na da alima adi hamoma: bela: ?" **37**
Ela da bu adole i, "Dia hadigi bu lasea, ani da afae
dia lobodafaga, eno dia lobo fofadiga fima: ne, Dia
ilegema!" **38** Be Yesu E bu adole i, "Alia mae dawa:
iwane adole ba: sa! Na se nabimu faigelei agoane, ali
amo se nabimu defele esalabala? Na ba: bodaise
hamomu agoane, alia amola defele hamoma: bela: ?"
39 Ela da bu adole i, "Ma! Ani da defele esala!" Yesu
E bu adole i, "Dafawane! Na faigelei manu, alia amola
da manu. Amola Na ba: bodaise hamomu defele alia
da ba: mu. **40** Be Na lobodafaga amola lobo fofadiga
fimu dunu ilegemu, amo Na da hame dawa: Gode Hi
fawane da amo sogebi fima: ne dunu ela ilegei dagoi."
41 Eno ado ba: su dunu ilia da Ya: mese amola Yone
ela adole ba: su nababeba: le, elama mi hanai galu.
42 Be Yesu da ilima misa: ne sia: ne, amane sia: i,
"Dilia dawa: ! Gode Ea Hou hame lalegagui fi dunu
ilia ouligisu dunu da ilima gasa bagade hina hou
hamonana. **43** Be dilia fi amo ganodini agoai hou
da hame ba: mu. Nowa dunu e da dilia fi ilima hina
bagade esalumusa: dawa: sea, e da dilia huluanema
hawa: hamosu dunu agoane esalumu da defea. **44**
Amola nowa dunu da bisiliwane masunu dawa: sea,
e da dilia mae bidi lale udigili hawa: hamosu dunu
agoane esalumu da defea. **45** Bai Dunu Egefe, da
dunu eno ilia Ema hawa: hamoma: ne, hame misi.
Be eno dunu fidimusa: amola dunu bagohame ilia
esalusu bu bidi lama: ne, E da bogomusa: , misi
dagoi. **46** Ilia da Yeligou moilaiga doaga: le, baligi
dagoi. Ea ado ba: su dunu amola eno dunu bagohame
da Yesu sigi ahoanu. Ahoanoba, si dofoi dunu ea dio
amo Badima: iase (Daimiase ea mano), logo bega:
esalebe ba: i. Badima: iase da eso huluane udigili
muni ima: ne edegesu. **47** Yesu (Na: salede dunu) ea
mabe nababeba: le, Badima: iase da bagade wele
sia: i, "Yesu! Da: ibidi Egefe! Nama asigima!" **48** Be
dunu bagohame da ea logo hedofale, ema gagabole
sia: i. Be e da bu baligili wele sia: i, "Da: ibidi Egefe!
Nama asigima!" **49** Amalalu, Yesu logoga leluwane,
amane sia: i, "Amo dunu Nama misa: ma!" Amaiba:
le ilia da Badima: iase ema amane sia: i, "Dia dogo
denesima! Wa: legadoma! E da dima misa: ne sia:

sa." 50 Amasea, e da ea abula gisa: le, wa: legadole,
hehenane, Yesuma doaga: i. 51 Yesu da ema amane
adole ba: i, "Na dima adi hamoma: bela: ?" Si wadela:
i dunu da bu adole i, "Olelesu! Na da bu ba: mu
hanai galebe!" 52 Amalalu, Yesu da ema amane sia:
i, "Defea! Di hahawane laloma! Dia dafawaneyale
dawa: beba: le, uhi dagoi." Badima: iase ea si da
hedolole fadegai dagoi. Amalalu, Yesu da logoga
ahoanoba, e da Ema fa: no bobogei.

11 Yesu amola ea ado ba: su dunu Yelusaleme
moilai bai bagadega doaga: musa: asili, moilai
aduna amo Bedefage amola Bedani gadenenewane
doaga: le, Olife Goumiga doaga: i. Yesu da Ea ado
ba: su dunu aduna E bisimusa: asunasi. 2 E da elama
amane sia: i, "Amo moilai ania midadi diala, amoga
asili, golili sa: ili, ania da dougi ea mano amoma
dunu da hame fila heda: i, amo bagelesi ba: mu.
Amo ea bagelesi fadegale, dougi mano Nama oule
misa. 3 Eno dunu da alia logo hedofamusa: gagabole
sia: sea, ali agoane sia: ma, `Hina da amo dougi
Ema hawa: hamomusa: gini lamu. Amasea, E da
hedolo dima bu asunasimu!'" 4 Amalalu, asili, ela da
dougi ea mano moilai logo holei gadenene logoga
bagesi ba: i. 5 Ela da amo ea bagelesi fadegalaloba,
ouligisu dunu lelu amo elama amane adole ba: i, "Ali
da abuliba: le dougi mano ea bagelesi fadegasala: ?"
6 Amalalu, ela da Yesu Ea olelei bu adole i. Amalalu,
ilia da gagaboi sia: yolesi. 7 Ela da dougi ea mano
Yesuma oule misi. Ilia da ilia abula dougi ea baligi
da: iya ligisi. Yesu da amo dougi da: iya fila heda:
i. 8 Dunu bagohame da ilia abula fadegale, logoga
ligisisi. Eno da sogega asili, ifa amoda damuni, amo
amola logoga ligisi. 9 Amalalu, dunu bagohame bisili,
eno Yesuma fa: no bobogele, huluane bagadewane
nodone sia: nanu, "Godema nodoma! Gode da Hina
Gode Ea Dio laiwane misi Dunu Ema hahawane
dogolegele hamomu da defea! 10 Ninia ada Da: ibidi
ea ouligibi hou da misunu. Gode da amo hahawane
dogolegele imunu! Godema nodone sia: ma!" 11
Amalalu, Yesu da Yelusaleme moilai bai bagadega
doaga: i. E da Debolo Diasuga golili sa: ili, liligi
huluane ba: i dagoi. Be gasimuba: le, E amola Ea
ado ba: su dunu fagoyale gala da Bedani moilaiga
asi. 12 Golale, hahabe, ilia Bedani moilai yolesili,
logoga ahoanoba, Yesu da ha: i nabi. 13 E da figi
ifa sogebi fonobahadi sedade amoga lelebe ba: i. E
da amoga ha: i manu faimusa: asi. Be figi ea ha: i
manu legesu eso da hame doaga: beba: le, E da lubi
fawane ba: i. 14 Amaiba: le, Yesu da amo figi ifama
amane sia: i, "Dia ha: i manu amo dunu ilia da hobea
hamedafa manu!" Ea ado ba: su dunu ilia da amo sia:
nabi dagoi. (aiōn g165) 15 Ilia da Yelusaleme moilai bai
bagadega doaga: le, Debolo Diasu ganodini golili sa:
i. Yesu da muni bidi lasu dunu huluane gadili se fasi.
E da bidi lasu hamosu dunu ilia fafai amola sio bidi
lasu dunu ilia fisu delegili fasi. 16 E da dunu amo da
Debolo Diasu gagoi ganodini liligi gisawane ahoasu,
ilia logo hedofai dagoi. 17 E da dunu huluanema sia:
olelei, amane, "Gode Sia: da agoane dedei diala,
`Na diasu da dunu fifi asi gala ilia sia: ne gadosu
diasu gala!' Be dilia da amo wamolasu dunu ilia
wamoaligisu diasu agoane hamoi dagoi." 18 Gobele
salasu hina dunu amola sema olelesu dunu da amo
sia: nabaloba, Yesu medole legemu logo hogoi helei.
Be dunu huluane da Yesu Ea olelei nababeba: le
bagadewane fofogadigi. Amaiba: le, gobele salasu
amola sema olelesu dunu da Yesuba: le beda: i galu.
19 Daeya doaga: loba, Yesu amola Ea ado ba: su
dunu da Yelusaleme moilai bai bagade yolesili asi. 20
Golale, hahabe, ilia da logoga ahoanoba, figi ifa ea
amoda amola lubi huluane da bioi dagoi ba: i. 21 Bida
da aya hamoi bu dawa: beba: le, Yesuma amane
sia: i, "Hina! Ba: ma! Amo figi ifa Di da gagabusu
aligima: ne sia: i, amo da bioi dagoi." 22 Yesu da
bu adole i, "Gode Ea hou dafawaneyale dawa: ma!
23 Na da dilima dafawane sia: sa! Nowa da mae
asaboiwane be dafawaneyale dawa: iwane amo agolo
amoma agele, bu hanoa sa: ima: ne sia: sea, amo
hou hamoi dagoi e da ba: mu. 24 Amaiba: le, Na da
dilima sia: sa! Dilia sia: ne gadosea, adi liligi adole
ba: sea, dilia asigi dawa: su ganodini amo liligi da
lai dagoiyale dafawaneyale dawa: sea, dilia da amo
liligi lamu. 25 Amola dilia wa: legadole, Godema
sia: ne gadosea, dilia eno dunuma ougi galea, goe
dunu ea wadela: i hou gogolema: ne olofoma. Dilia
agoane hamosea, dilia Ada muagado esala da dilia
wadela: i hou gogolema: ne olofomu. 26 Be dilia
da eno dunu ilia wadela: i hou hame gogolema: ne
olofosea, dilia Ada muagado esala da dilia wadela: i
hou hame gogolema: ne olofomu." 27 Amalalu, ilia
da Yelusaleme moilai bai bagadega doaga: i. Yesu
da Debolo Diasu ganodini lalaloba, gobele salasu

hina dunu, sema olelesu dunu amola asigilai dunu
da Ema doaga: i. 28 Ilia da Ema amane adole ba:
i, “Ninima adoma! Dia hou da abuliba: le agoane
hamonanebela: ? Nowa da Di ilegeiba: le, Di da
agoane hamosala: ?” 29 Yesu E bu adole i, “Na amola
da dilima afadafa adole ba: su gala. Nama dabe adole
ima! 30 Yone Ba: bodaise e da hanoga fane salasu
hamoma: ne, nowa ilegebela: ? Gode da ilegebela: ?
o osobo bagade dunu fawane adobela: ?” 31 Amalalu,
ilia gilisili bu adole ima: ne sia: dasu agoane, “Ninia da
Gode adoiba: le e hamosu amo sia: sea, E da agoane
sia: mu, `Dilia abuliba: le dafawaneyale hame dawa:
bala?’ 32 Be ninia da osobo bagade dunu adoiba: le,
Yone e ba: bodaise hamoi sia: sea,” (Dunu huluane
ilia da Yone da balofede dunudafa dawa: beba: le,
ilia da Yu dunuba: le beda: i galu.) 33 Amaiba: le ilia
da Yesuma bu adole i, “Yone Ba: bodaise hanoga
fane salasu hamoma: ne ilegesu dunu ninia hame
dawa:” Yesu da ilima amane sia: i, “Na amola nowa
ea ilegebeba: le na gasa bagade hou hamosa, Na da
dilima hame olelemu.”

12 Yesu da fedege sia: ilima amane olelei, “Dunu
afae da waini sagai bugili, noga: le gagole,
waini fage dabasu diasu hamomusa: , uli dogoi. Amo
bugi noga: le sosodo aligima: ne, e da diasu sedade
gagagula heda: i. E da eno ouligisu dunu ilima waini
bugi ouligima: ne sia: nanu, soge badilia asi. 2 Waini
faimu eso da doaga: beba: le, e da amo ouligisu
dunuma ea dabe lamusa: , ea hawa: hamosu dunu
asunasi. 3 Be hawa: hamosu dunu bidi lala asi doaga:
beba: le, ouligisu dunu ilia da e gasawane gaguli,
fegasuga fane, dabe mae iawane se fasi. 4 E da eno
hawa: hamosu dunu ilima asunasi. Be ilia da amo
dunu ea dialuma fane, ema wadela: le hamoi. 5 E
da eno dunu asunasi. Be ilia da amo dunu medole
legei. E da eno bagohame asunasiba: le, mogili ilia
fai, mogili ilia medole legei dagoi. 6 Be dunu afadafa
esalu. Amo da ea dogolegei manodafa. Amalalu, e da
ea dogolegei dunu mano asunasi. E da agoane dawa:
i, “Ilia da na manodafa hahawane ba: mu!” 7 Be waini
sagai ouligisu dunu ilia da amane sia: dasu, “Hina
ea mano manebe goea! E da hobea soge huluane
lamu. Amaiba: le, amo dunu ninia medole legele,
ea nana huluane ninia fawane lamu.” 8 Amalalu,
ilia da hina ea mano gaguli, medole legele, waini
sagai amo gadili ha: digi. 9 Amaiba: le, waini sagai
hina da adi hamoma: bela: ? E da misini, wadela: i
ouligisu dunu medole legele, ea waini sagai ouligisu
hou eno dunuma imunu. 10 Dilia Gode Sia: Dedei
idibala: ? Na agoane dawa: Dilia da idi dagoi. Amo
sia: , `Diasu gagusu dunu da igi afae higa: iba: le
yolesi. Be wali amo igi da mimogo hamoiba: le, igi
eno huluane baligisa. 11 Gode da amo hou hamoiba:
le, ninia fofogadigili nodone ba: sa,’” 12 Yu ouligisu
dunu da Yesu afugili gagulaligimusa: dawa: i galu.
Bai amo fedege sia: da ilia hou olelei, amo ilia da
dawa: i galu. Be ilia da eno dunu gilisi ilima beda:
iba: le, yolesili asi. 13 Ilia da Yesuma sia: ga sani
agoane hamomusa: , Fa: lisi dunu amola Helode
ea fidisu dunu amo Yesuma asunasi. 14 Amo da
Ema doaga: le, amane sia: i, “Olelesu! Dia hou da
moloidafa ninia dawa: Di da osobo bagade dunu
mae dawa: le, Gode Ea hou fawane olelesa. Ninima
adoma! Su lidisu muni amo Gamane Hina Sisa ema
iabe da ninia Sema wadela: sala: ? Amo imunu da
defea o defea hamela: ?” 15 Be Yesu da ilia ogogosu
hou dawa: beba: le, ilima amane sia: i, “Dilia abuliba:
le Na saniga sa: ima: ne, Na hou ado ba: sala: ? Dilia
silifa muni fage Na ba: ma: ne olema!” 16 Ilia da muni
fage afae gaguli misi. Yesu da ilima amane adole ba:
i, “Amoga dedei da nowa ea odagi amola nowa ea
dio dedebela: ?” Ilia bu adole i, “Sisa!” 17 Amalalu,
Yesu E amane sia: i, “Defea! Dilia Sisa ema imunu
liligi hima ima! Be dilia Godema imunu liligi Hima
ima!” Ilia da Eba: le bagadewane fofogadigi. 18 Sa:
diusi dunu fi da agoane dawa: sa. Osobo bagade
dunu da bogosea, ilia da bu hame wa: legadosa.
Sa: diusi dunu mogili da Yesuma doaga: le, Ema
amane adole ba: i, 19 “Olelesu! Mousese da ninima
hamoma: ne sia: amane dedei, ‘Dunu da mano hame
lalelegeiwane bogosea, ea ola eya da ea didalo lale,
amo ea mano lalelegesea da musa: bogoi amo buga:
i ilia sia: sa. 20 Eso afaega, dunu da dunu mano
fesuale galu. Magobo mano da uda lale, be mano
mae lalelegeiwane bogoi. 21 Amalalu, magobo mano
bogoi amo ea eya da ea didalo hi lai. E amola mano
mae lale bogoi. Eno eya amola da ea didalo lale, e
amola agoane bogoi. 22 Amalalu, fesuale huluane
agoane hamoi. Uda da dunu fesuale amoga lai dagoi,
be mano hame lalelegei. Fa: no, amo uda amola
da bogoi. 23 Osobo bagade bogoi dunu huluane da
Bogoi Wa: lesisu Eso amoga uhini wa: legadosea,

amo uda da dunu fesuale amoga lai dagoiba: le, e
da nowa dunu ea uda esaloma: bela: ?” **24** Yesu E
bu adole i, “Dilia da Gode Sia: Dedei amola Gode
Ea Gasadafa Hou hame dawa: beba: le, giadofale
dawa: ! **25** Be Bogoi Wa: lesisu Eso amoga, dunu
da uda hame lamu amola uda da gawa hame fimu.
Dunu amola uda huluane da gilisili Hebene a: igele
fi amo defele ba: mu. **26** Be dilia bogoi uhini wa:
legadosu hou dawa: musa: , Mousese ea sia: dedei
dawa: ma. Mousese da ifa nei amo hame susai ba:
loba, Gode da ema amane sia: i, “Na da A: ibalaha:
me ea Gode esala amola Aisage ea Gode esala
amola Ya: igobe ea Gode esala!” **27** Gode da ilia
Gode esala Hi da sia: beba: le, ilia da hame bogoi
esala amo ninia dawa: Gode da bogoi dunu ilia Gode
hame be esalebe dunu ilia Gode! Dilia da dafawane
giadofale dawa: sa!” **28** Sema olelesu dunu afae da
amogawi esalu. E da amo sia: dasu nabi dagoi. E da
Yesu da Sa: diusi dunuma noga: le adole iabe ba: i
dagoi. Amaiba: le, e da Yesuma amane adole ba: i,
“Hamoma: ne Sia: i baligili bagadedafa da habola: ?”
29 Yesu E bu adole i, “Bisili Hamoma: ne sia: i da
amo, ‘Isala: ili fi nabima! Hina Gode da ninia Gode
afadafa fawane. **30** Dilia dogoga, dilia a: silibuga,
dilia asigi dawa: suga amola dilia gasaga, Godema
asigima!’ **31** Amo bagia, Hamoma: ne Sia: i bagade
da amane diala, ‘Dilia da: i hodo amoma asigi hou
defele, dilia na: iyadoma asigima.’ Amo Hamoma: ne
Sia: i aduna da baligi bagadedafa. Eno Hamoma: ne
Sia: i da amo aduna hame baligisa.” **32** Sema olelesu
dunu da Yesuma bu adole i, “Defea Olelesu! Di da
noga: le sia: i! Gode da afae fawane eno hame. Di da
dafawane sia: i. **33** Amola ninia dogoga, ninia asigi
dawa: suga amola ninia gasaga Godema asigimu da
defea. Amola ninia asigi hou ninia da: i hodo amoma
asigi hou defele, ninia na: iyadoma asigimu da defea.
Amo hou da Godema ohe fi medole legele, gobele
salasu hou huluane bagadewane baligisa.” **34** Amo
Sema olelesu dunu da dawa: iwane adole iabe, amola
Yesu da amo ba: beba: le, Yesu da ema amane sia:
i, “Di da Gode Ea Hinadafa Hou gadenene lela.”
Amo fa: no, eno dunu da beda: iba: le, Yesuma bu
hame adole ba: i. **35** Yesu da Debolo Diasu ganodini
olelelaloba, E amane adole ba: i, “Sema olelesu dunu
da abuliba: le Mesaia da Da: ibidi ea aowa fawane
olelesala: ? **36** Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala
olelebeba: le, Da: ibidi hi da amane sia: i, ‘Hina Gode
da na Hina Gode Ema amane sia: i, ‘Na lobodafadili
fima. Dia emoga osa: le heda: ma: ne, Na da dia ha
lai dunu hasalasimu.’ **37** Da: ibidi hi da Mesaiama
Hina Gode Dio asuli. Amaiba: le, E da Da: ibidi ea
aowa fawane hame!” Dunu huluane da amo sia:
hahawane nabi. **38** Dunu bagohame ilima olelelaloba,
Yesu E amane sia: i, “Dilia Sema olelesu dunu ilia
hou dawa: ma! Ilia da abula sedadedafa salawane,
bidiga lama: ne diasuga ahoa. Ilia da dunu eno ilima
nodone begudumu hanai gala. **39** Ilia da sinagoge
diasu ganodini, fisu ida: iwane hedolo lasa. Ilia da
lolo nasu amoga ahoasea, fisu noga: i amoga hedolo
fisa. **40** Ilia da didalo ea labe hedolo wamolasa.
Ilia da ogogolewane, sedadewane sia: ne gadosu
hiougisa. Ilia se iasu da bagadewane baligimu.” **41**
Yesu da Debolo Diasu muni salasu gadenenewane
lelu. E da dunu bagohame muni amoga salalebe ba:
i. Bagade gagui dunu bagohame da muni bagade
sali. **42** Amalalu, hame gagui didalo afae da misini,
muni fage fonobahadi aduna, 2 doea agoane muni
salasu ganodini sali. **43** Amo hou ba: beba: le, Yesu
da Ea ado ba: su dunuma misa: ne sia: i. E da ilima
amane sia: i, “Amo hame gagui didalo ea iasu da
eno dunu huluane ilia iasu amo baligi dagoi. **44** Ilia
da bagade gaguiba: le, ilia hame hanai liligi la: idi
fawane iasu. Be amo didalo da hame gagui, be e da
ea labe huluanedafa i.”

13 Yesu da Debolo Diasu yolesili, Ea ado ba: su
dunu afae da Ema misini, amane sia: i, “Olelesu!
Ba: ma! Diasu amola igi ida: iwane goea.” **2** Yesu
E bu adole i, “Dafawane! Diasu noga: le ba: ma!
Be hobea, amo diasu da mugulubiba: le, igi afae
igi eno da: iya ligisi dialebe da hamedafa ba: mu.”
3 Debolo Diasu amo na: iyadodili da Olife Goumi
dialebe ba: i. Yesu da Olife Goumia esalu. Bida, Ya:
mese, Yone, amola A: dalu da wamowane Yesuma
misini, amane adole ba: i, **4** “Amo hou da habogala
doaga: ma: bela: ? Amo hou doaga: mu gadenesea,
ninia da adi dawa: digima: ne olelesu ba: ma: bela: ?”
5 Yesu da ilima amane sia: i, “Dilia noga: le sosodo
aligima! Dunu eno da dilima ogogosa: besa: le dawa:
ma: i! **6** Dunu bagohame da misini, “Na da Gelesu!”
ilia da sia: mu. Dunu eno bagohame da giadofale
ilia sia: dafawaneyale dawa: mu. **7** Dilia da gegesu
amola gegesu fada: i sia: bagohame nabimu. Be

mae beda: ma! Amo hou da doaga: mu, be soge
wadela: mu eso da asa. **8** Dunu fi da heda: le, dunu fi
enoma bagadewane gegenanumu. Soge eno amola
soge eno da ha: bagade ba: mu. Bebeda: nima
bagohame amola ba: mu. Goe da osobo bagade se
nabasu hou ea muni hamosu agoane ba: mu. Uda da
mano lalelegemu gadenesea, fedege agoane, amo
se nabasu defele da ba: mu. **9** Be dilia dawa: ma!
Eno dunu da dili fofada: musa: , afugili oule masunu.
Ilia da sinagoge diasu ganodini dili famu. Be dilia da
Gode Ea Sia: Ida: iwane ilima olelemusa: , ouligisu
dunu amola hina bagade dunu ilima fofada: musa:
doaga: mu. **10** Be hidadea, soge wadela: mu eso mae
doaga: le, Na fi dunu da olelebeba: le, dunu fifi asi
gala huludafa da Gode Ea Sia: Ida: iwane nabimu.
11 Be ilia da dili afugili, fofada: musa: gagulaligisia,
dilia fofada: su dunuma sia: muba: le, mae da: i
dioma. Amo esoga, dilia dogo ganodini sia: musa:
dawa: sea, sia: ma. Be dilia lafidili sia: sea, amo sia:
da dilia sia: hame be Gode Ea A: silibu Hadigidafa
Gala amo Hi fawane da dilia lafidili sia: mu. **12** Dunu
mogili da ilia olalali hohonone, ouligisu dunu medole
legema: ne ilima imunu. Eda da ea mano bogoma:
ne, hohonone, ouligisu dunuma imunu. Mano ilia wa:
legadole, ilia eda amola ame medole legema: ne,
hohonone, ouligisu dunuma imunu. **13** Dilia da Na
hou lalegaguiba: le, dunu huluane da dili higamu. Be
nowa da mae yolele, soge wadela: mu eso amoga
doaga: sea, e da Gode Ea gaga: su hou ba: mu.
14 Be Wadela: i Bagade liligi, amo sema sogebi
ganodini lelebe ba: sea (Idisu dunu! Dilia noga: le
dawa: ma!), Yudia soge dunu ilia goumiga doaga:
musa: hobeama: ma! **15** Nowa dunu da diasu da: iya
gadodili dabuagado esalea, e da ea diasu ganodini
ea liligi lamusa: maedafa masa: ma. **16** Nowa dunu
da odagiaba esalea, ea diasuga abula lala bu sinidigili
maedafa masa: ma. **17** Amo eso ganodini, uda da
abula agui galea, amola uda ilia mano dodo nanebe,
ilia da se bagade nabimu. **18** Dilia hobeale masunu
eso da anegagi esoga mae ba: ma: ne, Godema
sia: ne gadoma. **19** Amo eso ganodini se nabasu
bagadedafa ba: mu. Gode osobo bagade hahamone,
fa: no se nabasu eno huluane, amo eso da baligimu.
Amola gowane eso da bu hame ba: mu. **20** Be Gode
da amo se nabasu eso hame hedofamu ganiaba,
dunu huluane da bogogia: la: loba. Be Gode Ea ilegei
dunuma asigiba: le, E da amo eso hedofamu. **21**
Amo esoga, eno dunu da dilima amane sia: mu,
`Ba: ma! Gelesu da goea' o `E da goegawi esala!'
Amo sia: mae nabima. **22** Ogogosu Mesaia dunu
amola ogogosu balofede dunu da heda: le, gasa
bagade musa: hame ba: su hou hamomu. Amaiba:
le, Gode Ea ilegei dunu da amo wadela: i dunuma
gadenenewane fa: no bobogemusa: dawa: mu. **23**
Be dilia sosodo aligima! Bai Na da wali amo hou
mae doaga: iwane dilima fa: no misunu hou huluane
olelei dagoi. **24** Amo esoga, se nabasu eso fa: no
agoane, eso ea hadigi da afadenene bu gasi agoane
ba: mu. Oubi amola da hame hadigimu. **25** Gasumuni
huluane da muga sa: ili, mu ganodini liligi huluane da
bagadewane ugugumu. **26** Amasea, osobo bagade
dunu huludafa da Dunu Egefe hadigi amola gasa
bagade hamoi, mumobi ganodini manebe ba: mu.
27 Amasea, E da Ea a: igele dunu ili asunasili ga
(north), ga (south), guma: goe amola gusugoe osobo
bagade ea dibiga eno dibiga amoga hogole ba: loba,
ilia da Gode Ea ilegei dunu huluane lidimu. **28** Figi
ifa fedege olelesu sia: dawa: ma. Maga: me heda:
le, lubi lasea, esoi bagade da gadenesa galebe dilia
dawa: **29** Amaiba: le, dilia da Na olelei liligi ba: sea,
ilegei eso da gadenesa galebe dawa: ma. E da logo
holeiga doaga: i dagoi, amo dawa: ma. **30** Na dilima
dafawane sia: sa! Waha esalebe dunu mogili da mae
bogole, amo hou huluane ba: mu. **31** Muagado amola
osobo bagade da mugululi, hamedafa ba: mu. Be
na sia: da mae mugululi, dialalalumu. **32** Be dunu
huluane da Na bu misunu ilegei eso hame dawa:
A:igele dunu amola Na da hame dawa: Ada Gode
Hi fawane dawa: **33** Be sosodo aligima amola ha:
esaloma! Bai eso ilegei dilia hame dawa: beba: le!
34 Amo misunu liligi da dunu e badilia ga sogega
masunu agoane. Ea diasu yolesimuba: le, e da ea
hawa: hamosu dunuma ea diasu noga: le ouligima:
ne amola ea hawa: hamoma: ne sia: sa. Diasu logo
ouligisu dunuma, logo noga: le ouligima: ne e da sia:
sa. **35** Amaiba: le dilia dawa: ma: i! Diasu hina ea bu
misunu ilegei olelei amo dilia hame dawa: Amabela:
? Daeya, gasimogoa, gagala ga: be galu, hahabe o
habogala doaga: ma: bela: ? **36** E doaga: le, dilia
golai dialebe ba: sa: besa: le, dawa: ma: i! **37** Na
dilima sia: i, amowane na da osobo bagade dunu
huluanema sia: sa. Sosodo aligima!"

14 Eso aduna aligili, Baligisu Lolo Nasu amola Agi
ga: gi (Yisidi Hame sali) Lolo Nasu da doaga:
mu galu. Gobele salasu hina amola sema olelesu
dunu da Yesu medomusa: , logo wamowane hogoi
helelalu. **2** Be ilia da amane sia: i, “Dunu huluane
gilisili gegesa: besa: le, Lolo Nasu eso amoga ninia
hame fuga: mu.” **3** Yesu da Bedani moilaiga doaga:
sea, E da lebolosi oloi dunu amo ea dio Saimone, ea
diasuga ha: i naha esalu. Uda afae da misini, e da
igiga hamoi ganagu gagui amo goudane, manoma
gabusiga: gala Yesu Ea dialuma da: iya sogadigi.
Amo manoma da muni bagade liligi, ea dio amo
‘nade.’ **4** Be eno dunu da mi hanane gilisili amane sia:
dasu, “Gabusiga: manoma da abuliba: le udigili ha:
digibala: ? **5** Amo gabusiga: manoma bidi lale, 300
Gina lale, amo muni hame gagui dunuma imunu da
defea galu!” **6** Be Yesu E amane sia: “Yolema! Dilia
da abuliba: le e se nabima: ne, sia: dalula: ? E da
Nama ida: iwane hamoi. **7** Dilia da hame gagui dunu
eso huluane ba: sa. Eso huluane ilima fidisu logo da
diala. Be dilia da Na hobea hame ba: mu. **8** E da ea
gasa defele hamoi dagoi. E da Na bogomu asigiba:
le, Na da: i hodo legema: ne, hidadea hamoi dagoi.
9 Na da dilima dafawane sia: sa! Osobo bagadega
soge huluanedafa amoga dunu ilia da na sia: ida:
iwane olelesea, ilia da amo uda dawa: ma: ne, ea hou
Nama waha hamoi olelemu,” **10** Amalalu, Yesu Ea
ado ba: su dunu afadafa ea dio amo Yudase, (eda dio
da Isaga: liode), da ado ba: su dunu fagoyale yolesili,
gobele salasu hina dunuma doaga: le, e da Yesu
ilima hohonoma: ne sia: i. **11** Ilia da ea sia: hahawane
nabi. Ilia da ema muni imunu sia: i. Amalalu, Yudase
da Yesu ilima hohonomusa: logo hogoi helei. **12**
Agi ga: gi yisidi hame sali, amo Lolo Nasu esoga,
Isala: ili dunu ilia Baligisu Eso dawa: musa: , sibi
medole legele nasu. Yesu Ea fa: no bobogesu dunu
da Yesuma amane sia: i, “Ninia habidili Baligisu Lolo
Manusa: hahamoma: bela: ?” **13** Yesu da ado ba:
su dunu aduna asunasi. E da elama amane sia: i,
“Alia da diasuga doaga: le, dunu da ganagu hano
di gaguli ahoanebe ba: mu. E fa: no bobogele, **14** e
da adi diasuga golili dasea, amo diasu ea edama
amane sia: ma, ‘Olelesu E amane sia: sa, Na amola
Na ado ba: su dunu Baligisu Lolo Nasu hamomusa:
, lolo Nasu sesei olema!’ **15** Amasea, e da diasu
gadodili sogebi sesei bagade, liligi momagei amola
defele hahamoi, alima olemu. Amogai, Baligisu Lolo
moma: ne hahamoma!” **16** Amalalu, Ea ado ba: su
dunu da asili, diasuga doaga: le, Ea adoi defele ba: i.
Amalalu, ela da Lolo Nasu hahamoi. **17** Daeya, Yesu
amola Ea ado ba: su dunu fagoyale gala da amo
diasuga doaga: i. **18** Ilia da fili, ha: i nana, Yesu E
amane sia: i, “Na da dilima dafawane sia: sa! Dunu
afadafa wali Na amola gilisili ha: i nanebe, ea da Na
hohonomu.” **19** Ilia da se bagade nabi. Afae afae
ilia amane sia: i, “Amo da nala: ?” **20** E da ilima
amane sia: i, “Dilia dunu fagoyale ganodini, dunu afae
amogili Na agi ga: gi fi hanoga gele iasea, dunu da
amo.” **21** “Dunu Egefe da sia: dedei defele bogomu.
Be ea hohonosu dunu da se bagade nabimuba: le,
e da hame lalelegemu da defea galu ba: mu!” **22**
Ha: i nanoba, Yesu da agi ga: gi lale, Godema sia:
ne gadole, fifili, ilima sagoi. E da amane sia: i, “Lale
moma! Amo da na da: i hodo!” **23** Amalalu, waini
hano faigelei ganodini sali amo lale, E da Godema
nodone sia: ne gadoi. E da waini hano ilima sagole,
ilia huluane na dagoi. **24** E amane sia: i, “Amo da na
maga: me, dunu bagohame gaga: ma: ne sogadigi.
Amoga Na da Godema gousa: musa: gesele nasu
gaheabolo ilegesa. **25** Na da dilima dafawane sia:
sa! Na da hobea waini hano mae nawane, Gode Ea
Hinadafa Hou soge ganodini fawane gaheabolowane
manu.” **26** Amalalu, ilia da gesami hea: lalu, Olife
Goumiga asi. **27** Yesu da ilima amane sia: i, “Dilia
huluane da Na yolesili, hobeale afia: mu. Gode Ea
Sia: da agoane dedei diala, `Na da sibi ouligisu
dunu fasea, sibi huluane da hobeale afia: mu!’ **28** Be
Gode da Na da: i wa: lesisia, Na da Ga: lili sogega
dilima bisili masunu.” **29** Bida da Yesuma bu adole
i, “Dunu huluane da hobeale afia: sea, be na da Di
hamedafa yolesimu!” **30** Yesu E bu adole i, “Na da
dima dafawane sia: sa! Wali gasia, di da hidadea,
`Yesu na hame dawa: !’ udiana agoane sia: mu.
Amasea, gagala ea ga: be adunawane nabimu!” **31**
Be Bida da gasawane bu adole i, “Di da bogosea, ani
galu bogomu da defea. Be ‘Di na hame dawa: ,’ na
da hamedafa sia: mu.” Ilia huluane da amo defele sia:
i. **32** Ilia da sogebi ea dio amo Gedesemani, amoga
asili doaga: i. Yesu da Ea ado ba: su dunuma amane
sia: i, “Gowegai esafuluma! Na da sia: ne gadomu
galebe.” **33** Amalalu, E da Bida, Ya: mese amola Yone
oule asili, E da ea dogo ganodini se bagade nabi.

34 E da ilima amane sia: i, “Na da bogomuwane se
naba. Guiguda: sosodo aligima!” 35 E da fonobahadi
bu asili, osoboga gala: lasa: i. E da Gode da logo ba:
sea, Ema se nabimu yolema: ne, Ema sia: ne gadoi.
36 E da amane sia: ne gadoi, “Ada! Na Ada! Di da
liligi huludafa hamomusa: dawa: ! Amo se nabasu
faigeleiga di, Na fisima: ne sia: ma! Be Na hanai liligi
hame, Dia hanai liligi fawane Na da hamomu!” 37 E
da bu misini, Ea ado ba: su dunu udiana golai dialebe
ba: i. E da Bidama amane sia: i, “Saimone! Abuliba:
le golabala? Fonobahadi ha: esalumu da defea galu?
38 Be dafama: ne ado ba: su hou dilima doaga: sa:
besa: le, sia: ne gadosa esaloma. Dilia a: silibu da
gasa bagade be da: i ea hou da gogaya: i.” 39 E da
bu asili, Ea musa: sia: ne gadoi amo defele bu sia: ne
gadoi. 40 E da Ea ado ba: su dunuma bu doaga: le,
ilia bu golai dialebe ba: i. Ilia si fadegale esalumu
hamedei ba: i. Ilia da ema adole imunu gogoleiba: le
udigili esalu. 41 E da bu asili, amola bu misini, ilima
amane adole ba: i, “Dilia abuliba: le bagadewane
didalai dianabela: ? Defea! Dagoi! Na ilegei eso da
doaga: i dagoi. Enoga hohonoiba: le, Dunu Egefe
da wadela: i dunu ilia loboga gagulaligi dagoi ba:
mu. 42 Wa: legadole masa! Na hohonosu dunu da
manebe goea!” 43 Yesu E sia: nanoba, Yudase (Yesu
Ea ado ba: su dunu fagoyale gala amo fi dunu) da
doaga: i. Dunu bagohame, gobihei bagade amola
gigi gagui, gobele salasu, sema olelesu dunu, amola
asigilai dunu, amoga asunasiba: le, amo dunu ilia
Yudase sigi misi. 44 Hohonosu dunu da hidadea
ilima amane dawa: digima: ne olelei, “Nowa: dunu na
nonogosea, amo dunu gagulaligili, noga: le sosodo
aligili hiouginana masa!” 45 Amalalu, e da Yesuma
doaga: sea, “Olelesu!” sia: nu, Yesu nonogoi. 46
Amaiba: le, ilia da Yesu gagulaligi. 47 Be Yesu Ea
oule misi dunu afae, ea gobihei duga: le gadole,
gobele salasu Ouligisu ea udigili hawa: hamosu dunu
ea ge damuni fasi. 48 Yesu da ilima amane adole ba:
i, “Dilia abuliba: le gobihei amola gigi gaguiwane Na
gagumusa: misibala: ? Na da wamolasu dunula: ?
49 Eso huluane Na da Debolo Diasu ganodini sia:
olelelalu. Dili amola esalebe ba: i, be dilia da Na
hame gagulaligi. Be defea! Gode Sia: Dedei didili
hamoi dagoi ba: mu defea.” 50 Amalalu, ado ba: su
dunu huluane da Yesu yolesili, hobea: i. 51 Ayeligi
dunu afadafa, e da abula fawane gasisali, Yesuma fa:
no bobogei. Ilia da e gagulaligimusa: dawa: i. 52 Be e
da ea abula fisili, da: i nabadodafa hobea: i. 53 Ilia da
Yesu afugili, gobele salasu Ouligisu dunu ea diasuga
oule asi. Gobele salasu hina dunu, sema olelesu
dunu amola Gode Ea fi asigilai dunu huluane da
gilisi dagoi. 54 Bida da badiliawane fa: no bobogele,
gobele salasu Ouligisu dunu ea diasu gagoi ganodini
misini, e amola dadi gagui ouligisu dunu gilisili, lalu
housa esalu. 55 Gobele salasu dunu amola fofada:
su dunu da Yesuma fofada: lalu medomusa: dawa:
beba: le, ba: su dunu bagadewane hogoi helei. Be
hamedei. 56 Ogogosu ba: su dunu bagohame, da
Yesu Ea hou wadela: musa: ogogole sia: i. Be ilia
sia: afae afae da defele hame ba: i. 57 Amalalu, eno
dunu da wa: legadole, Yesu Ea hou wadela: musa: ,
ogogole amane sia: i, 58 “Ninia da Ea sia: amane
nabi, ‘Na da Gode Ea Debolo Diasu dunuga hamoi,
amo Na da mugulumu. Amasea, eso udiana aligili,
Na da Gode Ea Debolo Diasu dunuga hame hamoi,
bu gaguli dagomu!’” 59 Be amo ogogosu dunu ilia sia:
amolawane da defele hame nabi. 60 Amalalu, gobele
salasu Ouligisu dunu da wa: legadole, Yesuma amane
adole ba: i, “Di da ilia diwaneya udidisu amoma adole
imunu hame dawa: bela: ?” 61 Be Yesu da ouiya:
le esalu. E da sia: afae da hame sia: i. Amalalu,
gobele salasu Ouligisu dunu da Ema amane adole
ba: i, “Di da Mesaiala: ? Di da Gode (Ema ninia
nodosa) amo Ea Manodafala: ?” 62 Amalalu, Yesu E
bu adole i, “Ma! Amola dilia huluane da Na, Dunu
Egefe, Gode Bagadedafa amo Ea lobodafadili fibi
ba: mu, amola mumobi ganodini manebe ba: mu!”
63 Amo sia: nababeba: le, gobele salasu Ouligisu
dunu da hi abula gadelale, amane sia: i, “Ninia ba:
su dunu eno hame hogomu! 64 Dilia huluane da Ea
lasogole sia: nabi dagoi. Dilia adi dawa: bela: ?” Ilia
huluane amo Yesu da wadela: i hamosu dunu sia:
ne, E medole legema: ne sia: i. 65 Amalalu, mogili
da Yesuma ilia defo adugaga: le, Ea si dofoga: ne
fananu, amane adole ba: i, “Defea! Ba: la: loma!
Nowa da Di fabela: ?” Sosodo ouligisu dunu da Yesu
ea odagia fai. 66 Bida da gobele salasu Ouligisu
dunu ea diasu gagoi ganodini esalu. Amalalu, Gobele
salasu Ouligisu dunu ea hawa: hamosu a: fini misini,
67 Bida lalu housa esalebe ba: beba: le, e da Bidama
nani sosodoligili, amane sia: i, “Di da Na: salede dunu
Yesu amo sigi lalusu.” 68 Be Bida da gagabole sia: i,

“Dia sia: be na da hamedafa dawa: !” Amalalu, asili, e logo holeiga doaga: i. Amo galuwane, gagala gawali ga: be nabi. **69** Amalalu, amogawi amo a: fini da Bida bu ba: i. E da eno dunu lelu ilima amane sia: i, “Goe dunu da Yesu Ea fi dunu.” **70** Be Bida da bu gagabole Yesu e da hame dawa: i sia: i. Be fa: no, eno lelu dunu da amane sia: i, “Hananewane! Di da amo fi dunu. Di da Ga: lili dunu.” **71** Be Bida da gasa bagadewane amane ilegele sia: i, “Na da Gode Ea Dioba: le amane sia: sa! Dilia waha sia: be dunu na hamedafa dawa: ! Na da ogogosa galea, Gode da nama se iasu imunu da defea!” **72** Amalalu, gagala musa: ga: ne, bu eno ga: be nabi. Yesu Ea musa: sia: i amo, “Di da ‘Yesu na hame dawa: ,’ udiana agoane sia: nanu, gagala da aduna ga: be nabimu,” amo sia: bu dawa: iba: le, Bida e se bagade nababeba: le dinanu.

15 Hahabedafa, gobele salasu hina dunu, asigilai dunu amola sema olelesu dunu da Yesu fuga: ma: ne, gilisili fofada: i. Amalalu, ilia da Yesu afugili, sia: nega la: gili, Bailade ea diasuga hiouginana asili, ema i. **2** Bailade da Yesuma amane adole ba: i, “Di da Yu dunu ilia Hina esalabela: ?” Yesu E bu adole i, “Di sia: be gowane goa!” **3** Gobele salasu hina dunu huluane da Yesuma halalewane, diwaneya udidi. **4** Amaiba: le, Bailade da Yesuma bu amane adole ba: i, “Di abuliba: le bu hame adole iabela: ? Ilia Dima diwaneya udidibi amo nabima!” **5** Be Yesu E da hamedafa bu adole iabeba: le, Bailade da fofogadigi. **6** Ode huluane, Baligisu Lolo Nasu eso amoga, Bailade da agoane hou hamosu. E da se iasu diasu ganodini sali dunu afadafa amo ea logo doasisu. **7** Amo odega, hohonosu amola wamolasu dunu ea dio amo Bala: ba: se amo da se iasu diasu ganodini esalu. **8** Amalalu, dunu huluane da Bailadema doaga: beba: le, e da ea ode huluane hamosu bu hamoma: ne sia: beba: le, **9** Bailade da amane sia: i, “Na da Yu dunu fi ilia Hina Bagade ea se iasu logo doasima: bela: ?” **10** Bai gobele salasu dunu ilia da mudale, mi hanaiba: le Yesu afugili misi, amo hou e dawa: i galu. **11** Be gobele salasu ouligisu dunu ilia da gasa fili, dunu huluane gilisi amo ougima: ne wili gala: beba: le, dunu huluane ilia Bala: ba: se ea se iasu logo doasima: ne halasu. **12** Amalalu, Bailade da ilima bu adole ba: i, “Amaiba: le, amo dunu, dilia Yu Hina Bagade dio asuli, na da Ema adi hamoma: bela: ?” **13** Ilia da ema halale sia: i, “E bulufalegeiga fuga: ma!” **14** Bailade da ilima bu adole ba: i, “Abuliba: le? E da adi wadela: i hou hamobela: ?” Be ilia gasa bagadewane halasu, “E bulufalegeiga medole legema!” **15** Amaiba: le, Bailade da dunu huluane ema hahawane ba: ma: ne, Bala: ba: se ea se iasu logo doasi dagoi. Amalalu, ea sia: beba: le, ilia da Yesu efe fegasuga fai. Amalalu, e da Yesu bulufalegeiga fuga: ma: ne, ea dadi gagui dunuma iasi. **16** Amalalu, Bailade ea dadi gagui dunu ilia da Yesu amo Gamane hina ea diasu gagoi ganodini oule asi. Ilia da dadi gagui huluane gilisima: ne sia: i. **17** Amalalu, ilia da Ea abula fadegale, yoi abula ea da: iga idiniginisi. Ilia da aya: gaga: nomei lale, amoga habuga sisiga: le amuli, Ea dialumaga figisi. **18** Ilia da Ema oufesega: ne, lobo fofaiale, amane sia: i, “Yu dunu ilia Hina Bagade dunu mae bogole, ode bagohame esalumu da defea.” **19** Ilia da Ea dialuma saga: ga fai. Ilia da Ema defo adugagala: i amola muguni bugili, bu habosesei. **20** Oufesega: i dagobeba: le, ilia da Ema yoi abula fadegale, ea abuladafa bu idiniginisi. Amalalu, ilia da Yesu bulufalegeiga fuga: musa: , hiouginana asi. **21** Ilia da logoga asili, Sailini soge dunu ea dio amo Saimone logoga ahoanebe ba: i. Amo dunu ea mano ela dio amo A: legesa: nede amola Lufase. E da ea soge yolesili, moilai bai bagadega manebe ba: i. Dadi gagui dunu ilia da Saimone amo Yesu Ea bulufalegei lale, gisa masa: ne logei. **22** Ilia da Yesu Gologoudia sogebiga hiouginana asili doaga: i. Gologoudia dawa: loma: ne da “Dialuma gasa sogebi.” **23** Ilia waini hano amola gamogai manoma gilisili, Yesuma moma: ne imunusa: dawa: i. Be Yesu E hame mai. **24** Ilia da Yesu bulufalegeiga dabagala: i. Ilia da Ea abula huluane lama: ne, igi fonobahadi amoga ululuale hedei. **25** Ilia da hahabe ‘9 ougologe’ agoaneYesu bulufalegeiga dabagala: i. **26** Yesuma diwaneya udidisu da agoane dedene legei ba: i, “Yu fi ilia Hina Bagade.” **27** Wamolasu dunu aduna, ela amola Yesu ili gilisili eno bulufalegeiga dabagala: i dagoi ba: i. Afae da Ea lobodafadili amola afae da Ea lobo fofadidili ba: i. **28** Amaiba: le, Gode Ea sia: agoane dedei diala, “E da sema wadela: su dunu ilia se iasu defele ba: i!”, amo sia: defele hamoi dagoi ba: i. **29** Baligili ahoasu dunu da ahoasea, ilia dialuma fofoga: ne amane sia: i, “Ai! Di da Debolo Diasu mugululi, eso udiana fawane hawa: hamone bu gagumu sia: beba:

le, **30** Wali bulufalegei fisili, moiga gudu sa: ima! Disu
Di gobele gaga: ma!" **31** Gobele salasu hina dunu
amola sema olelesu dunu da gilisili oufesega: ne,
amane sia: dasu, "E da eno dunu gaga: i galu. Be Hi
da: i Hi gaga: mu da hamedei ba: sa. **32** Mesaia, Isala:
ili Hina Bagade da wahadafa gudu sa: imu da defea!
Amasea, ninia da Ea hou dafawaneyale dawa: mu."
Wadela: i hamosu dunu aduna, eno bulufalegeiga
dabagala: i amola, ela da Yesuma lasogole sia: i. **33**
Esomogoa, eso ea hadigi da dedeboi dagoi ba: i.
Aua udiana amoga, gasi fawane ba: i. **34** Amalalu,
'3 ougologe' agoane, Yesu E bagade wele sia: i,
"Ilouai! Ilouai! Lama sabagadanai?" Amo sia: dawa:
loma: ne da, "Na Gode! Na Gode! Dia abuliba: le
Na yolesibala: ?" **35** Dunu gadenene lelu, mogili ilia
amane sia: i, "E da Elaidia misa: ne wele sia: sa!"
36 Dunu afae da hehenane, hano nasu abula lale,
waini hano ganodini gele, amalu daguluga gosagili,
Yesu moma: ne, Ema iasu. E amane sia: i, "Waha
aligima! Elaidia da E bulufalegeiga lale gudula misa:
bela: ? Ninia da ba: mu!" **37** Yesu da bu bagade wele
sia: nanu, bogoi dagoi. **38** Amalalu, abula bagade
Debolo Diasu ganodini gaga: ma: ne dialu, da gadodili
gadelale, gudu fada: ne fasili, adunawane ba: i. **39**
Gamane dadi gagui hina dunu amo da Yesu Ea ba: le
gaidili lelu. E da Yesu Ea bogoi ba: beba: le, amane
sia: i, "Dafawane! Amo dunu da Gode Ea Manodafa
galu!" **40** Uda eno amola ilia badilia lela ba: lalu.
Amo da Meli Ma: gadala, Meli eno (Ya: mese, amola
Yousefe ela ame) amola Saloumi. **41** Yesu da Ga: lili
sogega esaloba, amo uda da Yesuma fa: no bobogei
amola E fidisu. Eno uda bagohame, ilia amola da
Yesuma fa: no bobogele, Yelusalemega doaga: i,
ilia amola da amogawi esafulubi ba: i. **42** Amo eso
da Lolo Nasu Hahamosu eso. Sa: bade eso da aya
doaga: mu galu. **43** Amaiba: le, daeya, A:limadia
moilai dunu e dio amo Yousefe, (e da mimogo Gasolo
dunu, amola e da Gode Ea Hinadafa Hou hogolalu),
ea dogo denesini, Bailadema doaga: le, Yesu Ea
da: i hodo ema ima: ne sia: i. **44** Yesu da bogoi
dagoi nababeba: le, Bailade da fofogadigi. Amalalu,
e da dadi gagui hina dunu ema misa: ne sia: beba:
le, Yesu da dafawane bogobayale, ema adole ba:
i. **45** E da dadi gagui hina amo ea sia: ne iasu lai
dagoloba, e da Yousefema Yesu E da: i hodo lama:
ne sia: i. **46** Amalalu, Yousefe da bogoi ahea: ya:
i abula bidi lale, Yesu Ea da: i hodo bulufalegeiga
duga: le, bogoi abulaga sosone, gele gelabo (amo da
magufuga dogoi) amo ganodini sali. E da wagebi igi
bagade bebesole, amoga logo ga: si dagoi. **47** Meli
Ma: gadala amola Yousefe ea: me Meli da Yesu Ea
da: i hodo gele gelabo ganodini salabe ba: i.

16 Sa: bade eso aligili, amogalu, Meli Ma: gadala,
Ya: mese ea ame Meli amola Saloumi, ilia da
manoma Yesu Ea da: i hodo legemusa: bidi lai. **2**
Ilia da Sada: i hahabedafa Yesu Ea gele gelaboga
doaga: musa: asi. **3** Asili, ilia da amane sia: dasu,
"Nowa da nini fidili, logo ga: su bebesole doasima:
bela: ?" (Bai gele da bagadedafa ba: i.) **4** Be ilia ba:
le gadole, logo ga: su bagade da bebesole fasili,
logo da doasi dagoi ba: i. **5** Amalalu, ilia da gele
gelabo ganodini golili sa: i. Ilia da beda: ga fofogadigi
galu, ayeligi dunu ahea: ya: i abula amoga idiniginisi,
gele gelabo lobodafa la: ididili esalebe ba: i. **6** E da
ilima amane sia: i, "Mae beda: ma! Na dawa: dilia
da Na: salede dunu Yesu bulufalegeiga medoi, amo
hogosa. E da guiguda: hame. E da uhini wa: legadoi.
Ba: ma! Sogebi amoga ilia da E ligisi da goea! **7**
Be wali dilia Ea ado ba: su dunu amola Bida ilima
amo hou olelela masa! 'Yesu da Ga: lili sogega dilima
bisili masunu. Amo sogega dilia da Ea musa: sia:
i defele, Yesu ba: mu.' Amo sia: olelela masa!" **8**
Amalalu, uda ilia beda: ga fofogadigili yaguguiba: le,
gele gelabo yolesili, hobea: i dagoi. Ilia da beda: iba:
le, eno dunuma hame sia: i. (Maga 16:9-20 da musa:
dafa meloa dedei amo ganodini hame dedene legei.
Amabela: ? Eno dunu da fa: no amo meloa dedebela:
?) **9** **(note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.)** Yesu da Sada: i hahabedafa
uhini wa: legadoloba, Meli Ma: gadala da Ea da: i
hidadea ba: i. Musa: , Yesu da Fio a: silibu fesuale
gala, Meli ea dogo ganodini aligila sa: i, amo fadegale
fasi dagoi. **10** Meli da asili, Yesu Ea sigi ahoasu dunu
disa esalu, ilima Yesu da wa: legadoi dagoi, amo
olelei. **11** Be Meli da Yesu da esalebe amola e da
Ea da: i ba: i dagoi, amo oleleiba: le, ilia da ea sia:
dafawaneyale hame dawa: i. **12** Fa: no, Yesu da
da: i hisuwane hamone, misini, Ea ado ba: su dunu
aduna soge enoga lalebe, elama misi dagoi. **13** Ela
da bu sinidigili, eno ado ba: su dunuma adole i. Be
ilia da amo sia: dafawaneyale hame dawa: i. **14** Fa:
nodafa, Yesu da Ea ado ba: su dunu gidayale gala

ilima misi. Ilia da ha: i nanebe ba: i. Eno dunu da Ea
da: i hodo bu esalebe ba: i dagoi. Be amo gilisi ado
ba: su dunu ilia da dafawaneyale hame dawa: beba:
le, Yesu da ilima gagabole sia: i. **15** E da ilima amane
sia: i, “Dilia! Osobo bagade soge huluane amoma
asili, fifi asi gala dunu huluane nabima: ne, Na sia:
ida: iwane olelema! **16** Nowa dunu da dafawaneyale
dawa: sea: , hanoga fane salasisia, e da eso huluane
Fifi Ahoanusu ba: mu. Be nowa da dafawaneyale
hame dawa: sea, e da gugunufinisima: ne fofada: su
ba: mu. **17** Na hou lalegagui dunu da musa: hame
ba: su gasa bagade hou hamomu. Ilia da Na Dioba:
le sia: sea, wadela: i a: silibu eno dunu ilia dogoga
aligila sa: i, amo da fadegale fasimu. Ilia gona: suga
sia: hisu hisu sia: mu. **18** Ilia da medosu sania gaguia
gadosea, o bogosu hano nasea, hame bogomu. Ilia
da oloi dunu amoga ilia lobo ligisia, oloi da uhimu.” **19**
Yesu da Ea fa: no bobogesu dunuma sia: nanu, Gode
da E Hebene sogega lale gadoi. E da Gode Ea gasa
bagade lobodafadili fi dagoi. **20** Amalalu, Ea fa: no
bobogesu dunu da asili, soge huluane amo ganodini
Ea sia: olelelalu. Hina Yesu Gelesu da ilia hawa:
hamonanu fidisu. Amola ilia sia: da dafawane amo
olelema: ne, E da ilia sia: fa: no amo gasa bagade
musa: hame ba: su hou hamosu. Sia: Ama Dagoi

Luge

1 Amo sia: , na da di Diobalase, dima dedei. Ninima masu hou olelema: ne, dunu bagohame da logo hogoi helele, dedei. **2** Am hou musa: ba: su dunu amola Gode Ea sia: olelesu dunu amo ilia adoi, ilia dedei. **3** Amaiba: le, amo hou ea bai na musa: amola fa: no hogoi helebeba: le, na da sia: moloiwane dima dedemusa: dawa: i galu. **4** Amo hou huluane dia nabi, amo di noga: le dawa: ma: ne, na da amo meloa dedesa. **5** Yudia soge hina bagade dunu, ea dio amo Helode, amo dunu esalebe galu, gobele salasu dunu fi Abaidia amo ganodini, gobele salasu dunu ea dio amo Segalaia esalu. Ea uda ea dio amo Ilisabede. Amo ea fi da Elane gobele salasu fi. **6** Ela da Gode ba: ma: ne, eso huluane hou ida: iwane hamosu. Gode Ea Sema huluane ela nabawane hamosu. **7** Ilisabede da aligimeba: le amola ela da da: i hamoiba: le, ela da mano hame galu. **8** Eso afaega, Abaidia fi ilia Debolo ouligisu hawa: hamonanu. Segalaia da ea ilegei esoha amoga gobele salasu hawa: hamonanu. **9** Gobele salasu hina dunu da ema ilegeiba: le, e da oloda da: iya gabusiga: manoma gobemusa: , Hina Gode Ea Debolo Diasu ganodini golili sa: i. **10** Dunu bagohame da gabusiga: manoma gobele salasu dawa: ma: ne, gadili sia: ne gadosa lelefulu. **11** Amalalu, Gode Ea a: igele dunu misini, gobele salasu oloda ea lobodafa la: didili amoga dafulili lelebe ba: i. **12** Segalaia da a: igele dunu ba: loba, fofogadigili, bagadewane beda: i. **13** Be a: igele da ema amane sia: i, “Segalaia! Di mae beda: ma! Gode da dia sia: ne gadoi nababeba: le, Ilisabede da dunu mano lalelegemu. Ema Yone dio asulima. **14** E da lalelegesea, di da hahawane bagade ba: mu. E lalelegebeba: le, dunu bagohame da nodone sia: mu. **15** E da Hina Gode ba: ma: ne, gasa bagade hamomuyo. E da adini amola wadela: i hano hamedafa manu. E lalelegesea, hedolowane Gode Ea A: silibu amoga ea dogo da nabaiwane ba: mu. **16** Ea sia: nababeba: le, Isala: ili fi dunu bagohame ilia sinidigili, ilia Hina Godema buhagimu. **17** E da Hina Godema bisili masunu. E da Elaidia ea gasa bagade hou agoane hamomuyo. Isala: ili eda amola ilia mano da ea sia: nababeba: le bu gousa: mu. Hame nabasu dunu da moloidafa dawa: su logoga buhagimu. Hina Gode da misunu. Amaiba: le, Yone da Gode Ea fi dunu Ema hahawane gousa: musa: , e da ili momagemu.” **18** Segalaia da a: igele dunuma amane sia: i, “Amo sia: da dafawaneyale na da habodane dawa: ma: bela: ? Na amola na uda, ani da da: i hamoi wea!” **19** A: igele da bu adole i, “Na dio da Ga: ibeliele. Na da Gode midadi Ea hawa: hamosa lela. E da amo sia: dima olelema: ne, na asunasi. **20** Gode da amo sia: Ea ilegei eso dafawane hamomu. Be amo sia: di da dafawaneyale hame dawa: i. Amaiba: le, di da wali sia: hamedei esalumu. Di da ouiya: le esalu, na dima ilegei sia: i da dafawane doaga: sea fawane bu sia: baoumu.” **21** Amalaloba, gadili esafulu dunu huluane, Segalaia bu misa: ne bagadewane ouesalebeba: le, e da Debolo Diasu ganodini abuliba: le bagadewane esalala: ? ilia agoane dadawa: lalu. **22** E da ganodini ga ahoanebe ba: loba, sia: hamedei ba: beba: le, e da ganodini musa: hame ba: su liligi ba: i, ilia dawa: i galu. Sia: hamedeiba: le, e da ilima ea loboga fawane ado boba: su. **23** Ea Debolo Diasu hawa: hamosu dagoloba, Segalaia da ea diasuga buhagi. **24** Amalalu, fa: no ea uda Ilisabede da abula aguni, oubi biyale gala ea diasu mae fisili, ganodini esalu. **25** E amane sia: i. “Hina Gode da na noga: le fidi. Na da aligimeba: le, gogosia: i, be Hina Gode da na gogosia: i fadegai dagoi.” **26** Ilisabede da abula aguni, oubi gafeyale esaloba, Gode da a: igele dunu Ga: ibeliele amo Ga: lili soge moilai Na: salede, amoma asunasi. **27** Amo moilaiga, a:fini dunuga hamedafa dawa: digi, ea dio amo Meli, esalu. Meli da Yousefe, (Da: ibidi aowa) ema sia: sili esalu. A: igele dunu da amo a: finima sia: musa: misi. **28** Doaga: le, e da Melima amane sia: i, “Olofosu da dima diala! Gode da di noga: le ouligisa! E dima hahawane hou bagade iaha.” **29** Amo sia: nababeba: le, Meli da fofogadigili, beda: iwane amo sia: ea bai dawa: lalu. **30** Be a: igele dunu da bu adole i, “Meli! Mae beda: ma! Gode da dima hahawane hamoi dagoi. **31** Di da abula aguni, dunu mano lalelegemu. Di da amo manoma Yesu dio asulimu. **32** E da gasa bagade hamomuyo. E da Gode Gadodafa Ea Egefedafa Dio lamu. Hina Gode da Ema Hina Bagade Hou, Ea siba osobo bagade fi eda Da: ibidi ea hou agoane, Ema imunu. **33** E da eso huluane mae fisili, Ya: igobe egaga fi, ilima Hinawane esalumu. Ea Hinadafa Hou da hamedafa dagomu.” **(aiōn g165)** **34** Be Meli da bu adole ba: i, “Abolebela: ?

Na da dunu hame fiba: le, na da habodane mano lama: bela: ?” **35** A: igele dunu da bu adole i, “Gode Ea A: silibu Hadigidafa da dima misini, di da Gode Ea gasa bagade hou dawa: mu. Amasea, mano dudubu dia hagomo ganodini hamoi da lalelegesea, ilia da Ema Gode Egefedafa dio asulimu. **36** Diaba Ilisabede dawa: ma. E da aligime, amola mano lamu hamedei ilia sia: daha. Be e da wali oubi gafeyale gala abula agui ba: i dagoi. **37** Liligi afae Gode da hahamomu hamedei da hamedafa gala.” **38** Amalalu, Meli da amane sia: i. “Na da Hina Gode Ea hawa: hamosu a: fini. Dia sia: i defele amo nama doaga: mu da defea.” Amalalu, a:igele dunu da fisili, asi. **39** Fonobahadi ouesalu, Meli da ea liligi momagele, moilai amo da Yudia goumi soge ganodini galu amoga asi. **40** Segalaia ea diasuga doaga: le, ganodini golili sa: ili, e da Ilisabede gousa: le nonogoi. **41** Meli ea asigi sia: nababeba: le, mano dudubu Ilisabede ea hagomo ganodini dialu da liligilalebe ba: i. Gode ea A: silibu Hadigidafa da Ilisabede ea dogo nabala misi. **42** Ilisabede da ha: giwane wele sia: i, “Di da eno uda ilia hahawane hou baligi dagoi. Dia mano lalelegemu da hahawane bagade. **43** Na Hina Gode Ea eme nama gousa: la misunu, na da defele hame galebe. **44** Be dia asigi sia: na nababeba: le, mano dudubu na hagomo ganodini diala da hahawaneba: le liligilalebe ba: i. **45** Gode Ea dima sia: i da dafawane ba: mu. Dia amo dafawaneyale dawa: beba: le, di da hahawane bagade uda!” **46** Meli e amane sia: i, “Na asigi dawa: su amoga na da Godema nodosa. **47** Gode na Gaga: su Dunu na dawa: beba: le, na a: silibu da hahawane bagade. **48** E da na, Ea fonoboi hawa: hamosu uda dawa: iba: le, na da hahawane bagade. Waha winini dunu huluane da na da hahawane bagade, ilia da sia: mu. **49** Bai Gasa Bagadedafa Gode da nama gasa bagade hou hamoi dagoiba: le. Gode Ea Dio da Hadigidafa. **50** Musa dunu fi bogole, eno fi dialu, dunu fi huluane Ea hou ilia nodone hamosea, ilima E da Ea gogolema: ne olofosu hou olelesa. **51** Ea lobodafa molole, E da gasa fi dunu huluane eno sogega sefasi dagoi. **52** E da gasa fi hina dunu banenesi dagoi. Be hou fonoboi dunu E da gaguia gadoi. **53** Dunu ha: i ilima E da ha: i manu ida: iwane iasu. Be bagade gagui dunu amo E da da: i nabadowane hamone, sefasi. **54** Ninia aowalali ilima E da hahawane dogolegele imunusa: sia: beba: le, amo hahawane hou huluane E da hahamoi dagoi. E da Ea hawa: hamosu fi Isala: ili amo fidimusa: misi dagoi. **55** E da A: ibalaha: me amola ea fi huluane ilima Ea asigi amola gogolema: ne olofosu hou olelei. Amo hou E da mae fisili, eso huluane hamonanumu.” **(aiōn g165)** **56** Meli da Ilisabede ea diasuga oubi udianawane ouesalu, ea diasuga buhagi. **57** Amalalu, Ilisabede ea mano lamu eso doaga: beba: le, e da dunu mano lalelegei. **58** Ilisabede ea fi amola na: iyado da Hina Gode Ea ema fidisu hou nababeba: le, ilia da huluane gilisili nodoi. **59** Mano da lalelegele, hi afae aligili, ilia amo mano ea gadofo damuni fasimusa: misi. Ilia ea eda dio (Segalaia) amo ema asulimusa: dawa: i galu. **60** Be ea ame amane sia: i, “Hame mabu! Ninia Yone dio ema asulimu.” **61** Ilia bu adole i, “Abuliga! Dia fi amo ganodini, dunu amo da Yone dio asuli da hamedafa.” **62** Amalalu, ea eda da ema dio asulima: ne, ilia loboga adole ba: i. **63** Amalalu, Segalaia da ilima meloa lale ima: ne ado ba: i. Amoga e amane dedei, “Ea dio da Yone!” Ilia bagadewane fofogadigi. **64** Dedenanu, Segalaia da ea sia: hedolowane bu lale, Godema nodone sia: i. **65** Ilia na: iyado dunu huluane da bagadewane beda: i. Amo mabe hou huluane, Yudia goumi soge ganodini fi esalu dunu da bagadewane sia: dasu. **66** Amo hou nabi dunu huluane dawa: lalu, gilisili sia: dasu, “Amo mano da adi hou hamoma: bela: ?” Bai Hina Gode Ea gasa bagade hou da amo mano fidibiba: le, ilia noga: le ba: i dagoi. **67** Yone ea eda Segalaia da Gode Ea A: silibu Hadigidafa amoga nabaiba: le, Gode Ea sia: ne iasu amane ba: la: lusu sia: i, **68** “Ninia Hina Gode, Isala: ili fi ilia Godema nodone sia: ma! Bai E da Ea fi dunu fidimusa: , amola bu bidi lamusa: misi. **69** E da gasa bagade Gaga: su dunu ninima i. Amo da Ea hawa: hamosu dunu Da: ibidi egaga fi. **70** E da hemonega, Ea balofede dunu ilia lafidili amane ilegele sia: i, **(aiōn g165)** **71** ‘Na da dilia ha lai dunu amo ilia dilima mae hasalima: ne, Na da dili gaga: mu.’ **72** E da ninia aowalali dunu ilima gogolema: ne olofosu hou imunu sia: i. Amola E da Ea sema Gousa: su hamoi amo hame gogolemu sia: i. **73** Ninia siba eda A: ibalaha: me ema E da sia: dafawane ilegele sia: i, **74** amane, E da ninia ha lai dunu nini mae medoma: ne, E da nini gaga: mu, amola ninia da mae beda: iwane Ea hawa: hamonanuma: ne logo doasima: ne sia: i. **75** Amasea, ninia da Ea midadi hou ida: iwane

amola hadigiwane hamosa, fifi ahoanumu. **76** Di, na mano, di da Gode Gadodafa amo Ea balofede dunu amo ea dio lamu. Di da Hina Gode bisili, Ea logo fodomusa: masunu. **77** Di da Ea dunu fi ilima ilia wadela: i hou gogolema: ne olofomusa: , Gaga: su dunu ilia ba: mu, di da olelemu. **78** Ninia Gode da olofoiwane, asigiwane esalebeba: le, Ea Gaga: su hou da hehebolo mabe defele ninima doaga: mu. **79** Amo hadigi da Hebene amoga misini, dunu fi amo da gasi ganodini amola bogosu baba amo ganodini esalebe, ilima hadigimu. Amo hadigi da olofosu logo ninima noga: le olelemu." **80** Yone da asigilalea, ea da: i amola ea a: silibu da gilisili asigilalu. E da dunu hame esalebe hafoga: i soge amo ganodini esalu, amoganini e da Isala: ili dunu ilima olelemusa: misi.

2 Amo esoga, Louma hina bagade dunu ea dio amo Sisa Ogasadase, e da dunu huluane Louma soge huluane ganodini, dunu fi ilia dio huluane dedemusa: sia: i. **2** (Ilia da amo dio dedesu hou degabo agoane hamoi. Louma ilegei ouligisu dunu Silia soge ganodini esalu, ea dio amo Guilainiase.) **3** Amalalu, dunu huluane ilia dio dedema: ne, ilila: moilaidafa amoga gilisila afufui. **4** Yousefe da Na: salede moilai, Ga: lili soge ganodini, amo fisili, e da Bedeleheme moilai Yudia soge ganodini, hina bagade Da: ibidi e lalelegei moilai, amoga asi. E da Da: ibidi egaga fiba: le, Bedeleheme moilaiga asi. **5** E amola ea sia: si uda Meli, ela dio dedemusa: asi. Meli da abula aguiwane esalu. **6** Bedeleheme moilaiga esaloba, ea mano lalelegemu eso da doaga: i dagoi. **7** Ea magobo dunu mano lalelegele, e da abulaga sosone, gebogili ha: i iasu ofodo amo ganodini ea mano golama: ne diasi. Diasu bagade ganodini golamu nabaiba: le, ela da gebo diasu ganodini golai. **8** Amo sogega, sibi ouligisu dunu da ohe gisi nasu sogega, gasia ilia sibi ouligilalebe ba: i. **9** Sibi ouligilaloba, ilia da Hina Gode Ea a: igele dunu amo muagadonini misini, moiga lelebe ba: i. Gilisili Hina Gode Ea hadigi bagade ilima sisiga: beba: le, ilia bagadewane beda: gia: i. **10** Be a: igele da ilima amane sia: i, "Mae beda: ma! Dawa: ma! Na da sia: ida: iwane amola hahawanedafa dilima amola osobo bagade dunu huluane ilima olelela misi. **11** Wali esodafa, Da: ibidi ea moilai Bedelehemega, dilima Gaga: su dunu da lalelegei dagoi, Ea dio amo Gelesu Hina. **12** Dilia amo dafawaneyale dawa: ma: ne, hogoi helele, mano dudubu abulaga sosone, gebogili ha: i iasu ofodo ganodini golai dialebe ba: sea, amo mano da Gode Ea Manodafa dilia dawa: ma." **13** Sia: nu, hedolowane Hebeniga esalebe fi dunu bagohame gilisili misini, Godema gesami hea: le, nodone bagadewane sia: su, amane, **14** "Gode Gadodafa, Ema nodone bagade sia: ma! Osobo bagadega, Gode Ea ilegei fi dunu ilima E da hahawane gala, ilia da olofosu ba: mu!" **15** A: igele dunu da Hebene sogega bu heda: loba, sibi ouligisu dunu da gilisili sia: dasu, "Wali amo hou Hina Gode da ninima olelebeba: le, defea, ninia Bedeleheme moilaiga amo hou hogola ahoa: di." **16** Ilia da hedolowane asili, hogolalu, Meli amola Yousefe amola mano dudubu gebogili ha: i iasu ofodo ganodini golai dialebe ba: i. **17** Ba: i dagoloba, ilia da Meli amola Yousefe elama a: igele da amo mano ea hou ilima olelei, amo elama adoi. **18** Amogawi esalebe dunu huluane da sibi ouligisu dunu ilia sia: nababeba: le, bagadewane fofogadigi. **19** Be Meli, amo hou ba: beba: le, ea asigi dawa: su ganodini wamowane dawa: i. **20** Sibi ouligisu dunu da a: igele ea adoi defelewane ba: i dagoiba: le, Godema nodone gesami hehea: la, ilia sibi ouligimusa: buhagi. **21** Hi afae aligili, Yesu Ea gadofo damuni fasimu eso da doaga: beba: le, ilia da Ema Yesu dio asuli. Amo dio, Meli e da oubi hame udui esoga, a:igele da musa: ema asuli galu. **22** Mousese ea Malei amo ganodini, uda da mano lalelegesea, e da sema foloasu hou hamomu gala. Amo ilegei esoga, Meli amola Yousefe da ela mano Hina Godema mogili gagale imunusa: , Yelusaleme moilai bai bagadega oule misi. **23** Hina Gode Ea sema ganodini da agoane dedei diala, amane, "Magobo dunu mano huluane dilia Godema momogili gagale ima." **24** Hina Gode Ea Sema hamoma: ne sia: i defele, ela da 'dafe' sio aduna gobele salasu. **25** Amo esoha, dunu da: i ea dio amo Simione da Yelusaleme moilai bai bagade ganodini esalu. E da dunu ida: iwane esalu, amola e da Gode Ea hou nabawane hamosu. Olofosu da Isala: ili fi amoma misunu dawa: beba: le, e da ouesalu. Gode ea A: silibu Hadigidafa da ea dogo ganodini nabaiwane ba: i. **26** Gode ea A: silibu Hadigidafa da ema, e da mae bogole, Hina Gode Ea ilegei Mesaia ea siga ba: mu, amo olelei dagoi. **27** Gode Ea A: silibu Hadigidafa amoga oule asiba: le, Simione da Debolo Diasu ganodini golili sa: i. Meli amola Yousefe amola ela mano sema dedei

defelewane hamomusa: gini, Debolo Diasuga oule misini, **28** Simione da amo mano ea loboga ouga: ne gaguli, Godema amane nodone sia: i, **29** “Defea! Hina Gode! Dia musa: hahawane ilegele imunu sia: i, Dia da hahamoi dagoi. Amaiba: le, Di da wali Dia hawa: hamosu dunu olofoiwane bogoma: ne asunasimu da defea. **30** Na da na siga Dia gaga: su hou ba: i dagoi. **31** Amo hou Di da dunu huluane ba: ma: ne hamoi. **32** Amo diga: i, da Dia hanai asigi dawa: su Dia fi dunu hame (Dienadaile dunu) ilima olelemusa: misi amola Dia fidafa Isala: ili dunu ilima Hadigidafa iaha.” **33** Simione ea sia: nababeba: le, mano eda amola eme da bagadewane fofogadigi. **34** Amalalu, Simione da Gode ela hahawane fidima: ne sia: i. E da Yesu Ea eme ema amane sia: i, “Gode da amo mano ilegei dagoi. Ea hawa: hamomuba: le, Isala: ili soge ganodini, dunu bagohame da dafamu amola eno bagohame da wa: legadomu. E da Gode Ea dawa: digima: ne olelesu, agoane ba: mu. Dunu bagohame da Ema higale sia: ga gegemu. **35** Amaiba: le, ninia da amo dunu ilia wamolegei asigi dawa: su huluane ba: mu. Amola di, Meli, se nabasu da dia dogo, gegesu gobiheiga sobe agoai ganumu.” **36** Ba: la: lusu (balofede) uda didalo da: idafa hamoi da amogalu esalu, ea dio amo A: na. Amo uda da Fa: niuele ea mano, ea fi da A: sie. E da musa: dunu fili, ode fesuale ela esaloba, egoa bogole, hisu esalobawane, e lalelegei ode da84 agoane gidigi. **37** E da Debolo Diasu ganodini, mae fisili, gasi amola eso amoga ha: i mae nawane, Godema sia: ne gadoiwane nodosu. **38** Ilia da Yesu Debolo Diasuga olelelaloba, A:na da doaga: le, Godema nodone sia: i. Dunu huluane gilisili esalu (ilia da Gode da Ea gaga: su hou Yelusaleme dunu fi olelema: ne ouesalu) amo dunuma e da mano dududu Ea hou hobea hamomu, amo olelei. **39** Yousefe amola Meli da Gode Ea sema adoi liligi huluane hamoi dagoloba, ilia moilaidafa Na: salede, Ga: lili soge ganodini, amoga buhagi. **40** Ela mano da asigilalalu. Ea asigi dawa: su da heda: lu amola Gode da E hahawane fidisu. **41** Ode huluane amoga, Yesu Ea eme amola eda ela da Baligisu Lolo manusa: , Yelusaleme moilai bai bagadega heda: su. **42** Yesu E lalelegei ode fagoyale da gidigi galu, ela musa: hou defele lolo Nasu amoga heda: i. **43** Lolo nanu, elea moilaiga bu doaga: musa: , logoga asi. Be goihadini Yesu da Yelusaleme moilai bai bagadega esalu. E da amogai esalu, amo eme amola eda ela da hame dawa: i galu. **44** Ela da logoga ahoana, Yesu da ilia gilisisu ganodini esalebe dawa: beba: le, ela da eso afadafa amogalawane asili, ela fi amola na: iyado dunu gilisi amo ganodini Yesu hogolalu. **45** Hame ba: beba: le, ela da bu Yelusaleme moilai bai bagadega hogomusa: asi. **46** Ela da eso aduna hogolalu, E amola olelesu dunu da gilisili Debolo Diasu ganodini esalebe ba: i. E da olelesu dunu ilia sia: nabasu, amola E da ilima adole ba: su. **47** Ea sia: nabi dunu huluane, Ea dawa: iwane adole iasu nababeba: le, bagadewane fofogadigi. **48** Ea ame amola eda ela mano ba: beba: le, bagadewane fofogadigi. Ea ame da Ema amane sia: i, “Nagofe! Di da anima abuliba: le se ibala: ! Dia ada ania da beda: iwane Di hogolalu.” **49** Be Yesu da elama bu adole i, “Alia da abuliga Na hogolalula: ? Na da Na Ada Ea diasu ganodini esalu, alia da abuliga hame dawa: bela: ?” **50** Be ela da Ea adole iasu gogoleiwane nabi. **51** Amaiba: le, Yesu da ele Na: salede moilaiga sigi asi. Ela sia: E da nabawane hamoi. Amo hou, Ea ame ea asigi dawa: su ganodini dawa: lalu. **52** Amalalu, Yesu Ea da: i hodo amola Ea asigi dawa: su da asigilalu. Dunu huluane amola Gode, da Ea hou hahawane ba: i.

3 Louma hina bagade dunu Daibiliase ea ouligisu ode15 amoga, amola Bodiese Bailade da amo esoga Yudia soge ouligisu, Helode da Ga: lili sogega ouligisu hina esalu, amola eaola Filibe da Idiulia soge amola Dala: gounaidisi soge amoga hina esalu, Laisa: iniase da A: biline sogega ouligisu esalu, **2** A: nase amola Ga: iafa: se ela da gobele salasu hina hou ouligisu. Amo esoga, Gode da Segalaia ea mano Yone, amo Ea sia: Isala: ili dunuma olelema: ne, asunasi. **3** Amaiba: le, Yone da Yodane Hano sogega lalu. E da Gode Ea Sia: amane olelei, “Dilia! Wadela: i hou fisili, hanoga fane salasu hamoma! Amasea, Gode da dilia wadela: i hou gogolema: ne olofomu.” **4** Amo hou, ba: la: lusu dunu Aisaia, da hemonega Gode Sia: Dedei Buga ganodini dedei agoane, “Dunu afae da hafoga: i wadela: i soge amo ganodini wele sia: sa, ‘Hina Gode Ea misa: ne logo momagema! E misa: ne, logo molole fodoma! **5** Fago huluane da osoboga fa: i dagoi ba: mu. Goumi amola gafulu huluane da agele, umiwane hamoi dagoi ba: mu. Guga: loi logo da bu moloi dagoi ba: mu. Fofagoi logo da bu umi hamoi ba: mu. **6** Amasea,

dunu fi huluane ilia da Gode Ea gaga: su hou ba:
mu.'" 7 Dunu bagohame da ba: bodaise hamomusa:
, Yonema doaga: i. E da ilima amane sia: i, "Dilia!
Sania dunu fi! Gode Ea ougi hou amoga hobea: ma:
ne, nowa da dilima olelebela: ? 8 Dilia da wadela: i
hou dafawane yolei dagoi galea, hou ida: iwane fage
agoane legema. 'Ninia da A: ibalaha: me ea mano,'
agoane mae dawa: ma. Na da dilima amane sia: sa.
Gode da amo igi afadenene, bu A: ibalaha: me ea
mano agoane hamomusa: dawa: 9 Wahadafa, goahei
da ifa baiga abasalimusa: momagei diala. Amaiba: le,
Gode da ifa huluane fage ida: iwane hame legebe
ba: sea, amo ifa E da abimu amola laluga nema: ne
ha: digimu." 10 Amo sia: nabaloba, dunu huluane
ilia amane sia: i, "Amai galea, ninia da adi hamoma:
bela?" 11 Yone da bu adole i, "Nowa da abula aduna
galea, e da hame gagui dunu ema afae imunu da
defea. Ha: i manu galea, ha: i manu hamedei dunu
ema imunu da defea." 12 Su lidisu dunu amola, ilia
Yonema ba: bodaise hamomusa: doaga: i. Ilia amane
sia: i. "Olelesu! Ninia da adi hamoma: bela: ?" 13 E
da ilima amane sia: i, "Dilia su muni amo da ouligisu
dunu da dilia lama: ne ilegei, amo mae baligima!" 14
Dadi gagui dunu da misini, Yonema amane adole ba:
i, "Ninia amola, ninia da adi hamoma: bela: ?" E da
ilima amane sia: i, "Dilia gasa fili muni lamusa: mae
logema! Eno dunuma ogogolewane diwaneya mae
udidima! Dilia hawa: hamoi amo defele bidi lai, amoga
hahawane dawa: ma! Eno lamusa: mae dawa: ma!"
15 Dunu huluane da hanaiwane Mesaia Ea misunu
hogosu. Ilia da Yone ea hou ba: beba: le, fofogadigili,
ilia dogo ganodini, "Amo dunu da Gelesula: ?" amane
dawa: i. 16 Be Yone da amane sia: i, "Na da hanoga
fane salasu dunu fawane. Be fa: no, na hou baligisu
Dunu da misunu. Na da Ea emo salasu efe amo
fadegamu defele hame gala. E da Gode Ea A: silibu
Hadigidafa amola lalu, amoga dilima ba: bodaise
hamomu galebe. 17 E da Ea widi daba gaguli misini,
widi huluane dabasalimu. Widi ha: i manu ida: iwane
E da Ea diasu ganodini salimu. Be gisi amo E da
ha: digili, lalu ha: ba: domu hamedei, amoga gobele
salimu." 18 Yone e da hou hisu hisu amoga Gode
Sia: ida: iwane olelei. E da dunu huluanema ilia da
sinidigima: ne, Gode Ea hou lalegaguma: ne sia: i. 19
Be Helode, Ga: lili soge ouligisu dunu, e da eaola
idua (Heloudiase) wamolale amola eno wadela: i hou
bagade hamoi. Amaiba: le, Yone da ema gagabole
sia: i. 20 Be Helode, amo sia: mae nabawane, bu eno
baligili wadela: le hamoi. E da Yone se iasu diasu
ganodini sali. 21 Dunu huluane misi da hanoga fane
salasu hamonanoba, Yesu amola da ba: bodaise
hamoi dagoi. Amalu, Yesu da sia: ne gadolaloba,
Hebene logo doasibi ba: i. 22 Amalalu, Gode ea A:
silibu Hadigidafa, dafe sio agoai, Yesuma fila dalebe
ba: i. Amola sia: bagade muagado misini, amane
sia: i, "Di da Na dogolegei Manodafa! Na da Dima
hahawane gala!" 23 Yesu da E lalelegei ode30amoga
doaga: loba, Ea hawa: muni hemosu. E da Yousefe
ea manoyale, eno dunu ilia da dawa: i galu. Yousefe
da Hilai ea mano esalu. 24 Hilai da Ma: da: de ea
mano amalu aowalalia asili Ma: da: de ea eda da Lifai
amo ea eda da Melagai amo ea eda da Ya: nai amo
ea eda da Yousefe. 25 Yousefe eda da Ma: dadaia:
se. Amo ea eda da A: imose amalu Na: ihame amalu
Esalai amalu Na: gai. 26 Nagai ea eda da Ma: ia: de.
Amo ea eda da Ma: dadaia: se amalu Semiaini amalu
Yousege amalu Youda. 27 Youda ea eda da Youna:
ne, amalu Lisa amalu Selababele amalu Sia: ladiele
amalu Nilai. 28 Nilai ea eda da Melagai, amalu A: dai
amalu Gousa: me amalu Elemada: me amalu E. 29 E
ea eda da Yosiua, amalu Elaisa amalu Youlimi amalu
Ma: da: de amalu Lifai. 30 Lifai ea eda da Simiane,
amalu Yuda amalu Yousefe amalu Youna: me amalu
Ilaiagime. 31 Ilaiagime ea eda da Milia amalu Mina:
ne amalu Ma: dada amalu Na: ida: ne amalu Da:
ibidi. 32 Da: ibidi ea eda da Yesi, amalu Oubede
amalu Boua: se amalu Sa: lamone amalu Nasione.
33 Nasione ea eda da Aminada: be, amalu Adamine
amalu Ani amalu Heselone amalu Bilese amalu Yuda.
34 Yuda ea eda da Ya: igobe, amalu Aisage amalu A:
ibalaha: me amalu Dila amalu Na: iho. 35 Na: iho
ea eda da Silage amalu Liu amalu Bilege amalu Ibe
amalu Sila. 36 Sila ea eda da Gina: ne, amalu Afa:
gasa: de amalu Sieme amalu Nowa amalu La: imege.
37 La: imege ea eda da Midiusela, amalu Inage amalu
Ya: ilede amalu Maha: ilaliele amalu Gina: ne. 38
Gina: ne ea eda da Inosie, Sede ea mano. Sede ea
eda da A: da: me amola A: da: me ea Eda da Gode.
Yesu Ea aowalali ilia dio da amane dedei diala.

4 Yesu da Gode Ea A: silibu Hadigidafa amoga
nabaiba: le, E da Yodane hano bega: fisi. Gode
Ea A: silibu da Yesu wadela: i hafoga: i soge amoga

oule asi. 2 Amo sogega E da eso 40 agoane esaloba,
Sa: ida: ne da Ema dafama: ne ado ba: su. Amo
esoga, E da ha: i hame maiba: le, ha: i bagade nabi.
3 Amalalu, Sa: ida: ne da Ema amane sia: i, “Di
da Gode Ea Manodafa Di da sia: sa. Amaiba: le,
amo igi afadenene, agi bu hamoma: ne sia: ma.” 4
Be Yesu da bu adole i, “Gode Ea Sia: da amane
dedei diala, ‘Dunu ilia esalusu da osobo bagade
ha: i manu fawane hame!’” 5 Amalalu, Sa: ida: ne
da Yesu goumi gadodili oule asili, osobo bagade fi
amola liligi ida: iwane huluane, sisigidigi defele Ema
olelei. 6 Sa: ida: ne da Ema amane sia: i, “Gode da
amo liligi huluane ouligima: ne nama i dagoi. Nowa
dunuma na imunusa: dawa: sea, na da ema imunu.
7 Di da nama nodone sia: ne gadosea, amo liligi
huluane na da Dima imunu.” 8 Be Yesu da bu adole i,
“Gode Sia: da amane dedei diala, “Dia Hina Godema
fawane nodone sia: ne gadoma. Amola Ea hawa:
fawane hamoma!” 9 Amalalu, Sa: ida: ne da Yesu
Yelusaleme moilai bai bagadega oule asili, Debolo
Diasu dabuagadodafa amoga oule heda: le, Ema
amane sia: i, “Di da Gode Ea Manodafa esalea,
defea, osoboga soagala: guduma. 10 Gode Sia: da
amane dedei diala, ‘Di ouligima: ne, Gode da a: igele
dunu asunasimu.’ 11 Sia: eno dedei diala, ‘Dia emo
igiga fasa: besa: le, Ea a: igele dunu ilia loboga Di da:
mu.” 12 Be Yesu da bu adole i, “Gode Sia: da amane
dedei diala, ‘Dilia Hina Godema udigili ado ba: su hou
mae hamoma!’” 13 Amalalu, amo dafama: ne ado ba:
su hou huluane dagoloba, Sa: ida: ne da amo hou eso
enoga bu hamomusa: dawa: beba: le, asi. 14 Amalalu,
Yesu da Ga: lili sogega bu misi. Gode Ea A: silibu
Hadigidafa da Ea dogo ganodini nabaiwane ba: i.
Dunu huluane amo soge ganodini da Ea gasa bagade
hou sia: ne iasu nabi dagoi. 15 E da ilia sinagoge
diasu ganodini olelelalu, amola dunu huluane da
Ema nodosu. 16 Amalalu, Yesu da Ea moilaidafa
(Na: salede) amoga buhagili, Sa: bade esoga Ea eso
huluane hamonanu defele, sinagoge diasuga asi. E
da Gode Ea sia: idimusa: , wa: legadoi. 17 Ilia da
Aisaia ea meloa dedei bioi Ema i. E da meloa bioi
fadegale, amo sia: dedei ba: lalu, idi, 18 “Hina Gode
Ea A: silibu Hadigidafa Ea gasa da Nama doaga: i.
Bai E da sia: ida: iwane hame gagui dunuma olelema:
ne, Nama ilegei dagoi. Se iasu diasu ganodini sali
dunu ilima se iasu diasu logo doasima: ne, si dofoi
dunu bu ba: ma: ne, da: i dioi dunu bu hahawane ba:
ma: ne amola 19 Hina Gode Ea dunu gaga: mu ode
da doaga: i dagoi, amo sia: olelema: ne, Gode Ea A:
silibu Hadigidafa da Na ilegei.” 20 Yesu da idilalu,
meloa bu bione, amo fidisu dunuma bu iawane, fi
dagoi. Dunu huluane sinagoge ganodini, si abo mae
fili, Yesuma sosodolalu. 21 Amalalu, Yesu E amane
sia: i, “Wali eso, Gode Sia: Dedei dilia waha nabi,
amo sia: da waha dafawane doaga: i dagoi.” 22 Amo
sia: ida: iwane nabaloba, dunu huluane da hahawane
nabi. Ilia da Ea sia: Ea lafidili misi nababeba: le,
bagadewane fofogadigi. Be ilia amane sia: i, “Waiye!
Amo dunu da Yousefe ea manola: ?” 23 Amalalu,
Yesu da ilima amane sia: i, “Dafawane! Dilia da Nama
siba sia: olelemu agoane, ‘Manoma legesu dunu!
Disu oloi hidadea disu uhima. Dia gasa bagade hou
Gabena: iame sogega hamoi, amo hou defelewane
ninia ba: ma: ne, dia moilaidafa amo ganodini bu
hamoma.’” 24 E bu adole i, “Na dilima dafawane sia:
sa! Balofede dunu da ea moilaidafa amo ganodini
olelesea, ea fi dunu da hamedafa naba. 25 Nabima!
Na da dafawane sia: sa. Isala: ili soge ganodini,
Elaidia esaloba, didalo bagohame amola esalu. Amo
esoga Gode da gibu logo ga: beba: le, esoi bagade
ba: i. Ode udiana amola oubi eno gafeyale, gibu
da hame dasuba: le, dunu huluane da ha: i bagade
nabi. 26 Be amo didalo ili fidima: ne, Gode da
Elaidia hame asunasi. Be didalo afadafa fawane e da
Salefa: de moilai, Saidone soge ganodini esalu, amo
fidima: ne, Gode da Elaidia asunasi. 27 Amola Elaisia
esaloba, amo esoga Isala: ili soge ganodini lebolosi
oloi dunu bagohame esalu. Be Gode da huluane
mae uhini hame foloai. Afae fawane uhi dagoi, amo
da Silia dunu ea dio amo Na: ima: ne.” 28 Dunu
huluane sinagoge diasu ganodini esalu, da amo sia:
nababeba: le, ougi bagade ba: i. 29 Ilia wa: legadole,
Yesu gasawane gagulaligili, gadili hiouginana asi.
Ilia moilai da gafulu da: iya gadodili gagui galu. Ilia
da amo gafulu bega: , Yesu afugili hiougili, bogoma:
ne gudu fulisalimusa: dawa: i galu. 30 Be Yesu da
sinidigili, dunu aligi amo duduga asili, logoga asi. 31
Amalalu, Yesu da bu sa: ili, Ga: lili soge moilai amo ea
dio Gabena: iame, amoga doaga: i. Sa: bade esoga,
E da sinagoge diasu ganodini sia: olelei. 32 E da hina
gasa bagade gala ea sia: agoane olelebeba: le, ilia da
Ea olelesu nababeba: le, bagadewane fofogadigi. 33

Amo sinagoge diasu ganodini, dunu ea dogo ganodini wadela: i ledo agoane Fio liligi aligila sa: i, amo lelebe ba: i. Wadela: i a: silibu ea dogo ganodini esalu "a: i" ea bagadewane gusa: su. **34** Amane, "A: i! Yesu! Na: salede dunu! Di da ninima adi hamoma: bela: ? Di da nini wadela: ma: ne misibela: ? Di na dawa: ! Di da Gode Ea Hadigi ilegei adola ahoasu dunu!" **35** Be Yesu da ema gagabole sia: i, "Ouiya: ma! Wahadafa gadili masa!" Amalalu, wadela: i a: silibu, dunu ea da: i ganodini luduli, osoboga gisalugala: le, gadili ahoabeba: le, dunu da bu hahawane ba: i. **36** Amalalu, dunu huluane bagadewane fofogadigili, enoma enoma amane sia: dasu, "Amo sia: da adi sia: la: ? E da hina ea sia: agoane gasa bagadewane wadela: i a: silibuma fadegamusa: sia: beba: le, ili fadegalesisa!" **37** Amalalu, dunu huluane amo soge ganodini, da Yesu Ea gasa bagade hou sia: ne iasu nabi dagoi. **38** Amalalu, Yesu da wa: legadole, sinagoge fisili asili, Saimone ea diasuga doaga: i. Saimone esoa: da asugi madelai. Dunu esalebe da amo uda uhisima: ne, Yesuma adole ba: i. **39** Yesu da Saimone esoa: ma debea amoma beguduli, E da Ea sia: ga asugi logo hedofai dagoi. Amalalu uda da uhini, wa: legadole, dunu huluane ha: i moma: ne aowasu. **40** Eso daloba, daeya, dunu bagohame ilia oloi na: iyado dunu Yesuma oule mafia: i. Yesu da ilima Ea lobo ligisili, huluane uhinisi dagoi. **41** Fio liligi bagohame dunu ilia dogo ganodini aligila sa: i, da mugululi, fadegale, "a: i" ilia gusa: ne, "Di da Gode Ea Manodafa." Be Yesu da ilima ouiya: ma: ne sia: i. Bai E da Mesaia ilia dawa: i galu. **42** Hadigibi galu, Yesu da moilai fisili, dunu hame esalebe sogebi doaga: i. Amalalu, dunu bagohame hogoi helele, Yesuma fa: no bobogele, Ema doaga: i. Doaga: loba, ilia E da ili mae yolele masa: ne sia: i. **43** Be Yesu E bu adole i, "Gode da Sia: Ida: iwane Gala Ea Hinadafa Hou olelema: ne, Na asunasi dagoi. Amaiba: le, Na da amo sia: eno moilaiga olelemusa: masunu." **44** Amaiba: le, E da mae fisili, sinagoge diasu amo soge huluane ganodini dialu, amo ganodini Ea sia: olelelalu.

5 Eso afaega, Yesu da hano waiyabo ea dio amo Genesalede, amo ea bega: lelu. Dunu bagohame da gilisili, E guba: le aligili, Gode Ea sia: nabimusa: gilisi dagoi. **2** E da menabo gasa: su dunu ilia dusagai aduna, hano bega: dialebe ba: i. Amo gasa: su dunu ilia dusagai fisili, ilia gasa: su esa hano bega: dodofelalebe ba: i. **3** Yesu da Saimone amo ea dusagai da: iya fila heda: i. Amalalu, Yesu da sia: beba: le, Saimone da fonobahadi sua: le gale, oualigi. Amalalu, Yesu da dusagai ganodini esalu, dunu huluane bega: esalebe ilima Gode Ea sia: olelei. **4** Sia: dagoloba, Yesu da Saimonema amane sia: i, "Defea! Bu hano luguduga sua: le gale, dia gasa: su sanasili, menabo gasa: le hiougima." **5** Be Saimone da bu adole i, "Hina! Ninia da gasi ganodini mae helefili hawa: hamonanu, menabo hamedafa ba: i. Be Dia sia: beba: le, na da menabo gasa: su bu digimu." **6** Amalalu, ilia menabo gasa: su digilalu, hiougili, menabo bagohame gasa: su ganodini sa: i ba: i. Hiougilalu, gasa: su da gadelale sa: imu agoai ba: i. **7** Amaiba: le, ilia na: iyado dunu eno dusagai ganodini esalu, ilima ili fidima: ne misa: ne lobo gafega wele guguda: i. Ili misini, menabo bagohamedafa dusagai aduna ganodini salabeba: le, dusagai da gela sa: imu agoai ba: i. **8** Amo hou ba: beba: le, Saimone (Yesu da ema dio eno amo Bida asuli) e da Yesu, ea ba: le gaidili diasa: ili, amane sia: i, "Hina! Di na yolesili, masa! Na da wadela: idafa dunu!" **9** Bai e amola ea na: iyado dunu huluane da menabo bagohamedafa laiba: le, fofogadigi. **10** Saimone ema gilisili hawa: hamosu dunu amo Ya: mese amola Yone (ela da Sebedi ea mano) ela amola da fofogadigi. Be Yesu E Saimonema amane sia: i. "Mae beda: ma! Wahawinini dia da dunu, menabo agoane hiougimu." **11** Amalalu, ilia dusagai hano bega: hiougili, gogomenesili, liligi huluane udigili yolesili, Yesuma fa: no bobogei. **12** Eso afaega, Yesu da moilai afadafa ganodini esaloba, lebolosi aiya bagade madelai dunu da Yesuma misini doaga: i. E da Yesu ba: loba, osoboga diasa: ili, Yesuma ha: giwane adole ba: lalu, "Hina! Di da agoane hanai galea, Dia da na uhinisimu dawa: be!" **13** Amalalu, Yesu Ea lobo molole, lebolosi dunu digili ba: le, amane sia: i, "Na hanai! Di bahoma!" Amalalu, oloi dunu ea aiya amogalawane bahoi ba: i. **14** Yesu da ema eno dunuma mae adodoma: ne sia: ne, eno amane sia: i, "Dunu huluane dia aiya bahoi dawa: ma: ne, hedolowane gobele salasu dunu ilima asili, Mousese ea musa: hamoma: ne sia: i defele, Godema gobele iasu liligi ema ima." **15** Be Yesu Ea hou nababeba: le, dunu huluane ilia bagadewane sia: dasu. Dunu bagohame, Yesu da ilia oloi uhinisima: ne, amola Ea sia: nabimusa: , Yesuma misi. **16** Be

Yesu da dunu hame esalebe sogega, Godema sia: ne gadomusa: ahoasu. 17 Eso afaega Yesu da sia: olelei. Fa: lisi dunu amola sema olelesu dunu da Ga: lili amola Yudia soge moilai huluane, amola Yelusaleme moilai bai bagade bai bagade fisili, Yesuma doaga: musa: , misini, fi dialu. Yesu E da Gode Ea gasa lai dagoiba: le, E da oloi dunu uhinisimu defele esalu. 18 Amalalu, dunu eno ilia da dunu gadoi dialu debea da: iya diasi, amo gisa misi. Ilia da Yesu Ea midadi, diasu ganodini amoga ligisimusa: , logo hogoi helei. 19 Be dunu bagohame guba: le aliligibiba: le, diasu ganodini golili sa: imu logo hame ba: i. Amalalu, diasu da: iya gado heda: le, diasu figisu gadelale, gelabo hamone, efe bagele, amo ganodini oloi dunu ea debea da: iya diasili, dunu aligi dogoa, Yesu Ea midadi sanasi. 20 Yesu da amo oloi dunu ea na: iyado ilia dafawaneyale dawa: su hou ba: beba: le, gadoi dialu dunuma amane sia: i, “Na dunu! Dia wadela: i hou Na da gogolema: ne olofoi dagoi.” 21 Be sema olelesu dunu amola Fa: lisi dunu da gilisili sadoga sia: dasu amane, “Amo lasogole sia: su dunu da nowala: ? Gode Hi fawane da dunu ilia wadela: i hou gogolema: ne olofosu dawa:” 22 Yesu da ilia asigi dawa: su dawa: beba: le, ilima amane adole ba: i, “Dilia dogo ganodini abuliba: le wamowane adole ba: sala: ? 23 Adi hou da asaboila: ? Na da gadoi diala dunuma, ‘Dia wadela: i hou da gogolema: ne olofoi dagoi,’ sia: mu o eno Na da ema, wa: legadole, laloma: ne, sia: mu. 24 Be Dunu Egefe da osobo bagade dunuma gogolema: ne olofosu ima: ne gasa defelewane gala. Amo dilia dawa: ma: ne, Na da hamomu.” Amalalu, E da gadoi dialu dunuma amane sia: i, “wa: legadole, dia debea gisawene diasuga masa.” 25 Amalalu, gadoi dialu dunu da amogaluwane wa: legadole, dunu huluane odagiaba, ea debea gaguia gadole, gisawane, Godema nonodona, ea diasuga asi. 26 Amo hou dunu huluane fofogadigili ba: i. Ilia beda: iwane Godema nodone, amane sia: i, “Dafawane! Wali eso musa: hame ba: i liligi da degabo ba: i dagoi.” 27 Amalalu, Yesu da gadili asili, su lidisu dunu ea dio amo Lifai, su lidisu sesei ganodini esalebe ba: i. Yesu da ema amane sia: i, “Nama fa: no bobogema!” 28 Lifai da wa: legadole, ea liligi huluane fisili, Yesuma fa: no bobogei. 29 Amalalu, Lifai da Yesu aowamusa: , ea diasuga lolo nasu bagade hamoi. Eno su lidisu dunu amola eno dunu bagohame da amo lolo Nasu amoga misi dagoi. 30 Be Fa: lisi dunu amola sema olelesu dunu da Yesu Ea ado ba: su dunuma gagabole amane sia: i, “Dilia da abuliba: le su lidisu amola wadela: i hou hamosu dunu ilima gilisili ha: i nanabela: ?” 31 Yesu da ilia sia: nabi. E amane sia: i, “Hame oloi dagumui dunu da manoma legesu dunuma hame maha, - oloi dunu fawane. 32 Na da ida: iwane gasa fi dunu lidimusa: hame misi. Be Na da wadela: i dunu ilia hou sinidigima: ne, amo lidimusa: misi dagoi.” 33 Eno dunu da Yesuma amane sia: i, “Yone Ba: bodaise ea ado ba: su dunu, amola Fa: lisi ilia ado ba: su dunu ilia da ha: i mae nawane sia: ne gadosu hou hamonana. Be Dia ado ba: su dunu ilia da mae yolele ha: i naha amola waini hano naha.” 34 Yesu E bu adole i, “Uda lasu lolo nasea, amo lolo nasuga hiougi dunu, amola uda lamu dunu da ili gilisili esalebeba: le, ha: i mae nawane esalumu da defeala: ? Hame mabu! 35 Be eno eso da misunu galebe. Amo esoga, ilia uda lamu na: iyado da asi dagoiba: le, amo ilia e bu hame ba: muba: le, ha: i mae nawene sia: ne gadosu hou hamomu.” 36 Yesu da fedege sia: eno ilima amane olelei, “Dunu da da: i salasu hea gadelai amoga nodomemusa: , da: i salasu gaheabolo hame gadelasa. Agoane hamosea, e da gaheabolo abula gadelai agoane ba: mu amola gaheabolo abula da hea amoga noga: le hame madelagi galebe. 37 Dunu ilia da waini gaheabolo amo ohe gadofo waini hano dili nasu hea amo ganodini hame sala. Amasea, waini gaheabolo da dena heda: sea, gadofo da fudagala: le, waini da udigili sogadigili, gadofo amola wadela: lesi dagoi ba: mu. 38 Waini gaheabolo amo ohe gadofo waini hano dili nasu gaheabolo ganodini salimu da defea. 39 Dunu da waini hano musa: dialu na dagoiba: le, gaheabolo waini hano hame hanasa. ‘Waini hano musa: dialu ea hedai da baligisa,’ e sia: sa.”

6 Sa: bade eso afaega, Yesu amola ea ado ba: su dunu, ilia da gagoma bugi ganodini lalu. Gagoma faili, ilia loboga gaguli, fadasini, nanu. 2 Be Fa: lisi dunu da amo hou ba: beba: le, ougili amane sia: i, “Dilia abuliba: le Sa: bade Sema wadela: bela: ?” 3 Yesu E bu adole i, “Dilia Gode Ea Sia: Dedei hame idibela: ? Da: ibidi amola ea baligia aligisu dunu da ha: i nababeba: le, 4 ilia da Gode Ea diasu ganodini golili sa: ili, agi ga: gi amo Godema imunusa: ligisi, amo Da: ibidi da lale nanu, amola ea fidisu dunuma i

dagoi. Amo agi da sema bagade galu. Gobele salasu
dunu ilia fawane nasu." 5 E da ilima eno amane
sia: i, "Dunu Egefe da Sa: bade eso amoma Hina
esala." 6 Yesu da Sa: bade eso enoga, sinagoge
diasuga sia: olelemusa: , golili sa: i. Dunu ea lobodafa
gadoi dialu esalebe ba: i. 7 Fa: lisi dunu amola sema
olelesu dunu ilia da Yesuma E da wadela: i hou
hamoi dagoi diwaneya udidimu hanaiba: le, Ea hou
ba: musa: sosodo aligi. "E da Sa: bade esoga dunu
uhima: bela: ?" ilia wamowane sosodolalu. 8 Be Yesu
da ilia asigi dawa: su ba: i dagoi. E da lobo gadoi
dialu dunuma amane sia: i, "Guiguda: misini, diasu
dogoa leloma!" Gadoi dialu dunu da wa: legadole,
dunu midadi lelu. 9 Yesu da Fa: lisi dunuma amane
sia: i, "Na da dilima adole ba: sa. Sa: bade esoga
hou ida: iwane hamomu da defeala: ? O wadela: i
hou hamomu da defeala: ? Sa: bade esoga dunu
ea esalusu gaga: mu o wadela: mu da defeala: ?"
10 Amalalu, Yesu da dunu huluanema ba: le gale,
E da lobo gadoi dialu dunuma amane sia: i, "Dia
lobo moloma!" Amo sia: nababeba: le, e da ea lobo
molole, bu ida: iwane ba: i. 11 Amalalu, Fa: lisi dunu
amola sema olelesu dunu ilia ougi heda: le, ilia da
Yesuma adi hamoma: bela: le gilisili sia: dasu. 12
Amo esoha, Yesu da goumiba: le heda: le, amo gasi
ganodini gebewane Godema sia: ne gadolalu. 13
Hadigibi galu, E da Ea fa: no bobogesu dunu Ema
misa: ne sia: i. Amalalu, E da dunu fagoyale amo
ilegei. E da ilima 'Asunasi Dunu' dio asuli. 14 Ilia dio
da Saimone (Yesu da ea dio afadenene, bu Bida dio
asuli) amola Saimone eya A: dalu, Ya: mese, Yone,
Filibe, Badolemiu, 15 Ma: diu, Domase, Ya: mese
eno (A: lafiase ea mano), Saimone eno (ema ilia da
Selode dio asuli), 16 Yudase (Ya: mese ea mano),
amola Yudase Isaga: liode (e fa: no Yesu hohonoi).
17 Yesu amola Ea Asunasi Dunu ilia da agoloba: le
sa: ili, umiga doaga: i. Ema fa: no bobogesu dunu
bagohame, eno Yudia dunu, Yelusaleme dunu, amola
hano bega: dialu moilai amo Daia amola Saidone,
amo dunu huluane da Yesuma gilisi. 18 Ilia da Ea sia:
nabimusa: , amola ilia oloi Ea loboga uhinisisima: ne,
gilisi. Mogili da ilia dogo ganodini Fio liligi aligila sa:
iba: le, Ema uhinisisima: ne misi. 19 Dunu huluane
da Yesu Ea da: i hodo digili ba: musa: dawa: i galu.
Bai Ema gasa bagade hou da ahoabeba: le, dunu
huluane da uhinisi dagoi ba: i. 20 Amalalu, Yesu
da Ea ado ba: su dunu ba: le, ilima amane sia: i,
"Hame gagui dunu! Dilia da hahawane gala! Gode
Ea Hinadafa Hou da dilia: ! 21 Dilia waha ha: i
nabi dunu da hahawane gala! Dilia da sadimu! Dilia
waha dinanebe dunu da hahawane gala! Dilia da
bagadewane oumu! 22 Dilia da Dunu Egefe Ea hou
lalegaguiba: le, dunu eno dilia hou higasea, amola
dilia dio lasogole sia: sea, amola dilia da wadela: i
dunu ilia da sia: sea, dilia da hahawane bagade ba:
mu! 23 Ilia agoane hamosea, dilia mae da: i dione,
hahawaneba: le, gosa: le imunu da defea! Bai Hebene
soge ganodini, dilia bidi bagadewane da momagei
diala. Ilia aowalali dunu da amo hou balofede dunu
ilima agoane hamosu. 24 Be bagade gagui dunu,
dilia da se bagade nabimu! Dilia bidi huluanedafa lai
dagoi! 25 Sadi dunu, dilia da se bagade nabimu! Dilia
ha: i bagade nabimu! Oufesega: be dunu! Dilia da se
bagade nabimu! Dilia da da: i dioiba: le dinanumu!
26 Dunu huluanedafa da dilia dio nodone agoane
sia: sea, dilia da se bagade nabimu! Bai ilia aowalali
fi dunu da amo defele, ogogosu balofede dunuma
nodosu! 27 Be dilia nabasu dunuma Na da amane
sia: sa, "Dilima ha lai dunuma asigima! Nowa dunu
da dilima higasea, amo dunuma hou ida: iwane dabe
agoane ima. 28 Nowa dunu dilima gagabusu aligima:
ne sia: sea, amo dunuma Gode da ili hahawane
dogolegele fidima: ne sia: ma. Nowa dunu dilia hou
wadela: sea, amo dunu fidima: ne Godema sia: ne
gadoma. 29 Nowa dunu da dia ba: fasea, defea, dia
ba: eno la: ididili ea fama: ne, delegili olema! Nowa
da dia abula lamusa: sia: sea, defea, amo ema ima.
Amola amo baligili, gilisili dia da: i salasu igili ima. 30
Nowa dunu dima edegesea, ema ima. Dunu da dia
liligi lasea, amo liligi bu samogemusa: mae adole ba:
ma. 31 Adi hou, dia da eno dunu dima hamomu hanai
galea, amo hou defelewane ilima hamoma! 32 Dilia
dogolegei fi ilima fawane asigi hou hamosea, dilia da
bidi ida: iwane lama: bela: ? Hame mabu! Wadela: i
hou hamosu dunu da ilia na: iyado dunu ilima dabele
asigi hou hamosa. 33 Amola dunu da dilima hou
ida: iwane hamosa, amo dunuma dilia dabe hou ida:
iwane bu dabe iasea, dilia bidi ida: iwane lama: bela:
? Hame mabu! Wadela: i hou hamosu dunu da amo
hou defele hamonana. 34 Be dunu da dilima bu dabe
ima: ne liligi lasea, dilia bidi ida: iwane lama: bela: ?
Hame mabu! Wadela: i hou hamosu dunu da wadela:

i hou hamosu dunu eno ilima bu dabe amola eno
dabe musa lai defelewane lama: ne, liligi iaha! **35**
Be dia ha lai dunuma asigima! Hou ida: iwane ilima
hamoma! Dabe fa: no di bu lamusa: mae dawa: le,
hahawane liligi udigili ilima ima! Amasea dilia da bidi
ida: iwane ba: mu, amola dilia da Gode Gadodafa
amo Ea mano agoane esalumu. Bai Gode da nodone
hame sia: su dunu amola uasu dunu ilima defele,
asigi hou olelesa. **36** Amaiba: le, dilia Ada Gode Ea
asigili gogolema: ne olofosu hou defelewane, dilia
eno dunuma asigima. **37** Dilia eno dunu ilia hou
amoma udigili mae fofada: ma. Amasea, Gode da
dilia hou amoma udigili hame fofada: mu. Dilia da
eno dunuma se dabe ima: ne hame fofada: sea,
Gode amola da dilima se ima: ne hame fofada: mu.
Dilia da eno dunu ilia hou gogolema: ne olofosea,
Gode da dilia hou gogolema: ne olofomu. **38** Dilia
da Godema amola eno dunuma iasea, Gode da
dilima bu imunu. Gode da bagadedafa dilima imunu.
Fedege agoane, E da dilia esa ganodini salawane
banenesili, nabaiba: le gugudili sa: imu. Dilia da eno
dunuma iabe, amo defelewane Gode da dilima bu
imunu." **39** Yesu da fedege sia: eno ilima olelei, "Si
dofoi dunu da eno si dofoi dunu ea lobolele, logo
olemu da hamedei. Amane hamosea, ela gilisili hano
ogai ganodini dafamu. **40** Ado ba: su dunu da ea
olelesu dunu ea hou amo hame baligisa. Be ado ba:
su dunu huluane, ilia olelei huluane lai dagoiba: le,
ilia da olelesu dunu ea dawa: su amo defelewane ba:
mu. **41** Di abuliba: le ifa su dia sama ea si ganodini
dialebe, amo higale ba: sala: ? Be ifa da: fe dia si
ganodini dialebe, di abuli hame ba: sala: ? **42** Di da
ifa da: fe dia si ganodini dialebe hame ba: beba: le,
dia sama ema, 'Ifa su dia si ganodini dialebe na lale
fasimu!' amane sia: mu da hamedei galebe. Di da
dabua fawane moloi dunu! Hidadea, ifa da: fe dia si
ganodini dialebe fadegale fasili, bu noga: iwane ba:
beba: le, fa: no ifa su dia sama ea siga fadegamu da
defea. **43** Ida: iwane ifa da fage wadela: i gala legemu
hamedei galebe. Wadela: i ifa da fage ida: iwane
legemu gogolesa. **44** Dunu huluane ilia dawa: Ifa ea
fage ba: beba: le, amo ifa ea hou dawa: sa. Esalo
dulu faimusa: dawa: sea, dunu da aya: gaga: nomei
gagaloboa hame doaga: sa. aya: gaga: nomei amoga
dunu da waini fage hame faisa. **45** Dunu ida: iwane
gala da ea ida: iwane gobolo dogo ganodini diala
amoga hou ida: iwane olelesa. Wadela: i dunu da ea
wadela: i gobolo dogo ganodini diala, amoga wadela:
i hou olelesa. Adi liligi amoga dunu ea dogo da nabai
galea, amo da gugudili dasea, amoga e da ea lafidili
sia: sa. **46** Dilia da Na sia: hame nababeba: le, dilia
abuliba: le Nama 'Hina! Hina!' amo sia: nanabela: ?
47 Nowa dunu da Na sia: noga: le nababeba: le, noga:
le hamosea, e da dunu afae ea hou agoane. **48** E da
diasu gagusu dunu agoane. Amo dunu da guduwane
uli dogole, magufu amoga doaga: le, amo da: iya
diasu gagui. Amasea, hano heda: le, gafululi, diasu
fai. Be diasu da noga: le gaguiba: le, hame mugului.
49 Be nowa dunu da na sia: ea gega nabasea, be
nabawane hame hamosea, e da eno dunu agoane.
Ea diasu e da osobo mae dogole, udigili dasai sa: i
da: iya gagui. Amasea, hano heda: le, gafululi, diasu
fane, diasu da hedolowane mugululi hamedafa ba: i."

7 Dunu huluane da amo sia: nabi dagoi. Sia:
dagoloba, Yesu da asili, Gabena: iame moilaiga
doaga: i. **2** Amo moilai ganodini da Louma dadi
gagui ouligisu dunu esalu. Ea hawa: hamosu dunu
afae, ema e da bagadewane asigisu, amo da oloi
bagadeba: le, bogomuwane dialu. **3** Dadi gagui
ouligisu dunu da Yesu misi nababeba: le, Yu asigilai
dunu Yesuma asunasi. Yesu da ea dogolegei hawa:
hamosu dunu uhinisima: ne misa: ne sia: musa: , e
da ili asunasi. **4** Yu asigilai dunu da Yesuma doaga:
le, ilia da ha: giwane amane adole ba: i, "Dia da dadi
gagui ouligisu dunu fidimu da defea! **5** E da ninia soge
fi ilima bagade asigisa. E da ninia sinagoge diasu
gagui dagoi." **6** Amalalu, ilia da Yesu sigi ahoanoba, E
da dadi gagui ouligisu dunu ea diasu gadenenewane
doaga: loba, dadi gagui ouligisu dunu da ea na: iyado
dunu Yesuma asunasi. Ilia da dadi gagui ouligisu
dunu ea sia: , Yesuma amane olelei, "Hina! Mae
dawa: ma! Dia na diasu ganodini golili sa: imu da
defea hame galebe. Bai na hou da defele hame gala.
7 Amaiba: le na da Dima hame misi. Be Dia sia:
beba: le fawane, na hawa: hamosu dunu da uhimu. **8**
Na dawa: Na hina dunu da esala, amola na da eno
dadi gagui dunuma hina esala. Dunu afadafa ema na
da 'Masa!' sia: beba: le, e da ahoa. Enoma na da
'Misa!' sia: beba: le, e da maha. Na hawa: hamosu
dunuma na da, 'Agoane hamoma!' sia: sea, e da
agoane hamosa." **9** Amo sia: nababeba: le, Yesu da
fofogadigili, sinidigili, dunu bagohame ea baligia aligi

ilima amane sia: i, “Na dafawane sia: sa! Na da Isala: ili fi ganodini agoaiwane bagade dafawaneyale dawa: su hou hamedafa ba: i.” **10** Amalalu, dadi gagui ea asunasi dunu da sinidigili, ea diasuga bu doaga: le, ea hawa: hamosu dunu uhi dagoi ba: i. **11** Amalalu, Yesu da Na: ine moilaiga asi. Ea ado ba: su dunu amola eno dunu bagohame ea baligia aligili asi. **12** E da moilai logo holei amoga doaga: loba, dunu da bogoi dunu doufa amoga ligisili, dunuga gadili gaguli manebe ba: i. Bogoi da uda didalo ea mano afadafa fawane esalu bogoi. Asigiba: le, dunu bagohame amo didalo e sigi manebe ba: i. **13** Amo didalo ba: loba, Yesu da bagadewane asigiba: le, ema amane sia: i, “Mae dima!” **14** Amalalu, bogoi ea doufa amoga doaga: loba, amo doufa E da digili ba: beba: le, gagui dunu da ouligi. Yesu E amane sia: i, “Goi ayeligi! Na dima sia: sa! wa: legadoma!” **15** Amalalu, bogoi da bu uhini, wa: legadole sia: baoulalu. Yesu da amo dunu ea amema bu i. **16** Dunu huluane da bagade beda: ne, Godema nodone sia: i, “Balofede dunu bagadedafa da ninima doaga: i dagoi.” Eno ilia sia: i, “Gode da Ea fidafa gaga: musa: misi dagoi.” **17** Amalalu, Yudia soge ganodini amola eno gadenene soge huluane ganodini, dunu huluane da Yesu Ea hou nababeba: le gilisili sia: dasu. **18** Yone Ba: bodaise ea ado ba: su dunu da amo hou huluane Yonema olelei. **19** Amalalu, Yone da ado ba: su dunu aduna Yesuma sia: ma: ne asunasi. E amane sia: i, “Yesuma amane adole ba: ma, ‘Yone da Mesaia misunu sia: i dagoi. Di da amo dunula: ? O ninia eno dunu misa: ne ouesaloma: bela: ?’” **20** Amo dunu, Yesuma doaga: le, amane sia: i, “Yone Ba: bodaise da ani dima amane sia: ma: ne asunasi, amo ‘Di da Yone musa: misunu sia: i Dunu amola: ? O ninia eno misa: ne ouesaloma: bela: ?’” **21** Ela mabe galu, Yesu da oloi bagade madelai dunu amola dunu ilia dogo ganodini Fio liligi aligila sa: i, amo bagohame uhininanebe ba: i. E da si dofoi dunu bagohame ilia si fadegalalu. **22** Yesu da Yone ea adola ahoasu dunu elama amane adole i, “Yonema buhagili, alia waha ba: i liligi amola nabi liligi amo Yonema olelema. Si dofoi dunu da waha noga: i ba: sa. Emo gasuga: igi dunu da hahawane lala. Aiya madelai dunu da bahoi dagoi. Ge ga: i da waha naba. Bogoi da wa: legadoi dagoi. Hame gagui dunu da waha Gode Ea Sia: ida: iwane naba. **23** Amola nowa dunu da Nama dafawaneyale dawa: su hame fisisia, e da hahawane gala!” **24** Yone ea adola ahoasu dunu ela da bu fisili asili dagoloba, dunu bagohame gilisili esalu ilima Yesu da Yone Ba: bodaise ea hou amane olelei, “Dilia da hafoga: i sogega Yonema ahoanoba, adi ba: la asibela: ? Dilia da gisi foga ugugui, amo ba: la asibela: ? **25** Adi ba: la gadili asibela; ? Be dilia dunu abula ida: iwane amoga idiniginisi ba: la asibela: ? Abula ida: iwane idiniginisi bagade gagui dunu ilia da osobo bagade hina bagade amo ilia diasu ganodini esalebe ba: sa! **26** Nama adoma! Dilia adi ba: la asibela: ? Balofede dunula: ? Dafawane! Dilia balofede ea hou baligisu dunu ba: i dagoi. **27** Bai Yone ea hou olelema: ne, Gode Sia: da agoane dedei diala, ‘Gode da amane sia: i, Na alofesu dunu amo Dia logo fodomusa: , Na da asunasimu.’ **28** Na dilima dafawane sia: sa. Yone Ba: bodaise ea hou da udama lalelegei mano ilia hou huluane baligi dagoi. Be Gode Ea Hinadafa Hou Fi ganodini, baligili fonobahadidafa dunu da Yone ea hou baligisa!” **29** Dunu bagohame amola su lidisu dunu, ilia da Gode Ea moloidafa hamoma: ne sia: i nababeba: le, Yone ea hanoga fane salasu hou musa: lai dagoiba: le, ilia da Yesu Ea sia: hahawane nabi. **30** Be Fa: lisi dunu amola sema olelesu dunu ilia da Gode Ea hou hame lalegagui amola Yone Ba: bodaise ea hanoga fane salasu hou higabeba: le, hanoga fane salasu hame hamoi. **31** Amalalu, Yesu E amane sia: i, “Na da wali esalebe dunu ilia hou olelemusa: , adi fedege sia: olelema: bela: ? Ilia da adi agoanela: ? **32** Ilia da mano fonobahadi bidiga lama: ne diasu ganodini esalebe, mano enoma da mano enoma wele sia: nanebe agoane ba: sa, agoane, ‘Ninia da uda lasu gilisisu amoga baidama dubiba: le, dilia da hame gosa: i. Ninia didigia: beba: le, dilia da hame di.’ **33** Be Yone Ba: bodaise da ha: i mae nawane, waini mae nawane doaga: i dagoiba: le, ea dogoga Fio liligi da aligila sa: i, dilia sia: sa. **34** Be Dunu Egefe da ha: i amola waini nana misiba: le, ‘Amo dunu ba: ma! Uasu amola feloasu dunu da goea! Su lidisu amola wadela: i hou hamosu dunu ilia na: iyado da goea!’ dilia da agoane sia: sa. **35** Be Gode Ea dawa: sudafa hou da moloidafa. Nowa dunu da amo dawa: sudafa lalegagusia, ilia da Gode Ea hou da moloidafa amo olelesa.” **36** Fa: lisi dunu afae e da ea diasuga ha: i manusa: Yesu misa: ne sia: si. Amalalu, Yesu da ea diasuga doaga: le, ha: i manusa: fi dialu. **37** Moilai

fi wadela: i hou hamosu uda da Yesu E da Fa: lisi
ea diasuga misi nabi dagoi. Amalalu, e da manoma
gabusiga: gala amo igi faigelei ganodini sali, gaguli
misini, doaga: i. 38 Amalalu, e da Yesu Ea baligia
Ea emo gadenenewane lela, dinanu. E da Yesu
Ea emo amo ea si hanoga dodofelalu, ea dialuma
hinabo amoga doga: i. E da Yesu Ea emo nonogone,
amola amoga gabusiga: manoma sogagala: i. 39
Be Fa: lisi dunu (amo dunu da Yesu ea diasuga ha:
i manusa: hiougi) amo hou ba: beba: le, ea dogo
ganodini amane dawa: i, "Amo dunu da balofededafa
esala ganiaba, E da amo uda waha Ea da: i digili
ba: lalebe, amo ea wadela: i hou E da dawa: la:
loba!" 40 Be Yesu da ema bu adole i, "Saimone! Na
da dima sia: mu galebe!" Saimone da amane sia:
i, "Defea! Olelesu! Di sia: ma!" 41 Amalalu, Yesu E
amane sia: i, "Dunu aduna esalu! Afae da eno bagade
gagui dunuma 500 gina dabe bu imunu galu. Eno da
ema50gina fawane bu dabe imunu galu. 42 Be ela
amo dabe bu imunu hamedeiba: le, bagade gagui
dunu da dabe mae lale, ela hou gogolema: ne olofoi.
Amaiba: le, nowa dunu da amo bagade gagui dunuma
baligiliwane asigima: bela: ?" 43 Saimone da bu adole
i, "Amabela: ? Dunu amo bagade gagui dunu da
baligili dabe mae lale gogolema: ne olofoi, amo dunu
da ema baligiliwane asigimu." Yesu E amane sia: i,
"Hananewane! Di da moloiwane sia: i!" 44 Amalalu,
Yesu da amo udama sinidigili, Saimonema amane
sia: i, "Dia da amo uda ea hou ba: bela: ? Na da dia
diasuga golili sa: ili, di da Na emo dodofemusa: hano
hame i. Be e da ea si hanoga Na emo dodofelalu,
amola ea dialuma hinaboga doga: le dagoi. 45 Di da
Nama hame nonogoi. Be Na misini, mae yolelewane
e da Na emo nonogonana. 46 Dia da Na dialuma
da: iya susuligi hame sogadigi. Be e da Na emoga
gabusiga: manoma sogagala: su. 47 Amaiba: le, Na
dima sia: sa, 'Gode da ea wadela: i hou bagohame
dialu, amo gogolema: ne olofoi dagoi. Amo dawa:
beba: le, ea asigi hou da bagade baligiliwane diala.
Be nowa da wadela: i hou fonobahadi fawane Gode
da gogolema: ne olofosea, amo dunu ea asigi hou
da fonobahadi fawane." 48 Amalalu, Yesu da amo
udama amane sia: i, "Dia wadela: i hou da gogolema:
ne olofoi dagoi!" 49 Eno dunu Yesu amola gilisili ha: i
nanebe, da amane sia: dasu, "Amo dunu da nowa
dunula: ? E da wadela: i hou gogolema: ne olofosu
hamobeba: le, e da nowala: ?" 50 Amalalu, Yesu
da udama amane sia: i, "Di da dafawaneyale dawa:
beba: le, Gode Ea Gaga: su lai dagoi. Olofole masa!"

8 Fa: no hobea, Yesu asili, moilai eno fisili eno
doaga: le, agoane asili, Gode Ea Hinadafa Hou
Sia: ida: iwane gala olelei. Ea ado ba: su dunu
fagoyale gala Ea baligia aligili asi. 2 Uda amola da Ea
baligia aligili asi. Amo uda musa: mogili ilia oloi Yesu
E uhinisi. Mogili Fio liligi ilia dogo ganodini esalebeba:
le, Yesu da fadegale fasi galu. Amo uda ilia dio da
Meli (ea dio eno da Ma: gadala) amo ea dogoga
Fio liligi fesuale esalu, amo Yesu da fadegale fasi
galu. 3 Eno da Youa: na. Egoa dio da Giusa (e da
Helode ea diasu ouligisu dunu). Eno da Susa: na
amola eno uda bagohame. Ilia da Yesu amola Ea
ado ba: su dunu fuligala: musa: asi. Ilia da ilia muni
amoga Yesu amola Ea ado ba: su dunu fidi. 4 Dunu
bagohame, moilai eno amola moilai eno fisili, Yesuma
doaga: i. Dunu bagohamedafa da Ema gilisibiba:
le, E da fedege sia: ilima olelei agoane, 5 "Eso
afaega, sagai ouligisu dunu da gagoma bugimusa:
asi. Hawa: fasilalu, mogili logoga sa: ili, emoga osa:
le banenesili, hame dedeboiba: le, sioga na dagoi. 6
Mogili wadela: i igi magufu da: iya amo osoboga sa:
ili, hedolo heda: le, be difi sa: imu hamedeiba: le,
amola hano hameba: le, hedolowane bioi. 7 Hawa:
mogili da aya: gaga: nomei amola gagalobo sogega
sa: ili, heda: le, aya: gaga: nomeiga gigisiba: le, noga:
le hame heda: i. 8 Be eno da osobo ida: idafa, amoga
sa: ili, heda: le, hawa: afadafa da fage 100 agoane bu
legei." Amalalu, Yesu E amane sia: i, "Ge galea, dilia
nabima." 9 Yesu Ea ado ba: su dunu da Ema amo
fedege sia: bai ilima olelema: ne sia: i. 10 Amalalu, E
bu adole i, "Gode Ea Hinadafa Hou amo wamolegei
dawa: su, Gode da dilima olelesa. Be eno dunu da
fedege sia: fawane naba. Amaiba: le, 'ilia hogolalu
hame ba: sa. Ilia da gega naba be hame dawa:'"
11 Amo fedege sia: ea bai da agoane diala. Hawa:
da Gode Ea Sia: 12 Hawa: logoga fasi da dunu ilia
gega Gode Ea sia: nabi dagoi agoane. Be Sa: ida:
ne hedolowane doaga: le, sia: ilia dogo ganodini
sali amo bu samogene, ilia da dafawaneyale hame
dawa: beba: le, Gode Ea gaga: su hou hame ba:
sa. 13 Hawa: magufu osoboga fasi da eno dunu ilia
Gode Ea sia: hahawane bagade naba agoane. Be
ilia difi sa: imu gogoleiba: le, fonobahadi aligili, ilima

dafama: ne ado ba: su hou doaga: sea, hedolowane mugulusa. **14** Mogili da aya: gaga: nomei amola gagalobo sogega fasi da dunu eno ilia naba agoane. Be bu asili, se nabasu amola muni amola hedesu amo osobo bagade hou ilia dogo da amoga gigisiba: le, ilia ha: i manu legei da hame yomu. **15** Be hawa: osobo ida: iwane gala amoga bugi, da dunu ilia Gode Ea sia: nababeba: le, ilia dogo da ida: iwaneba: le, ilia lalegagusa. Amasea, Gode Ea hou mae yolele hamobeba: le, fage ida: iwane legesa." **16** "Dunu da gamali bugisia, e da ofodoga hame dedebosa, amola hadigi uligima: ne, diaheda: su fafaiha hame wamolegesa. Be amo gamali e da diasuga golili mabe dunu huluane ba: ma: ne, gamali bugisu amo da: iya, hadigi olema: ne ligisisa. **17** Gode da wamolegei liligi huluane, dunu huluane ba: ma: ne olemu. Amola dedeboi liligi huluane E da hadigiga gaguli misunu. **18** Amaiba: le dawa: iwane nabima. Gagui dunuma, Gode da eno imunu. Be hame gagui dunu adi liligi e da gagui hi dawa: sa, amo Gode da bu samogemu." **19** Yesu Ea ame amola eyalali da Yesuma doaga: musa: dawa: i. Be dunu bagohame Yesu Ea guba: le aligibiba: le, hamedei galu. **20** Dunu afae da Yesuma amane sia: i, "Dia ame amola dia eyalali dima sia: musa: gadili lelefula." **21** Be Yesu da bu adole i, "Nowa da Gode Ea sia: nababeba: le, noga: le hamosa, amo ilia da Na ame amola Naeya esala!" **22** Eso enoga, Yesu amola Ea ado ba: su dunu da dusagai da: iya aligila heda: i. Yesu da ilima amane sia: i, "Hadiga! Ninia waiyabo na: iyado bega: masunu." Amalalu, asili, **23** Yesu da dusagai ganodini golai. Amalalu, fo gasa bagade misini, hano gafululi, dusagai gigiwigili, hano da a: ina dadafubiba: le, gela sa: imu gadenei ba: i. **24** Amalalu, ado ba: su dunu da Yesuma doaga: le, Ea golai didilisili, Ema amane wele sia: i, "Hina! Hina! Ninia da bogogia: mu galebe!" Yesu da nedigili, fo amola hano gafului amoma gagabole sia: nanu, fo da yolele, hano da bu ida: iwane ba: i. **25** Yesu da ilima amane sia: i, "Dilia dafawaneyale dawa: su hou da habila: ?" Ilia da bagadewane beda: i galu. Fofogadigili, ilia gilisili sia: dasu, "Fo amola hano gafului da Ea sia nababeba: le, goe dunu da nowa dunula: ?" **26** Amalalu, asili, ilia da hano na: iyado bega: doaga: i. Amo soge dio amo Gilasa. Hano na: iyado bega: da Ga: lili soge. **27** Yesu da dusagai fisili, osoboga aligila sa: ili, doulahoasu dunu ea dogo ganodini Fio liligi aligila sa: i, e da Yesuma doaga: i. Eso bagohamewane, e da da: i nabadowane esalu. E diasu ganodini mae golale, bogoi alifaha golasu. **28** E da Yesu ba: beba: le, "a: i" ea gusa: ne, Yesu Ea midadi osoboga gala: lasa: ili, amane wele sia: i, "Yesu! Gode Gadodafa Ea Mano! Di da abuliba: le nama doaga: bela: ? Nama se mae ima!" **29** Yesu da nigima: wadela: i a: silibu, doulasi ea dogo ganodini sali, ilima fadegale fasima: ne sia: i dagoi. (Amo wadela: i a: silibu eso bagohame da dunu ea dogo ganodini ludulalu. Amaiba: le, ilia da amo dunu se iasu diasu ganodini sali. Ea emo amola lobo ilia efega la: gili, be e gasa bagadeba: le, ludubiba: le, efe fili, hedofale fasi. Amalalu, wadela: i a: silibu da dunu ea dogo ganodini nimiwane ludubiba: le, e da dunu hame esalebe sogega hobea: le ahoasu.) **30** Amalalu, Yesu E amane adole ba: i, "Dia dio da nowala: ?" E bu adole i, "Na dio da Wa: i Bagade!" - bai da wadela: i a: silibu bagohame da ea dogo ganodini aligila sa: iba: le. **31** Yesu da ili "Abisi" (wadela: i a: silibu se iasu diasu) amoga mae asunasima: ne, Fio liligi huluane da Yesuma ha: giwane adole ba: i. **(Abyssos g12)** **32** Goumi la: ididili amoga gebo bagohame ha: i nanebe ba: i. Amalalu, wadela: i a: silibu ilia ha: giwane amane sia: i, "Amo gebo ilia dogo ganodini aligila sa: ima: ne, Dia nini asunasima." Yesu E da amane hamoma: ne sia: i. **33** Amalalu, wadela: i a: silibu huluane da dunu ea dogoga fadegale fasili, gebo ilia dogo ganodini aligila sa: i. Amalalu, gebo huluane da doulasili, hehenane, gafuluba: le sa: ili, hanoga soagala: le, mogososone gela sa: i. **34** Gebo ouligisu dunu da amo hou ba: beba: le, hobea: le asili, ilia moilai fi amola gadenene fi ilima amo hou olelei. **35** Amalalu, dunu huluane da amo hou ba: musa: , Yesuma doaga: i. Doaga: le, musa: doulasi dunu amo ea dogoga wadela: i a: silibu da fadegale fasi dagoi, e da waha abula ga: le, asigi dawa: su bu ida: iwane hamoi, Yesu Ea emo gadenenewane esalebe ba: i. Ilia da bagadewane beda: i. **36** Dunu da amo hou ba: i, ilia da dunu ea dogo ganodini Fio liligi aligila sa: i, amo ea uhibi hou, ilima olelei dagoi. **37** Amalalu, amo soge fi dunu bagadewane beda: iba: le, Yesu da eno sogega masa: ne sia: i. Amaiba: le, Yesu da eno sogega masusa: , dusagaiga bu fila heda: i. **38** Musa doulasi dunu da Yesuma "Na da ani masa: bela: ?" ha: giwane adole ba: i. Be Yesu da

ema mae misa: ne sia: i. **39** Yesu da ema amane
sia: i, “Dia moilaiga buhagili, Gode Ea hou ida: iwane
dima hamoi, amo dia na: iyado dunuma olelema.”
Amalalu, asili, amo dunu da ea moilai ganodini lalu,
Yesu Ea ema fidi hou olelelalu. **40** Yesu da hano
bega: doaga: loba, dunu bagohame E doaga: ma:
ne ouesalebe ba: i. Ilia da E hahawane gousa: i. **41**
Sinagoge ouligisu hina dunu ea dio amo Ya: ilase,
Yesuma misini, doaga: le, osoboga diasa: ili, Yesu
da ea diasuga misa: ne ha: giwane sia: i. **42** Idiwi
afadafa fawane, e da ode fagoyale lalelegei, amo
da bogomuba: le, ea diasuga misa: ne sia: i. Yesu
da asili, dunu bagohame la: ididili amola eno la:
ididili ilia da Yesu Ea da: i guba: le aligili asi. **43** Uda
afae da sigi asi. Amo uda da ode fagoyale gala, ea
maga: me udigili asili, manoma legesu amoga uhimu
da hamedei galu. E da uhima: ne, manoma legesu
dunuma ea muni huluane i dagoi, be hamedei. **44**
E da Yesuma guba: le aligisu ganodini ahoanu, Ea
abula fe fawane digili ba: beba: le, ea maga: me logo
hedolodafa hedofai dagoi ba: i. **45** Amalalu, Yesu E
amane sia: i, “Nowa da Na digili ba: bela: ?” Dunu
huluane da amane sia: i, “Na hame!” Bida e amane
sia: i, “Hina! Dunu osia: i da dia da: i guba: le aligi
diala.” **46** Be Yesu da bu adole i, “Hame mabu! Dunu
afae da Na digili ba: i dagoi. Na da: i amoga gasa
bagade da gadili asi dagoi, Na dawa: !” **47** Amalalu,
uda da ea hou da wamolegemu hamedei ba: loba,
yaguguiwane misini, osoboga diasa: ili, dunu huluane
ba: ma: ne, ea digili ba: i hou ea bai, amola e uhi
hou olelei. **48** Yesu da ema amane sia: i, “Na diwi! Di
da dia dogo ganodini dafawaneyale dawa: beba: le
uhi dagoi. Hahawane masa!” **49** E sia: nanoba, Ya:
ilase ea diasu fi dunu da ilima doaga: le, Ya: ilasema
amane sia: i, “Didiwi da bogoi dagoi. Hamedeiba: le,
Olelesu dunu mae misa: ne sia: ma!” **50** Be amo
sia: nababeba: le, Yesu da Ya: ilasema amane sia: i,
“Mae beda: ma! Di da dafawaneyale dawa: beba: le
fawane, didiwi uhibi ba: mu!” **51** Diasuga doaga: loba,
Yesu da dunu huluane diasu ganodini mae misa: ne
sia: i. Be Bida, Yone, Ya: mese, amola uda mano ea
eda amola eme, amo fawane ganodini golili misa:
ne sia: i. **52** Dunu huluane gilisi da didigia: lebe ba:
i. Be Yesu E amane sia: i, “Mae dima! A: fini da
hame bogoi. E da udigili golai diala!” **53** Be ilia da
Ema oufesega: su. Bai amo mano da bogoidafa ilia
dawa: i galu. **54** Be Yesu da amo a: fini lobolele,
ema amane sia: i, “Na mano! Di wa: legadoma!” **55**
Amalalu, uda mano ea a: silibu da bu hihima didilisili,
e hedolodafa uhini wa: legadoi. Yesu da ema ha: i
manu ima: ne sia: i. **56** Uda mano ea eda amola eme
ela da baligiliwane fofogadigi. Be Yesu da elama amo
hou dunu eno ilima mae olelema: ne sia: i.

9 Yesu da Ea ado ba: su dunu fagoyale gala, Ema
misa: ne sia: i. Ilia da Fio a: silibu eno dunu ilia
dogo ganodini aligila sa: i, amo fadegale fasima: ne,
amola oloi dunu uhima: ne, Yesu da ilima gasa i. **2**
Yesu da ili Gode Ea Hinadafa Hou olelema: ne amola
oloi dunu uhima: ne, asunasi. **3** E da ilima amane
sia: i, “Liligi bagade mae aguni masa. Galiamo, muni
salasu, ha: i manu, muni amola da: i salasu eno mae
aguni masa. **4** Moilaiga doaga: sea, moilai hina da
dilima aowamusa: dawa: sea, amo dunu ea diasu
ganodini golale, eno moilaiga masunuba: le fawane
yolema. **5** Be moilai dunu dilima higale ba: sea, bu
asili, ilima sisasu olelema: ne, osobo gulu dilia emo
gafega diala amo doga: ma” **6** Amalalu, Ea fa: no
bobogesu dunu da asili, moilai huluane ganodini
Gode Ea Sia: Ida: iwane olelelalu, amola oloi dunu
huluane uhinisilalu. **7** Ga: lili soge ouligisu dunu
ea dio amo Helode da Yesu Ea hou nababeba: le,
bagadewane ededenai. Bai dunu mogili ilia da Yesu
da Yone Ba: bodaise bogole bu wa: legadoi ilia sia:
beba: le, e fofogadigi. **8** Be eno dunu, “E da Elaidia
bu osobo bagadega misi, “ilia sia: i. Eno ilia amane
sia: i, “E da ninia aowalalia balofede dunu bu wa:
legadole osobo bagadega misi.” **9** Helode da amane
sia: i, “Na sia: beba: le, Yone ea dialuma damuni fasi
dagoi ba: i. Be amo dunu ea hou na da waha hisu
hisu naba, amo da nowala: ?” Amalalu, e da Yesu
ba: musa: , logo gebewane hogolalu. **10** ‘Asunasi
Dunu’ da Yesuma bu misini, ilia hamoi hou Yesuma
adole i. Amalalu, Yesu da Ea Asunasi Dunu huluane,
Bedesa: ida moilaiga helefimusa: oule asi. **11** Be ilia
asi nababeba: le, dunu bagohame da Ema fa: no
bobogele, Ema doaga: i. Amalalu, Yesu da amo dunu
huluane hahawane yosia: i. E da Gode Ea Hinadafa
Hou ilima olelei, amola oloi dunu uhinisi. **12** Eso bega:
be galu, Yesu Ea ado ba: su dunu fagoyale gala da
Ema misini, amane sia: i, “Go soge da dunu hame
esalebe soge. Dunu huluane ilia golasu hogoma:
ne, amola ha: i manu bidi lama: ne, Di asunasima.”

13 Be Yesu E amane sia: i, “Dilisu ha: i manu ilima
ima.” Ilia da bu adole i, “Ninia da agi ga: gi biyale
amola menabo aduna fawane gala. Amabela: ? Amo
dunu huluane defelewane moma: ne, ninia asili ha:
i manu bidi lama: bela?” 14 Amo sogebia da dunu
5000 agoane esalu. Yesu da Ea fa: no bobogesu
dunuma amane sia: i, “Ili momogili, gilisisu 50 agoane
hamone, gisi da: iya fima: ne sia: ma.” 15 Ea ado ba:
su dunu da ilima fima: ne sia: beba: le, dunu gilisi
huluane da fi dagoi. 16 Amalalu, Yesu da agi ga: gi
biyale amola menabo aduna lale, muagado ba: le
gadole, Godema nodone sia: ne gadole, fifili, dunu
enoma sagoma: ne, Ea ado ba: su dunuma i dagoi.
17 Amalalu, dunu huluane mai dagoiba: le, sadi ba: i.
Hame mai dialu agi fifi amola menabo amo ladili sali
da daba fagoyale nabai ba: i. 18 Eso afaega Yesu
da hisu sia: ne gadolaloba, Ea ado ba: su dunu da
Ema doaga: i. Yesu E ilima amane adole ba: i, “Na da
nowayale, dunu ilia da sia: dalula: ?” 19 Ilia da Ema
bu adole i, “Mogili Di da Yone Ba: bodaise ilia da sia:
daha. Oda ilia Di da Elaidia sia: daha. Mogili ilia Di da
aowalalia balofede dunu bu wa: legadole misi sia:
daha.” 20 Amalalu, Yesu E bu adole ba: i “Be dilia!
Na da nowayale, dilia da sia: dalula: ?” Bida da bu
adole i, “Di da Gode Ea ilegei Mesaia!” 21 Amo sia:
nababeba: le, Yesu da amo sia: eno dunuma mae
olelema: ne sia: i. 22 E da Ea ado ba: su dunuma
amane olelei, “Na, Dunu Egefe, da se bagade nabimu.
Asigilai dunu, gobele salasu hina dunu amola sema
olelesu dunu, da Na higabeba: le, medole legemu.
Be bogole, eso osodaga, Gode da Na bu uhini wa:
legadolesimu.” 23 Amalalu, E da ilima amane sia: i,
“Nowa dunu e da Nama fa: no bobogemusa: dawa:
sea, e da ea esalusu fisili, eso huluane ea bulufalegei
gaguia gadole, gisawane, Nama fa: no bobogema:
mu. 24 Bai nowa dunu ea esalusu gagumu hanai
galea, e da ea esalusu fisimu. Be nowa dunu Nama
asigiba: le, ea esalusu fisiagasea, e da ea esalusu
gaga: mu. 25 Osobo bagade dunu da osobo bagade
liligi huluane lama: ne, ea a: silibu eso huluane mae
bogole Fifi Ahoanusu fisimu da defeala: ? Hame
mabu! 26 Nowa dunu da Na sia: nababeba: le, Na
amola Na olelei e da higasea, Na, Dunu Egefe, amola
a: igele dunu ninia da Gode Ea Hadigidafa laiwane
bu masea, Na da amo Nama higabe dunu higamu.
27 Na da hananewane sia: sa. Mogili waha guiguda:
lelebe dunu, ilia mae bogole, Gode ea Hinadafa Hou
doaga: i dagoi ba: mu.” 28 Hi afadafa aligili, Yesu
da Bida, Ya: mese amola Yone, ili oule asili, sia: ne
gadomusa: goumiba: le heda: i. 29 Yesu da sia: ne
gadolaloba, Ea odagi da afadenene, Ea abula hadigi
bagade ahea: iai agoane hamobe ba: i. 30 Amalalu,
dunu aduna amo Mousese amola Elaidia, 31 ela
amola hadigiwane ba: su, ela amola Yesu da Gode
Ea ilegei hawa: hamomusa: Yelusaleme moilai bai
bagadega bogomu, amo hou gilisili sia: dalebe ba:
i. 32 Bida amola eno dunu da helebeba: le, golai
dialu, be nedigili, Yesu hadigi hamoi amola eno dunu
aduna Yesuma dafulili lelebe ba: i dagoi. 33 Amalalu,
Mousese amola Elaidia amo Yesu fisili ahoananoba,
Bida da Yesuma amane sia: i, “Hina! Ninia guiguda:
esalebeba: le, hahawane bagade. Ninia guiguda:
diasu udiana, afae da Di, eno da Mousese amola
eno da Elaidia, dili golama: ne ninia hiougimu.” Be
ea asigi dawa: su da fisiba: le, udigili sia: i. 34 Sia:
nanoba, mu mobi misini, ilia huluane uligi dagoi. Mu
mobi amoga uligiba: le, ilia bagadewane beda: i galu.
35 Amalalu, mu mobi amodili amane sia: be nabi,
“Amo da Na ilegei Manodafa. Ea sia: nabima!” 36
Amo sia: nabalu, ilia da Yesu fawane ba: i. Amalalu,
ilia ouiya: le, amo esoga ilia hou ba: i, eno dunuma
hame olelei. 37 Golale hahabe, Yesu amola Ea ado
ba: su dunu udiana da goumiba: le sa: ili, dunu
bagohame Yesuma doaga: musa: ouesalebe ba: i.
38 Amo dunu gilisisu ganodini, dunu afae da amane
wele sia: i, “Olelesu! Di fidima! Nagofe Di ba: ma! Na
da mano eno hame, amo fawane! 39 Wadela: i Fio
a: silibu da ema ludubiba: le, na mano da aaiyalala
amola yagugusa amola ea defo hano da sasiasa.
Amo Fio liligi da mae yolelewane ludubiba: le, e se
bagade naba. Wadela: mu agoai ba: sa. 40 Na da
Dia fa: no bobogesu dunuma amo Fio liligi fadegale
fasima: ne sia: i. Be ilia sia: ne ba: loba hamedei
galu.” 41 Yesu E amane sia: i, “Waha esalebe fi
huluane da dafawaneyale dawa: su amola hou ida:
iwane hamedafa dawa: Na da eso habodayane dili
amola gilisili esaloma: bela: ? Amo mano Nama oule
misa!” 42 Goi da Yesuma manoba, Fio a: silibu da
goi ea da: i gadelale osoboga gisalugala: i. Be Yesu
da nigima: a:silibu amoma gagabole sia: i. Amalalu,
E da goi uhinisini, edama bu i. 43 Amalalu, dunu
huluane da Gode Ea gasa bagade hou ba: beba: le,

bagadewane fofogadigi. Dunu huluane da Yesu Ea
hawa: hamosu amoba: le fofogadigili dawa: laloba,
Yesu da Ea ado ba: su dunu ilima amane sia: i, **44**
“Dilia noga: le nabima! Dunu Egefe da hobea osobo
bagade dunu ilia loboga gagulaligibi ba: mu.” **45** Be
amo sia: ea bai ilia da hame dawa: i galu. Bai amo
da muguniaiba: le, ilia Yesuma adole ba: mu beda: i
galu. **46** Amalalu, Yesu Ea ado ba: su dunu da amane
sia: ga gegei. “Ninia gilisisu ganodini, nowa ea hou da
baligili bagadela: ?” **47** Be ilia asigi dawa: su dawa:
beba: le, Yesu da mano fonobahadi lobolele, E guga
aligima: ne, oule misi. **48** E da Ea fa: no bobogesu
dunu ilima amane sia: i, “Nowa da Nama asigiba:
le amo mano hahawane yosia: sea, e da Na amola
yosia: sa. Nowa da Nama hahawane yosia: sea, e da
Na asunasisu Gode amola yosia: sa. Be dilia gilisisu
amo ganodini, nowa da ea hou da baligili fonobosea,
amo ea hou da baligili bagadedafa.” **49** Yone da
Yesuma amane sia: i, “Hina! Ninia da dunu afae Dia
Dioba: le, wadela: i a: silibu fadegalesilalebe ba: i. Be
e da ninia gilisisu ganodini hame ahoanebeba: le,
ema yolema: ne sia: i.” **50** Be Yesu da Yone amola eno
ado ba: su dunu ilima amane adole i, “Ea logo mae
hedofama! Nowa dunu da dilima ha lai hame galea, e
da dilimagai gala.” **51** Yesu da Hebene sogega heda:
mu eso gadeneneba: le, E da Ea asigi dawa: su ga:
nasiwane Yelusaleme moilai bai bagadega masusa:
dawa: i galu. **52** Ili bisili masa: ne, Yesu da adola
ahoasu dunu asunasi. Ilia da Samelia moilai, Yesu
Ea golasu hogomusa: doaga: i. **53** Be moilai dunu
da Yesu E Yelusaleme moilai bai bagadega masunu
dawa: beba: le, Yesu hame aowamusa: sia: i. **54** Amo
hou ba: beba: le, Ea ado ba: su dunu aduna amo Ya:
mese amola Yone, ela Yesuma amane sia: i, “Hina!
Amo dunu laluga nema: ne, lalu da muagadonini sa:
ima: ne, ania sia: mu da defeala: ?” **55** Be Yesu da
delegili, elama gagabole sia: i. **56** Amalalu, ilia eno
moilaiga asili, doaga: i. **57** Ilia da logoga ahoanoba,
dunu afae da Yesuma misini, amane sia: i, “Di da
adi sogega ahoasea, na da mae yolele Dia baligia
aligimu.” **58** Yesu da bu adole i, “Fogisi da uli dogoiga
diaha, sio da hina: douwa da: iya diaha. Be Dunu
Egefe golama: ne da diasu hame.” **59** Yesu da eno
dunuma amane sia: i, “Nama fa: no bobogema!”
Be amo dunu da bu adole i, “Hina! Na da hidadea
buhagili, na ada bogosea, na da ea da: i hodo uli
dogomu da defeala: ?” **60** Be Yesu da bu adole i,
“Bogoi dunu ilia da bogoi dunu uli dogone salimu da
defea. Be di da Gode Ea Hinadafa Hou olelemusa:
masa.” **61** Dunu eno da Yesuma amane sia: i, “Hina!
Na da Dima fa: no bobogemu. Be hidadea na da na
fi dunu ilima asigibio sia: mu.” **62** Be Yesu da ema
bu adole i, “Nowa da ha: i manu bugimusa: , osobo
gidinasu amoga gidinana, beba: sea, e da Gode Ea
Hinadafa Hou amo ganodini hawa: hamomu hamedei
ba: mu.”

10 Amalalu, Yesu da dunu72 agoane ilegei. E
da hobea moilai enoga enoga masunu dawa:
beba: le, amo moilaiga ilegei dunu 72 da bisili olelela
masa: ne, E da ili asunasi. **2** E da ilima amane
sia: i, “Ha: i manu bagohame da yoi gala. Be faimu
dunu da bagahamedafa. Amaiba: le, ha: i manu Hina
dunu da faimu dunu asunasima: ne, Ema sia: ne
gadoma. **3** Dilia masa. Be dawa: ma! Dilia da sibi
mano agoane, gasonasu wa: me ili adoba amogai Na
da dili asunasisa. **4** Muni salasu, esa, amola emo
salasu, mae gagaguli masa. Dilia da dunu logoga ba:
sea, gousa: musa: mae aligima. **5** Diasua golili sa:
imusa: doaga: sea, hidadea, ‘Guiguda: olofoiwane
esaloma,’ dilia sia: ma. **6** Olofosu dunu da amo
moilai ganodini esalea, ema dia olofosu olelema. Be
olofosu hame galea, dia olofosu hou bu samogema.
7 Amo diasu ganodini esaloma. Hawa: hamosu dunu
da ea bidi defelewane lamu. Amaiba: le, dilia amo
diasu dunu ilia aowasu hahawane lama. Moilai enoga
masusa: , mae mugululi masa. **8** Moilai dunu ilia da dili
hahawane ba: sea, ha: i manu diligili iabe, amo moma.
9 Oloi dunu uhini, amo moilai dunuma amane sia: ma,
‘Gode Ea Hinadafa Hou da dilima gadenenewane
doaga: i dagoi!’ **10** Be moilai amoga dunu da dilia sia:
higasea, defea, logoga bu asili, amane sia: ma, **11**
‘Dilia moilai osobo gulu ninia emo gafega diala ninia
doga: sa. Be dawa: ma! Gode Ea Hinadafa Hou da
dilima gadenenewane doaga: i dagoi.’ **12** Na dilima
dafawane sia: sa. Gode Ea Fofada: su Eso da doaga:
sea, goe moilai dunu ilia se dabe iasu da Sodame
amola Gomola moilai fi amo ilia musa: se dabe iasu,
bagadewane baligimu.” **13** “Goula: isini fi dunu! Dilia
da se baligiliwane nabimu! Bedesa: ida dunu fi amola!
Dilia da se bagade nabimu! Daia amola Saidone
amo dunu fi da Na gasa bagade musa: hame ba: i
hou ba: loba, ilia da: i dioi amola Godema sinidigimu

olelema: ne, eboboi abula idiniginisila: loba amola
ilia dialuma da: iya nasubu ligisila: loba. **14** Gode
Ea Fofada: su Eso doaga: sea, dilia se dabe iasu
da Daia amola Saidone amo dunu fi ilia se dabe
iasu, bagadewane baligimu. **15** Gabena: iame fi! Dilia
Hebene diasuga heda: musa: dawa: bela? Dilia da
Helo sogega gudu sa: imu." **(Hadēs g86)** **16** Yesu da
Ea ado ba: su dunuma amane sia: i, "Nowa dunu da
dilia sia: nabasea, e da Na sia: amola naba. Nowa
dunu da dili higasea, e da Na amola higasa. Amola
nowa da Na higabeba: le, e da Na Asunasisu Dunu
amola higasa." **17** Amalalu ado ba: su dunu72 ilia da
Yesuma hahawane bagade buhagi. Ilia amane sia:
i, "Hina! Dia Dioba: le ninia hamoma: ne sia: beba:
le, wadela: i a: silibu da beda: iwane nabi." **18** Be
Yesu E amane sia: i, "Na da Sa: ida: ne ha: ha: na
agoane, osoboga dalebe ba: i. **19** Na da sania amola
gamaloa dilia osa: le heda: ma: ne amola dilima ha
lai (Sa: ida: ne) osa: le heda: ma: ne, gasa bagade
hou dilima i. Dilia da se hame nabimu. **20** Be wadela:
i a: silibu da dilia sia: nababeba: le, mae nodoma!
Be dilia dio da Hebene ganodini dedei dialebeba:
le fawane nodoma!" **21** Amo esoga, Yesu da Gode
ea A: silibu Hadigidafa Ea hahawane hou amoga
nabaiba: le, amane sia: i, "Ada Gode! Osobo bagade
amola Hebene Hina Godedafa! Bagade dawa: su
dunu hodosa: besa: le, amo liligi Di da wamolegeiba:
le amola mano dudubuma oleleiba: le, Na da Dima
nodone sia: sa. Dia da hanaiba: le hahawane agoane
hamoi. **22** Na Ada da hou huluane Na lobo da: iya
ligisi. Dunu huluane da Gode Ea Manodafa hame
dawa: Ada Hi fawane da dawa: Na, Gode Ea Mano,
Na fawane da Adadafa dawa: Na da hanaiba: le, eno
dunuma olelesea, amo dunu amola da Ada Ea hou
dawa: mu!" **23** Amalalu, E da sinidigili, Ea ado ba: su
dunuma amane sia: i, "Amo hou ba: beba: le, dilia da
hahawane gala. **24** Na da dafawane dilima sia: sa!
Balofede dunu bagohame amola osobo bagade hina
bagade dunu, ilia da dilia waha ba: i liligi ba: mu hanai
galu, be hame ba: i. Amola dilia waha nabi liligi ilia da
nabimu hanai galu, be hame nabi." **25** Eso afaega,
sema olelesu dunu da Yesu dafama: ne, wa: legadole,
Ema amane sia: i, "Olelesu! Na da Fifi Ahoanusu
lama: ne, adi hamoma: bela?" **(aiōnios g166)** **26** Yesu E
bu adole i, "Gode Sia: Dedei Buga ganodini adi sema
dedebela: ? Di adi idibela: ?" **27** Sema olelesu dunu
da bu adole i "Dia dogoga, dia a: silibuga, dia gasaga,
amola dia asigi dawa: suga, Godema asigima. Eno
da dia da: i hodo amoma asigi hou defelewane, dia
na: iyadoma asigima." **28** Amalalu, Yesu da ema
amane sia: i, "Di da noga: lewane adoi. Agoane
hamosea, di da esalumu." **29** Be sema olelesu dunu,
hi hou da ida: iwane hidale olelema: ne, Yesuma
amane adole ba: i, "Be na na: iyado da nowala: ?" **30**
Amaiba: le, Yesu E amane sia: i, "Dunu afadafa da
Yelusaleme moilai bai bagade fisili, Yeligou moilaiga
doaga: musa: , logoga asi. Ahoanoba, wamolasu
dunu ilia da logo legele, e doagala: le, fane legele,
ea abula amola muni huludafa lale, hobea: le asi.
E da da: i nabadodafa, udigili logoga sidi dialu. **31**
Amalalu, gobele salasu dunu misini, sidi dialebe ba:
beba: le, la: idi sisa: i. **32** Fa: no, Lifai dunu amola
misi. E amola sidi hamoi dunu ba: beba: le, udigili
logo la: ididili baligisu. **33** Be Samelia dunu da amo
logoga ahoanoba, sidi dialoba amoga doaga: i. E
da amo dunu ba: beba: le, bagadewane asigi galu.
34 E da sidi dialebe ema hedolowane doaga: le, ea
fofa: gi amo abulaga la: gili, ea aiya huluane olife
susuligi amola waini amoga legei. Amalalu, ea dougi
da: iya ligisili, ga sofe misi dunu golasuga oule asili,
amogawi noga: le ouligi. **35** Golale, hahabe, e da
diasu ouligisu dunumaK2i. E amane sia: i, 'Amo dunu
noga: le ouligima. Amola muni na waha i ebelesea,
na bu masea eno imunu.'" **36** Yesu da eno amane
sia: i, "Amo dunu udiana galebe. Nowa dunu da
wamolasuga fai dunu ema na: iyadodafa agoane
hamobela: ? Di adi dawa: bela: ?" **37** Sema olelesu
dunu da bu adole i, "Dunu da ema asigi hou hamoi, e
da na: iyadodafa hou hamoi." Amalalu, Yesu E amane
sia: i, "Amaiba: le, di ahoasea, amo ea hou defele
hamoma!" **38** Yesu amola Ea ado ba: su dunu ilia
da logoga asili, moilaiga doaga: i. Uda ea dio amo
Mada ea diasua, Yesu aowai. **39** Mada eya dio da
Meli. E da Yesu Ea emo gadenenewane esalu, Ea
olelebe nabalu. **40** Be Mada da bagadewane hawa:
hamobeba: le, se nabi. E da Yesuma misini, amane
sia: i, "Hina! Naeya da nama hame fidibiba: le, Di da
hame asigibela: ? Dia e na fidima: ne adoma!" **41**
Be Yesu E da bu adole i, "Mada! Mada! Di da liligi
bagohame dawa: beba: le, da: i dioiwane dawa: lala!
42 Be hou afadafa fawane di da gogolei galu. Amo

hou ida: iwane, Meli da lai dagoi. Eno dunu da amo hou ema hame samogemu."

11 Eso afaega, Yesu da sogebi afae amoga sia: ne gadolalu. Sia: ne gadoi dagoloba, Ea ado ba: su dunu afadafa da Ema amane sia: i, "Yone Ba: bodaise da ea ado ba: su dunuma sia: ne gadosu hou olelei. Di amolawane, amo hou ninima olelema!" **2** Amalalu, Yesu da ilima amane sia: i, "Dilia da Godema sia: ne gadosea, agoane sia: ma, 'Ada Gode! Dia hadigi Dio amoma dunu ilia nodone dawa: mu da defea. Dia Hinadafa Hou da osobo bagadega doaga: mu da defea. **3** Ninia wali ha: i manu defele, ha: i manu ninima ima. **4** Ninia wadela: i hou hamoi amo Di gogolema: ne olofoma. Bai ninia da dunu huluane amo da ninima wadela: i hou hamosea, amo gogolema: ne olofosa. Amola gasa bagade dafama: ne ado ba: su hou, amoma nini mae oule masa!'" **5** Amola, Yesu da Ea fa: no bobogesu dunuma amane sia: i, "Dilia udigili fedege sia: dawa: ma. Ebeda! Dunu afadafa da gasimogoa ea sama ea diasuga doaga: sea, ema amane sia: sa, 'Sama! Na da agi ga: gi udiana dima edegela misi. **6** Bai na na: iyado eno da sofe misini, na diasuga doaga: i. Be na da ha: i manu hame.' **7** Amasea, ea sama diasu ganodini esala da bu adole iaha amane, 'Na golai mae didilisima! Logo da ga: si dagoi. Na amola na mano, ninia golasu ganodini hahawane diaha. Na wa: legadole imunu hihi gala.' **8** Amo sia: nababeba: le adi hamoma: bela: ? Na dima agoane sia: sa. Goe dunu da ea sama ema asigiwane dawa: beba: le, e da hame wa: legadole imunu. Be amo dunu da mae yolele, ema gebewane adole ba: beba: le, e da wa: legadole imunu. **9** Na da dilima sia: sa! Gebewane adole boba: lalea, dilia da lamu! Hogoi helesea, dilia da ba: mu! Mae yolele logoga lulufigisia, dilia da logo doasibi ba: mu! **10** Nowa da gebewane adole boba: lalea da lamu! Nowa da hogoi helesea da ba: mu! Nowa da mae yolele, logoga lulufigisia, e da logo doasibi ba: mu! **11** Osobo bagade eda da ea mano ema menabo manusa: adole ba: sea, e da medosu sania ima: bela: ? Hame mabu! **12** Ea mano da ema ha: i manusa: gagala oso adole ba: sea, eda da ema gamaloa ima: bela: ? Hame mabu! **13** Amaiba: le, dilia wadela: i hou hamosu dunu da dilia mano ilima liligi ida: iwane gala imunu dawa: beba: le, dilia Hebene Ada da dilima Gode Ea A: silibu Hadigidafa iasu liligi baligiliwane imunusa: dawa:" **14** Yesu da sia: hamedei hamosu Fio liligi dunu afae ea dogo ganodini aligila sa: i, amo fadegale fasi. Amalalu, amo dunu da bu sia: baoui. Dunu huluane da bagadewane fofogadigi. **15** Be mogili da amane sia: i, "E da Bilisibale, wadela: i a: silibu hina, amo ea gasaga Fio liligi fadegale fasisa." **16** Eno dunu da Yesuma ado ba: ma: ne, muagadoganini gasa bagade dawa: digima: ne olelesu hamoma: ne Ema sia: i. **17** Be Yesu da ilia asigi dawa: su dawa: beba: le, amane sia: i, "Dunu fi da afafasea, amo fi da wadela: lesi dagoi ba: mu. Diasu fi amola afafasea da dafamu. **18** Sa: ida: ne fi da mogili afafasea, ea fi da habodane leloma: bela: ? Na da Bilisibale ea gasa laiba: le, Na da Fio liligi fadegale fasisa, amo dilia da sia: sa. **19** Be Na da Bilisibale ea gasaga Fio liligi fadegale fasisia, dilima fa: no bobogesu dunu da nowa ea gasaga fadegale fasisala: ? Amaiba: le, ilia da dili ogogosu hou olelesa. **20** Be Na da Gode Ea gasa amoga Fio liligi fadegasa galea, defea, Gode Ea Hinadafa Hou da dilima doaga: i dagoi dawa: ma. **21** Gasa bagade dunu da gegesu liligi gaguli, ea diasu ouligisia, ea liligi enoga wadela: mu da hamedei. **22** Be eno dunu amo ea gasa da musa: adoi dunu ea gasa baligi galea, amo da ema gegene, fane legesea, e da ea gegesu liligi amola liligi huluane gasawane samogene, gaguli asili, amo liligi momogili, ea fa: no bobogesu dunuma iaha. **23** Nowa dunu da Namagale hame gegesea, e da Nama ha lai dunu esala. Nowa da Na fi ilima hame gilisisia, e da Na fi wadela: musa: afagogosa. **24** Wadela: i a: silibu da dunu ea dogoga fadegale fasisia, e da dunu hame esalebe sogega udigili golasu hogola ahoa. Be hame ba: beba: le, hi asigi dawa: su ganodini e da amane dawa: sa, "Na da na diasu fisi amoga buhagimu." **25** Amasea, e da buhagili, ea diasu da noga: le doga: le dagoi ba: sa. **26** Amasea, e da bu ahoasea, a:silibu eno lobofaseleyale gala, ilia hou da ea wadela: i hou baligisa, amo lidili, misini, ilia da ganodini aligila sa: imu. Amaiba: le, amo dunu ea fa: no mabe hou da ea musa: wadela: i hou bagadewane baligimu." **27** Amo sia: Yesu E sia: i dagoiba: le, dunu gilisisu ganodini uda afadafa da ha: giwane sia: i, "Uda da ea hagomo ganodini, Di e da laiba: le amola ea dodo maga: me Dima iabeba: le, amo uda da hahawane bagade ba: sa." **28** Be Yesu E bu adole i, "Dafawane! Be nowa da Gode Ea sia: nabawane hamosea, amo dunu da baligiliwane

hahawane ba: sa.” **29** Yesu da dunu bagohame E
guba: le aliligi, amo ilima amane sia: i, “Waha fi diala
da wadela: i fi. Ilia da gasa bagade dawa: digima:
ne olelesu hogosa. Be dawa: digima: ne olelesu eno
Na da hame olelemu. Youna ea dawa: digima: ne
olelesu fawane olelemu. **30** Youna ea hou da Ninefe
dunuma dawa: digima: ne olelesu hamoi. Amaiwane,
Dunu Egefe da waha fi diala ilima dawa: digima: ne
olelesu agoane ba: mu. **31** Gode Ea Fofada: su Eso
doaga: sea, Siba gagoe (south) uda hina bagade da
wa: legadole, dilima diliwaneya udidimu. Bai e da
Soloumane ea bagade dawa: su sia: nabimusa: ,
soge badilia amodili misi. Be Soloumane ea mimogo
hou baligisu dunu da waha esala. **32** Gode Ea Fofada:
su Eso doaga: sea, Ninefe dunu da wa: legadole,
dilima diliwaneya udidimu. Bai ilia da Youna ea sia:
nababeba: le, gogosiane, Godema sinidigi. Be Dunu
waha esala, Ea hou da Youna ea hou baligi dagoi. **33**
Dunu da gamali wa: sea, e da hame wamolegesa, e
da ofodo amoga hame dedebosa. Be e da gamali
amo gamali bugisu da: iya bugibiba: le, dunu da diasu
ganodini golili dasea, hadigi ba: sa. **34** Dia si da dia
da: i hodo gamali agoane. Dia si da noga: iwane
galea, hadigi da dia da: i hodo nabamu. Be dia si da
wadela: i galea, gasi da dia da: i hodo nabamu. **35**
Amaiba: le dawa: ma! Dia hadigi da gasiwane ba:
sa: besa: le, dawa: ma! **36** Dia da: i hodo da mae
gasili hadigi amoga nabai galea, di da gamali ea
hadigi agoane amo ganodini esalumu.” **37** Yesu da
sia: dagoloba, Fa: lisi dunu afadafa da Ema ha: i
manusa: misa: ne sia: i. Amaiba: le, Yesu da ea diasu
ganodini golili sa: ili, ha: i manusa: fi. **38** Yesu da ha: i
manusa: , Ea lobo hame dodofeiba: le, Fa: lisi dunu
da bagadewane fofogadigi. **39** Amaiba: le, Hina Yesu
da ema amane sia: i, “Dilia Fa: lisi dunu da hano nasu
faigelei amola ofodo dabuagado fawane dodofesa. Be
ganodini dilia da gegesu amola wadela: i hou amoga
nabai gala. **40** Dilia gagaoui dunu! Adi dawa: bela: ?
Gode da dabuagado da: i hamoiba: le, E da ganodini
hame hamoi dilia dawa: bela: ? **41** Be dilia hano nasu
faigelei amola ofodo amo ganodini liligi huluane hame
gagui dunuma imunu da defea. Amasea, liligi huluane
da ledo hamedei dilia da ba: mu. **42** Dilia Fa: lisi
dunu da se bagade nabimu! Dilia da ha: i manu liligi
fonobahadi nabuane agoane fifili, afadafa Godema
iaha. Be Gode Ea moloidafa hou amola Gode Ea
asigi hou, dilia hame hamosa. Musa sia: i liligi mae
fisili, fa: no sia: i liligi amola gilisili hamomu da defea
galu. **43** Dilia Fa: lisi dunu da se bagade nabimu! Dilia
da sinagoge diasu ganodini, fisu ida: iwane amoga
fimu hanai gala. Bidiga lama: ne diasuga ahoasea,
dilia da eno dunu dilima nodone sia: mu hanai gala.
44 Dilia da se bagade nabimu. Dilia da bogoi ilia uli
dogoi agoane. Amo liligi dunu ilia hame ba: beba: le,
amo da: iya udigili ososa: lala.” **45** Sema olelesu dunu
afadafa da Yesuma amane sia: i, “Olelesu! Amo sia:
sia: beba: le, Di da ninima amolawane gadesa!” **46**
Be Yesu E bu adole i, “Dilia sema olelesu dunu amola
da se bagade nabimu! Dunu eno hamoma: ne, dilia
da ga: nasidafa liligi ilima olelesa. Be amo dioi liligi
gaguia gadomusa: , dilia da ili fidima: ne, lobo sogo
afadafa fawane hame gaguia gadosa. **47** Dilia da se
bagade nabimu! Dilia da balofede dunu ilia bogoi uli
dogoi hahawane hamosa. Be dilia aowalalia da amo
balofede dunu medole legei dagoi. **48** Amaiba: le,
dilia aowalalia da balofede dunu medole legeiba: le,
dilia hahawane ba: sa. Ilia da medole legei dagoi, be
dilia da ilia bogoi salasu hahamosa. **49** Amaiba: le,
Gode da Ea bagade dawa: su amoga amane sia: i,
‘Na da ba: la: lusu dunu amola adola ahoasu dunu
ilima asunasimu. Mogili ilia da medole legemu, mogili
ilima ilia da se bagade imunu.’ **50** Amaiba: le, osobo
bagade hahamosu eso amogainini wali eso, amo
esoga balofede dunu huluanedafa medole legeiba:
le, waha fi esala da se dabe iasu lamu. Waha fi
esala ilisu da balofede dunu huluanedafa medole
legei dagoi, amo defelewane Gode da ilima fofada:
mu. **51** A: ibele da musa: medole legei ba: i, amalu
dunu bagohame medole lelegele asili, Segalaia ilia da
oloda amola Hadigi Malei Sesei amo dogoa sogebi
amogai medole legele, amogainini wali eso. Amo
wadela: i medole legesu hou huluane waha fi esala da
hamoi dagoi, amo defelewane Gode da ba: mu amola
ilima se dabe imunu. **52** Dilia Sema Olelesu dunu da
se bagade nabimu! Dilia da fedege agoane dawa:
su diasu doasima: ne gi eno dunuma mae iawane
gasawane gagusa. Dilia da amo diasu ganodini mae
golili sa: ili, amola eno dunu ilia ganodini masu logo
hedofasa.” **53** Yesu da amo sogebi fisili ahoanoba,
sema olelesu dunu amola Fa: lisi dunu da Yesuma
gadele ha: giwane adole ba: su. **54** Yesu dafama: ne,
ilia da sia: ga bagadewane fedegele boba: su.

12 Dunu bagohamedafa gilisili guba: le, dunu eno
dunu enoma osa: le heda: mu: agoai galu, Yesu
da Ea ado ba: su dunu ilima hidadea sia: i, “Fa: lisi
dunu ilia ogogosu hou da yisidi agoane. Liligi huluane
da ilia hou amoga wadela: sa: besa: le, dawa: ma: i. **2**
Be liligi dedeboi galea da hobea bu ba: mu. Dunu ilia
da wamolegei hou huluane hobea dawa: mu. **3** Dilia
da gasi ganodini sia: su, hobea dunu ilia da hadigi
ganodini bu nabimu. Dilia diasu ganodini sadoga sia:
su, dunu ilia hobea diasu da: iyamogoa amoga heda:
le, wele sia: nanumu.” **4** “Na na: iyado dunu! Na dilima
dafawane sia: sa! Da: i hodo fane legesu dunu ilima
mae beda: ma. Da: i hodo medole legebeba: le, ilia
eno wadela: i hou dilima hamomu hame dawa: mu. **5**
Be afadafa fawane beda: ma! Dunu afadafa esala. E
da dunu ea da: i hodo medole legele, ea a: silibu Helo
sogega galadigimu dawa: Dafawane! Amo dunuma
beda: ma! **(Geenna g1067)** **6** Dunu ilia da diogonabo
biyale gala amo doea aduna amoga bidi lasa. Be
Gode da diogonabo afadafa huluane hame gogolesa.
7 Be, dilia! Dilia dialuma hinabo huluanedafa afae
afae Gode da idisa. Amaiba: le mae beda: ma! Dilia
lasu defei da diogonabo bagohame ilia lasu defei
baligisa.” **8** “Na da dilima sia: sa. Nowa dunu da eno
dunu nabima: ne, ‘Na da Gelesu dunu,’ sia: sea,
amo dunu Na, Dunu Egefe, Na da Gode Ea a: igele
dunu nabima: ne, amo dunu da Na fi dunu sia: mu. **9**
Be nowa dunu e da eno dunu nabima: ne, ‘Na da
Yesu higasa,’ sia: sea, Na da Gode Ea a: igele dunu
nabima: ne, amo dunu da Na fi dunu hame sia: mu.
10 Nowa da Dunu Egefema lasogole sia: sea, Gode
da ea hou gogolema: ne olofomu dawa: Be nowa da
Gode Ea A: silibu Hadigidafa Ema lasogole sia: sea,
e da gogolema: ne olofosu hamedafa ba: mu. **11** Ilia
da dili sinagoge diasu ganodini fofada: sea amola
ouligisu hina dunuma ilima fofada: musa: hiouginana
ahoasea, dilia da sia: bu adole imunu dawa: beba: le,
mae da: i dioma. **12** Bai amo esoga, Gode Ea A: silibu
Hadigidafa da dilia bu adole iasu dilima olelemu.” **13**
Dunu gilisisu amo ganodini, dunu afae da Yesuma
amane sia: i, “Olelesu! Na olama sia: ma. E da ania
ada ea muni amola liligi mogili, la: idi nama ima: ne
ema sia: ma.” **14** Be Yesu E bu adole i, “Na da di
amola dia ola alima osobo bagade liligi hahamomusa:
fofada: su dunu hame ilegei.” **15** Amalalu, E da dunu
huluane ilima amane sia: i, “Dawa: ma! Uasu hou da
dilia hou wadela: sa: besa: le dawa: ma! Dunu da liligi
bagadedafa gaguiba: le, amo da ea esalusu bai hame
gala.” **16** Amalalu, Yesu E da fedege sia: ilima olelei,
“Bagade gagui dunu afadafa ea ifabi da ha: i manu
noga: le legesu. **17** Amalalu, e da ea asigi dawa:
su ganodini agoane dawa: i, ‘Na da adi hamoma:
bela: ? Na liligi legesu diasu da nabaiba: le, na ha: i
manu salimu da hamedei galebe.’ **18** Amalalu, ea
asigi dawa: su ganodini e da bu dawa: i, ‘Defea!
Na liligi legesu diasu huluane na da mugululi, diasu
eno bagadedafa bu gaguli, na liligi amola gagoma
huluane amo ganodini salimu. **19** Amasea, na asigi
dawa: su ganodini na da agoane sia: mu, ‘Defea!
Di da liligi bagadewane ode bagohamega manusa:
defelewane legei diala. Hawa: mae hamone, ha: i
nawane, adini nawane, hahawane esaloma,’ amo
na da sia: mu,’ **20** Be Gode da ema amane sia: i,
‘Gagaoui dunu di! Wali gasia dia a: silibu Na da lamu.
Amasea, dia liligi dina: fidimusa: gilisi, nowa lama:
bela: ?’” **21** Yesu da sia: dagomusa: amane sia: i,
“Nowa dunu da liligi bagade gagusia, be Gode Ea
hou hame lalegagusia, da amo gagaoui dunu agoane
ba: mu.” **22** Amalalu, Yesu da Ea ado ba: su dunu
ilima amane sia: i, “Amaiba: le, Na da dilima sia: sa.
Dilia ha: i manusa: , da: i dioiwane mae dawa: ma.
Dilia abula salimusa: , bagadewane mae dawa: ma.
23 Dunu ea esalusu da ha: i nasu baligi dagoi, amola
da: i hodo da abula baligi dagoi. **24** Muagado sio fi
ba: ma. Ha: i manu ilia mae bugili da, udigili faisa.
Ilia da ha: i manu legesu diasu hame gagusa. Be
Gode da ilima ha: i manu iaha! Be dilia esalusu labe
defei da ilia labe defei bagadewane baligisa. **25** Dilia
da: i dioiwane dawa: beba: le, dilia esalusu eso da
eso afaewane sedagima: bela: ? Hame mabu! **26**
Amaiba: le, amo hou fonobahadi dilia hamomu hame
dawa: beba: le, abuliba: le eno liligi hamomusa: gini
dilia da: i dioiwane dawa: ma: bela: ? **27** Sogea ilia
heda: su hou ba: ma. Hawa: hamosu amola amunasu
hou ilia hame dawa: Be ilia ba: su da Soloumane ea
hadigi abula ba: su baligisa. **28** Sogea gisi da wali
diala be ayawane gobele nasu laluga gobesi dagoi
ba: mu. Amaiba: le, Gode da amo gisi abula ida:
iwane amoga idiniginisiba: le, Ea dilima imunu hou da
amo hou bagadewane baligimu. Dilia dafawaneyale
dawa: su hou da fonobahadi! **29** Amaiba: le, dilia
ha: i manu logo amola dilia hano manu logo da: i

dioiwane mae dawa: ma! **30** (Bai Gode Ea hou hame
lalegagui fifi asi gala dunu amo liligima bagadewane
dawa: lala.) Dilia Ada Gode da dilia wali esaloma:
ne liligi lamu huluane dawa: **31** Be dilia Gode Ea
Hinadafa Hou hidadea hogoi helema. Fa: no E da
musa: sia: i liligi dilima imunu. **32** Sibi fi fonobahadi!
Dilia mae beda: ma! Gode da Ea Hinadafa Hou,
dilima imunusa: bagadewane hanai gala. **33** Dilia
liligi huluane bidi lale, muni lai hame gagui dunuma
ima. Muni salasu, mae heane dialumu liligi lama.
Gobolo liligi ida: iwane Hebene diasu ganodini hame
ebelemuba: le, amo liligi lama. Agoai liligi, wamolasu
dunu da hame wamolamu amola aowaba da hame
wadela: lesimu. **34** Bai adi sogebiga dilia dogolegei
liligi da momagei dialea, amogawi dilia asigi dawa:
su da dialumu. **35** Dilia abula salawane, gamali wa:
le momagele ha: esaloma! **36** Hawa: hamosu dunu,
ilia hina da uda lasu lolo Nasu amoga asili, e da bu
misunu dawa: beba: le, ouesalumu. Dilia amo dunu
ilia hou agoane hamoma. E da bu misini, logoga
lulufigisia, ilia da logo hedolowane doasimu. **37** Ilia
hina da bu doaga: sea, e da ea hawa: hamosu dunu
mae golale, momagele, ouesalebe ba: mu. Na dilima
sia: sa. Ilia hina da ea abula idiniginisili, ilima fili, ha:
i manusa: sia: beba: le, hi fawane da ha: i manu
ilima imunu. **38** E da gasimogoa o fa: no agoane
doaga: sea, amola ilia mae golale momagele, ha:
esalebe ba: sea, ilia da hahawane bagade ba: mu. **39**
Be dawa: ma! Diasu hina da wamolasu ea misunu
eso hidadea dawa: i ganiaba, e da wamolasu ea
diasuga mae misa: ne ea logo ga: la: loba. **40** Dilia
mae golale momagele esaloma! Dilia hame dawa: i
eso amoga Dunu Egefe da doaga: muba: le, mae
golale esaloma." **41** Bida e amane sia: i, "Di da amo
fedege sia: niniamusu dawa: ma: ne olelebela: ? Ma
dunu huluane dawa: ma: ne olelebela: ?" **42** Hina
Yesu E bu adole i, "Moloidafa amola bagade dawa:
su hawa: hamosu dunu da nowala: ? Diasu hina dunu
da agoaiwane bagade dawa: su amola nabasu dunu
ema ouligisu hawa: hamosu iaha. Amasea, amo dunu
da ea hina ea sia: nababeba: le, e da eno hawa:
hamosu dunu ilima ilia ha: i manu defelewane iaha.
43 Ea hina da bu masea, e da amo hawa: ida: iwane
hamonanebe ba: beba: le, hahawane bagade ba: mu.
44 Na da dilima sia: sa. Ema hahawaneba: le, ea
hina da ema ea liligi amola soge huluane amoma
ouligisu hou imunu. **45** Be amo hawa: hamosu dunu
da ea asigi dawa: su ganodini ea hina da hedolo
hame misunu dawa: beba: le, e da hawa: hamosu
dunu amola uda bagadewane fasea, amola e da ha:
i bagade nasea amola waini hano bagade nasea,
feloasa, **46** amo dunu ea hina da ea hame dawa: i
eso amoga hedolowane doaga: mu. Amasea, hina
dunu da amo wadela: i ouligisu dunu amo gegesu
gobiheiga hedofale, fofonobone salimu. E da hame
nabasu dunu ilia se dabe iasu amo defele lamu. **47**
Amasea, amo hawa: hamosu dunu da ea hina ea
hanai dawa: be amo hame hamosu, e da fegasuga
bagadewane fananebe ba: mu. **48** Be eno hawa:
hamosu dunu, e da hame dawa: beba: le hame
nabasu hou hamosea, e da fegasuga se dabe iasu
fonobahadi fawane lamu. Nowa dunu da Godema
bagadewane lai galea, Gode da ema bagadewane
lamu. Gode da nowa dunu ema baligili bagadewane
ia dagoiba: le, E da ema baligiliwane lamu. **49** Na
da osobo bagadega lalu galagudumusa: misi. Be
Na da osobo bagade wahadafa lalu agoane ulagisi
ganea: ba. **50** Na da ba: bodaise hou lalu agoane
hamomu galebe, be amo hou da hame dagoiba: le,
Na da se naba. **51** Na da osobo bagadega olofosu
hou olelemusa: misibayale dilia dawa: bela: ? Hame
mabu! Olofosu hame be afafasa hou na da olelela
misi. **52** Wahawinini, sosogo fi ganodini, dunu biyale
ilia da ha lamu. Nasubu na: iyado udiana ilia da
eno nasubu na: iyado aduna elama gegemu. Amola
aduna da eno udiana ilima gegemu. **53** Eda da
egefema gegene, egefe da edama bu gegemu. Eme
da idiwima gegene, idiwi da emema bu gegemu. Awa
da ea awama gegene, amola ea awa da ema bu dabe
gegemu." **54** E da dunu huluanema eno sia: olelei
agoane, "Dilia da guma: goe mu mobi heda: lebe ba:
sea, dilia da hedolo, 'Gibu sa: imu galebe,' sia: sa.
Amasea, gibu da sa: imu. **55** Dilia da gagoe (south)
amodili fo manebe ba: sea, dilia da 'Eso bagade
da gia: mu!' sia: sa. Amasea, eso da gia: sa. **56**
Dilia ogogosu dunu! Osobo dawa: digima: ne olelesu
amola mu dawa: digima: ne olelesu amo ba: beba:
le, dilia fa: no misunu liligi bagade dawa: Amaiba:
le, abuliba: le wali eso ea hou dili hame dawa: bela:
?" **57** "Dilia da abuliba: le hou ida: iwane amola
wadela: i hou amo afafamusa: hame dawa: bela: ?
58 Dilima ha lai dunu da dilima fofada: musa: dawa:

sea, defea, alia logoga ahoasea, fofada: su dunuma mae doaga: le, amo liligi hedolowane hahamoma. Agoane hame hamosea, e da fofada: su dunu ema dili gasawane hiougili, fofada: lalu, dadi gagui dunuma imunu. Amasea, dilia da se iasu diasu ganodini sali dagoi ba: mu. **59** Amo ganodini di ouesalu, dia dabe huluane ia dagoiba: le fawane, se iasu diasu logo bu doasibi ba: mu."

13 Amo esoga, dunu esafulu da Yesuma sia: olelei. Ga: lili dunu da Godema gobele salasu hou hamonanoba, Bailade da amo dunu huluane medole legele, ilia maga: me amo gobele salasu liligi amoma gilisi. **2** Yesu da ilima amane adole ba: i, "Amo Ga: lili dunu da agoane bogobeba: le, dili adi dawa: bela: ? Ilia Ga: lili dunu eno ilia wadela: i hou baligiba: le bogobela: ? **3** Hame mabu! Na dilima sia: sa. Dilia wadela: i hou hame yolesisia, dilia amola da agoanewane bogomu. **4** Eno da Siloua: me diasu gado gagagula heda: i amo mugululi sa: ili, dunu 18 agoane fane, bogogia: i. Dilia adi dawa: bela: ? Ilia wadela: i hou da Yelusaleme dunu eno huluane ilia wadela: i hou baligiba: le, bogobela: ? **5** Hame mabu! Be Na da dilima sia: sa. Dilia wadela: i hou hame fisiagasea, dilia amola da agoanewane bogomu." **6** Amalalu, Yesu da ilima fedege sia: olelei, "Eso afaega dunu afae da ea ifabi ganodini figi ifa bugi dialu. E da amoga fage legei hogola asi, be hamedafa ba: i. **7** Amaiba: le, e da ea ifabi ouligisu dunuma amane sia: i 'Waiye! Na da ode udiana ganodini figi ifa amo fage legebayale hogole ba: loba, hamedei galu. Amo ifa abima! E da udigili bugi dialumu da defea hame galebe!' **8** Be ifabi ouligisu dunu da bu adole i, 'Ode afadafa eno fawane yolele, amo ifa da lelumu da defea. Na da osobo dogone gagala: le, bulamagau iga legemu. **9** Amasea, amo ifa da ode enoga fage legesea, defea, yolema. Be hame legesea, defea, abima!' **10** Sa: bade eso afaega, Yesu da sinagoge diasu ganodini sia: olelelalu. **11** Uda afadafa esalu, amo ea dogo ganodini Fio liligi aligila sa: iba: le, e da ode 18 agoane oloi galu. E da: i selefagala: le, bu molomu hamedei ba: i. **12** Yesu da amo uda ba: beba: le, Ema misa: ne sia: nanu, bu amane sia: i, "Uda! Dia oloi da uhi dagoi." **13** Yesu da Ea lobo amo uda ea da: iga ligisili, uda da bu molole, Godema nodone sia: i. **14** Be Yesu da Sa: bade esoga uhisu hou hamobeba: le, sinagoge ouligisu dunu da dunu esafulubi ilima amane sia: i, "Hawa: hamosu eso hi ganodini da gafeyale fawane. Amo esoga uhinisimusa: misa: Be Sa: bade esoga mae misa!" **15** Yesu da ema bu adole i, "Dilia ogogosu dunu! Sa: bade esoga dilia bulamagau o dougi diasu ganodini lefulubi, dilia da ea la: gi fadegale, hano moma: ne oule ahoa. **16** Be A: ibalaha: me idiwi waha esala, e da ode 18 agoane Sa: ida: nema la: gi dagoi. Amaiba: le, ea la: gi Sa: bade esoga abuliba: le hame fadegale fasima: bela: ?" **17** Amo sia: sia: beba: le, Ema ha lai dunu huluane bagadewane gogosia: i. Be eno dunu huluane, Ea hadigi hou hamoi ba: loba, hahawane nodone sia: i. **18** Yesu E amane sia: i, "Gode Ea Hinadafa Hou da habodaila: ? Amo hou olelemusa: , Na da adi fedege sia: olelema: bela: ? **19** Gode Ea Hinadafa Hou da agoane diala. Dunu da masada hawa: lale, ea ha: i manu bugisu soge ganodini bugisa. Masada da heda: le, ifa agoane alebeba: le, sio fi da ea amodaga bibisa." **20** Yesu da eno adole ba: i, "Gode Ea Hinadafa Hou olelemusa: , Na da adi fedege sia: olelema: bela: ? **21** Gode Ea Hinadafa Hou da agoane diala. Uda da falaua 40 lida agoane, amo ganodini yisidila biogosa. Yisidi da falaua amo ganodini fodobeba: le, ga: gi da bagadewane alesa." **22** Yesu da asili, moilai eno fonobahadi amola eno bagade amoga doaga: le, sia: olelelalu, asili, Yelusaleme moilai bai bagadega doaga: musa: ahoanu. **23** Dunu afae da Yesuma amane adole ba: i, "Hina! Dunu bagahame fawane da dia gaga: su hou ba: ma: bela: ?" **24** Yesu E bu adole i, "Logo holei fonobahadi amoga golili dasu logo hogoi helema. Dunu bagohame da amo ganodini golili sa: imusa: dawa: sea, hamedei ba: mu. **25** Diasu Hina da wa: legadole, logo ga: simu. Amasea, dilia da gadili leluwane logoga lulufigili agoane sia: mu, 'Hina! Ninia misa: ne, logo doasima!' Be E da bu adole imunu, 'Dilia da habidili misibela: ? Na da dili hame dawa:' **26** Amasea, dilia da amane sia: mu, 'Di amola ninia gilisili ha: i amola hano nasu. Dia da ninia moilaiga sia: olelei!' **27** Be E da bu eno sia: mu, 'Dilia amola dilia misi soge Na da hame dawa: Wadela: i hou hamosu dunu huluane! Dilia masa!' **28** A: ibalaha: me, Aisage, Ya: igobe amola balofede dunu huluane, ilia Gode Ea Hinadafa Hou ganodini esalebe, be dilia da gadili ha: digi dagoi ba: mu. Amo hou ba: sea, dilia da bese ini dinanumu. **29** Dunu da gusugoe amola

guma: goe amola gagoe (south) amola gagoe, (north)
amoga misini, ilia Gode Ea Hinadafa Hou lolo Nasu
amoga hahawane fimu. 30 Amasea, mogili waha fa:
no agoane mabe dunu da bisili doaga: mu, amola
eno mogili waha bisili mabe da fa: no doaga: mu." 31
Amogala, Fa: lisi dunu Yesuma doaga: le, amane
sia: i, "Helode da Di medole legemu hanaiba: le, Di
hobea: le eno sogega masunu da defea." 32 Be Yesu
da bu adole i, "Amo fogisi olelema, 'Na da wali amola
aya, Fio a: silibu fadegalala amola oloi uhinisilala.
Gasida Na da Na hawa: hamosu dagomu. 33 Be wali
amola aya amola gasida, Na da hawa: hamomu. Bai
balofede dunu da eno moilaiga bogomu da defea
hame. E da Yelusaleme moilai bai bagadega fawane
bogomu da defea. 34 Yelusaleme fi! Yelusaleme fi!
Dilia da balofede dunu medole lelegesa. Dilia da
dilima asunasi dunu igiga medole lelegesa. Na da
eso bagohame, gagala da ea mano hina: ougiaha
gilisibi, amo defele dili gaga: ma: ne gilisimu hanai
galu. Be dilia higa: i. 35 Amaiba: le, Gode da dilia
Debolo Diasu yolesimu. Amola dilia Na mae ba: le
galeawane amoganini dilia amane sia: sa, "Gode
da Hina Gode Ea Dioba: le mabe dunu hahawane
dogolegemu da defea!"

14 Sa: bade eso afaega, Yesu da Fa: lisi hina dunu
ea diasuga ha: i manusa: asi. Eno dunu da
Yesu Ea hou ha: giwane sosodolalu. 2 Dunu ea emo
amola lobo da fofai galu, amo da Yesuma doaga:
i. 3 Amalalu, Sema Olelesu dunu amola Fa: lisi
dunu, ilima Yesu E amane adole ba: i, "Ninia Sema
amo ganodini, Sa: bade esoga uhisu hou hamomu
da defeala: ?" 4 Be ilia da mae sia: ne, ouiya: le
esalu. Amalalu, Yesu da amo oloi dunu gaguli, uhinisi
dagole, asunasi. 5 Amalalu, Yesu da ilima amane
sia: i, "Dilia dougi o bulamagau da ulidogoi ganodini
dasea, dilia da Sa: bade esoga amo hedolowane
hiougili gadoma: bela: ?" 6 Be ilia da Ema bu adole
imunu gogolei galu. 7 Lolo nasu amoga misi dunu
ilia fisu ida: iwane hedolowane lai dagoi ba: beba:
le, Yesu da ilima amo fedege sia: olelei. 8 "Dunu e
da uda lasu lolo Nasu amoga di misa: ne sia: beba:
le, fisu ida: iwane amoga mae fima. Amabela: ? Dia
hou baligisu mimogo dunu da amo lolo Nasu amoga
hiougi ganumu. 9 Amai galea, dia aowasu dunu da
dima misini, dima agoane sia: mu, 'Amo fisu fisili,
goe mimogo dunuma ima,' e da amane sia: mu.
Amasea, di da gogosiabeba: le, dia fisu fisili, gudu
sa: ili, wadela: i fisu amoga fimu. 10 Be dunu da ea
lolo Nasu amoga misa: ne sia: beba: le, di da fa:
nodafa fisu amoga fima. Amasea, dia aowasu da
dima doaga: sea, dima e da agoane sia: mu, 'Na:
iyado! Amo fisu fisili, di fisu noga: i amoga heda: ma.'
Amasea, eno dunu huluane da amo hou ba: sea,
dima nodomu. 11 Bai nowa dunu da hi hou gaguia
gadoma: ne, gasa fi hou hamosea, Gode da amo
dunu ea hou fonobomu. Be nowa dunu da hina: hou
hi fonobosea, Gode da amo dunu ea hou bu gaguia
gadomu." 12 Yesu da Ea aowasu dunuma amane sia:
i, "Di da esomogoa o daeya lolo Nasu hamosea, dia
na: iyado dunu, dia yolali, dia fidafa dunu amola dia
bagade gagui na: iyado dunu, amo dunu lolo Nasu
ilima mae hiougima. Bai ilia da di dabe hiougimu,
amola di da ilima bidi agoane lamu. 13 Be lolo nasea,
hame gagui dunu amola afoi dunu, emo gasuga:
igi dunu, amola si dofoi dunu, amo hiougima. 14
Amasea, ilia bu dima dabe imunu hamedeiba: le, di
da hahawane ba: mu. Hou ida: iwane dunu bogoi
da bu wa: legadosea, amo esoha dia da dabe ida:
iwane ba: mu." 15 Dunu afae da Yesu ele gilisili ha:
i nana, amo sia: nabaloba amane sia: i, "Nowa da
Gode Ea Hinadafa soge ganodini lolo nasea, e da
hahawane bagade ba: mu." 16 Be Yesu da Ema
amane sia: i, "Dunu afae da lolo Nasu bagade hamoi.
E dunu bagohame amoga misa: ne hiougi. 17 Lolo
Nasu esoha doaga: sea, musa: adoi dunu huluane
misa: ne sia: musa: , e da ea hawa: hamosu dunu
asunasi. 'Misa!' e sia: i. 'Ha: i manu huluane da
hahamoi diala.' 18 Be ilia huluane gilisili abaloi sia: i.
Afadafa da amane sia: i, 'Waiye! Na da soge bidi lai
dagoi. Na da amo ba: musa: masunuba: le, lolo nasu
amoga hame misunu wea! Dia hinama asigiba: iya
sia: ma!' 19 Eno da amane sia: i, 'Na da bulamagau
biyale bidi lai dagoiba: le, amo ea hou na da ba: la
masunu. Dia hinama asigiba: iya sia: ma.' 20 Eno
da amane sia: i, 'Na da uda laiba: le, misunu da
hamedei galebe.' 21 Amalalu, adola ahoasu dunu
da misini, ea hinama ilia adoi olelei. Amalalu, hina
da mi hanai galu. E da ea adola ahoasu dunuma
amane sia: i, 'Hedolo! Moilai fi huluane adola masa.
Logo fonobahadi amola logo bagade, amo hogoi
helele, hame gagui dunu, afoi dunu, si dofoi dunu,
amola emo gasuga: igi dunu amo huluane guiguda:

oule misa!' 22 Ea adoi dagoloba, ea adola ahoasu
dunu da ema amane sia: i, 'Hina! Dia adoi na hamoi
dagoi. Be fisu eno diala!' 23 Amalalu, hina da ea
hawa: hamosu dunuma amane sia: i, 'Defea! Logo
bagade amola soge amola ifabi, amoga asili, dunu
huluane ilia da misini, na diasu nabama: ne gasa
bagadedafa misa: ne sia: ma! 24 Na da dima sia: sa.
Dunu huluane amo na da musa: hiougi, ilia da na
lolo Nasu ha: i manu hamedafa na ba: mu!'" 25 Dunu
bagohame gilisili Yesu amola asili, Yesu da beba: le,
ilima amane sia: i, 26 "Nowa dunu da ea asigi hou
edama amola emema, iduama, ea manoma, olama,
eyama, dalusima, dafawane, hi esalusu amoma,
amo asigi hou da ea asigi hou Nama baligisia, e da
Nama fa: no bobogemu hamedei. 27 Nowa dunu da
ea bulufalegei mae gisawane, Nama hame fa: no
bobogesea, e da Na fa: no bobogesu dunu hamomu
hamedei. 28 Di da diasu gado gagagula heda: i
gagumu hanaiba: le, di da hidadea fili amane dawa:
sa, 'Amo diasu gagumusa: , muni habodayane da
ima: bela: Na muni da defelela: ? 29 Amo hame
hamosea, di da diasu gado gagagula heda: i amo ea
bai fa: sea, be gaguli dagomu hamedei ba: sea, eno
ba: su dunu da bagadewane oufesega: mu. 30 Ilia
da amane sia: mu, 'Amo dunu da gagumusa: muni
hamoi, be hawa: hamosu dagomu da hamedei.' 31
Amola hina bagade dunu, e da eno fi hina bagade
dunuma gegemusa: dawa: sea, e da hidadea fili,
amane dawa: sa, 'Nama ha lai dunu dadi gagui da
bagadedafa 20,000 agoane. Na fi dadi gagui da
fonobahadi 10,000 fawane. Amaiba: le na ha lai na da
hasalimu defele ganabela: ?' 32 E da amo hasalimu
defele hame dawa: sea, ea ha lai hina bagade da mae
misini sedagaga manebe ba: sea, e da adola ahoasu
dunu, ema olofole gousa: musa: , asunasimu. 33 Amo
hou defelewane, nowa dunu da ea liligi amola ea labe
huluane hame fisisia, e da Nama fa: no bobogemu
hamedei ba: mu. 34 Sali da defeawane. Be ea hedai
fisisia, amo da habodane bu hedama: bela: ? 35
Agoai sali da osoboga ha: digisia, osobo hame fidisa.
Osobo ha: i manu amoga gilisisia, hame fidisa. Udigili
ha: digimu fawane. Dilia ge galea, nabima."

15 Eso afaega, 'su lidisu' dunu amola wadela: i
hou hamosu dunu bagohame, Yesu Ea sia:
nabimusa: misi. 2 Amalalu, Fa: lisi dunu amola Sema
Olelesu dunu ilia da gilisili gadele sia: dasu, "Amo
dunu da wadela: i dunu hahawane ba: sa. E da ilima
gilisili ha: i nana." 3 Amaiba: le, Yesu da fedege sia:
ilima olelei. 4 "Dunu afae da sibi 100 agoane gagui
galea, afadafa fisibiba: le, e da adi hamoma: bela: ? E
da eno 99 gisi nanebe yolesili, amo sibi fisi bu lamusa:
hogola ahoa. Ba: i dagoiba: le fawane yolesisa. 5 Bu
ba: sea, e da nodone sia: ne, sibi fisi amo gisawane,
6 ea diasuga gaguli ahoa. Amasea, e da ea na: iyado
amola gadenene fi dunu gilisima: ne sia: ne, ilima
agoane sia: sa, 'Na sibi fisi bu ba: beba: le, na da
hahawane bagade. Ninia gilisili nodonanumu.' 7 Amo
defelewane, wadela: i hou hamosu dunu afae da
Godema sinidigisia, Hebene soge ganodini nodosu
hou da 99 dunu (ilia hou ida: iwane ilisu dawa: beba:
le sinidigimu hamedei) iliba: le baligimu. 8 "Sia: eno!
Uda da silifa muni fage nabuane galu. Afadafa fisiba:
le, e da adi hamoma: bela: ? E da gamali wa: le, diasu
doa: le, sogebi huluane hogole, muni fisi ba: beba: le
fawane yolesisa. 9 Ba: i dagoiba: le, ea na: iyado
amola gadenene fi dunu e da gilisima: ne sia: ne, e da
ilima agoane sia: sa, 'Na muni fage fisi na da bu laiba:
le, na hahawane bagade. Nini gilisili nodonanumu.'
10 Amo defelewane, Na dilima sia: sa. Wadela: i hou
hamosu dunu afadafa da Godema sinidigisia, Gode
Ea a: igele dunu da bagadewane nodosa." 11 Yesu E
fedege sia: eno adole i, "Dunu afadafa da dunu mano
aduna esalu. 12 Fa: no lalelegei da edama amane
sia: i, 'Ada! Nama hobea imunu nana liligi wahadafa
na lamu galebe.' Ea sia: nababeba: le, eda da ea
liligi mogili, la: idi da magobo mano, la: idi da fa: no
lalelegei manogili i. 13 Eso didia ahoanu, amo mano
da ea liligi amola soge bidi lale, muni lai amo soge
sedagaga gaguli asi. Amo sogega doaga: loba, ea
muni mae dawa: iwane, udigili ha: digisu. 14 Ea muni
huluane da hedolowane ebelei dagoi ba: i. Amanoba,
amo soge ganodini gibu da hame sa: iba: le, dunu
huluane ha: i nabi. E amola ha: i nababeba: le, se
nabi. 15 Amaiba: le, e da amo sogega esalebe dunu
ea hawa: hamomusa: asi. Amo da e gebo ouligisu
hawa: hamoma: ne asunasi. 16 E da ha: beba: le,
gebo ea ha: i manuga manusa: dawa: i galu. Be dunu
eno ema hame iasu. 17 Amalalu, ea asigi dawa:
suga bu hi yolesia guda: dadawa: lalu, e amane
dawa: i, 'A! Na ada ea diasuga, ea hawa: hamosu
dunu ilia bagadewane sadini diaha. Eno ha: i mae
nawane diala. Be na da ha: ga bogomuwane. 18

Defea! Na da wa: legadole, na adama buhagili, na da
ema agoane sia: mu, ‘Ada! Na Godema amola dima
wadela: le bagade hamoi. **19** Na da dia mano agoane
bu esalumu, na defele hame gala. Be na dia hawa:
hamosu dunu agoane, dia hamoma.’ **20** Sia: nanu, e
wa: legadole, ea adama doaga: musa: asi. E logoba:
le badiliawane manebe ba: beba: le, eda asigiba: le,
hehenane, egefema doaga: le, bagadewane ouga:
ne, nonogoi. **21** Egefe ema amane sia: i, ‘Ada! Na
Godema amola dima wadela: le hamoi. Na dia gofe
agoane bu esalumu, na defele hame galebe.’ **22**
Be eda ea hawa: hamosu dunuma amane sia: i,
‘Hedolo! Abula ida: idafa ema ga: simusa: gaguli
misa. Gasi salasu ida: iwane gala ea lobo sogoga
gasisalima. Ea emoga emo salasu sanasima. **23**
Amasea, bulamagau mano sefena gala gaguli misini,
medole legele, gobema. Ninia da hahawane lolo
manu! **24** Bai na mano da musa: bogoiwane dialu, be
waha bu uhibi ba: sa. E da fisi dagoi, be waha bu ba:
i.’ Amalalu, ilia muni hahawane lolo mai. **25** Be eda
ea magobo mano da ifabi hawa: hamonanu. Misini,
diasu gadenenewane mana, e da hahawane gesami
amola gosa: be nabi. **26** Amalalu, e da hawa: hamosu
dunu afae misa: ne wele sia: ne, amo hou ea bai ema
adole ba: i. **27** Hawa: hamosu dunu da bu adole i,
‘Diaeya da bu misi. E da hahawane bu doaga: beba:
le, dia ada da bulamagau mano sefena gala medole
legei dagoi.’ **28** Be magobo mano da mi hanaiba:
le, diasu ganodini masunu higa: i galu. Amalalu, ea
ada gadili asili, ema asigiwane, ha: giwane ganodini
misa: ne sia: i. **29** Be e da edama mihanane amane
sia: i, ‘Na da ode bagohame dia hawa: hamosu dunu
agoane, sia: nabawane hamosu. Be na amola na na:
iyado gilisili hahawane hedesu hamoma: ne, di da
nama hamedafa i. Goudi mano fonobahadi hamedafa
i. **30** Be dia mano eno e da hina: da: i bidi lasu uda
bagohame ilima gilisili golabeba: le, dia muni huluane
udigili ha: digi. Be e misini, di da bulamagau mano
sefena, ema nodone, medole legei dagoi!’ **31** Be eda
da ema bu adole i, ‘Nagofe! Ania da eso huluane
gilisili esala. Na labe huluane ani gagusa. **32** Be
diaeya da bogoi agoane be bu uhi agoane ba: sa. E
da fisi, be wali bu ba: i dogoi. Amaiba: le ninia da
hahawane nodone hamomu da defea gala.’”

16 Yesu da Ea ado ba: su dunuma amane sia: i,
“Muni ouligisu dunu afae da bagade gagui dunu
ea liligi ouligilalu. Amo muni ouligisu da ea hina ea
muni udigili ha: digi, noga: le hame ouligi. Amaiba:
le, eno dunu da bagade gagui hina ema ouligisu ea
hou olelei. **2** Amaiba: le, hina dunu da muni ouligisu
ema misa: ne sia: ne, ema amane sia: i, ‘Na da dia
houba: le adi sia: nababala: ? Dia muni amola liligi
huluane ouligisu hou huluane nama olelema. Bai di
da amo ouligisu hou bu hamomu da hamedei galebe.’
3 Amalalu, muni ouligisu dunu da ea asigi dawa: su
ganodini amane dawa: i, ‘Na da adi hamoma: bela: ?
Na hawa: hamosu na hina da hedofamuba: le, na adi
hamoma: bela: ? Na gasa hameba: le, osobo gasa:
mu hamedei galebe. Na gogosiasa: besa: le, eno
dunuma muni udigili edegemu hamedei. **4** A! Defea!
Na hamomu na dawa: Na hina da na hawa: hamosu
hedofasea, eno dunu ilia nama aowasu hamoma:
ne, na da agoane hamomu.’ **5** Amalalu, dunu eno
ilia da ea hina ema dabe imunu galu. E da amo
dunu huluane ema misa: ne sia: i. E da ilima amane
sia: i, ‘Na hinama, di da dabe habodayane imunu
ganabela: ?’ **6** Afadafa da bu adole i, ‘Na da olife
susuligi gaga 100 agoane imunu gala.’ Ema e amane
sia: i, ‘Defea! Dabe imunu meloa lale, hedolowane 50
fawane bu dedema.’ **7** Eno dunuma e amane sia: i,
‘Di da dabe habodayane imunu ganabela: ?’ E bu
adole i, ‘Na da widi daba 1000 agoane imunu gala,’
Muni ouligisu dunu da ema amane sia: i, ‘Defea!
Dabe imunu meloa lale, 800 fawane dedema.’ **8**
Amalalu, ogogosu muni ouligisu dunu da dawa: iwane
hamoiba: le, ea hina da ema nodone sia: i. Bai osobo
bagade dunu ilia muni ouligisu hou da hadigi lai dunu
ilia muni ouligisu hou baligisa. **(aiōn g165)** **9** Amaiba: le
na dilima sia: sa. Muni da osobo bagade liligi fawane.
Be osobo bagade dunu da dilima asigima: ne, muni
ouligisu hou noga: le hamoma. Agoane hamosea,
hobea amo hou da dagoiwane ba: beba: le, Gode
da dilima misa: ne sia: beba: le, dilia da Hebene
sogega doaga: sea, ilia dima hahawane yosia: mu.
(aiōnios g166) **10** Nowa da liligi fonobahadi noga: le
ouligisia, e da liligi bagade ouligisu dawa: mu. Be
nowa da liligi fonobahadi ogogolewane ouligisia, ea
da hou bagade amo ganodini ogogomu. **11** Amaiba:
le, di da osobo bagade liligi amola muni ogogole
ouligisia, nowa da dilima liligidafa amola munidafa
amo ouligisu hou ima: bela: ? Hamedafa imunu! **12**
Dilia da dunu eno ea liligi ogogolewane ouligisia,

nowa da dilia liligidafa dilima ima: bela: ? 13 Hawa:
hamosu dunu da hina aduna elama hawa: hamomu
da hamedei. Agoane hamosea, hina afadafa e da
higamu, enoma e da asigimu. Hina afadafa ema
e da nodone sia: mu, enoma e da hihimu. Gilisili
Gode Ea hawa: hamosu, amola muni labe elama
asigi hou hamomu da hamedei galebe." 14 Amo sia:
nababeba: le, Fa: lisi dunu ilia da muni hanaiba: le,
Yesuma ba: sola: i. 15 Be Yesu da ilima amane sia: i,
"Dilia da eno dunu ilia siga hahawane ba: ma: ne,
ogogole hamosa. Be dilia dogo ganodini asigi dawa:
su dialebe, Gode da ba: lala. Be liligi amoma osobo
bagade dunu ilia nodone dawa: sa, amo liligi Gode
da higasa. 16 Gode Ea Fi dunu da musa: Mousese
ea Sema amola Balofede dunu ilia olelesu amoha
esalu. Amalalu, Yone Ba: bodaise da misi. Amola wali
dunu da Gode Ea Hinadafa Hou Sia: Ida: iwane gala
olelesa. Lalegagumu hanai dunu da hanaiba: le, amo
hou ganodini golili sa: imusa: gasawane ludusa. 17
Be mu amola osobo bagade da hedolowane mugululi,
hamedafa ba: mu. Be Sema dedei fonobahadi fawane
da hamedafa mugulumu. 18 Nowa dunu da ea uda
fisiagale, eno lasea, e da inia uda adole lasu hou
hamosa. Amola nowa dunu da uda egoa fisiagai, amo
lasea e da inia uda adole lasu hou hamosa. 19 Musa
bagade gagui dunu da osobo bagadega esaloba, e
da yoi abula ida: iwane ga: si. E eso huluane sadima:
ne, ha: i manu ida: iwane nasu. 20 Hame gagui
nabadodafa dunu ea dio amo La: salase esalu. Ea
da: i da aiya fawane dialu. E masunu hamedeiba: le,
eno dunu ilia gaguli asili, bagade gagui dunu ea logo
holeiga ligisisu. 21 E da ha: i manu hameba: le, e
da bagade gagui ea ha: i manu daladabe ea fafaiha
sa: i lale manusa: dawa: i galu. Wa: me da ea aiya
ilia gona: suga heheloa: su. 22 Amalalu, hame gagui
dunu da bogoi. E bogoloba, a:igele dunu da ea a:
silibu amo A: ibalaha: me ea afoguga dafulili fimusa:
oule asi. Bagade gagui dunu amola da bogole, uli
dogone sali ba: i. 23 Bagade gagui dunu da Ha: idisi
amo ganodini se nabawane esalu. E da ea si ba:
le gadole, A:ibalaha: me sedagawane lelebe ba: i.
La: salase da A: ibalaha: mela dafulili lelebe ba: i.
(Hadēs g86) 24 Ba: beba: le, e da A: ibalaha: mema ha:
giwane wele sia: i, 'Ada! Nama asigima! La: salase da
nama misa: ne sia: ma! Ea lobo sogo hanoga gele, na
gona: suga anigagima: ne digilisima: ne asunasima!
Na lalu ganodini esalebeba: le, se bagade naba!' 25
Be A: ibalaha: me da ema bu adole i, 'Nagofe! Bu
dawa: ma! Di da osobo bagadega esaloba, liligi ida:
iwane fawane ba: i galu. La: salase da se fawane
nabi. Wali e da guiguda: hahawane esala, be di da se
naba. 26 Eno amola, ani dogoa amogai da adobo
bagadeba: le, ani da afafai dagoi. Gui esala dunu
dima masunu da hamedei ba: mu. Amola dia la: idi
esalebe dunu guiguda: misunu da hamedei ba: mu!
27 Amalalu, musa: bagade gagui dunu da bu adole
i, 'Amaiba: le, Ada, na dima bagade edegesa. La:
salase da na osobo bagade ada ea diasuga masa:
ne sia: ma. 28 Amoga da nolalali biyale esala. Ilia
se nabasu soge goega: i doaga: sa: besa: le, e da
ilima sisasu olelema: ne, di asunasima!' 29 Be A:
ibalaha: me da bu adole i, 'Mousese amola ba: la:
lusu dunu ilia sia: dedei diala. Amo ilia nabimu da
defea.' 30 Amalalu, e da A: ibalaha: mema bu sia: i,
'Hamedei ada A: ibalaha: me! Be bogoi dunu wa:
legadole ilima adosea, ilia da wadela: i hou fisili,
Godema sinidigimu.' 31 Be A: ibalaha: me bu sia:
i, 'Ilia Mousese amola balofede dunu ilia sia: dedei
dialebe amo dafawaneyale hame dawa: sea, dunu
bogoi wa: legadobeba: le amola ilia da dafawaneyale
hame dawa: mu.'"

17 Yesu da ea ado ba: su dunuma amane sia: i,
"Dafama: ne olelesu da dafawane doaga: mu.
Be dafama: ne olelesu dunu da se bagade nabimu. 2
Nowa dunu da fonoboi dunu dafama: ne olelesea, ea
se dabe iasu da dunu amo ea galogoaga ilia da igi
bagadedafa la: gilisili, bogoma: ne hanoga galadigisa,
amo se dabe iasu bagadewane baligimu. 3 Dilia hou
dawa: ma! Dia fi dunu wadela: le hamoi galea, ema
gagabole sia: ma. E da ea houba: le gogosiabeba: le
sinidigisia, defea, ea hou gogolema: ne olofoma. 4 E
da eso afae amoga dima fesuale agoane wadela:
le hamosea amola fesuale agoane dima gogosiane
sinidigili, 'Na da wadela: le hamoiba: le sinidigisa,'
amo e da sia: sea, defea, ea hou gogolema: ne
olofoma." 5 Asunasi Dunu ilia da Yesuma amane sia:
i, "Hina! Ninia dafawaneyale dawa: su hou asigilama:
ne, Di hahamoma." 6 Yesu E bu adole i, "Dilia
dafawaneyale dawa: su hou da amo masada hawa:
fonobahadidafa defelewane ganiaba, dilia da goe
ifa bagade amoga, 'Ifa! Disu a: le, di gobele hano
wayabo bagadega soagala: ma!' Amane sia: beba:

le, ifa da dilia adoi nabawane hamomu. 7 Dilia hina
dunu afadafa, ea hawa: hamosu dunu da osobo
gidinananu amola sibi ouligilalu, diasuga misini, e da
ema, ‘Hedolo misa! Ha: i manusa: fima,’ amo sia:
e da sia: ma: bela: ? 8 Hame mabu! Be e da ea
hawa: hamosu dunuma amane sia: mu, ‘Dia da na
ha: i manu gobele, abula ga: sili, nama ha: i manu
amola hano ima. Di da fa: no ha: i manu amola hano
manu.’ 9 Be amo hawa: hamosu dunu da ea hawa:
hamosudafa fawane hamobeba: le, ea hina da ema
nodone sia: ma: bela: ? Hame mabu! 10 Dilia da
dilima adoi hawa: hamosu huluane hamoi dagoiba:
le, agoane sia: ma, ‘Ninia da hawa: hamosu dunu
noga: i hame galebe. Ninia da eno hawa: hamosu
hame hamoi, be hawa: hamosudafa fawane hamoi.’”
11 Yesu da Yelusaleme moilai bai bagadega doaga:
musa: logoga asili, e da Samelia soge amola Ga:
lili soge amo alalo gadenenewane ahoanu. 12 E
da diasuga doaga: le, “lebolosi” oloi dunu nabuane
Ema doaga: musa: manebe ba: loba, ilia fonobahadi
sedagawane oulelu. 13 Ilia da Ema ha: giwane wele
sia: nanu, “Yesu! Hina! Ninima asigima!” 14 Yesu da ili
ba: lalu, ilima amane sia: i, “Dilia gobele salasu dunu
dilia hou ba: ma: ne, ema masa!” Amoga ahoanoba,
ilia oloi uhibi ba: i. 15 Ea oloi uhibi ba: loba, dunu
afadafa fawane sinidigili, Godema nodone wele sia:
i. 16 E da Yesu Ea emo gadenene gala: la sa: ili,
Yesuma nodone sia: i. Amo dunu da Samelia dunu. 17
Amalalu, Yesu E amane sia: i, “Na da dunu nabuane
uhi dagoi. Eno dunu sesegeyale amo da habila: ?
18 Amo ga fi dunu, hi fawane da nodone sia: musa:
bu misibela: ? Eno da abuliba: le hame buhagibela:
?” 19 Amalalu, buhagi dunuma E amane sia: i, “Wa:
legadole hahawane masa! Di da dafawaneyale dawa:
beba: le, uhi dagoi.” 20 Fa: lisi dunu eno ilia da Gode
Ea Hinadafa Hou da habogala doaga: ma: bela: le,
Yesuma adole ba: i. Yesu E bu adole i, “Dunu ilia siga
ba: ma: ne, Gode Ea Hinadafa Hou da hame maha.
21 Dunu ilia da hame sia: mu, ‘Amo hou da guiguda:
gala amola amo hou da eno sogega gala.’ Hame
mabu! Bai Gode Ea Hinadafa Hou da wahadafa dilia
dogo ganodini diala.” 22 Amalalu, E da Ea ado ba: su
dunu ilima amane sia: i, “Se nabasu eso da misunu.
Amo esoga dilia da Dunu Egefe Ea bu misunu ba:
mu hanai ganumu, be hamedei. 23 Eno dunu da
dilima amane sia: mu, ‘Goea ba: ma! Guiguda: ba:
ma!’ Be ilima mae fa: no bobogema. 24 Ha: ha: na da
gusudili da: gini gala: sa, guma: dini digagala: be,
amo defele Dunu Egefe Ea bu misunu eso da ba: mu.
25 Be E da hidadea se bagade nabimu. Waha esalebe
fi, da Dunu Egefe higale fisimu. 26 Dunu Egefe Ea
bu misunu eso da Nowa: ea eso agoai ba: mu. 27
Dunu huluane amo esoga da ha: i nanu, adini nanu,
uda lasu hamonanu, Nowa: da dusagai bagadega
fila heda: le, hano bagade misini, dunu huludafa
hanoga na dagoi ba: i. 28 Dunu Egefe Ea eso da
Lode ea esoha agoai ba: mu. Dunu huluane da ha: i
nanu, adini nanu, bidi lasu hou hamosu, ha: i manu
bugilalu, diasu gagusu. 29 Be Lode da Sodame moilai
bai bagade fisili, ga asiba: le, lalu amola ‘salafa’ da
muagado gibu agoane sa: ili, dunu huluane medole
legei dagoi. 30 Dunu Egefe da osobo bagadega bu
masea, amo hou defele bu ba: mu. 31 Amo esoga,
nowa dunu da diasu da: iya gadodili esalebe, e da
diasu ganodini ea liligi lamusa: hamedafa golili sa:
ima: mu. Nowa dunu da odagiaba esalea, ea diasuga
bu sinidigili maedafa masa: ma. 32 Lode idua hou
bu dawa: ma! 33 Nowa dunu ea esalusu gagumusa:
hanai galea, ea esalusu fisimu. Be nowa ea esalusu
hi fisiagasea, ea esalusu bu ba: mu. 34 Na dilima sia:
sa. Amoha, dunu aduna gasia ela da diaheda: su
afadafa amoga golabe ba: loba, afadafa Gode da
lamu, eno E da fisimu. 35 Uda aduna da gagoma
goudaha esalea, afadafa Gode da lamu, eno E da
fisimu. 36 Dunu aduna da ifabia hawa: hamonanebe
ba: sea, afadafa Gode da lamu, eno E da fisimu.” 37
Ea ado ba: su dunu ilia da Ema adole ba: i, “Hina!
Amo hou da habi ba: ma: bela: ?” E fedege sia:
bu adole i, “Bogoi da: i hodo da dialebeba: le, amo
sogebiga sia sio da gilisimu.”

18 Ea fa: no bobogesu dunu da mae helele, mae
da: i dione sia: ne gadoma: ne, Yesu da fedege
sia: ilima olelei. 2 E amane sia: i, “Moilai afae ganodini
fofada: su dunu esalebe ba: i. E da Godema hame
beda: i, amola eno dunuma hame asigisu. 3 Amo
moilai ganodini, didalo afae da mae yolele ema
fofada: la misini, amane sia: nanu, ‘Na fidima: ne,
nama ha lai dunuma fofada: ma!’ 4 Fofada: su dunu
da ea sia: hidadea hame nabi. Be fa: no, helebeba: le,
e da ea dogo ganodini amane sia: i, ‘Na da Godema
hame beda: i, amola eno dunuma hame asigisa. 5
Be amo didalo da mae helele nama mabeba: le, na

da se naba. Amaiba: le na da bagadewane helesa:
besa: le, na da e fidima: ne, ema ha lai dunu ilima
fofada: mu.' 6 Amalalu, Yesu da bu amane sia: i,
"Dilia da wadela: i fofada: su dunu ea sia: i nabimu
da defea. 7 Dilia adi dawa: bela: ? Gode Ea ilegei
fi dunu da Ema gasia amola yoga Ema digini wele
sia: beba: le, E da ili fidima: ne fofada: ma: bela:
? E da ili fidima: ne, eso bagohame ouesaloma:
bela: ? 8 Hame mabu! E da hedolowane fidima: ne,
fofada: musa: misunu. Be Dunu Egefe da bu misini,
doaga: sea, e da osobo bagadega, Gode Ea hou
dafawaneyale dawa: su hou ba: ma: bela?" 9 Dunu
ilila: hou ilisu ida: iwane dawa: i, amola eno dunu ilia
hou da wadela: i ilia dawa: i, amo dunu da noga: le
dawa: ma: ne, Yesu da fedege sia: olelei, 10 "Dunu
aduna da sia: ne gadomusa: Debolo Diasuga golili
sa: i. Afadafa da Fa: lisi dunu, eno da su lidisu dunu.
11 Fa: lisi dunu e da wa: legadole, hina: hou olelema:
ne amane sia: ne gadoi, 'Gode! Na da eno dunu
agoane hame. Amaiba: le, na Dima nodone sia: sa.
Eno dunu huluane da wamolasu amola wadela: i hou
hamosu amola inia uda adole lasu hamosa. Be na
hame. Na da amo su lidisu dunu agoane hameba: le,
na dima nodone sia: sa. 12 Na da hi ganodini eso
aduna ha: i hame naha. Na labe huluane nabuane
mogili, afadafa Dima iaha.' 13 Be su lidisu dunu, e
sedagawane lelu, gogosiabeba: le, ea si da hamedafa
ba: le gadole, ea bida: gi hi loboga fane, amane
sia: ne gadoi, 'Gode! Na da wadela: i bagade dunu!
Dia nama asigiba: le, na wadela: i hou gogolema:
ne olofoma!' 14 Na dilima sia: sa. Amo dunu da ea
diasuga bu asili, ea wadela: i hou gogolema: ne olofoi
dagoi ba: i. Be Fa: lisi dunu da agoane hame hamoi.
Nowa dunu da hi hou gaguia gadoma: ne, gasa fi
hou hamosea, Gode da amo dunu ea hou fonobomu.
Be nowa dunu ea hou hi fonobosea, Gode da amo
dunu ea hou bu bagade hahamomu." 15 Dunu eno
da mano dudubu Yesuma oule misi. Ilia da Yesu amo
mano ilia dialuma da: iya Ea lobo ligisima: ne, oule
misi. Amo hou ba: beba: le, Yesu Ea ado ba: su dunu
da ilima ougili gagabole sia: i. 16 Be Yesu da amo
mano misa: ne sia: nu, amane sia: i, "Mano ilia nama
misunu logo mae hedofama. Gode Ea Hinadafa Hou
da mano wewai ilia: 17 Dawa: ma! Nowa dunu da
mano ilia hou defelewane Gode Ea Hinadafa Hou
hame lalegagusia, e da amo ganodini hamedafa
masunu." 18 Isala: ili ouligisu dunu afae da Yesuma
amane adole ba: i, "Olelesu ida: iwane gala! Na da
eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu lama: ne, adi
hamoma: bela: ?" (aiōnios g166) 19 Yesu E bu adole i,
"Di da abuliba: le Nama ida: iwane dio asulila: ? Dunu
huluanedafa da ida: iwane hame. Gode E fawane
da ida: iwane gala. 20 Gode Ea sema di dawa: 'Inia
uda mae adole lama. Mae medole legema. Mae
wamolama. Mae ogogole sia: ma. Dia ada amola
dia ame elama nodone asigima." 21 Amo dunu da
Yesuma bu adole i, "Na da goihadini eso amogainini
amo sema huluane mae giadofale hamoi dagoi." 22
Amo sia: nababeba: le, Yesu da ema amane sia: i,
"Afadafa fawane di da hamomu gala. Dia liligi huluane
bidi lale, liligi hame gagui dunuma ima. Amasea, di
da gobolo ida: iwane liligi Hebene ganodini ba: mu.
Amasea, misini, Nama fa: no bobogema!" 23 Be amo
sia: nababeba: le, amo dunu da ea liligi bagade gagui
amo dawa: beba: le, da: i dioi nabi. 24 Ea da: i dioi
ba: loba, Yesu da amane sia: i, "Bagade gagui dunu,
ilia Gode Ea Hinadafa Hou amoga heda: su logo da
ga: nasidafa. 25 Ga: mele da nusi ea gelaboga golili
masunu da liligisimu. Be bagade gagui dunu ea Gode
Ea Hinadafa Hou amo ganodini golili masunu logo da
ga: mele ea nusi gelaboga golili ahoasu logo amo
ea liligisisu bagadewane baligisa!" 26 Amo sia: nabi
dunu ilia amane sia: i. "Amaiba: le, nowa da Gode
Ea gaga: su hou ba: ma: bela: ?" 27 Be Yesu da bu
adole i, "Osobo bagade dunu ilia hamomu hamedei
liligi, Gode da hamomusa: dawa: !" 28 Amalalu, Bida
e amane sia: i "Be Hina! Ninia da ninia diasu amola
liligi fisili, Dima fa: no bobogei dagoi." 29 Yesu E bu
adole i, "Na da dilima dafawane sia: sa. Nowa dunu
da Gode Ea Hinadafa Hou fidimusa: hanaiba: le, ea
diasu amola uda, yolalali, eda, ame, amola mano
huluane fisisia, 30 e da osobo bagadega esalea,
amo liligi fisi baligiliwane bu lamu, amola fa: no fifi
misunu amo esoga, e da mae bogole, Eso Huluane
Fifi Ahoanusu lamu." (aiōn g165, aiōnios g166) 31 Yesu da
Ea ado ba: su dunu fagoyale gala amo la: ididili oule
asili, ilima amane sia: i, "Nabima! Ninia Yelusaleme
moilai bai bagadega masunu. Balofede dunu da
musa: Dunu Egefe Ea hou olelemusa: sia dedei. Amo
dedei hou huluane da doaga: i dagoi ba: mu. 32
Amasea, ilia da Dunu Egefe amo Dienadaile dunu
(Gode Ea hou hame dawa: su dunu) ilima imunu. Ilia

da Ema oufesega: ne, gadele, defo adugagala: mu.
33 Ilia da Ea da: i fegasuga fane, medole legemu. Be
E da bogole, eso udiana aligili wa: legadomu." 34 Be
amo sia: ea bai da wamolegeiba: le, ilia da noga: le
hame dawa: i. Ilia da Yesu Ea sia: be bai hamedafa
dawa: i. 35 Yesu da Yeligou moilai gadenenewane
laloba, si dofoi dunu da logo bega: fili, muni udigili
edegelalebe ba: i. 36 Amo dunu da Yesu amola dunu
huluane ilia mabe nababeba: le, amane adole ba: i,
"Amo da adi hamosala: ?" 37 Eno dunu ilia amane
sia: i, "Yesu, Na: salede dunu, da baligili ahoanebe."
38 Amalalu, e ha: giwane wele sia: i, "Yesu! Da: ibidi
Egefe! Nama asigima!" 39 Be bisili ahoasu dunu
da ema gagabole sia: i, "Ouiya: ma!" Be amo sia:
nabasea, e da bu baligiliwane wele sia: i, "Da: ibidi
Egefe! Nama asigima!" 40 Amasea, Yesu da oulelu,
eno dunu ilia da si dofoi dunu ema oule misa: ne sia:
i. E da doaga: loba, Yesu da ema amane adole ba: i,
41 "Na di fidima: ne, adi hamoma: bela: ?" Si dofoi
dunu da bu adole i, "Hina! Na da bu ba: mu hanai
gala!" 42 Yesu E amane sia: i, "Dia si fadegama!
Di da dafawaneyale dawa: beba: le, uhi dagoi." 43
Amasea, mae aligili, ea si da fadegale, e Godema
nodone sia: nanuwane Yesuma fa: no bobogei. Dunu
huluane amo gasa bagade hou ba: beba: le, Godema
nodosu.

19 Yesu da Yeligou moilaiga doaga: le, baligimusa:
ahoanoba, 2 su lidisu hina dunu, bagade gagui
dunu ea dio amo Sa: gease, da Yesu ba: musa:
misi. 3 E da Yesu ba: mu hanai galu. Be e da dunu
dunumunihadi galu. Amaiba: le, dunu bagohame da
Yesu guba: le aligiba: le, e da Yesu ba: mu hamedei
ba: i. 4 Amaiba: le, e bisili, hehenane, Yesu Ea
misunu logo bega: ifa bagade lelu, amo ifaba: le
heda: le, Yesu ba: musa: ouesalu. 5 Yesu da amo ifa
ea baiga doaga: loba, E ba: le gadole, Sa: geasema
amane sia: i, "Sa: gease! Di hedolo gudu sa: ima. Na
da wali ani esalumusa: , dima diasua masunu." 6
Amalalu, Sa: gease da hedolowane ifaba: le sa: ili,
ea diasuga asili, Yesu hahawanedafa yosia: i. 7 Be
eno dunu amo hou ba: beba: le, ilia higale gilisili sia:
dasu, "E da abuliba: le wadela: i hou hamosu dunu ea
diasuga hiougi dunu agoane ahoabela: ?" 8 Amalalu,
dunu huluane ba: ma: ne, Sa: gease da wa: legadole,
Yesuma sia: i, "Hina! Nabima! Na liligi huluane na
dogoa mogili, la: idi na da hame gagui dunuma imunu.
Nowa dunuma na da ogogole ea muni afae lai galea,
na da ema baligili muni biyaduyale dabe bu imunu."
9 Yesu da ema bu adole i, "Wali eso diasu goega
fi, ilima Gode Ea Gaga: su hou da doaga: i dagoi.
Bai amo dunu amolawane da A: ibalaha: me egefe
agoane esala. 10 Dunu Egefe da fisi dunu hogole,
gaga: musa: misi dagoi." 11 Amo sia: ilia nabalaloba,
Yesu da eno hou olelemusa: , fedege sia: olelei. E da
Yelusaleme moilai bai bagadega doaga: mu gadenei
ba: i. Dunu bagohame da Gode Ea Hinadafa Hou
da wahawane doaga: mu dawa: i galu. 12 Amaiba:
le, E amane sia: i, "Hina dunu da soge sedagaga
masunu dawa: i galu. Amogawi, ilia da e hina bagade
ilegele, amalalu, e da hi sogega bu misunu dawa: i
galu. 13 Amalalu, ea hawa: hamosu dunu nabuane
gala ema misa: ne sia: beba: le, ilima afae afae e da
gouli gina afae afaea sagole, amane sia: i, 'Amo muni
lale, dilia amo muniga bidi lasu hou hamoma.' 14 Be
ea soge fi dunu, amo hina dunu ilia higabeba: le, ea
asi soge sedagaga adola ahoasu dunu asunasili, ilia
amane sia: i, 'Amo dunu da ninima hina bagadewane
esalumu nini higa: i gala!' 15 Hina dunu, e da hina
bagade ilegei hou lai dagoiba: le, bu misini, ea hawa:
hamosu dunu ilia bidi lasu hou hamobeba: le muni
eno lai, amo ba: ma: ne, ema misa: ne sia: i. 16 Dunu
afadafa da ema bisili misini, amane sia: i, 'Hina! Dia
gina i, amoga na da bidi lasu hamobeba: le, na gina
nabuane eno lai dagoi.' 17 Hina da ema amane sia: i,
'Defea mabu! Di da hawa: hamosu ida: iwane dunu.
Di da fonobahadi liligi noga: le ouligibiba: le, di da
moilai bai bagade fi nabuane gala amo ouligima: mu.'
18 Eno da ema misini, amane sia: i, 'Hina! Dia gina
amoga na da bidi lasu hamobeba: le, wali gina biyale
eno lai dagoi.' 19 Hina da ema bu adole i, 'Di amola
da moilai bai bagade fi biyale gala amo ouligima: mu.'
20 Be eno da ema misini, amane sia: i, 'Hina! Dia
gina da goea. Amo na da abula ganodini sosone,
wamolegei. 21 Na da dima beda: iba: le agoane
hamosu. Di da gasa bagade dunu. Inia liligi ligisi di
udigili lasa. Inia ha: i manu bugi di da udigili faisa.' 22
Hina bagade dunu da ema amane sia: i, 'Di wadela: i
hawa: hamosu dunu. Dia lafidili sia: amoga na da
dima fofada: mu. Na da gasa bagade dunu di dawa:
i. Na inia liligi ligisi udigili lasa. Na inia ea ha: i manu
bugi udigili faisa. Amo di dawa: i. 23 Amaiba: le, di da
abuliba: le na gina amo muni salasu diasu ganodini

hame salila: ? Amane hamoi ganiaba, na da misini,
muni eno lai na da lala: loba.' **24** Amalalu, gadenene
lelu dunu ilima e amane sia: i, 'Amo ea gina bu
samogene, hawa: hamosu dunu da gina nabuane lai,
ema amo ea gina ima.' **25** (Be ilia da ema fofogadigili
sia: i, 'Hina! E da gina nabuane gagusa.') **26** Be hina
bagade da bu adole i, 'Na dilima sia: sa! Nowa dunu
da lai galea, Gode da ema eno imunu galebe. Be
hame lai dunu, ea liligi huluane E da bu samogemu
galebe. **27** Be nama ha lai dunu, na da ilima hina
bagade esalumu ilia higabeba: le, ili afugili, nama
oule misini, na midadi medole lelegema!'" **28** Amo sia:
nanu, Yesu da asili, Yelusaleme moilai bai bagadega
doaga: musa: asi. **29** Bedefage amola Bedani moilai
(Olifede goumi gadenei), amo gadenenewane doaga:
le, E da Ea ado ba: su dunu aduna E bisima: ne
asunasi. **30** E da elama amane sia: i, "Alia amo moilai
ninia midadi dialebe amoga masa. Amo ganodini
golili sa: ili, ali da dougi mano dunuga hame fila
heda: i, amo bagesi ba: mu. Amo bagesi fadegale,
guiguda: oule misa. **31** Be eno dunu alima gagabole,
'Ali da abuli ea la: gi fadegabela: ?' ilia sia: sea, alia
amane bu adole ima, 'Ania Hina da amo dougiga Ea
hawa: hamosu gala.' **32** Amalalu, ela da asili, Yesu
Ea adoi huluane defele ba: i. **33** Dougi mano elea
fadegalaloba, dougi ea ouligisu dunu da elama adole
ba: i, "Ali da abuliba: le amo dougi fadegasala: ?" **34**
Ela bu adole i, "Ania Hina da amo dougiga Ea hawa:
hamosu gala." **35** Ela da amo dougi Yesuma oule
misini, ela abula dougi ea baligiga figisili, Yesu da
amoga fila heda: ma: ne elea fidi. **36** E da fila heda:
le ahoanoba, eno dunu da ilia abula fadegale, ea
dougi da amo da: iya ososa: masa: ne, logoga fa: sisi.
37 E da Yelusaleme moilai bai bagadega gadenene
doaga: loba, logo da Olifede Goumiba: le gudu sa: i.
Amogawi, Ea fa: no bobogesu dunu bagohamedafa,
ea gasa bagade hamoi ilia ba: i amo dawa: beba: le,
ilia hahawane bagade ha: giwane Godema nodone
wele sia: nanu, **38** "Mabe dunu, ninia Hinadafa, e da
Gode Ea dioba: le maha, Ema hahawane nodone
sia: ma! Hebene ganodini da olofosu dialumu! Gode
da hadigidafa! Amaiba: le, Ema nodone sia: ma!" **39**
Dunu gilisisu ganodini, Fa: lisi dunu mogili da Yesuma
amane sia: i, "Olelesu! Dia fa: no bobogesu dunuma
ouiya: ma: ne sia: ma!" **40** Be Yesu E bu adole i, "Na
dilima sia: sa! Amo dunu da ouiya: le esala ganiaba,
dafawane, igi diala da bagadewane wele sia: na:
noba." **41** E da Yelusaleme gadenenewane doaga:
beba: le, asigiba: le dinanu. **42** E amane fedege sia:
i, "Wali eso di da olofosu logo dawa: mu da defea
galu. Be amo da dima wamolegei dagoi. **43** Be eso
da doaga: mu galebe. Amo esoga dima ha lai dunu
misini, gegemusa: gagosa heda: le, moilai bai bagade
eale disili, **44** amo mugululi, gugunufinisimu. Ilia da di
amola dunu huluane Yelusaleme moilai bai bagade
gagoi ganodini esala, amo medole legemu. Gode da
dilima gaga: musa: doaga: i, amo dilia dafawaneyale
hame dawa: beba: le, dilia moilai bai bagade gagui
amo ganodini, igi afadafa da eno igi da: iya dialebe
hamedafa ba: mu." **45** Amalalu, Yesu da Debolo
Diasu ganodini golili sa: ili, bidi lasu dunu huluane
muni sefasilalu. **46** E da amane sia: i, "Gode Sia:
Dedei Buga ganodini agoane dedei diala, 'Gode da
amane sia: i, Na Debolo Diasu amoma ilia da sia:
ne gadosu diasu dio asulimu,' Be dilia da amo diasu
wamolasu dunu ilia wamoaligisu diasu agoane hamoi
dagoi." **47** Amalalu, e da Debolo Diasu ganodini eso
huluane sia: olelelalu. Gobele salasu dunu amola
Sema Olelesu dunu amola dunu fi ilia ouligisu dunu,
ilia da Yesu medole legemu logo hogoi helei. **48** Be
dunu huluane da mae helelewane, Yesu Ea sia: i
nababeba: le, ilia da medole legemu logo hamedei
ba: i.

20 Eso afaega, Yesu da Debolo Diasu ganodini
dunuma olelelaloba, amola Gode Sia: ida: iwane
adolaloba, gobele salasu hina dunu, sia: dedesu
dunu amola asigilai dunu Ema misini, **2** amane sia:
i, "Ninima adoma! Dia hou da abuliba: le agoane
hamonanebela: ? Nowa da Di ilegeiba: le, Di da
agoane hamosala: ?" **3** Yesu E bu adole i, "Na amola
da dilima afadafa adole ba: su gala. Nama dabe adole
ima! **4** Yone Ba: bodaise e da hanoga fane salasu
hamoma: ne nowa ilegebela: ? Gode da ilegebela: ?
o osobo bagade dunu fawane adobela: ?" **5** Amalalu,
ilia gilisili bu adole ima: ne sia: dasu agoane, "Ninia da
Gode adoiba: le e hamosu amo sia: sea, E da agoane
sia: mu, 'Dilia abuliba: le Yone ea sia: dafawaneyale
hame dawa: bela?' **6** Be ninia da osobo bagade dunu
adoiba: le Yone e ba: bodaise hamoi sia: sea, dunu
huluane ilia da Yone da balofede dunudafa dawa:
beba: le, ilia da nini igiga medole legemu." **7** Amaiba:
le ilia da Yesuma bu adole i, "Yone Ba: bodaise

hanoga fane salasu hamoma: ne ilegesu dunu ninia
hame dawa:” **8** Yesu da ilima amane sia: i, “Na amola
nowa ea ilegebeba: le na gasa bagade hou hamosa,
Na da dilima hame olelemu.” **9** Amalalu, Yesu da
dunu huluane ilima fedege sia: olelei, “Dunu afae da
waini efe bugi hamoi dagoi. Amo waini sagai e da eno
ouligisu dunuma ouligima: ne i. Amalalu, e da eno
sogega asi. E da hedolo hame bu misunu dawa: i. **10**
Waini faimu eso doaga: loba, e da ea bidi lamusa:
dawa: i galu. Amaiba: le, e da ea hawa: hamosu dunu
ilia amo waini sagai ouligisu dunu ilima, ea bidi lama:
ne asunasi. Be waini sagai ouligisu dunu, amo hawa:
hamosu dunuma bidi mae iawane, ili fane sefasi. **11**
Amanoba, waini sagai eda da hawa: hamosu dunu
eno asunasi. Be amo amola ilia wadela: le hamone,
fane, bidi mae iawane sefasi. **12** E da eno hawa:
hamosu dunu asunasi. Amo amola ilia fofa: ginisini,
gadili ha: digi. **13** Amanoba, waini sagai hina da
amane dawa: i, ‘Na da adi hamoma: bela: ? Amabela:
? Na da na dogolegei mano asunasimu. Ilia da e
hahawane ba: mu.” **14** Be waini sagai ouligisu dunu,
hina egefe manebe ba: beba: le, gilisili sia: dasu, ‘Amo
da hina ea nana lamu dunu. Defea, amo ninia medole
legele, fa: no ninisu da waini sagai lalegagamu!’ **15**
Amanoba, ilia da hina egefe gasawane gagulaligili,
gadili ha: digili, medole legei. Waini sagai hina dunu
da amo waini sagai ouligisu dunuma adi hamoma:
bela: ? **16** E da bu misini, waini sagai ouligisu dunu
huluane medole lelegele, ea waini sagai eno ouligisu
dunuma imunu.” Amo sia: nababeba: le, ilia amane
sia: i, “Hame mabu!” **17** Be Yesu da ilima ba: lu,
amane sia: i, “Amo hou doaga: mu dilia higabeba:
le, Gode Sia: Dedei bai da adila: ? Sia: da agoane
dedei diala, ‘Diasu gagusu dunu da golasu igi da
hamedei dawa: beba: le, higa: i. Be wali amo igi
da mimogodafa igi hamoi dagoi. Amo igi da: iya,
diasudafa da gagui dagoi.’ **18** Nowa da amo igi da: iya
dafasea, ea da: i hodo da dadalega: le fofonobomu.
Be nowama amo igi da fana dasea, ea da: i hodo da
amo igiga gagoudai dagoi ba: mu.” **19** Sema olelesu
dunu amola gobele salasu dunu da amo fedege sia:
da ilia wadela: i hou adoi, dawa: beba: le, ilia da Yesu
afugili lamusa: dawa: i galu. Be ilia da dunudafa iliba:
le beda: i. Amaiba: le, hame afugili lai. **20** Amaiba: le,
Yesu dafama: ne logo ilia hogoi helei. Ilia da desega
ahoasu dunu Yesuma asunasi. Amo ogogosu dunu
da moloiwane dunu agoane hamone, Yesuma sani
agoane adole ba: su. E da ilima giadofale bu adole
iasea, ilia Yesu afugili, Louma Gamane ouligisu ema
fofada: ma: ne imunusa: dawa: i galu. **21** Ilia da Ema
amane adole ba: i, “Olelesu! Di da Gode Ea dafawane
hou olelesa ninia dawa: Di da osobo bagade dunu ea
hou mae dawa: le, Gode Ea moloidafa hanai hou
fawane olelesa. **22** Ninia su muni (da: gisi) Louma
hina bagade Sisa ema imunu da ninia sema wadela:
sala: ?” **23** Be ilia ogogosu hou dawa: beba: le, Yesu
da ilima amane sia: i, **24** “Muni fage Nama olema!
Amo fagega dedei diala. Nowa ea odagi amola nowa
ea dio da amoga dedebela: ?” Ilia bu adole i, “Sisa!”
(Sisa da Louma hina bagade galu.) **25** Amalalu, E
da ilima amane sia: i, “Amaiba: le, dilia Sisa ema
hina: dabe ima. Amola dilia Godema Hina: dabe
ima.” **26** Ogogosu dunu da dunu huluane ba: ma: ne,
Yesu dafama: ne olelesu bagadewane hogoi helei, be
hamedei. Ea adoiba: le, ilia fofogadigili ouiya: i. **27**
Amalalu, Sa: diusi dunu da Yesuma misi. Sa: diusi
dunu ilia dafawaneyale dawa: su da bogoi dunu da
bu hame wa: legadosa. **28** Ilia da Yesuma dafama: ne
ado ba: musa: amane sia: i, “Olelesu! Mousese da
ninima olelema: ne agoane dedei. Dunu da mano
hame lalelegeiwane bogosea, ea eya da ea didalo
lale, mano hamomu. Amo mano da musa: bogoi amo
buga: i ilia da sia: sa. **29** Ninia fi ganodini, dunu afae
ea mano da fesuale esalu. Magobo mano e da uda
lale, mano hamedene bogoi. **30** Amanoba ea eya da
amo ea didalo lale, e amola mano hamedene bogoi.
31 Fa: no eya eno da didalo lale, asili, mano fesuale
gala huluane amo uda afadafa lale, mano hamedene
bogoi. **32** Fa: no amo uda amola da bogoi dagoi. **33**
Amaiba: le, bogoi ilia bu uhini wa: legadobe esoha,
amo uda, dunu fesuale agoanega lai dagoiba: le,
e da nowa ea uda esaloma: bela: ?” **34** Yesu E bu
adole i, “Waha esala dunu amola uda ilia da uda lasu
hou dawa: **(aiōn g165)** **35** Be nowa dunu amola uda
ilia da bogole, bu wa: legadole, Eso Huluane Mae
Bogole Fifi Ahoanusu lamusa: , Gode da defelewane
ba: sea, amo dunu da uda hame lamu, amola amo
uda da dunuma hame fimu. **(aiōn g165)** **36** Ilia da a:
igele agoane ba: mu, amola ilia bogomu hamedafa
dawa: mu. Ilia bogole, bu wa: legadoiba: le, ilia da
Gode Ea manowane esalumu. **37** Be Mousese da
musa: ifa amoga lalu gona: su heda: lebe ba: i, be ifa

da nei hame ba: i. E amane sia: i, “Hina Gode! Di
da A: ibalaha: me ea Gode, Aisage ea Gode, amola
Ya: igobe ea Gode!’ Amo sia: dedeiba: le, Mousese
da osobo bagade dunu da bogole bu wa: legadomu,
amo hou noga: le olelei. 38 Amaiba: le, Gode da amo
dunu ilia Gode esalebeba: le, amo dunu da hame
bogoi esala. Gode da bogoi dunu ilia Gode hame, be
esala dunu ilia Gode. E da dunu huluanedafa bogoi
hame be esalebe ba: sa.” 39 Sema Olelesu dunu
mogili ilia da amane sia: i, “Olelesu! Dia da noga:
le sia: i.” 40 Amanoba, ilia eno adole ba: mu beda:
iba: le, ouiya: i. 41 Yesu da Sema olelesu dunu ilima
amane adole ba: i, “Dunu ilia da abuliba: le Mesaia
da Da: ibidi ea aowa fawane sia: sala: ? 42 Gesami
Hea: su Buga ganodini dedei, Da: ibidi hisu agoane
olelesa, ‘Hina Gode da na Hina Gode Ema amane
sia: i, Na lobodafadili fima. 43 Di ouesala, Dia ha lai
dunuma Dia emoga osa: le heda: musa: , Na da ili
hasalimu.’ 44 Da: ibidi da Ema Hina Gode dio asuli
dagoi. Amaiba: le Mesaia E da Da: ibidi egaga misi
mano hame.” 45 Dunu huluane Ea sia: nabalaloba,
Yesu Ea ado ba: su dunuma amane sia: i, 46 “Sema
olelesu dunu dawa: ma! Ilia abula sedade ida: iwane
idiniginisili, bidiga lama: ne diasuga ahoa. Ilia da
eno dunu ilima nodone sia: mu hanai gala. Ilia da
sinagoge amola lolo Nasu amoga ahoasea, ilia da fisu
baligili ida: iwane hogoi helesa. 47 Ilia da didalo ilia
labe amola diasu hedolo wamolasa. Amasea, dunu
eno ilia siga ba: ma: ne, ilia ogogole sia: ne gadosu
sedawane hiougisa. Amaiba: le, ilia se dabe iasu da
eno dunu ilia se dabe iasu bagadewane baligimu.”

21 Yesu da ba: le gagaloba, bagade gagui dunu
ilia Godema imunusa: , muni amo Debolo Diasu
muni salasu ganodini salabe ba: i. 2 Amalalu, hame
gagui didalo da eme bogoi fage aduna salalebe, E ba:
i. 3 Yesu E amane sia: i, “Na dilima dafawane sia: sa.
Amo hame gagui didalo ea iabe da eno dunu huluane
ilia iabe amo baligi dagoi. 4 Ilia bagade gaguiba: le,
mogili la: idi fawane i. Be e da hame gagui gala.
Be e da ea labe huluanedafa i dagoi.” 5 Yesu Ea
ado ba: su dunu mogili da Yesuma amane sia: i,
“Ba: ma! Debolo Diasu da ida: iwane ba: sa. Igi ida:
iwane amoga gaguiba: le, amola liligi ida: iwane gala
Godema iasu amoga legeiba: le, hahawane bagade
ba: sa.” 6 Be Yesu E bu adole i, “Amo ida: iwane liligi
dilia waha ba: lala. Be enohaga dilia ha lai dunu ilia
amo diasu mugulumuba: le, igi afae da igi eno da: iya
dialebe hamedafa ba: mu.” 7 Amalalu, ilia da Yesuma
amane adole ba: i, “Olelesu! Amo hou da habogala
ba: ma: bela”? Amo hou da gadenene doaga: i dawa:
ma: ne, ninia adi dawa: digima: ne olelesu ba: ma:
bela: ?” 8 Yesu E bu adole i, “Dawa: ma! Eno dunu
dilima ogogosa: besa: le dawa: ma! Dunu bagohame
ilia da Na Dio ogogole lalegaguiwane misini, ilia da
amane sia: mu, ‘Na da Mesaia!’ amola ‘Eso da doaga:
i dagoi!’ ilia da sia: mu. Ilima mae fa: no bobogema!
9 Gegesu hou amola sia: ga gegesu hou nababeba:
le, dilia mae beda: ma. Dafawane! Amo hou da
hidadea ba: mu, be soge wadela: mu eso da fa: no
ba: mu.” 10 Yesu E eno sia: i, “Dunu fi da heda: le,
eno dunu fi ilima gegenanumu. Soge fi eno da soge fi
enoma gegemu. 11 Bebeda: nima amola ha: amola
olo bagade, bagohame ba: mu. Dunu huluane beda:
mane, mu amo ganodini gasa bagade dawa: digima:
ne olelesu ba: mu. 12 Amo hou bisili, dilia se nabasu
eso da doaga: mu. Ilia da dili gasawane gaguli, afugili,
famu. Ilia da dili sinagoge diasu ganodini fofada: lalu,
se dabe iasu diasu ganodini salimu. Dilia da Na Dio
lalegaguiba: le, osobo bagade hina bagade dunu
amola ouligisu dunu da dilima fofada: mu. 13 Be amo
esoga, dilia Gode Ea Sia: Ida: iwane ilima olelema:
ne, logo doasi dagoi ba: mu. Dilia da ilima Gode Ea
hou ba: su dunu agoane ba: mu. 14 Be ilia da dilima
fofada: muba: le, dilia hou gaga: ma: ne bu adole
iasu hidadea bagadewane mae dawa: ma. 15 Bai
Na bu adole iasu hou, amola bagade dawa: su hou
dilima baligiliwane imunuba: le, dilima fofada: su dunu
dilia sia: nababeba: le, fofogadigili, dilima bu adole
imunu gogolemu. 16 Be dilia ada, ame, yolalali, fi
dunu amola na: iyado dunu, ilia da dilima ougiba:
le, dilima fofada: ma: ne, dili ha lai dunuma imunu.
Mogili, dilia da medole legei dagoi ba: mu. 17 Dilia da
na hou lalegaguiba: le, dunu huludafa da dili higamu.
18 Be dilia da gaga: iba: le, dilia dialuma hinabo
afadafa fawane da hame fisimu. 19 Noga: le leloma!
Gasawane lalegaguma! Amasea, dilia da eso huluane
Fifi Ahoanusu ba: mu! 20 Be Yelusaleme da ha lai
gegesu dunuga eale disi dagoi ba: sea, defea, ea
gugunufinisimu eso da gadenene doaga: i dawa: ma.
21 Amasea, Yudia esalebe fi dunu da goumiga hobea:
ma: mu. Moilai fi dunu da muguluma: mu, amola
soge fi dunu huluane da moilaiga hame buhagima:

mu. 22 Amo eso da ‘Se Dabe Iasu Eso’ ba: mu. Amo hou huluane, musa: Gode Sia: Dedei ganodini dedei galu da dafawane ba: mu. 23 Amo esoga, abula agui uda amola uda ilia mano dudubu da dodo maga: me naha, ilia da se bagade nabimu. Osobo bagade fi huluanedafa da se bagade nabimu, amola Isala: ili dunu fi da Gode Ea se dabe iasu ba: mu. 24 Mogili da ha lai dunu ilia gegesu gobiheiga medole legei dagoi ba: mu. Mogili ilia afugili, eno sedaga fifilai amo ilia sogega udigili hawa: hamomusa: , mugululi asi dagoi ba: mu. Dienadaile dunu da Yelusalemega osa: le heda: mu. Dienadaile dunu ilia osa: le heda: su eso ilegei dagosu defei da doaga: i dagoi ba: sea fawane, amo hou da fisi dagoi ba: mu. 25 Amasea, eso, oubi amola gasumuni ilia hou hisu agoane hamobeba: le, beda: su bagade dawa: digima: ne olelesu ba: mu. Osobo bagadega, hano wayabo bagadewane fugala: beba: le amola heda: beba: le, dunu fifi asi gala da beda: ga da: i dione hiawini ba: mu. 26 Eso, oubi amola gasumuni, da ugugubiba: le, osobo bagade dunu fi da amo misunu hou ba: sea, beda: ga sidimu. 27 Amasea, ilia da Dunu Egefe, mu mobi ganodini, gasa bagade amola hadigiwane, osobo bagadega manebe ba: mu. 28 Amo hou degabo agoane ba: sea, dilia Gode Ea hou lalegagui dunu wa: legadole, ba: le gadole amola Godema nodone sia: ma. Bai dilia gaga: su esodafa da gadenene doaga: i dagoi dawa: beba: le.” 29 Amalalu, Yesu da fedege sia: olelei, “Figi ifa amola ifa huluane amo ea hou dawa: ma! 30 Lubi lasea, mugi oubi da gadenesa galebe dawa: ma. 31 Amaiwane, Na adoi liligi ba: beba: le, Gode Ea Hinadafa Hou doaga: mu da gadenesa, amo dawa: ma. 32 Dawa: ma! Waha fi esalebe da mae bogole, amo hou huluane ba: mu. 33 Mu amola osobo bagade da mugululi hamedafa ba: mu. Be Na sia: da hamedafa mugululi dialumu. 34 Dawa: ma! Na bu misunu eso da sani agoane dilima doaga: sa: besa: le, ha: i nasu amola adini nasu amola osobo bagade hou fonobahadi, amo bagadewane mae dawa: ma. 35 Amo eso, osobo bagade fifi asi gala huluanedafa da ba: mu. 36 Dawa: ma! Noga: le ba: ma! Dilia da mae dafane, se nabasu eso baligili, Dunu Egefe Ema hahawane doaga: le, E midadi leloma: ne, Godema sia: ne gadoma!” 37 Amo eso huluane, Yesu da Debolo Diasu ganodini olelesu. Daeya huluane, e da Debolo Diasu fisili, Olife Goumiga ahoasu. 38 Hahabedafa huluane, dunu bagohame da Ea sia: nabimusa: , Debolo Diasuga misini, gilisi.

22 Amo esoha Agi Yisidi Hame Sali Lolo Nasu eso da gadenei ba: i. Amo Lolo Nasu dio eno da Baligisu Lolo Nasu. 2 Gobele Salasu Hina dunu amola Sema Olelesu dunu da Yesu medole legemusa: logo hogoi helelalu, be ilia da dunu huluane iliba: le beda: ne, wamowane hogosu. 3 Amanoba, Sa: ida: ne da Yudase Isaga: liode (Yesu Ea ado ba: su dunu fagoyale fi ganodini esalebe dunu) amo ea dogo ganodini aligila sa: i. 4 E da asili, gobele salasu hina dunu amola Debolo Diasu ouligisu hina dunu ilima gilisili, Yesu hohonomu logo hogoi helei. 5 Ilia da hahawane bagade ba: i. Amo hou hamoi ba: loba, ilia da ema muni imunu sia: i. 6 Yudase e da “defea” sia: i. Amalalu, dunu huluane mae ba: ma: ne, wamowane, e Yesu hohonone, gobele salasu amola Debolo Diasu sosodo aligisu dunu ilia ouligisu dunuma ima: ne, logo hogoi helei. 7 Amanoba, Agi Yisidi Hame Sali Lolo Nasu eso doaga: i. Amo esoga, Isala: ili fi da Baligisu sibi mano medole legesu. 8 Amaiba: le, Yesu da Bida amola Yone asunasi. E da elama amane sia: i, “Ninia manusa: , ali da Baligisu Lolo manusa: hahamoma!” 9 Ela bu adole ba: i, “Ania da habi hahamoma: bela: ?” 10 E bu adole i, “Alia da moilaiga doaga: sea, dunu da hano di gaguli ahoanebe ba: mu. Ema fa: no bobogele, e golili dabe logo amoga alia golili sa: ima. 11 Diasu edama amane sia: ma, ‘Olelesu Dunu da dima agoane sia: siba: Na amola Na ado ba: su dunu gilisili Baligisu lolo manusa: , diasu olema.’ 12 Amasea, e da gadodili sesei bagade diala amo ganodini liligi bagade dialebe, alima olemu. Amo diasuga alia Lolo manusa: momagema!” 13 Ela da asili, Yesu Ea adoi defelewane ba: i. Amalalu, ela da Baligisu Lolo Manu hahamoi. 14 Lolo Nasu amoha doaga: loba, Yesu amola Ea ado ba: su dunu da gilisili lolo manusa: , ha: i nasu fafai beba: le fi. 15 Yesu da ilima amane sia: i, “Na da fa: no se nabimuba: le, amo Baligisu Lolo Nasu, Na amola dili gilisili manusa: , Na da bagadewane hanai galu. 16 Bai Na da dilima sia: sa. Amo nanu, Na da guiguda: bu hame manu. Gode Ea Hinadafa Hou da dafawane doaga: sea, dilia da amo Lolo Nasu ea bai noga: le dawa: mu. Amo esoga fawane ninia da gilisili bu manu.” 17 Amalalu, faigelei waini hano di lale, Godema nodone sia: ne gadole, E amane sia: i, “Lale, enoma enoma sagoma.

18 Na da dilima sia: sa. Na da fa: no amo waini hame
manu. Gode Ea Hinadafa Hou da dafawane doaga:
beba: le fawane, Na da bu manu." 19 Amalalu, E da
agi ga: gi lale, Godema nodone sia: ne gadole, fafa:
ga: ne, ilima sagoi. E amane sia: i, "Amo da Na da: i
hodo dilima i dagoi. Na hou dawa: ma: ne moma." 20
Amo nanu, e da waini hano lale, amane sia: i, "Amo
waini hano dili manusa: faigelei ganodini sogasali, da
sema gaheabolo Na maga: me da sogadigimuba: le,
Na da agoane hamosa. 21 Be Na hohonomu dunu
da guiguda: , ani gilisili ha: i naha esala. 22 Gode
da amo logo fodoiba: le, Dunu Egefe da bogomu.
Be Dunu Egefe Ea hohonosu dunu da se baligili
nabimu!" 23 Amalalu, "Nowa da Yesu hohonoma:
bela: ?" ilia agoane gilisili sia: dasu. 24 Yesu Ea ado
ba: su dunu da gilisili sia: dala, ilia da nowa dunu
ea hou da baligili bagade amo dawa: beba: le, sia:
ga gegei. 25 Be Yesu da ilima amane sia: i, "Gode
Ea hou hame lalegagui dunu, ilia hina bagade dunu
da ilima gasa fi bagade hina hou hamosa. Ilia hina
bagade da dunu huluane ilima fidisu dunu gala, hina
bagade ilisu da amane sia: sa. 26 Be amo hou dilia
da hamedafa hamomu. Dilima bisili ahoasu dunu da
fa: no misunu dunu agoane hamomu da defea. Amola
hina dunu da fonobahadi asaboi hawa: hamosu dunu
agoane hamomu da defea. 27 Nowa dunu ea hou
da baligili bagadela: ? Dunu e da fili ha: i nanebe,
amo ea hou da baligili bagadela: ? O hawa: hamosu
dunu da ema aowasu hamosa - nowa ea hou da
baligili bagadela: ? Dunu e da fili ha: i nanebe, amo
ea hou da baligili bagade. Be Na da hawa: hamosu
dunu ea hou agoane dilima hawa: hamonana. 28
Na da se nabawane lalu. Dilia amola da Na hame
fisi. 29 Na Ada da Nama ouligisu hou i dagoi. Amo
defelewane, Na da dilima ouligisu hou iaha. 30 Dilia
da Na Hinadafa Hou ganodini, Na Lolo Nasu amoga
ha: i manu galebe. Dilia da fisu ida: iwane amoga fili,
Isala: ili fi fagoyale ilima ouligisu hou hamomu. 31
"Saimone! Saimone! Nabima! Ifabi ouligisu dunu da
widi noga: i amo gisiga afafabe defele, Sa: ida: ne
da dima dafama: ne olelesu hou dima ado ba: ma:
ne, Gode da logo doasi dagoi. 32 Be Saimone! Dia
dafawaneyale dawa: su hou da mae dafama: ne, Na
da Godema sia: ne gadoi dagoi. Di da Godema bu
sinidigisia, dia fi dunu ilima gasa ima: ne, fidima." 33
Bida e bu adole i, "Hina! Di da se dabe iasu diasuga
asili bogosea, defea, na amola ani galu masunusa:
momagei dagoi!" 34 Be Yesu E amane sia: i, "Bida!
Na dima sia: sa! Wali gasia, di da hidadea, 'Yesu
na hame dawa: ,' udiana agoane sia: sea, fa: no
gagala ga: be nabimu." 35 Amalalu, Yesu Ea ado
ba: su dunu ilima amane adole ba: i, "Dilia muni
salasu, esa amola emo salasu mae gaguiwane Na
dili asunasiba: le, dilia da liligi hameba: le, se nabasu
ba: bela: ?" Ilia bu adole i, "Ninia da se hame nabi."
36 Yesu da ilima sia: i, "Defea! Be wali, nowa da
muni salasu galea, amo gaguli masa - esa amola.
Nowa da gegesu gobihei hame galea, ea abula bidi
lale, muni lai amoga gegesu gobihei bidi lamu da
defea. 37 Gode Sia: Dedei Buga ganodini, sia: da
amane dedei diala, 'E amola wadela: i hou hamosu
dunu da gilisili se dabe iasu lai,' amo sia: da Na hou
olelebeba: le, dafawane ba: mu." 38 Amalalu, ilia da
amane sia: i, "Hina! Ba: ma! Gegesu gobihei bagade
aduna gala." Be Yesu E bu adole i, "Eno mae sia:
ma! Dagoi!" 39 Amalalu, diasu fisili, Ea hamonanusu
hou defele, E da Olife Goumiga asili, Ea ado ba: su
dunu amola ili sigi asi. 40 Ea musa dawa: i sogebi
amoga doaga: le, E da amane sia: i, "Dilima dafama:
ne ado ba: su hou mae ba: ma: ne, Godema sia:
ne gadoma." 41 Amalalu, E da Ea ado ba: su dunu
fisili, E da igi loboga galagai amo ea defei E asili,
muguni bugili, Godema sia: ne gadoi. 42 E amane
sia: i, "Ada! Di hanai galea, amo se nabasu faigeleiga
di, amo Na mae moma: ne sia: ma! Be Na hanai
liligi hame, Dia hanai liligi fawane Na da hamomu."
43 Amalalu, E da a: igele dunu Ea dogo denesima:
ne misi, ba: i dagoi. 44 E da se bagade nababeba:
le, ha: giwane sia: ne gadoi. Ea finimu da maga:
me osoboga dadibi agoai ba: i. 45 Amalalu, sia: ne
gadolalu, E wa: legadole, Ea ado ba: su dunu ilima bu
asili, ili golai dialebe ba: i. Bai ilia da da: i dioi bagade
ba: i. 46 E da ilima amane sia: i, "Dilia da abuliba:
le golai dianabela: ? wa: legadole, dili dafama: ne
olelesu amo ganodini dasa: besa: le, Godema sia: ne
gadoma." 47 Yesu E sia: nanoba, dunu bagohame da
Ema doaga: musa: misi. Yudase (Yesu Ea ado ba: su
dunu fagoyale amoga dunu afae) e da bisili misini,
Yesu nonogomusa: misi. 48 Be Yesu da ema amane
sia: i, "Yudase! Di da Na nonogobega, Dunu Egefe
hohonoma: bela: ?" 49 Yesu Ea ado ba: su dunu da
fa: no misunu hou dawa: beba: le, Yesuma amane

sia: i, “Ninia gegesu gobiheiga gegema: bela: ?” **50** Amola Eaado ba: su dunu afae da gobele salasu hina dunu ea udigili hawa: hamosu dunu amo ea ge damuni fasi. **51** Be Yesu E amane sia: i, “Yolema! Dagoi!” E da ge damui dunu ea ge digili ba: loba, ea ge da bu madelagilisili bahoi ba: i. **52** Amalalu, gobele salasu hina dunu, Debolo Diasu ouligisu hina dunu, asigilai dunu amola dunu huluane ilia Yesu E gagula misi, ilima Yesu E amane sia: i, “Na da wamolasu dunu dilia dawa: beba: le, dilia gegesu gobihei amola ogoma gaguliwane, Na gagumusa: misibala: ? **53** Na da nini gilisili eso huluane Debolo Diasu ganodini esalu, be dilia da Na hamedafa gagulaligi. Be defea! Wali da dilia ilegei eso. Wali da gasi hina dunu ea gasa lai eso.” **54** Amalalu, ilia da Yesu gaguli, gobele salasu hina dunu ea diasuga hiouginana asi. Bida da fa: nodafa bobogei. **55** Mabe dunu da gobele salasu hina ea diasu gagoi ganodini lalu didili, amo gadenene housa fibiba: le, Bida amola fi galu. **56** Amalalu, hawa: hamosu a: fini da Bida hadigi ganodini esalebe ba: loba, ema ha: giwane sosodolalu, amane sia: i, “Amo dunu amola Yesu, ela gilisili lalu!” **57** Be Bida da amane sia: i, “Uda! Na da amo dunu hame dawa: !” **58** Fonobahadi esalu, eno dunu da Bida ba: beba: le, amane sia: i, “Di amola da Yesu Ea na: iyado dunu!” Be Bida amane sia: i, “Abola! Na da Ea na: iyado hame!” **59** Fa: no, eno dunu da gasawane sia: i, “Amo dunu da dafawane Yesu amola gilisili lalu. Bai E da Ga: lili dunu!” **60** Be Bida da bu adole i, “Dunu! Dia sia: be go da na hame dawa: !” E da sia: nanoba, gagala gawali ga: be nabi. **61** Amalalu, Yesu da beba: le, Bida ba: i. Yesu E musa: sia: i, “Wali gasia, di da hidadea, ‘Yesu na hame dawa: !’ udiana agoane sia: beba: le, fa: no gagala ga: be nabimu,” amo sia: Bida bu dawa: i. **62** Amaiba: le, e da gadili asili, bagadewane dinanu. **63** Sosodo ouligisu dunu amo da Yesu gagui, ilia da Ema habosesele oufesega: nu fasu. **64** Ea mae ba: ma: ne, ilia abulaga si dofoga: le, Ema gadele amane adole ba: i, “Di nowa fabaiyale ba: la: loma!” **65** Ilia da habosesesu sia: eno bagohame Ema sia: i. **66** Hadigibi galu, asigilai dunu, gobele salasu hina dunu amola Sema Olelesu dunu huluane gilisibiba: le, ilia Gasolo Gilisisu dunu ilima fofada: musa: , Yesu oule misi. **67** Ilia da Ema amane adole ba: i, “Di da Mesaiala: ? Ninima adoma!” Be E da ilima bu adole i, “Na da adole iasea, dilia da dafawaneyale hame dawa: mu. **68** Na amolawane da dilima adole ba: sea, dilia da hame adole imunu. **69** Be wahawinini, Dunu Egefe da Gode Gasa Bagadedafa amo Ea lobodafadili fibi ba: mu.” **70** Amalalu, ilia huluane sia: i, “Amaiba: le, Di da Gode Egefedafala: ?” Yesu E bu adole i, “Na da Gode Egefedafa dilia da dafawane sia: sa!” **71** Ilia amane sia: i, “Ninia ba: su dunu eno hame hogomu. Ninisu ea lafidili sia: nabi dagoi!”

23 Amalalu, ilia huluane wa: legadole, Yesu E Bailadema hiouginana asi. **2** Amogawi, ilia da Bailadema Yesu Ea hou amane diwaneya udidi, “Ninia da amo dunu ninia fi ilima ogogolalebe ba: i. Ilia da Hina Sisama su mae ima: ne, E da sia: sa! Amola Hi fawane da Mesaia Hina Bagade E da ogogolewane sia: sa.” **3** Bailade da Yesuma amane adole ba: i, “Di da Yu dunu ilia Hina Bagade esalabala?” Yesu E bu adole i, “Di sia: i dagoi.” **4** Amalalu, gobele salasu hina dunu amola dunu huluane ilima Bailade da amane sia: i, “Amo dunu E medoma: ne fofada: su logo na hamedafa ba: sa.” **5** Be amo sia: nababeba: le, ilia bu ha: giwane sia: i, “E da Yudia soge huluane amo ganodini sia: olelebeba: le, dunu huluane gegemusa: dawa: lala. E da degabo Ga: lili sogega Ea hou muni hamonanu, wali guiguda: misi!” **6** Amo sia: nababeba: le, Bailade amane adole ba: i, “Amo dunu da Ga: lili dunula: ?” **7** Bailade da Yesu da Ga: lili dunu amo nababeba: le, e da Yesu amo Helodema asunasi. Amo esoga, Helode da Yelusaleme moilai bai bagadega misi esalu. **8** Helode da Yesu ba: beba: le, hahawane galu. Bai e da musa: Yesu Ea hou nababeba: le, E ba: musa: hanaiwane ouesalu. E da Yesu ema gasa bagade dawa: digima: ne olelesu hamoma: ne hanai galu. **9** Amaiba: le e da Yesuma gebewane adole ba: lalu. Be Yesu da dabe hamedafa adole i. **10** Gobele salasu hina dunu amola Sema Olelesu dunu da gadenene lelu, Yesuma halale bagadewane diwaneya udidi. **11** Helode amola ea dadi gagui dunu da Yesuma oufesega: ne, Ema habosesele agoane hamosu. Ilia da Yesuma abula ida: iwane ga: sili, bu Bailadema asunasi. **12** Amalalu, amogala, Helode amola Bailade, ela bu gousa: le na: iyado hamoi. Musa ela da ha lai galu. **13** Bailade ea sia: nababeba: le, gobele salasu hina dunu, eno hina dunu amola dunu huluane da gilisi. **14** Bailade da ilima amane sia: i, “Amo dunu dilia nama oule misi. E da dunu

huluane ilima ogogoi, dilia sia: i. Be dilia odagiaba,
na da Ea hou huluane hogole ba: i dagoi. Be dilia
wadela: i hou hamoi sia: i liligi, na da hamedafa ba: i.
15 Helode amolawane da Ea wadela: i hou hame ba:
beba: le, ninima bu asunasi. E da bogoma: ne se
dabe iasu lama: ne, hamedafa hamosu. **16** Amaiba:
le, amo dunu na da fegasuga fama: ne sia: ne, e
halegale masa: ne, logo doasimu." **17** (Baligisu Lolo
Nasu ode huluane amoga, Bailade da hou agoane
hamosu. Moilai dunu ilia hanaiba: le, e da se dabe
iasu hamosu dunu afadafa ea se dabe iasu diasu
logo doasisu.) **18** Be dunu huluane da Bailade ea sia:
nababeba: le, gilisili halale sia: i, "Amo dunu bogoma:
ne medoma! Bala: base masa: ne, ea se dabe iasu
logo doasima! Ninia da Bala: base hanai!" **19** (Bala:
base da moilai ganodini gegesu hou hamobeba: le
amola eno dunu medole legeiba: le, ilia da e se dabe
iasu diasu ganodini sali.) **20** Bailade da Yesu udigili
masa: ne hanaiba: le, dunu huluanema bu sia: i. **21**
Be ilia da mae fisili, halale bagadewane sia: i, "E
bulufalegeiga bogoma: ne medoma! Bulufalegeiga
medoma!" **22** Bailade da sia: osodayale ilima bu sia: i,
"Abuliba: le: ? E da adi wadela: i hou hamobela: ? Na
da Ea hou ganodini bogoma: ne se dabe iasu lamu
hou hamedafa ba: i. Na da amo dunu fane, udigili
masa: ne sia: mu da defea." **23** Be ilia ha: giwane,
Yesu bulufalegeiga medoma: ne bagadewane halale
sia: i. Amalalu, Bailade da ilia sia: nabi dagoi. **24**
Amaiba: le, Bailade da ilia adole ba: su hamoma:
ne sia: i. **25** Ilia sia: beba: le, dunu amo da gegeiba:
le amola eno dunu medole legeiba: le se dabe iasu
diasu ganodini sali, amo dunu masa: ne, Bailade da
se dabe iasu diasu logo doasi. Be ilia hanaiba: le, e
da ea dadi gagui dunu ilima Yesu medole legema:
ne sia: i **26** Dadi gagui dunu da Yesu medomusa:
hiouginana asi. Asili, Sailini soge dunu ea dio amo
Saimone, e da Yelusaleme diasuga doaga: musa:
logoga ahoanebe ba: i. Louma dadi gagui dunu ilia
da amo dunu gasawane gaguli, ea gidagia Yesu Ea
bulufalegei gisasili, Yesuma fa: no bobogema: ne
sia: i. **27** Dunu bagohame Ea bogobe ba: musa: ,
fa: no bobogei. Eno uda Ema bagadewane asigiba:
le, ilia da Eha digini fa: no bobogei. **28** Be Yesu da
beba: le, ilima amane sia: i, "Dilia Yelusaleme uda!
Na da bogomuba: le, mae dima! Be dilia amola dilia
mano da se bagade nabimuba: le, dima. **29** Bai eso
misunu amoga ilia da amane sia: mu, 'Aligime uda da
hahawane gala. Ilia hagomo ganodini mano da hame
fibiba: le amola dudubu da ilia dodo maga: me hame
maiba: le, ilia da hahawane gala! **30** Amo esoga ilia
goumi amoma sia: mu, 'Mugululi, nini banena sa:
ima!' Ilia da agologa, 'Nini dedeboma!' sia: mu. **31**
Wali Na da esalebeba: le ifa da gahe agoane ba:
sa. Amo hou ilia wali Nama hamobeba: le, Na da
guiguda: hame esalea, ifa da bioi ba: sea, ilia da adi
hamoma: bela: ?" **32** Ilia da eno wadela: i hou hamosu
se dabe lai dunu aduna, ela amola Yesu gilisili fuga:
musa: oule asi. **33** Amalalu, ilia sogebi ea dio amo
"Dialuma Gasa," amoga doaga: loba, ilia da Yesu
bulufalegeiga dabagala: i. Wadela: i hou hamosu
dunu aduna amolawane, ilia gilisili eno bulufalegeiga
dabagala: i. Afae da ea lobodafadili, eno da ea lobo
fofadidili dabagala: i. **34** Yesu E amane sia: i, "Ada!
Dia ilia hou gogolema: ne olofoma! Bai ilia hamobe
ilia da mae dawa: iwane hamosa!" Louma dadi gagui
dunu, ilia da Yesu Ea abula lamusa: , ululuasu. **35**
Dunu huluane da ba: musa: lelu. Be Yu ouligisu dunu
ilia Yesuma habosesele oufesega: su. Ilia amane
habosesele sia: i, "E da dunu eno mae bogoma:
ne gaga: i. E da dafawane Gode Ea ilegei Mesaia
esalea, defea, Hina: mae bogoma: ne, Hisu gaga:
mu da defea!" **36** Dadi gagui dunu ili amola Yesuma
oufesega: ne, Ema misini, Ea moma: ne, wadela: i
waini hano dili i. **37** Ilia amane sia: i, "Di da Yu dunu fi
amoga Hina Bagade esalea, defea, Dia mae bogoma:
ne Disu gaga: ma." **38** Yesu Ea dialuma dabuagado
meloa dedei gosagisi ba: i. Amoga sia: dedei da,
"Yu dunu fi ilia Hina Bagade da goea." **39** Wadela: i
hou hamosu dunu aduna gilisili eno bulufalegeiga
dabagala: i, afadafa da Yesuma lasogole sia: i, "Di
da Mesaiala: ? Di amola ani Dia gaga: ma!" **40**
Be eno wadela: i hou hamosu dunu da ea sama
ema gagabole agoane sia: i, "Dia da Godema hame
beda: bela: ? Ani da bogoma: ne se dabe iasu Yesu
defelewane lai dagoi. **41** Be ania se dabe iasu lamu
da defea. Ania wadela: i hou hamoiba: le dabe laha.
Be amo Dunu da wadela: i hou hamedafa hamosu."
42 Amalalu, e da Yesuma amane sia: i, "Yesu! Dia
Hinadafa Hou lai dagoiba: le bu masea, Dia na mae
gogolema!" **43** Yesu da ema bu adole i, "Na dima
dafawane ilegele sia: sa. Wali eso, ani da gilisili Ba:
ladaise soge ganodini ba: mu." **44** Esomogoa, eso ea

hadigi fisili, soge huluane amo ganodini gasi bagade
ba: i. Baloga (3 p.m.) amogalu bu hadigi ba: i. 45
Afafasu abula bagade Debolo Diasu ganodini gaga: i
dialu, hisu gadelale, fada: ne fasi ba: i. 46 Yesu da ha:
giwane wele sia: i, “Ada! Na da Na a: silibu Dia lobo
da: iya ligisisa!” Amane wele sia: nanu, E da bogoi.
47 Louma dadi gagui hina dunu, amo hou huluane ba:
beba: le, Godema nodone sia: i, “Dafawane! Amo
dunu da moloidafa dunu esalu!” 48 Dunu bagohame
Yesu Ea bogosu ba: musa: misi. Yesu da bogoi
dagoi ba: loba, ilia moilaiga se nabawane, ilila: bida:
gi lulufigilalu buhagi. 49 Yesu Ea na: iyado dunu
amola uda huluane (Yesu da Ga: lili soge fisibiba:
le, ilia Yesuma fa: no bobogei) amo da fonobahadi
sedagawane lelu, Ea bogobe asigiwane ba: i. 50 Amo
esoha, dunu ida: iwane, moloidafa dunu esalu, ea dio
amo Yousefe. E da A: limadia moilai dunu, amola e
da Yu ouligisu Gasolo dunu esalu. 51 Amo dunu da
Gode Ea Hinadafa Hou doaga: ma: ne, dafawaneyale
dawa: iwane ouesalu. Eno Yu ouligisu dunu da Yesu
medomusa: ilegebeba: le, e da amo hou higabeba: le
hame fuligala: i. 52 E da Bailadema misini, Yesu Ea
da: i hodo lamusa: adole ba: i. 53 Amalalu, e da Yesu
Ea da: i hodo bulufalegeiga duga: le, gududili ligisili,
ahea: iai abula amoga sosone, gele gelabo dogoi
(musa: bogoi da hame salasu) amo ganodini ligisi.
54 Amo eso da Falaida: i eso. Sa: bade eso da aya
doga: mu gadenei ba: i. 55 Uda amo da Ga: lili soge
fisili, Yesuma fa: no bobogei, ilia da Yousefe sigi asili,
gele gelabo dogoi amoga Yesu Ea da: i hodo ligisibi
ba: i. 56 Amalalu, ilia da diasuga buhagili, Yesu Ea
da: i hodo da: iya legemusa: , gabusiga: manoma
hahamoi. Ilia da Gode Ea Sema dawa: beba: le, Sa:
bade eso amoga helefi.

24 Hialigi bisisu eso (Sada: i), hahabedafa, amo
uda ilia da gabusiga: manoma ilia hahamoi liligi,
amo aguni, gele gelaboga asi. 2 Doaga: le, ilia da
igi logo ga: su bagade da bebesole gale, logo doasi
ba: i. 3 Amaiba: le, ilia da gele gelabo dogoi amo
ganodini golili sa: ili, Hina Gode Yesu Ea da: i hodo
dialebe hame ba: i. 4 Ilia fofogadigili lela ba: loba,
dunu aduna ahea: iai hadigi bagade abula amoga
idiniginisi lelebe ba: i. 5 Beda: iba: le, uda ilia da
osoboga begudui. Amo dunu da ilima amane sia:
i, “Dilia da abuliba: le esala dunu, amo bogoi gele
gelabo ganodini hogosala: ? 6 E da guiguda: hame.
E da uhini wa: legadoi dagoi. E da musa: Ga: lili
sogega esaloba, dilima sia: i dagoi. Amo dilia bu
dawa: ma! 7 E da musa: amane sia: i, ‘Dunu Egefe da
hobea wadela: i hou hamosu dunu ilia lobo ganodini
gagulaligi ba: mu. E da bulufalegeiga bogosea, eso
osoda amoga uhini bu wa: legadomu.’” 8 Amalalu,
uda da Yesu Ea musa: sia: i, bu dawa: i. 9 Ilia da
bogoi gele gelabo fisili, buhagili, ado ba: su dunu
gidayale gala, amola eno fa: no bobogesu dunu
huluane ilima ilia ba: i liligi olelei. 10 Amo uda ilia dio
amo da Meli Ma: gadala, Youa: na, Ya: mese ame ea
dio amo Meli, amola oda galu. 11 Be ado ba: su dunu
da amo sia: da udigili sia: dasu dawa: i galu. Ilia da
uda ilia adoi dafawaneyale hame dawa: i. 12 Be Bida
da wa: legadole, gele gelaboga hehenai. Beguduli, e
ganodini ba: loba, sosoi abula fawane dialebe ba:
beba: le, e da bagadewane fofogadigili dawa: lalu
moilaiga buhagi. 13 Amogalawane, Yesu Ea fa: no
bobogesu dunu aduna, ela da moilai ea dio amo
Ema: iase amoga doaga: musa: , logoga ahoanu.
Yelusaleme fisili, Ema: iase doaga: musa: ahoasu
sedaga defei da12 gilomida agoane. 14 Ahoanoba,
ela da hou doaga: i, amo gilisili sia: daha ahoanu.
15 Sia: daloba, Yesu Hi da gadenenewane manoba,
E amola ela gilisili ahoanu. 16 Ela da Yesu ba: i,
be E da eno dunuyale dawa: i. 17 Yesu da elama
amane sia: i, “Ali da gilisili ahoana, adi sia: daha
ahoanula: ?” Amalalu, ela odagi da: i dioiwane, oulelu.
18 Dunu afae ea dio amo Galioufa: se, da Yesuma
bu adole ba: i, “Dunu huluane Yelusalemega misi
ilia da waha doaga: i hou huluane dawa: Be Dia
fawane hame dawa: bela: ?” 19 Yesu E sia: i, “Adi
houla: ?” Ela bu adole i, “Yesu, Na: salede dunu, amo
Ea hou. E da balofede dunu esalu. Ea hou amola
Ea sia: amo Gode amola dunu huluane ilia gasa
bagade ba: su. 20 Be gobele salasu ouligisu dunu
amola ninia fi ouligisu dunu, amo dunu fofada: musa:
bulufalegeiga medoma: ne, Louma ouligisu dunuma i.
21 Be amo dunu da nini gaga: le, Isala: ili dunu ilia se
dabe iasu logo doasima: ne, ninia da bagadewane
dawa: i galu. Amo hou da degabo hamonanu, misini,
wali da eso osoda wea! 22 Ninia fi uda oda ilia sia:
nababeba: le, ninia fofogadigi. Ilia da hahabedafa
gele gelabo amoga asili, 23 Ea da: i hodo hame
ba: i. Ilia buhagili, amane sia: i, ‘Ninia dafawane a:
igele dunu aduna ba: i. Ela da Yesu da hame bogoi

esala sia: i.’ **24** Amalalu, ninia fi dunu gele gelaboga
asili, uda ilia sia: i defelewane ba: i. Be Yesu Ea
da: i hodo hame ba: i.” **25** Amalalu, Yesu da elama
amane sia: i, “Ali da gagaoui agoai dunu. Alia da dogo
ganodini gebewanedafa balofede dunu ilia musa:
olelei dafawaneyale dawa: be. **26** Gelesu da ea hadigi
Hinadafa Hou lama: ne, amo se nabasu nabimu da
defea galu.” **27** Amalalu, Yesu da hidadea Mousese,
fa: no balofede dunu huluane amo ilia sia: i huluane
Yesu Ea hou olelemusa: Gode Sia: Dedei Buga
ganodini dedei, amo sia: huluane ela dawa: ma: ne,
elama olelei. **28** Amalalu, ilia masunu moilai amoga
gadenenewane doaga: loba, Yesu da baligili masusa:
ahoanebe ba: i. **29** Be ela da Ea logo ga: musa:
, amane sia: i, “Gasimu galebe! Ani ouesaloma!”
Amaiba: le, E da ela diasuga ouesalumusa: , golili sa:
i. **30** Ilia da ha: i manusa: fili, Yesu da agi ga: gi lale,
sia: ne gadole, amo a: le, elama i. **31** Amalalu, ela si
bu noga: le ba: beba: le, E da dunu enoyale hame,
be Yesuwane ba: i. Be Yesu da alalolesili, Ea ahoabe
ela da hamedafa ba: i. **32** Elesu amane sia: sa: i,
“Dafawane! Ani da logoga manoba, E da anima sia:
beba: le, amola Gode Sia: Dedei bai olelebeba: le,
ania dogo ganodini gia: i agoane nabi.” **33** Amalalu,
ela wa: legadole, hehenane, Yelusalemega buhagili,
Yesu Ea ado ba: su dunu gidayale gala amola eno
fa: no bobogesu dunu gilisili esasulubi ba: i. **34** Ilia
da elama amane sia: i, “Hina da dafawane uhini
wa: legadoi dagoi. E da Saimone ema doaga: i.” **35**
Amalalu, ela da logoga manoba elama hamoi hou,
ilima olelei. Amola Yesu da elama agi ga: gi a: le
iabeba: le, elama doaga: i dunu da Yesuyale dawa: i,
amo sia: olelei. **36** Ela da sia: nanoba, Yesu Hisu logo
mae doawane, ilia gilisisu amo ganodini leluwane,
ilima amane sia: i, “Dilia dogo olofoiwane dialoma!”
37 Be E da bogoi ea a: silibuyale dawa: beba: le,
ilia da beda: ga fofogadigi. **38** Be E da ilima amane
sia: i, “Dilia da abuliba: le beda: bela: ? Abuliba:
le dafawaneyale hame dawa: su hou da dilia dogo
ganodini mabela: ? **39** Na lobo amola Na emo ba:
ma! Goe da dafawane Na dawa: ma! Na da: i digili
ba: lalu dawa: ma! Na da hu amola gasa galebeba:
le, Na da bogoi a: silibuyale mae dawa: ma!” **40**
Amo sia: nanu, E da Ea lobo amola Ea emo ilima
olei. **41** Ilia da baligili hahawaneba: le, fofogadigili
bu dafawaneyale hame dawa: beba: le, E da ilima
amane sia: i, “Dilia da ha: i manu ganabela: ?” **42**
Ilia da menabo gobei a: i lale, Ema i. **43** E da amo
lale, ilia odagiaba mai dagoi. **44** Amalalu, E da ilima
amane sia: i, “Na da amo hou musa: , dili amola Na
gilisili esaloba, dilima olelei da Na hou olelemusa:
sia: huluane dedei, Mousese ea Malasu, balofede
ilia dedei, amola Gesami Hea: su buga dedei, amo
huluane da didili hamomusa: , Na da misi dagoi.” **45**
Amalalu, E da ilia asigi dawa: suga Gode Sia: dedei
noga: le dawa: ma: ne, doasi. **46** E da ilima amane
sia: i, “Sia: da agoane dedei diala. Mesaia da se
nabalu, bogole, eso osodaga uhini wa: legadomu. **47**
Degabo Yelusaleme ganodini, fa: no osobo bagade fifi
asi gala amoga dunu ilia olelebeba: le, huluane da Na
Dioba: le Godema sinidigisu hou, amola wadela: i hou
gogolema: ne olofosu nabimu. **48** Dilia da amo hou
ba: su dunu esala. **49** Dawa: ma! Dili fidima: ne, Na da
Gode Ea hahawane dogolegele iasu amo E da musa:
imunusa: ilegele sia: i, amo dilima asunasimu. Be
diasu ganodini ouesalu, gasa bagade hou muagado
misunu da dilima abula agoane idiniginisimu.” **50**
Amalalu, Yesu da Ea fa: no bobogesu dunu Bedani
moilai gadenene sogebi amoga oule asi. E da Ea
lobo gaguia gadole, Gode da ilima hahawane ima: ne
sia: i. **51** Hahawane sia: nanu, E da ili fisili amola
Gode da E muagado lale gadoi. **52** Ilia da Yesuma
nonodona, hahawane bagadewane Yelusaleme moilai
bai bagadega buhagi. **53** Eso huluane, mae helefili,
ilia Debolo Diasu ganodini, Godema nodone sia: ne
gadolalu. Sia: Ama Dagoi

Yone

1 Degabodafa, osobo bagade da hame hahamoi galu, amo esoha Gode Sia: dafa da esalu. E (Sia: dafa), amola Gode, da gilisili afadafa fawane esalu. Sia: dafa da Gode defele. **2** Degabodafa Sia: dafa amola Gode, Ela da gilisili esalu. **3** Sia: dafa da liligi huluanedafa hahamoi dagoi. E da hame hamoi ganiaba, liligi huluanedafa da hame ba: la: loba. **4** Sia: dafa da esalusu ea bai galu. Amo esalusu da osobo bagade dunu fifi asi gala ilima hadigi olelei. **5** Amo hadigi da gasi ganodini diga: i diala. Amo hadigi da gasiga dedebomu hamedesa. **6** Gode da Ea sia: adole iasu dunu ea dio amo Yone, amo asunasi. **7** Dunu huluane ilia Gode Ea adosu nababeba: le, dafawaneyale dawa: ma: ne, Yone da hadigi ilima olelema: ne misi. **8** Yone da Hadigidafa hame galu. E da amo Hadigidafa olelela misi. **9** Amo hadigi da Hadigidafa. Hadigidafa da dunu huluane amo da osobo bagadega maha, ilima hadigi iaha. **10** Sia: dafa da osobo bagade ganodini esalu. Gode da Sia: dafa amoga osobo bagade hahamoi. Be osobo bagade dunu da Sia: dafa hame dawa: i galu. **11** E da Ea fidafa dunu ilima misi, be Ea fidafa da Ea hou lalegagumu higasu. **12** Be mogili ilia da Ea hou hanaiba: le, Ea hou lalegagui. Amalalu, ilia da Gode Ea mano hamoma: ne, E da ilima ilegei dagoi. **13** Osobo bagade hou hamobeba: le hame, ilia bu lalelegele Gode Ea mano hamoi. Osobo bagade dunu ea hamoiba: le, ilia hame lalelegei, be Gode Hi ilegeiba: le ilia da bu lalelegele, Gode Ea mano hamoi dagoi. **14** Sia: dafa da osobo bagade dunu ea hu lale, ninia osobo bagade fi amo ganodini esalu. Ea hou da hahawane dogolegele iasu amola dafawanedafa hou ba: su. Ea hadigi, amo Gode Egefedafa Ea hadigi defele, ninia ba: i dagoi. **15** Yone da Ea hou olelei. E da ha: giwane wele sia: i, “E da na misi amoga fa: no misi, be Ea hou da na hou baligisa! Na hame lalelegei esoga, E da esalu! Amo dunu Ea hou olelemusa: na sia: i!” **16** Ea hahawane dogolegele iasu hou da nabai bagadewane dialebeba: le, E ninima hahawane bagade iasu. Musa: ninia hahawane ba: i, be wali bu baligiliwane hahawane ba: sa. **17** Gode da Mousesema olelebeba: le, Ea Sema ninima iasu. Be Yesu Gelesu da hahawane dogolegele iasu, amola moloidafa hou, ninima olelei dagoi. **18** Osobo bagade dunu huluanedafa, da Gode hamedafa ba: su. Be Hina Gode Yesu, Hisu da Godedafa defele. Amola E da Gode dafulili lelebeba: le, Hi fawane da Gode Ea hou olelei dagoi. **19** Yu fi ouligisu dunu Yelusaleme moilai bai bagadega esalu, ilia da gobele salasu dunu amola Lifai dunu, amo Yone ea hou abodemusa: asunasi. Ilia da Yonema amane adole ba: i, “Di da nowala: ?” **20** Yone da bu adole imunu hame hihi galu. E da moloiwane olelei, “Na da Mesaia hame!” **21** Ilia bu adole ba: i, “Amaiba: le, di da nowala: ? Di da Elaidiala: ?” Yone bu adole i, “Hame mabu! “Ilia eno adole ba: i, “Di da Balofede dunudafala: ?” “Hame mabu!” e sia: i. **22** Ilia amane sia: i, “Amaiba: le, di da nowala: , amo ninima adoma. Ninia asunasi dunuma adole iasu gaguli masunu galebe. Dia hou da adi houla: ?” **23** Be Yone bu adole ianoba, e da Aisaia ea sia: dedei olelei, “Na da hafoga: i soge, dunu hame esalebe soge amo ganodini ahoana, amane wele sia: nana, `Hina Gode da noga: iwane masa: ne, Ea logo moloiwane fodoma!’” **24** Abodemusa: misi dunu (Fa: lisi fi dunu da ili asunasi), **25** ilia da Yonema amane adole ba: i, “Di da Mesaia o Elaidia o Balofede dunu amo hame esalea, di da abuliba: le dunu hanoga fane salala: ?” **26** Yone da bu adole i, “Na da hanoga ba: bodaise hou hamosa. Be dilia gilisisu amo ganodini dunu dilia hame dawa: dunu da lela. **27** E da na misi amoga fa: no maha. Be na da Ea emo salasu efe fadegamu amo defele hame ba: sa. **28** Yone da Bedani soge, (Yodane Hano gusu bega:) amoga hanoga fane salasu hou hamonanoba, amo hou huluane da ba: su. **29** Golale hahabe, Yone da Yesu ema manebe ba: i. E amane sia: i, “Dilia ba: ma! Gode Ea Sibi Mano manebe goea. E da osobo bagade wadela: i hou huluane fadegale fasisa. **30** Na musa: sia: i, `E da na misi amoga fa: no misi, be Ea hou da na hou baligisa. Na hame lalelegei esoga, E da esalu.’ Na da amo dunu Ea hou olelemusa: , amane sia: i. **31** Na da amo dunu hame dawa: i galu. Be na da amo misunu dunu Ea hou Isala: ili dunuma olelemusa: , hanoga fane salasu hamomusa: misi.” **32** Amalalu, Yone da ilima amane sia: i, “Na da Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala, dafe sio agoane muagado misini, Ea da: i hodo amoga aligila sa: i, ba: i dagoi. **33** Na da amo da Gode Ea ilegei dunu hame dawa: i galu. Be musa: Gode da na hanoga fane salasu hawa: hamoma: ne, asula ahoanoba, E da nama

amane olelei, `Di da Gode Ea A: silibu Hadigidafa dunu afadafa amoga aligila dalebe ba: mu. Amo Dunu da Na A: silibu Hadigidafa amoga ba: bodaise hamosa.' **34** Na da amo hou ba: i dagoi. Amola amo dunu da Gode Egefedafa na da dilima sia: sa!" **35** Eso afae aligili, Yone amola ea ado ba: su dunu aduna da gilisili lelu. **36** Lelebeba: le, Yesu da baligili ahoanebe ba: i. Yone e amane sia: i, "Gode Ea Sibi Mano ahoanebe goea." **37** Amo sia: nababeba: le, ea ado ba: su dunu aduna da Yesuma fa: no bobogei. **38** Yesu da delegili, ela da ema fa: no bobogelalebe ba: loba, elama amane adole ba: i, "Ali da adi hogosala: ?" Ela bu adole ba: i, "La: bai (olelesu)! Dia golasu da habila: ?" **39** E bu adole i, "Ba: la misa!" (Amoha da eso baloga agoane). Amalalu, ela da Yesu E sigi asili, Ea golasu ba: i. Ilia gilisili amo eso ganodini sia: dalu, gasi gadenenewane yolesi. **40** Dunu afadafa ea dio amo A: dalu, e da Saimone Bida eya esalu. E da Yone ea sia: nabalu, Yesuma fa: no bobogei. **41** E da ea ola Saimone hogolala ba: beba: le, ema amane sia: i, "Ani da Mesaia (eno sia: Gelesu) ba: i dagoi." **42** Amalalu, e da Saimone Yesuma oule misi. Yesu da Saimone ba: beba: le, amane sia: i, "Dia dio da Saimone! Di da Yone egefe! Wali Na da dima Sifa: se dio asula." (Sifa: se dio da Bida dio defele. Amo dawa: loma: ne sia: da `igi'.) **43** Golale hahabe, Yesu da Ga: lili sogega masunu dawa: i galu. E da Filibe ba: beba: le, amane sia: i, "Na baligiga aligila misa." **44** (Filibe ea moilai dio amo Bedesa: ida. Amo moilaiga A: dalu amola Bida esalebe ba: i.) **45** Filibe da hogolala, Nada: na: iele ba: i. E da ema amane sia: i, "Ninia da Dunu amo Ea hou Mousese da Sema buga ganodini dedei, amola balofede dunu, Ea hou dedei, amo dunu ninia ba: i dagoi. E da Yesu, Yousefe egefe. Ea moilai da Na: salede." **46** Nada: na: iele da amane sia: i, "Liligi ida: iwane gala da Na: salede moilaiga mahabela: ? Hame mabu!" Be Filibe da bu adole i, "Ba: la misa!" **47** Yesu da Nada: na: iele Ema manebe ba: beba: le, ea hou olelemusa: amane sia: i, "Isala: ili dunudafa da manebe goea. Amo dunu da ogogosu hame dawa:" **48** Nada: na: iele da Ema amane adole ba: i, "Na hou Dia habodane dawa: bela: ?" Yesu E bu adole i, "Filibe da dima hame misa: ne weloba, Na da di figi ifa ea ougiha esalebe ba: i." **49** Nada: na: iele fofogadigili sia: i, "Olelesu! Di da Gode Egefedafa. Di da Isala: ili fi ilima Hina Bagadedafa esala." **50** Yesu E amane sia: i, "Di da figi ifa ea ougiha esalebe Na ba: i, amo fawane Na sia: beba: le di da Na hou dafawaneyale dawa: bela: ? Amo hou bagadewane baligisu hou di da ba: mu." **51** E da ilima amane sia: i, "Na da dafawane dilima sia: sa! Dilia da Hebene logo doasibi ba: mu, amola Gode Ea a: igele dunu Gode Egefe amo da: iya, ilia gudu dalebe gado heda: lebe ba: mu."

2 Eso aduna aligili, Ga: ina moilai (Ga: lili sogega) amo ganodini ilia uda lasu hou hamosu. Yesu Ea ame amoga misi esalu. **2** Lolo nasu ouligisu dunu da Yesu, Ea ado ba: su dunu, ilima misa: ne sia: i dagoiba: le, ilia misi esalu. **3** Be waini hano huluane na dagoiba: le, Yesu Ea ame Ema amane sia: i, "Ilia waini huluane da na dagoiba: le ebelei." **4** Be Yesu da bu adole i, "Na hawa: hamomu dia abuliba: le adosala: ? Na ilegei eso da hame doaga: i." **5** Yesu Ea: me da hawa: hamosu dunuma amane sia: i, "Ea adosea dilia hamoma!" **6** Yu dunu ilia lobo dodofesu hou sema bagade dialu. Amo hou hamoma: ne ofodo da gafeyale gala dialu. Ofodo afae afae da hano100lidase (litres) agoane sogasalasea nabai ba: i. **7** Yesu da hawa: hamosu dunu ilima amane sia: i, "Amo ofodo gafeyale gala amoga hano sogasalawane, nabama!" Amalalu, ilia hano sogasalawane, ofodo da nabaidafa ba: i. **8** Amalalu, Yesu da ilima amane adole i, "Defea! Wali amo ofodoga hano dili, gaguli asili, lolo Nasu aowasu dunuma ima." Ilia da Ea sia: i defele hamoi. **9** Lolo Nasu ouligisu dunu da hano afadenene, bu waini hano hamoi, amo na ba: i. Waini da habidili misi, aowasu dunu da hame dawa: i (be hawa: hamosu dunu da hano dili iabeba: le dawa: i). Amalalu e da uda lamu dunuma amane wele sia: i, **10** "Dunu huluane da hidadea waini hano ida: iwane sagole, fa: no ilima misi dunu da bagadewane na dagoiba: le, ilia da wadela: i waini hano sagosa. Be dia hou da hisu. Di da fa: nodafa waini baligili ida: iwane gala ninima iaha!" **11** Ga: ina moilai, Ga: lili soge ganodini, amoga Yesu da amo degabo gasa bagade musa: hame ba: su hou hamoi dagoi. E da Ea hadigi olelebeba: le, Ea ado ba: su dunu da Ea hou dafawaneyale dawa: i galu. **12** Amohaga fa: no, Yesu, Ea ame, Ea eya, amola Ea ado ba: su dunu, eso bagahame oualigimusa: , Gabena: iame moilaiga asi. **13** Baligisu Lolo Nasu gilisimu da gadeneiba: le, Yesu da Yelusaleme moilai bai bagadega asi. **14**

Debolo Diasu ganodini, E da dunu ilia bulamagau, sibi, amola musuni bidi lalebe ba: i. Eno dunu ilia fafai amoga fili, muni afadenene iasu hou hamonanebe ba: i. **15** Amalalu, Yesu da efega fegasu hamone, ohe fi, bulamagau, amola sibi huluane gadili sefasi. E da muni bidi lasu dunu ilia fafai delegili fasili, ilia muni fage huluane gugudili fasi. **16** E da sio bidi lasu dunuma amane sia: i, "Sio huluane gadili gaguli masa! Na Ada ea diasu bidi lama: ne diasu agoane hamomu da defea hame! Yolesima!" **17** Amalalu, Ea ado ba: su dunu da Gode Sia: Dedei amo bu dawa: i, amane, "Gode! Na dogo ganodini, Dia Diasu amoma asigi hou da lalu agoane nesa." **18** Yu ouligisu dunu da Yesuma amane adole ba: i, "Di da abuliba: le amo hou hamonanebela: ? Amo olelema: ne, di da adi dawa: digima: ne olelesu ninima olelema: bela: ?" **19** Yesu E bu adole i, "Dilia amo Debolo Diasu mugulusia, Na da eso udiana amoga bu hiougili dagomu." **20** Ilia da fofogadigili amane sia: i, "Ola! Musa: dunu ilia ode 46 agoanega amo diasu gagui galu. Di da habodane eso udiana amoga bu gaguma: bela: ?" **21** Be Yesu da Debolo Diasu Ea hou hame olelei. E da Ea da: i hodo da diasu agoane sia: i. **22** Amaiba: le, fa: nowane, Yesu E bogole, bu wa: legadoloba, Ea fa: no bobogesu dunu da amo sia: bu dawa: i galu. Dawa: beba: le, ilia Gode Sia: Dedei bu dawa: le, Yesu Ea sia: i dafawaneyale dawa: i. **23** Yesu da Baligisu Lolo Nasu amoha Yelusaleme moilai bai bagadega esaloba, dunu bagohame Ea gasa bagade dawa: digima: ne olelesu ba: beba: le, Ea hou dafawaneyale dawa: i. **24** Be Yesu da osobo bagade dunu ilia hou huluane dawa: beba: le, ilia lalegagui hou dafawaneyale hame dawa: i. **25** Eno dunu da osobo bagade dunu ilia hou Ema olelemu da hamedeidafa. Bai Hisu, enoga mae oleleiwane, liligi huluane osobo bagade dunu ilia dogo ganodini dialebe, dawa: i galu.

3 Amo esoha, Yu ouligisu dunu afae (Fa: lisi dunu) ea dio amo Nigoudimase, esalebe ba: i. **2** E da gasia, wamowane Yesuma misini, amane sia: i, "La: bai (Olelesu)! Gode da hame fidi ganiaba, Dia da musa: hame ba: su dawa: digima: ne olelesu hamonanebe amo hamomu da hamedela: loba. Amo ninia ba: beba: le, di da Godema asunasi olelesu dunu ninia dawa:" **3** Be Yesu da ema bu adole i, "Na dima dafawane sia: sa! Nowa dunu da bu hame lalelegesea, e da Gode Ea Hinadafa Hou hamedafa ba: mu." **4** Nigoudimase fofogadigili bu adole ba: i, "Abolebela: ? Asigilai dunu da habodane bu lalelegema: bela: ? E da ame ea hagomo ganodini bu galuli amo bu lalelegema: bela: ?" **5** Yesu E bu adole i, "Na da dima dafawane sia: sa. Dunu e da hanoga amola A: silibuga bu hame lalelegesea, e da Gode Ea Hinadafa Hou amoga heda: mu hamedei. **6** Dunu da eda amola eme, amoga ela hamoiba: le lalelegesea, e da da: i hodo fawane hamosa. Be A: silibu Hadigidafa amoga lalelegesea, e da a: silibuwane ahoanumu. **7** Dilia huluane da bu lalelegemu da defea, amo Na da sia: beba: le, mae fofogadigima. **8** Fo da hi hanaiba: le hi logoga ahoa. Fo da habodili misi, amola habodili masunu, di hame dawa: Fo ea sia: fawane naba. Dunu ilia da Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala amoga lalelegebeba: le, ilia hou da amo agoane ba: sa." **9** Nigoudimase da bu fofogadigili amane adole ba: i, "Amo hou da habodane mahabela: ?" **10** Yesu da bu adole i, "Defea! Di da mimogo olelesu dunu Isala: ili soge ganodini. Amaiba: le, di abuliba: le amo hou hame dawa: sala: ?" **11** Na da dafawane sia: dilima olelesa. Na dawa: su liligi, na siga ba: su liligi, amo fawane na dilima sia: ne iaha. Be dilia huluane amo sia: ne iasu nabimu higasa. **12** Na da osobo bagade hou dilima olelebeba: le, dilia da dafawaneyale hame dawa: be. Amaiba: le, Na da Hebene hou dilima olelesea, dilia da habodane dafawaneyale dawa: ma: bela: ? **13** Osobo bagade dunu da Hebene sogega hamedafa heda: su. Be Dunu Egefe, E da osobo bagadega gudu sa: i, Hi fawane da Hebene sogega esalebe dunu. **14** Mousese da hemonega dunu hame esalebe hafoga: i wadela: i soge ganodini, sania balasiga hamoi amola ifaga gosagisili, gaguia gadole, bugili, amo hou defele ilia da Dunu Egefe gaguia gadomu. **15** Dunu huluane amo da Dunu Egefe Ea hou dafawaneyale dawa: sea, eso huluane Fifi Ahoanusu lama: ne, amo hou da doaga: mu. **(aiōnios g166)** **16** Bai Gode da osobo bagade fifi asi gala hodole, ilima asigili, Egefe ilima i. Ea sia: dafawaneyale dawa: sea, lalegagusia, eso huluane mae bogole Fifi Ahoanumu. **(aiōnios g166)** **17** Gode da osobo bagade dunu huluane ilima se imunusa: fofada: musa: , Egefe hame asunasi. Be dunu huluane gaga: musa: , E da Egefe asunasi dagoi. **18** Nowa dunu da Gode Egefe dafawaneyale

dawa: sea, e da se imunusa: fofada: su hame ba: mu. Be nowa da dafawaneyale hame dawa: sea, e da Yesu Ea Dio dafawaneyale hame dawa: beba: le, se imunusa: fofada: su ba: mu. **19** Gode Ea fofada: su da agoane ba: sa. Hadigidafa da osobo bagadega doaga: i dagoi. Be dunu ilia hou da wadela: iba: le, ilia hadigi higale, gasi hanai galebe. **20** Nowa dunu da wadela: i hou hamosea, e da hadigi higabeba: le, hadigi amoga hame maha. Eno dunu da ea wadela: i hou ba: sa: besa: le, e da hadigiga hame maha. **21** Be ida: iwane, moloiwane hamosu dunu, ea hadigi da Godema hamoi amo olelemusa: , e da hadigi amoga maha." **22** Amalalu, Yesu amola Ea ado ba: su dunu, ilia da Yudia sogega asili, ouesalu, hanoga fane salasu hou hamonanu. **23** Inone sogebi (amo da Sa: ilaime moilai gadenei) amoga Yone da ba: bodaise hou hamonanu. Bai amo sogebiga, hano bagohame dialebe ba: i. Dunu bagohame da ema doaga: beba: le, e da ili hanoga fane salasu. **24** (Amo esoha, Yone da se iasu diasu ganodini hame sali.) **25** Yone ea ado ba: su dunu da Yu dunuma sia: ga gegei. Ilia hanoga ulasu sema amoma dawa: beba: le, sia: ga gegei. **26** Amalalu, ilia Yonema misini, amane sia: i, "Olelesu! Dunu amo da ali Yodane gusu bega: amoga esalu. Di da Ea hou ninima olelei. Amo da wali ba: bodaise hou hamonanebeba: le, dunu huluane da Ema ahoa!" **27** Yone da bu adole i "Gode da osobo bagade dunuma hou hame olelei ganiaba, e da gasa bagade hou hame dawa: la: loba. **28** Na sia: dilia huluane nabi dagoi. Na amane sia: i, 'Na da Mesaia hame be E bisili masa: ne, Gode da na asunasi. **29** Uda da uda lamu dunu amo ea uda. Be uda lamu dunu ea na: iyado, e da uda lamu dunu ea sia: nababeba: le, hahawane ba: sa. Amaiba: le, na hahawane hou da nabaiwane diala. **30** Ea mimogo hou da heda: le, amola na hou da gudu sa: imu da defea." **31** Gadodafa amoga misi dunu da osobo bagade dunu huluane baligisa. Osobo bagade dunu da osobo bagadega esalebeba: le, osobo bagade hou fawane sia: daha. Be Hebene sogega misi dunu da liligi huluane baligisa. **32** E da Ea ba: su amola Ea nabasu liligi olelesa. Be dunu huluane da Ea sia: hame lalegagusa. **33** Be nowa dunu Ea sia: dafawane lalegagusia, amo dunu e da Gode Ea hou da dafawanedafa eno dunuma olelesa. **34** Gode Ea asunasi dunu da Gode Ea sia: fawane olelesa. Bai Gode da Ea A: silibu nabaiwane Ema iaha. **35** Adadafa da Egefema asigiba: le, Ea gasa bagade hou huludafa Ema ia dagoi. **36** Nowa da Gode Egefe dafawaneyale dawa: sea, e da eso huluane Fifi Ahoanusu lai dagoi. Be nowa da Gode Egefe Ea sia: hame nabawane hame hamosea, e da eso huluane Fifi Ahoanusu mae lale, Gode Ea ougi se iasu ba: mu agoai galebe!" **(aiōnios g166)**

4 Fa: lisi dunu ilia da nabi amo Yesu da fa: no bobogesu dunu hiougi amola amo hanoga fane salasi, amola ilia idi da Yonema hamoi ilia idi baligi dagoi. **2** (Be Yesu Hi da dunu hanoga hame fane sanasi. Ea ado ba: su dunu ilia fawane hamosu). **3** Amaiba: le, eno dunu da Fa: lisi dunu ilia sia: dasu Yesuma olelebeba: le, E da Yudia soge yolesili, Ga: lili sogega asi. **4** E da Ga: lili sogega doaga: musa: , Samelia soge golili sa: i. **5** Samelia soge ganodini ahoana, e da Saiga moilaiga doaga: i. Musa: , Ya: igobe ea bugili nasu sogebi amo moilai gadenene amo egefe Yousefema i dagoi. **6** Ya: igobe ea hano nasu uli dou da amo sogega dialu. Yesu da helebeba: le, uli dou gadenene esalu. Amoha da esomogoa galu. **7** Amalalu, Samelia uda da hano dimusa: misi. Yesu da ema amane sia: i, "Na manusa: , hano dili ima!" **8** (Yesu Ea ado ba: su dunu da ha: i manu bidi lamusa: , moilaiga asi dagoi ba: i.) **9** Samelia uda da Yesuma bu adole i, "Di da Yu dunu be na da Samelia fi esala. Di da abuliba: le nama hano dili ima: ne adobela: ?" (Bai Yu dunu ilia Samelia fi dunu ilia faigelei amoga manu da malei galu.) **10** Yesu E bu adole i, "Defea! Di da Gode Ea hahawane iasu hou, dima edegesu dunu Ea hou, amo dawa: loba, di da Ema edegela: loba. Adole ba: su ganiaba, E da dima esalalalusu hano ia: noba!" **11** Uda da Yesuma bu adole i, "Hina! Hano da gelabo gudu sedagawane diala. Di da hano disu hameba: le, habodane esalalalusu hano dima: bela: ? **12** Ninia aowalali eda Ya: igobe da amo hano nasu uli dogoi ninima i. E, ea mano amola ea ohe fi huluane amoga dili mai. Di da Ya: igobe ea hou baligibela: ?" **13** Yesu E bu adole i, "Nowa da amo hano dili nasea, e da bu hano hanamu. **14** Be nowa da Na hano dili iasu nasea, e da hobea gumiba: le, bu hano hame hanamu. Be hano ea dogo ganodini heda: lebeba: le, nawa: li agoane dalebeba: le, eso huluane mae bogole, Fifi Ahoanusu hou ema imunu." **(aiōn g165,**

aiōnios g166) 15 Amalalu, Samelia uda amane sia: i, “Na da bu hano hame hanama: ne, amola guiguda: hano bu mae dila misa: ne, amo hano nama dili ima.” 16 Yesu E amane sia: i, “Digua guiguda: misa: ne sia: musa: masa. Amalu bu misa!” 17 Uda da amane sia: i, “Nagoa hame!” Yesu E bu adole i, “Di da dafawane sia: i, di da digua hame. 18 Di da dunu biyale gala amoga lai galu., amola dunu e da waha di ali gilisili golabe, amo da digua hame. Di da dafawane sia: i!” 19 Uda da fofogadigili sia: i, “Hina! Na da wali ba: sa! Di da balofede dunu! 20 Na Samelia aowalali fi dunu da amo goumia Godema nodone sia: ne gadosu. Be Yu dunu fi, ilia da Yelusaleme moilai bai bagadega fawane sia: ne gadosu hou da defea sia: sa.” 21 Yesu da ema bu adole i, “Na sia: nabima! Eso da misunu amoga dunu ilia amo goumia, amola Yelusaleme moilai bai bagadega Godema hame sia: ne gadomu. 22 Dilia Samelia dunu sia: ne gadosu da dilia hame dawa: liligi amoma sia: ne gadosa. Be Yu dunu fi amoga gaga: su hou da mabeba: le, ninia sia: ne gadosu houdafa dawa: 23 Be eso da misunu - hame! eso da doaga: i dagoi! Amo esoga dunu ilia da Gode Ea A: silibu amo Ea gasa lai dagoiba: le, amoga ilia Godema nodone sia: ne gadolalumu. Amo sia: ne gadosu hou Gode da hogoi helesa. 24 Gode da a: silibu. Amaiba: le, nowa dunu e Godema nodone sia: ne gadomusa: dawa: sea, e da Gode Ea A: silibu Ea gasaga fawane sia: ne gadomu da defea.” 25 Uda da Yesuma amane sia: i, “Na dawa: Mesaia da hobea Gode Ea hou huluane ninima olelela misunu.” 26 Yesu E bu adole i, “Amo dunu da dima sia: daha da E. Nawane wea!” 27 Amogaluwane, Yesu Ea ado ba: su dunu da bu misini, amo udama E da sia: dalebe ba: loba, ilia bagadewane fofogadigi. Be udama, “Di adi lama: bela: ?”, o Yesuma, “Di abuliba: le ema sia: dalula: ?” amo ilia hame sia: i. 28 Amalalu, amo uda da ea hano disu gaga yolesili, moilaiga buhagili, Saiga dunuma amane olelei, 29 “Hadiga! Dunu E da na musa: hamoi huluane ba: beba: le, adosu. Amo ba: la misa! Ebeda! E da Mesaiala: ?” 30 Amalalu, dunu huluane moilai yolesili, Yesuma doaga: musa: asi. 31 Be amoha Yesu Ea ado ba: su dunu da Yesuma sia: amane adolalebe ba: i, “Olelesu! Ha: i manu moma!” 32 Be Yesu bu adole i, “Na da ha: i manu dilia hame dawa: liligi amo diala.” 33 Amalalu, Ea ado ba: su dunu da gilisili sia: dasu, “Amabela: ? Eno dunu da Ema ha: i manu gaguli misibela: ?” 34 Be Yesu E amane sia: i, “Na ha: i manudafa da Na Asunasisu Dunu Ea hanai liligi., amo hawa: hamosu E da nama i, amo dagomusa: Na ha: i manu da agoane galebe. 35 Dilia da agoane sia: sa, `Oubi biyaduyale aligili, ha: i manu yoiba: le faimu. Be na agoane sia: sa, `Ha: i manu bugi noga: le ba: ma. Huluane da wahadafa yoiba: le, wahadafa faimu da defea. 36 Nowa dunu da yoi liligi faisia, e da bidi lale, ea fai liligi da eso huluane Fifi Ahoanusu ba: mu. Amaiba: le, bugi dunu amola faisu dunu, da gilisili hahawane ganumu. (aiōnios g166) 37 Musa: , sia: dedei da dafawane, amane, `Dunu afadafa da ha: i manu bugisa. Eno da ha: i manu faisa. 38 Na da dilia ifabi amo ganodini dilia hame hamosu amoga ha: i manu faimusa: , asunasi. Amo ifabi ganodini, eno dunu ilia hawa: hamoi dagoiba: le, dilia da ilia hawa: hamosu ea bidi lamu.” 39 Saiga moilai esalebe Samelia dunu bagohame, uda ea sia: amo “Dunu e da na musa: hamoi huluane adosu,” amo sia: nababeba: le, ilia da Yesu Ea hou dafawaneyale dawa: i. 40 Amaiba: le, Samelia dunu da Yesuma doaga: le, Yesu da Saiga moilaiga esaloma: ne, edegei. Amaiba: le, E da eso aduna ouesalu. 41 Amalalu, eno dunu bagohame da Ea sia: nababeba: le, Ea hou dafawaneyale dawa: i. 42 Ilia da Samelia udama amane sia: i, “Dia sia: beba: le hame, be Ea sia: ninia gega nababeba: le, wali dafawaneyale dawa: be. Dafawane! E da osobo bagade fifi asi gala dunu ilima Gaga: sudafa misi.” 43 Yesu da eso aduna aligili, amo soge yolesili, Ga: lili sogega asi. 44 Yesu Hi da musa: sia: i galu, “Balofede dunu da ea moilai soge amo ganodini esalea, ea fi dunu da ea hou higasa.” 45 Be Ga: lili dunu ilia da musa: Baligisu Lolo manusa: , Yelusaleme moilai bai bagadega ahoanoba, Ea gasa bagade hou E da amo esoha amogala hamobe ilia ba: i. Amaiba: le, E da bu Ga: lili moilaiga doaga: loba, ilia da E hahawane yosia: i. 46 Amalalu, Ga: ina moilai Ga: lili sogega (amo moilaiga Yesu da hano afadenene bu waini hano hamoi) amoga Yesu da buhagi. Amo moilaiga Gamane ouligisu dunu esalu. Egefe da Gabena: iame moilaiga oloi dialu. 47 Yesu da Yudia soge yolesili bu Ga: lili sogega misi, amo sia: nababeba: le, Gamane ouligisu dunu da Yesuma doaga: le, E da Gabena: iame moilaiga egefe bogomuwane diala amo uhinisima: ne masa: ne, Yesuma adole ba: i. 48

Yesu da ema amane sia: i, “Dilia huluane da musa:
hame ba: su dawa: digima: ne olelesu hame ba:
sea, dilia da hamedafa dafawaneyale dawa: mu.”
49 Gamane ouligisu da bu adole i, “Hina! Na mano
da bogosa: besa: le, ania da ema gilisili masunu da
defea.” **50** Yesu da ema amane sia: i, “Masa! Diagofe
da mae bogole esalumu!” Amo dunu da Yesu Ea sia:
dafawaneyale dawa: beba: le, asi. **51** Ea diasuga
doaga: musa: logoga ahoanoba, ea hawa: hamosu
dunu ema doaga: le, amane sia: i, “Diagofe da hame
bogoi uhini esala.” **52** Amalalu egefe ea bu uhisu eso
ilegei amo e da ilima adole ba: i. Ilia bu adole i, “Aya
baloga eso bega: be galu, ea asugi fisi.” **53** Amalalu,
amogaluwane Yesu da amane sia: i, “Diagofe da mae
bogole esalumu,” amo ea sia: i eda da bu dawa: i.
Amalalu, amo dunu ea sosogo fi huluane da Yesu Ea
hou lalegagui dagoi. **54** Yesu da Yudia soge yolesili,
Ga: lili amoga doaga: le, amo hamoi da musa: hame
ba: su dawa: digima: ne olelesu hou ageyaduyale
gala Yesu E hamoi galu.

5 Fa: no, Yesu da Yelusaleme moilai bai bagadega,
Gode Ea fi dunu Lolo Nasu gilisisu amoga ba: la
asi. **2** Yelusaleme moilai bai bagadega, Sibi Logo
Holei amo gadenene da hano wayabo galu. Sesei
biyale gala da wayabo bega: dialu. Amo wayabo dio
da Hibulu sia: ga “Bedeseda.” **3** Oloi dunu bagohame
da amo sesei ganodini dialu. Mogili da si dofoi, mogili
da emo gasuga: igi, eno da afoi. Hano da gafuluma:
ne ilia ouesafulu. **4** Amo hano wayabo ea hou ilia
agoane sia: su. Eso enoga, a:igele dunu da doaga: le,
hano gafulumusa: bibiagosu. Hano bibiagole, nowa
oloi dunu da bisili hano ganodini soagala: sea, ea
oloi da uhibi ba: mu **5** Dunu afadafa da amo sogebi
esalu. Ea oloi da hemonega, ode38agoane mui. **6**
Yesu da amo oloi ba: beba: le, amo dunu da ode
bagohame agoane dialebe E asigiwane dawa: i galu.
E da ema amane sia: i, “Di da bu uhimu hanabela: ?”
7 Oloi dunu da bu adole i, “Hina! Hano da bibiagosea,
na hano ganodini sa: ima: ne fidisu dunu da hame
galebe. Na da hanoa gudu masusa: dawa: sea, eno
dunu ilia da bisili daha.” **8** Yesu da ema amane sia:
i, “Di wa: legadole, dia debea gaguia gadole, gisa
masa.” **9** Amalalu, mae aligili, amo dunu da uhini,
ea debea gaguia gadole, gisa asi. Amo esoha da
Sa: bade eso. **10** Amaiba: le, Yu ouligisu dunu ilia da
amo oloi uhi dunuma amane sia: i, “Wali da Sa: bade
eso. Dia debea gisa ahoabeba: le, di da ninia Sema
wadela: sa.” **11** E bu adole i, “Na oloi uhisu dunu da
na debea gisa masa: ne sia: i.” **12** Ilia da ema adole
ba: i, “Amo hou olelei dunu da nowa dunula: ?” **13** Be
amo dunu da ea oloi uhinisisu da Yesuyale hame
dawa: i. Dunu bagohame amo sogebi esalebeba: le,
Yesu da hedolowane asiba: le, e da hame dawa:
i. **14** Be fa: no, Yesu da amo dunu Debolo Diasu
ganodini lelebe ba: i. Yesu da ema amane sia: i, “Di
da wali uhi dagoi. Be eno wadela: i liligi dia musa:
oloi baligiliwane dima doaga: sa: besa: le, wadela:
i hou yolesima.” **15** Asili, amo dunu da Yu ouligisu
dunuma olelei, “Dunu amo da na uhinisi da Yesu.”
16 Amalalu, Yesu da Sa: bade esoga dunu uhibiba:
le, ilia da Yesu se nabima: ne Ema halasu. **17** Yesu
da ilima bu adole i, “Na Ada da mae helefili hawa:
hamonana. Na amolawane da hawa: hamoma: mu.”
18 Amo sia: nababeba: le, Yu ouligisu dunu da Yesu
medomusa: logo baligiliwane hogoi helesu. E da Sa:
bade eso Sema wadela: lesi. Be amo fawane hame,
Gode da Ea Adadafa E da sia: beba: le, E amola
Gode, Ela da defele E da sia: i dagoi. **19** Amaiba: le,
Yesu da ilima bu adole i, `Na dilima dafawane sia:
sa. Gode Egefe da hisu hawa: hamomu hamedei. E
da Eda Ea hawa: hamonanebe ba: beba: le, amo
hawa: E da hamosa. Eda Ea hawa: hamosu defele,
Egefe da hamosa. **20** Eda da Egefema dogolegeiba:
le, E da Ea hawa: hamosu Egefe Ema olelesa. Eno
baligili hawa: hamosu E da Egefema olelemuba: le,
dilia da fofogadigimu. **21** Eda da bogoi dunu uhini,
ilima esalusu iaha, amo defele Egefe da Ea hanai
defele ilima esalusu iaha. **22** Eda da dunuma fofada:
su hou hame hamosa. E da fofada: su hou huluane
Egefe Ema iaha. **23** Dunu huluane ilia Edadafa Ema
nodone sia: sa. Ilia da Egefedafa Ema nodone sia:
musa: , Eda da Ema fofada: su hou i dagoi. Nowa
da Egefedafa Ema nodone hame dawa: sea, e da
Edadafa Ema nodone hame dawa: sa. **24** Na da
dilima dafawane sia: sa. Nowa da Na sia: nabasea
amola Na Asunasisu Dunu amo Ea hou dafawaneyale
dawa: sea, amo dunu da eso huluane Fifi Ahoanusu
lai dagoi. E da se imunusa: fofada: su mae hamone,
bogosu sogebi yolesili, degele, eso huluane Fifi
Ahoanusu sogebi amoga doaga: i dagoi. **(aiōnios g166)**
25 Na da dilima dafawane sia: sa. Eso da doaga:
mu. Hame! Eso da doaga: i dagoi. Amo esoha bogoi

dunu da Gode Egefe Ea sia: nababeba: le, ilia bu
uhini wa: legadomu. 26 Edadafa da esalusu ea bai
agoane diala. Amola Gode da hamobeba: le, Egefe
da amo bai defele diala. 27 Gode da Egefedafa amo
Dunu Egefe hamoiba: le, Gode da fofada: su hou
huluane amo hamoma: ne, Ema i dagoi. 28 Amo
hou amoma mae fofogadigima. Bogoi dunu huluane
uli dogoi ganodini diala amo da Dunu Egefe ea sia:
nabimu. Amo eso da ba: mu. 29 Ea sia: nababeba:
le, ilia bogoi uli dogoi yolesili, wa: legadomu. Noga:
le hamosu dunu da wa: legadole Fifi Ahoanumu.
Wadela: i hamosu dunu da wa: legadole, se iasu
lama: ne, fofada: mu. 30 Na da Nisu hamedafa
hamosa. Gode Ea adoi defele, amo fofada: su fawane
Na hamosa. Na da Na hanai hame be Na Asunasisu
Dunu Ea hanai asigi dawa: su liligi fawane Na da
hamobeba: le, amo fofada: su hou da moloiwanedafa.
31 Na da Nisu Na hou olelesea, defea, na sia: da
dafawane hame agoane ba: mu. 32 Be Na sia: dilia
dafawaneyale dawa: ma: ne, eno dunu (Gode) da
fofada: sa. Ea sia: da dafawane Na dawa: 33 Dilia
da adola ahoasu dunu Yonema asunasi dagoi. E da
Na hou ilima moloiwane olelei. 34 Be na hou osobo
bagade ba: su dunu da olelemu, na da hame hanai.
Be dilia Fifi Ahoanusu ba: ma: ne, amo sia: Na da sia:
i dagoi. 35 Yone da nenanusu gamali agoane galu.
Dilia da ea hadigi ganodini fonobahadi hahawane
esalu. 36 Be Na olelesu da Yone ea ba: su olelei,
amo baligi dagoi. Gode da Na hawa: hamosu Nama
olelei dagoi. Amo hawa: hamosu da Na ada da Na
asunasi, amo olelesa. 37 Na Ada da Na asunasiba:
le, E da Na ba: su dunu esala. Dilia da Ea sia:
hamedafa nabasu. Ea odagi dilia da hame ba: su.
38 Dilia da Ea asunasi Dunu dafawaneyale hame
dawa: beba: le, Ea sia: da dilia dogo ganodini hame
sala. 39 Dilia da Fifi Ahoanusu lamusa: Gode Sia:
Dedei idilala. Be amo sia: da Na hou fawane olelesa.
(aiōnios g166) 40 Be dilia da eso huluane Fifi Ahoanusu
Nama edegemu higasa. 41 Na da osobo bagade
dunu ilia nodosu hame hogosa. 42 Be Na da dilia hou
dawa: Na dawa: loba, dilia dogo ganodini Godema
asigi hou da hamedafa gala. 43 Na da Na Ada Ea
adoiba: le misi, be dilia da Na hou dafawaneyale
hame dawa: sa. Be eno dunu hi fawane hanaiba:
le masea, amo dilia da hahawane ba: mu. 44 Dunu
eno ilia dilima nodone sia: ma: ne, dilia hanaiwane
hamosa. Be Gode da dilima nodone dawa: ma: ne,
dilia da amo logo hame hogosa. Amaiba: le, dilia da
Na hou habodane dafawaneyale dawa: ma: bela: ?
45 Na da dilia wadela: i houba: le, Na da Adama dili
diliwaneya udidimu, amo mae dawa: ma. Dilia da
Mousese ea hou dawa: beba: le, hamoma: beyale
dawa: sa. Be Mousese, hi fawane da dilia wadela: i
houba: le Godema fofada: mu. 46 Mousese da Na
hou olelemusa: dedeiba: le, dilia Mousese ea hou
dafawanedafa dawa: i ganiaba, Na hou dafawaneyale
dawa: la: loba. 47 Be ea dedei dilia da dafawaneyale
hame dawa: beba: le, dilia da Na sia: habodane
dafawaneyale dawa: ma: bala?”

6 Amalalu, Yesu da Ga: lili Hano Wayabo bagade
(eno sia: sa Daibiliase Wayabo) dusagaiga degele
asi. 2 Dunu bagohame da Ea musa: hame ba: su oloi
uhinisu hou ba: i dagoiba: le, Ema fa: no bobogei. 3
Yesu da agoloba: le heda: le, E amola Ea ado ba:
su dunu, gilisili esalu. 4 Baligisu Lolo Nasu eso da
gadenene misunu galu. 5 Yesu da ba: le gagale, dunu
bagohame Ema doaga: musa: manebe ba: i. E da
Filibema amane adole ba: i, “Amo dunu huluane ilima
ha: i manu ima: ne, ninia habodili bidi lama: bela: ?”
6 (E da Filibema ado ba: musa: , amane sia: i. Be
Yesu Hi da Ea fa: no hamomu dawa: i galu.) 7 Filibe
bu adole i, “Ninia da silifa fage 200 agoane amoga
ha: i manu bidi lasea, dunu gilisi da bagadeba: le, ha:
i manu da fonobahadi ba: mu.” 8 Yesu Ea ado ba: su
dunu eno, amo A: dalu (Saimone Bida eya) e amane
sia: i, 9 “Goi fonobo da guiguda: esala. E da agi ga: gi
biyale amola menabo aduna gagui gala. Be amo dunu
huluane moma: ne, amo da defele hame ba: mu.”
10 Yesu da ilima amane sia: i, “Dunu huluane ilima
fima: ne sia: ma.” (Amo sogebi gisi bagade dialu.)
Amalalu dunu huluane fi galu. Dunu esalu da 5000
agoane. 11 Yesu da agi ga: gi lale, Godema nodone
sia: ne gadole, fifili, dunu huluane fi dialu ilima sagoi.
Menabo sagoma: ne E defele hamoi. Ilia da sadigia: i
dagoi. 12 Dunu da sadiba: le, Yesu da Ea ado ba: su
dunu ilima amane sia: i, “Hame mai dialu ha: i manu
gilisili lama. Ninia udigili ha: digimu da defea hame.”
13 Amalalu, huluane lale, amo musa: agi ga: gi biyale
gala, dunu huluane ilia sadigia: iba: le, mogili hame
mai dialu ha: i manu da daba fagoyale sali nabai amo
lidi dagoi. 14 Dunu huluane da amo musa: hame
ba: su dawa: digima: ne olelesu Yesu E hamoi ba:

beba: le, amane sia: i, “Dafawane! Musa: dunu da
balofede dunu da misunu dedei. Amo da misi dagoi.”
15 Ilia da Yesu gasawane gagulaligili, E osobo bagade
hina bagade dunu hamoma: ne dawa: i galu. Ilia
hanai hou ba: loba, Yesu da yolesili, goumi sogega
Hisu esalumusa: asi. 16 Daeya doaga: loba, Yesu Ea
ado ba: su dunu da wayabo amoga doaga: le, 17
dusagai amoga fila heda: le, Gabena: iame moilaiga
doaga: musa: , hano da: iya bila ahoanu. Yesu da
ilima mae misiniwane, soge da gasi. 18 Amalalu, fo
gasa bagade mabeba: le, hano da gafulubi ba: i. 19
Ado ba: su dunu da 6gilomida agoane sua: lalu, Yesu
da mae magufale, hano da: iya ahoanu, dusagai
gadenenewane manebe ba: i. Ilia bagadewane beda:
i galu. 20 Yesu E amane sia: i, “Mae beda: ma! Goe
da Nase!” 21 Ea sia: nababeba: le, ilia bu hahawane
Ema fila heda: ma: ne sia: i. E fila heda: le, dusagai
da mae aligili ilia musa: doaga: musa: ahoanu sogebi
hano bega: doaga: i. 22 Golale hahabe, dunu huluane
hano la: ididili mae degele esalu, dusagai afadafa
da ilia bega: dialu ilia dawa: i galu. Yesu da mae fila
heda: le, Ea ado ba: su dunu fawane fila heda: le
asi, ilia dawa: i. 23 Be eno dunu bagohame, dusagai
eno iliga fila heda: le, Daibiliase soge yolesili, hano
bega: misini, (amo sogebi Yesu da Godema nodone
sia: ne gadole, ha: i manu E da dunu bagohame
ilima sadima: ne sagoi) amo sogebi gadenenewane
doaga: i. 24 Yesu amola Ea ado ba: su dunu da amo
sogebi hame esalebe, amo dunu huluane ba: loba,
ilia amo misi dusagaiga ili fila heda: le, asili, Gabena:
iame moilaiga Yesu hogomusa: asi. 25 Hano bega:
doaga: le, dunu huluane da Yesu hogole ba: loba,
Ema amane sia: i, “Olelesu! Di da habogala guiguda:
misila: ?” 26 Yesu E bu adole i, “Na dilima dafawane
sia: sa. Dilia da Na musa: hame ba: su dawa: digima:
ne olelesu hamoi noga: le dawa: digiba: le Na hame
hogosa. Be dilia da agi sadini mai dagoiba: le Na
hogolala. 27 Hedolo wadela: mu ha: i manu amo
lama: ne, mae hawa: hamoma. Be ha: i manu mae
dasale, Fifi Ahoanusu imunu liligi, amo lama: ne
hawa: hamoma. Gode, Adadafa, da Dunu Egefe
ilegei dagoiba: le: , Dunu Egefe da amo ha: i manu
dilima imunu.” (aiōnios g166) 28 Amaiba: le, ilia da
Ema adole ba: i, “Ninia da Gode Ea hanai hawa:
hamomusa: , adi hamoma: bela: ?” 29 Yesu E bu
adole i, “Gode Ea hawa: hamosu da agoane gala. Ea
Asunasi Dunu amo Ea hou dafawaneyale dawa: ma!
Amo da Gode Ea hawa: hamosu.” 30 Ilia amane sia:
i, “Ninia dafawaneyale dawa: ma: ne, Di da adi musa:
hame ba: su dawa: digima: ne olelesu hamoma: bela:
? Di da adi hamoma: bela: ? 31 Ninia aowalali da
wadela: i ha: i manu hamedei soge amo ganodini ma:
na nasu. Gode Sia: Dedei defele, ‘E da muagado
misi agi ilima i!’” 32 Yesu E amane sia: i, “Na dilima
dafawane sia: sa. Mousese ea dilima iasu da agidafa
muagado misi hame. Na Ada da agidafa muagado
misi dilima iaha. 33 Bai Gode da dilima agidafa i,
amola amo agidafa da Dunu. E da muagado misini,
osobo bagade fi dunu ilima esalusu iaha.” 34 Ilia
amane sia: i, “Hina! Amo agi ninima sagolaloma?” 35
Yesu da bu adole i, “Na da Esalalalusu Agidafa. Nowa
da Nama doaga: sea, e da ha: su hamedafa dawa:
mu. Nowa da Na hou dafawaneyale dawa: sea, e
da hano hame hanamu. 36 Be Na da dilima sia: i,
‘Dilia da Na hou ba: i dagoi, be dafawaneyale hame
dawa: sa.’ 37 Dunu huluane amo Na Ada da Nama
iaha, ilia da Nama doaga: mu. Nowa da Nama doaga:
sea, amo Na da hamedafa sefasimu. 38 Bai Na da
Hebene sogega, Na hanai asigi dawa: su hamomusa:
hame misi. Be Na asunasisu, Gode, amo Ea hanai
asigi dawa: su hamomusa: , Na da misi dagoi. 39
Gode Ea hanai asigi dawa: su da agoane. Dunu
huluanedafa E da Nama iabe, amo Na da hamedafa
yolesimu. Be soge wadela: mu eso amoga, Na da ili
huluane wa: legadolesimu. 40 Bai Na Ada da agoane
hanai gala. Nowa dunu da Gode Eagofedafa Ea hou
dafawaneyale dawa: sea, lalegagusia, huluane da Fifi
Ahoanusu lamu., amola soge wadela: mu eso amoga
Na da amo dunu wa: legadolesimu.” (aiōnios g166) 41
Yesu da, “Na da agi muagado misi,” amo sia: beba:
le, Yu dunu huluane da hihini egasu. 42 Ilia amane
sia: i, “Amo dunu da nowala: ? E da Yousefe ea mano
Yesu fawane. Ea ada amola ame, ninia dawa: E da
abuliba: le muagado amoga sa: i sia: bela: ?” 43 Yesu
da bu adole i. “Dilia gilisili egale mae sia: ma! 44
Nowa dunu Gode da Nama hame hiougili iasea, amo
dunu da Nama misunu hamedei ba: mu. Be nowa da
Nama masea, Na da soge wadela: mu eso amoga
e wa: legadolesimu. 45 Balofede dunu ilia musa:
dedei diala agoane, ‘Gode da dunu huluanedafa ilima
olelemu.’ Dafawane! Nowa da Na Ada Ea sia: noga:
le nabasea, e da Nama maha. 46 Bai dunu huluane

ilia da Gode Ea odagi hame ba: i. Be Godema misi
dunu, Na fawane da Adadafa ba: su. **47** Na da dilima
dafawane sia: sa! Nowa da dafawaneyale dawa: sea,
e da Fifi Ahoanusu lai dagoi. **(aiōnios g166)** **48** Na da
esalusu agi gala. **49** Dilia aowalali fi dunu da hafoga: i
soge amo ganodini ma: na sadini mai. Be ilia huluane
da bogoi dagoi. **50** Be muagado misi agi da hisu.
Nowa da amo agi nasea, e da hame bogomu. **51** Na
da Agi Esalebe agoane muagadonini guiguda: sa:
i. Nowa da amo agi nasea, e da mae bogole, eso
huluane esalalalumu. Agi Na da ema imunu liligi da
Na hu. Amo da osobo bagade fi dunu ilia esaloma:
ne, Na da iaha." **(aiōn g165)** **52** Amo sia: nababeba: le,
dunu huluane ougiliwane sia: ga gegei, "Amo dunu
da habodane ninia moma: ne Ea hu ninima ima: bela:
?" **53** Yesu da ilima amane sia: i, "Na dilima dafawane
sia: sa. Dilia Dunu Egefe Ea hu hame nasea, amola
Ea maga: me hame nasea, dilia da Fifi Ahoanusu
hamedafa ba: mu. **54** Be nowa da Na hu nasea amola
Na maga: me nasea, e da eso huluane Fifi Ahoanusu
lai dagoi. Amola Na da soge wadela: mu eso amoga
amo dunu esaloma: ne wa: legadolesimu. **(aiōnios g166)**
55 Bai Na hu da ha: i manudafa. Na maga: me da
hano nasudafa. **56** Nowa da Na hu nasea amola Na
maga: me nasea, amo dunu da Na ganodini esalumu.
Amola Na da ea da: i hodo ganodini esalumu. **57**
Adadafa esala da Na asunasi dagoi. E da esalebeba:
le, Na da esala. Amo defele, nowa da Na da: i hodo
nasea, Na da esalebeba: le, amo dunu da esalumu.
58 Amaiba: le, noga: le dawa: ma! Na sia: i liligi da
agidafa muagado misi. Dilia aowalali fi dunu da ma:
na mai dagoi be huluane da fa: no bogoi. Nowa da Na
sia: i agi agoane nasea, e da mae bogole eso huluane
Fifi Ahoanumu." **(aiōn g165)** **59** Yesu da Gabena: iame
sinagoge diasu ganodini, amo sia: huluane olelei. **60**
Yesu Ea fa: no bobogesu dunu, mogili bagohame,
amo sia: nababeba: le, amane sia: i, "Waiye! Amo
olelesu da ga: nasi bagade. Nowa da nabima: bela: ?"
61 Be Yesu da ilia wamolegei hihini sia: dasu dawa: i
galu. E da ilima amane sia: i, "Amo sia: nababeba:
le, dilia hihibala: ? **62** Ebeda! Dilia da Dunu Egefe
Ea musa: esalu sogebi amoga heda: lebe ba: sea,
adi hamoma: bela: ? **63** Gode Ea A: silibu Hi fawane
da esalusu iaha. Dunu ea gasa hou da hamedei
galebe. Na sia: dilima sia: i, amo da Gode Ea A: silibu
esalusu dilima ima: ne oule maha. **64** Be mogili dilia
dafawaneyale hame dawa: be." (Dafawaneyale hame
dawa: mu dunu, amola dunu afadafa da hobea Ema
hohonomu, amo Yesu da musa: dawa: i galu.) **65**
Amalalu, E amane sia: i, "Amaiba: le, Na Ada da logo
hame fodosea, dunu da nama misunu logo hamedafa
ba: mu, amo Na da dilima sia: i dagoi." **66** Amo
sia: nababeba: le, Yesu Ea fa: no bobogesu dunu
bagohame sinidigili, bu Yesuma hame fa: no bobogei.
67 Amalalu, Yesu da Ea ado ba: su dunu fagoyale
gala ilima amane adole ba: i, "Dilia amola? Dilia, da
Na yolema: bela: ?" **68** Saimone Bida da bu adole i,
"Hina! Ninia nowa dunuma masa: bela: ? Disu da
eso huluane Fifi Ahoanusu Sia: gagui gala. **(aiōnios
g166)** **69** Amola wali ninia da dafawaneyale dawa: be.
Di da Hadigi Ida: iwane Dunu. Amola Gode da Di
ninima asunasi dagoi." **70** Yesu da bu adole i, "Dilia
fagoyale gala, dilima Na da ilegei dagoi. Dafawanela:
? Be dilia gilisisu amo ganodini afadafa da Sa: ida: ne
dunu." **71** Amo sia: beba: le, E da Yudase (Saimone
Isaga: liode ea mano) ea hou olelei. Yudase da ado
ba: su fagoyale ilia gilisisu ganodini esalu. Be e da
Yesu fa: no hohonomu dawa: i.

7 Amalalu, Yesu da Ga: lili soge ganodini lalu.
Yu ouligisu dunu da Yesu medole legemu logo
hogoi helebeba: le, E da Yudia soge ganodini lalumu
yolesiagai. **2** Yu dunu ilia Sogega Fasela Diasuga
Lolo Nasu eso da gadenei ba: i. **3** Amaiba: le,
Yesu Ea eyalali da Ema amane sia: i, "Amo soge
yolesili, Yudia sogega masa! Dia fa: no bobogesu
dunu Dia gasa bagade hawa: hamonanebe ba: ma:
ne, Di masa! **4** Nowa dunu da ea hou huluane eno
dunuma olelemusa: dawa: sea, e da ea hou hame
wamolegesa. Di da amo hou hamobeba: le, osobo
bagade dunu huluane ba: ma: ne olelema." **5** Yesu Ea
eyalali da Ea hou dafawaneyale hame dawa: beba:
le, Ema amane sia: i. **6** Yesu da ilima amane sia: i,
"Na ilegei eso da wali hame. Be dilima eso huluane
da defele agoane diala. **7** Osobo bagade fi dunu da
dilima higale hamomu hamedei. Be Na da osobo
bagade fi dunu ilima ilia wadela: i hou olelebeba:
le, ilia da Na higasa. **8** Dilia amo Lolo Nasu amoga
heda: ma. Na ilegei eso da hame doaga: beba: le, Na
da hame misunu." **9** Amo sia: nanu, Yesu da Ga: lili
sogega ouesalu. **10** Yesu Ea eyalali da Lolo Nasu
amoga asi dagoiba: le, Yesu da fa: no asi. Be E da
wamowane doaga: musa: asi. **11** Yu ouligisu dunu

da Lolo Nasu amoga, Yesu hogolalu. “E da habila:
?” ilia amane adole ba: i. **12** Dunu bagohame da
amo gilisisu ganodini bagadewane sadoga sia: dalu.
Mogili, “E da dunu ida: iwane gala!” ilia da sia: su.
Mogili, “E da dunu huluanema ogogosa!” ilia da sia:
su. **13** Be ilia da Yu ouligisu dunu ilima beda: iba:
le, ha: giwane hame, be udigili sadoga sia: su. **14**
Lolo Nasu eso da dogoa mogili hamoi dagoi, mogili
dialu, amo esoha Yesu da Debolo Diasuga doaga:
le, Ea olelesu muni hamoi. **15** Ea sia: nababeba: le,
Yu ouligisu dunu huluane da fofogadigi. Ilia amane
sia: i, “Amo dunu da sugulu hame hamoiba: le, E
da habodane asigi dawa: su bagadedafa ganabela:
?” **16** Yesu E bu adole i, “Na olelei da Na olelesu
hame. Gode da Na asunasiba: le, olelesu liligi da
Gode Ea: **17** Nowa dunu da Gode Ea hanai liligi
hamomusa: dawa: sea, Na adosu da Na hanai liligi
hame be Gode Ea hanai liligi fawane, amo dunu da
dawa: mu. **18** Nowa dunu da hi sia: fawane olelesea,
e da hi logo fawane hahamomusa: dawa: Be Na da
Gode Ea hadigi hou olelemusa: hanaiba: le, Na hou
da moloidafa, ogogosu hame dawa: **19** Mousese da
dilima Sema huluane i dagoi. Dafawanela: ? Be dilia
da amo Sema nabawane hame hamosa. Dilia abuliba:
le Na medomu logo hogoi helebela: ?” **20** Dunu
bagohame Ema amane sia: i, “Fio liligi da Dia baligiga
aligisa. Nowa da Di medomu logo hogosala: ?” **21**
Yesu E bu adole i, “Na da musa: hame ba: su dawa:
digima: ne olelesu afadafa hamoiba: le, dilia huluane
da fofogadigi. **22** Dilia dunu mano gadofo damuni
fasima: ne, Mousese sia: i (be Mousese hame, dilia
aowalali fi dunu da amo hamoma: ne sia: i.). Amaiba:
le, dilia Sa: bade esoga, goi ea gadofo damuni fasisa.
23 Dilia da Mousese ea sema fisa: besa: le, Sa: bade
esoga goi ea gadofo damuni fasisa. Amaiba: le, Na
da Sa: bade esoga dunu dafawane uhibiba: le, dilia
abuliba: le Nama ougibela: ? **24** Osobo bagade dunu
ilia da: i dabuagado ba: su amoga fofada: su yolele,
houdafa amoga fofada: mu da defea.” **25** Amoha
Yelusaleme dunu mogili da amane sia: i, “Yu ouligisu
dunu ilia da amo dunu medole legemusa: dawa: lala.
26 Be E da hadigi ganodini dunu huluane nabima: ne
sia: nana. Ea logo ilia hame hedofasa. Ebeda! E da
Mesaiadafa ilia da dafawaneyale dawa: bela: ? **27** Be
hame! Mesaia da doaga: sea, E da amoganini misi
soge ninia da hame dawa: mu. Be amo dunu Ea misi
soge ninia huluane dawa:” **28** Yesu da Debolo Diasu
ganodini olelelaloba, E da ha: giwane wele sia: i, “Na
hou amola Na amoganini misi soge, dilia dafawane
dawa: bela: ? Na da Na hanaiba: le hame misi. Na
Asunasisu Dunu Gode da dafawanedafa. Be dilia da
Gode hame dawa! **29** Be Na da Gode dawa: Na da
Ema misi. Amola E da Na asunasi, amo Na dawa: !”
30 Amalalu, Yesu ilia afugili gagumusa: dawa: i galu,
be hamedei. Bai Ea ilegei eso da hame doaga: iba:
le, gagulaligimu da hamedei. **31** Be dunu bagohame
amo gilisisu ganodini, ilia da Ea hou dafawaneyale
dawa: i galu. Ilia amane sia: i, “Mesaia da doaga: sea,
E da amo dunu Ea musa: hame ba: su dawa: digima:
ne olelesu hamoi amo baligima: bela: ?” **32** Fa: lisi
dunu da dunu huluane ilia Yesu Ea hou sadoga sia:
dabe nabi dagoi. Amaiba: le, ilia amola gobele salasu
ouligisu dunu, da Debolo sosodo aligisu dunu, Yesu
gagulaligima: ne, asunasi. **33** Yesu E amane sia:
i, “Na da dili gilisili fonobahadi fawane bu ouesalu,
amalu asili Na Asunasisu Dunu Ema buhagimu. **34**
Dilia da Na hogoi helele be hame ba: mu. Na masunu
sogega dilia masunu da hamedei.” **35** Yu ouligisu
dunu ilia gilisili sia: dasu, “Ninia hogole hame ba: mu
E da sia: beba: le, E da habodili masa: bela: ? E da
Galigi moilai bai bagade, amo ganodini ninia fi dunu
esala, amoga Galigi dunu olelela masa: bela: ? **36**
Ninia da hogole ba: loba hamedei E da sia: sa. Ea
masunu sogega ninia masunu da hamedei E sia: sa.
Amo sia: da adi baila?” **37** Lolo Nasu dagomusa:
, mimogo eso amoga, Yesu da wa: legadole, ha:
giwane wele sia: i, “Nowa da hano hanai galea, Nama
hano manusa: misa! **38** Gode Sia: Dedei da amane
defele ba: mu, ‘Nowa da Na hou dafawaneyale dawa:
sea, ea dogoga esalalalusu hano da nawa: li agoane
a: imasunu!’” **39** Yesu da amo sia: , dunu da Ea hou
dafawaneyale dawa: beba: le, Gode Ea A: silibu lamu,
amo hou olelemusa: sia: i. Be amo esoha, Yesu da Ea
hadigi bu lama: ne hame wa: legadolisiba: le, Gode
da Ea A: silibu amo osobo bagade dunu ilima hame i.
40 Dunu gilisi amo ganodini, mogili Ea sia: nababeba:
le amane sia: i, “Amo dunu da Balofededafa.” **41**
Eno mogili amane sia: i, “E da Mesaia.” Be eno ilia
amane sia: i, “Mesaia da Ga: lili soge amoganini
hame misunu. **42** Gode Sia: da agoane dedei diala.
Mesaia da Da: ibidi ea fi amoga misini, Da: ibidi ea
moilai Bedeleheme amo ganodini lalelegemu.” **43**

Amaiba: le, Yesu Ea houba: le, dunu gilisisu da mogi
dagoi. 44 Mogili Yesu ilia afugili gagulaligimu dawa:
i galu. Be ilia loboga hamedafa gagui. 45 Debolo
sosodo aligisu dunu, Yesu mae gaguiwane, buhagiba:
le, gobele salasu ouligisu dunu amola Fa: lisi dunu,
ilima amane adole ba: i, “Dilia da abuliba: le amo
dunu hame oule misibala: ?” 46 Sosodo aligisu dunu
da bu adole i, “Eno dunu da amo dunu Ea sia: i
agoane hamedafa sia: su.” 47 Fa: lisi dunu da ougili
amane sia: i. “E da dilima amola ogogobela: ? 48
Adoma! Yu ouligisu dunu afadafa fawane ma Fa:
lisi dunu afadafa fawane da Ea hou dafawaneyale
dawa: bela: ? Hame mabu! 49 Be Ea sia: nabasu
dunu huluane ilia da Mousese ea Sema hame dawa:
beba: le, Gode da ilima gagabusu aligima: ne ilegei
dagoi!” 50 Fa: lisi dunu afae ea dio amo Nigoudimase
da goegami esalu. E da musa: Yesuma asi dunu. E
da eno Fa: lisi dunuma amane sia: i, 51 “Ninia da
dunu ema se iasu ima: ne fofada: musa: dawa: sea,
ninia hidadea ea sia: nabalu, ea wadela: i hou hamoi
hidadea ba: mu, amo ninia Sema da agoane sia: sa.
Udigili se iasu imunu da hamedei.” 52 Ilia ougili bu
adole i, “Di amola da Ga: lili dunula: ? Di da Gode
Sia: Dedei hogoi helele, balofede dunu da Ga: lili
soge amoga da misunu hamedafa ba: mu.”

8 Amalalu, dunu huluane da ilia diasuga asi. Be
Yesu da Olife Goumiga asi. 2 Hahabedafa, E da
bu Debolo Diasuga misi. Dunu huluane Ema gilisila
misini, E da fili, ilima sia: olelelalu. 3 Sema olelesu
dunu amola Fa: lisi dunu, da uda amo da inia dunuma
fi, ema fofada: musa: hiouginana misi. Ilia da amo
uda, dunu ilia gilisisu midadi leloma: ne logei. 4 Ilia
da Yesuma amane sia: i, “Olelesu! Ninia da amo
uda wadela: i hou hamonanebe ba: i dagoi. 5 Ninia
Sema amo ganodini Mousese da amane sia: i, ‘Dilia
agoai wadela: i hamosu uda igiga medole legema!’
Dia da adi dawa: bela: ?” 6 Ilia da amo sia: Yesu
dafama: ne olelema: ne sia: i. Be E da beguduli, Ea
lobo sogo amoga osoboa dedei. 7 Ilia Ema adole
boba: sa lelebe ba: loba, Yesu da molole ilima amane
sia: i, “Defea! Nowa dunu da wadela: i hou hamedafa
hamoi galea, amo dunu da bisili amo uda bogoma:
ne igiga gala: ma.” 8 Amalalu, E bu beguduli, osoboa
bu dedei. 9 Amo sia: nababeba: le, ilia huluane afae
afae, asigilai hidadea, eno fa: no, amo sogebi yolesili
asi. Amalalu, Yesu Hisu amola wadela: i hamosu uda,
ela fawane esalebe ba: i. 10 Yesu da molole, ema
amane sia: i, “Ili da habila: ? Dima se imunusa: fofada:
su dunu esalabela: ?” 11 Uda da bu adole i, “Hina!
Dunu da hamedafa.” Yesu E amane sia: i, “Amaiba:
le, Na, dima se imunusa: hame fofada: sa. Hahawane
masa! Be wadela: i hou bu mae hamoma!” 12 Yesu
da bu Fa: lisi dunu ilima sia: i, “Na da osobo bagade
Hadigi diala. Nowa da Nama fa: no bobogesea, e
da gasi ganodini mae asili, Fifi Ahoanusu Hadigi ba:
mu.” 13 Fa: lisi dunu da Ema amane sia: i, “Dia hou
Disu olelebeba: le, dia sia: da dafawane hame.” 14
Yesu E bu adole i, “Nisu da Na hou olelesa. Be Na
amoga misi soge amola Na masunu soge, Na dawa:
beba: le, Na adosu da dafawane. Be dilia da Na misi
soge amola Na masunu soge hamedafa dawa: 15
Dilia da osobo bagade dunu defele dunu eno ilia hou
abodele fofada: sa. Be Na da dunu ilia hou hamedafa
abodele fofada: sa. 16 Be Na da abodele fofada:
sea, Na abodele fofada: su da dafawane ba: mu.
Bai Nisu da hame fofada: mu be Na Ada, E da Na
asunasiba: le, Ani abodele fofada: mu. 17 Dilia Sema
da agoane dedei diala, ‘Ba: su dunu aduna da gilisili
sia: afadafa fawane olelesea, elea sia: da dafawane
dawa: ma.’ 18 Na Nisu da Na sia: da dafawane sia:
sa! Amola Na Ada (E da Na asunasi) E da Na sia:
da dafawane ilegele sia: sa.” 19 Ilia da Ema amane
adole ba: i, “Dia Ada da habila: ?” Yesu E bu adole i,
“Dilia da Na amola Na Ada, hamedafa dawa: Dilia da
Na dawa: i ganiaba, dilia da Na Ada amola dawa: la:
loba.” 20 Yesu da Debolo Diasuga, muni salasu gagili
ligisisu sesei amo ganodini esalu, amo sia: huluane
olelelalu. Be Ea ilegei eso da hame doaga: beba:
le: , ilia da E hame afugili gagulaligi. 21 Yesu da
ilima bu sia: i, “Na da ga masunu. Dilia da Na hogoi
helele, be dilia da wadela: i hou hame gogolema:
ne olofoiwane bogomu. Dilia da Na masunu sogega
masunu hamedei!” 22 Amalalu, Yu ouligisu dunu
ilia amane sia: i, “Ea masunu sogega ninia masunu
gogolei, E da sia: sa. Amo bai da E da Hi loboga Hi
gobele medole legema: bela: ?” 23 Yesu E bu adole
i, “Dilia da osobo bagade guiguda: dunu. Be Na da
muagado misi. Dilia da osobo bagade dunu, be Na da
osobo bagade dunu hame. 24 Amaiba: le, dilia wadela:
i hou mae gogolema: ne olofolewane bogomu, amo
Na da sia: i dagoi. ‘Na da Nisu’ adoi defele, dilia
dafawaneyale hame dawa: sea, dilia wadela: i hou

mae gogolema: ne olofolewane bogomu!” **25** “Di da
nowala: ?” ilia da Ema adole ba: i. Yesu E bu adole i,
“Na da dilima musa: adoi defele ‘Na da Nisu!’” **26** Na
da dilima diliwaneya udidimusa: , sia: bagade gala.
Be Na Asunasisu Dunu Ea hou da dafawanedafa,
amola Na da Ea Nama olelesu fawane, osobo bagade
dunuma bu olelesa. **27** Be Yesu da Adadafa Ea hou
ilima olelei, amo ilia da hame dawa: i. **28** Amaiba: le,
E da ilima amane sia: i, “Dilia Dunu Egefe gaguia
gadosea, ‘Na da Nisu’ amo Na adoi defele, amo dilia
da dafawaneyale dawa: mu. Na da Na hou hame
be Adadafa Ea olelei fawane Na olelesa, amo dilia
da dawa: mu. **29** Na Asunasisu Dunu da mae yolele
Na fidilala. E da Na hamedafa yolemu. Bai Na da
eso huluane E hahawane ba: ma: ne, hamonana.” **30**
Dunu bagohame amo Yesu Ea sia: nababeba: le,
ilia da Ea hou lalegagui dagoi. **31** Yesu da Ea hou
dafawaneyale dawa: su dunu ilima amane sia: i, “Dilia
da Na olelesu nabawane hamosea, dilia da Na fa:
no bobogesu dunudafa esalumu. **32** Amasea dilia
da dafawane hou dawa: mu., amola dafawane hou
da dilia halegale ahoanoma: ne, dili se iasu diasu
logo doasimu.” **33** Ilia bu adole i, “Ninia da A: ibalaha:
me ea manoga fifi mana. Ninia se iasu udigili hawa:
hamomu hame dawa: Ninia se iasu diasu logo doasili,
udigili hahawane ahoanumu, amo sia: bai da adi
baila: ?” **34** Yesu da ilima amane sia: i, “Na dilima
dafawane sia: sa! Wadela: i hamosu dunu da wadela:
i hou amoma ea udigili hawa: hamosu dunu agoane.
35 Udigili hawa: hamosu dunu da sosogo fi ganodini
eso huluane esalumu hamedei. Be amo sosogo fi
dunu mano lalelegei, amo da ea fidafa amo ganodini
mae fisili, esalumu. **(aiōn g165)** **36** Gofedafa da dili
halegale masa: ne hamosea, dilia da dafawanedafa
halegale ahoanumu. **37** Dilia da A: ibalaha: me ea fi
dunu amo Na dawa: Be dilia da Na olelesu higabeba:
le, Na medole legemu logo hogoi helesa. **38** Na da
Na Ada Ea olelei dilima olelesa. Be dilia da dilia ada
ea olelei hamosa.” **39** Ilia da Ema bu adole i, “Ninia
ada da A: ibalaha: me!” Be Yesu E amane sia: i, “Dilia
da A: ibalaha: me ea mano dafawane esala ganiaba,
dilia da A: ibalaha: me ea hou defele hamola: loba.
40 Na da Godema nabi dafawane sia: fawane dilima
olelesu. Be dilia da Na medole legemusa: dawa: lala.
A: ibalaha: me da agoane hou hamedafa hamosu.
41 Dilia da dilia ada ea hou defele hamosa.” Ilia bu
adole i, “Gode Hisu fawane da ninia Ada - eno hame.
Ninia da dafawane Gode Ea mano esala!” **42** Be
Yesu E bu adole i, “Gode da dilia Eda dafawane
esala ganiaba, Na da Godema guiguda: misiba: le,
dilia da Nama asigila: loba. Na da Ni hanaiba: le
hame, be E da asunasiba: le Na da misi dagoi. **43**
Dilia abuliba: le Na adosu hame dawa: bela: ? Dilia
da Na sia: nabimu higabeba: le, hame dawa: **44**
Dili da dilia eda Sa: ida: ne amo ea mano esala.
Dilia ada ea hanai asigi dawa: su liligi, amo dilia
da hanai gala. E da musa: degabo medole legesu
hou dawa: lalu. Ea dogo ganodini, dafawane hou
hamedafa dialebeba: le, e da moloidafa hou hamomu
gogolesa. E da ogogole sia: sea, e da ea houdafa
fawane hamosa. Bai e da ogogosu dunu, amola
fedege agoane, ogogosu hou huluane da ea manolali
gala. **45** Be Na da dafawane sia: fawane olelebeba:
le, dilia da Na sia: dafawaneyale hame dawa: sa. **46**
Dilia da Na hou huluane abodesea, wadela: i hou
hamedafa ba: mu. Na da dafawane sia: olelebeba: le,
dilia abuliba: le dafawaneyale hame dawa: bela: ? **47**
Nowa da Gode Ea fi ganodini esalea, e da Gode Ea
sia: naba. Be dilia da Godema hame madelagiba: le,
dilia da Ea sia: hamedafa naba.” **48** Ilia da Yesuma
amane adole ba: i, “Di da Samelia dunu, amola Fio
liligi da Dia dogo ganodini aligila sa: i dagoi. Amo sia:
ninia sia: beba: le, ninia dafawane sia: i! Dafawanela:
?” **49** Yesu E bu adole i, “Na da Fio liligi hame. Na da
Na Adama nodosa. Be dilia da Nama hame nodosa.
50 Na hadigi hou hidale gaguia gadomusa: , amo Na
hame dawa: Be eno Dunu da Na hadigi hou gaguia
gadomusa: logo hogosa. Amo da Gode. E da Na
fidima: ne fofoda: sa. **51** Na dilima dafawane sia:
sa. Nowa da Na olelesu nabawane hamosea, e da
bogosu hamedafa ba: mu.” **(aiōn g165)** **52** Ilia da Ema
amane sia: i, “Defea! Wali ninia hananewane dawa:
Di da Fio liligi gala. A: ibalaha: me da bogoi dagoi,
amola balofede dunu huluane, ilia bogoi. Be Di da
nowa dunu da Dia olelesu nabasea hame bogomu
amo ogogolewane olelesa. **(aiōn g165)** **53** Ninia ada A:
ibalaha: me da bogoi. Dia hou da A: ibalaha: me ea
hou baligila: ? Balofede dunu amola ilia bogoi. Di da
nowa dunula: ? Di da adi dawa: bela: ?” **54** Yesu E bu
adole i, “Na da Na hou Ni fawane nodosa ganiaba,
amo da bai hamedei ba: la: loba. Be Na Ada (amo da
dilia Gode, dilia sia: sa) Hi fawane da Na hou nodone

gaguia gadosa. 55 Dilia da Gode hamedafa dawa:
su. Be Na da E dawa: Na da Gode hame dawa: sia:
noba, Na da dili defele, ogogosu dunu esalala: loba.
Be Na E dawa: , amola Ea sia: nabawane hamosa.
56 Dilia eda A: ibalaha: me, e da Na misunu eso ba:
mu amo dawa: beba: le, nodone dawa: i galu. Na misi
eso, e da ba: lalu, hahawane bagade ba: i." 57 Ilia da
Yesuma amane sia: i, "Dia lalelegele, ode50esalu,
amoga hame doaga: i. Di da A: ibalaha: me ba: bela:
?" 58 Yesu E bu adole i, "Na da dilima dafawane sia:
sa: A:ibalaha: me da hame lalelegeloba, amo esoga,
`Na da Nisu' amo Na adoi defele Na da esalu.' 59
Amalalu, ilia da Yesu medomusa: , igi gaguia gadoi.
Be Yesu da wamoaligili, Debolo Diasu yolesili asi.

9 Yesu da logoga ahoanoba, dunu da musa: si
dofoiwane lalelegei lelebe ba: i. 2 Yesu Ea ado
ba: su dunu da Ema amane adole ba: i, "Olelesu!
Nowa ea wadela: i hou hamoiba: le, amo dunu da si
dofoiwane lalelegebela: ? Ea wadela: i houba: le o
eda amola eme, ela wadela: i houba: le agoane ba:
sala: ?" 3 Yesu E bu adole i, "Amo si dofoi bai da ea,
o eda amola ame ilia wadela: i hou hamoiba: le hame.
Be bai da dunu eno ilia Gode Ea hadigi bagade hou
ba: ma: ne, e da si dofoi. 4 Eso da diga: beba: le,
Na Asunasisu Dunu Ea hawa: hamosu amo ninia
hamomu da defea. Gasi da doaga: muba: le, hobea
hawa: hamomu da hamedei ba: mu. 5 Na da osobo
bagadega esalea, Na da osobo bagade ea hadigi
dialebe!" 6 Amo sia: nanu, Yesu da osoboga defo
aduga: le, amo defo hano amola osobo bibiagone,
fafu hamoi. E da amo fafu si dofoi dunu ea siga legei.
7 Yesu da ema amane sia: i, "Dia odagi dodofemusa:
, Siloua: me wayaboga masa." (Siloua: me dawa:
loma: ne da Asuna Asi). Amalalu, amo dunu da asili,
hanoga dodofelalu, ea si fadegaiwane buhagi. 8
Amalalu, ea na: iyado dunu, amola dunu amo da
e musa: edegemusa: lelebe ba: i, ilia amane adole
ba: i, "Dunu da musa: logo bega: muni edegemusa:
fibi, amo dunu da waha misi dunula: ?" 9 Mogili ilia
amane sia: i, "E da amo dunu!" Be eno ilia amane
sia: i, "Amo dunu hame. Be ea ba: su da amo dunu
ea ba: su defele." Be musa: si dofoi dunu hisu amane
sia: i, "Na da amo dunu." 10 Ilia da ema amane sia: i,
"Amaiba: le, di da habodane wali siga ba: sala: ?"
11 E bu adole i, "Dunu Ea dio amo Yesu, E da fafu
hamone, na siga legele, na da Siloua: me wayabo na
odagi dodofemusa: masa: ne sia: i. Na da asili, odagi
dodofelalu, na da bu hahawane ba: i." 12 Ilia amane
adole ba: i, "Amo dunu da habila: ?" E bu adole i,
"Na hame dawa: !" 13 Amalalu, ilia da musa: si dofoi
dunu amo Fa: lisi dunu ilima oule asi. 14 Yesu da
fafu hamone, si dofoi dunu ea si fadegai, amo eso da
Sa: bade eso galu. 15 Amo dunu ea bu ba: su hou
habodane lai, Fa: lisi dunu da ema bu adole ba: i. E
da ilima amane sia: i, "E da na siga fafu legei. Na
odagi na dodofelalu, waha hahawane ba: sa." 16 Fa:
lisi dunu mogili da amane sia: i, "Amo hamosu dunu
da Godema hame misi. E da Sa: bade eso sema
hame hamosu." Be eno da amane sia: i, "Wadela: i
hamosu dunu da musa: hame ba: su ilegei hou ninia
waha ba: i, habodane hamoma: bela: ?" Amaiba: le
ilia asigi dawa: su hisu hisu hamoiba: le, mogi. 17
Amalalu, Fa: lisi dunu da amo dunuma bu adole ba:
i, "Amo dunu dia si fadegai di da sia: sa: Amaiba:
le, amo dunu da nowa dunula: ?" E bu adole i, "E
da balofede dunu." 18 Be Yu ouligisu dunu, ilia da
amo dunu da musa: si dofoi galu dafawaneyale hame
dawa: i. Amaiba: le ilia da ea eda, amola ame, ilima
misa: ne sia: i. 19 Ilia da elama amane sia: i. "Amo
dunu da alia manola: ? E da si dofoiwane lalelegei
alia da sia: beba: le, e da wali abuliba: le bu ba: sala:
?" 20 Ea ada amola ame bu adole i, "E da ania mano
ania dawa: E da si dofoiwane lalelegei, ania dawa:
21 Be e da habodane uhibala: ? Nowa dunu da e
uhibela: ? amo ania hame dawa: Ema adole ba: ma!
E da asigilaiba: le bu adole imunusa: dawa:" 22 Ela
da Yu ouligisu dunu ilima beda: iba: le amane sia: i.
Bai Yu ouligisu dunu ilia musa: amane sia: i dagoi,
"Nowa dunu da Yesu da Mesaia dafawaneyale dawa:
be sia: sea, amo ninia da sinagoge diasuga fadegale
sefasimu." 23 Amaiba: le ea ada amola ame, amane
sia: i, "E da asigilaiba: le, ema adole ba: ma." 24 Fa:
lisi dunu da musa: si dofoi dunu bu eno ilima misa: ne
sia: i. Ilia da ema amane sia: i, "Di da Gode Ea Dioba:
le, dafawane sia: fawane sia: ma. Dia uhinisu dunu
da wadela: i hamosu dunu, amo ninia dawa: !" 25 E
bu adole i, "E da wadela: i hamosu dunu o dunu ida:
iwane gala amo na hame dawa: Liligi afadafa fawane
na dawa: Na da musa: hame ba: su be waha ba:
lala." 26 Ilia amane sia: i, "E da dima adi hamobela: ?
Dia si dofoi E da habodane hahamobela: ?" 27 E bu
adole i, "Na da dilima olelei dagoi be dilia hamedafa

nabi. Abuliba: le bu adoma: bela: ? Dilia, Ema fa: no
bobogemusa: dawa: bela: ?" 28 Ilia da ema lasogole
amane sia: i, "Di da amo dunu Ea ado ba: su dunu
esala. Be ninia da Mousese ea ado ba: su dunu. 29
Gode da Mousesema sia: i, amo ninia dawa: Be amo
dunu da habodili misi, ninia da hamedafa dawa:" 30 E
bu adole i, "Goe da fofogadigisu liligi! Na si dofoi E
hahamoi, be E da habodili misi amo dilia hame dawa:
31 Gode da wadela: i hamosu dunu hame naba, ninia
dawa: Be Ea sia: nabawane hamosu dunu, amo ea
sia: ne gadosu E da naba. 32 Osobo bagade degabo
hahamosu esoha amola fa: no, si dofoi dunu ea si bu
hahamoi amo hou da hamedafa ba: su. (aiōn g165) 33
Amo dunu da Godema hame maha ganiaba, E da
amo hou hamomu hamedela: loba:" 34 Ilia bu adole i,
"Di da wadela: i hou amo ganodini lalelegele, asigilai
dagoi. Di da abuliba: le ninima olelebela: ?" Amalalu,
ilia da amo musa: si dofoi dunu, sinagoge diasuga
fadegale fasi. 35 Amo hou nababeba: le, Yesu da
amo dunu hogole ba: loba, ema amane adole ba: i,
"Di da Dunu Egefe ea hou dafawaneyale dawa: sala:
?" 36 Musa: si dofoi dunu da bu adole i, "Hina! Na
dafawaneyale dawa: ma: ne, E da nowayale nama
olelema!" 37 Yesu da ema amane sia: i, "Amo di da
ba: i dagoi. E da wali dima sia: daha." 38 Amo dunu
da Yesuma muguni bugili, amane sia: i, "Hina Gode!
Na da dafawaneyale dawa: be!" 39 Yesu E amane
sia: i, "Na da osobo bagadega fofada: musa: misi. Si
dofoi dunu da bu ba: ma: ne, amola si noga: i dunu
da mae ba: ma: ne, Na da misi dagoi." 40 Mogili Fa:
lisi dunu esalu, amo sia: nababeba: le, Ema amane
adole ba: i, "Dia da nini si dofoi dunuyale dawa: bela:
?" 41 Yesu da bu adole i, "Dilia da si dofoi ganiaba,
dilia da hame ba: beba: le, wadela: i hou hame hamoi
ba: la: loba. Be dilia da noga: le ba: sa amo dilia da
sia: beba: le, dilia wadela: i hou da hame dedeboi,
diala."

10 Yesu E amane sia: i, "Na da dilima dafawane
sia: sa! Dunu da sibi gagoi amoga heda: musa:
, logo holeidafa mae golili be udigili eno logoga heda:
sa, amo dunu da ougi wamolasu dunu agoane. 2 Be
sibi gagoi logo holeidafa amoga golili masunu dunu
da sibi Ouligisudafa Dunu. 3 Logo holei ouligisu dunu
da Ouligisudafa golili misa: ne, logo ga: su doasisa. E
da sibi ilia dio afae afae webeba: le, ilia da Ea sia:
naba. E da Ea sibi gadili oule ahoa. 4 Sibi huluane
da gadili ahoasea, E da ilima bisili ahoa. Ilia da Ea
sia: dawa: beba: le, ilia da Ema fa: no bobogesa. 5
Ilia da eno dunuma hamedafa fa: no bobogemu. Amo
dunu ea sia: ilia da hame dawa: beba: le, ilia eba: le
hobeale masunu." 6 Yesu da amo fedege sia: ilima
olelei, be ilia da amo ea bai hamedafa dawa: i. 7
Amaiba: le, Yesu E bu sia: i, "Na dilima dafawane sia:
sa. Na da sibi ilima Logo Holei gala. 8 Musa: misi
dunu huluane da wamolasu dunu esalu, be sibi da ilia
sia: hame nabi. 9 Na da Logo Holeidafa. Nowa da
Nama golili dasea, e da gaga: su hou ba: mu. E da
ganodini misini, gadili asili, gisi ha: i manu ida: iwane
ba: mu. 10 Wamolasu dunu da wamolamusa: , medole
legemusa: , amola gugunufinisimusa: maha. Na da
esalusu nabaiwane gala, dilima imunusa: misi. 11 Na
da Sibi Ouligisu ida: iwane gala. Na sibi fidimusa: ,
Na da bogomu hame hihi. 12 Bidi lama: ne hawa:
hamosu dunu da sibi ouligisu hame amola sibi da
ea sibi hame. E da wufi (gasonasu sigua wa: me)
manebe ba: sea, sibi yolesili hobeale ahoa. Amasea,
wufi da sibi ilia da: i gadelale, ilia gilisisu afafasa.
13 Bidi lama: ne hawa: hamosu dunu da bidi lama:
ne fawane hawa: hamonanebeba: le, amola e da
sibima hame asigiba: le, hobeale ahoa. 15 Na da
Sibi Ouligisu ida: iwane gala. Na Ada da Na dawa:
amola Na da Na Ada dawa: Amo defele Na da Na
sibi dawa: amola ilia Na dawa: Na da ili gaga: musa:
bogomu momagele esala. 16 Na sibi eno, ilia da amo
gagoi ganodini hame gagili sali. Na da ili oule misunu
galebe. Ilia da Na sia: nabimu, amola ilia da sibi
gilisisu afadafa hamone, Sibi Ouligisu afadafa Ema
fa: no bobogemu. 17 Adadafa da Nama dogolegesa.
Bai Na esalusu bu lama: ne, fisimu hame hihi. 18
Dunu eno da Na esalusu hedofamu da hamedei.
Be Na hanaiba: le, Nisu da Na esalusu fisimu. Na
esalusu fisimu, Na defele esala, amola Na esalusu
bu samogema: ne Na da defele esala. Amo hou
hamoma: ne, Na Ada da Nama sia: i dagoi." 19 Amo
sia: nababeba: le, dunu gilisi da bu mogi. 20 Mogili
bagohame amane sia: i, "E da Fio liligi ea baligiga
aligisa. E da doula ahoa. Dilia abuliba: le Ea sia:
nabala: ?" 21 Be eno ilia amane sia: i, "Dunu da Fio
liligi aligibiba: le, agoane sia: mu da hamedei. Fio liligi
da habodane si dofoi dunu ilia si fadegama: bela: ?"
22 Amo esoha, Yelusaleme moilai bai bagadega, ilia
Debolo Diasu Modale Ligiagasu Lolo Nasu (Feast

of Dedication) hamonanu. Eso da anegagi esoha.
23 Yesu da Debolo Diasu ganodini, Soloumane ea
fila ahoasu amoga lalu. 24 Amalalu, dunu bagohame
Ema guba: le aligili, Ema amane adole ba: i, “Di da
habogala ninima moloiwane olelema: bela: ? Di da
Mesaiala: ? Moloiwane ninima olelema.” 25 Yesu
da bu adole i, “Na da dilima adoi dagoi, be dilia Na
adoi dafawaneyale hame dawa: i. Na Ada Nama adoi
liligi Na da hamonanebeba: le, amo hamobe da Na
hou olelesa. 26 Be dilia da dafawaneyale dawa: mu
higasa. Bai dilia da Na sibi hame. 27 Na sibi da Na sia:
naba. Na da Na sibi dawa: , amola ilia da Nama fa: no
bobogesa. 28 Na da ilima eso huluane Fifi Ahoanusu
iabeba: le, ilia da mae bogole fifi ahoanumu. Ilia da
Na lobo ganodini gaguiba: le, enoga bu samogemu
da hamedei galebe. (aiōn g165, aiōnios g166) 29 Na
Ada da amo sibi Nama i dagoi. Na Ada Ea gasa
da eno gasa huluane baligi dagoi. Na Ada da wali
Na sibi ouligibiba: le, Ea ouligisu hou amoga eno
dunu ili fadegamu da hamedei galebe. 30 Na Ada
amola Na da afae fawane!” 31 Amalalu, Yu dunu da
bu Yesu medomusa: , igi gaguia gadoi. 32 Yesu da
ilima amane sia: i, “Na da Na Ada Ea musa: hame
ba: su hawa: hamosu, dilia ba: ma: ne, bagohame
hamosu. Na da adi ida: iwane liligi hamoiba: le, dilia
Na igiga medoma: bela: ?” 33 Ilia bu adole i, “Dia
hawa: ida: iwane hamoiba: le hame, be Dia lasogole
sia: beba: le fawane ninia igiga medomusa: dawa:
Di da osobo bagade dunu fawane, be Di da Gode
defele esala, Di da sia: sa.” 34 Yesu E bu adole i,
“Dilia Sema amo ganodini dedei diala, Gode amane
sia: i, ‘Dilia da ‘gode’ dunu agoane esala.’ 35 Gode
Sia: Dedei da dafawane mae afadenene dialumu,
ninia dawa: Gode da dunu amoma E da Ea sia: iasi,
ilima ‘gode’ dunu agoane dio asuli. 36 Be Adadafa da
Nama ilegele, osobo bagadega asunasi. Amaiba: le,
Na da Gode Egefe amo Na da sia: beba: le, Na da
lasogole sia: i dilia abuliba: le sia: bela: ? 37 Be Na
Ada Ea adoi liligi Na hame hamonanebe galea, defea,
Na hou dafawaneyale mae dawa: ma! 38 Be dilia
da Na sia: dafawaneyale hame dawa: sea, defea,
Na gasa bagade hawa: hamosu amo dafawaneyale
dawa: ma! Amasea Ada da Na ganodini esala, amola
Na da Ada ganodini esala, amo dilia da dawa: mu.”
39 Bu eno ilia Yesu gagulaligimusa: dawa: i galu,
be E da hobeale asi. 40 Amasea, Yesu da Yodane
Hano degele, Yone ea musa: hanoga fane salasu
sogebi amoga buhagili esalu. 41 Dunu bagohame
Ema misini, amane sia: i, “Yone da musa: hame ba:
su dawa: digima: ne olelesu hame hamosu. Be e da
amo dunu Ea hou huluane olelei. Amola Yone ea
adosu, amo huluane da dafawane.” 42 Amalalu, amo
sogebiga dunu bagohame da Ea hou dafawaneyale
dawa: i dagoi.

11 Bedani moilai dunu afae ea dio amo La: salase,
da oloi dialu. Bedani moilaiga Meli amola ea aba
Mada da esalu. 2 (Meli da gabusiga: manoma Yesu
Ea emo amoga sogadigili, ea dialuma hinaboga doga:
i. Ea ola La: salase da oloi dialu.) 3 Amo a: fini aduna
da Yesuma sia: si, “Hina! Dia dogolegei na: iyado da
oloi diala.” 4 Amo sia: nababeba: le, Yesu E amane
sia: i, “Amo oloi da La: salase dafawane bogoma: ne
hame misi. Be dunu huluane Gode Ea hadigi ida:
iwane ba: ma: ne, amola Gode Egefe hadigi lama:
ne, amo oloi da mui dagoi.” 5 Yesu da Mada, Meli
amola La: salase, ilima bagadewane asigisu. 6 Be
La: salase da oloi dialu nababeba: le, E da hedolo
mae asili, eso aduna eno ouesalu 7 Amalalu, E da
Ea ado ba: su dunuma amane sia: i, “Ninia Yudia
sogega ahoa: di!” 8 Yesu Ea ado ba: su dunu ilia da
bu adole i, “Olelesu! Eso enoga, gasidawane, Yudia
soge dunu da Di igiga medole legemusa: dawa: i
galu. Di da abuliba: le buhagimusa: dawa: bela: ?” 9
Yesu E amane sia: i, “Esoga da hawa: hamomusa:
gini hadigi diala. Nowa da esomogoa ahoasea, e
da osobo bagade hadigi amo ganodini ahoabeba:
le, hame sadenane dafasa. 10 Be e da gasimogoa
ahoasea, hadigi hameba: le, hedolowane sadenane
dafasa.” 11 Amo sia: dagoloba, Yesu E bu sia: i “Ninia
na: iyado La: salase, e da golai dialebe ba: i. Be Na
da e didilisimusa: masunu.” 12 Yesu Ea ado ba: su
dunu da bu adole i, “E da midi fawane dialebeba:
le hedolo uhimu.” 13 La: salase da bogoidafa, Yesu
da sia: musa: dawa: i. Be ilia dawa: loba, Yesu da
La: salase golai fawane sia: i. 14 Amaiba: le, Yesu
da moloiwane olelei, “La: salase da bogoidafa. 15
Be dilia da Na hou dafawaneyale dawa: ma: ne, Na
da La: salase ea bogoi sogebi amoga e fidima: ne
hame esalebeba: le, Na da hahawane gala. Ninia da
e ba: la ahoa: di!” 16 Domase (amo dawa: loma: ne
da mano aduna ame afae, eso afae amoga lalelegei)
e da eno ado ba: su dunuma amane sia: i, “Defea!

Ninia huluane gilisili bogoma: ne, Olelesu sigi masunu
da defea." **17** Yesu da Bedani moilaiga doaga: beba:
le, La: salase da eso biyadu agoane bogoi uli dagoi
ganodini dialebe, amo E da nabi dagoi. **18** Bedani
da Yelusaleme moilai bai bagade amoga sedade
defei da1 gilomida dialu. **19** Yudia dunu bagohame,
Mada amola Meli ela ola bogoiba: le, ela fidimusa:
misi esalu. **20** Yesu Ea misi nababeba: le, Mada
da logoga E yosia: musa: asi. Be Meli da diasuga
esalu. **21** Mada da Yesuma amane sia: i, "Hina! Di
guiguda: esala ganiaba, naola da hame bogola: loba.
22 Be na dawa: ! Di da Godema adole ba: sea, E
da Dia hanai liligi Dima imunu." **23** Yesu bu adole i,
"Diola da uhini bu wa: legadomu." **24** Mada amane
sia: i, "Na dawa: ! Soge wadela: mu esoha, dunu
huluane da wa: legadomu." **25** Yesu E amane sia: i,
"Na da Wa: legadosudafa. Na da Fifi Ahoanusudafa.
Nowa da bogoiwane dialebe be Na sia: dafawaneyale
dawa: sea, e da bu esalumu. **26** Nowa esala dunu da
Na sia: dafawaneyale dawa: sea, e da mae bogole
esalalalumu. Amo sia: di dafawaneyale dawa: bela:
?" **(aiōn g165)** **27** Mada da bu adole i, "Ma! Hina! Di da
Mesaia, Gode Egefedafa amo da osobo bagadega
misunu galu." **28** Amo sia: nanu, Mada buhagili, ea
eya Melima wamowane sia: i, "Olelesu da doaga: i
dagoi. E da Di Ema misa: ne sia: sa!" **29** Amo sia:
nababeba: le, Meli da hedolowane wa: legadole, asili,
Yesu yosia: musa: asi. **30** (Yesu da moilaidafa amoga
hame doaga: i. E da Mada ea Ema yosia: i sogebi
amogai esalu.) **31** Meli da hedolowane wa: legadole,
asili ba: loba, ea fidisu na: iyado da e da bogoi uli
dogoi amoga dimusa: masunu dawa: i galu. Amaiba:
le, ilia da ema fa: no bobogei. **32** Yesu E esalu sogebi
doaga: loba, Meli da Ea emo gadenene diasa: ili,
amane sia: i, "Hina! Di da guiguda: esala ganiaba,
naola da hame bogola: loba." **33** Meli da dinanebe,
amola ea fidisu dunu huluane ilia dinanebe, amo ba:
loba, Yesu Ea dogo ganodini dimusa: dawa: i galu. **34**
E da ilima amane sia: i, "Dilia ea da: i hodo habi uli
dogone salila: ?" Ilia bu adole i, "Hina! Ba: la misa."
35 Yesu da di. **36** Dunu huluane da amane sia: i, "Ba:
ma! E da ema bagade asigisa!" **37** Be eno dunu da
amane sia: i, "E da si dofoi dunu bu ba: ma: ne, ea si
hahamoi. Ebeda! E da gui esala ganiaba, E da La:
salase ea bogomu logo hedofala: lobala: ?" **38** Yesu
da ea dogo ganodini se nabawane, La: salase ea uli
dogoi amoga doaga: i. Amo da gele gelabo, ea logo
holei igi bagadega bebesole ga: si. **39** Yesu E amane
sia: i, "Gele ga: i bebesole fasima!" Be bogoi ea
aba Mada da Yesuma amane sia: i, "Hina! E da eso
biyaduyale gala uli dogoi ganodini salabeba: le, dasai
dagoi. Gaha bagade ganumu." **40** Yesu da bu adole i,
"Na musa: dima sia: i dagoi! Di dafawaneyale dawa:
sea, Gode Ea hadigidafa ba: mu." **41** Amalalu, ilia da
gele logo ga: su besole fasi. Yesu da ba: le gadole,
Godema nodone sia: i, "Ada! Di da Na sia: nababeba:
le, Na Dima nodone sia: sa. **42** Di da eso huluane Na
sia: naba! Amo Na dawa: Be dunu gui esala ilia da
Dia Na asunasi dagoi amo dafawaneyale dawa: ma:
ne, Na da amo sia: sa!" **43** Amo sia: nanu, E da ha:
giwane wele sia: i, "La: salase! Di wa: legadole, misa!"
44 La: salase da wa: legadole, gadili misi. Ea da: i
hodo amola ea odagi da bogoi abula amoga sosoi
ba: i. Yesu E amane sia: i, "E hahawane masa: ne,
ea bogoi abula fadegale fasima." **45** Dunu bagohame
Melima fidimusa: misi, amo Yesu Ea hou ba: beba: le,
ilia Yesu Ea hou lalegagumusa: dafawaneyale dawa:
i dagoi. **46** Be mogili da Fa: lisi dunu ilima buhagili,
Yesu Ea hou ilima adole i. **47** Amalalu, Fa: lisi dunu,
gobele salasu ouligisu dunu, amola asigilai Gasolo
dunu, ilia da gilisili fofada: lalu, amane sia: i, "Ninia adi
hamoma: bela: ? Amo dunu da musa: hame ba: su
dawa: digima: ne olelesu bagohame hamonana. **48**
Ninia da Ea logo hame hedofasea, dunu huluanedafa
da ea hou dafawaneyale dawa: mu. Amasea, Louma
dadi gagui dunu da wa: legadole, ninia Debolo Diasu
amola ninia fi dunu gugunufinisimu." **49** Amo ode,
dunu ea dio amo Ga: iafa: se da Gobele salasu
Ouligisu dunu esalu. E da ilima amane sia: i, "Dilia
da gagaoui dunu. **50** Ninia fi dunu huluane bogosa:
besa: le, dunu afadafa fawane da dunu huluane mae
bogoma: ne hi fawane bogomu da defea. Dilia da
amo hame dawa: bela: ?" **51** E da amo sia: hisu
fawane hame sia: i. Be e da Gobele salasu Ouligisu
dunu hawa: hamobeba: le, Yesu da Yu fi dunu ili
wadela: i hou hamoiba: le dabe ima: ne bogomu,
amo e da mae dawa: iwane ba: la: lusu. **52** Be Yu
fi dunu fidima: ne amo fawane hame. Be Gode Ea
fidafa dunu huluane osobo bagadega afafai, amo
huluane gilisisu afadafa fawane bu hamoma: ne, e
da Yesu da bogomu sia: i. **53** Amogalu, Yu ouligisu
dunu mae helefili, Yesu medole legemu logo hogoi

helei. **54** Amaiba: le, dunu huluane da ba: sa: besa:
le, Yesu da Yudia soge ganodini hame ahoasu. Be E
da wamowane diasu ea dio amo Ifala: ime, wadela:
i hafoga: i soge amo ganodini dialu, amoga asili,
E amola Ea ado ba: su dunu esalu. **55** Baligisu
Lolo Nasu da gadeneiba: le, dunu bagohame da ilia
soge yolesili, Yelusaleme moilai bai bagadega doaga:
musa: asi. Ilia musa: hou hahamomusa: , amola
sema dodofesu hou hamomusa: , asi. **56** Ilia da Yesu
hogosu. Be Debolo Diasu ganodini ilia gilisisia, ilia
amane sia: dasu, "Dilia adi dawa: bela: ? E da Lolo
Nasu amoma misa: bela: ? Ma hame misa: bela: ?"
57 Gobele salasu ouligisu dunu amola Fa: lisi dunu,
ilia da dunu huluane ilima ilia da Yesu ba: sea, ilima
adoma: ne gasa bagadewane sia: i dagoi. Ilia da
Yesu afugili gagulaligimusa: dawa: i galu.

12 Eso gafeyale gala aligili, Baligisu Lolo Nasu
da ba: mu galu. Amo esoha Yesu da Bedani
sogebi, La: salase ea diasuga doaga: i. (La: salase
da musa: bogole, Yesu da uhinisi.) **2** Amoga ilia
da Yesuma nodomusa: lolo Nasu hamoi. Mada da
ha: i manu gobele iasu. La: salase amola eno dunu
amola Yesu, ha: i naha esalu. **3** Meli da gabusiga:
manoma, muni bagade liligi ea dio amo "nade", amo
lale, Yesu Ea emo amoga sogadigi. Amalalu, e da
Yesu Ea emo amo ea dialuma hinaboga doga: i. Amo
manoma ea gabusiga: ida: iwane heda: le, diasu da
amoga nabai galu. **4** Be Yesu Ea ado ba: su dunu
afadafa, ea dio amo Yudase Isaga: liode, (e da fa: no
Yesu hohonoi, amo dunu), e amane sia: i, **5** "Amo
gabusiga: manoma bidi lale, muni lai hame gagui
dunuma imunu da defea galu. Amo da muni bagade
liligi, dunu da ode afae hawa: hamone, amo ea bidi
lamu defele ba: sa!" **6** Amo sia: e da hame gagui
dunuma asigiba: le hame sia: i, be e da wamolasu
dunu esalebeba: le sia: i. E da muni salasu gagui
galu. Hi liligi lamusa: , e da amoga muni wamolalusu.
7 Be Yesu da bu adole i, "Yolema! E da Na uli dogone
salimu dawa: beba: le, amo hou waha hamomu da
defea. **8** Dilia da eso huluane hame gagui dunu ba:
mu. Be eso enoga dilia da Na hame ba: mu." **9** Dunu
bagohame da Yesu da Bedani moilaiga misi dagoi
nabi. Amaiba: le, ilia Yesu ba: la misi. Be Yesu fawane
hame. Yesu da La: salase ea bogoi bu walesiba: le,
ilia da La: salase amolawane ba: la misi **10** Amaiba:
le, La: salase ea hou ba: beba: le, dunu bagohame
ilia bu gobele salasu dunu ilia hou yolesili, Yesu
Ea hou lalegaguiba: le, gobele salasu ouligisu dunu
da La: salase amolawane medole legemusa: logo
hogoi helei. **12** Golale hahabe, dunu bagohame da
Baligisu Lolo manusa: misi esalebe ba: i. Ilia Yesu da
Yelusaleme moilai bai bagadega manebe nabi. **13**
Amalalu, ilia fasela agoane amoda lale, Ema yosia:
musa: gadili asi. Ilia bagade wele sia: i, "Godema
nodone sia: ma! Gode Ea Dioba: le misi Dunu Ema
ninia nodomu da defea. Isala: ili fi Hina Bagade
Ema nodoma!" **14** Yesu da dougi lale, amoga fila
heda: le ahoasu. Gode Sia: Dedei defele da amane
ba: i, **15** "Saione fi dunu! Mae beda: ma! Dilia Hina
Bagade da manebe goea! E da dougi mano amoga
fila heda: le manebe." **16** Amogalu, Yesu Ea ado ba:
su dunu da amo hou noga: le hame dawa: i galu.
Be fa: no Yesu da Ea hadigi bu lai dagoloba, ilia da
Gode Ea Sia: dedei da Yesu Ea hou olelema: ne
dedei dagoi, amo bu dawa: i. **17** Yesu da musa: wele
sia: beba: le, La: salase uhini wa: legadoi. Amo hou
ba: su dunu da amo hou sia: ne iasu dunu enoma
olelei. **18** Yesu da amo musa: hame ba: su dawa:
digima: ne olelesu hamoi, amo nababeba: le, dunu
bagohame da Yesu yosia: musa: misi. **19** Amalalu,
Fa: lisi dunu ilisu gilisili sia: dasu, "Ninia Ea logo
hedofamu gogolesa! Ba: ma! Osobo bagade fi dunu
huluane da ema fa: no bobogelala." **20** Galigi soge fi
dunu mogili da Baligisu Lolo Nasu esoga, Godema
nodomusa: , Yelusalemega heda: le esalu. **21** Ilia da
Filibe (ea moilai da Bedesa: ida, Ga: lili soge amo
ganodini) ema misini, amane sia: i, "Hina! Ninia Yesu
ba: mu hanai gala." **22** Filibe da asili, A:daluma adoi.
Amalalu, ela da Yesuma adola asi. **23** Yesu E elama
amane adole i, "Ilegei eso da doaga: i dagoi. Wali,
Dunu Egefe da hadigi bagadedafa lamu galebe. **24**
Na da dilima dafawane sia: sa. Widi hawa: afadafa,
da osoboga hame dasea, hame biosea, e da widi
hawa: afadafa fawane dialumu. Be e da biosea, widi
hawa: bagohame bu hamosa. **25** Nowa dunu da ea
esalusu gagumusa: hanai galea, e da ea esalusu
fisimu. Be nowa dunu ea osobo bagade esalusu
amoma hame asigisia, e da ea esalusu bu lale, Fifi
Ahoanusu ba: mu. **(aiōnios g166)** **26** Di da Na hawa:
hamomusa: dawa: sea, Nama fa: no bobogema!
Amasea, di da Na hawa: hamosu dunu hamoiba:
le, Na esalebe amoga esalumu. Nowa dunu da Na

hawa: hamosea, Na Ada da ema nodone, gaguia
gadomu." **27** "Wali Na dogo ganodini se naba. Na
da adi sia: ma: bela: ? Na da agoane 'Ada! Amoha
hou da Nama mae doaga: ma: ne, Di logo hedofama,
amo Na da sia: ma: bela: ? Hame mabu! Na da amo
se nabimusa: , osobo bagadega misi dagoi. **28** Ada!
Dia dio Di hadigiwane hahamoma!" Amalalu, sia:
bagade muagado misi, "Na Dio Na da hadigiwane
hahamoi dagoi, amola Na da bu agoane hahamomu!"
29 Dunu bagohame amogawi lelefulu, muagadonini
misi sia: nababeba: le, mogili amo da gu gelebe ilia
sia: i. Mogili amane sia: i, "A: igele dunu da Ema sia:
i!" **30** Be Yesu da ilima amane sia: , "Amo sia: da
Na fidima: ne hame, be dili fidima: ne misi dagoi. **31**
Gode da wali osobo bagade fifi asi gala ilima fofada:
mu! Wali Na da osobo bagade ouligisu dunu (Sa: ida:
ne) hasalimu. **32** Osobo bagade dunu da Na gaguia
gadosea, Na da dunu huluane Nama hiougimu." **33**
(Amo sia: E da Ea bogomu logo olelemusa: sia: i.)
34 Dunu huluane bu adole i, "Ninia sema ganodini,
Mesaia da mae bogole, eso huluane esalalalumu,
amo dedei diala. Amaiba: le, osobo bagade dunu ilia
Dunu Egefe gaguia gadomu, Di abuliba: le sia: dalula:
? Dunu Egefe da nowa dunula: ?" **(aiōn g165)** **35** Yesu
E bu adole i, "Wali, hadigi da fonobahadi dialumu.
Be gasi da hedolowane doaga: sa: besa: le, hadigi
wali dialebeba: le, dawa: iwane masa. Gasi ganodini
ahoasu dunu da logo hamedafa ba: sa. **36** Hadigi
da dialebeba: le, dilia amo hadigi dafawaneyale
dawa: ma! Amalalu, dilia da hadigi ea dunu fi agoane
esalumu." Amo sia: nanu, Yesu da asili, wamoaligi.
37 E da musa: hame ba: su dawa: digima: ne olelesu
bagohame, ili ba: ma: ne hamosu. Be ilia da Ea
hou dafawaneyale hame dawa: su. **38** Amaiba: le,
musa: balofede dunu Aisaia ea sia: dafawane didili
hamoi ba: i. E musa: amane sia: i, "Hina Gode!
Ninia da Dia sia: ne iasu olelei dagoi. Be nowa da
dafawaneyale dawa: bela: ? Hina Gode da nowama
Ea gasa bagade hou olelebela: ?" **39** Amaiba: le, ilia
dafawaneyale dawa: mu da hamedei ba: i. Bai Aisaia
da musa: eno sia: amane sia: i, **40** "Gode da ilia si
dofoi dagoi. E da ilia asigi dawa: su logo hedofai
dagoi. Amaiba: le, ilia siga ba: mu da hamedei galu,
amola ilia asigi dawa: su amoga hame dawa: i galu.
Ilia oloi uhima: ne, ilia Nama sinidigimusa: hame
dawa: , Gode amane sia: sa." **41** Aisaia da Yesu Ea
hadigi ba: la: lebeba: le, Yesu Ea hou olelemusa: ,
musa: amane sia: i. **42** Be amomane, Yu ouligisu
dunu bagohame da Yesu Ea hou dafawaneyale
dawa: i. Be Fa: lisi dunu da ili sinagoge diasu amoga
fadegale fasisa: besa: le, ilia wamowane sia: da. **43**
Ilia da osobo bagade dunu da ilima nodone sia: mu
amo hanaiba: le, ilia dafawaneyale dawa: su hou
wamolegei. Ilia da Gode Ea ilima nodomu, amo hame
dawa: i. **44** Yesu da ha: giwane sia: i, "Nowa da Na
hou dafawaneyale dawa: sea, e da Na Asunasisu
Dunu Ea hou amola dafawaneyale dawa: be. **45**
Nowa da Na ba: sea, e da Na Asunasisu Dunu ba:
sa. **46** Na hou dafawaneyale dawa: su dunu huluane
da gasi ganodini mae esaloma: ne, Na da hadigi
agoane osobo bagadega misi dagoi. **47** Nowa da Na
sia: nabasea, be hame hamosea, amo dunuma Na
da hame fofada: mu. Na da osobo bagade fi dunu
ilima fofada: musa: hame misi, be gaga: musa: misi
dagoi. **48** Be nowa dunu da Na higasea, Na sia: ,
hame lalegagusia, amo dunuma fofada: su liligi da
gala. Amo fofada: su liligi da Na Sia: Soge wadela:
mu eso amoga, Na Sia: da fofada: su liligi ba: mu.
49 Na da Na hanaiba: le hame sia: i. Be Na Ada da
Na amo sia: sia: ma: ne asunasi dagoi. **50** Na Ada
Ea sia: da eso huluane Fifi Ahoanusu iaha, amo Na
dawa: Amaiba: le, Na Ada da musa: Nama adoi liligi,
amo fawane Na da olelesa!" **(aiōnios g166)**

13 Aya da Baligisu Lolo Manu galu. E da osobo
bagade yolesili, Godema bu heda: mu amo
da gadenene, Yesu E dawa: i galu. E da osobo
bagadega esaloba, E da Ea hou lalegagui dunu ilima
bagadewane asigilalu. E da amo bagade dogolegei
hou ilima hamoi, amo hame fisi. **2** Yesu amola Ea ado
ba: su dunu, ilia da gilisili ha: i naha esalu. Sa: ida:
ne da Yudase (Saimone Isaga: liode ea mano) amo
ea asigi dawa: su oleleiba: le, e da Yesu hohonomu
dawa: lalu. **3** Yesu da Ea Ada da Ema gasadafa
hou ia dagoi, amo dawa: i galu. E da Godema misi,
amola Godema bu masunu, dawa: i galu. **4** Amalalu,
ha: i nanu, E wa: legadole, abula fadegale, doga:
su abula lale, amo idiniginisili, **5** hano dili, gaga
ganodini salawane, E da Ea ado ba: su dunu ilia emo
muni dodofelalu amola Ea doga: su abula idiniginisi
amoga doga: i. **6** E da Bidama doaga: le, Bida da
Ema amane sia: i, "Hina! Dia da na emo abulimusa:
dodofema: bela: ?" **7** Yesu da ema bu adole i, "Na

hou di wahadafa hame dawa: Be di da hobea dawa:
mu." 8 Bida e bu sia: i, "Na emo Di da hamedafa
dodofemu." Be Yesu E bu adole i, "Dia emo Na hame
dodofesea, di da Na fi ganodini esalumu hamedei."
(aiōn g165) 9 Saimone Bida da bu adole i, "Hina! Na
emo fawane hame, be na lobo amola na dialuma,
huluane dodofema!" 10 Yesu E amane sia: i, "Nowa
da hanoga ulabeba: le, e da fofoloidafa gala. Ea da:
i hodo da bu hame dodofele, ea emo fawane bu
dodofemu da defea. Dilia huluane da fofoloi dagoi. Be
dunu afae fawane da fofoloi hame." 11 (Ea hohonomu
dunu amo dawa: beba: le, Yesu da amane sia: i,
"Huluane da fofoloi dagoi. Be afadafa fawane da
hame fofoloi.") 12 Ilia emo dodofelalu, E da Ea abula
bu idiniginisili, E da Hi fia sogebi amogai bu fili, amane
sia: i, "Na waha hou hamoi dilia dawa: bela: ? 13
Dilia da Nama Olelesu amola Hina dio asula. Amo da
defea. Na da dilia Hina esala. 14 Amaiba: le, Na, dilia
Olelesu amola dilia Hina, dilia emo Na dodofeiba:
le, dilia eno dunu eno dunu ilia emo dodofemu da
defea. 15 Dilia da Na hou defele hamoma: ne, Na da
amo hou dilima olelei. 16 Na dilima dafawane sia:
sa. Hawa: hamosu dunu da ea hina ea hou hame
baligisa., amola adola ahoasu dunu da asunasisu
dunu ea hou hame baligisa. 17 Amo hou dilia dawa:
Amaiba: le, dawa: beba: le hamosea, dilia hahawane
bagade ba: mu. 18 Na da dunu huluane ilia hou hame
olelesa. Na da Na ilegei dunu ili dawa: Be Gode Sia:
da agoane dedei diala, `Na gilisili ha: i nasu na: iyado
dunu da bu sinidigili, e da Na higa: i,' amo sia: da
dafawane ba: mu. 19 Amo hou da hame doaga: i. Be
amo hou doaga: sea, dilia da `Na da Nisu' amo adoi
defele dafawaneyale dawa: ma: ne, Na da hidadea
dilima adoi dagoi. 20 Na dilima dafawane sia: sa.
Nowa dunu da na hawa: hamomusa: adola ahoasu
dunu hahawane yosia: sea, e da Na hahawane yosia:
sa., amola nowa da Na hahawane yosia: sea, e da
Na Asunasisu Gode hahawane yosia: sa. 21 Amo sia:
nanu, Yesu da se bagade nabi. E mae wamolegele,
amane sia: i, "Na dilima dafawane sia: sa! Dilia fi dunu
afadafa da Na hohonomu." 22 Ea ado ba: su dunu
ilia enoma, enoma ba: lalu, Ea sia: bai hame dawa:
beba: le, bagadewane fofogadigi. 23 Ado ba: su dunu
afadafa, amo da Yesu Ea dogolegei, e da Yesuma
dafulili esalu. 24 Saimone Bida da ema loboga wele,
amane sia: i, "Ema adole ba: ma! E da nowa dunu ea
hou sia: sa!" 25 Amalalu, amo ado ba: su dunu da bu
gadenenewane Yesuma asili, Ema adole ba: i, "Amo
dunu Dia sia: i da nowala: ?" 26 Yesu da bu adole
i, "Na da agi hanoga gele, dunu afae ema imunu.
Amo dunu!" Amalalu, E agi lale, hano gele, Yudase
(Saimone Isaga: liode ea mano) ema i dagoi. 27
Yudase da agi lalu, Sa: ida: ne da ea dogo ganodini
aligila sa: i. Yesu da Yudasema amane sia: i "Dia
hanai hawa: hamosu hedolo hamoma!" 28 Be gilisili
ha: i nanebe dunu ilia da Yesu Ea Yudasema sia:
i amo ea bai hame dawa: i. 29 Yudase da muni
salasu gaguiba: le, Yesu da ha: i manu eno bidi
lama: ne o hame gagui dunuma ima: ne Yesu da
sia: i, eno ado ba: su dunu ilia amane dawa: i galu.
30 Yudase da agi lalu, hedolowane gadili asi. Logo
doasili, gadili gasi bagade ba: i. 31 Yudase da yolesili
asi dagoloba, Yesu E amane sia: i, "Wali Dunu Egefe
da Ea hadigi lamu galebe. Dunu Egefe da Gode Ea
hadigi olelesa. 32 Amaiba: le, Dunu Egefe da Gode
Ea Hadigi olelemuba: le, Gode da Dunu Egefe ea
Hadigi wahawane olelemu. 33 Na manolali! Wali Na
da dilima fa: bihadi fawane bu gilisili esalumu. Dilia
da Na hogoi helemu. Be Na Yu ouligisu dunu ilima
sia: i defele, amo dilima bu sia: sa, 'Na masunu soge
amogai dili masunu da hamedei galebe! 34 Wali, Na
da sema gaheabolo dilima olelesa. Dilia dunu eno
amo dunu eno ilima asigima. Na dogolegei hou dilima
amo defele, dilia enoma enoma asigima. 35 Dunu
eno da dunu enoma asigidafa hou hamosea, dunu
huluane ilia da dili da Na fa: no bobogesu dunudafa,
amo noga: le dawa: mu." 36 Saimone Bida da Ema
adole ba: i, "Hina! Di da habidili masa: bela: ?" Yesu
E bu adole i, "Na masunu soge amoga di waha fa: no
bobogele doaga: mu gogolesa. Be fa: no amo sogega
doaga: musa: , di da Nama fa: no bobogemu." 37 Bida
e bu adole ba: i, "Hina! Abuliba: le na da wali Dima
fa: no bobogemu da hamedebela: ? Na da Di fidima:
ne, na da bogoma: ne momagele esala." 38 Yesu E
bu adole i, "Di da dafawane Na fidima: ne bogoma:
ne momagebela: ? Na dima dafawane sia: sa. Wali
gasia, di da hidadea, 'Na da Yesu hame dawa: ,'
udiana agoane sia: nanu, fa: no gagala gawali ga: be
nabimu."

14 Yesu da ilima amane sia: i, "Dilia mae
fofogadigima, mae da: i dioma! Dilia Gode
Ea hou dafawaneyale dawa: beba: le, Na hou

amola dafawaneyale dawa: ma. 2 Na Ada Ea diasu
ganodini da sesei bagohame diala. Na da dilia sogebi
hahamomusa: masunu. Amo da dafawane hame
ganiaba, Na da dilima adola: loba. 3 Amola Na
da asili, dilia sogebi hahamoi dagosea, dili da Na
esalebe amoga esaloma: ne, Na da dili lidimusa: bu
misunu. 4 Na masunusa: esalebe amoga doaga:
musa: ahoasu logo, dilia dawa:" 5 Domase da Ema
amane sia: i, "Hina! Dia masunu soge ninia hame
dawa: Amaiba: le, amoga doaga: musa: ahoasu ninia
da habodane dawa: ma: bela: ?" 6 Yesu E bu adole
i, "Na da Logodafa. Na da Dafawane Sia: dafa. Na
da Esalusudafa. Eno Godema heda: su logo da
hamedafa gala, Ni fawane. 7 Dilia da Na dawa: i
dagoiba: le, dilia da Na Ada dawa: mu. Dafawane!
Dilia da Na Ada dawa: , amola dilia da Na Ada ba:
i dagoi. 8 Filibe da Ema amane sia: i, "Hina! Dia
Adadafa ninima olelema. Ninia hanai liligi afadafa
da amo fawane." 9 Yesu E bu adole i, "Na da eso
bagohame nini gilisili esalu. Filibe! Dia da Na hame
dawa: bela: ? Nowa dunu da Na ba: i dagoiba: le, e
da Ada ba: i dagoi. Amaiba: le, abuliba: le Ada ninima
olelema: ne sia: sala: ? 10 Filibe! Na da Ada ganodini
esala, amola Ada da Na ganodini esala, amo di da
dafawaneyale hame dawa: bela: ?" Amalalu, Yesu da
Ea ado ba: su dunu huluane ilima amane sia: i, "Na
sia: da Nama hame maha. Na Ada da Na ganodini
esalebeba: le, Hi da Hi hawa: hamonana. 11 Na da
Na Ada ganodini esala, amola Ada da Na ganodini
esala, amo dilia dafawaneyale dawa: ma! Be amo
dafawaneyale hame dawa: sea, defea, Na hawa:
hamoi dilia ba: i dagoiba: le, dafawaneyale dawa: ma!
12 Na da dilima dafawane sia: sa. Nama dafawaneyale
dawa: su dunu da Na hawa: hamoi defele hamomu!
Ma! Na da Na Ada Ema buhagimuba: le, amo dunu
da Na hawa: hamoi amo baligimu. 13 Dilia da Na
Dioba: le adole ba: sea, Na da Adadafa Ea hadigi
olelema: ne, dilia adole ba: i liligi huludafa hamomu.
14 Adi liligi Na Dioba: le dilia adole ba: sea, amo Na
da hamomu. 15 "Dilia da Nama asigi galea, dilia da
Na sema huluane nabawane hamomu. 16 Na da
Edama adole ba: muba: le, E da Fidisu eno Na defele,
dilima imunuyo. E da eso huluane mae yolesili, dili
fidilalumu. (aiōn g165) 17 Amo Fidisu da A: silibudafa. E
da Gode Ea houdafa molole olelesa. Osobo bagade
dunu, amo Fidisu ilia hame ba: beba: le, amola hame
dawa: beba: le, ilia amo Fidisu lamu hamedei. Be E
da dili esalebeba: le amola E da dilia dogo ganodini
esalumuba: le, dilia da E dawa: 18 Na da ahoasea,
Na da dili guluba: mano agoane hame yolesimu. Na
da dilima bu misunu. 19 Na da fonobahadi esalumu,
amalu osobo bagade dunu da Na bu hame ba: mu.
Be dilia da Na bu ba: mu. Na da esalebeba: le, dilia
da esalalalumu. 20 Amo eso doaga: sea, Na da
Na Ada ganodini esala, amola Na da dili ganodini
esala, amo defele dilia da Na ganodini esala, - dilia
da amo huluane dawa: mu. 21 Nowa da Na sema
dafawaneyale dawa: beba: le, nabawane hamosea,
amo dunu da Nama asigi dunu. Nowa da Nama asigi
galea, amo dunuma Gode da asigimu. Amola Na da
amo dunuma asigimu, amola Na da Na hou ema
olelemu." 22 Yudase (Yudase Isaga: liode hame, eno)
amane sia: i, "Hina! Di da habodane nini ba: ma:
ne misa: bela: ? Be osobo bagade fi dunu ilia hame
ba: mu. Abolebela: ?" 23 Yesu E bu adole i, "Nowa
dunu da Nama asigiba: le, e da Na olelesu nabimu.
Amasea, Na Ada da ema asigiba: le, Na Ada, amola
Na da amo dunuma doaga: le, nini gilisili esalumu. 24
Nama hame asigi dunu da Na olelesu hame naba.
Amo olelesu dilia nabi da Na olelesu hame, be Ada
(Na Asunasisu) Ea olelesu. 25 Na nini wali gilisili
esalebeba: le, Na da amo sia: olelesu. 26 Ada Gode
da Fidisudafa, Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala,
amo Na Dioba: le asuna ahoasea, E da liligi huluane
dilima olelemu. Na olelei huluane dilia bu dawa: ma:
ne, E da olelemu. 27 Na da olofosu dilima iaha! Na
da Na olofosudafa dilima iaha. Amo olofosu da osobo
bagade dunu fi ilia olofosu defele hame - amo da
hisu. Dilia mae fofogadigima, mae da: i dioma, amola
m mae beda: ma. 28 Na sia: i, 'Wali Na da dili yolemu,
be Na da dilima bu misunu,' amo dilia nabi dagoi.
Dilia da Nama asigi ganiaba, Ada Ea hou da Na hou
baligi dagoiba: le, Na da Ema masunuba: le dilia da
hahawane ba: la: loba. 29 Amo hou mae doaga: le,
Na da hidadea dilima olelei. Bai amo hou doaga: i
ba: sea, dilia da dafawaneyale dawa: mu. 30 Osobo
bagade fi dunu ilia ouligisu dunu da mabeba: le, Na
da bu bagade sia: mu hamedei gala. E da Nama hina
hamedafa esala. 31 Be Na da Ada Ema asigisa, amo
osobo bagade dunu ilia dawa: ma: ne, Na da Ea adoi
huluane nabawane hamonana. Hadiga! Amo sogebi
ninia yolesimu."

15 “Na da waini efedafa. Na Ada Gode da ifabi ouligisu dunu. **2** Na amoda da fage hame legei ba: loba, E da fadegale fasisa. Amoda da ha: i manu legebe ba: loba, ha: i manu eno ida: iwane amola ledo hamedei amo baligili legema: ne, E da banuguma amo gobiheiga noga: le dadamusa: **3** Na da Gode Ea sia: dilima olelebeba: le, dilia da wali ledo hamedei. **4** Dilia da Nama madelagi agoane esalea, Na da dilima madelagi agoane esalumu. Amoda da hisu ha: i manu legemu da hamedei. Amoda da efega bugila ahoabeba: le fawane, ha: i manu legesa. Dilia, Nama hame bugila ahoasea, ha: i manu legemu da hamedei ba: mu. **5** Na da waini efedafa. Dilia da amoda. Nowa dunu da Na ganodini esalea, Na da ea dogo ganodini aligibiba: le, e da fage bagohame legemu. Na hame fidisa galea, dilia fage legemu hamedei ba: mu. **6** Nowa dunu da Na ganodini hame aligisia, Ada da e amoda agoane fadegale fasisa. E da biole, laluga galadigili, nei dagoi ba: mu. **7** Dilia da Na ganodini aligisia, amola Na sia: dilia dogo ganodini galea, dilia adi liligi adole ba: sea, amo Gode da dilima imunu. **8** Dilia ha: i manu bagadewane legesea, osobo bagade dunu da Na Ada Ea Dio amoma nodone sia: mu., amola dilia da Na ado ba: su dunudafa agoane esalumu. **9** Na Ada da Nama bagadewane asigisa. Amo defele, Na da dilima asigisa. Dilia Na asigi hou ganodini esaloma! **10** Na da Na Ada Ea sema nabawane hamonanebeba: le, Na da Ea asigi hou ganodini esala. Amo defele, dilia da Na sema nabawane hamosea, dilia da Na asigi hou amo ganodini esalumu. **11** Na hahawane hou dili ganodini dialoma: ne, amola dilia hahawane hou da nabaiwane ba: ma: ne, Na da amo sia: dilima adosu. **12** Na sema da amo, ‘Na dilima asigi hou defele, dilia dunu enoma enoma asigima!’ **13** Baligili asigidafa hou da agoane. Dunu da ea na: iyado dunu ea esalusu gaga: ma: ne, e da hi esalusu fisimu. **14** Dilia da Na sema nabawane hamosea, dilia da Na na: iyado esalumu. **15** Hawa: hamosu dunu da ea hina ea hou hame dawa: beba: le, Na da dilima hawa: hamosu dunu dio bu hame asulimu. Be Na Ada Ea adoi huluane Na da dilima olelebeba: le, wali dilia da Na dogolegei na: iyado Na da sia: sa. **16** Dilia da Na hame ilegei. Be Na da dili ilegei dagoi. Dilia da hame dasamu ha: i manu ida: iwane legema: ne, Na da dili ilegei dagoi. Amaiba: le, dilia da Na Ada Ema Na Dioba: le adole ba: sea, E da dilia hanai liligi dilima imunu. **17** Amaiba: le, Na da dilima amane hamoma: ne sia: sa. Dilia dunu enoma enoma asigima! **18** Osobo bagade fi dunu, ilia Nama hidadea higabeba: le, ilia dilima higasu hou hamosea, mae fofogadigima. **19** Dilia da osobo bagade dunu ilia hou ganodini defele esala ganiaba, osobo bagade dunu da dilima asigi hou olelela: loba. Be dilia da osobo bagade dunu hame. Dilia da osobo bagade yolesima: ne, Na da dilima ilegei dagoi. Amaiba: le, osobo bagade dunu da dili higasa. **20** Na musa: sia: i bu dawa: ma. ‘Hawa: hamosu dunu da ea hina ea hou hame baligisa.’ Ilia da Nama se iabeba: le, ilia da dilima se imunu. Ilia da Na olelesu nabawane hamoi galea, ilia da dilia olelesu amola nabawane hamomu. **21** Be dilia da Na Fi ganodini esalebeba: le, ilia da amo wadela: i hou dilima hamomu. Bai ilia Na Asunasisu Dunu hame dawa: **22** Na da ilima sia: musa: hame misi ganiaba, ilia wadela: i hou ilia da hame dawa: la: loba. Be wali Na misi dagoiba: le, ilia wadela: i hou abalomu logo da hame gala. **23** Nowa da Nama higasea, e da Na Adama higasa. **24** Na da ilia ba: ma: ne, musa: hame ba: su dawa: digima: ne olelesu amo hame hamosu ganiaba, ilia giadofasu ilia da hame dawa: la: loba. Be wali hou diala, Na hamoi ilia ba: lalu, ilia da Na amola Na Ada higasa. **25** Be amo hou ilia Sema ganodini dedei sia: dafawane ba: ma: ne misi. Amo sia: dedei amane, ‘Bai hame gala, ilia da Nama udigili higasu.’ **26** Fidisudafa (A: silibudafa) amo da Gode Ea Houdafa Olelesu Dunu. E da Adadafa amoga misunu. Amo Na da dilima asunasimu. E da Na hou dilima olelemu. **27** Amola dilia da Na hou eno dunuma olelemu. Bai Na amola dilia, ninia da mui eso amogainini wali gilisili esalu.

16 Dilia dafawaneyale dawa: su hou fisisa: besa: le, Na da amo sia: dilima olelei dagoi. **2** Osobo bagade dunu da dili sinagoge diasuga gadili sefasimu. Eso da misunu, amoga ilia da dili fane legesea, ilia da Gode Ea hawa: hamonanebe hahawane dawa: mu. **3** Ilia da Na Ada amola Na hame dawa: iba: le, amo hou hamomu. **4** Be amo eso doaga: sea, dilia da Na adoi bu dawa: mu. Bai Na da dilima olelei dagoi. Na da mui esoga, amo liligi dilima hame olelei. Bai Na da nini gilisili esalu. **5** Be wali Na da Na Asunasisu Dunu Ema buhagimuba: le, dilia da Na habi masa: bela: le hame adole ba: sa. **6** Be Na wali

adobeba: le, dilia dogo da se bagade amoga nabai gala. 7 Be Na dilima dafawane sia: sa. Na da dilia fidima: ne, dili yolesimu. Bai Na da hame yolesili ahoasea, Fidisudafa da dilima hame doaga: mu. Be Na da yolesili ahoabeba: le, Na da Fidisudafa dilima asunasimu. 8 Amola E da doaga: sea, E da osobo bagade dunu ilia giadofai ilima olelemu. E da ilima wadela: i hou amola afadenei moloidafa hamoi hou, amola Gode Ea fofada: su hou, amo E da osobo bagade dunuma olelemu. 9 Osobo bagade dunu ilia giadofai hou da ilia da Na hou dafawaneyale hame dawa: 10 Ilia giadofai hou eno da ilia moloidafa hou hame dawa: Na da Na Ada Ema buhagimuba: le, Fidisudafa (Gode Ea A: silibu Hadigidafa) da osobo bagade dunuma ilia da moloidafa hou hame hamoiba: le, giadofai dagoi, amo E da ilima olelemu. 11 Amola ilia fofada: sudafa hou giadofale dawa: , amo E da ilima olelemu. Bai osobo bagade hina dunu (Sa: ida: ne) ema se imunusa: fofada: su hou da hamoi dagoi. 12 Na da liligi bagohame dilima olelemu galebe. Be dilia amo sia: huluane waha dawa: mu hamedei galebe. 13 Be Sia: dafa A: silibu da doaga: sea, dilia sia: dafa dawa: ma: ne, E da dilia asigi dawa: su ouligimu. E da Hi hanai hamoma: ne sia: hame sia: mu. Be Ea nabi liligi, amola hobea misunu hou, E da dilima olelemu. 14 E da Na sia: i liligi lale, dilima bu olelemu. Amola E da Na hadigi hou gaguia gadomu. 15 Na Ada Ea liligi huluane da gilisili Na liligi. Amaiba: le, A:silibudafa da Na sia: adole iasu lale, E da dilima bu adomu, amo Na da sia: i dagoi. 16 Fonobahadi aligili, dilia da Na bu hame ba: mu. Be fonobahadi bu aligili, dilia da Na bu ba: mu. 17 Ea ado ba: su dunu mogili, amane sia: dasu, “Bai da adila: ? Fonobahadi aligili, ninia da E hame ba: mu, be fonobahadi bu aligili, ninia da E bu ba: mu, amo E da sia: sa. E da eno sia: sa, ‘Bai Na da Na Adama masunu.’ 18 Fonobahadi aligili amo bai da adila: ? Ea sia: be bai ninia hamedafa dawa:” 19 Yesu da ilia Ema adole ba: musa: hanai gala, amo dawa: i galu. Amaiba: le, E da ilima amane sia: i, “‘Fonobahadi aligili, dilia da Na hame ba: mu. Be fonobahadi bu aligili, dilia da Na bu ba: mu,’ amo Na sia: i. Amo bai hogomusa: dilia sia: dalula: ? 20 Na da dilima dafawane sia: sa. Dilia da se nabawane dinanumu. Be osobo bagade dunu ilia hahawane ba: mu. Dilia da: i dioi nabimu, be amo hou sinidigili dilia bu hahawane ba: mu. 21 Uda da mano lalelegemu gadenene doaga: sea, e da se nababeba: le da: i dioi naba. Be mano da lalelegei dagoiba: le, mano gaheabolo da osobo bagadega lalelegei dagoiba: le, e da hahawaneba: le, se nabasu gogolesa. 22 Dilia da amo hou agoai ba: sa. Wali dilia da: i dioi naba. Be dilia da Na bu ba: sea, dilia dogo ganodini hahawane bagade nabimu. Amo hahawane hou enoga samogemu da hamedei galebe. 23 Amo esoha, dilia da Nama liligi lama: ne hame adole ba: mu. Na dilima dafawane sia: sa. Dilia da Na Dioba: le, Na Ada Ema adole ba: sea, E da dilia adole ba: su defele dilima imunu. 24 Musa: amogainini wali, dilia da Na Dioba: le liligi lamusa: hame adole ba: su. Be wali, dilia hahawane hou nabaiwane ba: ma: ne, dilia hanai liligi lama: ne adole ba: ma.” 25 Na da amo hou olelemusa: , fedege sia: olelei. Be eso da misunu amoga Na da fedege sia: mae olelele, Ada Ea hou moloiwane dilima olelemu. 26 Amo esoha, dilia da Na Dioba: le Ema adole ba: mu. Na da dili fidima: ne, Ema alofele hame adole ba: mu. 27 Bai Na Ada Hisu da dilima asigisa. Dilia da Nama asigiba: le amola Na da Godema misi dilia dafawaneyale dawa: beba: le, E da dilima asigisa. 28 Na da Na Ada yolesili, osobo bagadega misi dagoi. Wali na da osobo bagade yolesili, Na Adama buhagimu.” 29 Amalalu, Ea ado ba: su dunu da Ema amane sia: i, “Defea! Wali Di da fedege sia: amoga hame olelesa, be moloiwane ninima sia: sa. 30 Amola Di da liligi huluane dawa: , ninia wali dawa: Dunu da ea lafidili Dima hame adole ba: lalu, ea adole ba: mu liligi huluane Di dawa: Amaiba: le, Di da Gode amoga misi, ninia dafawaneyale dawa: be.” 31 Yesu E bu adole i, “Dilia da wali dafawaneyale dawa: bela: ? 32 Eso da misunu - misunu hame be doaga: i dagoi. Amoha dilia huluane da afagogole, dilia diasuga asili, Nisu fawane da esalumu. Be Na da Nisu fawane hame. Bai Na Ada da Na Ani lela. 33 Dilia da Nama madelagiba: le, olofosu dawa: mu. Dilia da amo dawa: ma: ne Na da amo sia: dilima olelei dagoi. Osobo bagade dunu da dilima se imunu. Be mae beda: ma. Na da osobo bagade hou osa: le heda: i dagoi.”

17 Amo sia: dagoloba, Yesu Ea si muagado ba: le gadole, amane sia: ne gadoi, “Ada! Ilegesu da doaga: i dagoi. Waha Diagofe da Dima hadigi ima: ne, Diagofema hadigi ima. 2 Bai E da fifi asi gala dunu huluane ilima Hinadafa esaloma: ne, Di da Ema gasa

i dagoi. E da dunu huluane amo Di da Ema i, ilima
Fifi Ahoanusu ima: ne, amo gasa Ema i. **(aiōnios g166)**
3 Fifi Ahoanusu ea bai da Disu da Godedafa esala
amo dawa: mu, amola Di da Yesu Gelesu asunasi
dagoi. **(aiōnios g166)** **4** Na da osobo bagadega, Dia
hadigi olelei dagoi. Na da hawa: hamosu amo Dia
Nama olelei liligi, amo huluane hamoi dagoi. **5** Ada!
Musa: osobo bagade hame hahamoi galu Ania da
hadigidafa gagui galu. Amo hadigi Ania bu gaguma:
ne, Dia hahamoma. **6** Na da osobo bagade dunu
amo Di da Nama i, Dia hou ilima olelei. Ilia da Dia
dunu galu, amola Di da ili Nama i dagoi. Ilia da Dia
sia: nabawane hamoi. **7** Amola liligi Di da Nama iasu,
amo huluane da Dia loboga maha ilia wali dawa: **8**
Na da Dia sia: Di Nama adoi, amo huluane Na ilima
adobeba: le, ilia da lalegagui dagoi. Na da Dimadili
misi dagoi, amola Dia da Na asuna asi dagoi, amo
ilia dafawaneyale dawa: be. **9** Na da ili fidima: ne
sia: ne gadosa. Osobo bagade fi dunu fidima: ne
hame, be Dia Nama iabe dunu, ilia da Dia fi ganodini
esalebeba: le, amo fidima: ne Na sia: ne gadosa.
10 Na fa: no bobogesu dunu huluane da Dia: Amola
Dia dunu huluane da Na: Ilia hou amo ganodini, ilia
da Na hadigi olelesa. **11** Wali Na da Dima maha.
Na da osobo bagadega bu hame esalumu, be ilia
da osobo bagadega esalumu. Hadigi Ada! Dia Dio
ea gasa amoga ilia mae dafama: ne, Di ili gaguma.
Ilia da gilisili fi afadafa fawane esaloma: ne, Ani
da afadafa amo defele, Di da Dia Dio Nama asuli
dagoi. **12** Dia dio amo Di da Nama i, amo Dio ea
gasaba: le, Na da ili gilisili esalea, ili mae dafama:
ne, fidisu. Na da ili gaga: i dagoi. Huluane da hame
fisi - be afadafa fawane fisi. Amo da Gode Ea Sia:
dedei dafawaneyale ba: musa: fisi dagoi. **13** Na da
wahadafa Dima maha. Be Na hahawanedafa hou ilia
dogo ganodini nabaiwane dialoma: ne, Na da amo
sia: osobo bagadega sia: sa. **14** Na da Dia sia: ne
iasu ilima olelei dagoi. Be Na hou da osobo bagade
dunu ilia hou hame. Amo defele, ilia da osobo bagade
dunu hame. Amaiba: le osobo bagade dunu da ili
higasu. **15** Ili osobo bagade fisili masa: ne, Na da
Dima hame adole ba: sa. Be Sa: ida: ne da ilia hou
wadela: sa: besa: le, Dia ili fidima: ne, Na da Dima
adole ba: sa. **16** Na da osobo bagade dunu hame,
amo defele ilia, da osobo bagade dunu hame. **17**
Di moloidafa sia: amoga ili Dima madelagima: ne
momogili gagama! Dia sia: da sia: dafawanedafa. **18**
Dia da Na osobo bagadega asunasi. Amo defele Na
da ili osobo bagadega asunasi. **19** Amola ili fidima:
ne, Na Nisu da Dima madelagima: ne mogili gagasa!
Ilia amola da Dima madelagili momogili gagama: ne
Na da agoane hamosa. **20** Na da ili fawane fidima:
ne, hame sia: ne gadosa. Be fa: no mabe dunu, ilia
sia: nabimuba: le Nama fa: no bobogesea, amo dunu
fidima: ne Na da sia: ne gadosa. **21** Ilia fi afadafa
fawane hamoma: ne, Na da sia: ne gadosa. Ada! Di
da Na ganodini esala, amola Na da Di ganodini esala.
Na fa: no bobogesu dunu da fi afadafa hamoma: ne,
Na sia: ne gadosa. Bai ilia fi afadafa fawane hamosea,
osobo bagade dunu da Dia Na asunasi dagoi, amo
dafawaneyale dawa: mu. **22** Ilia da afadafa fawane
Ani defele gilisima: ne, Na da hadigi Dia Nama iasu
defele Na da ilima i dagoi. **23** Ilia afadafa fawane
hamoma: ne, Na da ili ganodini, Di da Na ganodini,
agoane esalumu da defea. Amo hamonanu, Dia da
Na asunasi, amola Dia Nama asigi hou defele Di da
ilima asigisa, amo osobo bagade fi dunu da dawa:
mu. **24** Ada! Amo dunu Di da Nama i dagoi. Ilia da
hadigi Di da Nama iasu liligi amo ba: ma: ne, ilia
da Na esalebe amoga esaloma: ne, Na da hanai
galebe. Bai osobo bagade hame hahamoi esoha, Na
da Dia dogolegei esalu. **25** Moloidafa Hamosu Ada!
Osobo bagade dunu ilia da Di hame dawa: Be Na
da Di dawa: Amola Na fi dunu da Dia Na asunasi,
amo dawa: **26** Dia Nama asigidafa hou da ilia dogo
ganodini dialoma: ne, amola Na da ilia dogo ganodini
esaloma: ne, Na da Dia hou ilima olelei amola mae
yolesili, ilima olelelalumu."

18 Yesu da amo sia: ne gadoi dagoloba, E amola
Ea ado ba: su dunu, amo sogebi yolesili,
Gidalone Hano degei dagoi. Amo sogebi da ifabi
dialu. Amo ganodini, Yesu amola Ea ado ba: su dunu
asi. **2** Yudase (hohonosu dunu) da amo sogebi dawa:
i galu. Bai Yesu amola Ea ado ba: su dunu da eso
bagohame amogawi gilisilalu. **3** Amaiba: le Yudase
da amo ifabia doaga: i. Louma dadi gagui dunu amola
Debolo sosodo aligisu dunu (gobele salasu dunu
amola Fa: lisi dunu da amo asunasi), Yudase ea
baligiga aligi. Ilia dadi, gigi, gobihei, gamali amola
hanu amo gagaguli misi. **4** Ema misunu hou huluane
dawa: beba: le, Yesu da gusuba: iwane aliagusuli,
ilima amane adole ba: i, "Dilia da nowa hogosala: ?" **5**

Ilia bu adole i, “Ninia Yesu, Na: salede dunu, hogosa!”
E amane sia: i, “Na wea!” Yudase, hohonosu dunu,
da ili gilisili lelu. 6 Yesu da, “Na wea!” amo sia: beba:
le, ilia fofogadigili baligiduli ahoanu, osoba diasa: i. 7
Yesu da ilima bu adole ba: i, “Dilia da nowa hogosala:
?” Ilia bu amane sia: i, “Yesu, Na: salede dunu!” 8
Yesu E amane sia: i “Na da wea!, amo Na da sia:
i dagoi! Na fawane dilia hogole ba: beba: le, amo
eno dunu gui esala ilima hahawane masa: ne sia:
ma.” 9 (Ea musa: sia: i amane, “Ada! Dia Nama iasu
dunu huluane, Na da afadafa hame fisi,” amo sia:
dafawaneyale ba: musa: , E sia: i.) 10 Saimone Bida
da gegesu gobihei bagade gaguiba: le, ea gobihei
duga: le gadole, gobele salasu Ouligisu dunu ea
hawa: hamosu dunu amo ea gedafa, damuni fasi.
(Amo hawa: hamosu dunu ea dio amo Ma: lagase.)
11 Yesu da Bidama amane sia: i, “Dia gegesu gobihei
bu salima! Na da se nabasu faigelei amo Na Ada
Nama i, amo Na da hame manu di dawa: bela: ? Na
da manu!” 12 Amalalu, Louma dadi gagui dunu amola
ilia ouligisu dunu, amola Yu ouligisu dunu, ilia da
Yesu afugili, efega la: gi. 13 Ilia da E A: nasema bisili
hiouginana asi. A: nase da gobele salasu Ouligisu
dunu Ga: iafa: se ea esoa: esalu. 14 Ga: iafa: se
da musa: Yu ouligisu dunuma amane sia: i dagoi,
“Dunu huluane gaga: ma: ne, dunu afadafa fawane
bogomu da defea.” 15 Saimone Bida, eno ado ba:
su dunu afadafa, da Yesuma fa: no bobogelalu. Eno
ado ba: su dunu, e da gobele salasu Ouligisu dunu
dawa: beba: le, e da Yesu sigi ahoanu, gobele salasu
Ouligisu dunu ea diasu gagoi amo ganodini golili sa: i.
16 Be Bida da gadili ouesalu. Be eno ado ba: su dunu
da a: fini logo holeiga ouesalu, ema sia: beba: le, e
da Bida ganodini oule misi. 17 Logo holei ouligisu
a: fini da Bidama amane sia: i, “Di da amo dunu Ea
ado ba: su dunula: ?” Be Bida bu adole i, “Nnn! Na
da hame!” 18 Anegagiba: le, hawa: hamosu dunu
amola sosodo aligisu dunu, ilia da nasuba gilisili, lalu
didi. Amalalu, ilia lalu amoga sisiga: le housa lelu.
Amaiba: le, Bida da amoga asili, ilia gilisili housa
lelu. 19 Gobele salasu Ouligisu dunu da Yesu Ea ado
ba: su dunu ilia hou, amola Yesu Ea olelesu, amo
dawa: ma: ne, Yesuma adole ba: su. 20 Yesu da bu
adole, i, “Na da wamowane hame, be dunu huluane
ilima moloiwane sia: su. Na da Debolo, sinagoge,
amola dunu ilia gilisisu sogebi, amoga fawane sia:
olelesu. Na da sadoga sia: hamedafa sia: su. 21
Amaiba: le, di da abuliba: le Nama adole ba: sa? Na
sia: nabi dunu ilima adole ba: ma! Na ilima adoi, amo
ilima adole ba: ma. Ilia Na adoi dawa: !” 22 Yesu da
amo sia: beba: le, Debolo Diasu sosodo aligisu dunu
afadafa da Yesu Ea odagia fai. E amane sia: i, “Di da
abuliba: le gobele salasu Ouligisu dunu ema agoane
sia: bela: ?” 23 Yesu E bu adole i, “Na da wadela:
i hou hamoi galea, defea, amo hou dunu huluane
ilima adoma. Be Na da dafawane sia: i galea, dia da
abuliba: le Na fabela: ?” 24 Amalalu, A:nase da Yesu
E Ga: iafa: se (gobele salasu Ouligisu dunudafa) ema
afugili la: gili hiouginana asi. 25 Bida da lalu gadenei
housa lelu. Amalalu, eno dunu ilia da ema adole ba:
i, “Di, da amo dunu Ea ado ba: su dunula: ?” Be Bida
amane sia: i, “Nnn! Hame mabu!” 26 Gobele salasu
Ouligisu dunu ea udigili hawa: hamosu dunu afadafa
(amo da dunu Bida ea ge damuni fasi, amo ea fi
dunu) e Bidama adole ba: i, “Na da Di amola Yesu,
alia gilisili ifabi ganodini esalebe ba: bela: ?” 27 Be
Bida e bu sia: i, “Hame mabu!” Sia: noba, gagala
gawali ga: be nabi. 28 Hahabedafa, ilia da Ga: iafa:
se diasu yolesili, Yesu Gamane hina dunu ea diasuga
hiouginana asi. Yu dunu ilia sema da eno dunuma
gilisisia, ledo hamobeba: le, Baligisu Lolo manu da
hamedei. Yu ouligisu dunu da amo sema dawa: beba:
le, Gamane hina diasu ganodini hame golili sa: i.
29 Amaiba: le, Bailade da gadili misini, ilima amane
adole ba: i, “E da adi wadela: i hou hamoiba: le, dilia
amo dunuma diwaneya udidisala: ?” 30 Ilia bu adole
i, “E da wadela: i hame hamoi ganiaba, ninia dima
hame oule ma: noba.” 31 Bailade da ilima amane
sia: i, “Defea! Amaiba: le, dilia sema defele, dilisu
amo dunuma fofada: ma!” Be ilia bu adole i, “Ninia da
dunu fuga: ma: ne fofada: mu, amo Gamane sema
bagade gala.” 32 (Amo hou da Yesu Ea bogomu hou
sia: i, amo sia: dafawaneyale ba: ma: ne misi. Bai
Louma dunu ilia bogoma: ne se iasu da bulufalegeiga
medosu hou.) 33 Bailade da bu ea diasu ganodini sa:
ili, Yesu ema misa: ne sia: ne, Ema amane adole ba:
i, “Di da Yu fi dunu ilia Hina Bagadela: ?” 34 Yesu da
bu adole i, “Amo adole ba: su da di adobela: ? Ma eno
dunu ilia adoiba: le di adole ba: sala: ?” 35 Bailade bu
adole i, “Na da Yu dunu di dawa: bela: ? Dia fidafa
dunu amola gobele salasu ouligisu dunu, ilia da Di
nama oule misi. Dia adi hamobela: ?” 36 Yesu E

amane sia: , “Na Hinadafa Hou da osobo bagade liligi hame. Na Hinadafa Hou da osobo bagade liligi ganiaba, Yu ouligisu dunu ilia da Na mae lama: ne, Na fa: no bobogesu dunu da gegena: noba. Be hame! Na Hinadafa Hou da guiguda: liligi hame!” **37** Amalalu, Bailade da Ema amane adole ba: i, “Amaiba: le, Di da Hina Bagade esalabela: ?” Yesu da bu adole i, “Na da Hina Bagade di da sia: sa! Di dafawane sia: sa! Bai Na da dafawanedafa hou olelema: ne, amo fawane Na da lalelegei, amola osobo bagadega misi. Nowa da dafawanedafa hou dafawaneyale dawa: sea, e da Na sia: naba.” **38** Bailade da adole ba: i, “Dafawanedafa hou da adi houla: ?” Amalalu, Bailade da bu gadili asili, dunu huluane ilima amane sia: i, “Na da Ema se imunusa: fofada: su hamedafa ba: sa. **39** Be dilia hou defele, Baligisu Lolo Nasu amoha ode huluane se iasu diasu hamosu dunu afadafa ea se iasu diasu logo na doasisa. Na da Yu dunu ilia Hina Bagade Ea se iasu diasu logo doasimu da defeala: ?” **40** Be ilia ha: giwane halasu, “Hame mabu! E hame! Ninia da Bala: ba: se hanai!” (Bala: base da fasu amola wamolasu dunu.)

19 Amalalu, Bailade da Yesu lale, amola ea sia: beba: le dadi gagui dunu da Yesu fegasuga fananu. **2** Dadi gagui dunu ilia da aya: gaga: nomei nodomene, habuga hamone, Yesu Ea dialuma da: iya figisi. Ilia da yoi abula ida: iwane gala Ema idiniginisi. **3** Yesu leloba amogawi misini, ilia amane sia: i, “Yu Hina Bagade! Mae bogole, esaloma!” Amalalu, ilia da Ea odagi loboga fai. **4** Bailade da bu gadili asili, dunu huluane ilima amane sia: i, “Dilia! Amo dunu dili huluane ba: ma: ne, na da guiguda: oule misunu. E bogoma: ne wadela: i hou hamoi amo na da hamedafa ba: i, amo dilia ba: mu.” **5** Amasea, Yesu da aya: gaga: nomei habuga Ea dialuma da: iya ligisi, yoi abula idiniginisi, gadili misi. Bailade da ilima amane sia: i, “Ba: ma: ! Dunu da amo!” **6** Be gobele salasu ouligisu dunu amola Debolo Diasu sosodo aligisu dunu, ilia da Yesu ba: beba: le, amane halale sia: i, “Bulufalegeiga fuga: ma! Bulufalegeiga fuga: ma!” Bailade da ilima amane sia: i, “Defea! Dilisu lale, bulufalegeiga fuga: ma! E medomu bai na da hamedafa ba: sa.” **7** Dunu huluane bu adole i, “E da Gode Egefe amo Ea sia: beba: le, ninia sema dedei defele E da bogomu da defea.” **8** Amo sia: nababeba: le, Bailade da bu baligiliwane beda: i. **9** E da bu ea diasu ganodini golili sa: ili, Yesuma adole ba: i, “Di da habidili misila: ?” Be Yesu da bu hame adole i. **10** Bailade da Ema amane sia: i, “Abuli nama hame sia: sa? Dia se iasu diasu logo doasima: ne o di bulufalegeiga fuga: ma: ne amo hamoma: ne na da gasa gala. Amo Di da hame dawa: bela: ?” **11** Yesu E bu adole i, “Gode da amo ouligisu hou dima iabeba: le fawane, di da amo gasa gagusa. Amaiba: le, eno dunu amo da Na medomusa: dawa i, amo ea wadela: i hou da dia wadela: i hou baligi dagoi.” **12** Amo sia: nababeba: le, Bailade da Yesu Ea se iasu diasu logo doasima: ne, logo hogoi helei. Be dunu huluane bu bagadewane halale sia: i, “E masa: ne di da sia: sea, di da Sisa ea na: iyado hame ganumu. Nowa da e da Hina Bagade sia: sa, e da Sisa ema ha lai.” **13** Amo sia: nababeba: le, Bailade da Yesu gadili oule asili, ea fofada: su fisuga fi. Amo sogebi dio amo “Igi Fa: i.” (Hibulu sia: da Ga: bada.) **14** Amoha da esomogoa, Baligisu Lolo Nasu esoga. Bailade da dunu huluane ilima amane sia: i, “Dilia Hina Bagade da goea.” **15** Ilia bu halale sia: i, “E medoma! E medoma! Bulufalegeiga fuga: ma!” Bailade da ilima adole ba: i, “Na da dilia Hina Bagade bulufalegeiga fuga: mu da defeala: ?” Gobele salasu ouligisu dunu ilia da bu adole i, “Ninia hina bagade da afae fawane - Sisa!” **16** Amalalu, Bailade da Yesu bulufalegeiga fuga: musa: , ilima i dagoi. **17** Amaiba: le, ilia da Yesu lale oule asi. E da bulufalegei gisawane asili sogebi ea dio amo “Dialuma Gasa Sogebi,” amoga doaga: i. (Hibulu sia: amo sogebi ea dio da Gologoudia). **18** Amoga ilia da Yesu bulufalegeiga fuga: i. Dunu aduna eno, afae da ea lobodafadili, eno da ea lobo fofadidili, ili bulufalegeiga fuga: i. **19** Bailade da meloa dedene, ea dadi gagui dunu ilia da bulufalegeiga gosagisi. E amane dedei “Yesu Na: salede dunu. Yu dunu ilia Hina Bagade!” **20** Yesu Ea bulufalegei sogebi da Yelusaleme gadeneiba: le, dunu bagohame da amo dedei idi. Dedei da Hibulu sia: , Louma sia: amola Galigi sia: , amoga dedene legei. **21** Gobele salasu ouligisu dunu ilia Bailadema amane sia: i, “Yu dunu ilia Hina Bagade mae dedema! Be ‘Amo dunu da ‘Na da Yu dunu ilia Hina Bagade E sia: i,’ amo fawane dedema!” **22** Be Bailade da bu adole i, “Amo na dedei, na da dedei dagoi!” **23** Ilia da Yesu bulufalegeiga dabagala: i dagoiba: le, dadi gagui dunu da Ea abula liligi huluane lale, biyaduyale agoane

momogili, lai dagoi. Ea abuladafa, amo da disimusa:
hame nodomei, afae fawane amuli. 24 Dadi gagui
dunu ilia gilisili sia: dasu, “Amo gadelale sagomu
da defea hame. Dunu afae da amo lama: ne, ninia
amoga ululuale hedemu.” Gode Sia: da amane dedei
dialu, “Na idiniginisi liligi huluane ilia afafale sagoi. Na
abula lama: ne ilia da amoga ululuale hedei,” amo sia:
da dafawane doaga: i dagoi ba: i. 25 Yesu Ea ame,
Ea ame eya Meli (Galiouba: se idua) amola Meli Ma:
gadala, ilia da Yesu Ea bulufalegei bai amo gadenene
lelu. 26 Yesu da Ea ame amola Ea dogolegei na:
iyado ado ba: su dunu, ela lelebe ba: loba, Ea amema
amane sia: i, “Ame! Diagofe goea!” 27 Amalalu, Ea
ado ba: su dunuma E amane sia: i, “Dia ame goea!”
Amalalu, amoganini amo ado ba: su dunu da Yesu Ea
ame, amo ea diasuga ouligisu. 28 Ea hawa hamosu
huluane da dagoi, amo Yesu E dawa: i galu. Gode
Sia: Dedei dafawaneyale hamoma: ne, E amane sia:
i, “Na hano hanai galebe!” 29 Ofodo amogawi dialu.
Amo da waini hano amoga nabai galu. Amalalu, ilia
da waini nasu amo ganodini abula gele, “hisobe”
daguluga gosagili, Yesu moma: ne, Ea lafiga olelei.
30 Waini hano nanu, Yesu amane sia: i, “Defea! Amo
da dagoi!” Amalalu, E da Ea dialuma fili sa: ili, bogoi
dagoi. 31 Amo eso da Falaida: i eso, aya da Sa: bade
eso (Baligisu Lolo Nasu Sa: bade eso) galu. Amaiba:
le bogoi da: i hodo da bulufalegeiga udigili dialumu,
Yu ouligisu dunu ilia da higa: i galu. Sema ilia da
sia: su. Amaiba: le, bulufalegeiga fuga: i dunu ilia
emo gasa fili, bulufalegei amoga fadegale fasima:
ne, amo ilia da Bailadema amane sia: i. 32 Amalalu,
dadi gagui dunu da asili, musa: dunu ea emo gasa
fili, asili eno dunu, ea emo gasa fi. Amo dunu ela da
Yesu, gilisili bulufalegeiga fuga: i dagoi ba: i. 33 Be
Yesuma doaga: le, E da bogoi dagoi ba: loba, ilia da
Ea emo gasa hame fi. 34 Be dadi gagui dunu afae da
Yesu ea afo goge agei amoga sone, maga: me amola
hano ahoanebe ba: i. 35 (Na, amo hou ba: su dunu,
dilia huluane dafawaneyale dawa: ma: ne, amo hou
olelesa. Na olelei da dafawane na dawa:) 36 Amo
hou da Gode Sia: Dedei dafawaneyale dawa: ma:
ne misi. Sia: dedei diala, amane, “Ilia da Ea gasa
hamedafa fimu!” 37 Gode Ea Sia: eno dedei diala,
“Dunu amo da E soi dagoi, ilia E ba: lalumu.” 38
Amalalu, Yousefe, A:limadia dunu, e da Yesu Ea da: i
hodo lamusa: , Bailadema adole ba: i. (Yousefe da
Yesu ea fa: no bobogesu dunu esalu. Be e da Yu
ouligisu dunu ilima beda: iba: le, wamowane fa: no
bobogelalu.) Bailade da Yousefe e da Yesu Ea da: i
hodo lamu da defea sia: i. Amaiba: le, Yousefe da
Yesu Ea da: i hodo lale, gaguli asi. 39 Nigoudimase
(e da musa: gasia Yesuma masu dunu), e da30
gilougala: me agoane gabusiga: manoma legesu liligi
aguni, Yousefe sigi asi. 40 Amo dunu aduna, Yesu Ea
da: i hodo lale, abulaga sosone, Yu dunu ilia bogoi
ouligisu hou defele, gabusiga: manoma legei. 41
Yesu Ea bogoi sogebi amogai da ifabi galu. Amo
ganodini gaheabolo bogoi gele gelabo dogoi dialu
(amo ganodini bogoi hodo da hamedafa sali). 42 Amo
gele gelabo da gadeneiba: le, amola aya da Sa: bade
eso amo ilia dawa: beba: le, ela da amo ganodini
Yesu Ea da: i hodo sali.

20 Sada: i hahabedafa, hadigibi galu, Meli Ma:
gadala da gele gelaboga doaga: le, igi logo ga:
su da bebesole fasili, doasi ba: i. 2 E da hehenane,
Saimone Bida amola Yesu Ea dogolegei ado ba: su
dunu, elama doaga: le, amane sia: i. “Yesu Ea da:
i hodo ilia gele gelaboga fadegale gaguli asili, ilia
habidili ligisi ninia hame dawa: !” 3 Amalalu Bida
amola amo eno ado ba: su dunu, ela da gele gelaboga
asi. 4 Ela da hehenane asili, be eno ado ba: su dunu
da Bida baligili, e da hidadea gele gelaboga doaga:
i. 5 E da beguduli, sosoi abula ba: i dagoi. Be e da
ganodini hame golili sa: i. 6 Fa: no, Saimone Bida
doaga: le, mae aligili e da gele gelabo ganodini golili
sa: i. E da bogoi sosoi abula ba: i. 7 Eno abula, musa:
Yesu Ea dialuma amoga sosoi, amo amola e da ba: i.
Be amo abula da eno abula amoga mae gilisili, eno
sogebi lala: giwane dialebe ba: i. 8 Amalalu, eno ado
ba: su dunu (e da hidadea doaga: i amo), e amola
golili sa: i. Ba: beba: le, e da dafawaneyale dawa: i
dagoi. 9 (Be Gode Sia: amane dedei diala, - Yesu
da bogole bu uhini wa: legadomu, amo ilia noga: le
hame dawa: i.) 10 Amalalu, ado ba: su dunu ela da
diasuga buhagi. 11 Meli da gele gelaboga gadili disa
lelu. E da dinanawane beguduli, gelabo ganodini ba:
i. 12 Ba: loba, e da a: igele dunu aduna, ahea: ya: i
abula amoga idiniginisi lelebe ba: i. Ela da Yesu Ea
da: i hodo musa: ligisisu amogawi esalu. Afadafa da
dialuma eno da emo amo Ea musa: ligisisu amogawi
esalu. 13 Ela da Melima amane adole ba: i “Uda! Di
abuliba: le disala: ? E bu adole i, “Ilia da na Hina

gaguli asili, ilia habidili ligisi na hame dawa:” **14** Amalalu, e da sinidigili, Yesu lelebe ba: i. Be e da amo lelu dunu da Yesuyale hame dawa: i. **15** Yesu da ema amane adole ba: i, “Uda! Di abuliba: le disa? Di da nowa hogosala: ?” Meli da Yesu da ifabi ouligisu dunu e dawa: beba: le, Ema amane sia: i. “Di da Ea da: i hodo gaguli asi galea, defea, na bu lala masa: ne, Ea ligisi sogebi nama adoma!” **16** Yesu da ema sia: afae sia: i, “Meli!” Meli da Ema delegili, Hibulu sia: ga amane sia: i, “La: bounai!” (La: bounai ea dawaloma: ne da Olelesu). **17** Yesu da Ema amane sia: i, “Dia Na mae gaguma! Bai Na da wali Na Adama bu hame heda: i! Be naeya ilima asili, Na da Na Ada amola ilia Ada, - Na Gode amola ilia Gode, Ema Na da buhagimusa: ilima olelema!” **18** Amaiba: le Meli Ma: gadala da ado ba: su dunu, ilima asili, Yesu e da ba: i dagoi amola Ea ema adosu amo huluane ilima olelei. **19** Amo Sada: i daeyadafa, Yesu Ea ado ba: su dunu da Yu ouligisu dunu ilima beda: iba: le, ilia logo ga: sili, gagili salawene diasu ganodini esalu. Amalalu, logo mae doasili, Yesu misini, ilia gilisisu dogoa amoga lelu, amane sia: i, “Olofosu dilima dialoma!” **20** Sia: nanu, Ea lobo amola Ea afo ilima olelei. Ilia Hina ba: beba: le, hahawane bagade ba: i. **21** Yesu da ilima sia: i, “Olofosu dilima dialoma! Na Ada da Na asunasi amo defele, Na da dili asula ahoa!” **22** E da ilima mi fo fulabole, amane sia: i, “Dilia Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala lama! **23** Dilia da dunu ilia wadela: i hou gogolema: ne olofosea, ilia hou da gogolema: ne olofoi dagoi ba: mu. Be dilia ilia wadela: i hou hame gogolema: ne olofosea, ilia wadela: i hou da hame gogolema: ne olofoi dialebe ba: mu.” **24** Domase, ado ba: su dunu fagoyale gala amo afae, (ea dio dawa: loma: ne da uda afaega mano aduna eso afaega lalelegei) Yesu Ea mabe amoha, e da ilia gilisi amoga hame esalu. **25** Fa: no, eno ado ba: su dunu ilia ema amane sia: i, “Ninia da ninia Hina ba: i dagoi!” Domase da ilima bu adole i, “Na da gafesiga fa: gini bahoi Ea loboga hamoi hame ba: sea, amola amo bahoi na lobo sogoga hame digili ba: sea, amola na lobo ea afo soi amo ganodini hame salasea, na da dafawaneyale hame dawa: mu.” **26** Hi afae aligili, ado ba: su dunu huluane da bu gilisili diasu ganodini esalu. Domase amola ili gilisili esalebe ba: i. Logo da ga: si dagoi, be Yesu da bu misini, ilia gilisisu amo ganodini lelu, amane sia: i, “Olofosu dilima dialoma!” **27** Amalalu, E da Domasema amane sia: i, “Dia lobo sogo amoga, Na lobo baho digili ba: ma. Dia lobo molole, Na afo soi amo ganodini salima. Dia dafama: ne beda: su hou yolele, Na hou dafawaneyale dawa: ma!” **28** Domase da Ema amane sia: i, “Na Hina amola Na Gode!” **29** Yesu da ema amane sia: i, “Di da Na ba: beba: le, dafawaneyale dawa: bela: ? Be Na da: i hodo hame ba: su dunu, ilia dafawaneyale dawa: beba: le hahawane bagade ba: mu!” **30** Yesu da Ea ado ba: su dunu ilia midadi, musa: hame ba: su dawa: digima: ne olelesu bagohame hamoi. Amola mogili bagohame da amo buga ganodini hame dedei diala. **31** Be dilia da Yesu da Mesaia, Gode Egefe, amola dilia Ea hou dafawaneyale dawa: beba: le Fifi Ahoanusu lamu, amo sia: da dedei diala.

21 Amoha fa: no, Daibiliase Hano Wayabo amoga, Yesu da Ea ado ba: su dunu ilima Ea da: i olelei. Hou da agoane ba: i. **2** Saimone Bida, Domase (eno dio da Didimase), Nada: na: iele (Ga: ina moilai, Ga: lili soge dunu), Sebedi ea mano aduna amola eno ado ba: su dunu aduna, ilia gilisili esalu. **3** Saimone Bida da eno dunuma amane sia: i, “Na da menabo hiougimusa: masunu!” Ilia bu adole i, “Ninia amola da misunu.” Amalalu ilia da dusagai amoga fila heda: le, asili, gasia menabo gasa: lalu, menabo hamedafa lai. **4** Eso heda: lebe ba: loba, ilia da Yesu hano bega: lelebe ba: i. Be E da eno dunuyale ilia dawa: i galu. **5** E da ilima amane adole ba: i, “Na gofelaili! Dilia menabo hiougibala: ?” Ilia bu adole i, “Hame lai!” **6** E da ilima bu adole i, “Dilia menabo gasa: su esa fadegale, dusagai lobodafa la: idili amoga bu digili, menabo ba: mu.” Ea sia: nabawane, ilia menabo gasa: su bu digibiba: le, menabo bagohame ganodini sa: ili ba: loba, bu hiougimu da hamedeiwane ba: i. **7** Ado ba: su dunu afadafa, amo Yesu Ea dogolegei dunu, e da Bidama amane sia: i, “Goe da Hina!” Bida da amo dunu da Hina Gode Yesu nababeba: le, ea abula bu idiniginisili, (e da da: i nabadowane hawa: hamosu) Yesuma doaga: musa: hanoga soagala: i. **8** Eno ado ba: su dunu ilia dusagai fonobahadi amo ganodini, menabo gasa: su amo menaboga nabai amo hiougilala, hano bega: doaga: musa: misi. Hano be da sedaga hame, 100 mida defei agoane ba: i. **9** Hano bega: doaga: le, osoboga aligila sa: ili, ilia lalu su da: iya menabo gobelalebe amola agi gobei dialebe ba: i. **10** Amalalu, Yesu da ilima

amane sia: i, “Dilia waha lai menabo mogili gaguli misa.” **11** Saimone Bida da bu dusagaiga fila heda: le, menabo gasa: su menabo amoga nabai gala e da bega: hiougi. Menabo153 agoane ganodini salabe ba: i. Menabo bagohame sali, be gasa: su da hame gadelai. **12** Yesu da ilima amane sia: i, “Ha: i manusa: misa!” Be ado ba: su dunu ilia Ema “Di da nowala: ?” adole ba: mu amo da defea hame ba: i. Bai E da Hina Gode ilia dawa: i dagoi. **13** Amalalu, Yesu misini, agi lale, ilima i. Amo defele, E da menabo ilima i. **14** Amo da osodayale galu, Yesu da Ea bogole wa: legadosu, amo fa: no Ea ado ba: su dunuma Ea da: i olelei. **15** Ha: i nanu, Yesu da Saimone Bidama amane sia: i, “Saimone, Yone egefe! Dia Nama dogolegei hou amo da eno goe dunu ilia Nama asigi hou baligisala: ?” Bida da bu adole i, “Ma! Hina, na da Dima asigisa. Di dawa: !” Yesu ema amane sia: i, “Dia Na sibi mano ouligima!” **16** Yesu da bu adole ba: i, “Saimone, Yone egefe! Dia da Nama dogolegesala: ?” Bida e bu adole i, “Ma! Di dawa: ! Na da dima asigisa.” Yesu ema amane sia: i, “Dia Na sibi ouligima!” **17** Osodayale gala, Yesu da bu adole ba: i, “Saimone, Yone egefe! Dia Nama asigila: ?” Yesu da udianawane “Di da Nama asigila: ?” amo adole ba: beba: le, Bida da se nabi. E bu adole i, “Hina! Di da liligi huluane dawa: Na da Dima asigisa. Di dawa: !” Yesu ema amane sia: i, “Na sibi ilima ha: i manu ima! **18** Na da dima dafawane sia: sa. Di da ayeligi esaloba, di fawane dia abula idiniginisili, dia hanai sogega amoga ahoasu. Be di da da: i hamosea, dia lobo molole, eno dunu ilia da di la: gili, di amoga masunu higabe soge amoga hiouginana masunu.” **19** (Amo sia: sia: beba: le, Yesu da Bida e Godema hadigi ima: ne bogomu hou olelei.) Amalalu, Yesu da ema amane sia: i, “Nama fa: no bobogema!” **20** Bida da sinidigili, eno ado ba: su dunu, Yesu ea dogolegei ado ba: su dunu, ea baligiga fa: no bobogelalebe ba: i. (Amo dunu da musa: Baligisu Lolo Nasu amoga Yesuma gadenene misini, Ema adole ba: i, “Hina! Nowa dunu da Di hohonoma: bela: ?”) **21** Amo dunu ba: beba: le, Bida da Yesuma amane adole ba: i, “Hina! Goe dunu! E da adi hamoma: bela: ?” **22** Yesu da bu adole i, “Defea! E da mae bogole, asili, Na bu misunu eso amoga guiguda: esalebe ba: sea, - amo hou Na da hanai galea, amo da dia liligi hame. Dia Nama fa: no bobogema!” **23** Amaiba: le, fa: no, Yesu Ea fa: no bobogesu dunu ilia giadofale fada: i sia: dasu. Amo ado ba: su dunu da mae bogole, eso huluane osobo bagadega esalalalumu ilia dawa: i. Be e da hame bogomu, amo Yesu da hame sia: i. Ea sia: i liligi da “E mae bogole, Na bu misunu eso amoga e guiguda: esalebe ba: sea, Na hanai galea, defea, amo da dia liligi hame!” amo fawane sia: i. **24** Amo ado ba: su dunu, e da amo liligi huluane olelei, amola e da dedei dagoi. Ea adoi da dafawane ninia dawa: **25** Yesu da eno hou bagohame hamosu. Huluane ilia afae afae dedei ganiaba, na agoane dawa: , osobo bagade huluane amo ganodini buga dedei salimu da hamedei ba: la: loba. Sia: Ama Dagoi

Asunasi Dunu Ilia Hou

1 Diofilase, na na: iyado! Na musa: dedei amo ganodini na Yesu Ea degabo hou amola olelesu dedei. Amo hou hamone, asili, **2** E da Hebene sogega heda: i. Be hidadea, Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala amo Ea gasaga, E da Ea ilegei asunasi dunu ilima ilia fa: no hawa: hamomu ilima olelei. **3** Eso 40 amoga E da ilima bagohame mabeba: le, E da dafawane esala amo ilia mae beda: iwane dafawaneyale dawa: i. Ilia da Yesu ba: i amola E amola ilia, Gode Ea Hina Gode Ea Hou gilisili sia: dasu. **4** Amalalu, ilia gilisibiba: le, E da ilima amane adoi, "Yelusaleme moilai bai bagade mae yolema. Be ouesalu, Na Ada ea hahawane dogolegele iasu, Na musa: dilima olelei liligi, amo dilia ba: mu. **5** Yone da hanoga fane salawane ba: bodaise hamoi. Be eso bagahame aligili, Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala amoga Na da dili fane salawane ba: bodaise hamomu!" **6** Asunasi dunu ilia Yesuma gilisisia, Ema adole ba: i, "Hina! Di da wali Gode Ea Hinadafa Hou ouligibi amo Isala: ili dunu fi ilima bu ima: bela: ?" **7** Be Yesu da bu adole i, "Eso amola ode huluane, Gode Hi fawane da ilegesa. Ilia mabe da dilia liligi hame. **8** Be Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala da gasa bagade dilia dogo ganodini aligila dasea, dilia da gasa bagade hou labeba: le, Yelusaleme soge, Yudia soge, Samelia soge amola osobo bagade soge bega: asili bega: doaga: mu, amo ganodini dilia da Na hou olelemu!" **9** Amo sia: i dagoloba, ilia da ba: laloba, E da muagado heda: le, mu mobi amoga uligiba: le, Ea da: i hodo ilia bu hame ba: i. **10** E asi dagoloba, ilia muagado ba: laloba, dunu aduna ahea: ya: i abula amoga idiniginisi, ela da misini, gadenene lelu. **11** Ela amane sia: i, "Ga: lili dunu! Dilia da abuliba: le udigili mu ba: lalabala? Amo Yesu, wali Gode da dilima fadegale, Hebene diasu amoga lale gadoi. Be E da Hi heda: be hou defele bu osobo bagadega misunu!" **12** Amalalu, Olifede Goumi yolesili, 1gilomida agoane asili, ado ba: su dunu da Yelusaleme moilai bai bagade amoga buhagi. **13** Moilai ganodini asili, ilia esalebe diasudafa golili sa: i. Dunu gilisi da Bida, Yone, Ya: mese, A:dalu, Filibe, Domase, Badolemiu, Ma: dui, Ya: mese (A: lafiase egefe), Saimone (Selode - E da Isala: ili soge "idibedese" lamu hanai dunu) amola Yudase (Ya: mese egefe), **14** Amo dunu amola uda mogili, ili amola Yesu Ea ame amola Yesu Ea eyalali, eso bagohame sia: ne gadomusa: gilisisu. **15** Eso afaega Yesu Ea fa: no bobogesu dunu 120 agoane, sia: sa: imusa: gilisi. Bida da sia: musa: wa: legadoi. **16** E amane sia: i, "Na fi dunu! Gode Sia: musa: dedei da didili hamoi dagoi. Gode Ea A: silibu da Da: ibidi ea lafidili amo Yudase ea hou ba: la: lusu. Yudase da amo ba: la: lusu defele, dunu amo da Yesu gagulaligimusa: dawa: i amo Ema oule misi. **17** Yudase ema da hawa: hamomusa: ilegeiba: le, e da ninia gilisisu amo ganodini esalu. **18** (Yudase ea hohonosu hamobeba: le muni lai. Amoga e da soge lale, amo soge ganodini e bogole dafai. Ea hagomo fudagala: le, iga huluane gadili asi. **19** Yelusaleme diabe dunu huluane amo hou nabi dagoi. Amaiba: le, ilia sia: ga amo sogega ilia Aseledama dio asuli. Aseledama dawa: loma: ne da Maga: me Soge.) **20** Bai Gesami Hea: su Buga ganodini da agoane dedei diala, 'Dunu da ea diasu fisili, bu amo ganodini hamedafa esalebe ba: mu.' Eno dedei diala, 'Eno dunu da ea hawa: hamosu sogebi lamu.' **22** Amaiba: le ninia Hina Gode Yesu E uhini wa: legadoi, amo hou ba: su dunu eno ninia gilisisu amoga madelamu da defea. Amo dunu e da ninia amola Hina Gode Yesu gilisili esalebeba: le hou huluane ba: i, agoai dunu ilegemu da defea. Amo Yesu amola ninia gilisili ahoasu, degabo da Yone ea hanoga fane salasu hou olelei, asili, Yesu da nini yolesili, muagado bu heda: i, amo hou huluane ba: su dunu da defea." **23** Amalalu, ilia da dunu aduna lai. Ela dio, afae da Basaba: se (ea dio eno Yasadase), eno da Ma: diase. **24** Amalalu, ilia agoane sia: ne gadoi, "Hina Gode! Di da dunu huluane ilia asigi dawa: su dawa: ! Amaiba: le, amo dunu aduna ba: beba: le, Dia ilegei dunu ninima olelema. **25** Yudase da yolesili, hi sogedafa amoga asiba: le, Dia ilegei dunu da ea hawa: hamosu lamu!" **26** Amalalu, ilia ululuale dunu afae ea dio lai. Ilia Ma: daia: se ea dio ba: i. Amaiba: le, Ma: daia: se da eno asunasi dunu gidayale gala amoga gilisi.

2 Bedigosidi eso (Ha: i Manu Gamibi Lolo Nasu) da doaga: loba, Yesu Ea hou lalegagui dunu huluane da diasu afadafa amo ganodini gilisili esalebe ba: i. **2** Hedolowane, muagado fo bagade ea sia: agoane gulibagei, isu bagadewane diasu ganodini gulibagesu. **3** Amalalu, dunu huluane ilia da lalu gona: su ea ba: su agoane dunu eno dunu eno amo da: iya wilalebe

agoane ba: i. **4** Amalalu, ilia huluane da Gode Ea A:
silibu Hadigidafa Gala amoga nabai ba: i. A: silibu
da ilima gasa iabeba: le, ilia sia: hisu hisu amoga
sia: nanebe ba: i. **5** Amo esoha, eno Godema dawa:
su Yu dunu, ilia eno osobo bagade soge huluane
amoga Yelusaleme moilai bai bagade amoga misi
esalu. **6** Amo gulibagesu amola sia: hisu hisu ilia
nababeba: le, dunu bagohame gilisi. Ilia huluane
ilia sia: dafa amoga Yesu Ea fa: no bobogesu dunu
da sia: dalebe ba: loba, bagadewane fofogadigi. **7**
Fofogadigili, ilia amane sia: i, “Amo dunu waha sia:
hisu hisu sia: dalebe, ilia da Ga: lili dunu fawane. **8**
Amaiba: le, ilia ninia sia: dafa amoga habodane sia:
dalula: ? **9** Ninia soge da hisu hisu bagohame. Amo
da Badia, Midia, Ilame, Mesoubouda: imia, Yudia, Ga:
badousia, Bonadase amola A: isia. **10** Falidia, Ba:
mafilia, Idibidi, Libia soge (Sailini gadenene soge),
amo soge huluane amoga ninia misi. Mogili ninia da
Louma sogega esala dunu. **11** Ninia mogili da Yu
dunu, mogili da Dienadaile dunu (Gode hame dawa:
su dunu) amo sinidigili bu Yu dafawaneyale dawa: su
fi amoma gilisi. Mogili ninia da Galidi amola Ala: ibia,
amo sogega misi. Be ninia huluane da ninia sia: dafa
amoga amo dunu ilia Gode Ea gasa bagade hawa:
hamosu amo sia: dalebe naba.” **12** Fofogadigili amola
gogolewane, ilia gilisili sia: dasu, “Amo mabe hou
ea bai da adila: ?” **13** Be mogili ilia Yesu Ea fa: no
bobogesu dunu ilia hou ba: beba: le, oufesega: ne
amane sia: i, “Amo dunu da adini ba: iba: le, feloale
hamosa.” **14** Amalalu, Bida amola eno asunasi dunu
gidayale, ilia wa: legadole, amola Bida da ha: giwane
amo dunu huluanema amane sia: i, “Yu dunu amola
Yelusalemega esala dunu huluane, nabima! Amo hou
dilia waha ba: sa, amo ea bai na dilima olelemu. **15**
Goe dunu, ilia da adini ba: i dilia dawa: sa. Hame
mabu! Wali da hahabe fawane, 9ougologo fawane.
16 Be amo hou dilia waha ba: sa da musa: balofede
dunu Youele da agoane olelei, amane, **17** ‘Gode da
amane sia: sa, ‘Soge wadela: mu eso gadenesea, Na
da Na A: silibu Hadigidafa Gala osobo bagade fi dunu
huluane ilima hano agoane sogadigimu. Dilia egefe
amola didiwi, ilia da eno dunuma Na Sia: olelemu.
Dilia ayeligi dunu da esala ba: la: lumu, amola dilia
da: i dunu da simasia ba: mu. **18** Dafawane! Na
hawa: hamosu dunu amola uda, ilima Na A: silibu
Na da imunuba: le, ilia da Na sia: olelemu. **19** Na da
muagado amo ganodini musa: hame ba: su dawa:
digima: ne olelesu hamomu. Amola osobo bagadega
gasa bagade hawa: hamomu. Dilia da maga: me, lalu
bagade amola lalu mobi ba: mu. **20** Eso da hadigi fisili
amola oubi da haliga: iwane ba: mu, Amasea, Hina
Gode amo Ea Eso bagadedafa amola hadigidafa da
doaga: i dagoi ba: mu. **21** Amo esoga, nowa da Hina
Ea Dioba: le, E ili gaga: ma: ne wele sia: sea, ilia da
Gode Ea Gaga: su ba: mu!” **22** Dilia Isala: ili dunu
huluane, nabima! Yesu, Na: salede dunu, E da musa:
hame ba: su dawa: digima: ne olelesu liligi bagohame
Gode Ea gasaga hamobeba: le, E da Hina Gode Ea
Hou dilima moloiwane olelei. Dilia amo hou huluane
dawa: Bai E da guiguda: hamoiba: le, dilia huluane
ba: i dagoi. **23** Amo hou, Gode da hanaiba: le, E da
musa: dawa: lalu amola ilegei dagoi. Udigili hame,
be hanaiba: le, Gode da Yesu dilima i. Amalalu, dilia
da Yesu eno wadela: i hamosu dunu ilima i. Dilia
sia: beba: le, ilia Yesu bulufalegeiga medole legei.
24 Be Gode da Yesu uhini, wa: legadolesi dagoi. E
da bogosu ea gasa bagade hou fisili, E da bogosu
ganodini dialumu hamedei galu. **25** Da: ibidi da musa:
, Yesu Ea hou olelema: ne, amane sia: i, ‘Na da
Hina Gode mae yolele, na midadi esalu ba: i. E da
mae yolesili, gadenene esalebeba: le, na da hame
beda: mu. **26** Amaiba: le na da hahawane bagade,
amola na da nodone sia: nana. Na da osobo bagade
dunu fawane, be na da dafawane hamoma: beyale
dawa: beba: le, hame beda: mu. **27** Dia da na a: silibu
bogoi sogebi amoga hame yolesimu. Na da Di mae
yolesili hawa: hamosu dunu esala. Amaiba: le, Di da
na da: i hodo dasama: ne, bogoi uli dogoiga hame
yolesimu **(Hadēs g86)** **28** Dia da esalusu logo ahoasu
huluane nama olelei dogoi. Na amola Di, ani gilisili
esalumuba: le, na da hahawane bagade ba: mu.” **29**
Na fi dunu! Na da ninia aowalali ada, hina bagade
Da: ibidi, amo ea hou dilima moloiwane olelemu. E
da musa: bogole, uli dogone sali dagoi. Ea uli dogoi
da guiguda: diala. **30** E da balofede dunu galu. Amola
e da Gode Ea fa: no hahawane dogolegele imunu
hou dawa: i galu. Gode Ea ilegele sia: i da E da Da:
ibidi egaga dunu, Da: ibidi defele, hina bagade dunu
hamomu. **31** Da: ibidi da Gode Ea fa: no hamomu hou
ba: beba: le, e da Mesaia Ea bu uhini wa: legadomu
olelei amane, “Gode da bogosu sogebi amo ganodini
amo dunu hame yolesi. Ea da: i hodo da bogoi uli

dogoi ganodini dasai hame ba: i." **(Hadēs g86)** **32** Defea!
Amo Yesu Hi da bogole, Gode da E uhini bu wa:
legadolesi dagoi. Amo hou huluane ninia ba: su. **33** E
da wa: legadole, wali Ea ada Gode Ea lobo dafadili
fisa. Gode Ea musa: olelei agoane, E da Gode Ea
A: silibu Hadigidafa Gala lai dagoi. Amo hahawane
dogolegele iasu E da ninima i dagoi, amo hou dilia
waha ba: sa. **34** Da: ibidi da Yesu defele, Hebene
diasuga hame heda: i. Be Da: ibidi da amane sia: i,
'Hina (Gode) da na Hina Gode Ema amane sia: i, 'Na
lobodafadili fili, **35** ouesalu, amoganini Dia ha lai dunu
amo Dia emo ligisisu hamoma: ne na da hasalimu,'
amane sia: i. **36** Amaiba: le, Isala: ili dunu huluane,
dawa: ma! Yesu, (dilia da bulufalegeiga fuga: i amo
dunu), Gode da E Hina Gode amola Mesaia, hamoi
dagoi!" **37** Dunu huluane, amo sia: nababeba: le, ilia
dogo dadiga gala: i agoane se bagade nabi. Ilia da
Bida amola eno asunasi dunu ilima amane adole
ba: i. "Nola! Ninia adi hamoma: bela: ?" **38** Bida da
ilima bu adole i, "Dilia afae afae dilia wadela: i hou
yolesili, sinidigili, Godema buhagima. Amasea, Yesu
Gelesu Ea Dioba: le, ba: bodaise hamoma. E da
dilia wadela: i hou gogolema: ne olofole, Gode Ea
hahawane dogolegele iasu liligi (Gode Ea A: silibu
Hadigidafa Gala) dilima imunu. **39** Amo hahawane
iasu, Gode da dilima, dilia mano, amola sedaga esala
dunu, ilima imunusa: E da ilegele sia: i galu. Ninia
Hina Gode da nowa dunuma E da misa: ne sia: sa, E
da amo dunuma imunu." **40** Bida da Godema misa:
ne sia: bagade ilima olelei. E amane sia: i, "Se dabe
iasu bagade da dilia wadela: i fi dunu ilima doaga:
mu. Amo mae lama: ne, dilia hou afadenema!" **41**
Dunu bagohame da ea sia: dafawaneyale dawa:
beba: le, hanoga fane salasu hou hamoi. Amo esoha
dunu 3000 agoane, ilia da Yesu Ea fa: no bobogesu
dunu gilisisu ilima madelai dagoi. **42** Ilia da eso
huluane asunasi dunu ilia olelesu nabasu. Ilia gilisili,
Yesu Ea fa: no bobogesu fi hamone, Yesu Ea lolo
nawane Godema sia: ne gadolalu. **43** Asunasi dunu
da musa: hame ba: su gasa bagade dawa: digima:
ne olelesu bagohame hamobeba: le, dunu huluane
da bagadewane fofogadigi. **44** Dafawaneyale dawa:
su dunu huluane gilisili fi afadafa hamone, ilia liligi
huluane gilisili gagui. **45** Ilia da soge, diasu amola eno
liligi bidi lale, amo muni lai da ilia fi ganodini hame
gagui dunu ilima iasu. **46** Eso huluane ilia Debolo
Diasu ganodini gilisisu. Amola ilia diasudafa amo
ganodini ilia ha: i nanu, ilia hou fonobole, hahawane
nasu. **47** Eso huluane ilia Godema nodone sia:
su. Dunu huluane da ilima hahawane galu. Amola
eso huluane Hina Gode Yesu da ilia gilisisuma
madelagima: ne, eno gaga: i dunu hiougi.

3 Eso afadafa, baloga, Bida amola Yone da Debolo
Diasuga asi. Baloga (3ougologo agoane), dunu
ilia da Godema sia: ne gadomusa: Debolo Diasuga
gilisisu. **2** Ela da logo holei (ea dio Logo Holei
Ida: iwane Ba: su) amoga, dunu afae e da emo
gasuga: igiwane lalelegele asigilai, esalebe ba: i. Eso
huluane, eno dunu da amo dunu gisa asili, ligisili, e
da eno dunu Debolo diasuga doaga: musa: logoga
ahoanebe, ilima muni edegesu. **3** E da Bida amola
Yone, Debolo diasuga golili ahoanebe ba: loba, ela
da ema ima: ne edegei. **4** Ela da ema ha: giwane
hodole, Bida e amane sia: i, "Anima di ba: ma!" **5** E
da liligi elama lamusa: dawa: beba: le, elama ba: i. **6**
Be Bida da ema amane sia: i, "Na da muni hamedafa
gagusa. Be na gagui na dima imunu. Yesu Gelesu,
Na: salede dunu, amo Ea Dioba: le wa: legadole
laloma!" **7** Amalalu, Bida da ea lobodafa amo lobolele,
e fidili wa: legadolesi. Hedolowane, amo dunu ea emo
amola ea emo muguni, bu gasa lale, moloi. **8** E da
wa: legadole, soagala: le lalalu. Amalalu, hahawane
soagala: lewane, Godema nodonana, e Yone amola
Bida gilisili Debolo Diasu ganodini golili sa: i. **9**
Dunu huluane da ea hahawane Godema nodosu hou
amola lalebe hou ba: i. **10** Ba: beba: le, amo dunu
da musa: gasuga: igi dunu udigili Logo Holei Ida:
iwane Ba: su amoga dunuma edegemusa: fi dialu ilia
dawa: i. Amaiba: le, ea gaheabolo hou ba: beba: le,
ilia bagadewane fofogadigi. **11** Soloumane ea Fila
Ahoasu ganodini, dunu huluane da amo dunu, Bida
amola Yone nonogonanebe ba: beba: le, fofogadigili
hehenane, ilima doaga: i. **12** Amo hou ba: beba: le,
Bida e amane sia: i, "Na fi dunu! Dilia abuliba: le
fofogadigisala: ? Abuliba: le anima ba: sala: ? Ania
gasa bagade hou amola ania hou ida: iwane, amoga
ania goe dunu hahamoi dilia dawa: bela: ? Hame
mabu! **13** A: ibalaha: me, Aisage, Ya: igobe amola
ninia aowalali dunu huluane, ilia Gode da Ea hawa:
hamosu dunu Yesu Gelesuma hadigidafa hou i dagoi.
Be dilia amo dunu afugili Gamane ouligisu dunu ilima
i. Bailade da ea se dabe iasu diasu logo doasimusa:

dawa: i galu. Be dilia higa: i. **14** E da Dunu ida: iwane
hadigidafa galu. Be dilia E higale, dilia sia: beba:
le, Bailade da medole legesu dunu ea se dabe iasu
diasu logo doasi dagoi. **15** Dilia da Fifi Ahoanusu iabe
Dunu medole legei dagoi. Be Gode da E bu uhini,
wa: legadolesi dagoi. Amo hou huluane ninia ba: i. **16**
Yesu Gelesu Ea gasa bagade Dio amoga amo emo
gasuga: igi esalu dunu da wali gasawane lala. Ania
da Yesu Ea dio dafawaneyale dawa: beba: le, amo
hou dilia waha ba: i liligi hamoi **17** Be, defea, na fi
dunu! Na dawa: ! Dilia amola dilia ouligisu dunu da bai
hame dawa: beba: le, Yesu medole legei. **18** Musa:
hemonega, Gode olelebeba: le, balofede dunu da
Mesaia da se nabimu olelei. Amaiba: le, Gode da Ea
sia: i defele agoane hamoi dagoi. **19** Amaiba: le, dilia
gogosiane Godema sinidigima. Amasea, Gode da
dilia wadela: i hou gogolema: ne olofomu. **20** Dilia da
agoane hamosea, Gode da a: silibu gasa hou dilima
imunu. E da Yesu Gelesu, Ea ilegei Mesaia dunu,
dilima bu asunasimu. **21** Bai E da wali Hebene soge
amo ganodini esala! Be balofede dunu da hemonega
amo Gode da liligi huluane gaheabolo hamomu sia: i.
Amo eso doaga: sea, Yesu Gelesu da bu misunu.
(aiōn g165) **22** Bai Mousese da amane olelei, ‘Dilia Hina
Gode, E da na asunasi amo defele, Balofede Dunu
eno asunasimu. E da dilia fi dunu esalumu. Ea sia:
huluane nabawane hamoma! **23** Nowa dunu da amo
Balofede Ea sia: nabawane hame hamosea, Gode
da Ea fi ilima fadegale gugunufinisimu!’ **24** Balofede
dunu huluane, Sa: miuele amola fa: no mabe balofede
dunu huluane, ilia da waha mabe hou huluane musa:
hemonega olelei. **25** Gode Ea hahawane ilegele
imunu sia: i, amo E da musa: balofede dunu ilima sia:
i, amo da dilima maha. Gode da dilia aowalali dunuma
Ea fi afadafa gilisimusa: gousa: su hamobeba: le, amo
hou dilia amola da lai dagoi. E da A: ibalaha: mema
amane sia: i, ‘Digaga fi dunu ilia hawa: hamobeba:
le, Na da osobo bagade fifi asi gala dunu huluane
hahawane dogolegele fidimu!’ **26** Amaiba: le, Gode
da Ea Hawa: Hamosu Dunu Ida: iwane gala, E ilegele
hidadea dilima asunasi. Dilia da wadela: i hou yolesili
Ema sinidigima: ne, amola hahawane ba: ma: ne, E
da Yesu asunasi dagoi!”

4 Bida amola Yone, ela da dunu huluanema sia:
nanoba, gobele salasu dunu, Debolo Diasu sosodo
aligisu dunu amola eno Sa: diusi dunu doaga: i. **2** Bida
amola Yone, da Yesu da bogole bu uhini wa: legadoi,
amo hou olelebeba: le, ilia ougi ba: i. Amo hou da
bogoi dunu ilia da hobea bu wa: legadomu olelebeba:
le, ilia ougi. **3** Amaiba: le, ilia da Bida amola Yone
gagulaligili, se dabe iasu diasu ganodini sali. Eso da
dabeba: le, aya esoga fofada: musa: , ilia se dabe
iasu diasu ganodini sali. **4** Be dunu bagohame, Bida
amola Yone ela sia: nabi dagoiba: le, dafawaneyale
dawa: i galu. Lalegagui dunu ilia idi da heda: le,
5000 agoane ba: i. **5** Golale hahabe, Yu ouligisu
dunu, asigilai dunu amola Sema olelesu dunu, ilia
Yelusaleme moilai bai bagade amoga gagadoi. **6** Ilia
da gobele salasu hina dunu (A: nase), Gaiabase,
Yone, A:legesa: nede, amola gobele salasu hina
dunu ea sosogo fi dunu eno, Bida amola Yone elama
fofada: musa: gilisi. **7** Ilia da asunasi dunu elama
amane sia: i, “Ninima fofada: musa: , misini leloma.”
Ilia da elama amane adole ba: i, “Alia da habodane
amo hou hamobela: ? Adi gasaga hamobela: ? Nowa
ea Dioba: le alia amo hou hamobela: ?” **8** Amalalu,
Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala amo Ea gasa
da Bida ea dogo nabaiba: le, e bu adole i, “Dilia!
Isala: ili dunu ilia ouligisu amola asigilai dunu! **9** Dilia
da anima waha amo gasuga: igi dunu ea uhinisisu
hou amola ema hahawane hou hamoi ea bai anima
adole ba: sa. **10** Amaiba: le, dilia huluane amola
Isala: ili fi dunu huluane, noga: le dawa: mu da defea.
Yesu Gelesu, Na: salede dunu, amo Ea gasa bagade
Dioba: le amo musa: gasuga: igi dunu da wali uhini
dagoiwane, hahawane dilia huluane ba: ma: ne lela.
Dilia da Yesu Gelesu bulufalegeiga medole legei, be
Gode da E bu uhini wa: lesi dagoi. **11** Yesu Gelesu Ea
hou olelema: ne, Gode Sia: da agoane dedei diala,
‘Diasu gagusu dunu da igi afae higa: i. Be amo igi da
mimogo hamone, igi eno huluane baligi dagoi.’ **12**
Yesu Gelesu Hi fawane da Gaga: su dunu. Osobo
bagade ganodini eno hame, Hi fawane Gode da ninia
Gaga: su dunu ilegei dagoi!” **13** Gasolo dunu da Bida
amola Yone, ela gasa bagade mae beda: iwane hou
ba: beba: le, fofogadigi. Ela da sugulu hame hamoi
amo dawa: beba: le, ilia baligiliwane fofogadigi. Ilia
da ela hou ba: beba: le, ela da Yesu amola gilisili lalu
dawa: i. **14** Be elama gagabole sia: musa: logo hame
ba: i. Bai musa: emo gasuga: igi dunu da bu uhini
hahawane e amola Bida amola Yone, gilisili lelebe ba:
beba: le, ilia bu sia: mu gogolei. **15** Amasea elama

Gasolo diasu gadili masa: ne sia: nu, Gasolo dunu
ilisu da gilisili amane sia: dasu, **16** “Amo dunu ilia
hawa: hamobeba: le, ninia adi hamoma: bela: ? Ela
da musa: hame ba: i gasa bagade hawa: hamoi, amo
Yelusaleme fi dunu huluane da dawa: Ela da hame
hamoi amo ninia sia: mu da hamedei. **17** Be dunu
huluane ilia amo hou baligiliwane nabasa: besa: le,
amo dunu ilia eno dunuma bu Yesu Ea Dioba: le
bu mae sia: ma: ne, amo ninia gagabole sia: mu da
defea.” **18** Amasea, ilia Yone amola Bida, elama bu
misa: ne sia: noba, amane sia: i, “Defea! Alia Yesu
Ea Dioba: le, maedafa bu sia: ma amola Ea hou
maedafa olelema!” **19** Be Bida amola Yone da bu
adole i, “Defea! Dilia fawane dawa: ma? Dilia sia:
ani nabawane hamoma: bela: ? O Gode Ea adosu
ninia nabawane hamoma: bela: ? **20** Ania da hou
huluane ania siga ba: beba: le amola ania gega
nababeba: le, ouiya: le esalumu da hamedei galebe!”
21 Amaiba: le, Gasolo dunu da elama bu baligiliwane
gagabole sia: nanu, elama udigili masa: ne sia: i.
Dunu huluane da Gode musa: hame ba: i hou hamoi,
amoma Godema nodone dawa: lalebeba: le, ilia da
elama se dabe iasu imunu beda: i. **22** Musa: gasuga:
igi bu uhi dagoi dunu da lalelegeloba ode 40 baligili
esalu. **23** Bida amola Yone, ela se dabe iasu diasu
logo doasibiba: le, ela gilisisu ilima bu asili, doaga:
le, gobele salasu ouligisu dunu amola asigilai dunu
ilia hou elama, amo elea fi ilima olelei. **24** Yesu Ea
fa: no bobogesu dunu huluane elea sia: nababeba:
le, ilia gilisili Godema amane sia: ne gadoi, “Hina
Gode! Hebene, moi bagade, hano bagade amola
liligi huluane Hahamosu Dunu Di! **25** Dia A: silibu
Hadigidafa da olelebeba: le, Dia hawa: hamosu dunu
Da: ibidi da amane sia: i, ‘Gode Ea fi hame dunu da
abuliba: le ougibala: ? Hamedeiba: le, ilia abuliba:
le hamedei ilegesu hamosala: ? **26** Osobo bagade
hina bagade dunu ilia Godema gegemusa: dawa:
beba: le gegesu liligi momagei. Ilia gilisili, Godema
amola Ea Mesaia Ema gegemusa: gilisi dagoi!’ **27**
Dafawane! Helode, Bodiase Bailade, Gode Ea fi
hame dunu amola Isala: ili dunu, ilia da Yelusaleme
moilai bai bagade ganodini, Dia hawa: hamosu Dunu
Ida: iwane Dima Mesaia ilegei, amo medomusa:
dawa: i galu. **28** Ilia ilisu amo hou hamomusa: dawa: i
galu. Be Di da amo hou ilia loboga hamomusa: musa:
hemonega ilegei galu. **29** Be wali Hina Gode! Ilia
badugui hou Di ba: ma. Ninia da Dia hawa: hamosu
dunu. Amaiba: le, ninia Dia sia: ida: iwane gasawane
olelema: ne, Di fidima. **30** Dia oloi dunu uhima: ne,
Dia lobo moloma. Ninia gasa bagade musa: hame
ba: su dawa: digima: ne olelesu Yesu Dia hawa:
hamosu Dunu ida: iwane gala Ea Dioba: le hamoma:
ne, nini logo Dia fodoma!” **31** Sia: ne gadoi dagoloba,
diasu amo ganodini ilia gilisi, amo da bebeda: nima
hamobe agoane ugugui. Amalalu, ilia huluane Gode
Ea A: silibu Hadigidafa Gala ea gasaga nabaiba: le,
Gode Ea sia: mae beda: iwane gasawane olelesu. **32**
Yesu Ea fa: no bobogesu fi da gilisili na: iyado amola
asigi dawa: su afadafa fawane hamoi. Dunu afae
ea liligi, “Goe da na: ,” hamedafa sia: i. Be ilia liligi
huluane yolesili, amo liligi huluane ilia gilisili gagui
galu. **33** Asunasi dunu da Hina Yesu Gelesu Ea bu
wa: legadosu hou, amo gasawane olelesu. Amalalu,
Gode da hahawane bagade hou ilima iasu. **34** Ilia
gilisisu ganodini, hame gagui agoane dunu da hame
ba: i. Osobo gagui dunu amola diasu gagui dunu, ilia
amo liligi bidi lale, muni amo gaguli misini, **35** asunasi
dunuma iasu. Amalalu, ilia da amo muni mogili, hame
gagui dunuma ilia esalusu liligi lama: ne sagosu. **36**
Lifai fi dunu Saibalase sogega lalelegei ea dio amo
Yousefe, e da agoane hamoi. Amo dunuma, asunasi
dunu da eno dio asuli amo Banaba: se (dawa: loma:
ne da “asigi fidisu dunu.”) **37** Banaba: se da soge ea
gagui amo bidi lale, muni gaguli misini, eno hame
gagui dunu fidimusa: amo asunasi dunuma i.

5 Be dunu eno ea dio amo A: nanaia: se amola ea
uda Sa: faila, ela soge gagui bidi lai dagoi. **2** Be
A: nanaia: se da amo muni mogili, la: idi asunasi
dunuma i, la: idi hi wamolegei. Ea uda da amo hou
dawa: i galu. **3** Bida da ema amane adole ba: i, “A:
nanaia: se! Sa: ida: ne da dia asigi dawa: su amoma
hinawane esaloma: ne, dia abuli logo fodobela: ? Dia
soge bidi lai muni disu mogili la: idi wamolegeiba: le,
Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala Ema ogogoi. **4** Dia
soge hame bidi lai amo esoga amo soge da dia soge
fawane galu. Bidi lai dagoiba: le, muni da dia muni
fawane galu. Soge da bidi lai dagoiba: le, muni di
fawane gaguiba: le, ea lamu logo di fawane olelemu
galu. Amaiba: le, di da ogogosu hou hamomusa: , dia
dogo ganodini abuliba: le dawa: bela: ? Di da osobo
bagade dunuma hame ogogoi. Di da Godema fawane
ogogoi!” **5** Amo sia: nababeba: le, A:nanaia: se osoba

gala: lasa: ili bogoi. Amo hou ba: beba: le, dunu
huluanedafa da bagadewane beda: i galu. **6** Amalalu,
goi dunu ganodini misini, ea da: i hodo bogoi abulaga
sosone, gaguli asili uli dogone sali. **7** Fonobahadi asili,
A:nanaia: se idua, egoa bogoi mae dawa: le Bida ea
esalebe diasu ganodini misi. **8** Bida da ema adole ba:
i, “Amo muni gagui gala, di amola digua, ali soge bidi
lai muni. Amo muni da alia lai huluanedafala: ?” Uda
da bu adole i, “Ma! Huluanedafa!” **9** Amalalu Bida da
ema bu adole ba: i, “Di amola digua, abuliba: le Gode
Ea A: silibuma ado ba: su hou hamobela: ? Wali dunu
ilia digua uli dogone sali, ilia da logoga bu doaga: i.
Ilia da dia da: i hodo amola gadili gaguli masunu!” **10**
Amogaluwane, amo uda da Bida ea emo gadenene
diasa: ili, bogoi dagoi. Goi dunu da bu ganodini misini,
e bogoi dagoi ba: loba, ea da: i hodo gadili gaguli
asili, egoa amola dafulili uli dogone sali. **11** Yesu
Ea fa: no bobogesu dunu huluane amola eno dunu
bagohame da amo hou nababeba: le, bagadewane
beda: i. **12** Asunasi dunu da dunu ilia gilisisu ganodini,
musa: hame ba: i gasa bagade dawa: digima: ne
olelesu bagohame hamosu. Yesu Ea fa: no bobogesu
dunu da Soloumane ea Ahoasu amo ganodini gilisisu.
13 Ilia hou ba: beba: le, dunu huluane da nodone
sia: su. Be beda: iba: le, ilia da ilima hame gilisi.
14 Be mogili, dunu amola uda, ilia Gode Ea hou
dafawaneyale dawa: beba: le, lalegagusia, ilia Yesu
Ea fa: no bobogesu fi ilima gilisibiba: le, ilia idi da
heda: su. **15** Asunasi dunu ilia hou nababeba: le,
eno dunu da oloi dunu logoga oule asili, dia heda:
su amola debea, amo da: iya ligisi. Bida da logoga
baligili ahoanebe, ea baba da oloi uhima: ne ilima
ea babaga dedeboma: ne ilia agoane hamosu. **16**
Yelusaleme gadenene fi dunu bagohame ilia diasu
yolesili, Yelusaleme moilai bai bagade amoga doaga:
i. Ilia da oloi dunu amola dunu ilia dogo ganodini Fio
liligi aligila sa: i, amo asunasi dunuma oule misini,
huluane da uhi dagoi ba: i. **17** Amalalu, gobele salasu
Hina dunu amola ea Sa: diusi na: iyado huluane,
asunasi dunu ilia hou ba: beba: le, mudale, ilia logo
hedofamusa: dawa: i galu. **18** Ilia da asunasi dunu
gagulaligi, se dabe iasu diasu ganodini sali. **19** Be
gasia, Gode Ea a: igele dunu misini, se dabe iasu
diasu logo doasili, asunasi dunu gadili oule asili, ilima
amane sia: i, **20** “Dilia Debolo Diasuga gaheabolo
esalusu sia: eno dunuma olelela masa!” **21** Ilia da
a: igele ea sia: nabawane hamosu. Ilia hahabedafa
Gode Ea diasu ganodini golili sa: ili, sia: olelesu.
Amalalu, gobele salasu Ouligisu dunu amola ea na:
iyado dunu, webeba: le, Yu asigilai dunu huluane ilia
da Gasolo sia: sa: imusa: gilisi. Ilia asunasi dunuma
fofada: musa: dawa: beba: le, amo ilima oule misa:
ne ilia se dabe iasu diasu ouligisu dunuma sia: musa:
, adole iasu dunu asunasi. **22** Be ilia sia: adole
iasu dunu da se dabe iasu diasuga doaga: loba, ilia
asunasi dunu hamedafa ba: i. Amaiba: le, ilia amo
sia: adomusa: , Gasolo gilisisu dunu ilima bu doaga:
i. **23** Ilia amane sia: i, “Ninia se dabe iasu diasuga
doaga: le, logo da noga: le ga: sibi ba: i. Sosodo
aligisu dunu da logo gadili noga: le oulelu. Be ninia
logo doasili, dunu ganodini esalu hamedafa ba: i.” **24**
Gobele salasu hina dunu amola Debolo Diasu sosodo
aligisu dunu ilia ouligisu, da amo sia: nababeba: le,
fofogadigili, asunasi dunuma adi hou da doaga: bela:
le dawa: lalu. **25** Amalalu, dunu afae misini, ilima
amane sia: i, “Wahadafa amo dunu dilia se dabe iasu
diasu ganodini sali dunu, da Debolo Diasu ganodini
dunu enoma Gode Ea sia: olelelala!” **26** Amalalu,
Debolo Diasu sosodo aligisu hina dunu amola ea fa:
no bobogesu dunu da asili, asunasi dunu bu Gasolo
gilisisu ilima oule misi. Be eno dunu huluane da ili
igiga medosa: besa: le, ilia asaboiwane oule misi.
27 Diasu ganodini oule misini, ilia Gasolo dunuma
fofada: musa: leloma: ne sia: i. Amalalu gobele salasu
Ouligisu dunu da ilima fofada: i. **28** E amane sia: i,
“Ninia da dili Yesu Ea Dioba: le mae olelema: ne,
amo moloiwane sia: i dagoi. Be dilia da hame nabi.
Dilia da Yelusaleme fi dunu huluane nabima: ne, bu
olelei. Amola dilia dunu huluane ninima ougima: ne,
ninisu Yesu Gelesu medole legei sia: sa.” **29** Amalalu,
Bida amola eno asunasi dunu da bu adole i, “Ninia
osobo bagade dunu hame be Gode Ea sia: hidadea
nabawane hamomu da defea. **30** Dilia da Yesu Gelesu
bulufalegeiga gafesiga dabagala: lewane medole
legei dagoi. Be ninia aowalalia Gode da Yesu Gelesu
uhini wa: lesi dagoi. **31** Gode da E wa: lesili, gaguia
gadole, ea lobodafa amo dafulili fima: ne sia: beba: le,
Yesu E Hina Gode amola Gaga: sudafa hamoi dagoi.
Bai dilia Isala: ili fi dunu huluane, dilia hou dawa: ma:
ne, gogosiane sinidigima: ne, amola dilia wadela: i
hou gogolema: ne olofomusa: , Gode da amo hou
hamoi dagoi. **32** Ninia amo hou huluane ba: i dagoi.

Ninia amola da Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala, amo Ea ba: su dunu esala. Gode da Ema nabasu dunu, ilima Ea A: silibu hahawane dogolegele iaha!" **33** Amo sia: nababeba: le, Gasolo dunu ougi bagade ba: i. Ilia asunasi dunu Gamanema medole legemusa: imunu dawa: i galu. **34** Be Gasolo dunu afadafa, Fa: lisi dunu ea dio amo Gama: iliele, e da Sema olelesu dunu. Dunu huluane da ema asigisu. Amo dunu da wa: legadole, asunasi dunu gadili oule masa: ne sia: i. **35** Ilia asili, ea da Gasolo dunuma amane sia: i, "Na fi dunu! Isala: ili dunu! Dawa: ma! Amo dunuma hou dawa: iwane hamoma! **36** Dilia dawa: ! Musa: dunu ea dio amo Diudase da wa: legadole, ouligisudafa hou hamomusa: dawa: i galu. Dunu 400 da ema gilisi. Be amo dunu enoga medole legele, ea fa: no bobogesu dunu da afafane, ea hou da wali hamedafa ba: sa. **37** Fa: no, Gamane ilia dunu huluane dio dedei. Amo esoga Ga: lili dunu ea dio amo Yudase da wa: legadoi. Dunu bagohame ema fa: no bobogei, be e amola enoga medole legele, ea fa: no bobogesu dunu afafane hamedafa ba: i. **38** Amaiba: le, na dilima sia: adole iaha. Waha esalebe dunu ilima mae dawa: ma, yolema! Ilia hamoi liligi da osobo bagade dunu ilima hamoi liligi galea, defea, amo da hedolowane hamedafa liligi agoane ba: mu. **39** Be amo da Gode Ea hamoi liligi galea, ilima hasalimu da hamedei gala. Dilia Godema gegesa: besa: le, yolema!" Amalalu, Gasolo dunu da Gama: iliele ea sia: nabi. **40** Ilia sia: beba: le, asunasi dunu bu ganodini misini, Gasolo dunu ilia fidisu dunu da asunasi dunu fegasuga fai. Ilia ouiya: le, Yesu Ea Dioba: le bu maedafa sia: ma, asunasi dunuma sia: i. Amalalu, ilia udigili halegale masa: ne logo doasi. **41** Asunasi dunu da Yesu Ea Dio gaguia gadoiba: le se amola gogosiasu bagade nabi. Be Gode da amo hou ilima iasu, amo dawa: beba: le, ilia hahawane Gasolo diasu yolesili asi. **42** Amalalu, eso huluane Debolo Diasu amola eno dunu ilia diasu amo ganodini mae yolesili, ilia da Yesu Gelesu, Gode Ea ilegei Dunu amo Ea Sia: Ida: iwane Gala ilia gasa bagade sia: nanu, amola olelelalu.

6 Fa: no, asili, Yesu Ea fa: no bobogesu fi ilia idi da heda: beba: le, Galigi sia: dawa: su Yu dunu amola Yu sia: dawa: su dunu, sia: ga gegei. Galigi sia: dawa: su Yu dunu ilia didalo uda da labe muni eso huluane hame ba: su, ilia da sia: su. **2** Amaiba: le, asunasi dunu fagoyale da Yesu Ea fa: no bobogesu fi huluane gilisima: ne sia: beba: le, ilia gilisi. Ilia da ilima amane sia: i, "Ninia da eso huluane muni hou ouligima: ne, Gode Ea Sia: olelesu hou yolesimu da defea hame galebe. **3** Amaiba: le, ninia fi dunu! Dilia dunu fesuale gala, - bagade dawa: su dunu, Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala amoga ilia dogo nabai dunu, amo dunu ilegema. Ilia muni amola eno osobo bagade hou ouligima: ne sia: ma! **4** Amasea, ninia da amo hou yolesili, Godema sia: ne gadosu amola Gode Ea sia: olelesu hou, amo fawane hamomu." **5** Amo sia: nababeba: le, dunu huluane da hahawane ba: i. Amaiba: le, ilia dunu fesuale gala ilegei. Amo da Sidibene - (e da dafawaneyale dawa: su hou bagade lalegagui amola ema Gode Ea A: silibu Hadigidafa da hinawane esalu), Filibe, Balogoulase, Naiga: ino, Daimone, Bamina: se, Nigoula: iase. Nigoula: iase da Dienadaile dunu musa: A:dioge moilai bai bagadega esalu. E da sinidigili, Yu fi ganodini misi. **6** Amo dunu da gilisili, asunasi dunu ilima doaga: i. Asunasi dunu da ilia lobo ilia dialuma da: iya ligisili, ilia hou fidima: ne Godema sia: ne gadoi. **7** Amalalu Gode Ea Sia: da hehenai. Yesu Ea fa: no bobogesu fi Yelusaleme moilai bai bagade amo ganodini bagade heda: lalu. Amola gobele salasu dunu bagohame da Yesu Ea hou lalegagui. **8** Gode da Sidibenema hahawane bagade. Sidibene da gasa bagade ba: i amola gasa bagade musa: hame ba: su dawa: digima: ne olelesu dunu huluane ba: ma: ne hamoi. **9** Be ema ha lai dunu wa: legadoi. Amo dunu da Yu fi ganodini esalu, ilia fi da Halegai (musa: udigili hawa: hamosu dunu esalu wali halegai). Ilia musa: moilai bai bagade da Sailini amola A: legasa: dalia. Eno Yu dunu, Silisia amola A: isia fi dunu da ilima gilisili, ilia Sidibenema sia: ga gegei. **10** Be Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala da Sidibenema bagade dawa: su hou baligili iabeba: le, ilia Sidibene ea sia: hedofamu gogolei galu. **11** Amaiba: le, ilia da ogogosu dunuma muni i dagoi. Amo dunu ilia ogogole amane sia: i, "Ninia nabi da Sidibene da Mousese ea hou wadela: musa: amola Gode Ea hou wadela: musa: , lasogole sia: nana." **12** Dunu huluane, asigilai amola Sema olelesu dunu, amo sia: nababeba: le, ougi bagade ba: i. Ilia Sidibene afugili hiougili, Gasolo dunu ilima fofada: musa: hiouginana asi. **13** Amalalu, ilia da ogogosu dunu, Sidibenema ogogole fofada: ma: ne, oule misi. Ilia amane sia: i, "Eso huluane amo dunu da ninia hadigi Debolo Diasu amola Mousese

ea Sema, amo wadela: musa: lasogole sia: sa. **14** Na: salede dunu Yesu da Debolo Diasu mugululi amola hou huluane Mousese da ninima olelei liligi e da huluane afadenemu, amane sia: be ninia nabi." **15** Gasolo dunu huluane ilia Sidibene ea odagi ha: giwane ba: i. Ba: beba: le, ea odagi da hadigi a: igele dunu ea odagi defele ba: i.

7 Gobele salasu hina dunu da Sidibenema adole ba: i, "Amo da dafawanela: ?" **2** Sidibene da bu adole i, "Na fi dunu amola ada huluane nabima! Ninia aowalalia aowa A: ibalaha: me da Ha: ila: ne sogega fila asi. Be hidadea, Hadigidafa Gode da Mesoubouda: imia sogega ema misi. **3** Gode da ema amane sia: i, `Dia fidafa amola dia soge yolesili, na olelemu sogega masa. **4** Amalalu, ea soge yolesili, e da Ha: ila: ne sogega fimusa: asi. A: ibalaha: me ea eda bogoloba, Gode da sia: beba: le, e da mugululi, dilia waha fibi soge amoga misi. **5** Amo esoga, Gode da amo soge A: ibalaha: mema hame i, E hamedafa i. Be amo soge E da hobea imunusa: sia: i. A: ibalaha: me egaga fi dunu da amo soge lama: ne E sia: i. Amo esoga, Gode da fa: no imunu sia: i amo eso, A:ibalaha: me da mano hamedei esalu. **6** Gode da A: ibalaha: mema amane sia: i, 'Digaga fi dunu da soge eno amo ganodini esalumu. Ilia da se dabe iasu udigili hawa: hamosu dunu agoane esalumu. Ilia ouligisu dunu da ilima se bagade imunu. Ilia se nabawane amo soge ode 400 agoanega esalumu. **7** Be Na da ilima se imunu dunu fi, amoma se dabe iasu imunu. Fa: no amo soge ilia fisili asili, dia waha lelebe soge amo ganodini Nama nodone sia: ne gadomu.' **8** Amalalu, amo gousa: su hou hamoi dagoiba: le, dunu huluane dawa: ma: ne, Gode da A: ibalaha: mema ilegele olelei. Amo ilegei da A: ibalaha: me ea fi dunu huluane ilia gadofo damuma: ne, Gode Ea sia: i. Amaiba: le, fa: no A: ibalaha: me ea mano Aisage lalelegele, hi afae aligili, A:ibalaha: me da Aisage ea gadofo damui. Aisage ea mano Ya: igobe lalelegele, hi afae aligili, Aisage da ea gadofo damui. Amalalu, Ya: igobe ea mano lalelegele, hi afadafa aligili, afae afae ili gadofo damui. Ya: igobe ea mano fagoyale gala da ninia aowalali dunu esalu. **9** Be Ya: igobe ea mano ilia eya Yousefe mudale ba: beba: le, e Idibidi soge ganodini se dabe iasu hawa: hamoma: ne, bidi lai dagoi. **10** Be Gode da Yousefe mae yolesili, ea se nabasu hou amo ganodini fidisu. Yousefe da Idibidi hina bagade dunu ema doaga: beba: le, ea ba: su amola bagade dawa: su hou Gode fidibiba: le, Idibidi hina bagade da Yousefe hahawane ba: i. Amaiba: le, e da Yousefe da Idibidi soge, amola hina bagade ea diasu amo ouligima: ne sia: i. **11** Amalalu, Idibidi soge amola Ga: ina: ne soge, ha: i bagade doaga: beba: le, dunu huluane se bagade nabi. Ninia aowalali dunu da ha: i manu hamedafa ba: su. **12** Ya: igobe da ha: i manu Idibidi soge amo ganodini dialebe nababeba: le, e da ea mano ilia ha: i manu bidiga lala masa: ne asunasi. **13** Bu Ga: ina: ne soge amoga misini, amalu ilia bu Idibidi sogega asi. Amo esoga, Yousefe da Ya: igobe ea mano ilia eya esala, amo e da ilima olelei. Amalalu, Idibidi ouligisu dunu da Yousefe ea sosogo fi dawa: i dagoi. **14** Amalalu, Yousefe da Ya: igobe amola ea fi dunu huluane (dunu huluane da 75), ilia Idibidi sogega fimusa: misa: ne sia: i. **15** Ya: igobe amola ea mano huluane, da Idibidi sogega doaga: i. Amo soge ganodini ilia bogoi. **16** Ilia da: i hodo huluane ilia Siegeme sogega gaguli asili, uli dogoi musa: A:ibalaha: me da Ha: imo fi ilima muniga bidilai, amo ganodini sali dagoi. **17** Asili, Gode Ea musa: A:ibalaha: mema ilegei eso da gadenenewane doaga: loba, ninia aowalalia Idibidi soge ganodini ilia idi da bagade heda: i dagoi ba: i. **18** Hina bagade eno, e Yousefe ea hou hame dawa: su dunu da Idibidi ouligisu hawa: hamosu lai dagoi. **19** E da ninia aowalalima ogogole amola nimi bagadewane hamoi. E da ninia aowalali ilia mano dudubusa bogoma: ne, gadili hadigima: ne sia: i. **20** Amo esoga, Mousese da lalelegei. E da mano dudubusa ida: iwane ba: i. Oubi udiana amoga, ea ame da amo mano diasu ganodini ouligisu. **21** Be amo mano ilia da diasu gadili ligisili, Idibidi hina bagade ea uda mano a: fini, Mousese ba: beba: le, ea fofoi. E da Mousese ea manodafa agoane esaloma: ne fofoi. **22** Olelesu dunu da olelebeba: le, Mousese da Idibidi dunu ilia bagade dawa: su hou huluane lalegagui dagoi. E da bagade dawa: su amola gasa bagade hawa: hamosu dunu agoane asigilai. **23** Mousese da lalelegele, ode 40 esalu, e da ea Isala: ili fidafa dunu ilia hou ba: musa: asi. **24** E da Idibidi dunu afae Isala: ili dunu afae bagadewane fananebe ba: i. Mousese da dabe imunusa: dawa: beba: le, Idibidi dunu medole legei. **25** (Gode da Mousese ea loboga Isala: ili dunu ilia se dabe iasu diasu logo doasimu amo Mousese

da dawa: i galu. Amola Isala: ili dunu da amo hou
asigiwane dawa: mu, e da dawa: i galu. Be ilia da
hame dawa: i.) **26** Golale, eso enoga, e da Isala: ili
dunu aduna ela gegenanebe ba: i. E da ela olofoma:
ne, elama amane sia: i, ‘Alia nabima! Alia da Isala:
ili fi dunu. Amaiba: le, abuliba: le gegesala: ?’ **27**
Be Isala: ili dunu afadafa, e da eno dunuma osa: le
heda: musa: dawa: beba: le, ougiliwane Mousese
fulifasi. ‘E amane adole ba: i, “Di da ninima ouligisu
esalabala? Di da ninima fofada: su dunula: ? **28** Di
da aya Idibidi dunu medole legei, amo defele dia
na medole legema: bela: ?’ **29** Amo sia: nababeba:
le, Mousese da hobeale, Idibidi soge fisili, Midia: ne
sogega fimusa: asi. Amo soge ganodini, ea dunu
mano aduna lalelegei. **30** Ode 40 gidigili, dunu hame
esalebe hafoga: i soge Sainai Goumi gadenene,
Mousese da a: igele dunu, ifa dunumunihadi laluga
nenanebe ba: i be hame sui, amo ganodini ba: i. **31**
Fofogadigili, noga: le ba: musa: gini gadenene misini,
Mousese da Gode Ea sia: nabi, amane, **32** “Na da dia
aowalalia Gode Esala. Na da A: ibalaha: me, Aisage
amola Ya: igobe, ilima Gode Esala.” Mousese da
beda: iba: le, yagugui. E da beda: iba: le, ba: mu higa:
i galu. **33** Hina Gode da ema amane sia: i, “Dia emo
salasu fadegama! Dia waha lela sogebi da hadigi
soge! **34** Na da Na fidafa ilia se nabasu Idibidi soge
ganodini ba: lala. Na da ilia se nabasu dawa: beba:
le, ilia se dabe iasu diasu logo doasima: ne doaga:
i dagoi. Misa! Na da di Idibidi sogega asunasimu!”
35 Isala: ili dunu fi da musa: Mousese higa: i galu.
Ilia amane sia: i, `Nowa da di ninima ouligisu amola
fofada: su dunu hamobela: ?’ Be Isala: ili fi ilia se
dabe iasu diasu logo doasima: ne amola ilima ouligisu
hamoma: ne, Gode da Mousese asunasi dagoi. A:
igele amo da ifa dunumuni laluga nenanebe amo
ganodini ba: i, e da Mousese fidisu. **36** Mousese da
ea fi ilima bisili asili, Idibidi soge yolesili, musa: hame
ba: su gasa bagade hou Idibidi ganodini amola Maga:
me Hano Wayabo ganodini, hamosu. Ode 40 amoga
ilia da dunu hame esalebe wadela: i soge ganodini
ahoanu, amo hou ba: su. **37** Mousese da Isala: ili fi
ilima amane sia: i, “Gode da na dilima asunasi amo
defele E da Balofede dunu eno, dilia fi dunu, amo
dilima asunasimu.” **38** Mousese da Isala: ili dunu ilia
gilisisu wadela: i soge amo ganodini esalebe ba: i. E
amola ninia aowalali, amola a: igele da Sainai Goumia
ema sia: i, ilima gilisi. E da Gode Ea esalalalusu sia:
ninima bu olelema: ne, lai dagoi. **39** Be ninia aowalali
dunu da Mousese ea sia: hamedafa nabi. Ilia da
ema hihini, bu Idibidi sogega sinidigimusa: dawa: i
galu. **40** Amaiba: le, ilia da Elanema amane sia: i,
‘Dia ‘gode’ liligi ninima bisili masa: ne hahamoma!
Mousese da Idibidi yolesili ninima bisili asi, be e da
habila: ? Ninia hame dawa: !’ **41** Amalalu, ilia ogogosu
‘gode’ loboga hamoi liligi bulamagau gawali agoaila
hamone, ilima gobele salasu hou hamoi. Ilia loboga
hamoi liligi ilima nodone sia: ma: ne, lolo nabe bagade
hamosu. **42** Amaiba: le, Gode da Ea dunu fi fisili asili,
ilia gasumuni ilima sia: ne gadoma: ne, Gode da fisi
dagoi. Amo hou da balofede buga amo ganodini dedei
diala, amane, ‘Isala: ili fi dunu! Dilia ode 40 amoga
wadela: i sogega ahoanu, ohe fi bagohame medole,
gobele salasu hou hamosu. Be dilia da Nama nodone
dawa: ma: ne hame hamoi. **43** Be dilia ogogosu
‘gode’ Moulege ea abula diasu amola ogogosu ‘gode’
loboga hamoi liligi ea dio amo Lefa: ne – gasumuni
hina dunu - amo aguni asi. Amo ogogosu ‘gode’ liligi
dilia loboga hamone, ilima nodone sia: ne gadoi.
Amaiba: le, dilia soge fisimusa: , Na da dili Ba: bilone
moilai bai bagade baligima: ne, soge enoga masa:
a:ne, mugululi sefasimu.’ **44** Ninia aowalali da wadela:
i hafoga: i sogega ahoanoba, Gode Ea Abula Diasu
(Da: bena: gele-amo ganodini Gode Ea Gousa: su
Sema Gagili amola Gode Ea Sema igi da: iya dedei
dialebe ba: i) aguni asi. Amo abula diasu, Gode Ea
Mousesema adoi, amo defele ilia hamoi dagoi. **45** Fa:
nowane, ninia aowalali da Yosiuama fa: no bobogele,
ilia Ga: ina: ne soge huluane lalegagui. Gode da
hidadea amo soge fi huluane sefasi. Amo esoga,
ilia da Da: bena: gele Abula Diasu aguni asi. Da:
bena: gele Diasu da Isala: ili soge amo ganodini
dialu, Da: ibidi ea eso doaga: i. **46** Gode da Da:
ibidima hahawane galu. Da: ibidi da Ya: igobe ea
Godedafa amo da diasu ganodini esaloma: ne, diasu
gagumusa: Godema adole ba: i. **47** Be Soloumane
hifawane da Gode Ea diasu gagui dagoi. **48** Be Gode
Gadodafa da diasu amo dunu ea loboga hamoi liligi,
amo ganodini hame esala. Balofede dunu ea sia:
agoane dedei diala: , **49** `Hina Gode da amane sia:
sa, Na fisu da Hebene, Na emo ligisisu da osobo
bagade. Na ganodini esaloma: ne adi diasu gaguma:
bela: ? Na da adi sogebi amoga esaloma: bela: ? **50**

Amo liligi huluane Nisu Na hamoi, amo dilia hame
dawa: bela: ?'" 51 Sidibene bu amane sia: i, 'Dilia
dogo da igi agoane hamoi. Dilia dogo da Gode Ea
hou hamedafa dawa: Gode Ea sia: hamedafa naba.
Dilia da dilia aowalalia hou defele lalegagui dagoi.
Eso huluane dilia Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala
Ema gegenana. 52 Dilia aowalali da balofede dunu
huluanedafa ilima se bagade iasu. Amo dunu da
musa: Gode Ea Ida: iwane Hawa: Hamosu Dunu
da misunu sia: i, be dilia amo huluane medole legei
dagoi. Amola wali, amo misi Dunu Yesu Gelesu dilia
hohonone, medole legei dagoi. 53 Gode Ea Sema
huluane, a:igele ilia da ninima i liligi, dilia huluane
gega naba, be hamedafa hamosa!" 54 Gasolo dunu
da Sidibene ea sia: nababeba: le, ougi bagade ba:
i. Ougiba: le, ilia lafi gagamui. 55 Be Sidibene, ea
dogo Gode Ea A: silibu amoga nabaiba: le, ea si
ba: le gadole, Gode Ea hadigi amola Yesu da Gode
Ea afodafa amo dafulili lelebe ba: i. 56 "Ba: ma!" e
sia: i. "Na da Hebene doasili, Dunu Egefe, Gode Ea
lobodafadi dafulili lelebe ba: sa!" 57 Gasolo dunu
da ha: giwane halasu. Ilia ge ilia da loboga ga: si.
Amalalu ilia Sidibenema hehenane, gagulaligili, 58
moilai bai bagade gagoi gadili galadigili, igiga medoi.
Ba: su dunu ilia abula fadegale, ayeligi dunu ea dio
amo Solo, amo ouligima: ne ema i. 59 Ilia da mae
yolesili, Sidibene igiga medolaloba, Sidibene da Hina
Yesuma amane wele sia: i, "Hina Yesu Gelesu! Dia
na a: silibu lama!" 60 E da muguni bugili, ha: giwane
wei, "Hina Gode! Amo ilia wadela: i hou wali hamoi,
Dia gogolema: ne olofoma!" Amo sia: nu, e da bogoi.

8 Solo da Sidibene ea medole legesu hou hahawane
ba: i. Amo esoga, Yelusaleme sese fi dunu huluane
da eno dunu ilia loboga se bagade nabalu. Asunasi
dunu hame, be eno lalegagui dunu huluane da
beda: iba: le, Yelusaleme yolesili, afafale Yudia
amola Samelia, amo sogega fila asi. 2 Gasa bagade
lalegagui dunu da Sidibene ea da: i hodo lale, ha:
giwane dinanuwane uli dogone sali. 3 Be Solo da
Yesu Ea fa: no bobogesu fi gugunufinisimusa: dawa:
i galu. E da moilai eno amola moilai eno, amoga
doaga: le, Yesu Ea hou lalegagui dunu amola uda,
gasawane hiouginana se dabe iasu diasu ganodini
sali. 4 Dafawaneyale dawa: su dunu huluane da
afagogobeba: le, ilia da sogebi huluane amoma Gode
Ea sia: olelela asi. 5 Filibe da Samelia sogega asili,
amo soge bisili moilai bai bagade amo ganodini,
Gode Ea ilegei dunu (Mesaia) da misi dagoi, amo sia:
olelei. 6 E da musa: hame ba: su gasa bagade hou
hamobeba: le amola sia: moloiwane olelebeba: le,
dunu bagohame da noga: le nabi. 7 Fio liligi bagohame
dunu ilia dogo ganodini esalu da bagadewane welalu
fadegai dagoi. Dunu gadoi hamoi amola emo gasuga:
igi dunu bagohame, e da Gode Ea gasaga uhinisi.
8 Amaiba: le, amo diasu ganodini dunu huluane da
hahawane bagade ba: i. 9 Amo diasu ganodini dunu
afadafa esalu ea dio amo Saimone. E da sema nabi
dunu galu. Ea gasa hou hamobeba: le, Samelia dunu
da fofogadigisu. E da bagade dawa: su dunu, hisu da
sia: i galu. 10 Diasu ganodini, dunu huludafa beda:
iba: le, ea hou dawa: lalu. Ilia amane sia: i, "Amo
dunu da Gode Ea gasa gagui dunu, Baligili Gasa
Gagui!" 11 E da eso bagohame gasa bagade nabi
hou hamobeba: le, ilia da ema fa: no bobogelalu.
12 Be Filibe da Gode Ea Hinadafa Hou amola Yesu
Gelesu Ea Sia: Ida: iwane Gala, amo ilima olelei galu,
ilia dafawaneyale dawa: beba: le, dunu amola uda,
huluane hanoga fane sali dagoi. 13 Amola Saimone
hi da dafawaneyale dawa: i galu. E da hanoga fane
sali dagoloba, Filibe ea baligiga aligili, musa: hame
ba: su gasa bagade hou ba: beba: le, bagadewane
fofogadigi. 14 Asunasi dunu Yelusaleme moilai bai
bagade amo ganodini esalu, ilia da Samelia dunu da
Gode Ea hou lalegagui amo nababeba: le, amo dunu
fidima: ne, Bida amola Yone asunasi. 15 Bida amola
Yone da Samelia moilai afadafa amoga doaga: le, ilia
da Samelia dunu amo da Gode Ea hou lalegagui,
ilia dogo ganodini Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala
da aligila sa: ima: ne sia: ne gadoi. 16 Amo esoga,
Samelia dunu ilia Hina Yesu Gelesu Ea Dioba: le
amo fawane ba: bodaise hamoi dagoiba: le, ilia dogo
ganodini Gode Ea A: silibu Hadigidafa da hame aligila
sa: i. 17 Amalalu, Bida amola Yone, ela lobo ilima
ligisili, Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala ilia dogo
ganodini aligila sa: i. 18 Ela da amo lalegagui dunu
ilima lobo ligisiba: le, Gode da ilima Ea A: silibu i
dagoi, amo hou Saimone ba: i. Amaiba: le, e da
Bida amola Yone, elama muni imunusa: sia: i. 19 E
amane sia: i, "Na da dunu ilima na lobo ligisili, ilia
Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala lama: ne, amo
gasa hou alia nama bidi lama." 20 Be Bida bu adole
i, "Di da giadofale Gode Ea hahawane dogolegele

iasu muniga bidi lamu dawa: beba: le, di amola dia
muni, gilisili Helo sogega sa: imu da defea. **21** Dia
dogo da Gode ba: ma: ne noga: i hameba: le, di da
ninia hawa: hamosu amoga gilisimu da hamedeidafa.
22 Di gogosiane, dia wadela: i hamomu dawa: su
yolesili, di da amo wadela: le dawa: beba: le Gode da
gogolema: ne olofoma: ne, Godema sia: ne gadoma.
23 Dia dogo ganodini da gamogai mudasu hou amola
wadela: i hou da di gasa bagadewane gagulaligisa."
24 Amalalu, Saimone da Bida amola Yone, elama sia:
i, "Amo hou di waha sia: i liligi nama mae doaga:
ma: ne, ali da Godema sia: ne gadoma: ne na da
ha: giwane edegesa!" **25** Bida amola Yone, da Gode
Ea hou elama hamoi amo olelelalu, amola Gode Ea
Sia: olelelalu, Yelusaleme moilai bai bagade amoga
buhagi. Logoga ahoanoba, ela da Gode Sia: Ida:
iwane Gala Samelia moilai gagai bagohame amo
ganodini olelei. **26** Gode Ea a: igele dunu da Filibema
amane sia: i, "Dia liligi gilisili, di ga (south) asili, logo
da Yelusaleme yolesili Gasa moilai bai bagadega
doaga: sa, amo logoga masa. (Dunu da wali eso
amo logoga hame ahoa.) **28** Amalalu, Filibe ea
liligi momagele, asi. Amo logoga, Idioubia Gamane
eagene dunu (gulusu danai dunu) amo ahoanebe ba:
i. Amo dunu da Idioubia ouligisu uda ea muni ouligisu
dunu. E da Godema sia: ne gadomusa: , Yelusaleme
moilai bai bagade amoga asili dagole, bu ea sa: liode
amo ganodini hi diasuga doaga: musa: ahoanu. E da
sa: liode fila heda: le ahoanu, e da Aisaia Gode Sia:
Dedei Buga idilalu. **29** Gode Ea A: silibu Hadigidafa
Gala da Filibe ea dogo amoma amane olelei, "Di da
amo sa: liode gadenenewane aligila masa!" **30** Filibe
da hehenane, sa: liode gadenenewane aligila asili,
Idioubia dunu da Aisaia Gode Sia: Dedei idilalebe
nabi. E da ema amane adole ba: i, "Dia waha idilala
bai di noga: le dawa: bela: ?" **31** Amalalu, Idioubia
dunu da Filibema amane sia: i, "Dunu eno da nama
hame olelebeba: le na da habodane dawa: ma: bela:
?" E da Filibe amo ema dafulili sa: liode ganodini
fila heda: ma: ne sia: i. **32** Ilia da sibi mano medole
legesea o sibi ea hinabo dadamusia, sibi da hame sia:
sa. Amo defele, ilia Gode Ea Hawa: Hamosu Dunu
famusa: oule ahoanoba, E da ouiya: le esalu. **33** Ilia
da E afugili Ema fofada: nanu, E medole legemusa:
oule asi. Amola Ea esalebe eso amoga, esalebe
dunu huluane da Ea bogobe asigiwane hame dawa: i
galu. E da ninia fi dunu ilia wadela: i hou hamoiba: le,
medole legei dagoi ba: i. **34** Idioubia eagene dunu da
Filibema adole ba: i, "Nama adoma! Nowa dunu ea
hou amo balofede sia: dedei olelesa? Amo da hisu hi
hou dedei, o eno dunu ea hou olelemusa: dedebela:
?" **35** Amalalu, Filibe da amo sia: dedei ea bai huluane
ema olelei. E da Yesu Gelesu Ea sia: Ida: iwane Gala
huluane ema olelei. **36** Logoga bu ahoanu, ilia hano
sogebi amoga doaga: i. Amalalu Idioubia dunu da
amane sia: i, "Defea! Hano dialebeba: le, na da ba:
bodaise hamomu da defeala: ?" **37** Filibe da amane
sia: i, "Di da dia dogoga noga: le dafawaneyale dawa:
galea, ba: bodaise hamomu da defea." Idioubia dunu
da amane bu adole i, "Na da dafawaneyale dawa:
be! Yesu Gelesu da Gode Ea Manodafa amo na da
dafawaneyale dawa: be." **38** E da sa: liode genonesisu
dunuma ouligima: ne sia: noba, e amola Filibe, da
hanoga gudu sa: ili, Filibe da Idioubia dunu hanoga
fane sanasi dagoi. **39** Ela bu bega: heda: le, Gode
Ea A: silibu Hadigidafa da Filibe oule asi. Idioubia
Gamane dunu da Filibe bu hame ba: i. Be ea dogo
ganodini hahawane bagade ba: laluwane logoga bu
asi. **40** Filibe da A: silibuga oule asili, A:sadode moilai
bai bagadega doaga: i dagoi ba: i. Amalalu, amo
moilai yolesili, Sesalia moilaiga doaga: musa: asili,
logoga ahoanu, moilai huluane amo ganodini, e da
Gode Ea Sia: Ida: iwane Gala olelelalu.

9 Amogalu, Solo da mae yolesili, Yesu Gelesu Ea fa:
no bobogesu dunu medole legemusa: , nimiwane
sia: nanu. E da gobele salasu hina dunuma doaga:
le, **2** amo da ema meloa dedene imunusa: sia: i.
Amo meloa da Yu fi dunu Dama: sagase moilai bai
bagade ganodini ilima Solo ea hou olelema: ne, e
sia: i. E da amoga asili, Yesu Ea Logoga ahoasu
dunu amola uda ba: loba, ili huluane gagulaligili,
Yelusaleme moilai bai bagade amoga bu hiouginana
misusa: dawa: i galu. **3** Solo da Dama: sagase moilai
bai bagade gadenenewane doaga: loba: , hadigi
bagade muagado ema misini, sogebi huluane ea da:
i hodo sisiga: le, bagadewane hadigisu. **4** Solo da
osoba dafane, ema sia: be nabi, "Solo! Solo! Di da
abuliba: le nama se iahabela: ?" **5** Solo da amane
sia: i, "Hina! Di da nowala: ?" Sia: eno e da nabi,
"Na da Yesu! Di da nama se bagade iaha. **6** Be di
wa: legadole, Dama: sagase moilai bai bagadega
doaga: ma. Amo ganodini, dunu eno da dima dia

hawa: hamomu olelemu!” 7 Solo ea sigi ahoasu dunu
da ouiya: le ouligi. Ilia da sia: nabi, be dunu ea da: i
hodo hamedafa ba: su. 8 Solo da wa: legadole, si
fadegale, be e da siga ba: mu gogolei galu. Amalalu,
ea fidisu dunu, ea lobolele, Dama: sagase moilaiga
oule asi. 9 E da eso udiana liligi mae ba: le, ha: i nasu
amola hano mae nawane esalu. 10 Dama: sagase
moilai ganodini, Yesu Ea fa: no bobogesu dunu afae
esalu ea dio amo A: nanaia: se. E da esalawane
ba: su, amo ganodini, Hina Yesu Gelesu da ea dio
“A: nanaia: se!” sia: i e nabi. E bu adole i, “Hina!
Na da wea.” 11 Hina Gode da ema amane sia: i,
“Wa: legadole, di da logo ea dio amo Moloi amoga
asili, Yudase ea diasuga doaga: le, Dasase moilai bai
bagade dunu ea dio amo Solo amo gousa: ma: ne, di
adole ba: ma. E da sia: ne gadolala. 12 E da esalebe
ba: i. Amo ganodini, dunu ea dio amo A: nanaia: se e
da ba: i dagoi. Amo dunu da ea esalebe diasu amo
golili misini, ea si da bu ba: ma: ne ema ea lobo ligisi,
e da amo hou ba: i,” Hina Gode da amane sia: i.
13 A: nanaia: se da bu adole i, “Hina Gode! Dunu
bagohame da amo dunu ea hou nama olelei. E da Dia
fi dunu Yelusaleme moilai bai bagade amoga esalebe,
ilima se bagadedafa iasu, ilia sia: i. 14 Gobele salasu fi
dunu da ema gasa iabeba: le, e da Dima nodone sia:
ne gadosu dunu huluane se dabe iasu diasu hawa:
hamomusa: gaguma: ne, Dama: sagase moilaiga
misi.” 15 Hina Yesu Gelesu da ema amane sia: i, “Di
masa! Na da Na Dio Dienadaile hame nabasu dunu,
hina bagade dunu amola Isala: ili dunu, amo ilima
olelema: ne, amo dunuma ilegei dagoi. 16 E da Na
hawa: hamomuba: le, se nabimu. Amo Na Nisu ema
olelemu!” 17 Amaiba: le, A:nanaia: se asili, Solo ea
esalebe diasu amo ganodini golili sa: ili, ea lobo ema
ligisili, amane sia: i, “Naeya! Solo! Hina Gode da na
dima asunasi. Di da logoga ahoanebe Yesu Hisu ba:
i. E da na asunasi. Di da bu ba: ma: ne, amola Gode
Ea A: silibu Hadigidafa Gala da dia dogo nabama: ne,
E da na asunasi.” 18 Amalalu, mae aligili, menabo ea
aiya agoane liligi da Solo ea si amoga fadegale, Solo
da bu ba: i. E wa: legadole, ba: bodaise hou hamoi.
19 Ha: i nanu, e da bu gasa hamone uhi. Solo da eso
afae afae Yesu Ea fa: no bobogesu fi dunu amola
gilisili Dama: sagase moilai ganodini esalu. 20 E da
sinagoge diasuga hedolowane asili, “Yesu da Gode
Ea Manodafa,” e da olelei. 21 Dunu huluane ea sia:
nababeba: le, bagadewane fofogadigi. Ilia amane sia:
i, “Amo dunu da Yelusaleme moilai bai bagade amoga
Yesuma sia: ne gadosu dunu amo bagadewane
medole legesu. Dafawane! E da agoaiwane dunu la:
gili, gobele salasu ouligisu dunuma hiouginana masa:
ne, guiguda: misi dagoi!” 22 Be Solo ea olelesu da
gasa bagade heda: i. E da Yesu da Gode Ea ilegei
Mesaia gasa bagade amola moloiwane olelebeba: le,
Yu dunu Dama: sagase moilai bai bagade ganodini
da ea logo hedofamusa: , bu adole imunu gogolei.
23 Eso bagohame asili, Yu dunu da gilisili fofada:
ne, ilia da Solo medole legemusa: ilegei galu. 24 Be
eno dunu da ilia hou Soloma olelei. Eso amola gasi,
amoga, Yu dunu da Solo medole legemusa: , moilai
logo holei huluane sosodolalu. 25 Be gasi afadafa
amoga, Solo ea fidisu dunu da Solo daba bagade
amo ganodini salawane, efega la: gili, moilai dobea fo
misa: ne agenesi doawane amoga gadili osoboga
sanasi. 26 Solo da Yelusaleme moilai bai bagade
amoga asili, Yesu Ea fa: no bobogesu fi dunuma
gilisimusa: dawa: i galu. Be ilia da ema beda: iba:
le, e da Yesu Ea hou lalegagui dagoi dafawaneyale
hame dawa: i. 27 Amalalu, Banaba: se misini, fidili, e
da Solo asunasi dunuma oule asi. Solo da logoga
ahoanoba Hina Yesu Gelesu ba: i amola Hina da
ema sia: i, amo hou Banaba: se da asunasi dunuma
olelei. Eno da Solo da Yesu Ea Dioba: le, Dama:
sagase moilaiga Gode Ea sia: gasawane olelesu,
amo hou amola olelei dagoi. 28 Amaiba: le, Solo da
ilia gilisisu amo ganodini ouesalu. E da Yelusaleme
moilai bai bagade amo ganodini lalu, amola Gode Ea
Sia: ida: iwane Yesu Ea Dioba: le mae beda: iwane
olelesu. 29 E da Galigi sia: dawa: su Yu dunu ilima
sia: olelei amola fofada: nanu. Be ilia Solo medole
legemusa: dawa: i galu. 30 Amo hou nababeba: le,
Yesu Ea fa: no bobogesu dunu ilia Solo Sesalia
moilai bai bagadega oule asili, bu Dasase moilai
bai bagadega asunasi. 31 Amalalu, Yesu Ea fa: no
bobogesu fi Yudia soge, Ga: lili soge amola Samelia
soge, amo ganodini olofosu ba: i dagoi. Gode Ea A:
silibu Hadigidafa Gala da noga: le fidibiba: le, ilia
Yesuma nodone beda: iwane esalebeba: le, sese da
gasa bagade heda: le, dunu eno bagohame ilima
gilisi. 32 Bida da soge huluane amoma fadalaga
ahoasu. Eso afadafa e da Gode Ea fi dunu Lida moilai
amoga esalu, amo ba: musa: asi. 33 Amo moilaiga

e da gadoi dunu ea dio amo Inia: se ba: i. E da ea
diaheda: su ode godoyane amoga mae yolesili dialu.
34 Bida da ema amane sia: i, “Inia: se! Yesu Gelesu da
di uhinisimusa: dawa: Di wa: legadole, dia diaheda:
su hahamoma!” Amogaluwane, e da wa: legadoi. **35**
Dunu huluane Lida moilai amo ganodini amola Sia: la:
ne umi soge amo ganodini, da amo hou dawa: beba:
le, Yesu Gelesu Ea hou lalegagui dagoi. **36** Yoba
moilaiga, Yesu Ea hou lalegagui uda afadafa ea dio
amo Da: bidia esalu. Ea dio Galigi sia: amo ganodini
da Doga: se, (dawa: loma: ne da ohe fi “dia”). E da
eso huluane hou ida: iwane hamonanu amola hame
gagui dunu fidilalu. **37** Amo esoha e da olole bogoi
dagoi. Ilia da ea da: i hodo hanoga dodofele, diasu
gadodili sesei amo ganodini ligisi. **38** Yoba da Lida
moilaiga gadenene galu. Yesu Ea fa: no bobogesu
dunu Yoba moilai ganodini ilia Bida da Lida moilaiga
esalebe nababeba: le, ema sia: adole imunusa: ,
dunu aduna asunasi. “Hedolo! Ninima misa!” ilia sia:
i. **39** Amaiba: le, Bida da wa: legadole, ela sigi asi.
Doaga: beba: le, ilia diasu gadodili amoga Bida oule
asi. Didalo huluane da dinanuwane ema gilisili, Doga:
se ea musa: esala nodomei liligi, da: i salasu amola
abula, ema olelei. **40** Bida da amo didalo huluane
gadili asunasili, muguni bugili, Godema sia: ne gadoi.
Amalalu, Doga: se ea da: i hodo amoma sinidigili,
“Da: bidia! Wa: legadoma!” e sia: i. Doga: se da ea
si fadegale Bida ba: beba: le, wa: legadole fi. **41**
Bida da lobolele, e wa: legadoma: ne fidi. Amalalu,
Yesu Ea fa: no bobogesu fi huluane, dunu, uda amola
didalo, ilima misa: ne webeba: le, Doga: se da uhini
dagoi ilima olelei. **42** Yoba dunu huluane da amo
hou nababeba: le, dunu bagohame da Hina Gode
Ea hou lalegagui dagoi. **43** Eso bagohame, Bida
da Yoba moilai ganodini esalu. E da bulamagau
gadofo hahamosu dunu, ea dio amo Saimone amo
ea diasuga esalu.

10 Sesalia soge amo ganodini, dunu afadafa ea
dio amo Gonilia: se esalu. E da Louma dadi
gagui wa: i gilisisu afae (amo dio da Idali Gilisisu)
ilima Ouligisu dunu esalu. **2** E da Godema dawa: su
dunu. E amola ea sosogo fi huluane, da Godema sia:
ne gadosu. E da Yu hame gagui dunu bagadewane
fidisu, amola eso huluane Godema sia: ne gadosu. **3**
Eso afadafa, baloga, e da mae golale esalawane ba:
i. Gode Ea a: igele dunu ea diasu amoga golili misini
ema “Gonilia: se!” sia: i, e da ba: i dagoi. **4** E da beda:
iwane a: igele dunu ha: giwane ba: i. E amane sia: i,
“Hina! Di da adi laha?” A: igele dunu da bu adole i,
“Gode da dia sia: ne gadosu hou amola eno dunuma
fidisu hou, hahawane ba: sa. E da dima hahawane
imunusa: dawa: lala. **5** Dunu ea dio amo Saimone
Bida, e da Yoba moilaiga esala. Di da amo dunu dima
misa: ne sia: musa: , dia fidisu dunu ili asunasima. **6**
Amo dunu da bulamagau gadofo hahamosu dunu ea
dio amo Saimone, amo ea diasu waiyabo bagade
bega: gadenene, amo ganodini esala.” **7** Amalalu,
a:igele dunu asili, Gonilia: se da ea hawa: hamosu
dunu aduna amola dadi gagui dunu afadafa (amo
da ea fidisudafa amola e da Godema dawa: su)
amo ema misa: ne sia: i. **8** E da hou ema doaga: i
amo ilima olelei. E da ili Yoba moilaiga asunasi. **9**
Golale hahabe asili, esomogoa, ilia da Yoba moilaiga
doaga: musa: logoga ahoanoba, Bida da diasu da:
iya Godema sia: ne gadomusa: heda: i. **10** E da ha:
iba: le, ha: i manusa: dawa: i galu. Ilia da ha: i manu
hamonanebe, e da mae golale esalawane ba: i. **11**
Hebene ea logo da doasili, dia heda: su abula agoane
liligi la: idi bega: eno gagui, la: idi bega: eno gagui,
biyaduyale agoane gagui amo da osobo bagade
doaga: musa: dalebe ba: i. **12** Amo abula ganodini
da ohe fi huluane, sania huluane liligi amola sio fi
huluane, esalebe ba: i. **13** E da sia: nabi amo, “Bida,
di wa: legadole amo liligi medole legele moma!” **14**
Be Bida da bu adole i, “Hina Gode! Hame mabu! Na
da ledo sema ha: i manu liligi hamedafa nasu!” **15** Be
e Gode Ea sia: bu nabi amo, “Gode da liligi amo ea
ledo sema fadegaiba: le, amo ledo sema bu legema:
ne mae sia: ma!” **16** Amo hou da udiana agoane
hamoi. Amalalu, abula amola ganodini liligi huluane
bu Hebene ganodini hiougili dagole, hame ba: i. **17**
Bida da amo esalawane ba: su ea bai hogosa esalea,
Gonilia: se ea asunasi dunu da Saimone ea diasu
sogebi hogolalu, ea diasu logo holei amoga doaga:
beba: le lelu. **18** Ilia amane wele sia: i, “Misi dunu ea
dio amo Saimone Bida da guiguda: esalabala?” **19**
Bida da esalawane ba: su ea bai hogolaloba, Gode
Ea A: silibu da ea dogoga amane sia: i, “Nabima!
Dunu udiana da di ba: musa: doaga: i dagoi. **20** Di
wa: legadole gudu sa: ima. Mae beda: iwane, ili sigi
masa. Na da ili dima asunasi dagoi!” **21** Amaiba:
le, Bida da gudu sa: ili, amo dunuma amane sia: i,

“Defea! Dilia hogoi dunu da na. Dilia da abuliba: le
misibala: ?” 22 Ilia bu adole i, “Dadi gagui Ouligisu ea
dio amo Gonilia: se da nini asunasi. E da dunu ida:
iwane gala. E da Godema nodone sia: ne gadosa
amola Yu dunu huluane da ema hahawane gala.
Gode Ea a: igele dunu da ema amane sia: i, ‘Di da
Bida ea sia: nabimusa: , amo dunu dia diasuga misa:
ne sia: ma!’” 23 Bida da Saimone ea diasu ganodini
golamusa: misa: ne sia: beba: le, ilia ganodini golili
sa: i. Golale hahabe, Bida da wa: legadole, e amola
ilia logoga asi. Mogili Yoba moilai esalu Yesu Ea fa: no
bobogesu dunu amola sigi asi. 24 Eso afadafa asili,
eso enoga Bida da Sesalia moilaiga doaga: i. Amo
diasuga, Gonilia: se amola ea fi dunu amola eno na:
iyado dunu, Bida doaga: ma: ne ouesalebe ba: i. 25
Bida da ganodini golili sa: imusa: dawa: loba, Gonilia:
se da ema beguduli, ea emoga diasa: i. 26 Be Bida da
ema wa: legadoma: ne sia: i. “Na da dunu fawane!”
27 Diasu ganodini golili daloba, Bida da Gonilia: sema
sia: nanu. Ganodini doaga: le, dunu bagohame gilisibi
ba: i. 28 E da ilima amane sia: i, “Yu dunu da sia: ne
gadosu hou lalegaguiba: le, e da Dienadaile (Gode
Ea hou hame lalegagui dunu) ilima gilisimu da sema
bagade galebe. Amo dilia dawa: Be Gode da nama
hou hisu olelei. Dunu huluanedafa da ledo hameba:
le, na da ilima gilisimu da defea, E da nama olelei
dagoi. 29 Amaiba: le, dilia da nama misa: ne sia:
musa: dunu nama asunasiba: le, na da mae hihini
misi dagoi. Amaiba: le, dilia abuliba: le nama misa:
ne sia: bela: ?” 30 Gonilia: se da bu adole i, “Waha
amogaluwane defele, gasida, na da na diasu ganodini
baloga, 3ougologo agoane sia: ne gadosa esalu.
Hedolowane, dunu da hadigi abula amo ganodini sali
na midadi lelebe ba: i. 31 E amane sia: i, “Gonilia: se!
Gode da dia sia: ne gadosu nabi dagoi. E da dia asigi
hou amola fidisu hou ba: lalu. 32 Di da dunu ea dio
amo Saimone Bida amo dima misa: ne sia: musa:
, adola ahoasu dunu Yoba moilaiga asunasima. E
da bulamagau gadofo hahamosu dunu ea dio amo
Saimone amo ea diasu ganodini esala. Saimone ea
diasu da waiyabo bagade bega: diala. 33 Amo sia:
nababeba: le na da mae aligili, dima misa: ne sia:
musa: , na dunu ili asunasi. Amola di da hame hihini
misi dagoi. Ninia huluane Gode ba: ma: ne guiguda:
esala. Hina Gode da ninima olelemusa: dima olelei
liligi, amo nabimusa: , ninia da ouesala.” 34 Amalalu
Bida e amane sia: i, “Dafawane! Na da wali dawa:
Gode da dunu huluanedafa defele ba: sa. 35 Nowa
dunu, fifi asi gala amo ganodini esala, e da Godema
beda: i galea, amola hou ida: iwane Godema ba:
ma: ne hamonana, Gode da amo dunu da hahawane
ba: sa. 36 E da sia: ida: iwane amo Yesu Gelesu
da Olofosudafa hamoi dagole, Hina Gode esala,
Isala: ili dunuma asunasi, amo dilia dawa: 37 Hou
bagadedafa. Yone da ea hanoga fane salasu sia: Ga:
lili soge amo ganodini degabo olelei dagoi. Fa: no
asili, dunu huluane Isala: ili soge amo ganodini da
nabi dagoi. Amo dilia huluane dawa: 38 Yesu, Na:
salede Dunu, amo Ea hou dilia dawa: Gode da Ea A:
silibu Hadigidafa Gala amola gasa bagade hou, Ema
i dagoi. E da soge huluane amoga asili, hawa: ida:
iwane hamosu. Nowa dunu da Sa: ida: ne amo ea
gasaga gagulaligi galea, e da uhinisi dagoi. Gode
da fidibiba: le e da agoane hamosu. 39 Ninia da Ea
hou huluane Isala: ili soge amola Yelusaleme moilai
bai bagade, amo ganodini hamoi, amo ba: i dagoi.
Ninia da amoga ba: su dunu esala. Amalalu, wadela:
i dunu da Yesu bulufalegeiga gafesiga dabagala: le,
medole legei. 40 Be eso udiana amoga, Gode da
Yesu wa: lesili, Ea gasaga dunu bu ba: ma: ne wa:
legadolesi. 41 Dunu huluanedafa da amo wa: legadoi
hame ba: i. Be ba: su dunu ilima Gode da ilegei dagoi
amo ilia fawane ba: i. Amo ilegei ba: su dunu ninia
amola Yesu, E wa: legadole lalusu, amo esoga gilisili
ha: i mai amola hano mai. 42 E da ninima Gode Ea
Sia: Ida: iwane Gala dunu huluanema olelema: ne
sia: i. Amola Gode da esala dunu amola bogoi dunu
ilima fofada: ma: ne, Yesu Gelesu ilegei dagoi. E da
amo sia: olelema: ne ninima sia: i. 43 Musa: balofede
dunu huluane da Ea fa: no misunu hou olelesu. Nowa
dunu da Yesu Ea hou lalegagusia, e da Yesu Ea Dio
amo Ea gasaba: le, ea wadela: i hou gogolema: ne
olofoi dagoi ba: mu, ilia da sia: su!” 44 Bida da sia:
daloba, Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala da ea sia:
nabi dunu amo ilia dogo ganodini aligila sa: i. 45 Yu
Yesu Ea fa: no bobogesu dunu ilia Yoba fisili, Bida
amola sigi misi, ilia fofogadigili, Gode Ea A: silibu
Hadigidafa Gala, Dienadaile dunu ilima i dagoi ba: i.
46 Dienadaile dunu da sia: hisu hisu amoga Gode Ea
gasa bagade hou amoma nodoi, amo ilia ba: beba: le,
fofogadigi. 47 Bida e amane sia: i, “Dafawane! Amo
dunu, nini defele, da Gode Ea A: silibu Hadigidafa lai

dagoi. Amaiba: le, ilia da hanoga fane salawane ba: bodaise hamomu da defea." **48** Amaiba: le, Bida da amo dunu Yesu Ea Dioba: le, hanoga fane sanasima: ne sia: i. Amalalu, ilia da e ilia diasuga eso didia ouesaloma: ne sia: i.

11 Asunasi dunu amola eno Yesu Ea fa: no bobogesu dunu Yudia soge ganodini, da Dienadaile dunu da Gode Ea sia: lalegagui dagoi, ilia nabi. **2** Amalalu, Bida da Yelusaleme moilai bai bagadega doaga: loba, Yu dunu amo da Dienadaile dunu ilia gadofo damumusa: dawa: i, ilia Bidama gagaboi. **3** Ilia amane sia: i, "Di abuliba: le di da gadofo hame damui Dienadaile dunu amo ea diasuga asili, gilisili ha: i nasula?" **4** Amaiba: le, Bida da hou huluane degabo hamoi amola fa: no mabe huluane ilima olelei. **5** Amane, "Na da Yoba moilaiga sia: ne gadoloba, esalawane agoane ba: i. Liligi gudu sa: ili amo da abula la: idi bega: eno gagui la: idi bega: eno gagui biyaduyale agoane gagui amo, muagado yolesili osoboga doaga: musa: dalebe ba: i. Amo liligi da na gadenene doaga: i. **6** Na da abula ganodini ba: beba: le, ohe fi, sio fi, sema hamoi amola sema hame liligi, gilisili esalebe ba: i. **7** Amanoba, sia: bagade na nabi agoane, 'Bida! Di wa: legadole, amo liligi medole legele moma!' **8** Be na bu adole i, 'Hina Gode! Hame mabu! Na da sema hamoi ha: i manu hamedafa nasu!' **9** Amanoba, na da sia: eno muagado misi amane nabi, 'Gode da liligi amo ea ledo sema fadegale ilegei, amo da ledo gala mae sia: ma!' **10** Amo hou da udianawane ba: i. Amalalu, amo liligi Gode da bu muagado amoga hiougili, bu hame ba: i. **11** Amogaluwane, dunu udiana, ilia da Sesalia moilaiga asunasili, na esalu diasu amoga doaga: i. **12** Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala da nama mae aligili, ilima sigi masa: ne sia: i. Na na: iyado guiguda: esala gafeyale gala, Yoba Yesu Ea fa: no bobogesu fi dunu, ilia amola sigi asili, Sesalia moilaiga doaga: le, ninia Gonilia: se ea diasua golili sa: i. **13** E da a: igele dunu ea diasu ganodini lelebe ba: i, amo ninima olelei. A: igele ea sia: ema amane olelei, `Di dunu asunasima. Yoba moilaiga dunu ea diodafa da Saimone Bida, amo lala, adola ahoasu dunu asunasima! **14** E da di amola dia sosogo fi huluane, dilima gaga: su logo olelemu!' **15** Amalalu, na da ilima muni sia: nanoba, Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala ninia dogo ganodini musa: aligila sa: i, amo defele, ilia dogo ganodini aligila sa: i. **16** Amalalu, na da Hina Yesu Gelesu Ea sia: bu dawa: i. E musa: amane sia: i, 'Yone da dunu hanoga fane sanasi. Be Na da fa: no Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala amoga dili ba: bodaise hamomu. **17** Amaiba: le, Gode da hahawane dogolegele iasu liligi musa: ninia Hina Yesu Gelesu Ea hou lalegaguiba: le ninima i liligi defele, E da Dienadaile dunuma i dagoi, ninia noga: le ba: sa. Amaiba: le, na da Gode Ea logo hedofamu hamedei ba: i!" **18** Amo sia: nababeba: le, ilia logo hedofamusa: sia: yolesili, Godema nodoi. Ilia amane sia: i, "Dafawane! Gode da Dienadaile dunu Ema sinidigima: ne amola eso huluane Fifi Ahoanusu lama: ne, logo fodoi dagoi!" **19** Yesu Ea fa: no bobogesu dunu mogili, Sidibene medole legei hou amo fa: no mabe se nabasu hou beda: iba: le, afafale, mogili da Finisia, Saibalase amola A: dioge, amoga asili, Gode Ea Sia: olelelalu. Be ilia da Yu dunu ilima fawane olelei. **20** Be eno Yesu Ea fa: no bobogesu dunu da Saibalase amola Sailini yolesili, ilia A: dioge moilai bai bagadega asi. Be ilia Hina Yesu Gelesu Ea sia: Ida: iwane gala, amo Dienadaile dunu amola dunu huluane ilima olelei. **21** Hina Gode Ea gasa da fidibiba: le, ilia sia: nababeba: le, dunu bagohame da dafawaneyale dawa: beba: le, Hina Godema sinidigili, Ea hou lalegagui. **22** Yelusalemega Yesu Ea fi dunu da amo sia: nababeba: le, ilia da Banaba: se amo A: dioge moilai bai bagadega asunasi. **23** Banaba: se da A: dioge moilaiga doaga: i. Gode da A: dioge fi ilima hahawane dogolegele iasu hou i dagoi ba: beba: le, e da hahawane ba: i. E da ilima ilia asigi dawa: su huluane amola dafawaneyale dawa: su hou huluane, hahawane Godema ima: ne sia: i. **24** Banaba: se da dunu ida: iwane esalu. Ea dogo da Gode Ea A: silibu Ea hou amola dafawaneyale dawa: su hou, amoga nabaiwane dialu. Amaiba: le, dunu bagohame da Yesu Ea hou lalegagui. **25** Amalalu Banaba: se da Solo hogomusa: , Dasase moilaiga asi. **26** Hogole ba: lalu, e da Solo A: dioge moilaiga oule asi. Ode afae ganodini mae yolesili, Banaba: se amola Solo da Yesu Ea fa: no bobogesu fi ilima gilisili, ela dunu bagohame ilima Yesu Ea hou olelei. A: dioge moilaiga, degabo agoane eno dunu ilia Yesu Ea fa: no bobogesu fi dunu ilima Galisadiane (Christian) dio asuli. **27** Amo ode ganodini, balofede dunu ilia Yelusaleme moilai bai bagade yolesili, A:dioge moilaiga doaga: i. **28**

Balofede afadafa, ea dio amo A: gabase da Gode Ea A: silibu amo Ea gasaga, ha: bagade da osobo bagade soge huluanedafa amoga doaga: mu sia: i. (Amo ha: i bagade da Galodiase e da Louma fi ilima hina bagade esalebe, amo esoga doaga: i.) **29** Yesu Ea fa: no bobogesu dunu ilia ilegele, ilia afae afae ilia labe defele, ilia Yesu fi na: iyado dunu Yudia soge ganodini esalu, amo fidima: ne, muni iasimusa: dawa: i. **30** Ilia muni gagadole, Banaba: se amola Solo, elama ianu, ela da bu Yudia sese asigilai dunu ilima ima: ne sia: i.

12 Amo esoha, Louma gamane hina bagade amo da Isala: ili soge ouligisu, ea dio amo Helode, e da Yesu Ea fa: no bobogesu fi dunu mogili ilima bai muni se dabe iasu. **2** Ea sia: beba: le, ea dadi gagui dunu da Ya: mese (Yone ea ola) gobihei bagadega medole legei. **3** Yu dunu da amo hou hahawane ba: i. Ilia da ema hahawane ba: loba, Helode da Bida afugili se dabe iasu diasu ganodini salima: ne sia: i. (Amo eso da Yu dunu ilia Yisidi Hame Agi Nasu eso amoga hamoi.) **4** Ilia Bida se dabe iasu diasu ganodini sali. Ea se dabe iasu diasu sosodo aligisu dunu da gilisisu biyaduyale gala amola amo gilisisu afae afae biyaduyale gala amo ganodini da dadi gagui biyaduyale gala. Baligisu Lolo Nasu na dagoloba, Helode da dunu huluane ba: ma: ne Bidama fofada: musa: , dawa: i galu. **5** Amaiba: le, ilia Bida se dabe iasu diasu ganodini ouligi. Be Yesu Ea fa: no bobogesu dunu ilia Godema ha: giwane sia: ne gadolalu. **6** Bida da aya fofada: mu, amo gasi ganodini, Bida da sosodo aligisu dunu aduna, Bida dogoa, sosodo aligisu dunu la: ididili esalu. Bida da golai. E da ea ouligisu dunu ilima sa: inega la: gi. Se dabe iasu diasu logoga eno sosodo aligisu dunu esalebe ba: i. **7** Hedolowane, Gode Ea A: igele dunu misini lelebe ba: i. Se dabe iasu diasu ganodini hadigi bagade ba: i. A: igele da Bida ea gidaia gaguli, uguguli, didilisili, amane sia: i, “Hedolo! Wa: legadoma!” Amalalu, sia: ine Bida ea loboga la: gi da udigili fadegale fasili, osoboga sa: i. **8** Amalalu, a:igele dunu da amane sia: i, “Dia bulu fegoma! Dia emo salasu salima!” Bida da amo hamonoba, a:igele da amane sia: i, “Dia abula idiniginisili, nama fa: no bobogema!” **9** Bida da se dabe iasu diasuga fisimusa: , ema fa: no bobogei. Be amo hou da a: igele da dafawane hamobebayale e da hame dawa: i galu. Amabela: ? e da simasia ba: bela: ? e agoane dawa: i galu. **10** Ela da se dabe iasu diasu sosodo aligisu dunu afadafa baligilalu, eno amola baligili, ela da gasa bagade ouli se dabe iasu diasu logo ga: su, amoga doaga: i. Ela masa: ne, logo ga: su hisu udigili doasili, ela gadili asi. Ela da logoga ahoanoba, a:igele da Bida hedolo yolesili, alalolesi. **11** Amalalu, Bida da ema doaga: i hou dawa: i galu. E amane sia: i, “Dafawane! Amo hou da dafawane. Helode da ea gasaga na wadela: musa: dawa: i galu amola Yu dunu amo hou ba: musa: dawa: i galu. Be Hina Gode da Ea a: igele dunu na gaga: ma: ne asunasi dagoi.” **12** E da ea hou noga: le dawa: beba: le, asili, Meli (Yone Maga amo ea ame) amo ea diasuga doaga: i. Amo diasuga dunu bagohame gilisili Godema sia: ne gadolalebe ba: i. **13** Bida da logoga lulufigibiba: le, hawa: hamosu a: fini ea dio amo Louda da logo doasimusa: misi. **14** Be e da Bida ea sia: nababeba: le, hahawane bagade hamone, logo duimu gogolei. E da bu ganodini hehenane, ‘Bida da gadili lela’ eno dunuma sia: i. **15** Fofogadigili, ilia ema amane sia: i, “Di da dadousa!” Be e da mae yolesili amo da dafawaneyale sia: beba: le, ilia bu amane sia: i, “Amabela: ? Ea a: igele da misibala: ?” **16** Be Bida da mae yolesili, logoga lulufigisa lelu. Oualigilalu, ilia logo doasili, Bida ba: beba: le, bagadewane fofogadigi. **17** Ilia ouiya: ma: ne, Bida da ea lobo gaguia gadole, amo hou Hina Yesu Gelesu da e gadili masa: ne se dabe iasu diasu logo doasi, amo hou olelei. E amane sia: i, “Dilia amo hou Ya: mese amola eno fa: no bobogesu dunuma, olelema.” Amalalu, yolesili, e eno sogega asi. **18** Hahabe doaga: le, se dabe iasu diasu sosodo aligisu dunu da fofogadigiba: le, udigili hehenane lalu. Bida da habi asiyale bagadewane dawa: i galu. **19** Helode ea sia: beba: le, ilia bagadewane hogole ba: loba: hamedei galu. Amaiba: le, Helode ea sia: beba: le, eno dadi gagui dunu da Bida ea sosodo aligisu dunuma bagadewane fofada: nanu, fane legei dagoi. Fa: no, Helode da Yudia soge yolesili, Sesalia sogega fonobahadi fimusa: asi. **20** Helode da Daia amola Saidone, amo dunu fi ilima ougi galu. Amaiba: le, ilia gilisili ema fofada: musa: asi. Ilia hidadea, Helode ea diasu ouligisu dunu ea dio amo Bala: sadase amoma ilima fidima: ne sia: i. Amalalu, Helodema doaga: le, e da ilima olofosu olelema: ne, ilia ha: giwane edegei. Ilia ha: i manu ilia eso huluane Helode ea

sogega fawane lasu, amaiba: le olofomusa: dawa:
i. 21 Eso afadafa ilegei amoga, Helode da ea hina
bagade abula salawane, ea Fisu amoga fila heda:
le, dunu huluanema sia: ne iasu i. 22 Ilia da ea sia:
nababeba: le, amane wele sia: i, “Amo sia: da dunu
ea sia: hame. Amo da ‘gode’ ea sia: agoane!” 23
Amogaluwane, Gode Ea a: igele dunu da Helode
fane legei. Bai Helode da dunuma Godema nodoma:
ne hame sia: beba: le, hi gasa fi hou fawane hidale
dawa: beba: le, a:igele dunu da e fane legei. Helode
da ifidiga na dagoiba: le, bogoi. 24 Be dunu eno
bagohame da Gode Ea sia: nababeba: le, Yesu Ea fa:
no bobogesu fi ilia idi da bu heda: su. 25 Banaba: se
amola Solo, ela hawa: hamoi dagoiba: le, Yelusaleme
moilai bai bagade yolesili bu A: dioge moilaiga misi.
Ela Yone Maga oule asi.

13 A: dioge Yesu Ea fa: no bobogesu fi amo
ganodini, balofede amola olelesu dunu esalebe
ba: i. Ilia dio amo da Banaba: se, Simione (eno dio da
Bunumai), Liusiase (Sailini dunu), Ma: naene (Helode
ea fofoi mano) amola Solo, 2 Amo dunu ilia Hina Yesu
Gelesu Ea hawa: hamonoba amola ha: i mae nawane
sia: ne gadoloba, Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala
da ilima amane sia: i, “Dilia Banaba: se amola Solo
Nama ilegema! Bai Na da ela Na hawa: hamomusa:
gini, ilegei dagoi!” 3 Amalalu, ilia ha: i mae nawane
sia: ne gadolalu, elama lobo ligisili, asunasi. 4 Gode
Ea A: silibu da asunasiba: le, Banaba: se amola Solo,
da Siliusia moilaiga asi. Amo moilaiga ilia dusagai
foga ahoasu liligi amo ganodini fila heda: le, Saibalase
sogega asi. 5 Sa: lamisi moilaiga doaga: le, ela Yu
dunu ilia sinagoge diasu ganodini Gode Ea sia: olelei.
Yone Maga da misiba: le, e da ela fidisu. 6 Asili, ilia
Saibalase oga na: iyadodili bega: doaga: le, Ba: ifose
moilaiga doaga: i. Amo moilaiga ilia nabi dunu ea dio
amo BaYesu ba: i. E da Yu dunu esalu, amola e da
balofede dunu hamoi hisu da sia: i. Be e da ogogoi. 7
E da amo oga ouligisu dunu (e da Gamane dunu ea
dio amo Sediase Bolase), bagade dawa: su dunu,
ema na: iyado esalu. Sediase Bolase da Gode Ea
sia: nabimu hanaiba: le, Banaba: se amola Solo, ema
misa: ne sia: i. 8 Be nabi dunu ea dio amo Ilima: se
(amo da Ba-Yesu ea dio Galigi sia: amo ganodini)
e da Sediase Bolase ea dafawaneyale dawa: su
hou hedofamusa: dawa: beba: le, Banaba: se amola
Solo elama sia: ga gegei. 9 Amalalu Solo (ea dio
eno da Bolo) ea dogo da Gode Ea A: silibu amo
ea gasaga nabaiwane hamoiba: le, e da moloiwane
amo nabi dunuma ba: le, 10 amane sia: i, “Di da
Sa: ida: ne ea mano esala. Di da ida: iwane liligi
huluane amoma ha lai. Di da eso huluane wadela: i
ogogosu hou hamonana. Eso huluane di da Gode
Ea dafawane hou sinidigili bu ogogosu hamomusa:
dawa: lala. 11 Wali, di da Gode Ea gasa hou ba:
mu! Dia si da wadela: mu! Di da eso ea hadigi mae
ba: le, Gode Hi fawane hobea uhisia bu ba: mu.”
Amalalu, hedolowane Ilima: se ea si da dofoi ba: i.
E da udigili lalu, dunu eno e lobolema: ne hogola
ahoasu. 12 Gamane ouligisu dunu da amo hou ba:
beba: le, Gode Ea hou lalegagui dagoi. Bai e da Hina
Gode Ea olelesu amoma bagadewane fofogadigi.
13 Bolo amola ea fidisu dunu, da Ba: ifose moilai
fisili, asili, Bega moilai bai bagade Ba: mafilia soge
ganodini amoga doaga: i. Amo moilaiga, Yone Maga
da yolesili, Yelusaleme moilai bai bagade amoga
buhagi. 14 Amalalu, Bega moilai fisili asili, ilia A:
dioge moilai bai bagade Bisidia soge amo ganodini,
amoga doaga: i. Sa: bade esoga ilia sinagoge diasu
ganodini golili sa: ili, fi. 15 Sinagoge ouligisu dunu da
Mousese ea Sema amola Balofede dunu ilia dedei
amo idilalu, ilima sia: ma: ne dunu asunasi. Ilia amane
sia: i, “Na: iyado! Dilia da ninima fidimusa: sia: galea,
dilia da ninima sia: mu ninia hanai gala.” 16 Bolo
da wa: legadole, ea lobo gaguia gadole, amane sia:
i, “Na fi Isala: ili dunu amola eno Dienadaile dunu
dilia guiguda: Godema nodosu dunu! Na sia: nabima!
17 Isala: ili fi ilia Gode da ninia aowalali ilegele, ili
fi bagade hamoi. Ilia ga misi dunu agoane Idibidi
soge ganodini esalu. Be Gode da Ea gasa bagade
amoga, Isala: ili dunu fi gadili masa: ne, Idibidi soge
amoga fadegale fasi. 18 Ode 40 amoga, Gode da ilia
hihi hou wadela: i hafoga: i soge amo ganodini ba: i.
Be E da mae yolesili, fidilalu. 19 E da Ga: ina: ne
soge ganodini fi bagade fesuale gala wadela: lesili,
amola ilia soge Isala: ili dunu fi ilima i. 20 Amo hou da
ode 450 amoga hamoi. Fa: no, E da fofada: su dunu
ilima i. Asili, fofada: su dunu da fidilalu, amogainini
balofede dunu ea dio amo Sa: miuele da ouligisu. 21
Ilia da Godema hina bagade dunu ilima ima: ne adole
ba: beba: le, Gode da Solo (Gisia ea mano e da
Bediamini ea fi ganodini esalu) amo ilima i. E da ode
40 amoga ilia hina bagade esalu. 22 Amo dunu Gode

da fadegale, bu Da: ibidi Isala: ili hina bagade hamoi.
Da: ibidi ea hou olelema: ne, Gode amane sia: i,
`Yesi ea mano Da: ibidi amo ea hou Na da hahawane
ba: sa. E da Na hanai liligi hamomusa: dawa:' **23**
Be Gode da Ea musa: ilegele sia: i defele, Yesu
Gelesu, Da: ibidi egaga fi dunu, amo Isala: ili dunuma
Gaga: su dunu hamoi dagoi. **24** Yesu da Ea hawa:
hamosu hame muni hamone, Yone da Isala: ili dunu
huluane ilima ilia wadela: i hou yolesili, ba: bodaise
hou hamoma: ne, olelei dagoi. **25** Yone da ea hawa:
hamosu gadenei dagoi galu, e da dunu huluanema
amane sia: i, 'Na da nowayale dilia dawa: bela: ?
Dilia da misunu dunu misa: ne ouesala. Na da amo
dunu hame. Be nabima! E da na mabe amo fa: no
misunu. Ea hou da ida: iwanedafa. Amaiba: le, na da
Ea emo salasu fadegamu defele hame ba: sa!' **26** Na
fi Isala: ili dunu, A:ibalaha: me egaga fi dunu! Amola
Dienadaile dunu dilia guiguda: Godema nodone sia:
ne gadosu dunu! Gode da amo gaga: su sia: ida:
iwane gala ninima iasi dagoi. **27** Bai Yelusalemega
esalebe dunu fi amola ilia ouligisu dunu da Yesu da
Gaga: sudafa hame dawa: i galu. Ilia da balofede sia:
dedei amo Sa: bade eso huluane idisa. Be bai noga:
le hame dawa: i. Be ilia Yesuma medoma: ne fofada: i
dagoiba: le, balofede ilia olelei da dafawane ba: sa. **28**
Ilia Yesuma medoma: ne fofada: su bai hamedafa ba:
i. Be ilia udigili Bailadema Yesu medole legemusa: sia:
i. **29** Amalalu, Gode Sia: Dedei olelei defele huluane
hamoi dagoiba: le, Ea da: i hodo ilia bulufalegeiga
fadegale, gele gelabo amo ganodini sali. **30** Be Gode
da Ea bogosu fisimusa: , Ea da: i hodo wa: lesili,
uhinisi. **31** Amalalu, E da eso bagohame lalebeba:
le, Ea hou lalegagui dunu ilia musa: gilisili Ga: lili
fisili Yelusalemega doaga: musa: logoga ahoasu, ilia
da Yesu Ea da: i hodo ba: i. Amo dunu ilia da wali
Isala: ili dunuma olelemusa: , ba: su dunu esala.
33 Ninia da Sia: Ida: iwane Gala dilima olelemusa:
misi dagoi. Gode da musa: ninia aowalali dunu ilima
hahawane dogolegele imunusa: sia: i liligi, E da ilia
fa: no mabe mano (nini) ninima olelei dagoi. E da
Yesu Gelesu wa: lesibiba: le, amo hou ninima i. Gode
Sia: Dedei Gesami Hea: su ageyadu amo ganodini
dedei diala didili hamoi amane, 'Di da Na Gofedafa.
Na da wali eso dia Ada hamoi.' **34** Gode da eno sia:
olelei. Amo da Yesu da uli dogoi amo ganodini mae
dasama: ne bogosu fisimusa: , Gode da wa: lesi amo
amane olelei, 'Na da sema hahawane dogolegesu
hou Na musa: Da: ibidima imunu ilegele sia: i liligi,
amo Dima imunu.' **35** Gode Sia: eno da amane
dedei, 'Dia hawa: hamosu dunu Dima dogolegei
dawa: su dunu, amo da udigili uli dogoi amo ganodini
dasama: ne, Di da hame yolesimu.' **36** Bai Da: ibidi
da osobo bagadega esalea, e da Gode Ea hawa:
hamonanu, amalu bogole, ea aowalali ilia uli dogoi
amo ganodini salawane dasai. **37** Be Gode da Yesu
bogosu yolesima: ne wa: lesibiba: le, Yesu Ea da: i
hodo da amo dasasu hame ba: i. **38** Dilia huluane!
Na fi Isala: ili dunu noga: le dawa: ma! Yesu Ea hou
hamoiba: le, ninia wali wadela: i hou gogolema: ne
olofosu hou dilima olelesa. **39** Nowa dunu da Yesu
Ea hou dafawaneyale dawa: sea, ea wadela: i hou da
musa: se dabe iasu diasu agoane dialebe be wali se
dabe iasu diasu da doasibi ba: sa. Mousese ea Sema
huluane nabawane hamomu da hamedeiba: le, amo
se dabe iasu diasu doasimu da hamedei ba: i. Be
wali Yesuma dafawaneyale dawa: beba: le, dunu da
halegale hahawane masunu dawa: **40** Dawa: ma:
i! Balofede ilia musa: olelei dilima doaga: sa: besa:
le dawa: ma: i! **41** Ilia amane sia: i, 'Hidale gasa fi
dunu, nabima! Bogomuwane fofogadigima! Na waha
hamomu liligi dilia da hamedafa dafawaneyale dawa:
mu. Dunu da amo dilima moloiwane olelemu. Be dilia
dafawaneyale dawa: musa: hamedeiwane ba: mu!'"
42 Bolo amola Banaba: se, da sinagoge diasu fisili
ahoanoba, dunu huluane ela amo liligi bu noga: le
olelema: ne, Sa: bade eso enoga bu misa: ne sia: i.
43 Dunu huluane da gilisisu yolesi dagoloba, Yu dunu
bagohame amola Dienadaile dunu (ilia da sinidigili,
Yu fi ilia hou lalegagui dunu), amo bagohame Bolo
amola Banaba: se, elama fa: no bobogei. Bolo amola
Banaba: se, ilima asigi sia: sia: i. Ela da ilima Gode
Ea hahawane dogolegele fidisu hou mae yolesili, amo
ganodini esaloma: ne sia: i. **44** Sa: bade eso enoga,
amo moilai dunu mogili, gadenene huluanedafa da
Yesu Ea sia: naba misi. **45** Be Yu dunu da dunu
bagohame gilisibi ba: beba: le, mudasu bagade ba: i.
Ilia Boloma gadele sia: ga gegei. **46** Be Bolo amola
Banaba: se, ela mae beda: ne gasa bagadewane
sia: i, "Dilia Yu dunu da hidadea Gode Ea sia: nabi
dagoi. Bai Gode da amo ilegei dagoi. Be dilia amo
sia: hihiba: le, dilia eso huluane Fifi Ahoanusu lamu
dilia defele hame dawa: beba: le, defea, ninia dili fisili

asili, Dienadaile dunuma olelemu. **(aiōnios g166)** **47**
Hina Gode da amo hamoma: ne sia: i ninima olelei
amane, ‘Dilia da Dienadaile dunuma hadigi olelema:
ne amola osobo bagade dunu ilia mae bogole Fifi
Ahoanusu lama: ne, Na da dili Na gamali agoane
hamoi dagoi!’” **48** Amo sia: nababeba: le, Dienadaile
dunu da hahawane bagade ba: beba: le, Gode Ea
Sia: amoma nodoi. Amola nowa dunu da eso huluane
Fifi Ahoanusu lama: ne Gode da ilegei dagoi, amo
dunu da Yesu Ea hou lalegagui. **(aiōnios g166)** **49** Amo
soge ganodini, dunu huluane ilia Hina Gode Ea Sia:
nabi dagoi. **50** Be Yu dunu da ougili sia: beba: le, amo
moilai bai bagade asigilai dunu amola Dienadaile
Godema nodone sia: ne gadosu uda da Bolo amola
Banaba: se elama se bagade iasu. Ilia da ela fisili
masa: ne sefasi. **51** Amaiba: le, ili fisimusa: olelema:
ne, Bolo amola Banaba: se, da osobo ilia emo gafega
diala amo doga: sili, yolesili asili, Aigouniame moilai
bai bagadega asi. **52** Be Yesu Ea hou lalegagui dunu
A: dioge moilai ganodini esala da hahawane bagade
ba: i. Ilia dogo da Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala
amoga nabaiwane ba: i.

14 Aigouniame moilaiga Bolo amola Banaba: se, da
ela musa: hou defele, sinagoge diasu ganodini
Gode Ea Sia olelei. Ela da gasawane olelebeba: le,
Yu dunu amola Dienadaile dunu bagohame da Yesu
Ea hou lalegagui. **2** Be mogili Yu dunu ilia lalegagumu
higa: iba: le, ilia Dienadaile dunu ilima Yesu Ea fa:
no bobogesu dunuma ougima: ne sia: i. **3** Be eso
bagohame asunasi dunu da amo moilaiga Hina Gode
Yesu Gelesu Ea Sia: gasawane olelesa ouesalu.
Ela sia: amo Gode Ea hahawane dogolegele iasu
olelesu sia: amo eno dunu da dafawaneyale dawa:
ma: ne, ela da musa: hame ba: su gasa bagade
dawa: digima: ne olelesu hamomusa: gini, Gode
da gasa elama i. **4** Amalalu amo moilai fi dunu da
mogi. Mogili ilia Yu dunu ilia la: idi esalu. Mogili ilia
asunasi dunu fidimusa: dawa: i. **5** Amalalu, mogili
Dienadaile dunu amola Yu dunu ilia ouligisu dunu, ilia
da asunasi dunuma se imunusa: dawa: i galu. Ilia
da igiga medomusa: dawa: i. **6** Amo sia: nababeba:
le, ilia yolesili, hobeale, Lisadala moilai bai bagade
amola Debe moilai bai bagade, amo da Liga: iounia
soge amo ganodini, amola eno soge amo sisiga: le
dialu soge amoga asi. **7** Ela da amo soge ganodini,
Gode Ea Sia: Ida: iwane olelei. **8** Lisadala moilai amo
ganodini, dunu afae e da gasuga: igiwane lalelegele,
hamedafa wa: le ahoasu esalu. **9** Amo dunu da fili,
Bolo ea sia: nabalu. Bolo da amo ea dafawaneyale
dawa: su hou da e da uhimu defele ba: beba: le,
ema moloiwane ba: lalu, **10** ha: giwane sia: i, “Di wa:
legadoma!” Amalalu, amo dunu da hedolowane wa:
legadole, lalu. **11** Dunu bagohame gilisibi ba: i. Ilia da
Bolo ea hamoi ba: beba: le, ilia sia: dafa (Liga: iounia
sia:) amoga bagadewane wele sia: nanu, “‘gode’ ilia
da dunu agoane bu afadenene, gudu sa: ili ninima
doaga: i!” **12** Amo dunu da amane dawa: i: Siuase e
da ‘gode’ ilia ouligisu dunu amola Hemisi da ‘gode’
ilia sia: adole iasu dunu. Amaiba: le, ilia Banaba:
sema Siuase dio asuli. Amola Bolo da sia: bagade
olelebeba: le, ema Hemisi dio asuli. **13** Siuasema
gobele salasu dunu, amo ea debolo diasu da moilai
bai bagade gadili dialu. E da gawali bulamagau amola
ifa sogea liligi, moilai logo holeiga gaguli misi. E
amola dunu bagohame gilisi, ilia da asunasi dunuma
gobele salasu hou hamomu hanaiba: le, gaguli misi.
14 Be ilia hamomu hanai liligi nababeba: le, Banaba:
se amola Bolo, ela da abula gadelale, dunu ilia gilisisu
amo ganodini hehenane, bagadewane wele sia: nanu,
15 “Dilia abuliba: le agoane hamosala: ? Ania da dili
defele, osobo bagade dunu fawane. Ania Gode Ea
Sia: ida: iwane dilima olelela misi. Ania da amo dili
waha sia: i hamedei liligi yolesili, Godedafa (E da
mu, osobo bagade, hano wayabo bagade amola amo
ganodini liligi huluane, hamoi dagoi) Ema sinidigima:
ne dilima olelela misi. **16** Musa: , dunu huluane da ilia
hanai asigi dawa: su amoma fa: no bobogebeba: le,
E da ilia logo hame hedofai. **17** Be osobo bagade
dunu ilia Ea hou dawa: ma: ne, E da eso huluane
hou ida: iwane olelesu. E da dilima muagado gibu
iaha. Dilia ha: i moma: ne defele, E da dilia bugi fage
legema: ne iaha. E da ha: i manu dilima iaha, amola
hahawane hou bagade iaha!” **18** Asunasi dunu ela da
ilima amo gasa bagade sia: sia: i. Be ilia da elama
gobele salasu hamomu bagadewane hanaiba: le, ela
da amo logo damumusa: gadenene hamedeiwane
ba: i. **19** Be Yu dunu eno da A: dioge moilai amola
Aigouniame moilai yolesili, Lisadala moilaiga misi.
Ilia sia: beba: le, dunu bagohame da Bolo amola
Banaba: se yolesili, ilia la: ididili lelu. Ilia Bolo igiga
medole legele, e bogoi dagoi ilia dawa: beba: le,
ea da: i hodo hiougili moilai gadili ha: digi. **20** Be

Yesu Ea fa: no bobogesu dunu da Bolo ea da: i hodo
amoga gadenene gilisibiba: le, Bolo da wa: legadole
moilaiga buhagi. Golale, hahabe, e amola Banaba:
se da Debe moilaiga asi. 21 Bolo amola Banaba:
se da Debe moilai amo ganodini Gode Ea sia: Ida:
iwane olelebeba: le, dunu bagohame da Yesu Ea
hou lalegaguli, Ema fa: no bobogei. Amalalu, ela asili
Lisadala moilaiga doaga: le, fisili asili, Aigouniame
moilaiga doaga: le, fisili asili, A:dioge moilai Bisidia
soge ganodini amoga doaga: i. 22 Ela Yesu Ea fa: no
bobogesu dunu ilia dogo denesima: ne, ilima asigi
sia: su. Ilia dafawaneyale dawa: su hou mae fisima:
ne, ela da ilima fidisu olelesu. Ela amane olelei, “Ninia
da se nabasu bagohame nabalu, hahawane Gode Ea
Hinadafa Hou amo ganodini golili sa: imu!” 23 Yesu
Ea fa: no bobogesu fi afae afae hamobeba: le, Bolo
amola Banaba: se, da sese asigilai Gode Ea hawa:
hamomusa: gini ilegei dagoi. Ela da amo asigilai
ilia hou defele ba: loba, ela da ha: i mae nawane,
Hina Gode da ilegei dunu amo fidima: ne, Ema sia:
ne gadosu. 24 Ela da Bisidia soge golili baligili, Ba:
mafilia sogega doaga: i. 25 Amo soge ganodini ela
da Gode Sia: amo Bega moilai ganodini olelelalu,
asili, A:dalaia moilaiga doaga: i. 26 Amo yolesili, ela
foga ahoasu dusagai amo ganodini fila heda: le bu A:
dioge moilaiga doaga: i. Amo moilaiga, musa: Yesu
Ea fa: no bobogesu dunu da ela hawa: hamomu
amo Gode da Ea hahawane dogolegele iasu hou
amoga fidima: ne, ilia da musa: sia: ne gadoi. Amo
hawa: hamosu da wali dagoiwane ba: i. 27 Ela da A:
dioge moilaiga doaga: loba, Yesu Ea fa: no bobogesu
dunu huluane da ela sia: nababeba: le, gilisi. Ela da
Gode da elama hou hamoi amola Dienadaile dunu
da dafawaneyale dawa: ma: ne, Gode da logo doasi
dagoi, amo sia: ne iasu olelei. 28 Amalalu ela da Yesu
Ea fa: no bobogesu fi dunu ilima eso bagohame sigi
esalu.

15 Be eno dunu ilia da Yudia soge yolesili, A:dioge
moilaiga misini, Yesuma fa: no bobogesu
dunuma amane olelei, “Dilia da Mousese ea Sema
defele, gadofo damusu hou hame hamosea, Gode Ea
gaga: su hou hamedafa ba: mu!” 2 Amo olelebeba:
le, Bolo amola Banaba: se da ilima sia: ga gegei.
Amalalu, Yesu Ea fa: no bobogesu fi dunu da fofada:
nanu, Bolo, Banaba: se, amola A: dioge dunu mogili ili
asunasi. Ilia da Yelusaleme moilai bai bagade amoga
asunasi dunu amola asigilai dunu, ilima bai adole
ba: musa: gini asunasi. 3 Sese dunu da amo dunu
asunasi. Ahoanoba, ilia Finisia amola Samelia, amo
soge baligilaloba, dunu fi ilima Dienadaile dunu da
sinidigili Godema buhagi amo olelebeba: le, Yesu
Ea fa: no bobogesu dunu da hahawane bagade
ba: i. 4 Ilia Yelusaleme moilai bai bagade amoga
doaga: le, Yesu Ea fa: no bobogesu dunu huluane,
asunasi dunu amola asigilai dunu huluane, ilima
hahawane bagade yosia: i. Ilia hou hamoiba: le,
Gode da gasa bagade hamoi, amo huluane ilia
Yelusaleme fi ilima olelei. 5 Be mogili Yesu Ea fa:
no bobogesu fi dunu, ilia da Fa: lisi gilisisu amo
ganodini esalu dunu, amo da wa: legadole amane sia:
i, “Musa: hame lalegagui Dienadaile dunu ilia Yesu
Ea hou lalegagusia, ilia gadofo damuma: mu amola
Mousese ea Sema huluane nabawane hamoma:
mu!” 6 Amaiba: le, asunasi dunu amola sese asigilai
dunu, amo hou fofada: musa: gilisi. 7 Sedagawane
fofada: nanu, Bida da wa: legadole amane sia: i, “Na
fi dunu! Dilia dawa: ! Musa: ninia fi amo ganodini,
Gode da na da Dienadaile dunuma Ea Sia: Ida:
iwane Gala olelemusa: , ilegei dagoi. 8 Gode da
dunu huluanedafa ilia asigi dawa: su liligi dawa:
E da Dienadaile dunuma hahawane bagade amo
olelema: ne, Ea musa: Ea A: silibu Hadigidafa Gala
ninima iasu amo defele, E da Dienadaile dunuma i
dagoi. 9 E da ilima amola ninima hou hisu hisu hame
hamoi. E da defele hamoi dagoi. Ilia da Yesu Ea
hou dafawaneyale dawa: beba: le, Ea da ilia wadela:
i hou gogolema: ne olofoi. 10 Amaiba: le, dilia da
abuliba: le Godema ougima: ne ado ba: ma: bela:
? Ninia amola ninia aowalali dunu da amo musa:
sema bagade liligi dioi bagade ba: beba: le, hamomu
da hamedeiwane ba: i. Amaiba: le, abuliba: le amo
dioi bagade liligi Yesu Ea fa: no bobogesu dunuma
olelesala: ? 11 Hame mabu! Hina Yesu Gelesu da
ninima hahawane dogolegele iabeba: le, ninia Ea
hou dafawaneyale dawa: be amola nini Helo logoga
ahoasu ga: i dagoi ba: sa. Musa: hame dawa: su
dunu da amo hou defele, Yesu Ea gaga: su hou ba:
sa!” 12 Banaba: se amola Solo da Gode Ea gasa
bagade musa: hame ba: su dawa: digima: ne olelesu
hou ela da Dienadaile dunu fi amo ganodini hamoi,
amo ilima olelelaloba, dunu gilisisu da ouiya: le esalu.
13 Ela sia: dagobeba: le, Ya: mese amane sia: i, “Na

fi dunu! Nabima! **14** Gode da Dienadaile dunu fi ilima
Ea asigi hou olelema: ne, Ema fa: no bobogema: ne
dunu fi ilegei dagoi. Saimone da amo hou ninima
olelei dagoi. **15** Musa: balofede dunu ilia sia: Gode
Sia: Dedei Buga ganodini dedei diala da amo hou
defele olelesa, amane, **16** ‘Hina Gode da amane
sia: sa; Hobea, Na da bu misini, Da: ibidi ea hina
bagade hou bu wa: lesimu. Amo da wadela: lesiba:
le dafai, be Na da bu hahamomu. **17** Amasea, eno
osobo bagade fifi asi gala dunu da Nama doaga: mu.
Na da Na fi ganodini esaloma: ne, Dienadaile dunu
ilegei dagoi. Amo dunu huluane da nama misunu. **18**
Hina Gode da amo sia: sa. E da musa: hemonega
olelei dagoi.’” **(aiōn g165)** **19** Ya: mese da eno amane
sia: i, “Na agoane dawa: ! Dienadaile dunu ilia waha
Godema sinidigilala, ilima ninia se imunu da defea
hame galebe. **20** Be amo hou fisili, ninia ilima meloa
dedene imunu da defea. Amane, ‘Ha: i manu da
loboga hamoi ogogosu ‘gode’ o wadela: i a: silibu
ilima imunusa: lai dagoiba: le sema hamoi, amo mae
moma. Amola wadela: i uda lasu hou amola sama da
ea sama adole lasu hou, amo agoai hou huluane mae
hamoma. Amola maga: me mae moma amola ohe fi
amo da galogoa ga: iba: le medoi amo mae moma!’
21 Bai Mousese ea Sema da musa: amola wali,
ilia Sa: bade eso huluane sinagoge diasu ganodini
idilala. Amola ilia da moilai huluane amo ganodini,
ea sia: olelelala.” **22** Amalalu, asunasi dunu, sese
asigilai dunu amola Yesu Ea fa: no bobogesu dunu
huluane, fofada: nanu, ilia gilisisu amoga dunu enoma
ilegemusa: dawa: i galu. Amo dunu ilia amola Bolo
amola Banaba: se, A:dioge moilaiga asunasimusa:
dawa: i. Ilia da dunu aduna, amo Yudase (eno dio da
Basaba: se,) amola Sailase, ela hou hahawane ba: i.
Amaiba: le, ilia da amo dunu asunasi. **23** Ilia meloa
dedene, ili gaguli masa: ne i, amane, “Ninia asunasi
dunu amola sese asigilai dunu - dilia olalali - ninia
da dili Dienadaile dunu A: dioge moilai, Silia soge
amola Silisia soge amo ganodini esala, dilima asigi
sia: sa. **24** Ninia gilisisu dunu mogili da asili, ilia sia:
beba: le dilima se bagade iasu, amo ninia nabi dagoi.
Be amo hou hamomusa: , ninia da ilima hamedafa
sia: i. **25** Amaiba: le, ninia gilisili, fofada: nanu, dilima
ilegei adole iasu dunu asunasimusa: dawa: i galu.
Ela da ninia dogolegei na: iyado Banaba: se amola
Bolo sigi masunu. **26** Banaba: se amola Bolo da Hina
Gode Yesu Gelesu Ea hawa: hamobeba: le, eno dunu
ilia ela medole legemusa: dawa: i galu. **27** Defea!
Ninia Yudase amola Sailase, dilima asuna ahoa. Ela
da lafidili, nini meloa dedei liligi defele dilima adole
imunu. **28** Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala amola
nini, da asigi dawa: su afadafa hamoi dagoi amane.
Dilia dioi bagade liligi amoma mae dawa: ma. Be
hagudu dedei liligi fawane nabawane hamoma. **29**
‘Ha: i manu da loboga hamoi ogogosu ‘gode’ ma
wadela: i a: silibu ilima imunusa: lai dagoiba: le sema
hamoi, amo mae moma. Maga: me mae moma. Ohe
fi amo da galogoa ga: iba: le medoi amo mae moma.
Amola wadela: i uda lasu hou huluane mae hamoma.
Amo liligi huluane fisili, dilia hou ida: iwane hamosu
dunu agoane ba: mu. Dilima asigisa!’ **30** Ilia da sia:
adole iasu dunu asunasi. Ilia da A: dioge moilaiga
doaga: le, ilia sia: beba: le, Yesu Ea fa: no bobogesu
fi dunu huluane da gilisi dagoi. Amalalu, ilia da ilima
meloa dedei i. **31** Ilia da amo sia: idibiba: le, amola
asigi sia: amo ganodini dedei ba: beba: le, hahawane
bagade ba: i. **32** Yudase amola Sailase, (ela amola da
balofede hou dawa: i) ela da ilima mae beda: iwane,
ilia dogo denesima: ne amola gasa ima: ne, sia:
sedagawane olelei. **33** Ela da amo moilaiga esalu,
Yesu Ea fa: no bobogesu fi dunu da ela olofoiwane
ela asunasi dunuma buhagima: ne asunasi. **34** Be
Sailase da amogawi bu esalumusa: dawa: i. **35** Bolo
amola Banaba: se ela amola da A: dioge moilaiga
esalu. Ela amola eno dunu bagohame da gilisili Hina
Gode Ea sia: Ida: iwane olelelalu. **36** Fa: no, Bolo da
Banaba: sema amane sia: i, “Defea! Ninia buhagili,
ninia musa: moilaiga nini Hina Gode Sia: olelei, ninia
fi dunu ilia waha esalebe hou ba: musa: masunu da
defea!” **37** Banaba: se da Yone Maga sigi masunu
dawa: i galu. **38** Be Bolo da amo dunu sigi masunu
higa: i galu. Bai Yone Maga da musa: ea hawa:
hamosu mae dagole, Ba: mafilia soge udigili yolesili,
sinidigili buhagi. **39** Bolo amola Banaba: se, da sia:
ga gegei. Sia: ga bagade gegeiba: le, ela da afafai.
Banaba: se da Yone Maga oule asili, foga ahoasu
dusagai amo ganodini fila heda: le, Saibalase ogaga
doaga: musa: asi. **40** Be Bolo da fidisu dunu eno amo
ea dio Sailase amo ilegele, yolesili asi. Ahoabeba: le,
Gode da ela hahawane dogolegele fidima: ne, Yesu
Ea fa: no bobogesu fi dunu da Godema sia: ne gadoi.
41 Ela da Silia amola Silisia, amo soge ganodini Gode

Ea fa: no bobogesu fi huluane ilima gasa ima: ne lalu.

16 Bolo da asili, Debe moilaiga doaga: le, yolesili asili, Lisadala moilaiga doaga: i. Amo moilai ganodini Yesu Ea fa: no bobogesu dunu ea dio amo Dimodi esalu. Ea ame da Gode Ea hou lalegagui Yu uda esalu, be ea ada da Galigi dunu. **2** Yesu Ea fa: no bobogesu fi dunu Lisadala amola Aigouniame moilai amo ganodini esalu, ilia huluane da Dimodi ea hou hahawane ba: i. **3** Bolo da Dimodi sigi masunu dawa: beba: le, ea gadofo damui. Yu dunu huluane amo soge ganodini ilia Dimodi eda da Galigi dunu dawa: i. Amo dawa: beba: le, e da Dimodi ea gadofo damui. **4** Ilia moilai enoma enoma asili, ilia da Yesu Ea fa: no bobogesu fi dunuma, Yelusaleme moilai bai bagade fi, asunasi dunu amola sese asigilai dunu ilia fofada: su liligi olelei. Amola amo sema nabawane hamoma: ne sia: i. **5** Amaiba: le, sese fi dunu ilia dafawaneyale dawa: su hou da asigilalu. Eno dunu da ilima gilisiba: le, ilia idi da bagade heda: su. **6** Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala da ilima amo A: isia soge ganodini Gode Sia: olelemu da logo hame gala, olelei. Amaiba: le, ilia Falidia amola Gala: isia, amo soge ganodini lalu. **7** Ilia Misia soge alalo amoga doaga: le, ilia Bidinia soge ganodini masunu dawa: i galu. Be Yesu Gelesu Ea A: silibu Hadigidafa Gala da logo hame gala olelebeba: le, yolesi. **8** Amaiba: le, ilia Misia soge baligili, Daloua: se moilai bai bagadega doaga: i. **9** Amo gasiga, Bolo da ea asigi dawa: su ganodini esalawane ba: i. E da Ma: sidounia dunu lelu ema ha: giwane agoane adole ba: lalebe ba: i, “Nini fidimusa: , Ma: sidounia sogega misa!” agoane ba: i. **10** Bolo da amo esalu ba: su ba: beba: le, ninia da Ma: sidounia sogega masa: ne momagei. Bai Gode da nini amo dunuma Ea Sia: Ida: iwane olelema: ne ninima wei dagoi, ninia dawa: i. **11** Daloua: se moilai bai bagade yolesili, ninia foga ahoasu dusagai amo ganodini fila heda: le, moloiwane asili, Sa: moudala: isi oga amoga doaga: le, golale, asili, Nia: boulisi moilai bai bagadega doaga: i. **12** Dusagai fisili, ninia soge amo golili, Filibai moilaiga doaga: i. Filibai da Ma: sidounia soge amo ganodini bisili moilai dialu. Louma gamane da amo moilai ouligisu. Amo ganodini ninia eso bagahame agoane esalu. **13** Sa: bade esoga ninia moilai yolesili gadili asili, Yu dunu ilia hano bega: Godema sia: ne gadomusa: gilisisu amo ninia dawa: beba: le, amo sogebi hogolalu. Uda da gilisibi ba: loba, ninia amola fili, ilima sia: dasu. **14** Amo uda gilisisu da ninia sia: nabi. Uda afae ea dio amo Lidia. E da Daiadaila esalu uda, amola ea hawa: hamosu da abula ogaiyei bidi lasu. E da Godema nodosu hou hanai galu. Amalalu, Bolo da sia: beba: le, Hina Gode da Lidia ea dogo ganodini olelebeba: le, e Bolo ea sia: hanaiwane nababeba: le, lalegagui. **15** E amola dunu amola uda, huluane ea diasu ganodini esalu, da hanoga fane sanasinanu, e ninima amane sia: i, “Na da Yesu Gelesu Ea hou moloiwane lalegagui dagoi amo dilia dafawaneyale dawa: i galea, na diasuga ouesalumusa: misa.” E da ninima ha: giwane adole ba: beba: le, ninia da ea diasuga ouesalumusa: asi. **16** Eso afaega, ninia sia: ne gadosu sogebi doaga: musa: ahoanoba, muniga bidi lai udigili hawa: hamosu a: fini da ninima doaga: i. Ea dogo ganodini Fio mano aligila sa: iba: le, amo ea gasaga e da ba: la: lusu hou hamosu. E da fa: no misunu hou eno dunuma olelebeba: le, ilia da muni bagade amo a: fini ea ouligisu dunuma iasu. **17** E da Bolo amola ninima fa: no bobogele, bagadewane amane wele sia: nanu, “Amo dunu da ‘gode’ huluanema baligisu Gode, amo Ea hawa: hamosu dunu. Ilia da dilima gaga: su logo olelemu!” **18** Amo hou e da eso bagohame amoga hamobeba: le, Bolo da da: i dioi bagade ba: i. E da sinidigili, wadela: i a: silibu amo a: fini ea dogo ganodini esalu amoma amane sia: i, “Yesu Gelesu Ea Dioba: le, di amo a: fini ea dogoga fadegale fasima!” Amogaluwane, Fio liligi da mugului dagoi. **19** Be amo a: fini ea ouligisu dunu da ilia muni lamu logo damui dagoi ba: beba: le, ilia Bolo amola Sailase gagulaligili, fofada: su dunu amo fofada: su soge bidi lama: ne diasu soge amo ganodini dialu, amoga hiouginana asi. **20** Ilia da Louma fofada: su dunuma doaga: loba, amane sia: i, “Amo dunu da Yu dunu. Ilia sia: ga gegesu ninia moilai ganodini wili gala: sa. **21** Ilia hou ninia sema wadela: musa: olelesa. Ninia da Louma fi dunu esala. Amaiba: le ninia da ili hou hamomu amo da hamedei!” **22** Dunu huluane gilisi da amo dunu fidimusa: , Bolo amola Sailase, elama sia: ga gegei. Amalalu, Louma fofada: su dunu da Bolo amola Sailase, ela abula gadelale fadegale fasili, dadi gagui dunu da ela fegasuga fama: ne sia: i. **23** Ha: giwane fananu, ilia da ela se dabe iasu diasu ganodini ha: digi. Se dabe iasu diasu

ouligisu dunuma logo noga: le ga: sima: ne sia: i. **24** Amo sia: nababeba: le, se dabe iasu diasu ouligisu dunu e da Bolo amola Sailase, se dabe iasu diasu ganodinidafa, amo ganodini sali. Ela mae masa: ne, ela emo e da dioi bagade ifa amo ganodini la: gi. **25** Gasimogoa, Bolo amola Sailase, Godema sia: ne gadosa amola Gode Ea gesami hea: lalebe ba: i. Eno se dabe iasu diasu ganodini sali dunu huluane da nabalu. **26** Amalaloba, bebeda: nima bagade misi. Gasa bagadeba: le, se dabe iasu diasu amola se dabe iasu diasu lelu soge, da bagadewane ugugui. Hedolowane, se dabe iasu diasu logo huluane doasili, se dabe iasu diasu dunu huluane ili sia: ine la: gi udigili fadegai dagoi ba: i. **27** Se dabe iasu diasu ouligisu dunu e da nedigili, wa: legadole, logo doasi dagoi ba: beba: le, se dabe iasu diasu sali dunu huluane da hobea: i dagoi, e agoane dawa: i galu. Amaiba: le, ea gobihei bagade duga: le gadole, hi da: i hi gobele medomusa: dawa: i galu. **28** Be Bolo da ema halagala: le amane sia: i, "Dia da: i mae medoma! Ninia huluane guiguda: esala!" **29** Se dabe iasu diasu ouligisu dunu da ea hawa: hamosu dunu amo ema gamali gaguli misa: ne sia: i. E da se dabe iasu diasu ganodini hehenane, beda: iba: le e da Bolo amola Sailase, amo ela emo gadenenewane yaguguli diasa: i. **30** Amalalu, e da ela lobolele gadili oule asili, elama adole ba: i, "Ada! Na gaga: ma: ne adi hamoma: bela: ?" **31** Ela bu adole i, "Di da Hina Gode Yesu Gelesu dafawaneyale dawa: sea, lalegagusia, di amola dia sosogo fi da gaga: su ba: mu." **32** Amalalu ela Gode Ea Sia: Ida: iwane Gala ema amola dunu huluane amo diasu ganodini esalu, ilima olelei. **33** Amalalu, se dabe iasu diasu ouligisu dunu da ela la: ididili oule asili, ela fa: gi amola fofai dodofei. E amola ea sosogo fi, huluane gilisili hanoga fane sanasi. **34** Amalalu, e da Bolo amola Sailase, bu ea diasuga oule heda: le, elama ha: i manu i. E amola ea sosogo fi, da Gode Ea hou waha dafawaneyale dawa: beba: le, hahawane bagade ba: i. **35** Golale hahabe, Louma Gamane fofada: su dunu da dadi gagui dunu se dabe iasu diasu ouligisu dunuma, Bolo amola Sailase, gadili masa: ne se dabe iasu diasu logo doasima: ne sia: musa: asunasi. **36** Amaiba: le, se dabe iasu diasu ouligisu dunu da Boloma amane sia: i, "Fofada: su dunu da di amola Sailase masa: ne, se dabe iasu diasu logo doasima, amo adomusa: , dunu asunasi dagoi. Amaiba: le, alia wali olofoiwane masunu da defea." **37** Be Bolo da dadi gagui dunuma amane adole i, "Ilia da ania da wadela: i hou hamoi hamedafa ba: i. Be ilia dunu huluane ba: ma: ne, ani bagade fasu. Ania amola da Louma fi dunu esala. Amalalu, ilia ani se dabe iasu diasu ganodini ha: digi. Be wali ilia ani wamowane gadili asunasimusa: dawa: sa. Hame mabu! Louma fofada: su dunu ilisu misini, asigiwane ani se dabe iasu diasu logo ilisu doasimu da defea!" **38** Dadi gagui dunu da buhagili, Louma fofada: su dunuma amo sia: olelei. Bolo amola Sailase da Louma fi dunu, amo sia: nababeba: le, ilia bagadewane beda: i galu. **39** Amaiba: le, ilia elama asili, elama asigi sia: sia: i. Amalalu, ela ilia lobolele, se dabe iasu diasu fisili, asigiwane eno diasuga masa: ne sia: i. **40** Be Bolo amola Sailase, da se dabe iasu diasu fisili, Lidia ea diasuga asi. Amoga ela Yesu Ea fa: no bobogesu fi dunu yosia: le, ilima fidisu asigi sia: sia: nanu, fisili asi.

17 Bolo amola Sailase, da A: mafiboulisi moilai bai bagade amola A: bolounia moilai baligili, Desalouniga moilai bai bagadega doaga: i. Amo moilai ganodini da sinagoge diasu galu. **2** Ea musa: hamonanu hou defele, Bolo da sinagoge diasuga golili sa: i. Sa: bade eso udianaga, e da dunuma gilisili sia: dasu. **3** E da Gode Sia: Dedei olelei. Musa: dedei da Mesaia (Gode Ea ilegei dunu) da fa: no se nabimu amola bogole, wa: legadomu, e da amo dedei noga: le olelei. Bolo da amane sia: i, "Amo dunu Yesu Gelesu na da dilima olelesa, amo da Mesaia." **4** Mogili da dafawaneyale dawa: beba: le, Bolo amola Sailase elama madelagi. Mogili ouligisu dunu ilia uda amola Galigi fi Godema nodone sia: ne gadosu dunu, ilia Bolo amola Sailase elama madelagi. **5** Be Yu dunu da mudabeba: le, ilia da wadela: i hamosu udigili esalebe dunu bagohame gilisi. Amo dunu da sia: ga gegebeba: le, dunu huluane Desalouniga moilai ganodini da wili gala: su. Wadela: i hamosu dunu da Bolo amola Sailase ela da Ya: isane ea diasuga esala, amo dawa: i galu. Ilia da ela dunu gilisisu amoga hiouginana masusa: dawa: i. Amaiba: le ilia Ya: isane ea diasuga gegemusa: doaga: la: i. **6** Be Bolo amola Sailase hame ba: beba: le, ilia da Ya: isane amola eno Yesu Ea hou lalegagui dunu, hiougili, moilai fofada: su dunuma doaga: le, ilima amane halasu, "Amo dunu da soge huluane ganodini

wili gala: su. Wali ilia da ninia moilaiga doaga: i dagoi.
7 Ya: isane da amo dunu ea diasu ganodini aowasu.
Ilia huluane da ninia Louma Hina ea sema wadela: sa.
Hina bagade eno Ea dio amo Yesu da esalebe, ilia da
ogogole sia: daha!" 8 Amo sia: beba: le, dunu huluane
gilisi amola moilai fofada: su dunu, da gilisili ougili sia:
ga gegenana halasu. 9 Amalalu, fofada: su dunu da
Ya: isane amola eno fa: no bobogesu dunu ilima ilia
se dabe iasu diasu logo doasima: ne dabe lai dagole,
ilima fisili masa: ne sia: i. 10 Gasi doaga: beba: le,
Yesu Ea fa: no bobogesu dunu da Bolo amola Sailase
amo Belia moilaiga asunasi. Amoga doaga: loba, ela
da sinagoge diasu ganodini golili sa: i. 11 Amo moilai
dunu ilia nabasu hou da Desalouniga dunu ilia hou
baligi dagoi. Ilia hanaiwane Yesu Ea sia: nabasu. Eso
huluane, Bolo ea sia: i liligi ado ba: ma: ne, ilia Gode
Sia: Dedei Buga idili, bai hogolalu. 12 Bagohame da
lalegagui dagoi. Bagade gagui Galigi uda bagohame
amola Galigi dunu bagohameda lalegagui dagoi. 13
Be Yu dunu Desalouniga moilaiga esalu, amo da Bolo
da Belia moilai bai bagadega esalebe amola Gode
Ea sia: olelei dagoi, amo nabi. Ilia da misini, Belia
dunu Boloma ougima: ne wili gala: su. 14 Amaiba: le,
Yesu Ea fa: no bobogesu dunu da Bolo hano wayabo
bagade bega: doaga: ma: ne asunasi. Be Sailase
amola Dimodi da Belia moilaiga esalu. 15 Be Bolo
ea ouligisu dunu da Bolo oule asili, A:denese moilai
bai bagadega doaga: le, Belia moilai bai bagadega
buhagi. Bu doaga: le, ilia Sailase amola Dimodi,
elama Bolo ea olelei sia: i amo, Boloma hedolowane
bu gilisima: ne sia: i. 16 Bolo da A: denese moilai bai
bagadega Sailase amola Dimodi, ema bu gilisimusa:
ouesalea, e da amo moilai ganodini ogogosu 'gode'
loboga hamoi liligi bagohame ba: beba: le, se bagade
nabi. 17 Amaiba: le, e da sinagoge diasu ganodini,
Yu dunu amola Dienadaile Godema nodone sia:
ne gadosu dunu, ilima bagade sia: dasu. Amola e
da dunu bidi lama: ne diasu sogebi amo ganodini
amola dunu amo da udigili manebeba: le, ilima sia:
olelei. 18 Eno olelesu dunu fi ilia dio amo Ebigiulia:
ne amola Sidouigi, ili amola Bolo, da gilisili fofada:
su. Mogili ilia amane sia: i, "Amo gasa fi dadousa
dunu da adi sia: dasula: ?" Be eno dunu da bu adole
i, "Amabela: ? E da 'gode' liligi hisu amo ilia hou
olelesala: ?" Bolo da Yesu Gelesu Ea hou amola Ea
wa: legadosu hou, amo olelebeba: le, ilia agoane
sia: dasu. 19 Amaiba: le, ilia da Bolo Gasolo dunu
gilisisu ilima oule asi. Gasolo gilisisu ea dio amo
Eliobagase. Ilia ema amane adole ba: i, "Ninia da dia
gaheabolo olelesu liligi amo bai nabimu hanai gala.
20 Dia olelesu liligi mogili ninia fofogadigili naba. Ninia
da amo bai dawa: mu hanai gala!" 21 (A: denese fi
dunu amola ga misi dunu amo moilai ganodini esalu,
da eso huluane gaheabolo hou sia: sa: imusa: dawa:
lalu. Hou eno hame hamosu - amo fawane.) 22 Bolo
da wa: legadole, Gasolo dunu huluane nabima: ne
amane sia: i, "Dilia A: denese dunu huluane da a:
silibu liligi ilima bagadewane dawa: lala, amo na da
ba: sa. 23 Na da dilia moilai ganodini dilia sia: ne
gadosu sogebi ba: musa: ahoabeba: le, na da oloda
ba: i. Amo da: iya dedei diala amane, "'gode' amo
ninia hame dawa:" amo na ba: beba: le, dili da a:
silibu liligi ilima bagadewane dawa: lala, na dawa: i.
Amaiba: le, dilia hame dawa: su liligi, dilia ilima udigili
sia: ne gadosu liligi, amo na da dilima olelemu. 24
Godedafa, E da osobo bagade amola amo ganodini
liligi huluane, hahamoi dagoi. E da mu amola osobo
bagade, amoma Hina Gode esala. E da dunu ili
loboga gagui debolo diasu amo ganodini hame esala.
25 Hisu da defele esala. Ninia da hawa: hamobeba: le,
Ea hou fidimu da hamedei. Hisu da esalusu, mifo, liligi
huluanedafa amola dunu huluanedafa ilima iahabeba:
le, ninia da Ea hou afadenemusa: hame dawa: 26
Gode da dunu afadafa hamoi galu. Amo ea mano da
osobo bagade fifi asi gala wali osobo bagade ganodini
esala. Gode Hisu da ilia soge ilegei alalo amola ilia
esalusu ode, amo ilegei dagoi. 27 Bai E da osobo
bagade dunu Gode hogoi helele ba: musa: , amo
hanai galu. Be Gode da sogebi sedaga amo ganodini
hame esala. E da nini huluanema gadenenewane
esala. 28 Musa: dunu da amane sia: i, 'Ninia da
Godema madelagiba: le, esalebe amola lalebe, hou
hamosu dawa:' Dilia gesami hea: su dedesu dunu
enoda amane dedei, 'Ninia amola da Ea mano esala.'
29 Ninia da Gode Ea mano esalebeba: le, ninia da E
da hame esala ogogosu 'gode' gouliga ma silifaga
ma igiga amo osobo bagade dunu ea gasaga hamoi,
E da amo liligi defele ninia dawa: mu da defea hame
galebe. 30 Musa: , dunu da Gode Ea hou hame dawa:
beba: le, amo liligi ilia loboga hamonoba, amo hou
Gode da gogolema: ne olofoi dagoi. Be wali, E da
gasa bagadewane, dunu da ilia wadela: i hou yolesili,

Ema sinidigima: ne sia: sa. **31** Bai E da fofada: su eso
ilegei dagoi. Amo ganodini E da moloiwane osobo
bagade dunu huluanema fofada: mu. Amola E da
Fofada: su Dunu ilegei dagoi. E da dunu huluane
amo hou noga: le dawa: ma: ne, amo Fofada: su
Dunu Ea bogoi wa: lesi dagoi!" **32** Ilia da Bolo ea
sia: amo da bogoi dunu Godema wa: lesi amo sia:
nababeba: le, mogili da Boloma oufesega: su. Be
mogili amane sia: i, "Amo sia: ea bai ninia hobea bu
nabimu hanai gala!" **33** Amalalu, Bolo da amo gilisisu
yolesili, asi. **34** Dunu mogili ilia Boloma madelagili,
Yesu Ea hou lalegagui dagoi. Afae da Gasolo dunu
ea dio amo Daionisiase. Eno da uda ea dio amo Da:
malisi. Eno dunu amolawane da lalegagui.

18 Bolo da A: denese moilai yolesili asili, Golidia
moilai bai bagadega doaga: i. **2** Amoga e da
Yu dunu ea dio amo A: gowila gousa: i. A: gowila
da Bonadase sogega lalelegei. Louma Hina ea dio
amo Galodiase da Yu dunu huluane Louma soge
fisili gadili masa: ne sia: beba: le, A:gowila amola ea
uda e dio amo Balisila, da ayawane Golidia moilaiga
misi esalu. Bolo da elama gousa: musa: asili, **3** ela
diasuga esalu. E da ela defele, abula diasu amunasu
hawa: hamosu hamonanebeba: le, elama gilisili hawa:
hamonanu. **4** Bolo da Yu dunu amola Galigi dunu, ili
Gode Ea Sia: dafawaneyale dawa: ma: ne, Sa: bade
eso huluane sinagoge diasu ganodini fofada: nanu.
5 Sailase amola Dimodi da Ma: sidounia yolesili,
ema doaga: beba: le, Bolo da eno hawa: hamosu
yolesili, Gode Sia: fawane olelelalu. E da Yu dunuma
Yesu da Mesaiadafa, amo sia: olelei. **6** Be ilia ema
sia: ga gegeiba: le, amola ogogole e da wadela: i
dunu ilia udigili sia: beba: le, e da ilia hou higa: i
olelema: ne, ea abula osobo doga: ma: ne duduli,
amane sia: i, "Dilia eso huluane Fifi Ahoanusu da
fisi dagoiba: le, dilisu wadela: le hamoiba: le fisi. Ni
hame! Wali na da dili yolesili, Dienadaile dunu ilima
fawane Gode Ea sia: olelemu." **7** Amaiba: le, e da
Yu dunu yolesili, Godema nodone sia: ne gadosu
Dienadaile dunu ea dio amo Daidiase Yasadase,
amo ea diasu ganodini esalumusa: asi. Ea diasu da
sinagoge diasu dafulili dialu. **8** Sinagoge ouligisu
dunu ea dio amo Galisibase, e amola ea sosogo
fi huluane da Hina Yesu Gelesu Ea hou lalegagui
dagoi. Amola Golidia moilai ganodini esalu dunu eno
bagohame, Gode Ea sia: nababeba: le, lalegaguli,
hanoga fane sanasi dagoi ba: i. **9** Gasi afaega, Bolo
da mae golale esalawane ba: i. Amo ganodini, Hina
Gode da ema amane sia: i, "Mae beda: ma! Mae
yolesili, Gode Ea sia: olelelaloma! **10** Bai Na da dia
Fidisu esala. Amo moilai bai bagade ganodini Na hou
lalegagumu dunu da bagohame esalebeba: le, ha lai
dunu da di wadela: mu hamedei ba: mu!" **11** Amaiba:
le, mae yolesili, Bolo da oubi 18 amoga, Gode Ea
sia: olelesa esalu. **12** Louma gamane da Aga: ia
soge ouligima: ne, Louma dunu ea dio amo Galiou
ilegei. Amalalu, Yu dunu da gilisili, Bolo gagulaligili,
fofada: su diasuga hiouginana asi. **13** Ilia Galiouma
amane sia: i, "Amo dunu da eno dunuma ili gamane
sema wadela: ma: ne, Godema sia: ne gadosu hou
giadofale olelesa." **14** Bolo da bu adole imunusa:
dawa: i galu. Be Galiou da Yu dunuma bu adole i, "E
da wadela: idafa hou hamoi ganiaba, na da dilima
asigiwane nabimu da defea gala: loba. **15** Be amo
sia: ga gegesu da sia: amola dunu ea dio amola dilia
Yu sema, amo hou fawane fofada: sa. Amaiba: le,
dilisu amo hou hahamomu da defea galu. Na da amo
udigili hou hame fofada: mu!" **16** Amalalu, e da Yu
dunu gadili sefasi. **17** Amalalu, Yu dunu da sinagoge
ouligisu dunu ea dio amo Sosodinisi, amo gagulaligili,
fofada: su diasu midadi bagadewane fananu. Be amo
hou ba: beba: le, Galiou da hame sia: i. **18** Bolo da
eso bagohame Golidia moilai ganodini, e amola Yesu
Ea fa: no bobogesu fi dunu gilisili esalu. Amalalu,
e amola Balisila amola A: gowila ilia yolesili asili,
foga ahoasu dusagai amo ganodini fila heda: le,
Silia sogega doaga: musa: asi. Senegalia moilaiga
fisimusa: dawa: loba, Bolo da hidadea ea dialuma
hinabo enoga waga: i dagoi. E da musa: amo hou
hamomusa: , Godema ilegele sia: beba: le, hamoi.
19 Ilia Efesase moilaiga doaga: i. Bolo da Efesase
moilaiga A: gowila amola Balisila, yolei. Hisu da
sinagoge diasu amo ganodini golili sa: ili, gilisili Yu
dunu ilima fofada: su sia: dalu. **20** Ilia da Boloma e da
eso eno Efesase moilaiga ouesaloma: ne sia: i, be
Bolo da 'hame mabu' sia: i. **21** Be yolesili asili, ilima
amane sia: i, "Gode da hanai galea, na da dili bu ba:
la misunu." Amalalu, e da Efesase moilai yolesili, foga
ahoasu dusagai amo ganodini fila heda: le, asi. **22** E
da Sesalia moilaiga doaga: le, bu Yelusaleme moilai
bai bagade amoga Yesu Ea fa: no bobogesu dunu
gousa: musa: asi. Amalalu, yolesili, A:dioge moilaiga

asi. 23 A: dioge moilaiga ouesalu, e da yolesili, Gala:
isia amola Falidia, amo soge ganodini Yesu Ea fa:
no bobogesu dunu ilia dogo denesima: ne amola
ilima gasa ima: ne lalu. 24 Amo esoga, Yu dunu ea
dio amo Abolose, e da A: legesa: nedelia moilaiga
lalelegei, amo da Efesase moilaiga misi. E da Gode
Sia: Dedei bagadewane dawa: i galu. E da lafidili
olelesu hou bagade dawa: iou. 25 Dunu eno da ema
Gode Ea Logo olelebeba: le, e da hahawane mae
giadofale, Yesu Ea hou olelesu. Be e da Yone Ba:
bodaise amo ea hanoga fane sanasi hou fawane
dawa: i galu. 26 E da mae beda: iwane, sinagoge
diasu ganodini olelesu hamoi. Be Balisila amola A:
gowila da ea sia: nababeba: le, ela da amo dunu ela
diasuga oule asi. Ela da Gode Ea Logodafa ema bu
noga: le dawa: ma: ne olelei. 27 Amalalu, Abolose da
Aga: ia sogega masusa: dawa: i galu. Amaiba: le,
Efesase Yesu Ea fa: no bobogesu dunu da Aga: ia
fa: no bobogesu dunuma meloa dedene iasi. Ilia da
Aga: ia dunuma ilia Abolose hahawane yosia: ma:
ne sia: i. Abolose da amo sogega doaga: loba, e da
dunu amo ilia da Gode Ea hahawane dogolegele iasu
ba: beba: le, Yesu Ea hou lalegagui dagoi, e da amo
bagade fidisu. 28 E da Yu dunuma dunu huluane ba:
ma: ne gasa bagadewane fofada: nanu. E da ilia sia:
ea sia: ga osa: le heda: i dagoi. Gode Sia: Dedei da
Yesu Gelesu da Mesaidafa olelesa, amo e da noga:
le olelei.

19 Abolose da Golidia moilai ganodini esalea, Bolo
da Gala: isia amola Falidia, amo soge ganodini
lalu. E da Efesase moilaiga doaga: loba, Yesu Ea fa:
no bobogesu fi dunu mogili ba: i. 2 E da ilima amane
adole ba: i, “Dilia Gode Ea hou lalegaguiba: le, dilia
dogo ganodini Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala
da aligila sa: ibela: ?” Be ilia da bu adole i, “Ninia
da Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala da esalebe
hamedafa nabi!” 3 Bolo da bu adole ba: i, “Dilia ba:
bodaise hamoi amo ea bai da adi baila: ?” Ilia da
bu adole i, “Ninia Yone Ba: bodaise ea olelei, amo
hanoga fane salasu hou bai hamomusa: gini hamoi!”
4 Bolo da bu adole i, “Yone da dunu ilia wadela: i hou
dawa: beba: le, sinidigima: ne, fane salasu hou hamoi.
Be e da Isala: ili dunuma amane olelei, ‘Nama fa: no
misunu Dunu ea hou dafawaneyale dawa: ma. Yesu
Gelesu Ea hou lalegaguma!’” 5 Amo sia: nababeba:
le, ilia da Hina Gode Yesu Ea Dioba: le hanoga fane
sanasi dagoi. 6 Bolo da ea lobo ili da: iya ligisili, Gode
Ea A: silibu Hadigidafa Gala da ilia dogo ganodini
aligila sa: i. Amalalu, ilia sia: hisu hisu amoga sia:
nanu, amola Gode Ea Sia: olelesu. 7 Dunu fagoyale
gala agoane hamoi. 8 Amalalu, oubi udiana amoga,
Bolo da sinagoge diasu ganodini, dunu huluane Gode
Hinadafa Hou noga: le dafawaneyale dawa: ma: ne,
e da ilima gilisili sia: dasu. 9 Be mogili ilia odagi
igiwane hamoiba: le, dafawaneyale hame dawa: i.
Dunu huluane ilia midadi, ilia Hina Gode Ea Logo
Ahoasu amoma lasogole sia: i. Amaiba: le, Bolo da
ili fisili asili, Yesu Ea fa: no bobogesu dunu oule
asili, eso huluane e amola ili da Daila: nase olelesu
diasu amo ganodini sia: dasu. 10 Amo hou da ode
aduna amoga hamosu. Amaiba: le, dunu huluane,
Yu dunu amola Dienadaile dunu A: isia soge amo
ganodini esalu, ilia da Hina Gode Ea Sia: nabi dagoi.
11 Gode da Bolo ea loboga musa: hame ba: su gasa
bagade hou hamonanu. 12 Eno dunu da Bolo ea
finimu doga: su amola hawa: hamosu abula, amo
ema lale, gaguli asili, oloi dunu digili ba: ma: ne gaguli
asi. Oloi da digili ba: beba: le, ilia oloi da uhi amola
eno Fio liligi ilia dogo ganodini sa: i galea da fadegale
fasi. 13 Eno Yu dunu ilia da Fio liligi fadegale fasisu
dawa: dunu, ilia amola Hina Gode Yesu Ea Dioba: le
amo hou hamomusa: dawa: i galu. Ilia Fio a: silibu
amoma amane sia: i, “Dilia! Yesu, amo Ea hou Bolo
da olelesa, amo Ea Dioba: le fadegale fasima!” 14 Yu
gobele salasu Hina dunu ea dio amo Sifa, amo ea
dunu mano fesuale gala da agoane hamonanebe ba:
i. 15 Be wadela: i a: silibu da ilima bu adole i, “Na da
Yesu dawa: ! Amola na da Bolo dawa: ! Be Dilia! Dilia
da nowala: ?” 16 Amalalu doulasi dunu (amo ea dogo
ganodini Fio liligi aligila sa: i) e da gasa bagade ilima
doagala: le, ili huluane fananu, sefasi. Ea da ili da: i
fa: gili, ili abula gadelale fadegale, sefasili, ilia diasu
fisili, da: i nabadowane hobea: i. 17 Yu dunu amola
Dienadaile dunu, Efesase moilai ganodini esalu, amo
sia: nababeba: le beda: i bagade ba: i. Ilia Hina Yesu
Gelesu amo Ea Dio nodone dawa: i. 18 Yesu Ea hou
lalegagui dunu bagohame da misini, dunu huluane
ba: ma: ne, ilia wadela: i hou hamoi olelelalu, fofada:
i dagoi. 19 Mogili da sema nabi hou amola wamuli
dawa: su hou hamobeba: le, ilia amo hou olelesu
buga gaguli misini, dunu huluane ba: ma: ne, laluga
gobesi dagoi. Amo buga ea bidi lasu ilegei idili, amo

da50,000 gina agoane ba: i. **20** Amaiba: le, Gode
Ea hou da gasa bagadewane heda: i amola dunu
bagohame soge huluane amo ganodini da Gode Ea
sia: nabi. **21** Amo hou dagoloba, Bolo da Ma: sidounia
soge amola Aga: ia soge, baligili, Yelusaleme moilai
bai bagade amoga masusa: dawa: i galu. E amane
sia: i, “Yelusaleme moilai bai bagade ba: lalu, na da
Louma moilai bai bagade ba: la masunu.” **22** Amaiba:
le, Bolo da ea fidisu dunu aduna amo Dimodi amola
Ila: sadase, Ma: sidounia sogega asunasi. E da bu A:
isia soge ganodini eno hawa: hamomusa: dawa: i
galu. **23** Amo esoga, Efesase moilai ganodini dunu
ilia Hina Yesu Gelesu amo ea Logoga ahoabeba:
le, gegesu da doaga: i. **24** Dunu afae ea dio amo
Demidaliase da silifa amoga liligi hamosu. Efesase
moilai ganodini, debolo diasu amo ganodini dunu ilia
uda ogogosu ‘gode’ liligi ea dio amo Adema: se, ema
nodone sia: ne gadosu. Amo debolo diasu defele,
Demidaliase da debolo diasu fonobahadi silifaga
hamone, dunuma bidi labeba: le, ea hawa: hamosu
dunu da muni bagade lasu. **25** Amaiba: le ea hawa:
hamosu dunu amola eno agoaiwane hawa: hamosu
dunu, e sia: beba: le fofada: musa: gilisili, e da ilima
amane sia: i, “Defea! Dilia huluane dawa: Ninia amo
hawa: hamobeba: le muni bagade laha. **26** Be dilisu
da amo dunu Bolo ea wali hawa: hamonanebe ba: sa.
Ninia loboga hamoi liligi da ogogosu ‘gode’ e da sia:
daha. Dunu bagohame Efesase moilaiga amola A:
isia soge amo ganodini, amo Bolo ea sia: nababeba:
le, dafawaneyale dawa: sa. **27** Amaiba: le, ninia hawa:
hamosu amoma dunu ilia da lasogole sia: sa: besa:
le, na beda: i. Be amo fawane hame. Be ninia uda
‘gode’ Adema: se (A: isia dunu huluane amola osobo
bagade fi dunu huluane, da ema nodone sia: ne
gadosa) amo amola ea debolo diasu amola amoga
dunu ilia lasogole sia: beba: le, amo da hamedei dafai
liligi agoane ba: mu!” **28** Dunu bagohame gilisi amo
sia: nababeba: le, ougi bagade ba: i. Ilia ha: giwane
ha lale amane wele sia: i, “Efesase ‘gode’ Adema: se
da bagadedafa!” **29** Dunu huluane Efesase moilai
ganodini amo sia: nababeba: le, halalalu. Ha lai gilisi
dunu ilia Ma: sidounia dunu amo ela dio amo Ga:
iase amola A: lisadagase, (ela da Bolo amola gilisili
ahoasu) amo ilia gasawane gagulaligili, hehenane,
moilai dunu ilia gilisisu diasu amoga hiouginana asi.
30 Bolo da amo dunu gilisisu ilia midadi fofada: musa:
dawa: i galu. Be Yesu Ea fa: no bobogesu dunu da
ea masunu logo hedofai. **31** Mogili gamane fofada: su
dunu, Boloma asigi dunu, ilia amola Bolo da gilisisu
amoga mae masa: ne ema ha: giwane adole ima: ne,
sia: adole iasi. **32** Be dunu gilisisu amo ganodini wili
gala: su agoane ba: i. Mogili da liligi afadafa halasu,
eno da liligi eno bagade wesu. Dunu bagohame da
ilia gilisi da abuliba: le gilisibayale, hame dawa: beba:
le, udigili halasu. **33** Yu dunu da gilisisu midadi, dunu
ea dio amo A: legesa: nede amo asunasiba: le, e
da amo gegesu bai hamoyale, mogili ilia dawa: i
galu. A: legesa: nede da dunu huluane ouiya: ma:
ne ea loboga welalu, e da hi hou gaga: musa: , sia:
sa: imusa: dawa: i galu. **34** Be A: legesa: nede da
Yu dunu amo ilia da ba: beba: le, ilia huluane gilisili
bagadewane welalu amane, “Efesase ‘gode’ Adema:
se da bagadedafa!” **35** Halalalu, amalalu moilai sia:
dedesu dunu da sia: beba: le, olofosu da doaga: i.
E amane sia: i, “Na fi Efesase dunu! Ninia Efesase
dunu fi da Adema: se Bagadedafa amo ea debolo
amola sema igi da muagado misini, ninima doaga:
i amola amo da ninia ouligisa, dunu huluanedafa
dawa: **36** Amo sia: da moloidafa. Dunu da ‘Amo
sia: da ogogosa’ amo sia: mu da hamedei. Amaiba:
le, ougi yolesili, olofoma. Udigili wili gala: su mae
hamoma. **37** Amo dunu dilia waha hiouginana misi
da debolo diasu liligi hame wamolasu. Ilia Adema:
sema hame lasogole sia: su. Be dilia amo udigili
gagulaligili hiouginana misi. **38** Demidaliase amola
ea hawa: hamosu dunu, da nowa dunuma fofada:
musa: dawa: sea, defea, ninia da fofada: su dunu
gala amola fofada: su eso ilegei dagoi. Ilia da fofada:
su diasuga ilima fofada: mu da defea galu. **39** Be dilia
eno liligi fofada: musa: dawa: sea, dilia gamane ea
sema defele, moilai fofada: su dunu gilisili hahamoma.
40 Be wali udigili wili gala: beba: le, gamane da
ninima sia: sa: besa: le, yolema! Amo gegesu da bai
hamedafa gala. Gamane da ninima adole ba: sea,
ninia da bai olelemusa: logo hogoi helele, hame ba:
mu.” **41** Amo sia: nanu, e da dunu gilisi huluane amo
muguluma: ne sia: i.

20 Amo wili gala: su da bu gumilalu, Bolo da sia:
beba: le, Yesu Ea fa: no bobogesu fi dunu da
gilisi. E da ilima dogo denesisu sia: sia: nanu, ilima
asigibio sia: i. Amalalu, yolesili, asili, Ma: sidounia
sogega doaga: i. **2** Amo soge ganodini lalu, e da

dunu amo soge ganodini esalu ilima sia: bagohame
olelei. Amalalu, e da Aga: ia sogega doaga: i. 3 E da
Aga: ia soge ganodini oubi udiana esalu. E da Silia
sogega masa: ne momagelaloba, e da Yu dunu ilia e
medomusa: dawa: lalu amo sia: nabi. Amaiba: le, e
da bu Ma: sidounia sogega masusa: dawa: i. 4 Dunu
eno gilisili, ema sigi asi. Amo dunu da Soubada (amo
da Bilase, Belia dunu ea mano). Eno da Desalouniga
dunu aduna amo A: lisadagase amola Siganadase.
Eno da Ga: iase, Debe moilai dunu. Eno da A: isia
soge dunu aduna amo Digigase amola Dalofimase,
Dimodi amola da sigi asi. 5 Ilia bisili asili, Daloua:
se moilaiga doaga: le, nini da fa: no doaga: ma: ne
ouesalu. 6 Ninia Filibai moilaiga Agi Yisidi Hame Sali
Lolo Nabe ba: lu, foga ahoasu dusagai amoga fila
heda: le, Filibai moilai yolesili, asili, eso biyale gala
ahoanu, Daloua: se moilaiga doaga: le, ili gousa: i.
Amo moilai ganodini ninia da hi afae ouesalu. 7 Sada:
i daeya ninia da ha: i manusa: gilisi. Bolo da dunu
gilisi ilima sia: olelei. E da aya yolesili masunu dawa:
beba: le, e da mae helefili sia: nanu amo gasimogoa
doaga: i. 8 Ninia da diasu gadodili sesei amo ganodini
gilisibi ba: i, amola gamali bagohame amo ganodini
nenanebe ba: i. 9 Goi dunu ea dio amo Yudigase
da fo misa: ne agenesi dou da: iya amoga esalu.
Bolo da mae helefili, sia: nanebeba: le, Yudigase da
helele, golaidafa. Fo misa: ne agenesi amoga gadili
dafane, osoboga sa: i. Ilia hedolowane gadili asili, ea
da: i gaguia gadole, bogoidafa ba: i. 10 Be Bolo da
gududili sa: ili, ea da: i amoga dia heda: le, ouga:
ne, amane sia: i, “Defea! Mae beda: ma! E da hame
bogoi, esala!” Amalalu goi da uhi. 11 Amalalu, Bolo
da bu gadodili heda: le, agi fifili sagole, ha: i mai. E
da ilima bu sia: nanu, eso mabeba: le, yolesili asi.
12 Goi dunu ea na: iyado, e da esalebeba: le, ilia
amo goi ea diasuga oule asili, ilia dogo denesi dagoi
ba: i. 13 Ninia da bisili asili, foga ahoasu dusagai
amo ganodini fila heda: le, A:sose moilaiga doaga:
musa: asi. Amo moilaiga, ninia da Bolo dusagaiga fila
heda: le yosia: musa: dawa: i galu. Bai e da musa:
osobo logo amoga masusa: dawa: beba: le, amo
hou ninima olelelalu, emo logoga asi. 14 A: sose
moilaiga, ninia Bolo gousa: i. E dusagaiga fila heda: i.
Amalalu, ninia da asili, Midilini moilai bai bagadega
doaga: i. 15 Amo moilai yolesili, asili, gasi afae golale,
Gaiose ogaga doaga: i. Asili, eno golale, Sa: imose
ogaga doaga: le, afae eno golale, Mailidase moilai
bai bagadega doaga: i. 16 Bolo da A: isia soge amo
ganodini bagadewane esalumu higa: iba: le, e da
Efesase baligimusa: , amo logoga dusagai ganodini
masusa: dawa: i galu. E da hedolowane Benedigosidi
Eso (Ha: i Manu Gamibi Dagosu Lolo Nasu) amo
ba: musa: , Yelusaleme moilai bai bagadega doaga:
musa: dawa: i galu. 17 Bolo da Mailidase moilaiga
esalebeba: le, e da Efesase sese asigilai dunu ema
misa: ne sia: si. 18 Ilia da ema doaga: loba, e da ilima
amane sia: i, “Na da degabo A: isia sogega doaga:
i amogainini wali, na da dili amola esalebeba: le,
dilia da na hou dawa: ! 19 Na da hou fonoboiwane,
dinanuwane, Yesu Gelesu Ea hawa: hamonanu. Yu
dunu ilia gilisili na medomusa: ilegeiba: le: , na da
se bagade nabi, be hame yolesi. 20 Na da dunu
huluane nabima: ne amola dilia diasu ganodini, dilima
fidisu sia: mae wamolegele, moloiwane olelesu. 21
Na da mae afafane, Yu dunu amola Dienadaile dunu,
ilima sisasu sia: olelesu. Na da dili huluane wadela:
i hou yolesili, Godema sinidigili, Hina Yesu Gelesu
Ea hou dafawaneyale dawa: ma: ne, olelei dagoi.
22 Be wali, Gode Ea A: silibu Hadigidafa Ea adoi
nababeba: le, na da Yelusaleme moilai bai bagade
amoga masunu. Amo moilaiga, na da nama doaga:
mu hou hame dawa: 23 Liligi afadafa na dawa: Moilai
huluane ganodini, Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala
da nama se dabe iasu diasu hawa: hamosu amola se
nabasu, na da ba: mu, amo E da nama olelei. 24 Be
na osobo bagade esalusu hou da nama liligi hamedei
agoane gala. Na da hawa: hamosu Hina Gode Yesu
da nama ia dagoiba: le, amo dagomusa: dawa: lala.
Amo hawa: hamosu da Sia: Ida: iwane Gala, Gode Ea
hahawane dogolegele iasu hou, eno dunuma olelesu.
25 Na da dili huluane nabima: ne, Gode Ea Hinadafa
Hou olelesa lalu. Be dilia huluane da na odagi bu
hame ba: mu, na dawa: 26 Amaiba: le, na da gasa
bagadewane dilima olelesa. Dilia fi dunu afae da fisi
dagoi ba: sea, Bolo da hame oleleiba: le fisi, amo sia:
mu da hamedei. 27 Na da Gode Ea hou huluanedafa
dilima olelemu hame hihi galu. 28 Amaiba: le, dilia
hou dilisu noga: le ouligima. Sibi gilisisu Gode Ea
A: silibu Hadigidafa Gala dili ouligima: ne dilima i,
amo amola noga: le ouligima. Gode Ea Manodafa da
bogoiba: le, E da Ea sese hamoi dagoi. Amola dilia da
sese, sibi ouligisu ea ouligibi defele ouligima. 29 Na

da dili yolesili, asili, ogogole olelesu dunu gasonasu
wa: me agoane da mae asigili, dili gilisisu ganodini
gugunufinisimusa: misunu, amo na dawa: **30** Dilia
gilisisu amo ganodini, mogili ilia da eno dunu ilima fa:
no bobogema: ne, ogogomu. Amo hou da ba: mu. **31**
Amaiba: le, mae gogolema! Ode udianaga, eso amola
gasi, mae golale na da bagadewane dinanawane, se
nabawane dilima olelesu. **32** Defea! Na da dili Gode
ouligima: ne, Godema iaha. Gode Ea hahawane
dogolegele iasu sia: da ida: iwane gala. Amo da dilia
dogo denesimusa: dawa: Amo sia: lalegagubiba: le,
dilia Gode Ea hahawane iasu E da Ea fi dunu huluane
ilima imunusa: dawa: liligi, amo e da dilima imunu. **33**
Na da eno dunu ilia abula o muni o silifa o gouli, amo
lamusa: hamedafa dawa: i. **34** Dilia huluane dawa:
Na na: iyado amola na, ninia ha: i manu amola abula
lama: ne, ninia loboga hawa: hamonanu. **35** Ninia
gasa hame dunu amola hame gagui dunu fidimu da
defea. Na da amo hou hamonanebeba: le, dilima
olelei. Hina Yesu Gelesu Ea musa: sia: dawa: ma,
amane, ‘Di da dunuma liligi lasea, hahawane ba:
mu. Be di da eno dunuma iasea, hahawane baligili
ba: mu!’” **36** Bolo da sia: i dagoiba: le, e amola ilia,
gilisili muguni bugili, Godema sia: ne gadoi. **37** Ilia
da huluane dinanu. Ilia Bolo nonogone, asigibio sia:
musa: nonogoi. **38** E da ilima ea odagi ilia da bu
hame ba: mu, amo e da ilima sia: i dagoiba: le,
ilia baligiliwane se nabi. Amalalu, dusagaiga doaga:
musa: , ilia Bolo sigi asi.

21 Ninia da ilima dinanuwane asigibio sia: nanu,
yolesili asi. Foga ahoasu dusagai ganodini asili,
hano degele, ninia Gose ogaga doaga: i. Golale,
eso enoga Loudisi ogaga doaga: i. Yolesili asili ninia
Ba: dala moilai bai bagadega doaga: i. **2** Ba: dala
moilaiga, ninia foga ahoasu dusagai Finisia sogega
masunusa: dialebe ba: i. Amoga fila heda: le, ninia
Ba: dala yolesili asi. **3** Ahoanu, ninia Saibalase oga
ba: i. Be amoga mae doaga: le, ga (south) bu asili,
Silia sogega asi. Daia moilai bai bagadega amoga
aligila sa: ili, ilia da liligi ligisisu dusagai ganodini
liligi sali, amo fadegai. **4** Daia moilai bai bagadega,
ninia Yesu Ea fa: no bobogesu dunu mogili ba: i.
Ninia da ilima hi afadafa sigi esalu. Gode Ea A:
silibu da ilima Bolo da se nabimu oleleiba: le, ilia
gasawane Bolo da Yelusaleme moilai bai bagade
amoga mae masa: ne sia: i. **5** Amalalu, ninia ilima
sigi ouesalu, dagole, yolesili asi. Ilia huluane, ilia uda
amola mano, da sigi asili, moilai gadili asili, hano
bagade bega: doaga: le, ninia gilisili muguni bugili,
Godema sia: ne gadoi. **6** Amalalu, asigibio sia: nanu,
ninia dusagai amoga fila heda: i. Be ilia da moilaiga
buhagi. **7** Ninia Daia moilai yolesili asili, Dolema: iese
moilaiga doaga: le, Yesu Ea fa: no bobogesu fi dunu
gousa: le, eso afadafa ili amola sigi esalu. **8** Golale
hahabe, fisili asili, ninia Sesalia moilaiga doaga: i.
Ninia Filibe ea diasuga golai. Filibe da ifa: gelisidi
dunu. (Yesuma fa: no bobogemusa: hiougisu dunu).
Asunasi Dunu ilia da musa: Yelusaleme moilai bai
bagadega, e amola dunu gafeyale eno, fidisu hawa:
hamomusa: ilegei. **9** Filibe da uda mano biyaduyale
galu. Ili da a: fini dunuga hame lai. Ilia Gode Ea Sia:
gasa bagadewane olelesu. **10** Ninia da amogawi eso
bagahame ouesalu, balofede dunu ea dio amo A:
gabase da Yudia soge fisili, ninima doaga: i. **11** E da
ninima doaga: le, Bolo ea beleda lale, A:gabase hi da
hina: emo amola lobo amoga la: gili, amane sia: i,
“Yu dunu Yelusaleme moilai bai bagadega esala, ilia
amo beleda gagui dunu agoane la: gili, Dienadaile
dunu ilima imunu!” **12** Amo sia: nababeba: le, ninia
amola eno dunu goega: i esalu, da Boloma e da
Yelusaleme moilai bai bagade amoga mae masa: ne
ha: giwane sia: i. **13** Be e da bu adole i, “Dilia da
abuliba: le na bagadewane se nabima: ne disala: ?
Na da Yelusaleme moilai bai bagadega enoga la:
gimu amola Hina Yesu Gelesu Ea hou fidima: ne
enoga bogoma: ne medole legemu, amo hamomu na
da momagele esala!” **14** Ninia da ea masa: ne logo
hedofamu hamedei ba: i. Amaiba: le, ninia sia: yolesili,
amane sia: i, “Defea! Gode Ea hanai liligi fawane
hamomu da defea.” **15** Amo moilaiga ouesalu, ninia
liligi momagele, yolesili, Yelusaleme moilai bai bagade
amoga doaga: musa: asi. **16** Sesalia soge Yesu Ea
Hou ado ba: su dunu da nini sigi asili, Saibalase soge
dunu ea dio amo Na: isone (e da hemonega Gode
Ea hou lalegagui) amo ea diasuga oule asi. **17** Ninia
Yelusaleme moilai bai bagade amoga doaga: beba:
le, Yesu Ea fa: no bobogesu fi dunu da nini hahawane
yosia: i. **18** Golale hahabe, Bolo amola nini da Ya:
mese gousa: musa: asi. Sese asigilai dunu huluane
gilisibi ba: i. **19** Bolo da ilima asigi sia: sa: i. Amalalu,
ea hawa: hamobeba: le, Gode da Dienadaile dunu
ilia fifi asi gala amo ganodini hawa: hamosu, amo

sia: ne iasu ilima olelei. **20** Amo sia: nababeba: le,
ilia Godema nodoi. Amalalu, ilia Boloma amane sia:
i, “Ninia fi dunu, Bolo! Yu dunu bagohamedafa da
Yesu Gelesu Ea hou lalegagui dagoi, amo di da ba:
sa. Ilia da Mousese ea Sema amoma bagadewane
asigisa. **21** Eno dunu da guiguda: Yu fi dunu ilima
olelei amane, `Bolo da Yu fi dunu Dienadaile soge
ganodini esala, ilima ilia Mousese ea Sema yolesili,
ilia mano gadofo mae damuni, Yu dunu ilia hou
huluane yolesima: ne olelesa,’ ilia da olelei. **22** Di
da guiguda: doaga: i dagoi ilia da nabimu. Ninia
da adi hamoma: bela: ? **23** Agoane hamomu da
defea. Guiguda: da dunu biyaduyale esala. Ilia gasa
bagadewane Godema ilegele sia: su hamoi dagoi.
24 Dia ili sigi asili, di amola ili gilisili Gode da dili
da hadigi hamoi ba: ma: ne, dodofesu sema hou
hamoma. Amo hamoma: ne, ilia dabe imunu dia ima.
Amalalu, ilia dialuma waga: mu ilia defele ba: mu.
Agoane hamosea, dunu huluane da di da Mousese
ea Sema wadela: sa, amo sia: da ogogosa ilia ba:
mu. Amola di da Mousese ea Sema mae giadofale
hahawane hamosa, ilia ba: mu. **25** Be Dienadaile
dunu amo da Gode Ea hou lalegagui, ninia da ilima
meloa amane dedei, ‘Nini fofada: nanu dilima agoane
sia: musa: dawa: i. Ha: i manu ogogosu ‘gode’ loboga
hamoi liligi ilima imunusa: lai, amo mae moma. Maga:
me mae moma, amola ohe fi amo ganodini maga:
me bagade diala amo mae moma. Wadela: i uda
lasu agoaiwane hou mae hamoma!’” **26** Amaiba: le,
Bolo da amo dunu biyaduyale gala oule asili, Gode
noga: iwane ba: ma: ne dodofesu hou gilisili hamoi.
Amalalu, e da Debolo Diasu amo ganodini golili sa: ili,
gobele salasu dunu ilima eso fesuale aligili, amo dunu
ilia dodofesu hou hamoi amo da afae afae da gobele
salasu imunu, amo e da olelei. **27** Be amo eso fesuale
gala da gadenei dagoloba, eno A: isia sogega esalu
Yu dunu, ilia Bolo Debolo Diasu ganodini esalebe
ba: i. Ilia dunu huluane gilisi amo ougima: ne wili
gala: le, Bolo gagulaligi. **28** Ilia ha: giwane halasu,
“Isala: ili dunu! Dilia! Fidima! Amo dunu e da soge
huluane lala. E da dunu huluane ilima Isala: ili dunu fi
da wadela: i amola Mousese ea Sema, gui Debolo
Diasu amola da wadela: i sia: sa. Amola wali e da
ninia hadigi Debolo Diasu wadela: musa: , e da
Dienadaile dunu amo ganodini oule misi dagoi!” **29**
(Dalofimase, Efesase dunu, amo amola Bolo, da
Yelusaleme moilai bai bagade amo ganodini gilisili
lelebe ilia ba: i dagoiba: le, amola ilia giadofale Bolo
da amo dunu Debolo Diasu ganodini oule asi dawa:
beba: le, amane sia: i.) **30** Amo halabe nababeba: le,
dunu huluane Yelusaleme moilai bai bagade ganodini
da fofogadigili, gegemusa: dawa: i galu. Dunu huluane
da hehenane, gilisili, Bolo gagulaligili, Debolo Diasu
amo gadili hiougili, Debolo Diasu logo ga: su da
hedolowane ga: sibi ba: i. **31** Dunu huluane gilisi
da Bolo medole legemusa: fananu, eno dunu da
Louma dadi gagui ouligisu dunu ilima Yelusaleme
dunu huluane da gilisili wili gala: beiya adole iasu. **32**
Mae aligili, amo ouligisu da dadi gagui ouligisu dunu
eno ili amola dadi gagui dunu mogili oule asili, dunu
gilisisu amoga doaga: i. Yu dunu da ouligisu dunu
amola dadi gagui dunu ba: beba: le, Boloma fananu
yolei. **33** Dadi gagui ouligisu da Boloma doaga: le,
sa: ine aduna amoga la: gima: ne sia: i. Amalalu, e
amane adole ba: i, “Amo dunu da nowala: ? E da
adi hou hamobela: ?” **34** Dunu gilisisu amo ganodini,
dunu eno da sia: afae olelei. Eno da sia: eno olelei.
Ilia udigili mae dawa: iwane, sia: bagade dalebeba: le,
dadi gagui ouligisu da amo gegesu ea bai dawa: mu
hamedeiwane ba: i. Amaiba: le, e da dadi gagui dunu
ilia da Bolo gagili sali diasuga oule masa: ne sia: i. **35**
Gagili sali diasu fa: gua doaga: loba, dunu gilisi da
nimi bagadedafa hamobeba: le, dadi gagui dunu ilia
Bolo gaguia gadole gisa asi. **36** Dunu huluane nimi
bagade fili, Bolo medoma: ne doagala: musa: dawa:
beba: le ema fa: no bobogei. “Medoma! Medoma!” ilia
bagadewane halasu. **37** Dadi gagui dunu da Bolo
gagili sali diasu amo ganodini oule masusa: dawa:
lalebeba: le, Bolo da dadi gagui ouligisu dunuma
amane sia: i., “Na dima sia: mu da defeala: ?” Hina
dunu da bu adole i, “Di da Galigi sia: dawa: na ba:
sa. **38** Amaiba: le, amo Idibidi dunu e da musa: gegei
amola 4,000 nimi bagade dunu, dunu hame esalebe
sogega bisili asi, di da amo dunula: ?” **39** Bolo da bu
adole i, “Na da Yu fi dunu. Na da mimogo moilai bai
bagade amo Dasase, Silisia soge ganodini amoga
lalelegei. Na da dunu gilisi ilima sia: mu da defeala:
?” **40** Dadi gagui ouligisu da ‘defea’ ea sia: beba: le,
Bolo da fa: gu da: iya lelu. Dunu huluane ouiya: ma:
ne, Bolo da ea loboga wei. Ouiya: iba: le, Bolo da
Hibulu sia: ga ilima sia: i, amane,

22 “Na fi dunu amola ada huluane, na da ni hou
gaga: musa: dilia nabima!” **2** E da Hibulu sia:
ga ilima sia: be amo nababeba: le, ilia da baligiliwane
ouiya: i. Bolo da eno amane sia: i:, **3** “Na da Yu fi
dunu. Na da Dasase moilai bai bagade Silisia sogega
lalelegele, Yelusaleme moilai bai bagade amoga
misini, na da Gama: iliele ea sugulu ganodini sugulu
hamosu. E da gasa bagadewane, nini aowalalia sema
nama olelei. Na da dili huluane wali eso gilisi amo
defele, Gode Ea hou gasawane gagui galu. **4** Na
musa: da Yesu Gelesu Ea Logoga ahoasu dunu se
nabima: ne fananu amola bogoma: ne fasu. Na da
ilia gagulaligili, se dabe iasu diasu ganodini ha: digi.
5 Gobele salasu Ouligisu dunu amola Gasolo dunu
huluane, ilia da na sia: da dafawane dawa: Ilia na:
iyado Yu dunu Dama: sagase moilaiga esalu ilima
meloa dedene nama i. Amaiba: le, na da Yesu Ea
hou lalegagui dunu amo gagulaligili, sia: inega la: gili,
se dabe iasu ima: ne Yelusaleme moilai bai bagade
amoga bu hiouginana asi dagoi. **6** Na da logoga
ahoanoba, Dama: sagase moilai gadenenewane
doaga: loba, esomogoa hadigi bagade muagado
misini nama sisiga: i ba: i. **7** Na da osoboga diasa: ili,
sia: amane nabi, `Solo! Solo! Di da abuliba: le nama
se iabela: ?’ **8** Na da amane adole ba: i, ‘Hina! Di da
nowala: ?’ E da nama bu adole i, ‘Na da Yesu, Na:
salede dunu! Di da nama se iaha!’ **9** Dunu eno sigi
ahoasu dunu da hadigi ba: i, be sia: ea bai hame
dawa: i galu. **10** Na amane adole ba: i, ‘Hina! Na da
adi hamoma: bela: ?’ Hina Gode da bu adole i, ‘Di
wa: legadole, Dama: sagase moilaiga masa! Amo
moilaiga, dunu eno da dia hawa: hamosu amo Gode
da dima ilegei, amo dima olelemu.’ **11** Hadigi bagade
da na si wadela: lesiba: le, na da hamedafa ba: i.
Amaiba: le, na fidisu dunu da na lobolele, Dama:
sagase moilaiga oule asi. **12** Amo moilai ganodini,
dunu afae ea dio amo A: nanaia: se esalu. E da
Godema bagade dawa: su dunu. E da ninia Sema
nabawane hamosu amola Yu dunu huluane da ema
nodone dawa: i. **13** E da nama misini, na dafulili
lela, amane sia: i, ‘Na fi dunu, Solo. Di bu ba: ma.’
Amalalu, mae aligili na si bu ba: i. Na A: nanaia:
se ba: i. **14** E nama amane sia: i, ‘Ninia aowalali
dunu ilia Gode da di Ea ida: iwane hawa: hamosu
dunu Yesu Gelesu amo ba: ma: ne amola Ea sia: E
lafidili sia: i nabima: ne, dima ilegei dagoi. **15** Di da
Yesu Ea ba: su dunu amo hawa: hamosu hamomuyo.
Di da dunu huluanema dia ba: i liligi amola dia
nabi liligi, olelemu. **16** Be wali, udigili mae esaloma!
Wa: legadole, hanoga fane salasu hou hamoma! Di
Godema sia: ne gadosea, dia wadela: i hou huluane
dodofei dagoi ba: mu!’ **17** Na da Yelusaleme moilai
bai bagade amoga buhagi. Na da Debolo Diasu
ganodini Godema sia: ne gadosa, esalawane ba: i.
18 Amo ganodini, na Hina Yesu Gelesu ba: i. E da
nama amane sia: i, ‘Hadi mabu! Yelusaleme moilai
bai bagade hedolo yolesima. Di da guiguda: esalebe
dunuma dia ba: su liligi amola Na hou olelesea, ilia
da hame nabimu.’ **19** Na Ema bu adole i, ‘Hina! Na da
musa: sinagoge diasuga asili, na da Dia hou lalegagui
dunu gagulaligili fasu. **20** Ilia da Dia ba: su dunu
Sidibene amo medole legeloba, na amola da amoga
esalu. Na da ea medosu hahawane ba: i, amola na
da ea medosu dunu ilia abula ouligimusa: gagui.’ **21**
Be Hina Yesu Gelesu da nama sia: i, ‘Masa! Na da
di sedaga esalebe Dienadaile dunu amo olelema:
ne, asunasimu galebe!’ **22** Dunu huluane da Bolo
ea sia: noga: le nabi. Be e da Dienadaile dunuma
masunu sia: beba: le, ilia bu ha: giwane halasu,
amane, “Amo dunu bogoma: ne medoma! E da bu
esalumu da defea hame galebe!” **23** Ilia da ‘a: i’ ea
gusa: ne, amola ilia abula fadegale fefeloasu, osobo
gasa: le gadosu. **24** Louma dadi gagui ouligisu dunu
da ea dadi gagui dunuma, ilia Bolo gagili sali diasu
amo ganodini oule masa: ne sia: i. E da Yu dunu da
Bolo medoma: ne bagadewane halasu amo ea bai
nabima: ne, ilia Bolo bagadewane fama: ne, e sia:
i. **25** Be ilia Bolo fama: ne ifaga la: gi dagoiba: le,
Bolo da dadi gagui ouligisu dunu afae gadenene lela
ema amane sia: i, “Di da Louma dunudafa amo ea
wadela: i hou hogoma: ne mae fofada: ne, udigili
famu da Louma sema defele ganabela: ?” **26** Amo
dadi gagui ouligisu da amo sia: nababeba: le, e da
ouligisudafa ema asili, ema amane adole ba: i, “Di da
adi hamosala: ? Amo dunu da Louma dunudafa!” **27**
Amalalu, dadi gagui ouligisu da Boloma asili, ema
amane adole ba: i, “Adoma! Di da Louma dunudafala:
?” Bolo da bu adole i, “Ma!” **28** Dadi gagui ouligisu
da bu adole i, “Na da muni bagade Gamanema ia
dagoiba: le, Louma dunudafa hamoi galu.” Bolo da
bu adole i, “Be na ada da Louma dunuba: le, na da
Louma dunudafa esala!” **29** Hedolowane, dadi gagui

dunu ilia Boloma adole ba: musa: dawa: i dunu, amo sia: nababeba: le beda: iwane mugului. Dadi gagui ouligisu dunu amola da bagadewane beda: i. Bolo da Louma dunudafa, amola e da amo sa: inega la: gi dagoi, amo dawa: beba: le, e bagadewane beda: i. **30** Dadi gagui ouligisu da moloiwane Yu dunu ilia Boloma halasu ea bai dawa: ma: ne dawa: i galu. Amaiba: le, golale hahabe, e da ea dunuma Bolo sia: ine fadegama: ne sia: i. E da Gobele salasu Hina dunu amola Gasolo dunu huluane gilisima: ne sia: i. Amalalu, e da Bolo oule misini, Bolo da huluane ba: ma: ne leloma sia: i.

23 Bolo da moloiwane Gasolo dunu ba: i. E amane sia: i, "Na fi dunu! Isala: ili dunu! Na dogo ganodini ni fofada: beba: le, amo na eso huluane esalebe Gode da hahawane ba: ma: ne na hamonanu na dawa:" **2** Gobele salasu Ouligisu dunu ea dio amo A: nanaia: se da dunu ilia da Bolo gadenene lela, ilima Bolo ea lafi loboga fama: ne sia: i. **3** Bolo da ema amane sia: , "Gode da di famu! Di da dobea amo dabuagado ahea: ya: i amoga legei agoane. Di da Sema amo defele nama fofada: musa: fisa. Be dia amo dunuma na fama: ne sia: beba: le, dia da Sema wadela: sa!" **4** Dunu amo da Bolo gadenenewane lelu da ema amane sia: i, "Di da Gode Ea gobele salasu Ouligisu dunuma lasogole sia: sa!" **5** Bolo da bu adole i, "Na fi Isala: ili dunu! E da Gobele salasu Ouligisu dunu amo na da hame dawa: i. Gode Sia: da amane dedei diala, 'Dilia fi ouligisu dunuma mae lasogole sia: ma!'" **6** Bolo da amo dunu gilisi, mogili da Sa: diusi amola mogili da Fa: lisi, amo ba: beba: le, e gilisisu amo ganodini amane wei, "Na fi Isala: ili dunu! Na da Fa: lisi dunu. Na ada amola na ame, da Fa: lisi. Bogoi dunu ilia wa: legadole, Fifi Ahoanusu lamu, amo na dafawaneyale dawa: beba: le, eno dunu da nama guiguda: fofada: nana." **7** Amo sia: beba: le, Fa: lisi dunu amola Sa: diusi dunu, amo gilisisu ganodini esalu da mogili, sia: ga gegei. **8** (Sa: diusi da bogoi dunu da hame wa: legadomu amo dafawaneyale dawa: sa. A: igele amola a: silibu da hamedafa ilia dafawaneyale dawa: sa. Be Fa: lisi da bogoi wa: legadosu amola a: igele amola a: silibu da esala amo dafawaneyale dawa: sa. Amaiba: le, ela mogili, sia: ga gegei.) **9** Sia: ga halasu da bagadewane heda: i. Amalalu, Fa: lisi Sema olelesu dunu eno da wa: legadole, gasa bagadewane sia: i, "Amo dunu ea wadela: i hamoi ninia hamedafa ba: sa. Amabela: ? A: igele o a: silibu da ema dafawane sia: bela: ?" **10** Sia: ga gegesu da gasa bagadewane heda: beba: le, dadi gagui ouligisu da beda: i galu. Yu dunu ilia Bolo ea da: i gadelasa: besa: le, e beda: i. Amaiba: le, ea dadi gagui dunu ilia gilisisu amo ganodini asili, Bolo lale, gagili sali diasu amo ganodini oule masa: ne sia: i. **11** Amo gasia, Hina Gode da Boloma dafulili lelu. E da Boloma amane sia: i, "Mae beda: ma! Di da Yelusaleme moilai bai bagade amoga Na hou di ba: su, amo di olelei dagoi. Di da Louma moilai amo ganodini amola amo hou defele hamomu!" **12** Golale hahabe, eno Yu dunu da gilisili, Bolo medomusa: ilegei. Ilia gasa bagade ilia da ha: i amola hano hame manu, ilia Bolo medole legei dagoiba: le fawane bu ha: i manusa: ilegei dagoi. **13** Dunu 40 baligi amo idi da amo hou gilisili hamomusa: dawa: i galu. **14** Ilia gobele salasu Hina dunu amola asigilai dunu, ilima asili, ilima amane sia: i, "Ninia Gode ba: ma: ne gasa bagade ilegele sia: i dagoi. Ninia ha: i hame manu. Ninia Bolo medole legei dagoiba: le fawane, ha: i bu manu. **15** Amaiba: le, wali dilia amola Gasolo dunu, Louma dadi gagui ouligisu dunuma sia: adosima. E da Bolo dilima oule misa: ne sia: ma. Dilia da ema bu adole ba: ma: ne, e oule misa: ne sia: ma. Be ninia wamoaligili, logoga medole legemusa: ouesalumu." **16** Be Bolo ea aba egefe da amo sia: nababeba: le, e da gagili sali diasuga asili, Boloma olelei. **17** Amalalu, Bolo da dadi gagui dunu ouligisu afae ema misa: ne sia: beba: le, ema amane sia: i, "Di amo goi, dadi gagui ouligisudafa dunuma oule masa. E da ema sia: mu galebe." **18** Amalalu, amo ouligisu dunu da goi ouligisudafa dunuma oule asili, ema amane sia: i, "Se dabe iasu diasu sali dunu Bolo da nama misa: ne sia: i. Amo goi da dima sia: mu gala. Amaiba: le, na da amo goi dima oule misi." **19** Dadi gagui ouligisu dunu da goi lobolele, la: ididili oule asili, ema adole ba: i, "Di da nama adi sia: ma: bela: ?" **20** Goi da bu adole i, "Yu ouligisu dunu da gilisili fofada: nanu, ilia aya dima di Bolo amo ilia Gasolo dunu fofada: ma: ne oule masa: ne sia: mu. Ilia da Boloma moloi hou adole ba: ma: ne, ogogole agoane sia: mu galebe. **21** Be ilia sia: dia mae nabima. Dunu 40 amo idi baligi, ilia da logoga wamoaligili, Bolo medole legemusa: ouesalumu. Ilia gasa bagadewane ha: i amola hano, mae nawane, Bolo bogoma: ne medoi dagosea fawane bu manusa:

ilegei dagoi. Ilia wali amo hou hamoma: ne, dia sia:
nabimusa: , ouesala." 22 Dadi gagui ouligisu dunu
da amane sia: i, "Di da amo sia: nama olelei, amo
eno dunuma mae adoma!" Amalalu, e da goi dunu
ea diasuga asunasi. 23 Amalalu, dadi gagui ouligisu
dunu da ea fidisu dunu aduna elama misa: ne sia: i.
E da elama amane sia: i, "Alia dadi gagui dunu 200
agoane amola hosiga fila heda: su dunu 70 agoane,
amo huluane gilisili, Sesalia moilaiga masusa: , wali
gasia 9ougologowane masa: ne momagema! 24
Bolo da hosi amoga fila heda: ma: ne, hosi lama. E
da enoga mae fane, hahawane ouligisu Filigisima
doaga: ma: ne, alia ouligima!" 25 Amalalu, dadi gagui
ouligisu da Filigisima meloa amane dedei, "Na da
Galodiase Lisia: se. Na da di, ada Hina Filigisi, dima
meloa dedesa. Dima asigisa. Yu dunu da amo dunu
gasawane gaguli medole legemusa: dawa: i galu. Na
da amo dunu da Louma dunudafa nababeba: le, na
da na dadi gagui dunu oule asili, amo dunu gaga: i.
Na da Yu dunu ilia ema halasu bai dawa: ma: ne, ilia
Gasolo ilima fofada: musa: e oule asi. Be ema se
imunusa: fofada: su amola se dabe iasu diasu hawa:
hamoma: ne fofada: su bai na da hamedafa ba: i.
Ilia ema fofada: su da ilisu ili sema amo ganodini
giadofasu gala. Be ili da logoga wamoaligili, Bolo
medole legemusa: dawa: i, amo na nababeba: le,
na da hedolowane dima asunasimusa: dawa: i. Na
da ema ha lasu dunu ilima, ilia dima ea wadela:
i hou olelema: ne sia: i." 31 Dadi gagui dunu da
ilima adoi liligi huluane hamoi. Ilia Bolo lale, gasia
oule asili, A:nadibadalisi moilaiga doaga: i. 32 Golale
hahabe, emoga asi dadi gagui dunu da yolesili asili,
gagili sali diasuga buhagi. Hosiga fila heda: i dunu
ilisu da Bolo oule asi. 33 Ilia Bolo oule asili, Sesalia
moilaiga doaga: le, meloa dedei gamane ouligisu
dunuma sagole, amola gamane ouligisu ouligima: ne,
ilia Bolo ema i. 34 Gamane ouligisu dunu da meloa
dedei idili, Boloma amane adole ba: i, "Di da adi soge
dunula: ?" Bolo da bu adole i, "Na da Silisia soge
dunu!" 35 Amalalu, Gamane ouligisu da amane sia: i,
"Dima fofada: su dunu da doaga: sea, na da dia sia:
nabimu." Amalalu, ea dadi gagui dunuma ilia da Bolo,
Helode ea hina bagade diasu amo ganodini ouligima:
ne sia: i.

24 Eso biyale gala aligili, gobele salasu Ouligisu
dunu ea dio amo A: nanaia: se, eno asigilai
dunu amola fofada: su dunu ea dio amo Dedalase,
amo da Sesalia moilaiga doaga: i. Ilia gamane ouligisu
Filigisima fofada: su olelei. 2 Amalalu, gamane
ouligisu da Boloma misa: ne sia: beba: le, e da diasu
ganodini golili sa: i. Dedalase da Boloma muni fofada:
su hamoi. E Filigisima amane sia: i, "Ada! Di da dawa:
iwane ninima ouligisu hawa: hamobeba: le, ninia
ode bagohame olofoiwane esalu. Di da gaheabolo
hou ninia soge fidimusa: hamosa. 3 Eso huluane
amola sogebi huluane amo ganodini, amo hou ninia
hahawane ba: sa. Ninia dima nodone dawa: sa. 4 Na
da dima udigili sia: mu higasa. Amaiba: le, dia ninima
asigima: ne, na ha: giwane adole ba: sa. Dia ninia
sia: fonobahadi nabima! 5 Amo dunu Bolo da nimi
bagade ougima: ne wili gala: su dunu ninia ba: i. Soge
bagade amo ganodini, e da soge huluane amoga Yu
fi ganodini wili gala: su bagade muni hamosa. E da
Na: salini fi amo ganodini ouligisu dunu esala. 6 E da
Debolo Diasu wadela: musa: dawa: beba: le, ninia e
gagulaligili, ninia sema defele fofada: musa: dawa: i
galu. 7 Be dadi gagui ouligisu Lisaia: se da misini,
gasa fi agoane, amo dunu ninia loboga fadegale, 8
amane sia: i, 'Dilia amoma fofada: musa: dawa: sea,
Filigisima fofada: ma!' Di da Ema adole ba: sea, dia
da Ea lafidili ninia waha olelei liligi huluane nabimu!"
9 Yu dunu esala, ilia da amo diwaneya udidisu sia:
ga madelale, Dedalase ea sia: da dafawaneyale
sia: i. 10 Gamane ouligisu dunu da Boloma sia: sia:
musa: loboga wei. Bolo da amane sia: i, "Di da amo
dunu fi ilima ode bagohame fofada: su dunu ida:
iwane esalebeba: le, amo na dawa: Amaiba: le na
dima fofada: mu hahawane gala. 11 Di da amo liligi
hogosea, noga: le ba: mu. Na Yelusaleme moilai bai
bagade Godema nodone sia: ne gadomusa: doaga: i.
Amogainini wali da eso fagoyale fawane. 12 Na da
Debolo Diasu ganodini sia: ga hame gegei. Na da
sinagoge diasu amola diasu sogebi, amo ganodini
na da dunu ougima: ne hamedafa wili gala: su. Amo
hou huluane, Yu dunu ilia ba: i. 13 Ilia nama fofada:
su liligi dafawaneyale olelemusa: , ba: su dunu da
oule misunu, hamedeidafa ba: sa. 14 Be amo fawane
da dafawane na da dima olelemu, amane, Na da
ninia aowalali amo ilia Godema nodomusa: , na da
Logodafa (amo da ogogosa ili sia: sa) amoga ahoa.
Be na da liligi huluane Mousese ea Sema buga amola
balofede ea buga, amo ganodini dedei liligi huluane

na dafawaneyale dawa: sa. **15** Na da Gode Ea hou, amo Yu fi dunu ilia dafawaneyale dawa: su defele, na da dafawaneyale dawa: sa. Amo dafawaneyale dawa: su da dunu huluane, hou ida: iwane dunu amola wadela: i hamosu dunu, da bogoi yolesili bu wa: legadomu. **16** Amo dawa: beba: le, na da Gode ba: ma: ne amola dunu huluane ba: ma: ne, eso huluane hou noga: i hamomusa: , logo hogoi helesa. **17** Na da na moilai Yelusaleme amo ode mogili hame ba: beba: le, na da na fi dunu Yelusaleme moilai bai bagade ganodini fidimusa: , muni ilima ima: ne amola gobele salasu hamoma: ne, buhagi. **18** Amo hou na da hamonanoba, na da sema dodofesu hou hamoi dagoloba, amo dunu ilia da na Debolo Diasu ganodini ba: i. Dunu eno da nama hame gilisi, wili gala: su amola da hamedafa ba: i. **19** Be Yu dunu eno A: isia sogega misini esalebe ba: i. Ilia da nama diwaneya udidimusa: dawa: sea, ili da dima adole imunu da defea. **20** Amola guiguda: esala dunu da na wadela: i hou na da Gasolo dunu ilima fofada: i, amo olelemu da defea. **21** Na da wadela: i hou afadafa hamoi, amo na da ilima fofada: loba, amane sia: i, 'Na da bogoi dunu da bu wa: legadomu amo dafawaneyale dawa: beba: le, dilia nama fofada: sa!' **22** Amalalu, Filigisi da fofada: su ga: si dagoi. E da Yesu Gelesu Ea Logo amo bai dawa: i galu. E da ilima amane sia: i, "Dadi gagui ouligisu Lisaia: se da doaga: sea, Bolo da wadela: le hamoi o hame hamoi na da sia: mu." **23** E da dadi gagui ouligisu dunu amo da Bolo ouligi, ema Bolo da mae masa: ne noga: le sosodo ouligima: ne sia: i. Be ea se dabe iasu diasu logo mae ga: sili, ea na: iyado ema fidima: ne, logo fodoma: ne sia: i. **24** Eso eno aligili, Filigisi amola ea uda Dalusila (amo da Yu uda), da misi. Filigisi da Boloma misa: ne sia: i. Bolo da Yesu Gelesuma dafawaneyale dawa: su hou olelebeba: le, Filigisi da noga: le nabi. **25** Be Bolo da dafawaneyale dawa: su hou baligili, bu hou ida: iwane gala amola dunu hi hanai hou fane legesu hou amola Godema Fofada: su Misunu Hou, amo olelebeba: le, Filigisi da bagadewane beda: i. E da amane sia: i, "Defea! Di wali masunu da defea. Eso enoga na da bu nabimu logo ba: sea, na dima misa: ne sia: mu." **26** E da muni hanaiba: le, Bolo da ema hano suligi muni imunu dawa: i galu. Amaiba: le e da eso bagohame, Bolo da ema gilisili sia: sa: imusa: , misa: ne sia: su. **27** Ode aduna aligili, Filigisi da ea gamane ouligisu hou yolesi. Bogiase Fesadase da ea ouligisu sogebi lai dagoi. Filigisi da Yu dunu ilia nodosu lama: ne, Bolo ea se dabe iasu diasu logo hame doasi.

25 Fesadase da Sesaliaga doaga: le, eso udiana aligili, yolesili asili, Yelusaleme moilai bai bagade amoga doaga: i. **2** Yelusalemega, gobele salasu ouligisu dunu amola Yu ouligisu dunu da Boloma fofada: su liligi ema olelei. **3** Ilia Fesadasema e da Bolo Yelusaleme moilai bai bagade amoga fofada: musa: oule misa: ne, ha: giwane sia: i. Bai ilia da logoga Bolo medole legemusa: ilegeiba: le, amane sia: i. **4** Be Fesadase da bu adole i, "Bolo da Sesalia se dabe iasu diasu ganodini sali esala. Na da fonobahadi aligili, Sesalia moilaiga buhagimu. **5** Dilia ouligisu dunu da Sesalia moilaiga na sigi asili, Bolo da wadela: i hou hamoi galea, ema fofada: mu da defea." **6** Fesadase da eso nabuane Yelusaleme moilai bai bagadega ouesalu, Sesalia moilai amoga asi. Golale hahabe, e da fofada: su diasuga golili sa: ili, fili, Bolo ema oule misa: ne sia: i. **7** Bolo da doaga: loba, Yu dunu amo da Yelusalemega misi ilia da Boloma bagadewane diwaneya udidili sia: nanu. Be ba: su dunu hameba: le, Bolo dafamu da hamedei ba: i. **8** Bolo da ea hou gaga: i, amane, "Na da ninia Sema, Yu dunu, Debolo Diasu amola Louma gamane ouligisudafa, amo huluanema wadela: le hamedafa hamoi." **9** Be Fesadase da Yu dunu na: iyado hamomusa: dawa: beba: le, e da Boloma amane adole ba: i, "Di da Yelusaleme moilai bai bagade amoga amo fofada: su hou nama bu fofada: ma: ne masunu da defeala: ?" **10** Bolo da bu adole i, "Na da Louma gamane ouligisudafa amo ea fofada: su diasudafa amo ganodini lela. Amo da defea. Na da Yu dunu wadela: ma: ne, wadela: i hamedafa hamoi. Amo di noga: le dawa: **11** Na da Sema wadela: lesi ganiaba, o se imunusa: fofada: su amo defele wadela: i hamoi ganiaba, na da se imunusa: fofada: mu da defea gala: loba. Be nama fofada: su da ogogoi ganiaba, na da se imunusa: fofada: mu da defea hame gala: loba. Na da Louma gamane ouligisudafa ema fofada: ma: mu." **12** Amalalu, Fesadase, ea fada: i adole iasu dunuma gilisili sia: dalu, Boloma bu adole i, "Di da Louma Gamane ouligisudafa ema fofada: musa: adole ba: beba: le, defea, di da ema fofada: musa: masunu!" **13** Fa: no, hina bagade Agaliba amola idua Benisi, da Fesadase gousa: musa: ,

Sesalia moilaiga misi. 14 Eso udianawane esalu,
Fesadase da Agalibama Bolo ea hou olelei, amane,
“Dunu da guiguda: esala, Filigisi da asiba: le, amo e
da se dabe iasu diasu ganodini sali amomane fisi. 15
Na da Yelusaleme moilai bai bagade amoga asili, Yu
gobele salasu ouligisu dunu amola asigilai dunu, ilia
da e da wadela: le hamoi amo sia: i. Ilia da na ema
medoma: ne fofada: musa: sia: i. 16 Be na ilima bu
adole i, ‘Ninia Louma dunu hou da agoane gala. Dunu
ilia eno dunu da wadela: le hamoi sia: beba: le, ninia
da amo dunuma udigili hame fofada: sa. E da ea hou
gaga: ma: ne, ema fofada: su dunu hidadea ilia odagi
ba: beba: le fawane fofada: mu!’ na amane sia: i. 17
Amaiba: le, ilia guiguda: manoba, golale hahabe na
da hedolowane fofada: su diasu amo ganodini fili, na
dadi gagui ilima Bolo ganodini oule misa: ne sia: i.
18 Ema ha lai dunu da wa: legadole, ema diwaneya
udidi. Na da agoane dawa: i galu. Ilia da e da wadela:
idafa hou hamoi sia: mu na dawa: i galu. Be hame.
19 Be ilia ema amane fofada: i. E da ilia Gode Ea
sema wadela: lesi, ilia sia: i. Amola e da ogogosu
dunu ea dio amo Yesu da bogoi be bu wa: legadole
esala, amo ogogole sia: i, ilia diwaneya udidi. 20 Na
da amo hou bai dawa: mu gogolei galu. Amaiba: le,
Boloma na amane adole ba: i, ‘Di da Yelusaleme
moilai bai bagade amoga amo fofada: su hou bu
fofada: ma: ne masunu da defeala: ?’ 21 Be Bolo da
Louma gamane ouligisudafa ema fofada: musa: sia: i.
E da se dabe iasu diasu sosodo aligisu dunu amoga
ouligilalu, Louma gamane ouligisudafa fofada: musa:
masunu sia: i. Amaiba: le, na dadi gagui dunuma, na
amo hou hamomusa: sia: i. Na da Louma gamane
ouligisudafa ema asunasimusa: dawa: i!” 22 Agaliba
da Fesadasema amane sia: i, “Amo dunu ea sia:
nisu nabimu hanai gala.” Fesadase da bu adole i,
“Defea! Aya hahabe di da nabimu!” 23 Golale hahabe,
Agaliba amola Benisi da misini, dunu bagohame
elama nodone hamonanebe ba: i. Dunu gilisisu diasu
bagade amo ganodini golili sa: ili, dadi gagui ouligisu
dunu huluane amola moilai ouligisu dunu, gilisila misi.
Fesadase sia: beba: le, sosodo aligisu dunu da Bolo
diasu ganodini oule misi. 24 Fesadase amane sia: i,
“Hina Agaliba amola dunu huluane guiguda: gilisi.
Amo dunu ba: ma. Ema Yu fi dunu huluane guiguda:
esala amola Yelusaleme moilai bai bagade ganodini
esala, amo da ema halale fofada: sa. Ilia ha: giwane,
e bogoma: ne medomusa: halasa. 25 Be e da se
imunusa: fofada: su amo defele wadela: le hamoi na
da hamedafa ba: i. E da hisu Louma ouligisudafa ema
fofada: musa: sia: i dagoiba: le, na da Louma gamane
ouligisudafa ema asunasimusa: sia: i dagoi. 26 Be na
da bai moloidafa Louma gamane ouligisudafa ema
meloa dedene imunu gogoleiba: le, na da di ba: ma:
ne amo dunu oule misi. Hina bagade Agaliba! Disu
noga: le dawa: ma. Bai na da ema fofada: nanu,
bai noga: i amo Louma gamane ouligisudafa ema
dedemu hanai gala. 27 E wadela: i hou mae ba:
le, ema fofada: su noga: le hame dawa: le, udigili
asunasimu da defea hame galebe.”

26 Agaliba da Boloma amane sia: i, “Defea! Dia
hou gaga: ma: ne sia: mu da defea.” Bolo da ea
lobo molole, ea hou amane gaga: i, 2 “Hina Agaliba!
Na da dia midadi, na hou Yu dunu ilia nama fofada:
su liligi amo hou gaga: muba: le, na da hahawane
gala. 3 Di da Yu dunu ilia sema amola ilia sia: ga
gegesu liligi, amo noga: le dawa: beba: le, na da
hahawane gala. Amaiba: le, dia mae hihiniwane na
sia: nabima. 4 Na goihadini eso amogainini asili,
wali esalebe, amo hou huluane, Yu fi dunu huluane
dawa: Na eso huluane hamobe, hidadea na sogedafa
amola fa: no Yelusaleme moilai bai bagade amoga
esalebe, amo ilia hulu dawa: 5 Ninia Godema nodosu
fi amo ganodini, na da gasa bagade fi amo Fa: lisi
fi amo ganodini heda: le, mae fisili esala, amo ilia
dawa: 6 Be wali, na da hahawane dogolegele iasu
amo Gode da ninia aowalalima olelei liligi, amo na
dafawaneyale dawa: beba: le, ilia da na medoma: ne
fofada: musa: dawa: lala. 7 Ninia Isala: ili fi fagoyale
gala, ilia da amo hahawane dogolegele iasu liligi
lamu hanai gala. Ilia gasi amola eso, amo ganodini
Godema nodone sia: ne gadosa. Be hina bagade!
Amo hahawane dogolegele iasu na dafawaneyale
dawa: beba: le, Yu dunu ilia na medomusa: fofada:
nana. 8 Dilia guiguda: esala dunu! Gode da bogoi
dunu wa: lesimusa: defele esala, amo dilia abuliba: le
hamedei agoane dawa: sala: ? 9 Na da musa: Yesu
Gelesu, Na: salede dunu amo ea logo wadela: musa:
, logo hogoi helesu. 10 Amo hou na Yelusaleme moilai
bai bagade amoga hamoi. Gobele salasu ouligisu
dunu da sia: beba: le, na Gode Ea fi dunu bagohame
se dabe iasu diasu ganodini sali. Gobele salasu dunu
da ilima se imunusa: fofada: iba: le, na amola amo

fofada: su fidisu. **11** Eso bagohame sinagoge diasu
ganodini, na sia: beba: le, eno dunu ilia Yesu Ea
hou lalegagui dunu ilima se dabe iasu i. Ninia da
ilima amane sia: i, ‘Yesuma dafawaneyale dawa: su
hou yolesima!’ Na da ilima bagadewane ougiba: le,
amo dunuma se ima: ne, ga moilai bagohame amoga
ahoasu. **12** Na da amo hou hamoma: ne, Dama:
sagase moilaiga asi. Gobele salasu ouligisu dunu
da ilia amo hou nama ilegei dagoi olelemusa: , ilia
na: iyado dunuma meloa dedene nama i. **13** Hina
bagade! Na da esomogoa logoga ahoanoba, hadigi
bagade amo da eso ea hadigi baligi, amo da muagado
misini, na amola na sigi ahoasu dunu, ninima sisiga: i
agoane ba: i. **14** Ninia huluane osoboga diasa: ili,
na da dunu ea sia: nabi. E da Hibulu sia: ga nama
amane sia: i, ‘Solo! Solo! Di da abuliba: le Nama se
iahabela: ? Di da bulamagau ea ouligisu fasu dagulu
amoga emo dugabeba: le se naba, amo defele di
da Na hou amoga gegebeba: le se naba!’ **15** Na
amane adole ba: i, ‘Hina! Di da nowala: ?’ Hina Yesu
Gelesu da bu adole i, ‘Na da Yesu. Di da Nama se
iaha. **16** Be wa: legadoma. Na da dima Na hawa:
hamomusa: gini ilegema: ne misi. Dima hobea wali
ba: i liligi amola Na hobea dima olelemu liligi, amo
eno dunuma olelemu. **17** Na da di Isala: ili dunu amola
Dienadaile dunu, ilima asunasimuba: le, ilia dima
gegesea Na da gaga: mu. **18** Dia sia: beba: le, ilia
si da fadegamu. Ilia gasi fisili, hadigi amoga doaga:
mu. Ilia Sa: ida: ne ea gasa fisili, sinidigili, Godema
bu doaga: mu. Na hou dafawaneyale dawa: beba:
le, ilia wadela: i hou da gogolema: ne olofoi dagoi
ba: mu. Amola ilia Gode Ea ilegei fi amo ganodini,
hahawane esalebe ba: mu.’ **19** “Amaiba: le, hina
bagade Agaliba, amo Hebene esala ba: su ea bai na
da nabawane hamomusa: dawa: i. **20** Degabo Dama:
sagase moilai ganodini, amalu Yelusaleme moilai bai
bagadega, fa: no Isala: ili soge huluane amo ganodini
amola Dienadaile soge amo ganodini, na da Gode
Ea sia: olelei. Amo fi dunu ilia wadela: i hou amoma
gogosiane, Godema sinidigili, ilia Godema sinidigi
dagoi amo olelema: ne, hou ida: iwane hamoma: ne,
na olelei. **21** Amo hou na hamobeba: le, na da Debolo
Diasu ganodini esaloba, Yu dunu da na gagulaligili,
medole legemusa: dawa: i galu. **22** Gode da mae
yolesili, na fidibiba: le, na da wali eso, dunu huluane
defele bagade amola fonobahadi, ilima na ba: su
liligi olelesa lela. Na olelesu da musa: balofede dunu
amola Mousese, ilia musa: amo hou da misunu sia:
i, amo defele na olelesa. **23** Sia: da agoane diala,
‘Mesaia da hidadea se nabawane bogole, E da Gode
Ea hadigi gaga: su hou Yu dunu amola Dienadaile
dunu, ilima olelema: ne, E da bogoi dunu huluane
bisili, hidadea wa: legadomu!’ **24** Bolo da ea hou
agoane gaga: loba, Fesadase da ema ha: giwane
wele sia: i, “Bolo! Di da doula asi dagoi. Idisu amola
dedesu bagade hamobeba: le, di da doula ahoa.”
25 Bolo da bu adole i, “Hina bagade! Na da hame
doula asi. Na da dafawane sia: sa. **26** Hina bagade
Agaliba! Di da amo hou bagade dawa: ! Amaiba: le,
na da mae beda: iwane dima sia: sa. Amo hou da
wamowane hame hamoiba: le, di da amo liligi huluane
ba: i dagoi na dawa: **27** Hina bagade Agaliba! Di da
balofede dunu ilia sia: dafawaneyale dawa: bela: ? Na
agoane dawa: Di dawa: dafa!” **28** Agaliba da Boloma
amane sia: i, “Di da hedolowane na hou afadenene,
bu na Yesu Ea hou lalegagui dunu hamoma: bela:
?” **29** Bolo da bu adole i, “Hedolowane o gebewane
na hame dawa: Be na da Godema agoane sia: ne
gadosa. Di amola eno dunu huluane ilia wali eso
na sia: naba dunu, dilia huluane afadenene, na hou
agoane ba: mu na hanai gala. Be amo sia: ine, na
la: gi liligi, amo fawane dilia lamu na higasa.” **30**
Amalalu, ouligisu Agaliba, Fesadase, Benisi amola
dunu huluane, wa: legadoi. **31** Diasu yolesili, ilia gilisili
sia: dasu, amane, “Amo dunu da wadela: le hame
hamoiba: le, e medoma: ne fofada: mu o se dabe
iasu diasu ganodini salimu da defea hame galebe.”
32 Hina bagade Agaliba da Fesadasema amane sia:
i, “Amo dunu da Louma gamane ouligisudafa ema
fofada: mu hame sia: noba, ea se dabe iasu diasu
logo doasimu da defea gala: loba.”

27 Fesadase da nini huluane Idali sogega foga
ahoasu dusagai amo ganodini asunasimusa:
dawa: beba: le, ilia da Bolo amola se dabe iasu
diasu esalebe dunu eno, ili amo Yuliase (Louma dadi
gagui gilisisu amo ea dio amo “Louma ouligisudafa
amoea Dadi Gagui Gilisisu,” amo ganodini ouligisu
esala), amo ili ouligima: ne, ema i. **2** Ninia da foga
ahoasu dusagai (amo da A: dalamidiame moilai bai
bagadega misi) amo fila heda: le, amo dusagai da A:
isia soge bega: moilaiga masunuba: le, ninia Sesalia
moilai yolesili asi. A: lisadagase (Ma: sidounia fi dunu

musa: Desalounia moilai bai bagade esalu) da nini sigi asi. 3 Golale hahabe, ninia Saidone moilaiga doaga: i. Yuliase da Boloma asigi galu. Amaiba: le e da Bolo ea na: iyado gousa: musa: masa: ne amola liligi lamusa: , logo doasi dagoi. 4 Saidone yolesili asili, ninima fo bagade mabeba: le, ninia Saibalase oga ea la: ididili, amo da fo hame mabe la: idi, amoga asi. 5 Oga be yolesili, hano degele, ninia hano amo ea bega: Silisia amola Ba: mafilia dialu, amo hanoga asili, Maila moilai Lisia soge ganodini amoga doaga: i. 6 Amo moilaiga, Yuliase da dusagai eno A: legesa: nadalia moilai bai bagadega misi, Idali sogega masunu, amo ba: beba: le, e da nini amoga fila heda: ma: ne oule asi. 7 Ninia gebewane foga ahoanu, logo gasawane ba: i. Amalalu ninia Naidase moilai bai bagade gadenenewane doaga: i. Be fo bagade da ninia logo damubiba: le, ninia Galidi oga amo fo hame mabe la: ididili asili, Sa: lamouni goa baligi. 8 Be gadenene, logo gasa bagade ba: lu, ninia soge ea dio amo Dusagai Gaga: i Sogebi, Lasia moilai (dusagai aligisu sogebi) gadenene, amo sogega fi galu. 9 Eso bagohame ouesalu, Gousa: su Eso da baligi dagoi ba: i. Fo bagade eso da doaga: beba: le, bu masunu da hamedei agoane ba: i. Bolo da Yuliase amola dusagai genonesisu dunu, ilima fada: i sia: amane olelei, 10 “Dilia! Ninia wali bu masunu logo da ga: nasidafa ba: mu, na dawa: ! Ninia bu ahoasea, liligi bagohame fisili, amola dunu bagohame bogoi dagoi ba: mu!” 11 Be Yuliase da Bolo ea sia: mae nabawane, dusagai gagui dunu amola dusagai ouligisu dunu, ela sia: fawane nabi. 12 Dusagai Gaga: i Sogebi da dusagai fisu noga: i hame galu. Amogawi, anegagi oubiga dialumu da defea hame ba: i. Amaiba: le, dunu huluane mogili, bagohame ilia amo sogebi fisili, Finigisi sogebi doaga: musa: asili, anegagi oubi amoga Finigisi amoga fimusa: dawa: i galu. Finigisi da dusagai aligisu sogebi Galidi oga ganodini diala. Amo ea midadi da ga (north) amola ga (south) ba: sa. 13 Fo asaboi gala da ga (south) muni mabeba: le, dusagai ouligisu dunu da ilia hanai amo hamomusa: dawa: i galu. Ilia ‘a: go’ (dioi liligi efega la: gi, dusagai mae masa: ne hanoga salasu liligi) duga: le, dusagai da foga ahoanu, Galidi oga bega: gadenenewane ahoasu. 14 Be fo bagade heda: le (amo fo da “Fo da Ga (north) Misi” ilia da sia: su) oga amo la: ididili amoga misi. 15 Amo fo da dusagai amoga doaga: le, dusagai da yaguguli, masunu gogolei. Amaiba: le, ninia hanaiga fisili, dusagai da sinidigili, foga udigili ahoasu. 16 Oga ea dio amo Gouda amoga doaga: le, ninia amoea fo hame mabe la: ididili ahoanu, dusagai bagade ea mano (dusagai fonobahadi) amo wadela: sa: besa: le, ninia gasawane hawa: hamobeba: le, la: gi dagoi. 17 Amalalu, hiougili, gaguia gadole, amo dusagai fonobahadi ninia dusagai bagade amo da: iya ligisili, dusagai bagade da hanoga fabeba: le, fudagala: sa: besa: le, ninia efe haguduga ligisili, la: gi dagoi. Dusagai genonesisu dunu dusagai da sa: ibaso bi Libia be gadenene amoga fasa: besa: le, foga ahoasu abula fadegai dagoi. Amalalu, dusagai da hisu foga fabeba: le asi. 18 Isu gibula bobodoi bagade da hame yolei. Amaiba: le, golale hahabe, dusagai da magufasa: besa: le, ilia liligi ganodini sali amo mogili gadili ha: digi. 19 Golale hahabe, ilia da dusagai genonesisu liligi amo mogili gadili ha: digi. Bai amo liligi da dioi bagade ba: i. 20 Eso bagohame amoga ninia eso amola gasumuni hamedafa ba: su. Fo da mae fisili manu. Ninia da dafawane hamoma: beyale dawa: lusu fisili, bogoma: beale dawa: i galu. 21 Dunu huluane da eso bagohame ha: i mae nawane hawa: hamonanu, Bolo da ilia gilisisu amo ganodini lelu, amane sia: i, “Dilia da na sia: nabawane, Galidi soge hame yolesimu da defea galu. Agoane hamoi ganiaba, ninia dusagai wadela: lesi amola liligi huluane fisi dagoi hame ba: la: loba. 22 Be wali na dilima ha: giwane sia: sa. Dilia dogo denesima! Dunu afae da hamedafa bogomu. Be dusagai fawane fisi dagoi ba: mu. 23 Gasi ganodini, Gode (na da Ea mano amola Ema nodone sia: ne gadosa), amo Ea a: igele dunu da nama misini, amane sia: i, 24 ‘Bolo! Di mae beda: ma! Di da Louma gamane ouligisudafa dunu ba: mu. Gode Ea hou da ida: iwane. E da dunu huluane di amola gilisili dusagai ganodini ahoasu dunu huluane ilia bogomu logo ga: i dagoi.’ 25 Amaiba: le, dilia dogo denesima! Na da Gode Ea sia: dafawaneyale dawa: be! Ninia Ea nama adoi defele ba: mu, na dawa: ! 26 Be fo da gasa bagade mabeba: le, ninia dusagai da oga bega: somu.” 27 Fo da degabo heda: le, hi aduna aligili, ninia dusagai da Medidela: inia Hano Waiyabo Bagade amo ganodini foga fabeba: le lalu. Gasimogoa, dusagai genonesisu dunu da ninia da bega: doaga: mu gadeneidafa dawa: i galu. 28 Amaiba: le, hano ea lugudu defei dawa: ma: ne,

ilia dioi liligi efe bidiga la: gili, hanoga galadigili, igi fa: iga doaga: i. Defei da 40 mida agoane ba: i. Fonobahadi ouesalu, bu hamone, lugudu defei 30 mida ba: i. **29** Dusagai da igiga fasa: besa: le, genonesisu dunu da ‘a: go’ biyaduyale gala, dusagai ea baligiga hanoga sali. Hadigi da hedolo misa: ne, ilia sia: ne gadoi. **30** Amalalu, genonesisu dunu ilia da dusagai fisimusa: dawa: i galu. Ilia dusagai mano hanoga gududili sanasili, ilia ogogole ‘a: go’ eno dusagai ea hagomodini amoga ligisimusa: sia: i. **31** Be Bolo da dadi gagui ouligisu amola dadi gagui dunu, ilima amane sia: i, “Dusagai genonesisu dunu da dusagai fisisia, dunu huluane da bogogia: mu!” **32** Amaiba: le, dadi gagui dunu da efe amoga dusagai fonobahadi da dusagaidafaga la: gi, amo hedofabeba: le, dusagai fonobahadi da udigili fisi. **33** Eso misunu gadenene ba: loba, Bolo da ilima ha: i moma: ne ha: giwane sia: i, amane, “Dilia da hi aduna ha: i mae nawane ouesalu. **34** Amaiba: le, dilia mae bogoma: ne, ha: i moma: ne, na da dilima ha: giwane sia: sa. Dilia da se hamedafa nabimu.” **35** Amo sia: nanu, Bolo da agi lale, Godema nodone sia: ne gadole, fifili, ilima i. **36** Amalalu, ilia dogo denesini, dunu huluane da ha: i mai. **37** Dunu huluane da 276 amo dusagai ganodini sali. **38** Ilia sadini mai dagoloba, ilia dusagai hagima: ne, widi ha: i manu huluane ganodini sali, amo hanoga galadigi. **39** Hahabe doaga: loba, dusagai da soge be gadenene dialebe ba: i. Be dusagai genonesisu dunu da amo soge dio hame dawa: i. Be ilia da soge bega: bosada: i umiwane dialebe ba: beba: le, dusagai genonesili amo bega: somusa: ilegei galu. **40** Amaiba: le, ‘a: go’ liligi hanoga fisimusa: , efe damui dagole, eno efe logo olelesu sua: su amoga bagelesi fadegai. Amalalu, dusagai da hagomodini masa: ne, ilia dusagai abula dusagai hagomodini gala gaguia gadole, dusagai da bega: doaga: musa: ahoanu. **41** Be dusagai da sa: i boso bi fai dagoi. Dusagai hagomodini da bai bagadeba: le, masunu gogolei. Be dusagai ea baligi da hano gafului amoga fananebeba: le, mugulumu agoai ba: i. **42** Dadi gagui dunu ilia da se dabe iasu hamosu dunu huluane dasisa: ili, bega: doaga: le udigili hobea: sa: besa: le, amo logo damumusa: huluane medole legemusa: ilegei galu. **43** Be dadi gagui ouligisu dunu, e da Bolo gaga: musa: dawa: beba: le, ili logo hedofai. E sia: beba: le, dasi dasu dawa: su dunu da hidadea dusagai fisili hanoga soagala: le, bega: dasi sa: i. **44** Eno da fa: no bobogele, ifa da: fe amola dusagai mugului liligi, amo gaguiwane bega: doaga: musa: asi. Amaiba: le, ninia huluane hahawane bega: doaga: i.

28 Ninia bega: hahawane doaga: i. Amalalu, ninia da amo oga ea dio da Moloda nabi. **2** Amo soge fi dunudafa da ninima asigi hamoi. Gibu da muni dabeba: le, ninia anegagi nabi. Be ilia lalu didilalu, nini huluane bagadewane fidisu. **3** Bolo da lalu ifa gilisili, laluga ligisilaloba, medosu sania da gia: i nababeba: le, amo lalu ifaga gadili misini, Bolo ea lobo gasonaloba besega gagui. **4** Dunudafa ilia da sania amo Bolo ea loboga gagulalebe ba: beba: le, gilisili amane sia: dasu, “Amabela: ? Amo dunu da fasu dunu. Be e da fo amola hano gafului, amoga hame bogoi. Be wali Osobo Bagade Ouligisu Hou da e medole legemusa: dawa: lala!” **5** Be Bolo da ea lobo fofoga: beba: le, sania da laluma sa: i. Amola Bolo da hame oloi. **6** Ilia da e da hedolowane fofale, dafane, bogomu, amo ba: musa: ouesalu. Be sedagawane ouesalu, hou hisu da hame doaga: beba: le, ilia asigi dawa: su afadenene, amane sia: i, “E da ‘gode’ agoane!” **7** Amo sogebi gadenene, oga ouligisu dunu, ea dio amo Babaliase, e da ifabi gagui galu. E da nini hahawane yosia: le, ninima eso udiana agoane aowai. **8** Babaliase eda da asugi amola hagomo se oloiba: le, diaheda: su da: iya esalu. Bolo da ea diasu ganodini golili sa: ili, Godema sia: ne gadole, ea lobo ema ligisili, e uhinisi dagoi. **9** Amo sia: nababeba: le, oloi dunu huluane amo oga ganodini esalu da Boloma misini, uhi dagoi ba: i. **10** Ilia da ninima liligi bagohame i. Ninia amo soge fisimusa: dawa: beba: le, ninia dusagai ganodini ilia ha: i manu amola liligi huluane, ninia ahoabe ouligima: ne defele ligisi. **11** Oubi udiana aligili, ninia da dusagai (amo da A: legesa: nadalia moilaiga misini, anegagi oubi ganodini Moloda oga amoga ouesalu. Dusagai ea dio amo da “‘gode’ Aduna Eso Afadafa Lalelegei.”) amo ganodini fila heda: le, yolesili asi. **12** Asili, ninia da Silagiusi moilai bai bagadega doaga: le, eso udiana ouesalu. **13** Yolesili asili, ninia Lidiame moilai bai bagadega doaga: i. Golale hahabe, fo da ga (south) mabe ba: beba: le, eso adunaga asili, Biudioli moilaiga doaga: i. **14** Amo moilaiga, ninia da eno Yesu Ea hou lalegagui dunu ba: i. Ilia da ninima sia: beba: le, nini da ili

amola hi afadafa sigi esalu. Yolesili asili, ninia Louma
moilai bai bagadega doaga: i. **15** Louma moilai bai
bagadega, Yesu Ea hou lalegagui dunu da ninia
doaga: be nababeba: le, Louma yolesili, mogili da
A: biase Bidi Lama: ne diasu amola Ga Misi Dunu
Diasu Udiana moilaiga nini yosia: la misi. Bolo da
amo dunu ba: beba: le, Godema nodoi. Ea dogo da
bagadewane denesi dagoi. **16** Ninia Louma moilaiga
doaga: loba, Louma gamane dunu da sia: beba:
le, Bolo da hisu diasu ganodini esalu. Dadi gagui
dunu afadafa fawane da e sosodo aligisu. **17** Eso
udiana aligili, Bolo da Yu ouligisu dunu amo soge
ganodini esalu, amo fofada: musa: misa: ne sia: i. Ilia
da gilisibiba: le, e da ilima amane sia: i, "Na fi Isala: ili
dunu! Na da ninia sema amo ninia aowalali olelei liligi,
amo na da hamedafa wadela: lesi. Be Yelusaleme Yu
fi dunu ilia hanaiba: le, Louma gamane dunu da na
se dabe iasu diasu ganodini sali. **18** Louma gamane
dunu ilia da nama fofada: nanu, na hou ganodini se
imunusa: fofada: mu liligi hame ba: beba: le, na se
dabe iasu diasu logo doasimusa: dawa: i galu. **19**
Be Yu dunu da na se dabe iasu diasu logo doasimu
higa: iba: le, ougiwane bu fofada: i. Amaiba: le, na da
Louma gamane ouligisudafa fofada: mu, amo logo
fawane ba: i. Be na da na fi dunu ilima diwaneya
udidimu hamedei galebe. **20** Amaiba: le, na da dili ba:
mu amola dilima sia: sa: imusa: , dawa: i galu. Na
da Dunu amo E hobea misunu Isala: ili dunu ilia da
dafawane hamoma: beyale dawa: lusu, amo Ea hou
dafawaneyale dawa: beba: le, na da amo sia: inega la:
gi dagoi!" **21** Yu ouligisu dunu ilia da Boloma bu adole
i, "Yudia soge fi dunu ilia da dia hou olelema: ne,
ninima meloa hamedafa dedei. Amola ninia fi dunu da
amo sogega misini, di da wadela: le hamoi, amo da
hame sia: i. **22** Be dunu huluane da dia gilisisu (Yesu
Ea fa: no bobogesu fi) ilima halalewane sia: beba: le,
ninia dia hou nabimu hanai gala!" **23** Amaiba: le ilia
amola Bolo da fofada: mu eso ilegele, amo esoga
dunu bagohame da Bolo ea esalebe diasuga misi.
Hahabe muni olelesa asili, amoganini gasi, e da Gode
Ea Hinadafa Hou ilima olelei. Ilia da Yesu Ea hou
dafawaneyale dawa: ma: ne, e da Mousese ea Sema
amola balofede dunu ilia dedei, amo ilima olelei. **24**
Mogili da ea sia: nababeba: le, dafawaneyale dawa: i
galu. Be eno da higabeba: le, dafawaneyale hame
dawa: i. **25** Amaiba: le, ilia fisili asili, mogisu sia:
gilisili sia: dasu. Be Bolo da hidadea sia: afadafa
fawane sia: i galu, amane, "Dafawane! Gode Ea A:
silibu Hadigidafa Gala da ninia aowalalima Aisaia ea
lafidili dafawane sia: i. **26** E amane sia: i, 'Masa! Amo
dunuma agoane sia: ma. Dilia da gega nabalumu be
hamedafa dawa: mu. Dilia da siga hogoi helelalumu
be hame ba: mu. **27** Bai amo dunu ilia asigi dawa: su
da igi agoai gala. Ilia ge ilisu ga: i dagoi. Ilia si ilisu da
dofoi dagoi. Agoane hame hamoi ganiaba, ilia si da
ba: la: loba, ilia ge da nabana: noba, ilia asigi dawa:
su da dawa: la: loba, amola ilia da Nama sinidigili, Na
da ili uhinisila: loba, Gode da sia: sa.' **28** Bolo da sia:
dagomusa: amane sia: i, "Dilia noga: le dawa: ma!
Gode da Ea Sia: Ida: iwane gala amo osobo bagade
dunuma gaga: su sia: , Dienadaile dunuma iasi dagoi.
Dienadaile dunu da nabimu!" **29** Bolo da amo sia:
sia: beba: le, Yu dunu da gilisili sia: ga gegenanu,
yolesili asi. **30** Amalalu, ode aduna amoga Bolo da
amo diasu ganodini esalu. Amogawi esaloma: ne, e
da bidi i. Amola dunu huluane amo da ema gousa:
musa: mabeba: le, e da hahawane yosia: su. **31** E
da mae beda: iwane, Gode Ea Hinadafa Hou amola
Hina Gode Yesu Gelesu Ea hou gasawane amola
halegalewane olelelalu. Sia: Ama Dagoi

Louma

1 Na da Bolo, Yesu Gelesu Ea hawa: hamosu dunu!
Amola Gode da ilegei dagoiba: le, na da Ea Sia:
Ida: iwane Gala olelema: ne asunasi dunu hamoi.
Na da dili Louma dunuma meloa dedesa. 2 Musa:
hemonega, Gode da Ea balofede (Gode Sia: alofesu
dunu) amo dunu ilia dogo ganodini olelebeba: le, amo
Sia: Ida: iwane gala E da osobo bagade dunuma
imunu ilegele sia: i. Balofede (Gode Sia: alofesu
dunu) dunu ilia amo sia: Gode Sia: Dedei Meloa
amo ganodini dedene legei. 3 Amo sia: da Gode Ea
Manodafa Yesu Gelesu, amo ea hou olelesa. E da
osobo bagade dunu agoai lalelegeiba: le, Da: ibidi ea
fi ganodini lalelegei. 4 E da Godedafa hadigi gala,
amola Gode Ea Manodafa esalu. Amo olelema: ne,
Yesu Gelesu da bogolalu, Gode da gasa bagadewane
E wa: legadolesi. 5 Yesu Gelesu da hamobeba:
le, Gode da nama hahawane asunasi dunu hawa:
hamosu imunusa: sia: i. Na da Yesu Gelesu Ea hawa:
hamomusa: gini, osobo bagade fifi asi gala ilima
Yesuma dafawaneyale dawa: sea lalegaguma: ne,
Gode da na asunasi dunu ilegei dagoi. 6 Dilia Louma
fi dunu, Yesu Ea hou lalegaguma: ne, Gode da dilima
misa: ne wele sia: i dagoi. Amaiba: le, na da dilima
amo hou olelemusa: dawa: lala. 7 Amaiba: le, na da
dili huluane Louma soge ganodini esala dunu, Gode
da dilima Ea dogolegei fidafa hamoma: ne wele sia: i
dagoi, amo na dilima dedene iaha. Ninia Ada Gode
amola Hina Yesu Gelesu, da dilima ea hahawane
dogolegele iasu amola olofosu imunusa: , na da Ema
adole ba: sa. 8 Dunu huluane da dilia dafawaneyale
dawa: su hou nabi dagoi. Amaiba: le, na da hidadea
Yesu Ea Dioba: le, Godema nodone sia: ne gadosa.
9 Na sia: da dafawane amo Gode da dawa: ! Amo
Gode na da maedafa hihini, eso huluane Ea hawa:
hamonana. Amo hawa: hamosu da ea Manodafa
Ea Sia: Ida: iwane olelesa. 10 Na da eso huluane
sia: ne gadosea, dili hou fidima: ne sia: ne gadosa.
Amola na da dili bu ba: mu hanaiba: le, Gode da na
logo fodoma: ne, na da Godema adole ba: sa. 11 Na
da dilia a: silibu hou gasawane asigilama: ne, amo
olelema: ne, dilima misunu bagade hanai gala. 12
Be nisu da udigili hame olelemu. Ninia gilisili, dilia
dafawaneyale dawa: su hou na ba: sea amola na
hou dilia ba: sea, ninia da gilisili asigilamu. 13 Na fi
dunu! Dilia dawa: ma! Na da eso bagohame dilima
misunu dawa: i galu. Be logo ga: i dagoi ba: i. Na
da Dienadaile dunu enoma Gode Sia: olelebeba: le,
ilia Godema sinidigi. Amo defele, na da dilia gilisisu
amo ganodini, eno dunu Godema hiougimusa: dawa:
lala. 14 Na da dunu huluane ilima dabe agoane
imunusa: dawa: lala. Bagade gagui dunu, dunudafa,
sugulu hamoi dunu amola hame dawa: su dunu,
amo huluanema na da dabe imunu agoai galebe. 15
Amaiba: le, na da Sia: Ida: iwane Gala dili Louma
ganodini esala dunuma olelemu, bagade hanai gala.
16 Gode Ea Sia: Ida: iwane da defele na dawa: Dunu
huluane, Yu dunu hidadea amola Dienadaile dunu
fa: no, amo huluane gaga: ma: ne, Gode Ea sia:
gasa da defele diala. 17 Gode Ea Sia: Ida: iwane
Gala da Gode Ea hou, amoga e da dunu moloidafa
ba: ma: ne afadenesa, amo olelesa. Eno hou hame,
dafawaneyale dawa: beba: le fawane afadenesa.
Gode Sia: da agoane dedei diala, “Nowa dunu da
Gode Ea hou dafawaneyale dawa: sea, Gode da
moloidafa ba: ma: ne afadenesea, amo dunu da eso
huluane mae bogole Fifi Ahoanumu. 18 Gode da
wadela: i hou amola dogo ganodini ledo, amoma E da
ougiwane medoma: ne fofada: mu, amo E da olelei
dagoi. Eno wadela: i hamosu dunu da moloidafa hou
olelemu logo hedofasa. Gode da amo dunuma ougi
bagade, amo E da olelei dagoi. 19 Gode Ea hou
dawa: mu logo da diala. Gode da amo logo moloiwane
olelebeba: le, dunu huluane da amo dawa: mu gala.
Be ilia amo logo higabeba: le, Gode da ilima se dabe
iasu imunu. 20 Degabo, Gode da osobo bagade
hahamoi amola fa: no eso huluane, amo esoga dunu
huluane da Gode Ea hou, dunu ilia siga hame ba: su
hou, amo huluane dawa: su. Gode Ea hahamoi liligi
ba: beba: le, Gode da hadigidafa amola E da eso
huluane esalalala, amo ilia dawa: i galu. Amaiba: le,
amo dunu ilia hame nabasu hou abalomu da hamedei.
(aïdios g126) 21 Gode da esala, amo ilia dawa: Be ilia
da Ema hame nodone sia: sa. Be ilia asigi dawa:
su da gagaoui agoane hamoi. Ilia dogo ganodini a:
silibudafa hou hamedafa dialebeba: le, gasi da ilia
dogo ganodini nabaiwane ba: sa. 22 Ilia da bagade
dawa: su dunu, ilisu da sia: sa. Be ilia da gagaoui
fawane. 23 Ilia Godema nodone sia: ne gadosu hou
yolesili, udigili ogogosu ‘gode’ loboga hamoi liligi, sio,
ohe fi amola sania, agoai hamoi liligi, amoma nodone

sia: ne gadosa. 24 Amaiba: le, ilia Gode yolesiba:
le, Gode da ili yolesi dagoi. Ilia ledo bagade hou
hanaiba: le, amo hamoma: ne amola wadela: i hou
dunu eno ea da: i hodo amoma hamoma: ne, Gode
da ili yolesi dagoi. 25 Gode Ea moloidafa hou yolesili,
ilia ogogosu hou lalegagusa. Osobo Bagade Hahamoi
Dunu Ema nodone sia: ne gadosu hou amola hawa:
hamosu hou yolesili, ilia bu Gode Ea hahamoi liligi
amoma sia: ne gadosa amola hawa: hamosa, Be
Osobo Bagade Hahamoi Gode Ema mae yolesili
eso huluane nodone sia: ne gadolalumu da defea.
Ama. (aiōn g165) 26 Amo hou ilia hamobeba: le, Gode
da amo dunu wadela: idafa hou hamomusa: gini,
yolesi dagoi. Uda ea houdafa yolesili, uda eno da ea
sama wadela: le hamosa. 27 Amaiwane, dunu da uda
lasu houdafa yolesili, lalu agoane ilia eno dunuma
hanai bagade. Dunu eno da ea sama adole lasu hou
hamobeba: le, ilisu hawa: hamobeba: le ilia wadela:
i hou defele se dabe iasu ba: sa. 28 Amo dunu da
ilia asigi dawa: su ganodini, Gode Ea houdafa ilia
musa: dawa: i, amo lalegagumu ilia higasa. Amaiba:
le, amo dunu ilia dogo ganodini ledo fawane dialoma:
ne, amola wadela: i hou hamoma: ne, Gode da ili
yolesi dagoi. 29 Ilia wadela: i bagade hamosa. Liligi
amola muni hanaiba: le, ilia uasu agoane hamosa.
Mudasu, dunu fuga: su hou, gegesu, ogogosu amola
eno dunuma higasu, ilia bagadewane hamosa. 30 Ilia
udigili ogogosu sia: da fo agoane ahoa. Ilia da eno
dunu ilia hou wadela: musa: hedolowane baligidu sia:
sa. Ilia Godema ha lai. Ilia hedolowane gadele sia: sa.
Gasa fi hou ilia bagade dawa: Ilia da wadela: i hou
hamomusa: , logo hogoi helesa. Ilia da eda amola
ame ilia sia: hame naba. 31 Wadela: i hou hamobeba:
le, ilia da hame gogosiasa. Hawa: hamoma: ne sia:
beba: le, ilia da hame hamosa. Ilia da dunu enoma
hame asigisa. 32 Gode da amo hou hamosu dunuma
fofada: ne, ilima bogosu imunu. Amo E da sia: i dagoi
ilia dawa: Be ilia da amo wadela: i hou mae yolesili
hamonana. Amola amo baligili, ilia da eno dunu amo
hou hamonanebe ba: sea, hahawane ba: sa.

2 Na na: iyado! Di da eno dunu amo ea wadela: i
hou dawa: lalu ema fofada: musa: dawa: bala? Di
da amo dunu ilia wadela: i hou defele hamobeba:
le, ilima fofada: sea, di gobele dima se dabe lama:
ne fofada: nana. 2 Gode da wadela: i hamosu
dunuma fofada: sea, Ea hou da moloidafa. Amo ninia
noga: le dawa: 3 Di da eno dunuma ilia wadela: i
hou hamoiba: le fofada: sa. Be di da ili hou defele
hamobeba: le, Godema fofada: su amo yolesima: ne,
hobeamu logo hamedafa ba: mu. 4 Di da Gode Ea
asigidafa hou, hahawane hou amola hedolo hame
se dabe iasu hou amo higabela: ? Gode da di Ema
sinidigima: ne logo olelesa. Di da amo dawa: bela:
? 5 Be dia ge da ga: i dagoi amola dia dogo da ga:
nasi hamoi dagoi. Amaiba: le, Gode Ea ougiwane
moloidafa fofada: su Esoha, disu gobele dia se dabe
iasu baligiliwane hahamoi dagoi ba: mu. 6 Gode
da dunu huluane afae afae ea hawa: hamosu amo
defele bidi imunu. 7 Dunu mogili ilia da eso huluane
hawa: moloidafa hamonana. Ilia hadigi hou, Godema
nodosu hou amola eso huluane mae bogole Fifi
Ahoanusu hogoi helesa. Gode da ilima eso huluane
mae bogole Fifi Ahoanusu imunu. (aiōnios g166) 8
Be eno dunu da ilisu hanai hou hamonana. Ilia
hou moloidafa higale, wadela: i hou fawane fa: no
bobogesa. Fedege agoane, Gode da Ea ougi se dabe
iasu ilima sogadigimu. 9 Wadela: i hamosu dunu,
Yu dunu hidadea amola Dienadaile dunu huluane
da se bagade nabimu. 10 Be hou moloidafa hamosu
dunu, Yu dunu hidadea amola Dienadaile dunu, ilima
Gode da Ea hadigi, nodosu amola olofosu imunu. 11
Gode da dunu huluanedafa defele ilima fofada: sa. 12
Dienadaile dunu da Mousese ea Sema hame dawa:
Ilia da Sema giadofaiba: le hame, be wadela: i hou
hamobeba: le Godema afafane, yolesi dagoi ba: sa.
Be Yu dunu ilia Mousese ea Sema dawa: Amaiba: le,
amo Sema ilegei defele, Gode da ilima fofada: mu.
13 Gode Ea Sema gega nababeba: le, dunu da bu
afadenene moloidafa hamoi hame ba: sa. Be dunu
da Sema nababeba: le, noga: le defele hamosea,
amo dunu Gode da hahawane ba: mu. 14 Dienadaile
dunu da Sema hame dawa: Be ilia asigi dawa: su
ganodini hanaiba: le, Sema sia: defele hamosea, ilia
hou moloidafa amola hou wadela: iwane, amo da hisu
hisu ilia dawa: , amo olelesa. Be Mousese ea Sema
dedei ilia hame dawa: 15 Ilia hou hamobeba: le,
Sema da fedege agoane ilia dogo ganodini dedene
legei dagoi olelesa. Ilia asigi dawa: su amo ganodini
dawa: beba: le, amo hou da dafawane ilia da olelesa.
Hou afae hamobeba: le, ilia asigi dawa: su da ilima
diwaneya udidisa. Hou eno hamobeba: le, ilia asigi
dawa: su da ilima abalomu. 16 Fofada: su Esoga,

Gode da Ea Sia: Ida: iwane defele, Yesu Gelesu Ea lafidili dunu huluane ilia asigi dawa: su ilia dogo ganodini wamo sali, amoma fofada: sea, amo hou defele da ba: mu. Na da Gode Ea Sia: Ida: iwane Gala agoane olelesa. **17** Di amola! Di da Yu dunu! Di da amane sia: sa, “Na da Yu dunu”! Di da Sema dafawaneyale dawa: sa. Di hidale Gode noga: le dawa: sia: sa. **18** Di da Gode Ea hanai hamoma: ne liligi dawa: Di da Gode Ea Sema dawa: beba: le, hou moloidafa ilegemusa: dawa: **19** Di da si dofoi dunuma logo olelemusa: defele esala, amo dawa: lala. Dia da dunu gasi ganodini esala, ilima hadigi olelemusa: defele esala, amo di dawa: lala. **20** Dia da gagaoui dunu amola hame dawa: su dunu, ilima houdafa olelemusa: defele esala, amo dawa: lala. Dia da Sema amo ganodini da dawa: su hou huluanedafa amola dafawane hou huluanedafa dialebe, amo dawa: lala. **21** Dia da eno dunuma olelebeba: le, abuliba: le dima di gobele hame olelesala: ? Dia eno dunuma, “Mae wamolama!” sia: sa. Be dia da wamolasu dawa: bela: ? **22** Dia eno dunuma, “Inia uda mae adole lama!” sia: sa. Be dia da inia uda adole lasu hou dawa: bela: ? Dia loboga hamoi ogogosu ‘gode’ higasa. Be dia Debolo Diasu liligi wamolasala: ? **23** Dia da hidale Gode Ea Sema lalegagui dagoi sia: sa. Be dia da Gode Ea Sema wadela: beba: le, dia Gode Ea Dio wadela: sa. **24** Gode Sia: da agoane dedei diala, “Dilia Yu dunu da wadela: i hou hamonanebeba: le, Dienadaile dunu da Godema lasogole sia: sa!” **25** Dia da Sema mae giadofale hamonana ganiaba, dia gadofo damui da bai galebe ba: la: loba. Be dia Sema hame naba ganiaba, dia gadofo hame damumu da defea galula: loba. **26** Adi dawa: bela: ? Dienadaile gadofo hame damui dunu da Sema huluane mae giadofale hamosea, Gode da amo dunu gadofo damui dunu defele ba: ma: bela: ? **27** Dilia Yu dunu da Sema dedei gala amola dilia gadofo damui gala. Be dilia da Sema giadofabeba: le, Gode da amo mae dawa: le., dilima Sema defele medoma: ne fofada: mu. Be Dienadaile dunu, ilia Sema hame dawa: amola gadofo hame damui. Be ilia hou da dilia hou baligiwane ba: mu. Bai mogili ilia Sema udigili nabawane hamosa. **28** Dunu da ea gadofo damui dagoiba: le, Yudafa dunu hame hamosa. E da gadofo damui dagoiba: le, dabuagado fawane Yu dunu hamoi. **29** Be Yu dunudafa da ea dogo ganodini Yu dunu hamoi. Fedege agoane, ea dogo gadofo damui dagoiba: le, Yu dunudafa hamosa. Amo da Sema dedei amoga hame hamosa, be Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala amoga hamosa. Agoaiwane dunu da dunuma nodosu mae lale, Gode Ea nodosu fawane ba: sa.

3 Amaiba: le, Yu fi dunu ilia hou da Dienadaile fi dunu ilia hou baligisala: ? Gadofo damusu hou da Yu dunu ilia hou fidisala: ? **2** Dafawane! Amo da Yu dunu ilia hou bagade fidisa. Gode da hidadea ea Sia: Ida: iwane Gala eno dunuma olelemusa: , Yu dunu fi ilima hidadea i. **3** Be Yu fi dunu mogili ilia Gode Ea Sia: noga: le hame ouligibiba: le, Gode amola da Ea hou noga: le hame ouligi mae dawa: ma! **4** Hame mabu! Dunu huluanedafa da ogogole sia: sea, Gode da hamedafa ogogomu. Gode Sia: da agoane dedei diala, “Dia lafidili sia: sea, moloidafa hou fawane ba: mu! Ilia Dima fofada: sea, Di fawane da hasalimu!” **5** Be ninia da wadela: le hamobeba: le, Gode da hadigi fawane hamosa, amo da bu baligiliwane ba: mu. Amaiba: le, Gode da ninima se dabe iasu iahabeba: le, e da wadela: le hamosa ninia sia: ma: bela: ? (Amo da osobo bagade dunu ea hou defele, na udigili adole ba: sa.) **6** Hame mabu! Gode Ea hou da hadigi amola moloidafa. Amola E da osobo bagade fifi asi gala dunu huluane ilima fofada: musa: defele esala. **7** Be na wadela: i hou amola Gode Ea hadigi hou, dunu ilia amo gilisili ba: sea, Gode Ea hou da baligili moloidafa ba: mu. Amaiba: le, na da Gode Ea hou eno dunuga ba: ma: ne fidibiba: le, na da abuliba: le wadela: i hamosu dunu ea dabe lama: bela: ? **8** Dunu eno mogili da nama lasogole, Bolo da amane sia: i, ilia da sia: sa, amane, “Hou moloidafa da doaga: ma: ne, wadela: i hou hamomu da defea!” ilia sia: sa. Be amo sia: da ogogosa. Amo adole iasu dunu ilia da se dabe iasu lama: ne, fofada: mu. **9** Amaiba: le! Dilia adi dawa: bala: ? Nini Yu dunu ninia hou, da Dienadaile dunu ilia hou baligibala: ? Hame mabu! Na musa: olelei dagoi amane, Yu dunu amola Dienadaile dunu, huluane defele ilia da wadela: i se iasu gasa bagade hou amoga banenesi dagoi. **10** Gode Sia: da agoane dedei diala, “Dunu afae da hou moloidafa hame dawa: **11** Dunu huluane da bagade dawa: su hou hame dawa: Ilia da Godema nodone sia: ne gadosu hou hame dawa: **12** Ilia huluane da Gode Ea hou yolesi dagoi. Ilia huluane da wadela: i hou

hamosu. Dunu afae da hou moloidafa hamedafa hamosa. 13 Ilia da dunu eno bogoma: ne, ogogole sia: nana. Ilia lafidili ogogosu sia: bagade sia: daha. Ougiwane, medoma: ne sia: beba: le, ilia lafi da medosu sania defo hano agoane nabai gala. 14 Ilia da lasogole bagade sia: sa. 15 Ilia da hedolowane se ima: ne gegene, dunu eno medole legesa. 16 Ilia habidili ahoasea, gugunufinisisu fawane ba: sa. 17 Ilia da olofosu hou hamedafa dawa: 18 Ilia da Godema nodone beda: su hou hamedafa dawa:" 19 Dunu huluane ilia Sema nabawane hamomusa: sia: i, amo dunuma Sema da hou huluane olelesa, amo ninia dawa: Be Sema da osobo bagade dunu huluane dafawane wadela: i hou hamoi amo olelema: ne, Sema da dedei dagoi. 20 Osobo bagade dunu da Sema huluane nabawane hamoi dagoiba: le, Gode Ea siga ba: ma: ne afadenene moloidafa hamoi, da hamedeidafa. Be dunu huluanedafa ilia da wadela: i hou hamoi dagoi dawa: ma: ne, Sema da dedei diala. 21 Be wali ninia Gode Ea hou amoga E da dunu E bu noga: i ba: ma: ne afadenesa, amo hou ba: sa. Amo hou da Sema amoga hame hamosa. Be musa: Mousese ea Sema sia: dedei amola balofede (Gode Sia: alofesu dunu) dunu ilia sia: dedei, da amo hobea misunu liligi olelesu. 22 Osobo bagade dunu da Yesu Gelesu Ea hou dafawaneyale dawa: beba: le, lalegagubiba: le fawane, Gode da ilia hou bu moloidafa ba: sa. Gode da Yesu Gelesu dafawaneyale dawa: su dunu, ilima amo hou hamosa. 23 Bai hou hisu hisu da hame gala. Dunu huluanedafa defele ilia da wadela: i hamosu dunu. Ilia da huluane defele Gode Ea Hou giadofale hamoi dagoi. 24 Be Gode da ninima hahawane dogolegele iabeba: le, Yesu Gelesu Ea hou hamoiba: le, dunu huluane Godema moloidafa ba: ma: ne da defele esala. Yesu Gelesu da ili halegale masa: ne, ili se iasu diasu logo doasi dagoi. 26 Gode da Yesu Gelesu gobele salasu agoane ninima i. E da bogoiba: le, nowa da Yesu Gelesu Ea hou dafawaneyale dawa: sea da ilia wadela: i hou gogolema: ne olofoi dagoi ba: sa. Gode da ea moloidafa hou olelema: ne, amo hou hamoi. Gode da amo hou hamobeba: le, amo e da moloidafa fofada: su dunu amola e da dunu huluane ilia Yesu Ea hou dafawaneyale dawa: beba: le amo E da ili moloidafa hamoi ba: sa, amo olelesa. 27 Amaiba: le, ninia abuliba: le gasa fili hidale hamoma: bela: ? Gasa fi hou hamomusa: bai da hamedafa gala. Bai ninia Sema nabawane hamobeba: le hame, be ninia Yesu Ea hou dafawaneyale dawa: beba: le fawane, Gode da nini moloidafa hamoi ba: sa. 28 Ninia dafawaneyale dawa: beba: le fawane, Gode da nini moloidafa hamoi ba: sa. Sema nabawane hamoiba: le hame. 29 Dilia adi dawa: bela: ? Gode da Yu dunuma fawane Gode esalabala? Hame mabu! E da Dienadaile dunu amola ilima Gode esala! 30 Gode da afadafa fawane. Yu dunu ilia dafawaneyale dawa: beba: le amola Dienadaile dunu ilia amo defele dafawaneyale dawa: beba: le, amo huluane E da afadenene, moloidafa ba: ma: ne hamosa. 31 Amaiba: le, Yesuma dafawaneyale dawa: su hou da doaga: beba: le, ninia Sema yolesimu da defeala: ? Hame mabu! Ninia Sema bu baligiliwane dawa: mu da defea.

4 Ninia fi aowa A: ibalaha: me ea hou amola ea hawa: hamosu, amo ninia ba: mu da defea. 2 E da hi hou moloidafa hamoiba: le, Gode da e moloidafa hamoi ganiaba, e da gasa fi hou hamomu da defea gala: loba. Be dunu da gasa fi hamomu, amo Gode da higa: i hodosa. 3 Gode Sia: da agoane dedei diala, “A: ibalaha: me da Gode Ea hou dafawaneyale dawa: i. Amaiba: le, Gode da A: ibalaha: me afadenene moloidafa hamoi ba: i.” 4 Hawa: hamosu dunu da hawa: hamobeba: le, bidi laha. Be ea bidi lai da hahawane dogolegele iasu hame. E da hawa: hamobeba: le fawane lasa. 5 Gode da wadela: i hamosu dunu lale, afadenene, dunu moloidafa hamomusa: dawa: Osobo bagade dunu da hi hawa: hamobe amo mae dawa: le, amo dafawaneyale dawa: sea, Gode da amo dunu ea hou afadenene, bu moloidafa hamoi ba: sa. 6 Amo hou Da: ibidi da amane olelei, nowa dunu da mae hawa: hamone, udigili Gode Ea hanaiba: le afadenei moloidafa ba: sa, amo dunu da hahawane bagade. 7 “Dunu da ea wadela: i hou da gogolema: ne olofoi dagoi ba: sa, amo dunu da hahawane bagade. 8 Gode da amo dunu ea wadela: i hou hobea hamedafa bu dawa: mu. Amaiba: le, e da hahawane bagade!” 9 Amo hahawane hou, gadofo damui dunu fawane da hame dawa: , be gadofo hame damui dunu amola amo hou dawa: lala. Ninia musa: Gode Sia: dedei, amane olelei, “A: ibalaha: me da Gode Ea hou dafawaneyale dawa: i. Amaiba: le, Gode da A:

ibalaha: me afadenene, moloidafa hamoi ba: i." **10** Amo hou da habogala hamobela: ? Amo hou da A: ibalaha: me ea gadofo hame damui esoga degabo ba: i. **11** Gode da A: ibalaha: me moloidafa ba: i. Fa: no e da gadofo damusu hou hamoi. Ea gadofo damui da dawa: digima: ne olelesu fawane. Amo dawa: digima: ne olelesu da e da Gode Ea hou dafawaneyale dawa: beba: le, Gode da A: ibalaha: me moloidafa hamoi ba: i. Gadofo damui da fa: no ba: i. Amaiba: le dunu huluane Gode Ea hou dafawaneyale dawa: beba: le gadofo damui amola gadofo hame damui, amo Gode da moloidafa hamoi ba: sa. Amola amo huluane da A: ibalaha: me ea mano agoane. **12** Gadofo damui dunu amola ilia A: ibalaha: me ea dafawaneyale dawa: su hou e da ea gadofo hame damui amo esoga hamosu, amo defele ilia hamobeba: le, ilia amola da A: ibalaha: me ea mano agoane. **13** Gode da A: ibalaha: mema, e amola egaga fi da hobea osobo bagade huluane lalegagumu sia: i. A: ibalaha: me da sema huluane mae giadofale hamoiba: le, Gode da amo hame sia: i. Be A: ibalaha: me da Gode dafawaneyale dawa: le, moloidafa hamoiba: le, Gode da ema amane sia: i. **14** Gode Ea hahawane dogolegele iasu da Sema nabasu dunu ilima fawane iaha ganiaba, osobo bagade dunu ilia dafawaneyale dawa: su hou da hamedei liligi agoai ba: la: loba, amola Gode Ea hahawane dogolegele iasu da hamedei liligi agoai ba: la: loba. **15** Gode Ea Sema da dialebeba: le, amo wadela: beba: le, dunu ilia Gode Ea ougi se dabe iasu ba: mu. Be Sema da hame galea, Sema amoma hame nabasu hou amola da hame gala. **16** Amaiba: le, hahawane dogolegele iasu hou bai, amo Gode da Ema dafawaneyale dawa: su hou amoga hamoi. Gode da A: ibalaha: me egaga fi huluane ilima hahawane dogolegele imunu sia: i. Sema nabasu dunu ilima fawane hame. Be nowa dunu e da A: ibalaha: me ea hou defele dafawaneyale dawa: sa, ilima amola. A: ibalaha: me da nini huluanema a: silibu ada agoane esala. **17** Gode Sia: da agoane dedei diala, "Na da di fifi asi gala bagohame ilima ada hamoi dagoi." Gode da bogoi uhinisimusa: dawa: Ea sia: beba: le, musa: hamedafa gala liligi da hamosa. A: ibalaha: me da amo Gode dafawaneyale dawa: i. Amola Gode da amo musa: ilegele sia: i hahawane dogolegele iasu liligi hamoi dagoi. **18** Osobo bagade dunu ilia hou ganodini, Gode Ea hahawane dogolegele iasu amo misa: ne hamoma: beyale da bai hame gala. Be A: ibalaha: me da gasawane dafawaneyale dawa: beba: le, dunu fi bagohame da ea mano agoane hamosu. Gode Sia: dedei amo, "Dia fi dunu lalelegemu da gasumuni idi defele agoane ba: mu." - amo da dafawane ba: sa. **19** A: ibalaha: me da lalelegele, ea esalebe ode idi da gadenene 100 gidigi. Be ea da: i hodo da bogomu gadenei, amola ea uda Sela da mano lamu hamedei, amo mae dawa: le, e da ea dafawaneyale dawa: su hou hame yolesi. **20** A: ibalaha: me da Gode Ea hahawane dogolegele imunu sia: i dafawaneyale dawa: i galu. Dafawaneyale dawa: beba: le, e da gasawane hamone, Godema nodoi. **21** A: ibalaha: me da Gode da Ea musa: ilegele sia: i dafawane hamomu, amo dafawaneyale dawa: i. **22** Amaiba: le, A:ibalaha: me da Gode Ea hou dafawaneyale dawa: beba: le, "afadenei bu moloidafa hamoi," Gode da e ba: i dagoi. **23** Amo sia: , "afadenei bu moloidafa hamoi," da A: ibalaha: me fawane ea hou olelema: ne hame dedei **24** Be ninia amola ninia hou olelema: ne dedei. Gode da Hina Yesu Gelesu bogoi amo wa: legadolesiba: le, amo ninia dafawaneyale dawa: sea, Gode da nini amola "afadenei bu moloidafa hamoi" ba: mu. **25** Ninia wadela: i hou gogolema: ne olofomusa: , Gode da Yesu Gelesu osobo bagade dunu medole legemusa: , ilima i. Amola Gode da ninia huluane afadenene bu moloidafa hamoi ba: musa: , E da Yesu Gelesu uhini wa: legadolesi.

5 Ninia Yesu Ea hou dafawaneyale dawa: beba: le, Gode da nini afadenei bu moloidafa hamoi ba: sa. Amaiba: le, musa: Godema ha lai yolesili, Hina Yesu Gelesu Ea hamobeba: le, ninia Godema olofosu dawa: **2** Ninia dafawaneyale dawa: su hou da fedege agoane logo holei gala. Amoga golili sa: ili, ninia Gode Ea hahawane dogolegele iasu hou diasu agoane amo ganodini esala. Amaiba: le, ninia fedege agoane gasa fi hou hamosa. Ninia fa: no Gode Ea hadigidafa hou gilisili lamu, amo ninia dafawaneyale dawa: beba: le, hidale agoane sia: sa. **3** Se nabasu hou da ninima doaga: sea, amo da ninima mae fisili esalusu hou olelesa ninia dawa: beba: le, ninia hahawane ba: sa. **4** Ninia da mae yolesili Ema fa: no bobogesea, Gode da ninima hahawane ba: sa. E da ninima hahawane gala amo dawa: beba: le, ninia da bu dafawane hamoma: beyale dawa: sa. **5** Amo dafawane hamoma: beyale dawa: lusu dawa:

beba: le, ninia da hamedafa da: i diomu. Bai Gode
da Ea hahawane dogolegele iasu, Gode Ea A: silibu
Hadigidafa Gala, amo ninia dogo ganodini sogadigi
dagoi. E da amoga Ea dogolegei houdafa ninima
baligili i dagoi. **6** Ninia da gasa hameba: le, ninisu
nini fidimu da hamedei galu. Amo esoga, Gode Ea
ilegei eso, Gelesu da wadela: i dunu gaga: musa:
bogoi dagoi. **7** Osobo bagade dunu da moloidafa
dunu gaga: musa: , bogomu gasa bagade ba: sa.
Amabela: ? Dunu afae da noga: idafa dunu gaga:
ma: ne bogoma: bela: ? **8** Be Gode Ea hou da hisu.
E da Ea hahawane dogolegeidafa hou ninima olelei.
Bai ninia huluane wadela: i hou hamonanebe esoga,
Gelesu da nini gaga: ma: ne bogoi. **9** E bogoiba: le,
Gode da nini bu afadenei moloidafa hamoi ba: sa.
Amaiba: le, Gelesu E hawa: hamoiba: le, ninia da
Gode Ea ougi bagade se dabe imunu, amo hamedafa
ba: mu. **10** Ninia da musa: Godema ha laiwane esalu.
Be Gode da Ea Mano ninima iabeba: le, E bogoiba:
le nini Godema na: iyado hamoi dagoi. Ninia wali da
Gode Ea na: iyado esalebeba: le, Yesu Gelesu da
bu wa: legadole esalebeba: le, ninia Ea gaga: su
hou baligiliwane ba: mu. **11** Be amo fawane hame.
Wahadafa, Gode da Hina Gode Yesu Gelesu ninima
iba: le, nini gaga: su hou ba: i dagoiba: le, ninia
nodosa. Ninia da Yesu Ea hamoiba: le, wali hame ha
lai be Gode Ea na: iyado dunu esafalubi. **12** Dunu
afadafa da hamobeba: le, wadela: i hou da osobo
bagadega doaga: i. Amo wadela: i hou da doaga:
beba: le, bogosu amolawane doaga: i dagoi ba: i.
Amaiba: le, dunu fifi asi gala dunu huluane ilia da
wadela: i hou hamobeba: le, huluane da bogosu
dawa: **13** Musa: hemonega, Gode Ea Sema hame
olelei amo esoga, wadela: i hou da osobo bagade
ganodini dialebe ba: i. Be Sema dedei hame galea,
Gode da wadela: i hou hame dedesa. **14** Be A: da: me
ea eso amogainini Mousese ea esoga, dunu huluane
da wadela: i hou hamobeba: le, bogosu dawa: i. Ilia
A: da: me ea hou defele hame hamoi be huluane
bogosu dawa: i. A: da: me da hobea misunu dunu
amo ilia fedege agoane esalu. **15** Be e amola hobea
misi Dunu, da defele hame ba: sa. Bai Gode Ea
hahawane dogolegele iasu da A: da: me ea wadela: i
hou amoma defele hame. Dunu afadafa da wadela: i
hou hamobeba: le, dunu bagohame da bogoi dagoi,
amo dafawane. Be Gode Ea hahawane hou da amo
hou bagadewane baligisa. Amola Ea udigili iasu E
da dunu huluane ilima i, amo Yesu Gelesu. E asigili
hahawane hamobeba: le ninima misi, amo da A:
da: me ea hou bagadewane baligisa. **16** Gode Ea
hahawane dogolegele iasu hou amola dunu afadafa
ea wadela: i hou, da hisu hisu. A: da: me da wadela: i
hou hamobeba: le, Gode da fofada: nanu amane sia:
i, “Dunu huluane da bogoma: ne wadela: i hou hamoi
dagoi.” Be wali, dunu da wadela: i hou osia: idafa
hamonanebeba: le, ninima se imunusa: fofada: mu da
defea galu. Be Gode da amane sia: sa, “Na da dunu
medoma: ne hame fofada: mu.” **17** Dunu afadafa
da wadela: i hou hamobeba: le, bogosu da dunu
huluane ilima ouligisuwane degabo agoane hamosu.
Be dunu afadafa Yesu Gelesu, amo Ea hamobeba:
le, hou eno da baligiliwane doaga: i. Dunu huluane
ilia Gode Ea hahawane hou lalegagusia, ilia dabe
mae iawane, Gode Ea moloidafa hamoi dunu ba:
mu. Amola Yesu Gelesuma madelagiba: le, ilia da E
gilisili Fifi Ahoanusu ouligimu. **18** Amaiba: le, dunu
afadafa da wadela: i hou afadafa hamobeba: le, dunu
huluanedafa da se imunusa: fofada: su agoai ba:
su. Amo hou defele, Dunu afadafa da hou moloidafa
afadafa hamobeba: le, E da osobo bagade fifi asi
gala dunu huluane ilia se iasu diasu logo doasili, ilima
Fifi Ahoanusu iaha. **19** Amola dunu afadafa da Gode
Ea sia: hame nababeba: le, dunu huluane da wadela:
i hamosu dunu fi ba: su. Amo hou defele, Dunu
afadafa, Yesu Gelesu, da Gode Ea sia: nabawane
hamobeba: le, dunu huluane da Gode Ea siga ba:
ma: ne, afadenene bu moloidafa hamoi dagoi. **20**
Osobo bagade dunu ilia wadela: i hou da bagadedafa
dawa: ma: ne, Gode da Sema ilima i. Be wadela: i
hou da bagadedafa, amo ilia bu bagade dawa: beba:
le, ilia da Gode Ea hahawane asigi hou da baligili
bagadedafa dawa: sa. **21** Amaiba: le, musa: bogosu
da doaga: beba: le, wadela: i hou da osobo bagade
dunuma ouligisuwane dialu. Amo defele wali hou
moloidafa da doaga: beba: le, Gode Ea hahawane
moloidafa asigi hou da ilima ouligisuwane diala. Ninia
amo hou lalegagusia, Hina Gode Yesu Gelesu da
fidibiba: le, ninia da Eso huluane mae bogole Fifi
Ahoanusu ba: mu. **(aiōnios g166)**

6 Amaiba: le, dilia adi dawa: bela: ? Gode Ea
hahawane asigi hou da bu baligiliwane heda: ma:
ne, ninia wadela: i hou mae yolesili, hamonanumu da

defeala: ? 2 Hamedafa mabu! Ninia wadela: i hou
hamomusa: gini, fedege agoane bogoi dagoi. Amaiba:
le, ninia wadela: i hou bu hamonanumu da defea
hamedafa. 3 Dilia huluane dawa: Ninia Yesu Gelesu
amoma madelagimusa: hanoga fane salasu hou
hamonoba, ninia da fedege agoane ea bogosu amoma
madelagimusa: ba: bodaise hamoi dagoi. 4 Ninia
hanoga fane salabeba: le, ninia Yesuma madelagiba:
le, fedege agoane, E amola ninia, gilisili uli dogoi
ganodini salawane, Ea bogosu amoma gilisi. Bai Gode
da ea hadigi gasa bagade hou amoga Yesu Gelesu
bogosu yolesima: ne wa: legadolesi, amo defele ninia
amola da gaheabolowane esaloma: ne, E da nini wa:
legadolesimu. 5 Ninia da fedege agoane Yesu Gelesu
Ea bogoi defele bogoi dagoiba: le, Ema madelagiba:
le da: i hodo afadafa hamoi. Amaiba: le, Gode da
Yesu bu esaloma: ne wa: legadolesi, amo defele,
E da nini Yesu Gelesuma madelagili bu gaheabolo
esaloma: ne wa: legadolesimu. 6 Ninia musa: wadela:
i hou da fedege agoane, Yesu Gelesu amoma gilisili
bulufalegeiga gafesiga dabagala: le medole legei
dagoi, amo ninia dawa: Ninia wadela: i hu ea hou amo
gasa bagade hou da ninima bu ouligisuwane hame
dialoma: ne, amo hou fane legema: ne, Gode agoane
hamosu. 7 Dunu da bogosea, e da wadela: i hou ea
gasa bagade ouligisu fisili, halegasa. 8 Amaiba: le,
ninia Gelesuma madelagili bogoi dagoiba: le, ninia
da Ea esalebe defele E amola gilisili esalumu, amo
dafawaneyale dawa: be. 9 Gode da Yesu Gelesu bu
mae bogoma: ne, uhini wa: legadolesi, amo ninia
dawa: Bogosu da Ema bu hamedafa ouligisuwane
dialumu. 10 E da bogoiba: le, wadela: i hou da
Ema ouligisuwane dialumu hamedei. E da wali Gode
amola hahawane gilisili esala. 11 Amo defele, dilia
da wadela: i hou dilima ouligisuwane mae dialoma:
ne dilia da bogoidafa, amo dafawaneyale dawa: ma.
Be dilia da Yesu Gelesu amoma madelagiba: le,
Gode Ea na: iyado hamoi amola Ema gilisili esala,
amo hou amola dafawaneyale dawa: ma. 12 Dilia
da da: i hodo ea hanai hou nabawane hamomusa:
gini, wadela: i hou da dilima ouligisuwane esalumu
da defea hame galebe. 13 Dilia da: i hodo liligi afae
wadela: i hou hamomusa: gini, Sa: ida: nema imunu
da defea hame galebe. Be amo hou yolesili, dilia da
bogosu fisili, bu esalusu dawa: beba: le, dilia da: i
hodo liligi, hou moloidafa hamomusa: gini, Godema
imunu da defea. 14 Dilia da wali Gode Ea hahawane
dogolegele iasu lai dagoiba: le, dilia da Sema ganodini
hame esala. Amaiba: le, wadela: i hou da dilima
ouligisuwane esalumu da hamedeidafa. 15 Amaiba:
le, ninia da adi hamoma: bela: ? Ninia da Sema
hamosu dunu hame be Gode Ea hahawane asigi
hou dawa: Amaiba: le, ninia wadela: i hou hamomu
da defeala: ? Hame mabu! 16 Dilia ouligisu dunu
ea hawa: hamomusa: gini, ema dilia da: i hodo liligi
iasea, dilia da ea sia: nabawane hamobeba: le, ea
hawa: hamosu dunu esala. Amaiba: le, wadela: i hou
hamosea, dilia da wadela: i hou ea se iasu udigili
hawa: hamosu dunu esalebeba: le, bogosudafa ba:
mu. Be nabasu hou hamosea, dilia nabasu hou ea
udigili hawa: hamosu dunu esalebeba: le, Gode da
dili afadenei bu moloidafa hamoi ba: mu. 17 Be ninia
Godema nodomu da defea! Dilia da musa: wadela:
i hou amo ea se iasu udigili hawa: hamosu dunu
esalu. Be dilima dafawane olelei liligi huluane, dilia
hahawane nabawane hamoi dagoi. 18 Dilia wadela: i
hou se iasu diasu logo da doasibiba: le, dilia da wali
fedege agoane hou moloidafa gala amo ea udigili
hawa: hamosu dunu esala. 19 (Dilia da osobo bagade
hou fawane dawa: beba: le, na da osobo bagade
fedege sia: fawane olelesa). Musa: dilia da: i hodo
liligi huluane wadela: i hou amola ledo hou, amo
hamomusa: gini Sa: ida: nema i dagoi. Amo defele,
dilia wali sinidigili, hadigi hou hamoma: ne, dilia da:
i hodo liligi huluane Godema ima. 20 Dilia musa:
wadela: i hou amo ganodini se iasu udigili hawa:
hamobeba: le, hou moloidafa da hamedafa dawa: i.
21 Amo musa: hou hamobe dawa: beba: le, dilia da
wali gogosiasa. Musa: wadela: i hou hamobeba: le,
dilia da bogosudafa bidi lamu galu. 22 Be wali dilia
wadela: i hou se iasu diasu logo da doasibiba: le, dilia
da Gode Ea udigili hawa: hamosu dunu esala. Dilia
bidi waha labe da eso huluane dilia hou afadenene
bu asigilasa, amola hobea Eso huluane mae bogole
Fifi Ahoanusu ba: mu. **(aiōnios g166)** 23 Bai wadela: i
hou hamosu ea bidi da bogosu fawane! Be Gode
Ea hahawane dogolegele iasu da Hina Gode Yesu
Gelesu amoma madelagiba: le, eso huluane mae
bogole Fifi Ahoanumu. **(aiōnios g166)**

7 Na fi dunu! Dilia huluane da sema hou dawa:
beba: le, na waha sia: mu liligi huluane dilia da
noga: le dawa: mu. Dunu ilia esalebeba: le fawane,

sema da ilia hou ouligisa. Be ilia bogosea, sema da
ilia hou ouligimu da hamedei. 2 Agoane gala. Uda da
dunuga laiba: le, egoa esalebeba: le, sema gala. E da
egoama madelagi agoane gala. Be egoa da bogosea,
amo sema da fisiba: le, amo uda da halegale, udigili
lalumu. 3 Amaiba: le, egoa esaleawane, amo uda da
eno dunuma fisia, e da wadela: i uda, eno dunu ilia
da sia: mu. Be egoa bogobeba: le, amo uda da udigili
didalo agoane lalebeba: le, e da eno dunuma fisia, e
da wadela: le hame hamosa. 4 Na fi dunu! Dilia da
sema amoma agoaiwane esala. Dilia da Gelesuma
madelagiba: le, Ea da: i hodo liligi hamoi dagoiba: le,
dilia da fedege agoane dilia musa: ouligisu (Sema)
amoma bogoi dagoi. Be dili huluane Gode Ea hawa:
noga: le hamoma: ne, Yesu Gelesu da bogosu fisili,
wa: legadoi. Amola wali dilia da Yesu Gelesu Ea
fi dunu esala. 5 Ninia musa: wadela: i hu ea hou
fawane hamonanuba: le, Sema sia: nababeba: le,
amo da ninia wadela: i hanai asigi dawa: su ganodini
wili gala: su. Amo wadela: i hanai asigi dawa: su da
bagade heda: beba: le, ninia da fedege bogosu ea
udigili hawa: hamosu dunu agoane ba: i. 6 Be wali
ninia sema se iasu diasu logo da doasi dagoiba: le,
ninia da halegai dagoi. Bai ninia da sema amoma
bogoidafa. Sema dedei huluane ba: beba: le, ninia da
wali Gode Ea hawa: hame hamosa. Be gaheabolo
hou da misi dagoi. Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala
da ninia dogo ganodini esalebeba: le, ninia Gode
Ea sia: nabawane hawa: hamonana. 7 Amaiba: le,
ninia da Sema huluane da wadela: i fawane sia: ma:
bela: ? Hame mabu! Sema dedei dawa: beba: le, na
da wadela: i hou ea bai dawa: Sema da, “Eno dunu
ea liligi hanaiwane lamusa: mae dawa: ma!” Amo
sema na da hame dawa: loba, na da amo wadela: i
hou hamoi dagoi na da hame dawa: la: loba. 8 Be
amo sema na dawa: beba: le, wadela: i hou na dogo
ganodini logo fodole, wadela: i hanai hou bagohame
na dogo ganodini wili gala: su. Sema hame dedei
ganiaba, wadela: i hou da gasa hame ba: laloba. 9
Na da musa: sema hame dawa: loba, wadela: i hou
ea bai hame dawa: beba: le, fonobahadi hahawane
esalu. Be na da sema huluane dawa: loba, na da
na wadela: i hanai hou bagadewane dawa: i galu.
10 Amalalu, na da fedege agoane bogoi. Gode da
nama esalusu ima: ne, Sema hamoi dagoi. Be nama
sema da se imunusa: fofada: su liligi fawane ba: i. 11
Amaiba: le, fedege agoane, wadela: i hou da logo
fodole, sema medosu liligi gaguli, nama hohonone,
na fane legei dagoi. 12 Amaiba: le, Sema da hadigi
amola hamoma: ne sia: i da hadigi, moloidafa amola
noga: i. 13 Be amo ea bai da liligi noga: idafa da na
fane legebela: ? Hame mabu! Wadela: i hou da na
fane legei dagoi. Wadela: i hou da liligi moloidafa
(Sema) amo lale amola amoga na da: i hodo fane
legei. Na da wadela: i hou ea houdafa noga: le dawa:
ma: ne agoane hamosu. Amaiba: le, sema da wadela:
i hou amo da baligili wadela: idafa amo olelesa.
14 Gode Ea Sema da a: silibu hou agoane, amo
ninia dawa: Be na da osobo bagade dunu fawane.
Na da wadela: i hou amo ea se iasu udigili hawa:
hamosu dunu agoane. 15 Na hawa: hamonana bai
na da noga: le hame dawa: Na wali hou moloidafa
hamomu hanai be na hanai liligi mae hamone, na
higa: i liligi fawane hamosa. 16 Na higa: i liligi na
da hamonanebeba: le, na da amane sia: sa, “Ma!
Sema da moloidafa,” amo olelesa. 17 Amaiba: le, na
higa: i liligi na hamonanebeba: le, amo da nisu na
hame hamosa. Be wadela: i hou na dogo ganodini
diala, amo fawane da na higa: i hou hamosa. 18
Na osobo bagade hou amo ganodini, hou moloidafa
afadafa da hamewane diala, amo na dawa: Na hou
ganodini na da hou moloidafa hamomu hanai be
hamomu hamedeiwane ba: sa. 19 Na hou moloidafa
hamomu hanai - be hamedei. Na da wadela: i hou
hamomu higa: i, be amo fawane hamomusa: logo ba:
sa. 20 Na da na higa: i liligi hamonanebeba: le, bai da
amo hamosu, na nisu da hame hamosa. Wadela:
i hou na dogo ganodini diala, amo fawane da amo
hawa: hamosa. 21 Amaiba: le, na hou ganodini na da
hou eno hamonanebe ba: sa. Na da hou moloidafa
hamomu hanai, be hamedeiba: le, wadela: i hou
hamomu logo fawane ba: sa. 22 Na a: silibu amo
ganodini, na da Gode Ea Sema amoma nodosa. 23
Be na da sema hisu na da: i hodo ganodini ba: sa.
Amo sema da na asigi dawa: su ganodini, Gode Ea
Sema (amo na hamomu hanai) amoma gegenana.
Amaiba: le, wadela: i hou sema na da: i hodo ganodini
hamonanebe da nama se iasu diasu ouligisu dunu
agoane gala. 24 Na da bagadewane da: i dioi gala.
Na da: i dioi da bogoi ea da: i hodo agoane nama lala:
gibiba: le, na da bu hahawane dogolegele laloma:
ne, amo la: gi da nowa fadegama: bela: ? 25 Na da

Godema nodosa! Bai E da Hina Gode Yesu Gelesu Ea hamobeba: le, na se iasu la: gi fadegamu. Amaiba: le, na hou da agoane diala. Nisu da hawa: hamosea, na da Gode Ea hou na asigi dawa: su amo ganodini fawane hamosa. Be na hu ea hou amo ganodini wadela: i hou sema amoma fawane fa: no bobogesa.

8 Nowa dunu da Yesu Gelesu amoma madelagi dagoiba: le, e da se imunusa: fofada: su hamedafa ba: mu. **2** Na da musa: wadela: i hou amola bogosu, amo sema ea se iasu diasu agoane amo ganodini esalu. Be A: silibu sema gaheabolo da nowa Yesu Gelesuma madelagisia, e da Eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu lai dagoi. Amaiba: le, na sema se iasu diasu logo da doasibi ba: sa. **3** Osobo bagade dunu ilia hu ea hou da gasa hameba: le, Sema sia: da defele hame agoane ba: i. Be Gode da gasa bagade. Wadela: i hou osobo bagade dunu ilia hu ea hou amo ganodini diala, amo fane legema: ne fofada: musa: , Gode Ea Manodafa asunasi. E da osobo bagade dunu hu ea hou amo defele lale, misini, wadela: i hou huluane fadegamusa: misi. **4** Ninia hu ea wadela: i olelesu mae nabawane, A:silibu ea hou fawane hamoma: ne, amola ninia da Sema ninima moloidafa olelesu liligi huluane defele hamoma: ne, Gode da agoane hamosu. **5** Nowa dunu da ilia hu ea hou hanai liligi amo fawane hamosea, hu ea hou da ilia asigi dawa: su amoma ouligisuwane esala. Be nowa dunu ilia A: silibu Ea sia: nabawane hamosea, A:silibu da ilia asigi dawa: su amoma ouligisuwane esala. **6** Nowa dunu ilia hu ea hou fawane nabasea, ilia da bogosu ba: mu. Be nowa dunu ilima A: silibu da ouligisuwane esalea, amo dunuma Gode da olofosu amola Eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu imunu. **7** Amaiba: le, dunu da hu ea hou amoma fa: no bobogesea, e da Godema ha laiwane hamosa. E da Gode Ea sema nabawane hame hamosa. E nabawane hamomu da ema hamedei. **8** Nowa dunu da hu ea hou amoma fa: no bobogesea, Gode da amo dunu hahawane ba: mu da hamedei. **9** Be dilia da hisu. Dilia hu ea hou nabawane hame hamosa. Dilia dogo ganodini, Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala da aligila sa: ili esalebeba: le, dilia da A: silibu ea sia: nabawane hamosa. Be Yesu Gelesu Ea A: silibu Hadigidafa Gala da dilia dogo ganodini hame esalea, dilia da Gelesu dunu hame gala. **10** Be Gelesu da dilia dogo ganodini esalebeba: le, dilia da Gode hahawane ba: ma: ne bu afadenene moloidafa hamoi dagoiba: le, Yesu Ea A: silibu Hadigidafa Gala da dilima Eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu iaha. Be dilia da: i hodo fawane, wadela: i hou hamobeba: le, da bogomu. **11** Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala da Yesu bogoi amo wa: legadolesi dagoi, amo da dilia dogo ganodini esala. Gode da amo defele, Ea A: silibu dilia dogo ganodini esala amo ea gasaga dilia bogoi da: i hodo bu esaloma: ne wa: legadolesimu. **12** Amaiba: le, na fi dunu! Ninima da logo eno hame ilegei. Ninia da hu ea hou hanai liligi amo logoga masunu da hamedei. **13** Dilia da hu ea hou fawane hamosea, bogosu fawane ba: mu. Be dilia A: silibu ea gasa lai dagoiba: le, wadela: i hou fane legesea, dilia da esalusu ba: mu. **14** Nowa dunu da Gode Ea A: silibu amoma fa: no bobogesea, ilia da Gode Ea manolali esafula. **15** Gode Ea A: silibu E da dilima i, amo da dili bu se iasu udigili hawa: hamosu dunu amola beda: su dunu, hame hamosa. Be A: silibu da dili Gode Ea mano hamosa. Amola A: silibu Ea gasaga ninia Godema wele sia: sa amane, “Ada! Na Ada!” **16** Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala da ninia a: silibu amoma madelagili, ela da gilisili ninia da Gode Ea mano sia: sa. **17** Ninia da Ea mano hamoiba: le, Gode Ea hahawane imunu liligi E da Ea fi dunuma imunu liligi, amo ninia da lamu. Gode da Gelesuma imunu liligi amo ninia amola Gelesu da gilisili lamu. Ninia gilisili Gelesu Ea se nabasu defele nabasea, ninia amola E gilisili Ea hobea misunu hadigi hou lamu. **18** Na agoane dawa: Ninia da hobea Gelesu Ea hadigi bagade hou ba: mu. Amola amo hou da nini wali se nabasu hou amo bagadewane baligimu. **19** Gode Ea hahamoi liligi huluane da Gode Ea mano huluane hadigi hamoi ba: ma: ne, hanaiwane ouesala. **20** Be Gode Ea hahamoi liligi huluane, ilia hanaiba: le hame, be Gode Ea hanaiba: le fawane, E da hobea bai hamedei liligi agoane hamomusa: dawa: i galu. Be hobea misunu dafawane hamoma: beyaledawa: su dialebe ba: i. **21** Amo da eso enoga, Ea hahamoi liligi ilia se iasu diasu hamosu amola dasasu hou, amo huluane E da fadegale, se iasu diasu logo doasili, amo liligi da gilisili ilia amola Gode Ea mano hamoi, hadigi hou amo ganodini esalumu. **22** Be musa: amola wali, Gode Ea osobo bagade hahamoi liligi da uda da mano lamu gadeneiba: le se nabasea, gaiyasa amo agoaiwane, amo ninia dawa: **23** Be

Gode Ea osobo bagade hahamoi liligi amo fawane hame. Be ninia da Gode Ea A: silibu, Gode Ea degabo iasu liligi amo lai dunu, ninia amola Gode da nini Ea mano dafawane hamoma: ne amola ninia hou huluanedafa hahawane dogolegele laloma: ne ninia se iasu diasu logo doasimu, amo ninia ouesalebeba: le, gogonomasa. **24** Bai Gode Ea Sia: defele, E da dafawane hamomu ninia dawa: beba: le, ninia Gode Ea gaga: su hou ba: i. Be ninia hanaiwane dawa: i liligi ninia siga ba: sea, amo hou da dafawaneyale dawa: su houdafa hame. Hou da siga ba: i dagoi ganiaba, ninia da hobea hame hanala: loba. **25** Be ninia siga hame ba: su liligi amoga hanaiwane ouesalebeba: le, ninia da gebewane ouesala. **26** Amo defele, ninia da gasa hameba: le, Gode Ea A: silibu da ninia a: silibu hou fidila maha. Ninia Godema sia: ne gadosu hou noga: le hame dawa: beba: le, ninia dunu ea lafidili sia: mu hamedei liligi, amo liligi A: silibu Hi da Godema osoga sia: ne gadosa. **27** Gode da ninia asigi dawa: su eso huluane ba: lala. E da A: silibu ea asigi dawa: su dawa: be. Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala da Gode Ea fi dunu fidima: ne, Gode Ea hanai defele Godema adole ba: lala. **28** Nowa dunu da Godema asigi galea, Gode da Ea hanai defele ilima ilegei, amo dunu, - Gode da ilima mabe hou huluane amo ganodini ili fidima: ne hawa: hamonana. **29** Amo fi dunuma E da musa: hemonega ilegele, ilia hou afadenene Ea Manodafa amo ea hou defele, ili hamoma: ne dawa: i galu. Amaiba: le, E da Ea Manodafa (Ea Magobo Mano) amola eno osobo bagade dunu Ea Magobo Manodafa bagia, ea mano eno hamomusa: dawa: i galu. **30** Amola Ea ilegei fi dunu ilima E da Ema misa: ne wele sia: i. E da ilima wele sia: beba: le, ilia hou bu afadenene moloidafa hamoi dagoi. Amola ilima Ea hadigidafa ganodini gilisili esaloma: ne hamoi. **31** Amaiba: le, amo hou huluane dawa: beba: le, ninia da adi sia: ma: bela: ? Gode da ninimagaiba: le, nowa da ninima ha lale hasalasima: bela: ? **32** Gode da Ea Manodafa mae gaga: le, ninia huluane fidima: ne E gobele salasu hamomusa: , ninima i dagoi. Amaiba: le, E da mae higale, liligi huluane ninima imunu galebe. **33** Gode Hi fawane da Ea fi dunu afadenei bu moloidafa hamoi dagoi sia: beba: le, dunu eno da Gode Ea fi dunuma diwaneya udidimu da hamedei galebe. **34** Yesu Gelesu da Ea fi dunu gaga: ma: ne, bogole, Godema bu wa: legadolesi. Wali E da Gode Ea lobodafadili nini fidima: ne sia: ne gadosa lela. Amaiba: le, eno dunu da Gode Ea fi dunuma medoma: ne diwaneya udidimu da hamedei **35** Amaiba: le, liligi huluanedafa da Yesu Gelesu Ea asigi hou amoga nini afafamu da hamedeidafa. Ninia se nabasea, logo gasa bagade ba: sea, ha: i nabasea, muni hame gagui galea, ninima bogomu gadeneiba: le beda: su amola bogosu doaga: sea, amo da Gelesu Ea asigi hou amoga nini afafamu hamedei. **36** Gode Sia: da agoane dedei diala, “Ninia da Dia hou lalegaguiba: le, eso huluane dunu da nini medole legemusa: sia: nana. Dunu ilia sibi medole legemusa: oule ahoa, amo hou defele ilia ninima hamosa!” **37** Be ninia Yesu Gelesu, ninima asigi bagade Dunu, Ema madelagiba: le, baligili osa: le heda: su hou dawa: **38** Dafawane! Na dawa: ! Liligi huluanedafa da Yesu Gelesu Ea ninima asigi hou amoma afafamu da hamedei. Ninia bogosea o ninia esalea, ea asigi hou amoga afafamu da hamedei. A: igele dunu amola Hebene ouligisu dunu, hisi ganodini gasa bagade a: silibu, wali hamobe hou, hobea misunu hou, **39** gadodili liligi, gududili liligi amola Gode Ea hahamoi liligi huluanedafa amo ganodini afaedafa da Gode Ea dogolegei hou amo Hina Gode Yesu Gelesu Ea hamobeba: le ninia dawa: liligi, amoga afafamu da hamedeidafa.

9 Na da dafawane sia: sa! Na da Gelesu dunu. Amaiba: le, na da ogogosu hame dawa: Gode Ea A: silibu Hadigidafa da na asigi dawa: su amoma na da hame ogogosa sia: sa. **2** Na da da: i dioi bagade. Na dogo ganodini mae yolesili se naba. **3** Bai na da na osobo bagade fi dunu amo dawa: beba: le, se naba. Amo hou da na fi fidimu ganiaba, na da Godema gagabusu aligi amola Gelesu amoma afafae hame higala: loba. **4** Ilia da Gode Ea fi dunu esala. E da ili amo Ea mano hamone, Ea hadigi ili ba: ma: ne ilima olelei. E da ilima Ea gousa: su hou olelei amola ilima Sema i dagoi, Ilia da sia: ne gadosu houdafa dawa: Gode Ea hahawane dogolegele iasu ilegele sia: i liligi huluane da ilima doaga: i dagoi. **5** Ilia da musa: Hibulu siba fi dunu bagade amo ilia mano esala. Yesu Gelesu da osobo bagade dunu ea da: i hodo lale, ilia fi amo ganodini lalelegei. Gode da liligi huluane amoma ouligisuwane esalebeba: le, Ema eso huluane nodonanumu da defea. Ama. **(aiōn g165)**

6 Gode Ea fi dunuma hahawane dogolegele imunu
ilegele sia: i, - amo da yolesi dagoi na da hame sia:
sa. Isala: ili dunu mogili da Gode Ea fi dunu, mogili
da Gode Ea fi dunu hame. 7 Amola A: ibalaha: me
ea fi dunu mogili ilia da Gode Ea mano hame. Gode
da A: ibalaha: mema amane sia: i, “Aisage ea mano
lalelegesea, amo fawane da digaga manodafa fi Na
da dima ilegele sia: i defele, esalumu.” 8 Bai agoane
diala. Mano da osobo bagade dunu ilia hou defele
lalelegesea da Gode Ea mano hame. Be Gode Ea
hahawane dogolegele ilegele sia: beba: le lalelegei
mano, ilia fawane da Gode Egaga fidafa. 9 Gode da
hahawane dogolegele iasu imunusa: amane ilegele
sia: i, “Na eso ilegei amoga Na da bu masea, Sela da
dunu mano lalelegemu.” 10 Be amo fawane hame.
Lebega ea dunu mano aduna da eda afadafa fawane
esalu. Elea eda da ninia aowa Aisage esalu. 12 Be
Gode da Hi fawane Ea mano ilegesa amo olelema:
ne, E da Lebegama amane olelei, “Magobo mano da
fa: no lalelegei mano amoma hawa: hamosu dunu
agoane ba: mu.” Ela da mae lalelegele, wadela: i mae
hamone, hou ida: i mae hamone, Gode da hidadea
amo olelebeba: le, dunu ilia hawa: hamobeba: le
hame, be Ea hanaiba: le fawane ilegesa, amo olelei.
13 Amo defele Gode Sia: da agoane dedei diala, “Na
Ya: igobema asigiba: le ilegei. Be Na da Iso hame
hanaiba: le yolesi dagoi. 14 Amaiba: le Gode Ea
hou da defele hame, moloi hame, amo ninia da sia:
ma: bela: ? Hame mabu! 15 Gode da Mousesema
amane sia: i, “Nowa dunuma Na da gogolema: ne
olofomusa: dawa: sea, Na da ea hou gogolema: ne
olofomu. Nowa dunuma Na asigimu dawa: sea, Na
da ema asigimu.” 16 Amaiba: le, hou huluane bai da
dunu ilia hanaiba: le o hawa: hamobeba: le hame, be
bai da Gode Ea hanaiba: le gogolema: ne olofosu
hou fawane ba: sa. 17 Gode Sia: da agoane dedei
diala, “Gode da Idibidi Ouligisu dunuma amane sia: i,
‘Na gasa olelema: ne amola osobo bagade fifi asi
gala dunu huluane Na hou dawa: ma: ne, Na da di
Idibidi ouligisu ilegei dagoi!’” 18 Amaiba: le, Gode
da nowa dunuma olofosu imunusa: dawa: sea, E
da amo dunuma olofosu iaha. Amola nowa dunu ea
dogo E da igiwane hamomusa: dawa: sea, E da amo
dunu ea dogo igiwane hamosa. 19 Be dunu afae da
nama agoane adole ba: mu, “Gode da agoane hamoi
dagoiba: le, e da abuliba: le osobo bagade dunuma
fofada: sala: ? Gode Ea hanai hou afadenemu da
ninima hamedei galebe.” 20 Be agoane sia: mu galea,
na da bu adole imunu, “Na: iyado! Di da Godema bu
gagabole sia: mu da hamedei. Ofodo amo da laga
osoboga hamoi, da amo ofodo hahamosu dunuma
bu gagabole amane sia: mu, “Dia da abuliba: le na
agoane hamobela: ? amo sia: mu da hamedei!” na
amane adole imunu. 21 Ofodo hahamosu dunu, hi
fawane da ea hanai defele osobo hamone, ofodo
hisu hisu hamomu da defea. E da ofodo afadafa eso
bagade lolo nabe eso agoane ganodini ha: i manu
ligisimusa: hisu hamosa, eno da eso fonobahadi
ganodini ha: i manu ligisimusa: hisu hamomu da
defea. 22 Gode Ea hou hamoi da amo defele diala.
E da wadela: i hou amoga Ea ougi hou amola Ea
gasa bagade hou, amo olelemusa: dawa: i. Be E da
dunu hobea Ea wadela: ma: ne fofada: su ba: mu
dunu, ilima E da hedolo hame se dabe iasu i. 23 Eno
amola E da Ea baligiliwane hadigi hou olelemusa:
dawa: i. Amo hou E da nini (Ea gogolema: ne olofosu
lai dagoi dunu, Ea hadigi lama: ne E da hahamoi)
ninima Ea hadigi hou E da baligiliwane i dagoi. 24
Gode da Yu dunuma fawane hame wele sia: su, be
Dienadaile dunu amola ilima wele sia: i dagoi. Ninia
da amo fi diala. 25 Gode da Hosia meloa ganodini
agoane sia: sa, “Musa: fi dunu amo da Na fi dunu
hame Na sia: i. Be Na da hobea amo fi dunu da Na fi
dunu sia: mu. Fi dunu da musa: Na da ilima hame
asigi, amo fi dunuma Na da amane sia: mu, ‘Dilia da
Na dogolegei fi!’ 26 Amola sogebi amo ganodini Na
da musa: ilima sia: i, ‘Dilia da Na fi dunu hame!’ amo
sogebi ganodini Na da ilima amane sia: mu, ‘Dilia
da Esalebe Gode Ea mano!’ 27 Gode Sia: eno da
agoane dedei diala. Aisaia da Isala: ili dunu ilia hou
olelemusa: amane sia: sa, “Isala: ili dunu ilia idi da
sa: i amo hano bagade bega: diala, amo ea idi defele
gala ba: sa ganiaba, bagahame fawane da Gode
Ea gaga: su hou ba: mu. 28 Bai Gode Ea wadela:
ma: ne fofada: su da osobo bagadega hedolowane
doaga: mu!” 29 Amola Aisaia da Isala: ili fi ilia hou
dawa: beba: le, amane sia: i, “Hina Gode Bagadedafa
da ninigaga fi ganodini afae afae hame fane legei
ganiaba, ninia da Sodame moilai fi amola Goumola
moilai fi, agoaiwane ba: la: loba.” 30 Amaiba: le, ninia
agoane dawa: Dienadaile dunu da Gode ba: ma: ne,
ilia hou afadenei moloidafa hamoi, amo ba: ma: ne

logo hame hogoi. Be ilia Gode Ea hou dafawaneyale
dawa: beba: le, ilia afadenene bu moloidafa hamoi
ba: i dagoi **31** Be Gode Ea fidafa dunu da sema
hamobeba: le, ilia da Gode da ili hahawane moloidafa
hamoi dagoi dawa: i galu. Be amo logo hogoi helele,
hame ba: i. **32** Ilia dafawaneyale dawa: su hou mae
dawa: le, be ilisu hawa: hamobe amo dawa: beba: le,
logo hame ba: i. Amaiba: le fedege agoane, ilia igi
amoga emo udagagubiba: le, dafai. **33** Amo igi ea
hou olelema: ne, Gode Sia: da amane dedei diala,
"Ba: ma! Na da dunu ilia emo udagaguli dafama:
ne, Saione moilai amo ganodini igi ligisimu. Dunu
da amo igiga dafamu. Be nowa dunu da Gode Ea
hou dafawaneyale dawa: sea, amo da hamedafa
gogosiamu."

10 Na fi dunu! Na asigi dawa: su huluane na dogo
ganodini amoga, na hanai da na fi dunu ilia
gaga: su ba: mu. Amo hou ilia dawa: ma: ne, Na da
Godema sia: ne gadolala. **2** Na dilima dafawane sia:
sa! Ilia da Godema hanaiwane hawa: hamomusa:
dawa: lala. Be ilia hanai hou bai da bagade dawa: su
hame. **3** Gode Ea hou amoga e da dunu gogolema: ne
olofole, bu moloidafa hamoi ba: sa, amo hou ilia hame
dawa: Be ilia amo mae dawa: le, ilisu ilia logo eno
fodomusa: dawa: lala. Amaiba: le, Gode Ea houdafa
amoga e da dunu afadenene bu moloidafa hamoi
ba: sa, amo hou ilia nabawane hame hamoi. **4** Yesu
Gelesu da hamoiba: le, wali Sema da dagoiwane ba:
sa. Amaiba: le, nowa dunu da dafawaneyale dawa:
sea, lalegagusia, Gode da amo dunu afadenene
moloidafa hamoi ba: sa. **5** Mousese da Sema hou
amo huluane hamobeba: le, Gode da dunu moloidafa
ba: sa, amo hou dawa: beba: le, amane dedei, "Nowa
da Sema sia: huluane nabawane hamosea, e da
esalumu." **6** Be dunu da dafawaneyale dawa: beba:
le, Gode da amo dunu afadenei moloidafa ba: sa,
amo olelemusa: , Ea Sia: da amane dedei diala, "Dia
dogo ganodini, 'nowa da Hebene sogega heda: bela:
?' amane mae adole ba: ma." (Bai ninia Hebene
sogega heda: le, Yesu Gelesu ninima bu gudu sa:
imusa: misa: ne sia: mu da hamedei.) **7** Eno da
amane adole ba: mu da defea hame, "Nowa da bogoi
soge amoga gudu sa: ima: bela: ?" (Bai Gelesu Ea bu
bogole, wa: legadolesimu da hamedei.) **(Abyssos g12)**
8 Be Gode Sia: da agoane dedei diala, "Gode Ea sia:
ida: iwane gala da di gadenene diala. Amo sia: da
dia lafi da: iya diala amola dia dogo ganodini diala!"
Amola ninia da amo dafawaneyale dawa: su sia:
olelesa. **9** Di da dia lafidili, "Yesu da Hina Godedafa!"
amo sia: sea, amola dia dogo ganodini Yesu Ea bogoi
da: i hodo Gode da wa: legadolesi amo dafawaneyale
dawa: sea, di da Gode Ea gaga: su hou ba: mu. **10**
Bai ninia dogo ganodini dafawaneyale dawa: beba:
le, Gode da nini afadenei bu moloidafa hamoi ba:
sa. Amola amo dafawaneyale dawa: su hou ninia
lafidili sia: sea, ninia da Gode Ea gaga: su hou ba:
mu. **11** Gode Sia: da amane dedei diala, "Nowa dunu
da Yesu Gelesu Ea hou dafawaneyale dawa: sea,
amo da hame da: i diomu amola hame gogosiamu."
12 Amo sia: da dunu huluane ilia hou olelesa. Bai
Gode da Yu dunu amola Dienadaile dunu, hisu hisu
hame ba: sa. Huluane da Ea gaga: su hou defele ba:
sa. Gode da dunu huluanedafa ilima Hina Godedafa
esala. Nowa dunu da Gode e fidima: ne Ema wele
sia: sea, E da huluane defele hahawane dogolegele
fidisa. **13** Gode Sia: da agoane dedei diala, "Nowa
da Hina Godedafa Ea fidisu lama: ne wele sia: sea,
e da Ea gaga: su ba: mu." **14** Be ilia Gode Ea hou
dafawaneyale hame dawa: sea, ilia da Ema wele
sia: mu hamedeiwane ba: mu. Amola sia: hame nabi
galea, ilia dafawaneyale dawa: mu hamedeiwane ba:
mu. Amola dunu eno da ilia lafidili sia: hame olelesea,
ilia nabimu da hamedeidafa. **15** Amola Gode da sia:
olelesu dunu hame asuna ahoasea, eno dunuma
sia: olelemu da hamedeiwane ba: mu. Gode Sia: da
agoane dedei diala, "Olelesu dunu ilia sia: moloidafa
gaguli maha, amo ili mabe ninia da hahawane ba: sa."
16 Be dunu huluanedafa da amo Sia: Ida: iwane Gala
nababeba: le, mogili ilia da hame lalegagui. Musa:
balofede dunu Aisaia da amane sia: i, "Hina Gode!
Nowa da ninia sia: ne iasu dafawaneyale dawa: bela:
?" **17** Amaiba: le, dunu ilia Gode Ea sia: nababeba: le,
dafawaneyale dawa: sa. Amola dunu eno ilia lafidili
Yesu Gelesu Ea hou olelesea, dunu eno da Gode
Ea sia: ida: iwane naba. **18** Be na da agoane adole
ba: sa. Yu dunu ilia dafawanedafa Gode Ea Sia:
nabibala: ? Dafawane! Ilia da nabi dagoi! Bai Gode
Sia: da agoane dedei diala, "Ilia lafidili sia: da osobo
bagade fifi asi gala dunu huluane ilima asi dagoi. Ilia
sia: da osobo bagade be huluane amoga doaga: i
dagoi." **19** Na da bu adole ba: sa. Isala: ili dunu da
Gode Ea Sia: gega nabi be noga: le hame dawa:

digibela: ? Mousese hisu da Gode sia: dedei amane,
“Na da dunu fi hamedei agoane amo ganodini hawa:
hamomuba: le, Na fi dunu mudama: ne hamomu.
Gagaoui fi amo ganodini Na hawa: hamosea, Na
fi da ougiwane ba: mu.” 20 Be Aisaia, e da baligili
gasawane Gode sia: amane olelei, “Dunu fi amo da
Na hame hogoi, ilia da Na ba: i dagoi. Ilia da Nama
misa: ne Nama hame adole ba: i. Be Na da ilima
doaga: i.” 21 Be Gode da Isala: ili fi ilia hou olelema:
ne, amane sia: i, “Eso huluane mae yolesili, Na da
hame nabasu dunu amola hihisu dunu, amo dunu fi
yosia: musa: , Na lobo ilua: su. Be hamedei.”

11 Amaiba: le, na da dilima adole ba: sa, “Gode
da Ea fidafa dunu Isala: ili amo yolesila: ?”
Hame mabu! Na amola na da Isala: ili dunu. Na
da A: ibalaha: me egaga fi dunu amola Bediamini
fi amo ganodini esala. 2 Gode Ea musa: dunu fi
amo E hemonega degabo ilegeiba: le, amo E da
hame yolesi. Dilia dawa: - Gode Sia: Dedei amo
ganodini, Elaidia da Godema Isala: ili dunu ilia hou
olelema: ne amane fofada: i, 3 “Hina Gode! Amo
fi dunu ilia da dia balofede dunu huluane medole
legei dagoi. Ilia da Dia oloda huluane ougili mugului
dagoi. Nisu fawane da Dia hou hame yolesi. Ilia da
na medole legemusa: , logo hogolala.” 4 Be Gode da
Elaidiama bu adole i, “Nama hawa: hamomusa: gini,
Na da dunu 7000 agoane ilegei dagoi. Disu hame,
be ilia huluane da ogogosu ‘gode’ liligi ea dio amo
Ba: ile, ema hame sia: ne gadosu.” 5 Wali, amola
agoaiwane hou diala. Isala: ili dunu fi ganodini, wali
dunu bagahame ilima Gode da udigili asigiba: le, E
da amo dunu Ea hou lalegagumusa: , ili ilegei dagoi.
6 Ilia hou moloidafa hamoiba: le hame, be Gode da
ilima udigili hahawane asigiba: le fawane, E da ili
ilegei. Be Gode da dunu ilia hou moloidafa hamoiba:
le ilima ilegei ganiaba, Ea hahawane dogolegele asigi
hou da ogogosu udigili asigi hou agoane ba: la: loba.
7 Isala: ili dunu da ilia hogoi helebeba: le, ilia hanai
liligidafa hamedafa ba: i. Be Gode da Isala: ili dunu
bagahame fawane, amo ilegei dagoiba: le, E da ili
fawane afadenei bu moloidafa hamoi ba: i. Be eno
huluane, ilia ge da ga: si agoane hamoiba: le, Gode
Ea wele sia: su hame nabi. 8 Gode Sia: da agoane
dedei diala, “Gode da ilia asigi dawa: su amola ilia
dogo dioiwane hamoi. Musa: amola wali, ilia hame ba:
sa amola hame naba.” 9 Gode Sia: Dedei ganodini,
Da: ibidi da amane sia: sa, “Ilia lolo nabe amoma
masea, ilia sani amo ganodini sa: imu da defea. Ilia
dafane, se dabe iasu bagade lamu da defea. 10 Ilia
siga mae ba: ma: ne, Dia ilia si wadela: mu da defea.
Ilia eso huluane se nababeba: le, dioiwane masunu
da defea.” 11 Amaiba: le, na dilima adole ba: sa! Yu
dunu ilia sadenane dafabeba: le, ilia dafawane bu
mae wa: legadoma: ne dafabela: ? Hame mabu! Ilia
wadela: i hou hamoiba: le, Dienadaile dunu da Gode
Ea gaga: su hou ba: i dagoi. Amaiba: le Yu dunu da
wali mudasu hou ba: sa. 12 Yu dunu da wadela: i
hou hamobeba: le, Gode Ea hahawane dogolegele
iasu da eno osobo bagade fifi asi gala dunuma
doaga: i dagoi. Yu dunu da a: silibu hou hame gagui
agoane esalebeba: le, Dienadaile dunu da Gode Ea
hahawane hou ba: i. Amaiba: le, Yu dunu huluane ilia
Yesu Ea fa: no bobogesu fi amo ganodini masea,
ninia huluane da Gode Ea hahawane dogolegesu
hou baligiliwane ba: mu. 13 Na da wali dili Dienadaile
dunuma sia: sa. Gode da na dili Dienadaile dunuma
asunasiba: le, na da na hawa: hamosu asigiwane
hidale ba: sa. 14 Na sia: beba: le, amabela: ? Na
fi Isala: ili dunu ilia mudale, mogili ilia Gode Ea
hou lalegaguma: bela: ? 15 Bai Gode da Isala: ili fi
yolesiba: le, eno fi dunu huluane musa: Ema ha lai
esalu e da bu yosia: le, Ea na: iyado dunu fi hamoi
dagoi. Amaiba: le, Gode da Isala: ili dunu fi bu yosia:
sea, hou da bogoi bu wa: legadosu agoane ba: mu.
16 Dunu da agi fifili, degabo fonobahadi liligi Godema
iasea, agi huluane da Gode Ea agi dawa: ma. Ifa
gagui galea, di da amo ea difi Godema iasea, amo ifa
ea amoda amola da Gode Ea: 17 Gode da fedege
agoane, ea ifabi ganodini bugi olife ifa amo ea amoda
mogili dadamuni, eno olife udigili iwilaga lelu liligi
amo bugi ifaga madelagimusa: sali. Dilia Dienadaile
dunu da amo iwilaga dialu olife ifa agoane. Dilia
da wali Yu dunu ilia gasa bagade a: silibu esalusu
gilisili gagusa. 18 Amaiba: le, musa: olife ifadafa ea
amoda, Gode da dadamuni fasi, amo dilia higale
mae ba: ma. Dilia gasa fi hamomu da hamedei. Dilia
da amoda fawane. Dilia da difi amoma ha: i manu
hame iaha. Difi da dili alema: ne, dilima ha: i manu
iaha. 19 Be dilia da amane sia: mu, “Dafawane! Be
Gode da ninima ilia sogebi ima: ne, musa: amoda
dadamuni fasi dagoi.” 20 Amo da dafawane! Ilia
da dafawaneyale hame dawa: beba: le, Gode da ili

dadamuni fasi. Dilia da dafawaneyale dawa: beba:
le, wali ifadafa ganodini esala. Be amo dawa: beba:
le, hidale gasa fi hou mae hamoma. Dilia beda: mu
da defea. 21 Yu dunu da fedege agoane amodadafa
galu. Be amo da dafaiba: le, Gode da fadegale fasi.
Amaiba: le dawa: ma! Dilia amola e da fadegasa:
besa: le, dawa: ma! 22 Ninia da amo hou ganodini,
Gode Ea asigi hou amola Gode Ea ougi fofada: su
hou gilisili ba: sa. E da wadela: i hou hamosu dafai
dunuma ougi fofada: su olelesa. Be dilia Ea asigi
gogolema: ne olofosu hou dawa: le, mae yolesili Ema
fa: no bobogolalea, e da dilima asigilalumu. Be dilia
da amo hou yolesisia, E da dili amola dadamuni
fasimu. 23 Amola Yu dunu ilia bu dafawaneyale
dawa: sea, Gode da ilia musa: sogebi amo ganodini
bu madelagima: ne salimu. Bai Gode da amo hou
hamomusa: defele esala. 24 Dilia Dienadaile dunu da
fedege agoane udigili iwilaga dialu olife ifa ea amoda.
Gode da dili dadamuni, ifabi bugi olife ifa amoga
madelagi dagoi. Be Yu dunu da ifabi amoga bugi olife
ifa ea fedege agoane gala. Amaiba: le, amo amoda
liligi Godema dadamuni fasi liligi, e da bu ifadafa
amoga madelagimusa: dawa: sea, asaboiwane ba:
mu. Ilia da hedolowane bu madelagimu. 25 Na fi
dunu! Na da dafawane wamolegei sia: dilima olelemu
hanai gala. Amo nabasea, dili bu dilia dawa: su hou
da bagadeyale hame dawa: mu. Isala: ili fi dunu ilia
dogo da igiwane hamoi, be amo hou da eso huluane
hame dialumu. Be Dienadaile dunu ilia gilisisu ilegei
idi Gode da ilegei, amo defele ilia Gode Ea hou
lalegagui dagoi ba: sea, Isala: ili dunu ilia hihi hou
da yolesiwane ba: mu. 26 Amalalu, Isala: ili fi dunu
huluane ilia Gode Ea gaga: su hou ba: mu. Gode Sia:
da amane dedei diala, “Gaga: su Dunu da Saione
amoga misini, E da Ya: igobe ea mano huluane ilia
wadela: i hou huluane fadegale fasimu. 27 Na da ilia
wadela: i hou gogolema: ne olofosea, amo gousa:
su ilima hamomu.” 28 Yu dunu da Gode Sia: Ida:
iwane Gala higabeba: le, ilia Godema ha laiwane
hamoi, be dilia Dienadaile dunu fidima: ne amo hou
da doaga: i. Be Gode da ilia siba fi ilima Ea ilegei
dagoiba: le, ilia da Ea fi dunu esala. 29 Gode da Ea
hanaiga dunu fi ilegesa amola ilima hahawane iaha.
Amola E da Ea asigi dawa: su hame afadenesa. 30
Be dilia Dienadaile dunu! Dilia da musa: Gode Ea
Sia: hame nabasu. Be Yu dunu ilia hame nabasu
hou hamobeba: le, dilia wali Gode Ea gogolema:
ne olofosu dawa: 31 Amo hou defele, dilia da wali
gogolema: ne olofosu dawa: beba: le, Yu fi dunu da
wali hame nabasu hou hamonana. Bai ilia da hobea
Gode Ea gogolema: ne olofosu ba: ma: ne, agoane
hamosa. 32 Gode da dunu huluanedafa ilima Ea
udigili gogolema: ne olofosu hou olelema: ne, E da
dunu huluane hame nabasu se iasu udigili hawa:
hamosu dunu agoane hamoi dagoi. (eleēsē g1653) 33
Gode Ea gagui hou da bagadedafa. Ea asigi dawa: su
amola Ea hamonanebe dawa: su hou da baligiliwane
bagade. Ea hou hamoi nowa da dawa: ma: bela: ?
Ea logoga ahoanebe hou da dawa: mu hamedei. 34
Gode Sia: da agoane dedei diala, “Nowa da Hina
Gode Ea asigi dawa: su dawa: sala: ? Nowa da Ema
fada: i sia: olelema: bela: ? 35 Nowa da Godema
dabe bu lama: ne liligi iabela: ?” 36 Bai E da liligi
huluanedafa hahamoi dagoi. E hahawane ba: ma: ne,
liligi huluanedafa diala. Ninia Godema mae yolesili
nodonanumu da defea. Ama. (aiōn g165)

12 Amaiba: le, na fi dunu! Gode da dilima udigili
gogolema: ne olofosu baligiliwane olelebeba:
le, na da dilima ha: giwane sia: sa. Dilia da: i hodo
amo Godema gobele salawane esaloma! Dilia da: i
hodo amo Gode Hi fawane Ea hawa: hamomusa:
gini amola E hahawane ba: ma: ne, Ema ima. Amo
da Godema nodone sia: ne gadosu houdafa. 2 Dilia
osobo bagade dunu ilia hou defele mae hamoma! Be
Gode da dilia asigi dawa: su bu afadenene moloidafa
hamomusa: hanaiba: le, amo E hamoma: ne, dilia
logo fodoma. Amasea, dilia da Gode Ea hanai asigi
dawa: su dawa: mu. Dilia da hou moloidafa amola hou
amo Gode da hahawane ba: sa, amo noga: le dawa:
mu. (aiōn g165) 3 Gode da nama hahawane dogolegele
iasu ia dagoiba: le, na da dili huluanema amane sia:
sa; Dilia dogo ganodini, dilia da gasa hameba: le,
dilisu “Na da gasa fi dunu,” amo hidale sia: mu da
defea hame galebe. Be dilia asigi dawa: su ganodini,
dilia hou fonobone, dilia dafawaneyale dawa: su
hou Gode da dilima i amo defele, dilisu dilia hou
fofada: ma. 4 Ninia da: i hodo amo ganodini da liligi
bagohame diala. Ilia huluane hawa: hamosu hisu hisu
hamosa. 5 Amo hou defele, ninia Yesu Gelesu Ea fa:
no bobogesu dunu da bagohame esala. Be ninia Yesu
Gelesuma madelagiba: le, fedege agoane da: i hodo
afadafa hamoi, amola ninia da dunu eno dunu eno

ilima da: i hodo ea liligi agoane madelagi. 6 Amaiba:
le, Gode da ninima hawa: hamomusa: a:silibu iasu
afae afae ia dagoiba: le, ninia da Ea iasu hisu hisu,
Ea ninima asigi hou defele, amoga hawa: hamomu
da defea. E da ninima Gode Ea Sia: olelema: ne iasu
ia dagoi galea, ninia da dafawaneyale dawa: su hou
(amo Hi fawane da ninima i) amo defele olelemu da
defea. 7 Gode da ninima dunu eno fidima: ne iasu
hou ia dagoi galea, ninia dunu eno fidimu da defea.
Dunu enoma olelesu hou iasu lai dagoi galea, ninia
eno dunuma olelemu da defea. 8 Ninia dunu enoma
ilia dogo denesisu hou iasu lai dagoi galea, amo hou
hamomu da defea. Nowa dunu e da eno dunuma
ha: i manu o muni imunusa: dawa: sea, e da mae
hihini bagadewane imunu da defea. Nowa dunu da
eno dunuma ouligisu hawa: hamosea, e amola da
gasa bagade ouligisu hawa: hamomu da defea. Eno
dunuma asigili fidisu hou olelesea, hahawane mae da:
i dioiwane hamoma: mu. 9 Dabua asigi hou yolesili,
eno dunuma moloidafa asigi hou fawane asigima.
Wadela: i hou dilia higama. Be hou noga: idafa
gagulaligima. 10 Dilia da Yesu Gelesu Ea fi afadafa
hamoiba: le, dogolegeiwane dunu eno dunu enoma
asigimu da defea. Dilia dunu eno mimogo ilima asigi
defele eno dunuma asigima. 11 Dilia mae hihini, gasa
bagadewane hawa: hamoma. Dilia Hina Godema
asigi bagadeba: le, Ema hahawane hawa: hamoma.
12 Dilia da hobea dafawane hamoma: beyale dawa:
lusu lai dagoiba: le, eso huluane hahawane esaloma!
Se nabasea, mae da: i dione, gebewane esaloma!
Eso huluane Godema sia: ne gadolaloma! 13 Yesu Ea
fa: no bobogesu fi dunu da hame gagui agoane galea,
defea, dilia liligi mogili ilima ima. Degabo ga misi
dunu, amo dilia diasu ganodini aowama. 14 Dilima se
iasu dunu, amo Gode da ilima hahawane ima: ne,
Ema sia: ne gadoma. Dafawane! E da ilima gagabusu
mae aligima: ne sia: ne, ilima hahawane ima: ne Ema
adole ba: ma! 15 Dunu eno da hahawane ba: sea,
dilia amola gilisili hahawane ba: ma. Dunu eno da se
nababeba: le disia, dilia amola gilisili dima. 16 Dunu
huluanedafa defele, ilima asigi hou hamoma! Gasa
fi hou mae hamone, fonoboi dunu ilima na: iyado
hamoma. Amola fonoboi hawa: hamosu hahawane
hamoma! Dilia da hidale dawa: su bagade lai dagoi,
mae dawa: ma. 17 Dunu da dima wadela: i hou hamoi
galea, ema wadela: i hou eno mae dabema. Dunu
huluane ilia da hou amo da noga: i dawa: sa, amo
hou hamomusa: gini, logo hogoi helema. 18 Dilia
amola eno dunu da gilisili olofoiwane esaloma: ne,
dilia amo logo hogoi helema. 19 Na na: iyado! Dunu
da dilima wadela: le hamosea, maedafa dabema.
Be amo hou yolesili, Gode da dabe ilima ima: ne,
ouesaloma! Bai Gode Sia: da agoane dedei diala,
“Na fawane da dabemu. Na da dabe imunu, Hina
Gode da amane sia: sa.” 20 Be dabe hou yolesili,
Gode Sia: Dedei defele hamoma. Sia: da amane
dedei diala, “Dia ha lai dunu da ha: i galea, ema ha:
i manu ima. E da hano hanai galea, ema hano dili
moma: ne ima. Di agoane hamosea, ea gogosiasu
da laluga diabe agoai ba: mu.” 21 Wadela: i hou da
dili hasalasa: besa: le, noga: le leloma! Be dilia hou
noga: idafa amoga wadela: i hou hasalasima!

13 Gode da gamane ouligisu dunu ilia logo hame
ga: iba: le, ilia da gamane hawa: hamosa.
Gode da logo fodoiba: le ilia ouligisu hawa: hamosa.
Amaiba: le, dunu huluane da gamane ilia sia: nabimu
da defea. 2 Nowa da gamane ouligisu dunu ilia sia:
mae nabawane ilima gegesea, e da Gode Ea ilegei
liligi amoma gegesa. Agoane hamosea, e da se dabe
iasu lama: ne, fofada: su ba: mu. 3 Bai hou moloidafa
hamosu dunu da ouligisu dunuma hame beda: sa.
Be wadela: i hamosu dunu fawane da ouligisuba:
le beda: sa. Dilia da ouligisu dunu ilima mae beda:
iwane esalumusa: dawa: sea, hou moloidafa fawane
hamoma. Amalu, ouligisu dunu da dilima nodomu.
4 Bai e da Gode Ea hawa: hamosu dunu. E da di
fidimusa: hawa: hamonana. Be di da wadela: i hou
hamosea, beda: mu da defea. E da dima se dabe
iasu imunu gasa gala. E da Gode Ea hawa: hamosu
dunuba: le, e da Gode Ea se dabe iasu wadela: i
hamosu dunuma iaha. 5 Amaiba: le, dilia ouligisu
dunu ilia sia: nabawane hamoma. Gode Ea se dabe
iasu ba: sa: besa: le fawane hame. Be dilia dogo
ganodini, amo nabasu hou da houdafa dawa: beba:
le, nabawane hamoma. 6 Amo bai dawa: beba: le,
dilia hahawane gamanema su lidisu muni ima. Bai
ouligisu dunu da su lidisu muni lamusa: ahoasea, ilia
Gode Ea hawa: hamosu agoane hamosa. 7 Amaiba:
le, ilia dima lamu ilegei liligi defele, ilima ima. Soge
su lidisu muni amola dunu afae afae iasu su lidisu,
ilima ima, amola ilima “ada!” sia: ma. 8 Dunu da
dilima dabe lama: ne ouesalumu da defea hame.

Hedolo ima! Be dilia da dabe imunu bagade gala.
Amo dabe da asigidafa hou. Nowa dunu da asigidafa
hou hamosea, e da Sema ea bai huluane hamosa. 9
Gode Ea Sema agoane dedei diala, amane, “Inia uda
mae adole lama! Dunu bogoma: ne mae fama! Mae
wamolama! Inia liligi amoma hanaiwane lamusa: mae
dawa: ma!” amo sema amola eno sema huluane ilia
bai da sema afadafa amo ganodini diala. Amo sema
da amane, “Di da dia da: i hodo amoma asigi hou
defele, eno dunu ilima asigima!” 10 Di da eno dunuma
asigi galea, di da ema wadela: i hou hamedafa
hamomu. Amaiba: le, asigidafa hou hamosea, di
da Sema huluane nabawane hamosa. 11 Ilegei eso
amoga dilia da nedigili wa: legadomu, amo eso da
doaga: beba: le, amo sia: i asigi hou hamomu da
defea. Ninia musa: dafawaneyale dawa: beba: le,
gaga: mu houdafa da hobea misunu ba: i. Be asili
amo gaga: mu eso da wali gadenenedafa. 12 Gasi
da gadenene dagoi. Eso doaga: mu da gadenesa.
Amaiba: le, ninia gasi ganodini hamosu hou yolesili,
hadigi ganodini gegemusa: , gegesu liligi momagele
gagumu da defea. 13 Ninia da eso hadigi ganodini
esalebeba: le, amoga esalebe dunu defele, hou
moloidafa hamomu da defea. Wadela: i hedesu, adini
bagade ba: su, wadela: i uda lasu hou, gegesu amola
mudasu, huluane yolesimu da defea. 14 Be dilia hu
ea hou amola dilia hanai liligi, amo yolesili, Hina
Gode Yesu Gelesu Ea gegesu liligi gaguia gadomu
da defea.

14 Dunu da gasa hamewane Gode Ea hou lalegagui
gala, amo dunu hahawane yosia: ma. Be ea
asigi dawa: su da fonobahadi hisu ba: sea, mae sia:
ga gegema. 2 Dunu afae da ea dafawaneyale dawa:
su dawa: le, ha: i manu huluane hahawane naha. Be
eno ea dafawaneyale dawa: su hou da gasa hameba:
le, e da dadami liligi fawane naha. 3 Be dunu da liligi
huluane nasu dawa: , ilia da dunu amo da dadami
fawane naha, ili higale ba: mu da defea hame. Amola
dunu amo da dadami fawane naha, ilia da dunu amo
da ha: i manu huluane hahawane naha, ilima higale
fofada: mu da defea hame. Bai Gode da amo dunu
Ea fa: no bobogesu fi amo ganodini hahawane misa:
ne, logo doasi dagoi. 4 Di da eno ouligisu dunu
ea hawa: hamosu dunu ema higale fofada: mu da
defea hame. Amo ea Hina, Hi fawane da amo hawa:
hamosu dunu da didili hamomu o dafamu, Hi fawane
da sia: mu. Amola Hina Gode Hi fawane da dunu ilia
didili hamosu logo fodosa. 5 Dunu afadafa da eso
afadafa da mimogo ba: sa. Dunu eno da eso huluane
defele ba: sa. Dunu huluane afae afae ilia asigi dawa:
su ganodini, Gode Ea hou dawa: le, ea asigi dawa:
su defele hamomu da defea. 6 Be nowa da eso
afadafa da baligili bagade dawa: sea, e da Hina Gode
nodoma: ne dawa: sa. Nowa da mae dawa: iwane
ha: i manu huluane nasea, e da Hina Gode nodoma:
ne naha. Bai e da ha: i manusa: hidadea Godema
nodone sia: ne gadosa. Nowa da ha: i manu mogili
hame nasea, e da Gode nodoma: ne hame naha.
Amola e da ha: i manusa: , Godema nodone sia: sa.
7 Ninia huluane da ninia hou fawane dawa: ma: ne
hame esala. Amola ninia huluane da ninia hou fawane
dawa: ma: ne hame bogosa. 8 Be ninia esalebeba: le,
eno dunu ilia Hina Godema nodoma: ne, ninia esala.
Amola ninia bogosea, eno dunu ilia Hina Godema
nodoma: ne, ninia bogomu da defea. Amaiba: le,
ninia da esalea o bogosea, ninia da Hina Gode Ea: 9
Bai Gelesu da esala dunu amola bogoi dunu ilima
Hinawane esaloma: ne bogoi dagoi. 10 Amaiba: le,
dilia dadami fawane naha dunu! Dilia abuliba: le, dilia
fi dunuma higale fofada: sala: ? Amola dilia ha: i
manu huluane udigili naha dunu! Dilia abuli dilia fi
dunu higale ba: sala: ? Ninia huluanedafa da Gode
Ea midadi fofada: musa: lelumu. 11 Gode Sia: da
agoane dedei diala, “Hina Godedafa da amane sia:
sa, ‘Na da Esalebe Godedafa! Dunu huluanedafa da
Na midadi muguni bugili, ilia lafidili Na da Godedafa
sia: mu.’” 12 Ninia huluane da afae afae, ninia hou
hamoi defele, Godema fofada: mu. 13 Amaiba: le,
dunu eno da dunu eno higale fofada: su yolesimu
da defea. Be dia hawa: hamobe, amo da dia fi dunu
amo ilia sadenane dafama: ne amola wadela: i hou
hamoma: ne olelesu agoai ilia ba: sea, amo yolesima.
14 Na da Hina Yesu Gelesu Ema madelagiba: le,
ha: i manu huluanedafa da sema hame na dawa:
Be dunu eno da ha: i manu afae da ledo gala amo
dafawaneyale dawa: sea, defea, amo ha: i manu da
ema ledo gala. 15 Di da gasawane amola hidale ha:
i manu nabeba: le, dia fi dunu da se nabasea, di
da ema asigi hou yolesi dagoi olelesa. Amo dunu
gaga: ma: ne, Gelesu da bogoi dagoi. Be di da hidale
ha: i nabeba: le, di da amo dunu ea hou wadela:
sa. Amo da defea hame galebe. 16 Dunu eno da

hou moloidafa disu dawa: sa, amo da wadela: i sia:
sa: besa: le, dawa: ma! 17 Gode Ea Hinadafa Hou
da ha: i nasu hou amola hano nasu hou hame. Be
Gode Ea Hinadafa Hou da hou moloidafa hamosu,
olofosu hou amola hahawane hou. (amo huluane
Gode A: silibu Hadigidafa Gala da ninima iaha.) 18
Nowa dunu da amaiwane Yesu Gelesu Ea hawa:
hamosea, Gode da amo dunu hahawane ba: mu
amola osobo bagade dunu ilia da ema nodomu. 19
Amaiba: le, olofosu da dialoma: ne amola ninia fi
ganodini ninia gilisili gasawane asigilama: ne, ninia
amo hou fawane fidima: ne hawa: hamomu da defea.
20 Dilia Gode Ea hawa: hamoi wadela: sa: besa: le,
ha: i manu baligili mae dawa: ma! Ha: i manu huluane
manu da defea. Be dilia ha: i manu liligi afae manu
galea, amola amo nasu hou da dunu enoma dafama:
ne olelesu di ba: sea, defea - amo mae moma! 21
Hou moloidafa da agoane diala. Adi hou - hu nasu
o waini nasu - adi hou da dia fi dunuma dafama:
ne olelesea, amo yolesima. 22 Amaiba: le, amo hou
dafawaneyale dawa: be liligi da di amola Gode, ali
fawane wamowane gilisili fofada: mu da defea. Nowa
dunu, e da ea dawa: i asigi dawa: su amoga hou
moloidafa hamobeba: le, hame gogosiasea, e da
hahawane bagade. 23 Be ea dogo ganodini amo hou
da noga: idafa dafawaneyale hame dawa: sea, e da
amo ha: i nasea, Gode da ema se nabima: ne fofada:
sa. Bai e da mae dafawaneyale dawa: le udigili
nabeba: le. Amola adi hou ea bai da dafawaneyale
dawa: su hou hame, amo da wadela: i hou.

15 Ninia gasawane lalegagui dunu da ninia hanai
amo yolesili, gasa hame lalegagui dunu ilia dioi
liligi gisawane fidimu da defea. 2 Ninia hou amo mae
dawa: le, ninia fi dunu ilia dafawaneyale dawa: su hou
asigilama: ne, amola ilia dogo denesiwane esaloma:
ne, ili fidimu da defea. 3 Bai Yesu Gelesu da hisu Ea
hou hahawane fidima: ne hame hamosu. Be Ea hou
olelema: ne, Gode Sia: da agoane dedei diala, “Dunu
da dilima gadesu, amo gadesu da bu Nama doaga:
i.” 4 Gode Sia: Dedei huluane da ninima olelemusa:
dedei. Ninia amo sia: dedei ba: beba: le, mae da: i
dioma: ne hou amola fidima: ne hou dawa: beba: le,
dafawane hamoma: beyale dawa: lusu hahawane ba:
mu. 5 Amola dilia da Yesu Gelesu Ea hou amoma
fa: no bobogebeba: le, Gode (ninima oubenasu hou,
amola dogo denesisu hou amo Bai gala), E da
dilima gilisili asigi dawa: su afadafa fawane imunu da
defea. 6 Amasea, dilia huluane da gilisili ninia Hina
Gode Yesu Gelesu amo Ea Ada amola Gode, Ema
nodonanumu! 7 Amaiba: le, Gode Ea hadigi dawa:
beba: le, Yesu Gelesu da dili mae hihini lalegaguiba:
le, dilia dunu eno dunu enoma mae hihini hahawane
yosia: ma. 8 Na da dilima sia: sa! Yesu Gelesu da Yu
dunu fidima: ne, eso huluane E da osobo bagadega
esaloba, hawa: hamosu. Amo hou da Gode Ea hou
da dafawane amo olelesa. Amola Gode E da Yu
siba fi ilima hahawane dogolegele imunu ilegele sia:
i, amo liligi Yesu da hawa: hamomusa: misi dagoi.
9 Amola Dienadaile dunu da Gode Ea gogolema:
ne olofosu ba: beba: le, Ema nodoma: ne, Gelesu
da misi dagoi. Gode Sia: da agoane dedei diala,
“Na da Dienadaile fi amo ganodini Dima nodomu!
Na da Dima nodone gesami hea: mu!” 10 Sia: eno
dedei, amane, “Dienadaile dunu! Dilia amola Gode
Ea fi dunu, gilisili hahawane nodoma!” 11 Eno dedei
amane, “Dienadaile dunu huluane! Hina Godema
hahawane nodoma! Fifi asi gala dunu huluanedafa
Ema nodoma!” 12 Amola Aisaia da amane sia:
sa, “Yesi egaga fi mano da Dienadaile dunuma
Ouligisuwane esaloma: ne, misunu. E misunuba: le,
Dienadaile dunu da dafawane hamoma: beyale dawa:
lumu.” 13 Gode da hobea misunu dafawane hamoma:
beyale dawa: lusu hou amo ea bai esala. Dilia da Ea
Hou dafawaneyale dawa: beba: le, Gode da dilima
baligiliwane hahawane hou amola olofosu hou imunu
da defea. Amasea, dilia Gode Ea A: silibu Hadigidafa
Gala amo ea gasa lai dagoiba: le, dilia hobea misunu
dafawane hamoma: beyale dawa: lusu hou doaga:
ma: ne hahawane ouesalusu hou da asigilalumu. 14
Na fi dunu! Na da dilia hou dawa: ! Dilia hou da noga:
idafa amola dilia dawa: su hou da bagade amola dilia
dunu eno dunu enoma olelesu dawa: , amo huluane
na dawa: 15 Be amo meloa dedei amo ganodini, na
da liligi eno dilia bu dawa: ma: ne, mae beda: iwane
olelei. Bai Gode da nama hahawane hawa: hamosu
ia dagoiba: le, na da mae beda: iwane olelei. 16 Gode
da na Dienadaile dunuma Yesu Gelesu Ea hawa:
hamosu amo olelemusa: ilegei dagoi. Dienadaile dunu
da afadenene, Godema gobele salasu liligi fedege
agoane hamoi, amo hamoma: ne na da gobele salasu
dunu ea hou agoane ilima Gode Sia: Ida: iwane
olelesa. Be Ema gobele salasu Dunudafa da Gode

Ea A: silibu Hadigidafa Gala. 17 Na da Yesu Gelesu
Ema madelagiba: le, na Godema hawa: hamosu
na da hidale agoane ba: sa. 18 Yesu Gelesu da
na dogo ganodini hamobeba: le, na da mae beda:
iwane Dienadaile fi dunu amo Godema nabasu hou
hamoma: ne Ema hiougi, amo fawane na da sia:
mu. E da na loboga sia: , hawa: hamosu amola
19 musa: hame ba: su dawa: digima: ne olelesu
amo E da Ea A: silibu Hadigidafa Gala Ea gasaga
hamoi dagoi. Amaiba: le, na da Yelusaleme moilai
bai bagade yolesili, asili, Ililigame sogega doaga: i.
Logoga ahoasea, na da soge huluane amo ganodini,
Yesu Gelesu Ea hou, Sia: Ida: iwane gala, amo
olelesu. 20 Na hanai asigi dawa: su da agoane diala.
Soge amo ganodini ilia Yesu Gelesu Ea Dio hame
nabi, agoai soge amo ganodini na da Gode Ea Sia:
Ida: iwane olelemusa: hanai. Bai fedege na da eno
dunu ea bai da: iya diasu gagumu higa: i gala mabu!
21 Gode Sia: da agoane dedei diala. “Dunu fi amo da
sia: adole iasuga hame adoi, ilia da ba: mu. Dunu
fi amo da musa: hame nabi, ilia da dawa: mu.” 22
Be na da dilima misunu logo eso bagohame ga:
iwane ba: i. 23 Be wali amo soge ganodini na hawa:
hamosu da dagoiba: le, amola na da ode bagohame
dilima misunu hanaiba: le, 24 na da wali dili ba: la
misunu dawa: lala. Na da Siba: ini sogega doaga:
ma: ne, logoga ahoabeba: le, dili ba: mu. Na da dilia
soge ganodini hahawane ouesalu, dilia da na fidilalu,
na da bu ahoanu Siba: ini sogega ahoana doaga:
mu. 25 Be wahadafa na da Yelusaleme moilai bai
bagadega, Gode Ea fi dunu fidimusa: masunu. 26
Bai Yesu Ea fa: no bobogesu fi dunu Ma: sidounia
soge amola Aga: ia soge amo ganodini ilia udigili
hahawane Gode Ea fi dunu Yelusaleme moilai bai
bagade amo ganodini fidimusa: , muni imunusa:
dawa: i. 27 Ilisu hanaiba: le fidimusa: dawa: i galu.
Be ilia da amo dunu fidimu da ilima dabe imunu
agoai gala. Yu dunu da ilia a: silibu hou mae hihini
Dienadaile dunuma iabeba: le, Dienadaile dunu da
dabe agoane ilia osobo bagade labe liligi Yu dunuma
bu imunu da defea. 28 Amo hawa: hamomu dagosea,
muni imunu liligi huluane ia dagoiba: le, na da Siba:
ini sogega doaga: musa: logoga ahoasea, dili yosia:
mu. 29 Na da dilima doaga: sea, na da Yesu Gelesu
Ea hahawane hou amoga nabaiwane doaga: mu.
Amo na dawa: ! 30 Na fi dunu! Na da Hina Gode Yesu
Gelesu amola asigi hou Gode Ea A: silibu Hadigidafa
Gala da nama i, amoga dilima ha: giwane adole ba:
sa. Na hou fidima: ne, dilia Godema sia: ne gadoma:
ne, nama gilisima! 31 Gode Ea hou hame lalegagui
dunu Yudia soge ganodini, ilia na medosa: besa: le,
Godema sia: ne gadoma. Amola na hawa: hamosu
Yelusaleme moilai bai bagade ganodini, amo Gode
Ea fi dunu ilia hahawane ba: ma: ne, Godema sia:
ne gadoma. 32 Amasea, Gode da hanai galea, na
da hahawane bagade dilima misini, dili amola gilisili
hele esalumuba: le, hahawane bagade ba: mu. 33
Gode, ninia olofosu ea bai esala, dili gilisili esalumu
da defea. Ama.

16 Ninia fi uda ea dio amo Fibi, e da Senegalia
sese fidisu uda, amo ea hou da moloiwane na
dilima sia: sa. 2 Gode Ea fi dunu ilia hou defele,
dilia Yesu Ea Dioba: le amo uda hahawane yosia: le,
ea hanai defele noga: le fidima. Bai e da na amola
eno dunu bagohame noga: le fidi. 3 Balisila amola
A: gowila, ela da na gilisili Yesu Gelesu Ea hawa:
hamonana. Dilia na asigi sia: elama olelema. 4 Ela da
na fidima: ne, bogomu hame hihi galu. Amaiba: le, na
da elama nodosa. Na fawane hame, be Dienadaile
Yesu Ea fa: no bobogesu fi huluane da elama nodosa.
5 Yesu Ea fa: no bobogesu fi dunu ilia ela diasuga
sia: ne gadomusa: gilisisa. Elama amola na asigi
sia: adosima. Na na: iyadodafa ea dio amo Ibinidase
ema na asigi sia: olelema. E da A: isia soge amo
ganodini, bisili Yesu Ea hou lalegagui. 6 Meli amola,
e da dili fidima: ne gasa bagade hawa: hamosu. Na
asigi sia: ema adosima. 7 A: dalounaigase amola
Yunia: se, na Yu fi dunu ela gilisili na amola se
iasu diasu hawa: hamosu. Ela da na bisili hidadea
Yesu Ea hou lalegagui. Asunasi dunu ilia ela noga:
le dawa: Elama na asigi sia: adosima. 8 Na na:
iyado Hina Gode Ea fi ganodini ea dio amo A: balia:
idase, ema na asigi sia: sia: ma. 9 Eba: inase, e
amola ninia, Gelesu Ea hawa: hamonana, amola
na na: iyadodafa Sada: igisi, elama na asigi sia:
adosima. 10 Abelisi da dafawanedafa dogelegele
Yesuma fa: no bobogelala. Ema na asigi sia: adosima.
Alisidoubiulase ea sosogo fi ilima na asigi sia: sia:
ma. 11 Na fi Yu dunu ea dio amo Heloudionema
na asigi sia: adosima. Nasisase ea sosogo fi amo
ganodini Yesu Ea hou lalegagui dunu ilima na asigi
sia: olelema. 12 Dalaifina amola Dalaifousa, amo

uda ela Hina Gode Ea hawa: hamonana, elama na
asigi sia: adosima. Na na: iyadodafa Besisi da Hina
Yesu Gelesu amoma bagade hawa: hamosu. Na asigi
sia: ema sia: ma. **13** Lufase amola da Hina Yesu
Gelesu Ea hawa: baligiliwane hamosu. Ea ame da
nama asigiba: le, na da ea gofe defele esala. Elama
na asigi sia: adosima. **14** Asinigalidase, Felegone,
Hemese, Ba: daloubase amola Hema: se, amola
Yesu Ea hou lalegagui dunu huluane ilima gilisi, amo
huluanema na asigi sia: adosima. **15** Failolougase,
Yulia, Niliuase, ea aba Ouliba: se amola Gode Ea fi
dunu huluane ilima gilisi, amo huluanema na asigi
sia: adosima. **16** Dilia fi amo ganodini dunu eno da
dunu enoma ola eya agoane nonogoma. Yesu Ea fa:
no bobogesu fi huluane da dilima asigi sia: adosisa.
17 Na fi dunu! Na dilima ha: giwane sia: sa. Dunu
ilia dilia fi amo ganodini afafasu hou olelesa amola
eno dunu ilia dafawaneyale dawa: su hou wadela:
sa amola dilima musa: olelei liligi amoma halale sia:
sa, amo dunu dawa: ma! Ilima mae gilisima! **18** Bai
agoai hamosu dunu da ninia Hina Gode Yesu Gelesu
fidima: ne hame hamosa. Be ilisu, ilia da: i hodo hanai
hou fidima: ne hawa: hamosa. Ilia dabuagado sia:
ida: iwane sia: beba: le, amola dabua fawane eno
dunuma ogogole nodobeba: le, moloidafa dunuma
ogogosa. **19** Dunu huluane da dilia Gode Ea Sia:
Ida: iwane Gala amo dilia mae yolesili eso huluane
gasawane lalegagui, amo hou nabi dagoi. Amaiba: le,
na da dilima nodosa. Na da agoane hanai gala. Dilia
da hou moloidafa hamoma: ne, bagade dawa: su
dunu agoane ba: mu da defea. Be dilia wadela: i hou
mae hamoma: ne, hamedafa dawa: su dunu agoane
ba: mu na hanai. **20** Amasea, Gode (ninia olofosu
Bai) E da ayawane dilia emoga goudama: ne, Sa:
ida: ne dilia emo hagududili ligisimu. Hina Gode Yesu
Gelesu Ea hahawane dogolegele iasu hou da dili
fidima: ne, na Godema sia: ne gadosa. **21** Na fidisu
dunu Dimodi da dilima ea asigi sia: adosisa. Amola
ninia Yu fi dunu, Liusiase, Ya: isane amola Soubada,
ilia da asigi sia: dilima adosisa. **22** (Na, Desiase, na
da Bolo ea sia: amo meloaga dedei. Na, dilima Yesu
Ea Dioba: le asigi sia: adosisa.) **23** Na aowasu dunu
Ga: iase, amo ea diasu ganodini na da esala amola
Yesu Ea fa: no bobogesu dunu da gilisisa, amo da
dilima asigi sia: adosisa. Ila: sadase, (Louma moilai
bai bagade muni ouligisu dunu) amola ninia fi dunu
Gawodase da dilima asigi sia: adosisa. **24** Hina Yesu
Gelesu Ea hahawane dogolegele iasu dilima dialoma:
ne, na Godema sia: ne gadosa. Ama. **25** Gode da
Hadigidafa! Ninia Ema nodomu da defea! Gode Ea
Sia: Ida: iwane Gala, na da agoane olelesa. Amo
da Yesu Gelesu Ea hou dafawanedafa hou musa:
ode bagohame wamolegei agoane, be wali ninia
ba: sa. Wali, balofede dunu ilia da amo dafawane
hou dedeiba: le, sia: da hadigiga misi dagoi. Amola
Gode da hamoma: ne sia: beba: le, dunu huluane ilia
dafawaneyale dawa: beba: le nabasu hou hamoma:
ne, dunu eno da osobo bagade fifi asi gala huluanema
olelesa. Amo hou defele, dilia huluane dafawaneyale
dawa: su hou amo ganodini gasawane leloma: ne,
Gode da defele esala. **(aiōnios g166)** **27** Gode Hi fawane
da Gode Esala. Hi fawane da dawa: su huluane
gagusa. Yesu Gelesu Ea hawa: hamobeba: le, ninia
eso huluane mae yolesili Godema hadigi ima: ne,
nodonanumu da defea. Ama. Sia: Ama Dagoi **(aiōn
g165)**

1 Golidia

1 Na da Bolo. Gode da hanaiba: le, E da na Yesu
Gelesu Ea asunasi dunu hawa: hamomusa: gini
ilegei dagoi. Na amola ninia fi dunu ea dio amo
Sosodenese, ani amo meloa dedesa. **2** Dilia da
Gode Ea fi dunu Golidia moilai bai bagade ganodini
esala. Dilia da Yesu Gelesuma madelagiba: le, Gode
Ea fi dunu esalebeba: le, Gode da dili Ea hadigi fi
dunu hahamoma: ne, dilima wei dagoi. Dili amola
dunu huluane soge huluane amo ganodini da Hina
Gode Yesu Gelesu (ninia Hina Gode amola ilia:)
amo Ea hou lalegaguiba: le, Ema nodone sia: ne
gadosu dunu esala. Dili huluane dilima ania meloa
dedene iasimusa: dawa: **3** Nini Ada Gode amola Hina
Gode Yesu Gelesu, dilima hahawane dogolegele
hou amola olofosu hou ima: ne, na da Godema
sia: ne gadosa. **4** Gode da dilima udigili hahawane
dogolegele hou, Yesu Gelesu Ea hamoi liligi, amo
dilima ia dagoiba: le, na da eso huluane Godema
nodosa. **5** Dilia da Gelesuma madelagiba: le, bagade
gagui dunu agoane ba: sa. Dilia da sia: adole iasu
hou amola bagade dawa: su hou bagade gagusa. **6**
Dilia dogo ganodini, Gelesu Ea sia: ida: iwane gala
da ifa difi agoane sa: i dagoiba: le, **7** dilia da Yesu
Gelesu Ea dunu huluane ba: ma: ne bu misunu eso
ouesalebeba: le, Ea hahawane dogolegele olelei liligi
huluanedafa lai dagoi. **8** Dilia Hina Gode Yesu Gelesu
amo Ea bu misunu eso amoga wadela: i hou amola
ledo hamedei ba: ma: ne, Yesu da dili gasawane
leloma: ne fidilaluma: mu. **9** Dilia Gode Eagofe Yesu
Gelesu, ninia Hina Gode, Ema gousa: ma: ne, Gode
da dilima misa: ne sia: i. Gode Ea hou da moloidafa.
10 Na fi dunu! Na da ninia Hina Gode Yesu Gelesu
Ea Dioba: le dili huluanema agoane sia: sa. Mae
afafama: ne, sia: hisu hame be afadafa fawane sia:
ma amola asigi dawa: su afadafa hamoma. **11** Be na
fi dunu! Galoui ea sosogo fi dunu da nama moloiwane
olelei amane. Dilia fi amo ganodini sia: ga gegesu
da gala ilia sia: i. **12** Bai agoane na sia: sa. Dunu
afae da hisu, eno da hisu sia: hisu hisu sia: sa. Afae
da amane sia: sa, “Na da Boloma fa: no bobogesa!”
Eno da amane sia: sa, “Na da Abolosema fa: no
bobogesa!” Eno da amane sia: sa, “Na da Bidama
fa: no bobogesa!” Eno da amane sia: sa,” Na da
Gelesuma fa: no bobogesa: !” **13** Dilia adi dawa: bela:
? Gelesu da fifili afafabela: ? Bolo da dili gaga: ma:
ne, bulufalegeiga bogobala: ? Dilia da Boloma fa: no
bobogema: ne, hanoga fane salibala: ? Hame mabu!
14 Na da Galisibase amola Ga: iase, ela fawane
hanoga fane sanasi. Be na da eno ba: bodaise hame
hamoiba: le, na da Godema nodosa. **15** Amaiba:
le, dilia da nama fa: no bobogema: ne ba: bodaise
hamoi, amo dunu ilia sia: mu da hamedei gala. **16**
(Dafawane! Na gogolei! Na da Sidifena: se amola
ea sosogo fi hanoga fane sanasi. Be na da eno ba:
bodaise hamobela: ? Na gogolei.) **17** Gelesu da na
ba: bodaise hawa: hamomusa: , hame asunasi. E da
Gode Sia: Ida: iwane olelema: ne, na asunasi dagoi.
Osobo bagade dunu ilia bagade dawa: su sia: mae
dawa: le, be Gelesu Ea bulufalegeiga bogoi amo hou
da gasa bagade, amo olelema: ne E da na asunasi
dagoi. **18** Yesu Gelesu da bulufalegeiga bogoi, amo
sia: Helo soge doaga: musa: logoga ahoabe dunu da
gagaoui sia: agoane naba. Be ninia da dunu amo
da Yesu Ea gaga: lala dunu, amo sia: da Gode Ea
gasa ninima olelesa. **19** Gode Sia: da agoane dedei
diala, “Na da bagade dawa: su dunu ilia dawa: su
gugunufinisimu. Na da sugulu hamoi dunu ilia dawa:
digisu la: ididili ligisimu.” **20** Amaiba: le, bagade dawa:
su dunu, sugulu hamoi dunu amola sia: fofada: su
bagade dawa: su dunu da wali hamedei agoane ba:
sa. Gode Ea hamobeba: le, osobo bagade dunu
bagade dawa: su hou da gagaoui hou agoai ba: sa.
(aiōn g165) **21** Gode da dawa: sudafa gaguiba: le logo
hamoi amane. Dunu ilisu asigi dawa: su amoga Gode
Ea hou dawa: mu da hamedei. Ninia sia: da ‘gagaoui
sia:’ dunu ilia dawa: lala. Be amo sia: ga, Gode da
dafawaneyale dawa: su dunu gaga: ma: ne ilegei.
22 Yu dunu dafawaneyale dawa: ma: ne, ilia musa:
hame ba: su dawa: digima: ne olelesu liligi hogosa.
Galigi dunu dafawaneyale dawa: ma: ne, bagade
dawa: su hou hogosa. **23** Be ninia da hisu. Ninia
da Yesu Gelesu osobo bagade dunu gaga: ma: ne
bulufalegeiga bogoi, amo fawane olelesa. Yu dunu da
amo sia: higale naba. Dienadaile dunu da amo sia:
da gagaoui dawa: **24** Be eno dunu, Yu dunu amola
Dienadaile dunu ilima Gode da misa: ne wele sia: i,
ilia da amo sia: da Gelesu Ea hou olelesa dawa: Bai
E da Gode Ea gasa amola Gode Ea bagade dawa:
su esala. **25** Bai Gode Ea gagaoui agoane ba: su
hou da bagade dawa: su hou. Amo da osobo bagade

dunu ilia dawa: su baligisa. Amola Gode Ea gasa
hame agoane ba: su hou da gasa bagade. Amo da
osobo bagade dunu ilia gasa hou bagade baligisa.
26 Na fi dunu! Gode da dilima misa: ne sia: i, dilia
amo esoga hou dialu bu dawa: ma. Dilia da osobo
bagade dunu ba: ma: ne, bagahame da bagade
dawa: su amola gasa bagade ouligisu dunu ba: i. **27**
Be Gode da hanaiba: le, E da bagade dawa: su dunu
gogosiama: ne, gagaoui agoane dunu Ema misa: ne
sia: i. Amola E da gasa bagade dunu gogosiama: ne,
gasa hame dunu Ema misa: ne sia: i. **28** Gode da
dunu amo osobo bagade dunu ilia da hamedeiwane
ba: sa amola higale ba: sa, amo dunu Ema misa: ne
sia: i. Osobo bagade dunu eno amo ilia da dunu ea
hou da mimogo dawa: be, amo wadela: musa: , Gode
da agoane hamosu. **29** Amaiba: le, Gode ba: ma: ne,
dunu afae da hidale gasa fi hamomu da hamedei.
30 Be Gode da dili lale, Yesu Gelesuma madelagi
dagoi. Ninia da Yesu Gelesu Ea hou dawa: beba:
le, amo da ninia bagade dawa: su hou. Ea hawa:
hamobeba: le, ninia hou afadenei ida: iwane hamoi
dagoi, Gode da ba: sa. Ninia se iasu diasu logo da
doasi dagoiba: le, ninia Gode Ea hadigi fi dunu hamoi
dagoi. **31** Amaiba: le, Gode Sia: Dedei defele dawa:
mu da defea. “Nowa da hidale gasa fi sia: musa:
dawa: galea, e da Hina Gode Yesu Gelesu Ea hawa:
hamoiba: le fawane hidale sia: mu da defea.”

2 Na fi dunu! Na da musa: Gode Ea wamolegei
dafawane sia: dilima olelemusa: doaga: loba, na
da sia: sedaga amola bagade dawa: su hou amoga
hame olelei. **2** Be na da dilima ouesaloba, na dogo
ganodini liligi eno mae dawa: le, Yesu Gelesu Ea
hou amola Ea bulufalegeiga bogoi, amo fawane
olelemusa: dawa: i galu. **3** Amaiba: le, na da dilima
manaba, na da gasa hame amola beda: iba: le
yaguguiwane ba: i. **4** Na olelesu amola na sia: da
osobo bagade dunu ilia bagade dawa: su hou agoane
hame ba: su. Be Gode Ea A: silibu amo ea gasa
bagade hou da na sia: ganodini ba: su. **5** Amaiba: le,
dilia dafawaneyale dawa: su hou ea bai da osobo
bagade dunu ilia dawa: su hame. Dilia dafawaneyale
dawa: su hou ea bai da Gode Ea gasa bagade hou.
6 Be dunu ilia a: silibu hou da asigilai, ilima na da
bagade dawa: su sia: olelesa. Be amo dawa: su sia:
da osobo bagade dunu amola osobo bagade hina
dunu amo ilia dawa: su hou defele hame. Amo osobo
bagade dawa: su hou da mugululi hame ba: mu.
(aiōn g165) **7** Na olelesu liligi da Gode Ea wamolegei
dawa: su liligi. Amo da osobo bagade dunu mae ba:
ma: ne wamolegei. Be osobo bagade hame hamoi
esoga, Gode da amo dawa: su hou amoga hobea
ninia hadigima: ne dawa: i galu. **(aiōn g165)** **8** Osobo
bagade hina dunu huluane ilia amo dawa: su hou
hame dawa: i. Amo dawa: su hou ilia dawa: i ganiaba
ilia da hadigi Hina Gode Yesu Gelesu bulufalegeiga
hame medole legela: loba. **(aiōn g165)** **9** Be Gode Sia:
da agoane dedei diala, “Dunu afae da hame ba: i
liligi, hame nabi liligi amola dunu afae da amo liligi da
ba: mu hamedafa dawa: i galu, amo liligidafa Gode
da Ema asigi dunu ilima ima: ne hahamoi dagoi.”
10 Be Gode da Ea A: silibu amoga Ea wamolegei
liligi ninima olelei. Gode Ea A: silibu da liligi huluane
hogosa. E da Gode Ea hanai wamolegei asigi dawa:
su bagade hou hogosa. **11** Osobo bagade dunu ea a:
silibu hi fawane da amo dunu hi hou dawa: sa. Amo
defele, Gode Ea A: silibu, Hi fawane da Gode Ea hou
dawa: sa. **12** Osobo bagade a: silibu da ninia dogo
ganodini hame aligila sa: i. Be Gode da asunasiba:
le, Ea A: silibu da ninia Gode Ea iasu liligi huluane
dawa: ma: ne, ninia dogo ganodini aligila sa: i dagoi.
13 Amaiba: le, ninia osobo bagade dunu ilia asigi
dawa: su olelebeba: le hame sia: sa. Be Gode Ea A:
silibu da ninima olelebeba: le, ninia da sia: sa. Ninia
da dunu amo ilia dogo ganodini Gode Ea A: silibu da
aligila sa: i, ilima a: silibu hou olelesa. **14** Be nowa da
Gode Ea A: silibu hame lai, amo da Gode Ea A: silibu
iasu liligi lamu hamedei. E da amo hou hame dawa:
amola a: silibu hou da gagaoui hou dawa: sa. Bai
Gode Ea A: silibu olelesu liligi da a: silibuga dawa: su
liligi fawane. **15** Be nowa da Gode Ea A: silibu ea
dogo ganodini esala, amo da liligi huluane eno da
defea, eno da wadela: i, e da dawa: lala. Be eno dunu
da Gelesu dunu ea hou dawa: mu amola ema fofada:
mu da hamedei. **16** Gode Sia: da amane dedei diala,
“Nowa da Gode Ea asigi dawa: su dawa: bela: ?
Nowa da Ea hou fidima: ne, Ema sia: mu dawa: bela:
?” Be ninia da Gelesu Ea asigi dawa: su lai dogoi.

3 Be na fi dunu! Na da dunu ilia Gode Ea A: silibu
lai dagoi ilima sia: mu, amo defele na da dilima
sia: mu gogolei. Na da osobo bagade dunu, mano
dudubusa Gelesu Ea hou lalegagui dunu ilima sia: sa
defele dilima sia: i. **2** Na da dilima gasa ha: i manu

mae iawane, dodo hano fawane iasu. Bai dilia da
gasa ha: i manu, manu hamedei. Amola wali, dilia
amo manu hamedei. 3 Bai dilia da osobo bagade
dunu ilia hou defele hamonana. Dilia da mudasu
amola sia: ga gegesu hamonanebeba: le, dilia da
osobo bagade dunu defele esala amo olelesa. 4
Afadafa da amane sia: sa, “Na da Boloma fa: no
bobogesa!” Eno da amane sia: sa, “Na da Abolesema
fa: no bobogesa!” Agoane hamobeba: le, dilia da
osobo bagade hame lalegagui dunu defele hamosa.
5 Abolose da nowala: ? Bolo da nowala: ? Ania da
Gode Ea hawa: hamosu dunu fawane. Ania da hawa:
hamobeba: le, Gode da dilima dafawaneyale dawa:
su hou olelei. Ninia da Hina Gode Ea ilegei hawa:
hamosu fawane hamonana. 6 Na da hawa: bugi.
Abolose da amoma hano soga: su. Be Gode Hi
fawane da amo bugi sono heda: ma: ne hamosu. 7
Hawa: bugisu dunu amola hano soga: su dunu da
dunu hamedei agoane. Be Gode Hi fawane da bugi
heda: ma: ne hamobeba: le, Hi hou da bagadedafa.
8 Hawa: bugisu dunu amola hano soga: su dunu da
hisu hisu hame. Gode da dunu huluane ilia hawa:
hamoi hisu hisu, amo defele ilima bidi imunu. 9
Ania da gilisili Gode Ea hawa: hamonana. Dilia da
fedege agoane Gode Ea sagai gala. Dilia da Gode
Ea diasu. 10 Gode da nama dawa: su hou iabeba:
le, na da diasu gagusu dunu ida: iwane gala ea hou
defele, diasu ifa bugi dagoi. Dunu eno da amo diasu
ifa bai da: iya diasu gagusa. Be dunu huluane da
dawa: iwane diasu gagumu da defea. 11 Gode da
diasu gaguma: ne, diasu ifa baidafa afadafa fawane
amo Yesu Gelesu, Gode da bugi dagoi. Gode Ea
diasu gaguma: ne, diasu ifa bai eno bugimu hame
gala, Yesu Gelesu Hi fawane. 12 Dunu mogili, diasu
gaguma: ne, ilia amo diasu bai da: iya gouli, silifa, igi
ida: iwane gala amola ouli amo bai da: iya gagusa.
Be eno ilia wadela: i ifa, gisi amola me, amoga
diasu gagusa. 13 Be Yesu Gelesu Ea bu misunu eso
amoga, E da dunu huluane ilia gagusu hou adoba:
mu. Bai amo esoga, lalu da dunu huluane ilia hawa:
hamoi hou huluane adoba: mu. 14 Nowa dunu da
diasu bai da: iya diasu gasa bagade gagui ba: sea,
gagusu dunu da bidi ida: iwane lamu. 15 Be nowa da
diasu gasa hame gagui ba: sea, ea diasu da laluga
nei dagole, hawa: hamoi fisimu. Be Gode da amo
dunu gaga: mu. Be e da fedege agoane, abula nene
dagole, da: i nabadowane Gode Ea sogega heda:
mu. 16 Dilia da Gode Ea Debolo Diasu gala, amola
Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala da dilia da: i hodo
ganodini esala. Amo dilia dawa: bela: ? 17 Amaiba: le,
nowa da Gode Ea Debolo Diasu wadela: sea, Gode
da amo dunu wadela: mu. Gode Ea Debolo Diasu
da hadigi gala amola dili da Gode Ea Debolo Diasu.
18 Dilia hou dilisu mae ogogoma! Nowa dunu da
osobo bagade hou dawa: beba: le, hi da na bagade
dawa: su hisu da dawa: sea, defea, amo dunu da ea
hou fonobone, gagaoui agoane hamomu da defea.
Amasea, e da bagade dawa: sudafa bu ba: mu. (aiōn
g165) 19 Bai osobo bagade dunu ilia bagade dawa: su
ba: su liligi, amo Gode da gagaoui liligi agoane ba:
sa. Gode Sia: Dedei defele, “Gode da bagade dawa:
su dunu ilia bagade dawa: su hou afadenene bu ilima
sani agoane hamosa!” 20 Gode Sia: eno da agoane
dedei diala, “Hina Gode da bagade dawa: su dunu ilia
asigi dawa: su da hamedei liligi dawa:” 21 Amaiba: le,
ninia da osobo bagade dunu ilia hawa: hamobeba:
le hidale sia: mu da defea hame. Liligi huluane da
dilia liligi gala. 22 Bolo, Abolose, Bida, osobo bagade,
esalusu, bogosu, wali eso amola fa: no misunu eso,
- liligi huluane da dilia liligi. 23 Amola dili da Yesu
Gelesu Ea: Amola Yesu Gelesu da Gode Ea:

4 Ninia da Gode Ea wamolegei dafawane sia:
ouligima: ne, Gode Ea hawa: hamosu dunu esala.
Amo dilia dawa: mu da defea. 2 Agoai hawa: hamosu
dunu da hou afadafa fawane ema ilegei. E da ea
hina dunu mae yolesili eso huluane fidimu. 3 Dilia da
osobo bagade hou dawa: le, na houba: le fofada:
musa: dawa: sea, na da hame da: i diomu. Amola
na hou nisu da hame fofada: sa. 4 Na asigi dawa:
su ganodini na fofada: beba: le, na da giadofale
hamobe hame ba: sa. Be nisu fofada: beba: le, na hou
da hadigidafa hame olelesa. Hina Gode Hi fawane
da nama fofada: su houdafa dawa: 5 Amaiba: le,
dilia hedolowane Yesu Ea bu misunu eso misa: ne
ouesalea, dunu enoma fofada: sudafa hamomu da
defea hame galebe. Hina Gode Yesu Gelesu bu
masea, Hisu da amo fofada: sudafa hamomu. E da
dunu huluane hadigi ganodini ba: ma: ne, wamolegei
asigi dawa: su amola hamosu liligi huluane olelemu.
Amasea, dunu huluane ilia hawa: hamoi defele, Gode
Ea nodosu ba: mu. 6 Na fi dunu! Na da dili fidima: ne,
amo hou huluane fedege agoane na amola Abolose,

ania hou olelema: ne, dilima olelei. Musa: sia: i liligi amane, “Sema defele hamoma!” amo dilia dawa: ma: ne, na olelei. Dilia dunu afadafa ema nodomu amola enoma higamu, amo da defea hame. 7 Dilia hou da eno dunu ilia hou hame baligisa. Gode da dilia gagui liligi huluane dilima i. Amaiba: le, dilia da dilisu liligi lai dagoi amo dawa: beba: le, gasa fi hamomu da defea hame. 8 Dilia liligi huluane lai dagoiba: le sadi ganabela: ? Dilia da bagade gaguila: ? Dilia da nini defele hame, hina dunu hamobela: ? Defea! Dilia da hina hamoi dagoi na hanai gala. Amai ganiaba, nini amola dili, gilisili hina dunu hamona: noba. 9 Be na da agoane ba: sa. Gode da nini asunasi dunuma fa: nodafa sogebi i dagoi. Ninia da ninima se imunusa: fofada: i dagoi dunu agoane lela. Ninia da dunu ilia bogomu ba: ma: ne, osobo bagade dunu huluane amola a: igele dunu huluane lela, amo dunu defele esala. 10 Ninia Gelesu Ea hou fidimusa: , gagaoui dunu agoane ba: sa. Be dilia da Yesu Gelesu Ema madelagiba: le, bagade dawa: su dunu agoai ba: sa. Ninia da gasa hame be dilia da gasa bagade. Dunu eno da ninima higasa. Be ilia dilima nodosa. 11 Musa: amola wali, ninia ha: i amola hano hanai, Ninia abula da gadelai, wadela: i. Dunu eno da nini fasu. Ninia udigili soge afae yolesili, soge enoga ahoa. 12 Bagade hawa: hamobeba: le, ninia da: i hodo ninisu gufia: ne gala: sa. Dunu eno ninima gagabusu aligima: ne sia: sea, ninia dabe ilima nodone sia: sa. Ilia ninima se dabe iasu iasea, ninia mae ougiwane ouesala. 13 Dunu eno ninima sisa: nosea, ninia bu dabe asigi sia: sia: sa. Ninia da osobo bagade isu agoane diala. Ninia musa: amola wali, osobo bagade isu fi dunu agoane esala. 14 Na da amo sia: dilia gogosiama: ne hame dedesa. Be dilia da na dogolegei mano hamoiba: le, dilima olelemusa: dedesa. 15 Amabela: ? Dilia da Yesu Gelesu Ea hou bu dawa: ma: ne ouligisu dunu 10,000 agoane esala ganiaba, dilia da ada afadafa fawane ba: la: loba. Amo da na. Na da Gode Ea Sia: Ida: iwane Gala dilima olelebeba: le, dilia Yesu Gelesuma madelagi dagoi. Amaiba: le, na da dilia ada hamoi dagoi. 16 Amaiba: le, na dilima ha: giwane edegesa. Dilia na hou defele hamoma! 17 Amo hou fidima: ne, na da Dimodi, na dogolegei yolesisu hame dawa: mano Yesu Gelesuma madelagi, dilima asunasimu. E da na hou huluane na Yesuma madelagiba: le hamosa liligi, amo na da Yesu Gelesu Ea fa: no bobogesu fi dunu sogebi huluane ganodini ilima olelesa, dili bu dawa: ma: ne dilima olelemu. 18 Dilia mogili, na da dili ba: musa: bu hame misunu dawa: beba: le, gasa fi hou hamonana. 19 Be Gode da hanaiba: le ilegesea, na da hedolowane dilima misunu. Na da doaga: sea, amo gasa fi dunu, ilia sia: i liligi mae dawa: le, na da nisu ilia gasadafa hou ba: mu. 20 Bai Gode Ea Hinadafa Hou da lafidili sia: i liligi hame, be gasa bagadedafa gala. 21 Amaiba: le, dilia da adi hanabela: ? Na da ougiwane fegasu gaguiwane dilima misa: bela: ? O na da asigiwane amola gebewane dilima doaga: mu da defeala: ?

5 Be wali wadela: i uda lasu hou, amo da hame lalegagui dunu fi ilia hou baligi agoane, amo hou da dilia fi ganodini diala, eno dunu ilia sia: daha. Dunu afae e da ea ada idua adole labe na naba. 2 Amaiba: le, dilia abuli gasa fi hou dawa: sala: ? Amo hou yolesili, dilia da gogosiamu da defea galu. Dunu e da agoane wadela: i hou hamobeba: le, dilia fadegamu da defea. 4 Na da soge sedagaga esala. Be na a: silibu da dilima gilisisa. Amola na da dilima gilisi amo defele na da Hina Gode Yesu Gelesu Ea Dioba: le amo dunu e da wadela: i bagade hamoi amoma se dabe iasu lama: ne fofada: i dagoi. Dilia da gilisisia amola na da na a: silibuga dilima gilisisia, Hina Gode Yesu Gelesu da Ea gasaga ninima gilisibiba: le, 5 dilia amo dunu ea da: i hodo wadela: ma: ne be ea a: silibu da Hina Gode Yesu Gelesu Ea bu Misunu Eso amoga gaga: i ba: ma: ne, amo dunu Sa: ida: nema ima. 6 Dilia gasa fi hamomu da defea hame galebe. Musa: sia: dilia dawa: , amane, “Yisidi fonobahadi fawane da agi huluane heda: ma: ne hamosa.” 7 Amaiba: le, dilia huluane hadigidafa ba: ma: ne, hea yisidi huluane fadegamu da defea. Amasea dilia da agi gaheabolodafa, yisidi hame gala agoane ba: mu. Amo da dilia houdafa na dawa: Yesu Gelesu ninia Baligisu sibi mano da gobele sali dagoiba: le, ninia Baligisu Lolo Nasu da hahamoi dagoi. 8 Amaiba: le fedege agoane, ninia Baligisu Lolo Nasu nasea, ninia agi musa: wadela: i hou yisidi gilisi amo yolesili, ninia gaheabolo agi, yisidi hame sali liligi, agi da ledo hamedei amola dafawanedafa hou, amo agi fawane manu da defea. 9 Na musa: meloa dedei amo ganodini, dilia wadela: i uda lasu hou, uasu hou, wamolasu hou, eno loboga hamoi ‘gode’ liligi amola a: silibu ilima sia: ne gadosu hou, amo hou hamosu

dunu ilima mae gilisima: ne sia: i. **10** Be dilia da
amo hou ilia hamobeba: le, hame lalegagui dunuma
mae gilisima: ne na da hame dawa: i. Amo dunuma
hame gilisimu ganiaba, dilia osobo bagade ganodini
esalumu hamedei ba: la: loba. **11** Be na dawa: i liligi
da agoane galu. Nowa dunu e da Yesu Ea fi dunu
hi sia: sa, be wadela: i uda lasu hou ma, uasu hou
ma, eno loboga hamoi 'gode' liligi, eno a: silibu ilima
sia: ne gadosu hou ma, eno dunu ea hou wadela:
ma: ne baligidu sia: hou ma, adini feloasu hou ma,
wamolasu hou ma, amo hamosea, dilia amo dunuma
mae gilisima. Ha: i manusa: , amo dunuma gilisili mae
fima. **13** Na da ga fi dunuma fofada: mu hamedeiwane
ba: sa. Gode Hi fawane da amo dunuma fofada: mu.
Be dilia fi amo ganodini, dilia fi dunu ilima fofada: mu
da defea. Gode Sia: Dedei defele amane, "Dilia fi
amoga wadela: i hamosu dunu fadegama!"

6 Dilia fi dunu afae da eno Yesu Ea hou lalegagui
dunuma fofada: mu galea, e da Gode Ea fi dunu
mae dawa: le, amo dunuma fofada: musa: , Gode Ea
hou hame lalegagui fofada: su dunuma hiouginana
masunu da defea hame galebe. **2** Gode Ea fi dunu da
hobea osobo bagade fifi asi gala dunu huluane ilima
fofada: mu, amo dilia hame dawa: bela: ? Amaiba: le,
dilia da osobo bagade dunu huluane ilima fofada:
muba: le, dilia abuliba: le liligi fonobahadi fofada: mu
defele hame ganabela: ? **3** Ninia da a: igele dunu
ilima fofada: mu, dilia hame dawa: bela: ? Amaiba: le,
ninia wali esalebe liligi amoma baligiliwane fofada: su
dawa: mu da defea. **4** Amo fofada: su hou da doaga:
sea, dilia da Yesu Ea hou hame lalegagui dunu, sese
fi ganodini hame esala dunu, ilima fofada: mu da
defea hame gala. **5** Dilia gogosiamu da defea! Dilia
gilisisu ganodini, dawa: su dunu afae amo da fofada:
su hou dilia fi ganodini hahamosu dawa: agoai dunu
afae hame esalabala? **6** Be dilia dawa: su dunu mae
dawa: le, Yesu Ea hou lalegagui dunu afae da afae
eno fofada: su diasuga Gode Ea hou hame lalegagui
dunu ilima fofada: ma: ne hiouginana ahoa. **7** Dilia fi
ganodini fofada: su hou bagade galebeba: le, dilia
dafai hou olelesa. Eno dunu ilia dilima wadela: le
hamonoba, dilia dabe hame lamu da defea galu. Eno
dunu da dilia liligi wamolai galea, dilia da hame dawa:
mu da defea galu. **8** Be dilia gilisisu amo ganodini,
dunu afae da ea na: iyadoma wadela: le hamosa,
amola dunu eno da ea na: iyado ea liligi wamolasa. **9**
Wadela: i hamosu dunu da Gode Ea Hinadafa Hou
hame lamu, amo dilia dawa: bela: ? Dilisu dilima
gagaoui agoane mae dawa: ma. Nowa da wadela: i
uda lasu hou o loboga hamoi 'gode' liligi o eno a: silibu
ilima sia: ne gadosu hamosu o inia uda adole lasu
hou o dunu eno ea sama adole lasu o **10** wamolasu
hou o dunu eno ea dio wadela: musa: baligidu sia:
dasu hou o feloasu uasu hou, nowa dunu da amo hou
afae hamosea, e da Gode Ea Hinadafa Hou hame
lamu. **11** Musa: mogili dilia amo hou defele hamosu.
Be dilia wadela: i hou bu mae ba: ma: ne, Yesu Ea
maga: mega dodofei dagoi. Gode Ea hou ganodini
esaloma: ne, Gode da dili lai dagoi. Hina Gode Yesu
Gelesu Ea hawa: hamobeba: le amola ninia Gode Ea
A: silibu Hadigidafa Gala da hawa: hamobeba: le,
dilia da Gode Ea siga ba: ma: ne afadenene bu ida:
iwane hamoi dagoi. **12** Be dunu afadafa da agoane
sia: mu gala, amane, "Na da liligi huluane hamomu da
defea. Sema hame!" Dafawane! Be liligi huluane da
dia hou hame fidisa. Na da hou huluane hamomu da
defea na da sia: sa, be hou afae na da hamobeba: le,
amo hou da nama hinawane dialumu da defea hame.
13 Dunu eno da amane sia: mu gala, "Ha: i manu
da hagomo fidima: ne diala amola hagomo da ha: i
manu manusa: diala." Dafawane! Be hobea Gode da
ha: i manu amola hagomo gilisili wadela: mu. Dunu
ilia da: i hodo amoga wadela: i uda lasu hou hamomu
da defea hame. Be Hina Gode Yesu Gelesu amo Ea
hawa: hamomusa: gini, dunu ilia da: i hodo amoga
hamomu da defea. Hina Gode Yesu Gelesu da ninia
da: i hodo fidisa. **14** Gode da Yesu Gelesu bogoi
fisima: ne wa: legadolesi. Amola E da Ea gasaga,
nini wa: legadolesimu. **15** Dilia da: i hodo da Yesu
Gelesu Ea da: i hodo liligi defele gala. Amaiba: le,
na da Yesu Gelesu Ea da: i hodo liligi lale amola
aie heda: i udama madelagima: bela: ? Hamedei
mabu! **16** Nowa dunu e da ea da: i hodo aie heda: i
udama madelagisia, ea da: i hodo amola aie heda: i
uda ea da: i hodo da hu afadafa hamosa. Amo dilia
dawa: bela: ? Gode Sia: Dedei da moloiwane olelesa,
amane, "Aduna da da: i hodo afadafa hamomuyo." **17**
Be nowa da Hina Gode Ea hou lalegaguiba: le, Ema
madelagisia, ea a: silibu amola Yesu Ea A: silibu da
gilisili afadafa hamosa. **18** Wadela: i uda lasu hou
higama. Eno wadela: i hou da dunu ea da: i hodo
hame wadela: sa. Be nowa da wadela: i uda lasu hou

hamosea, e da hi gobele hina: da: i hodo wadela: musa: wadela: le hamosa. 19 Dilia da: i hodo da Gode Ea A: silibu Ea Debolo Diasu gala - amo dilia hame dawa: bela: ? Gode da Ea A: silibu dilima iabeba: le, E da dilia da: i hodo amo ganodini esala. Dilia da: i hodo da dilia liligi hame. Amo da Gode Ea: 20 E da dili bidiga lai dagoi. Amaiba: le, Gode Ea hadigi hou olelema: ne, dilia da: i hodo amoga hamoma.

7 Wali, dilia nama meloa dedei adole ba: i liligi amo na da adole imunu. Dunu e da uda mae lale goiwane esalumu da defea. 2 Be wadela: i uda lasu hou da bagadewane dialebeba: le, dunu huluane da hina: udadafa amo lamu da defea amola uda huluane da hina: dunudafa ema fimu da defea. 3 Dunu huluane da dunu ea hou ea udama hamomu da defea amola uda da uda ea hou egoa ema hamomu da defea. Ela gilisili hahawane dogolegele fima: ne, enoma enoma mae hihini gilisimu da defea. 4 Uda da hi da: i hodoma hina hame esala. Ea egoa da uda ea da: i hodo amoma hina esala. Amo defele, egoa da hi da: i hodoma hina hame esala. Ea uda da egoa ea da: i hodo amoma hina esala. 5 Dunu o ea uda gilisimusa: dawa: sea, defea, mae hihini gilisimu da defea. Be alia afafane sia: ne gadomusa: fonobahadi mae gilisili esalumusa: dawa: sea fawane, fonobahadi yolemu da defea. Be hedolowane bu gilisimu da defea. Alia da: i hodo amoma hina hou fisili amola Sa: ida: ne ea dafama: ne olelesu nabimu, amo hamosa: besa: le hedolowane dunu da ea udama bu gilisimu da defea. 6 Amo hou da gasa bagade hamoma: ne sia: i na da hame olelesa. Be dilia hahawane dogolegele esaloma: ne, na da olelesa. 7 Dilia huluane na defele esalumu da defea, na da agoane dawa: sa. Be Gode da ninima gasa iasu liligi hisu hisu iaha 8 Be goi amola a: fini amola didalo ilima na da agoane sia: sa. Dilia da na defele dilisu udigili esalumu da defea. 9 Be dilia hanai da bagadewane heda: sea, defea, dunu da uda lamu defea amola uda da dunuma fimu da defea. Dilia udigili dunu o uda hanaiba: le, lalu agoane nemu da defea hameba: le, uda lamu da defea. 10 Udalai dunu amola dunuma fi uda, ilima na da na sia: hame be Hina Gode Yesu Gelesu Ea hamoma: ne sia: i olelesa. Uda da egoa yolemu da sema bagade. 11 Be e da egoa yolesili, e da dunu enoma hamedafa fimu. Be fimusa: dawa: sea, e da egoadafa ema bu gousa: le fimu. Dunu amola da ea uda hame yolesimu. 12 Eno dunuma na da na sia: olelesa (amo da Yesu Gelesu Ea hamoma: ne sia: i hame). Yesu Ea hou lalegagui dunu da uda Yesu Ea hou hame lalegagui lai galea amola amo uda da ema hahawane dogolegele gebewane fimusa: dawa: sea, defea, amo uda mae yolesima. 13 Amola Yesu Ea hou lalegagui uda amo egoa da hame lalegagui be egoa da ema hahawane dogolegele gilisili gebewane esalumusa: dawa: sea, defea, e da amo dunu hame yolema: mu. 14 Gode Ea hou hame lalegagui dunu da ea udama madelagiba: le, Gode da amo dunu hahawane dogolegele ba: sa. Amola Gode Ea hou hame lalegagui uda da egoa ema madelagiba: le, Gode da amo uda hahawane dogolegele ba: sa. Agoai hame ganiaba, ilia mano da Gode Ea hou hame dawa: su mano agoane ba: la: loba. Be wali, amo mano Gode da hahawane dogolegele ba: sa. 15 Be hame lalegagui egoa o uda da lalegagui amo yolemusa: dawa: sea, logo mae damuma. Agoane hamosea, lalegagui dunu o uda da hame la: gi agoane, sema hame. Dilia huluane olofoiwane esaloma: ne, Gode da dilima misa: ne sia: i. 16 Di! Yesu Ea hou lalegagui uda! Dia fidibiba: le, digua gaga: i dagoi ba: ma: bela: ? O di! Yesu Ea hou lalegagui udalai dunu! Dia fidibiba: le, dia uda gaga: i dagoi ba: ma: bela: ? 17 Dunu huluane ilia hou, Gode da ilima misa: ne sia: i amo esoga ilia hou defele, ilia Gode Ea hahawane dogolegele iasu dawa: beba: le, bu hamomu da defea. Amo hamoma: ne sia: i na Yesu Ea fa: no bobogesu fi huluane ilima olelesa. 18 Gadofo damui dunu da Gode Ea misa: ne sia: i nababeba: le, lalegagui dagoi galea, e da gadofo damusu ilegei fisimu da defea hame. Be gadofo hame damui dunu da lalegaguiba: le, ea gadofo damumu da defea hame. 19 Dunu ilia gadofo damui o hame damui da hamedei liligi agoane ba: sa. Gode Ea hamoma: ne sia: i nabawane hamosu hou, amo fawane da liligi bagadedafa. 20 Dunu huluane ilia Gode Ea misa: ne sia: i nabasea, amo esoga ilia hou defele dialumu da defea. 21 Di da Gode Ea misa: ne sia: i nabasea, udigili muni mae lalewane se iasu diasu hawa: hamosu dunu esalabala? Defea! Mae dawa: ma. Be amo hou fisimusa: , logo doasi dagoi ba: sea, gadili masa. 22 Hina Gode Yesu Gelesu da se iasu diasu hawa: hamosu dunuma misa: ne sia: beba: le, amo dunu e da Yesu Ea udigili lalebe dunu agoane hamosa. Amo defele, Hina da halegale

lalebe dunuma misa: ne sia: beba: le, amo dunu e da
Yesu Ea se iasu diasu hawa: hamosu dunu defele
ba: mu. 23 Gode da dili bidiga lai dagoi. Amaiba:
le, dilia eno osobo bagade dunu ilia udigili hawa:
hamosu dunu defele ba: mu da hamedei. 24 Na fi
dunu! Dilia huluane afae afae Godema madelagili,
dilia musa: hou Gode da dilima misa: ne sia: i, amo
esoga defele dilia esaloma. 25 Wali na da dilia goi,
a:fini amola didalo ilia hou dawa: ma: ne dilia meloa
amo ganodini dedei, ilima na da adole imunu. Hina
Gode da amo hamoma: ne sia: nama hame olelei. Be
na da Hina Gode ea gogolema: ne olofosu dawa:
beba: le amola dafawane sia: fawane dawa: beba: le,
na da na asigi dawa: su dilima olelemu 26 Wali eso da
gegesu eso agoane. Amaiba: le, dunu da ea waha lai
hou amo ganodini mae afadenene esalumu da defea.
27 Di da udalai galea, defea, dia uda mae fadegama.
Di da uda hame lai galea, defea, uda lamusa: mae
hogoma. 28 Be di da uda lasea, di da wadela: i hou
hame hamosa. Amola uda da dunuma fisia, e da
wadela: i hame hamosa. Be na da dilima asigiba:
le, dilia da udalai dunu amola dunuma fi uda ilia se
nabasu hame ba: mu na da dawa: lala. 29 Na fi dunu!
Na sia: bai da agoane diala. Yesu Ea bu misunu eso
da gadenei. Wali amola fa: no, udalai dunu da uda
hame lai dunu amo defele esalumu da defea. 30 Dibi
dunu da da: i dioi hame dunu amo defele esalumu da
defea. Hahawane oufesega: su dunu da hahawane
hame dunu amo defele esalumu da defea. Nowa
dunu da liligi bidi lasea, ilia amo liligi da ilia liligi hame
agoane dawa: iwane esalumu da defea. 31 Nowa
da osobo bagade liligi labe hou hamosea, ilia amo
liligi da hamedei liligi dawa: iwane esalumu da defea.
Osobo bagade waha ba: su hou da hedolowane
bu hame ba: mu. 32 Dilia da: i dioi hame ba: mu,
amo na da hanai gala. Uda hame lai dunu da Hina
Gode hahawane dogolegele ba: ma: ne, Ea hawa:
fawane hamomusa: dawa: sa. 33 Be udalai dunu
da ea uda hahawane dogolegele fidimusa: dawa:
beba: le, osobo bagade hawa: hamosu dawa: lala.
34 Amaiba: le, hou eno la: ididili amola hou eno la:
ididili da amo dunu hiouginana. Dunuma hame fi uda
o dunuga hame dawa: digi a: fini da ea da: i hodo
amola ea a: silibu Hina Godema imunusa: dawa:
beba: le, Gode Ea hawa: fawane hamosa. Be dunuga
lai uda, da ea egoa hahawane dogolegele ba: ma: ne,
osobo bagade hawa: hamosa. 35 Amo sia: na da dili
fidima: ne sia: sa. Na dilia hou hedofama: ne, sema
bagade legemu higasa. Be dilia hou noga: i hamone
amola dilia da: i hodo amola a: silibu, huluanedafa
Hina Gode Ea hawa: hamomusa: gini Ema ima: ne,
na da amane sia: sa. 36 Dunu amola a: fini da sia: si
esala be lamusa: hame dawa: sea, dunu e da amo
a: fini ema fonobahadi wadela: le dawa: sea amola
e da ema bagade hanai galea, defea, ela da gilisili
fimusa: , e da amo uda dafawane lamu da defea.
Amo hou da wadela: i hame. 37 Be dunu da eno dunu
ilia gasa bagade sia: mae dawa: le, ea asigi dawa:
su ganodini (amola ea asigi dawa: su amoma e da
hina esala e dawa: be), e da uda hame lamu dawa:
sea, defea, e da uda hame lai dunu agoane esalumu
da defea. 38 Amaiba: le dunu da uda lasea, e da
noga: iwane hamosa. Be dunu da uda hame lasea,
e da baligiliwane noga: idafa hamosa. 39 Dunuga
lai uda da ea egoa esalea, enoma fimu da sema
bagade. Be egoa bogosea, ea logo da doasibiba:
le, e da enoma fimu da defea, be Yesu Ea hou
lalegagui dunu ema fawane fima. 40 Be na da agoane
dawa: Agoaiwane uda da didalo agoane esalea, e
da baligiliwane hahawane ba: mu. Amo da na asigi
dawa: suga dawa: i liligi. Amola Gode Ea A: silibu
da na dogo ganodini esalebeba: le, amo da Ea asigi
dawa: su na fonobahadi dawa: lala.

8 Wali, dilia ha: i manu loboga hamoi ‘gode’ liligi
ilima imunusa: , dilia meloa dedei adole ba: su
liligi, amoma na da adole imunu. Dunu da amane sia:
sa, “Ninia huluane da dawa: su gala.” Dafawane! Be
amo dawa: su da gasa fi hou olelesa. Be asigidafa
hou da eno dunu ilia hou asigilama: ne fidisa. 2 Nowa
dunu da hidale hi hou da bagade dawa: sa, amo da
houdafa dawa: su hamedafa dawa: 3 Be nowa da
Godema asigi galea, Gode da amo dunu dawa: 4
Amaiba: le, ha: i manu loboga hamoi ‘gode’ ilima i
liligi, ninia da moma: bela: ? Loboga hamoi ‘gode’ liligi
da hamedafa esala liligi ea agoaila agoane, amo ninia
dawa: Gode afadafa fawane esala, amo ninia dawa:
5 Be dunu ilia lafidili ‘gode’ liligi amola ‘hina’ liligi eno,
Hebene ganodini amola osobo bagade ganodini esala
ilia da sia: sa. 6 Be ninima Gode afadafa fawane da
esala. E da Edadafa, liligi huluane hahamoi dagoi. Ea
hou olelemusa: , ninia da esala. Amola Hina Gode
afadafa fawane, amo Yesu Gelesu esala. Ea hawa:

hamobeba: le, liligi huluane hahamoi dagoi ba: i, amola Ea hamobeba: le, ninia da esala. 7 Be mogili ilia amo dafawane sia: hame dawa: Lalegagui dunu mogili da eso huluane musa: loboga hamoi ‘gode’ liligi amola eno a: silibu ea hou ilima bagadewane dawa: beba: le, amola ilia wali amo ha: i manu nasea, amo ha: i manu da loboga hamoi ‘gode’ amo ea liligi dawa: lala. Ilia asigi dawa: su da gasa hameba: le, ilia amo ha: i manu nasea, ilia hou wadela: mu ilia dawa: sa. 8 Be ha: i manu da ninia Godema a: silibu dawa: su hou hame fidisa. Ninia ha: i manu hame nasea, ninia a: silibu hou hame fisimu. Amo ha: i manuba: le, ninia a: silibu hou da hame asigilamu. 9 Dilia da amo hou ganodini sema hame gala. Be dawa: ma! Dilia sema hame gala hou da gasa hame lalegagui dunu ilima dafasu hou olelesa: besa: le, dawa: ma! 10 Di da ‘dawa: su’ dunu, eno ilia da sia: sa. Be di da loboga hamoi ‘gode’ liligi amo ea debolo diasu ganodini ha: i manu nasea, asigi dawa: su gasa hame dunu da amo hou ba: sea, e da amo ha: i manu beda: i, be dia hou ba: beba: le e da mae dafawaneyale dawa: le manu. 11 Amo gasa hame dunu da dia fi dunu. Amola e gaga: ma: ne Yesu Gelesu da bogoi dagoi. Be amo dunu da dia ‘dawa: su’ hou ba: beba: le, gugunufinisi dagoi ba: mu. 12 Amaiba: le, agoane hamosea, di da dia Yesu Ea hou lalegagui fi dunu, ea asigi dawa: su wadela: lesiba: le, ema wadela: le hamoi dagoi ba: mu. Amola Gelesuma wadela: le hamoi dagoi ba: mu. 13 Amaiba: le ha: i manu da na fi dunu ea wadela: i hou hamosu logo fodosa galea, na fi dunu da wadela: le hamosa: besa: le, na da fedege agoane bu ha: i manu huluane hamedafa manu. **(aiōn g165)**

9 Na da hahawane halegale lalebe dunu! Na da asunasi dunu! Na da Hina Gode Yesu Gelesu ba: i dagoi! Na da Hina Gode Yesu Gelesu Ea hawa: hamoiba: le, dilia da Yesu Ea fa: no bobogesu fi esala. 2 Be eno dunu da na da asunasi dunu hame amo sia: sea, dilia da na da asunasi dunu amo dafawaneyale dawa: mu da defea. Dilia da Hina Gode Yesu Gelesu Ema madelagiba: le esala, amo hou da na da asunasi dunudafa amo olelesa. 3 Dunu da nama lasogole sia: sea, na da na hou agoane gaga: sa. 4 Na hawa: hamobeba: le, na hano amola ha: i manu lamu da defeala: ? 5 Na da asunasi dunu eno Hina Gode Yesu Gelesu Ea eyalali amola Bida ili defele, Yesu Ea hou lalegagui uda lale amola sigi masunu, amo na hamomu da defeala: ? 6 O defea hame galea, na amola Banabase ani fawane da ania wali esaloma: ne lamu liligi lamusa: , loboga hawa: hamomu da defeala: ? 7 Dadi gagui dunu da gegesea, eno dunu da ema bidi iaha. Ifabi ouligisu dunu da ea waini sagai fage naha. Sibi ouligisu da ea sibi dodo maga: me naha. 8 Be amo osobo bagade fedege sia: fawane na da hame olelesa. Gode Sia: Dedei Hamoma: ne Sia: i da amo hou defele olelesa. 9 Mousese ea Sema amo ganodini ninia amane idisa, “Dilia gagoma ha: i manu lama: ne, bulamagau amo gagoma osagima: ne asunasisia, bulamagau ea lafi mae la: gima.” 10 Be amo sia: da ninima olelema: ne dedei diala. Nowa dunu da osobo gidinasea, amola nowa dunu da ha: i manu faisia, ela da ha: i manu bidi lamusa: dawa: beba: le, hawa: hamosa. 11 Ania fedege agoane a: silibu liligi hawa: agoane dilia gilisisu amo ganodini bugi dagoi. Amaiba: le, ania dilima osobo bagade liligi faimu da defea. 12 Dunu eno da dilima amo liligi bidi agoane labeba: le, amo da defea ganiaba, anima amo liligi imunu da baligiliwane defea gala: loba. Be amo mae dawa: le, ania da dilima liligi hame lai. Be dilia Sia: Ida: iwane, Yesu Gelesu Ea hou olelesu liligi, amo noga: le hame nabasa: besa: le, ania da se nabimu hame hihi galu. 13 Dilia dawa: ! Dunu ilia Debolo Diasu amo ganodini hawa: hamobeba: le, ilia ha: i manu Debolo ouligisu dunuma i liligi naha. Amola dunu ilia gobele salasu hou oloda da: iya hawa: hamosa, ilia da gobele salimusa: , ha: i manu ligisi amo mogili la: idi naha. 14 Amo hou defele, Hina Gode Yesu Gelesu da logo fodoi amane. Nowa da Ea Sia: olelesea, ilia hawa: hamosudafa hamobeba: le, bidi lamu. 15 Be na da amo hou mae dawa: le, na labe amo lamu hame dawa: i galu. Amola amo labe lama: ne, na da wali meloa hame dedesa. Agoai hou na higabeba: le, na da mae edegele, hidadea bogomu da defea. Na moloidafa gasa fi hou da udigili liligi amo ba: sa: besa: le, na da na bidi gasawane adole ba: mu higasa. 16 Na da Gode Ea Sia: Ida: iwane olelebeba: le, gasa fi agoane sia: mu da defea hame. Na da Yesu Gelesu nama sia: beba: le fawane olelesa. Na da amo sia: hame olelesea, se bagade nabimu. 17 Na da na hanaiba: le amo hawa: hamosa ganiaba, na da bidi lamu na da dawa: la: loba. Be Gode da amo hawa: hamosu nama ilegeiba: le, na da bidi mae dawa: iwane hamonana. 18 Amaiba: le, na da adi bidi lama:

bela: ? Na da Gode Ea Sia: Ida: iwane udigili bidi mae
lalewane hahawane olelesa. Amo hahawane hou da
nagili bidi gala. **19** Na da halegale lalabe. Na da dunu
eno ilia udigili hawa: hamosu dunu hame. Be na hou
afadenene, na da dunu bagohame Yesu Ea logoga
hiougima: ne, bu na da dunu huluane ilia udigili hawa:
hamosu dunu agoane nisu hamosa. **20** Na da Yu
dunu Yesuma hiougima: ne, na da Yu dunuma gilisili
hawa: hamosea, Yu dunu ilia hou defele hamosa.
Na da Mousese ea Sema amoga hame la: gi. Be na
da amo Semaga la: gi dunuma gilisisia, amo dunu
Yesuma hiougima: ne, na da Mousese ea Sema
defele hawa: hamosa. **21** Amo hou defele, na da
Dienadaile dunu ilima gilisili hawa: hamosea, na da
Yu sema mae dawa: le, Dienadaile dunu Yesuma
hiougima: ne, ilia hou defele hamosa. Amo bai da na
Gode Ea Sema hame naba, mae dawa: ma. Na da
Yesu Gelesu Ea sema nabawane hamonana. **22** Be
gasa hame dafawaneyale dawa: su dunu ilima na
gilisili hawa: hamosea, amo dunu Yesuma hiougima:
ne, na da gasa hame dunu agoane ba: sa. Amaiba:
le, na da dunu huluane ilia hou defele, na da logo
huluane amoga na da ili Yesuma hiougima: ne, ilia
hou defele hamosa. **23** Amo hou huluane, na da
Gode Sia: Ida: iwane fidima: ne amola na hou amo
ganodini hahawane ba: ma: ne, hamosa. **24** Dilia
huluane dawa: ! Hehenasu hedesu amo ganodini,
dunu bagohame hehenasa. Be dunu afadafa fawane
da baligili hehenabeba: le, bidi lasa. Dilia bidi lamusa:
dawa: beba: le, baligiliwane hehenama. **25** Hehenasu
dunu huluane da habuga bidi lamu hanaiba: le, hi da:
i hodo ea hou fane legesa. Amo habuga bidi lasu liligi
da dasasu liligi. Be ninia da hame dasamu bidi lama:
ne hehenasa. **26** Amaiba: le, na da hehenasu la: di
bidiga doaga: musa: , moloiwane hehenasa. Na da
loboga gegesu dunu agoane. Na da loboga hisi udigili
hame fasa. **27** Na da amo hehenasu hamoma: ne
eno dunuma misa: ne sia: sa. Be Gode da na udigili
esaloma: ne, na hehenasu logo hedofasa: besa: le,
nisu da Na da: i hodo ga: nasima: ne amola na da: i
hodo amoma na da ouligisuwane esaloma: ne, na da:
i hodo fasa.

10 Na fi dunu! Ninia aowalali dunu ilia Mousesema
fa: no bobogei, amo ilia hou bu dawa: ma. Ilia
huluane mu mobi ganumu amoga ouligili, hahawane
Maga: me Hano Wayabo degei dagoi. **2** Mu mobi
ganumu amola hano wayabo bagade amo ganodini
ilia huluane da fedege agoane Mousesema fa: no
bobogema: ne, ba: bodaise hamoi dagoi. **3** Ilia
huluane defele a: silibu agi mai dagoi. **4** Ilia huluane
defele a: silibu hano mai dagoi. Ilia a: silibu igi amo
da ili sigi asi, amoga hano mai. Amo igi da Yesu
Gelesu Hisu. **5** Be Gode da ilia hou hahawane hame
ba: i. Ilia bogoi da: i hodo dunu hame esalebe hafoga:
i sogega afagogoi dagoi ba: i. **7** Amo hou da ninima
sisasu olelemusa: doaga: i. Ninia da ilia hou defele
wadela: i hou amoma hanai hou amola loboga hamoi
‘gode’ liligi amoma sia: ne gadosu hou, amo ninia
mae dawa: ma: ne, ilia hou da ninima sisasu olelesu
liligi. Gode Sia: da agoane dedei diala, “Dunu huluane
da lolo manusa: fi galu. Be asili, ilia adini bagade mai
amola wadela: i uda lasu hou bagade hamoi.” **8** Ninia
da ilia hou defele, wadela: i uda lasu hou hamomu da
defea hame. Eso afadafa ganodini, amo dunu 23,000
agoane dafane bogoi. **9** Ninia ili mogili defele, Hina
Godema adoba: su hou hamomu da defea hame.
Agoane hamobeba: le, ilia sania amoga gasomaiba:
le, bagohame bogoi. **10** Ninia ili mogili defele egane
sia: mu da defea hame. Ilia da agoane hamobeba: le,
Bogosu A: igele amoga fabeba: le, bogogia: i. **11** Amo
liligi huluane da eno dunu dawa: ma: ne, ilima doaga:
i dagoi. Nini wali esalebe dunuma sisasu olelema:
ne, amo sia: da dedei diala. Bai soge wadela: mu
eso da gadenene, ninia dawa: **(aiōn g165)** **12** Nowa
dunu da gasawane lela hi dawa: sea, e da dafasa:
besa: le bagade dawa: mu da defea. **13** Dafama:
ne: su hou da dilima doaga: sea, mae beda: ma.
Amo hou da dunu huluane ilima defele doaga: sa. Be
Gode Ea hou da dafawane. Dilima adoba: su hou
da dilia gasa defele amo baligimusa: , Gode da logo
hame fodomu. Amasea, amo hou dilima mae osa: la
heda: ma: ne, Gode da hobeale ahoasu logo dilima
olelemu. **14** Amaiba: le, na fi dunu! Loboga hamoi
‘gode’ ilima nodone sia: ne gadosu hou maedafa
hamoma! **15** Dilia da dawa: su dunu. Amaiba: le,
na dilima sia: sa. Dilisu na sia: nabalu, dilia dogo
ganodini fofada: nanu, noga: le dawa: digima. **16**
Ninia da Hina Gode Ea lolo nasea, faigelei amoga
waini nasea ninia Godema nodone sia: sa. Amo waini
nasea, ninia fedege agoane Yesu Gelesuma gilisili Ea
maga: me sa: i dawa: sa. Agi ninia fifili nasea, ninia
gilisili Yesu Gelesu Ea da: i hodo ninima fifi dawa: le

naha. 17 Agi ga: gi da liligi afadafa fawane. Amaiba: le, ninia da hisu hisu bagohame, be agi ga: gi afadafa amoga nabeba: le, da: i hodo afadafa hamosa. 18 Isala: ili dunu ilia hou dawa: ma. Ilia gobele salasu liligi nabeba: le, gilisili Godema gobele salasu hou oloda da: iya hamosa. 19 Amaiba: le, loboga hamoi 'gode' liligi amola ha: i manu liligi ilima i, amo da liligi bagade na da sia: sala: ? 20 Hame mabu! Be na da amane sia: sa, "Adi liligi hame lalegagui dunu ilia oloda da: iya gobele sala, amo liligi da Godema mae iawane, Fio liligi ilima gobele sala. Amola dilia da Fio liligi ilima gilisili hawa: hamomu na higa: i. 21 Dilia da Gode Ea faigelei amola Fio a: silibu ea faigelei amo elega gilisili manu da hamedei. Dilia gilisili Gode Ea lolo nasu amola wadela: i a: silibu ilia lolo nasu manu da hamedei. 22 Dilia da Gode mudama: ne hamomusa: dawa: sala: ? Ninia gasa da Gode Ea gasa baligi dagoi, ninia dawa: sala: ? 23 Dunu da amane sia: sa, 'Ninia liligi huluane hamomu da defea! Sema hame!' Dafawane! Be liligi eno da noga: i amola eno da noga: i hame. Hou huluane hamomu da defea. Sema hame! Be hou mogili da ninia hou hame fidisa. 24 Dunu huluane ilia da ilisu hou fidima: ne mae dawa: le, eno dunu ilia hou fidimu da defea. 25 Ha: i manu huluane bidi lama: ne diasuga bidi lai liligi, amo huluane dilia asigi dawa: su ganodini mae adole ba: le, manu da defea. 26 Bai Gode Sia: amane dedei diala, 'Osobo bagadega, liligi huluane amo ganodini diala da Gode Ea:' Amaiba: le, mae dawa: le moma! 27 Gode Ea hou hame lalegagui dunu da dilima lolo manusa: misa: ne sia: sea, defea, asili, ha: i manu e dilima iabe liligi huluane, dilia asigi dawa: su dawa: beba: le, ema ha: i manu ea hou mae adole ba: ma. 28 Be dunu eno da amane sia: sea, "Amo ha: i manu da loboga hamoi 'gode' liligi ilima i dagoi!" defea, dilima adosu dunu amo ea hou dawa: beba: le amola dilisu asigi dawa: su dawa: beba: le, amo ha: i manu mae moma. 29 Amo da dilia asigi dawa: su ganodini beda: iba: le hame, be eno dunu ea asigi dawa: su dawa: beba: le. Be eno dunu da amane sia: mu, "Abuliba: le eno dunu ea asigi dawa: su da na halegale lalalebe logo hedofama: bela: ? 30 Na da ha: i manuba: le Godema nodone sia: ne gadosa. Amaiba: le abuliba: le na amo ha: i manuba: le, eno dunu da nama lasogole sia: sala: ?" 31 Defea! Dilia adi hou hamosea, ha: i manu o hano manu, hou huluane Gode Ea hahawane dogolegele ba: ma: ne hamoma. 32 Dilia hou hamoiba: le, Yu dunu, Dienadaile dunu amola Gode Ea fa: no bobogesu fi dunu huluane ilia da se hame nabimu da defea. Amaiba: le, agoane esaloma! 33 Dilia na hou defele hamoma! Na da hou huluane dunu huluane hahawane dogolegele ba: ma: ne hamosa. Na da na hou fidima: ne mae dawa: le, be dunu huluane ilia gaga: su hou ba: ma: ne amola ilia hou fidima: ne, na da hawa: hamosa.

11 Na da Yesu Gelesu Ea hou defele hamosa, amo defele dilia na hou defele hamoma. 2 Dilia eso huluane na hou dawa: le, olelesu liligi na dilima i amo eso huluane hamobeba: le, na dilima nodosa. 3 Be amo liligi dilia dawa: mu na hanai gala. Yesu Gelesu da dunuma dialuma esala. Dunu da idua ema dialuma esala. Amola Gode da Yesu Gelesu Ema dialuma esala. 4 Amaiba: le, Godema nodone sia: ne gadosu gilisisu amo ganodini, dunu da ea dialuma dedeboiwane Godema sia: ne gadosa o Gode sia: olelesa, amo dunu da ea Dialuma Ea Dio wadela: sa. 5 Amola uda da Godema nodone sia: ne gadosu gilisisu amo ganodini, ea dialuma mae dedeboiwane Godema sia: ne gadosea o Gode sia: olelesea, amo uda da ea dialuma ea dio wadela: sa. Agoane hamoi ganiaba uda da ea dialuma waga: i dagoi da defea ba: la: loba. 6 Uda da ea dialuma hame dedebosea, e da ea dialuma hinabo damumu da defea. Uda da ea dialuma hinabo damumu o ea dialuma waga: mu amo da gogosiasu bagade. Amaiba: le, ea dialuma dedebomu da defea. 7 Dunu da Gode Ea hadigi amo fedege agoane da: iya ba: su ganodini agoane olelebeba: le, ea dialuma dedebomu da defea hame. Be uda da dunu ea hadigi olelesa. 8 Gode da uda didifi guli, dunu hame hamoi. Be E da dunu degabo hamone, ea didifi guli, fa: no uda hamoi. 9 Amola E da uda fidima: ne dunu hame hamoi. Be E da dunu fidima: ne, uda hamoi. 10 Amaiba: le, a:igele dunu da osobo bagade hou ouligibiba: le, uda da egoa ea sia: nabawane hamosa amo olelema: ne ea dialuma dedebomu da defea. 11 Be uda amola dunu da Yesu Gelesuma madelagiba: le, uda da hisu esalumu hamedei, amola dunu da hisu esalumu hamedei. Ela da gilisili fidisa esalumu da defea. 12 Gode da liligi huluane hahamosu dunu. E da dunu ea da: i hodo amoga uda musa: hahamoi. Amola wali dunu da uda ea da: i hodo amoga lalelegesa.

13 Uda da udigili ea dialuma mae dedeboiwane sia:
ne gadosu diasu ganodini Godema sia: ne gadomu
da defeala: ? Dilia dawa: ma! 14 Osobo bagade hou
ba: ma. Amo da dunu ea dialuma hinabo sedaga
hamomu da defea hame, gogosiasu liligi. 15 Be
Gode da uda ea dialuma dedeboma: ne hinabo
sedagawane ema i dagoi. Amola ea dialuma hinabo
sedade da ema nina: hamosu liligi. 16 Be eno dunu
da amo hou ninia olelebeba: le sia: ga gegemusa:
dawa: sea, defea, ninia eno sema hame gala. Ninia
amola Gode Ea fa: no bobogesu fi huluane, ninia
nodone sia: ne gadosu gilisisu ganodini, amo hou
fawane hamosa. 17 Be wali na da dilima gagabole
sia: mu. Na dilima hame nodosa. Dilia Godema sia:
ne gadomusa: gilisisia, noga: le hame gilisibiba: le,
amo da dilia hou hame fidisa. 18 Bisili sia: na da nabi
da agoane. Dilia Yesu Ea fa: no bobogesu fi dunu
da gilisisia, afafasu hou hamosa. Na da amo sia:
nababeba: le, amo da fonobahadi dafawane dawa:
lala. 19 (Be defea, mogili da noga: le hamosa, mogili
da noga: le hame hamosa. Amaiba: le, Gode da
noga: i gilisisu hahawane dogolegele ba: ma: ne,
afafasu hou ba: mu da fonobahadi defea.) 20 Be dilia
huluane gilisisia, dilia da Hina Gode Ea Lolo Nasu
manusa: hame gilisisa. 21 Dilia ha: i nasea, dunu
afae afae da hanaiba: le, eno dunuma mae dawa: le,
hedolo uasuli naha. Amaiba: le, mogili da ha: i gala
amola mogili da feloasu hamosa. 22 Dilia ha: i moma:
ne amola waini hano moma: ne, dilisu diasu da hame
ganabela: ? Dilia Gode Ea fa: no bobogesu fi ilima
higasu hou amola ha: i dunu ilima wadela: le hamomu
hanabela: ? Na da amo houba: le adi sia: ma: bela: ?
Na da dilima nodoma: bela: ? Hame mabu! Na da
dilima hame nodosa! 23 Be Hina Gode E da nama
olelei liligi, na da bu dilima olelei dagoi. Hina Gode
Yesu, Yudase da hohonoiba: le, amo gasi ganodini
hidadea Yesu da agi lale, 24 Godema nodone sia: ne
gadole, agi fifili, amane sia: i, “Amo da na da: i hodo
agoane, dili fidima: ne dilima i. Na hou dawa: ma:
ne, lale moma!” 25 Amo hou defele, E da waini hano
faigelei ganodini sali lale, amane sia: i, “Amo waini
hano faigelei ganodini sali da Na maga: me agoane.
Amoga da gousa: su gaheabolo hamoi dagoi. Dilia da
hobea eso huluane amoga amo nasea, Na fofagini
dawa: ma!” 26 Bai agoane diala. Dilia da Yesu Ea
lolo nasea, agi amola waini hano nasea, dilia Hina
Gode Ea bogoi olelesa amogainini E da bu misunu.
27 Amaiba: le, noga: le dawa: ma! Nowa dunu e da
mae dawa: iwane giadofale Hina Gode Ea agi o waini
hano Yesu Ea Dio wadela: ma: ne nasea, amo dunu
da Hina Gode Ea da: i hodo amola Ea maga: me
amoma wadela: le hamosa. 28 Amaiba: le, dunu
huluane ilisu ilia dogo ganodini hogoi helele, fofada:
nanu, agi amola waini hano manu da defea. 29 Be
dunu da Hina Gode Ea da: i hodo amo ea bai mae
dawa: iwane agi amola waini hano nasea, e da se
imunusa: fofada: su hi gobele hamosa. 30 Amaiba: le,
wali dilia gilisisu ganodini, dunu bagohame da gasa
hame amola oloi gala. Mogili ilia da bogoi dagoi. 31
Be ninia hidadea ninisu dogo ganodini hou fofada:
su hamosea, ninia Gode Ea se imunusa: fofada: su
hame ba: mu. 32 Be ninia osobo bagade dunu eno
amo ili defele Helo masa: ne fofada: su mae ba: ma:
ne, Hina Gode da wali ninima fofada: nanu se dabe
iaha. 33 Amaiba: le na fi dunu! Dilia da Hina Gode Ea
Lolo manusa: gilisisia, hahawane fi afadafa hamoiba:
le, dunu eno dunu eno fidima: ne ouesaloma! 34 Dilia
gilisisia Gode Ea ougi fofada: su ba: sa: besa: le,
dunu da ha: i galea, hi da hidadea hi diasuga ha: i
manu da defea. Be eno Hina Gode Ea Lolo Nasu
olelesu liligi, na dilima doaga: sea olelemu.

12 Na fi dunu! A: silibu hou huluane dilia noga:
le dawa: mu da defea. Dilia meloa dedei amo
adole ba: i liligi, amo na dilima bu adole imunu. 2 Dilia
dawa: ! Dilia Gode Ea hou hame lalegagui esoga, Sa:
ida: ne da dili hame esala loboga hamoi ‘gode’ liligi
ilima sia: ne gadoma: ne oule ahoasu. 3 Dunu da
Gode Ea A: silibu amo Ea hou fa: no bobogesea, e
da ‘Yesuma gagabusu aligima: ne’ sia: mu gogolesa,
amo dilia dawa: mu na hanai gala. Amola Gode Ea A:
silibu Hadigidafa Gala da ema olelebeba: le fawane,
dunu da “Yesu Gelesu da Hina Godedafa!” amo sia:
su dawa: 4 A: silibu fidisu iasu liligi da hisu hisu
diala, be A: silibu afadafa fawane da amo fidisu liligi
dunuma iaha. 5 Gode Ea hawa: hamosu hou da hisu
hisu diala, be amo hawa: hamosu da Hina Godema
fawane hamonana. 6 Hawa: defele hamomusa: dunu
hisu hisu da gasa hisu hisu gala. Be amo gasa hou
hisu hisu, Gode afadafa fawane da iaha. 7 Yesu
Ea fa: no bobogesu fi fidimusa: , Gode Ea A: silibu
dunu huluane ganodini esala da hisu hisu agoane
hamonanebe. 8 Gode Ea A: silibu da dunu afae

ema bagade dawa: iwane olelesu hou iaha. E da
dunu enoma Yesu Ea hou lalegagui fi amo fa: no
hawa: hamomusa: moloidafa olelesu amo gasa iaha.
9 Gode Ea A: silibu da afadafa amola E da dunu
afae ema gasa bagade dafawaneyale dawa: su hou
iaha. Enoma E da oloi uhinisu hou iaha. 10 Gode Ea
A: silibu da dunu afae ema musa: hame ba: i gasa
bagade dawa: digima: ne olelesu hou hamomusa:
gini gasa defele iaha. Enoma E da Gode Ea sia:
olelemusa: gasa defele iaha. Enoma E da dawa:
su hou iaha. Amo dunu da eno dunu a: silibu hou
hamosea, e da Gode Ea A: silibu amo ea gasaga
hamosa o Fio amo ea gasaga hamosa, amo afafane
dawa: su hou e da hamosa. Enoma e da sia: hisu hisu
amoga Gode Ea sia: olelesa hou gasa defele iaha.
Enoma E da amo sia: nababeba: le, sia: afadenesu
dawa: su hou gasa amo iaha. 11 Be A: silibudafa
afadafa fawane da amo fidisu liligi huluane iaha. E da
fidisu iasu liligi hisu hisu amo dunu hisu hisu ilima
imunu hanaiba: le agoane ilegesa. 12 Da: i hodo
da liligi afadafa fawane agoane, be liligi hisu hisu
bagohame amo ganodini diala. Liligi da bagohame
gala be huluane da da: i hodo afadafa hamosa.
Yesu Gelesu da agoaiwane gala. 13 Amowane, ninia
huluane, Isala: ili dunu, Dienadaile dunu, udigili hawa:
hamosu dunu amola halegale lalebe dunu, ninia
fedege agoane hanoga fane sanasili, da: i hodo
afadafa hamoi dagoi. Amo da: i hodo ganodini, ninia
da Gode Ea A: silibu afadafa amoga sali dagoi. Ninia
fedege Gode Ea A: silibu hano ida: iwane agoane,
mai dagoi. 14 Dunu ea da: i hodo da liligi afadafa
fawane hame be liligi bagohame gilisibiba: le, da: i
hodo hamosa. 15 Be emo da udigili, “Na da lobo
hameba: le, na da da: i hodo ea liligi hame,” amo da
sia: beba: le, emo da da: i hodo amoga afafamu da
hamedei. 16 Amola ge da udigili, “Na da si hameba:
le, na da da: i hodo liligi hame, “amo ge da sia:
beba: le, ge da da: i hodo amoga hame afafasa. 17
Da: i hodo huluane da si fawane galea, da: i hodo
da habodane nabima: bela: ? Amola da: i hodo da
ge fawane galea, da: i hodo da habodane gaha
amola gabusiga: nabima: bela: ? 18 Be wali Gode da
Ea hanai defele, da: i hodo liligi huluane hisu hisu
hahawane gilisili dialoma: ne ilegele hahamoi. 19 Da:
i hodo da liligi afadafa fawane galea, da: i hodo da
hamewane agoai ba: mu? 20 Be wali da da: i hodo
liligi bagohame diala, be da: i hodo afadafa fawane
hamoi dagoi. 21 Amaiba: le, si da lobo amoma, “Di
na higa: i! Masa!” amo sia: mu da hamedei. Amola
dialuma da emo amoma, “Di na higa: i, masa!” amo
sia: mu da hamedei. 22 Be dawa: ma! Ninia gasa
hame agoai ba: su da: i hodo liligi fadegasea, ninia
defele hame esalumu. 23 Amola da: i hodo liligi amo
da fonobahadi hamedei agoane liligi ninia dawa: sa,
amo liligi ninia baligiliwane ouligisa. Amola da: i hodo
noga: i hame ba: su liligi ninia da noga: le ouligili,
mae ba: ma: ne dedebosa. 24 Be noga: i ba: su liligi
ninia hame dedebosa. Gode Hisu da ninia gasa hame
da: i hodo liligi fidima: ne, ninia da: i hodo liligi gilisi
dagoi. 25 Amaiba: le, da: i hodo liligi hisu hisu da
afafasu hame dawa: Liligi hisu hisu da gilisili hisu
hisu enoma asigiliwane esala. 26 Da: i hodo liligi
afadafa da se nabasea, da: i hodo liligi huluane da
gilisili se naba. Be da: i hodo liligi afadafa amo da
nodone sia: be nabasea, da: i hodo liligi huluanedafa
da gilisili hahawane ba: sa. 27 Dilia huluane da da: i
hodo liligi afae afae hamoiba: le, Yesu Gelesu Ea da:
i hodo amo ganodini esala. 28 Gode da Ea fa: no
bobogesu fi amo ganodini dunu huluane afae afae ilia
sogebiga asunasi. E da age sogebigaasunasi dunuili
ilegei. E da ageyadu sogebiga, balofede (Gode Sia:
Alofesu Dunu) dunu ili asunasi. Amola E da amo
bagia, musa: hame ba: i gasa bagade dawa: digima:
ne olelesu hamosu dunu, oloi uhinisibi dawa: dunu,
hahawane eno dunuma fidisu dawa: dunu, sese
ouligisu dawa: dunu amola sia: hisu hisu dawa: dunu,
amo huluane ilegei dagoi. 29 Yesu Ea fi dunu huluane
da asunasi dunula: ? Huluane da balofede (Gode Sia:
Alofesu Dunu) dunula: ? Huluane da olelesu dunula:
? Huluane da musa: hame ba: su gasa bagade dawa:
digima: ne olelesu hamosu dunula: ? Hame mabu! 30
Huluane da oloi uhisu dawa: dunula: ? Huluane da
sia: hisu hisu amoga sia: su dunula: ? Huluane da
amo sia: hisu hisu sia: afadenesu dawa: dunula: ?
Hame mabu! 31 Amaiba: le, dilia noga: i A: silibuga
iabe liligi hogoi helema. Be wali na da baligili bagade
hou ida: iwane dilima olelemu.

13 Na da osobo bagade dunu ilia sia: amola a:
igele dunu ilia sia: , amoga sia: musa: dawa:
sea, be na da asigidafa hou hame galea, na sia:
da faigelei o ‘belo’ ga: agoane udigili hamedei sia:
agoane nabimu. 2 Na da Gode Ea sia: gasa bagade

olelemusa: dawa: i galea, na da bagade dawa: su hou lai dagoi galea, na da wamolegei liligi huluane dawa: i galea, na dafawaneyale dawa: su hou da goumi bagade fadegale fasimusa: defele galea, na da amo hou huluane dawa: be be asigidafa hou hame galea, na da hamedei dunu agoane ba: sa. 3 Na da eno dunuma na liligi huluane iasea, na da: i hodo enoga lalu didili gala: ma: ne iasea, be asigidafa hou hame galea, amo gasa hou da na hou hame fidisa. 4 Dunu da asigidafa hou hamosea agoane hamosa. E da hedolo hame ougisa. E da eno dunuma asigiba: le ili fidisa. E da enoma mudasu hou hamedafa hamosa. Hi hou da ida: idafa e da hame dawa: sa. E da gasa fi hou hame hamosa amola hidale hame sia: sa. 5 Dunu da asigidafa hou galea, e da dunu eno se nabima: ne hame hamosa. E da hedolo ougi hou hame hamosa. Dunu eno da wadela: i hou hamosea, e da amo hou hedolo gogolesa. 6 Dunu da asigidafa hou galea, e da wadela: i hou hahawane dogolegele hame ba: sa. Be e da dafawane moloidafa hou hahawane dogolegele ba: sa. 7 E da da: i dioi ba: sea, hou ida: iwane hamosu hame fisisa. Asigidafa hou amo ganodini da dafawaneyale dawa: su hou, hobea misunu liligi dawa: beba: le dafawane hamoma: beyale dawa: lusu amola gebewane mae fisili esalusu. Amo hou da hame dafamu. 8 Asigidafa hou da eso huluane dialalalumu. Dunu eno da balofede (Gode Sia: Alofesu Dunu) hou dawa: Be amo hou da hobea hame ba: mu. Dunu eno da sia: hisu hisu dawa: Be amo hou da hobea hame ba: mu. Dunu eno da bagade dawa: su hou gala. Be amo hou da hobea hame ba: mu. 9 Be wali Gode da bagade dawa: su hou amola ba: la: lusu sia: olelesu hou amo la: idi fawane ninima i dagoi. Huluane hame! 10 Be ida: iwanedafa hou da doaga: sea, la: idi fawane dawa: su hou da mugululi, hamedafa ba: mu. 11 Na da musa: mano fonobahadi esaloba, na sia: , na dawa: su amola na asigi dawa: su da mano ea hou agoane dialu. Be wali na da asigilai dagoiba: le, na da musa: manoga hou yolesi dagoi. 12 Be wali ninia dawa: lai liligi da dunu e da daiya ba: su amo ganodini hi odagi noga: le hame ba: sa. Be Yesu Ea bu misunu eso amoga ninia noga: ledafa odagia ba: mu. Na da wali asigi dawa: suga la: idi fawane dawa: Be amo esoga, Gode da wali na hou huluanedafa dawa: , amo defele na da liligi huluane noga: le dawa: mu. 13 Be wali hou bagadedafa udiana diala. Amo da dafawaneyale dawa: su hou, hobea misunu hou dafawane esaloma: beyale dawa: lusu hou amola asigidafa hou. Be baligili bagade hou da asigidafa hou.

14 Amaiba: le, dilia asigidafa hou lalegaguma: ne, hogoi helema. Gode Ea A: silibu amo fidima: ne iabe liligi, amo dawa: ma: ne hogoi helema. Be Gode Ea Sia: dawa: iwane olelesu hou, amo baligiliwane hogoi helema. 2 Nowa dunu da sia: hisu hisu amoga sia: sea, e da dunuma mae sia: ne Godema fawane sia: sa. Bai e da Gode A: silibu Ea gasaga, wamolegei sia: olelesa. 3 Be dunu da Gode Sia: , amo sia: dafa amoga moloiwane olelesea, e da dunu enoma sia: beba: le, ilima gasa ima: ne fidisu amola dogo denesisu olelesa. 4 Nowa da sia: hisu hisu amoga sia: sea, e da hi hou fawane fidisa. Be nowa da Gode Sia: sia: dafa amoga moloiwane olelesea, e da Yesu Ea fa: no bobogesu fi dunu huluane fidisa. 5 Defea! Dilia huluane da sia: hisu hisu amoga sia: mu na hanai gala. Be dilia da Gode Sia: sia: dafa amoga olelemu, amo na da baligiliwane hanai gala. Dunu e da Gode Ea Sia: sia: dafa amoga olelesa, amo ea hou da dunu sia: hisu hisu amoga sia: su dunu ea hou baligisa. Be sia: hisu hisu dunu sia: sea, sia: afadenesu dunu Yesu Ea fi dunu huluane fidima: ne, amo esalebeba: le fawane sia: mu da defea. 6 Amaiba: le, na da dilima doaga: le, sia: hisu hisu amoga fawane sia: sea, na da dili hame fidimu. Be Gode da na asigi dawa: su fidibiba: le, na da Gode olelei liligi amola Ea dawa: su liligi dilima sia: dafaga olelesea, amo hou da dili noga: le fidimu. 7 Dilia gesami liligi dalabede amola ilibu dawa: ma. Ilia da hame esala. Dunu ilia da amo noga: le hame dusia, ga: amola da noga: le hame nabimu. 8 Dunu da gegemusa: gini dalabede noga: le hame dusia, dadi gagui dunu ilia da gegesu liligi noga: le hame momagemu. 9 Amo defele dilia da sia: hisu hisu amoga olelesea, eno dunu da dilia sia: noga: le hame nabimu. Dilia sia: da fo agoane asili, alalolesimu. 10 Osobo bagade ganodini da sia: hisu hisu bagohame diala. Amola amo sia: huluane afae afae da bai gala. 11 Be dunu ilia da sia: hisu - dilia sia: dafa amoga hame sia: sea, amo dunu da dilima ga fi defele esalebe ba: mu, amola dilia da ilima ga fi agoane esalebe ba: mu. 12 Dilia da Gode Ea A: silibu amo Ea hahawane dogolegele fidima: ne iasu liligi lamu hanaiba: le, defea, Yesu Ea fa:

no bobogesu fi huluane fidisu liligi, amo baligiliwane
hamomusa: , hogoi helema. 13 Amaiba: le, nowa da
sia: hisu hisu amoga sia: sea, e da Gode da ema
amo sia: ea dawa: loma: ne adole iasu hou ima: ne,
sia: ne gadomu da defea. 14 Be na da sia: hisu hisu
na hame dawa: be liligi amoga sia: ne gadosea, na
da na a: silibuga sia: ne gadosa be na asigi dawa: su
amo ganodini amo hou hame dawa: sa. 15 Amaiba:
le, na da adi hamoma: bela: ? Defea! Na da na a:
silibu amola na asigi dawa: su gilisili, amoga sia:
ne gadomu da defea. Na gesami hea: sea, na da
na a: silibu amola na asigi dawa: su gilisili, amoga
gesami hea: mu da defea. 16 Be dilia da dilia a: silibu
amoga fawane Godema nodone sia: ne gadosea,
dunudafa da dilia gilisisu amo ganodini “ama” sia: mu
da ema hamedei. E da dilia sia: dawa: mu logo hame
ba: mu. 17 Dilia Godema nodone sia: ne gadosu da
noga: i galea, be eno dunu da nabimu hamedeiba:
le, amo nodone sia: ne gadosu da ea hou hame
fidisa. 18 Na da sia: hisu hisu amoga sia: su dawa:
Na sia: hisu hisu hou da dilia hou baligi dagoiba: le,
na da Godema nodosa. 19 Be sia: ne gadosu diasu
ganodini, na da sia: biyale gala (fonobahadi) sia: dafa
amoga olelesea, amo ea fidisu da sia: osea: idafa
sia: hisu hisu amoga olelesu bagadewane baligisa.
Amaiba: le na da sia: dafa fonobahadi amoga dilima
olelemu hanai gala mabu. 20 Na fi dunu! Dilia asigi
dawa: su amo ganodini, mano fonobahadi ilia hou
agoane mae hamoma! Dilia wadela: i hou hamomusa:
gini mano fonobahadi agoane esalumu da defea.
Be dilia asigi dawa: su da asigilamu da defea. 21
Gode Sia: da agoane dedei diala,” Hina Gode da
amane sia: sa, ‘Dunu ilia sia: hisu hisu sia: sa, amoga
Na da Na fi dunuma olelemu! Ga fi dunu ilia lafidili
amoga Na da Na fi dunu olelemu. Be ilia da hamedafa
nabimu!’ 22 Amaiba: le, sia: hisu hisu amoga olelesu
hou da Gode Ea hou lalegagui dunu ilima dawa:
digima: ne olelesu hame. Amo da Gode Ea hou hame
lalegagui dunuma dawa: digima: ne olelesu fawane.
Be Gode Ea Sia: sia: dafa amoga olelesu hou amo
fidima: ne iasu hou da Gode Ea hou hame lalegagui
dunuma dawa: digima: ne olelesu hame, be Gode Ea
hou lalegagui dunu ilima dawa: digima: ne olelesu.
23 Amaiba: le, Yesu Ea fa: no bobogesu fi dunu
huluane gilisili, huluane sia: hisu hisu amoga sia:
sea, dunudafa o hame lalegagui dunu da ganodini
golili sa: ili, Yesu Ea fi dunu huluane da doulasi dunu,
ilia da sia: mu. 24 Be Yesu Ea fi dunu huluane da
Gode Ea Sia: sia: dafa amoga olelesea, dunudafa o
hame lalegagui dunu da ganodini golili sa: ili, sia:
dafa amoga Gode Ea sia: nabasea, e da wadela: i
hou hamoi dagoi e da dawa: mu. E da nababeba:
le, Gode Ea sia: da ea dogoga fofada: nanu, dadi
agoane gala: mu. 25 E da ea wamolegei asigi dawa:
su fofada: nanu, beguduli, Godema sia: ne gadomu.
E da amane sia: mu, “Dafawane! Gode da dilia fi
amo ganodini esala!” 26 Na fi dunu! Dilia Godema
nodone sia: ne gadomusa: gilisisia, dunu afae da
gesami hea: sa, eno da sia: olelesa, eno da Gode Ea
ema olelei amo olelesa, eno da sia: hisu hisu amoga
sia: sa amola eno da amo sia: hisu hisu ea dawa:
loma: ne olelesa. Be huluane da Yesu Ea fi dunu ili
fidima: ne hamomu da defea. 27 Dunu da sia: hisu
hisu amoga sia: musa: dawa: sea, aduna o udiana
mae baligili afae hidadea, afae fa: no, agoane sia: mu
da defea. Sia: afadenesu dunu da sia: hisu olelesu
dunu amo ea sia: dawa: loma: ne hedolo olelema.
28 Be sia: afadenesu dunu hame esalea, sia: hisu
hisu dawa: su dunu da ouiya: le, hisu asigi dawa:
su ganodini, hi amola Gode ela fawane nabima: ne
sia: mu da defea. 29 Gode da balofede (Gode Sia:
Alofesu Dunu) dunuma Ea sia: olelesea, balofede
(Gode Sia: Alofesu Dunu) aduna o udiana ilia da amo
sia: sia: mu da defea. Eno dunu huluane da amo sia:
nabasea, amo sia: da dafawane o dafawane hame
noga: le dawa: ma. 30 Be dunu afadafa da gilisisu
ganodini fibiba: le, Gode Ea olelei ema doaga: sea,
defea, sia: olelesu dunu da sia: yolesimu da defea.
31 Dilia huluane - dunu afae amola fa: no eno dunu
afae, fi dunu huluane dawa: ma: ne amola fidisu
lama: ne, Gode sia: olelemu da defea. 32 Be Gode
Ea balofede (Gode Sia: Alofesu Dunu) dunu amo, e
da hi gobele ea a: silibu ouligimu dawa: 33 Amo bai
bagade da Gode da wili gala: su bagade higasa. E da
ninia asabole olofoiwane esalumu hanai gala. Yesu
Ea fa: no bobogesu fi huluane ilia hou defele, 34 dilia
gilisisu amo ganodini uda ilia da ouiya: le esalumu da
defea. Ilia da hame sia: mu. Yu sema defele, uda da
ouligisu hou hame hamomu. 35 Ilia da sia: bai dawa:
mu hanai galea, ilia fa: no ilia diasuga egoama adole
ba: mu da defea. Be uda da sia: ne gadosu diasu
ganodini sia: mu da defea hame. 36 Be dilia Golidia

dunu! Dilia fawane da Gode Sia: degabo olelebela: ? Gode sia: da dilima fawane doaga: bela: ? Hame mabu! 37 Nowa dunu da hisu e da Gode Ea sia: adole iasu dunu o e da Gode Ea fidima: ne iasu lai dagoi dawa: sea, na waha sia: dedei da Hina Gode hamoma: ne sia: beba: le dedei, amo e da dawa: mu da defea. 38 Be amo dunu da na sia: nabimu higa: i galea, defea, ea sia: amola mae nabima. 39 Amaiba: le, na fi dunu! Dilia Gode Sia: olelemusa: hanamu da defea. Be dunu ilia da sia: hisu hisu amoga olelemu dawa: sea, ilia logo mae hedofama. 40 Be udigili hame, be dawa: iwane, gebewane amola olofoiwane hawa: hamosu huluane hamoma: mu.

15 Na fi dunu! Dilia bu dawa: ma: ne, na da wali na musa: olelei liligi, Gode Ea Sia: Ida: iwane Gala, dilima bu olelemu. Amo dilia nabalu, dilia dogo ganodini esa agoane sali, amola amo sia: da dilia dafawaneyale dawa: su hou ea bai diala. 2 Amo sia: da Gode Ea Sia: Ida: iwane Gala amola na da amo dilima olelei. Dilia amo sia: mae yolesili, lalegagusia, Gode Ea Sia: Ida: iwane Gala da dilia gaga: su liligi ba: mu. Amai hame ganiaba, dilia da udigili lalegagula: loba. 3 Amo olelesu liligi da bai bagadedafa. Amola na da lalegagui dagoiba: le, bu dilima olelei dagoi. Amo Gode Sia: Dedei defele, Yesu Gelesu da ninia wadela: i hou dabe hamoma: ne, bogoi dagoi. 4 Amalalu, eno dunu da Ea da: i hodo uli dogoi ganodini sali. Eso udiana amoga, Gode Sia: Dedei defele, Gode da Ea da: i hodo wa: legadolesi. 5 Amalalu, Bida hidadea, fa: no Yesu Ea asunasi dunu fagoyale gala huluane, ilia da Ea uhi da: i hodo ba: i dagoi. 6 Amalalu, Ea fa: no bobogesu dunu idi 500 baligi da gilisili, Yesu Gelesu ba: i dagoi. Amo bagohame da wali esala, be mogili bagahame fawane da bogoi. 7 Amalalu, Ya: mese da Yesu Ea esalebe da: i hodo ba: i, amola fa: no Yesu da Ea asunasi dunu huluane ilima misi. 8 Fa: nodafa, Yesu Gelesu da na e ba: ma: ne, nama misi. Be na hou da hisu, amo mano da ea lalelegesu eso ilegei mae doaga: le hedolowane lalelegesa agoaiwane ba: sa. 9 Bai na hou da fonobahadi. Asunasi dunu huluane ilia hou da na hou baligisa. Na da Yesu Ea fa: no bobogesu fi ilima se iabeba: le, nama asunasi dunu dio asulimu da defea hame galu. 10 Be Gode da noga: le fidibiba: le, na hou da afadenene, na hou waha ba: sa agoane diala. Na musa: hou yolesili, na da gasa hawa: hamobeba: le, eno asunasi dunu ilia hawa: hamosu baligi dagoi. Be amo hawa: hamosu na da hame hamoi. Gode Ea hahawane iabe na da: i hodo ganodini hawa: hamobeba: le, amo gasa hawa: hamosu ba: i. 11 Amaiba: le eno sia: hame be amo sia: fawane na amola eno asunasi dunu, ninia olelesa. Amola dilia dafawaneyale dawa: su hou ea bai da goea. 12 Defea! Ninia olelesu da amane. Gode da Yesu Gelesu Ea bogoi da: i hodo wa: legadolesi dagoi. Amaiba: le, dilia mogili abuliba: le bogoi dunu wa: legadolesimu hou da hamedei amo amane sia: sala: ? 13 Amo sia: da dafawane ganiaba, Gode da Yesu Gelesu hame wa: legadolesi. 14 Amola Gode da Yesu hame wa: legadolesiaba, ninia da dilima olelemu bai da hame gala: loba amola dilia dafawaneyale dawa: su da bai hame gala: loba. 15 Eno amai galea, ninia Gode da Yesu Gelesu bogoi wa: legadolesi amo olelebeba: le, ninia da ogogosu dunu agoai ba: la: loba. Be bogoi wa: legadolisisu hou da dafawane hame ganiaba, Gode da Yesu Gelesu hame wa: legadolesila: loba. 16 Amola bogosu dunu da wa: legadomu hamedei ganiaba, Yesu Gelesu da hame wa: legadola: loba. 17 Amola Gode da Yesu Gelesu hame wa: legadolesi ganiaba, dilia dafawaneyale dawa: su hou da ogogosu agoai gala: loba. Dilia da hame gaga: la: loba. 18 Amai ganiaba, Yesu Ea hou lalegagui dunu bogoi da hame gaga: la: loba. 19 Ninia Yesu Gelesuma madelagiba: le, hobea misunu dafawane hamoma: beyale dawa: lusu amo ea bai da osobo bagadega esalusu hou fawane ganiaba, ninima baligiliwane da: i dione asigimu da defea gala: loba. 20 Be sia: dafa da agoane. Gode da Yesu Gelesu golai amo wa: legadolesiba: le, E da eno dunu golaiwane dialebe amo defele wa: legadolesimu. 21 Bai dunu afadafa wadela: le hamobeba: le, bogosu da osobo bagadega doaga: i. Amo defele, Dunu afadafa noga: le hamobeba: le, bogoi yolesima: ne wa: legadolesisu hou da misi dagoi. 22 Dunu huluane da ilia musa: eda A: da: me ema madelagiba: le, bogosu dawa: Amo defele, ilia Yesu Gelesu Ema madelagiba: le, bu esaloma: ne wa: legadolesisu hou dawa: mu. 23 Be Gode da Ea ilegei defele, dunu huluane afae afae wa: legadolesimu. E da hidadea Yesu Gelesu wa: legadolesili, fa: no Yesu da osobo bagadega bu masea, E da Yesu Ea lalegagui dunu wa: legadolesimu. 24 Amasea, soge wadela: mu eso

da doaga: mu. Yesu Gelesu da a: silibu ouligisu dunu
amola gasa bagade hou hina, amo huluane hasalasili,
E da Gode Ea Hinadafa Hou Ea Adama bu imunu.
25 Bai Yesu Gelesu da Hinadafa hou hamonanu,
amogainini Gode da Yesu Ea ha lai dunu ilima osa:
le heda: ma: ne hasalasimu. **26** Fa: nodafa, eno
ha lai huluane fane legei dagoiba: le, E da bogosu
hasalasimu. **27** Gode Sia: da agoane dedei diala,
'Gode da Yesu Ea emoga osa: le heda: ma: ne, liligi
huluane ligisisa.' Be 'liligi huluane' ea bai da eno
liligi huluane be Gode hame. Bai Gode Hi da liligi
huluane Yesu Gelesu osa: ma: ne ligisisa. **28** Be Yesu
Gelesu da liligi huluane amoma Hinawane esalea,
Gode da Ea Hinadafa hamoiba: le, Yesu da bu Gode
da Hinadafa sia: mu. Amasea, Gode da dafawane
liligi huluane amoma Hinadafa esalumu. **29** Be dunu
eno ilia bogoi dunu fidima: ne, abuliba: le ba: bodaise
hamosala: ? Mogili ilia sia: i defele, Gode da bogoi
dunu hame wa: legadolesisa ganiaba, ilia fidima: ne
ba: bodaise hamomu da hamedei liligi gala: loba. **30**
Ninia amola! Wa: legadosu hou da dafawane hame
galea, ninia abuliba: le eso huluane bogosa: besa: le
dawa: sala: ? **31** Na fi dunu! Eso huluane, bogosu da
nama gadenene doaga: sa. Ninia da gilisili Hina Gode
Yesu Gelesu Ema madelagi dagoi, na da fedege
agoane hahawaneba: le dilima hidale agoane sia:
sa **32** Na da osobo bagade dunu ilia hou fawane
dawa: beba: le, gasonasu nimi bagade ohe fi agoane
Efesase moilaiga gegei ganiaba, na da hamedei
agoane hamonana: noba. Be bogoi dunu ilima bu wa:
legadolesisu da hamedei ganiaba, defea, musa: sia: ,
"Ninia ayawane bogomuba: le, wali eso mae dawa: le
ha: i amola adini bagade manu da defea." amo sia:
da defea gala: loba. **33** Be dunu eno dili giadofale
oule masa: besa: le, ilima mae fa: no bobogema!
Sia: agoane diala, "Dilia wadela: i dunuma gilisisia,
dilia hou da wadela: lesi dagoi ba: mu." **34** Dilia!
Wadela: i hou yolesili, bu hou ida: iwane hamoma:
ne sinidigima. Dilia gogosiamu da defea. Mogili dilia
Gode hamedafa dawa: , na da sia: sa. **35** Be dunu
afae da amane adole ba: mu, "Gode da habodane
bogoi dunu wa: legadolesima: bela: ? Ilia wa: legadoi
da: i hodo da adi agoane ba: ma: bela: ?" **36** Di
da gagaoui dunu! Di da ha: i manu hawa: osoboga
bugisia, amo da hidadea biolalu, bu sono heda: mu.
37 Be hawa: bugi da oso fawane. Amabela: ? Widi o
na: si o eno oso. Be sono da heda: sea, e da da: i
hodo agoane ba: sa. **38** Gode Hi da Ea hanai defele
hawa: amoma hodo iaha. **39** Esalebe fi huluane ilia
da hu hisu hisu gala. Dunu fi da hu afae gala. Ohe fi
ilia hu da hisu, sio fi da hu eno amola menabo fi da
hu eno, **40** Amola mu amo ganodini hodo eno diala.
Amola osobo bagade amoga hodo eno gala. Mu amo
ganodini hodo ida: iwane ba: su hou da hisu, osobo
bagade amo ganodini hodo ida: iwane ba: su hou da
hisu. **41** Eso ea ida: iwane ba: su hou da hisu, oubi ea
ida: iwane ba: su hou da hisu, gasumuni ilia ida: iwane
ba: su hou da hisu. Amola gasumuni fi amo ganodini
gasumuni afae afae ilia ida: iwane ba: su da hisu hisu.
42 Gode da bogoi dunu wa: legadolesisia, agoaiwane
hou ba: mu. Dunu da bogoi da: i hodo uli dogosea,
amo da bogosu liligi agoai ba: sa. Be Gode da amo
wa: legadolesisia, amo da eso huluane esalalalumu
liligi agoane ba: mu. **43** Dunu da bogoi da: i hodo uli
dogone salasea, amo da noga: i hame ba: su gasa
hame liligi agoane ba: sa. Be Gode da bogoi ea da: i
hodo bu wa: legadolesisia, da: i hodo da bu noga:
idafa amola gasa bagade ba: mu. **44** Dunu da osobo
bagadega osobo bagade dunu ea da: i hodo gala,
amalu bogole uli dogone sali dagoi ba: mu. Be Gode
da amo da: i hodo wa: legadolesisia, e da a: silibu
ea da: i hodo agoane ba: mu. Osobo bagade da: i
hodo da galebeba: le, a:silibu da: i hodo amola da
gala. **45** Gode Sia: Dedei Buga sia: defele, "Gode da
musa: dunu A: da: me, osobo bagade dunu agoane
esaloma: ne hahamoi. Be fa: nodafa misi Dunu da
eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu iabe A: silibu
Dunu." **46** A: silibu da: i hodo da hidadea hame maha.
Hidadea osobo bagade da: i hodo hamone, fa: no a:
silibu hou da doaga: sa. **47** Gode da bisi dunu amo A:
da: me, osoboga hahamoi. Be e bagia misi A: da:
me da Hebene amoga misi dagoi. **48** Osobo bagade
dunu ilia da dunu osoboga hamoi defele esala. Be
Hebene amoma heda: mu dunu da Hebene amoga
misi Dunu amo defele esala. **49** Ninia waha da dunu
osoboga hahamoi amo defele ba: sa. Amo defele, fa:
no ninia Dunu amo da muagado misi amo defele ba:
mu. **50** Na fi dunu! Bai da agoane diala! Hu amola
maga: me, amoga hamoi dunu da hame afadenesea,
Gode Ea Hinadafa Hou hame ba: mu. Dasamu liligi
da Eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu hou
hame dawa: mu. **52** Be wamolegei dafawane sia:

nabima! Ninia da huluanedafa hame bogomu. Be soge wadela: mu dalabede fulabosu nabasea, ninia sisisigi defele hedolowane afadenei dagoi ba: mu. Dalabade dubi nabasea, Gode da bogoi dunu bu mae bogoma: ne wa: legadolesimu. E da ninia huluane afadenemu. **53** Bogomu liligi afadenene, E da bu eso huluane esalalalumu liligi hahamomu. Bogomu liligi bu afadenene, E da bogomu hamedei liligi bu hahamomu. **54** Amasea, bogomu liligi afadenene, bu hame bogomu liligi hahamoi dagoi ba: sea, ninia Gode Sia: dedei diala dafawane ba: mu, amane, "Bogosu da gugunufinisi dagoi! Gode da huluane hasalasi dagoi!" **55** Bogosu! Dia hasalasisu da habila: ? Bogosu! Dia ninima se imunu da hamedei galebe." **(Hadēs g86)** **56** Wadela: i hou da dialebeba: le, bogosu da ninima se imunusa: gasa gala. Amola ninia sema dedei dawa: beba: le, wadela: i hou da ninima gasa gala. **57** Be ninia Hina Gode Yesu Gelesu Ea hou lalegaguiba: le, Gode da ninima hasalasisu hou ia dagoi. Amaiba: le ninia Godema nodone sia: mu da defea. **58** Amaiba: le, na dogolegei fi dunu! Dilia gasawane leloma! Dilia Hina Gode Yesu Gelesu amo Ea hawa: hamonanebeba: le, mae yolesili noga: le hawa: hamoma. Dilia da Hina Gode Ea hawa: hamonanebeba: le, hawa: hamosu huluanedafa da bai gala.

16 Dilia Gode Ea fi dunu Yudia soge amo ganodini fidima: ne muni gagadomusa: , amo sia: dilia dedei na da waha sia: mu. Na Gala: isia sese dunuma olelei, amo defele dilia hamoma. **2** Sada: i eso huluane, dilia muni lai liligi amo ilegei defele mogili la: ididili ligisima. Amasea, dilia amo muni gagadosea, na bu masea muni huluane gagadoi dagoi ba: mu. Amasea muni eno hame lamu. **3** Dilia amo muni Yelusaleme moilai bai bagadega gaguli masa: ne, ouligisu dunu ilegema. Amasea, na doaga: sea, Yelusaleme fi dunu da ili hahawane yosia: ma: ne, na da dilima ilegei dunu, ilima meloa dedene imunu. Amasea, amo dunu asunasimu. **4** Na amola masusa: dawa: sea, na da ili sigi masunu. **5** Na da hidadea Ma: sidounia sogega asili, baligili, fa: no dilima doaga: mu. Be hidadea Ma: sidounia ba: mu. **6** Na da eso eno dilima gilisili esalumu. Amabela? Anegagi oubi huluane amoga dili sigi esalumu. Amasea, na masunu hanai soge amoga masa: ne, dilia na fidimu da defea. **7** Be na da eso afae fawane esalumu higasa. Hina Gode da na logo fodosea, na da eso bagohame dilima sigi esalumu hanai gala mabu. **8** Na da guiguda: Efesase moilai amoga ouesalu, Bedigosidi Lolo Nasu eso doaga: beba: le fawane fisimu. **9** Gode da na guiguda: bagadewane hawa: hamomusa: gini, nama logo doasi dagoi. Be ha lai dunu amola logo damusu liligi bagohame diala. **10** Dimodi da dilima doaga: sea, dilia amo dunu hahawane yosia: ma. Bai e da na hou defele, Hina Gode Ea hawa: hamonana. **11** Ea hou mae higama. Be e da olofoiwane asili, nama bu hahawane doaga: ma: ne, dilia fidima. E amola na fi dunu eno da nama bu doaga: mu, na da dawa: lala. **12** Wali, naeya Abolose ea hou na dilima olelemu. E da dilima gousa: musa: masa: ne, na da eso bagohame ema sia: nanu. Be e da wahadafa o fa: no masa: bela: ? E da fada: ne hame dawa: Be e da logo ba: sea dilima masunu. **13** Defea, dilia mae golale, gasawane, mae beda: iwane, dilia dafawaneyale dawa: su hou amo ganodini moloiwane leloma. **14** Dilia hawa: hamosu huluane asigiwane hamoma. **15** Dilia da Sidefana: se ea sosogo fi dawa: Ilia Aga: ia soge ganodini degabo Yesu Ea hou lalegagui. Ilia wali Gode Ea fi dunu bagadewane fidisa. **16** Na fi dunu! Na dilima ha: giwane sia: sa. Dilia agoai dunu amola ilia fidisu dunu ilia hou ba: sea, ilima fa: no bobogema. **17** Sidefana: se, Fodiuna: idase amola Aga: igase, ilia da misiba: le na hahawane gala. **18** Dilia odagi na hame ba: beba: le, na da dilima fofagi galu. Be ilia musa: dilia dogo denesi, amo defele ilia nama misiba: le, na dogo denesi. Agoaiwane dunu ilia hou noga: le ba: ma. **19** Yesu Ea fa: no bobogesu fi A: isia soge ganodini fi dunu da dilima asigi sia: sia: sa. A: gowila, Balisila, amola Yesu Ea fa: no bobogesu fi amo da ela diasuga gilisisa, ilia hahawane dogolegele asigi sia: dilima adosisa. **20** Ninia fi dunu huluane guiguda: esala da dilima asigi sia: olelesa. Dilia da eno dunu eno dunuma hahawane eya ola agoane nonogoma. **21** Na da na loboga amo sia: dedesa. Na, Bolo, da dilima asigi sia: adosisa. **22** Nowa dunu da Hina Godema asigidafa hame dawa: sea, amo dunuma gagabusu aligimu da defea. Hina Gode Yesu Gelesu da bu misunu. Ninia Hina Gode! Di misa! **23** Hina Gode Yesu Ea hahawane dogolegele iabe hou da dilima dialoma: mu. **24** Ninia gilisili Yesu Gelesuma madelagiba: le, na asigidafa sia: dilima adosisa. Sia: Ama Dagoi

2 Golidia

1 Na, Bolo, da Gode Ea ilegeiba: le, Yesu Gelesu Ea
asunasi dunu hamoi dagoi. Na amola ninia fi dunu
Dimodi, ania da dili, Gode Ea fa: no bobogesu fi dunu
Golidia moilai bai bagade ganodini amola Gode Ea fi
dunu Aga: ia soge ganodini, dilima meloa dedesa. 2
Dilia da ninia Ada Gode amola Hina Yesu Gelesu,
amo Ea hahawane dogolegele iasu amola olofosu
dawa: ma: ne, na da Godema sia: ne gadosa. 3
Gode da ninia gogolema: ne olofosu Ada esala. Ninia
fidisu huluane da Ema maha. E da ninia Hina Gode
Yesu Gelesu amo Ea Ada. Ninia Ema hahawane
dogolegele nodone sia: ne gadomu da defea. 4 Ninia
se nabasea, E da ninia fidisu dunu esala. Amaiba:
le, E da ninima dogo denesisu hou olelebeba: le,
amo dogo denesisu ninia lalegaguli, eno dunu ilia se
nabasea, ilima dogo denesisu hou imunusa: dawa: 5
Ninia Yesu Gelesu Ea se nabasu bagohame, amo
gilisili se naba. Amo defele, ninia Yesu Gelesuma
madelagiba: le, Gode Ea fidisu amola ba: lala. 6 Ninia
se nabasea, bai da dili fidima: ne amola dili gaga: ma:
ne, se naba. Amasea, Gode da ninima fidisu iasea,
amo da dili fidima: ne amola dilia da ninia defele se
nabasea mae dafama: ne, Gode da amo fidisu ninima
iaha. 7 Amaiba: le, dilia dafasa: besa: le ninia da
hame beda: sa. Ninia se nabasu defele dilia naba,
amo ninia dawa: Be ninia fidisu defele, amo Gode da
dili fidisa, amo amola ninia dawa: 8 Be ninia fi dunu!
Ninia A: isia soge ganodini se bagade nabasu, amo
dilia bu dawa: ma: ne na da sia: sa. Ninia da: i dioi
baligiliwane ba: beba: le, bogomusa: dawa: i galu. 9
Ninia da Gode da ninima ninia da: i hodo bogoma: ne
fofada: i dagoi dawa: i galu. Be amo hou da ninia
hou adoba: musa: ninima doaga: i. Ninia gasa mae
dawa: le, be Gode amo Ea bogoi wa: legadolesisu
hou dawa: su, amo Ea gasa fawane dawa: ma:
ne, amo hou da ninima doaga: i. 11 Be ninia mae
bogoma: ne, Gode da gaga: i amola E da bu gaga:
mu. Amola dilia da nini fidima: ne Godema sia: ne
gadolalea, ninia dafawane hamoma: beyale dawa:
lusu bai da Gode amo ganodini dialumu. Amasea,
sia: ne gadosu bagohame nabasea, Gode da bu
adole imunu amola E da ninima hahawane olelemu.
Amasea, E da nini fidibiba: le, dunu bagohame da
Ema ha: giwane nodone sia: ne gadomu. 12 Ninia
da wali osobo bagadega esalebeba: le, hou noga:
iwane hamosa. Amo da dafawane ninisu ninia asigi
dawa: su da ninima olelebeba: le, ninia hahawane
gala. Ninia dilima na: iyado hou hamosa amo da
Gode da osobo bagade dunu ea hou mae dawa: le,
be gasawane amola asigiwane olelebeba: le, ninia da
dilima moloiwane amola mae ogogolewane hamosu.
14 Ninia dilia idisu amola dawa: su, amo defele dilia
dawa: ma: ne ninia dilima dedesa. Be wali dilia da
ninia hou la: idi fawane dawa: sa. Be ninia hou
huluane dilia dawa: mu da defea. Amasea, Hina Gode
Yesu Ea bu misunu eso amoga, dilia da ninia dilima
hahawane hou amo defele, dilia da ninima hahawane
ganumu. 15 Amo huluane na dafawaneyale dawa:
beba: le, na da adunawane dilima misusa: dawa: i
galu. 16 Na da Ma: sidounia moilai bai bagade amoga
doaga: musa: ahoana, dili ba: musa: dawa: i galu.
Amalu, Ma: sidounia yolesili, ahoanu, na da dili bu
ba: musa: dawa: i. Amalalu, ba: lalu, dilia da na Yudia
sogega asunasimu na da dawa: i galu. 17 Agoane
hamomusa: dawa: beba: le, na da ogogole hamoi
dilia dawa: bela: ? Na da gilisili “Ma” amola “Hame”,
sia: sala: ? Hame mabu. 18 Gode da dafawane
sia: sa. Amo defele, na sia: da dafawane. Na gilisili
“Ma” amola “Hame”, amo dilima hame sia: i. 19 Be
Sailase, Dimodi amola na, ninia da Yesu Gelesu,
Gode Ea Manodafa amo Ea hou dilima olelei. Yesu
da ogogolewane “Ma” amola “Hame”, gilisili hame
sia: sa. Be E da Gode Ea gasa bagade “Ma” sia: su
Dunu. 20 E da Gode Ea hahawane ilegele imunu
sia: i amoma “Ma” sia: su Dunu. Amaiba: le, ninia
Gode Ea hadigi ba: lalu, Yesu Gelesu Ea Dioba:
le, Godema “Ama” sia: sa. 21 Gode Hi fawane da
dili amola nini, gilisili Yesu Gelesuma madelagiba:
le, ninia eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu lai
dagoi dafawaneyale dawa: sa. 22 Gode Hi da Ea
na: iyado fi hamomusa: , nini eno dunuma afafane,
ilegei dagoi. Ninima hobea misunu liligi, Gode Ea
imunu liligi amo noga: le dawa: ma: ne, Gode da Ea
A: silibu Hadigidafa Gala amo ilegesu defele, ninia
dogo ganodini sali dagoi. 23 Gode da na ba: su dunu.
E da na dogo ganodini asigi dawa: su dawa: lala. Be
na da dilima ougili gagabole sia: sa: besa: le, Golidia
moilai bai bagade amoga hame misi. 24 Ninia dilima
gasa bagadewane ouligisuwane sia: mu higasa. Dilia
Gode Ea hou noga: le lalegagui ninia dawa: Be dilia

bu hahawane esaloma: ne, ninia da dili gilisili hawa: hamonana.

2 Amaiba: le, dilia da: i dioi nabasa: besa: le, na da dilima hame misunu dawa: i galu. **2** Bai na da dilima se nabima: ne sia: sea, nowa da na dogo denisima: bela: ? Na da dilima se nabima: ne sia: i ganiaba dilia da na dogo bu denisimu hamedeiwane ba: la: loba. **3** Na da dilima doaga: le, se nabimu higa: i galu. Amaiba: le, na da dilima hame misi. Na da meloa fawane dedene i. Na da hahawane galea, dilia huluane amola da hahawane gala, amo na dawa: **4** Na dogo ganodini se bagade nabawane, na da dinanuwane dilima meloa dedene i. Na da dili da: i dioi nabima: ne hame dedei. Be dilia huluane na dilima asigidafa hou, amo dili dawa: ma: ne, na amo meloa dedene i. **5** Be nowa dunu da nama da: i dioma: ne hamoi, e da amo defele dilima da: i dioma: ne hamoi. (Na da amo dunuma gasa bagade hamomu higa: iba: le, amane sia: sa.) **6** Be amo dunu da dilia mogili bagohame amo dilia loboga se dabe iasu lai dagoiba: le, wali se dabe iasu yolesima. **7** Wali, e da Gode Ea hou lalegagui hou amo huluane yolesisa: besa: le, amo dunu ea hou dilia gogolema: ne olofole, bu fidima. **8** Na dilima ha: giwane edegesa! Wali asigidafa hou ema olelema! **9** Na musa: meloa dedei, na da dilia habodane lela, amola dilia na hamoma: ne sia: i amoma nabasu hou adoba: ma: ne dedei. **10** Be dilia da eno dunu ea wadela: i hou gogolema: ne olofosea, na amola da dilima asigiba: le, Yesu Gelesu ba: ma: ne, amo defele gogolema: ne olofosa. **11** Amo da Sa: ida: ne da ninima osa: le heda: sa: besa: le, ninia hamosa. Bai ninia da ea ilegesu hou dawa: **12** Na da Daloua: se moilai bai bagade amoga Gode Ea Sia: Ida: iwane, Gelesu Ea hou olelesu sia: , amo olelemusa: doaga: loba, na da Hina Gode da hawa: hamosu logo fodoi dagoi ba: i. **13** Be na da ninia fi dunu Daidase amo hogole ba: loba hamedeiba: le, bagadewane beda: i. Amaiba: le, na da amo fi dunuma asigibio sia: nanu, Ma: sidounia moilai bai bagadega asi. **14** Be Godema nodoma! Ninia Yesu Gelesuma madelagiba: le, fedege agoane ninia da eso huluane, dunu huluane ba: ma: ne, ninia da Yesu Ea hasalasu fi amo ganodini se iasu hamosu dunu agoane Gode ea mogodigisu ganodini ahoa. Gode da ninima gasa iabeba: le, ninia Ea hawa: hamosu hamobeba: le, Yesu Gelesu Ea hou heda: beba: le, dunu huluane amo hou gabusiga: agoane naba. **15** Be ninia da: i hodo da gabusiga: agoane. Yesu Gelesu da nini oloda da: iya Godema ima: ne ligisisa. Gode Ea hou lalegagui dunu amola Gode Ea hou hame lalegagui dunu, ilia gilisili amo gabusiga: naba. **16** Be hame gaga: i dunu da amo hou bogoma: ne gaha agoane naba. Be gaga: lalebe dunu da amo eso huluane mae bogole Fifi Ahoanoma: ne gabusiga: agoane naba. Amaiba: le, Gode Sia: Ida: iwane olelema: ne, nowa dunu da defele esalabala? **17** Mogili ilia Gode Ea Sia: Ida: iwane da udigili osobo bagade liligi dawa: beba: le, mae dawa: iwane olelesa. Be ninia da agoane hame hamosa. Be Gode da nini asunasiba: le, ninia da Yesu Gelesu Ea hawa: hamosu dunudafa hamoiba: le, E ba: ma: ne moloiwane hawa: hamosa.

3 Amo sia: ninia sia: beba: le, dilia da nini gasa fi agoane ba: sala: ? O dunu eno agoane, dilia da ninima gousa: musa: , ninia da eno dunuma ninia hou olelema: ne meloa dedei lama: bela: ? **2** Be dilisu da ninia hou olelemusa: , meloa dedei agoane. Amo meloa dunu huluane ba: ma: ne da ninia dogo amo da: iya dedei diala. **3** Yesu Gelesu Hi fawane da amo meloa dedene, ninia loboga dilima iasi. Amo meloa da nusiga dedei hame, be Gode Ea A: silibu amoga dedei. Amo da igi bianoi da: iya hame dedei, be osobo bagade dunu ilia dogo da: iya dedei dagoi. **4** Ninia Gode Ea gasa amo Yesu Gelesu Ea hamoi liligi, amo ninia dafawaneyale dawa: beba: le, amane sia: sa. **5** Ninisu da Gode Ea hawa: hamomu defele hame galebe. Gode Hi fawane da ninima gasa iabeba: le ninia da amo hawa: hamoma: ne gasa gala. **6** Gaheabolo gousa: su da sema dedei liligi hame, be A: silibuga hamoi liligi. Amo hawa: hamomusa: gini Gode Hi fawane da ninia hou bu afadenei. Be sema dedei fawane dawa: sea, dunu ilia bogosu fawane ba: mu. Be A: silibu Ea hou dawa: sea, eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu ba: mu. **7** Gode da Ea Sema nabuane gala, igi bianoi da: iya dedei. Isala: ili dunu ilia amo lale, Gode Ea hadigi ba: i. Mousese ea odagi da hadigi hamoi be amo hadigi da haba: domu agoane ba: i. Be Isala: ili dunu da ea odagi hadigi hamoiba: le, ba: mu gogolei galu. Gode Ea sema da bogosu fawane olelesa. Be amo da hadigi agoane ba: beba: le, **8** Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala Ea hamosu liligi (Gode Ea Gousa: su Gaheabolo) da bagade baligiliwane hadigi agoane

ba: sa. 9 Sema hou da osobo bagade dunuma se
imunusa: fofada: su olelei, amo liligi da hadigi agoane
ba: i. Amaiba: le, hou ninima gaga: su olelesu liligi,
amo da bagade baligiliwane hadigi agoane ba: sa.
10 Wali baligiliwane hadigi hou da doaga: beba: le,
musa: hadigi da mugululi asi dagoi, amo ninia da sia:
sa. 11 Musa: hadigi hou da fa: no mugulumusa: ,
fonobahadi fawane dialu. Be wali misi hadigi da eso
huluane mae mugululi dialalalumu. Amaiba: le, amo
ea hadigi da baligiliwane ba: sa. 12 Ninia da amo
hobea misunu dafawane hamoma: beyale dawa: lusu
liligi lalegaguiba: le, ninia da hame beda: iwane esala.
13 Isala: ili dunu da hadigi Mousese ea odagiga dialu
amo mugulumu ba: sa: besa: le, Mousese da ea
odagi abulaga dedeboi. Be ninia agoaiwane hame
hamosa. 14 Ilia dogo da igi agoane hamoi galu.
Amola asili wali esoga, ilia musa: sema dedei idisia,
ilia asigi dawa: su da fedege agoane abula amoga
dedeboi dagoi. Dunu da Yesu Gelesuma madelagi
dagoiba: le, fawane, amo dedebosu abula fadegai
dagoi ba: sa. 15 Wali eso amolawane, Isala: ili dunu
da Mousese ea Sema dedei buga idisia, ilia asigi
dawa: su da abulaga dedeboi agoane ba: sa. 16 Be
amo dedebosu abula fadegamu logo da gala. Gode
Sia: Dedei da Mousese ea hou amane olelesa, “E
da Hina Godema sinidigiba: le, ea dedebosu abula
fadegai dagoi ba: i.” 17 Amo sia ganodini, “Hina Gode”
dedei da Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala. Amola
Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala da esalebeba:
le, osobo bagade dunu da halegale, udigili lalebe
hou dawa: sa. 18 Amaiba: le, ninia huluane ninia
odagi dedebosu liligi fadegaiba: le, ninia odagi da
Hina Gode Ea hadigi olelesa. Amo hadigi da Hina
Gode Ea A: silibu amoga mahabeba: le, amo hadigi
da mae fisili heda: sa. Amola Hina Gode Ea A: silibu
Hadigidafa Gala, E da nini bu Yesu Gelesu agoane
ba: ma: ne, ninia hou afadenenana.

4 Gode da ninima asigiba: le, Ea hawa: hamosu
ninima olelei. Amaiba: le, ninia da hame da: i
dioi. 2 Wamolegei gogosiasu hawa: hamosu huluane
ninia yolesi dagoi. Ogogosu ninia hame dawa: Ninia
Gode Ea Sia: ogogole hame olelesa. Ninia dawa:
iwane logo hogole, Gode ba: ma: ne hou huluane
hamosa. Moloidafa dunu da ninima nodoma: ne, ninia
da hamosa. 3 Be Gode Sia: Ida: iwane Gala amo
ninia olelesu da dunu mogili ilima wamolegei gala.
Be amo sia: da dunu ilia Helo sogega doaga: musa:
ahoa, ilima fawane wamolegei. 4 Wadela: i osobo
bagade ‘gode’ (Sa: ida: ne) da ilia asigi dawa: su gasi
agoane hamoiba: le, ilia dafawaneyale hame dawa:
be. Hadigi ilima mabe, amo hadigi da Gode Sia: Ida:
iwane gala. Gode Sia: da Yesu Gelesu E da Gode
defele esala amo olelesa. Be wadela: i osobo bagade
‘gode’ da amo hadigi logo damusa: (aiōn g165) 5 Ninisu
ninia hou hame olelesa. Ninia da Yesu Gelesu da
Hina Godedafa, amola ninia Yesuma asigiba: le,
dilima hawa: hamosu dunu agoane esalumu hanai,
amo fawane ninia olelesa. 6 Gode da musa: sia: i,
“Hadigi da gasi ganodini hadigimu!” Amo Gode da
ninia dogo ganodini, Ea hadigidafa Yesu Gelesu Ea
odagi amo ganodini diala amo noga: le dawa: ma:
ne, E da ninia dogo ganodini hadigi hamoi. 7 Ninia
da amo A: silibu Hadigidafa hou lalegagui dagoi.
Be ninia da fedege agoane, laga osoboga hamoi
ofodo agoane diala. Bai ninia hame, be Gode Hi
fawane da gasadafa gagusa, amola Ea gasa da
nini osoboga hamoi ofodo (ninia da: i hodo) amo
ganodini gala. 8 Eso bagohame ninia se naba. Be
amo se nabasu da ninia hou hame banenesisa. Eso
enoga ninia da beda: i, be ninia da hame hasalasi.
9 Ninima ha lai dunu bagohame esalebe ba: sa.
Be ninia na: iyado dunu amolawane, ninia da eso
huluane ba: sa. Ninia se naba, be ninia da: i hodo
gugunufinisi hame ba: sa. 10 Ninia da: i hodo amo
ganodini ninia Yesu Gelesu Ea esalusu olelema: ne,
Ea bogosu dawa: digima: ne olelesu agoane gaguli
ahoa. 11 Yesu Gelesu Ea esalusu olelema: ne, ninia
da eso huluane gadenenewane bogomusa: agoane
esala. 12 Ninia da: i hodo amo ganodini bogosu da
hawa: hamonana. Be esalusu da dilia da: i hodo
ganodini hawa: hamonana. 13 Gode Sia: da amane
dedei diala, “Na da dafawaneyale dawa: beba: le
sia: i dagoi.” Amo defele, ninia dafawaneyale dawa:
beba: le sia: sa. 14 Gode da Hina Yesu Gelesu bu
esaloma: ne wa: legadolesi. Amo defele, E da nini
amola dili, gilisili Yesu Gelesu Ea midadi esaloma:
ne, wa: legadolesimu. 15 Gode da dili fidima: ne,
amo hou huluane hamoi. Amola Gode Ea hahawane
dogolegele iasu hou da dunu eno bagohame ilima
doaga: sea, ilia da Gode Ea hadigi amoma nodoma:
ne, sia: ne gadolalumu. 16 Amaiba: le, ninia da: i dioi
hou hamedafa dawa: Eso huluane ninia da: i hodo

da bogoma: ne da: i hamonana. Be ninia a: silibu
da eso huluane bu gaheabolo agoane asigilala. 17
Ninia waha se nabasu da fonobahadi amola waha
fawane. Hobea amo houba: le, ninia bidi amo waha
hou bagadewane baligi, eso huluane hame dasasu
liligi lamu. (aiōnios g166) 18 Bai ninia da ba: su liligi
mae dawa: le, hame ba: su liligi dawa: beba: le, bidi
lamu. Siga ba: su liligi da eso bagahame ba: lalu,
fisimu. Be hame ba: su liligi da eso huluane mae fisili
dialalalumu. (aiōnios g166)

5 Fedege agoane, ninia da: i hodo da ninia osobo
bagade diasu gala. Gode da amo mugulusia, e da
Hebene soge amo ganodini eso huluane dialalalumu
diasu, Hi fawane hamoi liligi ninima imunu, amo ninia
dawa: (aiōnios g166) 2 Be wali, ninia Hebene diasu amo
Gode da ninima abula agoane idiniginisima: ne, ninia
da hanaiba: le, dadawa: la. 3 Ninia amo diasu lai
dagosea, ninia da da: i nabado hame ba: mu. 4 Ninia
wali osobo bagade diasu amo ganodini esalebeba: le,
da: i dioba: le, eganana. Bai ninia da osobo bagade
da: i hodo fadegamu hame hanai. Be ninia bogomu
liligi fadegale bu esalalalusu liligi lamu hanaiba: le,
ninia gogonomosa. 5 Gode da amo afadenesu hou
ninima ima: ne hamoi dagoi. Amola ninia da Ea hobea
imunu liligi huluane dafawaneyale dawa: ma: ne, E
da Ea A: silibu ninima i dagoi. 6 Amaiba: le, ninia da
eso huluane mae beda: iwane esala. Ninia da ninia
da: i hodo diasu agoane amo ganodini esalebeba: le,
ninia Hina Gode Ea diasu amo ganodini hame esala,
amo ninia dawa: 7 Ninia esalusu hou da siga ba: su
liligi hame, be asigi dawa: su ganodini dafawaneyale
dawa: su hou fawane. 8 Ninia da beda: su hou hame
dawa: Ninia da ninia da: i hodo diasu yolesili, heda: le,
Gode Ea diasu ganodini esalumu baligiliwane hanai
gala. 9 Be ninia da: i hodo ganodini esalea o Gode Ea
diasu ganodini esalea, ninia baligiliwane hanai liligi da
Gode hahawane ba: ma: ne hou ida: iwane hamomu
galebe. 10 Bai ninia huluane da Yesu Gelesu Ea
Fofada: su Fisu amoma doaga: mu. Amaiba: le, ninia
Gode hahawane ba: ma: ne hawa: hamomu hanai.
Yesu da nini huluanema, ninia osobo bagadega hawa:
hamoi ida: iwane o wadela: iwane amo defele, bidi
imunu. 11 Ninia Godema beda: su hou dawa: Amaiba:
le, ninia eno dunuma olelemusa: dawa: lala. Ninia
asigi dawa: su huluane Gode da ba: lala. Dilia dogo
ganodini, dilia na hou amola dawa: mu, amo na da
hanai gala. 12 Dilia da ninima asigima: ne, ninia da
ninia hou bu hame olelesa. Be eno dunu da asigi
dawa: sudafa mae dawa: le udigili dabua liligi ba: sa.
Amaiba: le, dilia amo dunuma moloiwane olelema: ne,
ninia houdafa da noga: i amo ninia dilima olelesa. 13
Ninia da dafawane dadousala: ? Ninia Gode Ea hou
fidima: ne dadousu agoai hamosa. Nini da dadousa
hame? Ninia dili fidima: ne, agoane hamosa. 14 Ninia
Yesu Gelesu Ea asigidafa hou lalegaguiba: le, amoga
fawane hawa: hamosa. Dunu huluane gaga: ma: ne,
Dunu afadafa da bogoiba: le, dunu huluane da Ea
bogosu bidi agoane lai dagoi amo ninia dawa: 15 E
da dunu huluane gaga: ma: ne bogoi. E da hame
bogoi dunu huluane ilia musa: hanai hou yolesili bu
amo musa: bogoi Dunu (Gode da ili fidima: ne wa:
legadolesi), Ea hanai hamoma: ne, Yesu da bogoi
dagoi. 16 Amaiba: le, musa: hou yolesili, ninia eno
dunu ea hou amo osobo bagadedunu ea hou defele
hame abodesa. Musa: ninia da Yesu Gelesu Ea hou
osobo bagade dunu ea hou defei amo defele ba: i.
Be wali agoane hame hamosa. 17 Nowa dunu da
Yesu Gelesuma madelagi galea, e da afadenene
gaheabolo dunu hamoi dagoi. Hea liligi huluane da
mugululi, fisi dagoi. Gaheabolo da doaga: i dagoi. 18
Gode Hifawane amo hawa: hamoi dagoi. Ninia musa:
Ema ha lai esalu. Be Yesu Gelesu da hamobeba:
le, Gode da ninia hou afadenene, nini bu Ema na:
iyado hamoi. Amalalu E da eno dunu Ema na: iyado
hamoma: ne, amo hawa: hamosu ninima i dagoi. 19
Ninia olelesu da agoane diala. Gode da Yesu Gelesu
Ea hamobeba: le, osobo bagade fifi asi gala dunu
huluane gousa: musa: dawa: lala. E da ilia musa:
wadela: i hou mae dawa: le, ilima bu gousa: le na:
iyado hamomusa: , amo olelesu ninia ilima sia: ma:
ne, E da ninima sia: i. 20 Ninia da Yesu Gelesu
Ea Sia: adole iasu dunu. Fedege agoane, Gode da
ninia lafidili dilima sia: sa. Yesu Gelesu Ea dioba:
le, ninia dilima ha: giwane adole ba: sa. Gode da
dilia hou afadenene, dilia ha lai hou yolesili, bu Ea
na: iyado hamoma: ne, dilia logo fodoma. 21 Yesu
Gelesu da ledo hou amola wadela: i hou hamedafa
galu. Be Gode da nini fidima: ne, ninia da hobea Ema
madelagiba: le Ea Hadigidafa hou gilisili gaguma: ne,
E da ninia wadela: i hou lale, Yesu gisima: ne, Ea da:
iga ligisi.

6 Ninia da Gode amola gilisili hawa: hamonanebeba:
le, ninia dilima ha: giwane adole ba: sa. Dilia da
Gode Ea hahawane dogolegele iasu lai dagoiba: le,
amo hou udigili mae lalegaguma. **2** Gode Ea Sia:
da agoane dedei diala, “Na da dilima hahawane hou
imunusa: ilegei eso da doaga: beba: le, Na da dilia
sia: nabi dagoi. Na dilima gaga: su imunusa: ilegei da
doaga: beba: le, Na da dili fidi.” Nabima! Wahadafa
Gode Ea hahawane hou lalegaguma! Wali eso, Gode
Ea gaga: su lalegaguma! **3** Dunu eno da ninia hawa:
hamosu da wadela: i amo ba: sa: besa: le, ninia da
dafama: ne olelesu hame olelesa. **4** Be ninia da mae
hihini, se nabasu amola gasa bagade hou mae dawa:
le, hahawane mae yolesili hawa: hamonanebeba:
le, ninia da Gode Ea hawa: hamosu dunudafa, amo
eno dunu ilia ba: sa. **5** Eno dunu da nini fai. Eno
dunu da nini se iasu diasu ganodini sali. Eno dunu
da ninima gegesu. Ninia gasa bagade mae helefili
hawa: hamosu. Ninia mae golale amola ha: i mae
nawane, se nabawane esalu. **7** Ninia hou da ledo
hamedei. Ninia dawa: su hou lai dagoi. Gode Ea
A: silibu da ninima olelebeba: le, ninia da hedolo
hame ougi, eso huluane asigidafa hou hamosa. Amo
hou da olelesu liligi. Ninia da amo hou, asigidafa
amola dafawane sia: olelesa, amola Gode Ea gasa
amoga hawa: hamonanebeba: le, dunu huluane da
ninia da Gode Ea hawa: hamosu dunudafa ba: sa.
Ninia gegesu liligi da moloidafa hou. Amoga ninia da
doagala: sa amola amoga ninia hou gaga: sa. **8** Eso
enoga dunu da ninima nodosa. Eso enoga ilia ninima
lasogole sia: sa. Ninia da sia: dafa fawane sia: sa. Be
eno dunu ilia da nini da ogogosa sia: sa. **9** Dunu eno
da nini hamedeidafa dunu agoane ba: sa. Be dunu
huluane da ninia hou dawa: Dunu eno da ninia hou
higabeba: le, ninia da bogoi dunu agoai ilia ba: sa, be
ninia da esala. Ninia se iasu laha be enoga hame
medole legei. **10** Ninia da: i dioi naba, be eso huluane
hahawane esala. Ninia da hame gagui dunu agoane
ba: sa. Be ninia sia: nababeba: le, dunu bagohame
da bagade gagui dunu agoane ba: sa. Ninia da hame
gagui dunu agoane ba: sa, be ninia da liligi huluane
lalegagusa. **11** Ninia na: iyado dunu Golidia moilai
bai bagade amoga esala! Ninia dilima moloiwane
sia: i dagoi. Ninia asigi dawa: su ninia dogo ganodini
diala huluane dilima olelei dagoi. **12** Ninia da dili
hame higasu. Be dilia fawane da nini higa: i. **13** Dilia
da na manolali agoane esalebeba: le, na dilima sia:
sa. Ninia asigidafa hou dilima amo defele dilia dabe
agoane ninima bu asigimu da defea. Dilia ninima
asigima! **14** Dilia amola Gode Ea hou hame lalegagui
dunu da defele gilisili hawa: hamomusa: mae dawa:
ma! Bai amo da hamedei. Hou hadigidafa dunu amola
wadela: i hamosu dunu, da habodane gilisili hawa:
hamoma: bela: ? Hamedei! Hadigi amola gasi, da
habodane gilisili dialoma: bela: ? Hamedei! **15** Yesu
Gelesu amola Sa: ida: ne da hou afadafa defele
hamomu da hamedei. Yesu Ea hou lalegagui dunu
amola Yesu Ea hou hame lalegagui dunu, elea hou
da defele hame. **16** Gode Ea Debolo Diasu amola
wadela: i loboga hamoi ‘gode’ da gilisili gousa: mu
hamedei! Bai ninia da Esalebe Gode amo Ea Debolo
Diasu diala. Gode Hisu da amane sia: i, “Na da Na fi
dunu ilia gilisisu ganodini esalumu. Na da ilima Gode
esalumu amola ilia da Nama Na fi dunu esalumu.” **17**
Amaiba: le, Hina Gode da amane sia: sa, “Wadela:
i dunu yolesima! Ilima afafama! Dilia da ledo liligi
amola ledo hou amoma maedafa gilisima. Amasea,
Na da dili lalegagumu. **18** Na da dilima Eda esalumu!
Amola dilia da Nagofe amola Nadiwi esalumu!” Hina
Gode Bagadedafa da amane sia: sa

7 Na fi dunu! Amo hahawane dogolegele iasu Gode
da ninima imunu ilegele sia: i dagoi. Amaiba: le,
wadela: i ledo amo da ninia da: i hodo amola ninia a:
silibu wadela: sa, amo dodofele, ninia hadigiwane
esaloma: ne, Godema beda: iwane hahamonanumu
da defea. **2** Dilia ninima dogolegema! Ninia dunu afae
amoma wadela: i hamedafa hamoi. Dunu afae enoma
ea hou wadela: ma: ne, ninia hame banenesi. **3** Na
da amane sia: beba: le, dilima mae se ima: ne fofada:
sa. Be na musa: sia: i defele na da bu sia: sa. Ninia
dilima bagadewane asigiba: le, ninia amola dilia da
eso huluane ninia esalea, o bogosea, gilisili fi afadafa
hamoi dagoi esala. **4** Dilia hou na dafawaneyale
dawa: sa. Dilia houba: le na da nodosa. Na da se
bagade naba, be na da mae beda: iwane esala.
Na da baligiliwane hahawane gala. **5** Ninia da Ma:
sidounia sogega doaga: loba, olofosu hame ba: i. Se
nabasu, sia: ga gegesu, amola ninia dogo ganodini
beda: su hou, amo fawane ba: i. **6** Be Gode da da: i
dioi dunuma Fidisudafa esala. Daidase da ninima
doaga: beba: le, Gode da ninia dogo denesi. **7** E da
misi, be amoba: le fawane hame ninia dogo denesi.

Be dilia da e fidi, amo e da ninima sia: ne iabeba: le, ninia hahawane ba: i. Dilia da na ba: musa: bagade hanai, amola dilia musa: houba: le gogosia: i, amola dilia na hou gaga: musa: dawa: i, amo e da ninima olelebeba: le, na da wali baligiliwane hahawane gala. **8** Na da dilima meloa dedene iabeba: le, dilia da: i dioi nabi. Na sia: beba: le dilia da: i dioi nababeba: le, na da gogosiamusa: dawa: i galu be hame gogosia: i. **9** Be wali na da hahawane gala. Dilia da: i dioi nababeba: le, na da hahawane hame galu. Be dilia da: i dioi nababeba: le, dilia hou da sinidigi dagoi ba: i. Amaiba: le na hahawane gala. Amo da: i dioi ganodini Gode da hawa: hamobeba: le, ninia da dilia hou hame wadela: lesi. **10** Gode da da: i dioi hou amo ganodini hawa: hamosea, E da dunu ilia hou sinidigili gaga: su hou ba: ma: ne hamosa. Amaiba: le, ilia eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu labeba: le, bu hame da: i diosa. Be osobo bagade dunu ilia da: i dioi hou da bogosu fawane olelesa. **11** Be dilia ba: ma! Gode da dilia da: i dioi amo ganodini agoane hamoi. Dilia da hou ida: iwane hamomusa: bu hanai. Dilia da wadela: i hame hamoi amo ha: giwane olelei. Dilia da beda: iwane fofogadigi. Dilia asigidafa hou olelei. Dilia wadela: i hamosu dunuma se dabe iasu imunusa: dawa: i. Dilia hou da moloidafa, amo dilia da noga: le olelei. **12** Amaiba: le, na meloa dedene i, bai wadela: i hamoi dunu amo ea houba: le hame, amola dunu da ea wadela: i houba: le se nabi, amo fidimusa: hame. Be dilia da Gode ba: ma: ne ninima asigidafa gala, amo dilia noga: le dawa: ma: ne na da meloa dedene i. **13** Amaiba: le, ninia dogo da denesi dagoi ba: i. Be amo fawane hame. Dilia da Daidase noga: le fidibiba: le, e da hahawane ba: i. Ninia da amo nababeba: le, hahawane bagade ba: i. **14** Na musa: ema amane sia: i, “Golidia dunu ilia hou da noga: iwane!” Amola dilia da noga: le hamobeba: le, amo sia: da ogogole hame olelei dagoi. Ninia da eso huluane dilima moloiwane sia: sa. Amola ninia sia: Daidase ema sia: i da hame ogogosa, ninia wali ba: sa. **15** Amaiba: le, ea asigi hou dilima da asigilala. Dilia da ea sia: nabawane hamobeba: le, amola dilia da ema beda: iwane yosia: i, amo dawa: beba: le e da dilima asigisa. **16** Be na da dilia hou da asigilai dagoi dafawaneyale dawa: beba: le, hahawane bagade gala.

8 Ninia fi dunu! Gode da hahawane dogolegele iasu hou Ma: sidounia sese fi amo ganodini hamobeba: le, ilia da noga: le hamoi. Ninia amo hou dilima olelemu. **2** Ilia se bagade nababeba: le, adoba: su hou bagade ba: i. Be ilia dogo ganodini hahawane hou bagade ba: i. Ilia da hame gaguidafa dunu. Be ilia Gode Ea hawa: hamosu fidimusa: , muni bagade i. **3** Na da dilima dafawane sia: sa. Ilia hanaiba: le mae hihini ilia gagui defele iasu, amola eno bu baligiliwane i. **4** Ilia hanaiba: le, ilia Gode Ea fi dunu Yudia soge amo ganodini fidimusa: dawa: beba: le, ilia ninima ha: giwane adole ba: i. Ilia da amo fidisu hou da ilima hahawane bagade liligi dawa: i galu. **5** Ilia da Godema imunu amo ninia hanai galu. Be ilia hahawane iasu hou da ninia hanai amo baligi dagoi. Ilia hidadea ilia da: i hodo Godema i dagoi. Amanoba, ilia Gode Ea hanai dawa: beba: le, nini fidimusa: , fedege agoane ilia da: i hodo ninima i. **6** Daidase da amo iasu hou degabo olelei. Amaiba: le ninia Daidase ema, e da amo hawa: hamosu mae yolesili, dilia da amo asigidafa hou fidima: ne, dilima sia: ma: ne ema sia: i. **7** Dilia da bagade gagui dunu agoane ba: sa. Dilia da dafawaneyale dawa: su hou, bagade dawa: su hou, sia: olelesu hou, ninima fidisu hou amola ninima asigi hou, huluane dilia da bagade gaguiba: le, bagade gagui dunu agoane ba: sa. Amaiba: le, dilia Godema muni imunu hou, amo da bagadewane ninia ba: mu hanai gala. **8** Na da sema hame ilegemu. Be na da dilia asigidafa hou amo da dafawane o dafawane hame na da hogosa. Amaiba: le na da eno dunu ilia hahawane iasu hou dilima olelesa. **9** Dilia da Hina Gode Yesu Ea hahawane dogolegele iasu hou dawa: E da bagade gagui galu. Be dilima asigiba: le, E da dili afadenene bu bagade gagui dunu hamomusa: dawa: i galu. Yesu Gelesu da ea gagui liligi yolesili, bu hame gagui dunu agoane ba: su. **10** Na agoane dawa: Dilia aya ode amoga muni imunusa: dawa: i galu. Amo hou wahadafa dagomu da defea. Dilia da hanaiba: le, eno dunuma bisili, amo hou hamomusa: dawa: i galu. **11** Amaiba: le, mae yolesili, amo hawa: hamosu didili dagoma. Dilia da hanaiwane amo hou hamomusa: dawa: i galu. Amo defele dilia waha gagui liligi amoga muni iasu hou dagoma. **12** Dilia Godema imunu hanai galea, amola dilia gagui defele Godema iasea, Gode da hahawane ba: mu. Gode Ea hanai da bagade gagui da bagade imunu amola fonobahadi gagui da ea gagui defele imunu. **14** Dunu eno ilia logo asaboma: ne, na da

dilima dioiwane olelemu higa: i. Be dilia wahadafa
bagade gaguiba: le, eno hame gagui dunu fidimu da
defea. Amasea, hobea ilia bagade gagusia amola dilia
da hobea hame gaguiwane ba: sea, ilia da dili fidimu.
Agoane hamosea, dunu huluane ilia esaloma: ne
lamu liligi da defele ba: mu. **15** Gode Sia: da agoane
dedei diala, “Dunu da ‘ma: na’ bagade gilisibiba: le,
baligili hame mai dialebe da hame ba: i. Be dunu da
ma: na fonobahadi gilisibiba: le, e da hame ha: i.” **16**
Ninia da dili fidimusa: hanai. Daidase da amo defele
dili fidimusa: hanaiba: le, ninia Godema nodosa.
17 Ninia da dilima masa: ne ema sia: noba, e da
hahawane ba: i. Be amo hou baligili, e da dili fidimu
hanaiba: le, dilima masusa: hanaiwane dawa: i galu.
18 Ninia fi dunu eno amola, e da Gode Ea sia: noga:
le olelebeba: le, sese fi huluane da ema nodosa.
Ninia da amo dunu amo Daidase sigi masa: ne, dilima
asunasimu. **19** Yesu Ea fa: no bobogesu fi dunu da
amo dunu nini sigi masa: ne, ilegei dagoi. Amaiba:
le, ninia gilisili Hina Gode Ea hadigi hou fidima: ne
amola ninia dili fidimusa: hanai amo olelema: ne,
ninia da amo asigi hou hamosa. **20** Eno dunu ilia
ninia Gode Ea muni enoga hahawane i amo noga: le
hame ouligisa dawa: sa: besa: le, amola egasa: besa:
le, ninia da noga: le ouligisa. **21** Ninia Hina Gode ba:
ma: ne amo fawane hame, be dunu eno amola ba:
ma: ne, hou ida: iwane hamomusa: dawa: lala. **22**
Amaiba: le, ninia da ninia fi dunu eno asunasimu.
Amo dunuma ninia bagadewane adoba: i. Be e da
eso huluane fidimu hanai gala ninia ba: i. Amola wali
e da dilia hou da moloidafa dawa: beba: le, e da
dilima baligiliwane fidimusa: dawa: lala. **23** Daidase
da na na: iyado amola na fidisu dunu esala. E amola
na, gilisili dili fidimusa: hawa: hamonana. Be sese fi
dunu ilia da ninia fi dunu eno, Daidase sigi masa:
ne, ili ilegei dagoi. Ilia hamonanebeba: le, Gelesu
Ea hadigi hou fidisa. **24** Dilia ilima asigima. Amasea,
sese fi huluane da dilia asigi hou dafawaneyale dawa:
mu. Amola ninia da dili hou nodone olelei, amo da
dafawane ilia da ba: mu.

9 Be na da eno dunu amo da Gode Ea fi dunu
Yudia soge ganodini, ilima muni fidisu iasimu,
dilima meloa dedemu da hamedei liligi. **2** Bai dilia
da fidimu hanai gala, amo na dawa: Ma: sidounia
moilai bai bagade fi dunuma na da dilia hou nodone
olelei. Na da ilima amane sia: i, “Ninia fi dunu Aga: ia
soge amo ganodini, ilia aya ode amoga dili fidimusa:
momagele esala!” Dilia da Yelusaleme fi fidimu hanai
amo nababeba: le, ilia amola da fidimu hanai. **3** Be
ninia dilia hou nodoi, amo da udigili nodosa: besa:
le, na da amo ninia fi dunu dilima asunasimu. Be na
dawa: Ilia da na sia: defele, dilia fidisu muni imunusa:
momagei dagoi ba: mu. **4** Be Ma: sidounia dunu amo
da na sigi masea, ilia da dilima doaga: le, dilia sia:
i muni amo hame momagei ba: sa ganiaba, ninia
da gogosiala: loba, amola dilia da gogosiala: loba.
Bai ninia musa: dilia moloidafa hou dafawaneyale
dawa: beba: le. **5** Amaiba: le, amo ninia fi dunu ilia
nama bisili, dilia muni iasu musa: sia: i liligi amo
momagemusa: fidima: ne, na da ili asunasimusa:
dawa: i. Amasea, na doaga: sea, dilia muni imunu
momagei dagoi na da ba: mu. Amasea dilia da hihini
hame be hanaiba: le iaha, amo hou olelemu. **6** Dawa:
ma! Dunu da hawa: bagahame bugisia, ha: i manu
bagahame fawane faimu. Be dunu da hawa: bagade
bugisia, ha: i manu bagade faimu. **7** Amaiba: le, dunu
afae afae da ea dawa: i liligi imunu da defea. E da
hihini o sema dawa: beba: le hame, be hanaiba: le
imunu da defea. Gode E da hahawane iasu dunu
ilima bagadewane asigisa. **8** Gode da dilia esaloma:
ne liligi lamu amo defele dilima baligiliwane imunusa:
dawa: Amasea, dilia gagui da dilia esaloma: ne
lamu liligi amo baligili, dilia eno hame gagui dunuma
fidimusa: , E da dilima eno baligili imunu. **9** Gode
Sia: da amane dedei diala, “E da hame gagui dunu
ilima baligili iaha. Ea asigidafa hou da eso huluane
dialalalumu.” **(aiōn g165)** **10** Gode da hawa: bugimu
amola agi ha: i manu, ninima iaha. E da fedege
agoane, dilia wali esaloma: ne liligi lamu defele, hawa:
dilima iawane, Ea hamobeba: le sono da heda: le,
dilia da Ema hahawane iabeba: le, E da amoga ha:
i manu bagade imunu. **11** E da dilima imunuba: le,
dilia da bagade gagui dunu agoane ba: mu. Amasea,
dilia da eno dunuma baligiliwane imunuba: le, amo
iasu ilia da ninia loboga lamuba: le, ilia Godema
nodomu. **12** Bai dilia hawa: hamosu da Gode Ea fi
dunu bagadewane fidisa. Be amo fawane hame. Dilia
da amo hou hamobeba: le, dunu eno ilia Godema
bagadewane nodosa. **13** Dilia da amo muni iabeba:
le, dilia da Yesu Gelesu Ea Sia: Ida: iwane Gala
dilia lalegagui ilima dilia asigisa amola dilia eno dunu
huluane ilima imunusa: dawa: lala, dunu eno ilia da

amo hou dafawaneyale dawa: beba: le, Gode Ea Hadigi amoma nodone sia: mu. **14** Amaiba: le, ilia da dilima asigiba: le amola Gode da dilima hahawane dogolegele iasu olelei amo dawa: beba: le, ilia dili fidima: ne Godema sia: ne gadomu. **15** Gode Ea Mano da bidi huluane baligi dagoi. Gode da amo Mano ninima iabeba: le, ninia Godema nodomu da defea.

10 Na, Bolo, na da Yesu Gelesu Ea hou da asaboi amola asigiwane, amo dawa: beba: le na da dilima ha: giwane adole ba: sa. Mogili ilia giadofale amane sia: sa, "Bolo da ninima gilisisia, ninia odagia sia: sea, e da fonoboi amola asaboi hamosa. Be eno sogega esalea, e da ninima gasa bagade amola ougiwane hamosa." Be na da Gelesu Ea asaboi amola gebewane hou amoba: le dilima edegesa. **2** Na dilima doaga: sea, dilima ougiwane sia: ga gegemusa: , dili na mae logema! Bai na da dunu amo da ninima nini da osobo bagade liligi hanaiba: le hamosa, amo ilia sia: sa, na da ilima ougiwane sia: ga gegesu dawa: **3** Dafawane! Ninia da osobo bagade ganodini esala. Be osobo bagade hou dawa: beba: le, ninia da hame gegesa. **4** Ninia gegesea, ninia gegesu liligi da osobo bagade gegesu liligi hame. Ninia gegesu liligi da Gode Ea gasa bagade gegesu liligi gala. Amoga ninia gasa bagade gagili sali diasu mugulumusa: dawa: Dunu ilia ogogole sia: ga gegesea, ninia da ilia logo amo gegesu liligiga hedofamusa: dawa: **5** Dunu eno da hanaiba: le, Godema dawa: su hou hogoi helesa. Eno dunu da ilia logo hedofamusa: dafama: ne olelesa. Be ninia amo dafama: ne olelesu, Gode Ea gegesu liligiga hedofamusa: dawa: Gegebeba: le, ninia fedege agoane asigi dawa: su huluane gagulaligili, Yesu Gelesuma fa: no bobogema: ne hiouginana ahoa. **6** Amola dilia da mae yolesili, Yesu Gelesuma fuligala: musa: ahoabe hou olelesea, ninia fa: no hame fuligala: su hou ba: sea, se dabe iasu imunu. **7** Dilia da dabua liligi fawane ba: sa. Dunu afae da Yesu Gelesuma madelagi dagoi dawa: sea, defea, ninia da amo defele Yesu Gelesuma madelagi dagoi. **8** Na da hame gogosiabe! Amabela: ? Hina Gode Yesu Gelesu da ninima ouligisu hou iabeba: le, na da fonobahadi gasa fi agoane hamobela: ? Be na da hame gogosiabe. E da amo ouligisu hou dili mae wadela: ma: ne, be fidima: ne, ninima i dagoi. **9** Na meloa dedene iasi da dili beda: ma: ne dedei, amo dilia dawa: mu na higa: i gala mabu. **10** Dunu afae da amane sia: mu, "Bolo da gasa bagade amola ougi bagade, meloa dedene iasisa. Be e da ninima doaga: sea, e da gasa hame ba: sa amola ea sia: da hamedei agoane ba: sa." **11** Ninia dilima hame gilisibiba: le, meloa ganodini dedene iasisa amola ninia da dilia odagiga sia: mu hou da hisu hisu hame be hou afadafa fawane, amo dunu da dawa: mu da defea. **12** Be agoai dunu, ilisu da ilia hou da gasa bagade ilia dawa: beba: le, ninia hou da ilia hou defele ninia da hame sia: mu. Ilia da gagaoui. Ilisu ilia hou dawa: ma: ne, ilia da ilegesa. **13** Be ninia hidale gasa fi hou sia: musa: dawa: sea, ninia Gode Ea hawa: hamosu E da ninima ilegei, amo fawane gasawane sia: mu. Gode da dili fidimusa: amola eno dunu fidimusa: , amo hawa: hamosu ninima ilegei. **14** Gode da dilia Golidia dunu fidima: ne hawa: hamosu ninima olelebeba: le, ninia da sia: Ida: iwane Yesu Gelesu Ea hou olelesu liligi amo dilima olelebeba: le, ninia hawa: hamosu ilegei hame baligi. **15** Amaiba: le, eno dunu ilia Gode Ea ninima ilegei hawa: hamosu mae dawa: le, baligili hawa: hamobeba: le, ninia da hidale hame sia: sa. Be dilia dafawaneyale dawa: su hou da bu asigilamu amola ninia da dilia fi amo ganodini Gode Ea olelei defele eno hawa: hamomu, amo ninia da hanai. Be Gode Ea ninima ilegei hawa: hamosu fawane. **16** Amasea, dilima olelelalu, ninia baligili eno sogega, Gode Sia: Ida: iwane olelesu logo ba: mu. Amaiba: le, ninia gaheabolo soge ganodini olelebeba: le, ninia da eno dunu ea olelei soge amo ganodini hame hawa: hamobeba: le, udigili hame hidale nodomu. **17** Be Gode Sia: da amane dedei diala, "Nowa da hidale sia: musa: dawa: sea, e da Hina Gode Hi fawane da amo hawa: hamoi sia: mu da defea." **18** Dunu da hi hou da ida: iwane hisu dawa: beba: le, Hina Gode da hahawane hame ba: sa. Be Hina Gode da dunu ea hou ida: iwane dawa: sea, E da amo dunu hahawane ba: sa.

11 Be na da fonobahadi gagaoui agoane hamosea, dilia na hou mae dawa: ma! **2** Gode da dili gaguma: ne mudasu agoane, amo defele na da mudasa. Dilia da ledo hamedei uda dunuga hame dawa: digi agoane. Na da fedege agoane, dili Dunu afadafa amo Yesu Gelesu, Ema sia: simusa: ilegei. **3** Be dilia asigi dawa: su da bu wadela: le, dilia Gelesu Ema asigidafa hou yolesisa: besa: le, na da beda: i.

Amo hou defele, sania da musa: hemonega dawa: iwane ogogoiba: le, e da Ibi ea hou wadela: lesi. **4** Dunu eno da dilima doaga: le, hou eno dilima olelesea, dilia da amo sia: hedolowane hahawane naba amola Yesu Ea hou amo ninia dilima olelei liligi, yolesisa. Dilia Gode Ea A: silibu Hadigidafa hou amola Sia: ida: iwane, amo ninia dilima olelei, amo yolesili, eno a: silibu hou amola eno sia: , hedolowane naba. **5** Dilima ogogosu 'asunasi dunu' dunu, ilia hou da na hou hamedafa baligi. **6** Amabela: ! Na da sia: olelesu hou fonobahadi fawane dawa: Be na dawa: su da bagadedafa. Amo ninia da eso huluane dilima moloiwane olelei. **7** Na da dilima Gode Ea Sia: Ida: iwane olelebeba: le, dilima bidi hamedafa edegesu. Dilia hou gaguia gadoma: ne, na hou nisu fonoboi. Na da agoane hamobeba: le, giadofabela: ? **8** Na da dilia gilisisu amo ganodini hawa: hamobeba: le, Yesu Ea fa: no bobogesu fi eno da nama bidi iasu. Fedege agoane, na da dili fidimusa: , ilia liligi wamolai. **9** Na da dilia fi amo ganodini hawa: hamobeba: le, na esaloma: ne hanai defele liligi lamusa: , dilima muni lamusa: hame adole ba: i. Ninia fi dunu da Ma: sidounia yolesili, Golidia moilai bai bagade amoga doaga: i, ili fawane da na esaloma: ne lamu liligi defele gaguli misi. Na da musa: dilima hame edegei. Amola na da fa: no hame edegemu. **10** Na da Yesu Gelesu Ea dafawane hou lalegaguiba: le, na da dafawane sia: sa. Na waha gasa bagade esaloma: ne defele lamu liligi hamedafa edegemu sia: Aga: ia soge ganodini, na da hame yolesimu. **11** Dilia adi dawa: bela: ? Na da dilima hame asigiba: le agoane sia: sala: ? Hame mabu! Na da dilima bagadewane asigisa, amo Gode dawa: **12** Be amo ogogosu 'asunasi dunu' dunu ilia gasa fi hou amola ilia ogogole ninia hawa: hamosu defele hamosa sia: sa, amo hedofamusa: na da waha hawa: hamosa defele bu hamonanumu. **13** Amo dunu ilia da asunasi dunudafa hame. Ilia da ogogosu 'asunasi dunu'. Ilia hou ilia ogogole afadenene, bu Yesu Gelesu Ea asunasi dunudafa agoai ba: ma: ne, ogogole hamosa. **14** Amo hou ba: beba: le, mae fofogadigima! Bai Sa: ida: ne hi da ea hou afadenene, bu hadigi a: igele dunu agoane ba: musa: dawa: **15** Amaiba: le, Sa: ida: ne ea hawa: hamosu dunu da ilia hou afadenene, bu moloidafa hawa: hamosu dunu agoai ba: sea, mae fofogadigima. Fa: no ilia hawa: hamoi defele, se dabe iasu bidi lamu. **16** Na da bu sia: sa. Na da gagaoui dunuyale mae dawa: ma. Be na da gagaoui dilia dawa: sea, defea, na da gagaoui gasa fi sia: fonobahadi dilima sia: mu. **17** Na da wali Hina Gode Ea hanai defele hame sia: mu. Na da wali osobo bagade gasa fi sia: defele sia: muba: le, gagaoui agoane hamomu. **18** Be dunu bagohame da osobo bagade dunu ilia gasa fi hou defele sia: nanebeba: le, na da amo defele sia: mu. **19** Dilia da bagade dawa: su dunu! Amaiba: le, dilia gagaoui dunu hame hihisa. **20** Nowa dunu da dilima gasa fi ouligisu hou hamosea o dilima ogogosea o dilima dafama: ne olelesea o dilia da fonobahadi, e da bagade amo dawa: sea, o dilia odagi e fasea, amo dunu dilia da hahawane ba: sa. **21** Ninia da amo hou dilima hamomu beda: iba: le, hame hamoiba: le na da gogosiasa. Be na da wali gagaoui agoane sia: sa. Eno dunu ilia gasa fili, hidale sia: musa: dawa: sea, mae beda: ne sia: sa. Amaiba: le, na amola da mae beda: ne sia: mu. **22** Eno gasa fi dunu da Hibulu fi dunula: ? Defea! Na amola da Hibulu fi dunu. Ilia da Isala: ili soge fi dunula: ? Defea! Na amola da Isala: ili fi dunu. Ilia da A: ibalaha: me egaga fila: ? Defea! Na amola da A: ibalaha: me egaga fi dunu. **23** Ilia da Yesu Gelesu Ea hawa: hamosu dunula: ? Na da gagaoui agoane sia: sa! Be na da ilia hawa: hamosu baligi dagoi. Na hawa: hamosu amola se iasu diasu ganodini sali, eno dunuga fasu amola na da gadenei bogosu, amo na se nabasu hou huluane da ilia se nabasu baligi dagoi. **24** Yu dunu da eso biyale amoga ilia na fegasuga 39 agoane fai. **25** Louma dunu ilia da eso udiana agoane na fegasuga fasu. Eso afaiga eno dunu ilia na igiga medoi. Dusagai ganodini na da ahoabeba: le, eso udiana amoga dusagai da mugululi hano hagudu magufale sa: i. Eso afae na da eso amola gasi, hano wayabo bagade ganodini dasi lalu. **26** Na da eso bagohame fadalagaga ahoabeba: le, bogomu gadenei agoane ba: i. Hano bagade nedeiba: le, wamolasu dunu da na liligi wamolaiba: le, na fi Isala: ili dunu amola Dienadaile dunu, nama ha laiba: le, na da se bagade nabi. Na da diasu ganodini, dunu hame esalebe wadela: i hafoga: i soge ganodini amola dusagai ganodini hano wayabo da: iya ahoanoba, bogomuwane se nabi. Dunu eno da nama ogogole na: iyado hamone, hohonobeba: le, na da se bagade nabi. **27** Na da mae helefili, hawa: hamosu bagade ba: i. Na da gasi bagohame amoga

hame midi. Na da ha: i amola hano bagade hanai
galu. Eso bagohame na da ha: i manu, golamu diasu
amola abula hame ba: i. 28 Na da eno se nabasu
bagohame nabi. Eno da eso huluane, Yesu Ea fa: no
bobogesu fi da dafasa: besa: le, amo dawa: beba: le
na da se naba. 29 Dunu eno da gasa hameba: le, na
amola da gasa hame ba: sa. Dunu eno da dafane,
wadela: i hou hamosea, na da se bagade naba. 30 Be
na da hidale gasa fi sia: musa: dawa: sea, na da gasa
hamedafa amo fawane da na hidale gasa fi sia: su. 31
Na da Hina Gode Yesu amo Ea Ada Gode (Ea Dioba:
le eso huluane hahawane dogolegele nodonanumu
da defea) Ema hame ogogosa, amo E dawa: (aiōn
g165) 32 Na da Dama: sagase moilai bai bagade
amo ganodini esalea, hina bagade A: ilida: se amo
ea eagene dunu da sosodo aligisu dunuma ilia na
gagulaligimusa: , moilai logo holei noga: le ouligima:
ne sia: i. 33 Be eno dunu da na daba amo ganodini
salawane, fo misa: ne agenesi amo doasili, efega
amo daba osoboga sanasini, na da udigili hobea: i.

12 Hidale gasa fi sia: da udigili hamedei sia: Be
na da bu hidale gasa fi sia: sia: mu. Na da wali
esalawane ba: i amola Hina Gode nama dawa: loma:
ne sia: i liligi dilima olelemu. 2 Yesu Ea hou lalegagui
dunu afadafa na dawa: Gode da amo dunu lale,
Hebene diasu gadodafa amoga oule heda: i. (Amo
da dafawane hamobela: ? o esalawane ba: bela: ?
Na hame dawa:) Amo hou hamonanu, amogainini
asili, ode 14 da wali gidigi dagoi. 4 Na da bu sia:
sa. Gode da amo dunu Ba: ladaise sogega gaguia
gadoi. (eno, dafawane hamobela: ? o esalawane
ba: bela: ? Gode Hi fawane dawa: !). Ba: ladaise
soge amo ganodini e da sia: mabe nabi. Amo sia:
da sia: mu hamedei galebe. Osobo bagade dunu ea
lafidili amo sia: sia: mu da sema bagade! 5 Amaiba:
le, amo dunu ea houba: le na da hidale gasa fi sia:
sia: mu. Be na hou dawa: beba: le, na da gasa fi
sia: hame sia: mu. Na da na gogaya: i hou fawane
hahawane olelemu. 6 Na da gasa fi sia: sia: musa:
dawa: loba, na da sia: dafa fawane sia: muba: le,
gagaoui agoane hame ba: la: loba. Be eno dunu da
na hou da ilia ba: i amola nabi amo baligi bagade
dawa: sa: besa: le, na da gasa fi sia: hame sia: mu.
7 Be na da musa: hame ba: su gasa bagade liligi
ba: beba: le, na gasa fi bagade hamosa: besa: le,
Gode da nama se nabasu liligi aya: gaga: nomei
agoane na hu soma: ne nama i. Amo da na fama: ne
amola na gasa fi hamomu logo hedofama: ne, Sa:
ida: ne ea adole iasu dunu agoane nama maha. 8
Na da amo se nabasu liligi fadegama: ne, udiana
agoane Godema sia: ne gadoi. 9 Be Gode da bu
adole i, “Na hahawane dogolegele iasu da dia hou
fidimu defele diala. Bai di da gasa hame esalebeba:
le, Na gasadafa hou da baligiliwane ba: sa.” Amaiba:
le, na da gasa hameba: le, na da hahawane gala.
Yesu Gelesu Ea gasa hou da na gaga: sa. Na da
amo dawa: beba: le, hahawane gala. 10 Gogaya:
i hou, dunu eno da nama lasogole sia: su hou, se
nabasu amola dunu enoga se iasu hou, amo huluane
na da Yesu Gelesu Ea hou lalegaguiba: le nama
doaga: sea, na da hame hihisa. Bai na da gasa hame
galea, gasa bagade ba: sa. 11 Na da gagaoui agoane
hamosa. Be dilia houba: le, na da agoane hamosa.
Dilia da nama hahawane gala, amo dilia olelemu da
defea galu. Na hou da fonobahadi. Be dilia ogogosu
‘asunasi dunu’ dunu da na hou hamedafa baligisa. 12
Na da mae helele, dilia gilisisu amo ganodini musa:
hame ba: su gasa bagade dawa: digima: ne olelesu
hou hamosu. Amo da na da asunasi dunudafa noga:
le olelesa. 13 Na da Yesu Ea fa: no bobogesu fi
eno ilima hamoi, amo defele dilima hamoi. Be na da
hou afae fawane hisu dilima hamoi. Na da dilima
muni fidisu hame edegei. Na da amo wadela: i hou
dilima hamoiba: le, na hou gogolema: ne olofoma.
14 Na musa: adunawane dilima ba: la asi galu. Wali
na da dilima bu masunusa: momagele esala. Na da
dilima edegemusa: hame sia: mu. Na da dilima muni
lamusa: hame hanai. Na da dilia asigi hou fawane
edegemusa: dawa: Mano ilia da eda amola ame,
elama ha: i manu amola liligi imunu da defea hame.
Be eda amola ame, ela da mano ilima esaloma: ne
lamu liligi defele imunu da defea. 15 Na da dili fidima:
ne, na liligi huluane amola na da: i hodo dilima imunu
hame hihi. Na da dilima baligiliwane asigiba: le, dilia
da nama hame asigima: bela: ? 16 Na da dilima hame
edegei, amo da dafawane dilia da sia: mu. Be dunu
afae da agoane sia: mu, “Bolo da ogogolewane, nini
dafama: ne olelei.” 17 Habodane? Na da sia: adole
iasu dunu dilima asunasiba: le, dilima ogogobela:
? Hame mabu! 18 Na da Daidase dilima masa: ne
ha: giwane sia: i. Na da e amola ninia Yesu fi dunu
afae eno asunasi. Dilia da Daidase dilima ogogoi

dawa: bela: ? Hame mabu! E amola na, ania da
mae ogogolewane defele hamosa. 19 Ninia da eso
huluane dilia ba: ma: ne, ninia hou dodofesala: ?
Amo dilia dawa: bela: ? Hame mabu! Yesu Gelesu
Ea hanai da ninia Gode Ea midadi sia: be defele sia:
mu. Amaiba: le, ninia agoane sia: sa. Na dogolegei
na: iyado dunu! Ninia hawa: hamosu da dili fidima: ne
hamosa. 20 Dilia hou da ida: iwane hamoi, amo na da
ba: mu hanai gala. Be na dilima doaga: sea, dilia hou
da hisu agoane ba: sa: besa: le, na da beda: i. Amola
na hou da hisuba: le, dilia da na hou higale ba: ma:
bela: ? Na da sia: ga gegesu, mudasu hou, ougi hou,
hi hanai hou, lasogole sia: su, dunu wadela: ma: ne
baligidu sia: su, gasa fi hou amola hame nabasu hou,
amo ba: sa: besa: le na da beda: i. 21 Na da agoane
beda: i galebe. Na da dilima doaga: sea, Gode da
dili huluane ba: ma: ne, na hou fonobomu. Amasea,
dunu bagohame da wadela: i hou, gasa fi hou amola
wadela: i uda lasu hou hamone, Godema bu hame
sinidigi, amo na da ba: sea, na da dinanosa: besa: le
beda: i.

13 Na da musa: adunawane dilima ba: la asi. Wali
na da bu misunu dawa: lala. Gode Sia: da
agoane dedei diala, “Dunu da eno dunuma fofada:
musa: dawa: sea, fofada: su dunu da ba: su dunu
aduna o amo idi baligi amo ilia sia: nabimu, amo
fawane da defea,” amo dilia dawa: ma. 2 Na da dilia
musa: wadela: i hamoi dunu, amola dunu huluane
dilima sia: sa. Na da dilima misi amola fa: no bu
misi, amo esoga sia: i amola wali bu sia: sa. Na bu
masea dilia se dabe iasu ba: mu amola dunu afae
da hobeamu logo hame ba: mu. 3 Dilia da na gasa
bagade hou ba: sea, Yesu Gelesu da na lafidili sia: sa
amo dilia da dawa: mu. Yesu Gelesu da dilia fi amo
ganodini hawa: hamosea, E da gogaya: i hame be
gasa bagadewane hamosa. 4 Yesu Gelesu da gasa
hame osobo bagade hou lai dagoi. Gasa hameba:
le E da bulufalegeiga bogoi. Be Gode da gasa
bagade hamobeba: le, Yesu Gelesu da wali esalalala.
Ninia da Yesu Gelesuma madelagiba: le, gasa hame
agoane ba: sa. Be ninia dilia fi amo ganodini hawa:
hamosea, ninia Gode Ea gasa hou Yesu Ea esalebe
amo ganodini diala, dilima olelemu. 5 Dilia hou dili
gobele abodema! Dilia da dafawaneyale dawa: su
hou amo ganodini esalabala? Yesu Gelesu da dilia
dogo ganodini esala. Amai hame ganiaba, dilia da
dafai dagola: loba. 6 Ninia da hame dafai, amo dilia
dawa: mu da defea. 7 Dilia mae dafane, ida: iwane
esaloma: ne, ninia Godema sia: ne gadosa. Amo
da ninia noga: le hamoi olelema: ne hame, be dilia
moloidafa hamoi, amo olelema: ne. Be ninia da dafai
dunu agoane ba: sea, mae dawa: ma. 8 Bai ninia da
dafawane hou amoma gegemu da hamedei. Ninia
dafawane hou fidimusa: fawane dawa: lala. 9 Ninia
da gasa hame ba: sea be dilia da gasawane ba: sea,
ninia da hahawane gala. Be dilia bu asigilale, ida:
idafa hou amoga doaga: ma: ne, ninia Godema sia:
ne gadosa. 10 Amaiba: le, na da dilima mae doaga:
le, hidadea amo meloa dedesa. Na da dilima doaga:
sea, Gode da nama ouligisu hou iabeba: le, na dilima
gasawane hamosa: besa: le, na da meloa fawane
dedesa. Hina Gode da dilia hou mae muguluma: ne,
be bu gaguia gadoma: ne fawane, nama ouligisu
hou ilegei dagoi. 11 Wali, na fi dunu, na da dilima
asigibio sia: sa. Dilia ida: idafa hou hamoma: ne,
gasawane hamoma. Na sia: nabima! Mae mogima!
Olofoiwane esaloma! Amasea, Gode, Asigidafa amola
Olofosudafa lasu, E da dilia fi ganodini esalumu. 12
Dilia dunu eno dunu eno hahawane fi dunu agoane
nonogoma. Gode Ea fi dunu huluane da dilima asigi
sia: iasisa. 13 Hina Gode Yesu Gelesu Ea hahawane
dogolegele iasu, Gode Ea asigidafa hou amola Gode
Ea A: silibu Hadigidafa Gala amo Ea hahawane
na: iyado gilisisu hou, amo da dilia fi amo ganodini
dialumu da defea. Sia: Ama Dagoi

Gala:isia

1 Na, Bolo, amo meloa dedesa. Na da asunasi dunu.
Be amo hawa: hamomusa: , osobo bagade dunu
da hame sia: i, amola hame fidi. Be Yesu Gelesu
amola Ea bogoi wa: lesili uhinisisu Dunu Gode, da
nama wele sia: beba: le, na da asunasi dunu hawa:
hamosa. **2** Yesu Ea fa: no bobogesu fi dunu huluane
guiguda: esala, ilia amola na da gilisili dilia Gala:
isia Yesu Ea fa: no bobogesu fi huluane dilima asigi
sia: adosisa. **3** Ninia Ada Gode amola Hina Gode
Yesu Gelesu, da hahawane dogolegele iasu amola
olofosu hou dilima imunu da defea. **4** Yesu Gelesu
da osobo bagade dunu ilia wali hou hamobe, amo
ninia yolesima: ne, Ea esalusu yolesi dagoi. E da
ninia wadela: i hou gogolema: ne olofomusa: , ninia
Ada Gode Ea sia: nabawane, bogoi dagoi. **(aiōn g165)**
5 Gode da eso huluane hadigiwane, mae dagole
esalalalumu. Amo dawa: ma: ne, ninia Godema
nodone sia: mu da defea. Ama. **(aiōn g165)** **6** Na da
dilia hou ba: beba: le, bagadewane fofogadigisa.
Dilia da Yesu Gelesu Ea hahawane dogolegele iasu
ilegele sia: i liligi lalegaguma: ne, na da Ea sia:
moloidafa olelei. Be dilia hedolowane yolesili, sia:
hisu eno amoma dawa: lala. **7** Be Sia: dafa eno
hame. Afadafa fawane diala. Be eno dunu da dilia
hou wadela: ma: ne, Yesu Gelesu Ea Sia: Ida: iwane
Gala afadenemusa: dawa: lala. Amaiba: le, na dilima
sia: sa. **8** Be ninia o Hebenega esalebe a: igele
dunu da ogogole sia: dilia musa: nabi liligi amoga
hisu agoane liligi amo olelesea, amo olelesu dunu da
fofada: lalu, ema gagabusu eso huluane mae fisili
aligimu da defea. **9** Ninia musa: adoi na da wali bu
adosa. Nowa da dilia musa: lalegagui Sia: Ida: iwane
Gala mae dawa: le, sia: eno hisu olelesea, amo da
fofada: lalu, gagabusu eso huluane mae fisili aligimu
da defea. **10** Na da osobo bagade dunu ilia nodosu
sia: lama: ne, gasa agoane sia: sala: ? Hame mabu!
Gode Hifawane da nama nodomusa: , amo fawane
na da hanai galebe. Na da osobo bagade dunu ilima
na: iyado hamomusa: na da agoane hamosala: ?
Hame mabu! Amane hamonanebe ganiaba, na da
Yesu Gelesu Ea hawa: hamosu dunu hame esalala:
loba. **11** Na fi dunu! Na da dafawane sia: sa! Sia:
na dilima olelesu liligi da osobo bagade fi dunu
olelesu hame. **12** Osobo bagade dunu da amo sia:
nama hame olelei. Yesu Gelesu Hi fawane da musa:
wamolegei liligi nama olelei dagoi. **13** Dilia da na
musa: hou nabi dagoi. Na da Yu Gode Ea fi dunu
ilia hou lalegagui. Na Gode Ea fa: no bobogesu fi
medomusa: , ilima mae asigili, se bagade iasu. **14** Na
da Yu Gode Ea fi dunu ilia hou gasawane hamobeba:
le, Yu dunu eno amola na amo da ode afadafa galu
lalelegei dunu, na hou da ilia hou baligi dagoi. Na da
ninia aowalali ilia hou nabawane hamonanu. **15** Be
Gode da nama asigiba: le, na da na: me ea hagomo
ganodini esaloba, E da Ea hawa: hamomusa: gini, na
ilegei dagoi. **16** Asili, Gode da Ea Manodafa nama
olelei dagoi. Na da Gode Ea Sia: Ida: iwane Gala amo
Dienadaile dunuma olelemusa: , Gode da amo hou
nama ilegei Amo esoga, na da fada: i sia: adole ba:
musa: , eno dunuma hame doaga: i. **17** Na da musa:
hamoi asunasi dunu adole ba: musa: , Yelusaleme
moilai bai bagadega hame asi. Be na da hedolowane
Ala: ibia sogega asili, esalu, Dama: sagase moilai
bai bagadega buhagi. **18** Ode udiana gidigili, na da
Bidama hou adole ba: musa: , Yelusaleme moilai bai
bagadega asi. Na da hi aduna ea diasuga esalu.
19 Na da Hina Gode ea eya Ya: mese, amola ba: i
dagoi. Be na da eno asunasi dunu hame ba: i. **20**
Amo sia: da dafawane. Na da hame ogogosa, amo
Gode da dawa: **21** Fa: no na da Silia soge amola
Silisia sogega asi. **22** Amo esoga, Yesu Ea fa: no
bobogesu fi dunu Yudia soge ganodini esalu, ilia da
na odagi hame dawa: i galu. **23** Eno dunu ilia sia:
dasu amane, “Dunu da musa: ninima se bagade iasu
amola Yesuma dafawaneyale dawa: su hou wadela:
musa: dawa: su, amo dunu da sinidigili, bu Yesuma
dafawaneyale dawa: su hou olelelala.” Ilia da amo
sia: dasu fawane dawa: i galu. **24** Amaiba: le, ilia da
na gaheabolo hou ba: beba: le, Godema nodone sia:
su.

2 Ode14 agoane gidigi galu, na amola Banabase,
ani Yelusaleme moilai bai bagadega bu asi. Na
Daidase amogawi oule asi. **2** Gode da amo logo
olelebeba: le, na asi dagoi. Na Yesu Gelesu Ea fa: no
bobogesu fi ouligisu dunu fawane gilisili, ilima Gode
Ea Sia: Ida: iwane gala amo na da Dienadaile dunu
ilima olelei liligi, na ilima olelei. Na hawa: hamosu da
musa: amola hobea, wadela: le hamoi ba: sa: besa:
le, na da na olelei huluane ili abodemusa: , ilima adoi.
3 Na na: iyado Daidase da Galigi dunu esalu. Be

ilia da ea gadofo damumusa: hame logei. 4 Be eno
ogogosu dunu da ea gadofo damumusa: hanai galu.
Ilia da ninia hahawane dogolegele halegale lalebe
hou Yesu Ea fi ganodini, amo ba: musa: hanaiba: le,
ilia ninia gilisisu ganodini wamowane desega masusa:
misi. Ilia da ninima bu udigili hawa: hamosu imunusa:
dawa: i galu. 5 Be dilia dawa: ma: ne amola Gode Ea
sia: da dafawane amo ouligima: ne, ninia da ilia sia:
hamedafa nabi. 6 Be Yesu Gelesu Ea fa: no bobogesu
fi 'ouligisu agoane' esalu dunu da nama gaheabolo
olelesu liligi hame olelei. Ilia da 'ouligisu agoane' na
sia: sa. Bai na da ouligisu amola fa: no bobogesu
dunu hame mogisa. Gode da dabua hou amo hame
ba: sa. 7 Be Gode da nama Dienadaile dunuma
Ea Sia: Ida: iwane olelemusa: hawa: hamosu ilegei
dagoi. Amo 'ouligisu dunu' da amo ba: i dagoi. Gode
da Bidama Yu dunuma olelemusa: hawa: hamosu i
dagoi, amo defele e da amo hawa: hamosu nama i
dagoi, ilia ba: i. 8 Gode Ea gasa i dagoiba: le, Bida da
Yu dunuma asunasi dunu hamoi dagoi. Amo defele,
Gode da Dienadaile dunuma olelema: ne, na asunasi
dunu ilegei dagoi. 9 Ya: mese, Bida amola Yone da
ouligisu dunu agoane ba: i. Ilia ba: loba, Gode da
amo hawa: hamosu nama i dagoi ba: i. Amaiba: le, ili
amola ania da gilisili Gode Ea hawa: hamosu dunu
esala amo eno dunuma olelemusa: , ilia Banabase
amola na, anima gousa: i. Ninia fofada: lalu, agoane
sia: i. Na amola Banabase, ania da Gode Ea Sia:
amo Dienadaile dunu ilima olelemu amola ilia da
Yu fi dunuma olelemu. 10 Ilia liligi afadafa fawane
adole ba: i. Ninia da hame gagui dunu ilia gilisisu
ganodini esala amo fidima: ne adole ba: i. Na amola
ili fidima: ne bagadewane dawa: i galu. 11 Be Bida
da A: dioge moilai bai bagadega doaga: loba, e da
giadofale hamoi. Amo na da noga: le ba: beba: le,
na da dunu huluane ba: ma: ne, ema gagabole sia:
i. 12 Bida da musa: e amola Dienadaile Gode Ea
hou lalegagui dunu, ilia gilisili ha: i nasu. Be Ya:
mese da Bida fidima: ne, ema Yu dunu asunasi. Amo
dunu ilia doaga: loba, Bida da gadofo damusu dunu
ilima beda: iba: le, bu Dienadaile dunuma gilisili ha:
i manusa: hihiba: le yolesi. 13 Eno Yu dunu, Yesu
Ea hou lalegagui dunu, ilia Bida ea ogogosu hou
ba: beba: le, beda: i galu. Na na: iyado Banabase
amola beda: iba: le, agoane hamosu. 14 Ilia da Gode
Ea sia: ida: iwane gala amo ea logo defele hame,
gugaloiwane lalebe na ba: beba: le, na da ili huluane
nabima: ne, Bidama amane sia: i, "Di da Yu dunu! Be
di da Yu dunu ilia hou yolesili, bu Dienadaile dunu ilia
hou defele agoane hamosu. Amo da defea. Be di da
wali Gode Ea hou hame dawa: su dunuma ilia hou
afadenene, bu Yu dunu ilia hou agoane hamomusa:
, gasa bagade sia: mu da defea hame galu!" 15
Dafawane! Na amola eno Yu dunu, ninia Yu dunu
fi ganodini lalelegeiba: le, Yu dunu esala. Ninia da
Dienadaile 'wadela: i hamosu dunu' hame. 16 Be
ninia dawa: , Gode da osobo bagade dunu afadenei
moloidafa hamoi ba: ma: ne, logo afadafa fawane
diala. Dunu da Yesu Gelesu Ea hou dafawaneyale
dawa: sea, lalegagubiba: le fawane, Gode da amo
dunu moloidafa hamoi dagoi ba: sa. Dunu da Gode
Ea sema fawane nabawane hamobeba: le, amo dunu
afadenei moloidafa hamoi, Gode da hame ba: sa.
Ninia amola da Gode da ninia afadenei bu moloidafa
hamoi ba: ma: ne, Yesu Gelesu Ea hou dafawaneyale
dawa: beba: le, lalegagui dagoi. Sema hamobeba:
le hame. Dunu huluane, Gode da ilia afadenei bu
moloidafa hamoi ba: ma: ne, ilia Sema nabawane
hamoiba: le, amo logo ba: mu da hamedei. 17 Be
ninia Yesu Gelesu Ea hou lalegaguiba: le, Gode noga:
iwane ba: musa: ninia hanai galea, ninia Yu dunu
amola Dienadaile dunu, gilisili wadela: i hamosu dunu
agoai ba: sa. Amaiba: le, Yesu Gelesu da wadela: i
hou amoma ouligisu dunula: ? Hame mabu! 18 Na da
Sema ninima ouligisu hou mugulubiba: le, amo na da
bu hahamosea, na da Sema wadela: su dunu agoane
ba: mu. 19 Na da Sema amoga fedege agoane bogoi
dagoi. Sema amoga fane legeiba: le, na da Gode Ea
hou amo ganodini esaloma: ne bogoi dagoi ba: sa.
20 Fedege sia: , na amola Yesu Gelesu ani da gilisili
bulufalegeiga medole legei dagoi ba: i. Amaiba: le,
na da hame esala. Be Yesu Gelesu Hi da na da: i
hodo ganodini esala. Gode Ea mano, nama asigiba:
le bogoi dagoi. Amo hou dafawaneyale dawa: beba:
le, na da waha esala amola lala. 21 Na da Gode Ea
ninima hahawane dogolegele iasu hamedafa hihimu.
Be dunu da Gode Ea Sema nabawane hamobeba: le,
Gode da amo dunu afadenei moloidafa hamoi ba: sa
ganiaba, Yesu Gelesu da udigili bogola: loba.

3 Dilia Gala: isia dunu! Gagaoui dunu! Nowa da dilia
hou wadela: bela: ? Dilia huluane noga: le dawa:
ma: ne, ninia Yesu Gelesu Ea bulufalegeiga bogoi

hou amo noga: le olelei. 2 Liligi afadafa nama adoma.
Dilia da Gode Ea Sema nabawane hamobeba: le,
Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala dilia dogo ganodini
labala? O dilia Gode Ea Sia: Ida: iwane Gala nabalu
dafawaneyale dawa: beba: le, Gode Ea A: silibu
Hadigidafa Gala labala? 3 Dilia abuliba: le gagaouila:
? Gode Ea A: silibu da dilia lalegagui hou amo
muni hamoi. Abuliba: le dilisu gasaga amo hawa:
hamosu dagomusa: dawa: lalabala? 4 Dilia lalegaguli
amola hamonanu, amo da udigili hamobela: ? Na
agoane dawa: ! Dilia udigili hame hamosu. 5 Gode
da dilima Ea A: silibu Ida: iwane Gala i dagoi. E da
dilia gilisisu amo ganodini musa: hame ba: su gasa
bagade dawa: digima: ne olelesu hamosa. E da dilia
Gode Ea Sema nabawane hamobeba: le, agoane
hamosala: ? O E da dilia Yesu Gelesu Ea Sia: nabalu,
dafawaneyale dawa: beba: le, agoane hamosala: ?
6 Ninia aowalali dunu A: ibalaha: me ea hou amo
dilia dawa: ma. Gode Sia: da agoane dedei diala, “A:
ibalaha: me da Gode Ea hou dafawaneyale dawa:
i galu. Amaiba: le, Gode da amo dunu ea hou ba:
beba: le, e da afadenei moloidafa hamoi dunu ba:
beba: le, A:ibalaha: me lalegagui dagoi.” 7 Dilia dawa:
ma! A: ibalaha: me egaga fidafa da Yesu Gelesu Ea
hou dafawaneyale dawa: be dunu. 8 Gode Sia: da
agoane dedei diala, Musa: , Gode da Dienadaile dunu
bu afadenene moloidafa hamoma: ne sia: i. Ilia da
Ea hou dafawaneyale dawa: beba: le, E da agoane
hamoma: ne sia: i. Amaiba: le, amo sia: ida: iwane A:
ibelaha: mema olelemusa: , Gode Sia: da agoane
dedei diala, “A: ibalaha: me! Dia hawa: hamobeba:
le, osobo bagade dunu fi huluanedafa da hahawane
dogolegesu hou ba: mu.” 9 A: ibalaha: me da amo
sia: dafawaneyale dawa: beba: le, Gode da ema
hahawane bagade i. Wali, amola Gode da nowa da
Ea Sia: Ida: iwane Gala dafawaneyale dawa: sea,
ema hahawane dogolegele bagade iaha. 10 Nowa da
Gode Ea Sema nabawane hamobeba: le fawane, eso
huluane mae bogole Fifi Ahoanusu lamusa: dawa:
sea, amo da Gode Ea gagabusu aligima: ne ba:
mu agoai galebe. Gode Sia: da agoane dedei diala,
“Nowa da Sema dedei afadafa fawane wadela: sea, e
da Gode Ea gagabusu haguduga esalebe ba: mu.” 11
Wali, ninia noga: le ba: sa! Dunu da Gode Ea Sema
nabawane hamobeba: le, Gode Ea siga ba: ma: ne
afadenene moloidafa hamoi, da hamedeidafa. Bai
Gode Sia: da agoane dedei diala “Nowa dunu da
dafawaneyale dawa: beba: le lalegagusia, Gode da
amo dunu fawane afadenene moloidafa hamoi ba:
sa.” 12 Be Gode Ea Sema da dafawaneyale dawa: su
hou ea bai hame. Be Gode Sia: da agoane dedei
diala, “Nowa dunu da Gode Ea Sema huluanedafa,
mae giadofale, noga: le hamosea e da eso huluane
mae bogole Fifi Ahoanumu.” Amola ninia da mae
giadofale huluanedafa hamomu da hamedei. 13 Be
ninia huluane Gode Ea gagabusu aligimu mae ba:
ma: ne, Yesu Gelesu da nini gaga: ma: ne, Gode Ea
gagabusu aligima: ne amo Hi lai dagoi. Gode Sia:
da agoane dedei diala, “Nowa da ifaga bogoma: ne
hegoa: nesi galea, e da gagabusu aligima: ne lai
dagoi.” 14 Gode Ea musa: hahawane dogolegele A:
ibalaha: mema imunu sia: i liligi (Gode Ea A: silibu
Hadigidafa Gala) amo Dienadaile dunuma ima: ne,
Yesu Gelesu da bulufalegeiga bogoi. Ninia da Yesu
Gelesu dafawaneyale dawa: sea, Gode Ea imunu
ilegele sia: i liligi (Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala)
amo lamu. 15 Na fi dunu! Na da a: silibu hou liligi
olelemusa: , osobo bagade fedege sia: olelemu. Dunu
aduna ela da su gaguiba: le, bu gousa: i dagoi, amo
gousa: su hou enoga wadela: mu da hamedei. Amola
amo gousa: su amoga liligi eno gilisimu da hamedei.
16 Gode da musa: Ea hahawane dogolegele iasu
A: ibalaha: me amola ea fa: no lalelegemu mano
elama ima: ne ilegele sia: i. E da mano bagohame
ilima imunu hame sia: i, be mano afae fawane Ema
ima: ne sia: i. Amo mano afae da Yesu Gelesu.
17 Na sia: bai da agoane diala. Gode da musa:
hemonega, A:ibalaha: mema asigiba: le, ema gousa:
su ilegei. E da dafawane ilegele sia: beba: le, enoga
wadela: mu da hamedei. Ode430agoane gidigili,
Gode da Ea Sema amo Isala: ili dunuma i. Be amo
Sema da musa: gousa: su amo mugululi, Gode Ea
ilegele sia: i wadela: mu da hamedei galebe. 18
Gode da A: ibalaha: mema hahawane dogolegele
imunu sia: beba: le, E da gousa: su hamoi dagoi.
Be ninia da hahawane dogolegele imunu liligi amo
Sema hamobeba: le lamu ganiaba, ninia da Gode Ea
ilegele sia: ga hamoi liligi amo hame lala: loba. 19
Amaiba: le, Gode Ea Sema da abuliba: le ganabela:
? Bai da adi baila: ? Musa: fi dunu da wadela: i hou
hamobeba: le, Gode da amo hou da noga: i hame
amo osobo bagade dunuma olelemusa: , Ea Sema

ilima i. Gode da amo Sema wadela: i hou olelemusa: dialoma: ne dawa: i, amogainini A: ibalaha: me egaga fi Dunu (Gode da musa: Ema hahawane dogolegele imunusa: sia: i galu) da gousa: sudafa hamomusa: misi. A: igele dunu da Gode Ea Sema sia: alofele iasu dunu (Mousese) ema olelei. Amalalu, e da bu osobo bagade dunuma olelei. **20** Be Gode da osobo bagade dunu ilia hamobe mae dawa: le, Hi fawane Gousa: su Gaheabolo hamoiba: le, E da osobo bagade sia: alofele iasu dunu hame lai. Bai Gode da afadafa fawane. **21** Amaiba: le, dilia adi dawa: bela: ? Gode Ea Sema da Gode Ea hahawane dogolegele iasu amoma gegesala: ? Hame mabu! Be Gode da osobo bagade fi dunuma eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu imunu Sema i dagoi ganiaba, dunu huluane ili Gode Ea moloidafa hamoi ba: ma: ne, Sema nababeba: le, ilisu ilia hou hahamona: noba. **22** Be osobo bagade fi dunu huluanedafa da wadela: i hou hamobeba: le, wadela: i hou ea gasaga gagulaligi agoane diala. Amaiba: le, Gode Ea hahawane dogolegele iasu E da nowa dunu Yesu Gelesu Ea hou dafawaneyale dawa: sea, lalegagusa, amo dunuma iaha. **23** Be Yesuma dafawaneyale dawa: su hou da mae doaga: le, amo esoha ninia da Gode Ea Sema se iasu diasu agoane amo ganodini udigili hawa: hamosu dunu agoane esalu. **24** Amaiba: le, Sema da ninia gasa bagade ouligisu agoane dialu, amogainini ninia huluane dafawaneyale dawa: beba: le, Gode da nini afadenei bu moloidafa hamoi ba: ma: ne, Yesu Gelesu misi. **25** Wali, dafawaneyale dawa: su eso da doaga: i dagoiba: le, Sema da wali ninia ouligisu hame gala. **26** Dilia dafawaneyale dawa: beba: le, dilia huluane da Gode Ea mano Yesu Gelesuma madelagi dagoi, amo ba: sa. **27** Dilia da Yesu Gelesuma madelagimusa: ba: bodaise hamoiba: le, dilia da Gelesu Ea eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu abula agoane sali dagoi. **28** Amaiba: le, noga: le dawa: ma! Yu fi dunu amola Dienadaile dunu da hisu hame. Udigili hawa: hamosu dunu amola hahawane halegale lalusu dunu da hisu hame. Dunu amola uda da hisu hame. Dilia huluane Yesu Gelesuma madelagiba: le, fi afadafa fawane hamoi dagoi. **29** Dilia Yesu Gelesu Ea fi dunu hamoi galea, dilia da A: ibalaha: me egaga fi dunu gala. Amola Gode da Ea hahawane dogolegele imunu ilegele sia: i liligi, amo dilima imunu.

4 Eno fedege sia: nabima. Osobo bagade dunu egefe da hobea ea adama nana liligi lamu. Be e goihadinia, hame gagui udigili hawa: hamosu dunu agoane ba: sa. **2** E goihadinia, eno ouligisu dunu da ea hou amola ea esaloma: ne defele hanai liligi ouligili, asili, e asigilaiba: le fawane, ea ada nana liligi lamu. **3** Amo defele, musa: ninia a: silibu da hame asigilaiba: le, ninia da osobo bagade a: silibu ouligisu bagohame ilia udigili hawa: hamosu dunu agoane ba: i. **4** Be Gode Ea ilegei eso doaga: loba, Ea Mano asunasi. E da osobo bagade udaga lalelegele, Yu fi dunu ilia Sema nabawane hamosu. **5** E da Sema amoha udigili hawa: hamosu dunu bu bidi lamusa: , amola nini huluane Gode Ea mano hamomusa: misi dagoi. **6** Gode da dili da Gode Ea mano bu lalelegei dagoi amo olelemusa: , Egefe Ea A: silibu Hadigidafa Gala dilia dogo ganodini aligila sa: ima: ne asunasi dagoi. Ea A: silibu da dilia dogo ganodini agoane wele sia: sa, “Ada! Na ada!” **7** Amaiba: le, dilia da wali udigili hawa: hamosu dunu hame. Dilia da halegale, Gode Ea mano esala. Amaiba: le, Gode Ea mano ilima imunu liligi huluane, E da dilima imunu. **8** Musa: dilia Gode Ea hou hame dawa: beba: le, dilia da eno ‘gode’ hamedei liligi ilia udigili hawa: hamosu dunu agoane ba: i. **9** Be wali dilia da Gode dawa: Hame! Gode da dili dawa: Amaiba: le dilia da abuliba: le amo gasa hame hamedei wadela: i a: silibu ilima bu sinidigimusa: dawa: lalabala? Dilia abuliba: le ilima bu hawa: hamomusa: hanabela: ? **10** Dilia da eso afadafa da sema bagade dawa: lala. Dilia da oubi amola ode amola eno liligi da sema bagade, eno da fonobahadi, dilia beda: iwane dawa: lala. **11** Na da dilia hou ba: beba: le, da: i dione dadawa: sa. Amabela: ? Na dili fidima: ne hawa: hamoi, na da udigili hamobela: ? **12** Na fi dunu! Na dilima ha: giwane adole ba: sa. Na hou defele hamoma. Na da dili defele esala. Dilia da na hou hame wadela: lesi. **13** Dilia dawa: ! Na da musa: oloiba: le, degabo Gode Ea Sia: Ida: iwane gala dilima olelei. **14** Na da oloiba: le, dilia da da: i dioi galu. Be dilia na hame hihisu. Be fedege agoane, a:igele dunu Hebene sogega misi ganiaba, dilia da hahawane yosia: la: loba. Amo defele, dilia nama hahawane yosia: i. Yesu Gelesu Hisu dilima misi ganiaba, dilia da baligiliwane hahawane yosia: la: loba. Amo defele, dilia nama hahawane yosia: i. **15** Dilia da musa: hahawane bagade esalu. Adi hou da wali doaga:

bela: ? Musa: , dilia nama asigiba: le, logo ba: i
ganiaba, dilia da dilisu si fadegale, nama ia: noba. **16**
Be wali, na da sia: dafawane dilima olelebeba: le,
dilia adi dawa: bela: ? Na da dilima ha labala? **17** Eno
ogogosu dunu da dilima bagade asigisa. Be dilia hou
wadela: musa: , ilia da ogogole dilima asigisa. Dilia da
nini yolesili, ilia la: ididili gia: iwane hawa: hamoma:
ne, ilia da dilima asigisa. **18** Defea! Hou moloidafa
hamoma: ne gia: iwane hawa: hamomu da defea. Na
da dilima gilisibiba: le fawane hame, be eso huluane
mae yolesili gia: iwane hawa: hamomu da defea.
19 Na dogolegei mano! Uda e da mano lamusa: se
nabasu defele, na amola dilia dogo ganodini Yesu
Gelesu Ea hou da asigilama: ne na hanaiba: le, bu
se naba. **20** Na da dili amola gilisimusa: bagade
hanai gala. Na dilima eno asigi dawa: su lama: ne,
dilima gilisimusa: dawa: lala. Bai na da dilia hou ba:
beba: le, da: i dione dadawa: sa. **21** Dilia mogili da
Sema amoha hawa: hamomusa: dawa: Na da dilima
adole ba: sa. Sema sia: da adi sia: sala: ? **22** Agoane
dedei diala. A: ibalaha: me da dunu mano aduna
esalu. Afadafa da ea udigili hawa: hamosu uda (Ha:
iga) ema lalelegei. Eno da ea hahawane halegale
lalebe uda (Sela) ema lalelegei. **23** A: ibalaha: me
ea mano udigili hawa: hamosu udama lalelegei da
osobo bagade dunu fi ea hou agoane lalelegei. Be ea
udadafa ea mano da hisuwane lalelegei. Gode da
hahawane dogolegele iasu amo imunu ilegele sia:
beba: le, e da lalelegei. **24** Amo mano lalelegei da
fedege agoane diala. Uda aduna da fedege agoane
gousa: su aduna diala. Afadafa Ha: iga, e da bidi
mae lale udigili hawa: hamonanebe mano lalelegei
da Sema gousa: su amo Sainai Goumia hamoi ea
fedege agoane diala. **25** Ha: iga da Sainai Goumi,
Ala: ibia soge ganodini, Sema iasu soge ea fedege
dialebeba: le, e da wali Yelusaleme fi dunu fedege
agoane diala. Ilia da udigili bidi mae lawane, Sema
ea udigili hawa: hamonana. **26** Be A: silibuga lalelegei
Hebene Yelusaleme fi dunu da udigili hame hawa:
hamosa. Hahawane udadafa da ninia halegai ame
fedege agoane diala. **27** Gode Sia: da agoane dedei
diala, “Aligime uda! Hahawane ba: ma! Di da mano
lalelegema: ne, se hame nababeba: le, hahawane
ba: ma! Hahawaneba: le, wele sia: ma amola dima!
Uda da egoa amoga yolesi esalebe, amo ea mano
lalelegemu idi da egoa amoga hame yolesi uda ea
mano lalelegemu idi bagadewane baligimu.” **28** Na fi
dunu! Gode da Aisage ema hahawane dogolegele
imunu ilegele sia: beba: le, Aisage da Gode Ea mano
esalu. Dilia amola da Aisage defele, Gode Ea mano
esala. **29** Amo esoga, osobo bagade ea hou agoane
lalelegei mano da Gode Ea A: silibuga lalelegei mano
ema se iasu. Wali amola amo hou defele diala. **30** Be
Gode Sia: da adi sia: sala: ? Agoane dedei diala,
“Hawa: hamosu uda amola ea mano, gadili sefasima.
Hahawane halegale lalebe udadafa ea mano, hi
fawane da ea eda liligi lamu. Be udigili hawa: hamosu
uda ea mano da hamedafa lamu.” **31** Amaiba: le, na
fi dunu, dawa: ma! Ninia fedege agoane udigili hawa:
hamosu uda ea mano hame, be ninia da hahawane
halegale lalebe udadafa ea mano esala.

5 Yesu Gelesu da ninia se iasu diasu logo doasi
dagoiba: le, ninia hahawane halegale lala. Amaiba:
le, hahawane halegale lalebe dunu agoane noga: le
leloma. Dilia da bu udigili hawa: hamosu dunu agoane
hamomu da defea hame. **2** Nabima! Na, Bolo, da
dilima sia: sa! Dilia sia: beba: le, eno dunu dilia gadofo
damusia, Yesu Gelesu da dilima hame fidisu dunu
agoane ba: mu. **3** Dawa: ma! Dilia hanaiba: le, enoga
dili gadofo damusia, dilia da Sema huluanedafa mae
giadofale hamomu galebe. **4** Be dilia Sema fawane
hamobeba: le, Gode Ea dili bu afadenei moloidafa
hamoi ba: mu, dilia dawa: i galea, hamedei! Amane
hamoi ganiaba, dilia da Yesu Gelesu amoga afafai
dagola: loba. Dilia da Gode Ea hahawane dogolegele
iasu gagoi amoga gadili esala ba: la: loba. **5** Be
ninia dafawaneyale dawa: su da agoane. Gode Hi
fawane da ninia hou bu afadenene hamomuba: le, E
da nini moloidafa hamoi ba: mu. Amo hou, Gode da
Ea A: silibu Ida: iwane Gala amo Ea gasaga hamomu
ninia dafawaneyale dawa: beba: le, ninia hahawane
ouesala. **6** Ninia da Yesu Gelesuma madelagiba:
le, gadofo da damui o hame damui, amo da liligi
hamedeidafa. Dafawaneyale dawa: su hou amo da
asigidafa hou amoga hamosa, amo fawane da liligi bai
bagade gala. **7** Dilia da musa: noga: iwane hamosu!
Nowa da dili dafawane hou yolesima: ne olelebela: ?
E da habodane dilia hou afadenebela: ? **8** Gode da
dilima wele sia: nanebeba: le, Gode da amo hou hame
hamoi. **9** Ilia da amane sia: sa, “Yisidi fonobahadi
fawane agi ga: gi ganodini salasea, agi ga: gi huluane
da heda: sa.” **10** Be na da dili bu sinidigima: ne,

dafawane hamoma: beyale dawa: lusu hame fisi.
Dilia amola na da gilisili Yesu Gelesuma madelagiba:
le, dilia dafawane logo yolesili, eno ogogosu logoga
masa: ne, na hame dawa: Be dunu da dilia logo
wadela: su dunu, amo dunu na hame dawa: Be e da
Gode Ea se dabe iasu ba: mu. **11** Be na fi dunu! Dilia
gadofo damuma, amo sia: na da hamedafa olelesa.
Amo sia: na olelesa ganiaba, eno dunu ilia da nama
se hame ia: noba. Na da amo sia: olelesa ganiaba, na
Yesu Gelesu da bulufalegeiga bogoi olelesea, dunu
da nababeba: le hame fofogadigila: loba. **12** Dilia hou
wadela: su dunu da se bagade nabimu da defea. Ilia
gadofo damunanebeba: le, defea, mae yolele ilisu
ilia gobele gobiheiga dafawane gulusu danamu da
defea. **13** Be na fi dunu! Dilia hahawane halegale
esaloma: ne, Gode da dilima wele sia: i dagoi. Be
dilia se iasu diasu logo da doasibiba: le, dilia da: i
hodo hou da dilima ouligisuwane dialumu da defea
hame galebe. Be dilia dogolegei hou lalegaguiba: le,
eno dunuma fidisu hou bagadewane dawa: ma. **14**
Gode Ea Sema huluane gilisili, ilia bai huluane da
sema afadafa amo ganodini diala. Amo sema da,
"Dia da: i hodo amoma asigi hou, amo defele dia
na: iyadoma asigima!" **15** Be dilia da gasonasu nimi
bagade sigua agoane, dilia gilisisu ganodini enoma
enoma se bagade iasea, dawa: ma! Dilia enoma
enoma dilisu gobele gugunufinisisa: besa: le, dawa:
ma! **16** Na da dilima sia: sa! Gode Ea A: silibu da
dilia esalusu amoma ouligisuwane esaloma: ne, Ea
logo fodoma. Amane hamosea, dilia da da: i hodo
ea hanai liligi hame hamomu. **17** Ninia da: i hodo
hanai liligi da hisu. Amola A: silibu Ea hanai liligi
da hisu. Amo hou aduna da hisu hisuba: le, ela da
gegenana. Ela da ha lai hamoiba: le, dia hanai hou
hahawane hamomu da hamedei galebe. **18** Di da
A: silibuma fa: no bobogesea, di da Gode Ea Sema
amoma udigili hawa: hamosu dunu agoane hame.
19 Osobo bagade dunu da: i hodo hawa: hamosa,
ninia moloiwane ba: sa. Amo hou da wadela: i uda
lasu hou, ledo agoane hou amola hi hanaiba: le
dunu da wadela: i hou baligili hamosa, **20** loboga
hamoi 'gode' liligi ilima nodone sia: ne gadosu hou,
wamuni dawa: su hou amola yagono hou, dunu ilia
da ha lai hamobeba: le, gegenana, mudasu hou, nimi
bagade hou amola liligi lamusa: hanai hou. Ilia hame
asigiba: le, fi eno hamone, afafasa. **21** Eno dunuma
ilia bagadewane mudasa. Ilia adini bagade ba: sa.
Gilisibiba: le, ilia hahawane wadela: i hou bagade
hamosa amola wadela: i hedesu bagade hamosa. Na
da musa: sisane sia: i dagoi amola na da bu sisane
sia: sa. Amane hamosu dunu da Gode Ea Hinadafa
Hou hamedafa ba: mu. **22** Be Gode A: silibu da fage
hisu agoane legesa. E da dunu ea dogo ganodini
dogolegei hou, hahawane hou, olofosu hou, hedolo
hame da: i dioi dawa: su hou, eno dunuma asigi hou,
hou noga: iwane amola fi dunu hame fisisu hou, **23**
hi hou fonobosu hou amola hi hou amoma ouligisu
hamosu hou, amo hou huluane fage agoane legesa.
Amo hou huluane mae hamoma: ne, Sema dedei da
hame. **24** Yesu Gelesuma madelagi dunu, ilia da: i
hodo hou amola ilisu hanai hou huluane, ilia da fane
legei dagoi. **25** A: silibudafa da ninima eso huluane
mae bogole Fifi Ahoanusu ia dagoi. Amaiba: le, E
da ninia esalusu amoma ouligisuwane esalumu da
defea. **26** Ninia hidale gasa fi hou, ougima: ne hou,
mudasu hou, amo huluane mae hamoma: mu.

6 Na fi dunu! Dilia dunu afadafa da wadela: i hou
hamonanebe ba: sea, defea, dilia a: silibuma
dawa: su dunu amo dunu ea hou sinidigima: ne,
ema gagabole sia: ma. Be gebewane sia: ma. Amola
sia: beba: le, dilia dafama: ne olelesu nababeba: le
dafasa: besa: le, dilisu hou noga: le ouligima. **2** Yesu
Gelesu Ea sema noga: le hamoma: ne, eno dunu ilia
da: i dioi amola se nabasu liligi, dilia amo da: i dioi
lale gilisili gisima. **3** Dunu da hi hou da bagadeyale
dawa: sea, ea hou da fonobahadi fawaneba: le, e da
ea asigi dawa: suga hi ogogosa. **4** Dunu afae afae
da hi hou fawane amo noga: le ba: mu da defea. E
da hou ida: iwane hamobeba: le, e da olofoiwane
dawa: mu da defea. Be e da gasawane hi hou da eno
dunu ilia hou baligiyale dawa: mu da defea hame. **5**
Bai dunu huluane da hi hawa: hamoiba: le fawane,
Godema fofada: mu. **6** Nowa da Gode Ea Sia: Ida:
iwane Gala eno dunu ea lafidili nabasea, e da ea
noga: i gagui liligi mogili amo olelesu dunuma imunu
da defea. **7** Giadofale mae dawa: ma. Gode da
gagaoui dunu hame. Dunu da ea bugi defele ha: i
manu faimu. **8** E da hi hanai hou ha: i manu hawa:
agoane bugisia, e da fa: no bogosu fage agoane
faimu. Be e da A: silibu hou dawa: beba: le, amo
hou ha: i manu agoane bugisia, e da eso huluane
mae bogole Fifi Ahoanusu fage agoane faimu. **(aiōnios**

g166) 9 Amaiba: le, ninia hawa: moloidafa hamomusa:
gini hame helemu da defea. Ninia amo hamosu mae
yolesili, asili, ninia ha: i manu bidi ida: iwane faimu.
10 Amaiba: le, ninia eno dunuma fidisu logo ba: sea,
ilima hou moloidafa hamomu da defea. Ninia dunu
huluane fidimu, be Yesu Gelesu Ea dafawaneyale
dawa: su fi dunu huluane baligiliwane fidimu da defea.
11 Dilia ba: ma! Dedei bagade ni loboga hamoi liligi
na dilima dedesa. 12 Dunu ilia dili gadofo damumu
hanai dunu, ilia hidale gasa fi hamomusa: hanai gala.
Dabua liligi da bagadedafa ilia dawa: lala. Be Yesu
Gelesu da bulufalegeiga bogoi amo ilia dawa: beba:
le, ilia dunu enoga se nabasa: besa: le, amo gasa
fi hou hamosa. 13 Gadofo damusu dunu amola ilia
Sema huluane nabawane hame hamosa. Dilia da ilia
sia: nabawane hamoi dagoi, amo ilia bu gasa fi sia:
sia: musa: hanaiba: le, ilia dili gadofo damumusa:
dawa: lala. 14 Be na da hisu. Na hidale gasa fi sia:
da ‘Hina Gode Yesu Gelesu E bulufalegeiga bogoi
dagoi’, amo fawane. Amo hou na dawa: beba: le,
na da osobo bagade hou da bogoiwane liligi ba:
sa. Amola na da amo hou amoma fedege agoane
bogoi dagoi. 15 Dunu da ea gadofo damui o hame
damui, amo da hamedei liligi. Be dunu ea esalusu da
gaheabolo hamoi dagoi, amo fawane da bai bagade.
16 Nowa dunu da gaheabolo hou lalegaguiba: le, e da
olofosu amola Gode Ea gogolema: ne olofosu ba:
mu. Gode Ea fi dunu huluane da amo hou ba: mu da
defea. 17 Defea! Sia: dagomu galebe! Be dunu da
na se nabima: ne, nama bu sia: mu na higa: i gala
mabu. Bai na da: iga baho hamoi liligi, da na da Yesu
Gelesu Ea udigili hawa: hamosu dunu esalebe, amo
olelesa. 18 Na fi dunu! Hina Gode Yesu Gelesu da
dilima Ea hahawane dogolegele iasu olelema: ne, na
hanai galebe. Ama. Sia: Ama Dagoi

Efesase

1 Amo meloa dedei, na Bolo dedesa. Gode hamobeba: le, na da Yesu Gelesu Ea asunasi dunu esala. Dilia, Gode Ea fi dunu Efesase soge ganodini esalebe, dilia fisisu hame dawa: Yesu Gelesuma madelagi fi dunu, dilima na meloa dedesa. **2** Ninia Ada Gode amola Hina Gode Yesu Gelesu, da hahawane iasu amola olofosu, dilima imunusa: na da dawa: lala. **3** Ninia Hina Yesu Gelesu Ea Gode amola Ada, Ema nodone dawa: mu da defea. E da hahawane a: silibu hou, Hebene soge ganodini diala houdafa, amo ninima i dagoi. **4** Musa: dafa, osobo bagade hame hahamoi eso amoga, ninia da hobea Ea fi dunu Yesuma madelagi dagoi hamoma: ne, Gode da ninima ilegei dagoi. Ninia hou afadenene hadigiwane amola ledo hamedei, Ea soge ganodini esalumusa: , amo hamoma: ne E da nini ilegei dagoi. **5** E da ninima asigiba: le, musa: dafa nini dawa: i galu. E da Yesu Gelesu Ea hawa: hamobeba: le, nini da Ea mano agoane esaloma: ne, E da amo hamoma: ne dawa: i galu. E da hahawane amola hanaiba: le, amo hamoma: ne dawa: i galu. **6** Amaiba: le Eagofe hawa: hamobeba: le amola Gode da ninima hahawane dogolegele iasu ida: iwane iabeba: le, ninia Godema nodone sia: mu da defea. **7** Ninia da Yesu Gelesu Ea maga: mega bidi lai dagoi. Amola Gode da Ea bagade gagui liligi bagohame ninima ia dagoiba: le, ninia wadela: i hou da gogolema: ne olofoi dagoi. **8** Gode Ea dawa: su hou da bagadeba: le, Ea ninima hahawane dogolegele iasu liligi da bagadedafa. E da mae hihini, bagadedafa ninima iasu. **9** E da bagadewane dawa: beba: le, amola wamolegei liligi huluane dawa: beba: le, Ea hanai liligi huluane hamosu. E da Yesu Gelesu Ea loboga, Ea hawa: hamosu huluane dagomusa: dawa: i galu. Be amo wamolegei ilegesu, E da ninia dawa: ma: ne, ninima olelei. **10** Ea ilegei eso doaga: sea, E da amo ilegesu hawa: hamone dagomu. Ea ilegesu bai da agoane diala. Gode Ea hahamoi liligi huluane, Hebene ganodini liligi amola osobo bagade ganodini liligi, E da gilisili amoga Yesu Gelesu da Hinadafa afadafa fawane esaloma: ne hamomu. **11** Gode da hou amola liligi huluanedafa, Ea hanai defele hamosa. E da musa: dafa dawa: beba: le amola hanaiba: le, ninia da fa: no Ea fidafa, Gelesuma madelagi dagoi amo hamoma: ne, nini ilegei. **12** Ninia da degabo Gelesu Ea hou dafawaneyale dawa: beba: le, dafawane hamoma: beyale dawa: lusu lai dagoi. Amaiba: le, ninia da Gode Ea hadigi hou amoma nodonanumu da defea. **13** Dilia amola da sia: dafa, sia: Ida: iwane Gala amo da gaga: su hou dilima olelei, amo nababeba: le, Gode Ea fi ganodini misi. Dilia da Yesu Gelesu Ea hou dafawaneyale dawa: beba: le, Gode da dili lai dagoi amo olelema: ne, Ea musa: hahawane dogolegele imunu ilegele sia: i defele, dawa: digima: ne olelesu ilegesu dilima i. Amo da Ea A: silibu Hadigidafa Gala. **14** Gode da Ea hahawane dogolegele iasu huluane amola Ea hamobeba: le, ninia da halegale masunu, amo olelema: ne, E da Ea A: silibu Hadigidafa Gala ninima i dagoi. Ninia Ea hadigi hou dawa: beba: le, Ema nodone sia: mu da defea. **15** Amaiba: le, na da musa: dilia Yesu Gelesuma dafawaneyale dawa: su hou amola dilia Gode Ea fi dunuma asigi bagade hou, amo nababeba: le, **16** na da mae yolesili, dilia hou dawa: beba: le, Godema nodone sia: ne gadolalu. Na da na sia: ne gadosu ganodini, dili dawa: lala. **17** Dilia da Gode Ea hou baligiliwane dawa: ma: ne, Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala Ea bagade dawa: su hou amola Gode Ea olelesu hou, amo E da dilima ima: ne na da Gode, Yesu Gelesu Ea Gode, ninia hadigi Adadafa Ema edegenana. **18** Na agoane adole ba: sa; Gode da dili Ea hadigi noga: le ba: ma: ne, dilia asigi dawa: su doasima: mu. Amola dafawane hamoma: beyale dawa: lusu E dilima ima: ne dili misa: ne sia: i, amo dilima olelema: ne, na da sia: ne gadosa. Amola hahawane hou E dilima ima: ne ilegele sia: i, amo dili noga: le dawa: ma: ne, na da sia: ne gadosa. **20** Ea gasa da nini (Ea hou lalegagui dunu) ninia dogo ganodini gasa bagadedafa hawa: hamonanebe, amo dilia dawa: ma: ne, na da Ema sia: ne gadosa. Amo gasa bagade hou da Gode da Ea gasaga, Yesu Gelesu bogole, wa: legadolesili, oule asili, Hebene soge ganodini Ea lobodafadili fima: ne sia: i, amo defele gala. **21** Gelesu da wali Hebene ouligisu dunu huluane, gasa bagade ouligisu dunu amola hina dunu huluanedafa, ilima Ouligisudafa esala. Wali Yesu Gelesu Ea Dio da osobo bagade ganodini ouligisu dio asuli dunu amola fa: no misunu osobo gaheabolo ganodini ouligisu dio asulimu dunu, amo ouligisu dunu huluane ilia dio bagadewane baligisa. **(aiōn g165)** **22**

Gode da Yesu Gelesu liligi huluanedafa amoma osa:
le heda: ma: ne, Ea emo haguduga ligisi. E da liligi
huluanedafa amoma Hinadafa esaloma: ne, Gode da
Yesu Gelesu Ea fa: no bobogesu fi ilima i dagoi. **23**
Yesu Ea fa: no bobogesu fi da Ea da: i hodo esala.
Gode Ea hou huluanedafa da Yesu Gelesu ganodini
nabaiwane diala. Amola sese da Yesu Gelesu Ea hou
amoga nabaiwane diala.

2 Musa: , dilia da hame nabasu amola wadela: i
hou hamobeba: le, dilia a: silibu da bogoiwane
dialu. **2** Amo esoga, dilia osobo bagade wadela: i
hou amoma fa: no bobogei. Dilia wadela: i a: silibu
hina dunu amo wali e da Gode sia: hame nabasu
dunuma hina hamonana, amola hisi amo ganodini
wadela: i a: silibuma hina hamonana, dilia ema fa: no
bobogei. **(aiōn g165)** **3** Ninia huluane da amo hame
nabasu dunu defelewane, hame nabasu hou hamosu.
Ninia hanaiga hou fawane hamosu. Ninia da ninia da:
i hodo amola asigi dawa: su hanaiga, udigili ninisu
hou hamosu. Ninia musa: hou hamobeba: le, ninia
eno dunu huluane defele, Gode Ea ougi se imunusa:
fofada: su ba: mu agoai galu. **4** Be Gode Ea gogolema:
ne olofosu hou da bagadedafa amola E da ninima
bagadewane asigisa. **5** Amaiba: le, ninia hame nabasu
hou hamonanu amola ninia a: silibu da bogoiwane
dialu, amo esoga, E da nini Yesu Gelesu gilisili
uhini, wa: legadolesili, gaheabolo esalusu ninima i.
Gode da ninima hahawane dogolegele asigiwane
iabeba: le, ninia se imunusa: fofada: mu logo ga:
i dagoi. **6** Ninia da Yesu Gelesuma madelagiba:
le, Gode da nini wa: lesili, oule asili, Hebene soge
ganodini E da nini ouligisu dunu hamosu. **7** E da
ninima bagadewane asigiba: le, Yesu Gelesu ninima
i dagoi. E da fa: no misunu dunu huluanedafa ilia
Ea hahawane dogolegele iasu hou noga: le ba: ma:
ne, amo hou hamosu. **(aiōn g165)** **9** Dilia da Gode Ea
hahawane dogolegele iasu hou dafawaneyale dawa:
beba: le fawane, mae bogoma: ne gaga: su dawa:
Dilia hawa: hamobeba: le hame, be Gode Ea udigili
hahawane iasu lai dagoiba: le, hidale gasa fi agoane
sia: mu da hamedei. **10** Gode Hi fawane da ninia
wali hou hamoi dagoi. Ninia da hawa: ida: iwane
hamoma: ne, E da musa: amo logo momagei. Amo
hamoma: ne, E da nini gaheabolo afadenene Yesu
Gelesuma madelagi dagoi. **11** Dilia Dienadaile dunu!
Yu dunu da dilima ‘gadofo hame damui dunu’ dio
asula. Ilia da ilisu ilima ‘gadofo damui dunu’ dio asula.
(Ilia da gadofo damusu hou, amo ilia da: i hodoma
hamosa.) Dilia musa: hou bu dawa: ma! **12** Musa:
dilia Yesu Gelesuma afafai. Dilia Gode Ea ilegei fi
amo ganodini hame esalu, ga fi dunu agoai ba: su.
Dilia Gode Ea Gousa: su, Ea hahawane dogolegele
iasu Ea fidafa dunu imunu ilegele sia: i, amo mae
dawa: le, udigili osobo bagadega esalu. Dilia da fa:
no misunu hou dafawane hamoma: beyale dawa:
lusu mae dawa: le, Gode Ea hou hame dawa: su
dunu esalu. **13** Dilia da Godema sedaga esalebe ba:
i. Be wali dilia da Yesu Gelesuma gadenene misi
dagoi. Bai Gelesu da Ea maga: mega dili gaga: i
dagoi. **14** Yesu Gelesu da Yu dunu amola Dienadaile
dunu, gilisili, dunu fi afadafa fawane hamoi dagoiba:
le, E da ninima olofosu gaguli misi dagoi. Ea da:
i hodo ninima ia dagoiba: le, E da fedege agoane
dobea dogoa dialebe agoane amo da Yu amola
Dienadaile afafasu, amo mugului dagoi. **15** Dunu fi
aduna fisili bu fi afadafa Ema madelagi hamoma: ne,
amola olofosu ninima ima: ne, Yesu da Yu Sema
amola gasa bagade hamoma: ne sia: su, fadegai
dagoi. **16** E da amo fi aduna ela ha lai hou bu olofole
hamoi. E bulufalegeiga bogoiba: le, amo fi aduna
Ema madelagili, bu fi afadafa fawane hamoi. E da ela
Godema bu gousa: musa: oule misi. **17** Yesu Gelesu
da dilia Dienadaile dunu, Godema sedagawane afafai
dunu, amola Yu dunu, Godema gadenene lelu dunu,
alima Gode Sia: Ida: iwane (Olofosu Olelesu Sia:)
olelei. **18** Yesu Gelesu Ea hamobeba: le fawane, ninia
Yu dunu amola Dienadaile dunu, da Gode Ea A: silibu
Hadigidafa Gala lai dagoiba: le, Godema doaga: mu
defele esala. **19** Amaiba: le, dilia Dienadaile dunu da
wali ga fi dunu hame. Dilia da Gode hame dawa: su
dunu hame. Dilia da wali Yu dunu defele esala. Dilia
da Gode Ea fidafa dunu. **20** Gode Ea fa: no bobogesu
fi da igi diasu agoane. Musa: diasu gagusu dunu bai
da asunasi dunu amola balofede dunu. Dilia da amo
diasu bai da: iya gagui gala. Diasu Mimogo Igidafa
da Yesu Gelesu. **21** Diasu gaguma: ne, Yesu Hi da
igi huluane gilisili gaguli, Debolo Diasu ida: iwane
gala Godema imunusa: gini gagulala. **22** Amaiba: le
dilia da Yesuma madelagiba: le, dilia amola eno dunu
huluane, amoga Gode da diasu hamonana. Gode
da Ea A: silibu Hadigidafa Gala amoga amo diasu
ganodini esalebe ba: sa.

3 Amaiba: le, na, Bolo, Yesu Gelesu Ea udigili hawa:
hamosu dunu, dili Dienadaile dunu fidima: ne,
Godema sia: ne gadosa. **2** Gode da hahawane amola
asigiba: le, amo dili fidima: ne hawa: hamosu nama
i, amo dilia hame nabibala: ? **3** Gode da Ea musa:
wamolegei hou amo ea dedebosu fadegale, huluane
nama olelei dagoi. (amo na da musa: fonobahadi
dedei dagoi. **4** Dilia amo idisia, Yesu Gelesu Ea
musa: wamolegei hou na dawa: be liligi, amo dawa:
mu.) **5** Gode da musa: amo wamolegei hou osobo
bagade dunuma hame olelei. Be wali E da Ea A:
silibu amoga, Ea hadigi hamoi asunasi dunu amola
balofede dunu ilima, amo sia: olelei dagoi. **6** Amo
musa: wamolegei liligi da agoane diala. Gode Ea Sia:
Ida: iwane nababeba: le, Gode Ea hahawane iasu
hou wali Dienadaile amola Yu dunu, ilia gilisili dawa:
lala. Ilia da: i hodo afadafa Ea liligi diala amola ilia
Gode Ea hahawane dogolegele imunusa: ilegele sia:
i liligi, Yesu Gelesu Ea hamobeba: le ninima i, amo
Dienadaile amola Yu, ilia gilisili gagusa. **7** Gode da
na dogo ganodini gasa bagade hamobeba: le, E da
nama hahawane dogolegele iasu i dagoi. E da na
Ea Sia: Ida: iwane olelemusa: masa: ne, na ilegei
dagoi. **8** Na hou da fonobahadidafa. Gode Ea fi dunu
fonobahadidafa, amo ea hou da na hou baligisa.
Be Gode da nama hahawaneba: le, E da nama
Dienadaile dunuma Sia: Ida: iwane Gala, Yesu Ea
bagade gagui hou, amo olelemusa: , na ilegei. **9** Dunu
huluane ilia Gode Ea musa: wamolegei ilegesu da
wali osobo bagadega hawa: hamomu, amo ilia dawa:
ma: ne, Gode, liligi huluane Hahamosu Dunu, da
musa: ode huluane amoga amo hou wamolegei. **(aiōn
g165)** **10** Abuliba: le? Bai wali esoga, Yesu Ea fa: no
bobogesu fi dunu ilia hou ba: beba: le, a:igele ouligisu
dunu, ouligisu dunu huluane Hebene soge ganodini
amola a: silibu huluane, ilia Gode Ea bagade dawa:
su hou hisu hisu noga: le dawa: ma: ne, E musa:
wamolegei. **11** Gode da musa: amo hou hamomusa:
ilegei dagoi. Amola E da Hina Gode Yesu Gelesu
Ea hawa: hamobeba: le, hamoi dagoi. **(aiōn g165)** **12**
Ninia Yesu Gelesuma madelagiba: le amola Ea hou
dafawaneyale dawa: beba: le, ninia mae beda: iwane
Gode midadi misunusa: dawa: **13** Amaiba: le, na
da dilima ha: giwane sia: sa. Na da se nababeba:
le, mae da: i dioma. Bai na da dili fidima: ne, se
naba. **14** Amaiba: le, na da ninia Ada Ea midadi
muguni bugili gala: la daha. **15** Gode Hi da osobo
bagade fi huluanedafa, amola Hebene fi huluane, ilia
diodafa ilima asula. **16** Gode da Ea hadigi baligiliwane
gagubiba: le, E da dilia dogo ganodini gasa hou
dawa: ma: ne amola E da Ea A: silibu amoga gasa
dilima ima: ne, na da Ema adole ba: sa. **17** Na da
dili dafawaneyale dawa: beba: le, Yesu Gelesu da
dilia dogo ganodini Ea golasu hamoma: ne, na da
Godema sia: ne gadosa. Dilia hou difi agoane amola
golasu ifa agoane magufale asigi houdafa osobo ida:
iwane agoai amoga gudu sa: ima: ne, na da sia: ne
gadosa. **18** Amane hamosea, dilia amola Gode Ea
fi dunu huluane, da Yesu Gelesu Ea asigi hou da
sedadedafa, ba: dedafa, gadodafa amola gududafa,
amo huluane dawa: ma: ne, gasa lamu. **19** Dafawane!
Ea asigidafa hou dilia huluane dawa: mu da defea.
Be amo da baligili bagadeba: le, huluane dawa: mu
da hamedei. Be dilia amo dawa: sea, Gode da Ea
hou amoga dilia dogo dafawane nabama: ne, na da
sia: ne gadosa. **20** Gode da ninia dogo ganodini gasa
bagadewane hawa: hamonanebeba: le, E da ninia
adole ba: su liligi amola ninia asigi dawa: su liligi,
amo bagadewane baligili ninima imunusa: dawa: **21**
Amaiba: le Yesu Gelesu Ea fa: no bobogesu fi amo
ganodini amola Yesu Gelesu Ea hou amo ganodini,
Gode Ea hadigidafa hou eso huluane mae dagole
dialalaloma: ne, ninia sia: ne gadomu da defea. Ama.
(aiōn g165)

4 Amaiba: le, na Yesu Gelesu Ea hawa: hamobeba:
le, se iasu diasu ganodini esalebe ba: sa, na da
dilima ha: giwane adosa. Gode da Ema misa: ne
dilima wele sia: beba: le, E da dilia hou hamomusa:
ilegei dagoi. Dilia amo ilegei defele hamoma. **2** Dilia
eso huluane hou fonoboiwane, asigiwane amola
hedolo hame ougiwane esaloma. Dilia asigi hou
olelema: ne, eno dunuma hedolo mae ougima. **3** Gode
Ea A: silibu Hadigidafa Gala da olofosu olelebeba:
le, E da dilia fi gilisibiba: le, afadafa hamoi. Dilia
amo fi mae afafama: ne, gilisili madelagi hou noga:
le ouligima. **4** Da: i hodo da afadafa fawane amola
A: silibu da afadafa fawane. Amo defele, Gode da
dili dafawane hamoma: beyale dawa: lusu afadafa
fawane lalegaguma: ne, dilima misa: ne wele sia: i. **5**
Hina Gode da afadafa fawane. Dafawaneyale dawa:
su hou da afadafa fawane. Hanoga fane salasu hou
da afadafa fawane. **6** Gode afadafa fawane esala. E

da osobo bagade fifi asi gala amo huluanema Hina
Bagade esala. E da Hina Godedafa amola dunu fifi
asi gala huluane amo ganodini hawa: hamonana.
Hisu da Baidafa. **7** Yesu Gelesu da ninima afae
afae hahawane dogolegele iasu hisu hisu i dagoi.
8 Gode Sia: da agoane dedei diala, “E da gadodili
heda: beba: le, Ea se iasu diasu hawa: hamosu
dunu oule asi. Be E da osobo bagade fi dunuma
hahawane dogolegele iasu liligi i.” **9** “E da gadodili
heda: i,” amo dawa: loma: ne da adila: ? Bai E
hidadea osobo bagadega gududafa sa: i dagoi. **10**
Amaiba: le, E da gudu sa: ili, bu Hebene sogega
heda: le baligili, E da Hebene amola osobo bagade
huluanedafa nabalesi. **11** Hisu da osobo bagade fi
dunuma hahawane dogolegele iasu i. E da osobo
bagade dunu mogili, ilima hawa: hamomusa: gini
ilegei dagoi. Mogili da asunasi dunu, eno da balofede,
eno da ifa: galesidi (Godema hiougisu dunu) eno
da basa amola eno da olelesu dunu amo hawa:
hamomusa: gini ilegei dagoi. **12** Yesu Gelesu Ea
da: i hodo amoma gasa ima: ne amola Ea fa: no
bobogesu fi dunu huluane ilima Gode Ea hawa:
hamosu ilia noga: le hamoma: ne, E da agoane
ilegei. **13** Amasea, ninia huluane gilisili dafawaneyale
dawa: su hou afadafa lale, huluane defele Gode
Ea Manodafa Ea hou dawa: mu amola Gelesu Ea
asigilai defele, asigilamu. **14** Amasea, ninia mano
fonobahadi hou yolesili, mano ilia yagugusu hou hano
gafului foga fabeba: le yagugusa agoane yolesimu.
Ogogosu dunu ilia asigi dawa: su ogogole olelesea,
ninia da hame dafamu. **15** Be amo yolesili, ninia sia:
moloidafa asigiliwane sia: beba: le, ninia asigilale,
Gelesu ninia Dialuma amo Ea asigilai amoga defemu.
16 E da ouligibiba: le, Ea da: i hodo liligi da huluane
gilisili noga: le hamosa. Muguni huluane da da: i
hodo liligi madelagisa. Amasea, liligi afae afae da
gilisili noga: le hamosea, da: i hodo da asigi hou
hamobeba: le, noga: le asigilasa. **17** Amaiba: le,
Yesu Gelesu Ea Dioba: le, na da sisasu sia: dilima
olelesa. Dilia! Hame lalegagui dunu, ilia gasi ganodini
esalebeba: le amola asigi dawa: su wadela: i amola
hamedei fawane dawa: beba: le, ili hou defelewane
mae hamoma. **18** Ilia da gasi ganodini esalebe. Ilia
hame dawa: beba: le amola gasa fi hou hamobeba:
le, Gode Ea Eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu
iasu liligi hamedafa dawa: **19** Ilia gogosiasu hou hame
dawa: Ilia hanaiba: le, wadela: i hou hamonana. Sia:
mu hamedei liligi, ilia da: i hodo amoma ouligisu
hou hamedafa hamosa. **20** Be Yesu Gelesu da amo
hou dilima hame olelei! **21** Dilia da Ea hou nabi
dagoi. Dilia da Ema fa: no bobogebeba: le, Yesu Ea
dafawane hou huluane nabi dagoi. **22** Amaiba: le
dilisu musa: da: i hodo hou yolesima! Amo musa:
da: i hodo hou da hi hanai hamobeba: le, dilia a:
silibu hou wadela: lesilalu. **23** Be dilia dogo amola
asigi dawa: su da gaheabolodafa hamomu da defea.
24 Dilia gaheabolo hou abula agoane salima. Amo
gaheabolo hou da Gode Ea hou defele ba: sa. Gode
Ea hou amo dilia salimu liligi da moloidafa amola
hadigidafa. **25** Amaiba: le, ogogosu hou yolesima!
Ninia huluane gilisili Gelesu Ea da: i hodo liligi hamoi
dagoiba: le, eno Yesu Ea lalegagui dunuma, sia:
moloidafa fawane olelemu da defea. **26** Dilia ougi hou
heda: sea, wadela: le hamomusa: gini mae ougima!
Amola dilia ougi hou da bagadewane mae dialoma:
mu. Eso amoga ougi da heda: i, hedolodafa yolesima!
Amasea, eso dabe ba: mu. **27** Sa: ida: ne da dilia
hou wadela: sa: besa: le, ea logo mae fodoma. **28**
Musa: wamolasu dunu, e da amo hou yolesili, ea
labe huluane ba: ma: ne amola hame gagui dunu
fidima: ne, e da bu hawa: hamosudafa hamomu da
defea. **29** Eno dunu ilia hou wadela: ma: ne, lasogole
mae sia: ma. Be fidima: ne sia: amola dunu eno ilia
hou gaguia gadoma: ne amola ilia labe hahawane
fidima: ne, amo sia: fawane sia: ma. **30** Gode Ea
A: silibu Hadigidafa Gala da: i dioma: ne, Ema se
mae ima. Gode Ea A: silibu da dilia dogo ganodini
esalebeba: le, amo da dilima Gode Ea ilegei dawa:
digima: ne olelesu agoane. Gode Ea A: silibu da wali
dilima dawa: digima: ne ilegesu agoane gala. Dilia
huluane da osobo bagade hou amoga lala: gi gala, be
hobea amo yolesili, dafawane halegale ahoanumu,
amo dawa: digima: ne olelesa. **31** Ougi hou, mi hanai
hou amola da: i hodo ea hanai hou, amo huluane
yolesima. Lasogole sia: mae wili gala: ma amola eno
dunuma hihi asigi dawa: su yolesima. **32** Be dilia fi
ganodini eno dunu da eno dunuma asigiliwane amola
dogo asaboiwane hou dawa: mu da defea. Gode da
Yesu Gelesu Ea hamoiba: le, dili gogolema: ne olofoi
dagoiba: le, amo defele, dilia amola eno dunu ilia hou
gogolema: ne olofoma.

5 Dilia da Gode Ea manolali hamoi dagoiba: le,
dilia da Ea hou defele hamomusa: gini logo hogoi
helemu da defea. **2** Yesu Gelesu Ea hou dawa:
ma. E da ninima asigiba: le, Ea esalusu fisi dagoi.
Amo hou da Godema gabusiga: gobele salasu hou
agoane hamoiba: le, Gode da hahawane ba: i. Amo
defelewane, asigi hou da dilima ouligisuwane dialoma:
mu. **3** Dilia gilisisu ganodini, wadela: i uda lasu sia: ,
uda fofosu sia: , uasu amola mudasu hou huluane
da hamedafa ba: ma: mu. Bai dilia da Gode Ea
hadigi fi. **4** Be wadela: i sia: amola uda fofosu sia:
amola udigili wadela: i oufesega: su sia: sa: imu
da dilima hamedei. Amo yolesili, Godema fawane
nodone sia: ma. **5** Noga: le dawa: ma! Wadela:
i uda lasu dunu, hou noga: i hame olelesu dunu,
uasu amola mudasu dunu, (uasu dunu Ea hou da
loboga hamoi 'gode' liligi ilima sia: ne gadosu hou
defele gala), amo dunu huluane ilia Yesu Gelesu
amola Gode Ea Hinadafa Hou hamedafa ba: mu. **6**
Eno dunu ilia ogogole gagaoui sia: dilima olelesea,
ilia hou mae lalegaguma. Amo hou hamobeba: le,
hame nabasu dunu da Gode Ea ougi hou ba: mu. **7**
Amaiba: le, amo dunuma fi hamoma: ne mae gilisima!
8 Dilia amola da musa: gasi dunasi ganodini esalu.
Be Hina Gode Ea fi ilima heda: beba: le, dilia gasi
yolesili, hadigi ganodini misi. Amaiba: le, dilia hou
da hadigi ganodini esalebe dunu, ilia hou defele
ba: mu da defea. **9** Hadigi hou da ida: iwane liligi,
noga: i hou, dafawane hou amola wadela: i hame
gala hou, fage agoane legesa. **10** Hina Gode Ea
hahawane ba: ma: ne hou dilia dawa: musa: , hogoi
helema. **11** Be noga: i hame liligi, wadela: i dunu ilia
gasi ganodini hamosu hou, amo higale, maedafa ba:
ma. Be dunu da amo hou yolesima: ne, hadigi amo
ganodini olelema. **12** (Wadela: i dunu ilia wamolegei
hou hamobe amoma ninia gogosiabeba: le, sia: mu
hamedei liligi agoane ba: sa.) **13** Be liligi huluane
da hadigiga olelemusa: gaguli masea, ilia houdafa
ninia noga: le ba: sa. **14** Bai liligi huluane amo da
noga: le ba: sea, afadenene, hadigi agoane hamosa.
Amaiba: le, sia: da agoane dedei diala, "Golai dunu!
Di nedigima! Dia bogoi yolesili, wa: legadobeba: le,
Gelesu da dima hadigimu." **15** Amaiba: le, dawa:
iwane esaloma! Gagaoui dunu agoane mae esaloma!
Be bagade dawa: su dunu defele esaloma! **16** Wali
esoga wadela: i dunu ilia da wadela: i bagadewane
hamonanebeba: le, dilia da hou ida: iwane hamomusa:
gini logo ba: sea, hamoma. **17** Gagaoui agoane mae
hamoma! Be Gode Ea hanai liligi, amo hogoi helele,
noga: le dawa: ma. **18** Adini bagade mae ba: ma. Dilia
wadela: mu logo da goea. Be amo yolesili, Gode Ea
A: silibu Hadigidafa Gala dilia dogo nabama: ne, logo
fodoma. **19** Gode Ea sia: dedei dilia amola eno dunu,
gilisili sia: sa: ima. Gode Ea gesami amola hadigi
gesami, hea: ma. Dilia dogo ganodini Hina Godema
nodone dawa: beba: le, Gode Ea gesami hahawane
hea: ma. **20** Liligi huluane amola hou huluane, dilima
doaga: beba: le, Hina Gode Yesu Gelesu Ea Dioba:
le, Ada Godema nodone sia: ne gadoma. **21** Dilia
Yesu Gelesuma nodone dawa: beba: le, dilia dunu
enoma dunu enoma dilia hou fonobone, eno ea sia:
nabawane hamoma. **22** Dilia uda! Dilia Hina Gode
Ea sia: nabawane hamobeba: le, dilia egoa ilia sia:
nabawane hamoma. **23** Bai Yesu Gelesu da Ea fa: no
bobogesu fi ilima Hina esala. Amo defele egoa da
ea udama hina esala. Amola Yesu Gelesu da Ea fa:
no bobogesu fi (Ea da: i hodo) ilima Gaga: su dunu
esala. **24** Amaiba: le, sese fi dunu da Yesu Gelesu Ea
sia: mae hihiniwane naba, amo defelewane dilia uda,
dili egoa sia: mae hihiniwane nabawane hamoma. **25**
Udalai dunu! Yesu Gelesu da Ea fa: no bobogesu fi
dunu ilima asigiba: le, ili gaga: ma: ne Ea esalusu
fisi, amo hou defele dilia uda ilima asigima. **26** Yesu
Gelesu Ea esalusu fisi amo ea bai da agoane diala.
E da Ea fa: no bobogesu fi dunu ilia hou afadenene,
Gode Ea sia: hano agoane amoga dodofele, Gode
Ea hawa: fawane hamomusa: gini, Godema ima: ne,
Ea esalusu fisi. **27** Amasea, sese da bu ida: iwane,
wadela: i hame gala, ledo hamedei, amo ida: iwane
hamoi fi E da eso huluane gagumusa: lama: ne, Ea
esalusu fisi dagoi. **28** Dunu da ilisu da: i hodo amoma
asigi hou defelewane, ilia uda amoma asigimu da
defea. Dunu da ea udama asigi galea, e da ea da:
i hodo amoma asigisa. **29** (Dunu da hi da: i hodo
hame higasa. Be ea da: i hodo amoma ha: i manu
iaha amola ouligisa. Amo defele Yesu Gelesu da
sese fi ouligisa. **30** Bai ninia da Yesu Gelesu Ea da: i
hodo liligi gala.) **31** Gode Sia: da agoane dedei diala,
"Amaiba: le, dunu da ea ada amola eme yolesili, ea
udama madelagimu. Amasea, aduna da hu afadafa
hamoi dagoi ba: mu." **32** Amo Gode Sia: ganodini da
wamolegei sia: dedei diala. Be na dawa: loba, amo

sia: da Gelesu amola sese fi, ilia hou olelesa. 33 Be
amo sia: da dilima amola olelesa. Dunu huluane ilia
da: i hodo amoma asigi hou defelewane, ilia udama
asigimu da defea. Amola uda huluane ilia egoa ilima
dawa: iwane amola asigiwane nabimu da defea.

6 Mano! Hina Gode da dilia Hina! Amaiba: le, dilia
eda amola ame, ela sia: nabawane hamoma!
Bai amo da moloidafa hou. 2 Gode Ea sema da
agoane dedei diala, “Dia eda amola ame, elama
nodone asigima! Ela sia: noga: le nabima.” Bai amo
Sema dedei amo noga: le hamoi galea, Gode da
hahawane dogolegele imunu ilegele amane sia: i, 3
“Dia amo noga: le hamosea, hahawane amola hedolo
mae bogole, ode bagohame soge Na dilima i amo
ganodini esalumu.” Amo da hahawane dogolegele
imunu hamoma: ne sia: i bisili dedei. 4 Dilia eda
amola ame! Dilia mano ougima: ne, ilima se dabe iasu
udigili mae ima! Be Yesu Ea hou dawa: le, Ea hou
defele ilima olelema! 5 Bidi hame labe udigili hawa:
hamosu dunu! Dilia osobo bagade ouligisu dunu ilia
sia: beda: iwane nabima. Dilia da Yesu Gelesuma
nabasu hou hamobe. Amo defele, dilia ouligisu dunu
ilia sia: nabima. 6 Ilia siga ba: beba: le nodosu sia:
lama: ne, amo fawane hame. Be Gode Ea hanai
hou dawa: beba: le amola dilia da eso huluane Yesu
Gelesu Ea hawa: hamobe, amo dawa: beba: le, noga:
le hamoma. 7 Dilia da osobo bagade dunu ea udigili
hawa: hamosu hamobeba: le mae dawa: le, be dilia
da Gode Ea hawa: hamosu dunu esala, amo dawa:
beba: le hahawane hawa: hamoma. 8 Mae gogolema!
Gode da udigili hawa: hamosu dunu amola halegale
lalebe dunu, ilima ilia hawa: hamoi ida: iwane defele,
bidi imunu galebe. 9 Dilia ouligisu dunu! Dilia udigili
hawa: hamosu dunu ilima asigi hou amola gebewane
hou amo defele hamoma! Mae gogolema! Dilia amola
dilia udigili hawa: hamosu dunu, dilia Hinadafa da
afadafa Hebene soge ganodini esala. E da dunu
huluane ilima defe afadafa amoga fofada: sa. 10 Sia:
dagomusa: na da sia: sa. Dilia Yesuma madelagi hou,
Gode Ea gasaga asigilama: ne noga: le hamoma.
11 Dilia gasawane leloma: ne amola Sa: ida: ne ea
ogogosu hou amoma gegema: ne, Gode Ea gaga:
su da: igene ga: su huludafa idiniginisima. 12 Bai
ninia da hu amola maga: mega hamoi osobo bagade
dunu ilima hame gegesa. Be wadela: i a: silibu hisi
amo ganodini esala amola gasi ea hina dunu amola
wadela: i gasa bagade hou ouligisu a: silibu muagado
ganodini, ilima gegenana. (aiōn g165) 13 Amaiba:
le, Gode Ea da: igene ga: su huluane wahadafa
idiniginisima. Amasea, dafama: ne adoba: su dilima
doaga: sea, dilia da Sa: ida: ne ea doagala: su bu
hasalasimusa: dawa: mu. Amasea, bu gegenanu mae
yolesili, noga: le lelebe agoane ba: mu. 14 Amaiba:
le, ha: esaloma. Dafawane moloidafa hou beleda
agoane dilia hagomoga idiniginisima. Dilia bidegi mae
soma: ne, hou ida: idafa buluma. 15 Gode Ea olofosu
Sia: Ida: iwane gala olelema: ne momagemusa: ,
Ea Sia: emo salasu agoane salima. 16 Dilia da: i
hodo Sa: ida: ne ea bodome sosuga mae soma: ne,
dafawaneyale dawa: su hou da: igene ga: su gagusu
agoane noga: le gaguma. 17 Yesu Gelesu Ea gaga:
su hou, amo dafawaneyale dawa: beba: le, habuga
agoane salima. Gode Ea sia: da gegesu gobihei
agoane Gode Ea A: silibu da dilima i dagoiba: le, amo
noga: le gaguma. 18 Amo hou huluane hamonanea,
gilisili Godema sia: ne gadoma! Eso huluane, Gode
Ea A: silibu da olelebeba: le, Gode Ea di fidima: ne
sia: ne gadoma! Amola mae golale, mae yolesili,
sia: ne gadolaloma! Gode Ea fi dunu huluane fidima:
ne, Ema sia: ne gadoma! 19 Amola Gode da na
fidima: ne, sia: ne gadoma! Na da sia: musa: dawa:
sea, na da Gode Ea Sia: wamolegei liligi mae beda:
iwane olelema: ne, amola Gode da na fidima: ne,
dilia Godema sia: ne gadoma! 20 Amo sia: ida: iwane
gala olelemusa: , na da sia: alofesu dunu agoane.
Be wali na da se iasu diasu ganodini sia: inega la:
gi. Na da mae beda: iwane, Gode sia: ida: iwane
olelemusa: , Gode da na fidima: ne sia: ne gadoma!
Bai na da mae beda: iwane olelemu da defea! 21
Ninia na: iyado, Gode Ea noga: i hawa: hamosu dunu,
Digigase, dilia da na esalebe hou dawa: ma: ne, e da
hobea na hou dilima olelemu. 22 Ninia hou dilima
olelema: ne, amola dilia dogo denesima: ne, na da
e dilima asula ahoa. 23 Ada Gode amola HinaYesu
Gelesu da dilia Gelesu fi dunu huluanema olofosu
amola asigi houdafa amola dafawaneyale dawa: su
hou, amo dilima imunu da defea. 24 Hina Gode Yesu
Gelesu Ema hame fisili madelagi dunu huluane ilia
Gode Ea hahawane dogolegele iasu hou ba: lalumu
da defea. Sia: Ama Dagoi

Filibai

1 Bolo amola Dimodi, Yesu Gelesu Ea hawa: hamosu
dunu, ania amo meloa dilima dedesa. Dilia huluane
Yesu Gelesuma madelagi dunu, amola Yesu Gelesu
Ea fa: no bobogesu fi ouligisu dunu amola fidisu
dunu, dilima imunusa: ania dedene iaha. 2 Ninia
Ada Gode amola Hina Yesu Gelesu Ea hahawane
dogolegele iasu amola olofosu hou, dilima ima: ne
na dawa: lala. 3 Eso huluane na da dilia hou dawa:
loba, na da Godema nodone sia: sa. 4 Musa: degabo
na da Gode Ea Sia: ida: iwane gala dilima olelei.
Musa: ganini misini wali esoga, na da Gode Sia:
olelebeba: le, dilia da mae yolesili, na noga: le fidi.
Amaiba: le, na da dili fidima: ne Godema sia: ne
gadosea, hahawane sia: ne gadolala. 6 Dilia noga: le
fidibiba: le, Gode Ea hahawane dogolegele hawa:
dilia dogo ganodini degabo hemoi, da mae yolesili
hamonanumu, na dawa: Yesu Gelesu Ea bu misunu
eso amoga, Gode da amo hawa: hamosu dagomu,
na dafawaneyale dawa: be. 7 Dilia da na dogolegei
dunu. Amaiba: le, na da dilima asigimu da defea.
Musa: na da udigili lalu amo esoga, Gode da fidibiba:
le, dunu huluane ilia amo sia: gasawane lalegaguma:
ne, na da gasawane, moloidafa olelei. Wali na da
se iasu diasu ganodini esalebeba: le, na da mae
yolesili, amo hou olelelala. Amo olelemusa: , musa:
dilia huluane gilisili fidisu, amola wali fidilala. Amaiba:
le, na da dilima bagade asigisa. 8 Gode da na
ba: su dunu esala! Na da dilima dafawane sia: sa!
Na fofagi hou dili huluanema da Yesu Gelesu Ea
dogoga maha. 9 Dilia eno dunuma asigi hou, bagade
dawa: su hou amola asigi dawa: suga fofada: su
hou, amo da gilisili asigilama: ne, na da Godema
sia: ne gadosa. 10 Amane hamosea, dilia da logo
ida: iwanedafa amoga masa: ne ilegemusa: dawa:
mu. Amasea, Yesu Gelesu Ea bu misunu esoga,
dilia dogo ledo hamedei agoane ba: mu, amola dunu
huluane da dilima diliwaneya udidimu hamedei ba:
mu. 11 Amasea, Yesu Gelesu da hamobeba: le, dilia
esalusu da hou ida: iwanedafa amoga nabai ba: mu.
Amola amo houba: le, Gode da hadigi amola nodosu
lamu. 12 Se nabasu hou da nama doaga: beba: le,
eno dunu bagohame ilia Gode Ea sia: nabi dagoi.
Dilia amo dawa: mu da defea. 13 Louma hina bagade
ea diasu sosodo aligisu fi dunu amola eno dunu
huluane, ilia na da Yesu Gelesu Ea hawa: hamobeba:
le, se iasu diasu ganodini sali, amo dawa: 14 Amola
Yesu Ea fa: no bobogesu dunu bagohame da na
se iasu diasu ganodini sali ba: beba: le, Hina Gode
Ea hou baligiliwane lalegagusa. Amalalu, ilia mae
beda: iwane Gode Ea Sia: olelelala. 15 Mogili da sia:
ga gegesu amola mudasu hanaiba: le, olelesa. Be
mogili da hou ida: iwane dawa: le olelesa. 16 Ilia
da nama asigiba: le noga: le olelesa. Bai ilia dawa:
, Gode da nama Ea Sia: ida: iwane gaga: musa: ,
amo hawa: hamosu nama ilegei dagoi. 17 Be eno,
musa: adoi mudasu dunu da ogogolewane, ilisu hou
fawane gaguia gadomusa: , Yesu Gelesu Ea hou
olelesa. Na da se iasu diasu ganodini esalebeba:
le, iliada nama se eno baligiliwane ima: ne dawa:
lala. 18 Be mae dawa: ma! Na da hahawane! Mogili
da hahawane Yesu Ea hou olelesa. Mogili, ilisu hou
fidima: ne ougili olelesa. Be dunu bagohame da Yesu
Gelesu Ea hou nababeba: le, na da hame sia: mu.
Amola na hahawane hou hame fisimu. 19 Dilia da sia:
ne gadolalebeba: le amola Yesu Gelesu Ea A: silibu
Hadigidafa Gala da fidilalebeba: le, na da se iasu
diasu logo doasibi ba: mu. Na amo dawa: beba: le,
mae yolele hahawane ba: mu. 20 Na da mae dafane,
wali amola eso huluane, mae beda: iwane, hawa:
hamomu bagadewane hanai gala. Na da bogoma:
bela: ? Na da esaloma: bela: ? Mae dawa: ma! Dunu
huluane da Yesu Gelesuma nodone dawa: ma: ne, na
da hou huluanedafa noga: le hamomu hanai galebe.
21 Na esalusu bai da Yesu Gelesu fawane. Amaiba:
le, Na bogosea, na da baligiliwane lamu. 22 Be na
da: i da mae bogole esalea, ebeda, na da eno hawa:
noga: iwane hamoma: bela: ? Amaiba: le, na da adi
logoga ahoa: dula: ? 23 Na da logo aduna ba: sa! Na
da adi logoga ahoa: dula: ? Logo afae da na bogole
amola Yesu Gelesuma doaga: mu. Na da amo logoga
masunu hanai galebe. Bai Yesuma gilisili esalumu da
osobo bagadega esalumu bagadewane baligisa. 24
Be na bogosea, dili bu fidimu hamedei ba: mu. Amola
dilia na fidisu eno ba: mu da defea. 25 Amaiba: le,
na dawa: loba, na da wahadafa hame bogomu. Dilia
dafawaneyale dawa: su hou amola hahawane hou da
asigilamusa: , na da fidima: ne bu ouesalumu. 26
Amasea, na da dilima bu gousa: musa: masea, dilia
da Yesu Gelesuma madelagiba: le amola na fidisu
dawa: beba: le, dilia da Yesu Gelesuma baligiliwane

nodone dawa: mu. 27 Amaiba: le, liligi bagade dawa: ma! Yesu Gelesu Ea Sia: ida: iwane olelesu liligi, amo defele dilia hou ba: mu da defea. Amane hamosea, na da dilima masea o hame masea, dila hou da gilisili, mae mogili, asigi dawa: su afadafa hamoiwane ba: mu. Na dilia hou gasa gala lelawane, gilisili Gode Ea sia: ida: iwane gala fidima: ne gegenanebe, na da nabimu. 28 Dilima ha lai dunu ilima mae beda: ma. Dilia dogo denesima amola gasawane hamoma. Amo hou ba: sea, dilima ha lai dunu da dili hasalasimu hamedei ba: mu. Bai Gode da dilima hasalasisu hou iaha. 29 Gode da dilima hahawaneba: le, dilia Yesu Gelesuma hawa: hamoma: ne ilegei dagoi. Be amo fawane hame. Be dilia hawa: hamosu eno da Ea hou fidimusa: , se nabalumu. 30 Wali, na da Gode Ea Sia: Ida: iwane gaga: musa: , gegesea, dili amola gilisili gegenanumu dawa: Dilia da na musa: gegenanebe ba: i dagoi. Amola na wali mae yolesili gegenana, dilia da nabi.

2 Dilia da Yesu Gelesu Ea hou lalegaguiba: le, gasa bagade hamonana. Ea asigidafa hou da dilia dogo denesilala. Dilia amola Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala, da asigiwane gilisili esala. Dilia da enoma enoma asigilala. Dunu afadafa se nabasea, dilia huluane se naba. 2 Na da amo hou hahawane ba: sa. Amaiba: le, na da baligiliwane hahawane dawa: musa: , dilia asigi dawa: su afadafa fawane amola dogolegei hou afadafa, dilia hou huluane mae mogili afadafa fawane hamoma. 3 Gasa fi hamomusa: amola dilia hanai hou hamomusa: , mae dawa: ma! Be eno dunu fidima: ne, dilia hou fonoboma. Eno dunu ilia hou da dilia hou baligi dagoi, dilia amo asigi dawa: su lama. 4 Dilia hanai liligi fawane mae dawa: ma. Be eno dunu fidima: ne, ilia liligi dawa: ma amola noga: le ouligima. 5 Dilia Yesu Gelesu Ea asigi dawa: su hou amo defele lalegaguma. 6 E da mae afadenene, eso huluane Gode Ea hou defele esalebe ba: i. Be E da hidale gasa fi hamone, Gode defele ba: mu, amo hame dawa: i galu. 7 Be Hi hanaiba: le, Ea bagade gagui huluane yolesili, hawa: hamosu dunu ea hou agoane lalegaguli, E da osobo bagade dunu ea da: i hodo lai dagoiba: le, osobo bagade dunu agoane ba: i. 8 E da Ea hou fonobone, nabasu logo amoga asili, mae yolele, bulufalegeiga bogoi dagoi. 9 Amaiba: le, Gode da Yesu lale gadole, gadodafa sogebi amoga oule misini, Ema Hinadafa Dio asuli. 10 Amaiba: le, Yesu Ea Dio amoma nodoma: ne, dunu huluane Hebene ganodini, osobo bagade ganodini amola osobo hagudu sogebi ganodini, amo huluane da diasa: ili, muguni bugili, 11 dunu huluane nabima: ne, “Yesu Gelesu E da Hina Godedafa!” ilia da sia: mu. Amane sia: beba: le, ilia Ada Godema hadigi imunu. 12 Amaiba: le, na fi dunu! Na amola dilia gilisili esalu, amo eso huluane ganodini dilia na sia: nabi dagoi. Wali na da eno sogega esalebeba: le, na sia: baligiliwane nabawane hamoma! Dilia Gode Ea dilima gaga: i hou amo noga: le dagomusa: , beda: iwane amola yaguguiwane hawa: hamoma! 13 Bai Gode da mae helefili dilia dogo ganodini, dilia hanai liligi afadenene, hi hanai defele hamomusa: hawa: hamonana. Amasea, dilia da Ea ilegele hanai hou nabawane homonanumu. 14 Dilia hou huluane mae egane, mae sia: ga gegene, hamoma! 15 Amane hamosea, dilia da Gode Ea ida: iwane manolali, ledo hamedei, wadela: i hou hame gala, osobo bagade wadela: i fi amo ganodini esalebe ba: mu. Gasumuni da muagado hadigi iaha. Dilia da eso huluane esalalalusu sia: osobo bagade dunuma olelesea, amo gasumuni ea hou agoane, ili gilisisu ganodini hadigima! 16 Amane hamosea, na dilima fidisu hou da udigili hame ha: digi na ba: muba: le, Yesu Gelesu Ea Bu Misunu Eso amoga na da dilia hou hamoiba: le nodomu. 17 Ebeda! Na da bogomuba: le, na maga: me da dilia dafawaneyale dawa: su hou dilia Godema gobele salasu agoane hamoi, amoga fedege agoane na maga: me da sogadigili Godema ima: bela: ? Be na da bogosea na da amo hou hahawane ba: sa, amola amo hahawane hou dilima olelesa. 18 Amaiwane, dilia amola hahawane ba: ma! Amola amo hahawane hou nama olelemu da defea. 19 Hina Gode da logo fodosea, na da ayawane Dimodi dilima asunasimu. Bai na dogo denesima: ne, na da dilia hou huluane dawa: mu hanai galebe. 20 Dimodi hi fawane da na asigi dawa: su defele, dilima bagadewane asigisa. 21 Be eno dunu huluane, ilia da Yesu Gelesu Ea hawa: hamosu mae dawa: le, ilila: liligi fawane dawa: lala. 22 Be dilia da Dimodi ea hou dawa: E da mae dafane noga: le lela. Ania da gilisili, eda amola egefe agoane, dunu bagohame Gode Ea sia: ida: iwane nabima: ne, gasawane hawa: hamonanu. 23 Amaiba: le, na da nama doaga: mu hou ba: sea, na Dimodi dilima

hedolowane asunasimusa: dawa: lala. 24 Amola Hina
Gode da nadilima misa: ne logo hedolo doasimu, na
dafawaneyale dawa: sa. 25 Be wali na Iba: faloudaida:
se, ninia fi dunu, dilima asunasimu dawa: lala. E da
na hawa: hamosu amola na Gode Ea sia: olelemusa:
gegesu, amo fidisu. Dilia da ema olelebeba: le, e da
na wali esaloma: ne lamu hanai liligi fidisu. 26 E da
dili ba: mu bagade hanai gala. Dilia da ea oloi nabi
dagoi. Amola e da amo nababeba: le, da: i dio gala.
27 Dafawane! E da oloiba: le gadenenewane bogomu
galu. Be Gode da ema amola nama asigiba: le, amola
na da baligiliwane se nabasa: besa: le, Gode da ea
bogomu logo hedofai. 28 Amaiba: le, na da e dilima
asunasimusa: baligiliwane hanai galebe. Amasea,
dilia amo dunu hahawane ba: muba: le, na da: i dioi
amola da fisimu. 29 Amaiba: le, e da Yesu Gelesu
Ea fi ganodini dilia sama agoane esalebeba: le, dilia
amo dunu hahawane yosia: ma. Amola e agoai dunu
huluane, mimogo dunu yosia: be amo defele ilima
yosia: ma. 30 Bai e da ea esalusu mae dawa: le, e
Yesu Gelesu Ea hawa: fawane dawa: i. Amanoba, e
da gadenenewane bogoi dagoi. Dilia da nama fidimu
hamedeiba: le, e da amo hawa: hamoi.

3 Sia: dagomusa: , na fi dunu, dilia Hina Godema
madelagiba: le, hahawane esaloma. Na musa: sia:
i na da bu sia: mu hame hihisa. Dilia noga: le gaga:
iwane esaloma: ne, na dilima bu sia: mu da defea. 2
Wadela: i hamosu dunu, wadela: i wa: me agoane
dunu amo da gadofo damusu hou sema agoane
hamosa, dilia hou wadela: sa: besa: le dawa: ma. 3
Ilia hame, be ninia fawane da gadofo damusu houdafa
lai dagoi. Bai ninia da Yesu Gelesuma madelagiba:
le hahawane gala. Ninia dogo ganodini Gode Ea A:
silibu Hadigidafa Gala da esalebeba: le, Godema
moloiwane nodone sia: ne gadosa. Amaiba: le ninia
dabua hawa: hamosu mae dawa: le, dogo ganodini
liligi amo fawane dawa: lala. Amo da fedege, a:silibu
gadofo damusu houdafa. 4 Be dabua liligi amoma
dawa: mu hou da defea ganiaba, na da amo liligima
dawa: mu da baligiliwane defea gala: loba. 5 Na da
lalelegele, hi afadafa aligili, ilia da na gadofo damui
dagoi. Na da Isala: ili dunu fi ganodini lalelegei.
Na sosogo fi da Bediamini fi. Na aowalali dunu
huluane da Hibulu dunu fawane. Na Yu fi dunu sema
hamomusa: , Fa: lisi fi ganodini fisu. 6 Na da giadofale
Gode Ea hou hamomusa: bagade hanaiba: le, musa:
Yesu Ea fa: no bobogesu fi dunuma se imunusa:
dawa: i galu. Osobo bagade dunu da Gode Ea Sema
nabawane hamobeba: le, Gode da amo dunu ida:
iwane hamoi ba: sa ganiaba, na ledo hamedei dunu
ba: la: loba. 7 Be wali, na Yesu Gelesu Ea houdafa
dawa: mu hanaiba: le, na musa: hou da hamedei
liligi agoane ba: sa. 8 Na amo liligi da hamedafa
liligi agoane ba: sa. Be amo fawane hame. Na da
liligi amola hou eno huluanedafa da hamedei liligi
agoane ba: sa. Bai na da hou eno amo da baligili ida:
iwane dawa: sa. Amo da Yesu Gelesu da Hina Gode
hamoi dagoi, amola na da ema “Na Hina Gode sia:
sa!” Na Ea hawa: hamomu hanaiba: le, musa: hou
huluane ha: digi dagoi. Na Ea fi ganodini esaloma: ne
amola Ema noga: le madelagima: ne, amo musa:
liligi wali da isu agoane ba: sa. 9 Wali, na Sema
nabawane hamobeba: le, na hou da ida: iwane hamoi
Gode da ba: sa, amo na da hamedafa sia: sa. Be
wali, na Yesu Gelesu Ea hou lalegaguiba: le, Gode
da na hou afadenene dunu moloidafa hamoi ba: sa.
Amola amo moloidafa hou ea bai da dafawaneyale
dawa: su hou fawane. 10 Na liligi afadafa dawa: mu
hanai galebe. Na da Yesu Gelesu fawane baligili
dawa: mu hanai galebe. Na da Yesu Gelesu Ea gasa
bagadewane wa: legadosu hou amo dawa: mu hanai.
Na da Ea se nabi defele hamomu amola Ea bogoi
defele ba: mu hanai galebe. 11 Amane hamosea,
na dafawane esaloma: beyale dawa: lusu da Gode
da na Yesu defele, na bogosu wa: legadolesimu.
12 Na da wali dunu moloidafa hamoi dagoi amola
logo bidiga doaga: i dagoi, amo na da hame sia:
sa. Be nama bidi ida: iwane ima: ne, Yesu Gelesu
da na hiougili lalegagui dagoi. Amo bidi lama: ne,
na da gasawane hawa: hamosa. 13 Na fi dunu! Na
amo bidi ida: iwane lai dagoi hame dawa: sa. Be na
eno musa: hamoi liligi yolesili, liligi afadafa fawane
dawa: sa. Na da musa: hamoi hou mae dawa: le,
hagomodini ba: su liligi amoga doaga: musa: ahoa.
14 Amaiba: le, na bidi lama: ne, moloiwane bidiga
doaga: musa: hehenasa. Bidi lamu da gaheabolo
esalusu. Amo bidi bai da Yesu Gelesu Ea houba: le,
Gode da nama wele sia: nana. 15 Ninia fi ganodini,
nowa ea a: silibu hou da asigilai galea, e da agoane
hehenamu da defea. Be mogili, dilia hou hisu agoane
ba: sea, bu noga: le dawa: ma: ne, Gode da fidimu.
16 Be mae dawa: ma! Ninia nabawane hamobeba: le

mae yolesili, mae beba: le, hamoma: ne sia: i defele,
hagomodini masunu da defea. 17 Na fi dunu! Dilia
na hou defele hamonanoma. Ninia hou ida: iwane
dilima olelei dagoi. Nowa da amo olelei hou defele
hamonanebe ba: sea, amo dunuma fa: no bobogema.
18 Na waha sia: mu liligi eso bagohame dilima olelei
dagoi. Be wali na bu digini olelesa. Dunu bagohame
da wadela: le hamonanebeba: le, Yesu Gelesu E
bulufalegeiga bogoi amo hou ea bai wadela: sa. 19
Ilia da: i hodo hanai liligi amo fawane dawa: beba:
le, Helo sogega doaga: mu. Ilia hawa: hamobeba:
le, hahawane gasa fi agoane hamosa. Be ilia amo
hawa: hamobeba: le, da: i dioiwane gogosiamu da
defea galu. Ilia osobo bagade liligi fawane dawa:
lala. 20 Be ninia hou da hisu. Ninia sogedafa da
Hebene. Ninia Gaga: su Dunu, Hina Yesu Gelesu,
da Hebene sogega esalu bu misunuba: le, ninia da
hanaiwane ouesala. 21 Misini, E da nini gasa hame
osobo bagade da: i hodo liligi huluane afadenene,
bu Ea da: i hodo ida: iwane defele hamomu. E liligi
huluanema Hina esaloma: ne defele esala. Amo
gasaga e da ninia da: i afadenemu.

4 Amaiba: le, na fi dunu! Dilia da na dogolegeidafa!
Na dilima bagade fofagisa! Na dilia houba: le
hahawane bagade amola na da dilia hou hidale
nodone dawa: sa. Dilia na sia: i liligi huluane dawa:
beba: le, gasawane Hina Gode Ea hou ganodini
lelumu da defea. 2 Yuoudia amola Sinidisi! Alia da
Hina Gode Ea fi ganodini ninia aba eya agoane esala.
Amaiba: le, alia asigi dawa: su afadafa bu hamoma:
ne, na da alima ha: giwane edegesa. 3 Na noga:
iwane gilisili hawa: hamosu dunu! Dia amo uda aduna
asigi dawa: su afadafa hamoma: ne fidima. Bai ela da
dunu huluane da Gode Sia: Ida: iwane nabima: ne,
Galemenede amola na fidisu dunu huluanema gilisili,
mae helelewane na fidi. Ilia dio da Gode Ea Eso
huluane mae bogole Fifi Ahoanusu buga ganodini
dedei diala. 4 Dilia da Hina Godema madelagiba:
le, hahawane esaloma! Na bu sia: sa! Hahawane
nodoma! 5 Dilia eno dunuma gebewane amola
asigiwane hamoma. Bai Hina Gode Ea bu misunu da
gadenei. 6 Liligi huluane dawa: beba: le, mae da: i
dione dawa: ma! Be eso huluane Godema sia: ne
gadosea, dilia dafawane wali esaloma: ne liligi defele
lamusa: , Ema adole ba: ma. Amasea, E da dilima
imunu amo dawa: beba: le, Ema nodone sia: mu da
defea. 7 Amasea, Gode Ea hahawane dogolegele
olofosu hou (amo ninia osobo bagade dunu dawa:
mu da hamedei) da dilia dogo amola asigi dawa:
su, Yesu Gelesuma madelagi dagoi amola Gode Ea
olofosu hou ganodini gagili sali dagoi ba: mu. 8 Sia:
dagomusa: , na fi dunu, dilia liligi noga: iwane, liligi
amoma dunu da nodone dawa: sa liligi, moloidafa
liligi, liligi amoma dunu amola Gode da hahawane ba:
sa, ledo hamedei liligi amola gega noga: i nabasu
liligi, amo liligi fawane amoga dilia asigi dawa: su
nabalesima! 9 Na da sia: ga amola na hou hamoi
amoga olelebeba: le, dilia na olelei liligi lalegaguiba:
le, noga: le hamoma. Amasea, Gode, ninia dogo
amoma olofosu imunu dunu, E amola dilia da gilisili
esalumu. 10 Dilia da nama asigi hou bu olelebeba:
le, na, Yesu Gelesuma madelagiba: le, hahawane
bagade ba: i. Dilia da fidisu liligi nama hedolo hame i,
be dilia asigi hou hame yolesi, na dawa: Logo hame
ba: beba: le fawane, hame iasu. 11 Na da liligi hame
gaguiba: le, da: i dioi hame sia: sa. Na da hame da:
i dioi. Be na da liligi bagahamedafa fawane gagui
galea, mae da: i dione hahawane esalumusa: dawa:
sa. 12 Na da hame gagui hou amola baligili bagade
gagui hou, huluane dawa: Be na da wamolegei hou
dawa: Amo da eso huluane hahawane hou. Bai na
adi sogebiga esalea amola adi hou nama doaga: sea,
na da hahawane gala. Be na da ha: i galea, o baligili
sadi galea, na da mae yolesili eso huluane hahawane
gala. 13 Yesu Gelesu da Ea gasa nama iabeba: le,
na da nama doaga: mu hou huluane hamoma: ne
defele esala. 14 Be na se nabaloba, dilia na asigili
fidi. Amo hou da noga: idafa. 15 Dilia Filibai dunu,
dilia dawa: Na da musa: Gode Sia: ida: iwane gala
degabo olelesu eso amoga, na da Ma: sidounia soge
amo yolesili, eno sogega masusa: dawa: beba: le,
sese fi huluane da na hame fidi. Dilia fawane da na
fidi. 16 Na da Desalounia moilai bai bagade amo
ganodini esaloba, dilia da eso bagohame na wali
esaloma: ne liligi defele lama: ne nama iasu. 17 Be
na da dilia iasu liligi lama: ne hame hanai galebe.
Be dilia da Gode ba: ma: ne, baligili hou ida: iwane
hamobe, na da amo ba: musa: hanai galebe. 18
Iba: faloudaida: se da dilia iasu liligi huluane nama
gaguli misi dagoiba: le, na da sadi dagoi. Amo lai
dagoiba: le, na bidi huluane lai dagoi. Na dilima lai
liligi da defei baligi dagoi ba: sa. Gode da amo liligi

Ema hahawane gabusiga: gobele salasu agoane ba:
sa. **19** Amola Gode Ea hadigi liligi bagadedafa da
amo huluane Yesu Gelesuma ia dagoiba: le, E da
dilia dafawane wali esaloma: ne liligi defele, amo
huluane dilima imunu. **20** Ninia Ada Godema eso
huluane mae dagole nodonanumu da defea. Ama.
(aiōn g165) **21** Dilia Gode Ea fi dunu huluane, Yesu
Gelesu Ea fa: no bobogesu fi dunu! Na amola ninia fi
dunu guiguda: esala, ninia asigi sia: dilima adosisa.
22 Louma hina bagade ea hawa: hamosu dunu amola
mogili ea sosogo fi amo da Yesu Ea hou lalegagui,
amola Gode Ea fi dunu huluane, da asigi sia: dilima
adosisa. **23** Hina Gode Yesu Gelesu Ea hahawane
dogolegele iasu asigidafa hou dili huluanema dialumu
da defea. Sia: Ama Dagoi

Golosia

1 Na da Bolo. Gode da hanaiba: le, E da na Yesu
Gelesu Ea asunasi dunu hamoi dagoi. Na amola
ninia sama Dimodi, ania da dilima meloa dedesa.
2 Amo meloa da Gode Ea fi dunu Golosia moilai
bai bagade ganodini amola ninia Gode Ea hou mae
yolesili hahawane na: iyado dunu Yesuma madelagi
dagoi, dilima dedene iaha. Ninia Ada Gode Ea
hahawane dogolegele iasu amola olofosu dilima ima:
ne, ania da dawa: lala. **3** Ninia dili fidima: ne Godema
sia: ne gadosea, Hina Yesu Gelesu Ea Ada Godema
ninia eso huluane nodone sia: ne gadosa. **4** Dilia Yesu
Gelesu Ea hou dafawaneyale dawa: be, amola Gode
Ea fi dunu ilima asigi bagade, amo ninia nababeba: le
nodone sia: ne gadosa **5** Dafawanedafa sia: , Gode
Ea Sia: Ida: iwane da degabowane dilima doaga:
loba, dilia dafawane hamoma: beyale dawa: lusu nabi
dagoi. Amaiba: le, dilia asigi hou amola dafawaneyale
dawa: su hou bai da agoane diala. Dilia eso huluane
mae bogole Fifi Ahoanusu hou da mae dagole eso
huluane Hebene soge ganodini gaga: i diala. **6** Gode
Ea Sia: Ida: iwane Gala da eso huluane hahawane
hou ninima olelesa. Amola amo Sia: da osobo bagade
fifi asi gala huluane nabima: ne ahoa. Dilia Gode Ea
hahawane dogolegele iasu degabo nabalu amola
lalegaguiba: le, bu baligiwane dawa: lalu, Gode Ea
Sia: da bagadewane heda: su. **7** Ninia dogolegei
gilisili hawa: hamosu dunu amola Yesu Gelesu Ea
ida: iwane fidisu dunu ea dio amo Eba: falase, amo
ninia asunasiba: le, ea lafidili Gode Ea hahawane
dogolegele asigi iasu hou dilima olelei. **8** Gode Ea A:
silibu Hadigidafa Gala da dilima asigi hou bagade i
dagoi. Eba: falase da amo hou ninima olelei dagoi.
9 Amaiba: le, ninia degabo dilia hou nababeba: le,
amogainini Gode da dili fidima: ne sia: ne gadolala.
Ninia da Gode Ea hanai liligi dawa: su hou, bagade
dawa: su hou amola Ea A: silibu dawa: su hou, amo
hou dilia dogo Gode da nabama: ne, sia: ne gadolala.
10 Amane hamosea, dilia eso huluane Hina Gode
Ea hanai liligi fawane hamomu. Eso huluane dilia
Ea hahawane ba: su liligi fawane hamomu. Dilia da
hou ida: iwane hamomu amola Gode Ea hou bu
baligiliwane dawa: mu. **12** Gode da Ea hadigi gasa
amoga gasa bagade hou dilima ima: ne, na da dawa:
lala. Amasea, se nabasu liligi dilima doaga: sea, dilia
mae da: i dione, mae dafane esalumu. Gode da dili ea
Hadigi Hinadafa Hou amo ganodini esaloma: ne, dilia
hou afadenei dagoiba: le, dilia da hahawane mae fisili
Ada Godema nodone sia: mu. **13** Ninia da musa: gasi
ganodini esalu. Be E da nini oule asili, Ea dogolegei
Manodafa amo Ea Hinadafa Hou ganodini esaloma:
ne, gaga: i dagoi. **14** Yesu Ea hawa: hamobeba: le,
ninia se iasu diasu logo da doasi dagoi. Bai ninia
wadela: i hou da gogolema: ne olofoi dagoi. **15** Gode
da a: silibu. Amaiba: le Ea da: i hodo ninia hame ba:
sa. Be Yesu Gelesu da Gode amola Ea da: i hodo
amola hou da ba: su liligi. E da Gode Ea magobo
mano. Yesu da Gode Ea hahamoi liligi huluane
baligisa. **16** Yesu Gelesu Ea hawa: hamobeba: le,
Gode da liligi huluane Hebene ganodini amola osobo
bagade ganodini, hahamoi dagoi. Ba: su liligi, hame
ba: su liligi, a:silibu ouligisu dunu, gasa liligi amola
gamane ouligisu dunu, huluane Yesu Gelesu Ea
hawa: hamobeba: le amola amo liligi huluane Ea
ouligima: ne, Gode hahamoi dagoi. **17** Yesu da liligi
huluane hame hahamoi eso amoga esalu. E da liligi
huluane mae muguluma: ne gagusa. **18** Yesu da
Ea fa: no bobogesu fi (sese fi) ilima dialuma esala.
Ilia esalusu da Yesuma fawane maha. E da liligi
huluane amoma Hinawane esaloma: ne, E da bogole,
wa: legadoiba: le, bogoi dunu ilima magobo mano
lalelegei agoane hamoi dagoi. **19** Gode da hanaiba: le,
Yesu Gelesu da Gode Ea hou huluanedafa gagusa.
E da Gode defele esala. **20** Gode Ea ilegesu da
agoane gala. E da Ea Mano Ea hawa: hamobeba:
le, osobo bagade liligi amola muagado liligi, huluane
Ema bu hiougima: ne dawa: i galu. Ea Manodafa da
bulufalegeiga bogobeba: le, Gode da osobo bagade
fi dunu huluanema olofosu hou olelei. Amalalu, E da
liligi huluane Hebene ganodini amola osobo bagade
ganodini, Ema bu madelagima: ne hiougi dagoi. **21**
Dilia da musa: Godema sedagawane esalu. Dilia
wadela: i hou dawa: beba: le amola hamobeba: le,
Godema ha lai esalu. **22** Be wali, Ea Manodafa Ea da:
i hodo bogobeba: le, Gode da dili Ea na: iyado dunu
bu hamoi dagoi. E da dilia hou bu afadenei, hadigi,
ledo hamedei amola wadela: i hou hame gala, dilia
agoane afadenene eso huluane esaloma: ne amola
Ema doaga: musa: , Ea hamoi dagoi. **23** Be dilia mae
fisili mae beda: iwane, dilia Gode Sia: Ida: iwane
nababeba: le, dafawane hamoma: beyale dawa: lusu

lalegagui hou mae yolesima. Yesu Gelesu Ea hou gasa bagade diasu bai agoane, amo da: iya noga: le leloma. Na, Bolo, da amo sia: ida: iwane olelemusa: , hawa: hamosu lai dagoi. Olelesu dunu ilia da amo Sia: Ida: iwane, osobo bagade dunu huluanema olelei dagoi. **24** Be wali na da dili fidima: ne se nababeba: le, hahawane gala. Yesu Gelesu da Ea fa: no bobogesu dunu gaga: ma: ne, se bagade nabi. Amola na da Yesu agoai se naba. **25** Gode da dilia hou bu ida: iwane heda: ma: ne, E da na Yesu Ea fa: no bobogesu fi (sese) fidisu hawa: hamosu dunu ilegei dagoi. Na hawa: hamosu da Gode Ea Sia: Ida: iwane eno dunuma olelesa. **26** Amo hou musa: hemone, dunu huluane mae ba: ma: ne, Gode da wamolegei. Be wali E da Ea fi dunuma amo wamolegei hou olelei dagoi. **(aiōn g165)** **27** Gode da Ea wamolegei hou, hou ida: iwane dunu huluanema misunu hou, amo Ea fi dunuma mae dedebole olelemusa: ilegesa. Amo wamolegei liligi bai da agoane diala. Yesu Gelesu da dilia dogo ganodini esalebeba: le, dilia da gilisili Gode Ea hadigi lalegagumu. **28** Amaiba: le, ninia da Yesu Gelesu Ea hou dunu huluanema olelesa. Dunu huluane ilia asigilale, Yesu Gelesuma madelagi dagoi Godema doaga: ma: ne oule masusa: , ninia dawa: iwane sisasu sia: nana. **29** Na da amo hawa: hamosu dagomusa: , na da Gelesu Ea gasa na dogo ganodini hawa: hamonanebe liligi, amoga gasa bagade hawa: hamonana amola gegenana.

2 Na da dili, La: ioudisia dunu amola dunu amo ilia odagi na hame ba: su, amo huluane fidima: ne, na gasa bagade hawa: hamoi, amo na dilima adomusa: dawa: sa. **2** Ilia dogo denesima: ne amola ilia fi da asigi hou amo ganodini gilisili madelagima: ne, bagade dawa: su lai dagoiba: le, ilia mae beda: iwane Hebene sogega dafawane doaga: mu dawa: ma: ne, na da ili fidima: ne hawa: hamonana. Amasea, ilia Yesu Gelesu noga: le dawa: mu. Bai Yesu Gelesu Hi fawane da Gode Ea musa: wamolegei liligi amo bai gala. **3** Yesu Gelesu da fedege agoane logo doasu. Logo doasibiba: le, ninia Gode Ea musa: wamolegei bagade dawa: su hou gobolo ida: iwane ganodini sali liligi agoane ba: sa. **4** Amaiba: le, na da dilima sia: sa! Dunu eno ilia da dilia hou sinidigima: ne ogogolewane sia: sea, mae nabima. Ilia sia: da dafawane sia: agoaiwane nabimu, be mae lalegaguma. **5** Bai na da: i hodo da dilia fi amoma hame gilisi, be na da eso huluane dili fidimusa: dawa: lala. Na da dili hahawane, mae mugululi, Yesu Gelesu Ea dafawaneyale dawa: su hou ganodini lelebe ba: sea, na da hahawane ba: sa. **6** Dilia Yesu Gelesu dilia Hina Gode esaloma: ne lalegaguiba: le, Ema madelagiwane esaloma! **7** Ifa difi da osobo haguduga daha agoane, Ea hou gasawane gaguma. Dilia esalusu da diasu bai da: iya gagui agoane diala. Amaiba: le, Yesu Gelesu, E da: iya gaguma. Musa: olelesu dilima misi defele, dilia dafawaneyale dawa: su hou da bu asigilamu da defea. Amola eso huluane mae yolele nodone bagade dawa: ma. **8** Dawa: ma! Osobo bagade dunu ilia da osobo bagade dawa: su dilima olelebeba: le, dilia se iasu diasu logo bu ga: simu da defea hame. Mae nabima! Amo osobo bagade olelesu da Yesu Gelesuma mae misini, osobo bagade dunu amola wadela: i a: silibu ouligisu dunu ilia fawane da olelesa. **9** Be Gode Ea hou huluanedafa da Yesu Gelesu (osobo bagade dunu hamoi) amo ganodini esalebe ninia ba: sa. **10** Dilia Ema madelagiba: le, eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusudafa dawa: Yesu Gelesu Ea Hina hou da a: silibu hina huluane ilia hou baligi dagoi. **11** Dilia da Yesu Gelesuma madelagiba: le, fedege agoane ‘gadofo damui’ dunu agoane hamosu. Amo gadofo damusu hou da dunuga hamoi liligi hame be Yesu Gelesu hamoi dagoi. Bai ninia da: i hodo hou da ninima se iasu diasu ouligisu agoane. Be Yesu Gelesu da ninia dogo ganodini gadofo damuiba: le, ninia se iasu diasu logo doasibi ba: sa. **12** Dilia hanoga fane salasu hou da fedege agoane, dilia amola Yesu Gelesu, da gilisili bogole uli dogoi ganodini sali. Amalalu, fedege agoane Gode da dilia hanoga fane salasu hou amo ganodini dili amola Yesu Gelesu gilisili wa: lesi dagoi. Dilia da Gode Ea gasa bagade hou dafawaneyale dawa: beba: le, dilia amola Yesu Gelesu da gilisili wa: legadoi. **13** Dilia da musa: Dienadaile fi ganodini Gode Ea Sema hame dawa: beba: le, amola wadela: i hou hamobeba: le, dilia a: silibu da bogoiwane dialu. Be Gode da dili amola Yesu Gelesu gilisili wa: lesi dagoi. Gode da ninia wadela: i hou huluane gogolema: ne olofoi dagoi. **14** Ninia musa: Ema dabe imunu agoai galu. Be amo dabe imunu hou amola sema bagade hou, amo hou bogoma: ne, fedege agoane E da amo huluane bulufalegeiga dabagala: i dagoi. **15** Yesu Gelesu da bulufalegeiga bogobeba: le, E da wadela: i

ouligisu a: silibu ilia gasa wadela: lesi dagoi. Dunu huluane ba: ma: ne, E da amo wadela: i ouligisu a: silibu huluane afugili, Ea hasalasu mogodigisu amo ganodini hiouginana asi. **16** Amaiba: le, dunu eno da dilima ha: i manusa: , hano manusa: , eso hisu hisu, oubi gaheabolo gosa: su amola Sa: bade eso, amoma gasa bagade sema hamomu da hamedei galebe. Amo sema maedafa hamoma: ne sia: ma. **17** Amo musa: sema liligi da hododafa hame, be fedege agoane daya fawane, amo da hobea misunu liligi olelesa. Hododafa da Yesu Gelesu. **18** Nowa dunu e da simasia ba: beba: le gasa fi hamosea amola dilima ougiwane fofada: sea, amo dunu dima diwaneya udidimu da hamedei. Agoai dunu da ea hou da fonoboi, amola e da a: igele dunuma nodone sia: beba: le, dilia hou baligisa ogogole olelesa. Be ilia hou da dilia hou baligiyale mae dawa: ma. **19** Agoai dunu e da ninia da: i hodo dialuma Yesu Gelesu yolesi dagoi. Yesu Gelesu da Ea da: i hodo amoma Hina esalea, E da da: i hodo amoma ha: i manu ida: iwane iaha. Amalalu, da: i hodo muguni amola momoge, da gilisili hodo liligi madelagiba: le, da: i hodo da Gode Ea hanai defele asigilasa. **20** Musa: dilia da osobo bagade wadela: i a: silibu ouligisu dunu ilia se iasu diasu ganodini esalu. Be fedege agoane Yesu bogoloba, dilia amola gilisili bogoi dagoi, amola wadela: i a: silibu mae dawa: le, halegale ahoa. Amaiba: le, dilia hou da abuliba: le osobo bagade dunu fi ilia hou defele ba: sala: ? Abuliba: le, sema bagade liligi nababeba: le, hamosala: ? **21** Sema bagade agoane, “Agoane mae hamoma!” Amo ha: i manu mae naba: ma!” “Amo liligi mae digili ba: ma!” **22** Amo sema da hedolo dasamu liligi ilia hou olelesa. Amo sema da osobo bagade dunu ilia fawane hamoma: ne sia: i, amola ilia fawane olelesa. **23** Goe sema huluane da a: igele ilima nodone olelebeba: le amola da: i hodo amoma se iasu iabeba: le, bagade dawa: su sema agoai ba: sa. Be amo sema da dunu ilia da: i hodo wadela: i hanai hou amoma ouligisu esaloma: ne, gasa hamedafa ba: sa.

3 Gode da dili bu gaheabolo esalusu lama: ne, Yesu Gelesu defele wa: lesili uhinisi. Amaiba: le Yesu Gelesu da Ea Fisuga Gode Ea lobodafadili fibiba: le, dilia Hebene diasuga doaga: musa: , mae beba: le, dilia dogo ganodini Hebene liligi fawane dawa: musa: ilegema! **2** Dilia asigi dawa: su ganodini, osobo bagade liligi mae dawa: le, Hebene ganodini hou fawane dawa: musa: ilegema! **3** Bai dilia da fedege agoane bogoi dagoi. Gode da dilia esalusu ouligima: ne, gilisili Yesu Gelesu amola wamolegei dagoi. **4** Dilia esalusudafa ea bai da Yesu Gelesu. E da Ea hadigi lai dagoiwane bu masea, dilia amola da Ea hadigi lai dagoiwane, E gilisili ba: mu. **5** Amaiba: le, dilia da: i hodo hanai osobo bagade hou wali dilia dogo ganodini hawa: hamonanebe, amo bogoma: ne fane legema. Amo osobo bagade hou da wadela: i uda lasu hou, hou eno dunu ilia ba: beba: le gogosiasu hou, inia uda amola muni liligi amoma gasawane hanai hou amola uasu hou, (uasu mudasu da loboga hamoi ‘gode’ liligi ilima hanaiwane sia: ne gadosu hou defele gala). **6** Hame nabasu dunu da amo hou hamonanebeba: le, Gode Ea ougi gia: i bagade agoane ba: mu. **7** Musa: , amo liligi da dilima ouligisuwane esalebeba: le, dilia amo hou hamosu. **8** Be wali amo hou huluane (ougi hou, uda eno lamu hanai hou amola eno dunuma higasu hou) dilia fadegale fasima. Dilia lafidili, eno dunu wadela: ma: ne mae sia: ma. Wadela: i sia: amola uda fofosu sia: maedafa sia: ma. **9** Dilia musa: hou gadofo agoane dilia alalo houga: i dagoiba: le, enoma enoma mae ogogoma. **10** Dilia gaheabolo hou da dilia gaheabolo gadofo fedege agoane ba: sa. Amo hou da gaheabolo dunu agoane. Gode da amo gaheabolo dunu hahamoi dagoi. Amola Gode da eso huluane, gaheabolo dunu da Ea hou huluane noga: le dawa: ma: ne, gaheabolo hou ea dogo ganodini hamonana. **11** Amaiba: le, wali Dienadaile amola Yu dunu da hame afafai. Gadofo damui amola hame damui da hame afafai. Iwilaga esalu dunudafa, udigili hawa: hamosu dunu amola halegale lalebe dunu, da hame afafai. Yesu Gelesu da Baidafa amola E da dunu huluane amo ganodini esala. **12** Dilia da Gode Ea fidafa esala. Gode da dili ba: beba: le amola dilima asigiba: le, Ea fi ganodini esaloma: ne, dili ilegei. Amaiba: le, asigi hou, enoma fidisu hou, fonoboi hou amola gebewane hamosu hou abula agoane idiniginisima. **13** Eno dunu ea giadofai amoma hedolo mae ougima. Eno dunu da dima wadela: le hamosea, hedolowane gogolema: ne olofoma. Hina Gode da dilia hou gogolema: ne olofoi, amo defele dilia eno dunu ilia hou gogolema: ne olofoma. **14** Asigi hou da liligi huluane afadafa olofole hamomusa: gilisisa. Amaiba: le eno hou ida: iwane

huluane amoma asigi hou gilisima. **15** Yesu Gelesu da
dilima olofosu iaha. Gode da amo olofosu olelemusa:
, dilima wele sia: nanu, dili huluane fi afadafa hamoi.
Ea hawa: hamobeba: le, nodone dawa: ma. **16** Yesu
Gelesu Ea Sia: Ida: iwane gala dilia dogo ganodini
dialumu da defea. Dilia dawa: iwane enoma enoma
olelema. Gesami Hea: su dedei amola Gode gesami
hea: ma. Dilia dogo ganodini nodone dawa: beba:
le, Godema nodone gesami hea: ma. **17** Dilia Yesu
Gelesu Ea Dioba: le, Ada Godema nodone sia: sea,
dilia hawa: hamosu amola dilia sia: huluane, Hina
Gode Yesu Gelesu Ea Dioba: le hamoma. **18** Uda!
Diligua ilia sia: nabawane hamoma! Yesu Gelesu Ea
hou lalegaguiba: le, amo hou hamomu da defea. **19**
Dunu! Dilia uda ili se nabasa: besa: le, ilima mae
ougima. Ilima asigima! **20** Mano dilia! Dilia Yesuma
fa: no bobogebeba: le, dilia ada amola ame, ela
sia: nabawane hamoma. Bai Gode da amo hou
hahawane ba: sa. **21** Ame amola ada! Dilia mano da
baligiliwane da: i diosa: besa: le, ilima udigili ougili
mae sia: ma. **22** Udigili hawa: hamosu dunu dilia!
Dilia osobo bagade ouligisu dunu ilia sia: nabawane
hamoma. Ilia siga hahawane ba: ma: ne fawane
hame, be dilia dogo ganodini dilia da moloiwane
Godema nodonanebeba: le, noga: le hamoma. **23**
Dilia dogoga hanaiwane hawa: hamoma. Dilia osobo
bagade dunu ba: ma: ne hame, be dilia Hina Gode Ea
hawa: hamosu hamonanebeba: le, amo defele noga:
le hawa: hamoma. **24** Mae gogolema! Hina Gode da
Ea fi dunuma ima: ne, bidi ida: iwane ilegei. Amo E
da dilima imunuyo. Dilia hawa: hamosu Hinadafa da
Yesu Gelesu. **25** Be wadela: i hou hamosu dunu da
ea wadela: i hou defele bidi lamu. Gode da dunu
huluanedafa defele ba: lalu fofada: sa.

4 Dilia ouligisu dunu! Dilia hawa: hamosu dunu ilima
asigiwane hamoma. Mae gogolema! Dilia amola
da Hina esala. E da Hebene ganodini esala. **2** Mae
fisili, Godema sia: ne gadoma. Sia: ne gadosea,
mae golale Godema nodone sia: ma. **3** Dilia sia: ne
gadosea, nini fidima: ne, Godema sia: ne gadoma.
Gode Ea Sia: da Yesu Gelesu Ea wamolegei hou
olelesa. Gode da nini amo sia: olelemusa: ninima
logo doasima: ne, Godema sia: ne gadoma. Bai
na da Gode Ea Sia: olelebeba: le, wali se iasu
diasu ganodini esala. **4** Amaiba: le, dunu eno noga:
le nabima: ne amola na da moloiwane Gode Sia:
olelema: ne, amo Gode fidima: ne Ema sia: ne
gadoma. **5** Hame lalegagui dunu da dilia hou ba:
lalebeba: le, dawa: iwane hamoma. Olelemu logo ba:
sea, defea, eso huluane olelema. **6** Dilia sia: da eso
huluane hahawane amola noga: iwane nabimu da
defea. Amola dunu da dilima adole ba: sea, dilia da
ilima bu adole ima: ne eso huluane defele esalumu da
defea. **7** Ninia sama Digigase, e da mae yolesili, ida:
iwane hawa: hamosu dunu. Ania gilisili Hina Gode
Ea hawa: hamonana. Digigase da na hou huluane
dilima olelemu. **8** Dilia da ninia hou nabasea, dogo
denesini hahawane ba: mu. Amaiba: le na da e dilima
asula ahoa. **9** Ounisimase da dilia fi dunu amola na
dogolegei hahawane hawa: hamosa sama. E amola
da Digigase sigi masunu. Ela da gui hamonana hou
huluane dilima olelemu. **10** A: lisadagase, ani gilisili
se iasu diasu ganodini esala, dilima asigi sia: olelesa.
Maga (Banaba: se gawiya) e da dilima asigi sia:
adosisa. (Na musa: olelei agoane, Maga da dilima
doaga: sea, hahawane yosia: ma.) **11** Yosiua (eno dio
Yasadase), ea asigi sia: dilima olelesa. Amo dunu
udiana ilia fawane da Yu fi ilia dafawaneyale dawa:
su yolesili, Yesu Gelesu Ea hou lalegaguli, na gilisili
Gode Ea Hinadafa Hou misa: ne hamonana. Ilia
da na noga: le fidisu. **12** Dilia fi dunu eno ea dio
amo Eba: fala: se, Yesu Gelesu Ea hawa: hamosu
dunu, da dilima asigi sia: olelesa. Dilia da Gode
fidibiba: le noga: le leloma: ne amola dafawaneyale
dawa: beba: le asigilaiwane Gode Ea hanai hou eso
huluane hamonanoma: ne, e da eso huluane ha:
giwane sia: ne gadolala. **13** Na da dafawane sia: sa.
E da dili amola La: ioudisia dunu amola Haila: bolisi
dunu fidima: ne, gasa bagade hawa: hamosa. **14**
Luge, ninia dogolegei manoma legesu dunu amola
Dima: se, ela asigi sia: dilima adosisa. **15** Ninia fi
dunu huluane La: ioudisia moilai bai bagade ganodini
esala, ilima ninia asigi sia: adosima. Uda ea dio amo
Nimifa: , (Gode Ea fa: no bobogesu dunu ilia ea
diasuga sia: ne gadomusa: gilisisa), ema ninia asigi
sia: olelema. **16** Wali meloa dedei dilia idi dagoiba:
le, La: ioudisia Yesu Ea fa: no bobogesu fi dunu
idima: ne iasima. Amola dilia meloa dedei amo ninia
La: ioudisia fi dunuma i, amo ilia da dilima iasisia,
idima. **17** Agiba: sema olelema, “Dia hawa: hamosu
amo Gode da dima olelei liligi, amo mae yolesili
dagolesima!” **18** Amo meloa na loboga nisu dedesa.

Na, Bolo, dilima asigi sia: adosisa. Na se iasu diasu ganodini sia: inega lala: gi esala, mae gogolema. Gode Ea hahawane dogolegele iasu dilima dialumu da defea. Sia: Ama Dagoi

1 Desalounia

1 Bolo, Sailase amola Dimodi, ninia da dilia Desalounia Yesu Ea fa: no bobogesu fi (sese) dunu, Ada Gode amola Hina Gode Yesu Gelesu, amo Ea fi dunu dilima meloa dedene iaha. Hahawane dogolegele iasu amola olofosu dili dawa: ma: ne, ninia dawa: lala. **2** Ninia eso huluane Godema sia: ne gadosea, dilia hou dawa: beba: le, Godema nodosa. Amola Gode da dili fidima: ne, ninia Godema sia: ne gadosa. **3** Dilia da dafawaneyale dawa: beba: le hawa: hamoi, amola asigidafa hou lalegaguiba: le, baligiliwane hawa: hamoi amola dilia Hina Gode Yesu Gelesu amo dafawane esaloma: beyale dawa: lusu hou hame yolesi, amo huluane dawa: beba: le ninia da ninia Ada Godema nodone sia: ne gadosa. **4** Ninia fi dunu! Gode da dilima asigisa amola dilia da Ea fi dunu esaloma: ne, E da dili ilegei dagoi, amo ninia dawa: **5** Ninia da Gode Ea Sia: Ida: iwane Gala sia: ga fawane hame olelei. Be Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala da gasa bagadewane gilisili olelebeba: le, amo sia: da dafawane dilia dawa: i galu. Ninia da dilia gilisisu amo ganodini esalea, dilia da nini hou ba: i. Ninia dili fidima: ne hawa: hamosu. **6** Dilia da nini hou amola Hina Gode Ea hou amo defele hamosu. Dilia da se bagade nabasu. Be amo mae dawa: le, dilia da hahawane amo Gode Ea A: silibu hahawane dogolegele iasu liligi amoga hahawane Gode Ea sia: nabi dagoi. **7** Dili noga: le hamobeba: le, Yesu Ea hou lalegagui dunu huluane Ma: sidounia soge amola Aga: ia soge amo ganodini da dilia hou amoma fa: no bobogei. **8** Dilia da Hina Gode Yesu Gelesu Ea sia: Ma: sidounia dunu amola Aga: ia dunu, ilima olelei. Be ili fawane hame. Dilia Godema dafawaneyale dawa: su hou amo dunu huluanedafa ilia nabi dagoi. Amaiba: le, ninia da dilima bu hame sia: mu galebe. **9** Amo dunu huluane da amane sia: sa. Ninia da dilima misini, dilia da ninia hahawane dogolegele yosia: ne, loboga hamoi ‘gode’ liligi ilima sia: ne gadosu hou yolesili, Godema sinidigili, amola Esalebe Gode Ea hawa: hamosu. **10** Amola dilia da Gode Ea Mano amo Hebene yolesili, osobo bagadega bu misa: ne ouesalusu. Amo Gode da Ea Mano Yesu Ea bogoi wa: legadolesi. Gode Ea ougi fofada: su hou da misunu galebe. Be Yesu Gelesu da nini amo ougi hou mae ba: ma: ne, ninia Gaga: su dunu esala.

2 Ninia fi dunu! Dilia dawa: ! Ninia dilima misini, udigili hame hawa: hamosu. **2** Ninia da Desalounaiga moilai bai bagadega hame doaga: le, Filibai moilai bai bagade amo ganodini dunu eno da ninima se bagade iasu amola ninima lasogole sia: su, amo dilia dawa: Amola Desalounaiga moilai bai bagade ganodini, dunu eno da ninima bagadewane gegesu. Be Gode da nini fidibiba: le, ninia da mae beda: iwane Gode Sia: Ida: iwane Gala, Gode olelesu liligi, amo dilima olelei. **3** Ninia da moloi hame sia: o dilia hou wadela: ma: ne sia: o ogogosu sia: , amo dilima olelemusa: hame dawa: i. **4** Ninia da osobo bagade dunu ilia ge noga: ma: ne hame olelesa. Be Gode da ninia hou abodesa. Amaiba: le, ninia da Gode Ea hanai liligi fawane eso huluane olelesa. Bai Gode da ninia Ea Sia: Ida: iwane olelema: ne, ninia hou defele dawa: beba: le, ninima ilegei. **5** Gode da ninima ba: su Dunu esala. Dilia dawa: loba, nini da dabua hahayafuli hame sia: na misi. Amola ninia uasu hou dedeboma: ne sia: ga fawane hame olelei. **6** Ninia da dili amola eno dunu, ninima nodoma: ne sia: musa: hame olelei. **7** Be ninia da Gelesu Ea asunasi dunu hamoiba: le, dilima bidi lamu da defea galu. Be ame da ea manoma asigi gebewane hou hamosa, amo defele ninia da dilima gilisisia, dilima asigi gebewane hou hamosu. **8** Ninia da dilima bagadewane asigiba: le, ninia da Gode Ea Sia: Ida: iwane gala dilima olelei. Be amo baligili, ninia da ninia esalusu amola dili gilisili lama: ne, dilima imunusa: dawa: i galu. Dafawane, ninia da dilima bagadewane asigi galu. **9** Ninia mae helefili bagadewane hawa: hamonanu, amo dilia dawa: be na da dawa: lala. Ninia da eso amola gasi ganodini mae yolesili, dilima wali esaloma: ne liligi mae lale hamosu. Ninia da Gode Ea Sia: Ida: iwane dilima olelesu. **10** Dilia amola Gode, da ninia ba: su dunu agoane. Ninia dilima hou hamoi da ledo hamedei, ida: iwane amola wadela: i hame ba: su. **11** Ninia da ada da ea mano amoma hou hamosa, amo defele dili afae afae amoma hamoi dagoi. **12** Ninia dili dogo denesima: ne fidisu. Gode da dilima Ea Hinadafa Hou amola Hadigidafa Hou gilisili lama: ne, Ema misa: ne sia: i dagoi. Amaiba: le, ninia da Gode dili hahawane dogolegele ba: ma: ne, dili noga: le esaloma: ne dilima ha: giwane sia: nanu. **13** Be ninia Godema nodosu da bai eno gala. Ninia da Gode Sia: dilima olelebeba: le, dilia da amo sia: da

osobo bagade dunu ilia sia: mae dawa: le, amo da
Gode Ea Sia: dafa (dafawane amo da Gode Ea Sia:)
dilia dafawaneyale dawa: beba: le, lalegagui dagoi.
Gode da dilia dogo ganodini hawa: hamonanebeba:
le, dilia da lalegagui. 14 Ninia fi dunu! Musa: , Yu
fi dunu Yudia soge ganodini esalu mogili da Yesu
Gelesu Ea hou lalegaguli, Yesu Ea fa: no bobogesu fi
hamoi. Yu dunu da Yudia soge Gode fi dunuma se
bagade iasu. Amo hou ilima doaga: i defele, dilima
doaga: i. Dilia fi dunu amolawane da Yu dunu defele,
dilima se bagade iasu. 15 Yu dunu da Hina Gode
Yesu amola musa: balofede dunu medole legei dagoi.
Amola ilia ninima se bagade iasu. Gode da amo dunu
hahawane hame ba: sa. Ilia da dunu huluanema
ha laiwane esala. 16 Gode Ea Sia: da Dienadaile
dunu ilima gaga: su gaguli maha. Be Yu dunu da
ha labeba: le, ninia da amo sia: Dienadaile dunuma
olelemusa: dawa: loba, ilia ninia logo hedofamusa:
dawa: i galu. Amo hamobeba: le, ilia da eso huluane
wadela: le hamonanu amola waha ilia wadela: i hou
da nabaidafa ba: sa. Amola Gode Ea ougi fofada: su
hou da musa: hedolo hame, be waha ilima doaga: i
dagoi. 17 Ninia fi dunu! Ninia da dilima fonobahadi
afafaiba: le (ania da: i da afafai be ania asigi dawa: su
da gilisi ba: i.) ninia da dilima bagadewane fofagiba:
le, dilia odagi bu ba: musa: logo hogoi helei. 18
Ninia dilima bu masusa: dawa: i galu. Na nisu eso
bagohame dilima bu masusa: logo hogoi helei, be
Sa: ida: ne da na logo damui. 19 Dilia da noga: le
hamoiba: le, ninia da dilima hahawane bagade gala.
Yesu Gelesu da bu masea, ninia da dilia hou hidale
agoane amola hahawane Ema adole imunusa: dawa:
lala. Eno dunu ilia hou da dili hou hame baligisa. 20
Dafawane! Ninia da dilia hou dawa: sea, hidale amola
nodone dawa: lala.

3 Amalalu, dilima bagadewane fofagiba: le, ninia
dilima masusa: logo momagemusa: dawa: i galu.
Ninia amane hamoi. Ninia da A: denese moilai bai
bagadega ouesalu, 2 ninia da ninia fi dunu Dimodi
(e amola ninia, gilisili Gode Ea hawa: hamosa, amo
Yesu Gelesu Ea Sia: Ida: iwane olelesa), amo dunu
dilia dogo denesima: ne amola dilia dafawaneyale
dawa: su houma gasa ima: ne, asunasimusa: dawa: i
galu. 3 Dilia da se nababeba: le, bu Yesu Ea logo
yolesisa: besa: le, ninia amo dunu dilima asunasi.
Dilisu dawa: ! Amo se nabasu hou da ninima Gode
Ea olelesu liligi gala. Amaiba: le, E da se nabasu logo
hame damusa. 4 Ninia da musa: dilima sigi esalu,
amo esoga ninia da se nabimu amo dilima olelei.
Amola, amo se nabasu da ninima doaga: i dagoi. 5
Amaiba: le, na da Dimodi dilima asunasi dagoi. Na da
dilia hou hame dawa: beba: le amola se nababeba:
le, na da Dimodi dili dafawaneyale dawa: su hou ba:
ma: ne asunasi. Sa: ida: ne da dilima dafama: ne
olelelalu dilia dafabeba: le, ninia da udigili hamoi,
amasa: besa: le na da Dimodi dili hou ba: ma: ne
asunasi. 6 Wali Dimodi da ninima bu misi. E da dili
dafawaneyale dawa: su hou amola asigidafa hou,
amo ninima olelebeba: le, ninia hahawane bagade
ba: i. Dilia da ninima asigisa amola ninia dili ba: mu
hanai gala, amo defele dilia nini ba: mu hanai, amo e
da ninima olelei. 7 Amaiba: le, ninia fi dunu! Ninia se
bagade nabasu amo ganodini, dilia dafawaneyale
dawa: su hou dawa: beba: le, dogo denesi ba: i.
8 Dilia da gasawane Hina Godema madelagiwane
lelebeba: le, ninia amola da hahawane esalebe ba:
mu. 9 Amola wali ninia da dilia hou dawa: beba:
le, Gode Ea hou ganodini hahawane bagade ba:
beba: le, Godema nodosa. 10 Eso amola gasi, Gode
da ninia dili ba: ma: ne amola ninia dili dafawane
dawa: su hou fidima: ne, Gode da amo hamomusa:
logo fodoma: ne, ninia Ema sia: ne gadosa. 11 Ninia
Ada Gode amola Hina Gode Yesu da ninia dilima
misusa: logo fodoma: ne ninia sia: ne gadosa. 12
Hina Gode da dilia fi ganodini eno dunu eno dunuma
amo asigidafa hou bagade heda: ma: ne hamomusa:
, ninia sia: ne gadosa. Dilia asigidafa hou da asigilale,
nini dilima asigidafa hou defele ba: mu, na da sia:
ne gadosa. 13 Amai hamomu galea, dilia da gasa
bagade ba: mu. Amasea, Hina Gode Yesu amola Ea
fi dunu huluane osobo bagadega dili lala masea, dili
da ninia Ada Godema fofada: musa: lelebeba: le,
ledo hamedei gala amola ida: iwane ba: mu.

4 Sia: dagomusa: , ninia fi dunu, ninia da hou amo
da Gode da hahawane ba: su, dilima olelei. Dilia
da musa: amola wali agoaiwane esala. Be wali dilia
da amo hou baligimusa: , ninia Hina Gode Yesu Ea
Dioba: le dilima ha: giwane adole ba: sa. 2 Hina Gode
Yesu da ninima sia: beba: le, ninia dilima sia: i dagoi.
Amo huluane dilia dawa: 3 Gode Ea hanai da dilia da
hadigiwane, wadela: i uda lasu hou hame hamosa
esaloma: ne hanasa. 4 Dilia da dilia da: i hodo amoma

molole amola hadigi hinawane esalumu da defea. **5** Be dilia da Gode hame dawa: dunu defele, uda hanai hou bagade dawa: mu da defea hame. **6** Uda lasu hou amo ganodini, dunu afae da Yesu Ea fa: no bobogesu fi dunu enoma wadela: le hamomu da defea hame. E da ea na: iyado amoma osa: le heda: mu da defea hame. Ninia musa: dilima gasa bagade sia: i. Nowa dunu da inia uda adole lasu hou hamosea, e da Hina Gode Ea se dabe iasu ba: mu. **7** Ninia da wadela: i hou amo ganodini esaloma: ne, Gode da ninima misa: ne hame wei. Be ninia hadigi amo ganodini esaloma: ne, Gode da ninima wei dagoi. **8** Amaiba: le, nowa da amo olelesu higasea, e da osobo bagade dunu hame higasa. Be e da Gode amo da dilima Ea A: silibu Hadigidafa Gala iaha, Ema higasa. **9** Na da dilima dilia Yesu Ea fa: no bobogesu fi enoma asigima, amo hame dedemu. Bai Gode Hi da amo asigidafa hou dilima olelei dagoi. **10** Dilia da ninia fi dunu huluane Ma: sidounia soge amo ganodini, ilima asigidafa hou hamosu. Amaiba: le, ninia fi dunu! Dilia amo hou bu baligiliwane hamoma: ne, ninia dilima ha: giwane adole ba: sa. **11** Dilia olofoiwane esaloma: ne amola eno dunu ilia hou mudale mae dawa: le, dilia hou fawane dawa: ma: ne, ninia musa: sia: i defele dilia loboga hawa: hamobeba: le fawane dilia wali esaloma: ne liligi fawane lama: ne, amo logo hogoi helema. **12** Agoane hamosea, hame lalegagui dunu da dilima nodomu. Amola dilia dafawane esaloma: ne liligi lama: ne, eno dunuma edegemu hame dawa: mu. **13** Ninia fi dunu! Hame lalegagui dunu ilia hobea misunu hou dafawane hamoma: beyale dawa: lusu hame dawa: beba: le, ilia fi dunu bogosea, da: i dioi bagade naba. Be dilia da defele da: i diosa: besa: le, dilia musa: bogoi dunu ilia hou dawa: mu ninia hanai gala. **14** Yesu da bogole bu wa: legadoi, amo ninia dafawaneyale dawa: be. Amaiba: le, nowa dunu da Yesu Ea hou lalegaguiwane bogoi, amo da Yesu bu masea, ili amola Yesu bu sigi misa: ne Gode da asunasimu, amo amola ninia dafawaneyale dawa: be. **15** Ninia wali da Hina Gode Ea olelesu dilima olelesa. Hina Gode Yesu Gelesu da osobo bagadega bu doaga: sea, ninia da hame bogoi esalebe ba: sea, ninia da musa: bogoi dunu ilima bisili hame heda: mu. **16** Be a: igele ouligisu dunu ea misa: ne wele sia: be amo da nabimu. Gode dalabede ha: giwane dubi amola nabimu. Amasea, Hina Gode Hisu da Hebene yolesili, osobo bagadega manebe ba: mu. Dunu huluane ilia Gelesu Ea hou lalegaguiwane bogoi dunu, amo da bisili esaloma: ne wa: legadomu. **17** Amasea, ninia amo esoga hame bogoi esala dunu, amo Gode da lale gadole, ninia amola musa: dunu bogoi, gilisili mu mobi ganodini, hisi ganodini Hina Gode yosia: mu. Amasea, ninia da eso huluane Hina Gode sigi esalalalumu. **18** Amaiba: le, amo sia: enoma enoma sia: muba: le, dilia dogo denesima: ma.

5 Na fi dunu! Na da dilima Yesu da habogala bu misa: bela: , amo dedene imunu hamedei liligi agoane gala. **2** Bai dilisu da noga: le dawa: amo Hina Gode Ea bu misunu Eso da wamolasu dunu da gasi ganodini mabeba: le dunu ilia fofogadigisa, amo defele ba: mu. **3** Osobo bagade dunu da agoane sia: mu, “Defea! Olofosu ida: iwane da diala. Ninia hame beda: i!” Amasea, hedolowane se bagadedafa da ilima doaga: mu. Uda da mano lalelegemu galea, se nabasu da ema doaga: sa, amo defele ilia se bagade hedolo nabimu. Ilia da hobeamu logo hamedafa ba: mu. **4** Be dilia! Ninia fi dunu! Dilia gasi ganodini hame esala. Amaiba: le, eso da hedolo hadigisia, dili da diasu eda da wamolasu dunu ba: sea fofogadigisa, amo defele dilia da hame fofogadigimu. **5** Dilia huluane da hadigi ganodini amola esoga ahoasu dunu. Ninia gasi ganodini ahoanusu hame dawa: **6** Amaiba: le, ninia eno dunu defele, udigili golamu da defea hame. Ninia nedigili, ninia hou amoma hinawane ouesalumu da defea. **7** Dunu da gasi ganodini golasa. Ilia da gasi ganodini adini bagade nabeba: le feloasa. **8** Be ninia da esoga ahoabeba: le, mae feloale esalumu da defea. Ninia da dafawaneyale dawa: su hou amola asigidafa hou, da: igene gaga: su liligi defele gagumu da defea. Ninia dialuma mae goudama: ne, hobea misunu dafawane hamoma: beyale dawa: lusu habuga agoane figisimu da defea. **10** Gode da ninima ougili fofada: musa: amo hame ilegei. Be ninia Hina Gode Yesu Gelesu da Ea bu misunu eso amoga, ninia bogoi galea o esalea, ninia amola E, gilisili esalalaloma: ne amola ninia Yesu Ea gaga: su ba: ma: ne, Gode da ninima ilegei dagoi. **11** Amaiba: le, dilia waha hamonanebe hou amo defele mae yolesili, dunu eno da dunu enoma dogo denesima: ne fidilalumu da defea. **12** Ninia fi dunu! Dilia fi amo ganodini, ouligisu dunu ilia hawa: hamosa amola dilima bisili Yesu Ea fa: no bobogesu

hou olelesa, ilima nodone nabima! **13** Ilia da bagade
hawa: hamobeba: le, ilima baligili asigidafa hou amola
nodosu hou olelema. Dilia fi ganodini olofosu ba: mu
da defea. **14** Ninia fi dunu! Ninia da dilima ha: giwane
adosa. Dilia higale hawa: hamosu dunuma gasawane
sisane sia: ma. Beda: i dunuma ili dogo denesima:
ne sia: ma. Dilia dunu gogaya: i ili fidima. Dilia
dunu huluane ilima hedolo mae ougili, asaboiwane
hamoma. **15** Dunu afae da eno dunuma wadela: le
hamosea, amo dunu da se nababeba: le bu wadela:
i dabe imunu da defea hame. Mae hamoma. Be
dilia da dili fi dunu amola dunu huluane ilima hou
ida: iwane hamomusa: , logo hogoi helema. **16** Eso
huluane hahawane esaloma. **17** Eso huluane mae
yolesili, Godema sia: ne gadolaloma. **18** Hou huluane,
noga: i amola wadela: i amo da dima doaga: sea,
mae da: i dione Godema nodonanoma. Dilia da Yesu
Gelesuma madelagili esalebeba: le, dilia da amo hou
hamoma: ne Gode da hanai gala. **19** Gode Ea A:
silibu Hadigidafa Gala, amo ea logo mae hedofama!
20 Gode Ea A: silibu Hadigidafa da dunu ea dogoga
sia: olelesea, amo sia: mae higama! **21** Be amo sia:
huluane da dafawane o dafawane hame amo dawa:
ma: ne, abodema. Noga: iwane liligi amoma fawane
fa: no bobogema. **22** Be adi hou da fonobahadi
fawane wadela: i hou agoai ba: sea, amo higama. **23**
Gode da ninima olofosu iaha! E da dili afadenene bu
dilia a: silibu, asigi dawa: su amola da: i hodo, amo
liligi huluane E da Hina Gode Yesu Gelesu amo Ea bu
misunu esoga, dilia ledo hamedei gala amola hadigi
hamoi ba: ma: ne, na da Godema sia: ne gadosa.
24 Gode da dilima misa: ne sia: i dagoi. Ea hou da
dafawaneba: le, amo afadenesu hawa: hamosu e
da mae yolesili dagomu. **25** Ninia fi dunu! Gode da
nini fidima: ne, Godema sia: ne gadoma. **26** Dilia
fi ganodini, dunu huluane da dunu enoma ola eya
agoane nonogoma! **27** Na da Hina Gode Ea Dioba:
le, dilia Yesu Ea fa: no bobogesu fi dunu huluane
nabima: ne, amo meloa idima: ne sia: sa. **28** Hina
Gode Yesu Gelesu da Ea hahawane dogolegele iasu
dilima ima: ne, na dawa: lala.

2 Desalounia

1 Ninia amo Bolo, Sailase amola Dimodi, da dili
Desalounia ninia Ada Gode amola Hina Gode Yesu
Gelesu amo Ea hou lalegagui dunu, dilima meloa
dedesa. **2** Ninia da Ada Gode amola Hina Gode Yesu
Gelesu, dilima hahawane dogolegele iasu amola
olofosu ima: ne, Godema sia: ne gadosa. **3** Ninia fi
dunu! Dilia noga: le hamobe amo dawa: beba: le, ninia
eso huluane Godema nodosa. Dilia dafawaneyale
dawa: su hou da bagadewane asigilalebeba: le,
amola dilia da enoma enoma asigi noga: i hou
hamonanebeba: le, ninia Godema nodonanumu da
defea. **4** Dilia hou da asigilalebeba: le, ninia da Gode
Ea fi eno ilima dili hou hidale amola nodonewane
olelesa. Dilia da dilima se nabasu hou bagade amola
da: i dioi amo mae dawa: le, dafawaneyale dawa: su
hou mae yolesili, eso huluane hawa: hamonanebeba:
le, ninia dilia hou eno dunuma nodonewane olelesa.
5 Dilia hou da Gode Ea fofada: su da moloidafa amo
olelesa. Amaiba: le, dilia da Gode Ea Hinadafa Hou
amo dafawaneyale dawa: beba: le wali se naba, amo
Hinadafa Hou ganodini eso huluane esalalaloma:
ne, Gode da dili defele ba: mu. **6** Gode da hou
moloidafa hamomu dawa: Gode E da dunu amo da
dilima se iaha, ilima se bagade dabe imunu. **8** Amola
Gode da dilia amola ninia, amo ania se nabasu logo
hedofamu. Hina Gode Yesu amola Ea gasa bagade
a: igele dunu ili sigi misa: ne, e da Hebene yolesili,
lalu bagadewane dabe gaguiwane, amo dunu ilia
Gode higasa amola Hina Gode Yesu Gelesu Ea Sia:
Ida: iwane hame nabasu dunu, amo dunuma dabe
ima: ne Yesu da masea, E da ninia se nabasu logo
hedofamu. **9** Be dilima se iasu dunu, amo ilia se dabe
iasu ba: mu. Ilia se dabe iasu da ilia eso huluane
gugunufinisi dagoi ba: mu, amola eso huluane ilia
da Hina Gode amola ea gasa bagade hadigi hou
amoma afafai dagoi ba: mu. **(aiōnios g166)** **10** Amo
esoga, Hina Gode Yesu da Ea fi dunu amo da Ea
hou dafawaneyale dawa: sa, ilima nodosu amola
hadigi lala misunu. Dilia da Yesu Ea fi dunuma gilisi
dagoi ba: mu. Bai dilia da sia: amo nini dilima olelei
liligi, amo dafawaneyale dawa: i dagoi. **11** Amaiba: le,
Gode da dili fidima: ne, ninia eso huluane Godema
sia: ne gadosa. Dilia hou gaheabolo amo ganodini
esaloma: ne, Gode da dilima misa: ne wele sia: i. Amo
hamomusa: dilia defele ba: ma: ne, ninia Godema
sia: ne gadosa. Dilia da hou ida: iwane hanaiba: le,
Gode da ea gasaga dili hou ida: iwane hamomusa:
logo fodoma: ne amola dilia dafawaneyale dawa: su
logo bidiga doaga: ma: ne, amo ninia Godema sia:
ne gadosa. **12** Dilia amo hou hamosea, eno dunu
da Hina Gode Yesu Ema nodonanumu. Ninia Gode
amola Hina Gode Yesu Gelesu da dilima asigiba: le,
dilima amola nodonanumu.

2 Hina Gode Yesu Gelesu Ea bu misunu eso amola
ninia Ea eso huluane gilisili esaloma: ne gilisimu
hou, amo na da dilima olelemu. **2** Na fi dunu!
Dunu eno da Yesu Ea Bu Misunu Eso da doaga: i
dagoi olelebeba: le, dilia hedolowane gagoududalumu
amola se nabimu, na higa: i. Agoane mae hamoma:
ne, na dilima ha: giwane adole ba: sa. Amabela: !
Amo giadofai sia: ninia da Gode sia: olelesea sia: i o
ba: la: lebeba: le sia: i, o meloa ganodini dedene i,
amo dunu mogili ilia giadofale dawa: sala: ? **3** Be
dunu ilia dilima hamedafa ogogoma: ne, ogogosu
logo damuma. Dafawane! Yesu da bu misunu. Be
hidadea, hamedafa nabasu hou da doaga: mu amola
Wadela: idafa Dunu amo da Helo soge doaga: mu
dunu, e da misini ba: mu. Amasea, Yesu Gelesu Ea
bu misunu eso ba: mu. **4** Wadela: idafa Dunu da
ouligisu dunu huluane amola eno liligi amoma osobo
bagade dunu da sia: ne gadosa, amoma e da halale
osa: le heda: mu. E da baligili, Gode Ea Debolo Diasu
amo ganodini golili sa: ili, fili, e da Godedafa hisu da
sia: mu. **5** Be dawa: ma! Na da musa: dilima gilisili
esala, amo sia: dilima olelei. **6** Be wali amo misunu
hou da hame doaga: i. Amo hou hedolo hame doaga:
ma: ne, Dunu amo dilia dawa: Dunu da logo ga: su
agoane esala. Gode da eso ilegei dagoi. Amola amo
esoga fawane, Wadela: idafa Dunu da ba: mu. **7**
Be wamolegei wadela: i hou da wali hamonanebe
diala. Be na musa: sia: i hou doaga: mu amo da mae
doaga: le, Gode da amo misunu hou logo ga: su
Dunu bu samogei dagoiba: le fawane, amo hou da
doaga: mu. **8** Amasea Wadela: idafa Dunu da ba:
mu. Be Hina Gode Yesu da bu masea, E da Wadela:
idafa Dunu amo Ea lafi fo amola Ea si nenemigi hou
amoga gugunufinisimu. **9** Wadela: idafa Dunu da
Sa: ida: ne ea gasa laiwane masea, e da ogogosu
gasa bagade musa: hame ba: su hou amola dawa:
digima: ne olelesu agoane hou bagohame hamomu.

10 Dunu amo ilia da Helo doaga: mu logoga ahoabe, ilima e da bagadewane ogogomu. Be amo dunu ilia da dafawane hou amoma hame asigiba: le, ili gaga: su ba: ma: ne hame lalegagui. Amaiba: le, ilia da bogomu. 11 Amo hou da doaga: muba: le, Gode da ilia ogogosu dafawaneyale dawa: ma: ne, ilia asigi dawa: su E da wadela: lesisa. 12 Amaiba: le, dunu huluane amo da dafawane sia: hame dafawaneyale dawa: le, wadela: i hou hahawane hamobeba: le, amo huluane se imunusa: fofada: musa: , Gode da agoane hamoi dagoi. 13 Be ninia fi dunu! Ninia da dilia hou ba: beba: le, Godema nodosa. Bai Gode da dilima asigisa. Dilia da Gode Ea A: silibu amo Ea gasaga amola dilia dafawaneyale dawa: su amoga, dili da Ea hadigi fidafa hamoma: ne, Gode da dili bisili ilegele gaga: i dagoi. 14 Ninia lafidili Gode Ea Sia: Ida: iwane Gala dilima olelebeba: le, Gode da ea fidafa hamoma: ne, dili Ema misa: ne wele sia: i dagoi. Dilia da ninia Hina Gode Yesu Gelesu amo ea hadigi hou hahawane gilisili lama: ne, Gode da dili Ema misa: ne wei. 15 Amaiba: le, ninia fi dunu! Dilia gasawane leloma! Dilia dafawane sia: amo ninia lafidili amola meloa dedei amo ganodini olelei, amo gasawane lalegaguli, mae yolesima. 16 Ninia Hina Gode Yesu Gelesu amola ninia Ada Gode, amo da ninima asigi galu amola ninima hahawane dogolegele iasu iabeba: le, ninia da mae beda: iwane hobea dafawane hamoma: beyale dawa: lusu lai dagoi. (aiōnios g166) 17 E da dili dogo denesima: ne amola dilia eso huluane hou ida: iwane sia: musa: amola hawa: noga: i hamomusa: , dilima gasa ima: ne, na da Godema sia: ne gadosa.

3 Sia: dagomusa: , na fi dunu! Ninia lafidili ninia da Gode sia: eno soge dunuma hedolowane olelema: ne, Gode da nini fidima: ne sia: ne gadoma. Dunu eno ilia hahawane amo dilia hou defele Gode Ea Sia: nabima: ne, Godema sia: ne gadoma. 2 Wadela: i dunu ilia da nini fasa: besa: le, Gode nini gaga: ma: ne, amo amola Godema sia: ne gadoma. Bai dunu mogili da Gode Ea Sia: dafawaneyale hame dawa: sa. 3 Be Gode Ea hou da fisisu hame dawa: E da dilima gasa iawane, Sa: ida: ne da dilima gegesea, Gode da gaga: mu. 4 Amola Hina Gode Yesu Gelesu da nini amola dili ouligibiba: le, dilia da hahawane esalumu ninia dawa: Ninia olelei defele dilia hamosa amola bu hamomu, amo ninia dafawaneyale dawa: be. 5 Hina Gode Yesu Gelesu da dilia Gode Ea asigidafa hou dawa: su amola dilia hame fisisu hou amo Gelesu Ea iasu liligi, amo asigilama: ne Hina Gode da fidima: ne, na da Godema sia: ne gadosa. 6 Ninia fi dunu! Ninia Yesu Gelesu Ea Dioba: le dilima gasa bagadewane sia: sa. Nowa dunu ninia fi amo ganodini da ninia sia: mae nabawane, hawa: hamosu higasea, ilima mae gilisima. 7 Dilia huluane dawa: Dilia da ninia hou hamoi amo defele dilia hamomu da defea. Ninia da dili sigi esalea, hawa: hamosu hame higasu. 8 Ninia da eno dunu ilia fidisu udigili hame lale, ninia lai defele bidi i dagoi. Be ninia gasa bagadewane hawa: hamoi. Ninia dilima edegemusa: higa: iba: le, eso amola gasi amoga mae yolesili hawa: hamonanu. 9 Ninia dilima bidi edegemu da defea galu. Be dilia da ninia hou defele hamomu ninia hanaiba: le, hawa: hamoi fawane. 10 Ninia da dili sigi esalebeba: le, dilima amane sia: su, “Nowa dunu da hawa: hamomu higasea, e da ha: i hame manu da defea!” 11 Ninia da dilia fi amo ganodini mogili ilia da hawa: hamosu higasa, mogili ilia hou mae dawa: le, eno dunu ilia hamobe fawane udigili baligidu sia: daha, amo dunu esalebe ninia nababeba: le, agoane sia: sa. 12 Ninia da Yesu Gelesu Ea Dioba: le, amo dunuma amane hamoma: ne sia: sa, “Dilia hahawane asaboiwane esaloma! Amola dilia esaloma: ne liligi defele lama: ne, hawa: hamoma!” 13 Be ninia fi dunu! Eso huluane, mae helefili, hou ida: iwane hamonanoma! 14 Amabela: ? Dunu afae da ninia sia: amo meloa ganodini dedei, hame nabima: bela: ? Amai galea, amo dunu ilegele, amola e gogosiama: ne, ema mae gilisima. 15 Be e da dilima ha lai dunu hamoi defele, ema mae hamoma. E da ninia fi dunu. Amaiba: le, ema sisane sia: ma! 16 Hina Gode Hisu da ninia olofosu bai esala. E da eso huluane, hou huluane amo ganodini dilima olofosu ima: ne, na Godema sia: ne gadosa. E da dili huluanema sigi esaloma: ne, na sia: ne gadosa. 17 Ni loboga nisu da amo meloa dedesa amane, “Bolo da asigibio dilima adosisa!” Na da meloa huluane agoane dedene, na dio agoane dedesa. 18 Hina Gode Yesu Gelesu Ea hahawane dogolegele iasu amo dili fidimusa: dialoma: ne, na Godema sia: ne gadosa. Sia: Ama Dagoi

1 Dimodi

1 Na Bolo, da Gode ninia Gaga: su amola Yesu Gelesu ninia hobea misunu dafawane esaloma: beyale dawa: lusu hou Fidisu, amoma Yesu Gelesu Ea asunasi dunu ilegei. **2** Na da di Dimodi, Yesu Gelesu Ea hou ganodini nagofe hamoi, dima meloa dedene iaha. Ninia Ada Gode amola Hina Gode Yesu Gelesu, dima hahawane dogolegele iasu hou, gogolema: ne olofosu hou amola olofosudafa dima ima: ne na da Godema sia: ne gadosa. **3** Na da Ma: sidounia sogega doaga: musa: ahoanebe sia: i, amo defele na dima bu sia: sa. Di Efesase moilai bai bagade ganodini esaloma! Amoga mogili ilia Gode Sia: ogogole olelebeba: le, ilia logo dia hedofama. **4** Ilia musa: ogogosu sia: amola aowalali ilia hou olelesu, amo yolesima: ne ilima sia: ma. Amo ogogole sia: beba: le, sia: ga gegesu da bagade heda: sa. Gode Ea hamomu hou, ninia Yesu Ea hou dafawaneyale dawa: beba: le fawane dawa: mu. Be amo ogogosu hou da Gode Ea hou hame fidisa. **5** Dunu da ilia dogo da ledo hameba: le, asigi dawa: su da dodofei dagoiba: le amola Yesu Ea hou dafawane lalegagui dagoiba: le, ilia asigidafa hou da asigilamu. Amo hou fidimusa: na da dima sia: sa. **6** Be dunu mogili ilia amo hou yolesili, ilia udigili sia: dabeba: le, logo enoga ahoa. **7** Ilia Gode Ea Sema eno dunuma olelemusa: dawa: lala. Be ilia sia: ilisu da hame dawa: Ilia gasa fi sia: sa, be bai hamedafa dawa: **8** Ninia Gode Ea Sema noga: le olelesea, amo da ninia fidisu liligi ba: mu. **9** Be dawa: ma! Sema da dunu moloidafa fidimusa: , Gode hame hamoi. Be sema wadela: su dunu, wadela: i dunu, Godema higa: i dunu, a:silibu hou higa: i dunu, eda amola ame amo medole legesu dunu, fasu dunu, wadela: i uda lasu dunu, wamolasu dunu, ogogosu dunu amola Gode Ea sia: dafa hame nabasu dunu, amo huluanema ilia wadela: i hou olelema: ne, Gode da Sema hamoi dagoi. **11** Amo olelesu hou da Gode Ea Sia: Ida: iwane amo ganodini diala. Ninia hadigi Gode da amo sia: ida: iwane olelei. E da amo Sia: eno dunuma olelema: ne, nama ilegei. **12** Ninia Hina Yesu Gelesu da na hawa: hamomusa: gini gasa defele nama iabeba: le, na da Ema nodosa. E da na hou da defele dawa: beba: le, amola nama hawa: hamomusa: gini ilegeiba: le, na da Ema nodosa. **13** Na da musa: Ema lasogole sia: i amola E se nabima: ne hamoi, amo mae dawa: le E da nama ilegei. Be na da dafawaneyale dawa: su hou hame dawa: beba: le, amola amo hou gagaoui agoane hamobeba: le, Gode da nama gogolema: ne olofosu ilegei. **14** Ninia Hina Gode da Ea hahawane dogolegele iasu liligi nama baligili i. Ninia Yesu Gelesuma madelagiba: le, dafawaneyale dawa: su hou amola asigidafa hou, Gode da amo dawa: su liligi fedege agoane nama baligili sogadigi. **15** Na da wali dafawane sia: dima olelemu. Dunu huluanedafa da amo sia: lalegagumu da defea. Yesu Gelesu da wadela: i hamosu dunu gaga: musa: , osobo bagadega misi. Na da dunu huluane baligili, wadela: idafa hamosu dunu. **16** Be Yesu Gelesu da wadela: i dunu fidima: ne, Ea asigidafa hou amo eno dunu ilia fa: no Ea hou lalegaguli eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu dawa: mu, E da dawa: i galu. Amo dunu ilia da na gaga: i dagoi ba: ma: ne, Gode da nama gogolema: ne olofosu hou olelei. **(aiōnios g166)** **17** Amaiba: le, eso huluane Esalalala Hina Bagadedafa, E da bogosu hame dawa: , dunu ea siga hame ba: sa, Hi fawane da Godedafa, Ema hadigi ima: ne ninia eso huluane nodonanumu da defea. Ama. **(aiōn g165)** **18** Dimodi! Na mano! Musa: dunu da dia hou hamomu olelema: ne, ba: la: lusu. Amo defele na da dima sia: sa. Amo sia: di lale, gegesu liligi agoane gaguli, gegema. **19** Dia dafawaneyale dawa: su hou amola asigi dawa: su dodofei dagoi, mae yolesima. Be dunu eno mogili ilia ilisu asigi dawa: su hame nababeba: le, ilia dafawaneyale dawa: su da wadela: lesi dagoi ba: sa. **20** Afae da Haiminiase amola eno da A: legesa: nede. Elama se dabe iasu ima: ne, na da ela Sa: ida: nema i dagoi. Ela da Gode Sia: amoma ogogosu sia: yolesima: ne, na da agoane hamoi.

2 Amaiba: le, na da degabo ha: giwane sia: sa. Dilia sia: ne gadosea, dunu huluane Gode da fidima: ne sia: ne gadoma, Godema adole ba: ma amola Godema nodone sia: ma. **2** Hina bagade dunu, gamane ouligisu dunu amola eno ouligisu dunu, amo Gode fidima: ne Godema sia: ne gadoma. Ninia da gebewane, olofoiwane, Godema beda: iwane amola nodoiwane esaloma: ne, agoane sia: ne gadoma. **3** Amo hou da noga: iwane amola Gode ninia Gaga: sudafa da amo hou hahawane ba: sa. **4** Gode da dunu huluane gaga: musa: dawa: lala. Ea hanai da dunu

huluane da dafawane hou dawa: mu. 5 Gode afadafa
fawane esala. Amola sia: alofesu Dunu afadafa, E
da Gode amola osobo bagade dunu gousa: musa:
logo hamoi dagoi, esala. Amo Dunu da Yesu Gelesu.
6 Yesu Gelesu da osobo bagade dunu huluane bu
bidi lama: ne, Ea da: i hodo i dagoi. Amo hou da
Gode da dunu huluane gaga: musa: dawa: lala, amo
olelesa. 7 Gode da amo hou hamoiba: le, E da
nama asunasi dunu amola olelesu dunu ilegei dagoi.
E da na amo Dienadaile dunu ilima dafawaneyale
dawa: su hou amola sia: dafa olelemusa: asunasi.
Na da hamedafa ogogosa! Na sia: da dafawane! 8
Na da agoane hanai galebe. Sia: ne gadosu diasu
ganodini, dunu ilia Gode Ea hou lalegaguiba: le,
sia: ga gegesu amola ougi hou hame dawa: dunu,
ilia lobo gaguia gadole Godema sia: ne gadomu na
hanai. 9 Uda amola da gaya noga: i ga: le, gebewane
amola asaboiwane ba: mu da defea. Gifalo, sulu ga:
le amola sua: ulabeba: le, amo da ilia hou ida: iwane
hame olelesa. Amo da dabua liligi fawane. 10 Be
ilia hou ida: iwane amola eno dunuma fidisu hou,
amo dogo ganodini hou amo ilia da fedege agoane
abula noga: iwane salimu da defea. Gode Ea hou
lalegagui uda da agoane hamomu da defea. 11 Uda
ilia hou fonoboiwane hamoi, ouiya: lewane Gode Ea
sia: nabimu da defea. 12 Be ilia udigili dunu ilima
olelemu o dunuma hinawane hamomu na higa: i gala
mabu. Ilia ouiya: le esalumu da defea. 13 Bai Gode
da hidadea A: da: me hamoi, fa: no E da Ibi hamoi.
14 Sa: ida: ne da A: da: me ema hame ogogoi. Be Ibi
da Sa: ida: ne ea ogogosu sia: nababeba: le, Gode
Ea sema wadela: lesi. 15 Be uda da Gode Ea hou
dafawane lalegaguli eso huluane mae yolesili asigili,
hadigiwane, asaboiwane esalebeba: le, ilia da mano
lalelegemuba: le, Gode Ea fidisu ba: mu.

3 Na da dafawane sia: dilima sia: sa. Dunu da Yesu
Ea fa: no bobogesu fi ouligisu hawa: hamomusa:
dawa: sea, defea, amo hawa: hamosu da ida: iwane
hawa: hamosu. 2 Be Yesu Ea fa: no bobogesu fi
ouligisu dunu da ledo hamedei dunu ba: ma: mu.
Ea hou da agoane ba: mu. E da uda afadafa lai
dunu. E da gebewane, olofosu hamosu dunu. E da
ea hou amoma hinawane esala. E da sia: ga gegesu
hame dawa: dunu. E da ea diasuga ga misi dunuma
aowasu dawa: E da sia: olelesu dawa: dunu. 3 E
da adini hame ba: su dunu. E da ougi hou hame
dawa: be, olofosu amola gebewane hou, dawa: E
da muni hame hanai dunu. 4 E da ea uda amola ea
mano, ilima ouligisuwane esala. 5 Be dunu da ea
uda amola mano, ilima ouligisuwane hame esalea,
e da habodane Gode Ea fi dunu noga: le ouligima:
bela: ? 6 Gaheabolo lalegagui dunu hame, be dunu
amo ea dafawaneyale dawa: su hou da asigilai dagoi,
agoaiwane dunu fawane lama: ne sia: ma. E da
gasa fi heda: le, Sa: ida: ne ea hou defele e da se
dabe iasu lama: ne fofada: mu, amasa: besa: le, ea
dafawaneyale dawa: su hou da asigilai ba: mu da
defea. 7 E da dafane Sa: ida: ne amo ea sani amo
ganodini dafasa: besa: le, Yesu Ea fa: no bobogesu fi
ouligisu dunu da hou ida: iwane hamonanebeba: le,
hame lalegagui dunu ilia da ea hou hahawane ba: mu
da defea. 8 Yesu Ea fa: no bobogesu fi fidisu dunu
(digone) amola, ilia hou da moloidafa amola hadigi
ba: mu da defea. Ilia amola adini bagade manu da
hamedei. Ilia amola muni hanamu da hamedei. 9 Ilia
asigi dawa: su da dodofei dagoiba: le, ilia moloidafa
dafawaneyale dawa: su hou lalegagui dagoi ba: mu
da defea. 10 Dilia amo dunu Yesu Ea fa: no bobogesu
fi hawa: hamoma: ne ilegemusa: dawa: sea, hidadea
ili hou abodema. Dilia adoba: lalu, noga: i ba: sea,
hawa: hamoma: ne ilegema. 11 Ilia uda amola da uda
ida: iwane ba: mu da defea. Ilia udigili amola baligidu
sia: mae sia: ne, ilia moloidafa amola gebewane
olofosu hou fawane hamoma: mu. 12 Yesu Ea fa: no
bobogesu fi fidisu dunu da uda afadafa fawane lai
dunu. E da ea uda amola mano ilima noga: le ouligisu
dunu fawane. 13 Yesu Ea fa: no bobogesu fi fidisu
dunu da ilia hawa: hamosu noga: le hamosea, ilia da
Yesu Gelesu Ea hou lalegagui amo eno dunuma mae
beda: iwane olelemu dawa: mu. Amasea, dunu eno
da ilima nodomu. 14 Na da wali dima meloa dedesa.
Be na da hedolo dima ba: la masunu hanai gala. 15
Be na da hedolo hame doaga: sea, amo meloa dedei
da ninia Gode Ea fi dunu ninia hou Yesu Ea fa: no
bobogesu fi amo ganodini hamonana olelesa. Amo
Gode Ea fi da ninia Gode Esala Ea Yesu Ea fa: no
bobogesu fi. Gode Ea Yesu Ea fa: no bobogesu fi
da moloidafa hou amo ea bai diala. 16 Dunu eno
da ninia dafawaneyale dawa: su hou da ogogosu,
amo sia: mu da hamedei. Ninia Godema dawa: su
hou da wamolegei liligi agoane. “E da osobo bagade
dunu ilia da: i lale, osobo bagadega misi. Gode Ea

A: silibu Hadigidafa Gala da Ea hou da dafawane olelei. A: igele dunu amola da amo Dunu ba: i. Eno dunu ilia da Ea hou amo dunu fifi asi gala ilima olelei. Osobo bagade ganodini, dunu bagohame Ea hou dafawaneyale dawa: i. Amola Gode da amo Dunu Hebene sogega oule gadoi."

4 Gode Ea A: silibu da amane molole olelesa, "Soge wadela: mu eso gadenesea, dunu mogili ilia Yesuma dafawaneyale dawa: su hou yolesimu. Ilia da ogogosu a: silibu amo ilia sia: nabimu. Ilia Fio liligi amo olelesu amoma fa: no bobogemu." **2** Amo olelesu liligi, wadela: idafa ogogosu dunu da olelesa. Ilia asigi dawa: su da fedege agoane laluga nei dagoiba: le, sia: dafa sia: mu da hamedei. **3** Amo ogogosu dunu da uda lamu da sema bagade olelesa. Eno da ha: i manu liligi afae afae da sema bagade olelesa. Be amo ha: i manu da sema hame. Gode da amo ha: i manu dunuga moma: ne hahamoi dagoi. Amaiba: le Gode Ea fi dunu, ilia dafawane hou dawa: beba: le, Godema nodone sia: ne gadolalu, huluane manu da defea. **4** Gode Ea hahamoi liligi huluane da noga: i. Ha: i manu afae hihimu da defea hame. Be Godema nodone sia: ne gadolalu, huluane manu da defea. **5** Gode da Ea Sia: amo ganodini defele olelebeba: le, amola amo ha: i manu moma: ne Godema nodone sia: i dagoiba: le, Gode da ha: i manu huluane manu hahawane ba: sa. **6** Amo sia: huluane di da ninia fi dunu ilima olelesea, di da Yesu Gelesu Ea ida: iwane hawa: hamosu dunu ba: mu. Agoane hamosea, di amola da gilisili dafawaneyale dawa: su sia: amola olelesudafa ha: i manu agoane manu. **7** Be Gode Ea hou hame lalegagui dunu ilia udigili siba sia: da hamedei liligi. Amaiba: le, amo sia: amoma mae gilisima. Hou ida: iwane hamomusa: gini, eso huluane sugulu agoane hamoma. **8** Dia da: i hodo amoga hawa: hamosea o hedesea, amo da dia da: i hodo liligi fonobahadi fidisa. Be dia a: silibu da dia asigi dawa: su amo ganodini hawa: hamosea, amo da dima wali amola hobea eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu iabeba: le, dia hou baligiliwane fidisa. **9** Amo sia: da dafawane! Dili huluane nabalu, lalegagumu da defea **10** Gode Ea hou ninia lalegaguiba: le, ninia da ludulala amola gasa bagade hawa: hamonana. Bai ninia dafawane esaloma: beyale dawa: lusu da Esalebe Gode da dunu huluane ilia Gaga: su dunu, be Ea hou lalegagui dunu baligili gaga: sa, amo ninia da dafawaneyale dawa: sa. **11** Na sia: i liligi huluane ninia fi dunuma olelema! **12** Di da ayeligi dunu. Be eno dunu da dia hou da fonobahadi fawane sia: sea, ilia logo hedofama. Be dia sia: , dia hou, dia asigidafa hou, dia dafawaneyale dawa: su hou amola dia ledo hame hou, amo huluane da ida: iwane hamoiba: le, dunu eno da dima fa: no bobogemu da defea. **13** Na da fa: no dima misunu. Be amogainini, gasa bagade hamoma. Dunu huluane nabima: ne, di Gode sia: idima amola ilima Gode sia: olelema. **14** Balofede dunu da sia: beba: le, amola Yesu Ea fa: no bobogesu fi asigilai dunu da ilia lobo di da: iya ligisili, Godema sia: ne gadoiba: le, Gode da hahawane a: silibu fidisu hou dima i dagoi. Dia amo hou fisisa: besa: le, noga: le ouligima! **15** Amo hou noga: le hamoma! Dia hou amo dunu huluane ba: ma: ne asigilamu da defea. **16** Dia hou amola dia olelesu, noga: le ouligima. Amo hou eso huluane mae yolesili hawa: hamonanumuba: le, di da gaga: su hou ba: mu. Amola eno dia sia: naba dunu da gaga: su ba: mu.

5 Da: i hamoi dunu amola asigilai dunu, ilima ougili gagabole mae sia: ma. Be ilima dia "ada" agoane sia: ma. Ayeligi dunu ilima "naeya" agoane sia: ma. **2** Asigilai uda, ilima "ame" agoane sia: ma. A: fini ilima "aeya" agoane sia: ma, amola ilima wadela: lewane mae dawa: ma. **3** Didalo da ilisu esalebeba: le, ilima asigiwane hamoma. **4** Be didalo ea mano o ea ya: ya esalea, defea, amo mano ilia ame noga: le fidimu da defea. Ada ame amola aowa aya: amola musa: ilia mano noga: le fidibiba: le, mano ilia dabe bu noga: le fidisia, Gode da hahawane ba: mu. **5** Didalo da hisu esalebebe, ema hobea misunu hou dafawane hamoma: beyale dawa: lusu e da Gode Ea lobo ganodini ligisili, eso amola gasi, huluane ea hou Gode fidima: ne sia: ne gadosa, amo da hahawane esalumu. **6** Be didalo da udigili osobo bagade hedesu hou hamosea, e da esala be a: silibu bogoiwane ba: sa. **7** Dunu eno ilia didalo mae higale ba: ma: ne, didaloma amo sia: olelema. **8** Be nowa dunu da ea fi dunu amola baligili ea sosogo fi dunu, amo noga: le hame ouligisia, e da Yesu Gelesu Ea hou yolesi dagoi agoane ba: sa. Ea wadela: i hou da Yesu Ea hou hame lalegagui dunu amo ea wadela: i hou baligi dagoi. **9** Be Yesu Ea fa: no bobogesu fi da didalo amo ilia lalelegei ode 60 amo baligi dagoiba: le amola e da dunu afadafa amoma fi dagoiba: le, amo didalo fidima.

10 Amola noga: iwane hamosu didalo, e da musa:
ea mano noga: le ouligisu amola e da ea diasuga
ga fi misi dunu noga: le aowasu, eno Gode Ea hou
lalegagui dunu fidisu amola dunu da se nabasea
fidisu. Didalo da agoaiwane hamonanebe ba: sea, ili
fawane fidima. 11 Be amo sia: da hame asigilai didalo
ilima hame sia: sa. Ilia da dunuma fimu hanaiba: le,
hedolowane Yesu Ea hou yolesisa. 12 Amasea, ilia
Yesuma fa: no bobogemu ilegele sia: i, amo wadela:
sa. 13 Amo didalo ilia udigili diasu eno diasu enoga
asili, udigili sia: dalebeba: le, eso udigili ha: digisa. Ilia
hedolowane dunu o uda eno wadela: ma: ne baligidu
sia: daha amola wadela: i sia: daha. 14 Amaiba: le,
hame asigilai didalo ilia dunuma fili, mano lalelegele,
diasu noga: le ouligisia, ninima ha lai dunu da ninima
wadela: ma: ne sia: mu logo hame ba: mu, amo na
da hanai gala. 15 Bai didalo mogili ilia da Yesu Ea
hou yolesili, Sa: ida: nema fa: no bobogesa. 16 Be
Yesu Ea hou lalegagui uda ea sosogo fi amo ganodini
didalo esala galea, e da amo didalo noga: le ouligimu
da defea. Yesu Ea fa: no bobogesu fi dunu da didalo
amo hisu esalebe, amo ilia da noga: le ouligimu da
defea. 17 Yesu Ea fa: no bobogesu fi asigilai dunu
da noga: le hawa: hamosea, ilima bidi adunawane
imunu da defele ba: mu. Nowa da eso huluane gasa
bagadewane Gode Ea sia: olelesea, e da baligiliwane
lamu da defea. 18 Bai Gode Sia: da agoane dedei
diala, “Bulamagau da gagoma oso fadegama: ne,
gagoma fai amoga osa: la ahoasea, amo ea lafi mae
la: gima!” Eno dedei da, “Hawa: hamosu dunu amo ea
hamoi defele bidi lamu da defea!” 19 Dunu da asigilai
dunu amoma fofada: musa: dawa: sea, e da ba: su
dunu aduna o aduna baligi amo oule masea fawane
fofada: ma. 20 Nowa dunu da wadela: le hamosea,
dunu huluanedafa ba: ma: ne, amo dunuma gagabole
sia: ma. Eno dunu beda: ma: ne agoane hamoma. 21
Gode, Yesu Gelesu amola hadigi a: igele dunu amo
ilia midadi, na da dima amane hamoma: ne sia: sa!
Na sia: huluane noga: le nabawane hamoma! Dunu
enoma higale, enoma hahawane, amo mae hamoma!
Be huluane ilima defele dia hou huluane hamoma.
22 Dunu da Hina Gode Ea hawa: hamomusa: dawa:
sea, e da hawa: hamoma: ne ilegemusa: , dia lobo e
da: iya hedolo mae ligisima. Dunu eno ilia wadela: i
hou amoma mae gilisima. Dia hou da ledo hamedei
ba: mu da defea. 23 Hano fawane mae moma. Be
Dimodi, di da eso bagohame hagomo oloiba: le, waini
hano fonobahadi manu da defea. 24 Dunu mogili
ilia wadela: i hou da hedolo ba: beba: le, ilia hobea
fofada: mu hou ninia dawa: Be eno ilia wadela: i
hou da hobea fawane ba: mu. 25 Amo defele, hawa:
hamosu ida: iwane ninia hedolo ba: sa. Amola mogili
hawa: ida: iwane hamosa, da fonobahadi wamolegei
be wamolegemudafa da hamedei gala.

6 Udigili hawa: hamosu dunu da ilia ouligisu dunuma
nodone hahawane ba: mu da defea. Eno dunu da
ninia olelesu amola Gode Ea Dio amoma lasogole
sia: sa: besa: le, agoane hamomu da defea. 2 Be
udigili hawa: hamosu dunu ilia ouligisu da Yesu Ea
hou lalegagui dunu esalea, ilia da amo ouligisu dunu
da ilia fi dunu amo dawa: beba: le, ema mae hihini
baligiliwane fidima: ne hawa: hamomu da defea.
Agoai ouligisu dunu da ilia fi dunuba: le, ilia da ema
asigi. Amaiba: le, ilia hawa: hamoi da e fidimuba:
le, baligiliwane hahawane hawa: hamomu da defea.
Amo hou huluane di sia: ma amola olelema. 3 Be
nowa da Hina Gode Yesu Gelesu Ea sia: dafa amola
ninia dafawaneyale dawa: su hou, amo yolesili sia:
hisu olelesa, 4 amo dunu da gasa fi lai dagoiba: le,
gagaoui dunu agoane ba: sa. E da sia: ga gegemu
hanaiba: le, oloi agoane ba: sa. Amasea, mudasu,
sia: ga gegesu, gadei sia: amola dunu eno da wadela:
i hou hamoi e da hedolo udigili dawa: sa, amo ba: sa.
5 Dunu da moloidafa hou yolesisia, ilia asigi dawa: su
amoga noga: le hame dawa: beba: le, mae yolesili
sia: ga gegenana. Ilia da Gode Ea hou lalegaguiba:
le, ilia muni bagade lamu, amo giadofale dawa: lala. 6
Defea! Gode Ea hou lalegagui dunu, e da ea a: silibu
gagui liligi amoma hahawane dawa: sea, e da bagade
gagui dunu esalebe ba: sa. 7 Ninia osobo bagadega
lalelegeloba, liligi hamedafa gaguli misi. Amola nini
bogosea, liligi gadili gaguli masunu hamedei ba: mu.
8 Amaiba: le, ninia abula salasu amola ha: i manu
defele gagui galea, abuliba: le eno liligi lama: ne
hanabela: ? 9 Be nowa da muni bagade hanai galea,
e da adoba: su bagade ba: mu. Ilia muni hanai hou
da ilima gagaoui amola wadela: su sani agoane. Ilia
amo hanai houba: le dafawane dafane, gugunufinisi
dagoi ba: mu. 10 Muni hanai hou da wadela: i hou
huluane ea bai diala. Mogili ilia da muni hanaiba:
le, ilia dafawaneyale dawa: su hou yolesili, ilia dogo
ganodini se bagade naba. 11 Be di, Gode Ea fi dunu,

di amo hou mae ba: ma! Di da hou ida: iwane, Gode Ea houdafa, dafawaneyale dawa: su hou, asigidafa hou, hedolo hame yolesisu hou, gebewane hou, amoma fa: no bobogema. **12** Dafawaneyale dawa: su hehenasu amo ganodini di eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu lama: ne baligiliwane hehenama! Di da Yesu Gelesu Ea hou lalegagui dagoi, amo dunu bagohame ba: ma: ne di da ilegele sia: i dagoiba: le, Gode da di eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu lama: ne, dima wele sia: i dagoi. **(aiōnios g166)** **13** Gode da liligi huluane amoma esalusu iaha. Yesu Gelesu da Bodiase Bailedema fofada: loba, E da Godema dafawaneyale dawa: su hou mae beda: iwane olelei. Ea midadi na dima amane hamoma: ne sia: sa. **14** Dima sia: i liligi mae yolesili nabawane hamoma! Nabawane hamonana, Hina Gode Yesu Gelesu Ea bu misunu Esoga ouesaloma! **15** Gode da Ea eso ilegei amoga Yesu Gelesu bu asunasimu. Gode da Hinadafa Ida: iwane gala. E da hina bagade huluane amola hina dunu huluane bagadewane baligisa. **16** Hisu da esalalalusu Dunu. E da Hadigi (osobo bagade dunu da amo gadenenewane doaga: mu hamedei ba: sa) amo ganodini esala. Dunu afae da Gode hame ba: su amola ba: mu gogolei. Godema eso huluane nodonanumu da defea. E da eso huluane Hinawane esalalalumu da defea. Ama. **(aiōnios g166)** **17** Dia bagade gagui dunu, ilima ilia hidale gasa fi mae hamoma: ne sia: ma! Be ilia hedolo dasasu liligima dawa: su hou yolesili, bu Gode (E da nini hahawane ba: ma: ne liligi huluane ninima iaha) amo Ea hou gasawane lalegaguma: ne sia: ma. **(aiōn g165)** **18** Dia ilima hawa: ida: iwane hamoma: ne, eno dunu fidima: ne amola ilia bagade gagui amo hame gagui dunu gilisili gaguma: ne, ilima ima: ne sia: ma. **19** Ilia da agoane hamosea, ilia liligi ida: iwane ilia hobea misunu dafawane esaloma: beyale dawa: lusu bai agoane ba: mu. Amasea, noga: le hehenabeba: le, ilia da eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu bidi agoane ba: mu. **20** Dimodi! Na dima sia: i liligi noga: le ouligima! Dunu mogili ilia udigili sia: amola gagaoui sia: ga gegesu, amo da bagade dawa: su ilia da sia: sa. Be amo da ogogosu. Di amo sia: amoma mae gilisima. **21** Mogili ilia amo ogogosu bagade dawa: su lai dagoi ilia sia: beba: le, ilia dafawaneyale dawa: su hou yolesi dagoi. Dilia huluane Gode Ea hahawane dogolegele iasu hou dawa: mu da defea. Sia: Ama Dagoi

2 Dimodi

1 Gode da hanaiba: le, na, Bolo, Yesu Gelesu Ea
asunasi dunu ilegei dagoi. Ninia da Yesu Gelesuma
madelagiba: le eso huluane esalalalusu lamu. Gode
da amo sia: i liligi olelema: ne, na asunasi. **2** Na da
di, Dimodi, na dogolegei mano, dima meloa dedesa.
Ada Gode amola ninia Hina Gode Yesu Gelesu,
da dima hahawane dogolegele iasu, gogolema: ne
olofosu amola olofosudafa ima: ne, na da Godema
sia: ne gadosa. **3** Na da na aowalali ilia hou defele
Gode Ea Hawa: hamonana. Na da eso huluane gasi
amola eso, amoga Godema sia: ne gadolala. E da di
fidibiba: le, na da Ema nodone sia: ne gadosa. **4** Di
da nama asigiba: le disa, amo na dawa: lala. Na dima
fofagiba: le, na bu hahawane ba: ma: ne di bu ba: mu
hanai gala. **5** Dia moloidafa dafawaneyale dawa: su
hou, na dawa: Amo hou musa: dia aya: ea dio amo
Louisi amola dia ame Iunisi, lalegagui galu. Di amola
amo hou lalegagui dagoi, na dawa: **6** Amaiba: le,
na dima bu sia: sa. Na da na lobo di da: iya ligisili,
Gode da hahawane dogolegele iasu dima i. Dia amo
asigilama: ne, hawa: hamoma. **7** Bai Gode Ea A:
silibu E da ninima i, amo da ninima beda: su hou
hame ilegesa. Be Gode Ea A: silibu da gasa bagade
hou, asigidafa hou amola ninia nina: hou amoma
ouligisu hou, amo ninima iaha. **8** Amaiba: le, dia
Hina Gode ba: su hou olelemusa: , mae gogosiama.
Na amola da Yesu Gelesu Ea hawa: hamobeba:
le, se iasu diasu ganodini sali dawa: beba: le, mae
gogosiama. Be gogosiasu yolesili, Gode da dima
gasa iahabeba: le, di amola na defele, Gode Ea Sia:
Ida: iwane olelebeba: le, se nabimu da defea. **9**
Ninia hawa: hamobeba: le hame, be E da hahawane
dogolegele imunu hanaiba: le, Gode da nini gaga: le,
Ea fidafa hamoi dagoi. Osobo bagade hame hahamoi
eso amoga E da amo hahawane dogolegele iasu
imunusa: dawa: i galu. E da Yesu Gelesu amo Ea
hawa: hamomuba: le, amo ninima ilegemusa: dawa: i
galu. **(aiōnios g166)** **10** Be Yesu Gelesu, ninia Gaga: su
Dunu da osobo bagadega misi dagoiba: le, amo hou
ninia ba: sa. E da bogosu ea gasa hou hasalasili,
Gode Ea sia: Ida: iwane olelebeba: le, eso huluane
mae bogole Fifi Ahoanusudafa ninima olelei dagoi. **11**
Gode da Ea Sia: Ida: iwane Gala olelema: ne, na
ilegei dagoi. **12** Amaiba: le, na da wali se naba. Be na
da Yesu Gelesu dafawaneyale dawa: beba: le amola
Yesu da na mae dafane Ea bu misunu eso hahawane
doaga: ma: ne oule masusa: dawa: , amo na dawa:
beba: le, mae beda: iwane esala. **13** Dia na sia: musa:
dima olelei liligi amo gasawane lalegaguma. Ninia
Yesu Gelesuma madelagiba: le, dafawaneyale dawa:
su hou amola asigidafa hou dawa: beba: le, amo hou
ganodini di mae dafane esaloma. **14** Di da Gode Ea
A: silibu Hadigidafa Gala ninia dogo ganodini esala,
amo Ea gasa lai dagoiba: le, a:silibu hou E musa:
dima i liligi noga: le ouligima. **15** Dunu huluane A: isia
soge ganodini da na yolesi dagoi. Figelase amola
Hemoginisi, ela da na yolesili, hobea: i dagoi. **16** Be
Onesifoulase ea sosogo fi da eso bagohame na dogo
denesiba: le, Hina Gode da ilima olofosu ima: ne
na da sia: ne gadosa. Na da se iasu diasu ganodini
saliba: le, e da hame gogosia: i. **17** Be e da Louma
moilai bai bagadega doaga: le, na ba: musa: hedolo
hogolalu, ba: i dagoi. **18** E da Hina Gode Yesu Gelesu
Ea bu misunu eso amoga, Yesu Ea gogolema: ne
olofosu ba: mu da defea. E da Efesase moilai bai
bagadega na bagadewane fidisu, amo di dawa:

2 Be di, nagofe! Di da Yesu Gelesuma madelagiba:
le, Ea hahawane dogolegele iasu hou lai dagoiba:
le, gasawane hamoma! **2** Na da dunu bagohame
nabima: ne sia: olelei liligi, amo di nabi. Dia amo
olelesu lale, bu hohonosu hame dawa: dunu eno ilima
olelema. Amasea, ilia da eno dunuma olelemusa:
dawa: mu. **3** Di da Yesu Gelesu Ea dadi gagui ida:
iwane fidisu dunu hamoiba: le, se nabimu mae hihima.
4 Dadi gagui dunu da gegemusa: dawa: sea, e da
bisilua amoma asigiba: le, ema hahawane ba: ma: ne
hamosa. E da osobo bagade hou gilisimusa: hame
dawa: sa. **5** Hehenasu dunu da hehenasu sema
huluane nabawane hamobeba: le fawane, baligili
hehenamusa: dawa: sa. **6** Ha: i manu sagasu dunu
da bagadewane hawa: hamobeba: le, ha: i manu
gamisia, hi hidadea manu. **7** Na sia: noga: le nabima.
Bai Hina Gode da di amo noga: le dawa: ma: ne, dia
asigi dawa: su fidimu. **8** Yesu Gelesu bu dawa: ma. E
bogole, Gode da E bu wa: legadolesi. Na da Gode
Ea Sia: Ida: iwane Gala olelesa. Amola amo ganodini
dedei defele, Yesu da Da: ibidi egaga fi Dunu. **9** Na
da Gode Ea Sia: Ida: iwane Gala olelebeba: le, se
naba. Na da wadela: i dunu defele sia: inega la: gibi
ba: sa. Be Gode Ea Sia: da sia: inega hame la: gi. **10**

Amaiba: le, Gode Ea ilegei fi, ilia da Yesu Gelesu Ea gaga: su hou amola eso huluane esalalalusu hadigi lama: ne, amo hou fidimusa: , na da se nabimu hame hihisa. **(aiōnios g166)** **11** Sia: haguduga dedei da dafawane. “Ninia da E defele bogoi galea, ninia amola E da gilisili esalumu. **12** Ninia mae yolesili Ea hou hamonanea, ninia amola E gilisili hinawane esalumu. Ninia E yolesisia, Ea da nini yolesimu. **13** Ninia da dafasea, E da dafasu hame dawa: Bai E da Ea hou amoma Hi da ogogomu hame dawa:” **14** Dia fi dunuma bu sia: ma! Dia Gode ba: ma: ne, ilima gasa bagade sisasu olelema! Ilima mae sia: ga gegema: ne sia: ma. Amo hou da dunu mae fidili, be nabasu dunu ilia hou gugunufinisisa. **15** Gode Ea ida: iwane hawa: hamosu dunu da Gode Ea sia: mae giadofale olelebeba: le, e da hame gogosiasa. Amo hawa: hamomusa: gini, Gode da hahawane ba: ma: ne, dia noga: le hamoma. **16** Udigili gagaoui sia: da dunu ilia Godema afafama: ne sefasisa. Amaiba: le, dia amo udigili sia: dasu amoma mae gilisima. **17** Amo olelesu hou da fedege agoane aiya amo dunu ea hu bagade naha amo agoane. Dunu aduna ela dio da Haiminiase amola Failidase, ela da agoane olelesa. **18** Ela da dafawane logo yolesili, ninia huluane wa: legadosu hou da hamoi dagoi ela ogogole olelebeba: le, ela da lalegagui dunu mogili ilia dafawaneyale dawa: su hou wadela: sa. **19** Be Gode da Hi diasu gaguma: ne, gasa bagade bai fa: iba: le, mugulumu da hamedei. Gode Sia da amane dedei diala, “Hina Gode da Ea fi dunu Hi dawa: !” Eno dedei, “Nowa dunu da Hina Godema madelagi dagoi hi sia: sea, e da wadela: i hou yolesima: mu.” **20** Diasu bagade amo ganodini ofodo bagohame da ba: sa. Eno da silifa, eno da gouli, eno da ifa, eno da laga osoboga hamoi. Mogili da eso bagade mimogo Lolo Nasu amoga ha: i manu salimusa: hamoi. Mogili da eso huluane udigili ha: i manu salimusa: hamoi. **21** Be dunu da wadela: i hou huluane yolesili, ea hou da dodofei dagoi ba: sea, e da fedege agoane ofodo ida: iwane ba: mu. E da ea Hina Ea hou fawane dawa: sea, ea Hina da ema hawa: hamosu noga: idafa amola bagadedafa olelemu. **22** Dia ayeligi dunu ilia wadela: i hu hanai hou amoma mae gilisima. Be dunu ilia dogo da ledo hame, amo dunu da Godema fidimusa: wele sia: sa, di amo dunuma gilisili, ida: iwane hou amola dafawaneyale dawa: su hou, asigidafa hou amola olofosu hou hogoi helema. **23** Be gagaoui amola hame dawa: su sia: ga gegesu hou, amoma mae gilisima. Amo hou ea fage da gegesudafa. **24** Be Hina Gode Ea hawa: hamosu dunu sia: ga gegemu da defea hame. E da dunu huluanema asigimu da defea. E da noga: i hedolo hame fisisu olelesu dunu agoane ba: ma: mu. **25** E da asaboiwane ema gegesu dunuma gagabole sia: mu da defea. Amabela: ? Gode da ilia dafawane hou dawa: ma: ne, ilima sinidigisu lalegagusu logo olelema: bela: ? **26** Amai galea, ilia bu gagaoui hou yolesimu. Ilia da musa: Sa: ida: ne ea sia: nabawane hamobeba: le, ea sani amo ganodini ba: i. Be amo asigi sia: nabasea, ilia amo sani yolesili hobeamu.

3 Bu dawa: ma! Soge wadela: mu eso gadenesea, se nabasu hou bagade ba: mu. **2** Dunu da ilia hanai hou hamomu. Ilia uasu amola hidale gasa fi hamomu. Ilia gadei sia: bagade sia: mu. Ilia eda amola ame, ela sia: hame nabimu. Ilia asigi hou ba: sea, hame nodomu. Ilia Gode Ea hou higamu. **3** Ilia asigi hou amola gogolema: ne olofosu hou yolesimu. Ilia dunu wadela: ma: ne udigili baligidu sia: sia: mu. Ilia da nimi bagadewane ba: mu. Gegesu bagade ba: mu. Ilia hou ida: iwane bagade higamu. **4** Ilia da bagadewane hohonomu. Ilia esalusu mae dawa: le, gasa fili hidale hamomu. Ilia Gode Ea hou yolesili, hedesu fawane hanamu. **5** Ilia dabuagado Gode Ea hou lalegaguiwane ba: mu. Be ilia Gode Ea gasa bagade hou higamu. Amo dunuma mae gilisima. **6** Mogili ilia diasu eno diasu eno amoga asili, ilia gasa hame uda ilima fa: no bobogema: ne sia: beba: le, wadela: le lamu. Amo uda ilia wadela: i hou hamoi dagoiba: le eso huluane gogosiane, ilia hanai hou da ilima sefasisu liligi agoane ba: sa. **7** Ilia dawa: su logo hogolala, be dafawane hou hamedafa ba: sa. **8** Ya: nisi amola Ya: mabalisi, da musa: hemonega Mousesema ha lai. Amo defele, na waha sia: i dunu da dafawane hou amoma ha laiwane esala. Ilia asigi dawa: su da noga: le hame hamobeba: le, ilia dafawaneyale dawa: su hou da dafai dagoi. **9** Be eno dunu huluane da ilia gagaoui hou dawa: digimu. Amaiba: le, ilia logo da hedolo hedofai dagoi ba: mu. Amo hou da Ya: nisi amola Ya: mabalisi, elama doaga: i. **10** Be di da na olelesu, na hou amola na hanai hamomu, amoma fa: no bobogei dagoi. Dia da na dafawaneyale dawa: su hou, na hedolo hame

yolesisu hou, na asigidafa hou, **11** na se nabasu hou
amola na da: i dioi hou amo huluane di da ba: i dagoi.
A: dioge moilai bai bagade amo ganodini na se baligili
nabi, amo di dawa: Be na esaloma: ne, Hina Gode
da na gaga: i. **12** Nowa dunu da Yesu Gelesuma
madelagili hou ida: iwane ganodini esalumusa: dawa:
sea, e da se iasu nabimu. **13** Amola wadela: i hamosu
dunu amola dabua fawane moloi ogogosu dunu, ilia
hou da bu heda: le baligili wadela: iwane ba: mu.
Ilia eno dunuma ogogomu amola ilisu ilia dogoga
ogogomu. **14** Be di mae yolesili, sia: musa: dima
olelei liligi gasawane lalegaguma. Dia olelesu dunu di
dawa: **15** Amola dia mano fonobahadi eso amogainini,
di da Gode Ea Sia: hadigi gala dawa: i. Amo sia: da
Yesu Gelesu Ea hou lalegagubiba: le, gaga: su ba:
mu, amo dawa: su Gode Ea sia: da dima olelesa. **16**
Gode Hi fawane da Gode Sia: Dedei huluanedafa
olelei dagoi. Amo Gode Sia: Dedei da dafawane hou
amola dunu ilia wadela: i hou hamobeba: le ilima
gagabole sia: , wadela: i hou hahamosu hou amola
hou ida: iwane hamomusa: gini olelesu hou, amo hou
huluane olelemusa: defele diala. **17** Amo sia: dawa:
beba: le, Gode Ea hawa: hamosu dunu da hou ida:
iwane huluane hamomusa: noga: le dawa: mu.

4 Dawa: ma! Yesu Gelesu da esala amola bogoi
dunu huluanema fofada: ma: ne amola Hina
Bagadewane esaloma: ne misunu. Na da E amola
Gode Ea midadi dima ha: giwane sia: sa! **2** Gode Ea
sia: olelema! Dunu da nabimu hanai galea o nabimu
hame hanai galea, eso huluane gasawane olelema!
Dunu da dafawaneyale dawa: ma: ne, ilima gagabole
sia: ma: ne amola ilia dogo denesima: ne, mae yolesili
Gode Ea sia: olelema! **3** Bai eso da misunu amoga
dunu ilia sia: dafa hame nabimu. Be ilia ilisu hanai
hou amoma fa: no bobogele, ilia da olelesu dunu
amo da ilia hanai nabimu liligi bu ilima olelema: ne,
amo lamu. **4** Ilia sia: dafa mae nabawane, sinidigili,
musa: ogogosu sia: nabimu. **5** Be di eso huluane
dia hou amoma ouligisuwane esaloma. Se nabasu
mae hihima. Gode Ea Sia: Ida: iwane Gala noga: le
olelema. Dia Gode Ea hawa: hamosu dunu amo ea
hou agoane hamoma. **6** Be na ilegei eso amoga na
da na esalusu gobele salasu agoane imunu, amo
da doaga: i dagoi. Na da osobo bagade esalusu
yolesimu eso ilegei amoga doaga: i dagoi. **7** Na da
baligili hehenai dagoi. Na da logo dibiga doaga: i. Na
da dafawaneyale dawa: su hame yolesi. **8** Wali, na
da moloidafa esaluba: le, na da hasalasisu hamoi
bidi ba: mu galebe. Hina Gode, moloidafa Fofada:
su dunu, E da Ea bu Misunu Eso amoga amo bidi
nama imunu. Be nama fawane hame - eno dunu
huluane ilia asigiwane Ea bu misunu eso ba: ma: ne
ouesalebeba: le, amo huluanema E da bidi imunu. **9**
Di nama hedolo misunusa: logo hogoi helema. **10**
Dimase da osobo bagade hou amoma asigiba: le, e
da na yolesili, Desalouniga moilai bai bagadega asi.
Galesenes da Gala: isia sogega asi. Daidase da Da:
lama: idia sogega asi. **(aiōn g165)** **11** Luge hi fawane
da na sigi esala. Dia Maga lale, nama oule misa. Bai
e da na hawa: hamosu fidimusa: dawa: **12** Na da
Digigase amo Efesase moilaiga asunasi. **13** Na musa:
na abula Gabase ouligima: ne, Dalouase moilai bai
bagadega ligisi. Di nama masea, na abula gaguli
misa. Buga huluane amola bioi hamoi meloa gaguli
misa. **14** Gula hahamosu dunu ea dio amo A: legesa:
nede da na hou bagadewane wadela: lesi. Hina Gode
da ema ea hawa: hamoi defele bidi imunu. **15** E da
dia hou wadela: sa: besa: le, dawa: ma! Bai e da
ninia sia: olelesu amoma nimi fili gegemusa: halasu.
16 Na nisu da Gamane fofada: su amo ganodini na
hou gaga: i. Be dunu eno huluane ilia na hame fidi.
Huluane da hobea: i dagoi. **17** Be Hina Gode da
mae yolesili na fidili, gasa nama i. Amaiba: le na da
sia: dafa huluane Dienadaile dunu huluane nabima:
ne olelemusa: dawa: i. Amola Gamane da nama
fofada: nanu, bogoma: ne hame sia: i. **18** Wadela:
mu liligi huluane nama doaga: sea, Hina Gode da
na gaga: mu. E da na mae dafane Ea Hebene amo
ganodini Hinadafa Hou amoga na oule masunu.
Ninia da Ema eso huluane nodonanumu da defea.
Ama. **(aiōn g165)** **19** Na da Balisila, A:gowila amola
Onesifoulase ea sosogo fi, ilima na asigi sia: adosisa.
20 Ila: sadase da Golidia moilai bai bagadega esalu.
Dalofimase da oloiba: le, na da e Mailidase moilai
bai bagadega ouesaloma: ne yolesi. **21** Anegagi eso
da doaga: muba: le, di hidadea nama misunu logo
hogoi helema. Iubiulase, Biudenese, Lainase, Galodia
amola ninia Yesu Ea fi dunu huluane, ninia dilima
asigi sia: adosisa. **22** Hina Gode da dia a: silibu sigi
esalumu da defea. Gode da Ea hahawane dogolegele
iasu dilia huluanema ima: ne, na da dawa: lala. Sia:
Ama Dagoi

Daidase

1 Na Bolo, na da Gode Ea hawa: hamosu dunu amola Yesu Gelesu Ea asunasi dunu esala. Gode ilegei fi ilia dafawaneyale dawa: su hou fidima: ne amola dafawane hou amo da ninia olelesu bai gala amoma hiougimusa: , Gode da na ilegei. **2** Ninia dafawaneyale dawa: su ea bai da eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu. Ninia osobo bagade da hame dialeawane, hidadea Gode da amo eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu ninima imunu ilegele sia: i. Gode da ogogosu hame dawa: **(aiōnios g166)** **3** Gode Ea ilegei eso da doaga: beba: le, E da amo ilegei hou osobo bagade dunuma olelei dagoi. Gode, ninia Gaga: su dunu, da amo sia: olelemusa: , nama ilegei dagoi. **4** Daidase, na mano! Ani da gilisili Yesu Ea dafawaneyale dawa: su hou amo ganodini esala. Na dima meloa dedene iaha. Ada Gode amola Yesu Gelesu ninia Gaga: su dunu, dima hahawane dogolegele iasu amola olofosu dima ima: ne na dawa: lala. **5** Di da hawa: eno hame hamoi, amo hamomusa: gini amola diasu huluane amo ganodini Yesu Ea fa: no bobogesu fi asigilai dunu ilegemusa: , na da di Galidi ogaga esaloma: ne yolesi. Na hamoma: ne sia: i liligi mae gogolema! **6** Yesu Ea fa: no bobogesu fi asigilai dunu ea hou da ida: iwane fawane ba: mu da defea. E da uda afadafa fawane lai dunu. Ea mano da Yesu Ea hou lalegagui mano da defea. Dunu eno da ea mano nimi bagade amola hame nabasu mano agoane ba: mu da defea hame. **7** Yesu Ea fa: no bobogesu fi asigilai da Gode Ea hawa: hamosu ouligisa. Amaiba: le, wadela: i hou hamedafa hamosu dunu fawane ilegema! Yesu Ea fa: no bobogesu fi asigilai dunu da nimi bagade amola hedolo ougi hou hamedafa dawa: mu. E da feloamusa: adini nasu amola muni hanasu hou hamedafa dawa: beba: le fawane ilegema! **8** E da aowasu hou amola hou ida: iwane hamomusa: bagadewane hanai da defea. E da ea hou amoma ouligisuwane esalumu da defea. E da moloidafa amola hadigidafa hou hamomu da defea. **9** E da Gode Ea sia: moloidafa sia: amo gasa bagadewane lalegaguli, hamedafa yolesimu da defea. Amai galea, e da sia: dafa olelesea eno dunu ilia dogo denesimu. Amola eno dunu ilia ogogolewane olelesea, e da ili logo hedofamusa: defele esalebe ba: mu. Agoai dunu fawane ilegema! **10** Bai dunu bagohame amo da Yu hou yolesili, Yesu Ea hou lalegagui, amo bagohame ilia odoga: le, gagaoui sia: olelebeba: le, eno Gode Ea fi dunuma ogogosa. **11** Moloidafa Yesu Ea fa: no bobogesu fi asigilai dunu ilia da agoai dunu ilia ogogosu olelesu hedofama: ne defele esala, amo dunu fawane ilegema. Bai ogogosu dunu da muni hanaiba: le, ilia sosogo fi afae afae amoma sema olelesa, amola ilia hou gugunufinisisa. **13** Galidi ba: la: lusu dawa: su dunu afae, amo ea lafidili hisu sia: i amo, “Galidi dunu huluane da ogogosu dunu esala. Ilia da wadela: i ohe fi agoane. Ilia da higale hamosu udigili ha: i manu uasu dunu agoane.” Amaiba: le, ilia bu noga: iwane dafawaneyale dawa: musa: , ilima ha: giwane gagabole sia: ma! **14** Ili da Yu ogogosu sia: amola osobo bagade Godema higa: i dunu ilia sema hamoi, amo huluane yolesima: ne, dia ilima ha: giwane gagabole sia: ma. **15** Nowa dunu da ledo hamedei gala, amo da liligi huluane ledo hame liligi ba: sa. Be ledo gala amola dafawaneyale hame dawa: su dunu, da liligi huluane ledo hamoi dagoi ba: sa. Bai ilia asigi dawa: su da wadela: lesi dagoiba: le, agoane gala. **16** Amo dunu ilia da Gode dawa: , ilisu sia: sa. Be wadela: i hou hamobeba: le, ilia Gode hame dawa: , amo ninia ba: sa. Ilia da noga: i hou higasa amola hame nabasu hou hamonana. Ilia hou ida: iwane hamomu defele hame ba: sa.

2 Be di da sia: dafa amo defele olelema. **2** Dia asigilai dunu da adini mae nawane, hahawane, ilia hou amoma ouligisuwane esaloma: ne sia: ma. Ilia da dafawaneyale dawa: su hou, asigidafa hou amola mae yolesili hahawane esalumu hou, amo hou ilia gasawane gaguma: ne olelema. **3** Dia amo defele asigilai uda ilima olelema. Ilia da hou ida: iwane hamoma: ne sia: ma. Ilia eno dunu wadela: ma: ne baligidu sia: mu amola adini bagade manu, da defea hame, amo sia: ma. Ilia hou ida: iwane eno udama olelemu da defea. **4** Ilia da gaheabolo lai uda ilima ilia egoa amola mano, amo asigima: ne olelema: ne sia: ma. **5** Ilia da ili hou amoma ouligisuwane esalumu, wadela: i hou hamedafa hamomu, ilia diasu noga: le ouligimu amola ilia egoa sia: nabawane hamoma: mu. Amasea, eno dunu da Gode Sia: amoma lasogole sia: mu logo hame ba: mu. **6** Amo hou defele, di ayeligi dunuma ilia da ilisu hou amola da: i hodo amoma ouligisuwane esaloma: ne sia: ma. **7** Di amola, dunu huluane ba: ma: ne, dia hou huluane ida: iwane

fawane hamoma. Sia: olelesea, moloidafa, gebewane
amola dawa: iwane olelema. 8 Sia: moloidafa amoga
olelema! Amasea, dia ha lai dunu, ilia da dia hou sia:
ga wadela: mu hamedei agoane ba: lalu, gogosiamu.
9 Udigili hawa: hamosu dunu ilima ilia ouligisu dunu
hahawane ba: ma: ne, noga: le hamoma: ne sia:
ma! 10 Ilia ouligisu dunuma higale bu adole imunu
ma ilia liligi wamolamu da defea hame. Agoane
mae hamoma: ne sia: ma. Be Gode ninia Gaga:
su, Ea olelesu amo dunu huluane da hahawane ba:
ma: ne, ilia da eso huluane hou ida: iwane hame
yolesima: ne sia: ma. 11 Bai Gode Ea hahawane
dogolegele iasu hou, fifi asi gala dunu huluanedafa
Ea gaga: su dawa: ma: ne, ilima olelei dagoi. 12 Amo
hou da ninia wadela: i esalusu hou amola osobo
bagade wadela: i hanai hou, amo yolesili, bu ninia
hou amoma ouligisuwane esalusu hou, moloidafa
hou amola Godema dawa: su hou, amo huluane
hamoma: ne, Gode Ea hahawane dogolegele iasu
amola gaga: su hou da ninima olelesa. (aiōn g165) 13
Amo hou hamonana, eso amoga ninia Gode amola
Gaga: su Yesu Gelesu Ea hadigi ba: mu, amo da
doaga: mu. Ninia wali amo hobea misunu dafawane
esaloma: beyale dawa: lusu hou dafawaneyale dawa:
beba: le, ouesala. 14 E da wadela: i hou ninia mae
lalegaguma: ne, bogoi dagoi. E da nini afadenene, bu
ledo hame ea fidafa dunu hou ida: iwane hamoma:
ne hanai fi dunu, amo hamomusa: , ninima bogoi. 15
Di da ouligisu ilegeiba: le, amo liligi huluane olelema.
Di da nabasu dunuma fidisu sia: amola gagabosu sia:
olelema. Amola ilia di mae higama: ne, di sia: ma!

3 Dia fi dunu da ouligisu dunu amola gamane
ouligisu dunu, amo noga: le nabima: ne sia: ma.
Ilia da eso huluane hou ida: iwane fawane hamomusa:
momagele ouesaloma: ne sia: ma. 2 Ilia da eno
dunu ilia hou baligidu mae sia: ne, olofosu hou,
na: iyado hou amola dunu enoma gebewane hou
hamoma: ne, ilima sia: ma. 3 Bai ninia amola da
musa: gagaoui agoane, hame nabasu amola wadela:
i hou hamosu. Ninia da musa: ninia hanai hou amola
wadela: i hedesu hou hamosu. Eso huluane ninia da
eno dunuma higasu amola mudasu hamosu. Ninia
da eno dunuma ha lai amola ilia bu dabe ninima
ha lai. 4 Be Gode ninia Gaga: su amo ea asigidafa
hou ninima olelebeba: le, 5 E da nini gaga: i dagoi.
Ninia da hou ida: iwane hamoiba: le hame. Be E da
gogolema: ne olofosu dawa: beba: le, nini gaga: i
dagoi. E da Ea A: silibu Hadigidafa Gala (amo da
ninia dogo dodofele, ninima gaheabolo lalelegesu
amola gaheabolo esalusu iaha) amoga Gode nini
gaga: i. 6 Yesu Gelesu ninia Gaga: su da hamobeba:
le, Gode da Ea A: silibu Hadigidafa Gala ninia dogo
ganodini aligila sa: ima: ne, ninima i. 7 Gode da nini
afadenei bu ida: iwane hamoi amola ninia hanai liligi,
amo da eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu amola
Ea hahawane iasu, amo huluane dawa: ma: ne, Gode
da Ea A: silibu ninima i dagoi. (aiōnios g166) 8 Amo
sia: da dafawane sia: ! Amola di amo sia: noga: le
dawa: digili olelema! Bai Gode Ea hou lalegagui dunu
ilia eso huluane hou ida: iwane, dunu huluanema
fidisu hou hamomu da defea. 9 Be udigili gagaoui
sia: ga gegesu, aowalali ilia dio amoma hogosu hou
amola sema sia: dawa: beba: le gegesu hou, amo
huluane yolema. Amo hou da houdafa hame fidisa.
10 Dunu da afafasu hou hamosea, di ema afadafa
fawane hame be aduna o aduna baligili gagabole
sia: ma. Amasea, e da afafasu hou hame yolesisia,
amo dunuma bu mae gilisima. 11 Agoaiwane dunu da
wadela: idafa di dawa: Ea wadela: i hawa: hamosu da
ea wadela: i hou olelesa. 12 Na da Adimase amola
Digigase, dima asunasimu. Ela dima doaga: sea, na
da Naigobolise moilaiga anegagi oubi huluane amoga
esalumusa: dawa: i dagoiba: le, di da amo moilaiga
misa: ne, logo hogoi helema. 13 Fofada: su ouligisu
dunu ea dio amo Sinase amola Abolose, ela da soge
enoga masusa: dawa: beba: le, dia ela fidima. Ilia
esaloma: ne liligi defele lama: ne, di fidima. 14 Ninia fi
dunu da udigili hamedei liligi yolesili, dunu eno ilia
dafawane esaloma: ne liligi defele amo lama: ne, eso
huluane fidisu hawa: ida: iwane hamomu da defea. Ilia
udigili esalumu da defea hame. 15 Na na: iyado dunu
huluane guiguda: gilisi da dima asigi sia: adosisa. Dia
nini na: iyado dunu Yesu Ea dafawaneyale dawa: su
hou amo ganodini esala dunu, amo huluanema ninia
asigi sia: adosima. Gode Ea hahawane dogolegele
iasu hou dili huluanema dialoma: ne ninia dawa: lala.
Sia: Ama Dagoi

Failimone

1 Na, Bolo, na da Yesu Gelesu Ea hawa: hamobeba:
le se iasu diasu ganodini sali amola ninia fi dunu
Dimodi, ania da amo meloa di Failimone ania na:
iyado amola fidisu dunu, dima dedesa. 2 Amola Yesu
Ea fa: no bobogesu fi dunu ilia dia diasuga gilisisa,
amola Yesu Ea fi uda ea dio amo A: fia amola ania
gegesu fidisu dunu Agibase, ilima ania dedesa. 3
Ninia Ada Gode amola Hina Yesu Gelesu dilima
hahawane dogolegele iasu amola olofosu ima: ne,
ania dawa: lala. 4 Na fi dunu Failimone! Na da dia
Gode Ea fi dunu huluane ilima asigidafa hou amola
dia Hina Gode Yesuma bagadewane dafawaneyale
dawa: su hou, amo na da nababeba: le, na da na
sia: ne gadosu huluane amo ganodini dia dio sia:
ne, dia houba: le Godema nodone sia: ne gadosa.
6 Ninia amola di, da Yesu Ea hou lalegaguiba: le,
madelagi dagoi. Amo Yesuma madelagiba: le esalusu
hou ninia gilisili bu baligiliwane dawa: ma: ne, na
da Godema sia: ne gadolala. 7 Na fi dunu! Di da
nama asigiba: le, na da hahawane gala amola na
dogo da denesi. Di da Gode Ea fi dunu huluane ilia
dogo hahawane denesi dagoi. 8 Amaiba: le, na da
mae beda: iwane, dima Yesu Gelesu ganodini ola
hamoiba: le, dima hamoma: ne sia: sa. 9 Be na da
dima asigiba: le, na da hamoma: ne mae sia: ne,
dima asigiwane adole ba: mu fawane. Na da Bolo,
Yesu Gelesu Ea adole iasu dunu, wali Ea hawa:
hamobeba: le, se iasu diasu ganodini sali. Be na
da gasawane hamoma: ne mae sia: ne, asigiwane
dima adole ba: sa. 10 Ounisimase da Yesu Gelesu
Ea hou lalegaguiba: le, nagofe agoane hamoi. Na da
se iasu diasu ganodini esala, ea eda agoane hamoi.
Na da dima adole ba: sa. Di Ounisimase fidimu da
defeala: ? 11 Musa: amo dunu da di hame fidisu.
Be wali e da di amola na fidimusa: dawa: lala. 12
Na da Ounisimase dima bu asunasimu. Na da ema
bagadewane asigiba: le, fedege agoane e ahoasea,
na dogo da e sigi masunu. 13 Di da guiguda: hame
esalebeba: le, na fidimu da hamedei ba: sa. Na da
Gode Ea sia: olelebeba: le, se iasu diasu ganodini
esala. Amaiba: le, Ounisimase amo na fidima: ne, na
da gagulaligimusa: dawa: lala. 14 Be na da gasawane
dia fidisu hou logemu higa: i gala mabu. Dia hanaiba:
le fawane na fidimu da defea. Amaiba: le, dia sia:
beba: le fawane na dia fidisu lamu. 15 Amabela: ?
Ounisimase da fa: no eso huluane dia fidisu dunu
esaloma: ne, musa: dia hawa: hamosu yolesili, ga
sogega fonobahadi esalumusa: hobea: i. **(aiōnios g166)**
16 Be wali e da dia udigili hawa: hamosu dunu fawane
hame, be e da amo hou baligi dagoi. E da wali ninia
fi dunu Yesu Gelesu ganodini esala. E da nama
bagadewane dogolegei hamoi dagoi. Amaiba: le, e
da dia udigili hawa: hamosu dunu amola gilisili dia
fi dunu Hina Gode Ea fi ganodini hamoiba: le, e da
dima baligiliwane dogolegele hamomu. 17 Amaiba:
le, di amola na, ania da gilisili na: iyadowane Yesu
Gelesu Ea hawa: hamosa, amo di dawa: galea, e bu
masea, di da nama yosia: mu defele, ema hahawane
yosia: ma. 18 E da dima wadela: le hamoi galea o
dima dabe imunu galea, defea, nisu da dima amo
dabe ima: ne di nama sia: ma. 19 Na da nisu na
loboga dedemu amane, “Na, Bolo, na da dima amo
dabe imunu.” (Be na da di Yesuma oule asiba: le, dia
da nama dabe imunu agoai galebe.) 20 Amaiba: le,
na fi dunu! Hina Gode Ea hou dawa: beba: le, dia
amo fidisu hou nama hamoma. Di da na fi dunu Yesu
Gelesu ganodini. Amaiba: le na dogo denesima. 21
Na da amo meloa dedene iabeba: le, amo na adole
ba: i liligi di da hamomu na dawa: Hame! Di da na
adole ba: i baligili, eno bagadewane hamomu amo na
dawa: 22 Amola, amo adole ba: su amoma na da eno
adole ba: su gilisimusa: dawa: sa. Dia na golama: ne
sesei hahamoma. Na hanai da Gode da dilia huluane
sia: ne gadobeba: le, dilima dili hanai liligi imunu,
amola E da na dilima bu asunasimu. 23 Eba: fala: se
amo da na gilisili Yesu Gelesu Ea hawa: hamobeba:
le, se iasu diasu ganodini sali, amo da dilima asigi
sia: adosisa. 24 Nama gilisili hawa: hamosu dunu
amo Maga, Alisidagase, Dimase amola Luge, ilia da
dilima asigi sia: adosisa. 25 Hina Gode Yesu Gelesu
amo ea hahawane dogolegele iasu dilima dialoma:
ne, na Godema sia: ne gadosa. Sia: Ama Dagoi

Hibulu

1 Musa: hemonega Gode da eso bagohame amola
hou bagohame, amoga Ea balofede dunu ilia
lafidili Ea Sia: olelesu. **2** Be wali, soge wadela: mu
eso da gadeneiba: le, E da Eagofe asunasili, Ea Sia:
dafa ninima olelei dagoi. Gode da Eagofe Ea loboga
osobo bagade, mu amola liligi huluane hahamoi.
Gode da Eagofe amo soge wadela: mu eso doaga:
sea, liligi huluane gaguma: ne, Ema ilegei dagoi.
(aiōn g165) **3** Yesu Gelesu da Gode Ea hadigi defele
hadigi gala. E da Gode defele esala. E da Ea sia: ga,
osobo bagade, mu amola liligi huluane, amo mae
muguluma: ne gagulaligisa. Ea hawa: hamobeba: le,
osobo bagade dunuma ima: ne gogolema: ne olofosu
lai dagoiba: le, E da Hebene ganodini Gode, Hina
Gasa Bagadedafa, amo Ea afodafa dafulili fi dagoi.
4 Gode da Eagofe Ema Dio amo da a: igele dunu
huluane ilia dio baligi, asuli. Amo defele, Gode Eagofe
Ea hou da a: igele dunu ilia hou baligisa. **5** Gode da
a: igele dunu ilima amane hame sia: i, “Di da Nagofe.
Na da wali eso Dia Ada hamoi.” Amola a: igele dunu
Ea hou olelema: ne, Gode da amane hame sia: i,
“Na da Ea Ada esalumu. E da Nagofe esalumu.” **6**
Be Gode da Ea magobo Manodafa osobo bagadega
asunasimusa: dawa: loba, E amane sia: i, “Gode Ea
a: igele dunu huluane da Nagofe Ema nodone sia:
ne gadoma: mu!” **7** Gode da a: igele dunu ilia hou
olelema: ne, amane sia: i, “Gode da Ea a: igele dunu
fo agoane hamosa. E da Ea hawa: hamosu dunu
ili lalu gona: su agoane hamosa.” **8** Be Gode da
Egefedafa, amo Ea hou olelema: ne, amane sia: i,
“Gode! Dia Hinadafa Hou da eso huluane dialalalumu.
Di da moloidafa Dia fi dunu ouligilalumu. **(aiōn g165)** **9**
Di da moloidafa hou amoma asigisa, amola wadela: i
hou higasa. Amaiba: le, Gode, amo Dia Gode, da
Di ilegele, Dia na: iyado dunu ili baligimusa: , Dima
hahawane baligili bagade sogebi ia dagoi.” **10** Gode
da eno amane sia: i. “Hina Gode! Di da bisi eso
amoga osobo bagade hahamoi. Disu Dia loboga mu
hahamoi. **11** Osobo bagade amola mu da mugululi
hamedafa ba: mu. Be Di da eso huluane esalalalumu.
Ilia da hea abula agoane nuini abubula masunu. **12**
Dia da ili abula agoane selefamu. Ilia da abula agoane
hea fadegale, gaheabolo sali dagoi ba: mu. Be Di
da afadenemu hame dawa: Di da eso huluane mae
bogole, esalalalumu.” **13** Gode da a: igele dunuma
amane hamedafa sia: i, “Dia Na afodafa dafulili fima,
amogainini Na da Di osa: le heda: musa: , Dia ha lai
dunu Dia emo haguduga ligisimu.” **14** Amaiba: le,
a:igele dunu ilia hou da adi houla: ? Ilia da Gode Ea
fidisu hawa: hamosu a: silibu. Gode da Ea gaga: su
lamu dunu amo fidima: ne, a:igele dunu asuna ahoa.

2 Amaiba: le, ninia mae muguluma: ne, ninia da
dafawane sia: amo ninia nabi, amo baligiliwane
lalegagumu da defea. **2** Gode da ninia aowalali
dunuma olelemusa: a:igele dunu asunasi. Ilia da
amo sia: da dafawane ba: i. Nowa dunu da amo sia:
nabawane hame hamonoba, e da ea hawa: hamoi
amo defele se dabe iasu ba: i. **3** Amaiba: le, ninia
da amo gaga: su bagadedafa da hamedeiwane liligi
dawa: sea, ninia hobeale masunu logo hamedafa ba:
mu. Hina Gode Hisu da hidadea amo gaga: su sia:
olelei. Ema ba: su dunu da lalegaguiba: le, amo sia:
da dafawane, ninia ba: sa. **4** Gode da amo ba: su
dunu ilia olelei da dafawane olelemusa: , E da musa:
hame ba: i gasa bagade hou bagohame hamosu.
E da Ea hanai defele, Ea A: silibu Hadigidafa Gala
hahawane fidisu iasu liligi osobo bagade dunu ilima i.
5 Gode da hobea misunu gaheabolo osobo bagade
(amo ninia da olelesa), amo ouligima: ne a: igele
dunu hame ilegei. **6** Be Gode Sia: da agoane dedei
diala, “Gode! Osobo bagade dunu ilia da hamedei
liligi fawane. Amaiba: le, Di da abuliba: le ilima
asigiliwane dadawa: sala? **7** Di da osobo bagade
dunu ili fonobahadi ouesaloma: ne, a:igele dunu ilima
haguduga ligisi. Be osobo bagade dunu ilima hadigi
amola mimogo hou habuga agoane ilima figisi, amola
ili liligi huluane ouligima: ne ilegei.” **8** Gode Sia: da
agoane dedei, “Gode da osobo bagade dunu ilia liligi
huluane amoma ouligima: ne ouligisu hamoi.” Amo da
“liligi huluane” sia: sa. Be wali, osobo bagade dunu
ilia liligi huluanema ouligisu hame esala, amo ninia
ba: sa. **9** Be Yesu, E da fonobahadi ouesaloma: ne,
a:igele dunu ilima hagudu ligisi, ninia da ba: sa. E da
Gode Ea hahawane dogolegele iasu dawa: beba:
le, dunu huluane ilia bogosu E da lai dagoi. E da se
nabawane bogobeba: le, Gode da Ema hadigi gasa
bagade Hina hou i dagoi. **10** Gode da liligi huluane
hahamosa amola liligi huluane mae muguluma: ne
gagusa. E da Ea mano bagohame Yesu Ea hadigi
gilisili lama: ne hamomusa: , Yesu Gelesuma se

bagade iasu. Yesu da Ea lalegagui fi dunu gaga:
sudafa amoga oule masa: ne, E da amo hou hamoi
amola amo hou ninia defeawane ba: sa. 11 E da dunu
ilia wadela: i hou dodofemusa: dawa: E amola Ea
fofoloi hamoi dunu, da Ada afadafa esala. Amaiba: le,
Yesu da ilima “eya” dio mae gogosiane asula. 12 E
da Godema amane sia: sa, “Na da Naeya ilima Dia
hawa: hamoi olelemu. Ilia gilisisu amo ganodini Na
da Dima nodomu!” 13 E da Godema eno amane sia:
sa, “Gode! Na Dima dafawaneyale dawa: mu.” E eno
amane sia: i, “Na amola mano amo Gode da Nama i,
da goea.” 14 Amo Ea mano (amo dio Yesu da asuli)
ilia da hu amola maga: me, amoga hamoiba: le, Yesu
da hu amola maga: me lale, Ea osobo bagade mano
defele esalusu. Sa: ida: ne da dunu bogoma: ne gasa
lai dagoi. Be Yesu da Sa: ida: ne gugunufinisima: ne,
bogoi dagoi. 15 E da agoane hamobeba: le, osobo
bagade dunu amo da bogomuba: le beda: i, eso
huluane se iasu diasuga esalebe dunu agoai ba:
su, amo ilia halegale masa: ne, ilia se iasu diasu
logo doasi dagoi. 16 E da a: igele dunu hame fidisa,
amo ninia noga: le ba: sa. Be Gode Sia: da agoane
dedei diala, “E da A: ibalaha: me egaga mano fidisa.”
17 Bai Yesu da osobo bagade dunu ilia wadela: i
hou gogolema: ne olofoi ba: ma: ne, E da ilima mae
yolesili, asigiwane Gobele Salasu Ouligisudafa Dunu
Godema hawa: hamonana esaloma: ne, E da eya
amo defele hu amola maga: me lai dagoi. 18 Amola
wali E da dunu amo da adoba: su amola se nabasu
dawa: , ili fidimusa: dawa: Bai E da ilima doaga: be
hou defele, Hisu adoba: su amola se nabasu ba: i
dagoi.

3 Na fi dunu! Gode da dilima amolawane misa:
ne sia: i! Na da dilima sia: sa! Dilia Yesu, amo
ninia lalegagui hou amoma Gobele Salasu Ouligisu
Dunu esaloma: ne, Gode da asunasi, Yesuma baligili
dawa: ma. 2 Mousese da Gode Ea fi amo ganodini
mae yolesili hou ida: iwane hamosu, amo defele
Yesu Gelesu da Godema mae yolesili, hou ida:
iwane hamosu. Gode da amo hawa: hamomusa:
, Yesu Gelesu ilegei dagoi. 3 Dunu ilia da diasu
gagui amoma nodosa. Be ilia amo diasu gagusu
dunu ema baligiliwane nodosa. Amo defele, dunu ilia
da Mousesema nodomu da defea. Be ilia Yesuma
baligiliwane nodomu da defea. 4 Diasu huluane gagui
da gagusu dunu gala. Be Gode Hi da liligi huluane
gagui dagoi. 5 Mousese da Gode Ea diasu ganodini
hawa: hamosu dunu agoane mae yolesili noga: le
hawa: hamonanu. E da Gode hobea sia: mu liligi ba:
la: lusu. 6 Be Gelesu da hisu. E da hawa: hamosu
dunu hame be Gode Egefedafa, mae yolesili noga: le
hinawane Gode Ea diasu ouligisa. Ninia da mae beda:
iwane hobea misunu esaloma: beyale dafawaneyale
dawa: su hou hame yolesisia, ninia da Gode Ea
diasu agoane ba: sa. 7 Amaiba: le, Gode Ea A: silibu
Hadigidafa Gala, amo Ea sia: nabima, “Dilia wali
eso Gode Ea sia: nabasea, 8 dilia aowalali dunu ilia
Godema gegei amola dunu hame esalebe hafoga: i
soge amo ganodini ilia da Godema adoba: su, ili hou
defele dilia Godema mae hihima.” 9 Gode da amane
sia: i, “Ilia da Na hou ode 40 amoga ba: lalu. Be ilia
da amo sogega, Na hou abodele ba: musa: , Nama
adoba: su. 10 Amaiba: le, Na da ilima ougi galu. Na
amane sia: i, ‘Ilia da eso huluane odaga: sa. Ilia da
Na hamoma: ne sia: i nabawane hame hamosa!’ 11
Na da ougi ba: i amola dafawane ilegele hamomusa:
sia: i, ‘Na da Ga: ina: ne soge amo ganodini helefisu
ilima imunusa: dawa: i. Be ilia da amo soge ganodini
helefimusa: hamedafa golili sa: imu!’” 12 Na fi dunu!
Dunu afae dilia gilisisu amo ganodini amo ea dogo da
wadela: i amola dafawaneyale hame dawa: beba:
le ga: nasi hamoi, amo dunu da Gode Esala amo
Ea hou yolesisa: besa: le, dawa: ma! 13 Be dilia da
wadela: i hou amoga ogogobeba: le, dilia dogo da
igi agoane hamoi, amasa: besa: le dilia da wali eso,
(“wali eso” da Gode Sia: Dedei ganodini dedebeba: le
ninima sia: sa), wali eso dunu eno da dunu eno noga:
le fidimu da defea. 14 Bai ninia mae yolesili, ninia
musa: lalegagui dafawaneyale dawa: su hou noga: le
lalegaguli, Yesu Ea bu misunu eso doaga: sea, ninia
da Yesu Gelesu Ea gilisili hawa: hamosu dunu agoai
ba: mu. 15 Gode Sia: da agoane dedei diala, “Dilia
wali eso Gode Ea sia: nabasea, dilia aowalali dunu
ilia Godema odoga: i, amo hou defele Godema mae
hihima!” 16 Dunu ilia Gode Ea Sia: nabalu, hihiba:
le odoga: i, amo dunu da nowa dunula: ? Amo da
dunu huluane, Mousese da Idibidi yolesili gadili oule
asi. 17 Ode 40 amoga Gode da Ea fi dunuma ougi.
Amo dunu fi da nowala: ? Amo da Isala: ili dunu ilia
wadela: i hou hamobeba: le, dunu hame esalebe
hafoga: i sogega dafane bogogia: i. 18 Gode da
dafawane ilegele sia: i, “Na da Ga: ina: ne soge amo

ganodini ilima helefisu imunusa: dawa: i. Be ilia amo soge ganodini hamedafa masunu.” Amo sia: E da nowa ea hou olelemusa: sia: bela: ? Amo da dunu ilia da Ea sia: nabimu higa: iba: le, odoga: i. **19** Amaiba: le, ilia dafawaneyale hame dawa: beba: le, Ga: ina: ne soge ganodini masunu hamedeiwane ba: i, amo ninia ba: sa.

4 Defea! Gode da Ea musa: ilegele sia: i helefisu ninima imunusa: dawa: lala. Be amo imunu sia: i helefisu dilia afae afae hame lasa: besa: le, dawa: ma! **2** Bai ninia da ili defele Gode Sia: Ida: iwane nabi dagoi. Ilia da sia: nabi dagoi, be dafawaneyale hame dawa: beba: le, amo da ilia hou hame fidisu. **3** Be ninia da amo sia: dafawaneyale dawa: beba: le, Gode Ea ilegele imunu sia: i liligi lalegagusa. Hou da Gode musa: sia: i amo defele ba: sa, amo, “Na da ougi ba: i amola Na ilegele hamomusa: sia: i, ‘Na da Ga: ina: ne soge amo ganodini helefisu ilima imunusa: dawa: i. Be ilia da amo soge ganodini helefimusa: hamedafa golili sa: imu!’” Gode da osobo bagade hahamonanu, Ea hawa: hamosu da dagoiwane ba: i. Be E da amo sia: sia: i dagoi. **4** Gode Sia: Dedei ganodini, eso fesuale hou olelema: ne, agoane dedei diala, “Eso fesuale (Sa: bade eso) amoga, Gode da Ea hawa: hamosu yolesili, helefi.” **5** Eno dedei diala, “Ilia da Na helefisu amo ganodini hamedafa misunu.” **6** Dunu ilia musa: bisili Gode Sia: Ida: iwane nabi, ilia da dafawaneyale hame dawa: beba: le, amo helefisu soge ganodini masunu hamedei ba: i. Amaiba: le, Gode da eno fa: no mabe dunu ilima amo helefisu imunusa: dawa: lala. **7** Gode da eso eno amoga ilegei dagoi, amoga e da “wali eso” sia: sa. Ode bagohame gidigili, Gode da amo hou Da: ibidima olelei. Amo da Gode Sia: Dedei Buga ganodini dedei, ninia musa: sia: i, amane, “Dilia ‘wali eso’ Gode Ea sia: nabasea, mae higama!” **8** Be Yosiua da Isala: ili dunuma Gode Ea imunu sia: i helefisu ia dagoi ganiaba, Gode da eso enoga helefisu imunu hame sia: na: noba. **9** Be hou da wali agoane ba: sa. Gode da Ea fi dunuma helefisu eno (amo Gode da musa: Sa: bade eso amoga helefi amo defele), ilima imunusa: dawa: lala. **10** Gode da Ea hawa: hamosu yolesili helefi, amo defele, nowa da amo helefisu lalegagusia, e da hi hawa: hamosu yolesili, helefimu. **11** Amaiba: le, ninia afae afae Isala: ili dunu defele dafawaneyale hame dawa: beba: le dafasa: besa: le, amo helefisu lama: ne logo hogoi helemu da defea. **12** Gode Ea Sia: da esala agoane amola hawa: hamosu dawa: Gode Ea Sia: da gegesu gobihei fe aduna la: ididili noga: le debele mei agoane, amo ea damusu hou baligisa. Gode Ea Sia: da gegesu gobihei agoane dunu sone, asigi dawa: su, a:silibu, muguni amola nenogo gilisisu sogebi amoga doaga: sea, afafasu dawa: Gode Ea Sia: da dunu ilia asigi dawa: su amola ilia hanai hou, amoma fofada: su dawa: **13** Godema liligi afadafa wamolegemu da hamedei. E da Ea hahamoi liligi amo ganodini, liligi huluanedafa noga: le ba: lala. Ninia huluane da Ema fawane fofada: mu. **14** Ninia da Yesu Ea hou lalegagui dagoi sia: beba: le, ninia noga: le gasawane lelumu da defea. Bai ninia da Gobele Salasu Ouligisu Dunu Bagade, amo Yesu, Gode Eagofe, amo da nini fidima: ne, Gode gadenene esaloma: ne asi dagoi. **15** Ninia Gobele Salasu Ouligisu Dunu da ninia gasa hame hou ba: sea, ninima asigisa. Ninia Gobele Salasu Ouligisu Dunu da ninima adoba: su hou huluanedafa amo defele adoba: su hou ba: i, be hame dafai. **16** Amaiba: le, ninia mae beda: iwane Gode Ea Hinadafa Fisu amo gadenenewane doaga: mu da defea. Amogawi ninia da hahawane dogolegele iasu, gogolema: ne olofosu amola noga: i fidisu ninia dafawane esaloma: ne liligi defele ba: mu.

5 Osobo bagade dunu da gobele salasu Ouligisu dunu ilegemusa: dawa: sea, ilia dunu afadafa amo ea fi dunuma afafane, ilegesa. Ilia da e ili fidima: ne, ilia wadela: i hou gogolema: ne olofomusa: , Godema gobele salasu hou hamoma: ne ilegesa. **2** Amo gobele salasu Ouligisu dunu da hi gasa hame hou dawa: beba: le, e da dunu ilia hame dawa: beba: le giadofale hamosa, ilima asigiliwane fidimusa: dawa: **3** Amo osobo bagade gobele salasu Ouligisu dunu da gasa hameba: le, e da ea fi dunu ilia wadela: i hou gogolema: ne olofomusa: , Godema gobele salasu hamosa, be amo fawane hame. E da hi wadela: i hou gogolema: ne olofomusa: amolawane Godema gobele salasu hamosa. **4** Dunu afae da hi hanaiba: le, gobele salasu Ouligisu hawa: hamomu da hamedei. Be Gode da ema ilegei dagoiba: le fawane, Elane ea hou amo defele, e da gobele salasu Ouligisu dunu hamosa. **5** Amo defele, Gelesu da Hi hanaiba: le, Gobele Salasu Ouligisu dunu hawa: hamosu bagade hame lai. Be Gode da E ilegeiba: le fawane hamoi. Gode Ea Sia:

da agoane dedei diala, “Gode da amane sia: i, ‘Di da
Nagofe. Wali eso Na da Dia Ada hamoi.’” **6** E eno
amane sia: i, “Di da eso huluane hawa: hamonanoma:
ne, Na da Di Gobele Salasu Dunu, Melegisedege
ea fi gobele salasu dunu agoane ilegei dagoi.” **(aiōn
g165)** **7** Yesu Gelesu da osobo bagadega esaloba,
Gode da E mae bogoma: ne gaga: musa: defele
esala, amo Yesu da dawa: beba: le, E da dinanawane
amola sihanonawane, Godema wele sia: ne gadosu
amola adole ba: su. Gode da Ea sia: ne gadosu
nabi. Bai Yesu Ea hou da fonoboi amola nabawane
hamosu dawa: i. **8** Yesu da Gode Egefedafa, be Hi
da se nababeba: le, nabasu hou dawa: i. **9** Yesu
Ea hou noga: idafa hamoi ba: loba, Gode da E eso
huluane mae bogole Fifi Ahoanusu Gaga: su, (Ema
nabasu dunu ilia lamu liligi) amo ea Bai hamoi. **(aiōnios
g166)** **10** Gode da Yesu amo Melegisedege gobele
salasu Ouligisu dunu hou defele hawa: hamomusa:
gini, Yesuma ilegei dagoi. **11** Amo hou olelemu sia:
bagade diala. Be dilia da hedolo hame dawa: beba:
le, amo dilima olelemu logo da ga: nasi gala. **12** Dilia
da ode bagohame amo sia: nababeba: le, dilia eno
dunuma olelesu dunu agoane ba: mu da defea galu.
Be dilia hame dawa: beba: le, dunu eno da dilima
Gode Ea Sia: bisili olelesu liligi, amo bu olelemu da
defea. Dilia da gasa bagade ha: i manu gogolei, dodo
maga: me fawane manusa: dawa: **13** Nowa da dodo
maga: me fawane manusa: dawa: sea, e da mano
fonobahadi agoane esala. Asigi hame laiba: le, e da
hou ida: iwane amola wadela: i hou, amo afafamusa:
hame dawa: **14** Be asigilai dunu da gasa ha: i manu
manusa: dawa: Ilia da logo hogoi helebeba: le, ida:
iwane hou amola wadela: i hou afafamusa: dawa:

6 Amaiba: le, ninia asigilai olelesu liligi dawa: ma: ne,
bisili olelesu liligi yolesili, mae beba: le hagomodini
masunu da defea. Musa: olelesu bai da ninia hamedei
hawa: hamobeba: le Gode Ea hou hame dawa:
mu, be Gode Ea hou dafawaneyale dawa: beba: le
fawane gaga: su ba: mu. Eno da hanoga fane salasu
hou, dunu ilegema: ne ea da: i hodo da: iya lobo
ligisisu, bogoi bu wa: legadosu amola eso huluane se
imunusa: fofada: su. Amo musa: olelesu bai fawane
ninia bu baligiliwane dawa: mu da defea hame. **(aiōnios
g166)** **3** Ninia asigilama: ne gusuba: le masunu da
defea. Amola Gode da ninima logo fodosea, ninia
da agoane hamomu. **4** Be dunu ilia Gode Ea hou
dafawaneyale dawa: beba: le lalegagui dagoi amo
yolesiagai gala, ilia bu sinidigimusa: logo habodane
ba: ma: bela: ? Ilia da musa: Gode Ea hadigi amo
ganodini esalu. Ilia da Gode Ea hahawane dogolegele
iasu amola Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala amo
Ea hou dawa: i galu. **5** Ilia da lalegaguiba: le, Gode
Ea Sia: da ida: iwane ilia da dawa: i galu. Ilia da
Gode Ea Hinadafa Hou dafawane doaga: sea, gasa
bagade ba: mu, amo dawa: i galu. **(aiōn g165)** **6** Be
ilia da dafawaneyale dawa: su hou yolesiagai dagoi.
Ilia da fedege agoane, dunu huluane gademusa: ba:
ma: ne, Gode Egefe bu bulufalegeiga medole legesa.
Amaiba: le, ilia da bu Godema sinidigimusa: oule
masunu logo da hamedei agoane ba: sa. **7** Gibu da
eso bagohame osoboga dabeba: le, osobo da amo
hano nawane amoga ha: i manu amola sagai ouligisu
dunu fidisu liligi bagohame heda: sa. Amaiba: le,
Gode da amo osobo hahawane ba: sa. **8** Be amo
osoboga gaga: nomei amola gagalobo, amo fawane
heda: be ba: i galea, osobo da hamedeiwane liligi
agoane ba: sa. Gode da amo osoboga hahawane
hame ba: beba: le, gagabusu aligima: ne hamomusa:
amola laluga ulagimusa: dawa: lala. **9** Be ninia
dogolegei na: iyado dunu! Ninia da gasa bagade sia:
sa. Be dilia hou da noga: i ninia da dawa: lala. Dilia
gaga: su lalegagui amo defele hahawane hou dawa:
sa, amo ninia dawa: lala. **10** Bai Gode Ea hou da
moloidafa. E da dunu udigili hame wadela: sa. Dilia da
noga: le hawa: hamoi amola Yesu Ea hou lalegagui
fi dunu fidisu amola fidilala, amo hamonanebeba:
le, dilia da Ema asigi amo olelei. Gode da amo
hou hame gogolemu. **11** Be ninia bagade hanai da
agoane gala. Dilia dafawane hamoma: beyale dawa:
lusu liligi, amo huluane dafawane doaga: ma: ne,
dilia wali amogainini soge wadela: mu eso doaga:
sea, ha: giwane amola hanaiwane Gode Ea hawa:
hamonanumu da defea. **12** Dilia hou da gudu sa: ili,
higale hamomu ninia higa: i hodosa. Be ninia hanai
da dilia da dafawaneyale dawa: su dunu amo ilia hou
hame yolesibiba: le, Gode Ea ilegele imunu sia: i liligi
huluane laha, amo dunu defele dilia da hamoma: mu.
13 Gode da A: ibalaha: mema imunu sia: noba, E da
dafawane imunusa: ilegele sia: i. Dunu eno da Gode
Ea hou hamedafa baligiba: le, Gode da Hi Dioba: le
dafawane imunusa: ilegele sia: i. **14** E amane sia: i,
“Na dima ilegele sia: sa! Dia fi da hahawane ba: mu

amola dia mano lalelegemu da bagohamedafa ba:
mu. Amo hou Na da dima dafawane imunu!” **15** A:
ibalaha: me da hahawane gebewane ouesalebeba: le,
Gode Ea imunu ilegele sia: i liligi lai dagoi. **16** Osobo
bagade dunu da dafawane hamomusa: sia: sea, e da
mimogo dunu bagade amo ea hou da hi hou baligisa,
amo ea dioba: le sia: sa. Amasea, dunu eno ilia da
ea sia: i liligi amoma sia: ga gegemu hamedei ba:
sa. **17** Gode da Ea ilegele imunu sia: i liligi hamedafa
afadenemusa: dawa: i. E da amo imunu sia: i liligi
dafawanedafa imunu noga: le olelemu dawa: i galu.
Amaiba: le, E da Hi Dioba: le, Ea fi dunuma imunu
ilegele sia: i. **18** Amaiba: le, Gode da musa: ilegele
imunu sia: i amola Hi Dioba: le dafawane hamomu
sia: i, amo liligi aduna da afadenemu hame dawa:
Amo ganodini Gode da ogogosu hame dawa: Amaiba:
le, ninia da Ema madelagiba: le, ninia da hobea
misunu dafawane esaloma: beyale dawa: lusu hou
(Gode Ea ninima i liligi), amo dafawaneyale dawa:
beba: le ninia dogo denesisu dawa: **19** Amo hobea
misunu dafawaneesaloma: beyale dawa: lusu da
fedege agoane ninima a: go (dusagai mae masa: ne
dioi bagade liligi dusagaiga la: gi) amo agoane diala.
Amo mae muguluma: ne liligi da fedege agoane,
gaga: su abula Debolo Diasu ganodini sone golili
sa: ili, Hadigidafa Momei Sesei amo ganodini la: gi
diala. **20** Yesu Gelesu da ninima bisili Hadigidafa
Momei Sesei amo ganodini golili sa: i dagoi. E da
Gobele Salasu Ouligisu dunu amo Melegisedege ea
fi agoane hamoi dagoi. **(aiōn g165)**

7 Amo Melegisedege da Saleme (wali dio da
Yelusaleme) moilai bai bagade hina bagade dunu
esalu. E da Gode Bagadedafa amo Ea gobele salasu
dunu esalu. A: ibalaha: me da hina bagade dunu
fi biyaduyale gala fane legele, buhagili manoba,
Melegisedege da e yosia: i. E da Gode da A: ibalaha:
mema hahawane ima: ne sia: i. **2** Amanoba, A:ibalaha:
me ea gegenana liligi lai huluane mogili, nabuane
hamone, afadafa Melegisedegema i. (Melegisedege
ea dio dawa: loma: ne da “Ida: iwane Ouligisu.” Amola
e da Saleme moilai bai bagadega ouligisu esalebeba:
le, ea dio dawa: loma: ne eno da “Olofosu hina
bagade.”) **3** Melegisedege ea ame, ea ada amola
ea siba fi, bai huluane hame dedeiba: le ninia hame
dawa: E da habogala lalelegei amola habogala bogoi,
ninia hame dawa: E da Gode Eagofe amo ea fedege
agoane diala. Ea gobele salasu dunu hawa: hamosu
da mae dagole, eso huluane dialalalumu. **4** Amaiba:
le, dawa: ma! Melegisedege da mimogo dunu bagade
ba: sa. Ninia aowalali eda bagade, A:ibalaha: me, e
da gegebeba: le liligi lai amo mogili, nabuane agoane
fifili, la: idi afadafa ema i. **5** Isala: ili fi ganodini, Sema
agoane dedei diala. Musa: gobele salasu dunu ea dio
amo Lifai amo egaga fi, ilia da ilia fi dunu (amo amola
ilia da A: ibalaha: me ea manolali) amoma liligi mogili
nabuane agoane fifili, afadafa lamu. **6** Melegisedege
da Lifai ea mano hame. Be e da A: ibalaha: me (ema
Gode da hahawane dogolegele iasu imunu ilegele
sia: i) ema ea liligi mogili, nabuane agoane fifili,
afadafa (daide 1/10) lai. **7** Dunu afae da eno dunuma
Gode da hahawane ima: ne sia: musa: gasa defele
galea, e da mimogo dunu esala. Amola nowa dunu
e da ilima iaha, amo dunu da ea hou baligisa, amo
ninia noga: le dawa: **8** Isala: ili fi dunu ilia da gobele
salasu dunu (hobea bogomu dunu) ilima liligi mogili,
nabuane fifili, la: idi afadafa iaha. Be Gode Sia: Dedei
defele, Melegisedege ea hou da fedege agoane, eso
huluane esalalalumu dunu da “daide” laha. **9** Amola
fedege agoane, A:ibalaha: me da Melegisedegema
“daide” iabeba: le, Lifai (amo ea mano da wali “daide”
laha) da amo “daide” Melegisedegema i dagoi. **10**
Lifai da amo esoga hame lalelegeiba: le, e da fedege
agoane, ea aowalali ada A: ibalaha: me amo ea da:
i hodo ganodini dialu. Amanoba, A:ibalaha: me da
Melegisedege gousa: lalu, “daide” ema i. **11** Gode
da Lifai ea mano da gobele salasu dunu hawa:
hamomusa: ilegeiba: le, amo baiga E da Sema amo
Isala: ili fi ilima i. Be Lifai gobele salasu dunu ilia hawa:
hamosu da ida: idafa ba: loba, eno gobele salasu
dunu amo da Elane ea mano hame be Melegisedege
ea fi dunu agoane ba: su Dunu, amo eno misunu da
bai hamedeidafa agoai ba: la: loba. **12** Bai Gode da
gobele salasu dunu fi afadenesea, E da Sema amola
afadenemu. **13** Amo liligi huluane dedei da ninia
Hina Gode Yesu Gelesu Ea hou olelesa. Amola E da
fi hisu amo ganodini lalelegei. Ea fi amo ganodini,
dunu afae da gobele salasu dunu hawa: hamosu
hamedafa hamoi. **14** Yesu Gelesu da Yuda fi amo
ganodini lalelegei. Mousese da gobele salasu dunu
ilia hou oleleloba, e da Yuda fi hamedafa sia: i. **15**
Amaiba: le ninia wali noga: le ba: sa. Gobele salasu
dunu Hisu, Melegisedege agoane, da misi dagoi. **16**

Gode da osobo bagade Sema mae dawa: le, be eso
huluane mae bogole Fifi Ahoanusu amo ea gasaga,
Yesu Gelesu Gobele Salasu dunu ilegei dagoi. **17**
Bai Gode Sia: da agoane dedei diala, “Na da Di
Gobele Salasu Dunu eso huluane esalalaloma: ne,
ilegei dagoi. Di da Melegisedege ea fi gobele salasu
dunu agoane ba: mu.” **(aiōn g165)** **18** Amaiba: le,
musa: Sema da gasa hameba: le amola hamedei
agoane ba: beba: le, Gode da amo Sema fadegai
dagoi. **19** Bai Mousese ea Sema da liligi afadenene
bu ida: iwane hamomusa: hame dawa: i. Be Gode
da gaheabolo logo amoga ninia Godema gadenene
misunusa: dawa: , amo hahamoi dagoi. **20** Amola
Gode da amo gaheabolo Sema, amo Ea Dioba: le
dafawane ilegele hamomu sia: i. Osobo bagade dunu
ilia da gobele salasu dunu hamomusa: gini, Gode Ea
Dioba: le dafawane ilegele hamomu hame sia: i. **21**
Be Gode da Yesu Gobele Salasu Dunu ilegele, E da
Hi Dioba: le dafawane hamomu sia: i, amane, “Hina
Gode da Hi Dioba: le dafawane hamomu sia: beba:
le, E da Ea asigi dawa: su hamedafa afadenemu. Di
da Gobele Salasu Dunu eso huluane esalalaloma:
ne hamoi dagoi.” **(aiōn g165)** **22** Yesu Ea hou da
hisuba: le, E da Sema gaheabolo amoma ouligibiba:
le, gaheabolo Sema da musa: Sema amo baligisa
ninia dawa: **23** Eno liligi amola da hisu ba: sa. Musa:
gobele salasu dunu da bogosu dawa: beba: le, eso
huluane hawa: hamonanumu hamedei agoane ba: i.
Amaiba: le, gobele salasu dunu bagohame da hawa:
hamosu. **24** Be Yesu da mae bogole, eso huluane
esalalalusu dawa: Amaiba: le, E da hame bogomuba:
le, Ea Gobele Salasu hawa: hamosu da hamedafa
dagomu. **(aiōn g165)** **25** Amaiba: le, E da Ea fi dunu
fidimusa: , Godema sia: ne gadolalawane eso huluane
mae bogole esalalalebeba: le, E da wali amola eso
huluane, dunu ilia Ema madelagiba: le Godema mabe
dunu, amo dafawane gaga: musa: dawa: **26** Amaiba:
le, ninia fidisu huluanedafa amo hamomusa: , Yesu
da Gobele Salasu Ouligisu Dunu defele esala. E da
hadigi. Ea hou amo ganodini, ledo o wadela: i hou
hamedafa ba: sa. Gode da Yesu wadela: i hou dunu
amoga afafane, mu amo baligimusa: lale gadoi dagoi.
27 E da gobele salasu dunu eno agoane hame. E da
musa: gobele salasu dunu defele eso huluane musa:
ea wadela: i hou amo gogolema: ne olofosu amola fa:
no ea fi dunu ilia wadela: i hou amo gogolema: ne
olofosu, amo hamoma: ne gobele salasu hamomusa:
da Ema hamedei. Bai E da wadela: i hou hamedafa
dawa: Be E da gobele salasu afadafa fawane, bu
eno mae hamoma: ne, Ea da: i hodo gobele salasu
agoane i dagoi. **28** Mousese ea Sema dawa: le, osobo
bagade dunu (dafasu dawa: dunu) ilia da gobele
salasu Ouligisu dunu ilegesa. Be Gode Ea hahawane
imunu ilegele sia: i liligi (amo E da Ea Dioba: le
dafawane hamomu sia: i), amo da Sema amoga fa:
no misi. Amo dawa: le, Gode da Egefedafa amo da
ida: iwane logo dibi amoga doaga: i dagoi Dunu, Ema
Gobele Salasu Ouligisudafa ilegei dagoi. **(aiōn g165)**

8 Ninia sia: su bai da agoane diala. Ninia Gobele
Salasu Ouligisu Dunu da esala. E da Hadigi
Hinadafa Hebene diasu ganodini esala, amo Ea
lobodafa la: ididili fi esala. **2** E da Hadigidafa Momei
Sesei, amo da abula diasudafa, dunuga hame gagui
be Hina Gode Hi gagui, amo ganodini E da Gobele
Salasu Ouligisu Dunu hawa: hamonana. **3** Osobo
bagade dunu ilia da gobele salasu Ouligisu dunu, ohe
fi gobele salasu Godema imunusa: ilegesa. Amola
ninia Gobele Salasu Ouligisu Dunu da Godema liligi
imunu defea. **4** Yesu da osobo bagadega esala
ganiaba, eno gobele salasu dunu da Yu Sema
defele gobele salasu hamonanebeba: le, Yesu da
gobele salasu dunu hamosu hame hamona: noba.
5 Osobo bagade gobele salasu dunu ilia hawa:
hamosu da fedege agoane Gobele Salasu Dunu
hawa: hamosudafa Hebene ganodini hamonanebe
olelesa. Mousese ea hou defele. E da Abula Diasu
gagumusa: dawa: laloba, Gode da amane sia: i
“Dawa: ma! Liligi huluane amo Na da goumiba: le
dima olelei, amo mae giadofale defele hamoma!”
6 Be wali, Sema amo Yesu da Gode amola Ea fi,
amo gousa: musa: hamoi amo da siba gousa: su
baligi dagoi. Amo defele, Gobele Salasu Dunu hawa:
hamosu amo Gode da Yesuma i, amo amola da musa:
gobele salasu dunu hawa: hamosu baligi dagoi. **7**
Musa: gousa: su Sema da ida: idafa ba: loba, Gode
da eno gaheabolo imunu hamedeiwane ba: la: loba.
8 Be Gode da Ea fi dunu ilia giadofai hamonanebe ba:
i. E da amane sia: i, “Hinadafa da amane sia: sa, ‘Eso
da misunu, amoga Na da gousa: su Sema eno, Isala:
ili fi dunu amola Yuda fi dunu, Nama gousa: musa:
hamomu. **9** Amo gaheabolo gousa: su Sema da
musa: Sema Na da ilia aowalalima hamoi liligi agoai

hame ba: mu. Na da amo esoga, ilia aowalali Idibidi
soge yolesimusa: gadili oule asi. Be musa: gousa: su
Sema ilia yolesibiba: le, ili da Na amola yolesi. **10**
Be Na da hobea gousa: su Sema gaheabolo Isala:
ili dunu fi ilima imunu amane. Na Sema Na da ilia
asigi dawa: su amo ganodini salimu. Na da Na Sema
ilia dogo da: iya dedemu. Amasea, Na da ilia Gode
esalumu. Amola ilia da Na fi dunu esalumu. **11** Ilia
huluane, dunu fonobahadi amola dunu bagade, da
Na dawa: mu. Amaiba: le, ilia na: iyado amola ilia fi
dunu, ilima, 'Hinadafa Ea hou dawa: ma!' amo sia:
mu da bai hamedei ilia agoane ba: mu. **12** Ilia ledo
hou Na da gogolema: ne olofomu amola ilia wadela: i
hou Na da gogolemu!'" **13** Gode da Sema gaheabolo
imunu sia: beba: le, E da musa: i liligi da hea: i dagoi
olelesa. Hea: i hamoi liligi da gufia: ne gala: iba: le,
hedolo mugululi hamedafa ba: mu.

9 Musa: gousa: su Sema dialebeba: le, Gode Ea
fi dunu da nodone sia: ne gadosu Sema amola
dunuga hamoi diasu amo ganodini Godema nodone
sia: ne gadosu. **2** Ilia Abula diasu amo ea dio Da:
bena: gele gagui. Amo Abula diasu da ganodini gaga:
iba: le aduna hamoi. La: idi bagade da Hadigi Malei
Sesei. Amo ganodini, gamali amola fafai amo da:
iya Godema imunu agi ga: gi da ligisi ba: i. **3** Abula
amoga Abula diasu da gaga: i, amo baligili, Hadigidafa
Momei Sesei ba: i. **4** Hadigi Momei Sesei midadi,
oloda gouliga hamoi amoga ilia gabusiga: liligi, Gode
nabima: ne gobesisu, amo ba: i. Hadigidafa Momei
Sesei amo ganodini Gode Ea Gousa: su Sema Gagili
ba: i. Amo da gouliga dedeboi. Amo ganodini, gouli
faigelei (amo ganodini ma: na dialebe ba: i), Elane ea
dagulu amoga lubi legesu amola igi aduna amoga
Sema dedei, huluane dialebe ba: i. **5** Gode Ea Gousa:
su Sema Gagili ea ga: lu da "Gogolema: ne Olofosu
Fisu." Amo da: iya da "selubimi" ilia ougia molole
lelu. Amo da Gode da esalebe olelesu. Be wali liligi
huluane olelemu da hamedei. **6** Hou da agoane
hamosu ba: i. Gobele salasu dunu ilia da eso huluane
Hadigi Malei Sesei amo ganodini hawa: hamomusa:
ahoa. **7** Be gobele salasu Ouligisu dunu hi fawane da
Hadigidafa Momei Sesei ganodini, ode amoga eso
afadafa fawane golili daha. E da amo ganodini maga:
me gaguli ahoa. Amo e da hi wadela: i hou amola ea fi
dunu ilia wadela: i hou ili hame dawa: beba: le hamoi,
amo Gode da gogolema: ne olofoma: ne, Godema
dabe agoane iaha. **8** Gode Ea A: silibu da amo hou
ganodini, ninima fedege agoane olelesa. Hadigi Malei
Sesei da lelebeba: le, ninia da Hadigidafa Momei
Sesei amo ganodini golili sa: imu da hamedeiwane
ba: sa. **9** Amo da wali eso hou fedege olelesa. Bai
gobele salasu liligi amola ohe fi medole gobele iasu,
amo Godema i, amo da nodone sia: ne gadosu dunu
ea dogo moloidafa hahamomu hamedei ba: sa. **10** Bai
amo gobele salasu hou da ha: i manu, hano amola
dodofesu hou, amo fawane olelesa. Ilia da dabua
Sema fawane. Gode Ea gaheabolo gousa: su Sema
olelebeba: le, amo hea dabuagado liligi da Gode Ea
hou olelelalu amogainini E da gaheabolo hou ilegesa.
11 Be Gelesu da Gobele Salasu Ouligisu Dunu amo
waha noga: i ba: su liligi ouligimusa: misi dagoi. Abula
diasu amo ganodini E da hawa: hamonana, amo
da musa: abula diasu baligi dagoi. Amo da dunuga
hamoi liligi amola osobo bagade liligi hame. **12**
Gelesu da abula diasu golili sa: ili, Hadigidafa Momei
Sesei amo ganodini asili, E goudi amola bulamagau,
amo ilia maga: me gobele salimusa: hame gaguli
asi. Be Hi maga: me ganodini gaguli asili, ninima
eso huluane esalalalumusa: , gaga: su hamoi dagoi.
(aiōnios g166) **13** Dunu da goudi amola bulamagau,
amo ilia maga: me amola bulamagau mano laluga nei
amo ea nasubu, ledo hamoi dunuma fogaga: gala:
sa. Amo hou da ilia ledo dodofesa fedege agoane
olelesa. **14** Amo hou da dafawaneba: le, Gelesu Ea
maga: me da baligiliwane ledo dodofesa, amo ninia
dawa: E da eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu A:
silibu amo Ea gasaga, Hi da: i hodo gobele salasu ida:
iwanedafa, Godema i dagoi. Ninia Esalalala Godema
hawa: hamoma: ne, Yesu Gelesu Ea maga: me da
ninia asigi dawa: su noga: le dodofemusa: dawa:
Amaiba: le, ninia hamedei osobo bagade dodofesu
hou bu hame dawa: mu. **(aiōnios g166)** **15** Amaiba: le,
dunu amo Gode da ilima misa: ne sia: i, ilia Gode
Ea esalalalumu hahawane imunu sia: i liligi lama:
ne, Gelesu da Gaheabolo Gousa: su Sema amoma
Ouligisu Dunu esala. Dunu afae da bogoiba: le, dunu
eno ilia musa: Sema amoga ouligibiba: le wadela: le
hamoi, amo hou gogolema: ne olofoi dagoi ba: sa.
(aiōnios g166) **16** Be osobo bagade dunu da bogosea,
ea fi dunu da ea liligi amola muni lamusa: dawa:
sea, ilia fofada: nanu, "A! Amo dunu da dafawane
bogoidafa!" **17** Amalalu, nana liligi lamu. Be dunu da

esalea, e bogosea ea nana liligi lamu dunu da ilegei,
be lamu da hamedei. E da bogobeba: le fawane,
ilia amo liligi lamu. 18 Amaiba: le, musa: gousa: su
Sema da maga: me asiba: le fawane, defele ba:
i. 19 Mousese da hidadea dunu huluane nabima:
ne, Sema huluane Sema Buga ganodini dedei, amo
olelei. Amalalu, e da goudi amola bulamagau, amo
ilia maga: me lale, amoma hano gilisili, e da "hisobe"
ifa lubi amola yoi wulo, amoga Sema buga amola ea
fi dunu huluane, ilima maga: me fogaga: gala: su. 20
E amane sia: i, "Amo maga: me da gousa: su Sema
amo Gode da dilima nabawane hamoma: ne sia: i
liligi, amo da dafawane olelema: ne ilegei hamosa!"
21 Amo hou defele, Mousese da Abula diasu amola
amo ganodini liligi huluane, amo da: iya maga: me
fogaga: gala: su. 22 Sema ganodini, ledo liligi huluane
da maga: mega dodofeiba: le, ledo hame ba: sa.
Maga: me da sogadigiba: le fawane, Gode da wadela:
i hou gogolema: ne olofosa. 23 Amo liligi da Hebene
ganodini liligi amo fedege agoane diala. Amo liligi
da ohe fi ilia maga: mega dodofei ba: i. Be Hebene
ganodini gobele salasu hamoma: ne, Gode da amo
hou baligi hou ba: musa: dawa: i. 24 Gelesu da dunu
loboga hamoi Hadigi Malei Sesei amo da Hebene liligi
fedege agoane, amo ganodini hame golili sa: i. E da
Hebenedafa amo ganodini golili sa: i. Amo ganodini E
da nini fidima: ne Godema sia: ne gadosa lela. 25
Ode huluane amoga, Yu gobele salasu Ouligisu dunu
da Hadigidafa Momei Sesei amo ganodini bulamagau
o sibi amo ea maga: me gaguli ahoa. Be Yesu
Gelesu da Ea da: i hodo imunusa: , ode bagohame
amoga hame asi. 26 Amane hamoi ganiaba, E da
osobo bagade hahamoi eso hemone, amogainini wali,
amo ode huluane E da se nabasu eso bagohame
amoga nabala: loba. Be wali, soge wadela: mu eso
gadeneiba: le, E afadafa fawane, Ea da: i hodo gobele
salasu agoane wadela: i hou fadegamusa: , misi
dagoi. (aiōn g165) 27 Dunu huluane afae afae da afae
bogole, Gode Ea midadi fofada: musa: lelumu. 28
Amo defele, Gode da Gelesu afadafa fawane gobele
salasu agoane, dunu bagohame ilia wadela: i hou
fadegamusa: asunasi. Gelesu da bu misunu galebe.
Wadela: i hou fadegamusa: hame. Be Ea da dunu
amo da E bu misunu ouesalebe, ilima gaga: sudafa
ima: ne bu misunu.

10 Yu Sema da dafawane noga: i liligi hobea
misunu liligi, amo fedege agoane gala. Be amo
fedege da misunu noga: i liligi fonobahadi fawane
olelesa. Yu Sema amo ganodini, ilia mae helefili,
ode huluane amoga gobele salasu defele hamonana.
Amaiba: le, Sema gobele salasu hou da Godema
mabe dunu ilia hou hahamomudafa hamedei agoane
ba: sa. 2 Musa: , Godema sia: ne gadosu dunu
da ilia wadela: i hou dafawane dodofei dagoi ba:
loba, ilia da hame gogosia: iba: le, gobele salasu
hou yolesila: loba. 3 Be gobele salasu hou da ode
huluane hamobeba: le, dunu ilia da wadela: i hou
hamonana amo olelesa. 4 Bulamagau amola goudi,
amo ilia maga: me da wadela: i hou fadegamusa:
hamedeiwane ba: sa. 5 Amaiba: le, Yesu Gelesu
da osobo bagadega misusa: momogele esaloba,
E da Godema amane sia: i, "Di da gobele salasu
hou amola gobele salasu liligi ba: mu hame hanasa.
Be Di da da: i hodo momagele, Nama i. 6 Be Di
da bulamagau amola sibi wadela: i hou fadegama:
ne oloda da: iya susugabo gobei, amo hahawane
hame ba: sa. 7 Amalalu, Na amane sia: i, 'Sema
Buga ganodini Na hou olelemusa: dedei, amo defele,
Gode, Na da Dia hanai hamomusa: , Na da wea!'"
8 E degabo amane sia: i, "Di da gobele salasu liligi
amola ohe fi oloda da: iya wadela: i hou fadegamusa:
gobei amo hame hanai amola hahawane hame ba:
sa!" Amo gobele salasu liligi da Sema defele hamosa,
be Gode da amo higasa, Gelesu da sia: i dagoi. 9
Amalalu, E amane sia: i, "Gode! Na da Dia hanai
hamomusa: , Na da misi goea!" Amaiba: le, Gode da
musa: gobele salasu hou huluane yolesili, Gelesu Ea
gobele salasu hou fawane ba: sa. 10 Yesu Gelesu
da Gode Ea hanai hou hamobeba: le, E da Ea da: i
hodo gobele salasu agoane afadafa fawane bu mae
hamoma: ne i. Amaiba: le, ninia huluane wadela:
i hou dodofei dagoi ba: sa. 11 Yu gobele salasu
dunu huluane da eso huluane hawa: hamonana.
Gobele salasu hou afadafa ilia da eso bagohame
mae yolesili hamonana. Be amo gobele salasu hou
da wadela: i hou fadegamusa: hame dawa: 12 Be
Gelesu da gobele salasu afadafa, amo da wadela:
i hou bu hamedafa ba: ma: ne, hamonanu, Gode
Ea afodafa fi. 13 E da wali, Gode Ea ha lai dunu
huluane Ea emo haguduga ligisimusa: ouesala. 14
Amaiba: le, E da gobele salasu afadafa fawane

hamobeba: le, Ema dafawaneyale dawa: su dunu huluane ilia wadela: i hou Ea maga: mega dodofei dagoi. Amo dunu da eso huluane esalalaloma: ne, E da ili afadenene, moloidafa hamoi dagoi. **15** Gode Ea A: silibu Hadigidafa da ninima Ba: su Dunu agoane. **16** E da degabo amane sia: sa, “Hina Gode da amane sia: sa, ‘Gaheabolo Gousa: su amo Na da Na Isala: ili fi ilima hamomu da agoane ba: mu. Na da Na sema ilia da: i hodo ganodini salimu, amola Na Sema ilia dogo da: iya dedemu.’” **17** Amalalu Gode Ea A: silibu da bu amane sia: sa, “Na da ilia ledo amola wadela: i hou hamoi, amo Na da bu hame dawa: mu!” **18** Amaiba: le, Gode da wadela: i hou gogolema: ne olofoi dagoiba: le, wadela: i hou fadegama: ne gobele salasu hou bu hamomu da bai hame gala. **19** Amaiba: le, na fi dunu! Wali Yesu Ea maga: me da asiba: le, ninia Hadigidafa Momei Sesei logo da doasi dagoi. Amaiba: le, ninia halegalewane ganodini golili sa: imu da defea. **20** Gelesu da Gode gadenene misa: ne, ninima logo gaheabolo doasi dagoi. Ninia ga: su abula baligili, Hadigidafa Momei Sesei amo ganodini masusa: dawa: Ga: su abula da fedege agoane Yesu Ea da: i hodo. **21** Ninia Gobele Salasu Ouligisu Dunu bagade amo da Gode Ea Diasu ouligisa. Amo da Yesu Gelesu. **22** Amaiba: le, ninia mae ogogole, Yesu Ea hou moloiwane lalegaguli, ninia asigi dawa: su dodofei dagole, ninia dogo bu hadigi hamone, nini da: i hodo hano ida: iwane amoga dodofei dagole, Godema gadenena misunu da defea. **23** Gode da Ea imunu sia: i dafawane hamomu, amo ninia dafawaneyale dawa: beba: le, ninia hobea misunu esaloma: beyale dawa: lusu hou gasawane gagumu da defea. **24** Ninia dunu eno dunu enoma asigiba: le, hou ida: iwane hamomusa: gini, dunu eno dunu enoma fidimu da defea. **25** Mogili ilia gilisisu hou yolesi dagoi. Be ninia agoane hamomu da defea hame. Be Hina Gode Yesu Gelesu Ea bu misunu eso da gadenene manebeba: le, ninia baligiliwane dunu eno dunu eno dogo denesimu da defea. **26** Be ninia dafawane sia: nabalu, bu mae dawa: le udigili wadela: i hou hamonanea, ninia eno wadela: i hou fadegamusa: gobele salasu ba: mu da hamedei. **27** Be amai hamonanea, dunu ilia beda: iwane Gode Ea fofada: mu amola lalu bagade dabe amo Godema ha lai dunu ilia ba: sa, amo fawane ouesalumusa: dawa: **28** Dunu afae da Mousese ea Sema hame nabaloba, ilia da ema fofada: su. Ba: su dunu aduna o udiana ilia sia: nababeba: le, ilia amo dunu mae gogolema: ne olofole medole legesu. **29** Amaiba: le, dunu da Gode Egefedafa higasea amola e da maga: me amoga Gode Ea gousa: su Sema hamone, wadela: i hou dodofei, amo da hamedei liligi e dawa: sea, e da Gode Ea A: silibu (amo da Gode Ea hahawane dogolegele iasu) Ema gadesa, amo dunu da se dabe iasu baligiliwane ba: mu. **30** Gode da amane sia: i, “Nisu da dabemu, Na da dabe imunu!” E da eno amane sia: i, “Hinadafa da Ea fi dunuma fofada: mu!” **31** Esalalala Gode da se dabe iasu ima: ne, osobo bagade dunu Ea lobo ganodini gagusia, amo da baligiliwane beda: su liligi. **32** Dilia musa: Gode Ea hou lalegagui eso bu dawa: ma. Amo esoga, dilia Gode Ea hadigi ba: i dagoiba: le, dilia se bagade nabaloba hame dafai. **33** Dunu eno ba: ma: ne, eno dunu ilia dili fasu amola dilima gadesu. Eso enoga, ilia da dili fi dunuma agoane hamonoba, dilia da dili fi dunu fidima: ne ilima gilisimusa: amola gaga: musa: dawa: i. **34** Dilia da se iasu diasu hawa: hamosu dunu ilia se nabasu, gilisili se nabasu. Eno dunu da dili liligi gasawane fedele gagulaligiloba, dilia da mae dawa: le hahawane ba: i. Dilia da liligi ida: iwane galu amo eso huluane dialalalumu liligi gagui dagoi, amo dawa: beba: le, hahawane ba: i. **35** Amaiba: le, dilia da hobea bidi ida: iwane lamuba: le, dogo denisisu hou mae yolesiagama. **36** Dilia Gode Ea hanai hamoma: ne amola Ea hahawane imunu ilegele sia: i liligi lama: ne, mae ougili hahawane mae yolesili ouesaloma. **37** Gode Sia: da agoane dedei diala, “Fonobahadi ouesalu, misunu Dunu da misunu. E masea, hedolowane doaga: mu. **38** Be Na moloidafa hamoi fi dunu da dafawaneyale dawa: beba: le, esalalalumu. Be afae afae da sinidigili, Na hou yolesisia, Na da ilima hahawane hame ganumu!” **39** Be ninia da bu sinidigili gaga: su yolesimu hame dawa: Be ninia da dafawaneyale dawa: beba: le, Gode Ea gaga: su lai dagoi.

11 Dafawaneyale dawa: su hou da agoaiwane gala. Ninia da hobea misunu dafawane hamoma: beyale dawa: lusu da dafawane misunu ninia dafawaneyale dawa: be amola siga hame ba: su liligi ninia dafawaneyale dawa: be. **2** Siba fi dunu mogili da amo dafawaneyale dawa: su hou lalegaguiba: le, Gode da ilima hahawane galu. **3** Gode da Ea Sia: (amo da hame ba: su liligi) amoga E da osobo

bagade, mu amola liligi huluane (amo da siga ba: su
liligi), amo hahamoi. Ninia da dafawaneyale dawa:
su hou lalegaguiba: le amo dawa: **(aiōn g165)** **4** A:
ibele da dafawaneyale dawa: su hou lalegaguiba: le,
gobele salasu liligi amo da Ga: ine ea iasu baligi,
Godema i. Ea dafawaneyale dawa: su hou ba: beba:
le, Gode da ea iasu hahawane ba: beba: le, E da
A: ibele, moloidafa hamoi dunu ba: i. A: ibele da
hemonega bogoi dagoi, be ea dafawaneyale dawa:
su hou da wali eso ninima olelesu liligi gala. **5** Inoge
da dafawaneyale dawa: su hou lalegaguiba: le, e
da mae bogole, dunu mae ba: ma: ne, Gode da e
muagado lale gadoi. Gode Sia: da agoane dedei
diala, “Gode da Inoge ea hou hahawane ba: lalu,
Hebene sogega lale gadoi.” **6** Gode da dunu amo
da dafawaneyale dawa: su hou hame lalegagusia,
hahawane ba: mu hamedei ba: sa. Nowa dunu da
Godema misusa: dawa: sea, e da Gode da esala
amola nowa da Gode Ea hou hogoi helesea, Gode E
da ema bidi imunu, amo dafawaneyale dawa: beba:
le fawane Godema doaga: mu logo ba: mu. **7** Nowa:
da dafawaneyale dawa: beba: le, e da Gode Ea
sisasu amo hobea misunu siga hame ba: su hou,
amo nabi. E da Gode sia: nababeba: le, dusagai
hamone, e amola ea sosogo fi gaga: i dagoi ba: i.
Amaiba: le, osobo bagade fi dunu huluane ilia fofada:
nanu, bogosu dabe iasu lai. Be Gode da Nowa: ea
dafawaneyale dawa: su hou ba: beba: le, amo dunu
afadenene bu moloidafa hamoi ba: i. **8** A: ibalaha:
me da dafawaneyale dawa: su hou lalegaguiba: le,
soge amo da Gode da ema imunu ilegele sia: i amola
amoga doaga: musa: gadili masa: ne sia: i, e da Gode
Ea sia: nabawane hamoi. E da ea soge yolesili, soge
amo e da hame dawa: i soge, amoga doaga: musa:
asi. **9** E dafawaneyale dawa: beba: le, ga fi dunu
agoane, soge amo Gode da ema hobea imunu ilegele
sia: i, amo ganodini esalu. E da abula diasu ganodini
esalu. Ea mano, Aisage amola Ya: igobe, da Gode Ea
hahawane dogolegele iasu lai dagoi. Ela amolawane
da abula diasu ganodini esalu. **10** A: ibalaha: me da
moilai bai bagade amo Gode da hahamoi, hamedafa
mugulumu moilai, amo ganodini esalumusa: e da
ouesalebeba: le, gadili asili, abula diasu ganodini
esalu. **11** A: ibalaha: me da mano hamomu hamedene
da: i hamoi amola Sela da da: i hamoiba: le, mano
lalelegemu hamedei ba: i. Be A: ibalaha: me da Gode
da ema imunu ilegele sia: i dafawaneyale dawa:
beba: le, e da mano hamoi dagoi. **12** A: ibalaha: me
ea bogomu da gadenene ba: i. Be amo dunu egaga fi
misi dunu ilia da gasumuni idi defele amola wayabo
bagade bega: sa: i idi (idimu hame gala), defele ba:
sa. **13** Amo dunu huluane da dafawaneyale dawa: su
lalegaguiwane bogoi. Ilia da Gode Ea imunu ilegele
sia: i liligi hame ba: i. Be fedege agoane, ilia amo liligi
sedagaga manebe ba: i. Ba: beba: le, ilia hahawane
ba: i. Ilia da ga fi dunu agoane, osobo bagadega
ahoanebe, dunu huluane nabima: ne sia: su. **14**
Agoaiwane sia: su dunu da ilia sogedafa amoga
fimusa: hogosa, amo noga: le olelesa. **15** Ilia yolesi
soge amoga bu sinidigimu logo hanaiwane ba: sa:
besa: le, ilia soge yolesi amo bu hame dawa: lalu. **16**
Be ilia da baligili noga: i soge hogosu, amo Hebene
soge. Amaiba: le, Gode da ilima esaloma: ne moilai
bai bagade hahamoi dagoiba: le, ilia da Ema “Ninia
Gode” dio asuliba: le, Gode da hame gogosiasa. Bai
ilia hobea misunu dafawane hamoma: beyale dawa:
lusu dafawaneyale dawa: i. **17** A: ibalaha: me da
dafawaneyale dawa: su hou lalegaguiba: le, Gode da
ema adoba: su oleleloba, e da eagofe Aisage gobele
salasu Godema imunusa: dawa: i galu. Gode da A:
ibalaha: mema fawane hobea imunu ilegele sia: i, be
e da mae hihini ea mano Godema imunusa: dawa:
i galu. **18** Gode da musa: ema sia: i galu, “Aisage
ea mano lalelegemuba: le, digaga fi amo Na dima
imunu ilegele sia: i defele da bagade ba: mu.” **19**
Gode da Aisage ea bogoi bu wa: legadolesimusa:
defele esala, amo A: ibalaha: me da dafawaneyale
dawa: i. Amaiba: le, e da fedege agoane, Aisage
bogole, bu ea mano esaloma: ne wa: legadoi, amo
ba: i. **20** Aisage da dafawaneyale dawa: su hou
lalegaguiba: le, e da Ya: igobe amola Iso elama Gode
da hobea elama hahawane imunu ilegele sia: i. **21** Ya:
igobe da dafawaneyale dawa: su hou lalegaguiba:
le, ea bogomu gadenenoba, e da Yousefe ea mano
elama, ela da Gode Ea hahawane imunu hou ba:
mu sia: i. E da ea daguluga ili, Godema nodone
sia: ne gadoi. **22** Yousefe da dafawaneyale dawa:
su hou lalegaguiba: le, ea bogomu gadenenoba, e
da Isala: ili dunu da Idibidi yolesili ga masunu sia: i
amola ea gasa gaguli masa: ne sia: i. **23** Mousese ea
ame amola ada, da dafawaneyale dawa: beba: le,
Mousese da lalelegeloba, ela da oubi udiana amoga

e wamolegei. E da mano noga: idafa ela ba: beba:
le, ela mae beda: iwane Felou ea sema hame nabi.
24 Mousese da dafawaneyale dawa: beba: le, e da
asigilabeba: le, e da Felou idiwi amo ea fofoi mano
esalumu higa: i. 25 E da eso bagahame wadela: i hou
amo ganodini esalumu higa: iba: le, Gode Ea fi dunu
defele gilisili se nabimu hanai galu. 26 E da Gode Ea
hobea imunu bidi dawa: beba: le, e da Idibidi muni
amola liligi ida: iwane mae dawa: le, Gelesu Ea hawa:
hamomuba: le se nabasu da baligili hou ida: iwane
dawa: i galu. 27 Mousese da dafawaneyale dawa: su
hou lalegaguiba: le, e da Idibidi hina bagade ea ougi
hou amoba: le mae beda: ne, Idibidi soge yolesili asi.
E da fedege agoane, siga hame ba: su Gode amo
ba: beba: le, hame beba: i. 28 E da dafawaneyale
dawa: beba: le, Baligisu Lolo Nasu hemoi. Ea sia:
beba: le, Bogosu A: igele da Isala: ili magobo dunu
mano mae medole legema: ne, Isala: ili dunu da ilia
logoga sibi maga: me fogaga: la: i. 29 Isala: ili dunu
da dafawaneyale dawa: beba: le, Gode da Maga: me
Hano ganodini hafoga: iba: le, degesu logo hamoi.
Amoga, ilia da hahawane degei dagoi. Be Idibidi
dunu da degemusa: dawa: beba: le, huluane hanoga
na dagoi ba: i. 30 Isala: ili dunu da dafawaneyale
dawa: su hou lalegaguiba: le, ili da Yeligou moilai
bai bagade eso fesuale sisiga: le mogodigili, Yeligou
gagoi da mugululi sa: i dagoi. 31 Aie heda: i uda
La: ihabe da dafawaneyale dawa: beba: le, Isala: ili
desega misi dunu aowale, wamolegei. Amaiba: le,
Gode Ea hou hame nabasu dunu da bogogia: loba,
e da hame bogoi. 32 Be bu sia: mu da hamedei.
Olelemu da hamedeiba: le, na da Gidione, Bala: ge,
Sa: masane, Yefeda, Da: ibidi, Sa: miuele amola
balofede dunu, amo ilia hou hame olelemu. 33 Be
ilia da dafawaneyale dawa: beba: le, soge fi bagade
amoga gegenanu, hasalasu. Ilia hou ida: iwane
hamobeba: le, Gode Ea imunu ilegele sia: i liligi afae
afae lai. Ilia gasonasu laione wa: me ilia lafi ga: si. 34
Ilia lalu bagade haba: dosu. Dunu da ili gobiheiga
medomusa: dawa: loba, ilia hobea: i. Ilia da gasa
hame ba: i, be bu afadenene gasa bagade hamoi. Ilia
gegesu ganodini gasa bagade ba: su. Ilia ga fi dunu
ilia gegesu dunu fane legei. 35 Dafawaneyale dawa:
beba: le, uda da ilia fi dunu bogoi amo uhini wa:
legadoi ba: i. Eno, ilia da eso huluane mae bogole
Fifi Ahoanusudafa lamu hanaiba: le, ilia se iasu diasu
logo doasi ba: loba hame hobea: i. Be dunu ilima se
iawane medole legei, amo ilia hame higa: i. 36 Mogili,
eno dunu da ilima gadesu amola fasu. Dunu eno
da mogili sia: inega la: gili, se iasu diasu ganodini
sali. 37 Mogili, dunu eno da igiga medoi. Mogili ilia
soga mogoa hedofasu. Mogili ilia gobihei bagade
amoga medole legei. Ilia da: i nabadowane, sibi o
goudi amo ea gadofo houga: i amo fawane salawane,
hame gaguiwane, se nabawane, enoga fasawane,
udigili ahoanu. 38 Ilia da noga: le hamobeba: le,
osobo bagade da ilia amo ganodini esaloma: ne
defele hame ba: sa. Ilia ga fi dunu agoane, udigili
gele gelabo amola uli dogoi amo ganodini golaiwane
udigili ahoanu. 39 Ilia da dafawaneyale dawa: su hou
lalegaguiba: le, mae dafane, ilia hou da ida: iwane ba:
su. Be ilia da Gode Ea dafawane imunu ilegele sia: i
liligi hame lai. 40 Bai Gode da baligiliwane ninima
imunusa: , amola ilia amola ninia, gilisili moloidafa E
da hamomusa: dawa: beba: le, ilia da amo imunu
ilegele sia: i liligi hame ba: i.

12 Be amo dunu bagohame da ninima Gode Ea
hou ba: su dunu esala. Amaiba: le, ninia da ilia
hou defele, logo ga: su liligi huluane amola wadela:
i hou amo da hedolowane nini bu la: gisa, amo
huluane fadegamu da defea. Ninia hehenasu amo
Gode da ninima olelei, amo mae yolesili ha: giwane
hehenamu da defea. 2 Ninia mae beba: le, Yesu
(ninia dafawaneyale dawa: su hou muni hemosu
amola dagosu Ouligisu Dunu) amo fawane ba: mu
da defea. E da bulufalegeiga bogomu dawa: beba:
le, Ea hou hame yolesi. Be E da hahawane hou
amoga doaga: musa: dawa: beba: le, bulufalegeiga
bogomuba: le gogosiasu hou mae dawa: le, E da wali
Gode Ea Hinadafa Fisu afodafa la: ididili fisa. 3 Ea se
nabasu dawa: ma! Wadela: i hamosu dunu da Ema
nimiwane ha lai. Amaiba: le, dilia da da: i dioiba: le,
dafawaneyale dawa: su hou yolesimu da defea hame.
4 Dilia da wadela: i hou amoma gegenana. Be amoga
dilia da hame medole legei ba: sa. 5 Gode da ninima
dogo denesima: ne “Na mano!” sia: sa. Dilia da amo
sia: gogoleila: ? E da amane sia: sa, “Na mano! Hina
Gode da dima dia hou hahamoma: ne sia: sea, Ea
sia: nabima! E da dima gagabole sia: sea, mae da:
i dioma! 6 Bai Hina Gode da Ea dogolegei mano
huluanema ilia hou hahamoma: ne sia: sa. Nowama
E da ‘Na mano’ sia: sa, E da dawa: digima: ne se

dabe iasu iaha!" 7 Dilia da se iasu nabasea, amo da
ada ea hou agoane dilima maha dawa: beba: le, mae
da: i dioma. Bai amo se nabasu da Gode da dili da
Ea mano dawa: beba: le, agoane hamosa. Osobo
bagade ada huluane da ilia manoma dawa: digima: ne
se iasu iaha. 8 Be dilia Gode Ea mano huluane amo
defele ilia dawa: digima: ne se iasu laha hame ba:
sea, amo dilia da manodafa hame be fa mano fawane
esala olelesa. 9 Ninia osobo bagade ada da ninima
se iasu iabeba: le, ninia bu beda: iwane ilima nodoi.
Amaiba: le, ninia A: silibu Adadafa, Ema baligiliwane
nabasu hou hamone, esalalalumu da defea. 10 Ninia
osobo bagade ada, ilia hanaiba: le, eso bagahame
amoga ninima se iasu. Be Gode da nini fidima: ne,
nini Ea hadigi gilisili lama: ne, dawa: digima: ne se
iasu iaha. 11 Ninia Gode Ea se iasu labeba: le, amo
esoga hahawane hame gala, se naba. Be fa: no,
amo se dabe iasu amoga ninia hou bu hahamoiba:
le, hou ida: iwane bu lai dagoiba: le, ninia moloidafa
olofosu hou bu fage agoane legelalu, Gode Ea se
iasu bidi noga: i ba: mu. 12 Amaiba: le, dilia lobo
gaguia gadoma: ne amola dilia muguni yagugui gasa
lama: ne, dogo denesima! 13 Fedege agoane, emo
gasuga: igi dunu da mae dafane hahawane uhinisima:
ne, logo moloidafa amoga fawane masa. 14 Dunu
huluanema olofosu hamoma: ne hogoi helema. Hadigi
hame hamoi dunu da Hina Gode hamedafa ba:
mu, amo dawa: beba: le, eso huluane hadigi hou
hogoma. 15 Dilia Gode Ea hahawane dogolegele
iasu yolesili, beba: sa: besa: le, dawa: ma! Dunu afae
da gamogai gisi agoane heda: le, bagadewane wili
gala: le, dunu eno ilia hou wadela: mu da defea hame
galebe. 16 Dunu afae da wadela: i uda lasu hou o Iso
agoane, a:silibu hou mae dawa: le, ha: i manu afadafa
fawane hanaiba: le ea ada hobea magobo manoma
nana imunu liligi huluane bidi lai dagoi, agoaiwane
maedafa hamoma! 17 Iso da fa: no ea ada magobo
manoma imunu nana liligi bu lamusa: dawa: i galu.
E da dinanu, amo logo hogoi helele, be ea hou bu
sinidigimusa: hamedei ba: beba: le, logo ga: si dagoi
ba: i. 18 Dilia da Isala: ili fi dunu defele, liligi gaguli
ba: su dawa: liligi, amo Sainai Goumi laluga bagade
nenanu, gasi bagade amola gulu bagebe alaloyo
ganodini hamonanu, amo goumiga hame doaga: i. 19
Ilia da dalabede sia: amola sia: dafa nabi. Ilia amo
sia: nabaloba, beda: iba: le bu mae nabima: ne ha:
giwane edegei. 20 Bai ilia da sia: amo, "Dunu o ohe fi
o eno liligi da goumi digili ba: sea fawane, ilia igiga
medole legei dagoi ba: mu!" Ilia da amo sia: iba:
le beda: ne, nabimu higa: i galu. 21 Ba: su liligi da
bogomuwane beda: ma: ne agoai galebe. Amaiba:
le, Mousese da hi beda: iba: le amane sia: i, "Na da
bagadewane beda: iba: le, yagugusa!" 22 Be dilia
da Saione Goumi amola Esalebe Gode Ea Moilai
Bai Bagade amo Hebene ganodini gagui Yelusaleme
(amo ganodini a: igele dunu osea: idafa esalebe
ba: sa), amoga doaga: i dagoi. 23 Dilia da Gode
Ea degabo lalelegei mano amo ilia dio da Hebene
ganodini dedei, amo ilia hahawane gilisisuma doaga:
i dagoi. Dilia da Gode, amo da fifi asi gala dunu
huluanema Fofada: su gala, amola noga: i dunu amo
ilia a: silibu Gode da afadenene moloidafa hamoi
dagoi, ilima doaga: i dagoi. 24 Dilia da Yesu, amo da
gaheabolo Gousa: su Sema hahamoi dagoi, amola
maga: me fogaga: gala: i, amo Ea imunu liligi da A:
ibele ea maga: me amo imunu hou baligisa, amoma
doaga: i dagoi. 25 Amaiba: le, dawa: ma! Sia: su
dunu Ea sia: nabima: ne mae higama. Nowa da
sisasu dunu e da osobo bagadega Gode sia: i liligi
olelei, amo hame nabaloba, e da hobeale masunu
logo hame ba: i. Amaiba: le, ninia Sisasu Dunu amo
da Hebene amoga sia: sea, amo hame nabasea,
hobeale masunu logo hamedafa ba: mu. 26 Sisasu
Dunu da musa: Ea sia: ga osobo bagade fawane
ugugui. Be E da hobea hamoma: ne, amane sia: i,
"Na da bu afadafa fawane eno, osobo bagade amola
mu ugugumu!" 27 E da "afadafa eno" sia: beba: le,
amo hahamoi liligi da uguguli, mugululi, hamedafa ba:
mu, amo ninia noga: le dawa: Be hame mugulumu
dialumu liligi da amaiwane dialumu. 28 Amaiba: le,
ninia da hobea Hinadafa Hou amo da mugulumu
hamedei liligi, amo ba: musa: dawa: beba: le, ninia
da Godema hahawaneba: le, E da nini hahawane ba:
ma: ne, Ema beda: iwane nodomu da defea. 29 Bai
ninia Gode da gugunufinisimusa: lalu agoane gala.

13 Dilia da Yesu Ea fa: no bobogesu fi afadafa
hamoi dagoiba: le, dilia enoma enoma asigiwane
hamonanoma! 2 Dilia da ga fi dunu dilia diasuga
aowamusa: mae gogolema! Bai mogili agoane
hamobeba: le, mae dawa: iwane a: igele dunu aowai
dagoi. 3 Dilia se iasu diasu ganodini sali dunu dawa:
sea, fedege agoane dilia se iasu diasu ganodini sali

amo defele ilima asigima. Dunu da se nababeba:
le, dilia ili se nabasu gilisili lai dagoi amo defele
ilima asigima. 4 Dunu huluane da uda lasu houdafa
amoma nodomu da defea. Dunu da ea uda fawane
lamu amola uda da egoa ema fawane fima: mu. Be
Gode da wadela: i uda lasu hamosu dunu amola
inia uda adole lasu dunu, ilima se dabe iasu ima:
ne fofada: mu. 5 Muni hanai hou maedafa dawa:
ma. Dilia lai liligi lai dagoiba: le, hahawane ba: ma.
Eno lamusa: mae dawa: ma. Bai Gode da amane
sia: i, “Na da di hamedafa yolesimu. Na da di hame
yolemu!” 6 Amaiba: le, ninia da mae beda: iwane
amane sia: mu da defea, amane, “Hina Gode da
na fidisu esala. Na da hamedafa beda: mu. Dunu
eno da na gugunufinisimu hamedei!” 7 Dilia musa:
Yesu Ea fa: no bobogesu fi ouligisu dunu, amo ilia
Gode Ea Sia: dilima olelei, amo bu dawa: ma. Ilia
esalusu hou amola ilia bogosu hou, amo bu dawa:
le, ilia dafawaneyale dawa: su hou defele hamoma.
8 Yesu Gelesu da aya, wali amola eso huluane,
mae afadenene amaiwane musa: esalu amola wali
esala amola hobea esalalalumu. (aiōn g165) 9 Dilia da
ogogosu hisu sia: nababeba: le, logodafa yolesisa:
besa: le, dawa: ma. Dilia da ha: i manu Sema mae
dawa: le, Gode Ea hahawane dogolegele iasu dawa:
beba: le fawane, gasawane a: silibu hou hamomu
da defea. Mogili da amo ha: i manu sema bagade
nabawane hamosa. Be amo sema da ilia hou hame
fidisa. 10 Yu Gobele salasu dunu da Yu sia: ne
gadosu diasu amo ganodini hawa: hamosa, amo
fedege agoane ninia gobele salasu liligi oloda da:
iya ligisi, amo manusa: da ilima sema bagade. 11
Yu gobele salasu Ouligisu dunu da ohe fi ilia maga:
me Hadigidafa Momei Sesei amo ganodini gobele
salasu agoane, Gode da wadela: i hou gogolema: ne
olofomusa: , gaguli maha. Be ilia ohe fi da: i hodo,
moilai gagoi amo gadili gobesisa. 12 Amo defele, Yesu
da dunu ilia wadela: i hou nigima: agoane Ea maga:
mega doga: ma: ne, moilai bai bagade gadili bogoi
dagoi. 13 Amaiba: le, ninia fedege agoane, moilai
yolesili, gadili asili, gilisili Ea gogosiasu dadawa: mu
da defea. 14 Bai osobo bagade guiguda: ninia amo
ganodini esaloma: ne, eso huluane dialalalumu moilai
bai bagade hame ba: sa. Ninia da moilai bai bagade
hobea misunu liligi hogolala. 15 Amaiba: le, ninia
Yesu Ea Dioba: le Godema nodone gobele salasu
hou hamomu da defea. Amo gobele salasu hou da
ninia lafidili Gelesu da Hina Godedafa sia: sa, amola
Godema nodosa. 16 Mae gogolema! Hou ida: iwane
hamoma amola dunu eno dunu eno fidilaloma. Bai
amo da fedege agoane, gobele salasu hou. Amola
Gode da amo gobele salasu hou hahawane ba: sa.
17 Dilia ouligisu dunu ilia sia: nabawane hamoma. Ilia
da Godema ilia hawa: hamoi amo fofada: muba: le,
ilia mae helefili dilia a: silibu hou ouligisa. Dilia da
ilia sia: nabasea, ilia da hahawane hamomu. Be dilia
da ilia sia: hame nabasea, ilia da: i dioiwane hawa:
hamomuba: le, dilia hou hame fidimu. 18 Dilia nini
fidima: ne, Godema sia: ne gadolaloma! Ninia da
eso huluane hou ida: iwane hamomu hanaiba: le,
ninia asigi dawa: su da ledo hamedei amo dawa: 19
Amola Gode da na dilima bu asunasima: ne, dilia
baligiliwane sia: ne gadoma: ne, na dilima ha: giwane
edegesa. 20 Hina Gode Yesu da gobele salasu
hamoma: ne bogobeba: le, eso huluane dialalalumu
gousa: su Sema dafawane hamoi dagoi. Yesu da amo
gobele salasu hou hamobeba: le, ninia Sibi Ouligisu
Bagade hamoi dagoi. Gode da Yesu Ea bogoi wa:
legadolesi. Gode, ninia Olofosu Iasu, E da dilima,
Ea hawa: hamomusa: defele, dilima liligi huluane
imunu amola ninia Yesu Gelesuma madelagiba: le,
Ea hanai hou huluane ninia dogo ganodini hamomu,
da defea. Yesu Gelesu da eso huluane hadigiwane
esalumu. Amaiba: le Ema nodonanumu da defea.
Ama. (aiōn g165, aiōnios g166) 22 Na fi dunu! Na dilima
ha: giwane edegesa. Amo dogo denesisu sia: mae
yolesili, gebewane nabima! Amo meloa na dilima
dedene i da sedagadafa hame. 23 Louma gamane
da ninia fi dunu, Dimodi, amo ea se iasu diasu logo
doasi dagoi. E da hedolowane nama doaga: sea,
na dili ba: la masea, e dili ba: ma: ne sigi misunu.
24 Dilia da ouligisu dunu amola Gode Ea fi dunu
huluanema ninia asigi sia: adosima. Ninia fi dunu Idali
soge ganodini da dilima asigi sia: adosisa. 25 Gode
da Ea hahawane dogolegele iasu dilima ima: ne na
dawa: lala. Sia: Ama Dagoi

Ya:mese

1 Na da Ya: mese, Gode amola Hina Gode Yesu
Gelesu, Ea hawa: hamosu dunu esala. Na da
dilia Gode Ea fi dunu osobo bagade fifi asi gala
amo ganodini esala, dilima asigi sia: dedesa. 2 Na
fi dunu! Adoba: su hou hisu hisu da dilima doaga:
sea, mae da: i dione, hahawane ba: ma! Bai Gode da
dilima adoba: su hou amo logo hame hedofasea, dilia
da mae dafane lelebeba: le, bu gasawane leloma:
ne dawa: mu. 4 Be Gode da dilia hou afadenene
ida: idafa hamomusa: dawa: lalebeba: le, dilia amo
hou ida: iwanedafa amoga doaga: ma: ne, mae
dafane gebewane hahawane masa. 5 Be nowa dunu
da bagade dawa: su hou hame galea, defea, e da
amo lama: ne Godema sia: ne gadomu da defea.
Gode da dunu huluane ilima mae hihini hahawane
dogolegele imunusa: dawa: beba: le, E da amo hou
imunu. 6 Be dilia Godema sia: ne gadosea, dilia logo
osea: i hame, be afae fawane asili, dafawaneyale
dawa: iwane sia: ne gadomu da defea. Be nowa da
dafawaneyale hame dawa: sea, e da hano gafului
foga sefasisa agoane ba: sa. 8 Agoai dunu, e da la:
ididili la: ididili logo aduna masusa: dawa: beba: le, e
da Hinadafa da ema ea hanai liligi imunusa: hamedei
agoane ba: mu. 9 Yesu Ea fa: no bobogesu dunu liligi
hame gagui dunu, amo Gode da gaguia gadosea,
e da hahawane ba: mu da defea. 10 Be Gode da
liligi bagade gagui dunu ea hou fonobosea, e amola
hahawane ba: mu da defea. Bai bagade gagui dunu
ilia da hedolo biomu gisi amo ea sogea defele hedolo
mugulumu. 11 Eso ma: sea, gia: i bagadeba: le,
amo gisi da hedolo biole, gugunufinisi dagoi ba: sa.
Amo defele, bagade gagui dunu da bidi lasu hawa:
hamonanea, e da hedolowane gugunufinisi dagoi ba:
mu. 12 Nowa dunu da adoba: su hou amo ganodini
ea hou hame yolesisia, e da hahawane gala. Bai e
da mae yolesili, amo adoba: su hou baligisia, Gode
da Ema asigi dunu ilima imunu ilegele sia: i liligi amo
esalusudafa habuga, bidi agoane ema imunu. 13 Be
adoba: su hou da ema dafama: ne olelemusa: doaga:
sea, “Gode da nama dafama: ne olelesa!” amo sia:
mu da defea hame. Bai wadela: i dafama: ne adoba:
su hou da Godema doaga: mu da hamedei. Amola E
da dunu afae ema dafama: ne hamedafa adoba: sa.
14 Be adoba: su hou da dunu hiougisia, e da fedege
agoane hisu wadela: i hanai asigi dawa: suga saniga:
i dagoi ba: sa. 15 Amasea, ea wadela: i hanai hou
da ea dogo ganodini wadela: i hou mano agoane
hamone, amo da lalelegesea wadela: i houdafa ba:
sa. Amasea, wadela: i hou da asigilasea, amo da
mano eno hamosa, amo da bogosu. 16 Na dogolegei
fi dunu! Na da Sa: ida: ne ea dilima ogogomu higa:
i gala mabu. 17 Ida: iwane iasu liligi huluanedafa
da Hebene sogega maha. Gode, amo da muagado
gamali huluane hahamoi dunu, E da afadenemu mae
dawa: le, gasi hamomusa: sinidigimu hame dawa: E
da iasu liligi ida: iwane gala huluane iaha. 18 Gode da
hanaiba: le, Ea Sia: dafawane amoga nini hahamoi
dagoi. Ea da nini Ea hahamoi liligi amoma bisilua
esaloma: ne, nini hahamoi dagoi. 19 Na dogolegei
fi dunu! Dawa: ma! Dunu huluane ilia ha: giwane
nabimu da defea. Be hedolowane bu mae adole ima
amola hedolo mae ougima. 20 Osobo bagade dunu
ilia ougi hou da Gode Ea ida: iwane hawa: hamosu
hame fidisa. 21 Amaiba: le, wadela: i hou amola
nigima: hou huluane yolesima. Godema nabasu hou
hamoma. Gode Ea sia: amo da dilima gaga: su liligi,
E da dilia dogo ganodini hawa: agoane bugimusa:
dawa: Dilia amo sia: lalegaguma. 22 Dilia ogogole
Gode Ea sia: gega fawane mae nabima. Be Gode
Ea sia: nabawane hamoma. 23 Nowa dunu da Gode
Ea sia: gega nabalu be nabawane hame hamosea,
amo da dunu e da ea odagi ba: ma: ne daya ba: su
ganodini ba: sa agoane. 24 Amo dunu da ea odagi ea
ba: su ba: lalu, asili, e da hedolowane ea odagi ba: su
hou bu gogolesa. 25 Be nowa da sema ida: iwanedafa
(amo da osobo bagade dunu halegalewane masa: ne
hamosa), amo e da ha: giwane mae yolesili ba: sea
amola nabawane mae gogolele hamonanea, amo
dunu da osobo bagadega esalea, Gode Ea hahawane
dogolegele iasu ba: mu. 26 Nowa dunu da Gode Ea
hou lalegagui dagoi hi dawa: sea, defea, e da ea
gona: su amoma ouligisuwane esalumu da defea.
Nowa dunu da ea gona: su amoma ouligisawane
hame esalea, e da Gode hame dawa: amola hi da
hima ogogosa. 27 Ada Gode da Ema fa: no bobogesu
houdafa amo fawane hahawane dogolegele ba: sa.
Gode da Ema fa: no bobogesu houdafa agoane ba:
sa: - Amo da guluba: mano ouligisu hou, didalo se
nababeba: le ouligisu hou, amola wadela: i osobo
bagade hou amoga afafasu hou.

2 Na fi dunu! Dilia da Hina Gode Yesu Gelesu, hadigi Hinadafa, amo Ea hou lalegaguiba: le, dilia dunu eno ilia dabua ba: su dawa: beba: le, ilima hisu hisu agoane hamomu da dilima hamedei. **2** Agoane dawa: ma! Dilia gilisisu amoga bagade gagui dunu gouli lobo sogoga salasu, abula ida: iwane ga: i amola hame gagui dunu abula wadela: i ga: i, ela gilisili masea, **4** dilia bagade gagui dunu ema amane sia: sea, "Fisu ida: iwane guiguda: fima!" be hame gagui dunuma amane sia: sea, "Di ga leloma o na emo gadenene fima!" dilia amane sia: sea, dilia dunu hisu hisu agoane ba: sa amola dilia asigi dawa: su ganodini wadela: le fofada: beba: le, dunu da hisu hisu ba: sa amo olelesa. **5** Na dogolegei fi dunu! Nabima! Gode da hame gagui dunu ilia baligiliwane dafawaneyale dawa: su hou amola Ea Hinadafa Hou E da Ema asigi dunuma imunusa: ilegele sia: i liligi, amo ilia gaguma: ne, Gode da ilima ilegei. **6** Be dilia da hame gagui dunuma gadesa. Be nowa dunu ilia da dilia hou wadela: sa, amola dilia hou wadela: musa: dili fofada: su dunuma fofada: musa: hiouginanala: ? Bagade gagui dunu ili fawane! **7** Bagade gagui dunu ilia da dio ida: iwane gala Gode da dilima asuli dagoi, amo wadela: musa: lasogole sia: sa. **8** Gode Ea Hinadafa Hou sema da Gode Sia: amo ganodini agoane dedei diala, "Disu da: i hodo amoma asigi hou defele, eno dunuma asigima!" Amo nabawane hamosea, dilia da hou ida: iwane hamosu dunu agoane ba: mu. **9** Be dilia da dunu ilia dabua ba: su hou amo dawa: beba: le, ilima hisu hisu agoane hamosea, dilia da wadela: i hamosa. Dilia da agoane hamosea, Gode Ea sema da dilima diliwaneya udidisa. **10** Nowa dunu da Gode Ea sema afadafa fawane wadela: sea, e da sema huluanedafa wadela: lesi dagoi. **11** Gode da amane hamoma: ne sia: i, "Inia uda mae adole lama!" E da eno amane sia: i, "Dunu eno bogoma: ne mae medoma!" Amaiba: le, di da inia uda mae adole lale, dunu eno fane legesea, di da sema wadela: su dunu. **12** Gode da hobea, sema da ninima hahawane halegale lalusu iabe amo dawa: le, ninima fofada: mu. Amo dawa: beba: le, dilia sia: noga: iwane amola hou ida: iwane hamoma. **13** Bai Gode da dunu amo da eno dunu ea hou hame gogolema: ne olofosa, ema gogolema: ne olofosu hame imunu. Be asigiwane gogolema: ne olofosu hou da se imunusa: fofada: su hou baligisa. **14** Na fi dunu! Dunu afae da ea lafidili fawane, "Na da Gode dawa:" sia: sea, be hou ida: iwane hame hamosea, amo hou da dunu ea hou hame fidisa. Agoane dafawaneyale dawa: su hou da amo dunu gaga: ma: bela: ? Hame mabu! **15** Dilia fi amo ganodini, dilia fi dunu o uda da abula hame amola ha: i manu hame, agoaiwane esalebe ba: sea, **16** be dilia lafidili fawane ilima, "Na da di Gode fidima: ne sia: ne gadosa. Lalu houma amola ha: i manu hahawane moma!" amo fawane sia: sea, be ea da: i hodo hame fidisia, amo da hou noga: idafa? Hame mabu! **17** Dafawaneyale dawa: su hou da amaiwane diala. Di da dia asigi dawa: su ganodini fawane dafawaneyale dawa: su hou lalegagui, be dunu eno ilima fidima: ne hame hawa: hamosea, dia dafawaneyale dawa: su hou da bogosu liligi agoai galebe. **18** Be dunu afadafa da amane sia: mu, "Dunu afae da dafawaneyale dawa: su hou lalegagui. Dunu eno da fidisu hawa: hamosa," amane sia: mu. Na da bu adole imunu, amane, "Fidisu hou mae hamone, dafawaneyale dawa: su hou da hamedei liligi agoane. Dunu da fidisu hawa: hamosea fawane, e da dafawaneyale dawa: su hou lalegagui dagoi olelesa." **19** Gode afadafa esala, amo dilia dafawaneyale dawa: bela: ? Defea! Be Fio a: silibu huluane, ilia amo defele dafawaneyale dawa: beba: le, beda: iba: le yagugusa. **20** Gagaoui di! Udigili mae hawa: hamone, dafawaneyale dawa: su hou lafidili sia: sa, amo da hamedei liligi. **21** Gode da ninia aowalali ada A: ibalaha: me habodane afadenene bu moloidafa hamoi ba: bela: ? A: ibalaha: me da Aisage oloda da: iya ligisi, amo hawa: hamobeba: le, Gode da A: ibalaha: me afadenene bu moloidafa hamoi dagoi ba: i. **22** Dilia hame ba: sala: ? A: ibalaha: me ea dafawaneyale dawa: su hou amola ea hawa: hamosu, da gilisili ea houdafa olelesu. Ea hawa: hamobeba: le, ea dafawaneyale dawa: le lalegagusu hou da dafawane olelei. **23** Amaiba: le, Gode Sia: Dedei da dafawane ba: i, amane, "A: ibalaha: me da Gode dafawaneyale dawa: beba: le, Gode da A: ibalaha: me afadenene bu moloidafa hamoi dagoi ba: i." Amanoba, Gode da A: ibalaha: mema "Na na: iyado" dio asuli. **24** Amaiba: le, noga: le dawa: ma! Dunu da gilisili hawa: hamobeba: le amola dafawaneyale dawa: beba: le, Gode da amo dunu moloidafa hamoi ba: sa. **25** Musa: wadela: i uda ea dio amo La: ihabe, ea hou agoaiwane ba: su. E

da Isala: ili desega misi dunu ilima aowalalu, ilima hobeale masunu logo olelei. Amo hawa: hamobeba: le, Gode da La: iha: be moloidafa hamoi dagoi ba: i. **26** Dunu da: i hodo da a: silibu hame galea, amo da bogoi. Amo defele, dafawaneyale dawa: su hou da hawa: hamosu hame galea, amo amolawane da bogoi agoai ba: sa.

3 Na fi dunu! Dilia fi ganodini dunu bagahame fawane olelesu hou lamu da defea. Gode da nini olelesu dunu ninima fofada: su hou da eno dunuma fofada: su hou baligimu, amo dilia dawa: **2** Ninia huluane da giadofasu hou eso bagohame hamosa. Be nowa da giadofasu hame hamosa, amo dunu da moloidafa hamoi amola e da hi da: i hodo liligi huluane amoma ouligisu esala, amo ba: sa. **3** Ninia da hosi ema nabasu hou olelema: ne amola logo eno logo eno amoga hiougima: ne, hosi ea lafi amo ganodini ouli genonesisu liligi sala **4** Dusagai bagade dawa: ma! Amo da liligi bagade. E da fo bagade amoga fabeba: le ahoa. Be "lada" fonobahadi amoga genonesisu dunu da dusagai logo eno logo eno amoga hiougisa. **5** Dunu ilia gona: su da agoaiwane diala. Gona: su da fonobahadi, be e da gasa fi bagade sia: musa: dawa: Lalu fonobahadi da nene heda: le, iwila bagade da nene dagosu dawa: **6** Gona: su da lalu agoane. Amo da wadela: i liligi ninia da: i hodo ganodini. Wadela: i sia: sia: beba: le, ninia da: i hodo liligi huluanedafa da wadela: sa. Helo lalu da gona: su amoga dunu ilia esalusu huluane gia: iwane nenana. **(Geenna g1067)** **7** Osobo bagade dunu da fi liligi huluane fofomusa: dawa: Ilia da ohe fi, sio fi, sania fi amola menabo fi, huluane fofomusa: dawa: **8** Be dunu da gona: su ea hou fofomusa: hame dawa: Gona: su da wadela: idafa, nabasu hou hame dawa: amola saya: be ea bogosu defo hano agoane nabai gala. **9** Ninia gona: su afadafa amoga ninia gilisili ninia Hina Gode amola Ada, amoma nodone sia: sa amola ninia na: iyado dunu amo Gode da hi ba: su amo defele hamoi, ilima ninia da gagabusu aligima: ne sia: sa. **10** Nodosu sia: amola wadela: ma: ne gagabusu sia: da gilisili lafi afadafa amoga maha. Na fi dunu! Amo da noga: i hame. **11** Hano nasu afadafa amoga hano ida: iwane amola hano gamogaiwane, gilisili dimu da hamedei. **12** Figi ifa da olife fage hame legesa. Waini efe da figi fage hame legesa. Gamogai hano nasu amoga hano ida: iwane dimu da hamedei galebe. **13** Dunu afae da dilia gilisisu amo ganodini bagade dawa: su hou amola asigi hou lalegagui esalabela: ? Defea! E da ea fonoboiwane amola dawa: iwane hou amoga ea hou da moloidafa olelemu da defea. **14** Be dia dogo ganodini mudasu hou, ougi hou amola uasu hou, amo galea, di da dafawane hou amoma ogogosa: besa: le, di da hidale amola ogogole bagade dawa: su hou lai dagoi maedafa sia: ma! **15** Agoaiwane bagade dawa: su hou da Hebene amogainini hame maha. Amo dawa: su hou da A: silibuga hame olelei, osobo bagade hou fawane. Amo hou da Fio a: silibu fawane olelesa. **16** Be dunu ilia hou amo ganodini mudasu hou amola uasu hou ba: sea, wadela: i hou amola wili gala: su hou da gilisili ba: mu. **17** Be bagade dawa: su hou amo Hebenega mabe hou da ledo hame ba: sa. Amo hou da olofosu hou, gebewane hou, na: iyado hou amola asigidafa hou, agoaiwane ba: sa. Amo bagade dawa: su hou dialebeba: le, dunu ilia fidisu hou bagade hamonanebe ba: sa. Bagade dawa: su dunu da eno dunu hame higale ba: sa amola ilia hou da bagadedafa ilisu da hidale hame olelesa. **18** Fedege agoane, olofosu dunu da olofosu hawa: agoane bugibiba: le, hou ida: iwane ha: i manu agoane faisa.

4 Gegesu amola sia: ga gegesu, amo huluane da abuliba: le heda: sala: ? Dilia da osobo bagade hahawane hou hanaiba: le, amo hi hanai hou da dilia da: i hodo ganodini wili gala: lebeba: le, gegesu hou da heda: sa. **2** Dilia da liligi lamu bagade hanai. Be lamu logo hamedeiba: le, dilia da eno dunu fane legemusa: dawa: lala. Dilia da liligi hanai, be hamedeiba: le, dilia sia: ga gegesu amola gegesudafa hamosa. Dilia da Godema hame adole ba: beba: le, dilia hanai liligi hame ba: sa. **3** Be dilia Godema adole ba: sea, dilia adole ba: su ea bai da giadofaiba: le, Gode da dilima hame iaha. Dilia da dilia wadela: i hanai hahawane hou amo fidima: ne fawane adole ba: beba: le, Gode da dilima hame iaha. **4** Dilia da Gode Ea hou hedolo yolesisu dunu! Nowa dunu da osobo bagade hou amoma na: iyado galea, e da Godema ha lai, amo dilia hame dawa: bela: ? Nowa da osobo bagade hou hanaiba: le, amo hou lalegagusia, amo dunu da Godema ha lai hamosa. **5** Gode Sia: da agoane dedei diala, "A: silibu amo Gode da ninia dogo ganodini esaloma: ne ninima i, E da ninia ida: iwane hamoma: ne bagadewane hanai galebe." Amo

sia: da udigili hame dedei. 6 Be Gode nini fidima: ne
hahawane dogolegele iasu ninima baligili iaha. Gode
Sia: eno da agoane dedei diala, “Gode da gasa fi
dunu ili higasa, be E da fonoboi dunu ilima hahawane
dogolegele fidisu iaha!” 7 Amaiba: le, Godema nabasu
hou hamoma! Sa: ida: nema gegema! Amasea, e da
hobeale masunu. 8 Dilia Godema gadenene masea,
E da dilima gadenena misunu. Dilia wadela: i hamosu
dunu! Fedege agoane dilia lobo dodofema! Dilia
ogogole lalegagui dunu, dilia dogo dodofema! 9 Da: i
dioiwane dinanoma! Oufesega: su yolesili, dinanoma!
Hahawane hou yolesili, da: i dioiwane esaloma! 10
Dilia Hina Gode Ea midadi, hou fonoboma! Amasea,
E da dili bu gaguia gadomu. 11 Na fi dunu! Dilia eno
dunu eno dunuma ilia hou da noga: i hame udigili
mae sia: ma. Nowa da Yesu Ea fa: no bobogesu fi
dunu amoma ea hou fofada: ne, noga: i hame udigili
sia: sea, amo da Sema amoma fofada: ne, Sema da
noga: i hame sia: sa. Dilia da Sema amoma fofada:
ne, noga: i hame sia: sea, dilia da Sema amoma
mae nabawane fofada: su dunu esalebe ba: sa. 12
Gode Hi fawane da Sema olelesu Dunudafa amola Hi
fawane da fofada: su dawa: Gode Hi fawane da gaga:
su hou amola gugunufinisisu hou dawa: Amaiba: le, di
da dia fi dunuma abuliba: le fofada: sala: ? 13 Mogili
dilia amane sia: sa, “Ninia da wali o aya moilai bai
bagadega ahoasea, amo ganodini ode afadafa bidi
lasu hawa: hamomusa: gini ouesalea, muni bagade
lamu.” Amane sia: be dunu, na sia: nabima! 14 Dilia
esalebe hou aya da habodane ba: ma: bela: , amo
dilia hame dawa: Dilia da lalu mobi agoane hedolo
heda: le fonobahadi fawane aligilalu, bu hamedafa ba:
sa. 15 Dilia da amane sia: mu da defea galu, “Hina
Gode da na logo fodosea, na da esalumu amola amo
hou hamomu!” 16 Be wali dilia gasa fi hamobeba: le,
gasa fi hidale sia: sia: sa. Agoaiwane gasa fi hou da
wadela: i. 17 Amaiba: le, nowa dunu da hawa: ida:
iwane hamomusa: dawa: , be amo hawa: higa: iba: le
hame hamosa, amo da ema wadela: i hou.

5 Wali dilia bagade gagui dunu, na sia: nabima!
Dilia da se bagade nabimuba: le, dilia dimu amola
didiga: mu da defea. 2 Dilia bagade gagui liligi da
dasai dagoi. Dilia abula da danuba: ga na dagoi. 3
Dilia gouli amola silifa, amo da nui amoga dedeboi
dagoi. Amo nui dasasu liligi da dilia wadela: i hou
olelesa amola dilia hu lalu agoane na dagomu. Dilia
da soge wadela: mu eso gadenesea, udigili muni
bagade gagadoi. 4 Dilia da dilia ifabi hawa: hamosu
dunu ilima bidi hame i. Ilia egasu sia: nabima! Gode,
Hina Gode Bagadedafa da dilia ha: i manu faisu dunu
ilia se nabasu wele sia: be nabi dagoi. 5 Dilia da
osobo bagadega esaloba, bagade gagui hou amola
hahawane hedesu, amo fawane ba: i. Be amo hou
da fedege agoane dilia da eso ilegei amoga medole
legei dagoi ba: mu. Amola amo esoga momagemusa:
, dilila: sefe fima: ne ha: i manu naha. 6 Dilia da
wadela: i hame hamosu dunu ilima fofada: nanu, fane
legesu. Ilia da dilima bu dabe hame gegei. 7 Amaiba:
le, na fi dunu! Hina Gode Ea bu misunu eso dawa:
beba: le, dilia mae yolesili gebewane ouesaloma. Ifabi
ouligisu dunu da ea ifabi amoma ha: i manu ida: iwane
heda: le faimusa: , noga: le gebewane ouesala. E da
mae hihini anegagi oubi la: ididili amola la: ididili, gibu
sa: ima: ne gebewane ouesala. 8 Dilia amolawane
noga: lewane ouesalumu da defea. Hobea misunu
dafawane hamoma: beyale dawa: lusu mae fisima!
Bai Hina Gode Ea bu misunu eso da gadenei. 9 Na fi
dunu! Dilia fi dunu eno enoma mae egama! Gode
da dilima egale fofada: sa: besa: le, agoane mae
hamoma. Fofada: sudafa dunu da dunu huluane ba:
ma: ne misunu. E da gadenene lela. 10 Na fi dunu!
Balofede dunu ilia Hina Gode Ea Dioba: le ba: la:
lusu, amo bu dawa: ma. Ilia se nabi, be mae yolesili
Gode Ea hawa: gebewane hamonanu. Ilia olelesu
noga: le nabawane hamoma! 11 Ilia da gebewane
mae yolesili hawa: hamonanuba: le, ilia da hahawane
gala ninia da sia: sa. Dilia da Yoube ea gebewane
hame yolesisu hou nabi dagoi. Fa: no, Hina Gode
da ema baligili i, amo dilia nabi. Bai Hina Gode da
gogolema: ne olofosu amola asigisudafa dawa: 12 Na
da baligiliwane eno sia: olelesa amane. Dilia da hou
hamomusa: sia: sea, dilia da Hebene o osobo bagade
o eno liligi huluane amo ilia dioba: le mae ilegele sia:
ma! Be dawa: iwane “ma!” dawa: sea, “ma!” fawane
sia: ma., “hame!” dawa: sea, “hame!” fawane sia:
ma. Amasea, dilia Gode Ea se dabe iasu ima: ne
fofada: su hame ba: mu. 13 Dunu afae dilia gilisisu
ganodini da se nabawane esalabela: ? E Godema
sia: ne gadomu da defea. Dunu afae da hahawane
esalabela: ? E da Godema nodone gesami hea: mu
da defea. 14 Dunu afae da oloiwane esalabela: ?
E da Yesu Ea fa: no bobogesu fi asigilai dunu ema

misa: ne sia: ne, ilia da e fidima: ne Godema sia: ne
gadolalebe, Hina Gode Ea Dioba: le ema olife susuligi
legemu da defea. **15** Amo dilia dafawaneyale dawa:
iwane sia: ne gadosea, oloi dunu da uhimu. Hina
Gode Yesu Gelesu da amo dunu uhini, ea wadela:
i hou hamoi galea amo gogolema: ne olofomu. **16**
Amaiba: le, dilia wadela: i hou eno dunu eno dunuma
fofada: nanu, dilia uhinisisu hou ba: ma: ne, dunu
eno dunu eno fidima: ne, Godema sia: ne gadomu
da defea. Hou moloidafa hamoi dunu da sia: ne
gadosea, ea sia: ne gadosu da gasa bagadewane
ba: sa. **17** Elaidia da dunu amo nini defele esalu. E
da ha: giwane Gode da gibu logo ga: sima: ne sia:
ne gadoiba: le, ode udiana amola oubi eno gafeyale
amoga, gibu da hamedafa sa: i. **18** E da bu sia: ne
gadoiba: le, mu da doasili, gibu sa: ili, ha: i manu
bu noga: le heda: i. **20** Na fi dunu! Noga: le dawa:
ma! Dunu afae da dafawane hou yolesibiba: le, eno
dunu da e Godema sinidigimusa: bu hiougisia, nowa
dunu da wadela: i hamosu dunu Ema sinidigima: ne
logo olelesea, e da amo wadela: i hamosu dunu ea a:
silibu mae bogoma: ne gaga: mu amola wadela: i hou
bagohame da dedeboi dagoi ba: mu. Sia: Ama Dagoi

1 Bida

1 Na, Bida, Yesu Gelesu Ea asunasi dunu da dili
amo Gode Ea ilegei fi dunu afogogole Bonadase,
Gala: isia, Ga: badousia, A:isia amola Bidinia, amo
soge huluane amo ganodini esala, dilima meloa
dedene iaha. **2** Ada Gode da hanaiba: le dilima ilegei
dagoi. Gode Ea A: silibu Hadigidafa da hamobeba: le,
E da dilia eno dunuma afafane hadigi fi hamoi. Dilia
Yesu Gelesu Ea sia: nabimusa: amola Ea maga: me
amoga dodofemusa: , Gode da dilima agoane hamoi.
Dilia Gode Ea hahawane dogolegele iasu amola
olofosu, amo nabaiwane dawa: ma: ne na dawa: lala.
3 Ninia Hina Gode Yesu Gelesu amo Ea Ada Godema
nodomu da defea. E da ninima bagadewane asigiba:
le, ninima gaheabolo esalusu ima: ne, Yesu Gelesu
Ea bogoi da: i hodo wa: legadolesi. Amaiba: le, ninia
da hobea misunu dafawane hamoma: beyale dawa:
lusu misa: ne hahawane ouesala. **4** Gode da Ea fi
dunu ilima ima: ne, hahawane bagade hou ouligisa.
Amo hobea lamusa: , ninia da hahawane ouesala.
Amo hahawane bidi da mae dasama: ne amola mae
muguluma: ne, Gode da amo Hebene soge ganodini
ouligisa. **5** Dilia da Yesu Ea hou dafawaneyale dawa:
beba: le, Gode Ea gasaga gaga: i dagoi. Gaga:
sudafa amo da soge wadela: mu eso amoga ba: mu.
Amo esoga, Gode da musa: ilegele sia: i bidi amo
dilima imunu. **6** Amo dawa: le, hahawane bagade
ba: ma! Wali, adoba: su hou da dilima doaga: beba:
le, dilia da se naba. Be amo se nabasu da eso
bagahame fawane dialumu. **7** Amo adoba: su hou da
dilia lalegagui hou amo adoba: musa: maha. Gouli da
wadela: mu liligi, be amo ea hou ba: ma: ne, dunu da
laluga adoba: sa. Be dilia dafawaneyale dawa: su
hou da gouli ea bidi lamu defei bagadewane baligi
dagoi. Amaiba: le, dilia dafawaneyale dawa: su amo
mae dafama: ne, Gode da dilima adoba: su hou
olelesa. Amasea, dilia dafawaneyale dawa: su hou
da bu baligiliwane ida: iwane hamoi dagoiba: le, Yesu
Gelesu da dunu huluane ba: ma: ne bu masea, E da
dilima nodomu. **8** Dilia da Yesu Gelesu hame ba: i,
be dilia da Ema asigisa. Dilia da E wali hame ba: sa,
be dilia da Ea hou dafawaneyale dawa: be. Amaiba:
le, dilia da hahawane bagadedafa. Amo hahawane
hou da sia: ga olelemu hamedei. **9** Dilia a: silibu
gaga: musa: , Gode Ea hou lalegagui dagoi. Amola
Gode da dilia a: silibu gaga: lala. Amaiba: le, dilia da
amo hahawane bagade hou dawa: **10** Amo gaga: su
hou ea bai dawa: musa: , balofede dunu da musa:
bagadewane hogoi helei. Ilia da amo Gode dilima
imunu liligi da hobea ba: mu, amo ilia ba: la: lusu. **11**
Ilia amo imunu liligi da habogala misa: bela: ? amola
amo liligi ea misunu hou, hogoi helei. Yesu Gelesu Ea
A: silibu da ili dogo ganodini esalebeba: le, Ea misunu
hou olelei. Amola Gelesu da se bagade nabalu bu
Ea hadigi lalegagumu, amo huluane ilia da ba: la:
lusu. **12** Amo balofede dunu ilia hawa: hamosu da
ili mae fidima: ne be dili fidima: ne hamosu, Gode
da ilima olelei. Dilia waha nabi Sia: Ida: iwane Gala
(amo asunasi dunu ilia wali olelei) da Gode Ea A:
silibu Hadigidafa Hebene amoga misi, amo ea gasaga
olelei, amo musa: balofede dunu ilia sia: dasu. A: igele
dunu amolawane da amo liligi dawa: mu hanai gala.
13 Amaiba: le, hawa: hamomusa: gini ouesaloma!
Mae golale, hahawane bidi amo Yesu Gelesu da bu
masea dilima imunu, amo fawane dawa: ma. **14** Gode
Ea sia: nabawane hamoma. Dilia Gode Ea hou hame
dawa: i esoga, dilia hanaiga fawane hamosu. Be amo
hou yolesima! **15** Gode (E da dilima misa: ne sia:
i) amo Ea hou da hadigidafa. Amaiba: le, dilia hou
huluane ganodini hadigi hou hogoi helema. **16** Gode
Sia: da agoane dedei diala, “Na da hadigiba: le, amo
defele dilia hadigiwane esaloma!” **17** Gode da dunu
huluane defele ba: sa. E da dunu afae afae, amo ea
hawa: hamoi ba: sea, amo defele ema fofada: sa.
Dilia da Godema sia: ne gadosea, Ema “Ada!” sia:
sa. Amaiba: le, dilia da osobo bagadega esalea, Ema
beda: iwane esalumu da defea. **18** Bai dilia aowalali
ilia musa: hou dilima olelei da hamedei wadela: i
hou fawane. Amo dilia yolesima: ne, Yesu Gelesu da
dabe i dagoi, amo dilia dawa: Amo dabe da dasamu
liligi amo gouli amola silifa, agoaiwane liligi hame.
19 Be amo dabe da Yesu Ea maga: me ida: iwane
gala. E da fedege agoane, ledo hamedei sibi mano
gobele salimusa: medole legele, ninia wadela: i hou
dabe hamoi ba: i. **20** Amo hamomusa: , Gode da
osobo bagade hame hahamoi eso amoga Yesu ilegei
dagoi. E da dili fidima: ne, osobo bagade wadela:
mu eso gadeneiba: le, E da dunu ilia ba: ma: ne,
osobo bagadega misi. **21** Gode da Yesu Gelesu
Ea bogoi wa: legadolesi. Dilia da Yesu Gelesuma
madelagiba: le, Gode Ea hou dafawaneyale dawa:

le, dilia dafawane esloma: beyale amola hamoma:
beyale dawa: lusu hou ea bai da Gode fawane. **22**
Wali, dilia da dafawane hou lalegagui dagoiba: le,
dilia da ledo huluane dilia dogoga dialu dodofei dagoi
amola dilia da dilia fi dunu ilima asigidafa hou dawa:
Amaiba: le, dilia dogo huluane amoga eno dunu eno
dunuma asigima. **23** Bai Gode Ea Sia: ida: iwane
da esalawane amola eso huluane dialalalumu. Amo
nababeba: le, dilia da bu lalelegele, Gode Ea mano
hamoi. Dilia Ada da bogomu dunu hame. E da eso
huluane mae bogole esalalalumu. **(aiōn g165)** **24** Gode
Ea Sia: da agoane dedei diala, "Dunu huluane da gisi
agoane. Ilia hadigi hou da gisi sogea agoane. Gisi da
biosa amola sogea da osoboga daha. **25** Be Hina
Gode Ea Sia: da eso huluane esalalalumu." Amo sia:
da Gode Ea Sia: Ida: iwane Gala, amo ninia da dilima
olelesu. **(aiōn g165)**

2 Amaiba: le, wadela: i hou huluane yolesima!
Ogogosu hou, dabua fawane dafawaneyale dawa:
su hou, mudasu hou amola gadesu sia: , amo huluane
yolesima. **2** Dilia da gaheabolo lalelegei mano dudubu
amo defele, a:silibu dodo maga: me hanaiba: le, amo
nahabeba: le dilia da asigilale, gaga: sudafa hou ba:
mu. **3** Gode Sia: da agoane dedei, "Dilia dilisu da
Gode Ea asigidafa hou hogobeba: le ba: i dagoi."
4 Hina Gode da fedege agoane igi esala. Osobo
bagade dunu ilia da amo igi da hamedei liligi dawa:
beba: le, higa: i. Be Gode da amo igi noga: i ba: beba:
le, Ema ilegei. Ema misa! **5** Gode da igi esala amoga
fedege agoane a: silibu diasu gagulala. Dilia igi esala
agoane, misa! Gode da ea diasu gagumusa: dili
lale, dilia da Yesu Gelesuma madelagiba: le, hadigi
gobele salasu dunu agoane, a:silibu gobele salasu
Godema imunu. Amo Gode da hahawane ba: mu.
6 Gode Sia: da agoane dedei diala, "Na da Igi ida:
iwane gala ilegei. Amo Na da diasu baidafa agoane
Saione moilai bai bagadega bugimu galebe. Nowa
dunu da Ea hou lalegagusia, e da hame gogosiamu."
7 Dilia da amo Igi dafawaneyale dawa: beba: le,
hahawane bagade ba: mu. Be nowa da dafawaneyale
hame dawa: sea, Gode Sia: da agoane dedei diala,
"Diasu gagusu dunu da amo Igi da hamedei liligi
dawa: beba: le, fadegai dagoi. Be Gode da amo
Igi baligili mimogodafa hamoi." **8** Gode Sia: eno da
agoane dedei, "Dunu ilia da amo Igiga emo udagaguli
dafamu!" Gode da amo hou hamomusa: dawa: beba:
le, ilia Gode Ea sia: dafawaneyale hame dawa: beba:
le, udagaguli dafai. **9** Be dilia da Gode Ea ilegei fi.
Dilia da Hina Bagade Ea gobele salasu dunu. Dilia da
Gode Hi fi dunu, hadigi fi hamoi. Gode da dili gasi
yolesili, Ea hadigi ida: iwane amo ganodini esaloma:
ne, dilima ilegei dagoi. E da Ea hou ida: iwane amo
eno dunuma olelema: ne, dili asunasi. **10** Musa: dilia
da Gode Ea fi dunu hame galu. Be wali dilia da Gode
Ea fi dunu. Musa: dilia da Gode Ea gogolema: ne
olofosu hame dawa: i galu. Be wali, E da iabeba:
le, dilia da Gode Ea gogolema: ne olofosu lalegagui
dagoi. **11** Na fi dunu! Dilia da ga fi dunu agoane
osobo bagadega esalebeba: le, na dilima ha: giwane
edegesa. Dilia hu ea hanai hou amo da eso huluane
dilia a: silibu amoma gegenana. Be dilia hu ea hou
hasalima: ne, amo gegesu mae yolesima! **12** Gode
Ea hou hame lalegagui dunu amo ilia gilisisu ganodini
dilia hou da ida: iwane ba: mu da defea. Ilia da dili da
wadela: i hamosu dunu ogogole sia: sa. Be dilia da
noga: iwane hamobeba: le, amo ilia dawa: beba: le,
Gode Ea bu misunu Esoga, ilia da dilima nodomu
fawane. **13** Dilia Hina Gode Ea hou lalegagui amo
dawa: beba: le, osobo bagade ouligisu dunu ilia sia:
nabawane hamoma. Louma hina bagade da osobo
bagade hou amo ganodini hinadafa. Amaiba: le, dilia
ea sia: nabima. **14** Amola eha eagene ouligisu dunu
ilia wadela: i hamosu dunuma se dabe iasu ima: ne
amola hou ida: iwane dunuma nodoma: ne, e da
ili ilegei dagoi. Amaiba: le, dilia ilia sia: amolawane
nabima. **15** Bai Gode da agoane hanai galebe. Dilia
hou ida: iwane hamobeba: le, gagaoui dunu ilia udigili
sia: dasu logo da hedofai dagoi ba: mu. **16** Dilia udigili
halegale lalebe dunu agoane esaloma! Be udigili
halegale lalebeba: le, wadela: i hou dedeboma: ne
mae hamoma. Be dilia Gode Ea udigili hawa: hamosu
dunu defele esaloma! **17** Esega! Dunu huluanema
asigima! Dilia Yesu Ea fi dunuma asigima! Godema
beda: ma amola hina bagade dunu ilima nodoma!
18 Dilia hawa: hamosu dunu! Dilia ouligisu dunu ilia
sia: nabawane hamoma amola ilima nodoma. Asigi
ouligisu dunu amo fawane hame, be nimi bagade
ouligisu dunu amola amo ea sia: nabawane hamoma.
19 Dilia da Gode Ea hanai hou dawa: beba: le, hou
ida: iwane hamobeba: le mae hihini se nabasea,
Gode da dilima hahawane dogolegesu hou olelemu.
20 Be dilia wadela: i hou hamoiba: le se dabe iasu

lasea, amo da dilima bidi imunu liligi hame. Be dilia hou ida: iwane hamobeba: le se iasu lasea mae hihini esalea, Gode da dilima hahawane dogolegele imunu. **21** Yesu Gelesu da dili fidima: ne se bagade nabi. Dilia da amo hou fa: no bobogema: ne, E da se nabi. Amo Yesu Ea se nabasu defele dili hamoma: ne, Gode da dilima ilegei dagoi. **22** Yesu Gelesu da wadela: i hou hamedafa hamosu. Dunu afae da Ea lafidili ogogole sia: su hamedafa nabi. **23** Dunu eno da Ema gadele sia: noba, E da bu dabe hame gadei. E da se nabaloba, E da dabemu mae sia: ne, be Gode (Moloidafa Fofada: su Dunu) amo da E fidimu E dawa: beba: le, E da dafawaneyale hamoma: beyale dawa: i. **24** Yesu Gelesu da ninia wadela: i hou huluane Ea da: iga lalegaguli, ifa bulufalegeiga bogoi. Ninia da wadela: i hou amoma bogole, bu hou moloidafa hamomusa: esaloma: ne, Yesu da bogoi dagoi. Yesu Ea fofa: gi amoga ninia da uhi dagoi. **25** Dilia da sibi fisi agoane ba: su. Be Sibi Ouligisu da dili bu oule misi dagoi. Sibi Ouligisu amo da dilia a: silibu ouligisa. Dilia da Ema fa: no bobogema: ne, E da dili bu oule misi.

3 Dilia uda! Yesuma fa: no bobogesu hou defele, dilia egoa ilia sia nabawane hamoma. Amasea, egoa mogili ilia da Gode Ea sia: dafawaneyale hame dawa: sea, ilia da dili hou ida: iwane ba: sea, Godema sinidigili, Ea sia: amola dafawaneyale dawa: mu. **2** Dilia da mae sia: ne, dilia hou da fonoboiwane amola ledo hamedei, amo fawane ilia ba: sea, ilia da sinidigimu. **3** Dilia da: i da noga: iwane ba: ma: ne, dabua liligi amo sua: ulasu amola abula ida: iwane, nina: hamosu liligi mae dawa: ma. **4** Be dilia odagi amola da: i hahawane ba: su hou da dilia dogo ganodini olofoiwane hamoi amoga maha. Amo ganodini hahawane ba: su hou, Gode da ba: mu hanasa. **5** Bai aowalali fi amo ganodini Godema dawa: su uda ilia da egoa amoma nabasu hou hamobeba: le, ilia odagi amola da: i da ba: su ida: iwane ba: i. **6** Sela da amo hou dawa: i galu. E da A: ibalaha: me ea sia: nabasu amola ema “Hina!” sia: i. Amaiba: le, dilia da mae beda: iwane hou ida: iwane hamosea, dilia da wali Sela idiwi defele esala. **7** Amo hou defele, dilia udalai dunu, dilia uda da: i hodo da fonobahadi gasa hame dawa: beba: le, ilima dawa: iwane gilisili esaloma. Ili amola dili defele Gode Ea hahawane dogolegele iasu (eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu) lamu, amo dawa: beba: le, ilima dawa: iwane, asigiwane esaloma. Agoane hamosea, dilia sia: ne gadosu logo hame hedofai agoane ba: mu. **8** Sia: dagomusa: , dilia huluane asigi dawa: su afadafa amola hou afadafa lalegaguma. Dilia da fi afadafa hamoiba: le, fi dunu eno da fi dunu eno ilima asigimu da defea. Gebewane amola asigiwane, dunu eno enoma hamoma. **9** Dunu da dilima wadela: le hamosea o gagabusu aligima: ne sia: sea, bu dabe wadela: i hou o gagabusu ilima aligima: ne mae sia: ma. Be Gode da dilima wele sia: noba, dilima hahawane hou imunusa: sia: i dagoiba: le, dilia dabe agoane ilima hahawane hou olelema. **10** Gode Sia: da agoane dedei diala, “Nowa dunu e da hahawane esalumusa: dawa: sea, e da wadela: i sia: yolesili amola ogogosu sia: yolesimu da defea. **11** E da wadela: i hou yolesili, hou ida: iwane hamomu da defea. E da bagadewane olofosu hou hogoi helemu da defea. **12** Bai Hina Gode da moloidafa hamoi dunu ouligisa. E da ilia sia: ne gadosu naba. Be E da wadela: i hamosu dunu ilimagai hame.” **13** Dilia da hou ida: iwane hamomusa: hanai galea, nowa da di wadela: ma: bela: ? **14** Be dilia hou ida: iwane hamobeba: le, se nabasea, defea, dilia da hahawane gala. Dunu enoma mae beda: ma amola mae da: i dioma. **15** Be dilia dogo ganodini Yesu Gelesuma fawane beda: ma amola E da dilima Hina Gode esalebeba: le, Ema nodoma. Eso huluane, dunu ilia dilima hobea misunu dafawane esaloma: beyale amola hamoma: beyale dawa: lusu di lale gagusa, amo ea bai dilima adole ba: sea, ilima bu adole imunusa: momagele ouesaloma. **16** Be bu adole iasea, gebewane amola asigiwane bu adole ima. Dilia asigi dawa: su amo ganodini dilia da wadela: i hou hame hamosa amo dawa: lalumu da defea. Amasea, dunu ilia da dili Yesuma fa: no bobogebeba: le hou ida: iwane hamobe, amoma lasogole sia: beba: le, ilia da hobea gogosiamu. **17** Dilia da hou ida: iwane hamobeba: le, Gode da logo hame hedofasea, dilia mae hihini se nabimu da defea. Be dilia wadela: i hou hamobeba: le, se naba, amo da dilia hou hame fidisa. **18** Bai Gelesu (Dunu ida: iwane) da dili Godema oule masa: ne, wadela: i hou hamosu dunu gaga: ma: ne bogoi dagoi. Dunu eno da Yesu Ea da: i hodo medole legei. Be Gode da Gelesu Ea A: silibu bu esaloma: ne uhinisi. **19** Amasea, E da asili, bogoi

dunu ilia a: silibu se iasu diasu amo ganodini esalebe, ilima Gode Sia: Ida: iwane olelei. 20 Amo bogoi dunu ilia musa: Nowa: amo ea eso amoga e da dusagai hamonanebeba: le, Gode da se dabe iasu hedolo mae iawane ouesalu. Ilia da amo hou mae dawa: le hame nabasu hou hamoi. Dunu bagahame, godoane fawane, da dusagai ga fila heda: beba: le, hame bogoi. Fedege agoane, ilia da hanoga gaga: i dagoi. 21 Amo hou da fedege agoane, hanoga fane salasu hou amo da ninia gaga: su ilegei hou olelesa. Da: i ledo dodofeiba: le da nini hame gaga: sa. Be ninia da ninia asigi dawa: su ganodini wadela: i hou yolesi dagoi dafawaneyale dawa: beba: le, Godema ilegele sia: sea, gaga: su ba: sa. Hanoga fane salasu amo da Yesu Gelesu da wa: legadoi dagoiba: le, nini da gaga: i dagoi olelesa. 22 Yesu da wali Hebene diasuga heda: le, Gode Ea lobodafa amoga esala. E da wali a: igele dunu, Hebene ouligisu dunu amola gasa hou huluane ouligilala.

4 Amaiba: le, Yesu Gelesu da nini fidima: ne, Ea da: i hodo da se nababeba: le, dili amolawane gasawane hamoma: ne, Ea asigi dawa: su defele lamu da defea. Bai nowa da ea da: i hodo ganodini se nabasea, e da bu wadela: le hamomu higasa. 2 Amaiba: le, dilia da wali amogainini, mae yolesili eso huluane dilia da: i hodo hanai hou mae dawa: le, Gode Ea hanai hou hamomusa: hogoi helemu da defea. 3 Dilia da musa: Gode Ea hou hame lalegagui dunu defele wadela: le hamobeba: le, eso bagohame udigili fisi. Dilia da udigili wadela: i hou, uda hanai hou, adini ba: su hou, loboga hamoi ogogosu ‘gode’ amola eno a: silibu ilima wadela: i sia: ne gadosu hou, huluane bagade hamosu. 4 Wali, dilia da Gode Ea hou hame lalegagui dunu ilima wadela: i nimi hou hamomusa: gini hame gilisibiba: le, ilia da fofogadigisa. Amaiba: le, ilia da dilima gadesa. 5 Be ilisu da ilia hou Godema fofada: mu. E da esala dunu amola bogoi dunu, ilima fofada: musa: momagele ouesala. 6 Amaiba: le, Yesu da bogoi dunu ilia a: silibu ilima Gode Ea Sia: Ida: iwane olelei. Ilia da esaleawane, dunu huluane defele bogosu fofada: su ba: i dagoi. Be wali ilia a: silibu esalebeba: le, ilia Gode Ea esalusu ba: ma: ne Gode Sia: Ida: iwane nabi. 7 Soge wadela: mu eso da gadenesa. Dilia da mae golale, dilia hou amoma hinawane, sia: ne gadoiwane esaloma. 8 Baligiliwane, dilia asigidafa hou hamoma. Amo asigidafa hou da wadela: i hou bagohame dedebosa. 9 Mae hihini, dunu eno da dunu enoma ilia diasuga aowamu da defea. 10 Dunu afae afae, ilia Gode Ea hahawane dogolegele iasu hou amo noga: le ouligima: ma. Amola ilia amo dogolegele iasuga, dunu eno fidima: ne hamomu da defea. 11 Nowa dunu da sia: olelesa, e da Gode Ea olelei fawane olelema: ne sia: ma. Nowa da fidisu hou hamosea, e da gasa amo Gode da ema i amoga hawa: hamomu da defea. Amasea, hou huluane ganodini, dunu da Yesu Gelesuma madelagiba: le, Godema nodonanumu. Gode da hadigi amola gasadafa, eso huluane mae fisili esalalaloma: mu. Ama. **(aiōn g165)** 12 Na dogolegei na: iyado dunu! Dilia da waha adoba: musa: se bagade nababeba: le, mae fofogadigima. Amo da hou hisudafa hame. 13 Be da: i dioi yolesili, dilia da gilisili Gelesu Ea se nabasu defele se nababeba: le, hahawane ba: ma. Amasea, Gelesu da hadigi hamoiwane bu masea, dilia hahawane hou da nabaiwane ba: mu. 14 Dilia da Yesuma fa: no bobogebeba: le, eno dunu da dilima lasogole sia: sea, hahawane ba: ma. Ilia dilima gadesu hou da Gode Ea Hadigi A: silibu Hadigidafa Gala da dilia dogo ganodini aligila sa: i dagoi, amo olelesa. 15 Be dilia se nabasea, dilia da medole legesu o wamolasu o wadela: i hou eno o dunu ilisu hou amoma sia: lalabosu hou, amo hamobeba: le dilia se nabimu da defea hame. Agoaiwane hou mae hamoma. 16 Be dilia Yesu Ea hou lalegaguiba: le se nabasea, defea, mae gogosiama. Be udigili, dilia Yesu Ea Dio lai dagoiba: le se nabasea, Godema nodone sia: ne gadoma. 17 Fofada: su eso da wali doaga: i dagoi. Gode Ea fi dunu da bisili fofada: su ba: mu. Amaiba: le, ninia da bisili fofada: su ba: muba: le, fa: no Gode Ea Sia: hame nabasu dunu fofada: sea, ilia da adi hamoma: bela: ? 18 Gode Sia: da agoane dedei diala, “Dunu ida: iwane ilia gaga: mu logo da gasa bagade gala. Be Gode Ea hou hame lalegagui wadela: i hamosu dunu da gaga: ma: ne logo baligili ga: nasidafa ba: sa!” 19 Amaiba: le, Gode da ili fidima: ne hanaiba: le, dunu da se nabasea, ilia da ilia Hahamoi Dunu amo dafawaneyale dawa: be amo olelema: ne, hou ida: iwane hamomu da defea. Bai E da Ea imunu ilegele sia: i mae yolesili huluane hamomusa: dawa:

5 Na amola da Yesu Ea fa: no bobogesu fi asigilai
dunu. Na da dilia gilisisu ganodini Yesu Ea fa: no
bobogesu fi asigilai dunu ilima ha: giwane sia: sa. Na
da Yesu Gelesu Ea se nabasu hou ba: i dagoi, amola
na da gilisili Ea hadigi hobea ba: mu liligi, amo na da
ba: mu. **2** Dilia da sibi ouligisu defele, sibi gilisisu amo
Gode dilima i, amo noga: le ouligima: ne na da sia: sa.
Gode da hanaiba: le, mae hihini, hahawane ouligima.
Dilia muni lamu dawa: beba: le hame, be fidimusa:
hanaiba: le, hawa: hamoma. **3** Dilia sibi fi ilima gasa
bagade hina hou mae hamoma. Be dilia hou ida:
iwane hamone, amo hou ilia bu defele hamoma: ne,
asigiwane ouligima. **4** Amasea, Sibi Ouligisudafa
da bu misini, E da habuga hadigi hamoi bu gasimu
hamedei gala, amo dilima imunu. **5** Dilia goi dunu
amola ayeligi dunu! Da: i hamoi dunu ilia sia: noga: le
nabima! Dilia huluane fonoboi hou, eno dunu fidima:
ne, abula agoane salima. Gode Sia: da agoane dedei
diala, “Gode da hidale gasa fi dunu ilima gegesa,
be E da fonoboi hamoi fi dunu fidisa.” **6** Amaiba:
le, dilia Gode da Ea gasa bagade lobo haguduga
esaloma: ne, dilia hou fofonoboma. E da hobea Ea
ilegei eso doaga: sea, dili bu gaguia gadomu. **7**
Dilia se nabasu amola da: i diosu huluane, Gode
Ea gisima: ne, Ema ima. Bai E da dilima asigisa. **8**
Mae golale, si dadagaia esaloma! Bai dilima ha lai,
amo Sa: ida: ne, e da nimi bagade laione wa: me
bagadewane, dunu manusa: hogola ahoa. **9** Gode Ea
hou lalegagui fi dunu osobo bagade fifi asi gala amo
ganodini, ili huluane da se nabasu dilia se nababe
defele naba, amo dawa: beba: le, dilia dafawaneyale
dawa: su hou mae yolesili, Sa: ida: nema gegema. **10**
Be dilia da fonobahadi se nabawane ouesalu, Gode
da hahawane dogolegele iasu huluane iaha, amo
dawa: ma. E da dili Gelesuma madelagiba: le, Ea
eso huluane dialalalumu hadigi hou gilisili lama: ne
dilima misa: ne sia: i. Amo Gode Hi da dilia hou
asigilama: ne hamomu amola dilima gasa hou amola
dafawaneyale dawa: su baidafa dilima imunu. **(aiōnios g166)** **11** Gode da eso huluane gasadafa gaguiwane
esalalaloma: mu! Ama. **(aiōn g165)** **12** Na da amo meloa
fonobahadi dedesa. Sailase, amo da Gelesu Ea hou
noga: le lalegagui dunu, da na fidisa. Na da dilia dogo
denesima: ne amola Gode Ea hahawane dogolegele
iasu nama i, amo olelema: ne dilima dedei. Dilia
amo hou ganodini gasawane leloma. **13** Yesu Ea fa:
no bobogesu fi, dilia fi agoane Ba: bilone moilai bai
bagade ganodini, (amo fi amola da Gode Ea ilegei
fi), amo fi dunu huluane da dilima asigi sia: adosisa.
Nagofe Maga amola da dilima asigi sia: adosisa.
14 Dilia dunu eno dunu enoma Yesu Ea asigidafa
hou olelema: ne hahawane nonogoma. Dilia Yesu
Gelesuma madelagi dunu huluane olofosu dawa: ma:
ne, na da Godema sia: ne gadosa.

2 Bida

1 Na, Saimone Bida, na da Yesu Gelesu amo
ea hawa: hamosu dunu amola asunasi dunu
hamoi. Ninia Gode amola Gaga: su Yesu Gelesu Ea
moloidafa hou hamobeba: le, Gode da ida: iwanedafa
dafawaneyale dawa: su hou ninia lai defele, dilima
i dagoi. Na da dilima meloa dedene iaha. **2** Dilia
da ninia Gode amola Hina Gode Yesu Gelesu, amo
dawa: beba: le, dilia da hahawane dogolegele iasu
amola olofosu, baligiliwane ba: ma: ne, na dawa:
lala. **3** Gode Ea gasa amoga E da ninia Godema
dawa: le ida: iwane esaloma: ne, ninima gasa defele
ia dagoi. Gode da nini gilisili ea hadigi amola hou ida:
iwane, amo lama: ne ninima misa: ne sia: i. **4** Agoane
hamobeba: le, Gode da Ea musa: imunu sia: i iasu
bagade amola ida: iwane, ninima i dagoi. Ninia da
amo iasu lai dagoiba: le, ninia da wadela: i hi hanai
hou osobo bagade ganodini diala, amo yolesili, Gode
Ea hou amo defele hamomu. **5** Amaiba: le, amo dawa:
le, dilia dafawaneyale dawa: su hou amoma hou ida:
iwane gilisima: ne, hogoi helema. Dilia hou ida: iwane
amoma dawa: su hou gilisima. **6** Dilia dawa: su hou
amoma dia da: i hodo ouligisuwane esalusu hou
gilisima. Amo hou amoma dilia Godema dawa: su
hou gilisima. **7** Dilia Godema dawa: su hou amoma
dilia fi dunu amoma asigi hou gilisima. Dilia fi dunuma
asigi hou amoma asigidafa hou gilisima. **8** Amo hou
huluane dilia lamu da defea. Amo hou baligiliwane
lalegagusia, dilia da ninia Hina Gode Yesu Gelesu
amo baligiliwane dawa: beba: le, gasawane hawa:
hamomu. **9** Be nowa da amo hou hame lalegagusia,
e da si desemehadi dofoi agoane ba: sa. E da ea
musa: wadela: i hou da dodofei dagoi, amo gogolei.
10 Amaiba: le, na fi dunu! Gode da dilima Ema misa:
ne ilegeiba: le, amo dilia mae fisimusa: gasawane
lalegaguma: ne, logo hogoi helema. Amasea, dilia da
dafasu hamedafa ba: mu. **11** Agoane hamosea, dilia
ninia Hina Gode amola Gaga: su Yesu Gelesu amo ea
eso huluane dialalalumu Hinadafa Hou amo ganodini
golili sa: ima: ne, Gode da dilima logo hahawane
doasimu. **(aiōnios g166)** **12** Dilia da amo dafawane
sia: musa: dilima olelei liligi, amo noga: le lalegagui
dagoi. Be na da amo hou dilima bu olelemu. **13** Na
da esalebeba: le, dili da gogolesa: besa: le, na da
dili bu dawa: ma: ne amo hou dilima olelelalumu
da defea. **14** Na da: i hodo da bogomu liligi. Amo
na da abula agoane Hina Gode Yesu Gelesu amo
Ea moloiwane nama sia: i defele, na da: i hodo
fadegamu da gadenesa na dawa: **15** Amaiba: le,
na bogole, dilia fa: no amo hou bu dawa: musa: ,
na da logo hogoi helemu. **16** Ninia da Hina Gode
Yesu Gelesu Ea gasawane bu misunu hou dilima
olelema: ne, ogogosu sia: amoga hame olelei. Ninia
da Ea gasa bagade hou ninia siga ba: i dagoi. **17**
Ada Gode da Yesu Gelesu da hadigi bagade amola
Hina bagade olelei. Sia: da Baligi Hadigi amoga
misini, amane sia: i, “Amo da Na dogolegei Manodafa.
Na da Ema hahawane gala.” Amo hou ninia ba: i
dagoi. **18** Ninisu da Yesu Gelesuma goumi da: iya
sigi esalebeba: le, amo sia: muagado manebe nabi
dagoi. **19** Amaiba: le, ninia balofede dunu ili sia:
i olelei, amo baligiliwane dafawaneyale dawa: be.
Amo sia: da gamali gasi sogebi ganodini nenanebe
agoane ba: sa. Amo gamali da nenanu, Esodafa da
hadigisia, gusubia gasumuni da dilia dogo ganodini
hadigimu. Amaiba: le, amo sia: dilia ha: giwane dawa:
mu da defea. **20** Be hou afadafa baligiliwane dawa:
ma! Amo da osobo bagade dunu da hi gasaga amo
Gode Ea Sia: ba: la: lusu sia: bai hame dawa: mu. **21**
Bai Gode Ea olelei ba: la: lusu sia: da osobo bagade
dunu hanaiba: le hame misi. Be Gode Ea A: silibu
Hadigidafa Gala da dunuma ouligisuwane esalebeba:
le, amo dunu da Gode Ea olelei fawane ba: la: lusu
sia: i. Amaiba: le, osobo bagade dunu hisu amo sia:
dawa: mu da hamedei.

2 Musa: fi amo ganodini ogogosu olelesu dunu ba: i.
Amo defele, dilia fi amo ganodini ogogosu olelesu
dunu ba: mu. Hina Gode da ili mae bogoma: ne,
ilia wadela: i dabe huluane hamoi dagoi. Be ilia da
amo mae dawa: le, Yesu hohonoiba: le, se dabe iasu
bagade hedolo ba: mu. **2** Be amo mae dawa: le, dunu
mogili bagohame da ilia wadela: i hou amoma fa: no
bobogemu. Ilia wadela: le hamobeba: le, eno dunu da
amo ba: beba: le, moloidafa hou da wadela: i ilia da
sia: mu. **3** Ogogosu olelesu dunu da muni hanaiba:
le, ilia ogogosu sia: olelebeba: le, muni lamu. Musa:
amola wali, ilima Fofada: su dunu da ouesalu. Ilima
Gugunufinisisu dunu da mae golale esala. **4** Gode da
a: igele dunu dafai ilima mae asigili, Helo sogega
galadigi. Amogawi, ilia gasi ganodini sia: inega la: gi,
Fofada: su Eso amo doaga: ma: ne ouesala. **(Tartaroō**

g5020) 5 Gode da musa: hemonega osobo bagade fi
ili wadela: i hou amo ganodini udigili laloma: ne hame
yolesi. E da hano bagade iabeba: le, Gode Ea hou
hame lalegagui dunu huluane hanoga na dagoi ba: i.
Gode da Nowa: , amo da hou moloidafa olelesu dunu,
amo amola eno dunu fesuale gala fawane gaga: i. 6
Gode da Sodame amola Goumola, amo dunu fi ilima
se imunusa: fofada: i dagoiba: le, lalu dabe i. E da
fa: no misunu Gode Ea hou hame lalegagui dunu
ilima sisasu olelema: ne, agoane hamoi. 7 Gode da
Lode fawane gaga: i. Lode, hi fawane da noga: i hou
dawa: beba: le, eno dunu ilia wadela: i hou hihini
ba: i. 8 E da Sodame fi amo ganodini esalebeba:
le, eso huluane ilia wadela: i hou ba: beba: le, se
bagade nabasu. 9 Amaiba: le, Hina Gode da Ea hou
lalegagui dunu ilia adoba: su bu mae ba: ma: ne, ili
gaga: musa: dawa: Amola E da wadela: i hamosu
dunu ilima Fofada: su Eso amoga se dabe iasu ima:
ne ouligimusa: dawa: 10 Gode da gasa fi dunu amo
ilia da ledo hu ea hanai hou hamosa amola Gode
Ea Hina Hou hame naba, ilima E da se dabe iasu
baligili ima: ne ouesala. Amo ogogosu olelesu dunu
da gasa fi bagade hamosa. Ilia muagado esalebe
ouligisu dunu ilima mae beda: ne, udigili ilima gadesa.
11 Be a: igele dunu, amo ilia gasa hou da ogogosu
olelesu dunu ilia hou bagade baligisa, ilia da Hina
Gode Ea midadi amo muagado esala ouligisu dunu
ilima diliwaneya udidili hame gadesa. 12 Be ogogosu
olelesu dunu da udigili nimi bagade ohe fi ilia hou
agoane hamosa. Hou ilia hame dawa: liligi, amoma
ilia gadele gegesa. Ilia da nimi ohe fi amo defele,
gugunufinisi dagoi ba: mu. 13 Ilia da eno dunuma se
bagade iabeba: le, ilia dabe se bagade nabimu. Ilia
da eso amoga ilia hu ea hanai liligi hamobeba: le,
hahawane bagade ba: sa. Ilia da gilisili dili amola ha:
i nasea, ilia ogogosu hou hamonanebeba: le, amo
hou da gogosiasu liligi ba: sa. 14 Ilia da wadela: i
uda fawane ba: mu hanai gala. Ilia da wadela: i hou
bagade hanai be sadi hame ba: sa. Ilia gasa hame
dunu sani ganodini dafama: ne oule ahoa. Ilia da
uasu bagade dawa: Ilia da Gode Ea gagabui aligisu
amo ganodini esala. 15 Ilia da moloi logo yolesibiba:
le, udigili ahoa. Beo ea mano ea dio amo Ba: ila:
me da muni hanaiba: le wadela: i hou hamomusa:
dawa: i. 16 Gode da ema gagabole sia: i. Ea dougi
da osobo bagade dunu ea sia: lale, Ba: ila: me ea
gagaoui logo hedofai. 17 Amo ogogosu olelesu dunu
ilia da hano nasu hai dagoi agoane ba: sa. Ilia da
mu mobi foga sefasilala agoane ba: sa. Gode da
gasidafa sogebi amo ganodini ili esaloma: ne ilegei
dagoi. (questioned) 18 Ilia gagaoui gasa fili hidale sia:
sa. Dunu ilia wadela: i da: i hodo hanai hou amo
yolesimusa: dawa: , ilima ilia amo hou bu hamomusa:
dafama: ne olelesa. 19 Ilia da amo dunuma hahawane
halegale lalalumu hou ima: ne ilegele sia: sa. Be
fedege agoane, ilisu da amo wadela: i hou haguduga
udigili hawa: hamosu dunu esala. Dilia dawa: ! Adi
hou da dunuma osa: la heda: sea, amo dunu da
amo hou ea udigili hawa: hamosu dunu esala. 20
Be nowa da ninia Hina Gode amola Gaga: su Yesu
Gelesu, amo dawa: beba: le, osobo bagade wadela: i
hou yolesilalu, amalu bu wadela: i hou hamobeba: le
udigili se iasu diasu hawa: bu hamosa, amo dunu ilia
hou da musa: hou baligili wadela: i bagade ba: mu.
21 Ilia da hou ida: iwane ba: i dagoi. Be Gode Ea sia:
ilima sia: i amo bu higale yolesi. Amaiba: le, ilia da
musa: Gode Ea moloidafa hou hamedafa ba: mu da
defea galu. Bai ilia da se baligiliwane nabimu. 22 Ilima
doaga: i hou da musa: sia: i liligi da dafawane amo
olelesa, amane, “Wa: me da isosea, e da bu sinidigili
ea isoi liligi naha!” amola “Gebo da dodofei dagole, e
da bu sinidigili, fafu amo ganodini gufini ula!”

3 Na dogolegei na: iyado dunu! Amo meloa da
meloa ageyadu gala na dilima dedei. Amo meloa
aduna amo ganodini, na da hou olelebeba: le, dilia
dogo ganodini hou ida: iwane dawa: ma: ne na da
dawa: lala. 2 Balofede dunu da musa: hemonega
hadigi hou sia: olelei. Amola dilima asunasi dunu da
ilia lafidili amo Hinadafa Gaga: su Yesu Gelesu Ea
sia: dilima olelei. Amo sia: huluane dilia bu dawa:
mu na da hanai gala. 3 Noga: le dawa: ma! Soge
wadela: mu eso da gadeneiba: le, dunu ilia da hi
hanaiga hou musu hamonanebe, amo ninia da ba:
mu. 4 Ilia da dilima oufesega: le, habosesele, amane
adole ba: mu, “Yesu Gelesu da bu misunu ilegele
sia: bela: ? Amaiba: le E da wali habila: ? Ninia ada
huluane da bogoi dagoi, be osobo bagade hahamoi
eso amogainini, liligi huluane da mae afadenene
amaiwane diala!” 5 Gode da musa: hemonega ea sia:
ga mu amola osobo bagade hahamoi, amo wadela: i
hamosu dunu da dawa: mu higa: iba: le gogolesa.
Gode da sia: beba: le, osobo da hano fisili bi hamone,

fedege agoane hano amoga hamoi dagoi ba: i. **6** Fa:
no, hano bagade heda: le, hea osobo bagade liligi
huluane gugunufinisi dagoi. **7** Amo defele, Gode da
sia: beba: le, waha dialebe mu amola osobo bagade,
da hobea laluga gugunufinisima: ne diala. Amola
Gode da Ea hou hame lalegagui dunu ilima fofada:
nanu gugunufinisimu. Amaiba: le, Gode da waha
diala mu amola osobo bagade, amo Fofada: su eso
amoga muguluma: ne ouligisa. **8** Be na dogolegei na:
iyado dunu! Liligi afadafa mae gogolema. Hinadafa
da eso afadafa amola ode 1000, hisu hisu hame ba:
sa. Ea siga ba: ma: ne, ela da defele ba: sa. **9** Dunu
mogili, ilia Hina Gode da Ea hamomu ilegele sia: i
liligi hedolo hame hamosa, ilia dawa: sa. Be E da
hedolo hamomusa: dawa: Be E da dilima asigiba: le,
E da dunu afadafa wadela: mu higai gala. E da dunu
huluanedafa ilia wadela: i hou yolesima: ne hanaiba:
le, dabe hedolo hame iaha. **10** Be Hina Gode Ea bu
misunu ilegei Eso da wamolasu dunu ea wamo mabe
agoane ba: mu. Amo eso amoga wele sia: be bagade
nabalu, mu da mugululi hamedafa ba: mu. **11** Amaiba:
le, amo liligi huluane da mugululi hamedafa ba: muba:
le, dilia da hou hadigiwane, eno dunuma afafane,
Godema madelagili, Yesu Gelesu Ea bu misunu eso
doaga: ma: ne, hahawane ouesalumu da defea. **12**
Yesu Ea bu misunu eso hedolo doaga: mu amo
fidima: ne, dilia hou ida: iwane hamomu da defea.
Amo Esoga, mu da laluga neiba: le gugunufinisi dagoi
ba: mu. Gasumuni, eso amola oubi, da gia: beba:
le, daiyamu. **13** Be Gode da mu gaheabolo amola
osobo bagade gaheabolo, amo ganodini hou ida:
iwane fawane ba: mu, Gode da amo imunu sia: beba:
le, ninia da hahawane ouesala. **14** Amaiba: le, na
na: iyado dunu, dilia da amo Eso doaga: ma: ne
ouesalebeba: le, Gode Ea siga ba: ma: ne, dilia ledo
hamedei ida: idafa Godema olofoiwane esaloma: ne,
amo logo hogoi helema. **15** Gode da dilima asigiba:
le gaga: musa: logo hedolo hame hedofasa, amo dilia
dawa: mu da defea. Ninia dogolegei fi dunu, Bolo,
Gode da ea asigi dawa: suga olelebeba: le, amo
defele dilima meloa dedene i. **16** E da eso huluane
meloa dedene iasea, amaiwane olelesa. Bolo ea
meloa dedei amo ganodini dedei liligi mogili da hedolo
hame dawa: mu liligi. Eno gagaoui noga: le hame
lalegagui dunu, ilia amo sia: amola sia: eno Gode Ea
Sia: ganodini dedei, amo lalegaguli ogogole olelesa.
Amaiba: le, ilisu hamobeba: le, gugunufinisisu se
dabe iasu ba: mu. **17** Be na na: iyado dunu! Dilia
amo hou dawa: dagoi. Amaiba: le, dilia wadela:
le hamosu hame nabasu dunu ilia giadofasu sia:
nabasea, dilia gaga: su yolesili dafasa: besa: le, mae
golale ouesaloma. **18** Be ninia Hina Gode amola
Gaga: su Yesu Gelesu amo Ea hahawane dogolegele
iasu amola bagade dawa: su, da dilia dogo ganodini
asigilaluma: mu. Ema eso huluane wali amola hobea,
mae yolesili nodonanumu da defea. Ama. Sia: Ama
Dagoi **(aiōn g165)**

1 Yone

1 Ninia da dilima eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu Sia: dafa amo da eso huluane eno liligi hame galu eso amoga dialusu, amo olelemusa: dilima dedesa. Amo Sia: dafa E da osobo bagade dunu hamoiba: le, amo ninia gega nabi amola siga ba: i. Dafawane! Amo ninia ba: i dagoi amola ninia loboga digili ba: i dagoi. **2** Amo eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu Sia: dafa da dunu ba: ma: ne da: i hodo lai, amo ninia ba: i dagoi. Amaiba: le, ninia amo hou olelesa. Eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu da musa: Gode amola gilisili esalu. Ada Gode da ninima olelebeba: le, ninia da bu dilima olelesa. **(aiōnios g166)** **3** Ninia amola Ada Gode amola Egefedafa Yesu Gelesu, da gilisili fi hamoi dagoi. Dilia dogo da ninia fi ninima gilisima: ne, ninia ba: i liligi amola nabi liligi dilima olelesa. **4** Dilia hahawane hou da nabaiwane ba: ma: ne, ninia da amo hou dilima dedesa. **5** Amo sia: Gode Egefedafa ninima olelei, ninia da dunu enoma bu olelesa amane, “Gode da Hadigidafa. Ea hou amo ganodini, gasi da hamedafa gala.” **6** Amaiba: le, ninia da Godema na: iyado gala ninia da lafidili sia: sea, be gasi ganodini ahoanebe ba: sea, ninia da lafidili amola ninia hou hamonanebe, amoga ogogosa. **7** Be ninia Gode defele hadigi ganodini ahoasea, ninia amola ninia fi dunu, na: iyado fi hamosa. Amola Gode Egefedafa, amo Yesu, E da ninia wadela: i hou huluanedafa Ea maga: mega dodofesa. **8** Be ninia da wadela: i hou hame dawa: , amo sia: sea, ninisu ninima ogogosa. Amai galea, ninia dafawane hou hame dawa: **9** Be ninia wadela: i hou hamoi Godema fofada: sea, ninia da Ea moloidafa sia: i liligi ba: mu. E da ninia wadela: i hou bu gogolema: ne olofole, amo wadela: i hou bu mae ba: ma: ne dodofemu. **10** Be ninia wadela: i hou hamedafa hamoi amo sia: sea, ninia da Gode da ogogosu dunu giadofale olelesa. Amai galea, Gode Ea Sia: da ninia dogo ganodini hame gala.

2 Na mano! Dilia da wadela: i hou mae hamoma: ne, na da dilima dedesa. Be dunu da wadela: i hou hamoi galea, Alofesu Fidisu dunu da esala. Amo da Yesu Gelesu, Dunu Moloidafa. E da nini fidima: ne, Godema edegelala. **2** Amola Gelesu Hisu da hamobeba: le, ninia da nini wadela: i hou gogolema: ne olofoi dagoi ba: sa. Ninia fawane hame, be osobo bagade dunu huluane da Gelesu hamobeba: le, gogolema: ne olofosu dawa: **3** Ninia da Gode Ea sia: nabawane hamosa galea, ninia da Gode dawa: dagoi, amo dawa: be. **4** Be nowa dunu da Gode dawa: amo hi fawane sia: sa, be Gode Ea sia: nabawane hame hamosa, amo dunu da ogogosu dunu. E da dafawane hou hamedafa dawa: **5** Be nowa da Gode Ea sia: nabawane hamosa, amo dunu ea dogo ganodini Gode Ea asigidafa hou da nabaiwane gala ba: sa. Ninia da Godema madelagi dagoi amo habodane dawa: ma: bela: ? **6** Defea! Nowa dunu e da Godema madelagi dagoi sia: sea, e da Yesu Gelesu Ea hou amo defele ahoanumu da defea. **7** Na fi dunu! Na da wali dilima hamoma: ne sia: i dedesa. Amo hamoma: ne sia: i da gaheabolodafa hame. Be dilia Gode Ea hou lalegagui amo esoga musa: hamoma: ne sia: i nabalu, wali eso amo hamoma: ne sia: i da amaiwane diala. **8** Be amo hamoma: ne sia: i na da wali dilima dedebe da gaheabolo agoane ba: sa. Yesu Gelesu da moloiwane hamoiba: le amola dilia da wali moloiwane hamonanebeba: le, amo hamoma: ne sia: i da dafawane ba: sa. Gasi da mugululalebe amola Hadigidafa da nenanebe, amoba: le amo hamoma: ne sia: i da gaheabolo agoane ba: sa. **9** Nowa dunu e da Hadigi ganodini esalebe sia: sa, be ea fi dunuma ha lai esala galea, amo dunu da gasi mae yolesili waha amo ganodini esala. **10** Nowa dunu da ea fi dunu ilima asigidafa galea, amo da Hadigi ganodini esala. Amaiba: le, ea hou ganodini, eno dunuma dafama: ne olelesu da hame ba: sa. **11** Be nowa dunu da ea fi dunuma ha lai esalea, e da gasi ganodini esala. Gasi da ea si wadela: lesiba: le, e da gasi ganodini ahoanebeba: le, ea mabe hou hamedafa dawa: **12** Na mano fonobahadi! Na dilima meloa dedesu bai da agoane diala. Yesu Gelesu da hawa: hamobeba: le, Gode da dilia wadela: i hou gogolema: ne olofoi dagoi. **13** Ada dili huluane! Degabodafa esalu Dunu, amo dilia dawa: beba: le, na da dilima meloa dedesa. Ayeligi dunu! Dilia Sa: ida: ne hasali dagoiba: le, na da dilima meloa dedesa. **14** Na mano! Dilia Adadafa dawa: beba: le, na dilima meloa dedesa. Ada dili huluane! Degabodafa esalu Dunu, amo dilia da dawa: beba: le, na da dilima meloa dedesa. Ayeligi dunu! Dilia da gasa bagadeba: le, na da dilima meloa dedesa. Gode Ea Sia: da dilia dogo ganodini esala. Dilia da Sa: ida: ne hasali dagoi. **15**

Dilia osobo bagade amola amo ganodini liligi, amoma mae asigima. Dilia da osobo bagade liligi amoma asigi galea, dilia da Adadafa Ema hame asigisa. **16** Hi hanai hou, dunu ilia liligi siga ba: beba: le hanasa amo hou amola liligi huluane ba: beba: le gasa fi hamosa, amo hou huluane da osobo bagade hou fawane. Amo hou Adadafa da hame olelesa. **17** Osobo bagade amola amo ganodini liligi huluane amoma dunu ilia da hanai, amo da bu mae ba: ma: ne mugululala. Be nowa dunu da Gode Ea hanai hou hamosa, e da eso huluane esalalalumu. **(aiōn g165)** **18** Na mano! Soge wadela: mu eso da gadenesa. Gelesuma ha lai dunu da misunu, amo olelesu dilia da nabi dagoi. Wali, Gelesuma ha lai dunu bagohame da misi dagoiba: le, soge wadela: mu eso da gadenesa, amo ninia dawa: **19** Amo Gelesuma ha lai dunu da ninia fi amo ganodini esalu. Be ilia da ninia fidafa dunu hameba: le, yolesili asi. Ilia da ninia fidafa dunu esala ganiaba, ilia da ninia fi ganodini mae yolesili esalala: loba. Be ilia yolesili asiba: le, dunu huluane da amo dunu da ninia fi dunu hame amo noga: le dawa: **20** Be Gelesu da Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala dilia dogo ganodini aligila sa: ima: ne, dilima i dagoi. Amaiba: le, dilia huluane da dafawane sia: dawa: **21** Amaiba: le, dilia dafawane hou hame dawa: beba: le, na da dilima hame dedesa. Be dilia dafawane sia: dawa: beba: le amola ogogosu sia: da dafawane hou amo ganodini dialumu da hamedeiba: le, na da dilima meloa dedesa. **22** Amaiba: le, ogogosu dunu da nowala: ? Nowa dunu da Yesu da Gode Ea ilegei Mesaia hame, amo sia: sea, amo dunu da ogogosa. Agoaiwane dunu da Gelesuma ha lai dunu. E da Adadafa amola Gode Egefe higasa. **23** Nowa dunu da Gode Egefe higasea, e da Ada amola higasa. Be nowa dunu da Gode Egefe Ea hou lalegagusia, e da Gode Ea hou amola lalegagusa. **24** Amaiba: le, dawa: ma! Dilia sia: amo dilia lalegagui eso amoga nabi, amo dilia dogo ganodini noga: le salali ouligima. Amo noga: le ouligisia, dilia da eso huluane Gode Egefe amola Adadafa, amoma madelagili esalalalumu. **25** Amo hou da Gelesu ninima imunu sia: i liligi, amo eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu. **(aiōnios g166)** **26** Dilima ogogomusa: dawa: be dunu amo ilia hou dilima olelema: ne, na da amo meloa dilima dedesa. **27** Be Gelesu da Ea A: silibu dilima i. Ea A: silibu da dilia dogo ganodini esalebeba: le, dunu eno da dilima olelemu hamedei agoane ba: sa. A: silibu Hisu da liligi huluane dilima olelesa. A: silibu Ea olelesu da dafawane, E da ogogosu hame dawa: Amaiba: le, A:silibu Ea olelesu nabima. Dilia Yesu Gelesuma madelagiwane esaloma. **28** Dafawane! Na mano! Gelesuma madelagiwane ouesaloma. Amalalu, E da bu masea ninia da mae beda: iwane amola hame gogosiabeba: le mae wamoaligiliwane, Ema hahawane yosia: mu. **29** Gelesu da moloidafa, amo dilia dawa: Amaiba: le, nowa da hou moloidafa hamosea da Gode Ea mano hamoi, amo dilia dawa: mu da defea.

3 Dawa: ma! Adadafa da ninima bagade asigisa. E da ninima “Na mano” dio asuliba: le amola E da nini Ea mano hamoi dagoiba: le, ninia da Ea asigi hou da bagadedafa ba: sa. Ninia da Gode Ea mano hamoi dagoiba: le, osobo bagade dunu da Gode Ea hou hame dawa: beba: le, ilia ninia hou amola hame dawa: **2** Na dogolegei na: iyado dunu! Ninia da wali Gode Ea mano esala. Ninia hobea afadenene hisu agoane ba: mu, amo hou ninia noga: le hame dawa: Be amo fawane ninia dawa: Gelesu da bu masea, ninia da Ea houdafa noga: le ba: muba: le, ninia afadenene, Yesu Gelesu defele hamoi dagoi ba: mu, amo ninia dawa: **3** Nowa dunu da amo dafawane hamoma: beyale dawa: sa, e da ea hou ledo hame amo Gelesu Ea ledo hame hou defele, amo ba: ma: ne ouligisa. **4** Wadela: i hou da Gode Ea hamoma: ne sia: i wadela: sa. Amaiba: le, nowa dunu da wadela: i hamosea, e da Gode Ea hamoma: ne sia: i wadela: sa. **5** Yesu Gelesu da wadela: i hou huluane fadegama: ne osobo bagadega misi, amola Yesu Ea hou amo ganodini da wadela: i hamedafa gala, amo dilia dawa: **6** Amaiba: le, nowa da Yesu Gelesuma madelagi esalea, e da wadela: i hou hamonanumu hamedafa dawa: Be nowa da wadela: i hou hamonanea, amo dunu da Yesu Ea hou hame ba: i amola hame dawa: , amo ninia dawa: **7** Dunu eno da dilima ogogosa: besa: le, dawa: ma! Nowa dunu da hou moloidafa hamonanea, e da Gelesu agoane dunu moloidafa gala. **8** Be nowa dunu da wadela: i hou hamonanea, e da Sa: ida: ne ea fi amo ganodini esala. Sa: ida: ne da musa: dafa mae yolesili wadela: i hou hamonanusu. Gode Egefedafa da Sa: ida: ne ea hawa: hamosu gugunufinisimusa: , osobo bagadega misi. **9** Nowa da Gode Ea mano

hamoi galea, Gode Ea hou da ea dogo ganodini
esalebeba: le, e da wadela: i hou hamonanumu hame
dawa: Gode da ea Ada hamoiba: le, bu wadela: i
hou hamonanumu da ema hamedei. **10** Gode Ea
mano hamoi amola Sa: ida: ne ea mano, amo da hisu
hisudafa. Bai nowa dunu da hou moloidafa hame
hamosa o ea fi dunuma hame asigisa, amo dunu
da Gode Ea mano hame. **11** Dilia da Gode Ea hou
degabo nabi amogainini wali sia: nabi dagoi. Amo
sia: da dilia dunu eno dunu enoma asigidafa hou
hamoma: ne sia: sa. **12** Ninia da Ga: ine ea hou
agoane hamomu da defea hame. Ga: ine da eya
medole legei dagoiba: le, e da Sa: ida: ne ea fi amo
ganodini esalu ninia dawa: Ga: ine da abuliga eya
fane legebela: ? Bai e da wadela: le hamoi be eya da
hou moloidafa hamoi. **13** Amaiba: le, na fi dunu, osobo
bagade dunu da dilima ha lasea, mae fofogadigima.
14 Ninia da ninia fi dunuma asigidafa hou hamonana
galea, ninia da bogosu fisili, esalalalusu amo ganodini
esala, ninia dawa: Be nowa da ea fi dunu ilima
asigidafa hame galea, e da bogosu amo ea gasaga
gagulaligi gala. **15** Nowa da ea fi dunu ilima ha lai
galea, amo da fane legesu dunu. Amola fane legesu
dunu da eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu
hamedafa dawa: , amo dilia dawa: **(aiōnios g166)** **16**
Yesu Gelesu da nini fidima: ne bogoi dagoiba: le, ninia
da asigidafa hou ea bai dawa: Amaiba: le, ninia da
ninia fi dunu fidima: ne, ninia esalusu fisimu da defea.
17 Bagade gagui dunu da ea fi dunu hame gagui
ba: sa be hame fidisa, amo dunu da “Na Godema
asigisa” sia: sea, e da ogogosa. **18** Na mano! Ninia
asigidafa hou da lafidili sia: fawane sia: mu da defea
hame galebe. Ninia da asigidafa hou lalegagui dagoi
galea, ninia eno dunu fidima: ne hawa: hamomu da
defea. **19** Ninia sia: ga amola hawa: hamobe, amoga
asigidafa hou lalegagui dagoi olelebeba: le, ninia da
dafawane hou amo ganodini esala dawa: Amasea,
ninia Godema gadenene masea, mae beda: iwane
esalumu. **20** Be ninia asigi dawa: su da ninia da
wadela: i hou hamoi amo ninima olelesea, defea,
Gode Ea gasa da ninia asigi dawa: su amo ea gasa
baligi dagoi, amo ninia dawa: E da liligi huluane dawa:
21 Amaiba: le, na dogolegei na: iyado dunu! Ninia
asigi dawa: su da ninia wadela: i hamosa amo ninima
hame olelesea, ninia mae beda: iwane Godema
gadenenewane esalumusa: dawa: **22** Ninia da Gode
Ea sia: nabawane hamonanebeba: le amola Ea hanai
liligi fawane hamonanebeba: le, E da ninia adole
ba: su liligi huluane ninima imunusa: dawa: **23** Gode
da ninima amane hamoma: ne sia: sa: - Ninia da
Egefe Yesu Gelesu Ea hamoma: ne sia: i defele E
dafawaneyale dawa: ma: mu amola dunu eno dunu
enoma asigidafa hou hamoma: mu. **24** Nowa dunu
da Gode Ea sia: nabawane hamosea, e da Godema
madelagi esalebe amola Gode da ema madelagi
esala ba: sa. Amola Gode Ea A: silibu Hadigidafa
Gala ninima i, amo da ninia dogo ganodini esalebeba:
le, ninia da Godema madelagi esala dawa:

4 Na dogolegei na: iyado dunu! Dunu huluane ilia
dogo ganodini Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala
da aligila sa: i ilisu sia: sea, mae dafawaneyale dawa:
ma. Be ilia dogo ganodini aligila sa: i liligi, amo da
Godema misibala: ? o Fio amoma misibala: ? Dilia
amo dawa: musa: ilia hou adoba: ma. Bai ogogosu
balofede dunu da soge bagade bega: bega: asi dagoi.
2 Ilia hou adoba: sea, dunu da ea dogo ganodini a:
silibu aligila sa: i amo da Gode Ea A: silibu Hadigidafa
Gala, dilia da amane dawa: mu. Nowa dunu da
Yesu Gelesu da osobo bagade dunu ea da: i hodo
lale, osobo bagadega misi dagoi, amo dafawaneyale
dawa: beba: le sia: sa, amo dunu ea dogo ganodini
aligila sa: i a: silibu da Gode Ea A: silibu Hadigidafa
Gala dawa: ma. **3** Be nowa da Yesu da osobo bagade
da: i lale, osobo bagadega misi, amo dafawaneyale
hame sia: sea, ea dogo ganodini Gode Ea A: silibu
Hadigidafa Gala da hame aligila sa: i. Liligi da ea
dogo ganodini aligila sa: i da Gelesuma ha lai amo
ea iasu, Fio liligi. Bai Gelesuma ha lai a: silibu da
hobea misunu, dilia nabi dagoi. Be wahadafa amo
hou da doaga: i dagoi. **4** Be dilia, na mano! Dilia
da Gode Ea: ! Dilia da ogogosu balofede dunu ilia
hou hasali dagoi. Bai Gode Ea A: silibu Hadigidafa
Gala dilia dogo ganodini esala, amo ea gasa da a:
silibu osobo bagade dunu ilia dogo ganodini esala
amo bagadewane baligisa. **5** Amo ogogosu balofede
dunu da osobo bagade hou fawane olelesa. Ilia da
osobo bagade hou amoga gagulaligiba: le, eno osobo
bagade dunu da ilia sia: naba. **6** Be ninia da Gode
Ea fi dunu esala. Nowa dunu da Godema lalegagui
galea, amo da ninia sia: naba. Be nowa da Godema
hame lalegagui galea, amo da ninia sia: hame naba.
Amaiba: le, amo dawa: le, ninia Gode Ea A: silibu

amola ogogosu a: silibu ela hou afafamusa: dawa: 7
Na dogolegei na: iyado dunu! Gode da asigidafa hou
olelebeba: le, ninia eno dunu eno dunuma asigidafa
hou hamomu da defea. Nowa dunu da asigidafa hou
hamosea, amo dunu da Gode Ea mano esala amola
e Gode Ea hou dawa: 8 Nowa dunu da asigidafa hou
hame hamosea, e da Gode hame dawa: Bai Gode
da asigidafa hou amo ea Bai esala. 9 Gode da ea
asigidafa hou ninima olelema: ne, E da Egefedafa
(ninia Ea hou lalegagusia, eso huluane mae bogole
Fifi Ahoanusu lama: ne), osobo bagadega asunasi.
10 Asigidafa hou da agoane diala. Amo da ninia
Godema asigi hame. Be asigidafa hou bai da Gode da
ninima asigidafa. Amaiba: le, E da ninia wadela: i hou
gogolema: ne olofomusa: , Egefe osobo bagadega
asunasi dagoi. 11 Na dogolegei na: iyado! Gode da
ninima amo asigidafa hou olelebeba: le, ninia da dunu
eno dunu enoma asigimu da defea. 12 Dunu afae
da Gode Ea hodo hame ba: su. Be ninia da dunu
eno dunu enoma asigi galea, Gode amola ninia gilisili
madelagi dagoi ba: sa. Amola Gode Ea asigidafa hou
da ninia fi ganodini asigilai dagoiwane ba: sa. 13
Gode da Ea A: silibu ninima i. Amo da ninia dogo
ganodini esalebeba: le, ninia da Godema madelagi
esala amola Gode da ninima madelagi esala, amo
dafawaneyale dawa: be. 14 Amola Adadafa da osobo
bagade fifi asi gala dunu huluane gaga: ma: ne,
Egefedafa asunasi, amo ninia dafawaneyale dawa:
beba: le eno dunuma olelesa. 15 Nowa dunu da ea
lafidili Yesu da Gode Egefedafa amo olelesa, amo
dunu da Godema madelagi esala amola Gode da
ema madelagi esala. 16 Amola ninia da Gode Ea
ninima asigidafa hou dawa: amola dafawaneyale
dawa: be. Gode da asigidafa hou ea Bai. Nowa dunu
da asigidafa hou amo ganodini esalea, e da Godema
madelagi esala amola Gode da ema madelagi esala.
17 Ninia da Fofada: su Eso amoga mae beda: iwane
esaloma: ne, Gode da ninia hou amo ganodini
asigidafa hou asigilaloma: ne hamonana. Amola ninia
da osobo bagadega esalea, Yesu Gelesu Ea hou
defele hamonanebeba: le, ninia asigidafa hou asigilai
dagoi ba: mu. 18 Asigidafa hou amo ganodini, dunu
da beda: su hou hame ba: sa. Bai asigidafa hou da
beda: su hou huluane sefasisa. Dunu da se dabe
iasu lamu, amo dawa: beba: le beda: sa. Amaiba: le,
nowa dunu da beda: su hou dawa: sea, amo dunu
ea dogo ganodini asigidafa hou da hame asigilai.
19 Ninia asigidafa hou dawa: Bai Gode da hidadea
asigidafa hou ninima olelei dagoi. 20 Be nowa dunu
da ea lafidili, “Na Godema asigisa!” amo sia: sa, be
ea fi dunu enoma e da ha lai galea, amo dunu da
ogogosu dunu. E da ea fi dunu eso huluane ba: sa,
ilima asigi hame galea, e da Gode amo hamedafa ba:
sa. Amola Ema asigimu hamedeiba: le, e da ogogosu
dunu. 21 Gelesu da ninima amo hamoma: ne sia: i
dagoi. Nowa da Godema asigi galea, e da ea fi dunu
ilima asigima: mu.

5 Nowa da Yesu Gelesu da Gode Ea ilegei Mesaia
amo dafawaneyale dawa: sea, amo da Gode
Ea mano hamoi esala. Nowa da ada amoma asigi
galea, e da amo ada ea mano amola amoma asigi
gala. 2 Ninia da Godema asigi galea amola Gode
Ea sia: nabawane hamonanebeba: le, ninia da Gode
Ea mano ilima asigisu dawa: 3 Bai ninia Godema
asigiba: le, Ea sia: nabawane hamosa. Amola Ea
gasa bagade hamoma: ne sia: i ninima olelei da
ninia hamomu gasa hame baligisa. 4 Bai Gode Ea
mano huluane ilia osobo bagade hou hasalasimusa:
dawa: Amola ninia da dafawaneyale dawa: su hou
amoga osobo bagade hou hasalasimusa: dawa: 5
Nowa da osobo bagade hou hasalasimu dawa: bela:
? Dunu amo da Yesu Gelesu da Gode Egefedafa
amo dafawaneyale dawa: sa, amo dunu fawane da
osobo bagade hou hasalasisu dawa: ! 6 Yesu Gelesu
Hisu osobo bagadega misini, hanoga fane sanasi
amola Ea maga: me huluane asiba: le bogoi. E da
hano fane sanasu dawa: digima: ne olelesu fawane
hame hamoi. Be E da gilisili hano dawa: digima: ne
olelesu amola maga: me dawa: digima: ne olelesu
hamoi dagoi. Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala da
dafawane hou ea Bai esalebeba: le, E da amo hou
da dafawane ninima olelesa. 7 Ba: su liligi udiana da
amo hou da dafawane ninima olelesa. 8 Amo udiana
da Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala, hano dawa:
digima: ne olelesu amola maga: me dawa: digima: ne
olelesu. Amo udiana da ba: i liligi afadafa fawane
olelesa. 9 Osobo bagade ba: su dunu amo ea sia:
ninia dafawaneyale dawa: sa. Be Gode Ea ba: su hou
da osobo bagade dunu ea ba: su hou bagadewane
baligisa. Amola Gode Ea ba: su hou da Yesu Gelesu
da Egefedafa olelesa. 10 Amaiba: le, nowa dunu
da Gode Egefedafa dafawaneyale dawa: sea, amo

dunu da Gode Ea ba: su hou ea dogo ganodini sali
diala. Be nowa dunu da Gode dafawaneyale hame
dawa: sa, e da Gode Egefedafa hou olelema: ne
sia: i amo dafawaneyale hame dawa: beba: le, e
da Gode da ogogosu dunu sia: sa. **11** Gode Ea
ba: su hou da agoane diala; Gode da ninima eso
huluane mae bogole Fifi Ahoanusu i dagoi. Amola
eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu ea Bai da
Gode Egefedafa. **(aiōnios g166)** **12** Nowa da Gode
Egefedafa Ema madelagi galea, e da eso huluane
mae bogole Fifi Ahoanusu lai dagoi. Be nowa da
Gode Egefedafa amoma hame madelagi galea, e da
eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu hame dawa:
13 Dilia Gode Egefedafa amo ea hou dafawaneyale
dawa: be dunu, dilia da eso huluane mae bogole Fifi
Ahoanusu lai dagoi amo dafawaneyale dawa: ma:
ne, na da dilima amo meloa dedesa. **(aiōnios g166)** **14**
Ninia da Gode Ea hanai amo defele Ema adole ba:
sea, E da nini adole ba: su naba amo dawa: beba:
le, ninia mae beda: iwane Godema gadenenewane
misunusa: dawa: **15** Ninia da Ema adole ba: sea, E
da nini adole ba: su naba. Ninia amo da dafawane
dawa: beba: le, E da ninia adole ba: i liligi ninima
imunu, amo amola dafawaneyale dawa: be. **16** Dilia
da Gelesu dunu eno e da wadela: i hou (amo da
hame se imunusa: fofada: mu liligi) amo hamoi ba:
sea, Godema sia: ne gadomu da defea. Amasea,
Gode da amo dunuma esalusu bu imunu. Dunu da
wadela: i hou hamosea, be amo da se imunusa:
fofada: musa: liligi hame ba: sea, amane hamoma.
Be wadela: i hou afadafa da se imunusa: fofada: su
liligi. Amo ba: sea, dilia da Godema gogolema: ne
olofomusa: sia: ne gadoma: ne, na da hame sia: sa.
17 Wadela: i hou huluanedafa da wadela: i houdafa.
Be wadela: i hou mogili da se imunusa: fofada: su
liligi hame. **18** Godema bu lalelegei mano da wadela:
i hou hamonanumu da hamedei, amo ninia dawa:
Bai Gode Egefe da amo mano noga: le gaga: sa.
Amaiba: le, Sa: ida: ne da amo dunu wadela: mu
hamedei ba: sa. **19** Sa: ida: ne da osobo bagade fifi
asi gala dunu huluane ilima ouligisu esala. Be ninia
da ema afafane, Godema madelagi dagoi, amo dawa:
20 Gode Egefe da misi dagoi. Amola ninia da Gode
Egefedafa amo noga: le dawa: ma: ne, E da dawa:
su hou ninima i, amo dawa: Ninia da Godedafa -
Egefe Yesu Gelesu, Ema madelagi esala. Ninia Gode
da Godedafa amola amo hou da eso huluane mae
bogole Fifi Ahoanusu. **(aiōnios g166)** **21** Na mano! Dilia
ogogosu ‘gode’ liligi mae dawa: ma. Sia: Ama Dagoi

2 Yone

1 Na da Asigilai Dunu. Na da dogolegei Uda amola
ea manolali, dilima meloa dedene iaha. Na dilima
bagadewane asigisa, be na fawane hame. Dunu
huluane amo da dafawane hou lalegagui, ili amola
da dilima bagadewane asigisa. **2** Bai dafawanedafa
hou da ninia dogo ganodini diala amola mae fisili eso
huluane dialumu. **(aiōn g165)** **3** Ada Gode amola Ada
Egefe amo Yesu Gelesu da hahawane dogolegele
iasu, gogolema: ne olofosu amola olofosudafa ninima
imunu da defea. Amo hou da dafawane hou amola
asigi hou amo ganodini ninia dogo ganodini aligila sa:
i dagoi ba: mu da defea. **4** Na da dilia fi mogili da
dafawane hou (Adadafa ninia hamoma: ne sia: i dagoi
liligi amo defele), amo ganodini esala nababeba: le,
hahawane ba: i. **5** Amaiba: le, dogolegei Uda, na
dima edegesa. Ninia gilisili enoma enoma asigimu
da defea. Amo sia: na dima dedesa da gaheabolo
hamoma: ne sia: i hame. Ninia da amo hamoma: ne
sia: i degabo nabi eso amogainini wali nabala. **6** Na
waha asigili sia: sa hou bai da agoane diala. Asigidafa
hou lalegaguiba: le, ninia Gode Ea hamoma: ne sia:
i huluane nabawane hamomu da defea. Gode Ea
hamoma: ne sia: i liligi amo dilia lalegagui eso amoga
nabi da amane. E da dili huluane asigidafa hou
amo ganodini esaloma: ne sia: i. **7** Ogogosu dunu
bagohame da osobo bagade bega: bega: ogogole
olelemusa: asi. Ilia da Yesu Gelesu osobo bagade
dunu da: i hodo laiwane osobo bagadega misi da
dafawane hame ogogole sia: sa. Agoaiwane dunu da
ogogosu. E da Gelesuma ha lai. **8** Amaiba: le, dilia
da hawa: hamobeba: le bidi huluane lamu amo fisisa:
besa: le, dawa: ma! **9** Nowa dunu da Yesu Gelesu Ea
olelei amo mae dawa: le, amo olelesu baligisia, e da
Godema hame madelagi. Be nowa da Yesu Gelesu
Ea olelesu amo defele olelesa, amo dunu da Adadafa
amola Egefedafa, Ema madelagi dagoi. **10** Amaiba:
le, dunu eno da sia: eno olelemusa: masea, defea,
dilia amo dunu dilia diasuga mae yosia: ma! Amola
ema ‘Olofosu dima dialoma!’ mae sia: ma. **11** Bai
nowa dunu da ogogosu dunuma ‘Olofosu dialoma!’
sia: sa, e da amo dunu ea wadela: i hamobe amoma
gilisisa. **12** Na da dilima adomu bagade gala. Be amo
meloa ganodini dedemu hamedei agoane ba: sa.
Be na da dilima misini dilia odagia sia: musa: dawa:
lala. Amasea, ninia gilisili hahawane ba: mu. **13** Dilia
dogolegei Dalusi ea mano da dilima asigi sia: adosisa
Sia: Ama Dagoi

3 Yone

1 Na, Asigilai Dunu da di, Ga: iyase, na dogolegei
na: iyado, dima meloa dedesa. **2** Na dogolegei na:
iyado! Dia a: silibu hou da hahawane amola gasa
bagade, amo na dawa: Dia da: i hodo da amo defele
esaloma: ne amola di da hahawane esaloma: ne, na
Godema sia: ne gadosa. **3** Di da dafawane hou amo
ganodini eso huluane esalalala. Ninia Yesu Ea fa:
no bobogesu fi dunu eno da dia dafawane hou eso
huluane mae yolesili hamonana, amo nama adomusa:
misiba: le, na da hahawane bagade ba: i. **4** Na da
na mano ilia dafawane dawa: su hou amo ganodini
lala, amo nababeba: le, baligili hahawane naba. **5**
Na dogolegei na: iyado! Dia da dia Yesu Ea fa: no
bobogesu fi dunu ili mae yolesili fidilalebeba: le, na
da nodosa. Dia musa: hame ba: i Gelesu dunu amola
bagade fidisu. **6** Amo dunu da dia asigi hou amo nini
Yesu Ea fa: no bobogesu fi dunu guiguda: esala, ilima
olelei. Amo dunu ilia bu logoga ahoasea, ilia da Gode
hahawane ba: ma: ne masunu da defea. Amaiba:
le, dia ili bu fidima: ne na da dima edegesa. **7** Bai
ilia Gelesu Ea hawa: hamomusa: gini asi. Ilia Gode
Ea hou hame lalegagui dunu ilia fidisu hame lai. **8**
Amaiba: le, ninia Yesu Ea hou lalegagui dunu da amo
dunu ilia dafawane sia: olelebe hawa: hamosu fidimu
amola gilisili hamomu da defea. **9** Na da dia Yesu Ea
fa: no bobogesu fi ilima meloa fonobahadi dedene i.
Be Daiodalifisi da hi hanaiba: le hina hou hamomusa:
dawa: lalebeba: le, e da na sia: nabimu higasa. **10**
Na da dilima masea, na da hi hou hamoi amo dilima
olelemu. Ea da ninia hou wadela: sa amola nini hou
olelesea bagadewane ogogosa. Be amo hou baligili,
e da Yesu Ea fa: no bobogesu fi dilima manebeba:
le, ilima hame yosia: sa. Amola nowa dunu da ilima
yosia: musa: dawa: sea, Daiodalifisi da amo dunu
ilia fidisu logo hedofasa amola ilia Yesu Ea fa: no
bobogesu fi amoga gadili sefasimusa: dawa: lala.
11 Na dogolegei na: iyado! Wadela: i hou amoma
mae fa: no bobogele, dia hou moloidafa amoma fa:
no bobogema. Nowa da hou moloidafa hamosea
da Godema madelagi dagoi. Be nowa da wadela: i
hou hamosa da Gode hame dawa: **12** Dunu huluane
da Dimidaliase ea hou dawa: beba: le, nodosa. E
da dafawane hou hamonanebeba: le, hou moloidafa
hamosu dunu ba: sa. Ninia amola, ea hou dawa:
beba: le nodosa. Ninia sia: da dafawane, di dawa: **13**
Na da dima sia: mu bagade gala, be na da amo sia:
meloaga dedemu higasa. **14** Na da dima hedolowane
misini, dia odagia sia: mu hanai gala. Na da olofosu
dima dialoma: ne dawa: lala. Dia na: iyado dunu
huluane da ilia asigi sia: dima adosisa. Dia ninia na:
iyado huluane amoma ninia asigidafa sia: adosima.
Sia: Ama Dagoi

Yude

1 Na, Yude, da Yesu Ea hawa: hamosu dunu. Na
da Ya: mese amo eya esala. Gode da dilima Ema
misa: ne wele sia: i dagoiba: le, dilia da Ada Gode Ea
asigidafa hou amola Yesu Gelesu Ea gaga: su hou
amo ganodini esala. Na dilima meloa dedesa. 2 Dilia
gogolema: ne olofosu, olofosudafa amola asigidafa,
baligili lama: ne na dawa: lala. 3 Na dogolegei na:
iyado dunu! Na da ninia Gode Ea gaga: su hou nini
gilisili gagui, amo bu olelema: ne meloa dedemusa:
dawa: i galu. Be bu baligiliwane dawa: beba: le,
na da hedolowane dilia dogo denesima: ne, dilia
dafawaneyale dawa: su hou amo dialalaloma: ne
Gode da Ea fi dunuma i, amo fidima: ne dili gegema:
ne, na meloa dedemusa: dawa: i. 4 Bai eno hame
lalegagui dunu da wamowane ninia fi amo ganodini
misiba: le, na meloa dedemusa: dawa: i. Amo dunu
ilia wadela: i hou dodofemusa: , ilia da Gode Ea
hahawane dogolegele iasu hou giadofale olelesa.
Ilia Yesu Gelesu amo ninia Hina Gode higasa. Gode
da ilima se imunusa: fofada: su hamoi dagoi, amo
balofede (Gode Sia: alofesu dunu) ilia da hemonega
Gode Sia: ganodini dedei. 5 Amo sia: huluane dilia
dawa: , be na da bu olelemu. Hina Gode da musa:
Isala: ili fi dunu huluane gaga: musa: , ili Idibidi soge
fisili masa: ne asunasi. Be fa: no, Isala: ili dunu mogili
da Gode Ea hou dafawaneyale hame dawa: beba:
le, Gode da ili gugunufinisi dagoi. 6 Amola a: igele
dunu mogili, ilia ouligisu hou alalo mae dawa: le,
hame nabasu hou hamone, ilia sogebi yolesi, amo
bu dawa: ma. Ilia da wali sia: ine hame fadegamu
liligi amoga la: gili, hagudu gasi sogebi amo ganodini
esala. Gode da ilima se imunusa: fofada: mu eso
ilegei, amo doaga: ma: ne, ilia oualigisa. **(aïdios g126)**
7 Dilia Sodame, Goumola amola eno gadenene moilai
ilia hou bu dawa: ma. Amo fi dunu da waha sia: i
dafai a: igele defele, wadela: i uda lasu hou amola
inia uda adole lasu hou hamonanusu. Dunu huluane
sisasu noga: le ba: ma: ne, amo dunu da lalu hame
haba: dosu liligi amoga se nabalebe. **(aiōnios g166)**
8 Wali sia: i ogogosu olelesu dunu amo defele ilia
esalawane ba: su ba: lalebeba: le, ilisu ilia da: i hodo
wadela: ma: ne, wadela: i hou hamosa. Gode da ilima
Hinawane esalumu, amo ilia higasa. Ilia da a: igele
dunu hadigi hamoi muagado esala, ilima gadesa. 9
Be a: igele bisilua ouligisu dunu ea dio amo Maigele,
hi da Sa: ida: nema diwaneya udidimu hamedeiwane
ba: i. E da Mousese ea da: i hodo lama: ne, Sa: ida:
nema sia: ga gegeloba, e da Sa: ida: nema gadele
diwaneya udidili sia: mu beda: i galu. Amaiba: le, e
amane sia: i, “Hina Gode Hi da dima gagabole sia:
mu da defea!” 10 Be ogogosu olelesu dunu da hou
ilia hame dawa: , amoma gadele sia: ga gegesa. Ilia
da nimi sigua ohe fi defele, liligi amo ilia hame dawa:
amo doagala: sa. Be amo liligi da ili gugunufinisimu.
11 Ilia da se bagade nabimu. Ilia da Ga: ine ea logoga
ahoana dagoi. Ilia muni hanaiba: le, Ba: ila: me ea
giadofai hou lalegagui dagoi. Ilia da musa: Isala: ili
dunu ea dio amo Goula, amo defele, hame nabasu
hou hamobeba: le, ilia e defele gugunufinisi dagoi
ba: mu. 12 Ilia udigili wadela: i hedebeba: le, dilia fi
Lolo Nasu amo ganodini ledo daginisi agoane ba: sa.
Ilisu hou fawane fidima: ne, hi hanai hou hamosa. Ilia
da mu mobi amo da foga sefasisa, be gibu hame
gaguli maha, agoane ba: sa. Ilia da fage hame legesa
ifa amo da difi a: le fasibale, bioidafa agoane ba:
sa. 13 Ilia da waiyabo bagade hano gafului nimi
bagade hamoi agoane ba: sa. Ilia wadela: i hou da
amo ea dubu agoane ba: sa. Ilia da udigili lalebe
gasumuni agoane ba: sa. Ilia eso huluane gasidafa
amo ganodini esaloma: ne, Gode da ilima sogebi
ilegei dagoi. **(aiōn g165)** 15 Musa: hemonega, Inage,
amo da A: da: me ea aowa lalelegele asili gafeyale
gala amo Inage lalelegei, e da ogogosu dunu ilia
hou amane olelei, “Hinadafa amola Ea hadigi a: igele
dunu osea: i, da ilima fofada: musa: misunu. E da
ili wadela: i hou amola Ema lasogole sia: i huluane
amoma se dabe imunusa: misunu!” 16 Amo ogogosu
dunu da eso huluane higale egasa. Wadela: i ba: sea,
“Na hame, hi fawane wadela: le hamoi!” ilia da bai sia:
sa. Ilia da ilisu wadela: i hanai hou amoma fawane
fa: no bobogesa. Ilia gasa fi hamosa hidale sia: sa,
amola ilia hanai liligi lama: ne, eno dunu ilia ge noga:
ma: ne nodosa. 17 Be na na: iyado dunu! Hina Gode
Yesu Gelesu Ea asunasi dunu musa: dilima olelei
liligi, amo bu dawa: ma. 18 Ilia musa: amane olelei,
“Soge wadela: mu eso gadenesea, dilia da dunu
amo ilia dilima oufesegale, gadele sia: mu amola ilia
wadela: i hanai hou amoma fa: no bobogemu, amo
dunu ba: mu galebe.” 19 Agoai dunu da afafasu hou
bagade olelesa. Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala

da ilia dogo ganodini hame aligila sa: iba: le, ilisu ilia
hi hanai hou amoma fa: no bobogesa. **20** Be dilia, na
na: iyado dunu! Dilia hadigi dafawaneyale dawa: su
hou asigilama: ne hawa: hamonanoma! Dilia Gode
Ea A: silibu Hadigidafa Gala amo Ea gasaga sia:
ne gadoma. **21** Hina Gode Yesu Gelesu amo dilima
asigiba: le eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu
imunusa: ouesalebeba: le, dilia Gode Ea asigidafa
hou amo ganodini esaloma. **(aiōnios g166)** **22** Nowa
dunu ea dafawaneyale dawa: su hou da gasa hame
gala, dilia agoai dunuma fidima: ne asigima. **23** Eno
dunu ilia da fedege agoane lalu ganodini dafai dagoi,
dilia ili gaga: musa: , ili gaguli gadili hiouginana masa.
Dilia eno dunuma gilisili asigidafa hou amola beda:
su hou olelema. Be ilia wadela: i hanai hou da fedege
agoane ilia abula amoga ledo bagade agoane gala,
dilia amo wadela: i abula higama. **24** Yesu Gelesu da
dilia mae dafane, bu moloidafa amola hahawanedafa
hamoi, Ema Ea Hadigi ganodini gilisili esaloma: ne
oule masusa: dawa: **25** Amaiba: le, ninia Gode, ninia
Gaga: sudafa, Ema, ninia Hina Gode Yesu Gelesu da
hamobeba: le, hadigi, gasa bagade Hina hou amola
Hinadafa Hou, amo musa: hemonega hamonanu,
wali hamosa amola hobea mae yolesili hamonanumu,
amo E da eso huluane amaiwane esalomu. Amo
dawa: le, ninia da mae fisili, Ema nodonanumu da
defea! Ama! Sia: Ama Dagoi **(aiōn g165)**

Wamolegei Sia: Olelesu

1 Amo buga ganodini, Yesu Gelesu da hobea misunu liligi olelesa. Gode da Ea hawa: hamosu dunu ilima hobea misunu hou olelei. Amalalu, Gelesu da Ea hawa: hamosu dunu Yone, ema olelemusa: , Ea a: igele dunu ema asunasi. **2** Yone e da ea ba: i liligi huluane olelei dagoi. Amo meloa ganodini e da Gode Ea sia: i liligi, amo huluane Yesu Gelesu olelei, amo sia: ne iaha. **3** Nowa dunu da amo buga idisia, e da hahawane bagade ba: mu. Amola nowa da amo hobea misunu hou amo sia: nabasea amola meloa ganodini sia: dedei amo nabawane hamosea, e da hahawane ba: mu. Amo ganodini dedei liligi da gadenenewane doaga: i dagoiba: le, noga: le nabimu da defea. **4** Na, Yone, da Yesu Ea fa: no bobogesu fi fesuale gala A: isia soge amo ganodini, dilima sia: sa. Gode da esala, esalusu amola misini esalumu, a:silibu fesuale gala amo da Gode Ea Fisu midadi lela amola Yesu Gelesu, ilia da hahawane dogolegele iasu amola olofosu, dilima ima: ne dawa: lala. **5** Gode da degabo Yesu Gelesu wa: legadolesi. Gelesu da osobo bagade ouligisu dunu huluane ilima Hina esala. E da ninima asigisa. Ea da bogobeba: le, nini wadela: i hou fadegai dagoi. **6** Yesu da nini Ea Ada Gode amo Ea hawa: hamomusa: gini, E da ninia osobo bagade hou fadegale, bu nini gobele salasu dunu ouligisu fi hamoi. Yesu Gelesu da hadigiwane, gasawane eso huluane esalalalumu. Ema nodonanumu da defea. Ama. **(aiōn g165)** **7** Dawa: ma! E da mu mobi da: iya misunu galebe. Dunu ilia da Ea afo soi amola eno dunu huluanedafa da Yesu ba: mu. Osobo bagade fifi asi gala dunu huluane da Ea mabe ba: beba: le, beda: ga dimu. Ama. **8** Hinadafa Gode Bagadedafa amo da esala, esalu amola esalalalumu, E da amane sia: sa, "Na da Musu amola Na da Dagosu!" **9** Na da dilia fi dunu Yone. Na da Yesuma fa: no bobogebeba: le, na da dili defele mae yolesili, se nabasu amo da dunu ea Hinadafa Hou amo ganodini esalebe dunu naba liligi defele, na da naba. Na da Gode Ea sia: olelebeba: le amola Yesu Ea dafawane hou E ninima olelei, amo olelebeba: le, eno dunu ilia da na Ba: damose oga amoga mugululi hiougi. **10** Hinadafa Ea esoga (Sada: i), na da Gode Ea A: silibu amo ganodini esalebe ba: i. Amasea, na da sia: bagade, amo da dalabede agoane na baligidi manebe nabi. **11** Amane nabi, "Dia ba: mu liligi dedenanu, amo meloa dedei Yesu Ea fa: no bobogesu fi moilai bai bagade fesuale gala amo ganodini diala, ilima iasima. Moilai bai bagade dio da Efesase, Samena, Begamame, Daiadaila, Sadise, Filadelefia amola La: ioudisia." **12** Na da sia: adole iasu dunu ba: musa: beba: le, gouliga hamoi gamali bai fesuale gala ba: i. **13** Amo gamali bai gilisisu ganodini, dunu agoai, E da abula amo da Ea emoga doaga: i amola Ea bida: igiga gouli bulu ga: i, amo lelebe ba: i. **14** Ea dialuma hinabo da ahea: ya: idafa amola Ea si da lalu agoane ba: i. **15** Ea emo da balase doga: i agoai ba: i. Ea sia: da hano nawa: li bagade ea gobe agoane nabi. **16** E da Ea lobodafa amo ganodini gasumuni fesuale gala gagui. Ea lafidili amoga gegesu gobihei la: idili la: idili fe aduna hamoi, amo dialebe ba: i. Ea odagi da esomogoa esoga si gasenei agoai ba: i. **17** Na da amo dunu ba: beba: le, bogoi dunu agoane Ea emo gadenene diasa: i. E da Ea lobodafa na da: i amoga ligisili, amane sia: i, "Mae beda: ma! Na da Musu amola Na da Dagosu! **18** Na da esalalalusu Dunu! Na da bogoi, be wali Na da eso huluane esalalalumusa: esala. Na da bogosu amola bogosu soge, amoma Hina esala. **(aiōn g165, Hadēs g86)** **19** Amaiba: le, dia ba: be liligi dedema. Waha ba: sa liligi amola hobea misunu hou, huluane dedema. **20** Amo gasumuni fesuale gala di da Na lobodafaga gagui ba: sa amola gouli gamali bai fesuale gala, amo ilia wamolegei dawa: loma: ne Na da dima olelemu. Gasumuni fesuale gala da a: igele dunu ilia Yesu Ea fa: no bobogesu fi fesuale gala ouligisa. Amola gamali bai fesuale gala da Yesu Ea fa: no bobogesu fi fesuale gala."

2 "Di da Efesase moilai bai bagade fa: no bobogesu fi ouligisu a: igele dunu ema amane dedema. 'Dunu amo da gasumuni fesuale gala Ea lobodafa amoga gagusa amola E da gouli gamali bai fesuale gala amo ganodini lalebe, amo da dilima amane sia: sa, **2** 'Na da dilia hawa: hamoi ba: i dagoi. Dilia gasawane mae yolesili hawa: hamosu, amo Na dawa: Dilia da wadela: i hamosu dunu higasa amola dunu ilia da asunasi dunu ilisu sia: sa, ilima dilia da abodelalu, ilia da ogogosu ba: i, amo Na dawa: **3** Dilia da se nabasu. Be dilia mae ougili, mae yolesili, gebewane Nama madelagili esalebe ba: i. **4** Be Na da

dilima fonobahadi sia: mu galebe. Dilia degabowane
Na hou lalegaguiba: le Nama asigisu, amo defele
dilia da wali Nama hame asigisa. **5** Dilia da bagade
dafaiba: le, dawa: ma! Dilia wadela: i hou yolesili, dilia
musa: lalegagui hou amo defele bu hamoma. Dilia
wadela: i hou hame yolesisia, Na da dilima misini,
dilia gamali bai amo fadegamu. **6** Be liligi afadafa dilia
noga: le hamosa. Dilia da Na hou defele, Nigoula:
ida: nese dunu higasa. **7** Dilia ge galea, A:silibu Ea
sia: E da Yesuma Fa: no Bobogesu Fi ilima sia: sa
amo nabima!" E da amane sia: sa, 'Na da nowa dunu
da osobo bagade hou hasalasisia, ema e da eso
huluane mae bogole Fifi Ahoanusu ifa Gode Ea Ifabi
amo ganodini sagai, amo ea fage moma: ne, Na da
sia: mu.'" **8** "Dia Samena Yesuma Fa: no Bobogesu
Fi ouligisu a: igele ema amane dedema, 'Dunu amo
da Hemosu amola Dagosu, E da bogoi amola wali bu
esala, amo da dilima amane sia: sa, **9** 'Na da dilia se
nabasu dawa: Dilia da hame gaguiwane esala. Be
dilia liligidafa, amo bagade gagui agoai ba: sa. Dunu
ilia Yu dunu sia: sa be ilia da Yu dunu hame, ilia da
Sa: ida: ne fi dunu, amo ilia da dilima lasogole sia:
sa, Na dawa: **10** Dilia da se nabimuba: le, mae beda:
ma. Nabima! Sa: ida: ne da dilia hou adoba: ma: ne,
dilia mogili da se iasu diasu ganodini sali ba: mu.
Dilia da eso nabuane gala fawane se nabimu. Be
dilia se nabasea o bogosea, Na hou mae yolesima.
Amasea, dilia osobo bagade hou hasali dagoiba:
le, Na da eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu
habuga bidi dilima imunu. **11** Dilia ge galea, A:silibu
Ea sia: E da Yesuma Fa: no Bobogesu Fi ilima sia:
sa amo nabima." E amane sia: sa, 'Nowa da osobo
bagade hou hasalasisa, ea da: i hodo bogosea,
e da bogosu ageyadu gala, amo hame ba: mu.'
Begamame Yesuma Fa: no Bobogesu Fi ilima Sia:
i **12** "Dia Begamame Yesuma Fa: no Bobogesu Fi
ouligisu a: igele dunuma amane dedema, 'Dunu E da
gegesu gobihei la: di la: di noga: le debei gagusa,
amo da dilima amane sia: sa, **13** 'Dilia esalebe soge,
Na dawa: Amoga Sa: ida: ne da hinawane esala. Dilia
da Na hou hame yolesi. Amo sogega, (Sa: ida: ne ea
fisu da amo ganodini gala), hame lalegagui dunu ilia
da Na hame yolesisu ba: su dunu amo A: nadibase
medole legei. Be amo ba: beba: le, dilia da Na hou
hame yolesi. **14** Be liligi afae afae Na da dilima sia:
mu galebe. Dilia gilisisu amo ganodini, mogili ilia Ba:
ilame amo ea olelesu fa: no bobogesa. Ba: ila: me da
olelebeba: le, Ba: la: ge da Isala: ili dunuma wadela: i
hou olelei, amo ilia ha: i manu loboga hamoi ogogole
'gode' ilima ima: ne gobei, amo ilia nasu amola ilia
wadela: i uda lasu hou hamoi. **15** Amo defele, dilia
gilisisu ganodini mogili ilia Nigoula: ida: nese dunu
ilia olelesu fa: no bobogesa. **16** Dilia wadela: i hou
yolesima! Agoane hame hamosea, Na da dilima
hedolo misini, amo wadela: i hamosu dunuma Na
da gegesu gobihei Na lafiga gagui amoga Na da
amo dunu ilima gegemu **17** "Dilia ge galea, A:silibu
Ea sia: Yesuma Fa: no Bobogesu Fi ilima sia: sa
nabima! 'Nowa da osobo bagade hou hasalasisia, Na
da wamolegei 'ma: na' ema imunu. Amola ilima afae
afae Na da ahea: ya: i igi amo da: iya dio gaheabolo
dedei amo ilima imunu. Dunu huluane ilia da amo dio
hame dawa: mu. Be igi lamu dunu fawane da dawa:
mu.' Daiadaila Yesuma Fa: no Bobogesu Fi ilima Sia:
i **18** "Dia Na Daiadaila fa: no bobogesu fi a: igele
ouligisu dunuma amane dedema, 'Gode Egefedafa
amo Ea si da lalu agoane ba: sa amola Ea emo da
balasiga doga: i agoane ba: sa, amo da dilima sia:
sa, amane, **19** 'Dilia hawa: hamobe na dawa: Dilia da
asigiwane, mae yolesili, Na hawa: hamonana. Dilia
waha hamobe da dilia musa: hamoi baligisa. **20** Be
Na da dilima sia: mu afadafa gala. Di da wadela: i uda
ea dio amo Yesebele, amo hi da Gode sia: adole iasu
dunu hi da sia: sa, amo dilia hame higasa. Yesebele
da olelebeba: le, Na hawa: hamosu dunu da hou
ida: iwane yolesili, wadela: i uda lasu hou hamosa
amola ha: i manu loboga hamoi ogogosu 'gode' ilima
i liligi, naha. **21** Ea wadela: i hou yolesima: ne, Na da
hedolo hame se dabe iasu i. Be ea wadela: i dunu
enoma fisu hou yolesimu higasa. **22** Amaiba: le, e
da olo bagade madelale, e amola eno dunu ema
gilisili wadela: le hamoi dunu, da oloiba: le se bagade
nabimu. Ilia da ema gilisili wadela: le hamosu amoba:
le hame gogosiane Godema hame sinidigisia, Na da
waliwane ilima se dabe iasu imunu. **23** Amola Na
da Yesebelema fa: no bobogesu dunu, amo medole
legemu. Amasea, Na fa: no bobogesu fi huluane, ilia
da Na dunu huluane ilia asigi dawa: su amola hanai
asigi dawa: su, Na da huluane dawa: , ilia da noga:
le dawa: mu. Na da dili huluanema, dili hou hamoi
defele bidi imunu. **24** Be mogili dilia Daiadaila fi da
amo wadela: i olelesu hame lalegagui. Dilia da eno

dunu ilia sia: i liligi amo, ‘Sa: ida: ne ea wamolegei bagade hou,’ amo hame dawa: Na da dilima amane sia: sa, Na da da: i dioi eno dilima hame imunu. **25** Be dilia lalegagui hou amo gasawane gaguiwane, Na bu misunu eso doaga: ma: ne momagele ouesaloma. **26** Nowa dunu da osobo bagade hou hasalasisia, Na hanai hou amo mae yolesili Na bu misunu eso amoga doaga: sea, Na da ilima ouligisu hou, amo hou Na Ada Nama i defele, ilima imunu. Ilia dunu fifi asi gala ilima ouligisu hou hamomu. Ilia da gasa bagade ouligisu hawa: hamomuba: le, ilia dunu fi ofodo laga osoboga hamoi defele goudane wadela: mu. Na da gusubia gasumuni ilima imunu.’” **29** “Dilia ge galea, A:silibu Ea sia: Yesuma Fa: no Bobogesu Fi ilima sia: sa amo nabima.”

3 “Dia Na fa: no bobogesu fi Sadise moilai bai bagadega amo ilia a: igele ouligisu dunuma meloa dedene ima, amane, ‘Dunu da A: silibu fesuale gala, amo Gode Ea hawa: hamosu A: silibu amola gasumuni fesuale gala, amo Gagusu Dunu da amane sia: sa. Na da dilia hou hamobe dawa: Dunu da dilia da esala ilia da sia: sa, be dilia da bogoi dagoi. **2** Amaiba: le, nedigima! Dilia waha lalegagui da dafawane bogosa: besa: le, amo liligi bu wa: legadoma: ne hawa: hamoma. Dilia hou hamoi da Gode ba: ma: ne, moloidafa hame gala. **3** Amaiba: le, dilima olelei liligi amola dilia gega nabi liligi bu dawa: ma! Amo nabawane hamoma! Dilia wadela: i hou yolesima! Dilia da hame nedigisia, Na da dilia hame dawa: gasi amoga wamolasu dunu ea mabe defele dilima doaga: mu. **4** Be mogili afae afae Sadise fi amo ganodini da fedege agoane abula mae nigima: ne noga: le ouligisa. Dilia da ahea: ya: i abula salawene, Na amola gilisili ahoanumu. Bai Na da dilia hou da defele ba: sa. **5** Nowa da osobo bagade hou hasalasisia, ilia da amaiwane ahea: ya: i abula salawane ba: mu. Na da ilia dio eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu Buga ganodini dedei hame fadegamu. Na da ili oule asili, Na Ada amola Ea hadigi a: igele dunu, ilima doaga: le amane sia: mu, ‘Amo dunu da Na: !’” **6** “Dilia ge galea, A:silibu Ea sia: Yesuma Fa: no Bobogesu Fi ilima sia: sa amo nabima.” **7** “Dia Na fa: no bobogesu fi Filadelefia moilai bai bagadega, amo ilia a: igele ouligisu dunuma meloa dedene ima, amane, ‘Dunu amo da Hadigi amola Dafawane, da dilima amane sia: sa. E da gi musa: Da: ibidi gagui liligi, amo gagusa. E da logo ga: su doasea, dunu eno bu ga: simu da hamedei. Amola E da logo ga: sisia, dunu eno da bu doasimu hamedei. **8** Dilia hou na dawa: Dilia da gasa hame. Be dilia da Nama asigiba: le, Na olelesu mae yolesili fa: no bobogelalu. Na da dilia midadi logo doasi dagoi. Dunu eno da amo bu ga: simu da hamedei. **9** Nabima! Amo ogogosu gilisisu dunu, ilia da Yu dunu ilisu da sia: sa, be ilia da ogogosa. Ilia da Sa: ida: ne ea fi dunu. Na da ili dilia emo gadenene beguduma: ne sefasimu. Amola ilia da Na da dilima bagadewane asigisa dawa: mu. **10** Se nabasu eso bagade da osobo bagade dunu fifi asi gala huluane adoba: musa: misunu. Be dilia da Na mae yolesili gebewane esaloma: ne sia: nabawane hamobeba: le, Na da dili amo se nabasu eso amoga gaga: mu. **11** Na misunu da gadenei. Dilia da osobo bagade hou hasalasisu habuga bidi agoane lamu. Amo habuga bidi enoga wamolasa: besa: le, dilia hou gagui gasawane gaguma. **12** Nowa dunu da osobo bagade hou hasalasisia, Na da amo dunu fedege agoane, gele mogomogoi Gode Ea Debolo Diasu ganodini hamomu. E da Gode Ea diasu hame yolemu. Na da Gode Ea Dio amola Gode Ea gaheabolo moilai bai bagade (amo da Yelusaleme - hobea Gode da Hebene sogeganini iasimu) amo ea dio amola Na Dio gaheabolo amo dunu da: iya dedemu.’” **13** “Dilia ge galea, A:silibu Ea sia: Yesuma Fa: no Bobogesu Fi ilima sia: sa amo nabima!” **14** “Na fa: no bobogesu fi La: ioudisia moilai bai bagadega, amo ilia a: igele ouligisu dunuma meloa dedene ima, amane, ‘Dunu E da liligi huluanema Ama gala, E da Dafawane Asigidafa Ba: su dunu amola Gode Ea hahamoi liligi huluane amoma Bai esala, E da amane sia: sa. **15** ‘Na da dilia hamobe dawa: ! Dilia da anegagi hame be gia: i hame, amo Na dawa: Dilia da gia: idafa o amo hame galea, anegagidafa, amo ba: mu Na da hanai gala. **16** Be dili da anegagi hame amola gia: i hame, be dili da gugumiba: le, Na da dilia houba: le isomu galebe. **17** Dilia amane sia: sa, ‘Na da bagade gagusa. Na da sadi dagoi.’ Be dilia da hame gagui amola se nabawane, amo dilia hame dawa: Dilia da hame gaguiwane, da: i nabadowane amola si dofoiwane esala. **18** Amaiba: le, dilia da bu bagade gagui ba: ma: ne, Nama gouli ida: iwane bidi lamu da defea. Dilia gogosia: iwane da: i nabado amo dedeboma: ne, Nama ahea: ya: i abula bidi lamu

da defea. Dilia bu noga: le ba: ma: ne, dilia siga
legema: ne manoma bidi lamu da defea. 19 Na da
nowa dunuma asigi galea, Na da amo dunuma se
dabe iaha. Amaiba: le, hogoi helele, dilia wadela: i
hou yolesili, sinidigima. 20 Nabima! Na da logoga
lulufigisa lela. Nowa da Na sia: nababeba: le, logo
doasea, Na da amo dunu ea diasu ganodini golili sa:
ili, ema gilisili ha: i manu amola e da Nama gilisili ha:
i manu. 21 Nowa da osobo bagade hou hasalasisia,
Na da osobo bagade hou hasaliba: le Na Ada dafulili
Ea Fisu amo da: iya fibi, amo defele Na da osobo
bagade hou hasalasisu dunu, ilia Nama Na dafulili
Na Fisu da: iya fima: ne, ilima ilegemu.'" 22 "Dilia ge
galea, A:silibu Ea sia: Yesuma Fa: no Bobogesu Fi
ilima sia: sa amo nabima!"

4 Amalalu, na da esala ba: su eno ba: i. Na da
muagado logo doasibi ba: i. Sia: amo da dalabede
dubi agoane nabi amo da musa: nama sia: i na da bu
nabi, amane, "Gogudunini guda: misa! Na da hobea
misunu hou dima olelemu!" 2 Hedolole, na da Gode
Ea A: silibu Hadigidafa Gala amoga nabaiwane ba: i.
Na da Hebene ganodini Fisu amoga Dunu fibi ba:
i. 3 Ea odagi da igi ida: iwane amo ya: sabe amola
ganiliane ba: i. Amo Fisu sisiga: i agoane sona: ni
amo ea ba: su da igi ela: mei agoane ba: i. 4 Fisu
sisiga: i agoane, eno Fisu 24 ba: i. Amo da: iya,
asigilai dunu 24 ahea: ya: i abula salawane amo fisu
da: iya fibi ba: i. Ilia dialuma da: iya, gouli habuga
figisi ba: i. 5 Fisu amoga ha: ha: na amola gu gelebe
misi. Fisu ea midadi, hanu fesuale gala nenanebe ba:
i. Amo da Gode Ea fidisu a: silibu fesuale gala amo
ilia fedege gala. 6 Fisu ea midadi, hano wayabo daiya
ba: su agoane ledo hamedei agoane dialebe ba: i.
Fisu sisiga: i agoane la: ididili la: ididili amo esalebe
liligi biyaduyale amo da si bagohame hagomodini
amola baligiga dedeboi, amo esalebe ba: i. 7 Esalebe
Liligi age da laione wa: me bagadewane ba: i. Eno
ageyadu da bulamagau gawali agoane ba: i. Eno
osoda ea odagi da dunu ea odagi agoane ba: i. Eno
biyadu da buhiba amo da hagili ahoanebe agoane
ba: i. 8 Amo esalebe liligi biyaduyale gala afae afae
da ougia gafeyale gala, ganodini amola gadili, ilia da
si bagohame amoga dedeboi dagoi. Eso ganodini
amola gasi ganodini, ilia mae yolesili gesami hea:
lala, amane, "Hina Gode Bagadedafa da Hadigi,
Hadigi, Hadigi! E da esalu, esala amola E da hobea
bu misunu." 9 Esalebe liligi biyaduyale gala ilia da
Fisu da: iya fibi Dunu, amo da eso huluane Esalalala
Dunu Ema ilia nodone gesami hea: lala. (aiōn g165) 10
Ilia agoane hamonanea, asigilai dunu 24 da Fisu da:
iya fibi Dunu, amo da eso huluane esalalala, amo Ea
midadi beguduli, Ema nodone sia: ne gadosa. Ilia
gouli habuga Fisu midadi sanasili, amane sia: sa,
(aiōn g165) 11 "Ninia Hina Gode! Di da dunu huluane
ilia gasa bagade nodonanusu lamu defele gala. Bai
Di da liligi huluane hahamoi amola Dia hanaiba: le,
ilima esalusu i dagoi."

5 Na da Gode (E da Fisu da: iya fibi) amo Ea
lobodafa ganodini, bioi meloa gagui dialebe ba:
i. Amo da la: ididili la: ididili dedei, amola mae
fadegama: ne, gobele ga: su liligi fesuale amoga
ga: i dagoi ba: i. 2 Na da gasa bagade a: igele
dunu ba: i. E ha: giwane wele sia: i, amane, "Nowa
da amo gobele ga: su liligi fima: bela: ? Meloa bioi
fadegamusa: , nowa da defele esalabala: ?" 3 Be
Hebene ganodini, osobo bagade ganodini amola
hagudu bogoi soge amo ganodini, amo bioi meloa
ganodini ba: musa: gobele ga: su fadegama: ne, dunu
da amo defele hamomusa: hamedafa ba: i. 4 Dunu
da amo bioi meloa fadegale, ganodini ba: mu amo
defele hamoma: ne dunu da hogoi helele hame ba:
beba: le, na da bagadewane di. 5 Amalalu, asigilai
dunu afadafa da nama amane sia: i, "Mae dima!
Ba: ma! Yuda fi Laione, amo da Da: ibidi ea gasa
bagade mano, E da osobo bagade hou hasaliba: le,
E da gobele ga: su liligi fesuale gala fili, meloa bioi
fadegamusa: dawa:" 6 Amalalu na da Sibi Mano Fisu
dogoa amoga lelebe ba: i. Ema sisiga: le, esalebe
liligi biyaduyale gala amola asigilai dunu, lelebe ba: i.
Sibi Mano da medole legei agoane ba: i. E da bese
(hono) fesuale galu amola si fesuale galu. Amo da
fedege agoane, Gode Ea a: silibu fidisu fesuale gala
Gode da osobo bagadega lalaloma: ne, ili asunasi. 7
Sibi Mano da asili, bioi meloa Gode (E da Fisu da:
iya fibi) Ea lobodafa ganodini gagui, amo lai. 8 E
agoane hamonanebe, esalebe liligi biyaduyale gala
amola asigilai dunu 24, da Sibi Mano Ema beguduli
diasa: i. Ilia afae afae sani baidama amola ofodo
gabusiga: manoma amoga nabai, gagui dialebe ba: i.
Gabusiga: manoma da fedege agoane, Gode Ea fi
dunu ilia sia: ne gadosu. 9 Ilia da gaheabolo gesami
hea: su amane hea: i, "Di da amo meloa bioi lale,

gobele ga: su liligi fadegamu amo Di da defele esala.
Bai Di da eno dunuga medole legei. Di bogobeba: le,
Di da fifi asi gala, sia: hisu, fi hisu amola ouligisu hisu
huluanedafa, dunu mogili Godema oule misa: ne bidi
lai dagoi. 10 Di da amo dunu gobele salasu ouligisu
fi Gode ea hawa: hamomusa: gini hamoi dagoi. Ilia
da osobo bagadega ouligisu hawa: hamomu!" 11 Na
da bu ba: beba: le, a:igele dunu osea: idafa, idimu
hamedei amo nabi dagoi. Ilia da Fisu, esalebe liligi
biyaduyale gala amola asigilai dunu, amo sisiga: le
leluwane, 12 amane gesami hea: i, "Sibi Mano medole
legei, Ema dunu huluane da Ea Hinadafa Hou, gasa
bagade hou, bagade gagui hou amola bagade dawa:
su hou amo dawa: le, Ema eso huluane nodonanumu
da defea!" 13 Amola liligi huluane Hebene ganodini,
osobo bagadega, hagudu soge amoga esala liligi
huluanedafa gesami hea: lalebe na da amane nabi,
"Dunu huluane da Fisu da: iya fibi Gode amola Sibi
Mano amoma mae yolesili, nodonanumu da defea!"
(aiōn g165) 14 Esalebe liligi biyaduyale gala da "Ama"
sia: i. Asigilai dunu da gudu diasa: ili, nodone sia: ne
gadoi.

6 Amalalu, Sibi Mano da meloa bioi gobele ga: su
liligi fesuale gala, amo afadafa fi. Amalalu, esalebe
liligi biyaduyale gala amo ganodini afadafa da sia:
gu gelebe agoane amane sia: i, "Misa!" 2 Na da ba:
loba, ahea: ya: i hosi ba: i. Dunu da ema fila heda: i
da dadi gagui. Gode da ema habuga i. E da asili,
gegesu bagade ouligisu dunu agoane asi. 3 Amalalu
Sibi Mano da meloa bioi ga: su ageyadu fili, esalebe
liligi ageyadu ea sia: na da nabi amane, "Misa!" 4
Hosi eno da misini, e da yoi hosi ba: i. Gode da
amo hosi fila heda: i dunu ema osobo bagadega
gegesu bagade hamomusa: dunu eno da dunu eno
medole legema: ne, ema gasa i. E da ema gegesu
gobihei bagade i. 5 Amalalu Sibi Mano da meloa bioi
gobele ga: su osoda fili, esalebe liligi osoda ea sia:
na da amane nabi, "Misa!" Na ba: loba, bunumai hosi
da misi. Ema fila heda: i dunu da ea lobo ganodini
dioi defei ba: su liligi, amo gagui. 6 Esalebe liligi
biyaduyale gala, amo ilia gilisisu ganodini na da sia:
agoane nabi, "Dilia da eso afae hawa: hamobeba: le,
widi ha: i manu fonobahadi fawane lamu, amola eso
afae hawa: hamobeba: le, bali ha: i manu fonobahadi
fawane lamu. Ha: i manu ifa amola waini sagai, mae
wadela: ma!" 7 Amalalu, Sibi Mano da meloa bioi
gobele ga: su liligi biyadu fili, esalebe liligi biyadu
amo ea sia: na da amane nabi, "Misa!" 8 Na ba: loba,
haliga: i hosi da misi. Ema fila heda: i dunu ea dio amo
Bogosu ba: i. Bogosu Soge da gadenenewane fa: no
bobogelalebe ba: i. Gode da elama gasa bagade hou
iasu, amo ela da osobo bagade biyaduyale mogili,
la: ididili afadafa amo sogega gegesu, ha: i bagade,
olosu amola nimi ohe fi, amoga ela da amo la: idi
dunu medomusa: dawa: i. (Hadēs g86) 9 Amalalu, Sibi
Mano da meloa bioi gobele ga: su liligi bi amo fi
dagoi. Amalalu, oloda fafai amo hagudu, na da dunu
ilia da Gode Ea Sia: olelebeba: le amola ilia ba: su
hou mae yolesili olelebeba: le, eno dunuga medole
legei, amo ilia a: silibu na ba: i. 10 Ilia da ha: giwane
wele sia: i, amane, "Hina Bagadedafa! Di da Hadigi
amola Dafawanedafa. Di da dunu amo nini fane legei,
habogala ilima se dabe iasu ima: ne fofada: ma: bela:
?" 11 Gode da ilima ahea: ya: i abula idiniginisima:
ne i. Gode da ilima amane sia: i, "Fonobahadi bu
helefima! Dilia sosogo amola fi hawa: hamosu dunu
medole legei ilia idi da Na ilegei idi doaga: sea,
se dabe iasu eso ba: mu." 12 Amalalu, Sibi Mano
da meloa bioi gobele ga: su gafe fi, amo na ba: i.
Bebeda: nima bagade misini, eso da bunumai esa
abula goudi hinabo amoga hamoi agoane ba: i, amola
oubi da yoi maga: me defele ba: i. 13 Gasumuni
da mugululi osoboga sa: i. Ilia daha da gahe figi
fage, amo figi ifa da fo bagade amoga fabeba: le
agoane hamosu. 14 Mu da mugululi, meloa bioi defele
bione, hamedafa ba: i. Goumi huluane amola oga
huluane, da ilia sogebi yolesili, eno sogebi amoga
asi dagoi ba: i. 15 Amalalu, osobo bagade ouligisu
dunu, gamane ouligisu dunu, dadi gagui ouligisu
dunu, bagade gagui dunu amola gasa bagade dunu,
udigili hawa: hamosu dunu amola halegale lalebe
dunu, ilia da gele gelabo ganodini amola gele amo
goumia diala, amo haguduga wamoaligimusa: dawa: i
galu. 16 Ilia da goumi amola igi amoma amane wele
sia: i, "Nini dedeboma: ne, ninima sa: ima! Dunu E da
Fisu da: iya fibi amo Ea siga E da nini mae ba: ma:
ne, amola Sibi Mano Ea ougi bagade ninima mae
doaga: ma: ne, ninima sa: ima! 17 Ela se dabe iasu
imunu eso ilegei da doaga: i dagoi. Nowa da Elama
bu gegemu da defelela: ?"

7 Amalalu, na da a: igele dunu biyaduyale gala,
osobo bagade hegomai biyaduyale gala amoga

lelebe ba: i. Ilia da fo biyaduyale gala, amo da osobo
bagade, hano wayabo amola ifa huluane, amoga
mae misa: ne, gagulaligi. 2 Amalalu, na da a: igele
dunu amo da Gode Esalalalebe Ea dawa: digima:
ne gobele ilegesu lai, gusu amoga manebe ba: i.
E da a: igele dunu biyaduyale gala, ilima Gode da
soge amola hano wadela: musa: gasa i dagoi, ilima
amane wele sia: i, 3 "Dilia! Osobo, hano amola ifa,
amo wadela: musa: oualigima! Ninia da Gode fi dunu
amo ilia odagiga dawa: digima: ne ilegesu dedei
dagoiba: le fawane, amo liligi wadela: ma!" 4 Amalalu
na da Gode Ea fi dunu amo ilia odagiga Gode Ea
dawa: digima: ne ilegesu dedei ba: i, amo ilia idi nabi.
Amo idi da 144,000. Ilia da Isala: ili fi fagoyale gala,
amo huluane amoga mogili ilegei dagoi. 5 Isala: ili fi
afae afae da ilegei dunu 12,000 agoane ba: i, amo
Yuda, Liubene, Ga: ide, A:sie, Na: fadalai, Ma: na:
se, Simiane, Lifai, Isaga, Sebiulane, Yousefe amola
Bediamini. 9 Amalalu, na da ba: loba, dunu osea:
idafa, amo idimu da hamedeidafa gilisibi ba: i. Ilia
da osobo bagade fifi asi gala huluanedafa sia: hisu
amola ouligisu hisu, amoga misi. Ilia da ahea: ya: i
abula salawane, gumudi lubi gaguli, Fisu amola Sibi
Mano amo midadi lelebe ba: i. 10 Ilia da ha: giwane
wele sia: i, amane, "Gaga: su hou da ninia Gode
amo da Fisu amoga fisa amola Sibi Mano amoga
maha!" 11 A: igele dunu, asigilai dunu amola esalebe
liligi biyaduyale gala, da Fisu sisiga: le lelebe ba:
i. Amalalu, ilia odagi osoboga doaga: musa: , ilia
Fisu midadi diasa: ili, Godema amane nodone sia:
ne gadoi, 12 "Ama! Ninia Gode da hadigi, bagade
dawa: su, asigidafa amola gasa bagade. Amaiba:
le Ema eso huluane mae yolesili nodonanumu da
defea. Ama!" (aiōn g165) 13 Asigilai dunu afadafa da
nama amane adole ba: i, "Amo dunu ilia da ahea: ya:
i abula amoga salawane lela, amo da nowala: ? Ilia
da habidili misibala: ?" 14 Na bu adole i, "Ada! Na da
hame dawa: ! Be di dawa: !" E nama amane sia: i,
"Amo dunu ilia da se nabasu bagadedafa amo baligili
misi. Ilia abula ilia Sibi Mano amo ea maga: mega
dodofei dagoiba: le, bu ahea: ya: i hamoi. 15 Amaiba:
le, ilia Gode Ea Fisu amo midadi Ea Debolo Diasu
ganodini Ema hawa: hamosa lela. Gode da Fisu da:
iya fibi amola E da ili noga: le ouligisa. 16 Ilia da ha:
su o hano hanasu bu hame ba: mu. Eso amola gia: i
bagade liligi da ili bu hame gia: mu. 17 Bai Sibi Mano
amo da Fisu dogoa lela, amo da ilia sibi Ouligisu
esalumuba: le, E da ili eso huluane mae bogole Fifi
Ahoanusu hano dima: ne, hano nasu amoma oule
masunu. Amola, Gode da dibi si hano huluane ilia
siga doga: mu."

8 Sibi Mano da meloa bioi gobele ga: su fesuale
fibiba: le, Hebene ganodini liligi huluane da aua
dogoa fili afae ouiya: le esalu. 2 Amalalu, na ba: loba,
a:igele dunu fesuale gala amo da Gode Ea midadi
lela, ilima ilia dalabede fesuale i. 3 A: igele dunu
eno, e da gouli gabusiga: manoma gobesisu ofodo
gagui gala, amo da oloda gadenenewane misini,
lelu. E da gabusiga: manoma bagohame lai. Amo
e da Gode Ea fi sia: ne gadosu hou amoma gilisili,
oloda da: iya gobele salasu. 4 Amalalu, gabusiga:
manoma amo ea gobei mobi da Gode Ea fi dunu
ilia sia: ne gadosu liligi amoma gilisi. Amalalu, amo
gilisi mobi da a: igele e da Gode Ea midadi lela,
amo ea loboga heda: i. 5 Amalalu, a:igele dunu
da gabusiga: manoma gobesisu ofodo amo lale,
oloda da: iya lalu lale, ganodini salawane, osobo
bagadega sanasi. Amalalu, gu gelebe nabi, ha: ha:
na ba: i amola bebeda: nima ba: i. 6 Amalalu, a:igele
dunu fesuale gala amo dalabede fesuale gala gagui,
ilia dalabede dumusa: momagei. 7 A: igele age da
dalabede fulaboi. Anegagi hano mugene, lalu amola
maga: me gilisili muagado misini osoboga sa: i. Osobo
bagade udiana mogili, afae da laluga nei dagoi ba:
i. Amo sogebi ganodini ifa da laluga nei dagoi ba:
i amola gisi huluane da laluga nei dagoi ba: i. 8
Amalalu, a:igele ageyadu da dalabede fulaboi. Liligi
amo da goumi bagade laluga nenanebe agoai ba:
i, amo da mugululi, hano wayabo bagadega sanasi
dagoi ba: i. Hano wayabo bagade udiana agoane
mogili, afadafa da maga: me hamoi. 9 Menabo fi
wayabo ganodini esala udiana agoane mogili, afae
da bogoi. Dusagai huluane udiana agoane mogili,
afae da wadela: lesi dagoi ba: i. 10 Amalalu, a:igele
osoda da dalabede fulaboi. Gasumuni bagade afae da
muagadodi mugululi, hano amola hano nasu udiana
agoane mogili, afae amoma gudu sa: i. 11 (Amo
gasumuni ea dio da "Gamogasu.") Hano huluane
da udiana agoane mogili, afae da gamogai hamoi.
Dunu ilia amo gamogai hano maiba: le, bagohame da
bogogia: i dagoi. 12 Amalalu, a:igele dunu biyadu
da dalabede fulaboi. Amalalu, e da eso, oubi amola

gasumuni, mogili fifili udiana agoane hamoi. Amalalu, e da eso la: idi afae wadela: lesi, oubi la: idi afae wadela: lesi amola gasumuni la: idi afae wadela: lesi. Eso hadigi e da udiana agoane fifili, la: idi afae wadela: lesi amola hadigi gasi ganodini amo defele agoane hamoi. 13 Amalu na da ba: lalu, buhiba muagado hagili ahoanebe ba: i. E da ha: giwane sia: nanu amane, “Ameia: ! Ameia: ! Eno a: igele dunu udiana da dalabede dusia, osobo bagade dunu da se bagade nabimu!”

9 Amalalu, a:igele dunu bi da dalabede fulaboi. Na ba: loba, gasumuni afae da osoboga sa: i. Gode da gi ema i. Amo gi da Gelabo Nosonodafa (A: bisi), amo doasimu gi e da lai dagoi. **(Abyssos g12)** 2 Gasumuni da amo uli dogoi doasili, mobi amo lalu bagade mobi defele heda: beba: le, eso hadigi uligiba: le, gasi bagade ba: i. **(Abyssos g12)** 3 Amalalu, danuba: bagohame da amo mobi ganodini esalu yolesili, osobo bagadega sa: i. Ilia da gasa amo gamaloa defele lai dagoi. 4 Gode da ilima amane sia: i, “Dilia gisi amola ifa huluane mae wadela: ma! Be nowa dunu ilia Gode Ea dawa: digima: ne ilegesu dedesu odagiga hame dedei galea, amo fawane wadela: ma. 5 Dilia ili mae medole legema, be udigili oubi biyale gala amoga ilima se bagade ima!” Amo se iasu da se amo gamaloa ea gasonasu defele ba: i. 6 Amo oubi biyale gala ganodini, dunu huluane ilia da bogomu logo hogoi helele hame ba: mu. Dafawane, ilia da bogomusa: bagade hanamu, be bogosu da ilima hobeamu. 7 Amo danuba: ilia ba: su da gegesu hosi amo defele ba: i. Ilia dialuma da: iya gouli habuga agoane ba: i amola ilia odagi da dunu ilia odagi agoane ba: i. 8 Ilia dialuma hinabo da uda dialuma hinabo agoane sedadedafa ba: i, amola ilia bese da laione wa: me amo ilia bese agoane ba: i. 9 Ilia bida: igia da: igene ga: su liligi sali ba: i. Ilia ougia da sia: amo hosi ilia sa: liode hiougili gegemusa: ahoa amo ea genena: genena: be defele nabi. 10 Ilia la: go amola gasonasu guisu da gamaloa ea liligi agoane ba: i. Ilia da la: go amoga gasonabeba: le, dunu da oubi biyale gala amoga, se bagade nabalumu. 11 Ilia ouligisu da a: igele dunu amo da Gelabo Nosonodafa (A: bisi) gala amoma ouligisu esala. Ea dio da Hibulu sia: ga “Aba: dane.” Galigi sia: ga, ea dio da Abolione (dawa: loma: ne da “Gugunufinisisu Dunu”). **(Abyssos g12)** 12 Defea! Se nabasu afadafa da dagoi. Be se nabasu aduna eno da misunu galebe. 13 Amalalu, a:igele dunu gafe da dalabede fulaboi. Na nabaloba, sia: da gouliga hamoi oloda amo Gode Ea midadi gala, amo hegomai biyaduyale gala amoga misi. 14 Sia: da a: igele dunu gafe ema amane sia: i, “A: igele dunu biyaduyale gala ilia da Iufala: idisi Hano amo gadenene lala: gili esala. Ilia halegale masa: ne, dia ilia lala: gi fadegama!” 15 Amalalu, e da a: igele biyaduyale gala ilia lala: gi fadegai. Bai Gode da ilia amo aua, amo eso, amo oubi, amo ode, amoga ilia osobo bagade dunu fi udiana agoane mogili afafane, afadafa medole legemusa: , momagele ilegei. 16 Na nabaloba, dadi gagui dunu amo da hosi da: iya fila heda: i ilia idi da 200,000,000. 17 Na esala ba: su amo ganodini, na da hosi amola amoga fila heda: i dunu ba: i. Ilia bida: igiga da: igene ga: su liligi yoi, ela: me amola bua: iya: i ba: i. Hosi ilia dialuma da laione wa: me amo ilia dialuma agoane ba: i. Ilia lafidili, lalu, mobi amola salafa manebe ba: i. 18 Amalalu, osobo bagade fi dunu da mogili udiana agoane hamone, idi afae da huluane lalu, mobi amola salafa, hosi ilia lafidili manebe ba: i, amoga medole legei dagoi ba: i. 19 Hosi ilia gasa da ilia lafi amola ilia la: go, amo ganodini diala. Ilia la: go da sania agoane dialuma gala, amo da dunu gasomanusa: dawa: 20 Dunu fifi asi gala eno, ilia amo medosu liligi amoga hame medole legei. Be ilia wadela: i loboga hamoi ‘gode’ liligi ilima sia: ne gadosu hou hame yolesi. Ilia da Fio liligi amola loboga hamoi ‘gode’ liligi amo gouli, silifa, balasi, igi amola ifa amoga hamoi liligi, (ba: su, nabasu, ahoasu amola hame dawa: liligi), amo dawa: beba: le ilia Godema sinidigimusa: hame dawa: i. 21 Amola ilia da dunu fasu hou, wamuni dawa: su hou, wadela: i uda lasu hou amola wamolasu hou amoba: le hame gogosia: i amola hame yolesi.

10 Amalalu, na da gasa bagade a: igele dunu muagadodi manebe ba: i. E da mu mobi abula agoane sali amola ea dialuma da: iya sona: ni agoane ba: i. Ea odagi da eso agoane ba: su amola ea emo da laluga hamoi ganumu agoane ba: i. 2 Bioi meloa fonobahadi da ea lobo ganodini ba: i. E da ea emodafa wayabo bagade amoga osa: i amola ea emo fofadi osobo bagade amoga osa: i. 3 E da laione wa: me amo ea gesenebe defele, ha: giwane wele sia: i. E da wele sia: beba: le, gu gelebe fesuale gala nabi. 4 Na da gu gelebe fesuale gala nababeba: le, amo

sia: i dedemusa: dawa: i galu. Be sia: muagadodi
misini, amane sia: i, “Amo sia: gu gelebe fesuale
sia: i liligi wamolegema! Mae dedema!” 5 A: igele
amo na da wayabo bagade amola osobo bagade,
amo da: iya lelebe ba: i, e da ea lobo gaguia gadole
muga moloi. 6 E da Gode, amo da Hebene amola
osobo bagade amola amo ganodini liligi huluane
hahamoi, amo Ea Dioba: le amane sia: i, “Gode da
bu hame oualigimu! (aiōn g165) 7 Be a: igele fesuale
da dalabede fulabolalu, Gode Ea wamolegei ilegesu
amo E da musa: Ea hawa: hamosu balofede dunuma
sia: i dagoi, E da hamone dagomu.” 8 Sia: amo na
da muagadodi nabi, bu nama amane sia: i, “Masa!
Amo doasi meloa bioi, a:igele e da hano wayabo
bagade amola osobo bagadega lela, amo ea lobo
ganodini gagui gala, amo lama!” 9 Amalalu, na da
a: igele dunuma doaga: le, bioi meloa fonobahadi
lama: ne edegei. E nama amane sia: i, “Defea! Lale
moma! Dia hagomo ganodini e da gamogai agoane
hamomu. Be dia lafidili e da hani agoane hedai ba:
mu.” 10 Amalalu, na meloa bioi fonobahadi ea loboga
lale, mai dagoi. Na lafi ganodini amo da hani agoane
hedai ba: i. Be da: gibiba: le, ea hou da afadenene,
na hagomo ganodini bu gamogai agoane hamoi. 11
Amalalu, e nama amane sia: i, “Di da bu Gode Ea
sia: ne iasu liligi amo dunu fifi asi gala, fi hisu, sia:
hisu amola ouligisu hisu, ilima olelema!”

11 Amalalu, e da nama dagulu, amo da defei ba:
su dagulu agoane ba: i, nama i. E nama amane
sia: i, “Gode Ea Debolo Diasu amola oloda, amo defei
ba: la masa. Amola dunu ilia Gode diasu ganodini
Godema nodone sia: ne gadosa lela, amo idima. 2 Be
gadili gagoi amo defei mae ba: ma. Bai Gode da amo
gagoi, Gode Ea hou hame dawa: dunu (Dienadaile
dunu) ilima ia dagoiba: le, ilia Hadigi Moilai bai bagade
oubi 42 amoga osa: le heda: mu. 3 Na da na ba: su
dunu aduna, wadela: i eboboi abula amoga idiniginisi,
amo eso 1260 ganodini Gode Ea sia: olelemusa: ,
asunasimu!” 4 Amo ba: su dunu aduna da fedege
agoane, olife ifa aduna amola gamali aduna, amo da
osobo bagade Hina Gode Ea midadi lela. 5 Dunu
eno da ela wadela: musa: dawa: sea, ela lafidili lalu
bagade manebeba: le, elama ha lai dunu da wadela:
lesili, medole legei dagoi ba: mu. 6 Ela da Gode Ea
sia: olelesea, amo eso ganodini gibu hame sa: ima:
ne, ela da mu logo ga: simusa: gasa gala. Ela da
hano nasu afadenene bu maga: me hamomusa: gasa
gala. Ela da hanai galea, osobo bagadega olo bagade
misa: ne sia: mu gasa gala. 7 Ela Gode Ea sia:
olelei dagoiba: le, ohe fi liligi bagade amo da Gelabo
Nosonodafa (A: bisi) gala amoga manebe liligi, amo
da elama gegemu. E da ela fane legemu. (Abyssos
g12) 8 Amasea, ela da: i hodo da moilai bai bagade,
(amo ganodini ilia Hina Gode bulufalegeiga medole
legei), amo ea logoga ela bogoi da: i hodo dialebe
ba: mu. Amo moilai bai bagade fedege agoane ea
dio da Sodame o Idibidi. 9 Dunu fifi asi gala amo
huluane fi hisu, sia: hisu amola soge fi hisu, amo
dunu da ba: su dunu aduna ela bogoi da: i hodo
uli dogomu logo ga: le, eso udiana amola eno eso
dogoa hedofale, ela bogoi da: i hodo ba: mu. 10 Ela
da bogobeba: le, osobo bagade dunu da hahawane
ba: mu. Amo ba: su dunu aduna da osobo bagade fi
dunu huluanema se bagade iabeba: le, ela da bogoi
dagoi ilia ba: sea hahawane hedemu amola enoma
enoma liligi noga: i imunu. 11 Amo eso udiana amola
eso eno dogoa hedofai da dagobeba: le, Gode da
ela esaloma: ne mifo elama ianu ela da wa: legadoi.
Dunu huluane da amo hou ba: beba: le, bogomuwane
beda: i. 12 Amalalu ba: su dunu aduna da sia: bagade
muagadodi manebe nabi amane, “Goegado misa!”
Elama ha lai dunu ba: lalea, ela da mu mobi ganodini
muagado heda: i. 13 Ela heda: laloba, bebeda:
nima bagade ba: i. Moilai bai bagade la: idi mogili
nabuane agoane fili, la: idi afae wadela: lesi dagoi
ba: i. Dunu 7000 da bogogia: i. Eno dunu huluane
da bagade beda: iba: le, ilia Gode Hebene ganodini
esala, Ema nodoi. 14 Se nabasu bagade ageyadu da
dagoi. Be se nabasu bagade osoda da hedolowane
manebe ba: mu. 15 Amalalu, a:igele fesu da dalabede
fulaboi. Sia: bagade muagadodi manebe nabi, amane,
“Ninia Hina Gode amola Ea ilegei Mesaia, da osobo
bagadega Hinawane esaloma: ne gasa lai dagoi.
E da eso huluane mae yolesili ouligilalumu.” (aiōn
g165) 16 Amalalu, asigilai dunu 24 amo da ilia fisu
da: iya Gode Ea midadi fisa, ilia da midadili dafane
mi gududili gala: la sa: ili, Godema amane nodoi, 17
“Hina Gode Bagadedafa, Di da esala amola musa:
esalu. Di da Dia gasa lale, Hinadafa hou wali musu
hamonanebeba: le, ninia Dima nodosa. 18 Dia ougi
eso da doaga: iba: le amola bogoi dunuma fofada:
su eso da doaga: i dagoiba: le, Gode Ea hou hame

lalegagui dunu da ougi bagade ba: sa. Dia hawa: hamosu dunu, balofede dunu, dunu bagade amola fonobahadi, huluane Dia fi dunu ilia Dima nodosa, amo huluanema hahawane bidi imunu eso da doaga: i dagoi. Be osobo bagade gugunufinisisu dunu, ilima dabe imunu fofada: su eso da doaga: i dagoi!" **19** Amalalu, Gode Ea Debolo Diasu Hebene ganodini doasibi ba: i. Amo ganodini Gode Ea Gousa: su Sema Gagili ba: i. Amalalu, ha: ha: na, gu gelebe, bebeda: nima amola mugene ba: i.

12 Amalalu, liligi bagade musa: wamolegei, muagado ba: i. Uda, amo ea gaya da eso amola ea emo amoga e da oubi osa: i, ea dialuma da: iya habuga amo gasumuni fagoyale gala amoga hamoi ba: i. E da mano lalelegemu gadenei ba: beba: le, se nababeba: le, "a: i" ea gusa: su. **3** Eno wamolegei liligi muagado ganodini esalebe ba: i. Amo da hanome agoane, e da yoi gala, e da dialuma fesuale gala, amola hono nabuane gala. Ea dialuma nabuane gala, amo afae afae da: iya habuga dialebe ba: i. **4** Ea la: go amoga e da gasumuni fi udiana agoane mogili, idi afae hiougili, osobo bagadega sanasi. E da uda ea midadi, amo ea mano lalelegelalu, amo mano manusa: ouesalu. **5** Amalalu, uda da dunu mano lalelegei. Amo mano da dunu fifi asi gala, ilima gasa bagade ouligisuwane esalumu. Be Gode da amo mano lale hiougili, E amola Ea Fisu, amoma doaga: ma: ne, lale gadoi. **6** Uda da dunu hame esala soge amo e esaloma: ne Gode da hahamoi, amoga hobea: i. Amoga, eso 1260 amoga a: igele da e ouligimu. **7** Amasea, Hebene ganodini gegesu bagade mui. A: igele Maigele amola ea fidisu dunu da hanome agoane liligi amoma gegei. Hanome amola e fidisu a: igele da bu gegei. **8** Be Maigele da hanome hasali dagoi. Hanome amola ea a: igele dunu bu Hebene soge amo ganodini esalumu da hamedei. **9** Amaiba: le, hanome bagadedafa, amo da musa: sania, ea dio amo da Debele o dio eno da Sa: ida: ne, amo osobo bagade dunu huluane ilima ogogosa, e amola ea a: igele dunu huluane, ilia ha: digili, osobo bagadega sanasi dagoi ba: i. **10** Amalalu, muagado amo ganodini sia: bagade nabi, amane, "Gode Ea gaga: su hou da doaga: i dagoi. Gode da Ea Hinadafa gasa olelei dagoi. Ea ilegei Mesaia da Ea gasa bagade hou amo olelei dagoi. Bai dunu amo da Gode Ea midadi, ninia fi dunu wadela: ma: ne eso amola gasi, ganodini Godema diwaneya udidilalu, amo da Hebene gadili galadigi dagoi. **11** Ninia fi dunu da Sibi Mano Ea maga: me amola sia: dafa ilia sia: sa, amo liligiga ilia Sa: ida: ne hasalasi dagoi. Amola ilia da bogomu hame hihi. **12** Amaiba: le, Hebene amola amo ganodini esalebe dunu huluane, dilia hahawane ba: mu da defea! Be osobo bagade amola hano wayabo, amo ganodini fi liligi da se bagade nabimu. Bai Sa: ida: ne da gududili sa: ili, dilima doaga: i dagoi. E da eso bagahame fawane bu wadela: le hamomu, amo dawa: beba: le, e da ougi bagade gala!" **13** Hanome da osobo bagadega galadigi dagoi amo dawa: beba: le, e da uda amoma dunu mano lalelegei, amo fane legemusa: se bobogei. **14** Gode da buhiba ougia aduna amoga uda da dunu hame esalebe soge Gode da ema i soge, amoma masa: ne ema i. Amo sogega, hanome da e mae wadela: ma: ne, Gode da ode udiana amola oubi gafeyale gala, e ouligimu. **15** Amalalu, hanome da ea lafidili hano bagade amo uda mini masa: ne, musa: i. **16** Be osobo bagade da uda fidi. Osobo bagade da ea lafi doasili, hano amo hanome ea lafidili musa: i, amo huluane da: gi dagoi. **17** Hanome da uda amoma ougi bagade ba: i. E da asili, amo uda ea mano fi huluane amo ilia da Gode Ea hamoma: ne sia: i nabawane hamosa, amola Yesu Ea dafawane olelei lalegagusa, ilima gegemusa: asi.

13 Amola hanome da hano wayabo bagade bega: lelu. Amalalu, na da ohe fi liligi wayabo hano hagududili manebe ba: i. Amo ohe fi da hono nabuane gala amola dialuma fesuale gala. Ea hono afae afae amo da: iya habuga ba: i amola ea dialuma afae afae, dio amo da Godema gadesu dio amo dedei ba: i. **2** Amo ohe fi da lebade agoai ba: i. Ea emo da bea ohe ea emo agoane ba: i amola ea lafi da laione wa: me amo ea lafi agoane ba: i. Hanome da amo ohe fi liligima, hi gasa amola hi ouligisu hou amola hi fisu ema i. **3** Ohe fi liligi amo ea dialuma afadafa da fa: gi agoai ba: i, be amo da bahoi dagoi ba: i. Osobo bagade fifi asi gala dunu huluane da fofogadigiba: le, ohe fi liligi amoma fa: no bobogei. **4** Hanome da ea ouligisu hou ohe fi liligi ema ia dagoiba: le, dunu huluane da hanome amoma nodone sia: ne gadosu. Ilia da ohe fi liligi, ema nodone sia: ne gadole, amane sia: i, "Ohe fi liligi da eno huluane ilia hou baligi dagoi. Nowa da ema gegemu defelela: ?" **5** Amo ohe fi

liligi oubi 42 amoga osobo bagadega ouligisuwane
esalumusa: , Gode da ea logo hame hedofai. E da
gasa fi hou hamone, Godema gadesu. 6 Ohe fi liligi
da Gode amola Ea dio, Ea esalebe soge amola dunu
huluane Hebene ganodini esala, amo huluanema
gadesu. 7 Ohe fi liligi da Gode Ea fi ilima gegene,
fane legei. E da fifi asi gala, fi hisu amola sia: hisu,
huluane ilima ouligisu esaloma: ne, Gode da amo
logo hame hedofai. 8 Dunu huluane osobo bagade
ganodini da ema nodone sia: ne gadomu. Be dunu,
amo Gode da osobo bagade hame hahamoi eso
amoga ilia dio Esalusu Buga amo Sibi Mano medole
legei Ea buga, amo ganodini dedei dunu ilia da ohe
fi liligi amoma hame sia: ne gadoi. 9 'Defea! Ge
galea, nabima!' 10 Nowa da udigili hawa: hamomusa:
gagulaligili ilegei galea, e da gagulaligi dagoi ba: mu.
Nowa da enoga gegesu gobiheiga medole legemusa:
ilegei galea, e da gobiheiga medole legei dagoi ba:
mu. Amaiba: le, Gode Ea fi dunu ilia mae yolesili,
dafawaneyale dawa: iwane esalumu da defea." 11
Amalalu, na da ohe fi liligi eno osobo hagududili heda:
lebe ba: i. E da hono aduna amo sibi mano ea hono
defele gala. Ea sia: da hanome agoane liligi ea sia:
defele nabi. 12 E da musa: ohe fi liligi amo ea ouligisu
hou lai dagoi. E da dunu huluane osobo bagadega
esalebe, amo huluane musa: ohe fi (amo da ea fa:
gi bahoi ba: i) ema sia: ne gadoma: ne, gasawane
logei. 13 Amo ohe fi liligi ageyadu da musa: hame ba:
su gasa bagade hou hamosu. E da dunu huluane
ba: ma: ne, lalu bagade muagadodi misa: ne, osobo
bagadega doaga: ma: ne, ea sia: ga hamoi dagoi. 14
Gode da ea logo hame hedofaiba: le, e da musa: ohe
fi liligi ba: ma: ne, musa: hame ba: i gasa bagade
hou hamonanu. Amaiba: le, e da osobo bagade dunu
huluanedafa ilima ogogoi. E da ilima amane sia: i,
"Dilia ohe fi liligi amo da gegesu gobiheiga fa: gi be
uhi, ema sia: ne gadoma: ne, ea ba: su agoaila defele
loboga hamoma!" 15 Gode da logo hame hedofaiba:
le, ohe fi liligi ageyadu da amo musa: ohe fi agoaila
loboga hamoi liligi amoma mifo i. Amalalu, amo
loboga hamoi liligi da uhini sia: baoui. Amola nowa da
loboga hamoi agoaila liligi ema hame nodone sia: ne
gadoloba, e da amo dunu medole legesu. 16 Ohe fi
liligi da dunu huluane amo fonobahadi, bagade, hame
gagui, bagade gagui, udigili hawa: hamosu dunu
amola halegale lalebe dunu, amo huluane da dawa:
digima: ne ilegei dedesu ilia lobodafa o ilia odagiga
ilegele dedema: ne logei. 17 Amo dedei da ohe fi liligi
ea dio o idi amo ea dio olelesu. Amai dawa: digima:
ne dedesu hame dedei ba: loba, dunu da liligi bidi
lamu da ema sema bagade gala. 18 Amo bagade
dawa: ma. Nowa dunu da bagade dawa: su galea e
da ohe fi liligi idi amo ea dawa: loma: ne dawa: mu.
Amo idi da dunu ea dio olelesa. Idi da 666.

14 Amalalu, na da Sibi Mano Saione Goumi da:
iya lelebe ba: i. E sigi lelebe, dunu l44,000 gala
amo Ea Dio amola Ea Ada Dio, ilia odagiga dedei
ba: i. 2 Amalalu, na nabaloba, sia: muagadodi misi,
amo da gasa bagade hano nawa: li amola gasa
bagade gu gelebe, amaiwane gala. Sia: da sani
baidama dusa dunu ilia sani baidama dulalawane
agoane nabi. 3 Dunu l44,000 ilia da Fisu, esalebe
liligi amola asigilai dunu, amo ilia midadi gesami hea:
sa lelu. Amo gesami da gaheabolo gesami amola
hea: be dunu fawane da amo gesami dawa: Gode da
dunu huluane afafane, amo dunu 144,000 ilegele,
bidi lai dagoi. 4 Amo dunu da uda hame lai. Ilia da
uda gilisili hamedafa golai. Ilia Sibi Mano da habidili
ahoa Ema fa: no bobogesa. Gode da amo dunu
Hima amola Sibi Manoma imunusa: , eno osobo
bagade dunu ilima afafane ilegei dagoi. 5 Ilia da
ogogosu hamedafa dawa: i. Ilia da ida: iwanedafa
hamoi dagoi. 6 Amalalu, na da a: igele dunu eno
muagado gadodilidafa hagili ahoanebe ba: i. E da
Gode Ea Sia: Ida: iwane Gala amo dunu fifi asi gala,
sia: hisu, fi hisu amola ouligisu hisu, amo huluanema
olelela ahoa. **(aiōnios g166)** 7 E da ha: giwane wele
sia: i, "Godema beda: ma amola E da ida: iwaneba:
le, Ema nodoma! Bai dunu fifi asi gala dunu Ema
fofada: su eso da doaga: i dagoi. Gode da Hebene,
osobo bagade, hano wayabo bagade amola hano
nasu huluane hamoi. Ema nodone sia: ne gadoma!" 8
Eno a: igele da amo a: igele fa: no bobogele, amane
ha: giwane wele sia: i, "Uda da dafai dagoi. Ba: bilone
Bagade uda da dafai dagoi. E da sia: beba: le, dunu
huluane da ea gasa bagade adini mai dagoi. Amo da
fedege agoane, ilia wadela: i uda lasu hou hamosu!"
9 A: igele osoda da eno aduna bisili asi, elama fa: no
bobogelalebe ba: i. E ha: giwane amane wele sia: i,
"Nowa da ohe fi liligi amo amola ea loboga hamoi
agoaila liligi, elama nodone sia: ne gadole amola
ea dawa: digima: ne dedesu amo ea odagi o lobo

amoga dedei ba: sea, **10** amo dunu ilia da fedege
agoane Gode Ea waini hano manu. Amo waini hano
da Gode Ea se dabe iasu ougi hou. E da amo gasa
bagade waini hano Ea ougi faigelei ganodini sogasali.
Dunu huluane amo ilia Gode Ea ougi waini hano
nasea, ilia lalu salafa hamoi amo ganodini, hadigi a:
igele dunu amola Sibi Mano ilia midadi, se dabe iasu
bagade ba: mu. **11** Ilima se dabe iasu ima: ne lalu,
amo ea mobi da mae yolesili eso huluane heda: lala.
Nowa da ohe fi liligi amola ea loboga hamoi agoaila
liligi, amoma nodone sia: ne gadosa amola e dawa:
digima: ne dedesu ilia lai dagoi, ilia da mae helefili
se nabalumu." **(aiōn g165)** **12** Amaiba: le, Gode Ea
fi dunu amo ilia Gode Ea hamoma: ne sia: i fa: no
bobogesa amola Yesu Ea hou lalegagusa, ilia mae
yolesili Gode Ea hawa: hamonanumu da defea. **13**
Amalalu, sia: muagadodi misi, na da amane nabi,
"Agoane dedema! 'Dunu ilia da wali amola fa: no, Hina
Gode Ea hawa: hamobeba: le bogosea, hahawane
bagade ba: mu!'" Gode Ea A: silibu da bu adole i,
"Dafawane! Ilia hawa: hamobeba: le bidi lamu. Ilia
da gasa bagade hawa: hamosu yolesili, helefisu ba:
mu." **14** Amalalu, na da ahea: ya: i mu mobi amo
da: iya, dunu agoai ba: su liligi fila heda: lebe ba:
i. Ea dialuma da: iya gouli habuga dialebe amola
ea lobo ganodini wagebi gobihei ba: i. **15** Amalalu,
a:igele dunu eno amo Debolo Diasu ganodini gadili
manebe ba: i. E da dunu amo da mu mobi fila heda:
i, amoma amane ha: giwane wele sia: i, "Defea! Eso
da doaga: beba: le, dia wagebi gobiheiga ha: i manu
gamima! Osobo bagade ha: i manu da yoi dagoi." **16**
Amalalu, dunu da mu mobiga fila heda: i, amo da
ea gobiheiga yoi ha: i manu osobo bagadega fai.
17 Amalalu, a:igele dunu eno, e amola da wagebi
gobihei gagui, da Debolo Diasu Hebene ganodini,
amoga misi. **18** Amalalu, a:igele dunu eno amo da
lalu ouligisu dunu, e da oloda yolesili, misini, e da
a: igele wagebi gobihei gagui amoma ha: giwane
wele sia: i, "Waini fage da yoiba: le, dia gobiheiga
waini sagaiga waini fage gamima!" **19** Amaiba: le,
a:igele da ea gobiheiga fananu, waini fage fadegale,
Gode Ea ougi bagade waini hano emo osa: gisu amo
ganodini sanasi. **20** Amalalu, Gode da amo waini
fage Ea waini hano emo osa: gisu amo ganodini osa:
gilalu, maga: me bagade amo ea seda defei da 300
gilomida amola ea lugudu defei da gadenene 2 mida,
Gode Ea waini osa: gisu amoga misi.

15 Amalalu, na da muagado ganodini, gasa bagade
musa: wamolegei liligi hisu ba: i. Na da a: igele
dunu fesuale gala amo da dagosu se nabasu fesuale
gala gagui ba: i. Amo da Gode Ea ougi se dabe iasu
amo dagomusa: gala. **2** Amalalu, na da hano wayabo
bagade, daiya ba: su agoane ba: i. Amoga lalu
agoane gilisili ba: i. Na da dunu amo ilia da ohe fi liligi,
ea loboga hamoi agoaila liligi amola dunu amo ea dio
da fedege agoane 666, amo huluane hasali dagoi, na
da amo dunu ba: i. Ilia da hano wayabo daiya ba: su
agoane, amo ea bega: sani baidama (amo Gode da
ilima i), amo gaguiwane lelu. **3** Ilia gilisili Gode Ea
hawa: hamosu dunu Mousese amola Sibi Mano, ela
gesami hea: lalu amane, "Hina Gode Bagadedafa! Di
da gasa bagade ida: iwane hou hamosa. Di da fifi
asi gala huluanema Hina esala. Dia hou da noga:
idafa amola dafawanedafa. **4** Hina Gode! Nowa da
Dima hame beda: ma: bela: ? Dunu huluane Dia
gasa bagade hou olelemu da defea. Di fawane da
hadigi gala. Dunu huluane da Dia defele fofada: su
hou ba: beba: le, dunu fifi asi gala huluane da misini,
Dima nodone sia: ne gadomu." **5** Amalalu, na da
Debolo Diasu Hebene ganodini gagui amo doasibi
ba: i. Amola Gode Ea Abula Diasu (amo ganodini
Gode da esala) amo Debolo ganodini dialebe ba: i. **6**
A: igele dunu fesuale gala amo da se nabasu fesuale
gala gagui, amo da Debolo Diasu fisili gadili manebe
ba: i. Ilia da ahea: ya: i abula sali amola ilia bida: igiga
gouli bulu idiniginisi ba: i. **7** Amalalu, esalebe liligi
biyaduyale gala, amo afadafa da gouliga hamoi ofodo
fesuale gala amo a: igele dunu lobofaseleyale gala
ilima i. Amo ofodo ganodini, eso huluane Esalalala
Gode amo Ea ougi hou nabaiwane ba: i. **(aiōn g165)** **8**
Gode Ea gasa amola hadigi, amoga mobi heda: beba:
le, Debolo Diasu da nabaiwane ba: i. Debolo Diasu
ganodini masunu da hamedeiwane ba: i. Se nabasu
fesuale gala amo a: igele fesuale gala gaguli misi
liligi huluane da dagobeba: le fawane, bu ganodini
masunu ba: mu galebe.

16 Amalalu, na da sia: bagade Debolo Diasuga
misini nabi. Sia: da a: igele dunuma amane
olelei, "Masa! Gode Ea ougi hou ofodo fesuale
ganodini sali, amo osobo bagadega sogasanasima!" **2**

A: igele age da asili, ougi amo ea ofodo ganodini sali, osobo bagadega sogasanasi. Nowa dunu da ilima ohe fi liligi ea dawa: digima: ne dedesu dialebe ba: i amola ea loboga hamoi agoaila liligi amoma nodone sia: ne gadoi, ilia da se bagade aiya bagohame madelai. 3 Amalalu, a:igele ageyadu da ea ofodo ganodini sali liligi hano wayabo bagade amoga sogasanasi. Amalalu, hano da afadenene bu bogoi dunu ea maga: me agoane hamoi. Menabo fi amola hano wayabo ganodini esalebe fi liligi huluane da bogogia: i dagoi. 4 Amalalu, a:igele osoda da ea ofodo ganodini sali liligi amo hano amola hano nasu amoga sogasanasi. Amalalu, hano huluane da maga: me hamoi. 5 Na da a: igele amo da hano huluane ouligisa, amo ea sia: nabi, "Hadigi Gode! Di da esala amola esalu. Dia fofada: i amo da moloidafa. 6 Amo osobo bagade dunu ilia Gode Ea fi dunu amola balofede dunu, amo ilia maga: me sogadigi. Amaiba: le, Dia da ilia moma: ne, ilima maga: me iaha. Ilia da ilia hou hamoi defele laha!" 7 Amalalu, sia: amo da oloda amoga misi, na amane nabi, "Hina Gode Bagadedafa! Dia fofada: su da dafawane amola moloidafa!" 8 Amalalu, a:igele biyadu da ea ofodo ganodini sali liligi esoga sogadigi. Gode da dunu ilia esoga gia: ma: ne, logo hamoi. 9 Gia: i bagadeba: le, ilia da nenana, Gode da amo se nabasu amoma ouligisu esala, amo ilia dawa: beba: le, Ema lasogoi. Be ilia da wadela: i hou hame yolesi, amola Gode Ea gasa bagade hou amoma hame nodoi. 10 Amalalu, a:igele bi da ohe fi liligi amo ea fisuga ea ofodo ganodini sali liligi sogasanasi. Ohe fi liligi amo ea fi huluane da gasi bagade ba: i. Ilia se bagade nababeba: le, ilisu gona: su gasonasu. 11 Ilia da se bagade nababeba: le amola aiya bagohame madelabeba: le, ilia Gode Hebene ganodini esala Ema gagabui. Be ilia wadela: i hou hame yolesi. 12 Amalalu, a:igele gafe da ea ofodo ganodini sali liligi amo hano bagade ea dio amo Iufala: idisi amoma sogasanasi. Gusugoe fi dunu ilia hina bagade ili amo hano degema: ne, hano da hedolowane hai dagoi ba: i. 13 Amalalu, na da nigima: a:silibu udiana amo da guama agoane ba: i. Ilia da hanome, ohe fi liligi amola ogogosu balofede dunu, amo ilia lafidili manebe ba: i. 14 Amo a: silibu da Fio liligi ilia musa: hame ba: su gasa bagade hamosu dawa: Amo a: silibu udiana da asili, osobo bagade ouligisu dunu huluane, Gode Bagadedafa amo Ea ilegei esoga gegemusa: oule maha. 15 Yesu da amane sia: sa, "Nabima! Na da wamolasu dunu ea mabe agoane misunu. Nowa dunu da mae golale ea abula noga: le ouligisia, e da da: i nabadowane gogosiane hame ahoanumuba: le, hahawane ba: mu!" 16 Amalalu, a:silibu udiana da osobo bagade hina bagade dunu huluane, soge ea dio Hibulu sia: ga da Amagedone amoma gilisimusa: oule misi. 17 Amalalu, a:igele dunu fesu da ea ofodo ganodini sali liligi hisi amoga sogadigi. Sia: bagade da Fisu Debolo Diasu ganodini diala, amoga amane misi, "Dagoi galebe!" 18 Ha: ha: na yogi, gugelebe amola bebeda: nima bagade ba: i. Amo bebeda: nima da bebeda: nima musa: masu huluane baligi dagoi. Bebeda: nima bagadedafa. 19 Moilai bai bagade da fili, mogili, udiana agoane hamoi. Moilai bai bagade huluane soge huluane amo ganodini da mugului dagoi. Ba: bilone fi dunu ilia hou bu dawa: le, Gode da waini hano, amo Ea ougi bagade hou, amo Ea faigeleiga manusa: , Ba: bilone fi dunu ilima i. 20 Oga huluane da mugululi hamedafa ba: i. Goumi amola huluane da mugululi hamedafa ba: i. 21 Mugene bagadedafa, amo ea dioi defei da 50 gilogala: me agoane da muagadodi misini, dunu medosu. Se nabasu bagadedafa da doaga: beba: le, osobo bagade dunu da Godema gagabuli lasogoi.

17 Amalalu, a:igele dunu fesuale gala amo da ofodo gagui, afadafa da nama misini, amane sia: i, "Misa! Moilai bai bagade hano bagohame gadenene gagui, amo da fedege agoane wadela: i aheda: i uda. Gode da se dabe iasu ema imunu. Amo na da dima olelemu. 2 Osobo bagade hina bagade dunu da e amola gilisili wadela: i uda lasu hou hamosu. Amo wadela: i hou e da hamobeba: le, osobo bagade dunu huluane da ema fa: no bobogebeba: le, fedege agoane adini nabeba: le feloasu." 3 Na da Gode Ea A: silibu amoga nabaiwane ba: i. A: igele da na dunu hame esalebe hafoga: i sogega oule asi. Amogawi na da uda amo da ohe fi liligi yoi gala amo da: iya fila heda: lebe ba: i. Ohe fi liligi da dio bagohame, Godema gadesu dio, ohe fi liligi da: iya dedei ba: i. E da dialuma fesuale gala amola hono nabuane gala. 4 Uda da oga: iyei amola yoi abula sali ba: i. E da gouli gifalo, igi ida: iwane amola su amoga dedeboi. E da ea lobo ganodini faigelei amo ganodini ledo nigima: liligi bagohame dialebe ba: i. Amo da fedege agoane, ea wadela: i hamosu bidi gala. 5

Ea odagiga wamolegei dawa: loma: ne dio dedei
ba: i, amo, “Ba: bilone Bagade, wadela: i uda amola
sama ea sama adole lasu dunu, amo huluane osobo
bagade ganodini esalebe ilia ame.” 6 Amo uda da
Gode Ea fi dunu amola dunu ilia Yesu Ea hou hame
yolesibiba: le, medole legei amola amo ilia maga: me
mai dagoiba: le, feloabe ba: i. Na da amo uda ba:
beba: le, bagadewane fofogadigi. 7 A: igele da nama
amane adole ba: i, “Di da abuliba: le fofogadigila: ?
Na da amo uda amola ohe fi liligi amo da dialuma
fesuale gala amola hono nabuane gala, amola amo
uda gaguli ahoa, amo ea wamolegei bai na da dima
olelemu. 8 Amo ohe fi liligi da musa: esalu, be wali
hame esala. E da Gelabo Nosonodafa (A: bisi) amoga
gadodili heda: musa: dawa: lala. Amasea, Gode da
amo wadela: mu. Osobo bagade dunu, amo ilia dio
da osobo bagade hahamoi eso amo bisili eso huluane
mae bogole Fifi Ahoanusu Buga amo ganodini hame
dedei galea, amo dunu ilia ohe fi liligi ba: beba: le,
fofogadigimu. Bai amo ohe fi liligi da musa: esalu,
be wali hame esala. Be e da bu esalebe ba: mu.
(Abyssos g12) 9 Amo da dawa: iwane nabimu liligi.
Dialuma fesuale gala da agolo fesuale gala, amo da:
iya uda da fisa. Amo dialuma fesuale gala da bai
eno gala. Ilia da osobo bagade ouligisu dunu fesuale
gala. 10 Biyale da dafai dagoi, afae da wali ouligisu
hawa: hamonana. Eno da hobea misunu. E masea,
fonobahadi fawane ouligisu hawa: hamomu. 11 Ohe
fi liligi da musa: esalu, be wali hame esala, amo
da ouligisu dunu godo. E da osobo bagade ouligisu
dunu lobofaseleyale gala amo ilia idi afadafa gala.
Gode da amo ouligisu dunu gugunufinisimu. 12 Hono
nabuane gala dia ba: i, amo da hina bagade dunu
nabuane gala. Ilia da waha hame be hobea ouligisu
hawa: hamomu. Ilia amola ohe fi liligi fonobahadi
fawane gilisili ouligima: ne, ouligisu hou da ilima i
dagoi ba: mu. 13 Amo ouligisu dunu nabuane gala
da asigi dawa: su afadafa lale, ilia ouligisu hou amo
ohe fi liligi ema imunu. 14 Ilia da Sibi Mano amoma
gegemu. Be Sibi Mano amola Ea Ema misa: ne sia: i
ilegei moloidafa fa: no bobogesu dunu, ilia da amo
hina bagade dunu ili hasalasimu. Bai Sibi Mano, E
da Hina Gode amola E da hina amola hina bagade
huluane baligisa. 15 A: igele da nama eno amane sia:
i, “Hano amo da: iya wadela: i uda da fibi dia ba: i,
amo da fifi asi gala fi, fi hisu, sia: hisu amola ouligisu
hisu dunu huluane. 16 Hono nabuane gala dia ba: i
amola ohe fi liligi, da wadela: i uda higamu. Ilia da ea
liligi huluane lale, e da da: i nabadowane ba: mu.
Ilia da ea hu manu, amola e laluga gugunufinisimu.
17 Bai Gode da ilia dogo ganodini Ea hanai hawa:
hamobeba: le, amo hina bagade nabuane gala, ilia
da gilisili hamonanu, ohe fi liligi amoma ilia gasa hou
imunu. Be Gode Ea Sia: huluane hamoi dagoi ba:
sea, ohe fi liligi ea gasa da bu hame ba: mu. 18 Uda
di ba: i amo da moilai bai bagade, amo da osobo
bagade hina bagade dunu huluane ilima ouligilala!”

18 Amalalu, na da a: igele dunu Hebene soge
yolesili, osoboga manebe ba: i. E da hina
bagade agoane ba: i. Ea hadigi da osobo bagade
huluane hadigi hamoi. 2 E da ha: giwane wele sia:
i, “Uda da dafai dagoi. Ba: bilone Bagade da dafai
dagoi. Fio liligi amola nigima: a:silibu, amo fawane
amo moilai bai bagade ganodini esala. Wadela: i ledo
bagade sio fi hisu hisu da amo moilai bai bagade
ganodini esala. 3 Bai dunu fifi asi gala huluane da
fedege agoane amo ea wadela: i hanai hou gasa
bagade waini hano mai dagoi. Osobo bagade ouligisu
dunu da ema wadela: i uda lasu hou hamosu amola
osobo bagade bidi lasu dunu da e gasa bagade
wadela: i hou hanaiwane hamobeba: le, muni bagade
lai.” 4 Amalalu, na da sia: eno muagadodi misi amane
nabi, “Na fi dunu! Ba: bilone moilai bai bagade yolesili,
misa! Dilia da ea wadela: i hou gilisili mae hamoma!
Dilia da ea se dabe iasu gilisili ba: mu da defea hame.
5 Bai ea wadela: i hou da gilisibiba: le, afae da afae
da: iya ligisiba: le, Hebene sogega doaga: i. Gode da
ea wadela: i hou hame gogolei. 6 Ema dabema amola
ea afadafa wadela: i hou hamoi galea, ema se dabe
iasu amo defele aduna ima. E da se nabasu bagade
iabeba: le, ema gasa bagadedafa baligiliwane dabe
ima. 7 E da hadigi amola liligi ida: iwane hi hanai
liligi labeba: le, ema se nabasu amola da: i dioi, amo
defele imunu da defea. Bai e da wali udigili amane
sia: sa, “Na da didalo hame! Na da hina bagade
uda agoane fi esala. Na da se nabasu hamedafa
ba: mu!” 8 Amaiba: le, eso afadafa ganodini e da
se bagade nabimu. Olosu, da: i dioi amola ha: su
da ema doaga: mu. E da laluga nemu. 9 Osobo
bagade hina bagade dunu amo da e amola gilisili
wadela: le hamosu, ilia da amo moilai bai bagade
laluga nenanebe ba: sea, bagadewane dimu. 10 Ilia

da gilisili e se nabasu lasa: besa: le, sedagawane ba:
lalawane lelumu. Ilia da amane sia: mu, “Ameia: !
Ameia: ! Ba: bilone bagade, moilai bai bagade ida:
iwane galu. Eso afadafa ganodini di da se dabe iasu
lai dagoiba: le dafai!” **11** Osobo bagade bidi lasu dunu
amola da e dawa: le, dimu amola didiga: mu. Bai
wali eno dunu da ilia liligi bu hame bidi laha. **12** Liligi
huluane amo gouli, silifa, igi ida: iwane, su amola
abula ida: iwane, liligi ida: iwane ifa, igi, ouli amola
balase, amoga hamoi liligi, **13** sinamone, hedama: ne
fodole nasu liligi, gabusiga: manoma, fala: gisenese,
waini hano, falaua, widi, bulamagau, sibi, hosi, sa:
liode amola udigili hawa: hamosu dunu, amo huluane
dunu eno da bu hame bidi lamuba: le, ilia da disa. **14**
Bidi lasu dunu da Ba: bilone amoma amane sia: sa,
“Liligi ida: iwane gala di da lalegagumu hanai galu,
amo da mugululi asi. Dia gagui amola ida: iwane ba:
su da asi dagoi. Di da amo bu hamedafa ba: mu!” **15**
Bidi lasu dunu, (amo da amo moilai bai bagadega
bidi lasu hawa: hamobeba: le bagade gagui), ilia da
ea se nabasu gilisili ba: sa: besa: le, sedagawane
lelumu. Ilia da dimu amola didiga: mu. **16** Ilia da
amane sia: mu, “Ameia: ! Ameia: ! Moilai bai bagade
da se bagade nabi. E da musa: abula ida: iwane amo
yoi, oga: iyei amola gouli liligi amo lasu amola gifalo
amoga sali. **17** Be hedolodafa (aua afae agoane) e
da amo liligi huluane yolesi dagoi. Dusagai ouligisu
dunu, genonesisu dunu, dunu ilia amo ganodini ahoa
amola dunu huluane ilia hano wayabo bagade amoga
hawa: hamonanebeba: le esaloma: ne liligi laha, amo
da sedagawane lelu, **18** Ba: bilone nenanebeba: le
lalu amola mobi, heda: lebe ba: loba, ilia amane
wele sia: i, “Moilai bai bagade eno amo moilai bai
bagade agoane da hamedafa ba: su.” **19** Ilia da
osobo gasa: le, ilisu dialuma da: iya ligisili, amane
wele sia: i, “Ameia: ! Ba: bilone da se bagade nabi.
Amo moilai bai bagade ganodini, dusagai hawa:
hamosu dunu da muni bagade ba: i. Be hedolodafa
(aua afae amoga) e da ea gagui huluane fisi dagoi!”
20 Hebene ganodini fi! E da gugunufinisi dagoiba:
le, hahawane nodoma! Gode Ea fi dunu, asunasi
dunu amola balofede dunu! Dilia nodoma! Bai Ba:
bilone da dilima wadela: le hamobeba: le, Gode da
ema dabe i dagoi. **21** Amalalu, a:igele gasa bagade
amo da igi bagade gaguia gadole, hano wayabo
bagade amoga sanasi. E amane sia: i, “Ba: bilone da
amaiwane sanasili, bu hamedafa ba: mu. **22** Amo
moilai bai bagade ganodini, sani baidama dubi, dunu
ilia gesami, faludi amola dalabede fulaboi, amo da
bu hamedafa nabimu. Hawa: hamosu dunu da di
ganodini bidi lasu hawa: bu hame hamomu. Widi
goudasu igi da udigili dialebeba: le, bu hame nabimu
galebe. **23** Di ganodini gamali nenanebe bu hame
ba: mu. Udalai dunu amola uda, ela gilisili sia: dabe
bu hame nabimu. Dia bidi lasu hawa: hamosu dunu
ilia da gasa bagadeba: le, eno osobo bagade bidi
lasu hawa: hamosu dunu ili baligi dagoi. Dia ogogosu
sema nabi hou amoga di da osobo bagade fifi asi gala
dunu huluane ogogoi. **24** Gode da Ea fi dunu amola
balofede dunu, amo ilia maga: me Ba: bilone moilai
bai bagade ganodini dialebe ba: beba: le, Ba: bilone
da se dabe iasu lai. Dafawane! Dunu huluane osobo
bagadega enoga medole legei, amo ilia maga: me da
Ba: bilone moilai bai bagade ganodini dialebe ba: i.”

19 Amalalu, na da sia: bagade amo da dunu osea:
i Hebene ganodini gilisili agoane wele sia:
nanebe nabi. Ilia amane sia: i, “Godema nodoma!
Gode Hi fawane da gaga: su hou, hadigi hou amola
gasa bagadedafa hou gagusa. **2** Ea fofada: su da
dafawane amola moloidafa. Gode da wadela: i aheda:
i uda amo da osobo bagade fifi asi gala dunu huluane
ledo hamoi, E da amoma se imunusa: fofada: i dagoi.
Amo uda da Gode Ea hawa: hamosu dunu fane legei
dagoiba: le, E da ema se dabe i.” **3** Ilia da bu eno
wele sia: i, “Godema nodoma! Lalu da moilai bai
bagade nenana, amo ea mobi da mae yolesili heda:
lalumu!” **(aiōn g165)** **4** Asigilai dunu 24 gala amola
esalebe liligi biyaduyale gala, da beguduli diasa: ili,
Gode amo da Fisu da: iya fibi, Ema nodone sia: ne
gadoi. Ilia amane sia: i, “Ama! Godema nodoma!”
5 Amalalu, na da Fisu amoga sia: amane nabi,
“Godema nodoma! Ema hawa: hamosu dunu, dunu
huluane bagade amola fonobahadi, Ema beda: i dunu
huluane Godema nodoma!” **6** Amalalu, na da dunu
osea: idafa ilia sia: agoane nabi. Amo sia: da nawa: li
bagade amola gu gelebe bagade agoane nabi. Ilia
amane wele sia: i, “Godema nodoma! Bai Hina Gode,
ninia Gode Bagadedafa da Hina Bagadedafa esala.
7 Ninia hahawane nodomu da defea. Ea bagade hou
amoma ninia nodomu da defea. Sibi Mano Ea uda
lamu eso da doaga: i dagoi. Ea uda da Ema fimusa:
, ea liligi momagei dagoi. **8** Gode da ahea: ya: i

abula amo salimusa: ema i dagoi." (Amo abula da
fedege agoane Gode Ea fi dunu ilia hawa: hamosu
ida: iwane gala.) 9 Amalalu, a:igele da amane sia: i,
"Amo dedema! Nowa da Sibi Mano Ea uda lasu Lolo
Nasu, amoma Gode da misa: ne sia: i, amo dunu da
hahawane bagade gala." E eno amane sia: i, "Amo
sia: i da Gode Ea dafawane sia:" 10 Na da a: igele
ea emo gadenene, ema nodone sia: ne gadomusa:
diasa: i. Be e da nama amane sia: i, "Agoane mae
hamoma! Na da di amola dia fi dunu, amo huluane
Yesu Ea dafawane olelei lalegagui dunu, ilima na:
iyado hawa: hamosu dunu fawane. Godema fawane
nodone sia: ne gadoma! Bai Yesu Ea dafawane sia:
i olelei amo da musa: balofede ilia a: silibu olelei
dagoi." 11 Amalalu, na da Hebene doasili, ahea: ya: i
hosi ba: i. Amoga fila heda: lebe dunu Ea Dio amo
Fisisu Hame Dawa: amola Dafawane ba: i. E da
moloidafa fofada: su amola gegemusa: dawa: 12 Amo
Dunu Ea si da lalu agoane ba: i amola Ea dialuma
da: iya habuga bagohame ba: i. Ea da: i hodo da:
iya dio dedei ba: i, be amo dio Hi fawane dawa: 13
Ea abula sali amo da maga: mega dedeboi. Ea dio
da "Gode Ea Sia:" 14 Hebene dadi gagui gegesu
dunu ilia da ahea: ya: i abula salawane, ahea: ya: i
hosi ilima fila heda: le, Ema fa: no bobogei. 15 E da
gegesu gobihei bagade debei meidafa amo Ea lafidili
gagui ba: i. Amoga E da fifi asi gala hasalasimu. E da
ilima gasa bagade Hina hou hamomu. E da fedege
agoane waini fage Gode Bagadedafa amo Ea ougi
bagade waini hano osa: gisu diasu amo ganodini
osa: gimu. 16 Dio amo da Ea abula da: iya amola Ea
masele da: iya dedei da, "Hina Bagade amo da eno
hina bagade huluane baligi, amola Hina Gode amo
da eno ouligisu dunu huluane baligi!" 17 Amalalu, na
da a: igele dunu eso da: iya lelebe ba: i. E da sio
fi hagili ahoanebe ilima bagade wele sia: i, "Misa!
Gode Ea lolo Nasu bagade amoma misa! 18 Misa!
Dilia hina bagade dunu, dadi gagui ouligisu dunu,
dadi gagui dunu, hosi, amoga fila heda: i dunu, dunu
huluane amo udigili hawa: hamosu dunu, halegale
ahoanebe dunu, bagade amola fonobahadi, amo
huluane ilia hu manusa: misa!" 19 Amalalu, na ohe fi
liligi amola osobo bagade ouligisu dunu, gilisili amo
Dunu hosiga fila heda: i amola ea fidisu dunu, ilima
gegemusa: manebe ba: i. 20 Hosiga fila heda: i dunu
da ohe fi liligi amola ogogosu balofede dunu afugili,
se iasu diasu ganodini sali. (Ogogosu balofede dunu
da ohe fi liligi ba: ma: ne, gasa bagade musa: hame
ba: su hou hamosu. Amoga e da dunu amo ilia ohe
fi liligi ea dawa: digima: ne dedesu lai amola ea
loboga hamoi agoaila liligi amoma nodone sia: ne
gadosu, amoma e da ogogoi.) Ilia da ohe fi liligi amola
ogogosu balofede dunu, ili esaleawane lalu wayabo
amo da salafaga nenana, amoga ha: digi. **(Limnē Pyr g3041 g4442)** 21 Dunu da hosi amoga fila heda: i amo
da gegesu gobihei ea lafidili gagui amoga ohe fi liligi
amola osobo bagade Hina dunu, amo ilia gegesu
dunu huluane fane legei dagoi. Sio huluane da ilia hu
sadini mai dagoi.

20 Amalalu, na da Hebene amoga a: igele dunu
dalebe ba: i. E da ea lobo ganodini Gelabo
Nosonodafa (A: bisi) amo gi gagui amola gasa bagade
sia: ine gagui. **(Abyssos g12)** 2 E da hanome amo da
musa: hemonega sania hamoi, ea dio amo Debele
o eno Sa: ida: ne - amo gagulaligili, se iasu diasu
ganodini ode 1000 esaloma: ne, sia: inega la: gi
dagoi. 3 A: igele da hanome Gelabo Nosonodafa
(A: bisi) amo ganodini sanasili, amo ea logo ga:
si dagoi. E da fifi asi gala dunu amo ode 1000
amoga bu ogogomu hamedei agoane ba: i. Be ode
1000 gidigili, ea se iasu diasu logo doasimuba: le,
fonobahadi bu lalumu. **(Abyssos g12)** 4 Amalalu, na da
fisu ba: i dagoi. Amo da: iya fibi dunu ilia da fofada:
musa: gasa lai dagoi. Amola na da dunu amo ilia
da Yesu Ea dafawane olelei amola Gode Ea sia: ,
amo olelebeba: le dunu enoga medole legei, amo
dunu ilia a: silibu ba: i. Ilia da ohe fi liligi amola ea
loboga hamoi agoaila liligi, amoma hame nodone sia:
ne gadosu. Amola ohe fi liligi ea dawa: digima: ne
dedesu ilia odagiga o loboga hame lai. Ilia da bu wa:
legadole, ouligisuwane ilia amola Gelesu, gilisili ode
1000 amoga hina bagade esalu. 5 (Eno bogoi dunu
da hame wa: legadole, ode 1000 gidigiba: le fawane
bu wa: legadoi.) Amo da Gode Ea Age (No. 1) bogoi
wa: legadolesisu olelesa. 6 Dunu ilia da amo Age
wa: legadolesisu amo ganodini bu wa: legadosa, ilia
da hahawane bagade. Bogosu Ageyadu (No. 2) da
ilima gasa hame gala. Ilia da Gode amola Gelesu,
amoma gobele salasu dunu fi hamoiba: le, ilia amola
Gelesu, da ode 1000 amoga ouligisa esalumu. 7 Ode
1000 da gidigi dagoiba: le, Gode da Sa: ida: ne ea se
iasu diasu logo e fonobahadi masa: ne doasimu. 8 E

da ahoabeba: le, fifi asi gala ilima ogogomu. E da
Goge fi amola Magoge fi, ilima ogogomu. Sa: ida:
ne da amo dunu gegemusa: gini momagele gilisimu.
Ilia da sa: i amo hano wayabo bagade bega: diala
amo ea idi defele ba: mu. 9 Ilia da osobo bagade
dedeboi dagoi. Ilia da Gode Ea fi dunu ilia esalebe
soge amola moilai bai bagade amoma Gode da asigi,
amo ilia sisiga: i dagoi. Be lalu da Hebene amoga
misini, Sa: ida: ne ea fi huluane wadela: lesi dagoi.
10 Amalalu, Debele, (e da amo dunu ilima ogogoi), e
da lalu wayabo amo da salafaga nenanebe amoga
ha: digi dagoi ba: i. Amoga musa: ohe fi liligi amola
ogogosu balofede dunu ha: digi dagoi ba: i. Ilia da
eso huluane mae dagole, eso amola gasi, amoga se
nabalumu. **(aiōn g165, Limnē Pyr g3041 g4442)** 11 Amalalu,
na da ahea: ya: i Fisu bagade amo da: iya Gode
fibi ba: i. Osobo bagade amola mu da Ema beda:
iba: le, mugululi bu hamedafa ba: i. 12 Amola bogoi
dunu huluane, bagade amola fonobahadi, da wa:
legadole, Fisu amo ea midadi lelu. Buga da houga: i
ba: i. Buga afae amo eso huluane mae bogole Fifi
Ahoanusu Buga ilia houga: i. Bogoi dunu ilia esalu
hawa: hamoi amo buga ganodini dedei, amo defele
Godema fofada: i. 13 Amalalu, bogoi dunu musa:
hanoga gela sa: ili bogoi amola bogoi amo bogoi
sogebi amo ganodini dialu, amo da fofada: musa: wa:
legadoi. Huluane da ilia hawa: hamoi defele fofada:
su ba: i. **(Hadēs g86)** 14 Amalalu, Gode da bogosu hou
amola bogosu sogebi, lalu wayabo amoga ha: digi.
(Amo lalu wayabo da Bogosu Ageyadu) **(Hadēs g86,
Limnē Pyr g3041 g4442)** 15 Nowa dunu da ea dio eso
huluane mae bogole Fifi Ahoanusu Buga ganodini
hame dedei dialebe ba: loba, e da lalu wayabo amo
ganodini ha: digi dagoi ba: i. **(Limnē Pyr g3041 g4442)**

21 Amalalu, na da Hebene gaheabolo amola osobo
bagade gaheabolo ba: i. Musa: mu amola osobo
bagade amola hano wayabo bagade, da mugululi
hamedafa ba: i. 2 Amalalu, na da Hadigi Moilai bai
bagade, amo da Gaheabolo Yelusaleme moilai bai
bagade Hebene amoga misini, gudu manebe ba: i.
Gode da Yelusaleme amo osobo bagade gaheabolo
amoma iasi. Yelusaleme da uda amo egoa amoma
fimusa: ahoanebe liligi ida: iwane ga: ne ahoa, amo
agoaiwane ba: i. 3 Na da Fisu amoga sia: bagade
manebe amane nabi, “Wali Gode Ea esalebe diasu
da osobo bagade dunu fi amo ganodini diala. E amola
ili da gilisili esalumu. Ilia da Gode Ea fidafa esalumu.
Gode da ili sigi esalumu. E da ilima Gode esalumu. 4
E da ilia siga dibi hano doga: mu. Bogosu amola da: i
diosu, disu amola se nabasu, amo da bu hamedafa
ba: mu. Hea liligi da muguluiba: le, bu hame ba:
mu.” 5 Amalalu, Gode (E da Fisu da: iya fisa), E
amane sia: i, “Na da wali liligi huluane gaheabolo
afadenesa!” E da eno nama amane sia: i, “Amo sia: i
da dafawaneba: le, dedema!” 6 E da eno amane sia:
i, “Dagoi! Na da degabo Musu amola fa: no Dagosu
esala. Nowa dunu da hano hanai galea, e da bidi
mae iawane eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu
hano nasu amoga hano manusa: , Na da ema logo
fodomu. 7 Nowa da osobo bagade hou hasalasisia,
Na da ema amo hou imunu. Na da ea Gode esalumu
amola e da Na mano esalumu. 8 Be beda: i dunu,
hohonosu dunu, wadela: i uda lasu hamosu dunu,
wamuni dawa: su o yagono dawa: su, loboga hamoi
‘gode’ liligi ilima sia: ne gadosu dunu amola ogogosu
dunu, amo huluane ilia ilegei soge da wayabo amo
da lalu amola salafa amoga nenanebe ba: sa. Amo
da Bogosu Ageyadu gala!” **(Limnē Pyr g3041 g4442)** 9 A:
igele dunu fesuale gala ilia se nabasu ofodo fesuale
gala gagui, amoga a: igele afadafa nama misini,
amane sia: i, “Misa! Na da Sibi Mano Ea uda amo
dima olelemu!” 10 Gode Ea A: silibu Hadigidafa da
nama ouligibi ba: i. A: igele da na goumi sedade
amo da: iya aligimusa: gaguli asi. E da Yelusaleme,
Hadigi Moilai bai bagade, amo Hebene yolesili, Gode
da iasibiba: le, gududili manebe olelei. 11 Moilai bai
bagade da Gode Ea hadigi amoga hadigilalu. Ea
hadigi da igi ida: iwane gala, ya: sabe amo daiya ba:
su agoane ba: i. 12 Moilai bai bagade sisiga: le gagoi
sedagawane ba: i. Amo gagoiga logo ga: su fagoyale
ba: i amola a: igele dunu fagoyale gala da amo logo
sosodo aligisu. Isala: ili fi fagoyale gala ilia dio da
logo ga: suga dedei dialebe ba: i. 13 Logo ga: su da
agoane dialebe ba: i. Gusu la: idi udiana galu. Ga
(south) la: idi udiana galu. Ga (north) la: idi udiana
galu. Guma: la: idi udiana dialebe ba: i. 14 Amo gagoi
da igi bai fagoyale gala, amo da: iya gagui. Amo igi
bai da: iya, Sibi Mano Ea asunasi dunu fagoyale
gala ilia dio dedei dialebe ba: i. 15 A: igele amo da
nama sia: i dunu, da gouli defei dagulu amo moilai bai
bagade amola logo ga: su amola gagoi defei ba: ma:
ne gagui dialebe ba: i. 16 Moilai bai bagade da ea la:

idi amola la: idi, huluane defei afadafa defele ba: i. A:
igele da ea defei dagulu amoga moilai bai bagade ea
defei ba: i. Ea sedade defei da 2,400 gilomida agoane
ba: i. Amola amo defei defele ba: de defei amola gado
defei ba: i. **17** A: igele da gagoi ea gado defei amola
ba: i. Amo da 60 mida agoane ba: i. **18** Gagoi da
ya: sabe igi ida: iwane gala amoga hamoi. Moilai bai
bagadedafa da gouli amo da ledo hamedei agoane,
amoga hamoi dagoi. **19** Moilai bai bagade ea igi bai
amo da: iya igi ida: iwane gala bagohame ba: i. Age
igi bai da ya: sabe, ageyadu da sa: faia, osoda da a:
ga: ide, biyadu da emelalede, **20** Bi da onigise, gafe
da ganiliane, fesu da haliga: i gawodase, godo da
belole, sesege da douba: se, nabu da ga: lesedoni,
gida da degoise, fago da a: medisidi. **21** Logo ga:
su afae afae da su afadafa amoga hamoi. Moilai bai
bagade ea logo da gouliga hamoi. Amo da galasi
agoane, hahaloi ba: i. **22** Na da moilai bai bagade
ganodini Debolo Diasu hame ba: i. Bai Hina Gode
Bagadedafa amola Sibi Mano da moilai bai bagade ea
Debolo gala. **23** Eso ea hadigi amola oubi ea hadigi,
da amo moilai bai bagadega hamedeiwane liligi. Bai
Gode Ea hadigi da hadigibiba: le, amola Sibi Mano da
moilai bai bagadega gamali gala. **24** Dunu fifi asi gala
da amo moilai bai bagade ea hadigiga olelebeba: le,
hahawane ahoanumu. Osobo bagade ouligisu dunu
da amo moilai bai bagadega ilia bagade gagui liligi
gaguli misunu. **25** Moilai bai bagade ea logo ga: su da
mae ga: sili, eso huluane doasiwane dialumu. Gasi da
hamedafa ba: muba: le, ilia da doasiwane dialumu.
26 Fifi asi gala huluane ilia mimogo hou amola liligi
gagui huluane da Gaheabolo Yelusaleme Moilai bai
bagade ganodini gaguli misi dagoi dialebe ba: mu. **27**
Be ledo amola nigima: liligi da amo moilai bai bagade
golili sa: imu hamedei ba: mu. Nowa dunu da wadela:
i hou hamosa o ogogosu hou hamosa esalea, da amo
moilai bai bagade ganodini masunu hamedei ba: mu.
Be nowa dunu ilia dio Sibi Mano ea eso huluane mae
bogole Fifi Ahoanusu Buga amo ganodini ba: sea,
amo dunu fawane da Yelusaleme Gaheabolo moilai
bai bagade amo ganodini golili sa: imusa: dawa:

22 A: igele da eno liligi nama olelei. Amo da eso
huluane mae bogole Fifi Ahoanusu hano, fofoloi
nawa: li agoane hamoi, Gode amola Sibi Mano, amo
ela Fisu amoga yogodalu, **2** moilai bai bagade logo
dogoa ahoanebe ba: i. Amo hano bega: bega: eso
huluane mae bogole Fifi Ahoanusu Ifa ba: i. Amo
da ode huluane amoga oubi fagoyale huluanega
fage legesesa. Amola ea lubi da fifi asi gala amo
uhinimusa: dawa: **3** Liligi huluanedafa amoma Gode
Ea gagabusu aligisu da galea, amo huluane da moilai
bai bagade ganodini hamedafa ba: mu. Gode amola
Sibi Mano Ea fisu da amo moilai bai bagade ganodini
ba: mu. Gode Ea hawa: hamosu dunu da Ema
nodonanumu. **4** Ilia da Gode Ea odagi ba: mu. Gode
Ea Dio da ilia odagi da: iya dedei ba: mu. **5** Gasi da
bu hame ba: mu. Hina Gode da ilia Hadigi esalumuba:
le, ilia da gamali amola eso hadigi hamedei liligi
ba: mu. Ilia da hina bagade agoane eso huluane
ouligilalumu. **(aiōn g165)** **6** Amalalu, a:igele da nama
amane sia: i, “Amo sia: da dafawane, hame ogogosa.
Hina Gode, amo da balofede dunuma Ea A: silibu
iaha, E da Ea hawa: hamosu dunu ilima gadenene
misunu hou olelema: ne, Ea a: igele dunu asunasi
dagoi. **7** Yesu da amane sia: sa, “Nabima! Na da
hedolo misunu. Nowa da ba: la: lusu sia: amo buga
ganodini dedei noga: le nabasea, e da hahawane ba:
mu!” **8** Na, Yone, da amo liligi huluane ba: i amola
nabi. Amo huluane nabi amola ba: i dagobeba: le,
na da a: igele amo nama liligi olelesu, amo ea emo
gadenene ema nodone sia: ne gadomusa: diasa: i. **9**
Be e da nama amane sia: i, “Agoane mae hamoma!
Na da di amola balofede dunu amola dunu huluane
ilia sia: amo buga ganodini dedei naba dunu, amo
huluane defele na da Gode Ea hawa: hamosu dunu
fawane. Godema fawane nodone sia: ne gadoma!” **10**
E da eno nama amane sia: i, “Amo buga ba: la: lusu
sia: dedei mae wamolegema! Amo sia: i hou misunu
da gadeneiba: le, mae wamolegema! **11** Nowa da
wadela: i hamoi, e da bu wadela: le hamomusa: dawa:
Nowa da ledo hamoi da amaiwane dialumu. Nowa da
hou ida: iwane hamosa esalea, e da bu houida: iwane
hamonanoma: mu. Nowa da hadigi hamoi galea, e da
bu hadigiwane esalalaloma: mu.” **12** Yesu da amane
sia: sa, “Nabima! Na da hedolo misunu. Na da bidi
gaguli misunu. Na da dunu huluane afae afae amo
ea hawa: hamoi defele, ema bidi imunuyo. **13** Na da
Musu amola Dagosu. Na da Degabo defei amola
Sinado dibi defei!” **14** Nowa dunu da ilia abula dodofei
dagoiba: le, eso huluane mae bogole Fifi Ahoanusu
ifa ea fage manusa: amola Yelusaleme Gaheabolo ea
logo ga: su ganodini golili masunusa: , amo defele

ba: sa, amo dunu da hahawane bagade. **15** Be moilai
bai bagade gadili da wa: me ba: mu. Amo da wadela:
i uda lasu hamosu dunu, wamuni dawa: su dunu,
wadela: i hamosu dunu, medole legesu dunu, loboga
hamoi ‘gode’ liligi ilima sia: ne gadosu dunu, dunu ilia
sia: ga amola hawa: hamobega ogogosu dunu, amo
huluane da gadili esalumu. **16** Na, Yesu, da dima
amo liligi huluane olelemusa: , a: igele dunu asunasi
dagoi. Na da Da: ibidi egaga fi ganodini lalelegei.
Na da hadigi Gusubia Gasumuni esala!” **17** Gode
Ea A: silibu Hadigidafa Gala amola Yesu Ea uda, da
amane sia: sa, “Misa!” Nowa da amo sia: nabasea, e
amola da eno dunuma “Misa!” sia: ma: ma! Nowa da
hano hanai galea, Misa! Nowa da eso huluane mae
bogole Fifi Ahoanusu hano hanai galea, moma! Amo
da hahawane dogolegele iasu liligi. Sia: Dagosu **18**
Na, Yone, da nowa dunu e da amo ba: la: lusu sia:
nabasea, ilima sisasu sia: sa. Nowa dunu da olelesu
eno amo olelesuma gilisisia, Gode da se nabasu amo
buga ganodini dedei ema imunu. **19** Nowa da ba: la:
lusu sia: buga ganodini dedei amo mogili afafane, eno
fadegasea, Gode amola da amo dunu eso huluane
mae bogole Fifi Ahoanusu ifa fage manusa: amola
Hadigi moilai bai bagade ganodini esalumusa: , amo
buga ganodini olelei, Gode da ema amo logo ga: mu.
20 Dunu da amo sia: huluane dedei, amo da dafawane
E da sia: sa. E da amane sia: sa, “Ma! Dafawane!
Na da hedolowane misunu.” Ama! Hina Gode Yesu!
Misa! **21** Gode Ea fi dunu huluane da Hina Gode
Yesu Ea hahawane dogolegele iasu hou noga: le
dawa: ma: ne, na dawa: lala. Sia: Ama Dagoi

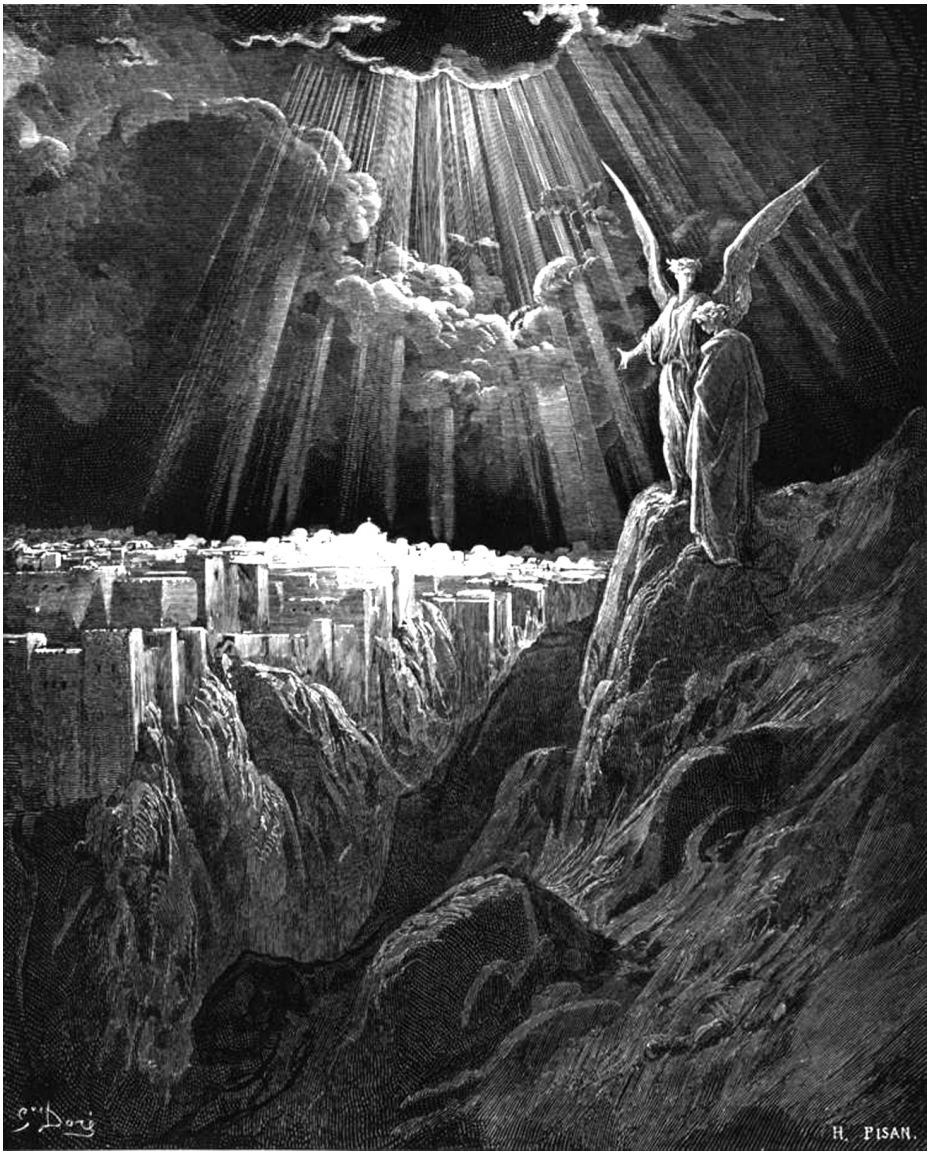

Amalalu, na da Hadigi Moilai bai bagade, amo da Gaheabolo Yelusaleme moilai bai bagade Hebene amoga misini, gudu manebe ba: i. Gode da Yelusaleme amo osobo bagade gaheabolo amoma iasi. Yelusaleme da uda amo egoa amoma fimusa: ahoanebe liligi ida: iwane ga: ne ahoa, amo agoaiwane ba: i. Na da Fisu amoga sia: bagade manebe amane nabi, "Wali Gode Ea esalebe diasu da osobo bagade dunu fi amo ganodini diala. E amola ili da gilisili esalumu. Ilia da Gode Ea fidafa esalumu. Gode da ili sigi esalumu. E da ilima Gode esalumu.

Wamolegei Sia: Olelesu 21:2-3

Reader's Guide

Bedamuni at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, *"As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him."* Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, *"And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned."* So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, *"Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth."* 2 Timothy 2:15. *"God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,"* 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Bedamuni at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place
Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses
Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aïdios g126

Greek: adjective
Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6
Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun
Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses
Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective
Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses
Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular
Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32
Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possiblity, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067
Greek: proper noun, place
Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses
Meaning:
Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86
Greek: proper noun, place
Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses
Meaning:
Synonomous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442
Greek: proper noun, place
Usage: Phrase 5 times in the New Testament
Meaning:
Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585
Hebrew: proper noun, place
Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses
Meaning:
The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020
Greek: proper noun, place
Usage: 1 time in 2 Peter 2:4
Meaning:
Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Beami---Bedamuni-Bible/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Luge 8:31
Louma 10:7
Wamolegei Sia: Olelesu 9:1
Wamolegei Sia: Olelesu 9:2
Wamolegei Sia: Olelesu 9:11
Wamolegei Sia: Olelesu 11:7
Wamolegei Sia: Olelesu 17:8
Wamolegei Sia: Olelesu 20:1
Wamolegei Sia: Olelesu 20:3

aïdios

Louma 1:20
Yude 1:6

aiōn

Ma:diu 12:32
Ma:diu 13:22
Ma:diu 13:39
Ma:diu 13:40
Ma:diu 13:49
Ma:diu 21:19
Ma:diu 24:3
Ma:diu 28:20
Maga 3:29
Maga 4:19
Maga 10:30
Maga 11:14
Luge 1:33
Luge 1:55
Luge 1:70
Luge 16:8
Luge 18:30
Luge 20:34
Luge 20:35
Yone 4:14
Yone 6:51
Yone 6:58
Yone 8:35
Yone 8:51
Yone 8:52
Yone 9:32
Yone 10:28
Yone 11:26
Yone 12:34
Yone 13:8
Yone 14:16
Asunasi Dunu Ilia Hou 3:21
Asunasi Dunu Ilia Hou 15:18
Louma 1:25
Louma 9:5
Louma 11:36
Louma 12:2
Louma 16:27
1 Golidia 1:20
1 Golidia 2:6
1 Golidia 2:7
1 Golidia 2:8
1 Golidia 3:18
1 Golidia 8:13
1 Golidia 10:11
2 Golidia 4:4
2 Golidia 9:9
2 Golidia 11:31
Gala:isia 1:4
Gala:isia 1:5
Efesase 1:21
Efesase 2:2
Efesase 2:7
Efesase 3:9
Efesase 3:11
Efesase 3:21
Efesase 6:12
Filibai 4:20
Golosia 1:26
1 Dimodi 1:17
1 Dimodi 6:17
2 Dimodi 4:10
2 Dimodi 4:18
Daidase 2:12
Hibulu 1:2
Hibulu 1:8
Hibulu 5:6
Hibulu 6:5
Hibulu 6:20
Hibulu 7:17
Hibulu 7:21
Hibulu 7:24
Hibulu 7:28
Hibulu 9:26
Hibulu 11:3
Hibulu 13:8
Hibulu 13:21
1 Bida 1:23
1 Bida 1:25
1 Bida 4:11
1 Bida 5:11
2 Bida 3:18
1 Yone 2:17
2 Yone 1:2
Yude 1:13
Yude 1:25
Wamolegei Sia: Olelesu 1:6
Wamolegei Sia: Olelesu 1:18
Wamolegei Sia: Olelesu 4:9
Wamolegei Sia: Olelesu 4:10
Wamolegei Sia: Olelesu 5:13
Wamolegei Sia: Olelesu 7:12
Wamolegei Sia: Olelesu 10:6
Wamolegei Sia: Olelesu 11:15
Wamolegei Sia: Olelesu 14:11
Wamolegei Sia: Olelesu 15:7
Wamolegei Sia: Olelesu 19:3
Wamolegei Sia: Olelesu 20:10
Wamolegei Sia: Olelesu 22:5

aiōnios

Ma:diu 18:8
Ma:diu 19:16
Ma:diu 19:29
Ma:diu 25:41
Ma:diu 25:46
Maga 3:29
Maga 10:17
Maga 10:30
Luge 10:25
Luge 16:9
Luge 18:18
Luge 18:30
Yone 3:15
Yone 3:16
Yone 3:36
Yone 4:14
Yone 4:36
Yone 5:24
Yone 5:39
Yone 6:27
Yone 6:40
Yone 6:47
Yone 6:54
Yone 6:68

Yone 10:28
Yone 12:25
Yone 12:50
Yone 17:2
Yone 17:3
Asunasi Dunu Ilia Hou 13:46
Asunasi Dunu Ilia Hou 13:48
Louma 2:7
Louma 5:21
Louma 6:22
Louma 6:23
Louma 16:25
Louma 16:26
2 Golidia 4:17
2 Golidia 4:18
2 Golidia 5:1
Gala:isia 6:8
2 Desalounia 1:9
2 Desalounia 2:16
1 Dimodi 1:16
1 Dimodi 6:12
1 Dimodi 6:16
2 Dimodi 1:9
2 Dimodi 2:10
Daidase 1:2
Daidase 3:7
Failimone 1:15
Hibulu 5:9
Hibulu 6:2
Hibulu 9:12
Hibulu 9:14
Hibulu 9:15
Hibulu 13:20
1 Bida 5:10
2 Bida 1:11
1 Yone 1:2
1 Yone 2:25
1 Yone 3:15
1 Yone 5:11
1 Yone 5:13
1 Yone 5:20
Yude 1:7
Yude 1:21
Wamolegei Sia: Olelesu 14:6

eleēsē

Louma 11:32

Geenna

Ma:diu 5:22
Ma:diu 5:29
Ma:diu 5:30
Ma:diu 10:28
Ma:diu 18:9
Ma:diu 23:15
Ma:diu 23:33
Maga 9:43
Maga 9:45
Maga 9:47
Luge 12:5
Ya:mese 3:6

Hadēs

Ma:diu 11:23
Ma:diu 16:18
Luge 10:15
Luge 16:23
Asunasi Dunu Ilia Hou 2:27
Asunasi Dunu Ilia Hou 2:31
1 Golidia 15:55
Wamolegei Sia: Olelesu 1:18
Wamolegei Sia: Olelesu 6:8
Wamolegei Sia: Olelesu 20:13
Wamolegei Sia: Olelesu 20:14

Limnē Pyr

Wamolegei Sia: Olelesu 19:20
Wamolegei Sia: Olelesu 20:10
Wamolegei Sia: Olelesu 20:14
Wamolegei Sia: Olelesu 20:15
Wamolegei Sia: Olelesu 21:8

Sheol

Mui 37:35
Mui 42:38
Mui 44:29
Mui 44:31
Idisu 16:30
Idisu 16:33
Mousese Ea Malasu 32:22
1 Sa:miuele 2:6
2 Sa:miuele 22:6
1 Hina 2:6
1 Hina 2:9
Youbе 7:9
Youbе 11:8
Youbе 14:13
Youbе 17:13
Youbе 17:16
Youbе 21:13
Youbе 24:19
Youbе 26:6
Gesami Hea:su 6:5
Gesami Hea:su 9:17
Gesami Hea:su 16:10
Gesami Hea:su 18:5
Gesami Hea:su 30:3
Gesami Hea:su 31:17
Gesami Hea:su 49:14
Gesami Hea:su 49:15
Gesami Hea:su 55:15
Gesami Hea:su 86:13
Gesami Hea:su 88:3
Gesami Hea:su 89:48
Gesami Hea:su 116:3
Gesami Hea:su 139:8
Gesami Hea:su 141:7
Malasu 1:12
Malasu 5:5
Malasu 7:27
Malasu 9:18
Malasu 15:11
Malasu 15:24
Malasu 23:14
Malasu 27:20
Malasu 30:16
Da:i Dione Dawa:i Olelesu 9:10
Soloumane ea Gesami 8:6
Aisaia 5:14
Aisaia 7:11
Aisaia 14:9
Aisaia 14:11
Aisaia 14:15
Aisaia 28:15
Aisaia 28:18
Aisaia 38:10
Aisaia 38:18
Aisaia 57:9
Isigiele 31:15
Isigiele 31:16
Isigiele 31:17
Isigiele 32:21
Isigiele 32:27
Hosia 13:14
A:imose 9:2
Youna 2:2
Ha:bagage 2:5

Tartaroō

2 Bida 2:4

Questioned

2 Bida 2:17

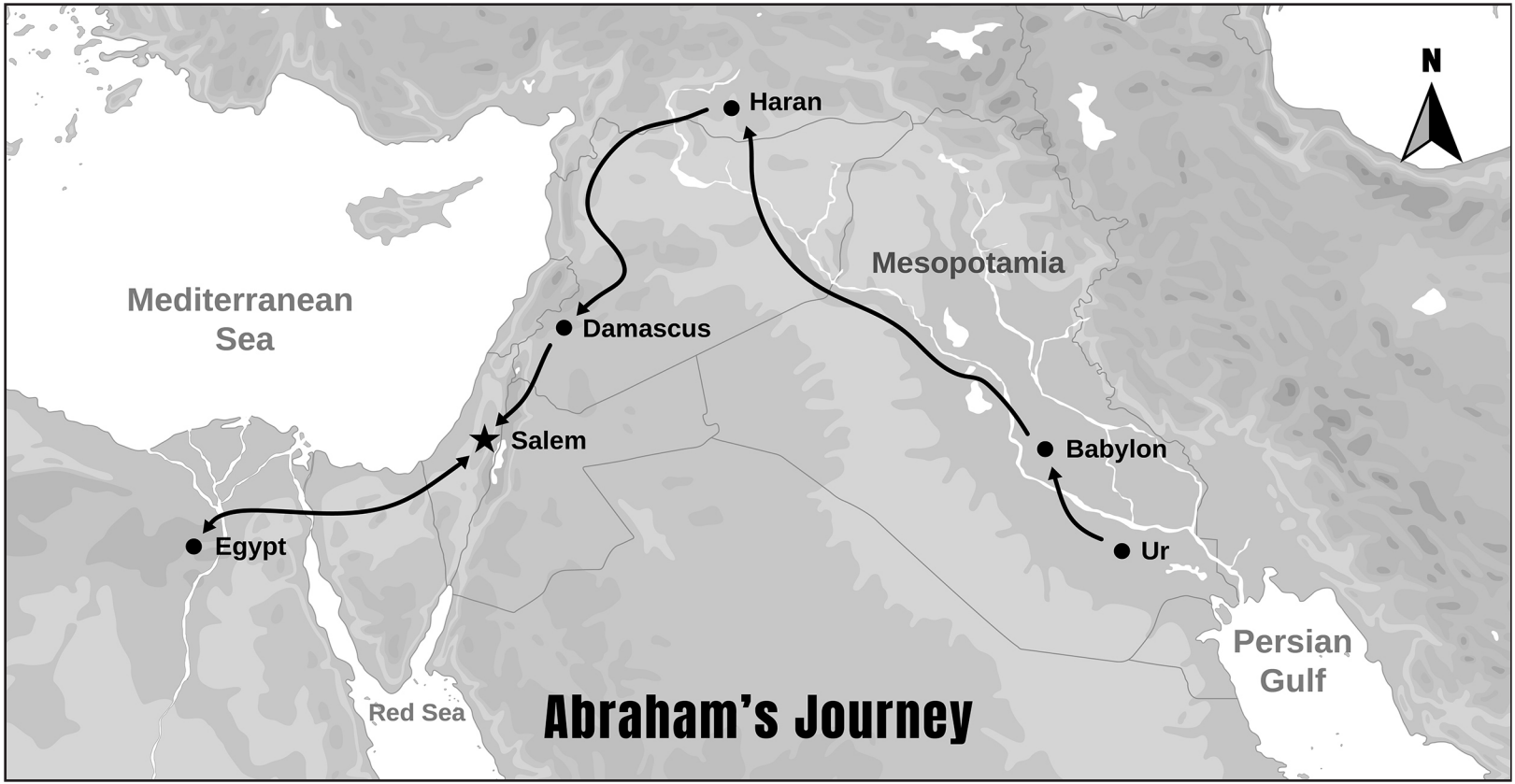

A: ibalaha: me da dafawaneyale dawa: su hou lalegaguiba: le, soge amo da Gode da ema imunu ilegele sia: i amola amoga doaga: musa: gadili masa: ne sia: i, e da Gode Ea sia: nabawane hamoi. E da ea soge yolesili, soge amo e da hame dawa: i soge, amoga doaga: musa: asi. - Hibulu 11:8

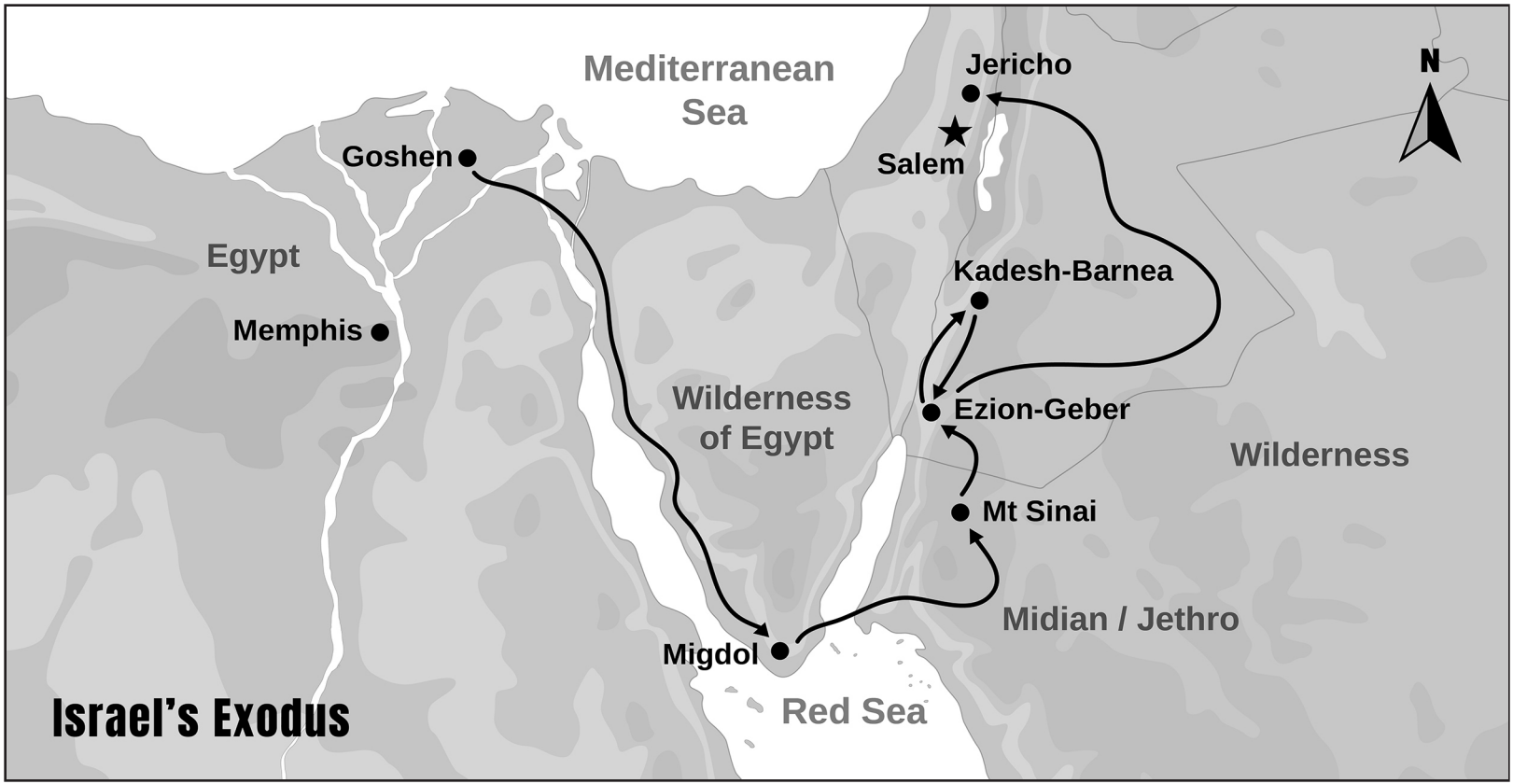

Idibidi hina bagade (Felou) da Isala: ili dunu gadili masa: ne fisidigiloba, Gode da ili logo dunumuni (amo da hano wayabo bagade bega: Filisidia sogega ahoasu) amoga hame oule asi. Gode da amane dawa: i, "Isala: ili dunu da se nabasea amola gegesu ba: sea, ilia asigi dawa: su sinidigili, Idibidi sogega bu hagimu Na higa: i hodosa." - Gadili Asi 13:17

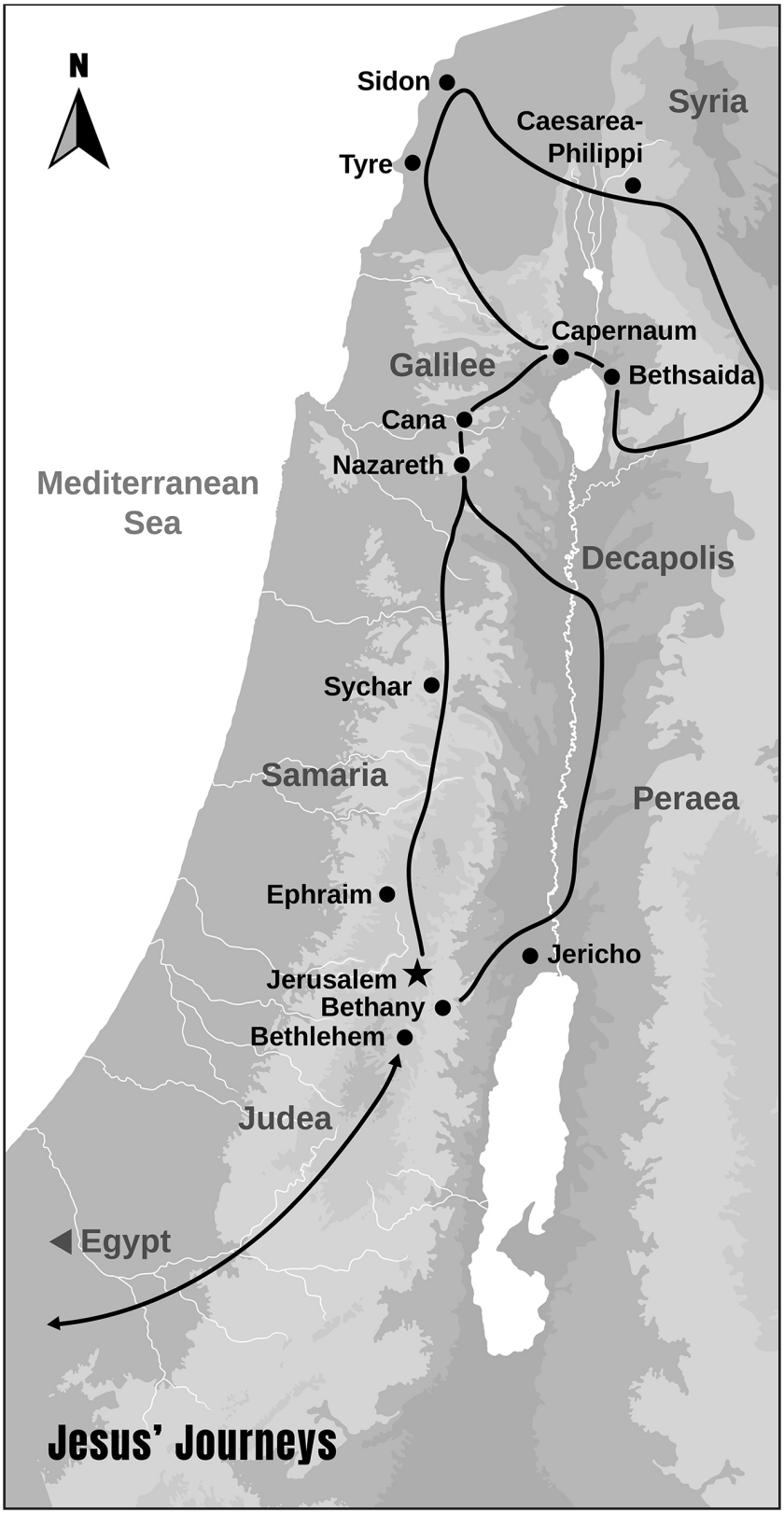

Bai Dunu Egefe, da dunu eno ilia Ema hawa: hamoma: ne, hame misi. Be eno dunu fidimusa: amola dunu bagohame ilia esalusu bu bidi lama: ne, E da bogomusa: , misi dagoi.

- Maga 10:45

Na da Bolo, Yesu Gelesu Ea hawa: hamosu dunu! Amola Gode da ilegei dagoiba: le, na da Ea Sia: Ida: iwane Gala olelema: ne asunasi dunu hamoi. Na da dili Louma dunuma meloa dedesa. - Louma 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophecies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Uusher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

	Christ returns for his people
1956	Jim Elliot martyrd in Ecuador
1830	John Williams reaches Polynesia
1731	Zinzendorf leads Moravian mission
1614	Japanese kill 40,000 Christians
1572	Jesuits reach Mexico
1517	Martin Luther leads Reformation
1455	Gutenberg prints first Bible
1323	Franciscans reach Sumatra
1276	Ramon Llull trains missionaries
1100	Crusades tarnish the church
1054	The Great Schism
997	Adalbert marytyrd in Prussia
864	Bulgarian Prince Boris converts
716	Boniface reaches Germany
635	Alopen reaches China
569	Longinus reaches Alodia / Sudan
432	Saint Patrick reaches Ireland
397	Carthage ratifies Bible Canon
341	Ulfilas reaches Goth / Romania
325	Niceae proclaims God is Trinity
250	Denis reaches Paris, France
197	Tertullian writes Christian literature
70	Titus destroys the Jewish Temple
61	Paul imprisoned in Rome, Italy
52	Thomas reaches Malabar, India
39	Peter reaches Gentile Cornelius
33	Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we?			Genesis 1:26 - 2:3	
How are we sinful?			Romans 5:12-19	
Where are we?			Innocence	
			Eternity Past	Creation 4004 B.C.
Who are we?	God	Father	John 10:30 God's perfect fellowship	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden
		Son		
		Holy Spirit		
	Mankind	Living	Genesis 1:1 No Creation No people	
		Deceased believing		
		Deceased unbelieving		
	Angels	Holy		Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels
		Imprisoned		
		Fugitive		
		First Beast		
		False Prophet		
		Satan		
Why are we?			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7	

Mankind is created in God's image, male and female He created us

Sin entered the world through Adam and then death through sin

When are we?

<table>
<tr><td colspan="4">Fallen</td><td>Glory</td></tr>
<tr><td>Fall to sin
No Law</td><td>Moses' Law
1500 B.C.</td><td>Christ
33 A.D.</td><td>Church Age
Kingdom Age</td><td>New Heavens
and Earth</td></tr>
<tr><td colspan="4">1 Timothy 6:16
Living in unapproachable light</td><td rowspan="7">Acts 3:21
Philippians 2:11
Revelation 20:3

God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City</td></tr>
<tr><td colspan="2">John 8:58
Pre-incarnate</td><td>John 1:14
Incarnate</td><td>Luke 23:43
Paradise</td></tr>
<tr><td colspan="2">Psalm 139:7
Everywhere</td><td colspan="2">John 14:17
Living in believers</td></tr>
<tr><td colspan="4">Ephesians 2:1-5
Serving the Savior or Satan on Earth</td></tr>
<tr><td colspan="4">Luke 16:22
Blessed in Paradise</td></tr>
<tr><td colspan="4">Luke 16:23, Revelation 20:5,13
Punished in Hades until the final judgment</td></tr>
<tr><td colspan="4">Hebrews 1:14
Serving mankind at God's command</td></tr>
<tr><td colspan="4">2 Peter 2:4, Jude 6
Imprisoned in Tartarus</td><td rowspan="4">Matthew 25:41
Revelation 20:10

Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels</td></tr>
<tr><td rowspan="3" colspan="3">1 Peter 5:8, Revelation 12:10

Rebelling against Christ
Accusing mankind</td><td>Revelation 20:13
Thalaasa</td></tr>
<tr><td>Revelation 19:20
Lake of Fire</td></tr>
<tr><td>Revelation 20:2
Abyss</td></tr>
</table>

For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all

Destiny

Bedamuni at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, *"the gates of Hades will not prevail,"* Matthew 16:18. Paul asks, *"Hades where is your victory?"* 1 Corinthians 15:55. John wrote, *"Hades gives up,"* Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, *"Do not be afraid,"* because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to *"be afraid"* because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarrantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, *"out of the frying pan, into the fire?"* Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, *"Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'"* Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. *"If the first fruit is holy, so is the lump,"* Romans 11:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

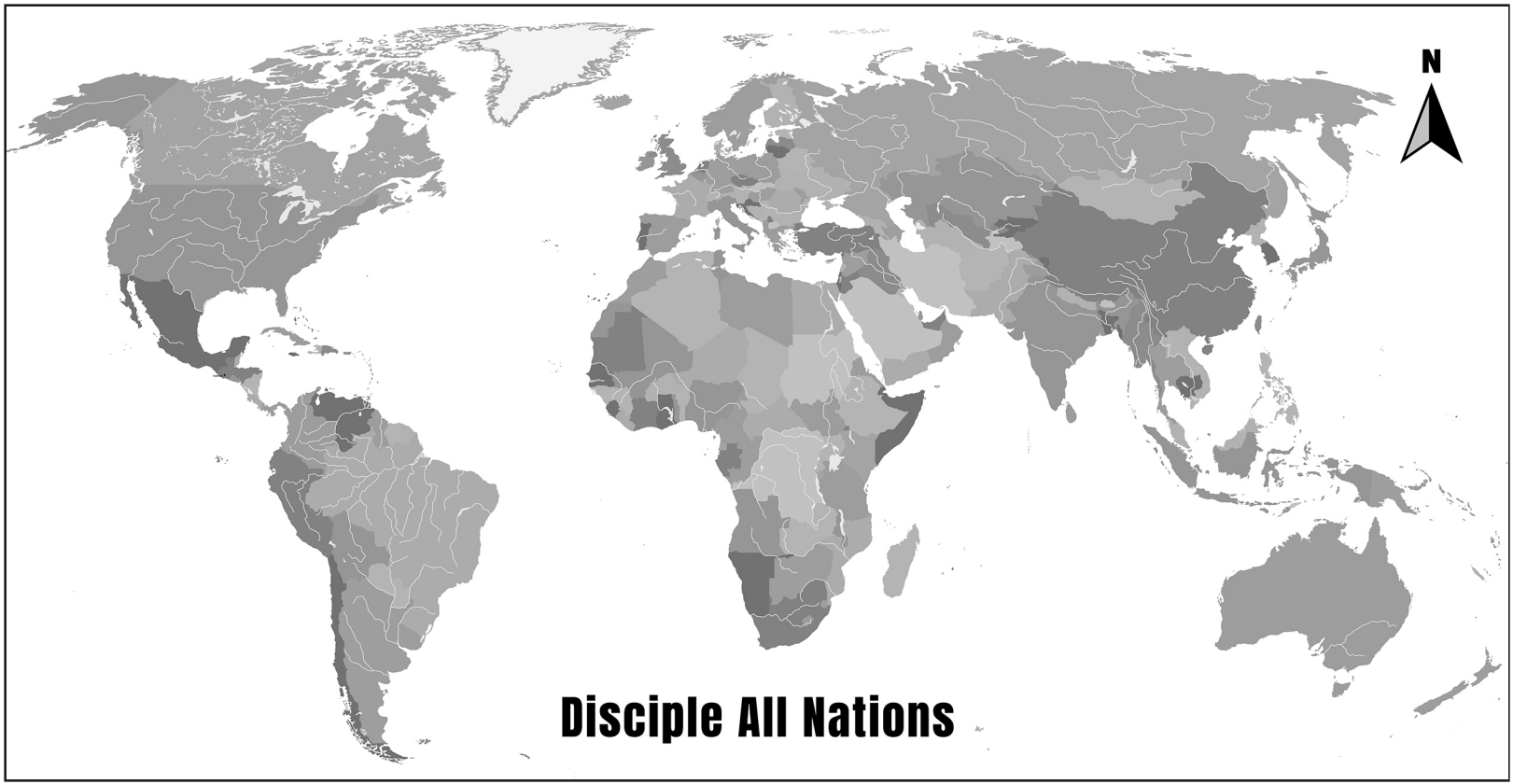

Amaiba: le, dilia dunu fifi asi gala huluane, Na fa: no bobogesu fi hamoma: ne masa. Dilia da lalegagui dunu huluane amo Ada Ea Dioba: le, Egefe Ea Dioba: le amola Gode Ea A: silibu Hadigidafa Gala Ea Dioba: le, hanoga fane salima. - Ma:diu 28:19